D
20
A4
v.1

Ahmet Mithat
Mufassal

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

﴾ مفصلك ﴿

« برنجی جلدینك فهرستلری »

(متن فهرستی)

صحیفه

۲ افادهٔ مخصوصهٔ مؤلف

۷ تاریخك اقسام ثلثه‌سنك مقایسه‌سی

۱۸ قرون قدیمه تاریخنك تنقیدی

۵۲ قرون وسطی تاریخنك تنقیدی

۹۸ قرون جدیده تاریخنك تنقیدی

۱۲۲ ترکلر حقنده تنقیدات

۱۵۱ مبادئ ظهور آل عثمان

۱۶۸ مبادئ تأسسات عثمانیه . عثمان غازی

۲۳۵ سلطان اورخان حضرتلرینك دوری

۳۱۲ حضرت مراد اول عصری

۴۵۴ بایزیدخان اول حضرتلرینك دوری

۵۷٤ دور فترت

۷۰۷ چلبی حضرتلرینك دور سلطنتلری

(حواشی فهرستی)

صحیفه

۷ مدنیتك اسکیلکی

۲۷ کتاب طبیعتدن استنباط

٤۰ انسان بیك سنه یاشارمی

٤۵ انتشار اولاد نوح و مهاجرت اولین

صحیفه

۵۸ مصر قدیم هیه‌روغلیفلری

٦٦ احوال قیاصرهٔ روم

۷۳ مبادی و ترقیات جغرافیه

۹۰ اولمپیا او یونلری

۱۰۱ آمریقا مدنیت قدیمه‌سی حقنده معلومات مهمه

۱۱۳ یازی حقنده بعض معلومات

۱۳۵ حکمای قدیمه و جدیده‌نك فرقی

۱٤۳ بار بارلر

۱۵۲ انکیزیسیون جمعیتی

۱۵۸ کیلیوم تل

۱٦۳ اسلحهٔ قدیمه و جدیده

۲۰۵ باطنیه جمعیت خفیه‌سی

۲۱۲ برقهرمان سلجوقی

۲۱٦ غازی عثمانه طبل و علم ارسالی حقنده‌کی منشور سلجوقی صورتی

۲۳۰ جوابی

۲۳۲ توغ و علم

۲٤٤ ظهور عثمانیانده اناطولی و روم ایلینك احوال جغرافیهٔ سیاسیه‌سی

۲۷۲ عصر عثمان غازینك بعض مشاهیری

۲۸۰ قره‌مانه استعانه ضمننده یازیلان نامهٔ اورخانی

۲۸۲ جوابی

صحیفه

٢٨٦ قرهمان اوغلنك تضرعنامه‌سی
٢٩٠ جوابنامهٔ اورخانی
٣٠١ ذلتنامهٔ امیر قرهمان
٣٠٩ جوابنامهٔ اورخانی
٣١١ كرمیان اوغلنك برجوابنامه‌سی (و بو مخابرات مهمه حقنده مورخلك مطالعات ومحاكاتی)
٣١٧ سلیمان پاشایه سپهسالارلق برات شریفی
٣٢٤ برملاحظهٔ مهمه
٣٢٧ عریضهٔ سلیمان پاشا وملاحظه
٣٣٣ غازی اورنوس بكه سردارلق براتی
٣٣٩ عصر اورخانك بعض مشاهیری
٣٦١ مشاهیر فتوحات اورخانیه
٣٧٥ خرابات مشهوره
٣٨٤ قرهمان اوغلنه سرزنش بولنده بر فتحنامهٔ مرادی
٣٨٦ جوابی
٣٨٩ مبادئ تأسسات عثمانیه‌ده شمالیونك احوالی
٣٩٩ قوصوه پلانی اوزرنده ایضاحات
٤٠٦ قوصوه وقعه‌سنی حاكی نامهٔ بایزیدخانی
٤١٥ نعش مرادینك بروسه‌یه ارسالنه دائر فرمان همایون
٤١٧ مشاهیر مرادیه
٤٣٧ ادبای مرادیه
٤٤٧ مشاهیر فتوحات مرادیه

صحیفه

٤٧٦ خرابات مشهوره
٤٨٠ مبادئ اسفار بحریه
٥٠١ اناطولی وروم ایلی حصارلرینك اهمیت موقعیه و تاریخیه‌لری
٥١٢ مدنیت بدویت
٥٣٨ تداركات سفریه حقنده برفرمان صورتی
٥٤٠ نیكبولی ملحمه‌سنك بعض نتایجی
٥٥٢ نیكبولی محاربه‌سی پلاننه برنظر
٥٥٨ وفات بایزید خان
٥٧٤ مشاهیر بایزیدیه
٦٣٢ ادبای بایزیدیه
٦٤٢ مشاهیر فتوحات بایزیدیه
٦٨٢ خرابات بایزیدیه
٦٩٣ طقوز عددینه تركلرك رعایتی
٦٩٩ ارسال سفرا
٧١١ جمعیات خفیه
٧٢٨ چلبی سلطان محمد حضرتلری عصرینك بعض مشاهیری
٧٦٩ آقنجیلر
٧٨٩ تبخیر اموات
٧٩٢ تاقسید رمی یعنی حیوان قوروتمق
٧٩٥ انشاآت بحریه

(رسم و اشكال فهرستی)

صحیفه

٤٥ انتشار اولاد نوحی ارائه ایدر خریطهٔ عمومیه

صحیفه

٥٨ مصر قدیم هیروغلیفلری
٧٣ هومر وهزیودك جغرافیاسی . خریطه ١
„ اراتوستنك جغرافیاسی . خریطه ٢
٨٠ هیپارقك جغرافیاسی . خریطه ٣
„ ستر ابونك جغرافیاسی . خریطه ٤
٨٨ بطلمیوسك جغرافیاسی . خریطه ٥
٩٦ ازمنهٔ ثلثهٔ تاریخیه وسعتلرینی ارائه ایدر کرهٔ مسطحه
١٠٤ اولمپیا اویونلرینی ارائه ایدر رسملر
» کذا اولمپیا اویونلری
١٦٨ اسلحهٔ قدیمه لوحه ١
١٨٤ اسلحهٔ قدیمه . لوحه ٢ و ٣
١٩٢ اسلحهٔ قدیمه . لوحه ٤ و ٥
٢٣٢ برروما توغی وقیصر رومك بایراغی ایله بیوك قسطنطینك واهل صلیبك بیراقلری .
٢٤٠ ایران و یکی چری بیراقلری ایله ایکی نوع عثمانلی توغلری .
٢٧٢ عثمانلیلرك مبادیٔ ظهورنده روم ایلی واناطولینك احوال جغرافیهٔ سیاسیه سنی مبین خریطه .
٤٠٠ قوصوه ملحمه سنك پلانی
٤٤٠ قوصوه یه کلان مجارلردن بر زرهلی جنکاور
٤٤٨ قوصوه وقعه سی اثناسنده حدود دولت علیه یی کوستریر خریطه
٥٢٠ استانبول ایمپراطورلرندن برینك رسمی
٥٥٢ نیکبولی ملحمه سنك پلانی
٥٦٨ انقره ملحمه سنك پلانی

صحیفه

٥٧٦ تیمورك تصویری
٦٠٠ ازمیر لیمانینك اسکی پلانی
٦٠٩ انقره وقعه سی اثناسنده حدود عثمانیه یی کوستریر خریطه
٦٧٢ قورنت شهر قدیمی
٦٨٥ پرو پیله خرابهٔ مشهوره سی
٦٨٩ ژوپیتر عبادتخانه سی
٧٩٧ انشاآت بحریه بندینه مخصوص رسملرك کافه سی کتابك نهایتنه قونیله جقدر

اخطار مخصوص

مفصلات جزؤلرینه علاوه ایدلمش اولان رسملر اشبو فهرست اشکالده کوستریلان صحیفه لره ربط ایدیلورلر ایسه ممکن مرتبه عائد اولدقلری مباحثه یاقلاشدیرلمش اولورلر .

کتابی تجلید ایدنلر مجلدلره کوزجه تعریف ایتملیدرکه : ایکی صحیفه سی بریره ربط اولنه جق رسملر عادتا کتاب ورقه لری کبی دیکلمیوب خریطه لری اطلسلره ربط ایلدکلری صورتده ربط ایده جکلردر . اورته لرندن کسیلان رسملر دخی کتاب آچلدیغی زمان برر طرفلری کوریله میه جك بر وضعیت پیدا ایتاملری ایچون اقتضاسنه کوره جلد ایچنه کیره جك طرفلرینه اینجه اوزون بر ورقه یاپشدیره رق اولوجهله ربط قلنه جقلردر .

مفصل

تاریخ قرون جدیده

☼ جلد اول ☼

مؤلفی

احمد مدحت

اولا پارچه پارچه «ترجمان حقیقت» غزته‌سنه درج ایدلدکدن صکره

ایلك دفعه

اوله‌رق بریجه کتاب صورتنده اوله‌رق دخی طبع اولنمشدر .

استانبول

سنه ۱۳۰۳

LIBRARY
MAR 26 1964
388962
A4

« افادهٔ مخصوصهٔ مؤلف »

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
هر شیدن زیاده تاریخ مطالعه‌سنده لذت
[illegible]
صکره تاریخ اوقو یانلرك زمان آدمدن
بو وقته قدر كلش کچمش بالجمله ملتلرله
برابر یاشامش اوله‌جغنی سویلمش ایدم .
اوزماندنبری نه‌قدر تاریخ اوقودم تاریخ
یازدم ایسه شو فکر ابتدائیی تبدیل
[illegible]
سون بالعکس هپ بو فکری تأییدایلیه‌جك
[illegible]
بشر ولوكه مساعدهٔ طبیعیه‌سنك صوك
[illegible]
سنه دوام ایلسون هرحالده پك قیصه برشی
[illegible]
امكانی قطعیاً مفقود ایکن ماضی‌یه طوغری
[illegible]
سنه‌لر یاشاتمق امكانی انجق تاریخ ایله
[illegible]

همده تاریخك انسانه ویردیکی حیات

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
بونلره دائر اولان کتابلر دخی هپ برر
تاریخ کتابی عد اولنمق ومثلا بر حساب
ویاهندسه و هیئت کتابنه دخی « تاریخ »
دیمك اقتضا ایدر . واقعاده اویله‌در .
انجق کتب مذکوره عائد اولدقلری فنون
وصنایعك یالکز شمدیکی درجهٔ کمالیله
قواعد و قوانین حاضره‌سندن بحث ایدرك
ماضیسنه طوغری عطف نظر تجسس
ایتدکاری ایچون تاریخدن عد اولنمیورلر .
[illegible]
اولسه چین و کلدانی ملتلری زماننده فن
[illegible]
موجودهٔ تاریخیه‌دن بدأ ایله بوکونکی

وناقدر شمدی دکلسه نصل ترقی ایتمش
و بوکون هانکی درجه‌ده بولنمش ایسه
جمله‌سنی بوکونکی درجه‌یه قدر ایلرلتمش اولانلرک
بیننده هیئت حقنده شو معلومات قیمتدار
هپ‌ده معلومات حاضره‌یی جامع و تاریخ
بو نقطه‌ده تاریخ هیئت سوزندن بشقه
هیچ بر مناسب اسم بوله‌مز ایدی .

تاریخ انسانی هر عصرده معاصری
هر بیوک آدمک همشهریسی دوستی مجرد
اسرارینی هر درلو کشفیات و اختراعات
مشترکی شو فنک هر صنعتک و فنی حصه‌ی
حیات بشریه‌یی حیات حیواندن فرقه مدار
اوله‌جق بتون مزیتک تأثیر ایده‌جکی
انجوندرکه مدنی مترقیه کتب سائره‌یه و بر
دکاری اهمیتک دها بر بشقه صورتنی
تاریخده ویرمشلر و بو یولده جدا پك
ایلرویه کیتمشلردر .

مدنی مترقیه‌نك تاریخه نه‌قدر اهمیت
ویروب بونی نه درجه‌لرده ایلرویه کو-
توردکلرینی قارئلرمزك نظر معاینه‌لرنده
توضیحه شرح و ایضاحه کیریشه‌جك
اولسه‌ق سوزك حدودینی کتوره‌میز .
و یاخود بك چوق تفصیلاته کیرر و
تفصیلاته حوصله‌ بر مده مجبور اولورز .
فن مذکورك اهمیت فوق العاده‌سنی اثبات
انجون تفصیلاته دها کیردك یولك بر فائده
سی اولسه بیله بزجه مقصد بر
اولمدیغندن تفصیلاتی مقصده [illegible] ضمیرك

بر نامه تعریف ایتمش اولورز . بالخصوص که
عصرمزک علوم ترقیسنده فنونك هر برنه
اولان اهمیت انظار عمومیه‌ده کندی
کندیسنی تعیین ایتمش و شو مقدمه‌ده ده
کلامزده تاریخك عمر بشری ماضی‌یه طو-
غری تمدید امکانی کوسترمسندن عبارت
اولمق اوزره ارائه ایلدیکمز اهمیتی فن
مذکور حقنده انظار اهتمامی جلبه کافی
کورلمشدر .

فقط بز بر چوق فنونده اولدیغی کبی
فن تاریخده دخی کیروده قالمش بر ملت
اولدیغمزی براز تفصیلجه عرض ایلر
ایسه‌ك بونی اوقدر بیهوده صایمغه امکان
یوقدر . اسکی مؤلفلرمزدن برچوقلری
« تاریخ » نامی آلتنده بر چوق کتابلر
یازمشلردر . « منجم باشی » دیه شهرت
بولان تاریخ کبی بعضلری عمومی و « نعیما »
کبی بعضلری دخی خصوصی صورتنده
تألیف ایتمشلردر . انجق بونلر اولسه‌لر
اولسه‌لر بیله سوزك ترجمه چوق
وشئونات سنین و اعصار کبی قسملرینه عائد
اوله‌بیلوب یوقسه تاریخدن مطلوب اصل
اولان جامعیتدن و حکمتدن عاری ایدیلر .
بو [illegible] قارئینی بر [illegible]
ایدرلرکه نه مبدأ عزیمت و نه‌ده هدف
مطلوب حقنده قارئلرده بر کونه معلومات
محلیه یوقدر . همان براردونك قالقوب
کیتدیکنی سویلرلر . [illegible]

... دن همان تصریح ایتزلر . حالبوکه او مقصدك درجهٔ نفع وضرری بیله محاکمه تاریخك وظائف اصلیه‌سندندر . غیبده و ... مغلو- بیتدن صکره نه نتیجه حاصل اولدیغنی و مقصد اصلی‌یه او نتیجه‌نك درجهٔ مطابقتنی اصلا محاکمه ایتزلر . بو سببدن دینیلورکه اصل مطلوب قارئین اولان حکمت تاریخیه‌یه خدمت ایدمامش اولورلر . آثار و السنه و مدنیت قدیمه حقنده همان لاالدرلر . حضرت آدمدن بدأ ایتدیردکاری عمومی تاریخلری بعض انبیای کرامك تراجم احوالندن صکره همان عصر نبی‌یه (ع . م) ایصال ایدیویررلر . بعده خلفای اربعه وامویه و عباسیه دیه وقوعاتی عاجلاً زمانمزه طوغری ایصاله غیرت ایدرلر . تاریخده خیالی حقیقتدن فرق ایتزلر . جزؤی تعصب و یاخود فکر تغلب وتفاخر بونلره پك چوق حقایقی انکار ایتدیریر . بر مغلوبیتك اسبابنی محاکمه ایده‌جکلرینه بر « بحکمته تعالی » ایله کچشدیریویررلر . بر غالبیتك تدقیق اسبابنه کیرشمیوب بونی یا بر ذاته و یاخود بعض حکم طالع مسعوده حمل ایدرلر .

بزده فن تاریخك اصل صورت فنیه‌سنی المغه باشلامسی کاتب چلبی مرحومدن بدأ ایتمشدر . بر پاپاس ایله عقد مناسبت ایدرك اوروپا تاریخنی یازمغه باشلامسی رمبدأ ترقی اولمشدر . اندن صکره عاصم مرحوم وقایع ... محاکمه‌لی و خصوصی بر تاریخجه صورتنده قلمه آله‌رق نهایت جودت پاشا حضرتلری تاریخ عثمانیلرینی کرکی کبی اصول جدیده‌یه توفیق ایتمشدر .

انجق بو اوچ ذاتك همتلری بزجه اکمال مقصد ایده‌بیلدیمی دینیلور ؟ دکل بونلر مؤخراً مکاتب حربیهٔ شاهانه‌ده وجوده کتوردیکی تاریخ عمومی و بو عبد عاجزك ازمنهٔ متقدمه وازمنهٔ جدیده ایچون نشر ایتمش اولدیغی و بعده مراد بك افندینك دخی مکاتب عالیه‌ده تدریس ایچون ترجمه ایلدیکی تواریخ عمومیلر دخی اصل احتیاجمزی ایفادن کلیاً بعیددرلر .

عبد عاجز من غیر حد بو شهراه غیرتده بر خطوه دها ایلرویه کیتمك ایچون « مفصل » عنوانیله شو اثری یازمغه باشلادم . اصل مقصد قرون جدیده‌در . بونده‌کی حکمت ... زمانه ... مقتضیاتی ... کوره‌جکلر . فقط قرون قدیمه ومتوسطه دخی مسکوت عنها بچلمیه‌جکدر . بلکه بونلرك مقتضیاتی قارئلرمز نظرنده قرون مذکوره‌نك حکمت تاریخیه‌سینی بر ... و قدر ایضاح ایلیه‌جکدرکه بونلره عائد اوله‌رق موجود بولنان کتبك کافه‌سنی مطالعه بیورمش اولسه‌لر انجق او قدر استیضاحه موفق اولورلر .

اصل مقصد اولان قرون جدیده‌یه

كلنجه : اولا وقايع عموميه امكانك مساعد
اوله بيلديكى قدر تفصيلات و محاكاتيله
درج اولنه‌جقدر . اقتضا ايلدكچه
خريطه‌لر علاوه اولنه‌رق هر بيوك
وقعه‌نك حدود دولجه موجب اولديغى
تحولات كوستريله‌جكدر . ثانيا سياحات
مشهوره و كشفيات مهمه اطرافيله
يازيله‌جقدر . ثالثا فنون و صنايعده‌ن
وقوعبولان تحقيقات واختراعات ممكن
مرتبه اطرافلى شرح اولنه‌جقدر . رابعاً
كرك سياسياتده وكرك فنون وحكمياتده
دنيانك هر طرفنده اشتهار ايدن ذواتك
تراجم احوالى وامكانك مساعده‌سى
درجه‌سنده بعضلرينك تصويرلرى عرض
ايديله‌جكدر . خامسا اشبو ذواتدن
حكميات وادبياته منسوب اولانلرينك
اشهر آثارى حقنده بر فكر حاصل اولمق
ايچون بعض نمونه‌لر وانتقادلر اتيان
ايديله‌جكدر . سادسا معاهدات ومخابرات
بين‌الدول درج اولنه‌جقدر . سابعاً
هانكى بحث لزوم كوستره‌جك اولورسه
او بحثه دائر بر بند مخصوص درجيله
دها زياده تفصيل و توضيح مرام
ايديله‌جكدر .

بو تشبثده‌كى غيرتمز او درجه‌ده‌دركه
وجوده كتوره‌جكمز اثرك ـ حسب العجز
برچوق نواقصيله برابر ـ دها زياده
موضح و مفصلنده امكان دكل ايسه‌ده
لزوم اولميه‌جغى البته قارئلرمز طرفندن
اعتراف بيوريله‌جقدر .

وهلةً يكديكرينه مباين كبى
كورونن بونجه مباحثك دفعةً انظار
قارئينى اشغال وذهنلرينى تغليط ايتامسى
ايچون دخى « حاشيه » يولى ترجيح
ايدلمشدر . شويله‌كه اصل متميز بر تاريخ
مفصل صورتنده يازلدقدن صكره برچوق
مقاصد دخى بند مخصوصلر طرزنده يازيله‌
رق صحايفك التنده درج ايديله‌جكدر .
اويله بر صورتده‌كه هر صحيفه ايكى قسمه
منقسم اوله‌رق قسم بالاسى متن و اشا-
غيسى ـ غزته تفرقه‌لرنده كورلديكى
صورتده ـ برخطله بالتفريق حاشيه صورتنده
ترتيب اولنه‌جقدر . حواشى يى بو صو-
رتده ترتيب ايتمك ذيل كتابه علاوه اولنمقدن
دها نافع كورلدى . زيرا كتابك
مقدماتنده ايضاح اولنه‌جق بر شيئى جلدك
خاتمه‌سنه قدر بكله‌مك قارئين ايچون بر
انتظار مديد اولوب بزم ترجيح ايلديكمز
صورتده ايسه متون وحواشى همان برابر
كبى بر صورتده كيدرلر . حواشى شايد
متوندن دها چوق اولورسه فضله‌سى
جلدك صوكنده كتب سائره‌نك ذيللرى
صورتنده دخى درج اولنه‌بيلور .

افادهٔ عاجزانه‌مزى بو سوزمزدن اول
اول شونى ده قارئلرمزه عرض ايده‌لم كه
بوقدر مفصل بر اثرك نه قدر زمانده وجوده

کله بیله‌جکی مطالعه‌سی بزم جسارتمزی
قیرمیه‌جغی کبی قارئلرمزك ذوقنی [illegible]
قیرمیه‌جقدر . [illegible] و منتخبات ترجمه‌سی [illegible]
حقیقت کوستردیلرکه برسنه ظرفنده بیوك
صحیفه‌لر ایله بیك التی یوز صحیفه مقداری
کتاب چیقاره‌بیلمك قابل اولیور .
خرده فروشانه منتخبات و لطائف کویانه
[illegible] چیقارمق ایچون [illegible]
غیرتك براز دها زیاده‌سی بویله معارف

عملیه‌مزه الك بیوك خدمت ایده‌جك اولان
بر [illegible] ایچون [illegible]
[illegible]
بزه اصل لازم اولان شی حضرت
اللهدن ﴿ توفیق ﴾ وحضرات قارئیندن
(تشویق) در . بوایکیسی یاور اولجه
[illegible]

[illegible]

✻ تاریخك اقسام ثلثه سنك ✻

(مقایسه سی)

« افادهٔ عمومیه »

(خلاصهٔ افاده) تقسیمات تاریخیه کیفیدر — تاریخ هجرتله توریخ وقوعات — تقسیمات تاریخیه زمانجه بر تقسیم دکلدر — میلاد عیسانك مبدأ تاریخ اتخاذی — بونده وهمه کوریلان یولسزلق — بونك نفعی — تاریخك مبدئیسنده‌کی ظلمت مجهولیت ایله اواخرنده‌کی نور وضوح — اول وآخر زمان دیه تاریخی ایکی‌یه تقسیم نه‌قدر طبیعی ایسه برده اورته زمان اعتباری اوقدر طبیعیدر .

(افادهٔ عمومیه‌نك حاشیه‌لری) مدنیت بشریه‌نك قدمنه و مسأله‌یه دائر بر مقاله — کتب طبیعتدن استنباط — ترقیات مدنیه‌ده اقوام —

— ایضاح —

معلومدرکه مورخلر تاریخ عمومی‌یی اوچ بیوك قسمه تقسیم ایتمشلردر . بونلر دخی « ازمنهٔ متقدمه » یاخود « قرون قدیمه » و « ازمنهٔ متوسطه » یاخود « قرون وسطی » و « ازمنهٔ متأخره » یاخود « قرون جدیده » قسملریدر . بو تقسیمات اساسیه اویله صرف عندی ویاخود مورخلرك مقتضای کیفی دکلدرلر . تقسیمات مذکوره اوزرنده عادتا جمهور مورخین همان متفقدرلر . یالکز برقاچ تاریخ یازانلر توریخات تاریخیه‌یی میلاد عیسی (ع . م) دن بدأ ایتمیدرك تاریخ هجرت نبویه (ع . د) اوزرینه بورتمك ایچون جمهور مورخینه براز مخالفت ایتمشلردر . انجق بز بو مخالفتی لزومسز واهمیتسز برغیرته حمل ایدرز . اکر بو جهته بو ثمیدجق اولور ایسه‌ك ایشته بو

✻ مفصلات حاشیه‌لری ✻

« مدنیتك اسکیلکی »

بز بو بحثی بوندن اون ایکی سنه مقدم قرق انبار نامیله حدسیله نشر ایتمکده اولدیغمز بر مجموعه‌ده دخی درمیان ایلمشز . فقط اوراده مدنیتك یالکز نه‌قدر اسکی اولدیغنی دکل بوندن ماعدا نه‌قدر عجیب و نه‌قدر مجهول بر شی اولدیغنی ده بحثه قاتارق اوچ مقصدی بردن یوروتمشز . بناءً علیه ذکر اولنان بندن ایکی صکره‌کی مقصدطی ایدیله‌جك اولورسه اصل قدم مدنیته دائر اولان سوزلر بو مهم

مسئله‌یی انظار ارباب مطالعه‌ده آرزو اولنه‌جغی قدر ایضاح کافی تأمین ایده‌جکندن بحثی بوراده تکرار قلمه المغه و قدم مدنیته دائر اول یازمش اولدیغمز سوزلری شرح و ایضاح ایتمکه مجبور اولدق .

قرق انبارده‌کی بحثمزه مقدمه ایله‌مسو . یله کیرشمشز :

« تاریخلری آچکزده باقکز . کورورسکز که هر بری بزه مدنیتك ابتدا اول مصر و آثور و فلسطین طرفلرندن کلدیکنی خبر ویررلر . صکره طوتارلر و بر دکاری بو خبرلری ینه

لزوم واهميتی دخی بوله‌مز . زيرا تاريخ هجرت اولا سنين شمسيه اوزرينه يورو - تلميوب سنين قمريه اوزرينه حساب ايدلمشدر . حالبوكه سنين شمسيه وقمريه ارەسنده اون كون قدر بر فرق واردر . سنەلر يوزلره وهله بيكلره واردیغی زمان وفرق دخی يودلجه بيور . وقتيله بر ظريفك دیمش اولدیغی اوزره برزمان كلوركه ميلاد ايله هجرت ارەسنده يللرك عددنجه هيچ بر فرق قالمدقدن بشقه براز دها ايلرويه كيديله‌جك اولسه عددسنينجه هجرتك ميلاددن اول اولمسی درجه‌سنده قاريشقلقر وقوعه كلور . زيرا بر سنه - دەكی اون كون فرق بر بيك سنەده اوتوز سنه درجه‌سنه واروب بوندن يكرمی بيك سنه صكره ميلاد عيسی ايچون « يكرمی بيك سنه اول وقوعبولمش » دنيلديكی كبی هجرت ايچون دخی اويله دنيلور ويكی وقعه ارەسنده‌كی التيوز بوقدر سنەنك فرق عدد سنينجه حكمدن دوشر . بناء عليه تورنخات تاريخيه‌يی مجرد تاريخ هجرت حسابيله يوروتمك غيرتی ايچون شواوبغونسزلغه جواز ويرمامليدر . بعضلری دخی كويا بوقنالغی برطرف ايتمك ايچون هجرت نبی‌يی دخی سنين شمسيه اوزرينه حساب ايدرك ميدانه بر « سنهٔ شمسيهٔ هجرت » چيقاررلر ايسه‌ده بو دها يولسزدر . زيرا سنهٔ قمريهٔ هجرت هيچ اولمز ايسه ملل واقوام اسلاميه‌نك كافه - سنجه استعمالی شايع ونمش برشيدر . سنهٔ شمسيهٔ هجرت ايسه هنوز ايجاد ايدنلردن ماعدا كمسه نزدنده اشتهار ايده‌مامشدر . ايمدی بوقدر كافته حاجت كورلمكسزين تورنخات تاريخيه ايچون عموما قبول ايدلمش بولنان تاريخ ميلادی بزدخی قبول ايده‌جك اولور ايسه‌ك جمهور مورخينك

كنديلری جرح ايدرك « خير! اورالردەدخی مدنيت هنددن كلدی » ديرلر . برده باقار - سكزكه بريسی دهازياده مدقق صورتنده كوريندرك « خير! خير! مدنيت حقنده هيچ بركيمسه‌نك وبرديكی معلومات طوغری دكلدر . الك طوغری خبر بنده‌در . هندده دخی مدنيت چيندن كلدی » دير واودخی شو صورتله روايتلرك جمله‌سنی جرح ايلديكی حالده كندی فكرينی ترويج ايچون ايراد ايلديكی سنداته جهانی كنديسنه كولديرر » چينده باش كوسترمش اولمسنه قانع اولانلر - دن بولنديغی جهتله بو مدنيت دنيلان شيئك نه قديم اولديغنی كوسترمك ايچون چين تاريخلرينه مراجعت لزومنی تعيين ايدر . حالبوكه چين تاريخلرينی باشدن اشاغی يه قدر آراشديرمش اولان بركيمسه ممالك مذكو - رەدە فوهی نام ذاتك واضع اساس مدنيت [illegible] اول انك بر طاقم اصوللر قويديغنی كورر وتاريخلرك بوذاته نهايت درتبيك بشيوز سنه قدر برقدم ويردكلرينی مشاهده ايدر .

آيرلمامش وتاريخك جمله نزدنده مقبول اولان تقسيمات اساسيه‌سني دخي هيچ دكشديرمامش اولور ايدك . هجرتدن صكره‌كي وقوعات اسلاميه ايچون ايسه تاريخ ميلاددن ماعدا تاريخ هجرت دخي بشقه‌جه قيد اولنديلور . بز شمدي‌يه قدر يازديغمز كتابلرده دائما بويولي ترجيح ايتمشزدر . بوندن صكره دخي ينه او يولده دوام ايده‌جكز .

مانحن فيهمزه عودت ايده‌لم :

تاريخ عموميك تقسيمات اساسيه‌سي صرف عندي و ياخود مورخلرك مقتضاي كيفي دكلدر ديمش ايدك . تقسيمات تاريخيه‌ده مورخلرك اتفاقي اكا عادتا بر فنيت صورتي ويرمش واوصورت ايسه لايتغير عد اولنمق لازم كلمش اولديغندن بوبابده قارئلرمزك نظر دقتريني بر از اتعاب ايتمك ايسترز . اولا دوشونمليدركه تاريخ عمومي‌يي ازمنهٔ ثلثه اوزرينه تقسيم نه‌دن زوده كورنمشدر ؟ مبادئ اطلاعات تاريخيه‌دن بوزمانه قدر يدي بيك سنه مرور ايدرك بوقدر اوزون برزماني اثنيه‌لرك احاطهٔ نظريه‌لرينه دفعة عرض ايتمك كوچ اوله‌جغي ايچونمي ؟ تقسيمات تاريخيه‌نك حكمتي بوندن عبارت اولديغي وهله خاطره كلور ايسه‌ده حكمتي بوندن عبارت دكلدر . معلومدركه مورخلر تاريخي ازمنهٔ ثلثه‌يه تقسيم ايلدكاري زمان حضرت آدمدن روماي غربينك زمان انقراضي بولنان ٤٧٦ سنهٔ ميلاديه‌سنه قدر اولان قسم ابتدائي تاريخي « ازمنهٔ متقدمه » عد ايدرلر . بوقسم بش التي بيك سنه‌لك برقسم عظيمدر . حالبوكه « ازمنهٔ متوسطه » قسمني مورخلر روماي غربينك انقرا- ضندن بدأ ايله استانبولك عثمانليلر طرفندن فتحنه قدر كذار ايليان (عن ٤٧٦ الى

ووليتر دخي داخل اولديغي حالده مدققلردن برطاقي اوزمان يدنجينده كوچك كوچك برطاقم قبيله‌لر وعشيرتلر بولنه‌رق سالف الذكر فوهينك بونلري جمع وتوحيد ايلمش اولديغني حكم ايدرك بوصورتله الداسكي مدنيت ديمك اولان چين مدنيتي نهايت يدي بيك‌سنه اوته قدر آتارلر . »

ايشته قرق انبارمزده بحثه شوصورتله كيرشمشز . حتي بوكون اقسام ثلثهٔ تاريخيه برنظر انتقاد عطفيله تاريخك قسم اولي اولان قرون قديمه‌سي فصل برنظر جمهوليت ايچنده

قالمش اولديغنه بو بندي يازديغمز زمان دخي دقت ايدرك مدنيتك نه‌قدر اسكي اولديغني تحري دعواسنده بولنمقلغمزه قارشو برمعترض فرض ايتمشزده اكا ديديرتمشز وكنديسنه دخي ديمشزكه :

« اما دنيله‌جكك مدنيتده يدي بيك سنه‌دن عبارت اولمق اوزره قطع ايديلان مدت قديمه‌دن ايكي بشيوز سنه‌سني صرف وهمدن عبارت اولديغي كبي ايكي بيك سنه‌قدري دخي خرافات واساطير صورتنده مغلوب تاريخ اوله‌ل يدنكز ايكي بيك بشيوز

١٤٥٣) تاريخنه قدر يوز التمش بلكى سنه‌دن عبارت [illegible] برنجى قسمنه نظرا
پك آز اولديغى كبى ازمنهٔ جديده دخى
استانبولك فتحندن بوزمانه‌قدر كذار ايليان
درتيوز شوقدر سنه‌دن عبارت اولوب
بوايسه برنجى قسمه نسبتله دها آزدوشر .
[illegible] تقسيمات
تاريخيه ديلان شى يالكز برتقسيمات زما-
نيه‌دن عبارت بولنسه ايدى اقسام ثلثه‌دن
بريسنى بش التى بيك ديكرينى طقوز يوز
و بريني‌ده درتيوز بو قدر سنه‌لك اقسام
[illegible]
ايتمزلر ايدى . هيچ اولمز ايسه هر بيك
سنه‌يى برقسم اولمق اوزره اقسام متساويه
[illegible]
[illegible] تقسيمات تاريخيه‌نك [illegible]
يالكز تقسيمات زمانيه‌دن عبارت اولمديغنى
اثبات ايدر .

تقسيمات تاريخيه [illegible] يالكز زمانه
برتقسيم اولمديغى اثبات ايچون تاريخ يعنى [illegible]
لرك صورت مرورينى تعداد و ترقيم
[illegible] دخى [illegible]
[illegible] احوالدركه تاريخ [illegible]
ايدن مشرلرك [illegible]
تاريخ [illegible]
باشلامشلردر . مثلا [illegible]
[illegible] تجديد [illegible]
[illegible] وضع [illegible] تاريخ
[illegible] كبى [illegible] حضرت عيسا-
نك [illegible] حضرت [illegible]
[illegible] هجرت [illegible]
[illegible]
[illegible] شوقدر سنه [illegible]
[illegible]
خلقت آدم (ع . م) اتخاذ اولنمق
واو زماندن بوزمانه قدر سنه‌لر اكا كوره

سنه‌لك قدر برزماندن خبرويره‌بيلور . بوحاله
كوره [illegible] معلومات [illegible]
اوته طرفنه قدرمى كچه‌جكسكز ؟ اوت !
[illegible]
زيرا اولبابده معلومات صحيحه اعطا ايتمك كبى
متكبرانه برحركتده بولنميورز . يالكز
ويرلمش اولان معلوماتك مدنيت ديديكمز
[illegible]
[illegible]
[illegible]
شو سوزلرى سويلديكمز [illegible]

شمديكى تدقيقاترى اجرا ايلديكمز زمان
آره‌سنده اون ايكى سنه مرور ايلديكى
و بو مدت ظرفنده تاريخ عموميمزك قسم
اولى اولان ازمنهٔ متقدمه ايله قسم ثانيسى
اولان ازمنهٔ متوسطه ايچون اولديقجه [illegible]
وجامع برر تاريخ نشر ايلديكمزدن [illegible]
بونك تأليفى وكرك سائر آثارمزك تحرير [illegible]
[illegible]
[illegible] حاله [illegible]
دكشديره‌جك برحقيقت ديكره [illegible]
اوله‌ماشمز ديكدر .

تعيين سنه‌يه متعلق اوله‌رق درست اوله‌مزمي ايدي؟ بويله اولمقدن ايسه هر ملتك كنديسنه مخصوص بر مبدأ تاريخي بولنمقدن قطعنظر جمهور مورخين طرفندن بر تاريخ داها نشسته بر صورتده تعيين وتأسيس ايتمشلردركه او مبدأ بلك فن وبلك چارپشيق بر شي ظن اولنديغي حالده براز تحقيق فكر ايديلنجه عيني قدر الامكان طوغري واك واضح صورتك الدن نشسته درلودن اولديغي جهتي دخي تسليم ايتمك ضرورت حاصل اولور . شويله‌كه :

تاريخجه على العموم مبدأ اتخاذ ايدلن ميلاد عيسادر . ميلاد عيسادن بو زمانه طوغري مرور ايدن سنه‌لري بعد الميلاد تعبير وجهيله بر ايكي ديه صايارز حاضرده بولنان ١٨٨٥ سنه‌سنه قدر صاياريز . ميلاد عيسادن اول اولان سنه‌لري دخي ينه بويله صاياريز ايسه‌ده حكمي كيرويه

مدنيتك [illegible] طوغريسي كورلمز ايتديكي قدر سوق فكر ايدن [illegible] سنه تاريخك اصلا بكي يك بشيوز سنه‌دنبري معلومات [illegible] اولديغنه دخي تماميله [illegible] الالاياتي [illegible] بو زماندن دخي [illegible] ايچنده بوله‌رق واك [illegible] تاريخك [illegible] يك سنه‌دنبري [illegible] كوروله‌بيلمز ؛

كيرويه جاري اولمق اوزره صاياريز . يعني قبل الميلاد بر ايكي اوچ الى آخره ديديكمز زمان ميلاددن بر سنه مقدم ايكي سنه مقدم اوچ سنه مقدم الى آخره ديمك اولمق اوزره بويله صاياريز . بر صورتده‌كه مثلا : « عن ٥ الى ٥ سنهٔ ميلاد » ديه قيد ايدلسه ياخود « ميلادك بش سنهٔ مقدمندن بش سنهٔ مؤخرينه قدر » دنلسه بوندن اون سنه مراد ايدلمش اولوب بو اون سنه‌نك دخي بشي ميلاددن اول وبشي صكره اولديغي اكلاشيلور . شمدي بو اصول بادئ امرده ذهنلره چارپاشيق كله‌جك بر شي دكلميدر ؟ باخصوص كه ميلاددن مقدمكي وقوعاتي يازدقلري زمان مثلا فلان وقعه ٣٠٠ وفلان وقعه دخي ١٥٠ سنهٔ مقدم ميلاديه‌سنده وقوعبولمشدر [illegible] سنه‌لري چوق اولان وقعه‌نك بزه داها

[illegible] كوزدن اوكنه الورق جمعيت بشريه‌نك بيك سنه‌لري [illegible] ترقيات [illegible] موازنه ايده‌بيلورز . مثلا بيك سنه اول كرك فنون وكرك سياسياتجه نه‌قدر ترقي [illegible] ونه‌قدر سهولتله ويا صعوبتله حصوله كلديكندن [illegible] بعده بو نسبتله كيرويه عودت ايدرز . ايكنجي واوچنجي بيك سنه مقدملري حقنده‌ده ايچه معلومات ويرلميورمي؟ ايلك

يقين وآز اولانك دها اوزاق اولمسی دفعة
خاطرمزه كله بيله‌جك ايكن بالعكس ميلاد-
دن مقدمكی وقوعاتك قيدنده سنه‌لری
چوق اولانك بزه دها اوزاق وآز اولانك
دها قديم اولديغى اكلامق ايچون دخى بزه [illegible]
جبر ايتديكه دخى بز [illegible] ٣٠٠ ديه
تعيين اولنان سنه‌لر ميلاددن اولقدار اول
اولوب بوايسه ١٥٠ سنه اول اولانه
نسبتله دها اسكی ديمكدر . الحاصل ميلاد-
دن اول اولان وقوعاتك بوكونكی كوندن
قاچ سنه اول اولديغنی اكلامق ايچون
سنهٔ مقدم ميلادی كوسترن مقدار ايله
ايچنده بولنديغمز سنه‌يی كوسترن مقداری
جمع ايتمك يعنی بر وقعه ميلاددن ٣٠٠
سنه اول اولمش ايسه شمدی دخی ١٨٨٥
سنه‌سنده بولنديغمزدن (٣٠٠ + ١٨٨٥ =
٢١٨٥) ديه اووقعه‌نك بزدن ٢١٨٥ سنه
اول اولديغنی حساب ايتمك لازم كلوركه

ايشته بودخی حقيقةً بركافتدر . فقط فن
تاريخك يالكز تقسيمات ثلثه‌دن دكل
اصول توريخدن دخی مقصدی يالكز
زمانجه برشی اولديغی ايچون بوكافتلری
دخی كوزه الديرمشدر . توريخ خصوصنده
مورخلرك ميلاد عيسايی مبدأ اتخاذيله
اندن اولكی وقوعاتی كيروسنه كيرويه و
آندن صكره‌كی وقوعاتی دخی طوغريدن
طوغری‌يه تعداد سنين ايله خبرويرمكی
التزام ايتمسی وقوعات مذكوره‌نك مبادئ
اطلاعات تاريخيه‌نك مستغرق بولنديغی
ظلمت مجهوليته نه قدر طالغن بولنديغنی
و بخصوص بالعكس اوطمتدن نه قدر صير-
يلوب تاريخك قسم منورينه نه‌قدر كيرمش
بولنديغنی كوسترمك ايچوندر . ديمك او-
ليوركه بوراده نظر دقتمز اوكنده بر مسئله
دها آچلدی . او ايسه مبادئ اطلاعات
تاريخيه‌نك مستغرق اولديغی ظلمت مجهو-

بيك سنه‌نك ترقياتی نسبتنی انلره‌ده تطبيق
ايدرك بوصورتله‌دخی كرك ايلك بيك سنه‌نك
ترقياتی حقنده‌ميدانه چيقارديغمز اولچويی
وكرك ايكنجی واوچنجی ادوار الفيه حقنده
ويريلان معلوماتی ايجه تصحيح ايتمش
اولورز . دردنجی و بشنجی بيك سنه‌لر
حقنده‌دخی بعض مرتبه معلومات ويريليور .
بناءً عليه نسبت رجعيه‌مز بومعلوماتله دخی
قوت بولدقدن صكره ارتق دها كيرويه
طوغری رجعتله اواءله و مقصوده واصل
اولورز

وزمانی نسو صورتله تصوير ايتمش
اولديغمز ارجاع نظر قاعده‌سنی بز ايجاد
ايتمش اولديغمزی دعوا ايتديكمز كبی شمدی
دخی بودعواده بولنه‌ميه‌جغمز دركاردر .
مبادئ اطلاعات تاريخيه‌جه اجرای
تدقيقات وتتبعات ايچون بو ارجاع نظر
اصولنی « رەترو سپقتيف » ديه مدققين
[illegible]
قدمنی تحری ايچون قرق انباره درج
ايتمش بولنديغمز اشبو بند مخصوصده
المزده اولچو ايدنمك ايچون تشكيل ايلديكمز

ليت ايله صره‌لری تاريخك نائل اولديغی
تنورات مسئله‌سيدر .

اوت ! تقسيمات تاريخيه‌نك كيفی او-
لميوب طبيعی بولنديغنی قارئلرمزه اكلامق
ايچون اصول توريخه نقل ايتمش اولديغمز
سوزی‌ده ايضاحه مدار اولمق اوزره شو
مسئله‌يی‌ده ايضاح ايتملی يز . بو ايسه
تفصيلات مطوله‌يه محتاج بر قضيه
دكلدر . انسانك اوغلی دنيا يوزنده ايلك
منتشر اولديغی زمان سايهٔ مدنيتده نائل
اولديغی بونجه بدايعك كافه‌سندن بالطبع
محروم ايدی . او زمان انسانلرده مدنيت
اولمديغی كبی مجمل ترقيات مدنيه ديمك
اولان تاريخ دخی بالطبع يوق ايدی . بو
سببه مبنيدركه ابتدای ترقيات بشريه‌نك
صورت وكيفيتی بر صحيفه اوزرنده مقيد
اولميوب بر ظلمت مجهوليت ايچنده قالمشدر .
آندن صكره يواش يواش ترقيات مدنيه
حصوله كلدكجه تاريخ دخی وجوده
كلوب سائر هر بدايع كبی بو دخی ابتدا-
لرنده بك نقص بولنديغی حالده يواش يواش
تكمل ايتمشدر . بناء علی ذلك الك طو-
غری اوله‌رق بيله بيله‌جكمز وقوعات
زمانمزك وقوعاتی اولوب زمانمزدن
اوله طوغری نه قدر اوزاقلشور ايسه‌ك
وقوعات دخی بزه نسبتله اوقدر قرانلقلا-
شور . مورخلر ايسه تاريخك ابتدالر-
نده‌كی قرانلق ايله صكره‌لرنده‌كی وضو-
حك نقطهٔ فصل مشتركی اولمق اوزره
ميلاد عيسايی تعيين ايتمشلردر . ايمدی
ميلاد عيسادن بو زمانه طوغری تاريخك
خبرويرديكی وقوعات امكانك صولكدر-
جه‌سنه‌قدر طوغريدر . ميلاددن اولكی
وقوعات دخی ميلاده نه‌قدر يقين ايسه او
نسبتده طوغری اولوب اوزاقلاشدقجه
ظلمت مجهوليت اعماقنه طوغری استغراق

قطعهٔ زمانی بيك سنه‌دن عبارت بيولك
برزمان اولمق اوزره تشكيل ايتمش اولميوب‌ده
دها قيصه زمانلردن عبارت اوله‌رق تشكيل
ايتمش ومثلا يوزر سنه‌دن عبارت برر زمانلر
اوزرينه بونسبتی كوزلجه يوروتمش اولسه ايدك
هم اولچومز دها كوزل تصحيح ايدلمش هم‌ده
تا ابتدای احوال بشريه وترقيات مدنيه‌يه
طوغری او مقياس ايله اجرای تدقيقات
ايلديكمز زمان دها كوزل موفق اولمش
بولنور ايدك . اولچومز بيك سنه‌دن عبارت
برزمان اولديغی حالده ايسه بو اولچويی سر
ادوار انفيه‌يه قياساً نه قدر تصحيح ايده‌جك
اولسه‌ق هپ تصحيحاتمز ناقص قالور .
مع هذا بو تصحيحات مكمله‌يه هركس
ايچون ده امكان واردر . بزه ايچونده .
بناء علی ذلك يه‌قرق اثرده‌كی بندمزده بو
قياس ونسبتی نصل يوروتمش اولديغمزی
كورمكده دوام ايدهلم . ديمشزكه :
« ايلك بيك سنه‌مز ايچنده فنون
وصنايعك اليوم كورديكمز كمالی سايه‌سنده
القتريق ايله مخابره ايدلمش بخار قوتيله‌دكز-
لرده كزلمش باروت ايله محاربه ايدلمش

[illegible]
و يونانيلرك ترقيم وقوعات ايلدكلرى
زمانلردن دها اولنه طوغرى ارجاع نظر
[illegible]
بو حالده حضرت آدمك زمان هبوطنى
[illegible]
قطعيا معين اولميان بر وقعه‌يى مبدأ تاريخ
اعتبار ايدوب ده ينه قطعيا معين اولميان
سائر بر چوق وقايعى دخى اكا كوره
[illegible]
ايلديكى محققيت قطعيه مقصدينه بالكليه
منافى دوشر .

ايشته بو سببه مبنى ابتداى عالمدن
بو زمانه قدر سنه‌لرى بر دوزى‌يه صايه
كلدكلرى كبى تقسيمات تاريخيه‌يى دخى ينه
[illegible]
اساساً اوچ بيوك قسمه آيرمق مورخلر
[illegible]

[illegible]
بوووقوعاتك سادەجه وقوعه كلمسندن ده
عبارت دكلدر . واقعا بعض وقوعات
يالكز بر زمان و بر ملت ايچون مبدأ
[illegible]
بيوك انقلابك كنديلرينه بر مبدأ

دنياده برطاقم يرلر دها كشف اولنمش كتابلر
طبع صنعتيله باصلمش اولمق وسائره كبى بر
طاقم ترقياتدن حاصل ايلديكمز نسبتى بوندن
اولى اعتبار يله ايكنجى بيك سنه‌يه تطبيق
ايدنجه او بيك سنه ايچنده دكزلرده يلكن
[illegible]
[illegible]
خطابت ياخود مناديلك صورتيله نشر
افكار ايلديكى دنيادن يالكز بر ربع قدر
[illegible]
ايلرز . اوچنجى دور الزيه كلنجه دكزلرده

ساحت صورت محاربه و كتابت و خطابتجه
بو دورده كى ترقياتك ينه ايكنجى [illegible]
ترقياتندن پك ده آز اولمديغنى كوررودر دنجى
بيك سنه‌يه كلدكده سياحت بحريه‌نك پك
طار بر حالده اولديغنى و كتابتك دخى تمديلرنده
اولديغى كبى هر صورته بر اشارت و بونرى
[illegible]
اولنيوب بعض تصوير و كال [illegible]
[illegible]
[illegible]
سياحتك يوق دنيله‌جك بر منزله‌يه ايندكنى

جدید عد ایدیله‌جك قدر اهمیتله تلقی اولنمش بولنمسی کبی . انجق بوقدر مهم اولان وقوعات بیله تاریخك کرك عمومیتی وکرك فنیتی نظرنده تقسیمات اساسیه‌یه لزوم طبیعی کوستره‌جك قدر موجب تأثیر اوله‌مزلر . اکر تقسیمات تاریخیه محضا شو کبی وقوعاتك کوستره‌جکی لزومه اوزرینه اولسه ایدی مصریلرك ایرانیلرك ماکدونیالیلرك جولان جهانکیرانه‌لریله انقراضلری کبی وقوعات مهمه دخی هپ بر تقسیم تاریخی ایقاع ایتملی ایدیلر . و تأثیر ایسه هیچ واقع اولمامشدر .

تقسیمات تاریخیه‌یی طبیعی اولمق درجه‌سنده ایقاعه حکم کوسترمش اولان شی بوندن اون دخی دیمش اوله‌یلمز وجهله مبادئ اطلاعات خصوصنده کوریلان ظلمت مجهولیت ایله اواخرده کوریلان نور وضوح کبی حقیقةً طبیعی اولان شیلردر . عوام ناسه بیله « اول زمان وآخر زمان » دیه‌جك اولسه‌ق بو ایکی زمانك بری برینه بکزر شیلر اولدیغنه هیچ معلومات مکتسبه‌سی اولمقسزین بر دخی حکم ویرمزمی ؟ « اول زمان » دیدیکمز قسمی وحشت سنه‌لر ایله بیله‌جکمز وزره انسانلرك طاغلرده اوه‌لرده حال بداوتده جهل ایچنده یاشاملریله آخر زمان دیه‌بیلدیکمز شو زمانك صوك معیشت متمدنانه‌سی آره‌سنده‌کی فرق حقیقةً بر ظلمت ایله بر نور آره‌سنده‌کی فرق طبیعی درجه‌سنده اولدیغنی انکاره هیچ امکان یوقدر .

بو حال نظر دقته آلنیجه ذهنلر تاریخ ایچون اول باول ایکی قسمه انقسامده طبیعی درجه‌سنده‌کی لزومی درحال حکم ایدرلر . یعنی شو اول زمان ایله آخر زمان دیه تاریخی ایکی‌یه تقسیم ایتمك مورخلرك کیفی ایچون دکل طبیعی اولدیغی ایچون عموما مقبول اوله‌جغنی کورورلر .

ویالکز بعض رموز ایله کتابت ایدلدیکنی کورورز »

واقعا بهری بیکر سنه‌دن عبارت بر قطعهٔ زمانیه‌یی اوچنجو اتخاذ ایدرك اول صورتله قیاسمزی یوروتورایسه‌ك شو تدقیقاتمزه دیه‌جك بولنه‌مز . انجق ایلك بیك سنه‌یه اسناد ایلدیکمز اختراعات وترقیاتك تاریخچه‌ینی تحری ایده‌جك اولورایسه‌ك کورورزکه بونلر ایلك بیك سنه‌نك‌ده قسم اخیرندن صکره یعنی بوزماندن اوله‌طوغری ایلك بشیوز سنه طرفنده کشف و ایجاد اولنمغه باشلامش شیلردر . ایلك بیك سنه‌مزك قسم اولی ایسه یوقاروکی موازنه‌ده ایکنجی بیك سنه‌یه اسناد اولنان حالدن هیمان ده فرقلی برشی دکلدر . بوندن صکره ایلك بیك سنه‌لرك قسم اخیری اولان بشیوز سنه‌لك بر زماندن بدأ ایله کشف وایجادلری کوریلان شیلر دخی صورت ترقی ودرجهٔ مکملیتلری بشقه‌جه نظر دقتمزی جلبه شایاندرلر . واقعا دنیا

آنجـق بو ایکی زمانك اورته‌سنده برده
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] بر زمانی تعیین ایدوب‌ده
« شـو زمانه قـدر انسـانلر وحشی و یا
بدوی ایدیلرده آندن صـکره مدنی اولد -
یلر » دیمکه امکان یوقدر
[illegible]
حاصل اولمشـدرکه انسـان بو بابده‌کی
مشـکلاتی نظر محاکمه‌سنده اجال ایلد -
یکه مدنیـتك مورخلر طرفندن قبـول ایلد -
یلان درجه‌دن دها پك چـوق زیاده‌قدیم
بر شی اولدیغنی‌ده حکم ایلر [حاشیه‌لر
میانده ✻ مدنیتك اسکیلکی ✻ سرلوحه‌لی
بنـده مراجعت‌بیـوریله] بنـاءً علیـه
انسـانلر بالتـدریج ترقی و تمـدن ایتمش
اولدقلری‌نه کوره بر زمانه قدر کندیلری
بدوی عـد اولندقدن صـکره بعـده او
بدواتی تعـدیل ایتمش واندن صـکره بر
زمانه قـدر هنوز مدنی صـایله‌مامش
ونهایت هپ ترقیـده دوام ایله مدنی دخی
[illegible]
انسـانك بدواتی ایله مدنیتی اره‌سنده بر
زمان بولنـه‌جق واو زمانده انسـانلر
[illegible]
[illegible] . ایشـته او زمان دخی اقسـام
تاریخیـه‌ده « ازمنهٔ متوسـطه » یاخود
« قرون وسـطی » دیدکاری زمان اوله -
جقدر . حالبوکه اول زمانله آخر زمان
اره‌سنده‌کی ازمنهٔ متوسطه‌نك وجودی
طبیعی اولدیغنی اثبـات ایچـون یالکز
انسانلرك ترقیـات تدریجیه‌لرندن مثـال
[illegible] دخی محتاج ومجبور [illegible] .

اوزرنده یکی دنیالر کشف اولندی اما ایلك
کشفنده آمریقا قطعه‌سی آسیانك هندستانیدر
ظن اولنه‌رق بوکونکی قدر مکملا طانیدی
ایلك ایجادنده باروت شمدیکی زمانلرده صو
یوللرینه قویه‌میـه‌جغمز بوزولر ایچنـده
یووارلاق طاشلری آتق صورتیله استعمال
اولنه‌رق بوکونکی قویروقدن طولار طوپلر
[illegible]
بناءً علیه بیك سنه‌دن عبارت اولان اوجویی
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بولنه‌جك اولورسه‌ق تصحیحی ایچون
تطبیق ایده‌جکمز نـه او نسبتده قطعـات
زمانیـه‌یی کیرویه طوغری دهـا چـوق
بوله‌رق تصحیحاتمز دخی مکمـل اولور .
[illegible]
تطبیق ایچـون ایشـته قرق انبـار بندنده
یالکز بش ادوار الفیه بولمشزدر . برشیئی
بش بره تطبیق ایتك ایله مکملاً تصحیح ایتمش
اوله بیلورمی یز ؟ اکر بشر یوز سنه‌لك
بر زمان اولسه‌ایدی اون قطعهٔ زمانیه‌یه تطبیق

اصل تاریخك ابتداسی ظلمت وانتهاسی نور اولدیغنی قبول ایلدكدن صكره بو ایكی زمانك اورته سنده برده اقشام قراكلغی كبی نه ظلمت نه نور عداولنمیه جق بر زمان متوسط تصور ایده میه جكمی یز؟

الحاصل بزه هر مطالعه وملاحظه بداهةً كوستریبوركه تاریخ عمومینك ازمنهٔ ثلثه یه انقسامی بر انقسام طبیعیدر. بو انقسام طبیعی‌یی ایجاب ایلیان ترقیات متتابعهٔ بشریه نك نظر تدقیقده تنقیدی ایسه تاریخدن مقصد محض اولان « حكمت تاریخیه » نك مدار وصولیدر. بو تنقید اول قدر مهمدركه اكثریا ازمنهٔ قدیمه ومتوسطه تاریخلرینی باشدن باشه اوقویانلر بیله او تنقیده موفق اوله - مدقلری صورتده انلری اوقومق ایچون اختیار ایلدكاری زحمتدن هیچ بر فائده حاصل ایده مامش اولورلر. « اوقودیغكز كتابلردن نه آكلادیكز؟ بو مطالعه‌سزی هانكی حقیقته ایصال ایلدی؟» دیه صورلسه - جق اولسه هیچ بر جواب ویره مزلر.

ایشته بز شو «اقسام ثلثهٔ تاریخیه نك مقایسه‌سی» قسمزده قارئلرمزه بو تنقیدی عرض ایده‌جكز. اصل مقصدمز قرون جدیده تاریخنی یازمق ایسه‌ده پالدیر كولدور قسم مذكوره كیره‌جك اولسه‌ق قارئلرمزك ذهننده هیچ بر تهیه اولمدیغی حالده كیرلمش اوله‌رق ذكر اولنان قرون جدیده تاریخندن برشی اكلایه‌مامش بر حكمت چیقاره‌مامش اوله‌جقلری ایچون بو تنقیدی واجب كوردككه مطالعه بیور - دقلری زمان قارئلرمز تاریخك ایكی قسم اولنی تماماً مطالعه ایتمش اولمقدن زیاده استحصال نتایج ایتمش اولدقلرینی كوره‌جكاردر.

ایلر ایدك. بالفرض یالكز یوزر سنه‌دن عبارت برعصری اله السه ایدك اللی قطعهٔ زمانیه یه تطبیق ایدرك امكانك صوك مرتبه - سی دخی بوندن عبارت اولمغله او مرتبه‌ده تصحیحه موفق اولمش اولور ایدك.

مع مافیه اولچه‌دزی بوقدر ممكن تصحیح ایدوب‌ده ارجاع نظر بولالو تدقیقات وتحریرا - تمزی دخی اكا كوره یوروتسه ایدك بیله نه نتیجه یه واصل اوله‌جق ایدیسه قرق انبارده‌كی بندمز بو نتیجه‌یی نه بر درجه یه قدر واضح اوله‌رق كوستریبور. زیرا ایشته او بندده دیمشزكه:

« بورایه قدر (یعنی بشبیلك سنه اولنه قدر) ایتدیكمز رجعت بزه كوستریبوركه دنیاده ترقی دنیلان شی سمادن دوشن طاشلك كیتدكجه حیرلانمسی كبی بزم زمانمزه یاقلا - شدقجه قوت وسرعتنی آرتدیرمشدر. یعنی بشبیلك سنه اولندن اوچ بیك سنه اولنه كلنجه‌یه قدر حاصل اولان ترقی اوچنجی واینجی بیك سنه‌لر ظرفنده پك زیاده ایلرویه كیدوب هله ایلك بیك سنه ظرفنده ایسه درتبیك سنه‌دنبری كوریلان سرعته

❋ قرون قديمه تاريخنك تنقيدى ❋

(خلاصهٔ تنقيد) مبادئ اطلاعات تاريخيه‌نك مستغرق اولديغى ظلمت مجهوليت — توراته بر نظر — انتشار اولاد آدم — انتشار اولاد نوح — ملل مجهولهٔ قديمه — مصر — بابل — آثور يهوديلر — توراتك تنويرات تاريخيه‌سى — يونانيلر — اساطير اولين — سزوستريس وخسروك جولانلرى — يونانيلرك تنويرات تاريخيه خدمتلرى — بر نظر اجمالى — رفع ظلمات تاريخيه‌يه مدققلرك همتى — روماليلرك توحيد عالم ايله رفع ظلمته درجهٔ خدمتلرى — خرستيانلغك ازمنهٔ متقدمه‌يه نسبت وتطبيقى (اسكى زمانك يكى زمانه عدم مشابهتى)

قرون قديمه تنقيداتنك حاشيه‌لرى ـ انسان بيك سنه ياشارمى ـ انتشار اولاد نوح ـ هيدروغليف ـ اولمپياد ويونانلى ـ يزى حقنده معلومات ـ حول قيامت ـ حكماى قديمه وجديده آره‌سنده فرق ـ

جغرافياى قدما

(ايضاح)

قرون قديمه فن تاريخك مبادئ اطلاعاتندن باشلايه‌رق ميلادك ٤٧٦ سنه‌سنده روماى غربينك بار بارلر يدنده رهين انقراض اولديغى زمانه قدر كلديكنى اولجه خبر ويرمشيدك . كذلك تاريخك مبادئ اطلاعاتى بر ظلمت مجهوليت ايچنده مستغرق اولديغنى اولجه خبر ويرمش اولديغمزدن اشبو تنقيداتمزده اول باول ايشك بوجهتنى موقع بحثه چكملى يز ؟

مبادئ احوالدن بزه معلومات ويره‌جك شى بعدالتحريف المزده قالان توراتلر اولوب بونلردن ماعدا بزه مدققين حكمانك معلومات حاضره‌دن كيرويه طوغرى ارجاع نظر ايده ايده ابتداى احواله

كوره پك چوق زياده سرعت پيدا ايتمشدر . ديمك اوليور كه اسكى زمانه طوغرى كيتدكچه ترقينك قوتى دها زياده آزالوب او زمان روى ارضده كوريلان مدنيتك درجه‌سى نه قدر صعوبات ومشكلات ايله حصول بولديغنى وذهنلرمزده تصور ايده بيله‌جكمز اسكى زمانه طوغرى ايلرولدكچه ترقينك دها زياده بطائت كسب ايده‌جكنى بلا اعتراض قبول ايتمك لازمدر . زيرا ترقى ينه وسائط ترقى ايله حاصل اولوب مثلا ترسانه‌سى فابريقه‌لرى اولميان بر دونانك واپور سفينه سنى بيلسه ده ياپه‌ميه‌جغى دركاردر »

؟ بو قوجه مدنيت ويه زمانلر كورمديمى كه بنى بشر هنوز معدنلرى كشف ايتمامش اولدقلرندن اورته ده نه تيمور نه سائر معدنيات بولنميه‌رق چاقماق طاشندن بيچاق ياپار وكميك واغاجلرى انكله ايشلرلر ايدى؟ ياكيده كيده بر زمانه‌وارمه‌يه‌جقمى يزكه دنياده انسانلر چاقماق‌طاشى كميك واخشاب سائره ايله ده عمليات اجرا ايتمك شويله طورسون يدكلرينى پشيرمكى بيلمزلر وعادتا

دائر موافق اولدقلری برچوق استخراجات دخی واردر . روایت تورات ایله استدلالات حكمانك اختلافی ممكن مرتبه تأویل وتألیف ایچون « كائنات » مقدمه سنده اوزون اوزادی‌یه محاكاته كیرشمش ایدك .

محاكات مذكوره‌یی حاشیه صورتنده اوله‌رق بورایه‌دخی نقل ایده‌بیلور ایدیسه‌كده بونلر تاریخی اولمقدن زیاده ابتدای خلقت مسئله‌سی كبی بر مسئلهٔ فنیه اولدیغندن نقلندن صرف‌ایله بوراده صرف تاریخه عائد اولان جهتنده‌كی ظلمت مجهولیتی عرض ایتمكی دها زیاده موافق حال ومصلحت بولدق .

حضرت آدم ونوح وابراهیم (ع . م) ایچون توراتلرده كرك عمر وكرك مدت نبوت اوله‌رق تعیین اولنان زمانلری مورخلر حساب ایدرك حضرت آدمك خلقتی میلاد عیسادن ٤٩٦٣ سنه اول وقوعبولدیغنی یازمشلر ایسه‌ده بو بابده برچوق اختلافلر اولمغله بو حسابك صحت قطعیه‌سنی اصلاحكم ایده‌مامشلردر . حالبوكه دیكر جهتدن توراتك همان هیچ بحث ایتمدیكی هندلیلر وچینلیلر دخی واردر . بونلرده كندی مدنیتلری ایچون یوز بیكلرجه سنه‌لك بر قدم دعواسنده بولنمقده‌درلر . اكرچه مدققلر بونلرك سنه‌لرینی بزم سنه‌لردن دها كوچك اقسام زمان اولمق اوزره تلقی ایتمك ایسته‌مشلر ایسه‌ده ذكر اولنان ملل قدیمه علم هیئته دخی آز چوق واقف اوله‌رق حساب ایتدكلری سنه‌لر بزم شمدیكی حسابات هیئیه‌مزه موافق اولدقلرندن بو حالده روایات توراتیه‌یی هندلیلرك چینلیلرك سنه‌لرینی كوچولتمك اوزره تأویله همان یول یوقدر . بالخصوص كه توراتك

بهایم ووحشیه‌دن فرق اولنمزلر ایدی ؟ فوهی بوندن درت بیك بشیوز سنه مقدم چینده هر درلو اسباب ترقی وتمدنلری مكمل بر ملت بولمش‌ده انلره قانون وضع ایتمش انسانلرك بری بریله‌رعایتی واجب اولدیغنی كوسترمش و بر خالق حقیقی‌یه عرض پرستشه دعوت ایتمش ایمش . اسكی زمانه طوغری ایلرولدكجه ترقینك بطائت كسب ایده‌جكی قضیه‌سنی كوز اوكنه كتوروب‌ده برده حیوان كبی طاغلرده كزن وطبیعت كندیسنده كرك حیواناتدن وكرك نباتاتدن هر نه‌یی نه حالده ویرمش ایسه او حالده اكل ایدن بر آدمك فوهی زماننده‌كی چینلولر درجه‌سنه كله‌بیلمسی ایچون قاچ عصر مرور ایتمش اولدیغنی دوشونمك ایجاب ایدر »

فرق انبارده مندرج اولان بندمخصوص‌تملك شوصولك فقره‌سنده اسباب ووسائط ترقیدن اولمق اوزره انسانلرك بولدقلری چاقماق طاشی وآتش ومعدنیات كبی شیلرك شرحی بر فقرهٔ مخصوصه ایله بسط وتمهیدشایان اولان مواد مهمه‌دندرلر .

روایاتی ینه کندی دائره‌سی داخلنده اوله‌رق بر موازنه ایله تأویل ایدلمك ایچون دخی احتمال قبولی بالکلیه مسدود دکلدر .

توراتك تکوین المخلوقات سفرینی اوقویه‌رق ایتدکاری اقتباساتی حسابات سائره ایله بالتطبیق مورخلر سنه‌لرجه بعض مقادیر درمیان ایدیورلرکه بونلرده دخی اپیجه اختلافات وار ایسه‌ده اختلافات مذکوره‌دن قطع نظر اولنوب الك طوغری حسب اولنق اوزره حضرت آدمك تولدندن طوفان نوحك وقوعنه قدر ٣٦٥٥ سنه مرور ایلدیکی قبول اولنمقده‌در . حالبوکه بو مدت طویله ظرفنده تورات بزه (آدم و نوح دخی داخل اولدقلری حالده) یالکز اون ذاتك اسملرینی خبر ویریورکه بونلر دخی آدم شیث انوش قینان مهلائیل یارد خنوخ ماتوشالح لامك و نوحدرلر . تورات و اندن اقتباساله مورخلر بونلرك هر برینه طقوزر سکزر یوز سنه عمر دخی تعیین ایدیورلر . اولا انسان اولادینك نه قدر قدیم اولور ایسه اولسون بویله سکز طقوز یوز سنه یاشامسی بردن بره ذهنلره او قدر شدتله چارپیورکه بوکا نسبتله هندلیلرك چینلیلرك یوز بیکلرجه سنه‌لك بر قدم بر مدنیت ادعالری همان‌ده اول قدر مستبعد کورلمیور . [عمر بشرك بو قدر اوزون اوله‌بیلوب اوله‌میه‌جغنه دائر حاشیه‌لر قسمنده بر بند مخصوص واردر مراجعت بیوریله] زیرا مدنیت دینلان شی بنی بشرك بر طاقم کشفیات و اختراعات ایله ترقیسی دیمك اولوب ترقیات مذکوره‌نك حصولنده‌کی مشکلات دخی دوشونیله‌جك اولورسه حقیقة مدنیته یوز بیکلرجه سنه‌لك بر قدم ویرمك لزومی انسانلرك

انجق بند مذکوری یازدیغمز زمان مسئله‌یی بویله بر « تاریخ کشفیات و اختراعات » صورتنده قویمق ایستیوب اصل مقصدمز ترقیات مدنیه‌نك موقوف علیهلری اولان بوکبی شیلرك ایجادندن زیاده انلره نه‌دن لزوم حس اولندیغی قضیه‌سنی دوشونمك اولدیغندن بند مذکورك فقرات اخیره‌سنده هب بو نقطه اوزرینه حصر بحث ایتمشزدیمشزکه :

« حکما بر چوق تجربه‌لر ایله دیورلرکه انسان ایچون برشئ یاپمغه اوقدر کوچ دکلدر . اوشیئك لزومنی حس ایتمك کوچدر . ملاذکر اوزرنده کزمك ایچون انسان اولا بونك لزومنی حس ایده‌بیلی . لزومنی حس ایتدکدن صکره صو اوزرنده یوزن بر دکنك بر حصه‌سنی اوزرینه قوتملی اولان بر بوجکك صونی شیئنی بر حضرت کورمدیکی حالده سیاحت ایتمسندن بالانتقال انسانلر دخی او بیوك بیوك کوتوکلره صاریله‌رق اول صورتله سیاحته باشلایه‌بیلور . بوندنصکره سیاحت بحریه‌جه ترقی ایچون آخرینه بر لزوم حس ایدرك و

طقوز يوز سنه ياشاملرندن دها تيز تسليم اولنەجق بر حقيقت رنكنى اليور . ايمدى دها انتشار بنى آدم حقندەكى روايات توراتيه اوزرنده اجرا اولنەجق ايلك تدقيق مبادئ اطلاعات تاريخيەدنك نصل بر ظلمت مجهوليت ايچنده مستغرق اولوب كيتديكنى ميدانه چيقارەجغى كورلديكندن روايات توراتيەيى كوزجه تدقيق ايتمكه و اولبابده تعميق افكار ايچون اتعاب ذهن ايلمكه مجبوريت الوريور .

بو تدقيقاتى اجرا ايچون اولا مورخلرك آدمدن نوحه قدر كلان رؤسايه هپ روايت توراتيه اوزرينه بالحساب تعيين ايلدكلرى زمان ولادت و وفات ايله مدت عمرلره دائر تنظيم اولنمش بولنان بر جدولى كوز اوكنه الملكه اصل روايت توراتيه ايله بعض ذواتك عمرلرى ارەسنده اختلاف وار ايسه ده پك جزئى اولدقلرى ايچون انده بر بأس كورميدلم .

« جدول »

اسامى	تاريخ تولد	وفات	مدت عمر
آدم	٤٩٦٣	٤٠٣٣	٩٣٠
شيث	٤٨٣٤	٣٩٣٤	٩٠٠
انوش	٤٧٢٩	٣٨٢٤	٩٠٥
قينان	٤٦٣٩	٣٧٢٩	٩١٠
مهلالائيل	٤٥٦٩	٣٦١٤	٩٥٥
يارد	٤٥٠٤	٣٥٤٢	٩٦٢
اخنوخ	٤٣٤٢	٣٩٧٨	٣٦٤
ماتوشلم	٤٢٧٧	٣٣٠٨	٩٦٩
لامك	٤٠٩٠	٣٣١٣	٧٧٧
نوح	٣٩٠٨	٢٩٥٨	٩٥٠

ايمدى حضرت آدمك زمان وفاتى ٤٠٣٣ اولديغنه و نوحدن اولجه اسمى قيد اولنان لامكك وقت تولدى دخى ٤٠٩٠ بولنديغنه كوره حضرت آدم اولديغنه يقين حاصل اولور »

« هله انسانلرك سياحت بحريەيه لزوم كوردكلرى زماندن فوهى زماندەكى ترقياتلرينه قدر كذار ايدن وقتدن اول چيك اتيدكارى و بعض مونسجه حيوانلرى امدكارى مدتك نه قدر اوزون اولمسنى ده تصور ايتمكدەيز . زيرا برشيئى پشورمك احتياجى اتشدن نشأت ايتميوب هضمه مدارى اولمسندن ايلرو كلديكى ادنا ملاحظه ايله معلوم اولور . بو حاله كوره عجبا انسان اوغلى قاچ عصرلر دوشونەرك بولمشدر كه معدەده برشيئك

بو ايسه كتوك اوزرينه راحتجه اوتوره بيلمك لزومندن عبارت اولەرق كوتوكك ايچينى اويمقدن بدأ ايله ايچى اويولمش بر كوتوك مقامنه قائم اولمق اوزره تكنه ياپمق و ديكر بر شيئى بر قوه سائقه يه لزوم كوردك يلكن كورك پيدا ايتمك درجەلرينه قدر ترقى ايتملى . انسانكه بدايت حالنده برمنوال محرر يديكنى پشورمكى تعقل ايدەمامكده ايكن دكزلرده سياحت لزومنى نه زمانه قدر حس ايدەميله جكى ملاحظه اولنور ايسه فوهى زماندەكى ترقيه كلنجه يه دكين نه قدر زمان مرور ايتمش

وقت بلدیکی زمان نه مکث امی بدی یشنده
بر آدم اولمسی اقتضا ایدیور . بوحسابجه
حضرت آدم یالکز نوحدن ماعدا شو
اسامی صاحبلرینك کافه‌سنی کورمش
اولیور . زیرا حسابزی سائر ذواته
دخی تطبیق ایده‌جك اولور ایسه‌ك کو-
رورزکه حضرت آدمك وفاتی سنه‌سنده
شیث سکز یوز بر و انوش یدییوز اللی
طقوز و قینان التیوز بر و مهلالئیل بش
یوز وتوز آلتی و یرد درتیوز یتمش بر
و اخنوخ وچیوز طقوز و ماتوشلح ایکیوز
قرق درت یشلرنده ایمشلر . شو حساب
اورته‌ده ایکن سنه‌یی ذکر اولنان
دوتك بری برندن صکره دفعةً یاشته
یکمش اولمدری فرض ایدیله‌مز . زیرا
بونلرك حکومتلری حکومت پدرانه اولدیغی
تورانده مصرح وتوب حتی بوله مصرح
اولمسه بیله ایلك انسانلرك حکومتلری
حکومت پدرانه اوله‌جغی کافهٔ قیاسات
ایله دخی محکوم بولندیغندن او حالده بر
پدرك وفاتنه قدر حکومتی دوام ایده‌جکی
درکاردر . بو یسه حضرت آدمدن
نوحه قدر یالکز آدمدن ماعدا هیچ بر
کسه‌نك حکم ایتمامش اولمسنی مستلزم
اولور . زیرا نوحه‌قدر اولاد و احفاد
آدمك کافه‌سی زماننده حضرت آدمك
برحیات اوله‌جغی حسابجه مرتبهٔ تحققه
وارمش ایدی .

توراتك اشبو روایتنی تأویل ایچون
درلو درلو تصورلر بولنوب ازجمله
تورات هر بیننك کندی خلفی وفق یوزنه
کوستردیکی اوغللری بابالرك قاچ یاشلرنده
ایکن تولید ایلمش اولدقلرینی دخی تصریح
ایدرك حضرت آدمك شیثی ۱۳۰ و شیثك
انوشی ۱۰۵ و انوشك قینانی ۹۰ و
قینانك مهلالئیلی ۷۰ و مهلالئیلك یاردی

اریمه‌سنه سائر بعض اسباب فیزیولوژیقیه-
دن قطع نظر الئز یاده حرارت سبب اولیور
و برشیئی دها یمدن اول یاری هضم اولنمش
حالنه قویمق ایچون حرارت ایچنده بولندیر-
مق یعنی پشورمك لازمدر ؟ بو معلوماتی پیدا
ایتمك ایچون انسان اوغلنك نه قدر وقت
کچیردیکنی نه قدر دوشونمش اولدیغنی ملاحظه
ایدلدکدن صکره بو ده حرارتك آتش بر زمان
دیمك نه‌دیمه‌جعنی تصورله برابر اك اول آتشی
تحصیل تدارك ایتمش و بر [illegible] درجه مخفیده
قاتی و یومشاق اولان ایکی اغاجی یکدیگره
بیله شدتله دلك ایدوب ده آتش پیدا ایتمك
صنعتنی قاچ سنه چالشمقله وجوده کتورمش
اولدیغی دخی دوشونمك محتاجدر .

ایشته بویله انسانك چیکی پشورمکدن
بدأ ایله زراعته لزوم کورمك حیوانات
وحشیه‌یی [illegible]
اولدیغی تخمین [illegible]
[illegible]
[illegible]
اولدیغی درجهٔ ترقی‌یه وارمسی ایچون نه قدر
زمان مرور ایتمك لازم اولدیغی تخمین ایدر

٦٥ و یاردك اخنوخی ۱٦۲ و اخنوخك ماتوشلخی ٦٥ و ماتوشلخك لامكی ۱۸۷ و لامكك حضرت نوحی ۱۸۲ یاشلرنده تولید ایلمش اولدقلرینی تصریح ایلدیكندن و حالبوكه بر آدمك اك آزی التمش بشدن اك چوغی یوز سكسان یدی یاشنه قدر چوجق تولید ایتمیه‌رك اولادسز قالمسی تصوره صیغه‌میه‌جغندن بو التمش بشدن اك چوغی یوز سكسان یدی یاشره قدر اولان یاشلر دخی او بابالرك مدت عمرلری اولمق جهتی وارد خاطر اولور ۰ واقعا بو تأویل ایچون دخی توراتده هر بابایه فلانجی یاشنده اوغل تولید ایلدكدن صكره دها یوزلرجه سنه‌لر عمر ویریله‌رك اوغللری قزلری اولدیغی دخی سویلنمسی مانع اولور ایسه ده ازمنهٔ قدیمه‌ده مشهور بر آدمك اولاد و احفادی هپ كندی نامنه منسوب اوله‌رق بر عشیرت

مستقله تشكیل ایلدكلرندن بوراده‌كی اسامیٔ عشره‌نك دخی هر بری بر عشیرت اسمی اولوب قاله‌رق مثلا یوز سكسان سنه عمر سوردكدن صكره فلانی تولید ایدن بر بابانك اندن صكره دها شو قدر سنه یاشایه‌رق اوغللری قزلری اولدی دیمك او نامه منسوب اولان عشیرتك اوقدر سنه بر دوام اوله‌رق نسل پیدا ایلدیكی دیمك اوله‌جغی ظرزنده بر تأویل دها بولنور ایسه ذهنلره قناعت كله‌بیلور ۰ نصل‌كه عربده (بنی فلان) دیه بر آدمه اوغللر اسنادنده یوزلرجه سنه دوام ایدیله‌رك اولاد و احفادندن تركب ایدن عشیرتك مدت دوامی نوعما او بابا ایچون بر عمر اولمق اوزره حكم ایدیلور ۰ فقط نه‌قدر تأویلات معقوله ایراد اولنه‌جق اولسه تریخت ایلك مبدئی و اینك مبدءی دیمك اولان انتشار اولاد آدم حقنده ینه معلومات

ایسه‌ك میدانه چیقاره‌جغمز مقداره كندیمز دخی شاشارز »

« شونی ده بیلملی‌كه فوهی زمانلرنده انسانلر اویله پك آز مدنی پك آز صنعتكار پك آز عالم دكل ایمشلر ۰ برخیلی بلكه اولدقجه زیاده صنعتكار و عالم ایمشلر ۰ حتی فوهینك چین ایچنده قویدیغی قانونلرك محافظه ایتدكاری خصائل مدنیه‌نك اخلاق جهتلری همان شمدیكی اخلاقدن بالاتر ایدی ۰ فوهی چینده اوزمان نهرلری بر برلرینه برلشدیرز جدوللر آچدی ۰ زراعت آلتلرینی اصلاح

ایلدی‌كه نسبت ایدلنسه حالا بزم اناطولیده استعمال ایتدیكمز زراعت آلتلرندن اعلا اولدقلری بیله تصور ایدیله‌بیلور ۰ اوزمانلر علم هیئت ور یاضیاته دائر معلومات وفیره وار ایدی ۰ ایشته بو درجه برمدنیتی كوز اوكنه الوبده بعده انسانلرك الك اولكی حاللرندن بودرجه‌یه وصوللرینی خلیا ایتملی »

« علم السنه‌ار بابنك درتیك سنه‌دن التی یدی بیك سنه‌یه قدر قدمو بردكاری سانسقر یت نام هند قدیم لسانده مكمل برجمعیت

موضحه الهمش اولەمیەرق بو معلوماتدن زلق بسه مبادیء اطلاعات ایچون غیبت کتینب بر ظلمت مجهولیت اولور قالور .

طوفاندن مقدمی ایچون تاریخده بر نور آرەمق حقیقةً الك بیوك مشکلاتدن اولوب طوفاندن صکره ایلك واقعه اولمق اوزره اولاد و اخفاد نوحك انتشارینی کورورز . بو بابده دخی بزه توراتدن بشقه معلومات ویرەجك شی اولمیوب حالبوکه توراتك بو بابده ویردیکی معلومات دخی تأویلات کوناکونه عرض احتیاج ایلدیکندن بوده مبادیء اطلاعاتی مستغرق اولدیغی ظلمتدن قورتارەمامقدەدر . حضرت نوحك یافث و سام وحام نامنده اوچ اوغلی اولوب بونلرك و اوغللرینك اوغللری اولمق اوزره بر بلوك خلقك بابل قلعەسنی بنا ایتمکده چالشدقلری اثناده من طرف الرحمن لسانلرینه تفرقه کلەرك هر بری بر طرفه طوغری طاغیلدقلرینی توراتدن اخذ معلومات ایله بزه اخبار ایلیورلر . اولاد و اخفاد نوحك آسیه و مصردن نه طرفلره یایلدقلرینی دفعةً کورمك ایچون روایات توراتیه اوزرینه یاپلمش اولان بر اسکی خریطه‌یی قارئلرمزك نظر دقتلرینه عرض ایلرز . بو خریطه‌نك مطالعه‌سندن معلوم اولورکه اولاد یافث مؤخراً اتوغرافیا فننك (قفقاس جنسی) دینلان بیاض آدملردن عبارت اهالی‌یی تأسیس ایتمك اوزره اناطولینك شمال و شمال شرقی طرفلرینه و اوروپا ایچلرینه انتشار ایتمشلر و اولاد سام ایسه چینیلر کبی زیتونی رنکلی انسانلرك اجدادی اولەرق اسیانك شرق طرفلرینه یایلمشلر و حام اولادی دخی جنوب غربی طرفلرینه کیتمشلر . حضرت نوحك بر بددعاسی

بشریەنك محتاج اولدیغی پك چوق شیلرك اسملری مذکور ایدی . ایشته انسانلرك تاریخ یاشنده مقدمنه قدر اسباب مدنیتك چوقلرینی تدارك ایدەبیلمش اولدقلرینی نظر دقته الوب ده مدنیتك نەقدر اسکی اولدیغنی ملاحظه ایتملی »

« اکر دیان اولور ایسه‌که « بز انسانلرك اوائل حالنه مدنیت دیه‌مییز . او حال مدنیت نه‌کلمدر ؟ کانونمیزده جواب ویرییز که مدنیت نه اولدیغی هنوز تعیین ایدلدیمی که مدنیتك نه اولدیغنی بیلوب ده انسانلرك اوائل حالنده مدنی صاییله‌میه‌جغنی حکم ایتدیکز؟ اکر مدنیت نه اولدیغنی بیلور ایسه‌کز سویلیکزده بزده آکلایەلم . مدنیتك نەدن عبارت اولدیغنه دائر شمدی‌یه قدر سویلنمش اولان سوزلرك ایچنده قبوله شایان یالکز بر لقردی واردرکه [illegible] احتیاجلرینك ال برلکیله تسویه‌سی ایچون انسانلرك مجتمعاً ساکن اولمسندن عبارتدر » سوزیدر . [illegible] زیرا انسانلر آری قوندوز و قارنجه‌لر کبی

اوزرینه سیاه رنك الان بو سلاله زنجی طائفه‌سنی تشکیل ایتمشلردر . انجق بو مهاجرت اولیه نصل وقوعبولمش وهنوز بونلری اولیدن بر قطعهٔ ارضیه ویزرنده جبال مانعه وعظیم اورمانلری وصولری نصل کچمشلر ؟ و ایلك مدنیتلری نه‌دن عبارت ایمش ؟ بونلره دائر توراتده صراحت اولمق شویله طورسون موجود اولان پك آز معلوماتك دخی تدقیقات اتنوغرافیه ایله تطبیقنه امکان کوریله‌مامکده بولنمشدر . هله مؤخراً امریقا وجزائر اوقیانوسیه‌ده سائر الوان واشکال ایله ایلك اوچ سلالهٔ اصلیه‌دن مستقل سلاله‌لر تشکیل ایتمش اهالی دخی بولندقدن صکره توراتك بونلردن هیچ معلومات ویرمامش اولمسی بیوك بر نقیصه اولمق اوزره حکم ایدلمشدر . حاصلی طوفاندن مقدم اولاد آدم حقنده تورات مطلوبهٔ تاریخیه‌یه خدمت ایده‌جك معلومات بولنمدیغی کبی طوفاندن صکره اولاد نوحك ایلك انتشارلری حقنده دخی بو معلومات مطلوب اولان وضوحی ایله موجود اوله‌مدیغندن تاریخك بو قسملرینك‌ده ظلمت مجهولیت ایچندن چیقه‌مدیغنه چار ناچار قائل اولنه‌جقدر . ترقیات اخیرهٔ تاریخیه بو مسئله‌یی اصل تاریخدن اوقدر آیرمشدرکه بونی اتنوغرافیا یعنی علم انساب بنی آدم دیه مستقلا تشکل ایدن بر فنه مبنا اتخاذ ایلمشدر .

[حاشیه‌لر میاننده * انتشار اولاد نوح * سرلوحه‌لی حاشیه انسانلرك ایلك مهاجرتی اولان اشبو انتشار ایله علی العموم معاشرت حقنده معلومات ومحاکات لازمه‌یی حاویدر . مراجعت بیوریله]

اولاد آدم ایله اولاد نوحك احوالی

مجتمعاً یاشامغه طبعاً خلقةً مجبور بر نوع حیوان اولوب شاید ایکی فامیلیانك متحدا یاشادقلری تسلیم اولنه‌مزایسه بر فامیلیا اعضاسنك متحداً یاشاملری انسانلرك مبدأ انتشارلرندن بری ضروری ایدی »

« یوقاروده دیمش ایدككه بو بندده مرادیمز قارئین کرامه مدنیتك اسکیلکی حقنده معلومات صحیحه وحقیقیه ویرمك دکلدر . ایشته کوریورسکز یا مدنیت شو قدر بیك ییللق بر مدنیتدر دیه هیچ سویلمك یالکز نه قدر اسکی اولدیغنی ارباب مطالعه‌نك کندیلری دوشونمك ایچون فکرلرینك اوکنی شده‌یی ویردك . شمدی ارباب مطالعه بو بابده ملاحظه ایتدکجه مدنیته تاریخلرك دیدیکی کبی نهایت التی یدی بیك سنه‌نك برقاچمی ویرر یوقسه بو التی یدی بیك سنه‌یی دها قاچ دفعه بیولتر ؟ ...»

قرق انبارده مندرج بندك بوندن اشاغیسی هپ مدنیتك عراقتنه ومجهولیتنه دائر ملاحظات فیلسوفانه‌دن عبارت اولوب بزه لازم اولان پارچه‌سی اشبو بوراده ختام بولمشدر . قارئلرمز بو بندی کمال

نصل بر ظلمت مجهولیت ایچنده قالمقده ایسه‌لر کندی ازمنهٔ متقدمه‌ده بزه ایلك تشکل ایتمش ملتلر اولمق اوزره بر طاقم ملتلرك اسامیسی خبر ویریلیورکه اوظلمت مجهولیت بونلری دخی استیلا ایتمش کوریلیور . بو ملتلر آسیاده هندلیلر چینلیلر ژاپونیالیلر سیتلر وافریقاده حبشلر واوروپاده سمت ویسق نه قوملردر . بونلرك احوالی ایسه مجهولات قطعیه‌دن اولوب مورخلرك بعض استدلال کونه استخراج ایتدیکی (تاریخ) نامی صلاحیت ویره‌مز . بونلره نسبتله تورات آدم و اولاد نوح حقنده ویردیکی معلومات توراتده اولان احتیاج جزئیه بر بر دها روایت تاریخیه‌دن عد اولنه‌جق شیلردر . حتی تاریخك شبو دوره مجهوله‌دن صکره ملل معلومه‌دن عد ایلدیکی قدیم مصریلر عبرانیلر آثوریلر فنیکه

لیلر ایله قدیم یونانیلر ترونیلر وسائره‌لر بیله تنویرات مطلوبه‌یه خدمتدن زیاده مبادئ احوالی ستر ایدن ظلمت مجهولیتك درجهٔ کثافتنی موازنه‌یه مدار اوله‌جق شیلردر . هله برکره مصرقدیمی بر نظر تنقیددن چکیره‌لم :

غریبدرکه مصر قدیم احوالنك مبادیسنده بزی استقبال ایدن غرابتلر دخی من جهة اولاد آدم حقنده‌کی غرابتلره بکزه‌یور . مورخلر مصرك ایلك بانیسی اولمق اوزره (مه‌نس) نامنی قید ایدیورلر و بونده حام بن نوحك اوغلی مصرایمك دیکر نامی ومنسنه دخی احتمال ویریورلر . مه‌نسك زمانی میلاددن ٢٤٦٧ سنه مقدم اولمق اوزره تعیین ایدلمش بعده هیستوس دینیلان ومقدم حکومتکن چوبان طائفه‌سنك میسفراغموتوتیس وطوتموسیس طرفلرندن طرد اولندقلری قید ایلدکاری

دقتله اوقویوبده برازده تأمل ایده‌جك اولورلر ایسه مدنیت دینیلان شیئك حقیقةً پك اسکی برشی اولدیغنه ومبادئ اطلاعات تاریخیه‌نك بر ظلمت ایچنده‌کی استغراقنه دائر مقدمهٔ تاریخمزده بیان ایدیلان ملاحظات اسناسنده دینلدیکی کبی عادتا هندلیلرك چینیلرك غیرمعقول اوله‌جق مرتبه‌لرده ادعا ایلدکاری قدمی بیله یك ده استبعاد ایتمك استعدادینی اله‌جکلرینه شبهه‌مز یوقدر .

قرق انبار بندنده انسانلرك ابتدای انتشار.

لرنده هیچ اولمز ایسه بر فامیلیا خلقنك مجتمعاً یاشامغه مجبوریتلرینی یازمشلر . حالبوکه صکره‌لری دوام ایدن تتبعاتمزده ابتدای انتشار ایچون بوقدر بر جمعیتی دخی تصور کوچ ولدیغنی کوردکلری ومقالات سائره‌مزده ایضاح ایلدك .

مدنیت بشریه‌نك ابتدالری هم انسانك تاریخنده مرقتی شبهه‌لر بحق ووشنده انسانی پك کوزل اکلندیره‌جك برمسئله اولمغله شو مقالهٔ مستقله‌مزده قدم مدنیت حقنده حاصل اولان فکری برقاتدها توسیع

زمان بونلرك تشكيل ايلدكارى خاندان
حكومتك مصرده اون سكزنجى خاندان
اولديغنى دخى اثباته بوقلمليادن مشهور
فيوم حوض كبيرينى ياپمق كبى آثار اجرا -
يه‌سيله اشتهار ايليان موءرسيسك‌ده
ميلاددن ۲۰٤۰ سنه اول كلديكنى يازيور-
لر . بو حسابجه مدنس ايله موءرس
ارهسنده ٤۲۷ سنه كذار ايتمش اوليور .
انجق بو مدت ظرفنده دخى اوچيوز اوتوز
نفر حكمدارك كلديكى خبرويريليور .
اون يدى خاندانه منقسم اولان بو حكمدارلر
صره‌سيله حكومت ايتمش اولدقلرينى
فرض ايتسه‌ك هر برينك بر سنه و برقاچ
ماه حكومت ايتمش اولملرى لازم كلور .
حاله هيقسوسلرك بر روايته كوره ايكيوز
التمش وديكر روايته كوره بشيوز اون‌بش
سنه حكومت ايتمش اولدقلرى قيد
ايديلوبده بونلردن يالكز التى نفر حكمدار
كلديكى دخى تسليم اولنەجق اولسه اولا
روايت ثانيه‌يه كوره اشبو التى نفر حكمدار-
لرك بهرى يوزر سنه‌يه قريب حكومت
ايتمش و روايت اولايه كوره الليشر سنه
مقام حكومتده بولنمش اولملرى اقتضا ايدر .
حالبوكه مدنس ايله موءرس ارهسنده
طوپى ٤۲۷ سنه مرور ايتمش اولورسه
بوميانه هيقسوسلرك ٥١٥ سنه‌لك دور
حكومترينى صيغديره‌بيلمك محال اولور .
بونه قدر محال اولورسه هيقسوسلرك مدت
حكومترينى يالكز ۲٦٠ سنه اوله‌رق
بالقبول او مدتى مدنس و موءرس
ارهسنده‌كى ٤۲۷ سنه‌دن بالتنزيل باقى
۱٦٦ سنه‌يى اوچيوز اوتوز نفر حكمدارلره
تقسيم ايدنجه بهرى ايچون انجق التيشر
آى قدر مدت قالملسى دخى او قدر غريب
كوريمور . واقعا مورخلر بو بابده دخى
تأويلاته احتياج كورەرك ذكر اولنان

ايده‌جك مقالاتى قارئلرمز دخى پيدرپى
كوره‌جكلردر .

— ٥ —

❊ كتاب طبيعتدن استنباط ❊

انسان دائرهٔ مدنيتده هرنه‌يه نائل اولمش
ايسه جمله‌سى بر اثر ترقى جمله‌سى بر بديعه
جمله‌سى انسانك حيوانيت اصليه‌سى اوزرينه
برعارضه اولديغنه كوره ابتداى حالنده
بونلرك جمله‌سندن محروم اولان انسان عجبا
هيچ برطرفدن بركونه دلالت كورمكسزين
كنديكنديسنه ترقياته باشلايه‌بيلورمى
ايدى ؟

بو مسئله‌يى حل ايچون دوشونمكه
مجبورزكه انسان تجهيزات خارجيه‌جه
حيواناتدن سائرەنك اك عاجزيدر . كوزى
بعض قوشلر قدر كورەمز . قوتى اكچوق
حيواناتدن دها آزدر . سرعت سيرده دخى
چوق حيوانلر انسانه غالبدرلر . انسان
كرك كنديسندن بيوك اولان ارسلان قپلان
كبى حيواناتك وكرك كنديسندن پك كوچك
اولان ييلان عقرب آرى كبى موذياتلر
لرندن قورقار . بشقه حيوانلر كبى ارقەسنده

خاندانلرك هر بری مصرك بر بشقه طرفنده
حكومت ایلدكلرینی ویاخود برچوغی
بر زمانده مقام حكومتده بولندقلرینی درمیان
ایدرلر ایسه ده بزم بوراده اصل مقصدمز
مصر قدیم تاریخنی یازمق [illegible] تدقیقات
تاریخیه اجرا ایلمك [illegible] تنقید [illegible] دخی
مصرك مبادیسی سائر مبادئ اطلاعات
تاریخیه مثللو بر ظلمت مجهولیت ایچنده
اولدیغی میدانه چیقارمق املنه مبنی
بولندیغنه نظراً بو مقصد حصوله گلمش
دیمكدر . حالبوكه مصرده بر مدنیت
قدیمه‌یه بر معموریت فوق العاده‌یه دلالت
ایدن بر چوق آثار عتیقه بولندیغی حالده
بونلر دخی توضیحات مطلوبه‌یه پك آز
خدمت ایدرك ظلمت مجهولیتی كیا بر طرف
ایده‌مدكلرینه ودها پك چوق زمانه قدر
مصر قدیم بر آرقه‌ئولوژی زمینی اولوب
قاله‌جغنه نظر اولنور ایسه مصردن ماعدا

ممالكك ظلمتلری دها نه قدر كثیف
اوله‌جغی دخی جای ملاحظه كوریلور .
مصر حقنده‌كی بو ملاحظه‌لر بابل
وآثور قطعهٔ قدیمه‌لرینه دخی شامل اوله
بیلورلر . میلاددن ۱۹۹۳ سنه اول
اولمق اوزره بر بلوس و۱۹۶۶ سنه اول
اولمق اوزره دخی بر نینوس و۱۹۱۶ سنه
اول اوله‌رق بر سمیرامیس بوقطعه‌لرده
حكومت ایلدكلری توراتلردن ومؤخراً
یونانیلرك استدلاللرندن اوله‌رق تحریر
اولنورلر ایسه ده بونلره دائر ویریلان
معلومات دخی مه‌ئسلر ومونه‌ریسلر
حقنده‌كی معلوماتدن دها واضح شیلر
دكلدر . بوت! هنوز شو زمانلرده
نینو شهری قرینی صكز اون ارشون عمقنده
اوله‌رق بر التنده بولندیغی حالده قازیلوب
بر چوق مرمر آثار عتیقه میدانه چیقارلمش
ایسه‌ده بونلر دخی آثار مصریه كبی هنوز

كوزكی یوقدر . صوغوقدن صیجاقدن
[illegible] قورقدقده هپ [illegible] .
كیجه‌نك ظلمتی [illegible] و نور . خصوصیله
بو قدر عجز ایله بر [illegible] بر عقل ده
وار ایدیكه [illegible] بدایع و[illegible] بر خیال [illegible]
مجرد فرض اولندیغی حالده یالكز بو عقلی
ایله احوال مدنیه‌نك میدانه قویدیغی بونجه
آثار ترقی‌یی اختراع ایده‌جكدر .

حالبوكه تدقیقات فیزیولوژیقیه
و پسیقولوژیقیه ایله اشتغال ایدنلر انسانك
[illegible] بر [illegible] استعدادی بر سبب [illegible]

اونلر ایسه كندی قوهٔ واهمه‌سنك همان
شیخ بر توهمی بولندیغندن قناعت كوستر-
مكده‌درلر . حتی بونجه مشاهدات كوز
اوكنده بولنه‌رق هر كون كورلمكده ایكن
[illegible] بر استدلال [illegible]
ناس عد اولنمری دخی بو اقتدارك میلیونده
بر آدمده بولنه‌ماسندن ناشی دكلیدر؟ بعض
اختراعات وكشفیات اوقدر باهر شیلردركه
بونجه عصرلر [illegible] كوز اوكنده بولندیغی
حالده [illegible] اولوب [illegible] وار ایله [illegible]
[illegible] .

اركه‌ئولوژی فننك زمين تدقيقاتنی تشكيل ايليه‌رك دها حقايق تاريخيه‌لری ميدانه چيقاريله‌مامشدر .

مبادئ اطلاعات بشريه ايچون اره‌ديغمز روشنی‌یی اولاد آدم و اولاد نوح ايله ايلك ملل مجهوله‌ٔ قديمه‌ده ومصر وآثور كبی ملل معلومه‌دن عد اولنان ايلك جمعيتلرده بحق بوله‌مديغمزدن بونلر زمانلری هپ ازمنهٔ مظلمه‌دن عد ايتمكه مجبورز . او شعلهٔ حقيقتی ميلادك اون يدنجی عصر مقدمنه يعنی ظهور حضرت موسی عليه‌السلامه قدر عادتا هيچ بر طرفده بوله‌ميز . حتی يونان قديمك مبادئ تشكلی دخی اساطير اولين كبی دها بشقه‌درلو كثيف بر ظلمت ايچنده كوروروز . واقعا مورخيندن هر بری بر اثر عتيق اوزرينه بنا ايدلمش استدلالات مقبوله‌دن اولمق اوزره مصرده مبادئ حكمتك بو زمانلره طوغری باش كوستر- ديكنی وهيه‌رو غليف صورتنده اولسون صنعت كتابتك ابتدامی حصوله كلديكنی (هيه‌رو غليف نه اولديغنه دائر بو سطرلو- حه ايله بر حاشيه واردر . مراجعت بيوريله) وفنيكه‌ليلرك اشبو حكمتی كيمريله اجرا ايلدكلری اسفار بعيده اثناسنده سواحل يونانيه‌يه قدر كوتوردكلرينی ومصر هيه‌رو غليفرينك يواش يواش يهوديلر اللرنده حروف منتظمه‌يه تبدلنی وانلردن دخی فنيكه‌ليلر واسطه‌سيله يونانيلرك اخذ حروف ايلدكلرينی يازارلركه بونلرك هپسنی ده طوغری اولمق اوزره قبوله هيچ بر مانع يوقدر . باخصوص كه فنيكه‌ليلرك صنايع بحريه‌يی وتجارتی اق دكزك هر طرفنه طوغری آمد شد ايتمك مرتبه‌سنده ترقی ايتديرملری دخی بيوك بر ترقی عد اولنه بيلور . انجق مقصدمز يالكز مدنيتك

حتی ايلك موجد و مخترع كندی كشفنی بادئ امرده پك ناقص اوله‌رق وجوده كتورديكی حالده اندن استدلال ايليان عقول كثيره درحال او اختراع جديدك اطرافنه او- شوشه‌رك نواقصنی اكمال ايله اتمامنه مسارعت ايلرلر . هانكی ايجاده هانكی اختراعه باقلسه هپ بو حقيقت كوريلور .

انسانی بادئ نظرده بو قدر عاجز كور- مكدن مأيوسمی اوله‌جغز ؟ كنديمزی حيوا- نات سائره‌نك مادوننده‌می طوته‌جغز ؟ حاشا ! اصل بو قدر عجز ظاهريزله برابر نعمت عظمای ربانی اولان يالكز عقلمز ايله بتون كائناته غالب كليشمزدركه انسانلغمزك سائر ابنای جنسمزده‌كی حيوانيت ماديه‌يه برغلبهٔ حكمرانانه ايله غالب اولديغنی اثبات ايدر .

اداتئ آثار خلقتی بيله اقوای عقوله حيرت ويرن حق سبحانه وتعالی حضرتلری هم انسانه يالكز عقلی ايله كائناته تسلط استعدادينی ويرمش وهمده بو استعدادك انبساطی ايچون انسانی خارجدن استدلال واسترشاده مجبور ايلمش اولديغی حالده

ترقیاتنی تحریدن دخی عبارت اولنیوب تاریخك مبادئ اطلاعاتنده كی ظلمتی دوزنه ایتمكده اولدیغمزه كوره الده بولنان كرك آثار محكوكه وكرك آثار مكتوبه اوزمانك ترقیاتنی بزه نجق ایضاح سویله خورسون بونلری صورت خرافات واساطیرده ستر ایلیورلركه از جمله یونان قدیمه بغچه‌لر تشكیلی هسپروسه اسناد اولندیغی وزمانی دخی اون سكزنجی عصر مقدم میلادی اولمق اوزره تعیین قلندیغی حالده مؤخرا یونانیلر بوبابده و بردكاری معلوت میننده كویا او بغچه یوز باشی بر اژدرك تحت حمایه‌سنده تودیع ایدلدیكی حالده هركول طرفندن اژدر قتل ایدلدكده بغچه‌یه وصول میسر اولدیغی طرزنده كی خرافاتی ده قاتمشلردر . دیمك اولیوركه اون سكزنجی عصر مقدم میلادده یونانستانده ایلك حصوله كلمكده اولان مدنیتی مؤخراً (بزجه ینه قرماذن اولان) یونانیلر تصویر واخبار ایلدكارنده او مدنیتی كندی نظرلرنده دخی زمان اساطیر عد اولنه‌جق قدر اسكی وغمت مجهولیت نحنده دستور بر زمانك وقوعاتی ونق اوزره تصویر ایتمشلردر . زیرا هسپروسه اسناد اولنان بغچه‌ده هر نوع میوه وبخصوص التون الما (مطلق پورتقال اوله‌جق) موجود اولدیغی بیلدكاری ویوز باشلی بر اژدرك محافظه‌سی آلتنده اولدیغنی وهر كول طرفندن قورتارلدیغنی خبرویردكاری حالده بوبغچه‌نك نره‌ده بولندیغنی قدمای یونانیلدن هیچ برینی تعیین ایدهمیدرك بعضلرینك اعتقادلرنجه بوبغچه شمدیكی فاس مملكتنده و بعضلرینك ظننجه آفریقه مملكتندن برقه طرفرنده ودیكر بر خمینه‌یه كوره اسپانیاده وینه بونك كبی بر وهمه كوره‌قناریه اطه‌لرنده ایمش‌كه بو وهملرك

كوزلرینك اوكنه برده كتاب طبیعت آچشدركه انسان مزیت عقلیه‌سنك واسطهٔ استعمالی اولان بصیرتیله او كتابی اوقودقجه محتاج اولدیغی رشادی دائماً اندن استحصال ایده‌بیلمكده‌در .

ضیا وحرارت شمسدن مضطرب اولان انسان ینه كندی حالنده بولنان قوجغزك بر یاپراق آلتنده مستظل اولدیغنی كورر . اندن عبرت آله‌رق چادر وچركه وتنته كبی [illegible] ایجادینه ارشاد ایدلمش اولور . دیمك اولیوركه ایشته بو یاپراق آلتنده ملتجی اولان قوشجغز كتاب طبیعتك بر عباره‌سی اولوب ده [illegible] كوننده مضطرب اولانلر كندیسینه ضیای شمس اره‌سنده حائل اوله‌جق بشقه بر [illegible] و وجهنی [illegible] ایده‌جكی كوزلكده صحیفه بیلور . حكمنی ترجمه ایتمكده‌در .

یاغشه صوغوغه قارشو طوپراغی قازه‌رق ایچینه یوب [illegible] كیرن حیوانلرك انسانه ویره‌جكی عبرت بویله اولدیغی كبی [illegible] مفردات تفصیلی شو ینه مخصوص مختصرنده [illegible] عد اولنه‌جق مشاهدات سائره‌نك كافه‌سی ده بویله‌در . بناءً علی ذلك

دخی کافه‌سی بغچه‌نك اسمنده « مغرب » معناسی اولمسندن نشأت ایلمکده بولنمشدر. اکر بغچه‌نك اسمی مغربه دلالت ایتمیه‌جك اولسه ایدی موقعی حقنده اختلافات چوغاله چوغاله شرقده شمال جنوبده سمت رأسده سمت قدمده اولمق اوزره بتون جهات ستده بو بغچه‌نك بولندیغی حقنده روایتلر ایدیلور ایدی. ایمدی اون سکزنجی عصر مقدم میلاده قدر یونانستان تاریخ ایچون بوقدر کثیف بر قاراکلق ایچنده بولنور ایسه تاریخك مبادئ اطلاعاتندن بورایه قدر هنوز هیچ بر روشنی آره‌یه‌میه‌جغمز درکاردر.

مبادئ اطلاعات قدیمه‌نك مستغرق اولدیغی ظلمات کثیفه ایچنده ایلك لمعه‌یی حضرت کلیم اللهك سایهٔ نبوتنده کورورزکه نبی مشار الیهك زمان ظهورینی دخی بنی اسرائیلك مصردن خروجی زمانی اولمق اوزره حساب وتعیین ایدرك میلاددن ١٦٢٥ سنه مقدم اولمق اوزره قید ایلدکارینی مشاهده ایلرز.

او لمعه ایسه حضرت موسی طرفندن قلمه آلنمش دیدکاری و بزم حسب الاسلامیه حضرت موسی یه انزال بیورلمش اولدیغنی بلا شك ایمان ایلدیکمز توراتدرکه بو دخی الیوم توراتلر مجموعه‌سی اولمق اوزره منتشر اولان برچوق کتب قدیمهٔ اسرائیلیه میاننده ایلك بش کتاب یعنی تکوین المخلوقات سفر الخروج سفر اللاویین سفر الاعداد وتوراة المثنیناملریله معروف اولانلردر. واقعا الیوم عبرانی لسانی تحصیل ایدرك غوامض لسانه کرکی کبی واقف اولان اوروپاوانلر میاننده بالخاصه المانیا علماسی توراتلرك روش کتابتلرینی تدقیق و برچوق استدلالات سائره ایله تطبیق ایلیه‌رك بو توراتلرك حضرت موسی

انسانك بدایت احوالنی بولمق ایچون انی عوارض مدنیه‌سنك کافه‌سندن تجرید ایدرك حیوانات سائره‌دن عقلندن بصیرتدن بشقه هیچ برفضیلتی کوریله‌میه‌جك برابتدایه‌قدر واردیران مدققلر انسان مجرد تدقیقات کتاب طبیعتله هر اختراعه هر ترقی‌یه موفق اوله اوله حتی کندی خالقری اولان حق تعالی حضرتلرینك وجودینه دخی ینه بو تدقیقات متبصرانه‌لریله یقین حاصل ایتمشلردر.

نه حاجت؟ مدنیتك شمدیکی مرتبه‌سنی بولمش اولدیغی زمانده بیله یالکز کتبخانه‌لری طولدیران کتابلرك مطالعه‌سیله اشتغال ایدنلرك یکیدن میدانه بر اثر کشف قویه‌مدقری کورلیورمی؟ ترقیات مدنیه‌یی درجهٔ حاضره‌سندن عالی برمرتبه‌یه کوتورمك غیرتی حالا انسانلری کتاب طبیعتك تدقیق وتتبعنه اجبار ایلیور. باروتلر طبع صنعتلری واپورلر تلغرافلر شمندوفرلر فلانلر ایجادلرندن اول هانکی کتابلرده مسطور ایدیلر؟ حتی بونلر کتاب طبیعتده دخی کونشه قارشو یاپراق آلتنه صیغنان قوشجغزلك

زماننده یازلمش اولمدقلرینی واندن پك چوق صکره یازلدقلرینی و احتمال که یهودیلر بابلیلرك النده اسیر اولوب ده قورتلدقدن صکره بونلر تألیف اولندقلرینی ادعا ایدرلر وهله بر طاقی بو ادعایی دها ایلرویه کوتوروب حضرت موسانك هانکی وقت [illegible] بر پیغمبر اولدیغی معین اولمدیغندن بحثله وجودی بیله یهودیلرك تخیلندن عبارت برشی اولدیغی حکمنه قدر واررلر ایسه ده تنقیداتك بو جهتی اولسه اولسه بزجه یعنی اسلامجه محرفیت تورات دعواسنی تأیید ایده بیله‌رك یوقسه نبی مشارالیه حضرتلرینك مبعوثیت حقیقیه‌سنی انکار ایتدیره‌مزلر . ذاتاً بزجه بحثك اك مهم جهتی تنقیدك بو جهتی دکلدر . توراتلر محرف اولسونلر صحیح بولنسونلر نه اولورلر ایسه اولسونلر ذکر اولنان اسفار خمسه‌ده خلقت عالم وانتشار بنی آدمدن بدأ ایله بنی اسرائیلك مصردن چیقه‌رق ارض موعوده‌یه کیردکاری زمانه قدر بر چوق معلومات قدیمه‌یی و یهودیلرك قوانین دینیه و مدنیه‌لری حقنده دخی بر چوق احکامی حاوی بولنملری قضیه‌سی بزجه اك مهم اولان شیدرکه الده نردن دها اسکی کتاب بولنمدیغی جهتله بز هر حالده بو اطلاعات تاریخیه‌یی ظلمات ایچنده ایکن تنویره باشلایان ایلك لمعاتدن بریسی توراتلر اولدیغنی قبول ایدرز . مع هذا اوجه دخی عرض و بیان اولنمش بولندیغی اوزره کرك توراتلرك دوچار اولدقلری تحریفات و کرك نقصانی معلوماتدن طولایی طوفاندن مقدمکی احوال قدیمه‌یی تنویر ایده‌مدکاری کبی اندن صکره بابل و آثور و مصر قدیم و سائره‌یی دخی بحق تنویر ایده‌مدکلرینی نظر دقتدن اوزاق طوتمامغمز حالده مجرد بنی اسرائیلی بزه طانتدردقلری

بعضی کبی ظاهر و بارز اولمیوب کتاب مقدسك مستترات و مضمراتندن اولدقلری حالده انسانك فکر دقتی او کیزلی احکامی دخی بولوب میدانه چیقارمش و احکام مذکوره‌یه اتباع ایله مادةً استفاده‌لره موفق اولمشدر .

« انسان بوندن نه‌قدر اول بدایت حالنده ایدی ده نه‌زماندنبری درجات ترقی‌یه ایاق آتدی ؟ » سؤالی واقعا بو تمهیداتمزدن صکره بالطبع وارد اولور ایسه ده او سؤالك جوابی بزم بوراده مقصدمز اولان « انسان ترقیات بشریه‌سی خصوصنده کتب سماویه‌دن مستفید [illegible] حکایه [illegible] مسئله‌سندن بالکلیه بشقه و مستقل بر مسئله تشکیل ایلیه‌جکندن بو مسئله‌یی دخی بر وجه آتی بر بنده مخصوص اتخاذ ایلیه‌جکز .

—

❊ مبادئ ترقیات اقوام ❊

بوندن اول قارئلرمزك انظار دقتنی مدنیت بشریه‌نك نه‌قدر قدیم اولدیغی تحریاتنه دعوت وجلب ایدیشمز ایله اشبو بند مخصوصمزك زمینی تشکیل ایلیان مبادئ

ایچون بونلری ایلك لمعاتدن اولمق اوزره تلقی ایدرز . زیرا حضرت موسادن صکره حضرت یوشع خلعت نبوتی بالاکتساب توراتلر مجموعه‌سنه کندی نامنه منسوب بر تورات علاوه ایلدیکی کبی اندن صکره دخی سائر برچوق انبیای کرام بنی اسرائیلك برچوق توراتلری‌ده او مجموعه‌یه انضمام ایتمکله قوم مذکورك اخلاق و آدابنه و سائره‌یه دائر حقیقة پك چوق معلوماتی جامع اولمش و بونلر پك چوق استدلالاته دخی یول اچمشدر . مع هذا توراتلرك معلومات شامله‌سنده کوریلان خصوصیت تاریخ عمومیدن مطلوب و منتظر اولان عمومیته پك آز خدمت ایده‌بیلوب بنی اسرائیلك دوچار اسارت اولمرندن و سائره‌دن طولایی ملل متجاوره حقلرنده دلالت ایلدکلری معلومات جزؤیه دخی حقایق واضحه اوله‌رق قبول ایدیله‌بیله‌جك شیلر دکلدر .

بنی اسرائیلدن صکره تنویراته خدمت ایدن بر ملت دخی یونانیلر ایسه‌ده میلادك اون التنجی عصر مقدمنده هنوز یونانستانده ایلك لمعه‌یی کوره‌مدیکمز کبی اون بشنجی اون دردنجی عصرلرنده دخی کوره‌مامشزدر . زیرا اون التنجی عصرده آتنه‌نك و براز صکره اسپارته‌نك تأسسی و اون بشنجی عصرده قورنتك بناسی کبی وقایع و سائر بعض کشفیات واقعا یونانستانده ترقیات مدنیه‌نك یول الدیغنه دلالت ایدرلر ایسه‌ده اشبو ترقیاته دائر بزه و یریلان معلومات حضرت موسادن صکره بنی اسرائیلده اولدیغی وجهله زمانلرنده یازلمش شیلر اولیوب صکره‌دن کلانلرك درلو خرافات ایچنده تصویر و تحریر ایلدکلری شیلردر . زیرا فنیکه‌لیلرك یهودیلردن الدقلری حروفی

ترقیات اقوام مسئله‌سی اره‌سنده بیوك بر فرق واردر . قدم مدنیتی تحری ایلدیکمز زمان تدقیقاتمزی عمومیت صورتنده یوروتمش ایدك . دنیانك هانکی قطعه‌سنده هانکی قوم اولورسه اولسون جمله‌سی عمومیت اوزره نظر محاکه‌یه چکه‌رك عمومیت اوزره انسانیت و مدنیتك عصر بعد عصر نصل ترقی ایلدیکنی کورمك ایچون ینه عصر بعد عصر کیرو یه طوغری ارجاع نظر ایتمش ایدك . بوراده ایسه هم انسانیتی تقسیم ایلیان اقوام اوزره ینه علی‌الانفراد بر نظر تدقیق عطف ایده‌جکز هم ده احوال مدنیه‌نك بوکونکی صورتنی تدقیق ایلیوب اعصار پیشینه طوغری ارجاع نظره لزوم کورمیه‌جکز .

سرنامه‌مزدن اکلاشلدیغنه کوره اصل مقصدمز مبادئ ترقیات اقوامی تحری ایلمك اولدیغی حالده اعصار اولیه‌یه ارجاع نظر اهمالی نصل قابل اوله بیله جکدر ؟ دیه قارئلرمزده حصولی طبیعی اولان اشتباه و تردیدی دفع ایچون درحال عرض ایده‌لم که کرهٔ ارضمزك هر طرفی المانیا و فرانسه و انکلتره و امریقانك حکومات مجتمعه‌سی

یوننستانه کتوردیکی انجق اون التنجی عصرده اولمق اوزره مقیداولوب حروف دخی اوروپایه یوننستانه وروذیله برابر عموم استعمال واستفادهیه باشلادش اولهمیهجقلری کبی زیتون اغاجلرینك تیمار وتربیهسیله انلردن استفادهیی دخی یونانیلر انجق اون بشنجی عصر مقدمده کشف ایدهبیلمشلر وتیموری دخی ینه بو عصرده ایدا طاغنده بولمشلر . زیتون وتیمورك یالکز کشفی بو عصرده اولورسه درجهٔ ترقیلری شوندن عبارت بولنان بر قومدن انوار تاریخیه استحکمه حقمز اوله بیلورمی ؟ بناءً علیه یونانیلرك کرك کندی ترقیات مدنیهلرینه وکرك بوندن طولایی تاریخه اصل خدمتلرینی شو اون بشنجی عصردن صکره ارهمق لزومی تحقق ایلر .

بنی اسرائیلی مصردن چیقاردقدن صکره مصره بر دها ارجاع نظر ایتمامك وایلك اون سکز خاندان حکومتك تسنر ایدهکری تحت مجهولیتك برطرف اولوب ونمیغی آرتدیرمدق قابل اولهمز . اون یدنجی عصر مقدمده مصر حکمدرلری سوزوستریس سوریهدن بتلایهرق اصولی تحته ونقفس سلسلهسی وبحرخزر سواحلنه قدر اوزانوب کتمش اولدیغی الیوم برچوق آثار قدیمهسیله مستدلدر . اکر اوزمان مصرك ترقیاتی مؤخراً اسکندر زماننده کوریلان ترقیات یونانیه درجهسنده بولنسه یدی بوجولان جهانکیرانهنك اطلاعات تاریخیهیی توسیعدن ماعدا مطلوب اولان عمومیتی دخی استحصاله خدمت ایلیهجکی درکار ایدی . انجق اوزمانلر مصریلر هنوز بو فکری الهجق قدر ترقی ایدهمامش اولدقلرندن الیوم جولان مذکوری بزه اکلاتان

اکی دمورد کلدر . هرطرفك اهالیسی دخی بریرلرنك شیمدیکی درجهسنده مترقی ومتمدن کوروتمیور . بعکسیه هر یقدنك برجوق یرلرنده افریقای وسطیده جزائر بحراوقیانوسده و یهیرنو وزالوندهاو یه نسمروز درله مبدئ ترقیات مدنیهیه هنوز ایاق بیره آتمامشلردر . انسانك طبیعت اصلیهسی عد اولنمق درجهلرندهقوت بولمش اولان جمعیتله تعیش فکری بیله بولنمیان وحشیلر کوریلیور .

شفقت مجبوله مادرانه اولمسه والدیه ووالدهارهسندهکی مربوطیت متقابله دخی بو تمیهجکی احوال بر شیدن سندلال ایدیلهمیور . چوجق کندی غداسنی کندیسی بولهبیلمکه قدرت کسب ایلدیکی زمان طاوغك خوروزلری یله ارتق قولاق ویرمیه پلیجلرك هر بری بر طرفه طاغلدقلری کبی والدهسنك مشفقانه وآمرانه صدالرینه قولاق ویرمیهرك باشنی الوب کیدیور .

بو کوکی کونده کرهٔ ارضمز اوزرنده احوال انسانیهلری شومرکزده اولان ابنای نوعمز بولندیغی کبی بونلردن دها آز وحشیلری دهز یاده مدنیته قریبری ونیم مدنیری وتام

آثار قدیمه یالکز آرکه‌ئولوژی فنی ایچون
برزمین تشکیل ایده‌بیله‌رك فن مذکورك
ستونلرینی یسه دیه‌دیکی اطلاعات تاریخیه
بی بو جهتدن تنویر هنوز موفق اوله
جق درجه‌ده و رسمتمز . کرك بو سفرلردن
وکرك مصرك موفق اوله بیلدیکی سائر
کشفیاتدن متحصل معلوماتی جمع ایچون
مصرده هنوز حروف بیله بولنه میوب
اکرچه برزمان صکره هیه‌ر وغلیف
اشارتی تعیین واصلاح وشه‌رق برنوع
حروف کبی استعماله باشلانمش وحتی
یونانیلرك اخبارینه کوره اوندردنجی
عصر مقدمده مصرده ایلك کتبخانه
تأسیس اولنمش ایسه‌ده واحیفا که بو
کتبلردن عادتا هیچ برینی یونانیلرك
اللرینه کچمامش وانلردن سائر ملتلره انتقال
ایتمامشدر . مشهور اسکندریه کتبخانه‌سی
یاندیغی زمان معارف مصریه کلیسا یانوب

محو اولمق درجه‌سنده مدهش بر تأثیر
کوسترمشدر . زیرا اوزمانلر برچوق
کتب وجودده اولوب بونك کفتسی [illegible]
[illegible] اولوب معارف یسه یالکز دین
[illegible] النرنده بولنه حرجه بعض
ذوات النرنده خصوصی کتبلر بولنه‌مز
یدی . دها برقاج عصر صکره یونانیلر
ضبط علم ایچون مصره کتدکلری زمان
تحصیل ایلدکلری علومی مملکتلرینه
عودتله کندی لسانلری اوزرینه تدوین
ایلدیکلرندن معارف مصریه‌نك عیناً
یونانیلره و بعده ملل سائره‌یه انتقال
ایده‌میه‌رك محو اولوب کیتمسنه بودخی یاردیم
ایتمشدر . بناء علی ذلك بنی اسرائیلی
و یونانیلر کندی کندیلرینی تاریخك نظر
اطلاعنه عرض ایتدکلری کبی مصریلر
دخی بو صورتده کندیلرینی عرض ایتمش
اوله‌بیله‌رك بعکس مؤخرا یونانیلرك

مدنیتلری و مترقیلری وکمال ترقیده مظهرلری
دخی علی مراتبهم موجود اولدیغندن انسان
صحایفه تواریخه بدل بو کتاب طبیعتك بو
صحیفه‌سنه سوق نظر تجسس وتدقیق ایده
جك اولسه مدنیت بشریه‌و ترقیات مدنیه‌نك
حاکیسی اولمق اوزره کتبخانه‌لر طولدیران
کتبلردن هیچ بریسنك ایضاح ایده‌میه‌جکی
قدر بر وضوح کامل ایله [illegible] ترقیات اقوا
می کوره‌بیلور .

بوراده بر مشکل میدانه چیقار . اندن دخی
برسؤال تولد ایدر . دنیلورکه : هنوز حال

وحشتده بولنان اقوام قوجه کتب [illegible]
کوزلری اوکنده آچیق کورمیورلرمی که اندن
استفاده حکما ایله ترقی‌یه غیرت ایتسونلر ؟

حالبوکه کتب آتیه‌ده دخی دینلمش [illegible]
[illegible] هر کسك کوزی واردر [illegible]
رمز . بو سببه مبنیدرکه همان هر لسانده « باقق »
فعلی بشقه و « کورمك » فعلی دخی بشقه [illegible]
[illegible] تصریف و استعمال اولنور . هر کس [illegible]
[illegible] . فقط هر کس هر شیئی کورورمی ؟
[illegible] کورمه‌دکلری نخوندرکه [illegible]
ترقیات مدنیه‌لرینه بیله وصل [illegible]

نصل تصویر واخبار ایتمشلر ایسه او صورتده نقل ایتمشلردر .

فنیکه‌لیلرك یونانستانه ادخال ایلدکاری حروف درحال تعمیم ایدرك استعماله باشلانمه‌ایدی اون‌دردنجی عصر مقدمده آرغونوتلرك اوزمانه قدر هنوز بحار وممالك مجهوله‌دن عد اولنان قره‌دکز ایله کرجستان طرفلرینه طوغری اجرا ایلدکاری برسیاحت کشفیه کوزلجه قید اولنه‌بیلور ایدی . هله اون اوچنجی عصرده بتون یونانستانك تروا شهری اوزرینه هجومیله بتدکاری محاربه ایله انه‌واولیسك سیاحتلری دخی هپ قید ضبط وتحریر قلنورلر ایدی . بوسفرلر وسیاحتلر یونانستانك دائرهٔ وقوف واطلاعنی توسیع ایده‌جك شیلر اولدقدن ماعدا برطاقم اقوام پراکنده ارەسنده دخی بر مناسبت پیدا ایده‌بیله‌جك شیلردن ونوز

حالا اومبادیده قالمش اولان مدنیتر انجق انقبا ونه حیوانیه حوائج روزمره‌لرینی تشفیه چاره‌سنی بوله‌رق بونکله اکتفا ایتمشلر واوزرلرندن عصرلر مرور ایلدیکی حالده او ایلك درجه‌یی تجاوز ایده‌مامشلردر .

مدنیتك نه درجه‌لره قدر قدیم اولدیغنی کسدیرمك ایچون بونقطه اوزرنده براز اتعاب ذهن ایتملیدر . برطرفدن اوروپا وافریقانك متمدن ومترقی یرلرنده و دیکر طرفدن بوقطعه هنوز احوال ابتدائیه‌ده بولنان محللره باقوب‌ده بونلرك الى درجه‌سنه وارمه‌سی ایچون نه

یدی . انجق وزمنلر وقوعات منکوره ضبط وتحریر اولنه‌مدیغی کبی پك چوق زمانلر صکره دخی ینه اوزمنلره نسبتله ازمنهٔ قدیمه‌دن عد اولنه‌جق قدر اسکی زمانلرك وقوعاتی دیه بعض شعرا طرفندن خیال وخرافات یوللو تصویر اولندقلرندن بوقدر مهم سفرلر دخی لمعات مطلوبه عدادینه ادخال اولنه‌مامش و بناء علیه هنوز اون‌اوچنجی عصر مقدم میلادی یه قدر اورته‌لق هپ قراکلق ایچنده قالمشدر . یالکز اون اوچنجی عصر مقدم دکل اون ایکنجی اون برنجی حتی اونجی عصر مقدمده دخی بوخصوصدن قورتیله‌مامش . زیرا یونانستانده ایلك ضبط اولنمش سوز ونق وزرده اب‌الشعرا هومر ایله انك معاصری اولدیغی ظن اولنان هزیودك سوزلرینی کورمکده‌یزکه بو ایکی شاعرك اونجی عصرده یاشادقلری قطعیاً

قدر زمان لازم اولدیغی دوشونیلمز .

بونی پك چوق دوشونمك لازم دکلدرمی ظن ایدیورسکز؟ واقعا تاریخلرك روایتلرینه کوره بوکونکی درجهٔ کماله وارمش اولان ترقیات‌مدنیه درت‌بشبیك سنه‌لك برشی ظن اولنیور ایسه‌ده براز دها حکیمانه باقلی دوشونملی که درت بشبیك سنه‌مقدم مصرده اهراملر چینده سور یاپیله‌جق قدر جمعیتلر والیوم خرابه‌لری بیله عقللرمزه حیرت ویرن عالی سرایلری معابدی وجوده کتوره‌جك قدر ترقیات مدنیه وار ایمش . انسانلرك

معلوم دکل ایسه‌ده ظن ایدلمکده‌در . « ظن ایدلمکده‌در » دیئشمز ترجمهٔ حاللرینه دائر زمانلرندن صکره دخی برطوغری خبر النه‌مامش اولمسندن نشئیدر . حتی شوایکی ذاته اسناد اولنن سوزلرك کافه‌سی کندی سوزلری اولدیغی دخی ادعا اولنه‌میه‌رق وقتیله برخواجه نصرالدین کلوب برقاچ کوزل تخلقلر ایلد . یکی حالده مؤخرا خواجه مرحومه بك فقره دها اسناد اولندیغی کبی هومر وهزیوده دخی اویله برچوق اشعار اسناد اولندیغی ادعا ایدلمکده ایسه‌ده بز ینه اوسوزلری یونانستانجه ایالك ضبط اولنمش سوزلر دیه تلقیده حقلی کوریلورز . بزجه مطلوب اولان شی هومر و هزیود نامنده ایکی ذاتك هانکی عصرده ونه یولده ظهور ایدرك یاشادقلری دکلدر . بونلر هیچ ظهور ایتمامش اولسه‌لرده بعض ادعالرده سرد ایدلدیکی اوزره حقیقةً وجودلری موهوم اشخاصدن ایله اولسه‌لر بزم ایچون نه بأس یوقدر . زیرا بزم شو تتبعاتدن مقصدمز تاریخك ابالك ظلمتی پیدر پی نصل برطرف ایلدیکنی کورمك اولدیغنه واو ظلمت ایسه ایشته اك اول هومر وهزیودك سوزلری کبی مضبوطات ایله برطرف اوله‌جغنه کوره بزجه هومرك وجودی دکل سوزلرینك موجودیتی اهمیت المقدمدر .

معهذا هومروهزیودی برر مورخ کبی قبول ایتمکه امکان یوقدر . هومرك ایللیادی یونان قدیمك مخیل قهرمانلرندن آشیلك غضوبانه قهرمانلقلری ایله تروا محاربهٔ مشهوره‌سنك بعض احوالنی وآشیلك برطاقم انتقاملرینی تصویروآلقش بولنده یکرمی درت قصیده‌دن عبارت

علی العموم بوکونکی حال بداوت ووحشتده ایکن قاچ عصر صکره بزجه شمدی ازمنهٔ قدیمه دینلان و بیکلرجه‌سنه اول اولدقلری ایچون کو یا کرچکدن مبادی ظن ایدلمك ایستنیلان زمانلره کلمشلردر .

اوت! محققدرکه انسانلر میاننده ترقیات مدنیه‌لرنجه کتاب طبیعتدن یکیدن برکله دها استنباط ایدوب ده برشی دها ایجادینه موفق اولان آدملر میلیونلر ایچنده بر بولنه‌میورلر . عصرلر ایچنده برکله میورلر . ایشته استنباط احکامك دخی بوقدر آغر کیتدیکنی دوشونملیده هیچ استنباطه مقتدر اوله‌میان وحشیلرك حال وقوفلرینه اوقدر شاشمالی .

اصل شاشه‌جق برشی وار ایسه اودخی عن اصل کتاب طبیعتدن برچوق احکام استخراج ایدرك اوسایه‌ده برچوق ترقی دخی ایتمش اولدقلری حالده مؤخرا اونوته اونوته وتدنی ایده ایده تکرار توحش ایتمش اولان انسانلرك حالیدر . آمریقاده مکسیقاده قدیمدن بك مکمل بر مدنیت اولدیغی شمدیکی آثار ظاهره‌سندن اکلاشیله‌یور . حتی بعض ارباب تدقیق بو مدنیتك هندو چین مدنیتی قدر قدیم اولدیغنی

اولوب شاعر مومی الیهك اودیسه سی
دخی ینه یكرمی درت قصیده دن عبارت
اولدیغی حالده تروا محاربه سندن صكره
اولیسك مملكتدن مملكته كزه رك وطنی
اولان ایتاقه صورت عودتنی مبین بر
سیاحت مخیله در . هومره اسناد اولنان
سائر بعض آثار متفرقه دخی هپ بویله
شاعرانه شیلر اولدیغی كبی هزیودك
« اعمال وایام » منظومه لی اثری زراعتك بر تصویر شاعرانه سی و « تئوغونی » سی دخی مخیل معبودلرك انسابنی
مبین برخیالنامه در . و « هرقولك
قالقانی » نام اثری ایسه اوقهرمانه اسناد
اولنان خوارق مصوردر . حتی بوآثارك
وقتیله برمجموعه یه قید اولنمش بولندقلری
بیله تدقیقات عمیقهٔ تاریخیه نتیجه سنده
تحقق ایده میوب اگرچه اوزمانلر یونا -
نستانده استعمال حروف بیاغی تعمم ایتمش
ایدیسه ده هومرك وهزیودك آثاری
وقتیله یازلسه مؤخراً سائر بر طاقم آثار
دخی بونلره اسناد اولنمق كبی قاریشقلقلر
ظهوره كلمامك اقتضا ایده جكندن بوایكی
شاعرك اثرلری پك چوق زمانلره قدر
هپ شونك بونك ازبرلرنده وحفظلرنده
قالمش اندن صكره یونانستانده كتابلر
چوغالمغه باشلادیغی وقت بونلر دخی
قید اولنمشدر . بونكله برابر كرك هومر
وهزیودك وكرك امثالی اثرلری اندرقدر شهرت
بولامیان سائر شعرانك آثاری مؤخراً
معارف یونانیه نك كتابلره درج اولنمغه
باشلاندیغی وایشك ابتدالری تحری
ایدلمك مراقی میدان الدیغی زمانلر
خرافات یونانیه یی و[illegible] تنویره بك
بیوك خدمت ایتدكلری انكار اولنه مز .
امروزنی امرئیسی نزدنده تورانیلرك
موجب اولدقلری تنویرات تاریخیه نك

ظننه قدر وارد یورلر . صكره لری اهالئ مذكوره بو مدنیت قدیمه یی برقاتدها ایلرو یه كوتوره جكلر ینه بالكلیه غائب ایدرك یكیدن توحش ایتمشلردر . قدر اوزاغه ده كیتمكه نه حاجت دها دونكی كون دینله جك قدر یكی اولان وتاریخ قدیمه دكل ازمنهٔ جدیده تاریخنه متعلق بولنان برزمانده اوروپادن قالقوب آفریقا سواحل شرقیه سنده هجرت ایتمش اولان قوجه برجماعتك تیز برزمانده توحش ایلدكاری كورلمامشمیدر ؟

بو حاله كوره على العموم مدنیتك مبادئ ترقیاتى هیچ برحساب وتخمینه صیغه میه جق قدر قدیم ایسه ده بوقدر عمومی برترقی اولمیوب نسبی برشیدر . حتی آفریقاده حبشلر كبی بعض ملتلر واردر كه مبادئ ترقیاتی معلوم اولمق ورخود توحش [illegible] [illegible] سوق [illegible] ترقی ایله كمال مدنیتلری دور وقوفلری انحطاطلری انقراضلری بیله كافهٔ [illegible] تاریخنك [illegible] [illegible] ایت [illegible] بولوب بومرتبه [illegible] كمالات مدنیه لر یله مصر قدیمك مبادئ ترقیاتنه صورت خدمتلری بیله اطلاعات

یونانیلر نزدنده انجق میلاددن بش عصر اول هرودوت وتوسیدید کبی مورخار همتیله وقوعه کلدیکنی کوره بیلورز . هرودوتك « ابالتاریخ » عنوانینی المش بولنمسنه هیچ برکیمسه اعتراض ایده مز . زیرا انك زماننه کلنجه یه قدر هیچ برکیمسه تاریخ وجغرافیا وسیاحتنامه یوللو هیچ براثر یازمامشدر . توسیدید دخی هرودوتك الڭبیوك برپیروی اولوب هله بو ایکی ذاته مورخ صفتنی ویردیرن شی کندیلرندن برقاچ عصر اول یعنی میلادك ٧٧٦ سنه مقدمنده یونانستانك اولمپیاد اویونلرینك تکرار تأسیس ایدلمسی قضیه‌سی اولمش و بوایسه اندن صکره وقوعات یالکز برخیال وماصال صورتنده حکایه ایدلمیه‌رك بلکه زمان وقوعلرینك دخی تعیینینی تأمین ایتمسندن نشأت ایلمشدر . دیمك اولیورکه هردرت سنه‌ده برکره اجرا اولنان اشبو او یونلر یونانستان ایچون برراس تاریخ اولوب او زماندن بری « فلانجه اولمپیادده شو اولمشدر » دیه قید ایدیلان وقوعاتی مؤخراً مورخلر میلاد عیسی تاریخنه کوره حساب ایدرك « میلادك شوقدرنجی سنهٔ مقدمنده » دیه تصحیح ایده‌بیلمشلردر . اشبو او یونلر ایکیوز طقسان اوچه قدر تعداد اولنه‌رق میلاددن ٣٩٢ سنه اولنه قدر کلمشدر . ایمدی هرودوت ایله توسیدیدك میلاددن بش عصر مقدم تاریخی بیانی تاریخ اولمق اوزره تشکیله باشلاملری ایشته هراولمپیاد او یوننده بتون یونانستا - نك بریره طو پلانه‌رق درت سنه ظرفنده نه وقوعات اولمش ایسه هرکسك اندن خبردار اولمسندن ماعدا برطاقم بیتلر وشرقیلر و یاخود بعض محکوکات وحتی مکتوباتله وقوعات مذکوره ضبط وقید

تاریخیه نك ما ورا سنده عد اولنه جق قدر قدیمدر . کذلك ترقیات مدنیه‌یی حبشدن المش بولنان مصر قدیمك دخی مبادئ ترقیاتی بو یله مجهولات قدیمه‌دندر . حالبوکه انلردن صکره پیدر پی ملل جدیده میدانه چیقه‌رق عب کندیلرندن اول کلمش ومنقرض اولمش بولنان اقوامك مساعدهٔ طبیعت عصردرجه‌سنده برکمال مدنیته وارد قدنصکره انقراض بولملری حسبیله میراث براقدیلدکاری مدنیتی کندیلرینه برمبدأ ترقی عدادرك ایلروله مشلردر . ایشته فنیکه‌لیلر وقدیم مصریلر بو یله محصول کمالات مدنیه‌لرینی یونانستانه میراث براقان اقوامدن اولوب قدیم یونانیلر بوندن کندیلرینه انتقال ایدن شیئی کندیلرینه برمبدأ ترقی اتخاذ ایلیه‌رك برقاتدها ایلرویه کوتورمش وحین انقراضلرنده انی روما لیلره میراث براقه‌رق مصر وفنیکه کندیلرینه نه اولمش ایسه کندیلری دخی روما لیلره تازه شوایو تکمی المش ومدنیت یونانیه روما لیلره برمبدأ ترقی اوله‌رق بو یله ملتدن ملته عصردن عصره هرقدیم جدیده برر مبادئ ترقیات حاصل ایدیو ویرمشدر .

دخی ایدلمکه باشلانمش اولمسندن متحصل
بر نعمت عظمی اولمشدر . زیرا بشنجی
عصردن صکره رجال یونانیه بومثللو
آثارك دها قدیملرندن استدلال ایده ایده
وقوعاتك اولیتنی تحری‌یه طوغری سوق
همت ایلدکلری کبی تحریات واقعه‌لرینی
یالکز یونان مملکتی حصر ایتمیه‌رك ممالك
متجاوره حقلرنده دخی اجرای تحریاته
هر حالده بر طاقم معلومات قدیمه‌یه دسترس
اولمشلر وهیچ اولمز ایسه بونلری تخیل
ایدرك ذهنلرینی بر نقطه اوزرنده قرار
لشدیرمشلردر . [حاشیه‌لرمز میانده اولمپیاد
او یونلری حقنده بر بند واردر مراجعت
بیوریله]

ایشته بو تحری اثناسنده‌درکه هومرك
تصوراتندن بالاستدلال قدیم یونانیلر
اوزمان معلوم اولان دنیانك شکل وهیئت
عمومیه‌سی و موجود و یاخود مخیل بولنان
ملتلرك مواقع وحاللری حقنده برده
جغرافیای عمومی وجوده کتوره‌رك
تنویرات تاریخیه‌نك بودرجه‌سی قارئلر
مزجه یك نظرده کورلمك ایچون کرهٔ
مسطحه و خریطه‌لری ورقهٔ مستقله اوزرنده
عرض اولندیغی کبی بعض تعریفاتی دخی
حاشیه صورتنده اوله‌رق درج اولنمشدر .

ایمدی تنقیدا تمزی دها ایلرویه
طوغری کوتورمکده دوامی بر از توقیف
ایده‌رك ده بورایه قدر سرد ایلدیکمز مطا
لعات اوزرینه ازمنهٔ قدیمه‌نك قرق بش
عصرلق قدر الك بیوك بر قسم ابتدائیسنك
تحصیل بر ظلمت ایچنده قالدیغنه بر نظر
اجمالی عطف ایده‌لم . یونانیلرك کرهٔ
مسطحه‌سی بزه یالکز اناطولی ومصر
و یونانستاندن عبارت بر عالم کوستردیکی
وعالمك قطعات سائره‌سی بالکلیه ظلمت
مجهولیت ایچنده مستغرق بولندیغی حالده

ایمدی بر کره کیم بیور قاچ عصردنبری
اولدقلری یرلرده یاشادقلری حالده مرتبهٔ
انسانیتلرینی درجهٔ اصلیه‌سندن بر درجه
دها ترفیع و اعلا ایده‌مدمش و اولان بوکونکی
اقوام وحشیه‌یه بر نظر دقت عطف ایدوب ده
بعده ملل و اقوامك درجات ترقیه‌سنی براز
بر تدقیق ایلر و الك متمدن و مترقی بولنان قوملك
کمالات مدنیه‌سی قاچ ملت متمدنه‌دن عصرا
بعد عصر کچوب کلمیه‌رك نه بیر مستغرق نه
قدر مساعی و امك صرف اولندیغی حالده بو
کمالاتك نه قدر کوج و آغر و کج حصوله
کلدیکی تأمل ایدیلور ایسه عمومیت اوزره
انسانیت و مدنیتك جداً ترقیسی کرچکدن
ذهنلری طوردیره جق قدر اسکی بر شی
کوریلور .

——

❊ انسان بیك سنه یاشارمی ❊

حضرت آدمدن حضرت نوحه کلنجه‌یه
قدر وجوده کلن توراتك خبر ویردیکی
انبیا و سائر رؤسایه بنه توراتك طقوز یوز
سنه عمر تعیین اتمسی محاکمات وروایات توراتیه
ایله دخی تحقق ایده‌مدیکنی مبحث مخصوصنده

اناطولی و مصر و یونانستانك مبادئ احوالنی دخی تنویر ایده مدیکندن یالکز شو ملاحظه بزم ایچون تا عصر معارف یونانیه قدر تاریخدن کندی نامنه لایق برخدمت بکله مامکلکمزی اقتضا ایلیه‌جکدر . حتی بو سببه مبنیدرکه مورخلر ازمنهٔ متقدمه‌یی ایکنجی درجه‌ده بر تقسیمه دوچار ایدرك طوفاندن مقدمنی بالکلیه « اول‌زمان » وطوفاندن رومانك تأسسنه قدر اولان زمانی « تاریخ اساطیر » دیه یاد ایلیوب تارومانك ٧٥٣ سنهٔ مقدم میلادیه‌سنده وقوع تأسسندن میلادك ٤٧٦ سنه‌سنده وقوع انقراضنه قدر اولان زمانی اصل « زمان تاریخ » دیه یادایدرلر . دیمك اولیورکه تاریخ قدیمك اول‌زمان قسمی بالکلیه قراكلق وتاریخ اساطیر قسمی دخی خرافات ایله قپانق اولدیغندن فن‌تاریخ دخی بونلری اصل تاریخدن عد ایتمیوب تا رومانك تأسسندن بدأ ایله اصل تاریخی اعتبار ایلیورکه رومانك تأسسی بزم بو تنقیداتمزده یونانستانجه ظلمت تاریخیه‌یی برطرف ایده‌جك لمعاتك ظهوری زماننده مصادف دیمك اولمغله بزدخی شمدی‌یه قدر هنوز بوله‌مدیغمز اصل تنویرات تاریخیه‌یی بوندن صکره ارەمغه مجبور اوله‌جغز .

مع هذا شونیده منصفانه دوشونه‌لم که رومانك تأسسنه قدر تاریخ عمومینك متشکل اولدیغی عصرلرك نصفندن زیاده‌سی بر ظلمت مجهولیت ایچنده قالمسی اگرچه پك زیاده موجب تأسف اولور ایسه‌ده بوندن طولایی اجداد پیشینمزی مؤاخذه ایتمکه حق وصلاحیت بوله‌میز . شاید بر امکانی بولنوب ده انسانلرك طاغلرده واورمانلرده معارف شویله طورسون وحتی زراعت وصنایع

عرض ایلمشیدك . تورات نامی کتب منزلهٔ سماویه‌دن اولوب حق اولدیغنده ایمانمز وار ایسه ده الده بونامه منسوب اوله‌رق موجود اولان برچوق کتابلرك محرفیتری دخی محقق اولدقلرندن بزم ایچون روایت توراتیه‌یی نصوص قطعیه‌دن اولمق اوزره تلقی‌یه مجبوریت یوقدر . هله بویله‌التی یدی بیك سنه‌اول کلمش اولان‌آدملرك‌طقوز یوز سنه یاشادقلرندن عبارت اولان برمسئله فنونك پك چوق جهتلرینی زیر وزبر ایده‌جکندن او نقطه‌اوزرنده تعمیق تدقیقاته بالکلیه مجبوردر . زیرا مشاهیر توراتیه‌دن ماعدا ملوکدن حکمادن اوچ بیك سنه‌لك قدرآدملرك تراجم احوالی بیلنیورکه انلرده دخی عمر طبیعی بزده اولان قدردر . حالبوکه اسرائیلیات میاننده بیلمم قاچ آرشون بونده‌آدملر دخی واراولدیغی آکلاشلدیغی حالده مصر قدیمك درت بش بیك سنه‌لك مزارلری ایچنده چیقان مومیالر انلرك دخی بزم قدر اولدقلرینی کوستردیکی کبی عمر خصوصنده مدت حیاتلری معین اولان‌قدمانك عمرلرندن ایتدیکمز استدلال روایت

دخی شو طرفده قالسون عوارض مدنیه‌دن
بالکلیه عاری اولدقلری برحالده ایکن
نسل یاشادقلری وصکره کی حال مدنیته
نسل تحول ایلدکاری وهر شیئی نسل
ایجاد ایدوب بالخصوص که دها ایجادلرندن
اول دخی اوشیئه نسل لزوم کوردکاری
و بو بابده نه قدر موانع ومزاحمه دوچار
اولدقلری و نزجه بوجه حیوانات وحشیه‌یه
نسل غلبه ایدوب ده انلردن بر چوغنی
کندی اطاعتلری آلتنه آلدقلری وقت
وزمانلریله ومحرکات ومقیسات [illegible]
لریله قید ایدلمش اولسه‌لر ایدی واقعا
بزم ایچون بوندن زیاده مراقله تتبع ایدیله
جك شیئ برشی اوله‌مز ایسه‌ده بوشو
قیود تاریخیه‌نك انجق حصول مدنیتله
لزومی حس اولنه‌جغنه ولزومی حس اولنسه
بیله اجراسی ایچون حروف وکاغد
ویاخود الواح کبی شیلر لازم کله‌جکنه

نظراً هنوز بولزومك بیله حس اولنه‌جغی
قدر ترقیات مدنیه حصوله کله‌مامش
بولندیغی زمانلرده « ایچون تاریخ یازمه
مشلر » دیه متقدمینی مؤاخذه ایتمك حقیقة
خفت عد اولنور . بونکله برابر متقدمین
بولزومی بالنسبه پك چابق حس ایتمشلر
در . زیرا دها حضرت موسی‌نك حرو
فله تورانی یازمغه باشلامسندن بیکلرجه
سنه اول حیواناته وسائره‌یه دائر برطاقم
شکل ایله مرموز وسائره اوزرینه رسم
لوحه‌لری یاپه‌رق بعض وقوعاتی تصویر
ایتدیلری بونلری اخلافه یادکار برقاچ وقو
عات مهمه‌یی بوصورتله اخلافه دخی نقل
وتبلیغ ایتمك مقصدندن بشقه برمقصده حمل
اولنه‌مز . ایشته لزومك بوصورتله حس
اولنمسی اوزرندن بیکلرجه سنه دها
مرورینه حروفات انجق ایجاد اولنه‌بیلدی
وتاریخ یازلمغه باشلانمسی دخی آنزرق

تورانیه‌یی حقایق تاریخیه‌دن اولمق اوزره
تاریخه ادخال ایتمکه نسل مساعد کل ایسه
مسئله‌یی [illegible] دخی بو [illegible]
قوتلندیرمکده‌در .

وقتیله « قرق انبار » [illegible]
عدده انسان ایچون حیات دنیویه‌نك ابدی
ومسرتلی خیالاری اوزرینه اداره ٔ افکار ایدر
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] وجودبشرك کیفیت ترکیب

ا وتشکلنی نظر دقته آله‌رق ومسئله‌یی فیزیولوژی
یعنی معرفت منافع الاعضا وپسیقولوژی
[illegible] معرفت خواص روح قسملرینه تطبیق
[illegible] حکم ایتمکله نسلك بقای وجودی
ابدیته دکل حتی ایکی اوچیوز سنه استخدامه
بیله مقتدر اولمق اوزره یارادلمامشدر . زیرا
مرور ازمنه ایله شرایین وعروق ایچ طرفدن
[illegible]
وقلب دخی قاتیله‌شوب کمیکله‌شه‌جکی جهتله
[illegible]
[illegible]

عد ايديله‌مز ٠ زيرا كشفيات و اختراعاتك
الڭ عاديسى بيله انلرڭ وجودينه احتياج
قطعى كوسترەجك بر لزوم مجبرڭ ابراميله
تحرياته باشلانه‌رق ايالك صورت عاديه‌سى
بولندقدن صكره پيدر پى اتماماتيله سنه‌لر
وحتى عصرلر ظرفنده تمم ايلر ٠ هله
صنعت كتابت انسانك حوايج سائرۀ
مدنيه‌سنه نسبتله الڭ صكره لزوم كوره‌
جكى برشى اولوب اكمالاتى دخى حقيقة
معجزه درجه‌لرنده برشى اولمق اوزره‌تلقى
ايديلور ٠

حواشى ميانندە ✵ يازى حقنده معلو‌
مات ✵ لوحه‌سيله بر بند مخصوص مفصل
واردركه صنعت كتابتك ايلك اختراعى
حقنده برچوق ملاحظات مدققانه ايله
بوكونكى كونده استعمال اولنان حروفك
بيله هنوز درجۀ مكمليتده اولمديغنى اثبات
بولنده وقتيله قرق انبار مجموعه‌سنه
يازلمش ايدى ٠ شمدى دخى قارئلرمزڭ بند
مذكوره مراجعتنى توصيه ايدرز ٠

شو مبسوطاتمز قارئلرمزڭ نظر
دقتلرينى دها بشقه برشى اوزرينه‌ده
جلب ايدركه اودخى ازمنۀ قديمه احوالنك
ظلمت مجهوليتدن قورتارلمسى ضمننده
مدققلرڭ هنوز ضرفندن اوصانمدقلرى
و بر باقه كوره بلكه‌ده هنوز يكى صرفنه
باشلادقلرى امكار قضيه‌سيدر ٠ زيرا
انسانلرڭ ايلك تمدن وترقيلرى مسئله‌سى
اوقدر مهم بر مسئله‌دركه نه‌قدر ظلمت
مجهوليت ايله مستور اولسه انسان اوغلى
بنه بومبدأ ترقيات مدنيه‌سنى تدقيق وتحرى
مراقندن هيچ بر زمان واز كچمامش
اولديغى كبى هله بوندن صكره هيچ بر
زمان دخى اوم اقدن واز كچميه‌جكدر ٠
اشبو مبادئ ترقيات بشريه‌يى صورمق
ايچون اوقدر اسكى مورخ بوله‌ميور ايسه

آغرلاشديرر ٠ وقطرلرى طارلاشمش وكو‌
چولمش اولان طمارلر دخى مدارادامۀحيات
اولان قانى وجوده دهازياده مشكلاتله دها
آزنشر ايدر ٠ بوندن بشقه‌ديشلر آشينه‌رق
وياخود دوشه‌رڭ چيكنه‌مك ايشنى اخلال
ايله هضمه كوچلك ويرر ٠ ذات معده‌نك انحى
تفريش ايدن غشاء قالنلاشوب كيفيت هضم
مسئله‌سنده خدمات واقعه‌سى تفصيل ايدلمش
اولان مايع معده‌وى نام مايع هاضم دخى آزاله‌
جغندن معده‌نك وامعيۀ اثنى عشرڭ قوۀ ها
ضمه‌سنه خلل كلور ٠ بوايسه كيموس وكيلو‌
سنى هم آزالتور وهم ماهيتنى كوشه‌تور ٠
بوندن دخى قانك آزوقوتسز حاصل اولمسى
انجذاب ايدر ٠ حالبوكه وجودڭ محافظۀ قوت
وقدرتى قانه متوقف اولديغندن قان آزالوب
قوتدن دوشدكجه وجوديعنى كافۀ اعضاى
بدن دخى قوتدن دوشر ٠ وجود قوتدن دوشد‌
كجه قان دخى آزالوب ضعيفلانور ٠ ايشته
بولازميت وملزوميت عاقبت الامر وجودى
بسبتون بتورر ٠ اختيارلغك حكمنى ميدانه
قويار ٠ انسانى عاقبته تقريب ايدر »

كنديسنى حكمادن عد ايدن بر ياباس

ترقیات مذکوره‌نك آثاری اولان آثار قدیمه‌یه مراجعتله استدلالاته کیریشمش ودوام دخی ایده‌جکدر . بوندن اتنوغرافیا کبی برعلم انساب بشر تولد ایدرك الیوم کوزمزه [illegible] شکل و سیماده و بشقه بر رنکده کوریلان ملتلرك شمدی [illegible] کاندکاری وجهه‌سی هانکی عرق اصلی‌یه منسوب اولدقلری تدقیقاتنه میدان آچمش اولدیغی کبی برده ارکه‌ئولوژی فنی حصوله کلدرك اك اسکی زمانلردن قالمه آثارك تدقیقاتندن او زمانك ترقیات صناعیه‌سنه و بناءً علیه درجات مدنیه‌سنه دائر معنالر معلوماتلر چیقارلمقده‌در . بو همتده نه‌لره قدر وارلدیغنی قارئلرمزه آکلاتمق ایچون خاطرلرینه کتوره‌لم‌که مصرك هم اشارات قدیمه‌سی هم لسان قدیمی اون‌بش عصر مدت عادتا نسیاً منسیاً حکمنی المش ایکن مدققلر محکوکات ومنقوشاتی تدقیق ایده ایده معمای مذکوری حله موفق اولمشلر‌در . ایشته بو موفقیت حقیقة یکیدن بر لسان ایجادینه دخی مقیس اوله‌میوب بلکه الیوم دیلسز ظن ایلدیکمز حیوانلردن بر یسنك لسانی کشف یوللو اولورنوره‌جه‌سنه محیرعقول اوله‌جق بر موفقیت [illegible] . شو حاله کوره تاریخ عمومینك قسم اولنده اول زمان و ازمنهٔ اساطیریه فصللرینی تدقیق و تتبع دخی مبادیٔ ترقیات مدنیه‌مز [illegible] بر چوق [illegible] عجیبه و غریبه [illegible] ایچون نهایت [illegible] . مثلا ایران قدیم شاهی خسرولك تاریخی اولمق اوزره بوندن ایکی بیك سنه اول قسه‌نوفون [illegible] خسرونامه واردرکه مطالعه بیوریله‌جق

حضرت آدمدن نوحه قدر انسانلر طقوزیوز سنه یاشادقلرینی و اندن صکره بوزمانه طوغری [illegible] لرك دخی قیصالدیغی [illegible] بیلوك بر [illegible] قبل الطوفان احوال بشر ظلمت مجهولیت [illegible] اولدیغی ایچون بیکارجه سنه‌لك مدتلر ظرفنده پك از ادملر طانه بیلمش اولدیغی حالده بعدالطوفان کیتدکجه او ظلمت [illegible] از زمانلرده دها چوق ادملر طاندیغی ایچون حین تقسیمده عمردن انترك حصه‌لری آزالمش کبی کورونمشدر .

ابتدادن عقلای سبعهٔ یونانیه زماننه کانجه‌یه قدر احوال انسان پك ده تبدل کای‌یه [illegible] بوزمانه دکین اوچ بیك سنه قدر بر مدت ظرفنده بو تبدلك نه قدر کای اولدیغنی هر کس کوره بیلور . زمانمزه قریب اولان شو ایلك اوچ بیك سنه ظرفنده عمر طبیعی هپ زمانمزده اولدیغی کبی اولورایسه اندن اول‌ه طوغری دیکر بر اوچ بیك سنه ظرفنده شمدیکینك سکزاون

یافث ممالکی
سام ممالکی
حام ممالکی
آثور
فالك
نمرود
بابل
هوس
مادای
فلسطین
سبا
ددان
حضرموت
علموداد
یوباد
سابا
مصر

نوح علیه السلام

سام – ارفخشد – صالح – هبر { فالك / یوقتان { ١ الموداد ٢ سالف ٣ حضرموت ٤ یارح ٥ هدورام ٦ اوزال ٧ دقلا ٨ عوبال ٩ ابیمائیل ١٠ شبا ١١ اوفیر ١٢ حویله ١٣ یوباب

الام
آثور
لود
آرام { عوص / حول / جثر / ماش

حام
کوش { سابا / هویلا / ساباتا / رعما { سبا / دادان } / سابتکا / نمرود
مصرایم { لودیم / انامیم / لاهابیم / نفتوحیم / فتروسیم / قسلوحیم { فلسطین / قفتورین }
فوت
کنعان { سیدون / حتوس / یبوسوس / آموروس / جرجسوس / هوس / آرکسوس / سینوس / آرادیوس / ساماروس / اماتوس

یافث
غومر { آشکناز / ریفات / توغرمه
ماجوج
مادای
یاوان { الیشا / تارسیس / ستیم / دودانیم
توبال
موشخ
تیراس

مؤداسی
سامك اوغلی
سامك حفیدی
سامك حفید زاده‌سی
سامك حفیدینك حفیدی
...چه قدر رقملو اسملر سامك حفید زاده‌سنك اوغللریدر
حامك اوغلی
حامك حفیدی
حامك حفید زاده‌سی
یافثك اوغلی
یافثك حفیدی

اســه کندیسندن دخی بشیوز سنه قدر
ل یعــنی بوندن یکرمی بش عصرمقــدم
بیــوك اردونك نصــل جمــع و تعلیم
ســوق ایدلدیکنه و محاربات نه یولده
جرا اولنــوب عسکرنصل تربیه اولندیغنه
اهالئ مغلوبه حقنده نه یولده معامله
دیلوب هر حالده او زمان دخی عدالت
مروته نه قدر اهمیت ویرلدیکنه دائر
قدر عجیب وغریب معلومات بولنورکه
علومات مذکوره نك بوکونکی احــوال
ایلهمقایســهسی انســانی پك بیوك حکمتلره
سوق وارشادایلر]

مع هذا اشبو انتقاداتمزدن مقصدحقیق
قسام ثلثهٔ تاریخیه نك یکدیکرینه مقایســه
سیله اول زمانك شمــدی ایچنده بولندیغمز
رون جدیدهیه اصــلا بکزهمدیکنی میدانه
چیقارمق اولدیغنه کوره احوالنی بورایه
ـدر تاریخلرینك درجهٔ مظلمیتندن استدلال
ایلدیکمز زمانلرك بوزمانلره حقیقة بکزه
مـدکلرینی قارئلرمز دها زیاده تفصــیلاته
محتــاج اولمقسزین کندی کندیلرینه دخی
حکم ایدرلر . زیرا مصر وبنی اسرائیل و
یونانســتاندن ماعدا جمعیت مدنیه اطلاقنه
سزا بر یراولمیوب بونلرك دخی برنجیسنده
فراعنــهنك عادتا ربوبیت درجهســنده کی
اصول حکومتی وایکنجیسنده انبیای ذیشا
نك جناب معبود حقیقی نامنه ادارهٔ امور
لری قرون جدیده احوالنه مقیس اوله میه جك
نهقدر بعید ایسه یونانستانده هنوز بوایکی
صــورتله دخی برر رابطهٔ اجتماعیه بولنه
مامسی شمدیکی زمانمزه هیچ ده قیاس اولنه
میه جق احوالدندر .

ازمنهٔ قدیمه تاریخنك بوندن یعنی و
زمان ایله ازمنهٔ اســاطیریهدن صــکرهسی
واقعا دها زیاده وضوح ایچندهدر . زیرا
یونانستانده عقلای ســبعه وانلردن صکره

ثلی اولدیغنی بزهحقایق قطعیهدن اولهرق
بول ایتدیرمکه تورات مقتدر اولهمز . بو
ابده تورات ایچون بشقه هیچ برمدار عجز
ولهمسه بیــله محرفیت محققهسی مدار عجز
ولمق ایچون کافیدر .

—ه—

❋ انتشار اولاد نوح ❋

« و »

(مهاجرت اولین حقنده ملاحظات)

طوفاندن صکره اولاد نوحك روی
ارضده انتشارلرینی توراتك تعریفی وجهله
تصویر ایدیلن بر اسکی خریطه قوپیهسنی
ربط ایلمش اولدیغمزدن سام وحام و یافث
ســلالهسی اولهرق اوچ ســلالهیه منقسم
بولنان اولاد نوحك نرهلره کیدوب یرلشمش
اولدقلرینی قارئلرمز بوخریطــه اوزرنده
یك نظرده کوررلر . فقط اشبو انتشار حقنده
کندیلرینه بعض ملاحظــات سردی دخی
ضروریت آموردندر .

توراتك روایتنه کوره حضرت نوح
ایله اوچ اوغلی سفینهنك طوردیغی محلدن
تباعد ایتمامشلردر . بومحل برروایته کوره

دعوى اعطا ايتمز ايدى و متعاقبا فلاطون و ارسطو
ونك اثرلرى و بونلرك تابعلرى حدودنى اولدقجه
جوغالدرق معارف و صنايع بسربتى يرو
يه كوتوردكلرى و مصر قبطه فتوحاتندن
صكره خسرو كبى برجهانكير بحر احمرايله
بحر سياه ارەسندەكى ممالكده جولان ايدرك
بالجمله اقوامى كندى محكوميتى آلتنه ادخال
صورتيله برى برينه طانتدقدن ماعدا اداره
لرينه دخى بر درجه‌يه قدر عموميت اوزره
انتظام ويرديكى و ايتاليا جهتنده دخى روما
ليلر اوزمانه قدر كليا مجهول ممالكدن عد
اولنان انكلتره و فرانسه و المانيا ايچلرينه
طوغرى توسيع دائرهٔ مدنيت ايدرك اورا
لرينى هم جغرافيايه هم تاريخه طانتدير
دقلرى و بالخصوص ماكدونيا طرفلرندن
اسكندر كبير خروج ايدرك آسيانك ايچر
ينه طوغرى ممالكى فتح ايلديكى جهتله
اشبو اسفارك كافه‌سى تاريخ عمومينك كرك
عموميتنى وكرك وضوحنى آرتديردقجه
آرتديرمشدر . روماليلر يونانستانى فتح ايلد
كده معارف و صنايع يونانيه‌يه مالكيتله
دور جهانكيريلرينى اتمام ايلدكلرى زمان
بومعارفى او زمانه كوره ممكن اوله‌بيلن
درجه‌نك نهايتنه ايصال ايتمشلردر . زيرا
روما حدودى داخلنه كيرمش اولان اسپانيه
وفرانسه وانكلتره ونصف المانيا واوستريا
واوروپاى عثمانى وقريم وكرجستان ونصف
ايران واناطولى وعربستان وفلسطين ومصر
وتونس وجزاير قطعه‌لرى وبونلر ميانده
قالان ايتاليا ويونانستان اوله‌رق برعالم تشكيل
ايتمشدركه تا قرون جديده‌دن عد اولنه‌جق
زمانلره كلنجه‌يه قدر جهان مدنيت شمدى
بونلردن عبارت اولوب حدود مذكوره‌نك
خارجى عادتا عالم وحشت و هندستان طر
فلرى ايسه احوالى مجهول بر مملكت عد
اولنمشدر .

آرارات و بر روايته كوره‌ ... طوروس سلسله
ى تپه‌لرندن ديار بكر جوارنده واقع جودى
طاغيدر . ينه توراتك روايتنه كوره احفاد
نوح سوريه و مزاپوتاميا طرفلرينه طوغرى
يايلمغه باشلادقلرندن بونلر جمله‌سى برعرق
اصلى‌يه منسوب اولدقلرى كورلمك و ايكنجى
بر طوفانده التجا ايدلمك ايچون عظيم بر قله
انشاسنه قرار ويرمشلر . قله‌يى بنا ايچون
انتخاب ايلدكلرى بر ايسه مزاپوتاميانك
جنوب طرفنده يعنى شمديكى بغداد شهرى
حذاسنده قديم بابل شهرينك اولديغى يرايمش
ايمدى قياس ايدلمليدركه اكر سفينهٔ نوح
آرارات طاغنده طورمش ايسه اوموقع ايله
قلهٔ بابلك آراسنده ايكيوز اللى فرسخ قدر
مسافه واردر . يوق اكر سفينه‌دن كورنجه
جوديده طورمش ايسه بومسافه دخى ايكيوز
ساعتدن زياده‌در . ديمك اوليوركه قلهٔ بابلى
انشا ايلدكلرى زمان اولاد نوح اطرافه
طوغرى ... ومنتشر ...
اوزرى بالطبع كيرمدك اورمان حالنده بولند.
يعنى بر زمان ابتدائيده بوقدر انتشار دخى
خيليجه موفقيتدندر .

بورايه قدر وقوعبولان تمهيداتمز
تاريخ عموميڭ قسم اولى ايچون ايديله‌جك
تنقيدڭ اڭ مشكل جهتى ايدى . ايشته
بوندن صكره‌سى يعنى روماى غربينڭ ٤٧٦
سنهٔ ميلاديه‌سنده باربارلر النده وقوع انقرا-
ضى زماننه قدر كذار ايليان احوال واقعا
رومانڭ احوال جهانگيرانه‌سى وامور
بشريه‌يى تفتيش ايتمسى ومؤخراً اختلالات
داخليه ونهايت اسباب انقراضى ميدانه
چيقارمسى كبى احوال ابتدائيه‌دن دها پك
چوق زياده مهم شيلر ايسه‌ده انلرى اصل
تاريخ صورتنده ياز يلان كتابلر تفصيل
ايدرك شوراده اجرا ايلمكده اولديغمز انتقا-
دات ايسه بزى بو تفصيلات ايله اشغال
ايتميه‌جكندن ايشيزڭ بوندن صكره‌سى حقيقةً
قولايلاشمش وقيصالمشدر .

روما ايمپراطورلغى واقعا جهانى
توحيد ايدرجه‌سنه هر شيده برعموميت
حصوله كتورمش وشوراده بوراده
متفرق صورتده مرعى اولانلرڭ چوغى
عادات قديمه‌دن و بعضيلرى دخى بعض
فلاسفهٔ يونانيه‌نڭ اجتهادلرندن عبارت
بولنان قانونلرى كاملاً محو ايدرك يرلرينه
حالا بوكون بيله فن حقوقڭ الڭ مهم مبا-
نيسندن بولنان روما قانونلرينى قويمش
ايسه‌ده شو عموميت دنيانڭ احوال قديمهٔ
مدنيتنى يك‌ده كلى واساسلى اوله‌رق تبديل
ايده‌مامشدر . دنياوته‌دنبرى بعض يرلرده
الوهيت دعواسنده بولنان جبابره‌نڭ وبعض
يرلرده انبياى ذيشانڭ و بعض محللرده دخى
پدرلرڭ و اختيارلرڭ حكومتلرى التنده
هر حالده انسانلرڭ بر قسمى ديكر قسمنڭ
اسيرى كبى على العميا بر اطاعت مجبو-
ريتى التنده ياشايه كلمش اولديغنه بر
نظر دقت عطف ايديلوب‌ده برده رومانڭ
احوال عموميه‌سى تدقيق اولنور ايسه

بوندن صكره ينه دقت ايده‌جكمز برشى
توراتڭ انتشار اولاد واحفاد نوح ينه قلهٔ
بابل دوقعنده وهبرڭ اوغلى فالڭ زماننده
وقوعبولديغى حقنده‌كى روايتيدر .

فالكڭ باباسى هبر ارفخشدڭ اوغلى وار
فخشد ايسه سامڭ اوچنجى فرزندى وسام
دخى نوحڭ اوغلى اولديغنه كوره ابتداى
انتشارده رياست ايدن فالڭ نوحڭ حفيدينڭ
حفيدى يعنى نوحڭ اوغلنڭ اوغلنڭ اوغلنڭ
اوغليدر . بوكا دقت ايدلدكدن صكره توراتڭ
برده شو روايتنه دقت ايده‌جكزكه اولاد
واحفاد نوحڭ قلهٔ بابلى بنا ايدرلڭ عدم
موفقيتلرى اوزرينه اطراف ممالكه انتشار-
لرى طوفاندن تخميناً يوز اللى سنه صكره
وقوعه كلمش ايمش . شمدى دوشونه‌لم كه
يوز اللى سنه ظرفنده حضرت نوحڭ حفيدينڭ
حفيدلرى بولنمق وحتى بوندن دها فضله
اوله‌رق حفيد زاده‌لر ينك‌ده اولادى اولمق
(زيرا فالكڭ دخى اون اوچ اوغلى اولوب
اساميسى توراتده مندرجدر) تمام شمديكى
بزم عمر طبيعيلرمز ايله متناسب دوشه‌جك
بر عمر بشريى كوسترر . زيرا حضرت

عموميتيله برابر رومادە دخی بو احوالك عيناً موجود اولديغی كوريلور . زيرا قياصرۀ روم نمرودلردن فرعونلردن زيادە خلقی كنديلرينە عرض پرستشە مجبور ايتمشلر و بت پرستلكك مأموريت روحانيەسی انبيای بنی اسرائيلدن زيادە خلقك قلوب واذهانی اوزرندە حكم سورمشلر و اصل رومالی اولان زادكان اوزرندە قياصرە حكومت پدرانەدە بولنديرق اسارتی ايسە نە اندن اول ونەدە اندن صكرە جهانك هيچ بر طرفندە كورلمامش اولان بر درجەيە واردیروب انسانلرە حيوانلردن اشاغی معاملە ايلەحتی اكلنجەلری ايچون حيوانلر پنچەسنە انسانلری آتوب پارەلتمك درجەلرينی بولمشلردر . [قياصرەنك دها سائر نەدرلو جنتلردە بولنديقلری حكومتی صحيفەلردە بر بند

مخصوصلە ايضاح اولنمشدر . مراجعت بيورلە]

خلاصەسی روما واقعا هرشيئدە بر عموميت صورتی ويرمش ايسەدە ازمنۀ قديمەدنبری جريان ايدە كلان احوالی برازدە ينە كندی دائرەلری داخلندە توسيع وترقی ايتديرەرك بو صورت عموميتی ويرمشدر . بناء عليە رومانك تاريخدە اولان خدمتی يالكز توضيحدن عبارت قالوب بوقسە اقسام اساسيۀ تاريخيەجە قسم اولی قسم ثانی يە تحويل ايدەجك تبدلات كلية كوسترممشدر .

جهانك احوال عموميەسندە كليجە بر تبدل ايقاعنە مستعد اولان شی انجق خرستيانلق اولەبيلەجكی واقعا وارد خواطر اولور . حتی خرستيانلغك صكرەدن الديرلمش اولديغی صورتە دقتە بقيلور ايسە او صورتك مجرد تحويل

نوحی حسابدن چيقارەجق اولوبدە يالكز سامدن حساب ايدەجك اولسەق بيلە يوز اللی سنە ظرفندە سامك اون اوچ نفر حفيد زادەلری اولەبيلەجكی و بونلرك دخی كندی توابع و منسوبينی بولنەبيلەجكی محتملاتدن كوريلور . اوت فالكك اون اوچ نفر اوغللرينك دخی توابع و منسوباتی وار ايسەدە انلری برابر ونەدرق هربری بر طرفە كيدوب يرلشمشلردر . يالكز باشلرينە چوللرە طالەجق دكللر آیا؟

بو دقتلرمزدن ايدەجكمز استفادەلر شونلردر كە : اولا طوفاندن اول عمر بشرك سكزر طقوزر يوز سنە متد اولديغی حقندەكی روايت توراتيە محتاج تفسير اولوب حقيقت تاريخيە مينندە دخی اولەمز . ثانيا ونده نوحك نسلنلری زماننی وملق وزرە تورانك خبر ويرديکی زمانلردە نوح حين وفاتندە اوچ اوغلی داخل حساب اولدقلری حالدە احفاد نوح يتمش اوچ نفر اولوب فقط بونلر يالكز كندی بشلرينە طاغيلەرق منطقەلرە لريلە برابر انتشار ايلدكلرينەوازجملە توراتدە يالكز اوغللرك هم دە عائلە رئيسی اولان

احوال عالمه ایجون و برلدیکی دخی اکلا ـ
شیلور . زیرا اصلی یهودیلك اولدیغی
حالده مؤخراً بت پرستلك عالمنده هرنه
موجود ایسه جمله‌سنی تجدیداً و بر درجه ـ
یه قدر تزییناً خرستیانلغه ادخال ایدیله ـ
رك یهودیلك ایلك بت پرستلكك محرفی
حالنه كتورلدكدن صكره یهودیلكك‌ده
بت پرستلكك‌ده محوینه یورنمشدر . انجق
میلادك برنجی و ایكنجی و اوچنجی
عصرلری ایچنده خرستیانلق غایت
عاجز بر شی اولوب اورته‌ده هپ
بت پرستلك فرمان فرما اولدیغی
كبی رومالیلرك مساعده‌سی سایه‌سنده
یهودیلك دخی یاشایه‌بیله‌رك خرستیانلغك
همان هیچ اسامیسی اوقونمامش و بناء علیه
صكره‌دن موجب اولدیغی تحولات كایه‌یی
میدانه چیقاره‌مامش اولدیغندن بو ایلك
اوچ عصری بنه اعصار قدیمه میانه ادخال
ایتمك لازم كالدیكی كبی دردنجی عصر
ایله بشنجی عصرك نصف اولنده
دخی خرستیانلق جهانده اویناه‌جغی
اویونلری بعده كوسترمك اوزره یكی
جانلانمغه باشلامشدر . بناءً علیه رومانك
قسم غربیسی منقرض اولنجه‌یه یعنی ٤٧٦
سنهٔ میلادیه‌سنه كلنجه‌یه قدر جهانك
احوال عمومیه‌سی پك آز تبدلات كوره‌رك
هپ برصورتده دوام ایده‌كلمش و بواحوا ـ
لك ایسه قرون جدیده احوال عمومیه‌سنه
و بالخصوص قرون جدیده‌نك دخی الك
صوك سنه‌لری اولان بوكونكی احواله
قیاس ایدیله‌بیلمسی محالات درجه‌سنده
مستبعداتدن كورلمشدر .

اویله‌یا ! یوقاروده تعداد ایلدیكمز
اولكالردن عبارت بر جهان مدنیت ایله
مؤخرا هندستان و چینك و سبیر و
اوروپای شمالینك و افریقای غربی و

اوغللرك اسامیسی تعداد اولنوب قزلرك
قادینلرك چوجقلرك اسامیسی تعداد اولنمد ـ
یغنه نظراً یمش اوچ فامیلیایه منتسم اولان
نفوس بشریه‌نك پك چوق اولدیغی دخی
كركی كبی توضیح ایتمكده در . اكر فامیلیا
دیدیكمز بو یمش اوچ جمعیتك شمدی بزم
زمانمز فامیلیالری كبی بشر التیشر ونهایت
اون یكرمیشر نفوسدن عبارت اولدقرینی
تصور ایده‌جك اولسهق بابل اراضیسی كبی
كنیش وغایت محصولدار بر یرك بونلرك جمله ـ
سنی اعاشه‌یه كفایت ایده‌جكی دركار ایدی .

اطراف ممالكه انتشار مجبوریتی مطلقا او بهمه ـ
حال برجمعیت بشریه‌نك ساكن اولدیغی یره
صیغیشه‌مامسندن و اوراده تعیش ایده‌ما ـ
مسندن نشأت ایدر . نتمل كه بوكون كور ـ
دیكمز مهاجرتلر دخی محضا بو مجبوریتدن
نشأت ایدیور . یعنی ممالك بعیده‌یه نقل
وطن ایدنلرك انكلتره و فرانسه و المانیه كبی
پك غلبه‌لك و بحنمك كوچ اولان یرلرده
وقوعه كلدیكی و بزم مملكتمز ایله روسیه كبی
كنیش و اهالیسی و سعت ارضه نسبتله آز
اولان یرلرده مهاجرت مجبوریتی هیچ بر

و وسطی و جنوبی ایله آمریقا و اوستراليا و سائر بونجه جزایر بحر اوقیانوسك یكیدن كشف و علاوه‌سندن حصوله كلان جهان مدنیت بری برینه قیاس اولنه‌بیلورمی ؟ معارف و صنایع بشریه‌نك پوصله و باروت و مطبعه‌جیلق و خرده‌بین و تلسقوب كبی اختراعاتدن اولكی درجه‌سیله انلرك وجودی اوزرینه حصوله كلان بونجه كشفیات و اختراعاتدن آلدیغی صورت و درجه یكدیكرینه نسبت اولنه‌بیلورمی ؟ عجبا سیاست عمومیهٔ بشریه اولری یالكز بر قسم اصغر خلقك دیكر قسم اعظم خلق اوزرنده جبارانه حكومتیله او قسم اعظمك قسم اصغر الندەكی اسارت طاقت فرساسندن عبارت ایكن مؤخراً سودان اسیر تجارتنی بیله منعه واران و هر طرفده خلقك كندی كندیلرینی ذره‌یه حكمدارلر ینه ویه اسیرجدسنه

دكل بلكه احرارانه وجبراً قهراً دكل تمام كوكل خوشلغی ایله اطاعت و حرمتلرندن عبارت بر انتظام عمومی‌یه میدان آچان سیاستلر بری برینه بكزه‌یه بیلورمی ؟

یالكز شوقدرجق بر موازنه بیله قارئلرمزه اسكی زمان ایله یكی زمانك فرقلرینی كوسترمشدر . بوكون فلاطون سقراط كلسه عادتا مكتب شاكردلرمزك مسخره‌سی اولورلر . زیرا آنلردن بو زمانه قدر نیچه فلاطونلر و سقراطلر كلمش ایسه آنلرك خلاصهٔ معارفلرینی بوكون اون بش یاشنده‌كی شاكردانه تدریس ایتمكده‌یز . بوكون بقراط حكیم كلسه بدكده اجرای طبابت ایچون جمعیت طبیهٔ عثمانیه‌دن جزتنامه آله‌مز ایدی . زیرا بوكون فنون و صنایع طبیه یونان قدیمك خیاللرینی بیله ایصال ایده‌مدیكی بر درجه‌یه وارمشدر . [حكمای قدیمه ایله حكمای

ایمكده بولنه‌میور .

او زمانلر نفوس بشرك پك كثرتلی اولدیغنی بزه افهام ایده‌جك بر حال دخی یالكز بر رئیسنك اسمی توراتده خبرویریلان احفاد و حت مركز اجتماعی بابل اولمق اوزره شمالاً بحر خزرك ساحل شرقیسنه قدر كیتدكلری مسئله‌سیدر كه ایكیوز اللی فرسخ مسافه دیمكدر . جنوباً یمنه قدر وار دقلری كوسترلیور كه جو لدن كیدلك اوزره بشیوز و برالشام و بحر احمر سواحلندن و یاخود بصره كورفزی وعمان طریقندن كیدلك

او زره یدی سكز یوز ساعتلك مسافه‌در . علی الاكثر تاحبش چوللرینه و مغرب زمینه قدر كیتمش اولانلر دخی خبرویریلیوركه بیك ساعتدن متجاوز یرلر دیمكدر . بوقدر اوزاق مسافه‌لره نفوس قلیله‌دن عبارت فامیلیا چقلر هجرت ایده‌بیلورلرمی ؟

برده بو هجرتك نصل بر زمانده نه‌كبی مشكلات ایچنده و نیجه‌قدر دوشونمكه مجبورز . فرق انبارده حكمای قدیمه ایله حكمای جدیده زمانلرنده‌كی فرقی دوشونه ایده‌یكمز صره‌ده اكتساب معلوماتك اصل منبعی كز.

جدیده آره‌سنده‌کی فرق حوادثی صره‌سنده بر بند مخصوص صورتنده ایضاح ایدلمکله مراجعت بیوریله] بو کون قیاصرهٔ روم کلسه‌لر مطلقا برآلای دیوانه‌لردر دیه دارشفالره طیقیلورلر. الحاصل اسکی زمان بو زمانه هیچ بر جهتدن بکزه‌مدیکی ایچون مورخلر دخی اسکی زمان ایله یکی زمانك تاریخلرینی بری برندن آیرمغه مجبور اولمشلردرده ایشته تاریخك اقسام ثلثه‌سی دخی بوندن طولایی حصوله کلمشدر. بوقسمه زمانلر اوزانوب چوغالدیغی جهتله آنلری پارچه پارچه ارائه ایتمك کبی برمدار سهولت اولمق ایچون چوغالمشدر.

یا عجبا اسکی زمانك بورایه قدر ایتدیکمز انتقادات ایله نظرلرمزده تعیین ایدن حالی شمدیکی زمانك ذاتاً معلومز اولان حالنه همان بر آنده‌می تحول ایتمشدر؟ هیچ بوکا امکانی و یریله‌بیلور؟ تحولات اوقدر آغر کیتمشدرکه ایکی زمان آره‌سنده بیك سنه‌یه قریب برمدت کچمش. ایشته او مدت دخی جمهور مورخین نزدنده « ازمنهٔ متوسطه » و یاخود « قرون وسطی » دیه تعیین اولنان قسمدر. اوجه دخی دیمش اولدیغمز وجهله تاریخجه اك طبیعی اولان تقسیم اسکی و یکی زمانلردن عبارت اولان ایکی قسم اولدیغی حالده مجرد اسکیلکك یکیلکه دفعةً تحولی قابل اوله‌میه‌رق ایکیسی آره‌سنده فصل مشترك اولمق اوزره اوزون بر زمان کچمش و مدت طویله اسکی زمانه ضم ایدلمك لازم کلسه آکا بکزه‌مدیکی کبی یکی زمانه علاوه‌سنه دخی بو زمانه‌ده هیچ بکزه‌مامسی و ایکیسینك حقیقة اورته‌سی عد اولنه‌جق بر زمان اولمسی حسبیله بو اورته زمان تسمیه‌سی

وب کورمك وتحقیق ایتمك اولدیغی بیانیله ازمنهٔ قدیمه‌ده هرطرفی مجهول اولان یرلرده‌کی سیاحتك مشکلاتنی بروجه آتی تصویر ایتمشز :

« بر مملکتدن دیکرینه سیاحت ایدر باخصوص روم ایلی واناطولی کبی طاغلق بر مملکتدن کچر ایکن سزی نقطهٔ عزیمتکردن هدف حرکتکزه ایصال ایدن جاده یولك نصل طولاشه طولاشه و برطاغدن دیکرینه کوپریلر ایله آتلایه آتلایه وخصوصیله یولك کورمك احتمالی یوقکن ونه‌جق قدر دیك تپه‌لرك کنارینی یاریله‌رق مرآچیله آچیله تمدید ایدلمش اولدیغنه دقت ایتدیکز واردیدر؟

امابو سؤالدن طولایی بنی تعییب ایتمیکز. زیرا خیلی سیاحته موفق اولمش آدملر کوردم که سیاحت خصوصنده برنجی مرتبه‌ده دقت ایدیله‌جك اولان بو شیئه دقت ایتمامشلردر.

اکر سز یوللرك بوحالنه دقت ایتمش ایسه‌کز انسانلرك بر نقطه‌دن دیکرینه وصول ایچون نه‌قدر دوشونمش تعب فکر ایتمش اولدقلرینی دخی موازنه ایده‌بیلورسکز.

بوموازنه‌یی ایدر ایکن بر دهشته دوشرسکز.

طبيعيهٔ تاريخيه‌يه برزمان فاصل اعتبار
وقتمی ضرورت حكمنی متضمندر .

ابعدی ازمنهٔ قديمه ايله ازمنهٔ جديده‌نك
بری برينه بكزه‌ميه‌رك ازمنهٔ قديمه‌الك بيوك
قسمی ظلمت مجهوليت ايچنده قالمقله برابر
صكره‌دن معلوم اولان صورتی دخی
بوقاروده توصيف اولنان صورتدن
عبارت ايكن ازمنهٔ جديده هر جهتدن
آكا نه‌قدر مغاير و غير مشابه ايسه ازمنهٔ
متوسطه‌نك دخی هر ايكيسنه اصلا شبيه
اولمديغنی كورمك ايچون بر وجه آتی او
قسمه دخی بر نظر تنقيد عطفی لازم
كلمشدر .

(قرون وسطی)

خلاصه تنقيد ـ اهالی ازمنه‌نك تبدلی
طبايع ازمنه‌نك تبدلنی موجب اوله‌جغی ـ
ملل قديمه‌دن قرون وسطی‌يه نه قدری
يتشمش ـ باربارلر وصنوف منقسمه‌لری ـ
ونديكك بناسنه حاصل اولان مجبوريتدن
النه‌جق عبرت ـ يكی ملتلر ـ اوروپا
مورخلرينك برنقصانی ـ دول اسلاميه ـ
بدويتك مدنيته صورت غلبه‌سی ـ نصرا
نيتك ايلك مسكنتی ايله صكره‌كی جانلا
نتی ـ معارف قديمه‌نك زواليله جهل
كلينك ميدان الشی ـ تعصب ـ اسلاميتك
تجددات وترقياته خدمتی ـ محاربات
صليبيه ـ دره بكيلكی ـ مظالمك تعميمی ـ
دره‌بكيلكنك پاپاسلره‌ده شمولی ـ شوا
ليه‌لر ـ قرون وسطی استعدادلرينك
خلاصه‌سی ـ حقوق عموميه‌نك مبادیٔ
ظهوری ـ اسويچره‌نك تأسسی ـ آسيايه
برنظر ـ اندلس وعباسيه‌نك انقراضلری ـ
تركلرك ورودی ـ سلچوقيه وطوائف ملوك ـ
سلچوقيه‌نك انقراضی ـ ظهور عثمانيان ـ
قرون وسطی تنقيداتنك حاشيه‌لری ـ
باربارلر ـ امتحهٔ قديمه ـ انكيز .

شونكه كله يكيسی دخی معمود اولان يكی نقطه
ارامسه‌ده بولنمق حمق [illegible] تعب ذهنه‌دنوط
اولور ايسه برنقطهٔ معلومه‌دن برنقطهٔ
مجهوله‌يه ! كيدلمك لازم كلديكی زمان
نسان نه‌قدر مشكلات ايچنده قالور .

قرده بولنوب ده‌يولكزی غيب ايتديككز
وارمی ؟ اوزمان نه‌قدر مشكلات ايچنده
بولنور نه‌قدر مضطرب اولورسكز ؟ وز
[illegible] نقطه‌نك نقطهٔ معلومه‌يه يدوكی
[illegible] اولوب بدن ماعدا اوزر يكی جهت
افقك هانكيسنه طوغری توجه ايتسه‌كز
اوككزه كلان جهتده هدف الحركه اولمق
وزره برنقطهٔ مجهوله كورور ايسه‌كز و نقطه‌يه
طوغری قاچ آديم آتمش اولسه‌كز معلومدن
اول قدر مباعدتله مجهوله طوغری او نسبتده
ياقلاشمش اولورسكز . حتی بويله برحالده
نسان برطرف مجهوله طوغری كيده‌جكه
جسارتی ازاله‌رق نهايت هيچ جسارتی
قالميه‌جق برنقطه‌يه ورنجه يه‌دونت
واولكی نقطهٔ معلومه‌يه كلوب بوكره هانكی
طرفه توجه ايده‌جكنی دقت ايتمكه مجبور
اولديغی دخی وار در .

يسپون جمعيتى ـ كيليوم تللك حكايهٔ غريبه‌سى •

« ايضاح »

بر زمانك ديكر زمانه بكزه‌مامسى احوال فلكيه‌لرينك عدم مشابهتى دكلدر ديه ايضاحات وتفصيلاته لزوم يوقدريا؟ بعض ارباب تدقيق طوفان نوحك وقوعى كرهٔ ارضمزك اجرام سماويه‌دن بر بشقه جرمه چارپمسندن و بناءً عليه حركت محوريه‌سنده نه قدر آز اولورسه اولسون بروقوف كلمه‌سندن نشأت ايلديكنى‌يازه‌رق حتى محور ارضك دخى براز انحرافى اوزمانه‌دن قالمه اولديغنى ظن ايدرلر ايسه‌ده بو ظنرى طوغرى بيله اولسه اقسام تاريخيه‌نك برى برينه بكزه‌مامسنى حكم ايتديرن شى احوال فلكيه اوله‌مز • دنيا نه‌زمانه‌دنبرى دونمكه باشلامش ايسه حركت محوريه ومحركيه‌سى هپ شمديكى صورتده اولوب بناءً عليه هر عصرك كيجه‌سى كوندوزى آيى سنه‌سى هپ شمديكى كبى يكديكرينى تعقيب ايده‌كلمشدر • اعصار وازمنه‌نك برى برينه بكزه‌مامسى ديمك بر زمانده اولان انسانلرك ديكر زمانلرده بولنه‌مامسى وياخود بولنسه بيله اولكى زمانده اولان حاللرينك ديكر زمانده‌اولان حاللرينه اصلا بكزه‌ميه‌جك قدر دكشمش بولنمسى ديمكدر • مثلا بر مملكتده‌بر نوع خلق وار ايكن او مملكت بشقه بر خلق طرفندن ضبط واستيلا اولنورده اولكى اهالى قالمز ايسه مملكتك اولكى حالى صكره‌كى حالنه اصلا بكزه‌مز • اسپانياده عربلر وار ايكن اولان حالك شمدى اصلا موجود اولمديغى و بناء عليه اسپانيانك عربلر زمانده‌كى حالى شمديكى حالنه قطعا بكزه‌مديكى كبى • كذلك بر مملكت اوته‌دنبرى شودرلو بر مدنيته تابع ايكن بر دور

ايشته هركسك تصادف ايده‌جكى دكل تصور دخى ايتميه‌جكى بو دائمى الوقوع! وبديهى! وقايعى سز موازنه ايدر ايسه‌كز بر نقطهٔ مجهوله‌يه طوغرى ايلرولمكده اولان مشكلات سزك كنديكزه واقع اولمش قدر نظركزده تعيين ايدر • حتى قرستوف‌قولومبك خصماسنك ديمش اولدقلرو جهله آمريقا قطعه‌سنى كشف ايتمك ايشندن بيله اونيوب سبته بوغازندن چيقان بركمى غربه طوغرى [illegible] كيده مثلا اوقطعه‌يه واصل اوله‌جغى دركار اولوب اچوق برنك اوزمانه قدر كشف ايدلمامسى مجرد نقطهٔ معلومه‌دن نقطهٔ مجهوله‌يه طوغرى مباعدتدن كوريلان هم مادى هم معنوى مشكلاتدن نشأت ايتمشدر • فنيكه‌لولر قارتاجلولر اسپانيوللر عربلر اعلا كميجى ايديلر • شو سبته بوغازندن چيقسه‌لردن [illegible] غربه طوغرى امتداد ايدوب كيدن دكزك اوته طرفنده نه اولديغنى مراق ايتمامشلرميدر ظن ايدرسكز؟ البته مراق ايتمشلردر • لكن معلومدن تباعد ومجهوله تقرب مشكلاتى انلرى قرستوفدن اول آمريقايى كشف ايده‌بيلمك موفقيتندن محروم ايتمشدر •

تجدد کله‌رك او حالدن هیچ اثر قالمز و بو صورتده دخی او مملکتك اولکی حالی صکره‌کی حالنه هیچ بڭزه‌مز . استانبو-لڭ یکی چری زماننده‌کی حالی ایله شمدیکی حالی کبی که یکی چریلرڭ وجودی قالمیوب یه-رق شمدی یالکز رسملرینی تماشا ایتمکده‌یز . بو زمانڭ حالی او زمانه اول قدر بڭزه‌مز که اکر شمدی بر یکی چری کله‌جك اولسه استانبولی هیچ طانیه‌مز .

بوندن اول ازمنهٔ متقدمه تاریخنی روما استیلای جهانکیرانه‌سنه قدر تتقید ایلدیکمزده البته دقت ایتمشزدر که روما مدنیتی جهانڭ معروفت هر طرفنده تعمیم ایدوب دنیانڭ ملل قدیمه زمانده‌کی احوالی هر نه قدر کلیاً تبدل ایتمش ایسه‌ده هر طرفده از چوق تعدیلات و تبدلات کوریله‌رك ینه قسم اولڭ اولی آخرینه بڭزه‌میه‌جك قدر بر بشقه‌لق حصول اولمشدر . حالبوکه قرون وسطی حلول ایلدکدن صکره بو عدم مشابهت بالکلیه آرتمش و ایکی زمان بری برینه هیچ ده قیاس اولنه‌میه‌جق صورتده بشقه‌لشمشدر . هم اسکی ملتلر محو اوله‌رق یرلرینه دیکرلری توره‌دیکی و هم‌ده انسانیتڭ و مدنیتڭ احوال عمومیه‌سنده بر تحول کلیسی ایچون بو عدم مشابهت تحقق و تأیید ایلمشدر .

ایمدی ایشته بو جهتی ایضاح ایچون کرك اسکی ملتلرڭ نصل وجودلری قالمیه-رق یرلرینه یکیلرینڭ کلدیکنی و کرك جها-نڭ احوال عمومیهٔ انسانیه و مدنیه‌سنه نصل بر تحول عارض اولدیغنی تدقیق ایلیه‌لم .

اسکی ملتلرڭ هانکیلری اولدقلرینی بوندن اولکی قرون قدیمه تدقیقاتی میاننده کورمش ایدیك . هله بوراده بونلری بر دها نظر جمعه الاهلم که قرون وسطی ملتلریله مناسبت و عدم مناسبتلری کورلسون

حتی قرستوف زمانلرنده غربه طوغری سیا-حتده دوام ایدیلور ایسه مطلقا بر قره‌یه وصول بولنه‌جغی و بو قره هیچ اولمز ایسه هیچ اولمز ایسه آسیا قطعه‌سنڭ و بوندن دخی تخصیص هندستانڭ جهت شرقیه‌سی اوله-بیله‌جکی ارضڭ کرویتی ایجابنجه براهین ریاضیه ایله اثبات اولنمش و بونڭ اوزرینه قرستوفڭ [illegible] غربه طوغری یاپیلان کشفیات جسارت [illegible] نیچون ینه بوله‌مدیلر . [illegible] ؟ چونکه بوله-دوامه جسارت ایده‌میه‌رك « آدم بو حساب یا کلشدر اوته طرفده مملکت یوقدر » دیه کیرو یه دوندیلر . حالبوکه عودت ایتدکاری یرلڭ اوته طرفنده یعنی غرب جهتنده حالا دکز وار ایدی . اکر دکز بتمش توکنمش [illegible] ایدی قره‌نڭ عدم وجودینه حکم ایده‌بیلورلر [illegible] اوته‌ده ایکن عودتلری محضا نقطهٔ نظردن تباعد و نقطهٔ مجهوله‌یه تقرب خصوصنده ایشته انسانڭ بویله جسارتنی بتون بتون توکته‌جك قدر مشکلات اولمسندن نشأت

هم‌ده بودفعه ملل مرقومه‌یی اوچ صنفه تقسیم ایدرك اویله‌جه‌نظر اجمال وموازنه‌یه چکه‌لم : برنجی صنفی ملل مجهوله‌درکه اسپاده هندلیلر چینلیلر ژاپونیالیلر سیتالیلر ایله اوروپاده‌سلتلر باسقلر وآفریقاده حبشلر اولوب بونلرك اثرلری دها ازمنهٔ قدیمه ایچنده کوریله‌مامش اولدیغندن انلری‌ازمنهٔ متوسطه‌ده ارەمق هیچ ممکن اوله‌مز . ایکنجی صنفی قدیم مصریلر عبرانیلر یاخود بنی اسرائیل آثوریلر فنیکه‌لیلر یونانیلر ترووالیلر لیدیالیلر مدیالیلر قارتاجلیلر روما-لیلر قدیم ایرانیلر ماکدونیالیلر پارتلر اسکی عجملر اولوب بونلرك دخی ابتدالری تاریخك مظلم اولان مبادئ اطلاعاتنه طوغری غرق اولوب کیتدیکنی کذلك بوندن اولکی ازمنهٔ قدیمه انتقاداتی میاننده کورمشیدك . اشبو ملتلرك اواخرینه طوغری ایچه معلوماتآلنمشدر . اومعلومات ایسه اوجه میدان جهانکیریده اشتهار ایدنلری صکره-دن جهانکیرلك میدانه کیرمش بولنانلری طرفندن بلع اولنمسندن عبارتدر . یعنی کاه اسکی آثوریلر ممالك متجاوره‌یی استیلا ایتمشلر کاه اسکی مصریلر بونلری مغلوب ایلمشلر وکاه اسکی عجملر مصره ویونانه قدر ممالکی پامال خیول استیلا ایدوب کاه دخی ماکدونیا ویونانیلر هنده قدر یو-رومشلر ونهایت رومالیلر تون جهانی مسکون ومعلومی تحت رعیت واداره‌لرینه المشلردر .

ایمدی تأمل وملاحظه ایدرزکه بومغا-لبه‌لر اثناسنده قدیم مصریلر آثوریلر فنیکه-لیلر لیدیالیلر ماکدونیالیلر قارتاجلیلر فلانلر هپ محو اوله‌رق برنجی صنفدن عد ایلد-یکمز کلیاً مجهول ملتلر کبی بونلرك دخی اثرلری‌قالمامشدر . ایشته‌بوملتلرك مدنیتلرندن دیانتلرندن لسانلرندن هیچ برشی ازمنهٔ متو-

---

ایلمشدر . قرستوف ایسه امثالندن زیاده بر جسارته مالك اولدیغندن انك جسارتی تو-کنمه‌دن قره‌دخی کورلمکله موفق اولدی .

اماسوزلك بووادیده اوزا نوب کیتمسندن حکمای اولینك ممالك متجاوره‌یی آمریقا کشفی کبی کشف صورتیله سیاحت ایتمش او-لمسنی اکلامیکز . واقعا سواحلدن ایچری شام وحلب وقونیه وقلبدوسستره ویانیده امثالندن ماعدا بر مملکته کیده‌جك اولسه‌لر اوراریی عادتاامریقاکشفی کبی کشف ایتمکه مجبور اولدقدن ماعدا بار بارلرالنده پاره‌لنمك تهلکه‌سی دخی فضله ایدی . لکن ممالك منکشفه ومعلومه‌ده‌سی حتی مشکلاتی دخی عادتا هردفعه سنده او مملکتی یکیدن کشف ایتمکه‌قدر وارەبیلکده‌ایدی . برکره‌دوشونسه-کزا بر مملکتدن دیکر نه‌سزی سوق ایدن نوك سزه کندی کذرکاهنی نصل تعیین ایدیور ؟ اوزرنده اوت بتمدیکی ایچون خط طریقك سائرلرندن تمیز یاپه‌دکلی ؟ بخط طریق او-زرنده اوت نیچون بتمز ؟ کثرت امدوشدن دکلمی ؟ اویله بر یول اوزرندن سنده اون آدم کچمز ایسه خط طریق نصل تمیز ایدر ؟

سطحه‌یه انتقال ایده‌مامش اولور ایسه ازمنهٔ
قدیمه ملل واهالیسنك قسم کلیسی اورته‌-
دن قالقمش اولدیغی تحقق ایلر . مثلا مصر
هب قدیمده اولان مصردر . یعنی برطرفنده
بحر سفید دیکر طرفنده بحر احمر بولنه‌رق
اورته یرندن نیل نهری آقار ایسه‌ده ازمنهٔ
قدیمه‌ده اولان مصریلر ازمنهٔ متوسطه‌ده
قدمش اونجه قرون قدیمه مصری قرون
وسطی مصرینه مشابه اوله‌مز . آثور و
فرس قدیم وسائره دخی بوکا مقیسدر .

اوچنجی صنفدن اعتبار ایده‌جکمز
ملتلر رومای شرقی ایله رومای غربی ملتلر-
یدر . برنجیسی ایمپراطور آرقادیوسك ۳۹٥
سنهٔ میلادیه‌سنده استانبولده قورمش اولد-
یغی دولتدر . بودولت قدیم یونانیلك ایله
رومالیلق آراسنده برنك متوسط پیدا ایلیه-
رك اوصولغون رنکی ازمنهٔ متوسطه
ایچنده دخی محافظه ایده‌بیلمش ایسه‌ده
ازمنهٔ قدیمه‌نك نه یونانه نه رومانه بکزه‌مه-
یکی حالده محافظه ایلمشدر . چونکه ازجمله
ازمنهٔ قدیمه‌نك یونانی‌ده رومانی‌ده بت‌پرست
اولدقری حالده روم شرقی دولتی خرستیان
اوله‌رق دوام ایتمش ولسانجه وآخلاقجه
ومدنیتجه دخی اسکیسی ایله یکیسی آراسنده
صغیر قدر فرق کورلمشدر .

اوچنجی صنفك ایکنجیسی رومای
غربی دولتیدرکه ینه ۳۹٥ تاریخنده ایمپرا-
طور هونوریوس ایتالیاده تشکیل ایدرك
رومانی پای تخت اتخاذنده دوام ایلمشدر .
فقط بودولت ناقص بردوام اولمشدر .
زیرا بودولت باربارلر النده محو اوله‌رق
ازمنهٔ متوسطه‌یه داخل اوله‌مامشدر .

ایشته قرون قدیمه‌ده‌کی ملتلرك اوچ
صنفدن برنجی وایکنجی صنفلرینك ازمنهٔ
متوسطه‌ده وجودلری محو اولمش بولنوب
یالکز اوچنجی صنفنك اسکی حالرینه هیچ

برده اوزمان سیاحت کبی نادر الوقوع اولان
برلازمهٔ عمومیه ایچون حکومتلر دربندلر
آچغه وعظیم کوپریلر قورمغه مجبوریت
عظیمه کورمزلر ایدی . بوسببدندرکه مثلا
برآپولون عبادتخانه‌سی ایچون بیلیونلرجه
آلتون صرف و یاخود یوزبیکلرجه آدم اجتما-
عی صورتیله انجق وجوده کله‌بیله‌جك عملیا-
تك آثارینی حالا کورمکده اولدیغمز حالده
[illegible] سبیل ایچون بویله عظیم براثر کوره-
مامکده‌یز .

شو ملاحظات اوزینه برده شونی علاوه
ایدیکزکه شمدی سز مثلا ازمیردن مغنیسایه
ویاخود دروبجه‌دن طرنوی‌یه کیتمك ایچون
حیوانه بندیککز زمان یالکز ایکی قات چماشیر
وبر [illegible] وبر سجاده کبی لوازم ضرو-
ریه‌دن عبارت بر ترکی [illegible] کز .
نیچون ؟ زیرا یول اوزرنده یارم ساعتده
برقهوه‌خانه و یاخود خان قارچومه فلان کو-
ریورسکز . [illegible] استراحت ایده‌رسکز
[illegible] [illegible]
ایده‌جك [illegible] شوقده یعنی
قونغه [illegible] راحت ایتمکدر .

مصر قديم هيه روغليفلری

اشبو جدوللرهيه روغليفلرك حروف هجاسنی مبين اولوب برنجيسی الك قديم وايكنجيسی
متوسط واوجنجيسی الك صكره كی زمانلرك اشاراتی اولمق اوزره بربرينك التنه ترتيب
اولنمش اوج سطر افقی يه درج وهر سطرك ارهسی برخطله تفريق اولنوب جمله سنك
قوتی دخی عمودی خطلرك بالالرنده كی مربعلر درونه يازلمشدر

ا.ح	فتحه	ضمه	ب	ق.ك	ت	ر.ل	م	ن	پ	س	ش	ف	خ	ح

اشبو حروف هجا الده ايكن محكوكات قديمهٔ مصريه يك قولا يقله اوقونه بيلور
زيرا هر اشارت بوراده كی اشكال ميانندن بولنه رق قوتی اكا شيلنجه عين حروف
هجا كبی قوتندن استفاده اولور . بونلردن بشقه مستقلاً معنايه دلالت ايده جك
اشارتلر دخی واردر كه انلردن بعضيلری وبرهيه روغليفك صورت حلی ديكر
لوحه ده كوسترلمشدر

هیه روغلیف ایله یازلمش بعض کلمه لر

اسامئ اشخاصك صاغ طرفنده دیزچوکمش بر آدم بولنمق شرط اولوب بر آدمك اوکنده قامجی کبی بر شی اولورسه ارکك وچیچك کبی بر شی اولورسه قادین اسمنه دلالت ایدر . برنجی شکل «سقستس» دیه ارکك ایکنجیسی «تافنه» صورتنده قادین اسملریدر

اطرافنده کتابه بولنان کلمه لر مطلقا حکمدارلر اسملریدر بو کتابه لر بعض کره افقی بولنور اوچنجی شکل کبی که «بطولمسی» یعنی بطلمیوسدر بعض کره کتابه لر عمودی اولور که دردنجی وبشنجی شکللر کبی . بریسی «رامسس» ودیکری «امنوفت» در .

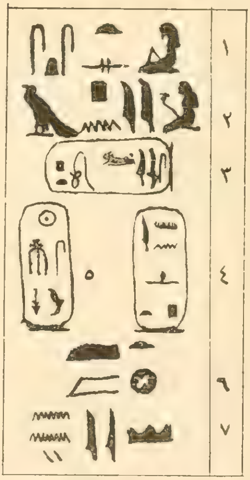

حکمدار اسملرینی زینتلی یازمق خطاطلرك وظیفه سی اولمغله بعض کره اشکال حروفی وقدر ترتیبسز وضع ایدرلرکه اوقونمسی کوچ اولور .

اولنده اشارتی اولان کلمه لر شهر اسملریدر . التنجی شکل کبی که «که م» یعنی مصر دیمکدر . ابتداسنده بر طاغك مقطعی دیمك اولان اشارتی بولنان کلمه بر مملکت اسمی دیمك اولوب یاننده شویله مطرق رسمی ده اولورسه مصر حدودندن خارج ممالك دیمکدر . یدنجی شکل کبی که «ننیه» یعنی نینوده معناسنه در .

بکزه میه جك بر رنکی دوام اتمش ایسه ده بونك ده حکمی اوله میه جغندن او حالده قبول و تصدیق ایده جکز که ملل قدیمه تاریخنك ازمنهٔ متقدمه قسمیله برابر محو اولوب کیتمشدر • یا ازمنهٔ متوسطه ملتسز می قالمشدر؟ خیر! اصل تقسیمات تاریخیه نك طبیعی اولد یغنی ملل قدیمه نك محولری قضیه سی قدر حتی آندن دها زیاده قوتلی اوله رق تأیید ایتمك ایچون ازمنهٔ متوسطه ایچنده یکیدن بر طاقم ملتلر ظهور ایتمشدرکه شمدی دخی انلری نظر اجمال و موازنه یه آله جغز •

اشبو یکی ملتلری تشکیل ایدنلر باربار- لردر • باربارلر روما اوزرینه بر سیل بلاکبی هجوم ایتمشلر ایسه ده حقیقةً باران کبی کوك یوزندن انمامشلردر • بونلرك زه دن چیقوب توره دکارینی کورمك ایچون بوندن اول دخی هانکی یرلردن عبارت بولندقرینی خبر ویردیکمز اوزمانکی جهان معلوم و متمدنی کوز اوکنه کتورملی یزکه او دخی شمدیکی اسپانیا انکلتره فرانسه و نصف آلمانیا آوستریا و بحر سیاهك سواحل شمالیه و شرقیه سی و ایران و اناطولی و سوریه و فلسطین و مصر و مغرب زمیندن عبارت ایدی • بو یرلری معمور و اهالیسی متمدن اولوب بو حدودك خارجی ممالك مجهوله دن و اهالیسی بار بار ایدی •

فقط ذکر اولنان ممالك یالکز مدنیته مجهول اولمق یله روی آرضده دخی مفقود عد اولنمز • بالعکس عربستان و آسیای وسطی چوللرنده و او زمانلر سیتیا دینلان شمدیکی سبریا طرفلرنده و قفقاس طاغلرنده و روسیه ستپرنده برچوق اقوام و عشایر وار ایدی که بونلر یاتی باشلرنده بر جهان معمور- یت و مدنیت بولنمسندن خبرسز اولمسدلر یله او جهان معموریتك انتظامات مدنیه- سندن و شوکت اسلحه سندن طولایی علیهنه

برده اولینك زمانی ملاحظه ییورکزکه درت کونلك بر یوله کیتمك ایچون لوازم سائره دن قطع نظر ایچه جکاری صو یی دخی ماطاره و یاخود طولو مرایله حیوانه یوکلتمکه مجبور ایدیلر • بوکون آفریقانك وسطری نیچون سیاحت و کشف اولنه میور؟ وحشیلرك اوقلرینه بزم ایکنمطی تفنکار غلبه ایده میه- جکی ایچون می؟ یوقسه خط استوا التنده اکنه بو ینه سیاحت ایتمکده اولدیغمز حالده اورا- لرك صحیجغنه تحمل ایده مدیکمز ایچون می؟ هیچ بریسی دکل • بر آدمك اون بش کونلك یوله کیتمسی ایچون محتاج اولدیغی لوازمی قرق الی دوه یه یوکلاتمك درجه سنده مشکلات اولدیغی ایچون • زیرا التی آی کیدلسه بر کوی بولنه میان برده بوندن بشقه چاره یوقدر • ایشته اولین سیاحت بریه خصوصنده بو قدر مشکلاته دوچار اولوب سیاحت بحریه خصوصنده دخی کمیلری غایت کوچك و غیر منتظم اوله رق ییوجك انکینلره آچلمق فورتنه چیقوب بتمقدن زیاده ذخیره بتوب ده بر بریکی ... انکی تهلکه لری موجب اولدیغندن انلر ایچون سیاحت پك کوچ ایدی • حالبوکه

غلبه ممكن اوله‌میه‌جغنی بیله‌رك و باخصوص کندیلری دخی بر بری علیهنه محاربات ایله وقت کچیردکارندن ممالك معموره اوزرینه اویله موجب انقلاب اوله‌جق حرکات عظیمه کوستره‌میورلر ایدی .

رومانك بتون جهان معلومی تحت ادارهٔ واحده‌ده جمع و اداره ایلیان قوتی برکره دولت جهانکیر مذکورك شرقی وغربی دیه ایکی‌یه انقسامیله آزالدیغی [illegible] اخلاقده تغیر و انتظامده خلل کله‌رك محاربات داخلیه یوز کوسترنجه ضبط وربط ممالك بالکلیه مشکلات پیدا [illegible] ش و باربارلر ممالك معموره‌یه طوغری تقرب ایلدکجه عاجز قالانلر بونلردن استمداد دخی باشلامش اولدقلرندن نهایت بربرلر [illegible] شجیع وظرف ضبط ممالك ایدرك روما عالمنی هرج ومرج [illegible]مشدر .

ازمنهٔ قدیمه‌نك روماسی بویله باربارلرك خطوات استیلالری آلتنده منهدم و خراب اولمقله قالسه ایدی احتمالکه ازمنهٔ قدیمه‌دن ازمنهٔ متوسطه‌یه تحول قضیه‌سی دخی کایت اوزره کندیسنی کوستره‌مز ایدی . بربرلر ایسه رومامدنیتنی یقدقری یرلرده کندی شانلرینه لایق بر یکی عالم کشاد [illegible] یکی احوال [illegible] هیچ‌ده مقیس اولمدیغندن ایشته اسکی‌یی محو ایلدکدن صکره یرینه بویله‌یکیسنی قویمق ازمنهٔ قدیمه‌یی بتوردکدن صکره یرینه ازمنهٔ متوسطه‌یی آچمق دیمك [illegible]مشدر .

رومه‌یی [illegible] بربرلر تاریخ [illegible] صنفه منقسمدرلر . برنجیسی جرمن جنسندن اولان قبائلدرکه « واندال » « سوئه‌و » « آلمان » « بور- کینیون » « فرانق » « ساقسون »

کتب [illegible] دخی [illegible] کوروب ایشتمك اولدیغندن سیاحت خصوصنده اولان بو مشکلات کوروب [illegible] دخی [illegible] [illegible]

ایشته قرق انبارده اولینك سیاحتلرنده [illegible] حالبوکه انتشار اولاد نوح زمانلرنده دنیانك اوزری بالطبع کیرمدك اورمان ویاخود [illegible] حالده انسانلر یادکز ساحللرینی ویاخود نهر- لری اوکلرینه قاتوب انلرك دلالتیله و [illegible]

درلو مشکلاتله اطراف عالمه طاغلدقلرندن اولاد نوحك انتشارینی اویله یالکز یمش فامیلیانك همان دفعة بابلدن قالقوب سو- دان ایچلرینه مغرب زمینه قدر واری ویرمش اولملری صورتنده تلقی‌یه هیچ امکان یوقدر بو ایالك انتشار کیم بیلور قاچ عصر ظرفنده وقوعه کلوب تمام اولمشدر ! . . . .

د

❊ هیدروغلیفلر ❊

[illegible]

«آنغل» «هه‌رول» «غوت» «لومبارد» «دانواز» دیه برچوق اقسامه منقسمدرلر . اقسام مذکوره یکدیکرینی تعقیباً شمدیکی روسیه چوللرندن آوروپایه کیرمکه وراست کلدکلری یرلری چکنه‌یوب ضبط ایتمکه باشلامشلردر . ایکنجی صنف اسلاو جنسندن اولان اقوام اولوب بونلر دخی «قاد» «ونه‌ر» «آنت» «اسلاو» کی عشایره منقسم اولدقلری حالده کذلك روسیه طرفندن کچدرك اوروپانك نصف جنوب شرقیسنده منتشر اولمشلردر . اشبو ایکی صنفك ایکیسی ده عن اصل آسیا اهالیسندن اولدقلرینه هیچ شبهه یوق ایسه‌ده مورخلر «آسیا جنسی» دیه بر اوچنجی صنف دها تشکیل ایدرك او صنف داخلنده دخی «آلن» «هون» «آوار» «قازار» «اوغر» یاخود «اویغور» «بلغار» و «عرب» ملتلرینی ذکر ایلرلر ودیرلرکه بونلر عربلردن ماعدا هپ بحر خزر طرفلرندن روسیه‌نك جنوب جهتلرینه و اورادن اوروپایه منتشر ونهایت عربلر ایسه مصر و مغرب زمین طریقیله اسپانیا وجزیره و ایتالیانك جنوب جهتلرینه طاغلمشلردر .

آسیا مستولیلری میاننده اوروپا محررلری ترکلری ازمنهٔ متوسطه‌نك ملل مستولیه‌سی میاننده ذکر ایدوب بونلردن یالکز عثمانلیلری ایلروده ازمنهٔ جدیده ملل مستولیه‌سی آره‌سنده ذکر ایتمشلر ایسه‌ده بونده بك طوغری بر ایش یاپمامشلردر . بز ترکلری دخی بوراده ذکر ایلرز . زیرا ایلروده دخی اصل ایضاحتی کوره‌جکیکز وجهله مؤسسات قدیمه‌نك کلیاً تعدیلیله اساسلر ایچون مدنیت جدیده عالمنی آچقده خدمت اسلا .

کورپلورکه بونلره «هیه‌روغلیف» دیرلر . نقوش مذکوره مصر قدیمك افادهٔ مرام ایچون استعمال ایتدیکی شیلردرکه انسان وانواع حیوانات ونباتات رسملری و یاخود بونلرك یالکز بر اعضاسنك تصویری واشیای بیتیه وسائره‌نك صورتلری اوله‌رق مقدار عمومیسی سکز یوزی کچمکده‌در .

اشارات مذکوره بر ظلمت مجهولیت ایچنده استغراق ایدن ازمنهٔ قدیمه‌دن تاخر ستیانلغك مصرده انتشاره باشلادیغی زمانه قدر استعمال اولنه‌کلمشلر . آندن صکره بونلرك حروفی هیه‌روغلیفی ستعملندن اسقاط ایدرك بعده بونلرك نه اولدقلری بالکلیه او نوتلمش و بيك بشيوز سنه قدر مجهولیت کامله ایچنده قالدقدن صکره محکوکات قدیمه‌دن استدلال مراقی بر احتیاج مبرم صورتیله میدانه چیقنجه برچوق ارباب دقتك همتیله بونلرك ماهیتلری بالایدن کشف و تمییز .

اشارات مذکوره اساساً اوچ نوعه منقسمدر . برنجی قسمی اصل «هیدروغلیف» دنیلاندرکه اشیا وسائر آثار رسمیه وزنده نقش ایدیلان اشاراتدر . ایکنجی نوعی

میـه‌لردن طـولانی عصرلر نه بیوك ایش كورمشـلر ایســه كرك خدمت اسـلامیه و دینیــه و كرك حركات جهـانكیرانه و موفقیات سیاسیه‌لری ایله تركلر دخی الڭ بیوك انقلابلر ایقاع ایلمش جداً معظم برملتدر .

بورایه قـدر اسـامیسنی صـایدیغمز اقوامك زمانلردن چیقوب زمانلری طولاشه‌رق زمانمزه‌ده صورتده بر ثمتی اولدقلرینی اشـبو مقدمه‌مزده تفصیله كیریشه‌جك اولور ایسـه‌ك ایشی انتقاد صورتندن چیقاره‌رق عادتا برتاریخ یازمق صورتنه تحویل ایتمش اولورز . بناءعلیه بو بدیهی لزومی درجه‌سنده ایضـاحاتی حاشیه‌لر قسممزه ترك ایدرك هپ مقصد انتقاد ایله اجمال و موازنه و مقایسـهٔ تاریخیـه‌مزده دوام ایده كیده‌لم :

شوراجقده بر دوشـوندیكزكه باربارلر یالكز یونان وروما بقیهٔ ضعیفهٔ مدنیتـنی هدم وخراب ایتمش اولمقله قالســه‌لر ایدی تاریخك ازمنـهٔ قدیمه قسمنـه خاتمه چكمك ایچون یالكز بو حركتلری كافی ایدی . اندن ماعدا ملیونلرجه نفوس سكی عادت وحشت و بداوتدن چیقوب عادت مدنیـت و معموریته كیرمش اولدقلرندن یالكز شو دخولری ایله قالمش اولسه‌لر ایدی ازمنهٔ قدیمه یرینه اندن بشقه برقسم تاریخ ده قویمش اولمق ایچون بوده كفایت ایدر ایدی . حالبوكه ایش بوندن دها ایلرویه دخی كیتمشـدر . زیرا باربارلر روما ممالكنـدن داخل اولدقلری یرلرده ایالك هرج ومرج ایشلرینی كوروب بتوردكـدن صـكره اورالرده یرلشـوب قالمق ایچون یكیـدن بر جمعیت مدنیـه تأسیسنه مجبوریت كورنجه ینه اس‌الاسـاسی اسكی رومالیلق فكر عمرانی اوزرینه مبنی اوله‌رق بونلر دخی تعمیروطن و تنظیم امور وتنسیق قوت وتقنین حكومت كبی فكرلر

« هیه‌راتیق » دنیلوب بونلر برصـورت مكلفه‌ده تبییض ایدیلان كتابلرده قوللانیلور واوچنجی نوعی ایسـه « دموتیق » اولوب خلقك امور یومیه‌سنده استعمـال ایدیلور ایدی . بو اوچ نوعك كلفت وسهولتجه آره‌لرنده‌كی فرق تعلیق ایله خط جلی و نسخ ورقعه [illegible] فرق كبی ایدی . [illegible] هیه‌روغلیف اشاراتی كاه یوقاریدن آشاغی‌یه برسطرعمودی وكاه صولدن صاغه و یاصاغدن صوله برسطر افقی ایله یازیلـور . وهیه‌راتیق ایله دموتیق قسمی ایسه همان عمومیت اوزره صاغدن صوله طوغری افقی سطرلره رسم ایدیلور ایدی .

معنی و دلالت جهتنجه دخی اشارات مذكوره اوچ قسمه منقسمدر . برنجی قسمی « دلالت عینیه » اشاراتیدركه مثلا بر آت رسمی آته برآرسلان رسمی آرسلانه بریلدیز رسمی یلدیزه دلالت ایلدیكی كبی هر رسم عیناً تصویر ایلدیكی شیئه دلالت ایدر ایدی . ایكنجی قسمی « فكری » ویاخود « لغزی » و « معمائی » دینلان اشارتلر اولوب بونلر دخی تصویر ایلدكلری شیدن قریب و بعید

كالـه‌رك بونلر حـقنده‌كى حكمت مدنيه‌يى كندى ذهن وقلبلرنده اولان افكار واحساس ايله مزج ايتمشلر واو يولده حصـوله كلان اساسلر اوزرينـه مبنى اوله‌رق يكيدن بر طاقم ملتلر وحكومتلر تشكيل ايلمشلردر .

اشبو ملل وحكومات جديده‌يى تعداد وتوضيحـه كيرشمزدن اول بركره باربارلرك روما مؤسسات قديمه‌سنى نه‌قدر محو ايند. كارينه واصـل روماليلق عالمنده يشـ‌مق مجبوريتنده قالانلرى نه‌درجه‌لرده صيقشدير دقلرينه برمثال اولمق اوزره شونجغزى او. لسـون عرض ايده‌لمكه : قرون وسطيده و حتى ازمنهٔ جديده‌نك دخى برچوق سنه‌لرى ايچنده كميلريله آق دكز اوزرنده فرمان فرما اولوب نيجه بندرلرك منافع تجـاريه‌سنى يد انحصارنده جمع ايلمش بولنان والحالة هذه دكز ايچندن ظهور ايديور مشجه‌سنه اعتلا ايليان ابنيهٔ جسيمه‌سيله حيرت فرماى عقول

مهندسـين ومعمـ‌ـرين اولان ونديك شهرى اشبو باربارلرك هجوملرندن اول كوچك كوچك برطاقم اطـه‌لردن عبارت بر « جزائر مجتمعـه » ايدى‌ده ميلادك بشنجى عصرى ايچنده باربارلرك خطوات جهان برانداز انهٔ استيلالرى اوكندن هـانكى طرفه قاچه. جقلرينى بيله‌ميوب حيرتده قالان برچوق روماليلر جزائر مذكوره‌يه صيغنوب باربار لرك هجوملرينه قارشو دكزك مدافعهٔ طبيعيه سندن استفاده ايلمشـلر ايدى . او استيلايه قارشو روماليلر بوقدر پراكنده وپريشان اولورلر ايسه آرتق اسكى رومادن نه قدر بقيه قالمش اولديغى شايان ملاحظه قالور .

شمدى نظر دقتمزى تكرار بحثمزك ابتدا سنه طوغرى ارجاع ايده‌لم‌ده ازمنهٔ قديمه. ده هانكى ملتلرك اساميسى ذكر اولنديغنى تخطر ايلدكدن وبعده بونلرك پيدرپى انقرا ضلرينى ونهايت رومانك دخى باربارلر النده

بر قرينه بر دلالت ايله اكلاشيله بيلان معـ- نى‌يى افاده ايدرلر ايدى . مثلا بر يسنده تيروكمان وديكرنده مزرق وياخود بشقه بر سلاح اولمق اوزره تصوير ايديلان ايكى قول رسمنك « محاربه » ويا « اردو » معنا. سنه دلالتى و ايكى دانه انسان كوزينك « كورمك » معناسنى ويرمسى كبى . اوچنجى قسم ايسه « صدائى » قسمى اولوب بونلر عادتا بزم حروفز كبى انساندن صادر اولان صدالرك بريسنه دلالت ايدرلر ايدى .

هيه‌روغليف اشاراتى حقنده‌كى تدقيقا.

تيله شهرتكير اولان شامپليونك و برديكى ايضاحاته كوره الك اسكى زمانلرده مصريلر يالكز كندى اشارتلرينى يالكز دلالت عينيه ولغزيه‌ده استعمال ايلدكلرى حالده المرنده بولنان سكز يوز اشارت ايله هرشيئى سدّه‌جه افاده ايده‌ميه‌جكلرينى و هله اسماء خصو- صيه‌يى بردرلو آكلاته‌ميه‌جقلرينى مؤخراً درپيش ايدرك آغزدن چيقان صدالره دلالت ايده‌جك برر اشارته دخى لزوم كورمشلر ايسه‌ده بونجه عصرلردنبرى استعمال ايده‌كلد. كارى تصاويرى يينه ترك ايتميه‌رك حروفى

اندلسدن [illegible] الدقلری [illegible]
مؤخرا باربارلرك تشکیلنه باشلادقلری یکی
دولتلری تعداد ایدهلم ·

برنجیسی فرانسز ملتیدرکه ٤٨١ سنه‌
سنده قلوویس [illegible] طرفندن
تأسیس اولنمشدر · ایکنجیسی ٥٦٨ سنه‌
سنده آلبوانك تشکیل ایلدیکی لومبارد
واوچنجیسی ٥٨٤ سنه‌سنده لهئوو یژیلدك
تأسیس ایلدیکی اسپانیول ملتلریدر ·
دردنجیسی ٦٢٢ ده حضرت محمدك
(ع·م) عربلردن تشکیل ایلدیکی ملت
اسلامیه‌در · بشنجیسی ٧١٤ سنه‌سنده
یولك عبدالرحمن طرفندن تأسیس اولنان
مغرب دولتیدر · آلتنجیسی بیرونك ٨١٣ ده
تشکیل ایلدیکی اسوج ویدنجیسی اغبرتك
٨٢٧ ده تأسیس ایلدیکی انکلیز ملتلریدر ·
سکزنجیسی ٨٤٢ ده بیاستك وجوده کتور-
دیکی پولونز یاخود لهملتی اولوب طقو-
زنجیسی ٨٦٢ روریقك تأسیس ایلدیکی
روس و اوننجیسی ٩١١ ده قونرادك
تأسیس ایلدیکی المان واون برنجیسی ینه
٩١١ ده [illegible] ایلدیکی [illegible]
واون ایکنجیسی ١٠٠١ تاریخنده داتیه‌نك
تشکیل ایلدیکی مجار واون اوچنجیسی
ایکنجی ژورژك ١١٢٩ ده تأسیس ایلدیکی
ناپولی وسیچلیا دولت وملتلریدر · اون
دردنجیسی آلفونس هنریکز طرفندن
١١٣٩ تاریخنده تأسیس اولنان پورتکیز
واون بشنجیسی اوتوقرك ١١٩٧ ده ایلدیکی
بوهمیا واون آلتنجیسی عثمان غازینك
١٣٠٠ ده وجوده کتوردیکی عثمانلی
واون یدنجیسی [illegible]
[illegible] طرفلرندن ١٣٠٨
سنه‌سنده تأسیس اولنان اسویچره
ملتلریدر ·

بو اسامینك ازمنهٔ قدیمه‌ده کوردیکمز

دخی بونلردن ترتیب [illegible] مجبور [illegible] ·
شویله‌که کرك اعضای بشردن وکرك اشکال
سائره‌دن هانکیسنك حین تلفظنده ایلك صدا
نه‌دن عبارت ایسه اوشیئك اسمنه دلالت
ایدن شکلی دخی ذکر اولنان شیئك ایلك حرفنه
علامت اتخاذ ایلمشلردر · مثلا مصر
قدیملسا ننده قارتال قوشنك اسمی «آهوم»
اولمغله قارتال رسمی «آ» حرفنه ولسان مذ-
[illegible]
دنلدیکندن بر انسان آغزی رسمی «ر»
حرفنه اشارت اتخاذ اولنمش وسائر حرفلر-
ده‌دخی هب بو ترتیبه رعایت ایدلمشدر ·
[illegible] براشارت مو-
نلمغله قالمامشدر · اشارات صدائیه ایکی یوز
قدر اولوب یوزقدری یالکز حروف بسیطه
وباقیسی دخی حروف متحرکه اشاراتی او-
[illegible]
دن چیقان صدالرك هربرینه برقاچر اشارت
تخصیص اولندیغی نصل واقع ایسه بعض
کره دخی براشارت برقاچ حرفه دلالت ایتدیر-
[illegible]
زیاده اشکال ایدلمشدر · زیرا بوصورتله بر

ملل ودول و حکومات اسامیسنه قطعاً وقاطبة بکزه‌مدکارینی و بونلر انلردن بالکلیه بشقه شیلر اولدقلرینی دوشونمك اقسام تاریخیه‌نك برنجیسیله ایکنجیسی اره‌سنده هیچ برمناسبت ومشابهت بولنمدیغنی بداهةً کورمك دیمکدر . حالبوکه اوروپا مورخلرینك نتایج محصولات قلمیه‌لری اولان والیوم فنوندن بریسی اولمق اوزره تعین و تشکل ایتمش بولنان تاریخ عمومی اشبو ملل وحکومات قرون وسطی‌یی تعداد ایلدیکی صره‌ده آسیا وآفریقا طرفلرینه هیچ برنظر عطف ایتمامش . بیوك عبدالرحمنك تشکیل ایلدیکی مغرب دولتنی یالکز اندلسه یعنی اسپانیایه شمولی اولمسندن طولایی صایمشدر . بز ایسه اصل نظر دقتی آسیا وافریقا طرفنه‌دخی عطف ایتمکه مجبورز . زیرا قرون وسطیده اوروپایه هجوم ایدن باربارلر واقعا اوراده‌کی روماليلق عالمنی بالکلیه محو ایدرك یرینه برعالم جدید اولمق اوزره حکومات جدیده‌یی تشکیل ایتمشر ایسه‌ده آسیا وآفریقا دخی روما حدودی داخلنده اولدیغی حالده بوراده یکیدن نه‌کبی حکومتلر وملتلر ظهور ایلدیکی البته تتبعات وتدقیقات تاریخیه‌ده بولنانلر طرفندن صوریله‌جقدرکه بوسؤاله جواب شافی ویرلمز ایسه تاریخده بیوك برنقصان کورلور .

بناءً علیه حضرت محمدك (ع.م) تشکیل ایلدیکی ملت اسلامیه‌دن مفرز اولمق اوزره اوروپا مورخلری غربده عبدالرحمنك تشکیل ایلدیکی دولتی اخطار ایلدیکی کبی بزدخی ولوکه غایت مختصراً اولسون و حتی یالکز بعض مشهورجه‌لرینك اسامیسنی صایمقدن عبارت بولنسون عرض ایلرزکه ملت محمدیه‌دن هپ قرون

کلمه ایکی اوچ درلو یازیله بیلدیکی حالده هیچ بریسنك دیکرینه بکزه‌میه‌جکی درکاردر بوندن ماعدا هیروغلیف اشاراتی مصر قدیمك ابتداسندن انتهاسنه قدر هب بردوزی‌یه‌ده کیتمامشدر . اوچ بیوك دورده بواشارتلر اوچ بیوك انقلابه اوغرامشلردر . مثلا فراعنه زماننده «الف» مقامنده اوچ اشارت قوللانیلور ایکن صکره‌لری بونلرك اوچی دخی ترك اولنه‌رق بشقه‌جه بش اشارت قوللانلمغه باشلامش وروماليلرك مصری استیلا ایلدکلری زمان اوچنجی انقلاب واقع اوله‌رق اولکی بش اشارتدن یالکز بریسی بالمحافظه دردی ترك اولندقدن صکره یکیدن دیکر ایکی اشارت استعمال ایدلمشدر . سائر حروف دخی بوکا مقیسدر .

بوراده دقت اولنه‌جق برشی واردرکه اودخی برنجی دورك فراعنه دوری اوله‌رق میلاد عیسادن ایکی بیك سنه قدر مقدم بولندیغی حالده او دورك اشارات هیه‌روغلیفیه‌سی میاننده دخی اشارات صدائیه یعنی حروف بولنمسی قضیه‌سیدر . هم‌ده دیکر ایکی دورده اولدیغی کبی اشبو برنجی دور قدیمده دخی

وسطی ظرفنده سوریه‌ده دولت امویه و بغدادده دولت عباسیه و قونیه‌ده دولت سلجوقیه و مصرده فاطمیه وایوبیه کبی بیوك بیوك دولتلر تشکل ایلدکدن ماعدا بونلر میانده یوزلرجه طوائف ملوك دخی ظهوره کلمش وعینه ایرانده آسیای وسطیده کذلك برطاقی بیوك و برچوغی کوچك حکومات مستقله کورلمشدرکه بونلرك الك کوچکلرینه نسبتله بیله اسوچره و دانواز دولتلری دها کوچك قالورلر .

ایمدی ازمنهٔ متوسطه‌ده اوروپاده تشکل ایدن دول و مللك اسکیدن موجود اولان دولت و ممتلره بکزه‌مدکارینی حکم ایتمك برحکم ناقص اولدیغی حالده اصل آسیا و آفریقاده ازمنهٔ متوسطه ظرفنده تأسس ایدن دولتلرك اسکیدن موجود اولانلره بکزه‌مدکارینی حکم ایتمك برحکم تام کورییلور . زیرا اوروپا اوزرنده اسکیدن سلت و باسق ملتلری وار ایدیسه‌ده هیچ وجودلری معلوم اوله‌میوب انلردن صکره یسه یونان ولاتین دولتلری کورولدی . حالبوکه قرون قدیمه ملتلری اولمق اوزره بوبحثك ابتدالرنده صایدیغمز ملتلرك اغلبی اوروپالی اولمیوب آسیالی اولدقلرندن انلرك انقراضلرندن صکره یرلرینه کلان دول اسلامیه وطوائف ملوك اسلامیه‌یی درخاطر ایتمك اقسام تاریخیه‌یه لزوم کوسترن تحولات صحیحه و اساسیه‌یی انلرده وضوحله کورمك دیمك اولور .

یشته اصل شمدی دوشونملیدرکه قدیم آثوریلرك بنی اسرائیلك فنیکه‌لیلرك مصریلرك قرتاجنه‌لیلرك یرلرنده عربلر وقدیم مدیه و نینوه یرلرنده ویونانلرك مملکتنده ترکلر واوروپاده جرمنلر اسلاولر وسائره بولندرق قدمائك صون حکو-

---

اشارات عینیه ولغزیه یالکز مفهوملری یك بدیهی اولان شیلرده قوللانیلوب اغلبی حروف استعمال اولنمق وعادتا بر منقوش قدیم اوزرنده کوریلان سطرلرك اوچده ایکیسی حروفدن عبارت بولنمق درجه‌سنده حروف هیه‌رو-غلیفیه‌نك استعمالی کثرت بولمشدر . اویله ایسه بوایکی بیك سنه‌دن اول کیم بیلور دها نه‌قدر سنه‌لر مصرده هیه‌روغلیفك یالکز برنجی و ایکنجی صورتلری استعمال اولندقلری حالده صکره‌دن ایدیلان ترقی سایه‌سنده اشارات صدائیه‌یه دخی لزوم کوریله‌رك هرصورت ایچون بر اشارت اتخاذی دوشونلمشدر . بودقت بزی هیه‌رو-غلیفك نه درجه‌قدیم اولدیغنی حتی نه قدر دخی دوشوندیرر . ذاتاً فراعنه زماننده مصرلیلرك ترقیسنده و صنایع و فنونی بولنمسی بونده ایشه قدیم اولدیغنی کوسترر دخی ... و بنالری و قصرلرنده ... معماریه‌یی وجوده کتوره‌بیله‌جك اولان ترقی ایله ... برمدنیتك نتیجه‌سی محصولیدر . بزینه صدده کله‌لم :

هیه‌روغلیفك اشارات صوتیه‌سی ایچون برنوعحروف ... بولوحه وح فوق ...

مترى لسانلرى مدنيتلرى هرشيلرى محو
اولوب يرلرينه يكيلرك اصول حكومتلرى
لسانلرى و سائره‌لرى قائم اولمش بولنور
ايسه ارتق اوقديم زمانى صكره‌كى زمانه
قياس ايده‌بيلمك قبل اولورمى ؟ بوكا
هيچ بر كيمسه‌نك امكان و يره‌ميه‌جكى
محققات قطعيه‌دندر .

اساميسنى تعداد ايلديكمز ملل و
دولدن بعضلرينك مؤخراً تبدلاتَ
كليه‌يه اوغرامق صورتيله ملل جديده
ميانه دخى داخل اولمش بولندقلرينه
باقوب ده « واقعا ازمنهٔ قديمه‌نك
ازمنهٔ جديده‌دن بالكليه بشقه بر شى
اولديغى محقق ايسه‌ده ايشته ملل قديمه‌نك
انقراضيسله يرلرينه شو يكيلرى ظهور
ايتمش اولدقدن صكره انلرك ظهورندن
شمدى يه قدر اولان زمانلرى دخى ازمنهٔ
جديده عد ايدييه‌رك ارتق برده ازمنهٔ
متوسطه‌يه لزوم كورمامل ايدى » ديمك
ممليدر . چونكه بو ملتلرك تأسسى
تصل ازمنهٔ قديمه‌نك منسبتنى كليا قطع
ايتمش و اسكى زمانلرى تصل ارقه طرفه
طوغرى آتوب نظر اهميتى نه صورتله
اولك طرفه طوغرى چويرمش ايسه
قريباً كوريله‌جكدر كه ازمنهٔ جديده
دخى اشبو ازمنهٔ متوسطه‌يه عدم مشا
بهتيله روى ارضده بالكليه بشقه بر جهان
مدنيت تشكيلنده اوقدر مستقل و منفرد
قالمشدر . زيرا شمدى صايديغمز ملتلرك
دخى بر طاقمرى رهين انقراض اولوب
يرلرينه يكيدن برطاقم ملتلر كالدكارى كبى
جهانك احوال عموميهٔ مدنيه‌سى دخى
سكيسنه اصلا بكزه‌ميه‌جك درجه‌لرده
بشقه‌لشمشدر . بز شمديكى حالده او
موازنه‌يى محل مخصوصنه ترك ايده‌لم‌ده
ازمنهٔ متوسطه و متقدمه آره‌سنده‌كى

مه تقسيم اولنمشدركه الڭ يوقارودن برنجيسى
اشاراتك الڭ قديم زمانى يعنى زمن فراعنه‌ده
كى حالى ايكنجيسى حال وسطيسى و اوچنجيسى
دخى روماليلرك مصرى استيلا ايلدكلرى
زمانلره قريب اولان الڭ يكيسيدر . حروف
مذكوره ايله تصل كتابت ايلديكنك برنمو
نه‌سى اولمق اوزره دخى ديكر برلوحه ربط
ايلدك ايكى لوحه‌نك ايكيسنك تعريفاتى دخى
اوزرلرنده يازيليدر .

هيه‌روغليف شرتلرى بالكليه اونو
تلدقدن بيك بشيوز سنه صكره تكرار كشف
ايديله‌بيلمك ذهنلره طورغونلق و يره‌جك بر
موفقيت عظمادر . بيك چوق مدققلرك ايلك
زحمتلرى بوشه كتمشدر . نهايت ١٧٩٩ سنه
ميلاديه‌سنده مصرده روزت نام محلده فرا
نسزلر طرفندن بر طاش بولنه‌رق اوزرنده
بريسى اصل هيه‌روغليف و ديكرى دموتيق
و اوچنجيسى دخى يونان اشارات و حروفيله بر
عباره منقوش اولديغندن و يونانى عباره‌نك
ديكر ايكى عباره‌يى عيناً ترجمه ايديكى دخى
دركار بولنديغندن ايشته بوسايه‌ده اولا او
طاش اوزرنده‌كى هيه‌روغليف و دموتيق

مناسبتی سائر صورتلرله دخی مقایسەده دوام ایلیەمز .

بوندن اول دخی خبر و یرمش اولدیغمز وجهله اکر شو بار بارلر روما اوزرینه هجوم ایتمامش اولسەلر ایدی بیله یالکز خرستیانلغك و بعده مسلمانلغك انتشاری احوال عالمی کاملاً تحویله ینه کفایت ایلر ایدی . بو مقصدك شرحی اقسام تاریخیەدن ایلك ایکی قسمك انقسامندەکی طبیعیدکی هر شیدن زیادە میدانه چیقاره جغندن بر وجه آتی او تشریحاته ده کیریشەجك ایسەك ده خرستیانلغك و مسلمانلغك انتشاری هر حالده باربارلرك دخی استیلالرینه مصادف اولمش بولنمغله بو انتشار اثناسنده بار بارلری یوق فرض ایتمکه قطعیاً امکان تصور اولنەمیەجغندن شبو دینلرك اثنای انتشارلرنده احوال دنیانك نەدن عبارت اولدیغنی قارئلرمزك

اصلا نظر دقتدن دور طوتمەملری اقتضا ایدر . بو احوال ایسه یالکز بار بارلرك هر طرفی چیکنەیوب بتورمش اولمرندن عبارت دکلدر . بلکه اینك خشونتلری کچدکدن صکره انلرك دخی تنظیم احواله صورت غیرت و خدمتلریدر .

مورخلرك بعضلری کویا حکمت تاریخیەنك الك بیوك قوتنی کوسترمك ایچون دیرلرکه : روما هر نه قدر مادةً بار بارلره مغلوب اولمش ایسەده براز صکره معناً و حکماً ینه بار بارلر رومایه مغلوب قالمشلردر . زیرا آنلر رومایه کیردکلرنده اهالئ قدیمەیی کندیلری کبی بار بار ایدەمەمشلردر . بالعکس کندیلری اهالئ قدیمه کبی طریق تمدنه کیرمشلردر .

واقعا شو موازنه بدویتك مدنیته عدم غلبەسنی اثبات ایچون ایراد ایلدیکندن بو غیرتده بولنمیه ممدوح و نه بیلورلر ایسه

حروف و عبارەلری حل ایدیەرك بعده سائر منقوشات اوزرندەکی تدقیقات دخی سهولت کسب ایلمشدر . یوقسه بوطاش بولنمسه ایدی اشارات قدیمۀ مصریه هنوز شمدی یە قدر دخی مکملاً حل ایدیەمەمش اولور ایدی .

—٥—

❊ احوال قیاصرۀ روم ❊

متقدمه قیاصرۀ روم بو کون سیه کلەجك اولسەلر جنتلرینه قناعت ایدلمك لازم کلەجکنی بمناسبه تزمین ایتمش ایدك . یالکز بو نقطۀ نظردن دکل بلکه عصر حاضر حکمدارلرینك تنك ملاحظەلی مورخلر نظرنده الڭ زیادە شایان مؤاخذه کوریلانلری بیله حکمداران قدیمه و آنلر میاننده بالخاصه قیاصرۀ رومده قیاس اولنەمیەجق قدر شایان تشکر اولملری لازم کلەجکنی اثبات ایچون قیاصرۀ متعدده میاننده روما ایمپراطورلرینك بعض احوال غریبەسنی قارئلرمزه بر وجه آتی عرض ایدیورز :

بونلر میاننده الڭ بیوك آدم قیصر نامنی ایلك حائز اولان ژول قیصردر . بو آدم فی الواقع بیوك آدم ایمش . عسکرلکجه بیوك خطابتجه

ده طوغری برشی کوستره‌مش اوله‌مزلر . بار بارلر فکر تمدن و ترقی یی رومادن آلمشلر ایدیسه‌ده رومامدنیتنه اتباع ایتامشلر ایدی . قانونلرینی عن‌اصل کندی اخلاق وعادات بدویه‌لری اوزرینه تأسیس ایده‌رك محکوم ایلدکلری ملتلری دخی بونلره اتبعه مجبور ایتمشلر ایدی . ازجمله بار بار- لرك ورودینه قدر ایتالیا طرفلرنده کورنمه‌مش هیچ معلوم دکل ایکن بار بارلر نفیس کورکلر ایله اظهار احتشام عادتنی جمله‌یه قبول ایتدیرمشلر ایدی . حکمای یونانیه ایله معا رفپروران لاتینیه‌نك امکاری محصولی اولان معارف قدیمه تا بیك سنه صکره یکیدن کشف اولنورجه‌سنه میدانه چیقمق ایچون درین براویقویه طالمش کیتمش ایدی . حتی باز بارلر نزدنده اوقومق یازمق بیله اولمامق حسبیله بونلرك قور- دقلری جمعیت مدنیه دوام ایلدیکی مدت

اوروپا کباری میاننده یازوب اوقومق معایبدن عد اولنور وقارء وکاتبلر استهزا واستخفاف ایدیلورایدی . بار بارلر یونان ولاتینلرك نه معارفلرینه نه‌قانونلرینه نه دینلرینه هیچ برشیلرینه التفات ایتمدکلری کبی لسانلرینه بیله التفات ایتمه‌رك اکرچه بونلر ایله اختلاطلری حسبیله بالضروره بعض کلمات آنلرك لسانلرینه قارشمش ایسه‌ده آنلرك لسانلرندن دخی لاتین‌ویونان لسانلرینه دها زیاده شیلر کیرشمشدر . سیاسیهً غلبه‌لری لسانده دخی کورلمشدر . بو سببدندرکه شمدیکی ایتالیانجه ایله شمدیکی رومجه‌نك قدیم لاتین و یونان لسانلرندن فرق کلیلری واردر . بناءً علی ذلك نصرانیتك وآندن صکره اسلامیتك انتشار ایلدکلری اثناده اوجه بت‌پرستلکك حکم سورمش اولدیغی محللرك احوال قدیمهٔ بت پرستانه‌لرینه دخی تحول کلی

بیوك پونتیقه‌جه بیوك وعلو دریتضیه‌ده‌مهر وقدرت قلمیه‌ده یکتا بر آدم ایمش . قفسنده اوقدر متانت وارایمش‌که برکتابی اوقودیغی حالده الده قلم بشقه برشی یازار و بر آدمك کندیسنه‌سو یلدیکی شیری ده دیکلر ایمش . حتی یدی کاتبه بردن املا ایتدیکی ده کوریلور ایمش . یللکز چهره‌سنی کورن برجاعت ناصیهٔ حالنده‌کی علویته حیران قاله‌رق هیبتندن قورقارلر ایمش .

آنجق اخلاق جهتی اوقدر برباد ایمش‌که برچوق رذائلی یوزینه‌قارشی درمیان اولند-

قده عارلنمق شویله طورسون بونلری دخی کندیسنی احاد ناسدن عالی کوستره‌جك مزیات وفضائل جمله‌سنه قاتار ایمش .

سردارلردن نیقومد علناً اوطه‌لق خدمتنی کوروب حتی مرقومی اوزمان بیتینی دینلان شمدیکی خداوندکار ولایتنه‌قرال نصب ایلدکده هرکس « نیقومد بیتینی قر- لیچه‌سی اولدی » دیه کولوشمشلر و بوکا برده شرقی چیقارتمشلر . خطبه‌دن برینی ایراد ایلدیکی نطقده قیصری « بتون قادینلرك قوجه‌سی وبتون قوجه‌لرك قاریسی »

عارض اولمش و هر برك استعدادی بشقه لشمش بولندیغی نظردقتدن دور ایتمکسزین بو ایکی دین اوزرنده اجرا ایده‌جكمز تدقیقاته كیرشملیدر .

میلاد عیسانك وقوعندن اشبو ازمنهٔ متوسطه‌نك حلولنه قدر بش عصر مقداری زمان كچمش اولدیغی حالده خرستیانلغك احوال عالم اوزرینه هیچ بر تأثیر ایده‌مامش اولمسی ایلك اوچ عصر طرفنده بو دیانت جدیده‌نك عادتا ظاهرده هیچ بر حكمی كوریله‌میه‌جك درجه‌لرده مسكنت ایچنده بولنمسندن نشأت ایلمشدر . او عصرلر ایچنده خرستیانلر غایت كیزلی دین طوته‌رق بو قدر مخفی اولملرینك سیئه‌سیله بر طاقم فنالقلر دخی كندیلرینه عطف و اسناد ایدلدیكندن صیق صیق دوچار تنكیل بیله اولورلر ایدی . دردنجی عصرده ایسه استانبول ایمپراطوری قسطنطین كندی مقاصد سیاسیه‌سنی یوروتمك ایچون نصرانیته التفات ایدرك كویا طرف سمادن وقوع بولان توصیه اوزرینه دیانت مذكوره‌یی قبول ایدنجه جبرلق قلیجنده صیرلنمش و خرستیانلغی سریع نشر ایتمك ایچون یمدیغی فنالق قالمامشدر .

ایمدی ازمنهٔ متوسطه حلول ایلدیكی زمان خرستیانلق بیاغی میدان المش ایدی . حتی شمال طرفلرندن باربارلر روما عالم مدنیتی اوزرینه نصل هجوم ایدیورلر ایدیسه خرستیانلق دخی روما مؤسسات قدیمه‌سی اوزرینه ایچ یوزدن اویله هجوملر ایدرك منقرض ایلیور ایدی . یعنی ایكی قسم تاریخی بری برندن آیرمق خصوصنده باربارلرك هجومی نصل بر قوت مادیه ایسه خرستیانلغك بت پرستلك اوزرینه هجومی دخی بلكه اندن دها تأثیرلی بر قوت معنویه حكمنی طوتمشیدی .

دیه توصیف ایتمش كه بو سوزدن اكلاشیله‌جق رذائلك كافه‌سی عین كندیسنده موجود ایمش .

روما سناتورلرندن بریسی قیصرك نسوانیت معكوسه‌سیله عادتا افتخار ایلدیكنی تعییباً « سن بر قاری ایسه‌ك قاریلر كشور كشا اوله‌مزلر » دینجه قیصر « تخطر ایت كه سمیرامیس بر قادین ایكن جهانكیر اولمش و امازوونلر بتون آسیایی فتح ایلمشلردر » دیه اسكات ایلمشدر .

مزیت عقلیه‌سنه قوت بدنیه‌سی دخی منضم اولوب بر آتی یاخود بر اوكوزی ضبط ایده‌بیله‌جك و كنیش بر نهری قارشو قارشویه یوزه‌جك و بر كونده التمش میل مسافه قوشه‌جق قدر قوی و صغوغه صیجاغه بتون اردو خلقندن زیاده تحمل ایده‌جك قدر صبور ایمش . نه چاره كه رذائلی دخی جنت درجه‌سنه وارر ایمش .

اوكوست نام قیصرك جنتی اخلاقرذیله‌جه زوالی فرسخ فرسخ كچدیكی كبی بر تمساحنه یه و حشی حیوانلری قویوب ارالرینه انسان آته‌رق دوكشدیرمك مراقی

انسانلر دکشدیکی حکومتلر دکشدیکی
لسانلر دکشدیکی دینلر دکشدیکی حالده
ارتق ایکی زمان واحوال ارەسنده بر منا۔
سبت قالورمی ؟

ازمنهٔ متقدمەنك قسم اولی بالکلیه
ظلام مجهولیت ایچنده و اهالیسی دخی
بدویت حالنده قالدقلری حالده صکرەلری
یواش یواش نور ترقی میدان المش اولدیغی
و بناءً علیه صوڭ عصرلری ازمنهٔ
متوسطه احوالنه بردرجه‌یه قدر بکزه۔
دیکی بوندن اول قارئلرمزڭ نظر دقتلرینه
عرض اولنمشیدی . شمدی دخی نظر
دقتلرینه عرض ایده‌جکز که ازمنهٔ متو۔
سطه‌نڭ ده قسم اولی ازمنهٔ قدیمه‌یه قریب
وشبیه اولدیغی حالده قسم اخیری ازمنهٔ
جدیده‌یه تقرب و تشابه ایتمکده‌در .
لکن بیڭ سنه‌لك بر زمان ایچنده اشبو
قسم اول ایله قسم اخیر ارەسنده اوقدر
حاللر تبدلر وقوعه کلشدرکه قارئلرمز
مطلقا بونلری سریعاً اولسون کوزدن
کچیرملیدرلر . زیرا تنقیداتیله مشغول
اولدیغمز قسم تاریخڭ اصل الڭ رنکین
استعدادلری بو صورتله کوریله‌جکدر .

ازمنهٔ متوسطه‌نڭ الڭ قویو رنکلی
استعدادی جهل عمومی وکابیسیدر .
یونان ولاتین ملتلرینڭ بونجه ارباب حکمتی
بونجه ارباب فنونی بونجه ادبایی بلغاسی
زەده قالدیلر ؟ انلر دخی ملیت قدیمەلری
کبی فقدان کلی حالنه عودت ایلدیلر .
باربارلرده یازی یازمق ایچون حروف بیله
اولمدقدن بشقه قدیم آثوریلر مصریلر
مکسیقالیلر کبی اخلافه یادکار براقـق
ایچون بر طاقم اشارتر بیله تخیل ایده۔
مامشلر ایدی . بونلر روما اوزرینه
هجوم ایلدکاری زمان هنوز طاش
عصرنده ایدیلر . اسلحەلرینڭ الڭ چوغی

حقیقةً چیلغینلق درجه‌سنه واردیرمش . بر
دفعه‌سنده یوزرأس آزغین ارسلان ایله یوز
نفر دخی انسانی محاربه میدانه چیقارتوب
ایتدکلری قاتلی مقاتله‌یی هرکسه تماشا ایتد۔
یره‌رك اکلنمش .

تیرنام قیصر حجاج ظالمه رحمت اوقو۔
تدیره جق قدر سفاك ایمش . مجلس خاصی
یکرمی کشیدن عبارت اولدیغی حالده رأینه
درحال اتباع ایتمینلری اولدیره اولدیره حر۔
یفلرڭ مقداری یدی اوچ کشی‌یه ایندیرمش .
اصل ذوقی اشکنجه ایله آدم اولدیرملك
اولوب سناتور قارناتیوس اعدام اولنه‌جغنی
اکلادقده کندی کندینی تلف ایتمکله تیر
« یازیق اولدی ! » دیه آجیمش .

اشبو سفلڭ دماجنتنه برده شدت شهوت
جنتی منضم اوله‌رق رومانڭ کبار قادین
وقیزلرینه علناً تعرض ایلدیکی کبی کنج چو۔
جقلری قادین قیافتنه قویار و انلردن حرم
تشکیل ایلر ایمش . تیاترویه بدل عمومی
بر فحشخانه یاپدیروب اوراده تعبیری بیله
خارج از دائرهٔ ادب اولان افعال مکروهه۔
یی علناً اجرا ایتدیروب تماشا ایلر ایمش .

چقمق طاشندن اولوب بعده برنج و تونج اسلحه‌یی سریعاً تدارك ایتمشلردر . معلومدرکه ملل قدیمه‌نك درجهٔ ترقیلرینی موازنه ایچون اك زیاده قوللاندقلری اسلحه اوزرنده اجرای تدقیقات ایدیلور . زیرا کرك تعرض و کرك تدافع ایچون اك زیاده محتاج اولدقلری شی اسلحه اوله‌جغندن بونلری اکماله سائر حوائج بشریه‌لرندن زیاده اهمیت ویررلر . حاشیه‌لرمز میاننده اشبو اسلحهٔ قدیمه مسئله‌سی ایچون بر بند مخصوص اولمغله بند مذکور اوزرینه قارئلرمزك نظر دقتلرینی جلب ایدرز .

جهل قسمی وکلی ازمنهٔ متوسطه‌نك یالکز قسم اولنده دکل صکره‌لرنده دخی حکم عمومی سورمشدر . حتی ازمنهٔ جدیده‌یه قریب بر زمانده اوروپالیلر استانبول اوزرینه هجوم و ضبط ایلدکلری زمان استانبول روملرینك اوقور یازار اولدقلرینی کوره‌رك و بویله شیلرك جنکاورلکندن بشقه شیئه [illegible] لازم کلان السنه‌لره هیچ بر لزومی اکلایه‌میه‌رق الرینه قلیچ و خنجر یرینه دوزون دوات قلم ویاخود کاغد طومارلری تعلیقیله روملری استهزا ایلدکلری دخی کتب تواریخده مقیددر .

تاریخك بو قسمی ازمنهٔ قدیمه‌نك ترقیات معارفنه نسبته بر تدنی کلی کوسترمکده اولوب اقسام تاریخیه میاننده عدم مناسبت و فقدان مشابهتی ارائه ایتمه مقصد اساسیمز اولدیغندن سائر جهتلرده کوریلان ترقیات ازمنهٔ متوسطه‌یی زمن قدیمدن نصل تفریق ایتمکده ایسه معارف خصوصنده‌کی مدار تفریق دخی اونکی [illegible] شمدیکی جهل اوله‌جغنی قارئلرمزك انظار استغرابنه عرض ایلرز .

کندیسنك ده قادین قیافتنه کیره‌رك عاشقلرینه عشوه‌بازلق ایتدیکی مرویدر .

قالیغولا نام قیصر جنتده اسلافنی یکمش . زوجه‌سیله برده آتنی مأمورین روحانیه صنفنه قید ایتدیروب حتی بر زمان آتنه «انسیتاتوس» نامنی ویره‌رك قونسوللك موقعنه نصب ایتمشدر .

معبود اعظم ژوپیتر ایله بالادعا آندن دها بیوك اولمق هوسنده بولندیغندن کوك کورلتیسنی تقلید ایده‌جك بر ماکنه یاپدیرمش و شویله نعره‌لر آتارق «ژوپیتر! یا بنی محو ایت یا بن سنی محو ایده‌جکم» دیه نعره‌لر آتمغی اعتیاد ایلمشدر .

بو خبیثك دخی شهوتپرستلکی هر درجه‌نك فوقنده اولوب رومانك کبار نسوانی کندیسنه اهدای وصاله مجبور ایلر و معاذالله تعالی کندی همشیره‌لرینی بیله بو مجبوریتدن خالی [illegible] ماعدا ارقداشلرینه دخی پیشکش ایدر ایدی .

درین دکزی طولدیروب قله یاپمق و بیوك تپه‌لری قازدیروب دوز ایتمك و [illegible] یاپمق کبی حرکات مجنونانه‌سندن ماعدا بر دفعه‌سنده بر چوق کمیلری

واقعا خرستیانلق سماوی بر ادعا اولنان
برکتاب اوزرینه مبنی ایدی . بر دکل بر
چوق کتابلر اوزرینه مبنی ایدی . بو
حالده معارفه احتیاجی دخی درکار ایدی .
انجق پاپاسلر یونان ولاتین حروفنی یالکز
کتب وامور دینیه‌ده استعمال ایدرك اصل
مقصدلری ایسه اسکی بت‌پرستلکی قلع
وقمع ایتمك اولمسیله یونان ولاتین حرو-
فنك آلت قیدی وسیلهٔ تعاطیسی
اولدقلری فنون وحکمیات قدیمه‌یی نصرا-
نیت محافظه دکل محوه یورومشدر . بو
سببه مبنیدرکه قدمانك بونجه آثارندن بزه
انجق برعشری مقداری واصل اوله‌بیله-
رك قصورینك واصل اوله‌مامش بولندیغی
حقنده‌کی تأسفمز قیامته قدر دوام ایده-
جکدر .

خرستیانلق واقعا کندی اموردینیه-
سی ایچون استعمال حروفه مجبور اولوب

بر طاقم مؤلف پاپاسلر برچوق دخی کتابلر
یازمشلر ایسه‌ده بونلر اوقدر غریب شیلر-
درکه انلرله اشتغال انسانی عالم ایده‌جکنه
بالکلیه جاهل ایلر . زیرا مباحث‌مندر-
جه‌لری کویا خرستیانلغك احکامنی فضا-
ئلنی بسط ایده‌جك شیلر اوله‌جقسه‌ده بو
مباحث میاننده صوقولمدق ظنون باطله
براقمدیغندن اساس نصرانیتی تبدیله قدر
بیله وارمشدر . هر بری روح القدس
الهامیله یازان و بناءً علیه اصلا خطا
ایتمیان پاپالرك اول قدر تناقضلری یالانلری
میدان المشدرکه ارتق کلیسا هیئتی دخی
بونلری کندی پاپاسلرینه بیله اوقوتمقدن
حیا ایدرك کتب موجوده یالکز بعض
محرم اسرار اولانلر الرنده‌قالمشدر . ازمنهٔ
متقدمه‌نك الك قوی رنکلی دیدیکمز اشبو
استعداد جهل ونادانیسنه خرستیانلغك
دخی بوصورتله خدمت ایتمسی غرائبدن

یان‌یکادیزوب « پوته‌أوله » قوینده عظیم بر
کوپری وجوده کتیرمش و بوکوپری اوز-
رینه طوپراق طولدیروب اغاجلر دیکدرك
وخانه‌لر انشا ایلیه‌رك آلای ایله کچوب
جهانه عظمت صاتمشدر . دهاغریبی اولمق
اوزره دخی برکون اهالی‌یی بوزایه دعوت
ایدرك همان جمله‌سنی دکزه القا ایتمش
ایدی .

ایشته قیاصره میاننده بو درجه‌لرده
دلی ورذیل اولنلری بولندیغی کبی بعضلری
دخی بوکا معکوساً متناسب اولمق اوزره

معتوه ایدیلرکه بونکده الك پارلاق مثالی
« قلود » نام قیصردر . قیصرده‌ن الك
مجنونلرینك یاپه‌بیله‌جکی شیئی قلودك قاریسی
مسالین یاپار ایدی . فحش رذیلانه‌سنی
ساحهٔ علانیته چیقاردیغی کبی رومانك الك
کبارقادینلرینی‌ده قوجه‌لرینك کوزلری او-
کنده اجرای فحشه تشویق و مجبور ایلر
ایدی . حالبوکه معتوه قوجه‌سی بوقاری‌یه
فوق‌الحد عاشق اولدقدن ماعدا قاریسنك
ذکا و عفتنه تمامیله قانع اولدیغندن هیچ
برکمه ایمپراطور بچه‌نك رذائلنی ایمپرا-

دکلمیدر ؟ باخصوص که براز دها صکره نصرانیتك فنالقلری دها زیاده میدان الدیغی زمانلر [illegible] ایچون ده وقوعه [illegible] کورنمیکدن هیچ و قومق و یازمق [illegible] دخی کوزلمشدر .

ازمنهٔ متوسطه‌نك الك قویورنکلی بر [illegible] جهت [illegible] رنکی بوندن آز قویو اولمامق اوزره بر استعدادی دخی تعصب اولمشدر . « تعصب » کلمه‌سنه « غیرت وتقیدات دینیه » معنا سنی و [illegible] تعصب پك کوزل و لازم برشی ایسه‌ده بو کلمه‌نك تاریخجه معناسی بویله ممدوح برشی دکلدر . تاریخ تعصبه ایکی درلو معنا و برر . برنجیسی [illegible] عتقاد و [illegible] کویا پك معتقد ایمشلر کبی کورونمری و ایکنجیسی احکام دینیه‌دن [illegible] جهل

وغافل اولدقلری حالده کندی اوهام مجرده‌ [illegible] حقیق دینیه [illegible] دخی بو اوهامه اتباعه مجبور ایتمك ایستیانلرك شدتلریدر . بو ایکی درلو تعصبك ایکیسی دخی ازمنهٔ متوسطه‌یی تصویر ایلیان [illegible] .

اولا خرستیانلق او قدر بوزولمش و دیانت صحیحهٔ نصرانیه اصلندن او قدر تبعید ایدلمش ایدی‌که نصرانیت نامنه وجوده کتوریلان شیئه زره قدر عقل واذعانلری اولانلرك اینانملری قابل اوله‌مز ایدی . بناءً علیه پاپادن الك کوچك بر [illegible] قدر کلیسا [illegible] شیخ بر [illegible] عتقاد [illegible] عالمی [illegible] ایچون کلیسا قانونلرینك جبر احکامنده شدت لازم اولدیغندن بونلرك تعصبلری درجهٔ نهایه‌یه وارمقده ایدی . ثانیاً خلقك جهلی زفیری قر [illegible] کندی

طوره سویلیه‌مز ایدی . قارینك چیلغنلغی وایمپراطورك بوناقلغی نه درجه‌لره واردیغنی آکلاتمق ایچون دقت ایتملیدرکه مسالین بر آرالق «قایوس سیلیوس» نام قونسولی سوه‌رك ایچه‌زمان علناً آنکله ارتکاب فحش ایلدکدن صکره قوجه‌سی صاغ اولدیغی حالده عاشقی ایله رسماً عقد ازدواج دخی ایتمش و غرابت اندر غرابت اولمق اوزره نکاح مقاوله نامه‌سنی قوجه‌سی ایمپراطوره‌ده تصدیق ایتدیرمشدر .

الحاصل قیاصره ایچنده عقل کامل صا

حبی آدم حقیقةً یوق دیمکدر . کندیسنی الك عاقل اولمق اوزره جهانه عرض ایدن «نه‌رون» مجرد نصل یاندیغنی کورمك ایچون [illegible] رومه [illegible] آتش یاقمش ایدی .

بومثللو حرکاتك جنت محضه اولدیغنه کیمسه شبهه ایده‌مدیکی حالده او زمانلر نصل [illegible] روما [illegible] .

روما احوالی استدلال ایتملیدر . حکم [illegible] عمومیه‌نی [illegible] علنه وجنت عمومیه‌دن عبارت اولمسه وهر

خريطه ١

هومروس جغرافياسي كه ميلاددن ٩ ياخود ١٠ عصر مقدم

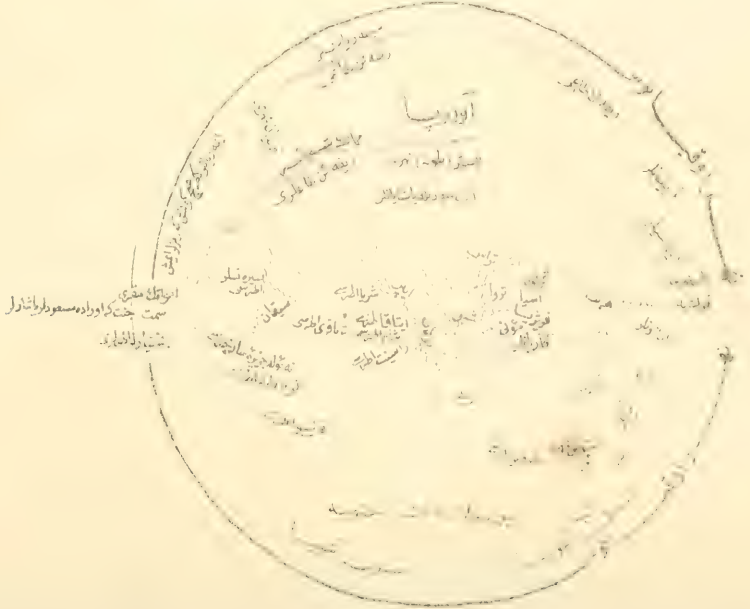

خریطه ٢

آراتوستنك جغرافیاسنه كوره دنیا ٢٢٠ سنهٔ قبل المیلاد

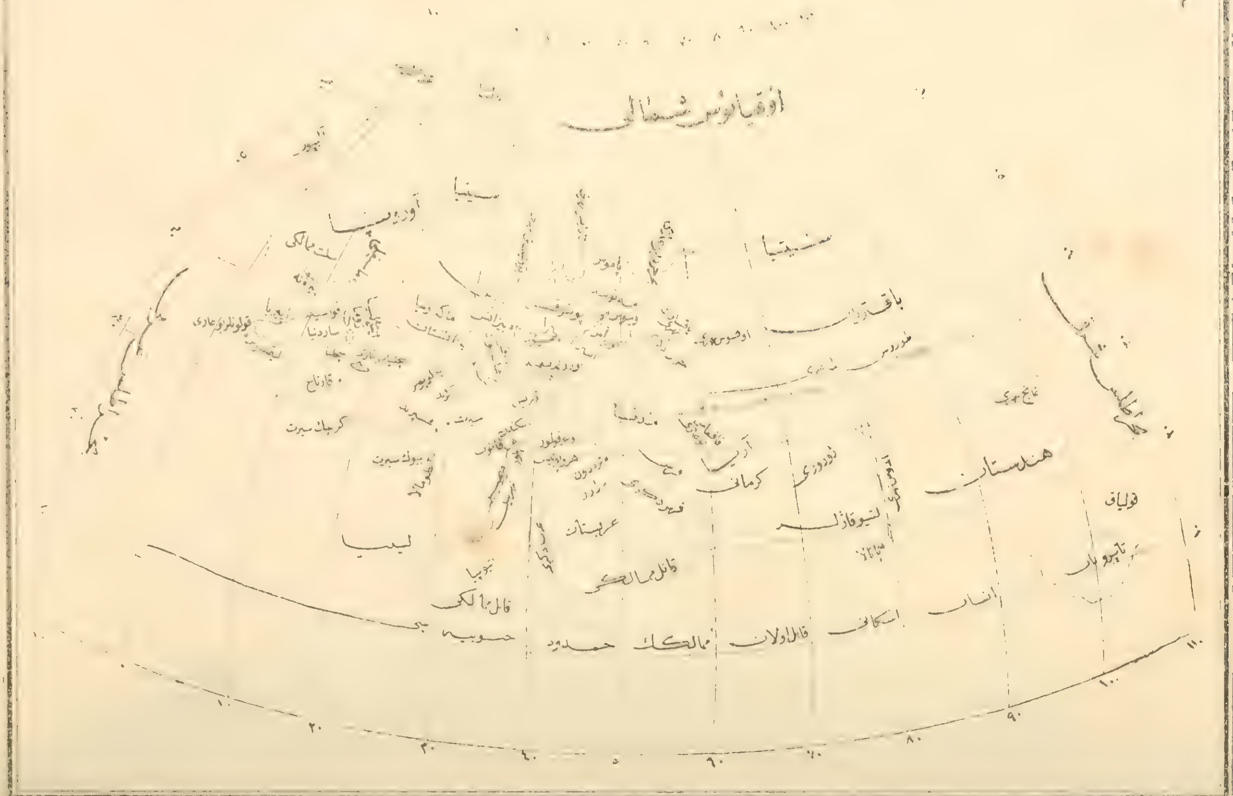

کوستره‌جك درجه‌لرده اولوب ظنون باطله‌نك هر بری بر حقیقه کبری اولمق اوزره حکم سوردیکندن خلق دخی بو جهالری اوزرینه مع‌المعذوریه‌تزییدتعصب ایلیورلر ایدی • ایشته انکیزیسیونلر بونك اوزرینه ایجاد اولنمش ایشته انسانلری یاقق بوغمق دیری دیری یره کومك کمیکلرینی قیرمق مثللو تخطری توکارمزی اورپرته‌جك کوناکون اشکنجه‌لر بوتعصبك اجبار یله وجوده کلمشدر •

جهل و تعصبدن اقتضا ایدرك ازمنهٔ متوسطه‌نك استعدادلرینی چوغالتوب آرتدیران شی یالکز بوبردنمی عبارت یا ؟ جنت دینلان مرض خصوصی‌یی تعمیم دیمك اوله‌رق محاربات صلیبیه‌یی اورته‌یه چیقاران شی دخی جهل وتعصب دکلیدر؟ انجق قرون وسطینك اشبو اعظم استعدادینی حکایه‌دن اول اسلامیت جهتنه دخی بر نظر کسك عقلی باشنده بولنسه ایدی بر ایمپراطو رك شو صورتده چلدیرمسی اوزرینه جهالتك دلی پازاری اولمسنه کیمسه جواز کوسترمز ایدی •

—٥—

❊ مبادی و ترقیات جغرافیه ❊

مبادئ اطلاعات تاریخیه‌نك نصل بر ظلمت مجهولیت ایچنده مستغرق اولدیغی حالده تعقیب اعصار ایله نصل یواش یواش مبدل روشنی اولدیغنی کورمك ایچون جغرافیانك دخی مبادیسنه طوغری بر نظر

اجمال عطفنه مجبورز •

اسلامیتك مبادئ انتشاری میلاد عیسانك یدنجی عصری اوائلنده و بو دخی قرون وسطینك قسم اولنده مصادف اولمش ایسه‌ده مدت اسلامیه کرك سیاسیات وکرك فنون و حکمیاتجه اصل خدمتنی عباسیلر زماننده میدانه قویمغه باشلادیغندن و مسلمنلر بدایت ظهورلرنده چین حدودندن مغرب زمینه قدر استیلای ممالك صورتیله یالکز صولت عسکریه‌لرینی کوسترمش و بوندقرندن اوروپا بو دور استیلایی عیادتا سائر باربارلرك روما ممالکی اوزرینه تسلطلری طرزنده بر نظرله تلقی ایتمش و بناء علیه اسلامیتك انوار معارفی دخی ظلام جهلنی ازاله‌یه پك چوق زمانلره قدر هیچ بر خدمت ایده‌مامشدر • بو قسمده محضا تجددات مدنیه و ترقیات علمیه و حکمیه و صنعیه یالکزجه تقسیمات اساسیهٔ تدقیق عطف ایتمك پك نافع اولور • ذاتاً مراتب فنونجه جغرافیانی تاریخك قلاغوزی اولدیغی کبی مادةً دخی تتبعات و تدقیقات تاریخیه‌نك قلاغوزی کشفیات جغرافیه دکلیدر؟ بر محله سیاحلر وارمزلر و اوراسنی کشف ایتمزلر ایسه اورالك تاریخی میدانه چیقه‌مز • نصل که آمریقا قطعه‌سی کشف اولنجه‌یه قدر اوراده بر مکسیقا مدنیت قدیمه‌سی اولوب بونك دخی مصر هند مدنیتی قدر قدیم اولدیغنی یعنی تاریخك بو قسمنی کیمسه بیلمز ایدی •

تاریخیه لزوم قطعی کوستره‌جك اولسه ایدی
بو دور ترقی و تجدده کیرمش بولندیغی
زمانلری ارتق ازمنهٔ جدیده‌دن عد
[illegible] قرون وسطی یه [illegible]
سنه‌لك بر امتداد و [illegible] بیلورایدك .
زیرا عباسیلر بغداد شهرینی بتون جهانك
دار المعارفی حالنه قویدقلری کبی مؤخراً
بو انوار معارف مصر واندلس طرفلرینه
دخی برق انداز اوله‌رق معارف قدمادن
اله کچیریله بیلنلری درحال عربی یه ترجمه
اولنمش و علما و حکمای عرب بونلری
برقاتدها توسیعه همت ایتمش اولدقلری
کبی صنایع قدیمه‌یی ده درجهٔ توسیعه [illegible]
یل دکرمانی وشکر و کاغد ایجادی مثللو
اختراعات جدیده‌لریله موازنه ایدلملك
لازم کلورایسه جهانك اك متمدن و مترقی
[illegible] معظمهٔ اسلامیه [illegible]
شبهه قالمیه‌جغی درکار بولنمشدر .

شبهه شریعت [illegible]
تنسیق خصوصنده کمالات بشریه‌یه
ایتدیکی خدمتی او زمان اوروپانك
ظلام جهل وتعصبی ایچنده ارهمق شویله
طورسون اندن پك چوق زمانلر صکره
و بلکه حالا بوکونکی کونده بیله ارهمق
قابل اوله‌مز . دین فرقی بیله اولقمزین
بتون انسانلری [illegible] حقوقیده مساوی
عد ایلین قانون اوروپاده بر قاچ عصردنبری
باش کوسترمکه باشلایه‌رق دها پك‌ده
اتمام اولنه‌مامش بولندیغی حالده اشبو
[illegible] حقوق مقصدینك اك متمی اورو
پادن بیك سنه اول نزد اهل اسلامده
حاصل اولمشدر . یالکز قانون فنون
صنایع دکل تزینات واحتشامات مدنیه
دخی عربلرك اشبو دور ترقیلرنده اوقدر
[illegible] کبی بر مدنیت
[illegible] قرون وسطی شبیهی

تدقیقات تاریخیه‌مزه خدمت ایتمك
ایچون الزده ایچه اسکی کتابلر بولندیغی
کبی تدقیقات جغرافیه‌یه خدمت ایچون‌ده
الده ایچه اسکی خریطه‌لر موجوددرکه
[illegible]
[illegible] بر اسکی کرهٔ مسطحه‌در . بو نسخه‌
سنی « خریطه ۱ » دیه علاوه ایلدیکمز
بو اثری [illegible] هومر کدردیه قطعیاً حکم
[illegible] امکان یوقدر . [illegible]
اولنان اشعارك اك چوغی صکره‌دن یاپلمش
[illegible] کرهٔ مسطحه‌نك اثردن

دها پك چوق [illegible]
[illegible] حتی [illegible]
دیمش اولدیغمز وجهله هومرك هیچ‌ده
وجودی اولمدیغی و بونامك بر تخص مخیل
[illegible]
اسناد ایدلدیکنی اعتقاد ایدنلر بیله واردر .
هرحالده هومروهزیود بر طاقم قهرمانلره
وزون اوزادی‌یه سیاحتلر اجرا ایتدیرك
بومناسبتله اوصاف دنیایی تعریف ایدیشلرینه
نظراً مؤخراً اشبو کرهٔ مسطحه تنظیم اولنمغله
کتب قدیمهٔ یونانیه میانده ظهور ایدرك

یالکز اسکی آثار معماریه‌نك خرابه‌لرینی کوره‌رك حیران قالدقلری حالده عربلر قرطبه وسائر ممالك اندلسیه‌ده یکیدن کندی اصول معماریه‌لرینی انظار روله وحیرته قویمقده ایدیلر . اوروپادن برطاقم حکمدارلر اندلس ملوکی سرایلرینه مأمورلر ارسالیله تشریفات وتکریمات سلطنتی اوکرندکدن صکره کندی مملکتلرنده دخی تقلید ایلرلر ایدی . نه‌حاجت عربلر خفیف اللحیه اولوب یالکز چکه‌لرنده صقاللری بولندیغی حالده اوروپالیلر غلیظ اللحیه اوله‌رق یوزلری کوزلری قیل ایچنده بوغولمش اولمسنی بکنمدکلرندن یناقلرینی طراش ایدرك یالکز چکه‌لرنده صقال براقق درجه‌لرینه وارنجه‌یه قدر هپ مسلمنری تقلید ایدرلر ایدی . یعنی شمدیلرده بزه اوروپا نصل متمدن و مترقی کورینه‌رك بزدخی اوروپایی تقلیده نصل ساعی ایسه‌ك اوزمانلر بو حالك مقدماتی اوروپاده کوریلیورایدی .

ایشته قرون وسطی ایچنده ترقیات اسلامیه بودرجه‌یی بولمش اولدیغی ایچون اکر یالکز تجددات وترقیاتك تقسیمات تاریخیه‌یی ایجاب ایتمسی لازم کلسه بودور ترقی وتجددی ازمنهٔ جدیده‌دن عد ایتمك ایستمدیلمسه‌لرده ابروده کورینه‌جکی وجهله قرون وسطی‌یی قرون جدیده‌دن آیره‌جق دها برچوق شیلر اولمسیله فن تاریخ ترقیات اسلامیه‌یی برتحول عمومی عد ایتمیوب بر تجدد خصوصی عد ایلیور وتا اون‌بشنجی عصره قدر قرون وسطی‌یی یوروتوب کیدیور .

نصرانیتك معارف ومدنیته هیچ بر خدمت ایده‌مامش اولمسنه مقابل اسلامیتك بودرجه‌لره واران خدماتی مکافاتی اولمق اوزره نصرانیت اسلامیتی محو ایتمکد

مؤلفین اخیره دخی هرلسانه ترجمه ونسخه‌لرینی تکثیر ایتمشلردر .

ایمدی کرهٔ مسطحهٔ مذکوره نظر تدقیقه النوبده تتبع ایدیله‌جك اولورسه اول باول بوکونکی کرهٔ مسطحه‌لردن فرقی یالکز بردائره یعنی یالکز بر نصف کره‌دن عبارت اولدیغی مشاهده اولنور . ذاتا دائره‌یه اولمق اقتضا ایتمزمی یا؟ ارضك کره اولدیغی هنوز تحقق ایتمامش بولندیغی واردن یارم قاووز کبی برجسم مستدیر محدب اعتقاد اولندیغی زمانك کرهٔ مسطحه‌سنی یالکز بردائره ایله رسم ایتمك ضروریاتدندر . ارضك کره اولدیغی ثابت اولدقدن صکره‌درکه کرهٔ مسطحه‌لری هر بری بر نصف کره‌یه دلالت ایتمك اوزره یان یکا قونلمش ایکی دائره صورتنده رسم ایتمك لازم کلمشدر .

اشبو ایلك دقتدن صکره ایکنجی دقت ایدیله‌جك شی کرهٔ مسطحهٔ مذکوره‌نك مرکزی یونان اوله‌رق تصویر ایدلمش بولنمسیدر . ازمنهٔ قدیمه‌ده هرملت کندیسنی دنیانك تا اورتاسنده بولنیور دیه اعتقاد

قیام ایلر ایسه نه دیرسکز؟ الك طوغریسی
بونکا هیچ برشی دیمه مکدر. حتی استغراب
بیله ایتمامليدر. زیرا بوندن اول خبرویر-
مش اولدیغمز جهل کلی ایله تعصب
قطعی جهانی بورومش اولورسه انسان
نوره ظلمت دیمك درجه لرنده بیله غرابت
کوستریر. ایشته بویله برغرابت محاربات
صلیبیه ده کورلمشدر.

بحثی محاربات صلیبیه یه واردیرمزدن
اول شاید بر معترض نصرانیتك دخی ایتام
ومساکین ایچون ملجألر یاپمق وانسانلر میا-
ننده اخوت عمومیه یی ایقاع ایتمك کبی خد-
ماتی اولدیغنی درمیان ایده جك اولورسه
خیرات مذکوره نك عادتا جلب منافع
ایچون بر نوع دکان ومغازه اولدقلرینی
وانسانلر میاننده ایقاع اولنان اخوت ایسه
قرنداشلرك قرنداشلری انکیزیسیون اشکنجه
لرینه اوغراتملرندن عبارت بولندیغنی
خطر ایله بوشبو معترضلری «مدافعه»
سرلوحۀ عمومیه سیله وجوده کتورمش
اولدیغمز جلدلری مطالعه یه سوق ایلرزده
بحثمزی ینه صره سنجه یوروتمکده دوام
ایدرز.

شمدی بعض تاریخلرده مجنون اولد-
یغنه قناعت کوستریلان پیدرلرمیت اسمنده
برزاهد پاپاس بالعکس وبلا شبهه پك عاقل
برآدم اوللیدرکه قدس شریف طرفلرنده
ترقیات اسلامیه نك درجه سنی کوروب
اوروپانك جهل وتعصب ظلمتی ایله اشبو
نور مدنیتی مقایسه ایلدکده اسلامیتك بتون
خرستیانلغی استیلا وبلع ایده جکنی دو-
شونمش ایدی.

عاقل پاپاسك بو دوشونجه سی پك طو-
غری ایدی. زیرا اسپانیا وسجلیه طرفلر-
نده کی اهل اسلامك بو مدنیتی اوروپانك
وسطلرینه طوغری شعشعه نثار اولمغه

ایلر ایدی. حتی ملت قدیمۀ عرب دخی
کعبه نك مرکز عالمده بنا اولنمش بولندیغنی
سویلرلر ایدی. معهذا ملل قدیمه نك اشبو
اعتقادلریله استخفاف دخی لازم کلمز. انسان
کرۀ ارضك هانکی نقطه سنده بولنسه
اورامی البته برافقك مرکزی عد اولنور.
دائرۀ افق و انسانك حدود دوشونه بیلملـ
ـكی تشکیل ایتمش اولسه بیله ینه کندیسنی
برعالمك یعنی برجهان معلومیتك تااورته سنده
بولمسی حقلی کوریلور.
هومره اسناد اولنان کرۀ مسطحه

اوزرنده اوچنجی درجه ده دقت ایده جکمز
شی یونانستان وجزایر بحرسفید ایله اناطولی
و برالشام ومصر سفینه نك ثمن طوغریجه
رسم ایدلمش بولندقلری حالده ممالك سائره-
نك شیجه ده طوغری یه یاکز دمیده جك بر صو-
رتده رسم اولنمش بولنمیدر. بو رسمده ذکر
اولنان کره نك رسم اولندیغی زمانلرده
جغرافیا نظرنده اولدیغی کبی نظر تاریخده
دخی اولدقجه روشنلك پیدا ایتمش اولان
ممالك ایشته بونلردن عبارت اولدیغی
وجهانك سائر طرفلری ایسه بر ظلمت مجهو-

باشلایه‌رق مثلا فرانسه‌ده مظالم نصرانیه
ومحلیه‌دن بیزار اولوب ده اندلس اسلا-
منه دخالت ایدن قوجه بر اردو اکر
لازم کاورسه مسلمان اوله‌جقلرینی دخی
درمیان ایدنجه « مرام بزدن استمداد
ایسه مقابلنده قبول اسلامه نه حاجت ؟
اسلام خواهش قلب ایله قبول اولنور .
شرطله اکراهله دکل . فقط عدالت
و حمایت اسلامیه سزڭ ده امدادکزه
یتشور » یوللو جوابلر ویرلمسی وهرحال
وحرکتده اسلامڭ تفوقی کوسترلمسی براز
دها همتله حقیقةً بتون اوروپای مسلمان
ایده‌بیله‌جکنی کورمك دوربینلره خرده‌-
بینلره‌ده محتاج دکل ایدی .

پیه‌رلرمیت حاضر اوروپاده بوقدر
جهل بو قدر تعصب وار ایکن بونلری
اسلامیت علیهنه تحریك ایلر ایسه محو
اسلامه موفق اوله‌جغنی دوشونمش

وایشته بو مطالعه وقرار اوزرینه کویا
کندیسنه سمت سمادن صدالر کلدیکندن
وحضرت عیسی مسلمانلر النده قورتلمق
ایستدیکندن بحثله نیجه نشریات جهله
فریبانه ایله اوروپایی محاربهٔ صلیبیه‌یه
تشویق ایلمشیدی . بو تشویقات پاپالق
مقامنڭ دخی منافعنه موافق کلوب ده
پیه‌رلرمیتده قوت و یر یلور ایسه ارتق
بتون اوروپانڭ یرندن اوینایه‌جغنی
تصور ایتمك کوچی اولور ؟ بناءً علیه
میلادڭ ۱۰۹۱ سنه‌سنده همان عموم
اوروپا یرندن اوینایه‌رق آسیا اوزرینه
ییقلمغه طورانمشجه‌سنه برحرکت مجنونانه
میدانه چیقمش ایدی .

بو یله برحرکت عمومیه‌یه مقابله بالمثل
اولمق اوزره بتون عالم اسلامیت یرندن
اوینامش اولسه استبعاد ایدلمامك لازم
کاور ایکن یالکز مصر وفلسطین وسوریه

لیت ایچنده مستغرق بولندیغنی اثبات ایلر .

او زمانلر جهانڭ سائر طرفلری نصل
برظلمت مجهولیت ایچنده مستغرق بولندیغنی
اکلایه‌بیلمك خصوصنده دخی اشبو کرهٔ
مسطحه بزه خدمت ایلرکه بوده دردنجی
درجه‌ده دقت ایده‌جکمز شی صایلور .
اوزمانلر دنیانڭ اطرافی دائرا مادار عظیم
برنهر ایله محاط اولدیغی اعتقاد ایدیلور
واسمنه دخی « اوقیانوس نهری » دنیلور
ایدی . قطعهٔ بریه‌دن قطعهٔ بحریه‌یه چیقمق
ایچون ایکی بوغاز فرض اولنه‌رق بریسی

شمدیکی سبته بوغازی اولدیغی حالده‌دیکری
دخی قره‌دکزه لازستان طرفندن کاوب منصب
اولان وشمدیرده پك آزالمش وکوچولمش
اولدیغی حالده اوزمانلر یا دهابیوکو یاخود
یونانیلرڭ کوزلرینه اویله کورونمش بولنان
« فاز » نهریدر دنیلور ایدی . بوسفور
وکابیولی بوغازلرنده شرقدن غربه طوغری
آقنتی اولدیغی کبی بوآقنتی‌یی سبته بوغازینه‌ده
حکم ایلیه‌رك میاه بحار شرقدن غربه طو-
غری آقه‌رق اوقیانوس نهرینه کیردکدن
صکره نهر مذکور مجراسی ایله دنیانڭ

[illegible]
اسلاميه‌نك اشبو حركت عموميه‌يه كوكس
ويرمسی فوق الغايه شايان اهميت بر
[illegible]
بردفعه‌يه‌ده منحصر قالمدی . ١٢٧٠ سنهٔ
ميلاديه‌سنه قدر سكز دفعه عمومی محاربات
صليبيه وقوعه كله‌رك مقدماتنده غالبيت
خرستيانلرده كورلديكی حالده نتايجنده
اسلام النده قالوب نصارا برالشامده فتح
ايتمش بولندقری يرلردن كاملا طرد
اولنديلر .

محاربات صليبيه‌نك بر حركت مجنونانه‌دن عبارت اولديغنه اكرچه اصلا شبهه ايديله‌مز ايسه‌ده بومحاربات قرون وسطينك كافهٔ استعدادلرينی [illegible] خدمت ايلمش اولديغی كبی قرون [illegible] دخی حلولنی تقريبه پك بيوك ياردیم ايتمش اولديغندن حكمت تاريخيه [illegible]

بومنافعی اصلا انكار اولنه‌مز .

تواريخ عموميه‌ده كوررسكز كه ازمنهٔ متوسطه‌نك اقسام سائرهٔ تاريخيه‌دن مدار فرق وتمييزی اولان استعدادلری صايلديغی صره‌ده جهل كلی وتعصب [illegible] وجود [illegible] دخی تعصب [illegible] جهل ايله تعصبك صورت وكيفيتلرينی اوجه كوردك . [illegible] عبارت بولنان انكليز يسيونی دخی بوجهل ايله تعصب وجوده كتوره‌جكنی پك قولای تصور ايده‌بيلورز . [انكليز يسيون ايچون حاشيه‌لر ميانده بربند مخصوص واردر . مراجعت بيوريله] بونلردن صكره اصل نظر انتقاده آلنه‌جق شيمدی دره‌بكيلكی ايله شواليه‌لك قالور كه بونلردن اولا دره‌بكيلكی حقنده بر [illegible] قرون وسطينك

اطرافنی طولاشه‌رق فاز بوغازندن ينه بزم [illegible] فنده‌كی بوغازدن چيقسه‌ده غرق تهلكه‌سندن وارسته‌قالسه برزمانته‌كره شرق طرفنده‌كی بوغازدن كيروب كله‌جكی حكم اولنور ايدی .

بوخيالات اوزمانك حقايق فنيه‌سی [illegible] وتفصيله لزوم كوردك . حقايق جغرافيه‌[illegible] حقايق تاريخيه‌نك دخی خيالاتدن عبارت اولديغی مبحث عائده‌سنده تفصيل اولنمش

[illegible] ملتلره اسناد ايلدكاری احوالی تفصيله كيريشه‌جك اولسه‌ق بو سطرلری لزوم حقيقيسندن پك چوق زياده اوزاتمق لازم [illegible] سبته بوغازينك خارجنی و شمديكی قناريه اطه‌لرينی جنت اعتقاد ايدرك ارواح صلحا[illegible] دخی جملهٔ معتقداتلرندن اولديغنی خبرويره‌لم ده بوبحثی ختامه ايصال ايده‌لم .

* *

بنه ابتدالرينه طوغرى عطف نظر اقتضا ايدر ·

روما اوزرينه هجوم ايدن باربارلرك عن‌اصل اوچ جنسدن عبارت اولدقلرى حالده هر جنسك برطاقم ناملر ايله برچوق اقوامه منقسم اولدقلرينى اوجه خبر ويرمشيدك · حالبوكه بو اقوامك دخى هر برى برچوق عشيرتره وآنلر دخى بر چوق اويماقلره منقسم ايديلر · قبائل اوزرينه رياست ايدنلره مورخلر مؤخراً « قرال » عنوانى ويرمشلر وايكنجى واوچنجى درجه‌لرده‌كى تقسيمات اوزرنده يعنى عشيرتلره اويماقلره رياست ايليانلرى دخى « سنيور » وسائر ناملر ايله ياد ايتمشلر ايسه‌ده بونلرك بدايت استيلالرنده نه‌قراللرى نه‌ده سنيورلرى بوتعبيرلردن بزم آكلاديغمز سنيورلر كبى دكل ايديلر · باربارلغك مدنيتدن الك بيوك فرقى استقلال وحريت شخصيه اولوب بوحس الك عاجز بر باربارك قلبنده‌ده جايكير اولور · بناءً عليه قراللرى نه‌قدر مستقل ايسه سنيورلرى وسائر رؤسالرى دخى او قدر مستقل اولدقلرندن قراللرى رؤساى سائره‌يه شمدى بزده حكمدارلرمزك كندى جنراللرينه اولان حكمرانلغى كبى حكمران اوله‌ميوب عادتا آرقداش كبى معاملهٔ متساويه‌ده بولنورلر ايدى · حالبوكه رئيسلر دخى كندى قبيله‌لرى خلقى اوزرينه او يله نفراته ايديلان معاملات كبى معامله ايتمزلر ايدى · بلكه آنلرك آره‌سنده دخى آرقداشجه بر معامله جريان ايلر ايدى · بوحال بوكونكى كونده دخى اهالئ عشايرده بولنور · رئيسلرينك « اغا بك پاشا » كبى بر عنوانى بيله بولنميه‌رق عربلر مثلا « يا احمد! » ديه رئيسلرينه خطاب ايدرلر · رؤسانك بر عنوان مخصوصى اولان واهالى اوزرنده بر نفوذ مستبدانه‌سى

هومر وهزيوده اسناد اولنان كرهٔ مسطحه‌دن صكره ايكنجى درجه‌ده اسكى اوله‌رق الده موجود اولان خريطه اراتوستنك خريطه‌سيدركه « ٢ » اشارتيله بر نسخه‌سى ربط اولنمشدر ·

اراتوستن شمديكى طرابلس غرب ولايتى داخلنده اوزمانلر « سيرن » تسميه اولنان بر شهرده ميلاد عيسادن ٢٧٦ سنه مقدم تولد ايتمش وعلم هندسه‌ده تبحر ايلدكدن صكره هيئت وجغرافيا وفلسفه وصرف وادبياتده دخى پك بيوك بهره قازانوب اشبو فنلرك كافه‌سنه عائد برچوق كتابلر يازمش ايسه‌ده حيف كه الك بيوك قسمى ضايع اولمش واليوم پك مهم وقيمتدار اولان خريطهٔ عموميه‌سى ايله بعض آثار جزؤيه‌سندن معدود قالمشدر ·

بو ذات مشهور اسكندريه كتبخانه‌سنك حافظ كتبى اولمغله فنونده تبحرينه اصل بومأموريتى سبب اولمشدر · الك اول دائرهٔ نصف نهارى اولچه‌رك بر درجه قوسده بولديغى مسافه اوزرينه اوچيوز التمش درجه‌يى بالحساب ارضك يالكز كريتنى دكل

يونان عشاير اصـل بداوتدن چيقمش ده
بياغى مدنيلشمش عداولنور ·

بار بار قراللرينك معيتلرى رؤسـاسنه
بويله آرقداشجه‌سنه معامله ايتملرى طبايع
[illegible]
[illegible]
و يره‌رك سركاره چكيرمش اولديغى اوزره
بار بارلر قراللرى دخى معيتلرنده‌كى سردار-
لرى او موقعلره كنديلرى تعيين ايتمش دكل
ايديلر · بلكه اشبو رؤسـانك كافه‌سى
پدرلرندن منتقل برحـق رياستله كندى
[illegible]
ايدى · بونلرك جمله‌سنك حكومتـلرى
حكومت پدرانه ايدى · حتى رئيسـلرى
[illegible]
او يماغك مقام ابوتنده عد اولنور ايدى ·

ايمـدى قبـائل و عشـاير مذكوره
آوروپايه منتشر اولدقلرى زمان واقعـا

شمدى بزه جغرافياى قديمك كوسـترديكى
اوزره بيوك بيوك قطعات ارضيه اوزرنده
تأسيس بنيـان حكومت ايلمشلر ايسـه‌ده
بو حكومتـلرك جمله‌سى شمـديكى كبى بر
[illegible]
صورت يكپارده اداره اولنمزلر ايدى ·
بلكه بر اولكانك ولايتلره سنجاقلره قضالره
انقسـامى كبى بونلرك دخى ايكنجى او-
چنجى دردنجى درجـه‌ده‌كى قطـعات
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
بونلر كندى مدنيتـلرينى توسـيع و تنظيم
[illegible]
كوريله‌ميه‌جكى زمان حلول ايلدكده هر

جسـامتنى دخى ميدانه چيقـارمش و دور
ارضك ايكيوز اللى ايكى بيك ستاد (يونانلر
[illegible]
[illegible]
قيـاسى پك چـوق زمانلره قـدر يكانه
بر جغرافيـا اولمق اوزره حكم سـوردش
و بعض حسـاباتى يكرمى عصر صـكره
[illegible]
[illegible]

قوجه فيلوس سكسـان ايكى ياشـنه
[illegible]

كتاب طبيعتى اوقو يوب ده اجراى تدقيقات
[illegible]
[illegible]
[illegible]
محروم ايتمك صورتيله انتحار ايتمش كيتمشدر ·

حكيم مشـار اليهك ياپديغى خريطه
[illegible]
ايسه جغرافيانك نه‌قدر ترقى ايتمش اولديغى
اكلاشيلور · واقعا هومر زمانـندن
اراتوستين زمانه‌قدر علم تاريخ دخى پك زياده
ترقى ايتمشدركه بو ترقينك نسبتى دخى اشبو

سردار و هرسنیور اولکی استقلال تامنی محافظه غیرتندن بالطبع واز کچمدکاری کبی لذت استبداد و غیرت تکاثر بیوکاری کوچکلرك ملکنه طمعکار ایلدیکندن بوندن دخی درلو درلو فنالقلر باش کوسترمشدر ۰

ایشته ازمنهٔ متوسطه‌نك دره بکیلری بو رؤسا و سردارلر و سنیورلردر ۰ بونلرك آره‌سنده بالطبع ملك منازعه‌لری و ناموس دعوالری چوغاله‌رق جمله‌سی یکدیکری علیهنه محاربانه قیاد ایدرلر ایدی ۰ محاربه دینلان شی آدمه واقچه‌یه موقوف اولوب دره بکیلری اداره‌لری آلتنده بولنان یرلر اهالیسندن الك ایشه یارایانلری خدمت عسکریه‌لرینه آلدقلری کبی ذاتاً بویله آدملر چفتجی و چوبان کبی یاشایه‌جقلرینه اغا وعسکر کبی یاشامق ایچون سنیورلرك خدمتلرینه جان آتارلر ایدی ۰ اقچه خصوصنه کلنجه سنیورلر کندیلرینه تابع اولان فقرای اهالی‌یی عادتا صو یارلر ایدی ۰ هله دها صکره تبعه‌لرینك عرضلری بیله کندیلرینه مباح اولمشیدی یا!

الیوم طاغلر اوزرنده برطاقم اسکی حصارلر خرابه‌لری کوریلورکه ایشته بونلر دره‌بکلرینك تحصن ایلدکاری یرلردر ۰ زیرا بری برینك تعرضلرندن شرلرندن اصلا امین اوله‌مدقلری جهتله جهانك باشنده بلا اولان بو حریفلر کندی نفسلرینك سلامتندن ده امین اوله‌میه‌رق بو حصارلر ایچنده کندی کندیلرینی ابدیاً قلعه بند ایتمکده ایدیلر ۰ آرتق بویله بر زمانده قراللرك بر حکمی اوله‌بیله‌جکی تصور ایدیله‌بیلورمی؟ غایتی قرال دخی طوغریدن طوغری‌یه کندی اداره‌سی آلتنده بولنان اهالینك سنیوری اولوب سائرلری ایسه هر بری کندی یرلرنده برقرال اولمشلر ایدی ۰

ایکی خریطه اراسنده‌کی فرقه بولنور ۰ اوروپانك قسم شمالیسیله آسیانك قسم شرقیسندن وآفریقانك قسم جنوب وغربیسندن ماعدا اوزمانجه طانتمسی قابل اوله‌بیله‌جك یرلری اراتوستن طوغری‌یه غایت قریب اولمق اوزره رسم ایتمشدر ۰ ازجمله قره دکزه دوکولن فاز نهری اوقیانوس نهرینه واصل اولور بر بوغاز اولمیوب منبعی معلوم بر نهر اولدیغنی کوسترمشدر ۰ یالکز حزر دکزینه دوکولن بیوك نهرلری بحر ظن ایدرك اوقیانوس شمالی‌یه چیقار کنیش بر بوغاز صورتنده رسم ایتمشدر ۰

رسم ایلدیکی خریطه‌نك بر طرفنه یازدیغی عباره‌دن اکلاشلدیغنه کوره اراتوستن اوزمانلر «ایبریا» تسمیه اولنان اسپانیادن قالقه‌رق بحر اطلس شرقیدن جنوبه طوغری کیده کیده آفریقا قطعه‌سنی طولاشدقدن صکره هندستانه قدر واریله‌بیله‌جکنی و بلکه بو سیاحت اثناسنده انسان ساکن اولمسنه مستعد برچوق یرلر دخی بولنه‌بیله‌جکنی حکم ایلمشدر ۰ مشارالیهك بو حکمنی اون یدی عصر صکره قرستوف

ردهٔ متوسطه‌دن بر استعداد زنكينى اولان بو حال نهايتلرنده اوقدر مظالمه ميدان آچمش وكرك قراللر وكرك اهالى اشبو دره بكيلرى النده او درجه‌لرده معلوم مشهور اولمشدر كه اهالى بونلره قارشو طرف طرف اتحادلر ايدرك سلاحلاندقلرى زمان قراللر دخى اهالى ايله اتفاق ايتمكه مجبوريت كورمشلردر • بوحالى ازمنه قديمه‌ده كورمك قابل اولمديغى كبى ازمنهٔ جديده ده كورمك هيچ قابل اوله‌مز • زيرا ازمنهٔ قديمه‌ده بومثللو رؤسا معيتى خلقى اوزرنده عادتا پدرانه بر حكومت اجرا ايلرلر ايدى • دره بكيلرى ايسه تبعه‌لرى اوزرنده دائمى برحيدود دائمى بر جلاد اولمشلردر • هله قرون جديده‌ده بومثللو مظالمه جرأت ايتمك ايستيانلر هركيم اولورلر ايسه اولسونلر قوانين عدليه‌نك واسطهٔ اجراى احكامى اولان كيليوتينلره دار اغاچلر ينه حواله ايدلمك محققاتدندر •

دره بكيلرينك جهانى قاصوب قاوور-دقلرى زمانلرده اكر پاپاس طائفنى كرك خلق وكرك قراللرى قورتارمق ايستمش اولسه‌لر ايدى شبهه يوق كه پك قولاى موفق اولورلر ايدى • زيرا اهالى اوزرنده نفوذلرى اولمغله بونلر عليهنده ايده‌جكلرى تشويقلر مطلقا ثمراولور ايدى • پاپسلر دخى انلرك شريك جنايتلرى اولمشلر ايدى • انلر واسطه‌سيله خلقى صويمق منفعتى پاپسلر ايله دره بكيلرى آره‌سنده بر مناسبت شديده پيدا ايلمشيدى • هله دها صكره‌لرى پاپاسلر دخى كندى كليسه‌لرينه وقف ايديلان يرلرده عادتا دره بكيلكى ايتمشلردر يا! تشبيه دكل قطعى اوله‌رق ديرزكه هم اومحلك پاپاسى هم‌ده دره بكى صورتيله

قونوب بك طوغرى بوله‌رق عدسته‌نه كيده‌يم ديركن آمريقايى كشف ايلديكى كبى واسقوده غاما وسائر بحريون دخى بو اثره اقتفا ايدرك نهايت ديدبرونى طولاشديلر • مع هذا خط استوايه طوغرى صوقولدقچه حرارتك آرتمسنه نظراً اراتوستن قابل اسكان اولان ممالكى جنوب جهتندن بر خط ايله تحديد وتعيين ايمسى دخى كورلمكده‌در •

*

اراتوستندن صكره بزم ايچون الثاسكى جغرافيا هيپارقك جغرافياسيدر • حكيم مشار اليه قدمانك «بيتينى» تسميه ايلدكلرى شمديكى خداوندكار ولايتنك او زمانلر نيسه • تسميه وشمدى ازنيق قصبه‌سى اهاليسندن اولوب تدقيقات هندسيه‌وهيئيه وجغرافيه وسائره‌سنى ميلاددن١٢٨و١٢٧ سنه مقدملرنده ردوس جزيره‌سنده اجرا ايتمشدر • هيئته متعلق برچوق كشفياتى ميانده شمسك وقمرك كرهٔ ارضه اولان بعدلريله جسامتلرى كبى حقيقة محير عقول شيلر واردر • ايلك اسطرلاب انشا ايدن كنديسيدر • تأليفات كثيره‌سندن همان

حكومت سورنلری چوق اولمشدر . نه حاجت ؟ روما دسپوطی دیمك اولان پاپا جنابلری اراضی واملاك موقوفه‌نك برالكا قدر چوغالمسی اوزرینه نصل كه جسمانیةً بر پادشاه اولمش وهم دسپوطلق هم ده پادشاهلق ایتمش ایسه دیگر پاپاسلر دخی انك كبی هم دره بكیلكی هم پاپاسلق ایتمشلردر .

قرون وسطینك قسم اولی ازمنهٔ قدیمه‌یه قریب اولدیغی حالده قسم اخیری ازمنهٔ جدیده‌یه قریب اولمسی اشبو دره بكیلكی خصوصنده دخی حكمنی كوسترمشدر . زیرا محاربات صلیبیه زمانه قدر دره بكیلر ینك بوجبارلقلری كیتدكجه آرتدیغی حالده محاربات صلیبیه‌ده قوماندانلر انتخابی ورؤسای منتخبه‌یه اطاعت یمینلری كبی عادتلر میدان اله‌رق هله مسلمانلرده كوچكلرك بیوكلره اطاعتی و بیوكلرك كوچكلره حرمت و رعایتی اولدیغنی كورنجه اوروپالیلرده دخی قراللرك حقوقی بیاغی طانمش و سنیورلرك دخی كندی حدودلری داخلنده حقوق ووظیفه‌لری تعیین ایدلمشدر . برصورتده كه مؤخراً قرون جدیده‌یه دهازیاده تقربله اشاغیده كوستریله‌جكی اوزره خلق دخی كندی حقوقنی طانیمغه باشلادیغی زمان سنیورلرك جبارلغی همان بالكلیه حكمدن دوشمكله یاقلاشمش و بوجهتدن قرون جدیده حكمی میدانه چیقمغه كركی كبی یوزطوتمشدر .

شوالیه‌لك جهتنه كلنجه تقیداتیله مشغول اولدیغمز قسم تاریخك استعدادات اساسیه‌سندن اولان بومسئله آنجق محاربات صلیبیه نتایجندن اوله‌رق میدانه چیقمشدر . زیرا محاربات صلیبیه اثناسنده وكرك آندن صكره پاپاسلق دیمك برنوع قهرمانلق و

كافه‌سی ضایع اوله‌رق زمانمزه یتیشه بیلمش پك جزؤی آثاری میاننده برده خریطهٔ عمومیه‌سی واردركه «٣» رقیله ربط اولنان خریطه‌در .

هیپارقك خریطه‌سیله اراتوستنك خریطه‌سی ارەسنده وهلةً همان فرق كوریله‌میه‌جك ظن اولنور ایسه‌ده براز دقتلیجه باقیلنجه بوفرق پك آشكار كوریلور . فقط فرقك آزلغی برحكم كوتوره‌مز . زیرا ایكیسی ارەسندن یوز سنه‌دن آز برزمان كچمش اولوب بومدت ظرفنده ایسه شكل ارضك تصحیحات كلیه‌سنه یاردیم ایده بیله‌جك قدر سیاحتلر اجراسی دخی اوزمانه كوره قابل اوله‌مز . ایكی جغرافیا ارەسنده هیچ برفرق بولنمه‌یله هیپارقك اراتوستنی تصدیق وتأیید ایتمسی جغرافیانك ترصین بنیانی فنیتی خصوصنده بیوك برخدمت صایله‌جغی دركاردر .

هومره اسناد اولنان كرهٔ مسطحه و ممالك معلومه دائره‌سی نه قدر كوچك ایكن اراتوستنك بوحدود معلومیتی ممالك مجهوله‌یه طوغری نه قدر توسیع ایتمش

تیرمالق دیمك دخی بر نوع زهد و عبادت
جنی بلمق عد اولنمیوردی . اویله یا !
پاپاس النه سلاح آلورسه نه اولور؟ قهرمان
دخی اولمغه صلاحیتدار ایسه نه
اولور؟ اینته شوالیه‌لر بویله کوکسلرینه
... قهرمانلر اولمشلردر که بونلر
... صکره دخی نصرانیت
کلیساسنك دشمنلری عد اولنان عربلری
طرددن ماعدا شمال جهتندن هنوز خر-
ستیانلغی قبول ایتامش اولان بعض باربار
ملتلری خرستیانلغه ادخال و بالخصوص پاپا-
لق مقامنه اطاعت ایتیان و بناءً علیه رفض
والحاد ایله اتهام اولنان خرستیانلری قهر و
تدمیر ایچون دخی بر آرزو صورتنی آلمشلر
ایدی .

شوالیه‌لرك بداوتی فنا دکل ایدی .
اخلاق عالیهٔ قهرمانانه‌یی ایلرویه کوتو-
روب عاجزلری محافظه ظالملری تنکیل و
هله قادینلره تعظیم و تکریم اساسی اوزرینه
مبنی بولنان کوزل مسلکلرینی محافظه ایلد-
کلری مدت ممالك متمدنه‌نك اعلا بر پولیسی
اولمشلر ایدی . هیچ یالان سویلمزلر هیچ
خیانت ایتمزلر ایدی . فقط صکره‌لری پك فنا
صورتده بوزیلدق وجودلری پك از زمانده
زووم کورلمشدر . اصوللری نظاملری بو
صورتله مختل و ... زمانلر بونلر و قهر
... مستهزا و مستحقر آدملر اولمشلردر که
اسپانیا ارباب قلمندن مشهور سروانتس
دون کیشوت عنوانیله تصویر ایتدیکی
بر مجنون شوالیه جهتی کوستریورمش و حا-
لبوکه حقیقتده بو قهقهه‌یه شایان اولان دون
کیشوت کبی بر مجنون دکل بلکه عمومیت
وزره شوالیه‌لك ولهجغی درکار بولنمشدر
بورایه قدر اجرا ایلدیکمز تمهیداتده
قرون وسطینك قسم اولی استعدادلرینی
کاملاً ذکر ایتمش اولدق . بوندن صکره

اولدیغنه دقت ایدیلوب ده بر ده هیپارقك
بوغه‌دکی ...
تدقیق ایدیله‌جك اولورسه ترقیات متتابعهٔ
جغرافیه حقنده بر فکر صحیح پیدا ایدلمش
اولور . آسیانك ایچلرینه و توروس طاغلرینه
طوغری اراتوستنك معلوماتی پك آز ایکن
هیپارق شمال و جهت ... و وسیع
... و بحر خزر
و بحر سیاه سواحلنی دخی تصحیح ایده
بیلمشدر .

سبته بوغازندن چیقیلنجه هندستانه
قدر بحراً کیتمك ممکن اولدیغنه هیپارق دخی
قناعت ایلمش و ارضك مطلقا بر کره بر یلدیز
اولدیغی ادعاسنه الك بیوك قوت ویرمشدر .

* *

هیپارقدن ایکی یوز سنه صکره سترابون
جغرافیاسی میدان المشدر . اشبو حکیم
سترابون بزم اناطولیده‌کی آماسیا اهالیسندن
اولوب اناطولی وقفقاس وسوریه و مصر
و یونانستان طرفلرینی اوزون اوزادی یه
دولوب طولاشدقدن صکره رومایه کیتمش
و بقیهٔ عمرینی دخی اوراده کچیرمشدر .

دخى قسم مذكورك ازمنهٔ جديده‌يه قريب
اولان قسم اخيرينى تصويره باشلايه‌جق
وشو قسم اولنده اولان فنالقلرك نصل
يواش يواش زائليت استعدادينى آلديغى
كوستريله‌جك ايسه‌ده استعدادات مذكو-
ره‌نك جمله‌سى بر يرده وبر صورت مجمله‌ده
كورلمك مقايسهٔ واقعه‌مز حكمنى دها زياده
قوتله ميدانه قويه‌جغندن ايشته شوراجقده
اواجمالى ياپمغه لزوم كورمكده‌يز .

اجمال شودركه : روماليلر كندى
وقتلرنده معلوم اولان ممالكى كاملاً ضبط
ايتمش وازمنهٔ قديمه‌نك اوزمانه قدر طرف
طرف موجود اولان اصول معيشت و
مدنيتنى مزجاً تعميم ايتمش بولندقلرى حالده
باربارلر كله‌رك رومايى محو ايتمشلر . او
مدنيت قديمه يرينه كندى اصول مدنيتلر-
ينى قويمشلر . خرستيانلق ايسه بت‌پرستلك
زمانك هرشيئنى محو ايدرك يرينه كندى
اصول وقواعدينى قويمقله برابر درحال او
دخى بوزلمش . جهانى بر جهل بر تعصب
ظلمتى بورومش . اسكى باربار سردارلرندن
بوزمه اولان دره بكيلرى ظلملريله جهانى
ترتيمشلر . قراللر دخى بوستان قورقولغى
كبى قالمشلر . پاپالر مظالمده دره بكيلريله
مسابقته چيقمشلر . پاپالردن بدأ ايله الك
عادى پاپاسلره وارنجه‌يه قدر ظلمده رذا-
لتده اودرجه‌يه وارمشلركه اسكى قيصرلرنك
مظالم ورذائلى بونلره نسبتله يوز صويى
مرتبه‌سنده تلقى ايدلمك لازم كلمش . بو
جهل ايله تعصبدن هم محاربات صليبيه
تولد ايتمش هم‌ده انكيزيسيون جمعيتى
وجوده كلمش . نهايت مظالم جهلك طا-
قتنى توكتديكى كبى محاربات صليبيه دخى
عربلرده اولان انتظامى عدالتى مدنيتى
جهانه كوستره‌رك ايشته ازمنهٔ متوسطه-
نك بويله هر جهتى شايان نفرت واستكراه

بوذاتك كوزل بر تاريخ عمومى يازديغى
آثار جغرافيه‌سندن اكلاشيلديغنه ايسه‌ده
حيفا كه او تاريخ كلياً ضايع اولمشدر .
اون‌يدى كتاب اوزرينه يازديغى جغرافيانك
بر مقدارى ضايع اولمش ايسه‌ده قسم
كليسى متأخرين الينه واصل اولمشدر .
سترابون اويله اراتوستن وهيپارق كبى
جغرافيانك قوزموغرافيه عائد اولان قسميله
اشتغال ايتمامش وفن مذكورك او جهتنى
بيوتمامش ايسه‌ده خريطه‌سنه شكل ممالك
معلومه ديكرلرندن دها پك چوق زياده
مكمل اوله‌رق رسم اولنه‌مديغى كبى بخصوصه
تفصيلات جغرافيه‌سنده مملكتك دينلرينه
لسانلرينه اخلاق وعادتلرينه دائر اوقدر
طوغرى معلومات ويرمشدركه ازمنهٔ متوسطه‌يه
قدر هپ سترابونك معلوماتى اوروپاجه
مقبوليت عموميه‌يه مظهر اوله‌رق يالكز
«جغرافياجى» دينلديكى زمان يالكز سترابون
اكلاشيلور ايمش . بوذاتك جغرافياسنده
ويرديكى تفصيلات عمده بر چوق دخى
معلومات تاريخيه بولنديغندن بوكا نظرا
كيم بيلور اصل تاريخ يوللو يازديغى كتابلرى

اولان فنالقلرینی ازاله لزوملری حس اولنمغه باشلامشدر .

قرون وسطی فنالقلرینك ازالهسی لزومی اول باول حقوق عمومیه جهتندن باش كوسترمشدر . بونك سببی ایسه جهانك جبار كسلمی قضیهسی اولمشدر . زیرا بر یندن كلیسا بتون جهانی كندی استفدهكاهری اتمك ایستدكاری كبی بریاندن دخی دره بكیلری واصیلزادكان بتون جهان كندی مالكانهلری كندی چفتلكاری اولمق داعیهسنه قیام ایتمشلر ودیكر طرفدن قراللر بالطبع جهان اوزرنده كندی حقوق حكمرانیلرینی یوروتمك آرزوسنده بولنوب دردنجی طرفدن دخی اهالی هانكی طرفه قول اولهجقلرینی شاشیردقله برابر هیچ اولمز ایسه بو دنیاده انرلك دخی یاشامق حقنه مالكیت احتیاجنی حس ایتمشلر ایدی .

بورقبتلر اثناسنده برزمانلر اوروپانك بعض یرلرنده حكمدارلر دره بكیلرینك نفوذلرینی قیرمق ایچون پاپاس طاقمی ودیكر زمانلرده بشقه یرلردهكی حكمدارلر دخی بالعكس پاپاسلرك نفوذینی قیرمق ایچون دره بكیلرینی الهلمق جهتنه سلوك ایتمشلر ایسهده بو تشبثلرك كافهسی یند دره بكیلرینه ویا سمری قوتلندیرمش وقرالرلرك حكمو متنی حكمدن دوشورهرك اهالی یی برقاتدها ازمش اولمقدن بشقه بر نتیجه كوسترهمامشدر . نهایت فرانسه قرالی لوئی لهغرو جهسندن دها عاقل جیقهرق دره بكیلری و پاپاس كروهی كبی هم كندیسنه اطاعت ایتمیان همده خلق اوزرنده مسلط اولان حریفلری التزام ایتیوب بالعكس اهالی طرفنی التزام ایدرك بونلری همزادكانه و سمره مسلط ایتكی وهمده كندیسنه منتدار ایتكی

نه قدر مكمل ایمش . فقط جغرافیاسندن دخی تاریخه پك بیوك برفائده حاصل اولمش ومورخین قدیمه سترابونك برچوق پارچهلرینی ایضاحات تاریخیه مقامنده درج واتیان ایتمشدر .

بز سترابونك خریطهسنی « ٤ » رقیله ربط ایلدك .

* *

سترابوندن صكره مشهور بطلیوس كلور كه جغرافیون قدیمهنك خاتمهسیدر . بطلیوس میلادك ایكنجی عصری برجنسدن

اولوب فقط اراتوستن وهیپارق كبی صاحب كشفیات برحكیم اولمق نویه طورسون سترابونكی برسیاح یه ولیوب كندیسندن اول كلان حكمت آثار تدقیقیه وكشفیهسی برترتیب اوزره یازمش جامعتن برمؤلفدر . برچوق آثاری زمانمزه یتشمش اولوب شو مجموعه عائد اولان جغرافیاسی تقو پرینك حركت محوریه ارضیهیی اثبات ایدنه كی زمانه قدر « بطلیوس اصولی » دیه عین حقیقت اوهرق قبول اتمشلر .

« ٥ » اشارتیله ربط ایلدیكمز خریطه.

خريطة ٥

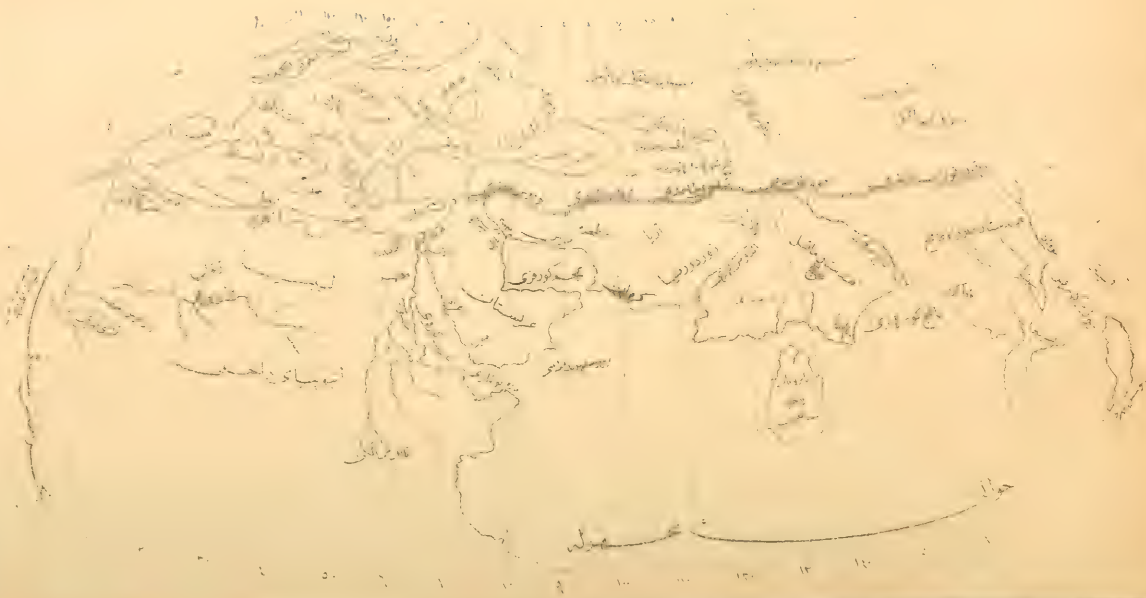

قورمش وایشته بوقرار اوزرینه اوزمانه قدر سنیورلرك عادتا اسیری اولان اهالی یه کندی حریتلرینی بهر نفوسه بر بدل معین مقابلنده صاتهرق بونلری « سرف » دنیلان حال اسارتدن قورتاردقدن صکره « حقوق اهالی » دنیلان امتیازاته نائل ایتمکه باشلامشدرکه او امتیازات دخی حقوقه وجنایاته دائر محاکهلری سنیورلرك کیفنجه کورلمیوب حاکملر طرفندن کورلمك وهرکس کندی مالنه کندیسی صاحب اولوب اویله اولکی کبی مالیده جانیده عرضیده سنیورلرك اولماق کبی حقوق وحریت عمومیه یه حقیقة اساس اولهجق شیلردر .

لوئی لهغرو بوصورتله حریت وحقوق فروشلغی اولا کندی مالکانهسی اولان یرلرده اجرایه باشلامش ایدی . هرکسك حریتنی صاتون الق خصوصندهکی غیرتنی سائر سنیورلر کورنجه چونکه محاربات صلیبیهدن و یاخود یکدیکری علیهندهکی جنکلردن طولایی انلر دخی پك زیاده زوکورتلهمش بولندقلرندن انلرك ده بر چوقلری کندی مالکانهلری اهالیسنه بوحقوق و حریتی صاتمغه باشلایهرق ایشته بوتشبث اوروپا اهالیسی اوزرندهکی اسارت صحیحهنك ازالهسنه بر مقدمه اولمشدر .

لوئی لهغرونك اشبو تشبثی اون ایکنجی عصر میلادك اوائلنده اولوب ینه بو صرهلرده ایرنر یاخود ورنر نامنده بر آلمان ایتالیاده ناپولی قطعهسی داخلنده امالفی نام محلده روما ایمپراطورلرندن ژوستینینك « پاندقت » دنیلان اصول محاکاتنی بولمغله و بو ذات مؤخراً آلمانیا ایمپراطوری ایکنجی لوترك سرکتابتی خدمتنده بولنمغله روما حقوقنی

ـی دیکر خرائطه قیاس ایدیلور ایسه نه قدر مکمل اولدیغی کوریلور . مثلا اولکی خریطهلرده بحر خزردن بحر عمانه بر بوغاز چیقار دیه کوسترلدیکی حالده بطلمیوس خریطهسنده بو سهو عظیم دخی تصحیح اولنمشدر . هله دیکر خریطهلرده ممالك معلومه حدودی اولمق اوزره تعیین ایدیله بیلن حدودی بطلمیوس پك زیاده توسیع ایدرك کندی زمانه کوره بیلنمسی قابل اوله بیلن ممالکك کافهسنی او زمانك امکانی مساعدهسنده بولوغری یازمشدر .

بطلمیوس جغرافیاسی قوزموغرافیایی دخی ترتیب وتأسیس ایدرك کرهٔ ارضی مرکز عالم اولمق اوزره ثابت وشمس وقمر وسیارات وروادفی دخی بومرکز اطرافنده دور ایدر دیه حکم ایلمشدر . واقعا کوز ایله کورونیشه بو حکم پك موافق اولدیغندن قوپرنیق زمانه قدر کیمسه بونك علیهنده بولنهمیوب هرکس حکما هب بطلمیوسی شرح و ایضاح ایده ایده تدینه خدمت ایلمشدر .

خرائط سائرهده اولدیغی کبی بطلمیوس

بولونیاده علناً تدریس ایتدیرمکه باشلا‌دیغندن هرنه قدر پاپالق مقامی بوقانونی کندی منافعنه مغایر بوله‌رق روما حقوقنك منع تجدد وانتشاری ایچون الدن کلانی دریغ ایتمامش ایسه‌ده بو قانون نه زادکانه نه‌ده کلیسایه خدمت ایتمیدرك اصل حکمدارلر ایله برده اهالی‌یه خدمت ایلدیکندن حکمداران واهالی هپ قانون مذکوری محافظه ایلیه‌رك بوصورتله دخی حقوق عمومیه برقانون مقید ومحرر صورتنی المشدر . ظلمك تعمیمی ایله کوستردیکی احتیاج عاجل اوزرینه روما حقوقی تدریساتی اوقدر سریع برصورتده وسعت بولمشدرکه آز زمان ایچنده برچوق علم حقوق اربابی میدان الەرق احکام قانونك توسیعاتنه بیله قویولمشلردر . حقوق عمومیه‌نك کیتدکجه تأید ایتمسی پاپالق مقامی ایله سنیورلر علیهنه خنجر چکمك دیمك اولدیغندن کلیسا اربابیله دره‌بکیلری حکمدارلر علیهنه صولك شدتلرینی کوسترمکدن کیرو طورمدیلر ایسه‌ده حکمدارلر دخی کندی حقوقرینی تأیید غیرتندن کیرو قلمش ونهایت اوزره بو مسلك حقوق پرورده دوام وثباتدن آرمنیور . ترجمه . سن‌لوئی ، دیه کلیسانك کندی اعزه‌سی میانه ادخال ایلمش اولدیغی فرانسه قرالی کو یا امور دینیه‌جه بر انضباط اولمق اوزره انکیز‌یسیون جمعیتنك فرانسه‌ده دخی برشعبه‌سی بولنمسنه رضا کوسترمش ایدیسه‌ده ۱۲٦۹ سنهٔ میلادیه‌سنده برغمائیق سانقسیون » نامیله برقانون نشر ایدرك بونده فرانسه‌نك انجق جناب حقك عدالتنه مربوط بردولت مستقله اولدیغنی وپاپالق مقامنك اصلا اسیری اولەمیه‌

خریطه‌سنده‌دخی حبشستان وآسیا ایچلرینه طوغری ممالك بعیده احوالی انجلا وانکشاف ایلدیکی حالده اوروپانك شمال طرفلری ممالك مجهوله‌دن قالمسی جالب نظر دقت اولسه سزادر . بونك سببی ایسه شدت‌شتانك اوطرفلرجه مانع سیاحت اولمسی قضیه‌ـــیور . حالا بو کون بیله قطب جنوبی‌یه دکین بوقدر بیکلرجه میل مسافه‌لر قطع اولنه‌رق سیاحت ایدلدیکی حالده هنوز سیاحات شمالیه اکمال اولنه‌مامش دکلیدر؟ اوروپانك شمال طرفلری بطلیموسدن دها پك چوق صکره‌لره قدر هپ ممالك مجهوله‌دن اولمق حکمنی محافظه ایده‌کلمشدر . حتی ایمپراطور شارلمانك حین وفاتنده یعنی طقوزنجی عصر میلاد اوائلنده اوروپانك نه حالده بولندیغنی کوسترن برخریطهٔ قدیمه‌ده شمدیکی دانیمارقه واسوج ونوروج طرفلری « دانواز » و [illegible] حو[illegible] خلیفه‌لری [illegible] در . نه حاجت؟ « کائنات » سرلوحه‌سیله هر دولت ایچون [illegible] خصوصی [illegible] وجود [illegible]

جغنی و بناءً علیه اهالئ محلیه‌نك حقوقنی محافظه کندیسنه عائد بولنه‌جغنی وحتی امور روحانیه‌دن ماعدا هیچ بر حقوقده پاپاسلر وراهبلر بیله پاپالق مقامنه مربوط صاییلمیوب طوغریدن طوغری‌یه فرانسه حکومتنه مربوط صاییله‌جغنی وحقوقه و جنایاته عائد محاکمه‌لر ایکی پاپاس ارهسنده بیله اولسه ینه عموم خلق اوزرنده حکمی جاری اوله‌جق قوانینه تطبیقاً حل ایدیله‌جکنی قطعیاً بیلدیرمش ایدی .

آوروپاجه برنجی حکمدارلرك ایکنجی سنیورلرك اوچنجی کلیسالر بابنك دردنجی اهالینك حقوق و وظائفی اولمق اوزره درت صنفه آیرلمق لازم کلان حقوق یواش یواش هرطرفده تعمیم ایتمکه باشلادیغی زمانلرده واقعا ۱۲۱۵ ده انکلتره قرالی ژان سن‌ترك امضا ایتدیکی قانون کبیر کبی بعضری جمله‌دن زیاده سنیورلرك منفعتی موجب اوله‌جق بر صورتده وضع اولنمش ایسه‌ده حقوق دینلان شی بر کیفدن عبارت اولمیه‌رق بر قانونه محدود اولدقدن صکره نه قدر بر طرفی اضرار دیکر طرفی مستفید بیله ایده‌جك اولسه هرحالده اولکی قانونسزلغه نسبتله ینه بیولك بر انتظام صاییلور . لکن بوکا مقابل فرانسه‌ده بو مثللو قانونلر قرالك وسنیورلرك و حتی پاپاس طقملك منفعتندن زیاده اهالینك حقوق و حریتنی آرتدیره‌جق صورتده تحول و تجدد ایتمکه باشلامشدر .

ازجمله اون دردنجی عصر ابتداسنده ۱۳۰۲ سنه‌سنده فلیپ لەبل نام فرانسز قرالی اولا حکومت قرالیه نامنه کندیسیله اقرباسی و ثانیا سنیورلر نامنه بعض معتبران زادکان و ثالثاً کلیسا نامنه بعض قاردینالار ایله رابعاً دخی اهالی نامنه بر

ودانیمارقه واسوج نوروج وروسیه کبی دول شمالیه تاریخلرینه باقیلور ایسه بورالرینك نه قدر یقین زمانلره قدر ممالك مجهوله‌دن صاییله‌جق بر حال مجهولیتده بولندقری دها واضح ودها مفصل اوله‌رق کوریلور .

ایمدی جغرافیانك ترقیات متتابعه‌سی نظر دقت ومحاکمه‌مزده کوزلجه اجمال ایدیلوب ده دوشونیله‌جك اولورسه کوریلور واکلاشیلورکه تاریخ جغرافیادن دها کج ترقی وتوضح ایتمشدر . زیرا اوجله دخی دیمش اولدیغمز و جهله بر محلك اولا احوال جغرافیه‌سی اوکرنیله‌رك بعده تدقیقات تاریخیه‌سنه باشلانمق ضروریات تاریخیه‌دندر . بخصوص خریطه‌سی ینه برده بو کونکی کرهٔ مسطحه‌لرمزدن بریسنی کتوروب ده مقایسه ایدر ایسه‌ك ایکیسی آره‌سنده‌کی بوله‌جغمز فرق دخی قرون قدیمه تاریخیله قرون جدیده تاریخی آره‌سنده‌کی فرقك عینیدر .

فرق مذکوره بو دفعه‌کی تشبثمزك اقسام سائره‌سی دخی ضم ومحاکمه ایله قارئلرمزك

چوق مبعوثلردن مرکب و « اتاژه‌نه‌رو » نامیله بر مجلس مبعوثان آچش و بو مجلس مبعوثانده احتیاج خزینه‌نك چارهٔ تسویه‌سنی دوشونیله‌رك اهالی‌یه براعانهٔ عمومیه اعطاسی تعهد ایتدیرلمشیدی ·

فرانسزلر بحریری بو بونده‌کی مجلس عمومیه‌یی بکمیه‌رك اکرچه « اهالیدن پاره قوپارمقدن بشقه هیچ بر امله مبنی دکل ایدی » دیرلر ایسه‌ده بو سوز پك مجولانه سوئلنمش برسوزدر · آندن اول اهالی نه مالنه نه جانته صاحب دکل ایکن بو دفعه پاره‌لرینی هیچ اولمز ایسه بر استشارهٔ عمومیه صورتنده اولسون کندی رضالریله المق بیوك بر ترقی دکلیدر ؟ بوندن ماعدا او زمانه قدر « ویلن » یعنی « خور وحقیر و بدطینت » دیه تلقی اولنان اهالی امور مملکته عائد هیچ بر ایشه قارشدیرلمز هیچ بر یرده سلامه بیله لایق کورلمز ایکن بو یله قراللر پرنسلر سنیورلر پاپاسلر ایله بر مجلسه دعوت اولنمق آز ترقیمی صاییلور ؟ بخصوصکه اشته بویله کندیلرندن پاره ایستنلمك درجه‌سنده‌کی قدرت دخی لوئی له‌غرو زماندنبری استحصال ایلمش اولدقلری حریت و حقوق سایه‌سنده هر کسك کندی مالنه صاحب اولمسندن و بناءً علیه صنایع و تجارتك بیاغی ایلروله‌مکده بولنمسندن نشأت ایلمشدرکه ایشته اصل مقدمات تجدد بونی عد ایتمك بجادر ·

اشبو حقوق عمومیه سودالری آوروپانك سائر طرفلرینه دخی سرایت ایده‌طورسون بز اینی برده شو جهتدن کوره‌لم‌که : حقوق عمومیه سوداسی نه‌قدر ایلرویه وارمقده و خلقك حقوقی نه قدر تأید ایتمکده ایسه بر جهتدن پاپاس طاقنك فکر حکمتلرینی آچقده دوام ایدیله‌جکدر ·

— ٥ —

❋ اولیمپیا او یونلری ❋

« اولیمپیا او یونلری » سوزی هرمیان اولنمدیغی زمان بو سوزدن آکلاشیله‌جق « او یون » لرك اهمیتی ایکنجی درجه‌ده قالوب شو ایکی کلمه‌نك اصل اهمیتی بر اهمیت تور یخیه‌دن عبارت کور یلور · نصلکه « میلاد » دینلدیکی زمان اهمیتی حضرت عیسانك طوغیشندن عبارت اولمقدن زیاده تاریخ عمومیه و نصفك ابتداکی خدمت تور یخیه‌یه اهمیت ویریلور ·

بونکله برابر تواریخ عمومیه‌نك همان کافه‌سنده « اولیمپیا او یونلری » دینلدیکی زمان بونلرك ماهیتنه دائر طوبلی بر صورتده معلومات ویرلمیوب بلکه عصرا بعد عصر وقوعاتك کوستردیکی لزوم اوزرینه معلومات متفرقه ویرلمکده‌در و اولیمپیا او یونلری حقنده بر فقرهٔ مخصوصهٔ تاریخیه یاپه‌رق معلومات لازمه‌یی جمع ایتمك فائده‌دن خالی کورلمامشدر ·

اولیمپیا موقعی

فنـالقری و دیکر جهتدن سنیورلرك مظالم
و تکبری دخی او نسـبتده کوزه باتمقده
ایدی . مثلا او زمانه قدر شـوالیه‌لرك
هر بری بر مقدس جنکاور عد اولنـه‌رق
هر ایتـدکاری ادبسزلکلر جزاسز قالمقده
و بونلردن بر مظـلوم شـکایت ایده‌جك
اولسـه بو شـکایتی دخی آنك ایچـون بر
قبـاحت عد اولنمقده ایکن تامپلیه دینلان
و ادبسزلکده سـائر امثالنی کچن شوالیه‌
لرك حرکاتی کوزلره باته‌رق نهایت ۱۳۰۹
سنه‌سـنده بونلردن بر چوقری دیری دیری
آتشـده یاقلمق صـورتیله اعـدام اولنمش
و قصـوری طرد و تبعید ایدیلوب شوالیه‌
لرك اشـبو تامپلیه طریقی الغا ایدلمشدر .
ایشـته بو دخی آرتق ازمنـهٔ متوسـطه
ظلماتنـه نهایت و یریله‌رك ازمنهٔ جدیده‌نك
حلولنی تبشـیر ایلیـان مقدمات تجـددك
الك پارلاقلرندن بریسی عداولنمق سزادر .

حقوق وحریتجـه اورو پاده وقوعه
کلان تیقظاتك نه درجه‌لره وارمش اولدیغنی
نظر تنقیدمزده الك پارلاق بر صورتله توضیح
ایده‌جـك شی اسـو یچره جمهوریتنـك
تأسسـیدر . بو تأسس یالکز جرأت نه
درجه‌یه واردیغنی کوسترمك ایله قالمیوب
بلکه ازمنهٔ متوسـطه مظـالمنك دخی نه
درجه‌یه واردیغنی کوستررر . شویله‌که :
اسـو یچره دنیلان اوج ناحیه اغلب اراـ
ضیسی طاشـلق و اهالیسی فقـیر اولدیغی
حالده اوسـتریا آرشیدوقـلرندن آلبرت
اوراسنی کندی نامنه بر مالکانه اتخـاذی
ایچـون والیلر کوندرمش وکوندردیکی
والیلر اهالی اوزرنده معتاد اولان مظالمی
اجرایه باشلایه‌رق نهـایت بر قازیق اوزـ
رینه قویدیردیغی بر کلاهه سلام و یرملری
ایچون دخی اهالی‌یی مجبور ایتمش ایدی .
کیلیوم‌تل اسمنده بر کویلی ارتق بر کلاهه

بو موقع قدیم یونانستانده الید دینلان
ناحیه داخلنده بر کوچك اووه‌جقدن عباـ
رت ایدی‌که شمال و غرب شمال طرفلرندن
قرونیوس و اولیمپ طاغری و جنوب طرـ
فندن آلفه نهری و غرب جهتندن ینه بو
نهرك بر شعبه‌سی اولان فلادوس دره‌سی ایله
محاط ایدی .

شرق طرفی دخی الیس ناحیه‌سنه قدر
ممتد اولور ایدی .

موقع مذکور بر شهر عد اولنه‌مز ایدی .
واقعا بر چوق بنالری حاوی ایدیسه ده بونلرك
کافه‌سی درلو درلو معبودلر نامنه انشا اوـ
نمش عبادتخانه‌لر ایله دیکیلی طاش وسائره
مثللو آثار عمومیه‌دن عبارت ایدیلر . بناء
علیه اولیون زمانلرنده بوراده پك چوق
غلبه‌لك اجتماعندن ناشی عادتا عظیم بر پنیر
متلاو پك چوق تاجرلر دخی اجتماع ایلدکارـ
ندن بیکارجه براقه‌لر قولبه‌لر انشا اولنور
ایدیسه ده اولیونلرك ختامنی متعاقب آنلر یقیله‌ـ
رق یالکز یرلی واساسلی آثار قالور ایدی .

او یونلرك تأسیسی

بو اویونلرك نه زمان اجراسنه باشلا

مع‌الاحترام سلام و برملك درجه‌سنده‌كی حقارته طیانه‌میه‌رق حكایه‌سی پك چوق ارباب قلمه الڭ پارلاق رومانلر الڭ كوزل درامل ایچون زمین تهیه ایلمش اولان بر صورت قهرمانانه ایله اطاعتسزلك كوسترمه‌سی اوزرینه [بونك ایچون حاشیه‌لر [illegible] مخصوصه ویردیلر . مراجعت بیوریله] بتون سوء ختره شنیعی سلاحه صاریلوب بتون اوروپایه رغماً كندی اوچ ناحیه‌لرینی بر جمهوریت صورتنده فراغ [illegible] .

ازمنهٔ متوسطه ظلماتی اوروپا طرفلرنده بوصورتله حكمفرما اوله‌رق یواش یواش برطرف اولمغه باشلادیغی وهله نهایتلرنده حقوق عمومیه‌نك جهه‌جه‌ موجب و اسبغی تیقظ معارف و صنایعجه دخی بر دور جدیدی تقریب ایلدیكی اثناده برده آسیا جهتنه نظر انداز انتقاد اولمق كمال اهمیت ایله لازمدر . ملل اسلامیه‌نك ایكنجی و اوچنجی اعصار هجرت ایچنده معارف ومدنیتجه نه قدر ایلرویه كیتمش اولد قلرینی بوندن اول دخی اخطار ایلمشیدك . اشبو ترقیٔ معارف اعصار سائره‌ده دخی هپ دوام ایده‌كیتمش ایسه‌ده سیاسیات خصوصنده ملل اسلامیه دخی برچوق تحملاته [illegible] اوغرامش ایدی . بو تبدلاتك دركار اولان اهمیتنه مبنی مستقل برمقالهٔ متقدمه صورتنده لزومی وجهله بسط و تمهیدی دخی مقرر ایسه‌ده بوراده قارئلرمزه بر خلاصه‌جق عرضی اشبو ازمنهٔ متقدمه تنقیداتی آهنكنه پك موافق دوشه جكدر : شویله‌كه عراقده خلفای عباسیه‌یه شایان حیرت بركوسترمش اولدقلری [illegible] عیش و عشرته وذوق صفایه قاپلمشلر واندلس طرفلرنده‌كی ملوك اسلامیه دخی بوندن بدتر برحاله دوچار اولمشلر ایدی . اندلس ممالك اسلا-

---

تمس ایتدیكی بر [illegible] مجهولیت ایچنده قالمشدر . قدیم یونانیلر نزدنده بو كبی دائر برچوق روایتلر بولنوب روایات مذكوره‌نك بعضلرینه كوره ذكر اولنان اویونلری « هركول ایده‌ئی » تأسیس ایتمش و دیكر بعضلرینه كوره « القمن » لك اوغلی دیكر هركول یونانلك موجدی اولمق لازم كلمشدر . بونلردن ماعدا اولمپیا اویونلرینك ایجادی « آتره » و سائره‌یه دخی حمل ایدلمشدر .

[illegible]

دیكر بر روایته كوره هركولك اولادو احفا-دی اولوب هاتفك برنداسی موجبجه یونا-نیلر طرفندن [illegible] قهرمانلر میلاد عیسادن تخمیناً بیك ایكیوز سنه مقدم موره‌یه عودت ایلدكلری زمان بو اویونلری تأسیس ایتمشلردر . فقط آندن صكره « دورلیدن » دنیلن خلقك یونانستانی استیلاسی اثناسنده بو اویونلر اجرادن قالمشلر ایدی . صكره دلف معبدی هاتفنك برنداسی اوزرینه الیدقرالی ایفیتوس [illegible] دخی انضمام رأیله اولمپیا اویونلرینی تجدید ایلمشدر .

میه‌سی منقسم اولمش بولندیغی طوائف ملوکك سیئهٔ رقابتلریله یواش یواش ینه اسپانیوللر النه دوشمکه و استیلا کورن یرلر اهالیسی یا نصرانیتی قبول و یاخود انکیزیسیون پنجه‌سی آلتنده اعدام و یاخود ترك وطنه مجبوریت کبی اوچ اسباب انقراض ایله منقرض اولمغه باشلامش ایدی ۰

آسیا جهتنده ایسه ترك اقوامی پیدرپی ممالك خلفای عباسیه‌یه هجرت ایدرك بونلر عمومیت اوزره خدمت عسکریه‌ده بولندقلرندن خلافت عباسیه بالکلیه حکمدن دوشمش و بتون کیروداراموز مملکت « امیرالامرا » دنیلان امرای اتراك اللرنده قالمش ایدی ۰ بونلر ایشره ینه کلیان خلیفهٔ عباسیه‌یی خلع ایدرك ایشلرینه کانلرینی اجلاسه قدر واررلر ایدی ۰ بناءً علیه ممالك خلفا مادةً بونلرك ملکی اولوب قالدیغی کبی دها صکره‌لری سلجوق قبیله‌سندن بر خاندان قونیه شهری مرکز اولمق اوزره بیوك بر دولت قورمشدر ۰

قونیه‌ده‌کی دولت سلجوقیه‌دن ماعدا اناطولینك همان هر ولایت و حتی سنجاغنده طوائف ملوك نامیله برر دولت مستقله وجوده کلمشدرکه « منجم باشی » دیه مشهور اولان « صحائف الاخبار » نام تاریخده بونلره دائر معلومات وفیره بولنمغله مطالعه‌سنی صورت مخصوصه‌ده قارئلرمزه اخطار ایلرز ۰ دولت سلجوقیه دخی اپیجه زمان کمال شوکت و شانله حکومتده دوام ایدکدن و بالخصوص اناطولینك اوچ ربعی روم شرقی دولتندن الوب دولت مذکوره ایله دوام ایلدیکی محاربات استانبولی دفعاتله تترتدکدن صکره شرق طرفندن پیدرپی هجوم ایلیان تاتار بار بارلری

بو تجدد برروایته کوره میلاددن ۸۸٤ دیکر روایتجه ۸۲۸ سنه اول وقوعه کلوب هرحالده ایفیتوس طرفندن تجدید اولندیغنه یونانیلر شبهه ایده‌مامشلردر ۰ زیرا اولیمپیا اویونلری او یاپیلاجغی ماه ظرفنده اقوام یونانیه‌نك ترك مخاصمه ایتملرندن عبارت اولان و « متارکهٔ مقدسه » دنیلان عادت مرقوم ایفیتوس طرفندن وضع اولندیغی محققدر ۰

او یون زمانی یاقلاشدقده بو خدمته تعیین اولنان قهرمانلر یونانستانك هر طرفنده متارکهٔ مقدسه‌یی اخطاراً اعلان ایلدکلری کبی او مدت ظرفنده بالخاصه الید ناحیه‌سی کافهٔ تعرضاتدن مصون عد اولنه‌رق بو امتیازی اخلال ایدن معبودلره قارشو کفر ایتمش درجه‌سنده قباحتلی عد اولنور ایدی ۰

ایمدی شو تجدددن بدأ ایله میلاددن ۳۹٤ سنه‌سنه قدر ۱۲۷۸ و یاخود ۱۲۲۲ سنه مدت هر موسمده بلا انقطاع اولیمپیا او یونلری اویناتکلمش و بو صورتله اول قدر سنه‌لری صایمق ایچون مذکور او یونلر مکمل بر تقویم خدمتنی کورمشدر ۰ ذکر

اندلسلیلر متبوعلرنده وهن ظهوری اولدیغی
کبی کندی امراسی دخی دائرهٔ اطاعتدن
چیقدرق مجموعیتجه بونلرك دخی علامات
انقراض نمایان اولمغه باشلامشیدی .

ایشته عثمانلیلق درتیوز قدر چادر
خلقندن عبارت ایلك مایهٔ شوکت
وجلالیله بوزمانلرده یعنی میلادك اون
اوچنجی عصری نهایتنده بروسه طرفلرینه
کلوب حضرت عثمان غازی طرفندن
اکیلان تخم استقلالی سریعاً نشو ونما
بولمشدر . اصل تفصیلات لازمه‌سی
انشاءالله تعالی بحث مخصوصنده ترتیب
بسط ایدلمکه باشلانه‌جغی اوزره سلطان
اورخان مراد اول و بایزید اول کبی
مجدد وجهانکیر پادشاهلرك همتیله هیئت
عسکریه اوزمانه قدر هیچ بر دولتده
امثالی کورلمدك صورتده تنظیم ایدلمش
و امور دنیویه و سیاسیه‌ده غازی مختال
بك غازی اوروونوس بك کبی یرلی روم سر-
دارلرندن تشمیلق صرفی احرز ایدنلرك
تحتنده توجه وکوندوز الب کبی …
عثمانلی البلرندن هیچ برفرقی کورلمکسزین
بر هیئت متحده و معظمه وجوده کتو-
رلمشدر . بو هیئتده اویله براصول جدیده
وضع ایدلدیکه کرك حقوق عمومیه وکرك
وظائفجه انتظامك بودرجه‌سی اوروپا-
نك هیچ بر طرفنده یوق ایدی . بوزمانلر
اندلس طرفلرندن کندیسنی اوروپایه
کوسترمش اولان انوار ترقیات مدنیه
اوروپانك کوزلرینی قماشدیره‌رق بونلرك
اوکنه پرده چکمك قبیلندن اوله‌رق
محاربات صلیبیه‌یی ایقاع ایلدکلری مثللو
بودفعه دخی تراس و ماکدونیه وضونه
جهتلرندن هم ده یالکز ترقیات اسلامیه‌نك
دکل بالخاصه ترقیات عثمانیه‌نك دخی
انوار برق انداز اولمغه باشلادیغنه اوروپا

اولنان ٣٩٤ سنهٔ میلادیه‌سنده بو اویونلری روما
ایمپراطوری تئودوس منع ایتمش ایدی .

او یونلرك زمان اجراسی

اولیمپیا اویونلری هر درت سنه‌ده بر کره
اجرا اولنور ایدی . یعنی بر اویونك اجراسی
اوزرندن تمامی تمامنده درت سنه مرور ایلد-
کدن صکره دیکر اویون زمانی کلمش اولور
ایدی .

بویله بر اویوندن دیکر اویونه قدر
کچن زماندن درت سنه‌لکه بر اولیمپیاد دینلور
ایدی .

اویون موسمنك مطلقا کرهٔ قمرك بدر تام
حالنده بولندیغی زمانه مصادف اولمسی دخی
شرط اولوب بو بدر تامك دخی موسم صیفك
اك اوزون کونلری دینلان زمانك نصر-
تلرندن صکره کلان بدر تام اولمسی لابد ولازم
عد اولنور ایدی . بناءً علیه بو بدر تام زمانی
نهایت سکز اون کوندن عبارت بر تأخر وتقدم
کوستره‌جك اولور ایسه آنده بر بأس کور-
لمیوب فقط بو صورتده فضله ویا نقصان کله‌جك
اولان کونلر بر کون ویا کیجه اولان و تیمپیاده
محسوب ایدیلور ایدی .

بی دها بشقه بر حریت استیلا ایدرك بو نور جهانكیری دخی منخسف ایتمكه طورا- نلمشیدی . اما نه فائده سی اولورکه مساوات واخوت عثمانیه بو هیئت جدیده یه بتون اوروپایه كوكس ویرمك استعدادینی چوقدن حاضرلامش ایدی . زیرا بلغا- رستان و بوسنه وخرواتستان وصربستان طرفلرندن طوپلانوب كلان یوز بیكلرجه اهل صلیبلر قوصوه معركه سنده سلطان مراد حضرتلرینك اردوی همایونلری اوزرینه هجوم ایلدكلری زمان كوستند- یلده حكومت ایدن وتابعیت عثمانیه یی احراز ایتمش اولان پرنس قسطنطین كندی جنسندن اولان صلیبیون ایله برلشمیوب بالعكس معیت شاهانه ده صادقانه خدمت ایلمشدر . بر خرستیان پرنسی بوقدر صا- دقانه خدمت ایدر ایسه ارتق سرداران عثمانیانك نه قدر صادق اولدقلری ملاحظه- یه محتاج قالور .

دولت علیهٔ عثمانیه قرون وسطی یی قرون جدیده یه تحویل خصوصنده اوقدر استعداد مادی و معنوی یی حائز ایدی كه تیمور بلیه سی بشقه هانكی دولت اوله جق اولسه زیر وزبر ایده جك بلیاتدن اولدیغی ونوعاً باربارلرك روما اوزرینه هجوملری صورتنده دولت علیهٔ عثمانیه اوزرینه مسلط اولمش بر داهیه بولندیغی حالده تأثیری آنجق روم شرقی ایمپراطورلغنك هدم كلیسنی براز زمانجق تأخیر صورتندن عبارت قالمشدر . بوقسه دولت علیهٔ عثمانیه اوزمانه قدر سائر برچوق امثالی كورلمش اولدیغی اوزره اسكی اصولده تأسس ایتمش بر دولت اولسه ایدی یلدیرم بایزید خان كندی آتشیله كندیسنی یاقان صاعقهٔ حقیقیه كبی طوپال تیمورك قارشوسنده دوچار فتور اولدیغی وبتون امرای اتراك تیمور طرفنه

اولیمپیاداو یونلرینك مبادیسی

یونانستان ایچون مؤخراً عمومی بر یور- طی حكمنی الان اشبو اولیمپیاداو یونلرینك اول ژوپیتر معبودینك نامنه تأسیس ایدلمش اولدیغندن معبود مرقوملك عبادتخانه سی نفاست معماریه جه بتون یونانستانده بر مثلی دها اولهمامق درجه سنده نفیس اولدیغی كبی مشهور هیكلتراش فدیاسك حك ایتمش اولدیغی ژوپیتر هیكلی دخی بوراده موضوع ایدی . صكره لری معبودین سائره ایچون دخی عباد- تخانه لر یاپلمش وهیكللر قونلمشدر .

او یونلرك مبادیسنده یالكز موره قطعه- سنده كی اهالی بو میدان مسابقه یه قبول اولنوب یونانستانك سائر طرفلری اهالیسی آنجق تما- شاجی صفتیله قبول اولنورلر ایدی . صكره- لری یونانی الاصل اولدقدن صكره جمله سی قبول اولنوب حتی آسیا و آفریقا و اوروپانك اوزاق یرلرینه كوندریلان مهاجرلر دخی یو- نانی الاصل اولمق حسبیله او یونلره قبول او- لنمشلر واجنبیلر ایسه یالكز تماشاجی صفتیله بولنه بیلوب میدان مسابقه یه هیچ بر وقت قبول ایدلمامشلردر .

تحسيكي زمان روم ايلينك خرستيانلغندن عسكر
ندن دخي هيچ بر اثر صداقت كورمز و
آندن صكره شهزاده‌لر بري برينك عليهنده
قيام ايلدكلرنده استانبول ايمپراطورلغنك
وافلاق وسائر حكومات نصرانيه‌نك انتر
يقه‌لري مقابلنده چلبي سلطان محمد تكرار
تأسيس بنيان سلطنته ممكن دكل موفق
اوله‌مز ايدي ． ايشته بويله بر داهيه‌دن
دولت جديده‌يي قورتاردقدن فضله مؤخراً
دخي نمونه نماي انتظام و مدنيت اولان
دولت عليهٔ عثمانيه‌نك اوروپا قطعه‌سنده
توسيع مدنيت ايتمسي ازمنهٔ متوسطه‌نك ازمنهٔ
جديده‌يه تحولني انتاج ايتمشدر ．

حضرت فاتحك سيف قاطعي ايله شرق
ايمپراطورلغني تاريخه حوالة و بلا موجب
ربط ايتمكده بولنان رابطه كسيلديكي زمان
ميلادك ١٤٥٣ سنه‌سينده بوزمان اكرچه
استانبول ايمپراطورلغنك حدودي يالكز
استانبول سورندن عبارت قالمش ايديسه‌
ده وقتيله بيوك بر دولتك بقاياي قوتي هپ
استانبولده متحشد اولديغي ايچون استانبو
لك فتحي يالكز عسكرلك نقطهٔ نظرندن
دخي الك بيوك وقوعاتدن عد اولنور ．
آنجق فتح جليل مذكورك تاريخ قرون
وسطي‌يه خاتمه چكمسي يالكز بوندن طو
لايي دكلدر ． بلكه يوقاروده محل مخصو
صنده شرح اولنديغي اوزره بوزمانه قدر
اوروپاجه قرون وسطينك ظلمات كوناكوني
برطرف ومعدوم اولمغه باشلادقدن و آنك يرينه انوار
تجددات قائم اولمغه يوز طوتدقدن ماعدا
برده استانبولك عثمانيلر اليله دوتمسيله
استانبولده بولنان روم ارباب معارف و
صنايعي اوروپايه هجرت وانتشار ايدرك
انوار تجدداته يكيدن قوت ويرمشلر وعثما
نيلر دخي ويانه‌يه و روميه‌يه قدر انتشارلر
يه كندي تجددلريني كوستروب اوروپا

اسلر دخي مسابقه‌ميدانلرنده قبول اولنميوب
حتي سياست و ديانت نقطهٔ نظرنجه قصور
و قباحتلري بولنان احرار بيله يموقلق و يدو
بدا حقوق مسابقه‌دن محروم ايديلورلر ايدي ．
او يونلرك مباديسنده يالكز سرس معبو
دهسنك قادين پاپاسلري مستثنى بر قادين و
يونلره قبول اولنميوب آلفه صحراسندن چكه‌
جك اولسه‌لر بيله قتله محكوم اولورلر ايدي ．
يالكز بر قادين غلبه‌لك ايچروسنده طانوب
قتل اولنه‌جق ايكن باباسي و قرداشلري و او
غلي هپسي بردن مسابقه‌ده غالب چيقمش او
لمرينه حرمةً عفو اولنمشدر ． فقط ايلروده آت
وعربه‌يار يشلري دخي او يونلره علاوه ايدلد
يكي زمان قادينلر نامنه كوندريلان يار يشجي
عربه‌لر و آتلر دخي قبول اولنوب حتي بونلرك
بعضلري مسابقه‌يي قزاندقلري كبي دها صكره
لري قادينلرك زينده حتي ازايد و يونلره تماشا
لرينه ايليشلمامكدن باشلايه‌رق نهايت تماشاجي
صفتيله بونلرك داخل اولمغه اذن ويرلمشدر ．
روماليلر يونانستاني فتح و استيلا ايلد
كدن صكره آنلر دخي يوناني الاصل عد اوله
رق و يونلره قبول ايدلمشلر ايدي ． حتي نيرو

تجدداتنه یاردم ایلمشلردرکه ایشته تجددا-
تك بوصورتله قوت وسرعت پیدا ایتمسی
دخی ارتق قرون وسطی‌یه قطعیا خاتمه
چکدیره‌رك قرون جدیده‌نك حلولنی فن
تاریخه حکم ایتدیرمشدر .

واقعا تاریخ عمومی ازمنهٔ متوسطه‌نك ازمنهٔ جدیده‌یه تحولنی اقتضا ایدن اسبابی یالکز اوروپاجه حقوق عمومیه ومعارف وصنایع خصوصلرنده وقوعه کلان تیقظات ایله برده عثمانلیلرك استانبولی فتح ایتملرندن عبارت اولمق اوزره کوسترمز . بلکه قرستوف قولومب وواسقوده غامانك کشفیاتی باروتك تعمیم استعمالی وفنون وصنایعجه دخی کشفیات واختراعات جدیده‌یی و بالخاصه صنعت طباعتك انتشارینی وجمله‌سندن دها مهم اولمق اوزره پروتستانلغك شیوعنی دخی اسباب مذکوره‌نك متممری اولمق اوزره ذکر ایلر . انجق بونلر اصل قرون وسطینك قرون جدیده‌یه تاریخ تحولی اولان ١٤٥٣ سنهٔ میلادیه‌سندن صکره وقوعه کلوب تفصیلاتی بزم بو اثرده زمین اساسیمز ومقصد اصلیمز اولان قرون جدیده وقوعاتی عد اولنه‌جغی کبی بورایه قدر یازمش اولدیغمز تنقیدات ومحاکات مثللو برموازنه ایله ازمنهٔ ثلثهٔ تاریخیه مقایساتنه ادخال ایدلملری لازم کلنجه آیریجه برمقاله‌ده بونلر سرد ایدلمك اقتضا ایلیه‌جکندن قرون وسطی تنقیداتنه دخی بوراده ختام ویرمك لازم کلمشدر .

ایمدی بو مقاله‌ده خاتمه‌مز اولمق اوزره مبسوطاتمزه برنظر اجمال عطف ایلر ایسه‌ك کوررزکه ازمنهٔ جدیده‌نك ازمنهٔ متوسطه‌یه اصلا بکزه‌مامسنه سبب شونلردر :

اولا — ازمنهٔ قدیمه ملتلرینك

ونرون کبی ایکی ایمپراطور بیله بواویونلرده مسابقه میدانته کله‌رك شان وشرف غلبه‌یی احرازایتمشلردر .

اویونلرڭ ماهیتی

برنجیدن اون اوچنجی اولیمپیاده قدر مسابقه یالکز پیاده اوله‌رق قوشمقدن عبارت ایدی . قوشیلان محل بر « ستاد » یعنی یوز سکسان بش مترو اولوب بومسافه‌یی برکره قطع ایدرلر وهرکیم دها اول قطع ایدرایسه کمال شان وشرفله آلقشلانورلر ایدی . اندن صکره بومسافه ایکی دفعه قوشلمق ودهاصکره آلتی ونهایت یکرمی درت دفعه‌یه قدر قطع ایدلمك درجه‌سنه وارلمشدر .

اون بشنجی اولیمپیاددن صکره « پانتاتل » دنیلان بش اویون دخی اولیمپیامیدان مسابقه‌سنه قبول اولندی که بونلر ایلك قوشیدن صکره آتلامق ومدور قایدیراق کبی یاپیلان قیالری آتمق وجرید آتمق وکورشمك اویونلرندن عبارت ایدیلر .

آندن صکره عربه یاریشلری آت یاریشلری وقاطرقوشیلی عربه یاریشلری قصراق یاریشلری بوری اوتدیرمك یاریشلری دخی

جهلا دائره‌دن ونهايتده مرتدن اسلاميلردن
مستثنالرندن هيچ برينك قرون وسطى‌يه
نقل ايتمه‌مش اولمسی .

ثانيا — انلرك برينه عن اصل
مدنيتلری ايله تمدن اتمش بر نسقه يكی
ممالك وجوده كلميه بونلرك مدنيتلری
ازمنهٔ قديمه بار بارلرينك اصول معيشتلرينه
بكزه‌مك شويله طورسون ازمنهٔ جديده
مللرينك اصول مدنيتلرينه دخی بكزه-
مه‌رك اساسنك جهل كلی وتعصب وظلم
واعتساف اوزرينه مبنی بولنمسی .

ثالثا — خرستيانلغك واسلاميتك
انتشاريله جهانك فكر ديانت وحكمتی
بالكليه تحول ايدرك حتی فنون ومعارف
قديمه‌نك بيله اسكيلرينه هيچ قياس اولنه-
ميه‌جق صورتده تجدده باشلامش اولمسی .

رابعاً — عثمانليلغك اوزمانه قدر
نه‌قديم نه جديد هيچ برملتده امثالی
كورلمش اولمق اوزره قوميت وديانت
قديمه‌يه هيچ قارشمقسزين بر بايراغه
تابع اولان اقوامك كافه‌سنی بر اخوت
سياسيه برشركت مدنيه ايله يكديكرينه
ربط ايلمسی .

ايشته بو اسباب اصليه‌نك نظر
حكمتمزده تجلی ايتديرديكی احوال ازمنهٔ
قديمه احوالنه هيچ مشابه اولمديغی كبی ازمنهٔ
جديده‌يه دخی اصلا وقطعا مشابه
بولنمديغی اشاغيكی مقاله‌مزده كوريله-
جك واو حالده تاريخك اول وآخر زمانلر
ديه ايكی‌يه انقسامی نه قدر طبيعی ايسه
برده اورته زمانه انقسامی اوقدر طبيعی
اولديغنه قارئلرمزدن هيچ برينك شبهه-
سی قالميه‌جقدر .

*

(قرون جديده)

(خلاصهٔ تنقيد) قرون جديده‌ده

ايجاد اولنمش و بعض كره بونلرك بعضلری
حذف و برلرينه‌ده وجودجه قوت وچو-
يكلكه منوط اولان اويونلر وضع ايدلمشدر .

اشبو اويونلر برزمانه قدر يالكز چو-
جقلق چاغندن چيقمش اولانلر طرفندن اجرا
ايديلورلر ايدی . صكره‌لری بعض خفيف
اويونلر ايچون چوجقلر دخی قبول اولنمغه
باشلايوب كيت كيده بو خفتدن صرف نظر قلنمغله
ينه كوچك سنده بولنانلر دخی قبول اولنمشلردر .

اولمپيا بورتيمسنك مدتی

مبادیسنده بو اويونلر يالكز بركون دوام
ايدرلر ايدی . آنجق اولمپيا ميداننده اجتماع
ايدنلرك الك اول عبادتخانه‌لره كيدرك معبود-
لره قربان تقديم ايتملری عادت اولديغندن هم
مراسم دينيه‌يی ايفا وهم ده مسابقه‌يی اجرا
ايچون بركون كفايت ايده‌ميه‌جكندن يتمش
يدنجی اولمپياددن صكره اشبو عيد عموميك
مدتی بش كونه ابلاغ اولندی .

اشبو بش كونك برنجی كوننده حضار
يالكز عبادتخانه‌لرده ذبح قرابين و اجرای
آيينده بولنوب ايكنجی كونی چوجقلر ميدان
مسابقه‌يه سوق اولنورلر و اوچنجی دردنجی

وسعت عالم ایله بونك قرون سالفه یه تطبیقی ـ یکیدن پیدا اولان ملتلر ـ احوال عمومیهٔ مدنیه نك قرون سالفه ایله تطبیقی ـ اعصار جدیده نك قراللری ـ زادکانی ـ پاپاسلری ـ قرون جدیده بدایعنك ازمنهٔ سالفه یه تطبیقی ـ افکار عمومیهٔ نوع بشرك صورت متحده سی ـ تقسیمات تاریخیه نك کیفی اولمیوب طبیعی بولنمسی ـ

قرون جدیده تنقیداتنك حاشیه سی ـ جغرافیای عتیق ایله جدیدك موازنه سی ـ

ایضاح

قرون جدیده حقنده بروجه آتی ایده جکمز تنقید بزه یالکز تاریخك بو قسمنك دیکر ایکی قسمره مشابه اولمدیغنی کوسترمك جهتندن مفید اولمقله قالمیه جقدر . بلکه « مفصل » سرلوحه سیله بزی بو اثر عظیمی وجوده کتورمکه تشویق ایلیان اهمیت تاریخیه نك اصل قرون جدیده یه حصر همت ایدلمسی نه دن طولایی ایجاب ایتمش اولدیغنی ده کوستره رك فی الحقیقه فن تاریخدن اك ممدوح بر غایه بکلتمك لازم کلورسه آنك ده قرون جدیده تاریخندن عبارت عد اولنمسی لزومنی ده اثبات ایده جکدر

بوندن اول قرون متوسطه تنقیداتنه باشلار ایکن بر محله ده کی اهالینك تبدل ایتمسی و یرلرینه بشقه اهالی کلمسی او محل ایچون بر تحول صایله جغنی اخطار ایتمش ایدك . حالبوکه شمدی کیرمکده اولدیغمز قسم تاریخده یالکز اهالینك دکل محلك دخی تبدل ایتمش اولدیغنی اول باول وکال اهمیتله کوره جکز .

. سزك بر خانه کز وار ایدی که ذرت اوطه لی برشی ایدی . درونده دخی اوچ کشی اقامت ایتمکده ایدی . برزمان اولدی که مذکور خانه یه نیجه علاوه لر ایله اوطه لری

کونی ارککلر میدانه کیریشوب بشنجی کونی ایسه الید اهالیسی مسابقه میداننده شان قزانانلر نامنه بر ضیافت عمومیه چکرلر ایدی .

کرك او یونلرك ترتیبنده و کرك ضیافتلرك کشیده سنده الك اول پیزا اهالیسنك الك معتبرلری میاننده انتخاب اولنان رؤسا اجرای ریاست ایدرلر ایکن صکره لری بو حق ریاست الید اهالیسنه انتقال ایتمشدر . رئیسلرك مقداری زماننه کوره معین اولوب بوسانیاس نام مؤ ـ لفك زماننده اون رئیس انتخاب اولنور ایمش . بونلر او یون اثناسنده الك مکلف قوماشلردن لباسلر کینه رك مسابقه میدانك الك معتبر یرلری کندیلرینه تخصیص اولنور و شرف مسابقه یه مستحق اولانلرك مکافاتی ده بونلر طرفندن تعیین ایدیلور ایدی .

مکافات

او یونلرده نائل غلبه اولانلره و یریلان مکافات زیتون طالندن معمول بر تاجدن عبا ـ رت اولوب بعض کره بونره برده خرما طالی علاوه اولنور ایدی که خرما طالی غلبه و مظفریتك نهایه سنه دلالت ایدر ایدی .

فقط بو غلبه بوشان یونانیلر نزدنده اول

اون درده ابلاغ اولندیلر . درونندهکی اهالی دخی اولکینك هم اوچ درت مثلی آرتدی . هم ده بر طاقم یکی آدملر دخی فاملیایه قارشمش . آرتق بوخانه اسکی خانهیه و بو اهالی دخی اسکی اهالییه بکزرمی ؟

ایشته بونك عینی قرون متوسطه ایله ازمنهٔ جدیده آرهسنده دخی کورلمکدهدر . دنیا نوع بشردن عبارت برفاملیا ایچون عمومی برخانهدر . بوخانهنك قرون جدیدهدن اول نه قدر اولدیغی و بعده نهقدر علاوات جدیده ایله نه مقدار بیودیکنی کوسترمك ایچون قارئلرمزه کوچوجك بر کرهٔ مسطحهیی ربطا عرض ایلیورز . شبو کرهٔ مسطحه حقنده لازم کلان تعریفات وتوضیحاتمز حاشیهلر میانده بر مقالهٔ مخصوصهده کوریلهجك ایسهده بوراده دخی شو قدرجق بر شی خبر ویرهلمکه

کرهٔ مسطحهٔ مذکورهنك برعتیق قسمنده یعنی اوروپا وآسیا وآفریقا قطعهلرینك بری برینه یقین اولان یرلرنده هنوز شو بحر سفید و سیاه اطرافنده ازمنهٔ قدیمهدنبری معمور اولان یرلر یالکز شو یهجه (٠٠٠٠٠) نقطهلردن عبارت حدود ایله اشارت اولنمشلردر . بعده ازمنهٔ متوسطه ظرفنده بوحدوده نه قدر یرلر علاوه اولندقری دخی شویله (—٠٠—٠٠—٠٠) اشارتلر ایله کوسترلمشدر . ایکی نوع حدوده دقت اولنورسه کوریلورکه بتون ازمنهٔ متوسطه ظرفنده اسکی دنیایه بالنسبه پك آز یرلر ضم ایدیلهبیلمشدر . حالبوکه شو ایکی درلو اشارتدن ماعدا کرهٔ مسطحهنك هیئت عمومیهسی یعنی اوروپانك شمال و آسیانك شمال و شرق و آفریقانك جنوب طرفریه بتون امریقا قطعهسی و بتون اوسترالیا و بالجمله جزایر بحراوقیا.

قدر مهم ایدیکه بعض پك فوق العاده چوجقلك وقوت کوسترنلر هیکلری دیکلز اولنور وهرحالده برزیتون ویاخرما طالنه نائل اولانلر شمدیکی نشانلرك اك بیوك رتبهسنی حائز اولانلر درجهسنده افتخار ایلیهرك بوافتخار ایسه فاملیالرندن ماعدا همشهریلرینه بیله انتقال ایدرلر ایدی .

بر مملکت شو قدر مسابقهده شو قدر قهرمانلرینك نائل غلبه اولمش بولندیغی تعداد ایله سائر شهر و قصبهلره دعوای رجحان ایلهیکی کبی بر فاملیا ونوکه فقیر اولسون « بنم

اجداد عظامم میانده شوقدر کشی اولیمپیا اویونلرنده نائل تاج ظفر اولمشلردر » دیه افتخارلرینی اعتزاز درجهسنه وارديررلر ایدی .

بو افتخاری ذیجا بولمامیدر . اولیمپیا اویونلری بتون یونانستانك انظار تماشاسی اوکنده اجرا ایدلدیکندن اورادهقزانیلهجق تحسین عموم ملتك تحسینی دیمکدر . انسان ایچون عموم ملتك مظهر تحسینی اولمقدن بیوك شان وشرفی تصور اولنهبیلور ؟

خاتمه

صکرهلری حکما وخطبا ومؤلفین دخی

نوس هپ ازمنهٔ جديده كشفياتى اولمق
اوزره اسكى دنيايه ضم اولنمشلردر .
ايمدى اسكى دنيايه درت بش قات زياده
علاوه‌لر وقوعبولمش اولورسه ارتق قرون
جديده دنياسيله قرون قديمه دنياسنك برى
برينه بر كونه مشابهتى نسبتى قالورمى ؟

ديمك اوليوركه فن تاريخك ازمنهٔ
قديمه ومتوسطه قسملرينه « تاريخ عمومى »
نامنى ويرمك هيچده حقلى برشى دكلدر .
زيرا تاريخ جديدك عموميتنه نظراً بو
قسملرك عموميتى برخصوصيت عاديه منزله‌
سنه اينر . وسعت دنياجه قرون جد-
يده نك ازمنهٔ قديمه‌يه نسبتى نه‌دن عبارت
ايسه ترقيات مدنيه‌يه فنونه صنايعه
والحاصل كافهٔ احوال بشريه‌يه كوره دخى
نسبت ينه انك عينيدر . زيرا بوندن
اول كرك متنزده وكرك حاشيه‌لرمزده
كوسترمش ايدككه انسان ايچون استحصال
معرفت دنيايى كزوب هر شيئى كورمك
هر شيئى تدقيق ايلمك ايله حصوله كلوب
بوسببه مبنى دنيايه بر « كتاب طبيعت »
دخى دينلمشدر . بر كتابك يالكز برقاچ
صحيفه‌دن عبارت اولمسيله يوزلرجه صحيفه-
لك مفصل بولنمسى آره سنده فرق بوقيدر ؟
ايشته قدمانك دنياسى يعنى كتاب طبيعتى
پك طار پك مختصر اولديغى حالده متأ-
خرينك دنياسى كتاب طبيعتى پك واسع
پك مفصل اولمسى دخى ايكيسى اره سنده
شايان اهميت برفرق كوسترر .

بوندن ماعدا قرون قديمه ومتوسطه
تاريخلرى بزه هيچ بر تعلقلرى قالمامش
اولان ملتلرك تاريخلرى اولدقلرى جهتله
برنوع شايان عبرت وانتباه ماصاللر حكمنده
قاله‌جغى دركار بولنديغى حالده قرون
جديده تاريخى طوغريدن طوغرى‌يه بزم
عصرلرمزك وبزم ملتلرمزك تاريخيدر .

اولمپيا ميدانى كنديلرينه بر ميدان اشتهار
اتخاذ ايتمشلردر . برمورخ يازديغى تاريخى
بر بليغ تدارك ايلديكى نطقى برشاعر انشاد
ايلديكى اشعارى هر اولمپياده‌ده موره‌يه كيدرك
جم غفير حضورنده اوقويوب آلقشلانورويا
بكنلميه‌رك محجوب اولورلر ايدى . رساملر
وهيكلتراشلر دخى صنعت نفيسه‌لرى آثارينى
كوتوروب اوراده تشهير ايدرلر ايدى .

آنجق بونلر ميدان مسابقه‌نك قهرمانلرى
عداولنمزلر وكنديلرينه تاج ظفرويرلمزايدى .
او يونلر اساساً وجودجه چويكلك وچا-
بكلك اوزرينه مؤسس اولوب صنايع نفيسه
اربابيله مؤلفين مجرد اوراده اجتماع ايدن اها
لى‌يه نشروارائهٔ آثار مقصديله كلورلر ايدى .

— ٥ —

❊ امريقا مدنيت قديمه‌سى حقنده ❊
(معلومات مهمه)

قرستوف قولومبك كشفندن صكره
آقين آقين امريقايه كيدن اوروپاليلر او
قطعهٔ جسيمه ايچنده عادتا وحشى حيوانلر
كبى اورمانلرده ومغاره‌لرده كشت وكذار
ايدن وحتى ادمرى كوروب وقطعه دنيانك

[illegible] علیه تاریخ جدید ایله توغل کندی [illegible]یلمز ایله توغل دیمك اولدیغی ایچون شو [illegible]ازده اصحاب زمینمزی قرون جدیده‌دن عبارت اوله‌رق تشکیل ایلشزدر .

خریطهٔ مربوطه بزه یکی دنیانك اعصار متوسطه و قدیمه دنیاسی اولمدیغنی کوستره‌جکی کبی ایضاحات آتیه‌مز دخی قرون جدیده مشترینك اوجه کوردیکمز ملتلر اولمدیغنی کوستره‌جکدر . بو عدم مشابهت ایکی صورتله واقع اولمقده‌در . برنجیسی وقعه فرانسه و انکلتره و سائره نه زمینی اونکی قسم تاریخنده دخی ایشتمش اولدیغمز ملتلرك ازمنهٔ جدیده‌ده دخی نامری مذکور اولملری صورتندن عبارت ایسه‌ده بو مذکوریت یالکز برنامدن عبارت اولوب یوقسه بو نام آلتنده مکتمن موجود اولان خلق اره‌مق بعینه جنت مکان سلیم ثالث حضرتلری زمانندهکی استانبولی واستانبوللیلری بوکون ارامق کبی اولور . ازمنهٔ متوسطه احوالی شمدیکی حالده تبدیل [illegible] تمامیله اولندیجه ارباب تتبعه حیرت ویره‌جك قسم برنجی کورلیور . ایکنجی صورت ایسه ساحهٔ زمین تاریخده یکیدن برطاقم ملتلرك اثبات وجود ایتملری قضیه‌سی اولوب بونلرك اسامیسنی خبر ویره‌جك اولور ایسه‌ده ازمنهٔ متقدمه مشترینن هانکیلرینك یالکز اسملری برقسمه انتقال ایلدیکی وهانکیلرینك یرلرنده دیکرلری پیدا اولدیغی و هله هانکیلرینك یرلری کبی کندیلرینك دخی بتکلیه یکی اولدقلری کورلیور .

تاریخ عمومی قرون جدیده ملتلری اولمق اوزره شمدی‌یه قدر یالکز اون بر ملتك اسامیسنی خبرویرمکده ایدیسه‌ده تبدلات اخیره بوملتلرك مقدارلرینی لااقل

بتون بتون بشقه برقطعه‌سی اولدیغنه واو رادهکی اهالی یه اوقطعه ایچنده پیدا اولوب عالمك مدنیت عمومیه‌سندن بتون بتون محروم قالدقلری نه‌ذاهب اولمشلر ایدی . بوذهاب بر ازالق اوقدر قوت بولدی‌که انسانلرك بر بابا و بر انادن طوغوب بیودکلری یوقسه کرهٔ ارضك ارتق انسان یتشدیرمکه استعدادی پیدا ایتمسی اوزرینه می انسانلرك ظهور ایلدکلری حقنده تدقیقات ایله اوغراشان بعض ذوات «اکر انسانلر بر ادم و حوادن کلمش ایسه‌لر آمریقا اهالیسی هانکی انادن و بابادن کلمشدر ؟» دیه آمریقانك بتون بتون بشقه برعالم اولدیغی کندی دعوالرینك [illegible] برهان اوله‌رق اتیان ایلشلردر .

صکره‌لری قطعهٔ مذکوره‌نك هرطرفنه سیاحتلر [illegible] شمالی جهتنده‌ن سیبریا قطعه‌سیله آمریقانك اراسنده بهرنك بوغازینی کورنجه اولکی ادعالرك قوتی کسلمش و بعده بعض مدققین [illegible] بوغازدن کچیلوب آمریقا قطعه‌سی آسیایه بتشك ایکن یا بر بیوك زلزله ویاخود [illegible] ویاخود [illegible] سببیله جدا اولوب [illegible] جهتنه آمریقه [illegible]

اون بشنه ابلاغ ایتمکده در . بونلرك برنجیسی استانبولك فتحندن صکره عثمانلیلرك براوروپا ملتی اولمق اوزره تشکلیدرکه تاریخی ١٤٥٣ و بانیسی دخی فاتح سلطان محمد حضرتلریدر . ایکنجیسی ١٤٩٢ ده قرستوف قولومبك کشفی اوزرینه میدانه چیقان آمریقان ملتیدر . حالبوکه بو ملتلر دخی بردن عبارت دکلدرلر . اولا مکسیقالیلر واردرکه ١٥١٨ سنه‌سنده قورتز طرفندن کشف اولنمشلر وثانیاً پهرو ملتیدرکه ١٥٢٥ ده پیزار معرفتیله طانتمشلر وثالثا بره زیلیالیلردرکه ١٥٥٠ سنه‌سنده الوارس قاپرال طرفندن میدانه چیقارلمشلر ورابعاً حکومات مجتمعه‌درکه ١٧٨٢ ده واشنغتون طرفندن تأسیس اولنمشلردر . معهذا آمریقا ملتلری یالکز بونلردن‌ده عبارت دکلدر . ساده‌جه حکومات مجتمعه برچوق ملتلردن وحکومتلردن تشکل ایلدیکی کبی آمریقا قطعه‌سی اوزرنده‌سائر برطاقم حکومات مستقله دخی وار ایسه‌ده انلر برلرینه کلدکجه تفصیل اولنه‌جقلردر .

قرون جدیده ملتلرینك اوچنجیسی هولاند وبلژلردرکه ١٥٨١ ده برنجی کیلیوم دورانژ طرفندن تأسیس اولنمشلردر . دردنجیسی پروسیالیلردرکه ١٧٠١ سنه‌سنده برنجی فره‌دریق هوهنزولرن طرفندن تشکیل ایدلمشلردر . بشنجیسی ساردنیالیلردرکه ١٧١٨ ده ویقتور آمه‌ده طرفندن تأسیس ایدلمشلر (ومؤخراً ایتالیان ملتی‌صورتنه تحول ایلمشلر) در . التنجیسی باویرالیلردرکه ١٨٠٥ سنه‌سنده‌ماقسیمیلیان ژوزف طرفندن تأسیس اولنمشلردر . یدنجیسی وورتمبرغلیلردرکه ١٨٠٥ ده فره‌دریق طرفندن وجوده کتورلمشلردر .

خلقی بوغاز آیرلمه‌دن اولی کچمش اولدیغنی و بعض مدققین دخی بو بوغازك اوته‌دنبری آچیق ویاقپالی اولمسندن قطع نظرله آسیا طرفنده بولنان قبائلك بحر منجمده شمالیده‌ده بوزلر اوزرندن کچه‌رك و یاخود صندالر وقایقلر ایله مرور ایدرك آمریقایه منتشر اولدقلرینی تخمین ایتمشلردر .

بو صکره‌کی تخمینلرك بر اهمیت مخصوصه‌سی ایله تدقیق ایدلمه‌جکی درکاردر . نه‌چوق اینشت بوجهتی بزم بحثمزك خارجنده اولوب آمریقاده‌کی اهالینك ممری اولمق اوزره شمدیلك یالکز بهرنك بوغازینی کورمك ایله اکتفا لازمدر .

سیاحین وجغرافیونك قطعهٔ جدیده‌نك هر طرفنه منتشر اوله‌رق اهالینك احوال مخصوصه‌سنی تدقیق ایتدکلری کبی اغزدن اغزه کلان روایتلری بعض آثار عتیقه ایله تطبیق ایده‌بیلدکلری و انلر دخی بو معلومات تخمینه بنا ایدلمشدرکه بو معلومات قطعه‌ء آمریقا ایچنده بیوك بر مدنیتك وجودینی [illegible] ایتمشدر .

آمریقاده آثار عتیقه دیدیکمز شیلر اوله

سكزنجيسى ساقسونياليلردركه ١٨٠٦ ده برنجى قراللرى فردريق اوكوست طرفندن نائل استقلال ايدلمشلردر . طقوزنجيسى هولانداليلردركه ١٨٣٠ ده كيليوم دورانژ طرفندن نائل استقلال و تفرد اولمشلردر . اونجيسى بلچيقاليلردركه ينه ١٨٣٠ ده لئوپولد ساقس قوبورغ قرال ايدلەرك و هولاندەدن آيريلەرق مستقل قالمشلردر . اون برنجيسى يكى يونانيلردركه ١٨٣٢ ده باويرا پرنسلرندن اوتون قرال نصب اولنەرق نائل استقلال اولمشلردر . او زماندن بوزمانه قدر دخى اخيراً وقوعه كلان عثمانلى وروسيه محاربەسنك نتيجەسندە رومانيه وصربستان وقرەطاغ نائل استقلال اولدقلرى كبى آفريقاى وسطيده قونغو ناميله برحكومت محليه دها طانمش و بونلر ازمنهٔ جديده ملتلرينك اون ايكنجى واون اوچنجى واون دردنجى واون بشنجيسنى تشكيل ايتمشلردر .

ايمدى بوملتلردن اوروپاى شماليده بولنانلرك يرلرى نرەلرى ايسه بر جغرافياى جديد خريطەسندن بولەرق نظر موازنەدە كوزلجه تعيين ايلدكدن صكره او يرلرى برده جغرافياى جديد ايله ازمنهٔ متوسطه وقديمه جغرافيلرينك مقيسەلرى ايچون ربط ايتمش اولدیغمز كرهٔ مسطحه اوزرندن تحرى ايتمليدرده كورمليدركه بو يرلر اوروپا قطعەسى داخلنده اولدقلرى حالده ازمنهٔ قديمەده دكل ازمنهٔ متوسطەده بيله اهاليدن خالى عادتا ممالك مجهولەدن عد اولنمق لازم كلەجك برحالده ايديلر .

بوراده ملتلرك اساميسنى تعداد ايلدك . يكمزه ياقوبده جغرافيا يازيورز ظن اولنەرق انده دخى بر طاقلرينى نقصان براقديغمزه حكم و يرلمزيا ؟ واقعا بوملتلر

عادى بر طاقم آثاردكلدر . پك بيوك آثاردر . بناءً عليه آثار مذكورەدن استدلال ايديلان مدنيت دخى لاشى قبيلندن اولميوب پك مترقى و پك اساسلى برمدنيت اولديغى آكلاشيلور .

آثار عتيقهٔ مذكوره بش صنفه آيريلوركه برنجيسى مزارلر ايكنجيسى ديوارلر اوچنجيسى بعض محكوكات دردنجيسى اصنام بشنجيسى موميەلردر . بونلرك جملەسى حكومات متحده داخلندەدر . مزارلر شمديكى حالده تپه صورتنده كوريلوركه بونلره (تومولى) تسميه اولنور . بومزارلر اكثريا طپراقدن اولوب ايچلرنده برخيليسى دخى طاشدن معمولدر . بونلرك اكثرى كوچورك يعنى درت مترو تربيعنده وايكى مترو ارتفاعنده ايسەده ديكر برطاقى وارذركه برقاچ دونم محلى استيعاب ايتمش واوتوز قرق مترو قدرده ارتفاعه چيقمشدر . ساه قاسقاسكيا نام كوچك برنهر ساحلنده درتيوزدن متجاوز مزارلر واردركه اوولرى كومەكومه احاطه ايلمشدر . اشبو بيوك كومەلرك اوزرلرى چوقور اولوب ايچلرنده بيكلرجه انسان كمكلرى بولنيورايدى .

ودولتلر ایله فرانسه واسپانیا وانکلتره
والمانیا وآوستریا وسائره کبی ازمنهٔ متو-
سطه‌دن قالمه ملتلردن ماعدا دخی بر چوق
ملتلر وازجمله هند وچین وژاپونیا وجزایر
بحر اوقیانوس حکومتلری وآفریقا ملتلری
واوروپالیلرك قطعات بعیده‌ده بر حکو-
مت مخصوصه صورتیله اداره اولنان
مستعمره‌لری وار ایسه‌ده مقصد ازمنهٔ
جدیده تاریخنی اشغال ایدن اهالینك
ازمنهٔ متوسطه اهالیسندن عبارت اولد-
قلرینی کوسترمك اولدیغنه کوره بزم ارائه
ایلدیکمز مقدارلری دخی کفایت ایلر .

شمدی شوراجقده بر دوشونه‌لم که
دنیانك سطحی قرون متوسطه‌ده اولان
دنیانك سطحندن بر چوق قات زیاده
بیومش اولدیغی حالده اولکی ملتلردن
بر چوقلری محو اوله‌رق یرلرینه یکیدن
اون بش ملت و دولت دها پیدا اولمش
بولنور ایسه تاریخك شو صوك ایکی
قسمی ارەسنده‌کی عدم مشابهت ایلك ایکی
قسمی ارەسنده‌کی عدم مشابهتدن دها
زیاده بر بداهت و اهمیت ایله میدانه
چیقارمی چیقمازمی ؟

یا بو مقایسه‌مز یالکز وسعت دنیا ایله
ملل موجودهٔ عالمك صکره‌کی مقدارینی
اولکی مقدارینه قیاسدن عبارتمی قاله‌جقدر ؟
یا جهانك احوال عمومیهٔ مدنیتی مقایسه
ایدلیه‌جکمیدر ؟ حالبوکه اصل ایکی قسم
تاریخ ارەسنده‌کی طاغلر قدر فرقی ایسه
بومقایسه کوستره‌جکدر .

اکر بز ازمنهٔ متوسطه‌نك جلاد دره-
بکیلرینی قوتسز وعاجز قراللرینی حیدود
ورذیل پاپاسلرینی اسیر ومظلوم اهالیسنی
ازمنهٔ جدیده‌ده آرار ایسه‌ك موملر یاقش
اولسه‌ق بیله ینه اثرلرینی بوله‌میز .
او زمانك دره بکلرینك احفادی اولان

مزارلرك همان کافه‌سی نهرلر کنارنده
بولنوب هیئت ووضعیتلری نظر امتحانه النه-
جق اولسه بونلرك جوارلری غایت غلبه-
لك و بیوك شهرلر اولدیغنه شبهه قالمز .
باخصوص مزارلر ایچنده چیقان بالطه واوق
اوجلرینه طاقیلان تیمورلر و باقردن معمول
توتون چبوقلری وطپراقدن معمول بعض
اوانی واشیا مذکور شهرلر خلقنك صنعتجه
برخیلی ترقی ومهارتلرینی اثباته کافیدر .

مدققین جغرافیون اشاغیده دخی کو-
ستریله‌جك دیکر بعض آثاردن اورالرك
وقتیله معمور وآبادان شهر وقریه‌لر اولد-
یغنه یقین حاصل ایتمشلر ایسه‌ده بونلرك نه
زماندن قالمه براثر عمران اولدیغی پك دقیق
تحریات ایله کشف ایده بیلمشلردر .

شویله‌که : مزارلرك بعضلرینك اوزرلرنده
و بعضلرینك خندقلرنده بر طاقم اغاجلر
چیقمش اولدیغندن آثار مذکوره‌نك مدت
قدمنی انجق بونلری معاینه ایله تخمین ایتمك
لازم کلوب دوقتور کونر نام ذاتك تدقیق
وروایتنه کوره بواغاجلرك درونی قاتمرلرینی
ارائه ایدن دائره‌لر یوز اوتوز التی‌یه بالغ

زادكانك يالكز بعض ممالكدن ماعدا حالر ـ
يني اوقدر تحف بر صورتده كوريورزكه
بونره آجيق وياخود كوملك خصوصنده
متردد قاليورز . « بن فلانك اوغلي
فلانم » ديانركونا كون سفاهتر رذالتر
ايله خاندانلرينك ثروتلريني سامانلريني
توكته‌رك يانفسلرينه سوء قصد ايله دنيادن
قورتيلوب كيديورلر وياخود ياشايه بيلمك
ايچون باش اورمدق تدابير عجيبه برا ـ
قيورلر . بويله برسوء عاقبته دوچار اولمقدن
كنديلريني وقايه ايدنلري ايسه طوپراقلر ـ
نده زراعت وياخود دولتلري نزدنده
استحصال مأموريت ايدرك اك مطيع ومنقاد
آدملر كبي ياشايورلر . اكر بونلرك آبا
واجدادلري كنديلريني كوره‌جك اولسه
بوقدر حليم وسليم وتعبير ديكرله مسكين
وعاجز اولاد واحفادك كنديلرندن ظهور
ايتمش اولديغنه همان ده احتمال ويره‌مزلر .

قرالره وسائر حكمدارلره كلنجه : بونلر
برطرفدن دره بكيلرينك وديكر طرفدن
كليسا اربابنك شرتلرندن طولايي ملتلريله
دها ازمنهٔ متوسطه ايچنده عقد ايلدكلري
اتحادلري ايلرويه كوتورمشلردر . واقعا
بونلر ميننده جباره وظمه‌دن اولانلري بر
چوق عصيانره اختلالره دوچار اولمشلر
ايسه‌ده چوقلري كرك كنديلرينك وكرك
ملكلرينك حقوق ووظيفه‌لريني قانون
اساسير ايله تعيين وتحديد ايدرك اويله
اعصار سالفه ده اولديغي كبي يا پاپاس
طاقنك اصللي اصلسز تكفيرلرندن وياخود
دره بكيلرينك عصيانندن انديشه ايتمك
شويله طورسون برشارتر يه بتون ملتي
سلاح آلتنه آله‌رق ميدانه ملبونرجه
عسكر چيقارمق اقتدارنده بولنيورلر .
هم كنديلري ملتلريني سويورلر هم ملتلري
كنديلريني ملت بابسي عد ايليورلر .

اولمسيله لااقل طقوز يوز ياشلرنده اولدقلري
حكم اولنيور . حالبوكه اغاجلرك دها مسبق
اوله‌رق ظهور ايتمش اولمسنه نظراً بونلردها
اوراري مزار ايكن مخصوصاً ديكلمش
اولمدقلري دخي اكلاشلديغندن ومطلقا
اوراري آرتق تغيرات دهرك تخريبنه ترك
ايدلدكدن صكره بو اغاجلر كندي كنديلرينه
چيقوب بو ايسه مطلقا اسكي معموريت اوزر ـ
ندن بر ايكي يوز سنه نشو ونما بولمش ونبعض
اثبات ايلديكندن سالف الذكر مزارلرك برر
معمور شهره مزارستان اولديغي تسليم اولنور .

طوپراقدن وبعض يرلرده طوغله وطا ـ
شدن بنا اولنمش عظيم وجسيم ديوارلر ممالك
متحدهٔ آمريقا اولكاسنده‌كي مدنيت قديمه‌نك
يادكار حيرتبخش عقول اولديغي كوسترر .
زيرا بونلرك بر خندق ارقه‌سنده سپرلري
بولنمه اوله‌رق يالكز مطلقا هر برينك برر
مستحكم سور وقلعه اولمسي اثبات ايدر .
بونلر دخي نهر كنارلرنده واليوم شهر بناسي
ايچون بر موقع اراديغي زمان يك نظرده
انتخاب اولنه‌جق يرلرده‌در .
استحكامات مذكوره‌دن نهر كنارلرنده بو ـ

اوللرى بر پرنس ديكر ينى طرد و يا قتل ايدرك يرينه كندى قائم اوله‌بيلور ايكن شمديرده حق حكمرانى قونداقده‌كى چوجغه اصابت ايلسه سائر آق صقاللى پرنسلر آنى كنديلرينه حكمدار طانيمق مرتبه‌سنده مطيع ومنقاد بولنيورلركه ايشته بونلر هپ حكمدار ايله تبعه‌سى ارەسنده حصوله كلان اتحاد ثمره‌سيدرلر ·

پاپاس طاقمنك اسكى جبرو شدتنى شمدى كورمك نصل ممكن اولوركه بونلر اوروپانك بعض مملكتلرندن عادتا طرد وتبعيد اولنه‌رق شو حقارته دوچار اولمدقلرى يرلرده كنديلرى هانكى ولادته هانكى نكاحه هانكى جنازه‌يه چاغريلورلر ايسه يالكز اوراره كيدوب چاغرلمدقلرى يرلره اصلا خطوه انداز تجاوز اولمامغه مجبور بولنديريليورلر · بوكون اوروپاده بر انسان علناً دينسز اوله‌رق ياشايور · ازمنهٔ سالفه‌ده بويله برشى اولسه حريقى آتشلره ياقق محقق ايكن شمدى اويله برآدمه بر پاپاس تعرض ايده‌جك اولسه وظيفه‌سنك خارجنه چيقدى ديه پرانقه‌يه آتيلور · نه زادكان نه پاپاس ونه‌ده پس‌پايكان اره‌سنده حقوقجه هيچ برفرق قالميوب جمله‌سى حقوق قانونيه قارشوسنده مساوى طوتلمشلردر ·

ازمنهٔ متوسطه‌ده‌كى احوال عالم ايله ازمنهٔ جديده‌ده‌كى احوال عالم اوقدر تبدل ايتمشدركه اكر او زمانك جبابره‌سندن بريسى بوكون كله‌جك اولسەده اسكى حاللرى محافظه ايتمك ايستمش اولسه مطلقا تماشاسى بش پاره‌يه اعجوبهٔ زمان اولمق اوزره عالمه سيرايتديريلورايدى ·

ازمنهٔ متوسطه ايله ازمنهٔ جديده اره‌سنده‌كى فرقى اوروپا محررلرندن بريسى مقايسه ايلديكى صره‌ده ديمشدركه :

لنانلرى يامربع و يا مستطيل الشكل اولوب انلرك خارجنده مدور الشكل و صره‌سيله اصل شهرى محافظه‌يه مخصوص بر طاقم استحكامات منفرده دخى كوريلور · شهر شكلنده بولنان استحكاملر برقاچ هكتارلق اراضى‌يى محيط اولدقلرى كبى بعض استحكامات منفرده دخى كويا براولكا حدودينى محافظه‌يه مخصوص ايمش كبى برقاچ يوزميل مسافه‌يه قدر ممتد اولوب كيدر · قارور نام مدقق ديركه « بو استحكاملرك صحيحاً استحكام اوله‌رق ياپلمش اولدقلرينى هركيم كوررسه اكلايه‌بيله‌جكى كبى برعسكر بونلرى نظر امتحاندن كچوره‌جك اولسه عادتا پك يوكسك صنايع عسكريه‌يه تطبيقاً ياپلمش اولدقلرينى يعنى مشهور استحكام خواجه‌سى دوبان بونلرك پلانلرينى چزمش اولسه انجق بوقدر چزه‌بيله‌جكنى مشاهده وتسليم ايدر ·

استحكامات مذكوره‌نك ديوارلرينه باقلدقجه بونلر تمديكى وحتى‌نر درجه‌سنده اولان بر خلقه قارشو مدافعه ايچون ياپلمامشدر · خندقلرك عرضى ديوارلرك ارتفاعى وقالينلغى قپو محللرينك حالى اثبات ايدركه استحكامات

« بوكون حالا بعض اصیلزاده‌لرك اسملری ازمنهٔ متوسطه‌دن قالمه خاندان اسملری اوله‌بیلور . وقعا زمانمزك اواصیلزاده‌نی ازمنهٔ متوسطه‌ده‌کی سنیورلك نسلندندر . انجق اجدادینك بر ایسنك رسمی سه کن اوندیغی شاتوده ایسه بر کره اكا برده شمدیکی سنیوره باقلیدر . اسکیسنك باشنده مغفر یکیسنك باشنده سیلندیر شاپقه کوریلور . اسکیسنك النده مج یکیسنك النده اینجه باستون و یاخود ایپکلی شمسیه مشاهده اولنور . قیافت ظاهره‌جه اسکیسی یکیسنه هیچ بکزه‌مدیکی کبی احوال باطنه‌جه دخی هیچ بکزه‌مز . یکیسی جهتنه بورجلی اوله‌رق داینلرینك هجومندن قورقار ترتر تترر . اسکیسی ایسه جهانی کندیسنه بورجلی عد ایلیه‌رك قلیجی قوتیله جهانك مالنی کندی شاتوسنده جمع ایلر . اسکیسی یالکز کندی اسمنه مالك اولوب انی قلم ایله یازمغه مقتدر دکل ایدی . یکیسی ایسه اسمنك یالکز حروف واملاسنه مالك اولوب حکم قدیمنه هیچ مالك دکلدر »

نه دنیانك ازمنهٔ متوسطه‌ده‌کی دنیا ونه‌ده ملتلرك او زمانکی ملتلر اولمدقلرینی کوردکدن صکره برده احوال عالمك او زمانکی احوال اولمدیغنی ایشته بوایضاحاتمزله نظر دقت و اهمیته الور ایسه‌ك ایکی قسم تاریخ اره‌سنده‌کی فرقی دها مکمل اوله‌رق کورمکه باشلامش اولورز . لکن ایکی زمان اره‌سنده اولان فرقی بو مقایسه‌مزدن عبارت بر مقایسه ایله‌ده براقه‌میه‌جغز . بالکز دها نه‌لری نظر دوازنه‌یه اله‌جغز .

قرون جدیده دیدیکمز قسم تاریخك صوك مرتبهٔ کمالی بزم ایچنده بولندیغمز شو زمانك کمالات مدنیه‌سیدر . بوزمانك

مذکوره مانجیلقله طاش آتمق وقلعه‌دن بونره مقاومت کوسترملك ایچون یاپیلوب بونك ایسه نه قدر ترقی یه متوقف اولدیغی ملاحظه یه محتاجدر . شوده دقت اولنه‌جق شیدرکه بوکبی ابنیه‌نك تولد کورلمیوب حکومات متحده اولکاسنك هر طرفنده یوزلرجه‌سی کورلمشدر واورالرك وقتیله عموماً معمور وآبادان اولدیغنه ایشته بونلکه دخی شبهه قالمامشدر . هله برطاقم ابنیهٔ قدیمه دها کوریلورکه اوزمانك جمعیت بشریه‌سنك نه‌قدر یوکسك نه قدر غدیده‌ك اولدیغی دخی استدلال اولنور . ابنیهٔ مذکوره‌یونمه طاشلردن صوم کارکیر اوله‌رق انشا اولنمش واوزرلری مکمل کرچور یلمشدر . ازان نویه رقره‌ق نام نهر ساحلنده بر بنا واردرکه یتمش ایکی مترو طولنده اون سکز مترو عرضنده اولوب وقتیله یا برعبادتخانه و یاقشله کبی بر شی اولدیغی درونك تقسیماتندن منفهم اولور .

محکوکات جهتنه کلنجه طون نهرینك ذکر دقرینتدیغی برده برطاش وزرنده مصرلك هیه‌روغلفلرینه مشابه برطاقم رسملر وتصویرلر بولنوب بونلر برارالق قدیم فنیکه

بدایعندن هانکیسنه عطف نظر اهمیت ایده‌جك اولسه‌قده انك امثالنی ازمنهٔ متوسطه‌ده آره‌مش اولسه‌ق بوله‌جغمز امثالنی اوقدر ناتمام کوروزکه ایکیسی اره‌سنده اجرا اولنه‌جق مقایسه انسانده برتبسم ضروری حاصل ایدر . هله پك چوق بدایعك امثالنی ازمنهٔ متوسطه‌ده هیچ‌ده بوله‌میز یا ؟ ایشته امثالی بولنه‌بیله‌جك شیلر حقنده بعض تطبیقات اجرا ایده‌لم :

شلا بوکون برعسکر نفرینی کوز اوکنه کتوره‌لم که النده بولنان سلاح بر دقیقه ظرفنده یکرمی یکرمی بش دفعه اول مقدار درهملك قورشونلری هر بری جان ستان برر ییلدیرمی آکدیره‌جق دهشتله بیکلرجه مترو مسافه‌لره قدر کوندرمکده‌در . اعصار سالفه‌نك طوپوز ومزراق و بالطه وقلیج ونهایت دها مترقیسی صپان واوق ایله جنك ایدن عسکری ایله بزم یکی عسکرلك فرقی هانکی کوزله باقمز ؟ ازمنهٔ متوسطه‌نك تاصوکلر ینه قدر اسلحه هپ ازمنهٔ قدیمه اسلحه‌سی ایدی . صکره‌لرنده واقعا باروتك استعمالی دخی کورلدی ایسه‌ده اکری بوکری نامیلر ایچنده غیر منتظم دانه‌لرك فنا باروتلر ایله انداختی او زمانك اوقلری و صپان طاشلری قدر مؤثر اوله‌مدیغی کوریله‌رك بناءً علیه ازمنهٔ متوسطه‌ده اسلحه صورت قدیمه‌سندن صورت جدیده‌سنه تحول اتمکه باشلامش ایسه‌ده نه اسکیسی قدر ناتمام ونه‌ده شمدیکی قدر مکمل اولمیه‌رق تمام حد وسطیسنده کورلمکله بونلرك منسوب اولدقلری زمانك اسمنه تمامیله استحقاقلری تبین ایلمشدر .

هله اسباب تحفظیه دن اولان استحکاملر وزرهلر خصوصنده‌کی نسبتك

آثارندن ملت مرقومه کمیجیلر یله آمریقایه کتمش ظن اولنمش و بوجهتله امریقاده کوریلان مدنیت قدیمه آثارینك فنیکه مهاجرلرندن قالدیغنه ذهاب ایدلمش ایسه‌ده بونلر فنیکه آثار قدیمه‌سی قدر منتظم اولمدقدن بشقه سکسان قدر تصویر ایچنده طوپی طوپی بش التی قدری فنیکه تصاویر ینه بکزه‌یه بیلوب قصوری میانده بعضلری دخی مصر هیه روغلیفلر ینه مشابه اولدقلری کبی برچوغی بتون بتون بشقه شیلردر . ایمدی برملتك بو یله رسملر تصویرلر حك وتراش ایده‌جك قدر ترقی ایده‌بیلمی نه قدر بیوك برشی اولدیغی اربابنه معلومدر .

ورمون حکومتی داخلنده کائن بولوه فالس نام محله‌ده دخی ایکی مترو طولنده و برمترو ارتفاعنده برطاش دها کشف اولنمشدر که حجر مذکور نهر کنارنده بولنمغله صولر طاشدیغی زمان کوزدن نهان اولور وصولر الچالدیغی وقت اوزرنده انسان رسملری کوریلور . اونیون اراضیسی ایچنده دخی اون اون ایکی قدر بویله رسملر و صورتلر اولوب بونلرك هپ یرلی محکوکاتندن اولدقلری بشقه یرلرده امثاللری کورلمامکله معلومدر .

بوندن دها پارلاقدر . ازمنهٔ قدیمه‌ده
پك چوق زمانلره قدر قلعه و استحکام کبی
اسباب تحفظ و تدافعه التفات و ثیوب
صکره‌لری بر طاقم قلعه‌لر و قله‌لر ایجاد
اولنمش ایسه‌ده بونلر عصر جدیدك ابنیهٔ
عادیه‌سی قدر بیله متین دکلدرلر . بالمقابله
جنکاوران قدما باشلرینه مغفر آرقه‌لرینه
زره کیه‌رك هله ازمنهٔ متوسطه‌ده اسباب
مدافعه‌نك بو درلوسنی او درجه‌لرده
ایرویه کوتورمشلر ایدی‌که بر جنکاورك
کوزلرندن بشقه هیچ بر یری کوریله‌
میه‌رك بتون وجودی و بندیکی آت بیله
تیمور ایله مستور ایدی . بو زمانك
اسلحه‌سنه قارشو بو درجه‌لرده آهنپوش
اولمغه لزوم کورولور ایکن بو زمانك
اسلحهٔ مخربه‌سنه قارشو عسکرلرمزك
کندی دریلرندن بشقه زرهلری اولمدیغی
حالده قورشونلره قارشو کوکس ویر-
مه‌ری یکی زمانی بر بر نسبه بکزته‌جك
نحو نه‌ندر ؟ حتی بو ده شمدیده
اسباب تحفظ و تدافع اولمق اوزره اوتوز
مترو عرضنده طوپراق دیوارلر و التمش
سانتی مترو یه قدر ثخننده زرهلی طابیه‌لر
قله‌لر کیلر یاپلقده و بونلری تخریب ایچون
دخی بهری سکز اون قنطارلق انسان
جسامتنده طوپ دانه‌لرندن ماعدا بر
دانه‌جکی قوجه بر زرهلی یی محو ایدن
طوربیلر استعمال ایدلمکده‌در . جنکا-
وران پیشین بونلری کوره‌جك اولسه‌لر
ایدی بلاشبهه دهشتلرندن هلاك اولورلر
ایدی .

یکی عسکرلك ایله اسکی عسکرلکك
یالکز سلاح و اسباب حفظیه‌جه آره‌لرنده‌کی
مناسبتی شو قدرجق کورمکله اکتفایه
مجبورز . بو مقایسه‌یی مکملاً یورتمك
قابل دکلدر . زیرا یکی عسکرلکك

برایکی یرده قوجه قفالی عجیب الشکل
... بونلر ظهور ایتمش و لوب ... جمعهٔ امریقه‌
دن معدود مکسیقاده ایکیسی یان یکا قونلمش
اوزون صقاللی و صاچلی ایکی هیکل بو-
لنوب بونلرك التنده کنارلری انواع نقشلر ایله
منقوش قوجه ایکی هیکل دها واردرکه هیئت
عمومیه‌سی مصرك آثار جسیمهٔ قدیمه‌سنی
اخطار ایتمکده‌در . بو هیکلك جسامت
فوق العاده‌سی اثبات ایدرکه بوکا ملیونلرجه
خلق عرض پرستش ایدر ایمش . بو قطعه‌ده برو-
ده خصوصیله قتوسکی حکومتی داخلنده
عظیم و جسیم مغاره‌لر ایچنده برخیلی مومیه
کشف ایدلمشدر . بونلرك قبرلری پك قیصه
عادتا بر متروندن زیاده‌جه اولمیوب بر ازالق
بدیٔ ثمیت ولمش ایسه‌ده عسکرلری بتون
وکوزل محافظه اولنمش وجودلر چیقدرق
لدی المعاینه موتانك دیزلری قرنینه طوغری
قیورلمش و ... دخی بو حالده
بر یرینه قوندیرلمش ایدوکی کورلمشدر .
امریقه وحشیلرندن کیمی موتالرینی یدیکی
کیمی یاقدیغی و بر طاقمی دخی صاغ صاغ
ترك ایلدیکی حالده بویله مکلف مزارلر ایچنده

اسامی برطاقم فنون وصنایع اوزرینه مبنیدرکه فنون و صنایع مذکوره‌یی اسکی زمانلرده آرامق قابل اوله‌مز . مثلا بوکونکی عسکرلکده کشفیات ایچون بالون والکتریق ضیاسی ولغملر وطورپیلر ایچون دینامیت استعمال ایدلمکده اولوب بوصنعتلرك کافه‌سی هپ اختراعات عصریه‌دن اولدقلری کبی بونلرك متعلق اولدقلری فنلر دخی هپ یکی شیلردر . واقعا ازمنهٔ متوسطه‌ده دخی آتشك قوهٔ تخریبیه‌سندن استفاده جهتی دوشونلمش ایسه‌ده صورت استفاده برطاقم آتشلی اوقلر و آتش قایقلری استعمالندن عبارت قالوب یوقسه شمدیکی ادوات تخریبیه اسکیلرك خیالندن بیله کچمامشدر .

اسکی ویکی زمانلری برده مراسلات نقطهٔ نظرندن تدقیق ایتملیدر . شمدی بخار قوتیله ایشلین واپورلری شمندوفرلری اسکی زمانلرك یلکن وکورك ایله ایشلیان کمیلرینه ویاخود دوه استر والك منتظمی اوکوز عربه‌لرندن عبارت بولنان کاربانلرینه نصل بکزته بیلورزکه انلرك کمیلری ساحلی کوزدن غائب ایتمکه مقتدر اوله‌مدقلری کبی کار بانلری دخی یوکلتدکلری شیلری همن یولده ییوب بتوره‌جکلری جهتله مراسلات تجاریه وعسکریه شمدی یه نسبتله هیچ مرتبه‌سنده ایدی . ازمنهٔ متوسطه کمیجیلری بعض کواکب ثابته‌دن و بالخاصه تیمور قازق دینلان یلدیزدن استدلال ایله سواحلدن اوزاقلانمق خصوصنده دها اسکی زمانلر کمیجیلرینی کچمشلر ایسه‌ده بو بابده اصل مهارت پوصله‌نك ایجادندن صکره کورلمشدر . هله پوصله‌لرك دخی تصحیحاتی وخریطه‌لرك طوغرولغی وسطوح

مومیه‌لر ظهوری دخی امریقاده قدیمده بیوك برمدنیت اولدیغنی اثباته کافیدر .

بورایه قدر وردیکمز معلومات حکومات مجتمعهٔ امریقا داخلنده اجرا ایدیلان سیاحتلرك‌ده ینه او قطعهٔ ارضیه‌یه دائر پیدا ایتدکلری معلومات اولوب سیاحلرك روایتنه کوره مکسیقا طرفلرنده دها مکمل ومنتظم آثار عتیقه کشف اولنمشدر .

آثار مذکوره‌نك عریض وعمیق تدقیقندن ومزارلر ایچنده چیقان اوانی وادواتك تطبیقندن بو مدنیت اربابنك معدنلر اخراج وتصفیه سنده وطاش تراش ایتمکده معلومات تامه‌لری اولوب بوندن بشقه هندسه وحساب کبی فنلرده و بونلره متفرع علملرده دخی بهرهٔ وفیرلری اولمقدن قطع نظر بونلرك شمدیکی وحشیلر نسلندن اولمدیغی و بهمه حال مغولستاندن کچمه وهیچ اولمز ایسه اوسترالیا وهندستان اطه‌لرندن کلمه اولدقلری دخی کسدیریلیور . شوحاله کوره مدنیت مذکوره مؤخرا بعض اقوامك هجوم وتخریبیله محو اولدیغی درکار ایسه‌ده اشبو (بعض اقوام) دیدیکمز قبیله‌لرك‌ده وحشی اولد-

بریه و بحریه اختیار ینك حسابی بوزمانه اصلا قیاس اولنه‌میه‌جق قدر کیروده قالدیغی محققدر . اکر اوزمانلر بریه‌ی چیقوب ده مراسلات بریه و بحریه‌ده بوکون میسر اولان سرعت وسهولتی اسکیلره قبل الوقوع خبرویرمش اولسه ایدی بونی ذهنلر نه بیله صیغدیره‌میه‌رق تکذیبنده جهان متفق بولنور ایدی .

مراسلات جهتی بویله اولدیغی کبی مخابرات جهتی بوکاده قیاس قبول ایده‌میه‌جك بر صورتده‌در . زیرا ملل قدیمه مخصوص آدملر ایله خبر کوندرمکدن و یاخود بعض رموز ایله افادهٔ مرامدن بشقه واسطهٔ مخابره بوله‌میوب تاصکره‌لری مکتوب یازمق صورتی حصوله کلمش وازمنهٔ متوسطه اربابنك بعض علائم واشارات ایله دها سرعتلیجه مخابره یوللرینی آرادقلری روایت اولنقده بولنمش ایسه ده تلغراف کبی برآنده دنیانك بر اوجندن دیکر اوجنه خبر یتشدیرمك هنری انلرجه معجزات باهره‌دن عد اولنه‌جغنده شبهه ایدیله‌مز . حالبوکه ترقیات عصریه عادی تلغرافله دخی اکتفا ایتمیه‌رك مسافات بعیده‌ده برآنده صدای بشرك نقلی طریقنی دخی بولمشدر .

بز بوراده اسلحهٔ جدیده ووسائط مراسله ومخابره کبی وجوده کتوریلوب ثمراتی دخی اقتطاف ایدلمش بولنان ترقیاتی قارئلرمزك انظار دقتنه عرض ایله عادتا صفدرونق ایتمش اولیورز . زیرا بوثمراتی عرض ایده‌جکمزه انلری حصوله کتورن فنونی خبرویرمك البته دها طوغری اولور . شوقدرکه یکی زمانك ثمرات صنایع وفنونی اسکی زمانده متصور اوله‌مدیغی کبی او فنون وصنایعك کندیلری دخی اسکی زمانلرده تصوراتده بیله بولنمیوب بناءً علیه

یقین حکم ایدیله‌مز . چونکه عالم وحشت اربابنك مدنیلره هیچ بروجهله غلبه‌سی ممکن اوله‌میوب بوقاروده وصف ایدیلان حاله غلبه ایتمك ایچون الده برقوت کافیه بولنمق لازم و بوحال کلان اعدانك دخی بردرجه‌یه قدر مدنی اولمسنی مستلزمدر .

برمملکتده برکره باش کوسترمش اولان مدنیتك انقراضیله مؤخرا بتون بتون وحشت حاله تحولی واقعا جای استغرابدر . انجق برعتیقده دخی بابل آثور مصر کبی قوجه قوجه اولکالر یوقمی ایدی‌که بونلرك هربری طفل مدنیتی اغوش مادرانه‌لرنده بسیله‌مش اولدقلری حالده مؤخرا عادتا چول وبیابان حالنه کیرمشلردر ؟

هله قرستوف قولومب هنوز آمریقانك قلبکاهنه رایت کشفی دیکمامش ایکن هولانده‌لی وداتیمارقه‌لی بالقجیلرك شمال جهتندن غروانلاند طرفلرنده بالق طالیانلری انشا ایتمش اولدقلری صورت ثبوته واردیرلقده بولنمشدر .

دیمك اولیورکه آمریقا قطعه‌سی اوته‌دنبری برعتیقك مجهولی دکل ایمش . دیمك

شمدیکی فنونك درجاتنی قارئلرمز نظرنده تعیین ایچون برچوق تفصیلات ویردکدن صکره اسکی زمانك درجات فنوننی ده عرض ایچون ینه او نسبتده تفصیلات زائده ویرملی یز. بو تفصیلات ایسه هر اولیچونك هر میزانك خارجنه چیقار. زیرا فنون قدیمه مثلا قاریجه‌لر کبی بر طاقم حیواناتی «صامت» دیه خبر ویردیکی حالده متأخرین «میقرو-فون» آلتنی بالایجاد بزم قولاغمزه واصل اوله‌میه‌جق قدر ضعیف صدالری بیله ایشیتمکه باشلادقرندن ایشته معارف قدیمه ایله معارف جدیده آراسنده بولونده‌کی فرقی کوسترمه‌بیلمك حقیقةً خارج از حد معروف تفصیلات ومقایساته احتیاج کوستر .

معارف خصوصنده یکیلر ایله اسکیلر اره‌سنده‌کی فرقی موازنه ایچون معارف مذکوره‌نك محفظه‌لری بولنان کتابلری درمیان ایتمك دها کسدیرمه بر یولدر. معلو-مدرکه قدما الك بیوك یادکار تاریخلرینی ضبط ایچون کمال کلفتله میدانه بعض محکوکات چیقاره بیلدکاری ومؤخرا حروفك تعمیم استعمالی اوزرینه دخی پاپیروس یاپراغی و یاخود ترشه اوستنه یازیلان کتابلر انجق بیوك آدملره میسر اوله بیله‌رك ازمنهٔ متو-سطه‌ده ال یازیسی کتابلر بیله نوادردن اولدیغی حالده اعصار جدیده‌ده مطبعه-جیلق معارفی مفت درجه‌سنده بر اهونیتله جهانه نشر ایلمشدر. هم‌ده مطبعه‌جیلغك بوقدر اهونیتله نشر ایتدیکی کتابلرك کرك یازیلیشی وکرك رسم وشکللر ایله توضیح ایدیلیشی تتبع وتفهم مقصدینی اوقدر تهوین وتأمین ایتمشدرکه اسکی کتابلردن بر یسنه باقلسه تاریخ قدیمك ظلمات مجهولیتی قدر انسانه قرا کلق کورندیکی حالده یکی کتابلر ادوار جدیده‌نك انوار وضوحی قدر واضح وروشن کورینورلر .

اولیورکه آمریقا اوته‌دنبری وحشی مملکتی دکل ایمش. بلکه دوقتور کوتلرك سالف-الذکر تخمینی وجهله بوندن بیك ایکیوز بیك درت یوز سنه اول اوروپا پایتختری بش اون بالقجی ویاچوبان قولبه‌لرینك اجتماعندن عبا-رت ایکن آمریقاده ینه منتظم شهرلر وار ایمش. لکن دها نه قدر تدقیقات لازمدرکه بوکبی حقیقتلر براهین هندسیه اساسی صورتده باهتة چیقه بیلسون؟

— ٥ —

❊ یازی حقنده بعض معلومات ❊

یازینك شمدیکی حالنه دقت اولنسه بونك تعریفنده «یازی اصوات بشرك هرنوعنه دلالت ایدن اشارتلری بر برینك یاننده وضعله اغزندن چیقان کلمات نصل اصواتدن ترتب ایدییورلر ایسه اکا کوره بالترتیب مخاطبك قولاغنه شفاهاً ایصال ایدیله‌جك شیئی رسماً وشکلاً عرض ایتمك صنعتیدر» دیمك لازم کلور.

لکن بر صنعت کتابت حقنده معلومات قدیمه تحری ایده‌جکمز مناسبتیله بوتعریفه بالضروره اعتبار ایده‌میه‌رك صنعت کتابتك تعریفنده دیمکه مجبورزکه :

معارف عتیقه ایله معارف جدیده‌یی موازنه ایتدکده سوزك اوزون اولدیغی اعتراف اولنه بیلورکه تلسقوپلر ایجاد اولنجه‌یه قدر انسانك طبیعی کوزلری مسافات بعیده‌یی کوره‌مدکاری وبناءً علیه رصدات فلکیه تحقق میسر اوله‌میه‌جغی درکاردر . بوسببه مبنیدرکه اسکیلرك فن هیئتده‌کی مهارتلری اورته‌ده یدی سیاره‌نك وجودینی اخبار ایده‌جك درجه‌یه واره بیلمش اولدیغی حالده متأخرینك تلسقوپلر سایه‌سنده مظهر اولدقلری موفقیات سیارات مذکوره‌نك مقداری یوزلره واردیرمشدر .

کذلك تحلیلات کیمویه یولنی متأخرین کشاد ایلدکدن صکره قدمانك دردن عبارت ظن ایلدکلری عناصری دخی تحلیل ایلیه‌رك اصل عناصر صحیحه‌نك مقداری یتمشه یتشدیرمشلردر . خرده‌بینك ایجادندن اول انسانك کندی عاجز کوزلری نه قدرمی کوره بیلورلر ایدی که تاریخ طبیعی‌یی زمانمزده کوریلان درجه‌لرده توسیع ایده بیلسونلر ؟ ارسطونك تاریخ طبیعیسنی ازمنهٔ متوسطه اربابی یکیدن راست کتوردکاری بعض موالید ایله پك آز زنکین ایده بیله‌رك یکیلر ایسه کشفیات جدیدهٔ جغرافیه‌لریله معادندن نباتاتدن حیواناتدن یوزلرجه وحتی بیکلرجه اسمی‌یی تاریخ طبیعی‌یه ضم ایتمشلردرکه بوکون ارسطو دخی کلسه حیران اولمامق قابل اوله‌مز .

معارف وصنایعك اعصار جدیده‌ده نائل اولدیغی ترقیات بینهایه‌یی نه اعصار عتیقه‌یه نه ازمنهٔ متوسطه‌یه بکزه‌ته‌بیلمك اصلا قابل اوله‌میه‌جغی کبی ارباب معارف وصنایعك مقدار و احوال عمومیه‌سنی دخی قیاس ایده‌بیلمك قطعاً قابل دکلدر . کرك فنون و کرك صنایع ازمنهٔ قدیمه‌ده

« صنعت کتابت مخاطبه لساناله تلقین ایدیله بیله‌جك فکری رسم ایله تفهیم ایتمکدر »

زیرا کلامدن مقصد معنا اولدیغی عندالحکما مسلم اولوب معنا دینلان شی ایسه دماغه توارد ایدن بر فکردن عبارتدر .

ایکی آدم بیننده جریان ایدن مخاطبه‌نك صورت جریانه حکیمانه بر دقت قویه ایله دقت ایدیله‌جك اولسه بداهةً کوریلورکه بر متکلم مخاطبه‌ خطاب ایدرایکن شخص املی یالکز لاف سویله‌مکدن عبارت اولمیوب بلکه کندیسنه توارد ایدن بر فکری قارشوسنده‌کی آدمه آکلاتمغه چالیشور . اکر کلام تلفظدن عبارت اولسه هزیان نوعندن اولان بی‌مآل شیلره دخی مخاطبه‌در دیه حکم ایتمك ایجاب ایدر . حالبوکه متکلم تلفظ و تکلمدن زیاده قشرینی و ینه‌رق یوزینی کوزینی اکه‌رك بوکه‌رك اللریله قفاسیله نیجه نیجه اوضاع کوستره‌رك تفهیم مرامه چالیشور . ایشته بو حال اثبات ایتمزمی که مخاطبه‌دن مقصد تلفظ اولمقدن زیاده تعاطئ افکاردر ؟ ایشك بو جهتی نظرمزده ثابت اولدقدن صکره کذلك قبول ایتمکه مجبور اولمزمی‌یزکه یازی یازمقدن مقصد

نوادردن عد اولنەجق بعض ذوات النده بولنوب بونلر دخی معرفتلرینی اسرار مكتومەدن عد ایدرلر ویالكز كنديلرينه اولاد ايدنديكاری شاكردلرينه انتری نقل ايلرلر ايدی . بو شاكردلرك مقداری ايسه غايت محدود ايدی . بناءً علی ذلك ارباب‌ی چوغالميان معارف و صنايعك ترقياتی‌ده سرعت و سهولت بولمق شويله طورسون بالعكس بعض ارباب معارف و صنايعك وفاتيله قوجه بر فن وياصنعتك رهين انقراض اولمسی‌ده محققاتدن ايدی .

نه حاجت اكر ازمنهٔ متوسطه مقدماتنده قدمانك آثار متباقيەسی اولان معارف و صنايع تعميم ايتمش برشی اولسه ايدی بربارلرك هجوميله بونلر بالكليه منقرض اولەرق جهان بر ظلمت كثيفهٔ جهل و نادانی‌يه مستغرق اولور كيدرمی ايدی ؟ فرض ايديكزكه بوكون آوروپايه ميليار-لرجه بربارلر هجوم ايتسونلر . بتون اوروپا اهاليسنی بره قدر قلنجدن كچوره-جكلر دكل‌آ ؟ حال بوكه بر قاچ چوجق و قادين صاغ قالەجق بيله اولسه هر معتبر خانه‌ده بر كتبخانه تشكيلی درجه‌سنده وارمش اولان تعميم معارف برقاچ چوجق و قادين واسطەسيله فی‌الحال ينه تجدد ايده بيلور . بوكا مقابل برده معارف قديمهٔ مصريه‌يی دوشونمليدركه اسكندريه كتبخانه‌سنك يانمسيله بالكليه محو اولوب كيتمش و مصريو-نك شهراه معارفده پيرولری خلفری اولان بيچاره يونانيلری يكيدن كشفياته مجبور ايدرجه‌سنده كافتره دوشورمشدر .

اولری معارفه محتاج اولانلر اكر مراكز معارفدن اوزاقجه يرلرده ايسەلر شد رحل ايله بر معلمك نزدينه واررلر واكا كوله اولورجه‌سنه منسوبيت پيدا ايليەرك نقدينهٔ معارفی برر برر ديلنورلر

تلفظ ايدەجكمز سوزلری تصوير يردن عبارت اولمزدن مقدم تعاطی ايدەجكمز افكاری تصوير يردر ؟

شو عرض اولنان صورت مدققين عندنده بلا اعتراض مقبول و مسلم اولوب انلر اولاد بشره بويله آراده بر واسطه ايله تعاطئ افكار ايتمك فكری نه وقت و نه صورتله ورود ايلديكنی تحری ايدرلر .

هيەروغليف دينلان و مصرده كشف اولنان اشكال اولاد بشر ميانده هنوز حروف هجا مستعمل اولمديغی برزمانك تعاطئ افكاره واسطه اولان يازيسی اولديغی و حروف هجا اندن صكره استعمال ايدلديكی هيچ بر كيمسەنك انكار و اعتراض ايدەجكی شی دكلدر .

حتی مكسيقو وحشيلری عندنده حروف هجا اولمديغی حالده بويله برطاقم اشكال بولنمسی و برو اهاليسنك دخی كيپو دينلان اشكالی و چينلولرك تريبونول تسميه قلنان اشارتلری قوللانملری دخی اولاد بشره الك اول زبدهٔ فكرلرينی برشكل و صورتله تفهيم ايتمك اقتدا-ری كلمش اولديغنی اثبات ايلر .

واقعا اولاد بشره بو اقتدارك ورودی

ایدی . عصر حاضرده بالعكس معارف كویلره قدر تعمیم ایدلدكدن ماعدا اویله طلبه‌نك كندی خواهشلریله كاوب تحصیل ایتملری دخی بكلنلمیه‌رك بلكه امر تحصیل بر ضرورت مجبوریه‌یه تحویل و تمش و [illegible] انجون [illegible] و [illegible] قونلمشدر . بو زمانده دخی [illegible] حاضره‌نك قرون وسطی‌یه بالكلیه معكوساً متناسب اولدیغی [illegible] ایده‌جك [illegible] .

هله احوال معیشت وقواعد اجتماعیه [illegible] حقوق عمومیه وخصوصیه‌جه اعصار جدیده اعصار عتیقه ومتوسطه‌نك هیچ بر یسنه بكزتیله‌من . نزد قدماده قوانینك الك بیطرفانه وعادلانه‌سی یالكز انبیای ذیشانك شرایع سماویه‌سندن عبارت اولوب آنلردن [illegible]

[illegible] اولوب كیتدیكی یعنی مدنیتلرینك باشلانغجی [illegible] ایچنده ایسه بالواسطه تعاطئ افكار ایدیشلرینك مبدئی دخی [illegible] درلر . آنجق بو كون برایكی معلومدن بر [illegible] حال ایله بالمقایسه الك دقیق مسائل اوزرینه ینه برفكر مستقیم پیدا ایلمك اقتداری ابنای بشرالنده واراولدیغندن برازملاحظه و بر [illegible] تعاطئ افكار خصو-

[illegible] قانونلرینك كافه‌سی سهو و خطا شاننده اولان بر طاقم آدملرك توهم ایلدكاری احكامدن عبارت قالمش و بونلر دخی اجراآت خصوصنده برر جبارك كیف عنادیسنه تابع اوله‌رق شان جلیل انسانیتدن [illegible] حقوق [illegible] هیچ بر وقت میدانه چیقه‌مامشدر . اساسی شریعت احمدیه اوزرینه مبنی بولنان اجماع امت وقیاس فقها ایسه بو كون جهتنك هر طرفنده قوانینك اس الاساسی تعیین ایتمكده اولدیغنه باقوب‌ده حكمدارانك [illegible] قانونلر [illegible] و مسعودیت بشریه‌نك بو كونكی درجه‌سی هیچ بر زمانده كوریله‌مامش اولدیغنه قناعت حاصل اولور . واقعا زمانمزده دخی حقوق عمومیه مأخذلرندن بریسی روما قانونلری ایسه‌ده

صنعك مبدئی حقنده دخی بر وجه مطلوب [illegible] پیدا ایده‌مامشدر .

[illegible] بالواسطه تعاطئ افكارده [illegible] مجبوراولور . شبهه یوق كه كندیسنك بالذات [illegible] اعطای فكر ایتمك مجبوریتنی حس ایتمسی [illegible] .

بو ایسه ایكی صورتدن خالی قالمز . یا بو مجبوریت انسانك اخلافنه بر فكر [illegible] یاخود انسانك

قوانین مذكوره‌نك تشكل ایلدكلری زمانلری تخطر ایده‌جك اولور و بونده اوزمانك حكمداران و سر آمدانینك حاللرینی دوشونور ایسه‌ك اشبو قوانین قدیمه‌نك استفادهٔ حاضره‌مزه خدمتلرندن طولایی بالتشكر فقط تطبیق و انسانلری زمانلره عودتی آرزو و یا تجویز ایده‌جك هیچ برآدم بوله‌میز •

خیر خیر ! خطا ایلدك • بالعكس انسانلرك اك چوغی بوندن اولكی زمانلرك بو زمانلردن دها زیاده مسعود اولدقلری اعتقادنده بولورز • حتی او زمانلرك تكرار عودتلرینی متحسرانه آرزو ایلیانلر بیله واردر • بونلر اصل دنیا اوزمانكی دنیا اولوب شمدیكی دنیانك بوزولمش بر دنیا اولدیغنی اعتقاد ایدرلر • آنجق بو اعتقادلر بو ظنلر بو حكملر هپ قوجه قاریلره لایق شیلردركه موردلری دخی پاپاسلردر • آنلر خلق اوزرنده الهانه حكم سوردكلری بو زمانلرك عودتلرینی حالا امید ایدرلك ایستدكلری آدملری كفر والحاد ایله بالاتهام آصمق كسمك یاقق دفن ایتمك صورتنده‌كی حكومتلرینی آرزو ایدرلرده بونلری دخی قوجه قاریلردن و یاخود فطانتلری آنلردن زیاده اولمیان بعض مسكینلر اینانه‌ سویلیه‌جك آدم بوله‌میورلر ایسته بو ظن باطل مذكوره بوندن طولایی میدان آچیلور • جهانك انسانلری اك زیاده مسعود و بختیار ایده‌جك زمانی بو زمان اولدیغنی اكلامق ایسه جهانك اسكی و یكی زمانلرنده‌كی احوالنی بر نظر حكیمانه و دقتله ایله موازنه‌یه متوقفدر • ایسته بیلكز بو موازنه‌یه مقتدر بولنانلردركه نه قیاصره نه ده آندن یك چوق صكره‌لرده‌كی ازمنه احوالنك عودتنی اصلا ایستمیه‌درلك

بنی نوعیله اولان علاقه‌سی بر درجه‌یه‌ده واصل اولور كه مثلا موقعلرك اوزاقلغندن ناشی انسان كندیسنده مخاطب اوله‌جق كیمسه‌لری بالذات و بر بر كورمك محال و ممتنع اولور ده او زمان بالواسطه تعاطئ افكاره لزوم كورر •

ایمدی مدنیت بشر بو یله اخلافه یادكار براقدیغی نه زمان انسانلر بینلرینه كثیر درجه‌ درجه‌یه وارمش و یاخود كرك تجارت و كرك فتوحات مقتضیسیه و تدریجیه بر بریله یقلاشوب كیتمكه لزوم كوسترمش ایسه انسانلر دخی او زمان تعاطئ افكاره لزوم كورمش اولدیغی بدیهیدر •

هم بو زمان نه قدر اسكی بر زماندر !

نه قدر اسكی بر زمان اولدیغنی تقدیر ایتمك كسه‌نك وظیفه‌سی [illegible]

[illegible]

نه قدر مشكلاتله ترقی ایتمش اولدیغنی موازنه ایده ایده یعنی اول زمانده طوغری كیده كیده فكریمز هانكی مدته قدر كیدر ایسه اوراده [illegible] •

[illegible]

حتی جهانك بوكونكی حالی بیله ترقیات سریعه ومتتابعه ایله دها زیاده تكمل ایتمسنه آرزو كوسترلر .

ازمنهٔ قدیمهده هرملت كندی حدود ملیتی خارجنده بولنانلری باربار عد ایدرك بونلری غنیمت قلیجی ایله امنه دوشوردكجه ماللرینی جانلرینی اولاد وعیاللرینی كندی استفادهلری ایچون مباح عد ایدرلر ایدی . كندی حدود ملیتلری دائرهسنده بیله اهالی صنف صنف اولوب بعض صنفلر دیكرلرك حقوقنه [illegible] ونهمزلر [illegible] ایله اسرا صنفی انسانلقلری ایله بیله افتخار ایدهمزلر ایدی .

زمنهٔ متوسطهده اكرچه اوروپا ملتلری بری برینی باربار عد ایتمیهجك قدر توسیع افكار ایدهبیلمشلر ایسهده یكدیكری علیهندهكی مهاجمات ومعاملاتی ینه باربارلر حقندهكی معاملاتك عینی ایدی . واقعا روما زمانندهكی اسرا كبی اسارت صریحه یوق ایدیسهده یقین زمانلره قدر روسیهده كورلدیكی وجهله بركوی خلقی ویاتكمیل برفامیلیا « سرف » دیه اسیر عد اولنور وبونلرك هرشیئی سنیورلرك مالی صایلور ایدی . نصلكه سرفلرك پارهلری ایله كندی حریتلرینی صاتون الش بولندقلری بوندن اولكی مقالهمزده كورلمشدر . بو عصرلرده ایسه انسانیتجه مساوات اساسی هر طرفده تأسیس ایتمش و آفریقا وسائر ممالك وحشیهدن اسیر طوپلایوب ممالك معمورهده صاتمق مادهسی بیله قطعیا منع اولنمقده واریلهرق حتی بوندن طولایی محاربات متعددهكی بیله اختیار [illegible] اولدقدن ماعدا برملتك افرادی ارهسندهكی مناسباتی تعیین ایدیلان حقوق بین-

تاریخ قدیمدن بحث ایدن اسكی مورخلر مصر ایچون الك اول مدنیت [illegible] اهالی طرفندن مقدم حكومت اجلاس ایدیلیشی وقعهسنی حكایه ایدرلر وبونك ایچون مورخلردن بعضیسی ظهور اسلامدن مقدم اولهرق التی بیك سنهیه قدر برقدم ویررلر . حالبوكه مدنیت اعلان سلطنت ایتمسندن مقدم مصرده بنده آثار مدنیت وار ایدی . حتی ذاتا مملكتك برطاقم رؤسای روحانیه النده اولمسی دخی معلومدر . اوزمانلرده ایسه هیدروغلیف آثاری وار ایدی .

هیدروغلیفك ابتدائی مدنیتدن مقدم واولدیغی ابتداده ذكر ایدلدی . وضع زبان بویله برطاقم اشكال ایله اعطای افكار ایتمك صنعتنك مصره دخولی [illegible] مصرك حبش ممالكندن مصره انتشار ایتدیكی زمانه قدر واردیرلرسه ده [illegible] دكلدر .

حالبوكه برحبشده منتشر اولان خلقك [illegible] بلوجستان طریقیله هندستاندن كلمش اولدیغنده [illegible] .

الاشخـاصدن ماعـدا برده دائرهٔ مدنیت داخلنده یاشـایان ملتلر ارهسندهکی مناسبات متقـابلهیی تعیین ایلیـان حقـوق بینالملل وضع ایدلمشدرکه محـاربادهٔ مصالحـاتده هردولت هر ملت انك قواعـدینه اتبـاع مجبوریتنه دوچار ایدلمشدر . اقتضـاسنه کوره امور بینالملل قونفرانسلر وقونغرهلر عقدیله مذاکره اولنوب قرارلشدیریلیر . حال بوکه اعصـار سـالفهده بویله شـیلر موجود دکل ایدی .

تجـارت کبی انسانلر ارهسنده منـافع متعلقهسـندن طولایی عمومیتی اك صریح بولنـان مقـاصد عمومیـهده و مراسلات و مخـابرات و مسکوکات و ممسحـات کبی وسـائط تسهیلیهده عمـوم دنیـانك اصولی توحید ایدلمکه غـیرت اولنیور . حالبوکه بوندن اول یالکز بر دولت اولکاسنده بومثللو مواد عمومیـهیك نسق ونیوب ازجـهیه بزده « زهیه کیتسـهك اوقـه درت یوز درهم » سوزی ضرب مثل اولدیغی حالده اوقـهلر بعض یرده درت یوز بعضـلرنده سـکز یوز و بعض محللرده بیك درهم و یا دها زیاده و نقصـان اولمق کبی اختلافلر دنیانك هرطرفنده وار ایدی .

اعصار سـالفهده براولکا داخلنده بر چـوق لسـانلر تکلم ایدیلهرك بر لسـان اربابی دیکر یـنـك یبانجیسـی قالیر ایکن اعصـار جدیدهده فرانسز وانکلیز لسانلری بتـون کرهٔ ارض اوزرنده تکلم ایدیلور . بینالملل لسـان عمومی حکمنی الـمقرندن مملل موجودهنك ارهسندهکی یبانجیلق اشبو اشتراك لسانله برطرف اولمغه یوز طوتمشدر . حالبوکه یالکز بو لسـان عمومیلر ایله دخی اکتفـا اولنـهمیور . بینالملل بر شفره ایجـادیله مفهومنك عموم انسـانلر نزدنده اکلاشیـله بیلمسی امکانـلری دخی تحری

دیمك اولورکه سوزمزك اساسنی بو روایت اوزرینه بنا ایدرك هیه روغلیفك اساسی تا هندستاندن کلمش اولدیغنی دخی ظن ایده‌بیله‌جکز .

آیا بو ظنمزی تأیید ایده‌جك هیچ برشی بوله‌میه‌جقمی یز ؟

بو ظنی تأیید وتقویه ایچون سوزلردن موازنه‌یه باشلاملی یزکه :

مصر هیه روغلیفلرینك برنجی حالی قوجه بر وقعهٔ تاریخیه‌یی بر کوچك لوحه اوزرنده‌کی ایکی اوچ شکل ایله کوسترمك درجه‌سنده ایکن مؤخراً بونلری اصلاح ایدیله ایدیله تا هر شکل بر حرف هجا شکلی کبی استعمال ایدلك درجه‌سنه قدر اصلاح ایدلمشدر .

ایمدی هیه روغلیفلرك برنجی درجه‌ده‌کی حاللری عند المقایسه امریقا وحشیلرینك قوللاندقلری اشکال ایله اوقدر مطابق ویاخود مشابه ظهور ایتمشدرکه برطاقم مدققلر وبالخصوص بونلر ایچنده اك مشهوری بولنان موسیو ده کینیه زعادتا مصر اشکالی ایله امریقا اشکالنك ایکیسی برشیدن عبارت اولدیغنی ظن ایلمشدر .

ایدیلیور . زیرا انسانلرك بری برینه بیانجی قاللرینك الك بیوك سببی لسان یكدیكره واقف اولمالری قضیه‌سی اولوب برآدم هانكی قوملرك لسانلرینه واقف ایسه افكار مدنیه و انسانیه‌لرینه دخی واقف اوله‌رق او قوملە انسیتی ایلرویه كوتوردیكنه دقت اولنمغله شاید انسانلرك عمومی بردیل سویلیه‌جك اولسه‌لر عمومنك دخی ملت واحده ایشجه‌سنه بری برینه تقرب ایده‌جكاری آشكار كوریلیور .

اقسام جسیمهٔ نوع بشرك بوصورتله توحیدینی ازمنهٔ قدیمه ویا متوسطه‌ده آرامق قابل اولورمی ؟ اول زمانلرده‌كه جمله‌سی بر جنسدن اولان انسانلرك بیله ایكنجی اوچنجی درجه‌ده‌كی تقسیماتنده وجوده كلان قسملری میاننده لسانجه وقوانینجه عظیم فرقلر اختلافلر بولنور ایدی . قفقسیه قطعه‌سی حرجدن داخله كیمسه كیرمدیكی كبی داخلدن خارجه دخی كیمسه چیقمامش اولمق اوزره پك چوق عصرلردنبری محدودیتی اخلال ایدلمامش برمملكت اولوب درونده پك آز اهالی بولندیغی حالده یكرمیدن متجاوز لسان سویلنمكده و اول قدر عادتر قانون اوله‌رق حكم سورمكده بولنمسی ایشته ازمنهٔ سالفه‌ده بین البشر موجود اولان تفرقه‌یی ارائه ایچون الك كوزل مثال عد اولنه‌بیلور . بوحالك عینی ازمنهٔ متوسطه‌یه‌قدر فرانسه‌كبی اوروپا مملكتنده دخی موجود ایدی . فرانسه داخلنده سكز اون لسان سویلندیكی زمانلر اولدیغی كبی یالكز صافی فرانسزجه‌نك بیله وولتر زمانه قدر سكز اون درلوسی سویلنه‌كلمش وآثارمتباقیه‌سی شمدیكی زمانده دخی كورلمكده‌بولنمشدر .

انسانلرك خلقةً یكدیكرندن تخالفلری تبعدلری اولیوب بالعكس عمومكرهٔ ارضك

واقعا صكره‌دن صكره‌یه مصر هیه‌رو- غلیفرینك بشقه اولدقری ویاخود بشقه لشمش بولندقری میدانه چیقدی . انجق امریقه ایله مصر كبی یكدیكرینك ضد و معارضی بولنان ایكی نقطه‌ده فدهٔ مرامك وجهی یالكز بر صورتدن عبارت اولمق اوزره متبادر خطور اولمسی جای دقت دكلمیدر ؟ یابو اتفاقك اویله تصادفی برشی اولمدیغی چینده دخی افادهٔ مرامك ینه بوصورتله بداً ایتمش اولمسی اثبات ایلزمی ؟

حالبوكه ارباب تدقیق و تحقیق مصری معمور ایدن حبش اهالیسی نصل كه‌ بوقروده ذكری سبق ایدن یوللردن طولاشدیره طولا- شدیره مصره كتورمشلر ایسه امریقا خلقنی دخی اسیا قطعه سنك منتهای شرقنده كائن بهرنك بوغازی وقتیله امریقایه متصل اولمغله اورادن بالامرار امریقاده انتشار ایتدیر- مشلردر .

ایشته شو اوچ مناسبت وخصوصیله مدنیت عالمك الك اول هند وچین جهتلرندن انتشاری مسلم اولمسنه مقابل تعاطیٔ افكار لزومنك دخی بو مدنیت نشریله ابد برابر

انسانه وطن مشترك وعموم انسانلرك دخی عظیم بر مدنی فاملیا اولمسی صورتنده‌کی فکرلر و مطالعه‌لر هپ ازمنهٔ جدیده مولدا- تندندر . واقعا شو عمومیت هنوز حاصل اولمامش ایسه‌ده مراسلات بریه وبحریه و مخابرات تلغرافیه ابعاد عالمی یکدیکره اوقدر تقریب ایتمشدرکه مناسبات بشریه‌نك بوندن صکره دها زیاده آرته‌جغی درکار- در . شو فکرلر انسان اوغلنه تربیهٔ ذهنیه‌نك توحیدندن کلیورلر . بوکون فنون وصنایعه متعلق اشارات واصطلاحات هر ملت نزدنده تعمیم ایدرك ازجمله اشارات جبریه و هیئیه وکیمویه وموسقیه هانکی ملته کوسترلسه بونلری جمله‌سی اکلادقلری کبی جغرافیانك الواح مجمله‌سی دیمك اولان خریطه‌لر وکرهٔ سمالر وفزیق و کیمیاوجر اثقال و سائره اشکالی هانکی لسانده یازیلان کتابلرده مربوط اولورلر ایسه اولسونلر بتون انسانلر نزدلرنده طانیلوب اکلاشیلورلر .

ایشته فنون ریاضیه وطبیعیه وسائره بویله بین‌الملل بر صورت عمومیه المغه باشلادیغی کبی افکار عمومیهٔ بشریه اوزرنده حکم وتأثیری اصلا قابل انکار اوله‌میان حکمیات دخی منقسم اولدیغی انواعیله معا عمومیت اوزره تدریس اولندیغندن عصر جدید آدملرینك فکرلری بیله هپ بر صورت متحدهٔ عمومیه‌ده تربیه المری ثمره‌سیله متحد بولنیور .

ایمدی تحصیل اولنان فنون هپ عمومی اجرا اولنان صنایع و تجارت هپ عمومی واتباع ایدیلان قواعد هپ عمومی حتی تلبس ایدیلان قیافتلر بیله هپ عمومی بر صورت الهرق انسانلرك صنف عادیسندن آزچوق تمیز ایدنلر السنهٔ عمومیه‌دن دخی بررینی و بلکه برقاچرینی اوکرنمکده

انتشار ایتمش اولمسی مناسبتی ظنمزی تقویه دکل حتی دعوامزی دخی اثبات ایدرکه بی بتر نهرلر مجراسنی بحرلر سواحلنی وسلسلهٔ جبالی اوکار بنه قاته‌رق عالمك هر طرفنه منتشر اولدقلری زمان بر طاقم اشکال واشارات ایله غائبه افادهٔ مرام ایتمك اصولنی دخی برابر الوب کتمشلردر .

مصر هیروغلیفلرینك نمونه‌لری ایله بونلره عائد ایضاحات مفصلك حاشیه‌لری میا- نده بشقتدجه عرض اولندیغندن هیروغلیفلره دائر شوراده ایضاحات و تفصیلات ویرمکه اولقدر مجبوردکلز . شوقدروارکه دها صکره‌لر ترقیات مدنیه‌نك کوستردیکی لزوم ومجبوریت اوزرینه هیروغلیفك عادته حروف هجا کبی بر ترتیبه کیرمسی ونهایت تصویر افکار قضیه‌سنك حروف هجایه منقلب اولمسی اسکی اصولده‌کی منفعت و محسناتی موازنه ایده‌بیلمك ایچون اشکال مذ- کوره حقنده آتی‌الذکر ماده‌یی نظراهمیته آلمق اقتضا ایدر :

مدققینك بالاتفاق اعتراف ایتدکلری بندوانلرده ده

اولدقلری برزمانده مدنیتك حاصل ایده جکی عمومیت انظار اهمیتدن تباعد ایدرمی ؟ بو حال قرون سالفه یه قیاس قبول ایدرمی ؟

دینیلیور که مورخلرك تاریخ عمومی یی اوچ قسمه تقسیملری کیفی دکل طبیعی ایمش . بز ایسه اقسام ثلثهٔ زمانیه دن قرون خیریه یه منسوب بولندیغمز حسبیله ازمنهٔ متوسطه نك زوالندن صکره جهانك بو کونکی حالی نصل پیدا ایلدیکنی کورمکدن البته ازمنهٔ قدیمه و متوسطه تواریخی تتبعدن زیاده مستفید اوله جغز . وجه دخی دیمش اولدیغمز وجهله واقعا تاریخك ازمنهٔ قدیمه و متوسطه قسملرینی ده کورمك بر چوق محسناتی منتجدر . لکن او عالملر بزم شمدیکی عالممزك یابانجیسی عد اولنه جغندن تاریخلری دخی بزم ایچون خصوصیمزدن خارج عد اولنور . قرون جدیده تاریخی عمومیت صحیحه سنی اکمال ایتمش اولمغله اکرچه اصطلاحاً بر تاریخ عمومی ایسه ده زمان خصوصیمز تاریخی اولدیغی ایچون حکماً بر تاریخ خصوصی صاییلور .

*
* *

« ترکلر حقنده تنقیدات »

خلاصهٔ تنقید — بو تنقیدك جهت لزوم و اهمیتی — ترکلرك تاریخی خصوصنده هرودوته یدیلان اسناد — یونانیلرك ترکلر حقنده کی غرائب اسناداتی — ترکلرك مبادیسی بر ظلمت مجهولیت تاریخیه در — آسیای وسطینك اهالی طائفه سی — اسلامك ترکلر ایله مبادیٔ محاربتی — عباسیه نك ترکلره برو طرفلره آقنلری ایچون مجرا آچملری — ترکلرك امور خلافته تغلبلری — مضافه عسکرینك تحویله سیه نك بالکلیه ترکلره قلبی — امیرالامرالرك مقتدرلری — ترکلك

حاجت قالمامق اوزره هرکسك بداهة مشاهده ایتدیکنه کوره آخر دتلقین ایده جك فکری حروف هجا ایله یازمق اشکال مخصوصه ایله تصویر ایتمکدن البته دها قولایدر . نجق مدققین بونی قبول ایتمکله برابر شونی دخی دعوا ایدیورلرکه اشکال قدیمه ایله تفهیم مرامده کوریلان ایکی نوع محسنات حروف هجا ایله ایدیلان تفهیم مرامده میسر اوله مامشدر .

... اولنان ایکی محسناتك بری سی ... سوزلرك ... قولایلق ...

یالکز بر لسانه مخصوص اولمیوب عموم السنه اربابی عندنده منفهم اولور . چونکه اشکال مذکوره بر طاقم حیوانات اشیا و آلات وادوات دن عبارت اولدیغی و حیواناتك طبایعی و اشیانك خواصی و آلات وادواتك موضوعی ... عموما ... اولدیغی جهتله ... عبارت ... بر صحیفه یی هانکی ملتدن بر آدم نظر ایده جك اولسه معناسنی استخراج ایدر .

نصل که بش التی بیك سنه اول کلان بر ملت طرفندن یاپلمش و حالبوکه اسانلری دخی بز-

اسلامی حقنده بر ملاحظه — مبادئ سلچوقیان — طوائف ملوك سلچوقیه — قلیج ارسلانك بعض غرائبی — آل سلچوق و تاتارلر — آل سلچوقك تاتارلره خراجكذار اولدیغی — دولت سلچوقیه‌نك انقراض كلیسی — انقاض سلچوقیه‌دن متشكل امارات تركیه —

بو تنقیدك حاشیه‌لری — ارطغرل بك وسیده حكایه‌سی — حشیشیلر یاخود باطنیه جمعیت خفیه‌سی —

ایضاح

« مفصل » سر لوحه‌سیله یازمغه باشلادیغمز اشبو اثرده « افادهٔ عمومیه »مز باشلادیغمز ایش حقنده قارئلرمزه بر خبر دیمك ایدی . اقسام ثلثهٔ تاریخیه حقنده‌كی تدقیقات و انتقاداتمز ایسه اصل مقصدمز قرون جدیده تاریخنی یازمق اولدیغنه كوره تاریخ مذكوره ضمندن دوشر كبی دفعة كیرمیه‌رك تاریخ قدیم ایله ازمنهٔ متوسطه حقنده برفكر تام حاصل ایلدكدن ماعدا اصل مقصدمز اولان تاریخ جدیدك دخی بو ایكی قسم اوله تطبیق و قیاسی ایچون التزام اولنمش بر تدقیق و انتقاد ایدی . بونلری بتوردكدن صكره صره‌مز قرون جدیده تاریخنه كلمش ظن اولنور ایسه‌ده اندن اول مقدمهٔ دیكر برقاچ جهته دها عطف نظر تنقید ایتمكده پك بیوك بر اهمیتله مجبورزكه انلردن بریسی دخی ترك ملتنك ظهور و انتشاری مسئله‌سیدر .

بوندن مقدم دخی صره‌سی دوشدیكی زمان عرض و اخطار ایتمش اولدیغمز وجهله تركلرك اهمیت تاریخیه‌لری متمدن اولسون باربار بولنسون ملل سائره‌دن هیچ بریسنه اصلا قیاس قبول ایده‌مز . بو اهمیتی شرح و ایضاح ایچون شو مقالهٔ مستقله‌یی

جه مجهول بولنان بر خلق طرفندن تنظیم ایدلمش اولان صحیفه‌یی استخراج ایده‌بیلمكده‌یز . حروف هجا ایله یازلمش اولان بر صحیفه‌دیی اولا اوقویه‌بیلمك اشكال حروفی املاینی فلانی بیلمكه و ثانیاً اكلایه‌بیلمك هانكی لسان اوزرینه یازلمش ایسه او لسانه واقف اولمغه متوقفدر .

محسناتك ایكنجیسی اشكال ایله بیان فكرك قوتی حروف ایله بیان اولنان فكرك قوتندن اقوا اولمسیدر ! انسان بر اشكال قدیمه لوحه‌سنده باشی ارسلان الری بیلان ایاقلری عقرب شكلنده بر آدمك النده‌كی خنجری بر یوركه صاپلامش اولدیغنی كورنجه او شكل ایله مراد اولنان آدمك حال و شاننده درحال وقوف تام حاصل ایدر و او ظالم حقنده كندیسنه نه فكر كله‌جك ایسه فی الحال و تماماً كاور . حالبوكه بو مؤدایی حروف هجا ایله ادا ایتمك ایچون بر صحیفه یازی یازمق لازم كاوب بو نكله برابر ارباب مطالعه‌یه كامل انجذاب ایدن فكر ندر نجه كله‌جكی جهتله اول قدر قوتلی اوله‌مز . حتی اوروپالولرك الحالة هذه هر نوع كتابلرینی رسملی یاپملری اسكی اشكالك شو ایكنجی محسناتنك اونودلما

قلمه المغه لزوم صحیح اولدیغی مقالهمزك
ایلروسنده قارئلرمز طرفندن بالطبع تسلیم
اولنهجقدر . انجق شمدیدن بوراجقده دخی
دیه بیلورزکه ازمنهٔ قدیمه‌یه خاتمه چکه‌رك
ازمنهٔ متوسطه‌یه میدان آچان اوروپا
باربارلری روما مدنیت قدیمه‌سنی محودن
بشقه هیچ برایش کوردمامش ایکن مجردشو
خدمت تخریبیه‌لری تاریخجه بر اهمیت عظیمه
ایله تلقی ایدلمش بولندیغی حالده ترکار
دیانت جلیلهٔ اسلامیه‌نك وضع ایلدیکی
مدنیت جدیده‌یی هم محافظه هم اکمال
ایتمکله برابر قرون وسطی کبی ازمنهٔ قدیمه‌یه
رجحت اوقوته‌جق برقسم تاریخه مدار
چکدرك قرون جدیده‌یی سیف جهانکیرانه‌
لریله فتح وکشاد ایلمش اولورلر ایسه اشبو
اهمیتلری البته کندی حقلرنده برمقالهٔ
مخصوصه تنظیم ایتمکلکمزه لزوم کوستره‌
بیلور .

ترکار حقنده بومقاله‌مزده کیریشه‌جکمز
تنقیدات و تدقیقات اکر طوغریدن طوغری
یه قرون جدیده‌یه عائد خصوصات اولسه‌
لر ایدی دیکر برمقدمه یوللی شو مقالهٔ
مستقله‌یه حاجتمی قالور ایدی؟ قرون جدیده
نك هروقوعاتنی ایسته‌دیکمز کبی توضیح و
تفصیل ایده‌بیله‌جکمزدن بو بحثی دخی اکا
کوره یازه بیلور ایدك . لکن بحثمز قرون
جدیده‌یه عائد بربحث دکلدر . حتی ترکارك
الڭ معروفی الڭ مهمی اولان عثمانلیلرك تا
ریخندن بیله برقسم اولی ازمنهٔ جدیده‌یه عائد
مباحث تاریخیه‌دن اولمیوب ازمنهٔ متوسطه‌
یه عائد بولندیغندن اویله مقالات متقدمه‌
یه لزوم کوستره‌جکدر . بزم بوراده بحث
ایده‌جکمز ترکار ایسه عثمانلیلردن دخی اول
اولدقلری ایچون تدقیقات و تنقیدات تاریخیه
لرینی قرون جدیده‌یه قیاس امکان دخی یوقدر
ایشته بوملاحظاته مبنی تدقیقات مذکوره

مش و بلکه اکا بر قاتدها لزوم کوسترلمش
اولمسی دیمك دکلیدر؟
واقعا اشکال ایله افادهٔ مرامده کی شو
ایکی محسنات بدیهی و آشکار ایسه‌ده ترقیات
مدنیه‌نك اجباریله کیده کیده انسانلر چین اشکا
لنده هیه روغلیفده وسائره‌ده اولدیغی کبی
برشکلك مستقلاً برمعنایه دلالت ایتمسی
درجه‌سنده‌کی ترقیاته دخی قناعت ایده‌میه‌رك
حروفات استعمالنه‌ قدر مجبوریت کورمشلر .
اشکال حروفات ابتدا هنکی ملتلر
بیننده استعمال ایدلمش اولدیغی تاریخ یازانلر

عندنده مختلف فیه اولوب بعضلری موسی
علیه السلامك عبرانیجه برالفبا ترتیب ایلدی
یکنی و دیکر بعضلری حضرت ابراهیم علیه
السلامك سریانی وکلدانی لسانلرنجه حروف
هجا ترتیب ایتمش اولدیغی روایت ایدرلر .
بوقبیل روایتلر مدققینك تدقیقاتیله قارشو
لشدیرلدقدن صکره نظر قبول ایله تلقی اید
یلمه حتی دها ایلرو کیدرک بر اختلاف یازی
رسوماتی بر ایکی صورتدن عبارت اولمیوب
حضرت نوح علیه السلامك اك اول یازی
یازمش اولدیغی و حتی آدم علیه السلامك

ایچون شو مقالهٔ مستقله‌یه لزوم کور مکده‌یز .

عثمانلی تاریخی یازان مورخلرك هر بری عثمانلیلرك اصللری اولان ترکلرك احوال ابتدائیه‌لری حقنده مطلقا معلومات ویرمك ایچون جبر نفس ایدرلر . بعضلری اب التاریخ هرودوت یونانیتك ترکاری ولوکه اسماً اولسون طانیمش اولدیغی درمیان ایلرلر . هم‌ده باقکز بو بابده نه‌قدر تأویلاته لزوم کوررلر : هرودوت سیتلرك فرس قدیم پادشاهی خسرو ایله محاربه‌سنی یازدیغی صره‌ده سیتلر ایچنده‌دخی برقومك اسمنی « آمورژیوس » دیه قید ایتمش . کویا بوقید اصلنده بویله اولمیوب « تور-ژیوس » اولدیغی حالده‌مؤخراً مستنسخلر انی بالتغییر آمورژیورسه‌تحویل ایلدکارینی قبول ایدرلر . حالبوکه بودرجه‌لرده جبر نفس ایله تأویلاته نه مجبوریت واردر ؟

دوشونملیدرکه کرك هرودوت و کرك سائر یونانیان قدیم مؤلفلری شمدیکی آسیای وسطی و سبریا و اطرافی اهالیسنه « سیت » نامنی ویرمشلر ایسه‌ده بونی فی‌الحقیقه انلرك نامی اولدیغی طانیه‌رق ویرمامشلردر . بلکه سیتلر اوق آتمقده غایت ماهر اولوب اوق آتیلوب‌ده یایدن چیقار ایکن « سیست » دیه برده صدا چیقارمسندن بالاستدلال بو نامی اهالئ مذکوره‌یه ویرمشلردر . دها نام عمومیلرنده شو یولده طورانمغه کندیلرینی مجبور ایدن شی اقوام مذکوره حقنده‌کی جهل کلیلری اولدیغی درکار ایکن ارتق بونلر میانده برقومك اسمنی « آمورژیوس » دیه تعیین ایتمك بیله مستبعد کورلمزمی ؟ ایشـك بوجهتی مستبعد کوریلور ایسه صکره طوتوب‌ده بو آمورژیوری کویا ارباب استنساخك تحریف ایدرك یازمش اولملرینی و بونك اصلی ایسه

دخی کتابت ایلدیکی ده مرویدر .

مدققین جمله‌دن اولـشو کادقت ایدرلرکه بعض اشکال و تصاویر ایله افاده‌ٔ مرام‌ایتمك مبدئی اولاد آدمك منشأ انتشاری اولان هندستان طرفلرنده اولوب مصره و آمریقایه اورادن کیتدیکی کبی حروف هجانك دخی مبدئی مدنیت اخیره‌نك منشأی بولنان مزاپوتامیا و جواری اولوب یونانستانه و اوروپانك سائر طرفلرینه اورادن انتشار ایتمشدر . زیرا الك اسکی یازیلردن یونان حروفنی اکر دقت ایدیله‌جك اولسه عبرانی یازیسنك ترسنه چویرلمشی اولدیغی کوریلور ولاتین حروفنده دقت اولنمه انلرك‌دخی عادتا یونان حروفندن آز دیرلمش اولدیغی مشاهده قلنور .

قارتاجه‌ده و اسپانیاده‌تافنیکه‌مهاجرلرینك اوراره هجرت ایتملرینه دکین حروف هجا فکری مفقود اولوب اوراره حروف هجانك فنیکه‌لولر طرفندن کتورلدیکی و اوروپانك هرطرفنده مستعمل اولان یونان ولاتین و اسپانیاحرفلری هپ فنیکه حروف هجاسندن اقتباس ایدلدیکی تاریخ نظرنده مسلمدر .

یونانستانك حروف هجایی مصر طرفلرندن

« نورژ بیوس » اوله‌جغی دوشونمك دها زیاده شایان استبعاد کورلزمی ؟

[illegible] آل سلجوقدنبری ترکلر ایله دائما مناسبت حربیه و صلحیه‌ده وسائر بیك درلو علائق [illegible] ترك قومنك اصل ونسلی حقنده معلومات صحیحه‌لری بولنه‌مدیسی حقیقةً جای استغراب بدر . [illegible] دولت قورمش اولدقلری حالده بعده اورا‌دن برو طرفلره طوغری انتشار ایتمش بولندقلرینی نظر دقت واهمیته الەرق اولا سلا[illegible] عجم دیه حکم ایتدکدن صکره اقوام ترکیه میاننده برده « اوغر » یاخود [illegible] یاخود « هونغر » لفظنه تشبیه ایلیه‌رك ترکلر عن اصل عجم اولدقدن ماعدا مجارلرك [illegible] دلیل وار ایسه او ده عبرانی یازیسی صاغدن صوله طوغری یازلدیغی حالده یونان حرو[illegible] نظرلریمزده بتون بتون اثبات ایلمك ایچون [illegible] الك اول صاغدن صوله یاز یلور ایکن مؤخراً کاه صاغدن صوله وکاه صولدن صاغه [illegible]

دخی [illegible]

ترکلرك مبادئ احوالی حقنده اشبو غرابتلرك دها بیوك بر صورتی دخی [illegible] صکره مبادئ عثمانیانه مخصوص اوله‌جق مقالهٔ انتقادیه‌مزه تأخیر ایلیورز . کرك عثمانلیلرك اصلی اولان قایی‌خان قبیله‌سنه [illegible] معلومات استیوب ده بوبابده تاریخك درکار اولان عجزی اوزرینه دخی برطاقم خیالاته [illegible] دها موافق دوشر . زیرا تاریخك مبادئ [illegible] تحت مجهولیتی استقرار بولمشدر .

[illegible] لنك شیوعی الك اول مصر وفنیکه طرفلرنده [illegible] اولوب انجق سریانی وکلدانی وعبرانی وفنیکه حروف هجاسی کرك قاعدهٔ مؤسسه‌لری وکرك [illegible] و بعده فنیکه‌لولرك حروف هجایی استعمال

ایچنده الڭ زیاده ظنلمش اولان بر اسکی سیتیا یعنی آسیای وسطی و بو درجه‌لرده مجهول اولان اهالی دخی اسکی سیتلر یعنی ترك و تاتار قوملری اولوب بو بابده معلوماتڭ الڭ طوغریسی بونلر حقنده طوغری معلومات بولنمدیغندن عبارتدر دیه قناعت ایدیلور ایسه بلاشبهه دها عاقلانه برحرکت ایدلمش اولور . زیرا انسانڭ کندی نقصاننی بیلمسندن بیوك عرفان اوله‌میه‌جغی کبی تاریخڭ دخی بو بابده‌کی نقصاننی بیلمسی الڭ بیوك عرفانی صاحبیلق طوغری اولور . بونکله برابر اتراکڭ اصلنه دائر امکان داخلنده بولنان تدقیقاتی دخی الدن براقیه جغز . ایشته تدقیقات مذکوره‌یه بروجه آتی ابتدار ایلیورز :

قدما نزدنده معلوم ومعروف اولان دنیانڭ نه‌دن عبارت بولندیغنی بزه کوستره‌جك اولان خرائط قدیمه‌یه نظر ایده‌جك اولورسه‌ق کورورزکه اولا تورات اولاد نوحڭ بحر خزر ساحلنه قدر انتشار ایده بیلمش اولدیغنی براز مشکوك اوله‌رق خبرو برییور . هله آندن اوته‌یه آسیای وسطی‌یه طوغری اولاد نوحدن بر کیمسه‌نڭ یورو یوب کیتمش اولدیغنی خبر و یرمیور . بناء علیه توراتده « توغرما » دیه خبر و یریلان براسمڭ « ترك » لفظنه نه‌قدر مشابه اولدیغنی دوشونمك و یافث اولادی میاننده برده « ترك » نامنده بررئیس وارمی ایدی یوقمی ایدی دیه ارمق اقتضا ایتمیوب توراتڭ آسیای وسطی ایچون هیچ برشی خبرو یره‌مدیکنی قبول ایلمك اقتضا ایلیور . هله یأجوج ومأجوج حکایه‌سی درپیش اولنوب‌ده اسکندر ذوالقرنینڭ بوکبی برطاقم مخلوقات غریبه‌یی ایرویه

ایلدکلری اثبات اولنه‌مز ایسه‌یله اولبابده کندیلرنده بر فکر مخصوص اولدیغی البته تسلیم ایدلملیدر . زیرا حروف هجا استعمالی شیوع بولور بولمز بوبرلرده‌دخی شیوعی کورلمشدر . هله‌مصرده هیه‌روغلیف اشکالی اوقدر برساده‌لك پیدا ایلمشدی‌که همان همان بونلرڭ دخی بر نوع حروف هجا اولدقلری قبول اولنه‌بیلور .

انجق علی العاده یازی یازمق مصرده بنی اسرائیل میاننده کورلمش وحتی حضرت موسانڭ توراتی یازمغه مأموریتی دخی بونی تأیید ایلمشدر . واکر بنی اسرائیل یازی یازمقدن بی خبر اولسه‌ایدیلر کندیلرینه بویله بر امر کلمیه‌جکی درکار ایدی . چونکه کتب سماویه اهل زمین عندنده معلوم اولمیان برشیئی قاله المیه‌جغندن وحالبوکه بنی اسرائیل دها مصرده ایکن کندیلرینه مخصوص اسراری اغیارڭ حل وکشف ایده‌میه‌جکلری برحروفله یازمقده اولدقلری دخی معلوم بولندیغندن هر صوته دلالت ایتمك وزره برحرف وضعیله حروف هجایی میدانه چیقارمق شرفنه انجق بنی اسرائیلڭ لایق اولدیغی جمهور مدققینڭ

سورەلرك جنكجی ستەنی بو طرفلری اوته طرفلردن کلیاً قطع ایدوب آیردیغی دریش ایدیله‌جك اولورسه آسیای وسطینك قطعیاً اطلاعات تاریخیه خارجنده براقلدیغنه هیچ شبهه قالمیور ۰

بوندن صکره یونانیلرك جغرافیون قدیمه‌سی خزرلی کور یسورزکه آنلر ایراندن و بحر حزردن اوته طرفلرینی « سیتیا » دیه عمومی برنام ایله یاد ایدی . ویرەلرك احوال داخلیه‌سنه دائر هیچ بر شی سویلیورلر ۰ بونلرك دخی بزه زمانمزه قدر یقین ولانلری سیتیایی برطاقم برچه‌لره تقسیم ایلیورلر ایسه‌ده و برچه‌لر توروس سلسلهٔ جبالنك بعض قطعاتنه قیاساً خیالی ونه‌رق یدیلان بر تقسیم واولوب بوقسه احوال داخلیه‌نك تحقیقیله یاپلمش شیلر دکلدرلر ۰

ایمدی بحرحزر وایراندن اوته طرفنی

تاریخه وجغرافیه ایلك علماندیرمش اولان ملتك عرب ملت مجدده‌سی اولدیغنه ذره قدر شبهه ایتمك عادتا کفران نعمت وانکار خدمتدر ۰ بو بابده‌کی تدقیقاتده بزجه کاتب چلبی مرحوم الك مقبولدر ۰ زیرا عرب وعجم مورخلرینك کافه‌سنی تدقیق ایلدیکدن صکره اسلامك ترکستان اوزرینه ایلك هجومنی هجرتك اوتوز بشنجی سنه‌سنده وقوع اوزره (٦٥٥ میلادی) قید ایلیور ۰ انجق بو ایلك هجوم غیرمثمر بر جولان عسکریدن عبارت اولوب اندن صکره ۹۰ سنهٔ هجریه‌سنده قطیبه ترکستان طرفرینی فتحه مأمور ونه‌رق ترکلری غایت خونریزانه محاربات ایله بوزمش وسمرقندی وبخارایی المش ایدی ۰ قطیبه‌یه پیرو اولان جراح حکمی دخی رافه اسمنده بر نهر یاننده ترکلری فناحالده مغلوب اتمش ومسلم دخی بونلره فرغانه طرفلرنده برغلبهٔ کلیه ایله

تسلیم کرده‌لریدر ۰

بوحاله کوره دینك وبولرکه بنی اسرائیل میاننده (حتی حضرت موسی علیه السلامدن دخی دها اولجه) حروف هجا منتشر اولمقله بر بر قوم مجاورده دخی خلقنی ومؤخرا بونلر حروف هجایی نسیرلری کاوب مصردن الدقلری کبی فنیکه‌لولر دخی سیاحت بحریه‌ده اولان اشتهارلری جهتیله هر طرفه کوتورمشلردر ۰

مصر طرفلرنده اشکال قدیمه حروف هجایه مبدل اولدیغی حالده امریقاده وچینده

بوترقیاتك نه سببه مبنی مشهده ایدلدیکنی ملاحظه یجب ایتمز ۰ زیرا بوقوده دخی بین ایدنلدیکی وجهله وللد بشرك تعاطی افکار ایچون محتاج اولدقلری واسطه‌یه درجهٔ احتیاجری ملیتوپانك درجهٔ ترقیاتنه مناسب اولوب امریقنولر تون تون حال وحشتده قالدقلری جهتله کندی احوال قدیمه‌لری کبی واسطهٔ مخابره‌لرینی دخی ایلرویه کوتوره‌مامشلردر ۰ چینده‌کی ترقیات مدنیه‌یه واقعا بر دیه‌جك یوقدر ۰ لکن انلرك واسطهٔ مخابره جهتنجه دخی بر نوع ترقیلری

غالب كلديكى كبى حضرت اسد دخى بويله برغلبه‌يه مظهر ايسه‌ده تركلر شو بوزغونلقلر اوزرينه اصلا فتور كتورميه‌رك ۱۱۳ سنۀ هجريه‌سنده سمرقندده عربلر اوزرينه برغلبه چالمشلرايدى . اندن صكره عربلر مهاجماتده ينه مداومت كوستردیلر . مرورود جوارنده تركلره برغلبه دها چالديلر . انجق جنكاورلكلرى حسبيله حربده مصر ومعند اولان تركلر نه قدر بوزولسه‌لر دوچار فتور اولورشيلر اولمدقلرندن تكرار جمع قوت ايله عربلرى كورجستانه قدر تعقيب ايتمشلر و بوصره‌ده تفليسى دخى المشلرايدى .

ايشته آسياى وسطينك نزد عربده معلوم اولمسى شو مصادمات اوزرينه وقوعه كله‌رك فقط بومعلوميت اوروپانك اتمام ايلديكى فن تاريخه پك چوق صكره‌لرى واصل اولمشدر . زيرا ملت نجيبۀ عربك اشبو ايالات دور استيلالرينى دخى اوروپا مورخلرى باربارلرك انتشارينه تشبيه ايدرك همان مجهولات تاريخيه عدادينه ادخال ايتمك ايسترلر .

انوار اسلاميت آسياى وسطى‌يه ايالات برق انداز اولديغى زمانلر پك كثيف ومظلم بلوطلر ايچنده چاقان شمشك كبى غايت موقت برضيا ايله اطرافى تنوير ايلمش ودها طوغريسى او آتش خدمت تنويردن زياده احراقه ياردم ايليه‌رك هرحالده تركلرى كاملاً دائرۀ اسلاميته ادخال ايده‌مامش ايدى . تركلرك اسلامى قبوللرى عربانه مغلوبيتدن زياده كندى اختيارلريله وقوعه كلديكنى شو مبادئ مهاجماتدن پك چوق صكره‌لره قدر قبائل تركيه‌نك الك چوغى دين قديملرى اولان عبادت انجم وآتشده دوام ايده كلمش اولملريله مستدلدر .

واردركه اودخى هربرى برمعنايه دال اولمق اوزره درتيوز بوقدر بيك اشكال پيدا ايتمش اولملرندن عبارتدر .

ايشته اليوم بيزده تعاطئ افكاره واسطه اولان حروف هجا مدنيتزله برابر شمدى‌يه درجه‌سنى بوقارودن برى ويرمش اولديغمز تفصيلاتدن مستبان اولان صورتله بولمشدر . لكن باقالم خطوطك بوكونكى درجه‌سى درجۀ كمال ديمكميدر .

موجود حروف معاينه ايديله‌جك اولسه الك مكمّلجه‌سى ارمنى حروفى اولديغى كوريلور . چونكه لاتين حروفنك ينه اولساندن آزمه لسانلرى بيله‌يازمغه مساعده‌سى يوقدر . زيرا حروف مذكوره‌ده (س) و (تا) نك حاصل جمعى اولان (تسه) حرفلرى اولمديغى كبى (ج) و (غ) وكاف فارسى و (ژ) صدالرينى مشتركات اخراج ايدر (ڭ) حرفى دخى مكاف اولديغى وغيى ايفادن عاجزدر . ايتاليانجه‌ده (C) حرفى (چه) صداسنى اعطا ايدرايسه‌ده سائر لسانلرده ادا ايده‌مديكندن برقاچ حرفى بريره كتوروب برچه صداسى چيقارمغه

اهل اسلامك آسیای وسطی‌یه توشجوملری حضرت عمر زماننده ظهور عباسیانه قدر دوام ایدرك حضرت عثمان وحضرت علی وحضرت معاویه آرهلرنده تحضری ایله قلوب جمیت محجوب اهل ایمانی داغدار ایدن قتلی وقوعات اثناسنده اشبو اسفار بعیده‌یه اول قدر اهمیت ویریله‌میه‌جکی طبیعی بولندیغندن اکر اره‌لقده بومثللو فاصله‌لر اولمسه ایدی او فتح واستیلانك اکمال ایدیله‌جکی درکار ایدی . بوخدمت ایسه مؤخراً عباسیه‌یه قالمشدر .

مرکز خلافتك بغداد اولمسی عباسیلر ایچون ایران و توران ایله دها یقیندن اشتغالی تأمین ایلدی . زیرا شامه و مصره طوغری ممالك مرکز خلافتك جناح غربیسنی تشکیل ایلدیکی حالده خلافت عباسیه شرقه طوغری دخی اکا متناسب برقول آتیه‌جق اولورسه برجناحلی یعنی ناقص بر همای سلطنت تشکیل ایتمش اولور ایدی . تاریخ عباسیانده آسیای وسطی ایله ایدیلان اشتغالك الك پارلاق نمونه‌سنی خلیفه‌زاده مأمونك توران طرفلرینه اولان مأموریتنده کورمکده‌یز . هرون رشید اوطرفلرك تنظیم مصالحی ایچون اوچ اولادندن الك عاقل و فطینی اولان مأمونی اوطرفلره کوندروب بعده تقرب وفتنی حس ایلدکده اوغللری میاننده ملك منازعه‌سی ظهور ایتمسون دیه ملکنی امین ومأمون ومعتصم میاننده تقسیم ایلمشیدی . معتصم صویه صابونه طوقونمغه جسارت اله‌بیله‌جك قدر جرأتلی برآدم اولمیه‌رق حلمی مقتضاسنجه صمت وسکونی التزام ایلدیکی حالده امین عیش وسفاهتله اشتغالی آره‌سنده مأمون علیهنه تریشه‌لر دخی چویرمکه قیام ایلدیکندن

مجبوریت کوریلور . هله حرف مدلرنده اولان نقصان بتون میداندهدر الحاصل لاتین حرفی المانجه ایچون بتون بتون غیر کافی بر درجه‌ده اولدیغی اربابنه معلومدر . نقصانلقده یونان حروفی لاتین حروفندن نقصان اولوب یونانیه و سائر حروفه نسبتله ارمنی حروفی اولدقجه مکملجه‌در .

حروف هجانك مکمل اولدیغی موازنه ایتمك ایچون السنه‌ده تفریق و حروفده آخر بر لسانی یازه‌رق بعده لسان مذکوره آشنا اولمیان برآدمه اوقوتمقدر . اکر درستجه اوقویه بیلورایسه حروف مذکوره‌نك کفایتنه حکم اولنور . بوکون بوقوت بر درجه‌یه قدر ارمنی حروفنده وار ایسه‌ده اصل مکمل حروف هجایه یعنی حروف هجا کبی اغزلریمزدن چیقان سسلرك رسم وتصویرینه مخصوص بر وسیله‌نك درجهٔ کمالنه کوره انك دخی نه قدر نقص واولدیغی منازعه‌یه محتاجدر .

بز بو مسئله‌ده افکاریمزی لایقیله درمیان ایده‌بیلمك ایچون کندی لسانمزی و کندی حروفمزی مدن تحلیل ایده‌جکز .

الفبای عربی‌ده کل ب و ح و ز و کاف

مأمون آسیای وسطینك تركلرندن تدارك ایلدیكی براردو ایله بغداد اوزرینه یوردی . فضل ابن السهیل كبی بر حكیم مأمونك وزیری اولدیغندن قوهٔ عسكریه‌دن زیاده تدابیر حكیمانه ایله امینه غلبه ایدیله‌رك خلافت مستقلاً مأمون عهده‌سنده تقرر ایتمشدر .

ایشته اهل اسلامك آسیای وسطی‌یه آقین ایتملری هم اورالرینی كندیلری طانیمق وهم ده جهانی آسیالیلره طانیتدیرمق دیمك اولدیغی كبی اقوام آسیائیه‌نك بر و طرفره طوغری آقغه باشلاملرینك ایلك مجراسنی دخی بو صورتله مأمون خلیفه آچمش ایدی . بو امر كشاد موقعی یوكسك اولان بر دریایه مجرا كشادینه بكزردی . اویله بر دریانك صولری نصل كه ایلك مجرایی بردنبره یاروب ایلروسنی استیلا ایدرلر ایسه تركلر دخی مأمونك كوستردیكی یولی درحال توسیع ایدرك كلیت اوزره عراق طرفلرینه كلمشلر ویواش یواش امور خلافت اوزرینه بر تغلب كلی ایله تغلب ایلمشلردر .

اما شو ایلك ورود ایدن تركلرك منحصراً اصل تركلردن اولدقلری قطعیه تحقق ایده‌میور . بونلرك بالعكس كلیت اوزره تاتار و مغوللردن اولدقلری دخی پك قوتلی بر صورتله ظن ایدیله‌بیلیور . زیرا اصل تركلرك ایران و عربستان واناطولی‌یه طوغری استیلای منتظملری برازصكره باش كوستروب بوده تواریخده وضوح لازمیله موضحاً كورلیور . بوندن ماعدا مأمونك آچدیغی یولدن عراق طرفنه كلنلرك اویله قوم و قبیله‌جه كلدكلرینه دخی احتمال ویریله‌میور . ایلك كلنلرك بر اردو عسكر اولدقلری معلوم و محقق بولنوب بونلره برابر فامیلیلر بولنه‌میه‌جغی كبی مأمونك بر ویا برقاچ

فارسی وصغر كاف ویا كبی یوقونان كاف یایی داخل اولدیغی حالده الفبای عثمانینك اوچ بش حرف نقصانی واردر . تا حرفیله س حرفنك مجموعی بولنان (تسه) حرفی اولمدیغی ایچون (غورغوشفتسه) كلمه‌سنی بردرلو وار بابنك تكلم ایلدیكی كبی یازامیز . (غورغوشفچه) یازارز دال ایله ذال مجموعی اولان بر حرف دخی مكمل حروف هجا ترتیبی ایچون الزم اولوب لاتین حروفنك (٨) و دوبلوه دنیلان (١١) شكلی دخی لزوم اولان حروفندر . هله (المق) كلمه‌سنده اولان قالین لام ایله (لام) كلمه‌سنده اولان لامك فرقری پك لازم اولدیغی شبهه‌سزدر . الحاصل موجود حروف هجایی جمع ایدرك برنده اولمیانی دیكرندن المق و بعده انسانك اغزنده طبعاً دهاقاچ نوع صوت مخرجی وار ایسه انلری دخی تدقیق ایتمك صورتیله حروف هجا اكمال اولنه‌بیلور .

اوت ! بزده بیلورز كه هر لسانك حروف هجاسی یالكز كندی اربابنك تلفظ ایده‌كاری حروفه كوره اولوب اجنبی لسانی كندی اوزرینه مال ایتمز . انجق بو مطالعه بوندن

قوم و یاخود عشیرتی کاملاً خدمت
عسکریه‌سند المش اوله‌جغی دخی مستبعد-
در . بلکه اوزمانك هرنوع عسکری
دوشیرمه وطوپلامه صورتیله تدارك
اولندیغی کبی مأمون دخی ایلاك ترك
عسکرینی او یله طوپلامش اوله‌جغنه
شبهه ایدیله‌مز . ذات بو یولده اولان
خدمت عسکریه‌یه اکثریتله قوم وقبیله-
یی نزدنده بشقه مدار تعیش واسباب
رفاهی اولمیانلر کیره‌جکلرندن واشبو تورو-
دیردن اول قدر خیر کلمه‌جکی دخی درکار
بولندیغندن مأمونك کتوردیکی عسکر
و حتی اندن صکره کندی کندیلر ینه
آسیادن کلنلر دخی هپ بو یله توروددیلردن
اولدقلرینی مؤخراً تغلبات و تحکمات
واقعه‌لریله اثباتنه ایلمشلردر .

مأموندن صکره عباسیه خلیفه‌لری
وظائف مقدسهٔ خلافتی وامور مهمهٔ
سلطنتی نظر اهمیتدن دوشوروب اولانجه
وقتلرینی ذوق و صفایه و عیش نوشه
حصر ایلدکلرندن و بو کوشکلك بالطبع
ارکان دولته و حتی کبار اهالی‌یه قدر
سرایت ایتدیکندن بو یله سفاهات
حضرتیه قو یولمش اولان بر مملکتده هنوز
بدویتك فضائلنی حائز اولان ترکلرك
هرشیئه یك قولایلقله تغلب ایده‌بیله‌جکلری
ذاتاً درکاردر . سفاهت مدنیه ایله فضائل
بدویه ارهسنده‌کی بو فرقی ابن خلدون
مرحوم مقدمهٔ تاریخنده پك کوزل موازنه
و محاکمه ایتمش اولدیغندن مطالعه‌سنی
قارئلرمزه صورت مخصوصه‌ده توصیه
ایدرز .

ایمدی بغدادده هرکس ذوق وصفا-
سنه مشغول اولدیغی صره‌ده مقدارلری
کیتدکجه آرتان ترك عسکری امور حکومته
کرکی کبی تغلب ایلمش وارتق مهام امور

مقدم برزمانده یعنی هرملت ایچون عالم کندی
وطنندن عبارت ظن اولنان بر عصرده
طوغری اوله‌بیلوب بوکون جغرافیا و تاریخ
عموم بنی بشر ایچون مشترك بر علم اولدقلری
حالده اسامئ بلدان و ذوات ایچون البته
هرنوع حروفه احتیاج وار در . بز جغرافیا
ایله تاریخی یالکز بر مثال اوله‌رق ایراد
ایلدك . دیپلوماسی دنیلان و مناسبت دولیه
قتضاسنجه هیچ برملتك مستثنا طوتیله‌میه-
جغی درکار بولنان فن و امثالی بوزومی برقات
دها تأیید ایدرلر .

نه حاجت بوراده مقصدمز حروف
هجانك اکمالنی توصیه اولمیوب حروف
مذکوره‌نك درجهٔ کمالی نصل اوله‌بیله‌جکنی
کوسترمکدرکه بو مقصد اوزرنده حروف هجا
نه‌زمان انسانك اغزندن چیقابیله‌جك هرنوع
سس ایچون بر اشارتی حاوی اولور ایسه
اوزمان مکمل اولور دینه‌بیلورز .

کلدك حرکه و حروف مد جهتنه :

بزکره لاتین وروم و ترکجه و عربجه‌کی
حرکه‌مز اسانلرك غیری لسانلرده اولدیغی
کبی هرحرف برحرف مد ایله اوقونمیدرکه

هپ انلرك رأى و امرلريله كـور يلور اولمش ايدى . اوزمان عربلرك نه‌قـدر تبـديل احـوال ايتمش اولـدقلرينى قارئلرمزه اكلاتمق ايچـون شونى عرض ايده‌لم كه عسـاكر خليفه‌نك پيـاده قسمنى تماميله عربلر تشكيل ايدرك اسملرينه دخى « مضـافيه » دينلور ايدى . بونلرك عر- بدن اولملرى خلفايه دها زياده تقرب ديمك اولديغندن مضافيه‌لر كنديلرينى دائما سوا- رى اتراكدن دها شرفلى طوتارلر ايدى . حالبوكه عبـاسيه خليفه‌لرى يالكز عيش ونوشه انهماك ايدرك‌وزرا وكبار دخى‌هپ اويوله‌سلوك ايدنجه مضافيه‌لر دنياده انسان اولانك وظيفه‌سى قارى و اطعمه وشراب ايله وقت‌كچيرمك يعنى ييوب ايچوب ياتوب قالقمق اولديغى ذهنلرينه قويه‌رق اويولده عسـكرلكه باشلامشـلر ايدى . كبـارك سفاهتى هرحالده خلقك برقسمنك سفاهتى ديمك اولوب انظار جهانه اوقدر باتميه . بيلور ايسه‌ده قوجه براردو افرادينك هر- برى بركبار همده زوربا كسيلنجه احوالك نره‌لره قدر منجر اوله‌جغى كندى كنديله ميدانه چيقـار . بناءً عليه مضـافيه‌لر بزم يكى‌چريلره‌موجب شرم وحجـاب‌اوله‌جق درجه‌ده يوزسز اوله‌رق خلقك مالنـدن ماعـدا عرضنه دخى تعرضه باشـلامشلر واهالى ايسه بونلرك‌شو مظالمندن فريادلرينى آرتدقجه آرتديرمقده بولنمشلر ايدى .

عسـاكر اتراك اكرچه بوسفـاهتلره اشتراك ايتميه‌رك ممكن مرتبه اهالى‌يى ظلمدن وقايه‌يه دخى غيرت ايدرلر ايديسه‌ده هنوز مضافيه‌نك كاملاً وجودينى قالديرمق عيرتى بونرده كورليور ايدى . نهـايت بركون مضـافيه‌لردن برچوقلرى اهـالى‌يى يغمايه وارتق‌قاله آلنمز ادبسزلكلرى اجرايه باشلا- يوب‌ده‌اهالى‌دخى تركلردن استمداد واستحما

هيچ برلسانك حروف مدى بووظيفه‌يى ايفايه كافى اوله‌مامقده‌در . واقعا اسـاس حركه درتدن عبارت قالوركه (آ) كبى يوقارويه چكمـك و(اى) كبى اشـاغى‌يه چكمك و (ئه) كبى فتحه اوقوتمق و (او) كبى ايلرو طوغرى‌دورتمكدن عبارتدر . انجق بونلرك برقاچ‌ده فروعاتى واردر . ازجـمله حالا بزم لسانمزده اولا فتحه حركه‌سنك بداهةً ايكى صورتى كوريلوركه بريسى (ابه) لفظنده اولان الفك غايت آچيق اولان فتحه‌سى و ديكرى (اكانجه) لفظنده‌اولا الفك كسره- يه مياله اولان مائلجه فتحه‌سيدر . ثانياً كسره حركه‌سنك اوچ وجهى كوريلوركه بريسى (ايفا) كلمه‌سنده اولان كسرهٔ طويله وايكنجيسى اجرا كلمه‌سـنده اولان كسرهٔ خفيفه‌واوچنجيسى (اصلاق) كلمه‌سنده‌اولان الفك كسرهٔ ثقيله‌سيدر . ثالثاً ضمه‌نك‌درت نوعى واردركه بريسى (اونق) كلمه‌سنده او- لان الفك‌قباضمه‌سى ايكنجيسى (اوزرينه) كلمه‌سنده‌اولان‌الفك‌انجه‌ضمه‌سى اوچنجيسى (اولمك) كلمه‌سنده اولان‌الفك آچيق ضمه‌سى دردنجيسى (اورمق) كلمه‌سنده اولان الفك

ایدنجه ترکلر مضافیه‌لرك اوزرینه باهجوم وزه قره‌جمله‌سنی بغداددن طیشاریه سوردیلر چیقاردیلر . خارج شهرده وقوعبولان محاربه‌ده بونلری عادتا قتل عامه قدر واروب بقیة السیوفی ممالك بعیده‌یه قدر قاچیردیلر . اندن صکره زه‌ده بر مضافیه نفری بولندی ایسه درحال قتل اولندی . بوصورتله اوعسکرك کوکی قیرلدی .

ایمدی مضافیه عسکری دخی میداندن قالقنجه بالاستقلال میدان تغلب ترکلره آچلدی . بونلر « امیر الامرا » نامیله برسرعسکره تابع ایدیلرکه اصل پادشاهلق انك النده اولوب خلیفه‌لر بوستان قورقولغی کبی قالمشلر ایدی . امیرالامرالرکندی قوملرینك سیدی اصیل وحسیب آدملر اولمیوب بلکه درمه چاتمه نفرلر میاننده زوربالق ایله تمیز ایدرلك ترفیع رتبه ایده ایده او مقامه کلمش توزودیر وسرسریلردن اولدقلری جهتیله بونلرك تغلب وتحکملری دخی ادبسزلك درجه‌سنه وارمشدر .

خلیفه خلع ایدوب خلیفه نصب ایتمك بونلر ایچون مواد عادیه حکمنی المشدر . انسان چماشیر دکیشدیرسه اوچ درت کون اوستنده محافظه ایده‌جکی درکار ایکن یالکز ایکی کون ایچون برخلیفه نصب ایلدکلری واقع اولدیغی کبی یالکز برکون ایچون خلیفه نصب ایلدکلری دخی واقع اولمشدر . بعض خلیفه‌لرك کوزلرینی چیقاردقلری وبعضلرینی دیلندیردکلری و برطاقنی قتل ایلدکلری اوزمانلرك وقوعات ملعونه ومستکرهه‌سندندر . منجم باشی تاریخی بواحوالی بك کوزل اجمال ایلدیکندن مطالعه‌سنی قارئلرمزه توصیه ایلرز . بز دخی بورده‌کی خلاصه‌مزی اتمام ایچون عرض ایده‌لمکه بونلردن ابن رائق محمدنام اولان بریسی امیرالامرالك نامرینی خلیفه

قپالی ضمه‌سیدر . حالبوکه بونلرك دخی هر برینك ایکیشر اوچر وجهی اولمق لازم کلورکه اوده (پاشا) لفظنك آحادناس عندنده اوقوندیغی وجهله الفرینك قیصه‌جه اوقونمسیله برده بعض کتبه‌دنك اوقوندیغی کبی الفلری اوزاته‌اوزاته اوقوندیغی زمان کوریلان فرق وجهله هرحرکه‌نك اوچ درجه‌یه قدر اوزاتلمسندن عبارتدر . مثلا بخیه معناسنه اولان (خالی) الفك و یانك قصریله اوقونوب بوش معناسنه اولان (خالی) کلمه‌سنك الف و یا تمدید ایدیله‌رك اوقوندیغی کبی .

بوندن صکره خالاهذه قوللانلمه باشلامش اولدیغمز (؟) استفهام (!) تعجب اشارتلری کبی اشاراتك اول مقدار نه‌دها احتیاج واردرکه بومقدار افادۀ مرام امرنده نه‌قدر حاجه کیرمکده ونه‌قدر وضع وعنوز کوستره‌کده ایسه‌ده انکاده منسب وبولور . حتی کلاقسو یلرایکن اعضامزدن هیچ بریسی قلدا . تمقسزین یالکز دوداقلر یمزایله سویله‌میوب وجودمزك هراعضاسیله بیك اشارتلر ایدرك سویله‌یورز . ایشته یازیلریمز آره‌سنده (؟!) کبی اشارتلر دخی حین تکلممزده کوستردیکمز

نك ناميله برابر خطبه‌ده اوقونمق عادتنی ایجاد ایلدیکی کبی خلافت مستکفی‌یه کلدکده (٣٣٤ هجرت) اوزمانه قدر خلفانك یالکز اسمدن عبارت برده وزیرلری بولنور ایکن خلافته سلطنته حکومته عائد هیچ بر ایشی اولمیان خلیفه‌یه وزیرك دخی لزومی کوریله‌میه‌رك وزیر استخدامی عادتی قالدیرلمش وآنك یرینه «کاتب» دیه برآدم تعیین اولنمش ایسه‌ده خلیفه کاتبنی کندیسی انتخاب ایتمك حقنده‌ده مالك اولمیوب امیرالامرالر کیمی ویررلر ایسه انی استخدامه مجبور ایدلمشدر.

امیرالامرالرك تحکمی بوندن‌ده عبارت قالمامشدر. بونلردن معزالدوله اصل حکمدار کندیسی ایکن مسکوکات اوزرنده یالکز خلیفه‌نك اسمی بولنمسنه راضی اوله‌میه‌رق کندی اسمنی ده مسکوکات اوزرینه ضرب ایتدیرمشدر. نهایت امیرالامرالر «سلطان زمان» عنوانی دخی المشلر ایدی که آرتق خلیفه‌لرده یالکز شرف امامت قاله‌رق خلافت نامندن دخی بالکلیه تجریدلرینه هیچ بر مانع یوق ایدیسه‌ده اوزمانلر حضرت علی طرفداری اولان وبناءعلیه اولاد علی‌یی مقدم خلافته کتورمك ایچون فرصت آرایان علویلر مصر وحجاز طرفلرنده بر چوق تشویقاتده بولنملریله اتراك اکر عباسیلری صندالیٔ خلافتدن بالکلیه قالدیره‌جق اولسه‌لر صندالیٔ مذکوری علویلر قاپارلرده کندیلرینه بلا اولورلر خوفیله عباسیلری بالکلیه محو ایتمیورلر ایدی.

حوالیٔ عراقیه‌یه بوصورتله مستولی اولان حریفلرك صرف و خالص ترکاردن اولدقلری پك مشکوك بولندیغنی اوجه‌خبر ویرمشیدك. عرب مورخلرینك ترك ومغول وتاتار اسملرینی بلا فرق هرجنسه ویرمه‌لری بوایشك ایچنده‌کی حقایق تاریخیه‌یی ستر

اوضاع یرینی طوتار. بناءً علیه بواشارتلر اول درجه‌یه قدر مکمل اولملیدرکه حتی مرامزی هم حروف هجا ایله یازمق وهم ده مبحوث عنه اولان مسئله‌مزك الك دقیق مزایا ومؤداسنی کوستره‌بیلمك ایچون رسم تصویر ایتمك مجبوریتندن دخی ممکن مرتبه قورتلمق میسر اولسون.

ایشته حروف هجا بوقدر دقدر اکمال اولنور ویر متکلمك صورت تکلمی هر وجهله اطوارینی برابر نقش ایدیله بیلمك درجه‌سنه واردیریلور ایسه اوزمان اکمل حروف هجا

دیه حکم ایدیلور.

—٥—

✲ حکمای قدیمه وجدیده‌نك فرقی ✲

وقتیله فرق انبار مجموعه‌سنده درج ایلدیکمز بر بند مخصوص مفصلده بوفرقی مقایسه ایتمشز. هرده حقیقة پك مدققانه بر صورتده موازنه ایتمشز. اولا حکمای زیلان بر ذاتك حکمتی نصل بللی اولدیغنی و بر حکیمك ویردیکی رأی ومعلوماتی نصل و بردیکی صورتلرندن سوزه باشلایه رق او یله جیبدن اویدورمه و بورومه‌دن شیرله اعطای رأی

ایتمشدر . مع هذا بو تسلط عراق طرفلرینه
مخصوص اولیوب ایران طرفلرنده دخی
کورلدیکی محققاتدندر . حتی ایران طرفلرنده
برطاقم امرا بالکلیه استقلال پیدا ایدرك
خاندانلری برر طوائف ملوك صورتنده
حکومت سورمکه دخی باشلامشلر ایدی که
بوفندقلرك جمله‌سنده نهایت ویرن دخی اصل
ترکلر یعنی سلجوقیلر اولمشلردر .

لکن بحثمزی سلجوقیلره نقل ایتمزدن
اول خبرویره‌جکمز برشی دها واردرکه
اودخی او زمانلره قدر ترکلرك اسلامی
قبول ایدوب ایتمامش اولملری قضیه‌ٔ
مهمه‌سیدر . کاتب چلبینك روایتنه
نظراً ترکاردن ایلك شرف اسلامی
سلجوق بك معیتنده‌کی ایکی بیك فامیلیا
خلقنك ٣٤٩ سنهٔ هجریه‌سنده قبول
ایتمش اولدقلری اکلاشیلیور . آنجق
خدمت عباسیه‌یه کیرن اتراکك اسلامی
قبول ایتمش اولملرینه شبهه ایدیله‌میور .
بوحالك تنقیداتنی ایلرویه کوتوره‌جك
اولورسه‌ق قانع اوله بیلورزکه عبا-
سیه‌نك خدمت عسکریه‌سنه کیره‌رك
امیرالامرالق مقامنه قدر یوللری آچیق
بولنان اتراك توراندن بوراده پراکنده
پریشان طوپلانمش آدملر اولدقلری
جهتله آنلرك شرف اسلامی قبوللری
خصوصی برشی اولوب قبیله‌جه قبول
اسلامك ایسه ذکر اولنان ٣٤٩ سنه‌سنه
طوغری وقوعه کلمش اولمسی مستبعداتدن
کورلمیور . واقعا بو تاریخدن دها
صکره‌لری بیله آسیای وسطیدن اطرافه
انتشار ایدن تاتارلرك اسلامیتی پك مشکوك
کوریلیور . حتی ظهور عثمانیانه قدر
وآندن صکره بیله اقوام آسیائیه‌ده رنك
اسلامیت بروجه مطلوب پارلامدیغی
تیمورلنکك اطوارنده ده مشاهده او-

ومعلومات ایتمك حکمت صایله‌میه جغنی
آکلاتدقدن و حکمانك بنی بشر ایچون بیلنمسی
قابل اولان شیلری علی قدر الامکان بیلملری
لازم کلدیکنی عرض ایلدکدن صکره دانشك
نصل قازانلدیغی بحثنه انتقال ایدرك بو دخی
کتاب طبیعتی تدقیق و او تدقیقده تعمق صو-
رتیله ممکن اوله بیله جکنی کوستر مشدر . بونك
اوزرینه حکمای قدیمه‌نك اجرای تتبعاتی
ایچون موجود اولان امکانك نه قدر آز اولد-
یغنی و تلامیذه نقل معلومات ایدیشلری دخی
عمومی بنعچدلرده و یاخود اثنای مشی وحر-
کتده برصورت پراکنده‌ده وقوعه کلدیکنی
تفصیل ایدرك هر حالده اولینك حدود و معلو-
ماتی پك طار اولدیغنی اثباتدن ماعدا بو طار-
لغك سببنی دخی ایضاح و تشرح ایتمشدر .
حکمای جدیده‌یه کلنجه : بو کونکی کونده
انسان آرزو ایلدیکی صورتده بشقه‌لرینك
اجراسنده موفق اولمش بولندقلری تدقیقات
عمیقه‌یی کتابلردن اوقویارق اکلدیکی کبی کندی
بیله حکیم اوله بیله‌جکنی بالادعا بو ادعایی اثبات
ایچون دخی شمدیکی کتابلرك کرك تفصیلاتی
وکرك اشکال و رسملر ایله مباحث مطلوبه‌یی

لنیور . بوفکر ومطالعه‌یی ترکلرك دائما
تغلب حالنده بولنملری ده تقویه ایده
بیلور . زیرا مملکتلرنده رعیت دینلان
شیئی همان کورمدکلری کبی مملکتلرینك
خارجنده دخی دائما غالبانه ومظفرانه
خطواتله یورومش اولدقلرندن قبول
اسلام ایچون همان هیچ بر مجبوریت
کورمیوب صکره‌دن قدسیت اسلامی
مشاهده ایتملری اوزرینه اویله کرهاً
ومجبوراً دکل بلکه طوعاً و مشوقاً
اسلامی قبول ایتمشلردر .

بوزمانه قدر عالم اسلامیت ایچنده
منتشر اولان آسیالیلرك اصل ترك اولمیوب
بلکه آسیانك هر صنف خلقندن ممزوج
ومرکب برشی اولملرینه کوره اصل صافی
وخالص ترك اوله‌رق ساحهٔ تاریخده
قارشومزه سلجوقیلر چیقار . بونلری
ساحهٔ تاریخده ایلك تشهیر ایدن ذات
طغرل بك ایسه‌ده عرب مورخلرینك
تدقیقات مقبوله‌سندن اکلاشلدیغنه کوره
قوم نجیب مذکور ترکستان اقلیمنده بر
عشیرت ایکن ایلك طانینان رئیسی بقاق
اسمنده برآدم ایدی . او زمان بقاق
وعشیرتی خلقی کاملاً انجم پرست وآتش
پرست اولوب « سلجوق » نامی دخی
بقاقك خلفی اولان اوغلنك نامیدر .
اقوام آسیائیه میاننده وقوعه کلان بر
محاربه اوزرینه سلجوق بکك راحتی
بوزوله‌رق معیتنده‌کی ایکی بیك فامیلیا
ایله برلکده ممالك اسلامیه‌یه یعنی ایران
طرفلرینه هجرت ایلمش و ٣٤٩ سنهٔ
هجریه‌سنه مصادف اولان بوهجرت
اثناسنده شرف اسلامی دخی قبول ایتمش
ایدی . مطلقا معیتی خلقنی بوشرف
جهان بهایه نائل ایتمش اولمسنك یادکاری
اولمق اوزره اهالیٔ مذکوره دخی اسکی

تصوراتی اخطار ایلیه‌رك هله نباتات وحیوا-
نات بغچه‌لری و مکمل پانورامالر وتیاترولر
وموزه‌خانه‌لر وسرکیلر حکمای جدیده‌نك
کتابلردن الدقلری معلوماتی طبیعیات ایله
تدقیق ایده‌جکلری محللر اولدیغنی شرح و-
تفصیل ایتدکدن والحاصل ترقیات مدنیه قو-
جه کتاب طبیعت محتویاتنی انسانك کوزی
اوکنه آچدرق انسان اوطه‌سندن چیقمقسز-
ین بتون دنیایی وحتی افلاکی بیله ذهنا طولا-
شه‌بیلك درجه‌سنه کتورمش اولدیغنی عرض
ایتدکدن صکره اصل مسئله اولمق اوزره دخی
حکمای قدیمه ایله حکمای جدیده آره‌سنده‌کی
موازنه ومقایسه‌یه کلنجه دیئمزکه :
« بورایه قدر یالکز اولین وآخرینك
کیفیت ودرجهٔ وقوف واطلاعلرینی تصویر
ایدرك هنوز یکدیکری آراسنده‌کی فرقی آره‌ما-
دمش ایدك . فقره‌مزك سرلوحه‌سنده کور-
لدیکی وجهله بوفرقی شمدی آره‌یه‌جغز .
حکمای قدیمه‌نك کوزی پك کوچك اشیا-
یی کورمز ایدی پك اوزاقده اولانی ده . حکمای
جدیده ایسه کوچکی کورمك ایچون کوزلرینه
خردبین طاقش واوزاغی کورمك ایچون دخی

نامل ینی ترك ایدرك « سلچوقی » دیه کندیلرینی سلچق بکه منسوب ایلمشلردر .

عرب تاریخلرینك روایتلرینه کوره سلچوق بك یوز سنه قدر معمر اولمش وارسلان ومیکائیل وموسی نامنده اوچ ده اوغلی شهرت بولمشلر . بو اوچ سردار برچوق زمانلر ایران و بخارا طرفلرنده جولان ایدرك بعض یرلری فتح ایلدکاری کبی فن تاریخك سلاچقه بنای سلطنتنك بانیسی اولمق اوزره قبول ایلدیکی طغرل بك دخی بو اوچ قرنداشدن میکائیل بکك اوغلی اولهرق محمد وداود نامنده دیکر ایکی برادرلریله برابر کشورکشالقده دوام ایتمشلر وکرمان وسائر شهرلر کافهٔ ایران قسمنی قبضهٔ تسخیرلرینه الهرق بعده بونلردن برفرقهسی طغرل بکك قوماندهسیله و انك طرفندن دخی یغمشلردر .

طغرل بکك عراق طرفنه یورومسی بالاخره تاتارلر سرداری هلاکونك یورومسنه اصلا مقیس دکلدر . میرمشار الیه حضرتلری بنای خلافت عباسیهیی ییقمغه دکل امکانی وار ایسه تقویه ایتمکه کلمشدر . هم ده خلیفه قائم بامر الله طرفندن استمداد یوللو دعوت اولندیغی ایچون کلمش ایدی . قائمك طغرل بکدن بو استمدادینه لزوم دخی وار ایدی . زیرا بتون ملکی طوائف اتراك استیلا ایدرك هله بونلردن ارسلان بك طوغریدن طوغری یه خلیفهنك شخصنی دخی تهدید ایلیور ایدی . حتی طغرل بك امداده یتشجهیه قدر ارسلان بك کلوب بغداده قائمی اخذ وکرفته عانه قصبهسنه سوروب محبسده اقامته مجبور ایتمشدر . طغرل بکك خلیفهیی قورتارمسی وحضور خلیفهیه قبول ایدلمسی و خلیفهنك قزی سیدهیی تزوج ایتمسی وسیده طرفندن حقارت

دوربین اولمشدر .

حکمای قدیمهنك قولاقلری اوزاجق یرده اولان وقوعاتی پك کچ ایشیدر وحتی اك چوغنی هیچ ده ایشیدهمزایدی . حکمای جدیده عالمك هانکی طرفنده جزؤی اهمیتی حائز بر وقعه اولسه انی درحال ایشتمك ایچون تلغراف تللرینی قولاقلرینه ربط ایتمك درجهسنه کلمشلردر .

حکمای قدیمهنك آغزندن چیقان سوزی یالکز انلر فهم ایدرلر ... ایدی . حکمای جدیده سویله دکاری سوزی کائناته ایشتدیرمك ایچون مطبعه کبی بر لسان عمومی یه مالك اولمشدر .

حکمای قدیمه یرآلتنك حالنی یریوزندن خیال ایدرلر ایدی .

حکمای جدیده یرآلتنی تدقیق ایتمك ایچون دخی معدن قویولرندن یول بولدیلر وکوزلریله کوروب اللریله لمس ایتدکلری شیلری یازدیلر .

حکمای قدیمه کوك یوزینه ینه یریوزندن باقوب ایچلرینی چکدرك خیالاره قویولمشلر ایدی . حکمای جدیده بلوطلر اراسنده سیر و سیاحت ایله تحقیقات و تدقیقاته موفق اولمق

كورەرك بو حقارت ناموسنه طوقونغله هلاك اولمسى اوقدر غريب بر وقعەدركه بوندن هم او عصرك عاداتنى هم بويله بالكليه حكم سلطنتدن دوشمش اولان بر خليفەنك هنوز نه قدر متعظم و متكبر اولديغنى هم طغرل بكك شان جليل خلافته نه درجەلرده رعايت كوستردیكنى مبين صولك درجەيه قدر شاعرانه بر درام چيقاريله بيلور. بز ايسه بو وقعەيى بر بند مخصوص مستقل صورتنده قبلهالەرق حاشيەلرمزك ميانه درج ايلديكمزدن قارئلرمزك نظر رغبتلرينه عرض ايلرز.

شو مقالهٔ مخصوصەمز بر بنى عباس تاريخى اولديغى جهتله طغرل بك مسئلەسندن عباسيەنك هلاكو قومانداسندەكى تاتارلر الندە كلياً محو اولديغى زمانه يعنى ٦٥٦ سنهٔ هجريه سنه قدر احوال عباسيەيى حكايەيه لزوم اولديغى كبى مقالەمز بر سلجوقيه تاريخى دخى اولديغندن بنى سلجوقك منتظماً و متسلسلاً حكايهٔ وقوعاتنه دخى كيرشميەجكز. زيرا بو صورتله بر تاريخ يازمق ازمنهٔ متوسطه تاريخنى يازمق ديمك اولوب بزم مقصدمز ايسه تاريخك اشبو ازمنهٔ متقدمه قسمنى بالتنقيد ازمنهٔ جديدەيه مدخل تدارك ايتمك اولديغندن و ازمنهٔ جديدەيى وقوعه كتورن قوتلر ميانندە الك بيوك قوت دخى تركلرك انتشارى قضيەسى ايدوكندن ايشته بو نقطهٔ نظردن اصلا تباعد ايتامك اوزره انتقادات واقعەمزى يرويه طوغرى يوروتەجكز.

تركلرك بو طرفلره طوغرى انتشارلرى تاريخجه بر چوق نقطهٔ نظردن غايت مهمدر. اولا خلفاى عباسيەنك هيچ حكمى قالمديغى و اسلاميتك مدنيت عموميەيه ايتديكى و دها زيادە دخى ايدەجكى خدمت مشكلاته صارديغى ايچون بو دولتى ممكن

ايچون بالون دينلور بر نوع مركب طيار خلق ايتديلر.

حكماى قديمه ارضك كرويتنى خيال ايلديكلرى حالدە اثباتندن عاجز ايديلر. حكماى جديدە ايسه ارضى شرقدن غربه شمالدن جنوبه و بونلرك ميانەلرندن قوشتق قوشتورکبى دنعەلرله ايديلان سياحتلر اوزرينه مسئلەيى مادة اثبات ايدرك ارضك كرويتندە شبهه ايدلمكى بر پورتقالك كرويتندە شبهه ايدلمك قدر شايان استغراب بر حاله صوقديلر.

حكماى قديمه حيات و مدار حياتله ممات و سبب ممات نه ايدوكنه يقين ايله حاصل ايدەمدكلرى حالدە حكماى جديدە بو بابدە يوزلرجه دستور قويوب نهايت اليوم وفات ايدن ادمك قولندن تازه قان اعطاسى و وجودندە سيالهٔ الكتريقيه اجراسيله بر مدتجك دها اعادهٔ حياتك يولنى دە بولديلر.

شمدى ايكى طرفك حدود اطلاعلرى حقندە يوقاروددن برى سويلەديكمز سوزلر وزرينه حاصل ايلديككز فكرى بردە بو فقرددە طرفينك بر برندە فرقى ايچون ايراد ايلديكمز ديرلرده اونجر ايسه كزمضوبه خلق و اصل

مرتبه تأييد و ياخود انك يرينه ديكر بر دولت قويه ايجاد ايتمك ايچون تركلرك انتشارنده اهميت واردر . ثانياً اتراك سلاچقه‌دن اول توره‌يان ترك وتاتار سرسريلرينك قطع بنيان تحكملرى ايچون بوانتشارك اهميتى واردر . ثالثاً رورهٔ شرقى دولتى براره‌لق عربر النده آمانه دوشمش ايكن عباسيه‌نك ضعفى اوزرينه تاحدود عربستانه قدر ممالك اسلاميه‌يى تهديده باشلامش اولمغله شرقى دولتند حمـ ـيى بيلديرمك ايچون انتشار سلاچقه‌ده اهميت تاريخيه واردر .

رابعاً بو عصرلرده « حشيشيلر » دنيلان حسن بن صباح فرقه‌سى برجمعيت خفيهٔ سياسيه صورتيله بتون جهانى تهديد ايلديكندن آنلره قارشو بر دولت قويه‌يه لزوم كورلديكى ايچون انتشار سلاچقه‌ده اهميت كوريلور . خامساً بو عصر تمام ازمنهٔ متوسطه‌نك محاربات صليبيه عصرى اولديغى جهتله او نقطهٔ نظردن دخى ظهور سلاچقه‌نك تاريخ نظرنده اهميتى آرتار .

شو بش نقطهٔ نظردن ايديله‌جك تنقيداتك نتايجى بزه كوسترركه آل سلچوق دولت عباسيه‌يى جانلانديرمق ممكن اوله‌ميه‌جغنى كورنجه برطرفدن حلبه شامه وديكر طرفدن قونيه‌يه وقره‌دكزه طوغرى ممالكى كندى حسابلرينه فتح ايدرك حكومات سابقه‌يى تجديد ايتمشلر ايسه‌ده ذاتاً ملك ايران دخى كنديلرنده بولنـدرق بوقدر واسع ممالكى يكپاره صورتنده اداره ايسه اوزمانلرك وسائط مراسله ومخابره‌سنجه ممكن اوله‌ميه‌جغندن آل سلچوق دخى بالآخره برچوق طوائف ملوكه منقسم اولمش و مملكتلرى حكومات متفرقه صورتنده اداره ايدلمشدر .

اولورسكز . اماديه‌جكسكزكه: متقدمينك هيچ برقدرى قالميه‌جقمى ؟

مرامز قدر وحيثيت دعواسى دكلدركه بويله برخطابه مخاطب اولهلم . معهذا شوارالق حكماى قديمه‌نك درجهٔ قدرلرينى تقدير ايتمك فائده‌دن خالى قالميه‌جغى جهتله بوسؤاله ده برجواب تدارك ايدهلم .

هانيا بز بوقاروده برفقره‌ده ديمش ايدككه نه ايكى معلوم اولدقدن صكره انلردن بر اوچنجى معلومى ده پيدا ايتمك ممكندر . شو قدر وار كه انلر ايكى سى متجانس يعنى ... ايسه بونلرك محصولى ينه ايكى اولكى يه متناسب اوله‌جغندن توسيع وقوف ومعلومات ايچون بويله ايكى معلومدن بر اوچنجى يى استخراج صورتى كافى اوليوب مطلقا كوزمك و التقاط صورتيله تعدد وتنوع وتكثر معلوماته همت ايدلمسى لازم كله‌جكنى ده بيان ايلمشيدك .

ايمدى شونى اعتراف ايتمليدركه متقدمين حكمانك بزه ويردكارى معلومات ايشته بعد الامر بر اوچنجيسنى توليد ايده‌جك اساس اولوب بز او اساسلرى يكديكرينه تطبيق ايله

سلجوقیلرك بو صورتله ممالکی کندی طوائف ملوکی الرینه الدیره رق اولکی متغلبلری برطرف ایتمری یوقاروده تعداد ایلدیکمز صور خمسه دن ایکنجی مقصدی دخی اتمام ایلمشدر . واقعا بر اره لق ملوك وامرای سلاچقه ارەسنده دخی بعض مرتبه مخالفتلر وقوعه کلمش ایسه ده اولکیلره نسبتله بونلره بر انتظام کلی نظریله باقلق دخی ممکناتدندر . هله صور خمسه دن اوچنجیسی یعنی روم شرقی دولتنه مرام اکلاتمق جهتنی سلجوقیلر اوقدر کوزل حصوله کتورمشلردرکه ممالك اسلامیه نك ممالك نصرانیه یه قارشو پیشداری سلاچقه عد اولنمشدر . نصل که بر از صکره اشبو پیشدارلق وظیفه سی آب روی اتراك اولان غازیان عثمانیانه تفویض ایدلمشدر .

مع هذا سلاچقه دن بر قهرمان ایله روم شرقی ایمپراطورلرندن بریسی اره‌سنده غایت قهرمانانه بر صورتله وقوعه کلان وقعه یی ✵ بر قهرمان سلجوقی ✵ سرلوحه سیله حاشیه لرمز قسمنه درج ایلدیکمزدن قارئلرمزك نظر رغبتلرینه توصیه ایلرز .

حشیشیلرك نصل دهشتلی بر فرقهٔ اشقیای سیاسیه اولدقلرینی و بونلرك جهانی نصل تترتدکلرینی وصکره عاقبت حاللری نه یه منجر اولدیغنی کائناتمزده عثمانلی تاریخنه عائد اولان جلدده بر بند مخصوص صورتنده و درجهٔ کافیه ده ایضاح ایلمش اولدیغمزدن بوراده دخی نه او بند مخصوصمزی حاشیه لر میانه درج ایتمکله اکتفا ایلیورز .

سلاچقه نك اهل صلیبه قارشی وقوعبولان حرکتلری حمیت اسلامیه اربابنی اصلا ممنون ایده میه جك برشی اولدیغنی دخی انکاره بر مورخ راستکلو ایچون امکان یوقدر . قونیه ده کی دولت سلجوقیه

دها برچوق حقیقتلره ظفریاب اولمشز . سیاحت ورؤیت صورتیله تکثیر معلومات لزومنی ده آنلر کشف ایتمشلردر .

معلومدرکه عالمده اك کوچ و اك مهم اولان شی بر (لزوم) ی حس ایتمکدر . لزوم حس اولندقدن صکره آنك اجباریله لازم اولنلری ده میدانه چیقارمق برشی دکلدر . مطلوب انسانلرك کوز ایله کوره نه میه جك بعض اجسام اولدیغنی وترقیٔ فن ایچون بهمه حال بونلری ده کورمك لازم کله جکنی بولمسی ایدی . بو لزوم بولندقدن صکره خرده بینك ایجادی آرتق قولایلشور .

اورته ده هیچ برشی یوق ایکن حلوایی تصور ایدوب ده ذهنك بو تصور ایلدیکی شیئك وجودی دخی اون و یاغ و شکر دنیله جك اوچ ماده یه محتاج وآنلر شو صورتله استحصال ایدلمکه متوقف اولدیغنی کسدیرمك نه بیوك استخراجدر ؟ اون و یاغ و شکر اورته یه چیقدقدن صکره ایسه آنلرله حلوادن ماعدا بولاماج یاپمق ده ممکن اولدیغنی بولمق واقعا بر ترقی عد اولنور . لکن تحقیقا ایجاد عد اولنه مز .

ایشته اولین حکما دخی حلوای مدنیتی

[illegible] سلجوقيه [illegible] قوى و متين اوزره سليمان بك طرفندن تأسيس ايدله اولوب بو قهرمان عالى عنوان حقيقة ملوك سلاچقه اوزرنده شهنشاه اولمغه لايق اولد يغنى ايشته شوراجقده ذكر ايده‌جكمز درجهٔ غيرت فوق العاده‌سيله تاريخه [illegible] ايتديرمشدر .

دولت جديده‌سى حدودينى توسيع ايله برابر بو همتندن ايكى صورتله استفاده ايتمك ايچون قليجنى اهل صليب اوزرينه چكه‌رك صليبيلر النده بولنان انطاكيه شهرينى تصورى بيله [illegible] اوره‌جك قدر خونريزانه بر محاربه ايله المشيدى . سائر امراى سلاچقه بو مثللو ملاحم كبراده اول شيرزاده شيره معاون اوله‌جقلرينه بونلردن تكيش بك وزمانلر [illegible] بولنان ديكر بر حكومت سلجوقيه يدندن اوزاسنى المغه كالرك سليمان بكه دخى محاربه [illegible] اولورسه [illegible] نه كورديسكز ؟ اوته طرفده دنيا يوزندن اسلامى قالديرمغه كلمش اولان صليبيون طورر ايكن مسلمان مسلمانه جنك ايتمك روا اوله‌ميه‌جغى دركار ايديسه‌ده چاره‌سز ايكى پرنس محاربه‌يه طوتشديلر . ذاتاً انطاكيه‌نك ضبطى ايچون تلفات كليه و يره‌رك اردوسى خراب اولمش اولان سليمان بك مصيبت اندر مصيبت اوله‌رق برده تكش بكه مغلوب اولمزمى ؟ شو مغلوبيت او غيرتلى ارسلانك غيرتنه طوقنه‌رق نهايت كندى كنديني اوروب اولديرمزمى ؟ اوف نه مدهش فجعه ! . . .

فاجعه‌نك برده بوندن دها فناسى [illegible] كوسترمش ايديسه‌ده بركت ويرسون كه انك اوكى چابق النمشدر . شويله كه : ٥٥١ سنهٔ هجريه‌سنده قونيه سلطانى ركن الدين مسعود وفات ايتمكله يرينه كلان

[illegible] اخلاق و صنعت دنيلور اوچ ماده‌دن تركب ايده‌بيله‌جكنى [illegible] بزمدلول‌له آنلر معلم بز متعلم اولديغمزى اعتراف [illegible]

[illegible] ايتمكه قادرمز والديمى انركه‌جك اولسه‌لر كنديلرى ده تسليم ايدرلر .

افندم حكيم ديديكمز آدمك ماده و يالكز [illegible] حكيمدر ؟ [illegible] يوق كه اكا «حكيم» ديديرتن شى كنديسنده اولان حكمتدر . نصل كه زنكين دنيلان آدمك دخى اثرى كيكلرى زنكين اولميوب اكا زنكين ديديرتن شى كنديسنده اولان ثروتدر . اويله ايسه زنكين اولان قرق اللى آدمك هربرى آيرى آيرى بر زنكين اولدقلرى حالده آنلرك عمومنك ميراثنى بيان عمومندن قرق اللى قات

عزالدين قليچ ارسلان هرنه‌قدر جسور وعاقل برذات ايديسه‌ده اوزمانلر مصر حاكمی صلاح الدين يوسف اهل صليبه قارشو جهانه حيرت ويره‌جك وتاريخ اسلام ايچون الڭ بيوك شان اوله‌جق بر قهرمانلقله جنك ايدوب طورركن مشار اليهی ولوكه موقة اولسون بوخدمت مفروضهٔ غزاسندن منع ايليه‌جك برعقلسز لغی ارتكاب ايلمشدر . بوكا سبب دخی قليچ ارسلانك ارضروم امراسندن بريسنك قزينی نكاحليه‌رق كلين كتورر ايكن دانشمند امراسندن ياغی ارسلان بكك كلينی قاپمسی قضيه‌سی اولمشدر . واقعا بو بابده قليچ ارسلانك معذوريتی پك مقبولدر . زيرا زمانك علماسی منكوحه اولان بر قادينك بوصورتله قاپلمسی زنای صريح اوله‌جغنی آرسلان بكه اكلاتمسی اوزره فسخ نكاه ايچون بشقه چاره بوله‌ميه‌رق قزه جبرا بركلمهٔ كفر سويلتمش وكويا بو حيلهٔ شرعيه ايله نكاحی بوزلدقدن صكره آرسلان بك منكوحهٔ مذكوره‌يی استفراش دخی ايلمشيدی . لكن بركره بشقه‌سنك نيم خورده‌سی اولمش قالمش اولان بر قزدن ال چكمسی لازم كلور ايكن عظيم براردو ايله دانشمنديه حكومتی اوزرينه يورومش ومغلوب دخی اولمسيله ارتق قليچ ارسلانك كوكره‌سی هيچ بر نصيحت ديكله‌مامك درجه‌سنه وارمشدر .

ايش بركره بو درجه‌يی بولنجه اسلامك عدو اكبری اولان شرق ايمپراطورندن استمداده قدر وارمق قليچ ارسلان كبی عاقل بر پادشاهدن هيچ اومولمز ايكن بومراجعتی ده ايتمش والديغی عساكر معاونه ايله كندی اردوسنی قاريشديره‌رق دانشمنديلری بوزوب ملكلرينی ده الرندن المش ايدی . بونك اوزرينه كاين غوغامی

دهازنكين صايلزمی ؟ باخصوص بوميراثی يمش اولان آدم بيكلرجه سنه‌دن بری هرنوع تجارتله مشغول اوله‌رق جمله‌سنده كارلی دخی چيقمش ايسه كنديسی ايله اسكی قرق اللی نفرك بهری اراسنده نسبت نه‌قدر قالور ؟ مذكور قرق اللی نفرك بهری شمدی كنديسنك مفتقری قالمزمی ؟ ايشته متقدمين ايله متأخرين اراسنده شوفرق دخی موجود اولديغندن شوموازنه‌يی كوز اوكنه الدقدن صكره سزه برآدم كلوب ده « جيبمدن برقاچ فلاطونلر چيقاريرم » دير ايسه اكا كولمز سكز . نصل كه مكتب طبيه‌دن چيقان ايكی دقتوردن بريسی ديكرينه « بقراط كلسون ده اكا برازطب درسی ويره‌يم » ديديكی زمان رفيقی كنديسنی تصويب ايتمش ايسه سز دخی جيبندن فلاطونلر چيقاره‌جق اولان ذاتی تصويب وتصديق ايدكز . (تمت)

— ٥ —

❋ بار بار لر ❋

بار بار لرك منقسم اولدقلری صنفلر ايله بوصنفلرك دخی ايكنجی درجه‌ده منقسم اولدقلری قبيله‌لردن بعضيلرينی متميزده تعداد

دالك طمعنه مبدل اولەرق بعده حصن کیف حکمداری نورالدین اوزرینه یورومکله نورالـدین مغلوب اولنجـه کو یا قزینی اکا و یررایسه بالکلیه کندیسنه بندایدلمش اولەجغنی بالمطالعه قزی سلجوقەیی نور ـ الدینه و یرمشـیدی . حالبوکه نورالدینك برچنکی قزینـه عـلاقەسی وار ایدی . سلجوقـه اوزرینـه بوچنکی یی ترجیح ایتمەسی اورتەیه ایکنجی برقاری مسئلەسی چیقاردی . قلیچ ارسلان تکرار نورالدین اوزرینه اردو چکدی . نورالـدین دخی قورقوب صلاح الدین یوسف نزدینه مصره قاچـدی . قوجه صـلاح الدین قاین پدر ایله داماد آرەسـنی بولمغه هرنه قدر غیرت ایلدیسه ده ممکن اولەمیوب قلیچ ارسـلان صـلاح الدین اوزرینـه طوراندقده اول مجاهد بی مثال دشمن دینه قارشو استعمـال ایدەجکی عسـا کردن برقـول اردویی

قلیچ ارسلانه قارشو ارسـال ایتمکه مجبور اولمشدر .

شـو وقعه شمدی بزه نه قدر تأسفمزی موجب اولیور ایسـه اوزمان دخی بویله موجب تأسف اولەرق طـوائف ملوکدن علمادن صلحادن پك چوق کیمسـەلر تألیف بین ایچون توسط ایدیلر . مخابرات و مذا ـ کرات برسـنه قدر دوام ایلدی . نهـایت نورالدین معهـود چنکی قزینی تطـلیق وطرده رضا کوسترمکله منع محاربه امکانی بولنه بیلدی .

مع هذا قلیچ ارسلانك اشبو ایکی قصو ـ رندن بشقه شایان مؤاخذه هیچ برقصوری یوقـدر . قونیه دولتنی پك زیاده بیوتمکه خدمت ایدرك سلاچقه میانده اندن ماعدا رکن الدین سلیمان شاه و کیخسرو و کیکاوس وعلاءالدین دخی پك عاقل وعادل پادشـا ـ هلر چیقمشـلر ایدی . بونلر کنـدی تحت

وتوسیع ایلمش ایدك . حالبوکه باربار قبیله ـ لرینك اسامیسی یالکز اوراده تعداد ایلد ـ کلرمزدن عبارت دکلدرلر . تاریخده دها بر ملاقه اسمی یه دخی تصادف اولنورکه بونلرك بعضلری برمستقل قبیله اسمی و بعضلری دخی اوجه بشقه براسم ایله یاداولنان قبیلەلرك برزمان صکره تبدیل مکان ایلدکجه اخذایلد ـ کلری یکی نامدر .

بو بارلرلك عن اصل هانکی یرلر اهالیسندن اولدقلری حالده نەزمان بو یرلردن چیقەرق ونه طرفلری نه صورتله طولاشەرق وروبیه

کاوب بعده روما اوزرینه هجوم ایلمش اولد ـ قلری قضیەسی اوقدر واسع برمیدان تدقیقدرکه بوتدقیقاتده تعمق ایتمش اولانلر بیوك بیوك جلدلر وجوده کتورمشلردر . واقعا بوتد ـ قیقاتده برچوق تناقضلر وصوکی کلمز اختلا ـ فلر وار ایسه ده بونلرك کافەسندن صرف نظر اولنوب ده خلاصهٔ تدقیقات نظر محاکمه یه النور ایسه تدقیقات مذکورەنك پك بیوك بر اهمیت تاریخیەسی کوریلور . او اهمیت ایسه انسانلرك هر بولندقلری یرلرده اوت کبی بنه او محللردن بتوب حاصل اولمدقلری و بلکه

ادارەلرندە بولندن برلردە علوم ومعــرفتك ترقیسنی حمایە ایدرك امور شرعیە و عدلیەیی دخی بولنە قویمشر ایدی . بردرجەدەکە عباســیەنك اوائل احوالندە اسـلامیت نصل مدار اعظم تجدد اولمش ایســە بونلر زماننده دخی اواهمیتی الەرق ایلرودە اصل مکملی عثمانلیلردە کوریلەجك اولان اصــلاح عالم مقــدماتی بونلردە کورنمکــە باشلامش ایدی . هلە وسعت حدودجــە بو دولتك پیدا ایلدیکی استعداد پك زیادە امید بخش برحالــدە اولوب برقاچ عصردنبری یکپــارەلکنی غائب ایتمش بولنــان دولت عمومیــۀ اسلامیە نك قونیــە مرکز اولمق اوزرە یکیدن وجودە کلەجکی دخی امید اولنەبیلیور ایدی . زیرا برطرفــدن شرق دولتنــك حدی بیلدیریلەرك حتی برچــوق ایالتلری الرندن النــدیغی کبی بر طرفدن دخی ارمنســتانە وحدود ایرانە طوغری توسـیع دائرۀ حکـومت ایدیلەرك هلە جنوب جهتندن سوریە و بغدادە قدر امرای سلجوقیە اللرندەاولمغلە بونلرك الحاقی حاصل اولمش کبی بر شی ایدی . نەفائدەکە تمام امیدلر بو درجەلردە قوتلنمش اولدیغی بر زماندە جنکیز تاتارلرینك بلیەسی چیتەرق جملەسی محو اولمشدر .

ســلاطین سلاچقەنك نە قــدر عاقل اولــدقلرینی وشو فســاد تاتاران برطرف اولنجەیە قدر نصل عاقــلانە برمدارا طریقنی التزام ایتمش بولندقلرینی کوســترمك ایچون سلطان علاء الدینــك برپولتیقەسنی قارئلرمزە عرض ایتمك ایسترز . شویلەکە : بر طرفدن بغدادجە تاریخ خلفــایە خاتمە چکن هلاکو دیکر طرفدن عــلاءالدینەدخی برفرمان و بر ایلچی کوندرەرك جنکــیز بو نامنە اطاعت ایتمسنی تکلیف ایلمش ایدی . اکر علاءالدین کبرو عناد کوستروب دە مخا.

نوع بشرك اصلی کیدە کیدە هپ بابل طرفلرینەقدر واردیغی قضیەسندەدر . اقطار عالمە انتشار ایدن انسانلرك اصللری هپ بابلدە اجتماع ایتری فی الحقیقە اولاد نوحك بابلدن منتشر اولدیغی حقندەکی روایت توراتیەیی تأیید ایلدیکی کبی اشبو اقوام منتشرەنك لسانلری دخی بری برندن تشعب ایلمش اولدیغندن شو صورت تشعب کیروسنە کیرویە براصلە طوغری تدقیق ایدیلەجك اولورسە هندلك سانسقریت لسانەقدر وارمقدەاولدیغی کورلدیکندن لسانلرك واکا مالك اولان انسانلرك دخی اصللری هندلی اولدیغی و بناءً علیە قبل الطوفان اولاد آدمك هندده منتشر بولندیغنە دائر اولان روایات توراتیەنك دە طوغریلغی تحقق ایلر . شوقدرکە بوندن اول دخی مبحث مخصوصندە عرض اولندیغی اوزرە توراتك انسانلرە فوق الفنون اسناد ایلدیکی احوال ینەشایان تأویل قالمقدەدوام ایدرکیدر .

امدی عن اصل بابل طرفلرندن انتشار ایدن اولادبشردن برچوغی اناطولی سوریە فلسطین مصر یونان وسائر ممالك معروفەیە

لفت ایتمش اولسه ایدی دولت عباسیه‌یه واقع اولان انجامك دولت سلجوقیه‌یه دخی واقع اوله‌جغی درکار ایدی . انجق اول پادشاه عاقل مخالفت کوسترمك شویله طورسون کویا ترك و تاتار هپ بر اصلدن اولدقلری جهتله کندیسنی قانون جنکیزه مخالف وعاصی عد ایده‌جکنه او قانون نامنه قونیه‌ده حکومت ایدن بر والی عد ایده‌جکی بیانیله ایلچی‌یی برجوابنامه و کلی هدایا ایله ارسال ایلمش و بو صورتله ملکنی هلاکو هجومندن قورتارمش ایدی . حیفا که اندن صکره کیخسرو پادشاه اولدقده تاتارلر ایله بو یله برمد ارایی عظمتنه منافی کوره‌رك محاربه‌یه کیرشمکله ایشته بو معانده دولت سلجوقیه‌نك انقراضنه قدر سبب اولمشدر .

ایمدی بوندن صکره مبادیء ظهور آل عثمانده دخی کوستریله‌جکی اوزره عثمانلیلرك اصلی اولان قایی خان قبیله‌سنك آسیای وسطیدن ترك دار و دیار ایله ارمنیه و اخلاط طرفلرینه هجرتلری ایشته جنکیزیلرك اشبو فتنه‌سندن نشأت ایلدیکی کبی اخلاط طرفلرنده برمدت اقامتدن صکره تاتارلرك فتنه‌سی اوراده دخی کلمکله اورادن‌ده ارزنجان طرفلرینه چکلمری ثمه‌ده کیخسرونك بر منوال محرر تاتارلر یدنده بوزولدیغی زمانه تصادف ایتمشدر . کیخسرو ٦٤٤ سنهٔ هجریه‌سنده مغلوبا وفات ایدرك یرینه عزالدین کیکاوس کلدکده مشار الیه اکرچه بابالرینك خاص اولادی عاقل ومدبر بر حکمدار ایدیسه‌ده تاتارلر بتون سلجوقیه ولایتلرینی هرج ومرج ایدرك امرا واعیانی دولت سلجوقیه‌یه اطاعتدن وازکچیرمش اولدقلری کبی نفس قونیه‌ده‌کی ارکان دولتك‌ده بعضلری عزالدینك برادری رکن الدینی

انتشار ایدرلکدن تاریخ دخی بونلر میاننده وجود بوله‌طورسون نسلرندن برقسمی دخی شرقه طوغری کیدرك آسیای وسطی چوللرنده غائب اولمشلر ونه بونلرك صحرالرینی ونه‌ده اضطرارلری بونلری تخطر ایده‌میه‌رك شوغیبوبت ونسیانك اوزرندن دخی عصرلر مرور ایتمشدر ایدی . اهالیء مذکوره اکثریت واغلبیتله بحر خزر سواحلنی طوتوب ارق کرلنا کاو کرك ازاق دکزی ایله قره‌دکزه منصب اولان آرال وولغا دینه‌پیر وطونه کبی نهرلرك مجرالری دلالتیله اوروپانك شمال وبعده وسط طرفلر-ینه قدر کلمشلر ایدی . قدیم یونانیلر ومؤخراً روماليلر « سیتیا » دیه آسیای وسطی ایله اوروپای شمالیه عمومی بر اسم ویردکلری کبی بورالرده برچوق اهالی بولندیغنی ده حکم ایلیه‌رك انلره ده « سیت » نامنی ویرمشلر وصکره‌لری برده «سارماتیا» نامیله شمدیکی روسیه‌نك قسم جنوبیسنی یدلرینه‌رك اها-لیسنه « سارمات » دیمشلر ایسه‌ده بوتوسیملر شمدی بزم قطب شمالی وقطب جنوبی‌یه ویر-دیکمز اسملر کبی هنوز کزوب کورمدیکمز یرلرك اسملری اولوب یوقسه اسملرینه دائر

وديكر بعضلرى ديكر برادرى علاءالدينى پادشاه ايتمكه قيام ايلدكلرندن قوجه عزالدينك غيرتى يالكز تاتارلرك التفاتندن شماروب يوزسزلكى آرتديرمش اولان ارمنيلرك تربيه‌سنى ويرمكدن عبارت قالمشدر . زيرا ركن الدين طرفدارلرى عزالدين طرفدارلرينه غلبه ايدرك او بيچاره‌يى انطاليه جهترينه قاچيرمش ايديلر . حالبوكه ركن الدين تاتارلره هيچ ده مرام اكلاته‌بيله‌جك بر حالده دكل ايدى . تاتار اردوسنك سردارى نوين خان كندسنى ياقه‌لايوب حضور هلاكويه قدر كوندردى . اوراده ركن الدين يرلو اوپه‌رك قونيه واليلكنى سنوى بر بدل مقطوع مقابلنده كنديسنه توجيه ايتديردكدن صكره قونيه‌يه كلمش واوزمانه قدر قوجه عزالدين طرفدارلرينى تنظيم ايدرك تكرار قونيه اوزرينه يورومكه باشلامش ايدى . تاتارلر ركن الدينى هيچ حمايه‌يه بيله‌شمديلر . بو حالده ايكى برادرك محاربه‌لرى ذاتاً تاتارك پامال خيول استيلاسى اولان ملكى برقات‌ها خراب ايده‌جكى كوريلنجه امرا وعلماى اطراف سيواس نهرينك غرب طرفى عزالدينه وشرق طرفى دخى ركن الدينه مالك اولمق اوزره بر مصالحه‌يه توسط ايلديلر وموفق دخى اولديلر .

احوال بركره بو درجه‌يى بولنجه ارتق دولت سلجوقيه‌دن اميدمى قالور ؟ حتى عزالدين پارەلق دولت سلجوقيه‌يى ينه كندى يد واحدهٔ اداره‌سنده جمع ايتمكه قيام ايلدكده اوزمان انطوليه نظارت قريمه‌دكى تاتار خانه محول اولديغندن عزالدين قريمه جلب وحبسه باالالقا محبسده وفات ايلديكى كبى بالآخره ركن الدين دخى ينه تاتارلر النده وفات ايتمشدر .

معلومات پيدا ايده‌مامشلر ايدى . بناءً عليه بار بارلرك قدمايه يالكز شوندن عبارت بولنان معلوميتلرى هيچ بر اهميت كوتوره ميوب بونلرك كنديلرينى تاريخه اصل طانيتملرى بشنجى عصر ميلاديده شمديكى جرمانيا طرفلرندن جنوبه طوغرى صارقنتيلغه باشلاملرندن بدأ ايتمشدر .

جمله‌دن اول ايتاليا طرفلرنده باش كوسترنلر عمومنه يردن جنسيتلرى نامى ويرلمش اولان جرمنلردركه رادا كز نامرئيسلرينك سوقيله ٤٠٥ تاريخنده ايتاليايه بالهجوم هرج ومرجه باشلامشلر ايدى . اندن برقاچ سنه صكره ٤٠٩ ده ويزيغوتلر دخى قراللرى بولنان آلاريس قوماندەسيله ايتاليايه اولكيدن شدتلى بر هجوم ايتمكله روما شهرى اشبو هجومه تاب آور مقاومت اوله‌ميه‌رق ايلك دفعه اولمق اوزره بار بارلرك دوچار ايادئ استيلاسى اولمشدر .

ايتاليا طرفى بو صورتله يازدهٔ استيلاى ارباب بداوت اولديغى كبى فرانق دنيلان قوم دخى رومنك غول ولايتنه يعنى شمديكى فرانسه‌يه كيره‌رك اراه‌سى چوق كچمكسزين يعنى

ركن الدیندن صکره هنوز ایکی بچوق یاشنده‌کی اوغلی غیاث الدین ٦٦٤ سنه‌سنده و اندن صکره دخی کیخسرو و علاء الدین بن کیقباد پادشاه اولمش ایسه‌ده بونلر هپ تاتارلره بر بدل و یرمك صورتیله مقام حکومته کلمه‌رك هر نه زمان بو اسارتدن کندیلرینی قورتارمغه طورانمشلر ایسه تاتارلرك سیف تأدیبنه اوغرامشلردر .

ایشته عثمانلیلره سکود طرفلرنده یر و یرن علاء الدین اشبو علاء الدین کیقباد اولوب اندن صکره دولت سلجوقیه بالکلیه منقرض اولمش و یرینه دولت علیهٔ عثمانیه قائم اولمق اوزره آل عثمانه دخی استقلال کامل کلمشدر . بو بحثی ایلروکی مقاله‌مزده شرح ایده‌جکز . بوراده سلجوقیلر حقنده سویلیه‌جکمز بر سوز قالمش ایسه اودخی دولت سلجوقیه‌نك انقراضندن تشکل ایلیان امارات ترکیه‌یی قرائلرمزه خبر ویرمکدن عبارت اولوب که دها صکره انقراض مذکوره کاملاً دولت علیه‌نك بنای جدیدینه منضم اولمش بولندیغندن بونلری بیلمکده دخی بر اهمیت تاریخیه واردر .

اشبو امارات ترکیه‌یی تشکیل ایدنلر یا آیدین بك منتشه بك حمیدبك صاروخان بك کبی اوج بکری یعنی سرحدلرك محافظه سردارلری ایدیلر ویاخود تکه‌بك پروانه زاده‌لر قزل احمدلولر کرمیان بك قره‌سی بك قباد اوغلی کبی والیلر ویرلی یعنی قاضی خان دخی مملکت قاضیسی ایدیلر . سلجوقیه دولتنك تاتارلر النده زبون اولمسی وزیرلری بونلر هم تاتارلره‌مدارا والتجا و هم ده زور وقوتلرینه مراجعت صورتیله بولندقلری یرلرده اعلان استقلال ایتدیلر . ایچلرندن الك چوغنك اسملری یالکز

٤٤٩ سنه‌سنده آنغل و ساقسون طائفه‌سی ده شمدیکی انکلتره‌یی استیلا ایتمشلر وهون دنیلان طائفه دخی ٤٥١ الی ٤٥٣ آتیلا نام رئیسلرینك قومانداسیله غول مملکتنه کیره‌رك اولکی وحشیلر ایله بر لشدقدن صکره ایتالیایی دخی هرج ومرج ایتمشلردر . هرول طائفه‌سی اودو آقر نام قراللرینك سوقلرینه تابع اولوب جمله‌دن صکره ایتالیایه کیرمشمش ایسه‌ده اولکی باربارلر روماده تاب و توان براقمامش اولدقلری جهتله بونلرك شدتلرینه قارشو روما‌لیلر بالکلیه دوچار فتور اولدقلرندن روما تاریخنه و بناءً علیه زمنهٔ قدیمه قسم تاریخیسنه خاتمه چکنلر دخی ایشته بونلر اولمشلردر .

بربارلرك اشبو استیلالری و اهالی قدیمه حقنده‌کی معامله‌لری و صکره‌دن حکومات جدیده‌یی صورت تشکیللری حقنده برچوق تفصیلات و حقایق تاریخیه وار ایسه‌ده انلرك توضیح اولنه‌جق یری بوراسی اولمدیغندن شو حاشیه‌مزده بحثك بو جهتلرینی قیصه کسمکه مجبورز . «کائنات» سرلوحه‌لی کتبخانهٔ تاریخیمزده الیوم اوروپاده موجود اولان دولت و ملتلرك مبدئ تشکللری خبر ویرلدیکی

خاندانلرینه دکل حکـومت ایلدکلری یرلره
دخی انتقال ایتمشدر . مثلا آیدین بکك خاندا.
نه « آیدین اوغللری » دینلدیکی کبی حکو.
مت ایلدکاری یرلره دخی شمدی یه قدر آیدین
ایلی ویاخود «آیدین ولایتی» دینله کلمشدر .
کذلك حمید بکك قره‌سی بکك صـاروخان
بکك منتشـه بـکك اسملری دخی بو یله‌جه
هم خاندانلرینـه هم ده حکومت ایلدکلری
یرلره انتقال ایتمشـدر . بوقاعده‌دن خارج
اولانلردن برنجیسی قزل احمدلیلردرکه قسطمونی
طرفلرنده حکومت ایدرك صکره ایچلرندن
اسفندیاربك کلمکله بونلره «اسفندیاراوغللری»
دخی دینلمش وایکنجیسی پروانه زاده‌لردر
که سینوبده حکومت سورمش واوچنجیسی
کرمیان بك زاده‌لردرکه کوتاهیه‌ده اعلان
استقلال ایلمش ودردنجیسی تکه بك زاده.
لردرکه انطالیه‌ده تورەمش وبشنجیسی قباد
اوغللری اولـوب جانیك طرفلرنده حکو.
مت ایلمش والتنجیسی قاضی اوغللری اولوب
سیواس ولایتنده باش کوسترمشدر .

انجق اشـبو امارات ترکیه‌نك کافه‌سی
بالنسبه کوچك ومدتلری آزشیلر اولدقلری
حالده بونلردن ماعـدا قره‌مان اوغللرینك
حکومتلری دخی کورلمشـدرکه بوحکومت
هم جمله‌سندن دها زیاده واسع وهم ده‌جمله.
سندن دهـا زیاده دائم اولمشـدر . ایلك
ظهورلری دها دولت سلجـوقیه‌نك انقرا.
ضندن اول‌لارنده طرفلرنده اولوب دولت
مشار الیهانك انقراضندن صکره ایسه بونلر
قونیه‌یی‌ده ضبط ایدرك عادتا دولت مشار
الیهایه خلف اولمق استعدادینی بیله المشلر
ایدی . حتی عثمانلی دولت جدیده‌سیله او.
زون اوزادی‌یه محاربه‌لری وسـلاطین عظام
عثمانیه حقلرنده‌پك زیاده الچقجه‌سنه نانکور
لکلری دخی واردرکه تفصـیللری دولت
علیهٔ عثمانیه‌یه عائد مقالاتده کوریله‌جکدر .

صره‌ده‌بو مبحث تاریخه دائر تفصیلات ممکنه
هرجلدده بشقه‌بشقه ایراد ایدلمش اولدیغندن
اوتفصیلاته مراجعت ایتمکی توصیه ایلرز .

متمزده فن تاریخك عربلری دخی روما
اوزرینه تسلط ایلیان بار بارلردن عدایلدیکنی
کوستردکدن ماعداعربلرك سائرشمال بار بار.
لری کبی مدنیت قدیمه‌یی زیروزبر ایتمکه دکل
بلکه سایهٔ جلیل اسلامیتده بیوك بر تجدد ایقا.
عنه کلمش اولدقلرینی دخی لزومی درجه‌سنده
مختصراً خبرویرمشیدك . بوندن ماعدا تاریخ
ترکلرك مبادیٔ ظهورینه اول قدر اهمیت
ویرمامش اولدیغی حالده اصل الك بیوك
اهمیتی انلره ویرمك لازم کلدیکنی بیانیله فقط
ترکلر حقنده‌ویریله‌جك ایضاحاتك بشقه‌یرده
ویریله‌جکنی عرض ایلمشیدك . فی الواقع بونلر
حقنده‌کی ایضاحات بر مبحث مخصوص صور
تنده‌ویرلمشـدر . انجق « بار بارلر » سرلو.
حه‌سیله شویله بر مقاله یازلدیغی صره‌ده
ترکلردن صکره تاتارلرك دخی هرج ومرج
عالمه‌یورومش اولمرینی قاله بیله المامق فن تاریخ
ایچون بیوك بر نقیصه‌دردر . تاریخه شمدیکی
صورت عمومیه وفنیه‌یی ویرن اوروپا مور.

ســائر امارات ترکیه ایله اشبو قرەمان او-
غللرینك ملکلری ده حدود عثمانیه داخلنه
نصل ادخال اولندقلری دخی کذلك عثمانلی
تاریخنك مقــدماتنه عائد اولەجـق مقالاته
ادخال قلنەجقدر .

ایمدی عثمانلیلردن اولکی اتراکحقنده
شــو مقالەمزده ایتمش اولدیغمز انتقاداتدن
بزجه حاصل اولان فکر و منفعت شو او-
لیورکه انتظامبخشــای جهان اولمغه هم معناً
هم ده مادةً مع زیادة صــالح اولان شریعت
منورۀ احمدیه ملت نجیبۀ عرب طرفــندن
بر معجزۀ باهره آســا شرقاً غرباً بر سرعت
محیره ایله نشر احــکام ایلدکدن صــکره
غربده اندلس عربلری فرنکلر النده منقرض
اولمغه یوز طوتدقلری کبی شرقده عباسیه
دخی کندی ســفاهتلری ایچنده محو اولد-
قدن ماعدا تاتار و تراك مخلوطی فقط ایکی
جنسك دخی اصلسز نسلسز مقوله سندن و

دین و اعتقادجه بك شبهەلی طاقمدن برطا-
قم زوربالر بو انقراض و اندراسی فرنکلرك
هجوملرندن دها مدهش بر صورتده تعجیل
ایدوب طورمقده و باطنیه فرقەسی کبی دها
برچوق نمرود منسوب بر طاقم فرقەلر دخی
معــاذالله اســاس اســلامیتی بیله ییقمــق
ایچون عالمه برخیلی افکار و عقــاید مضره
و باطله نشر ایتمکده ایکن اتراك سلجوقیه
کلەرك بو حاللرك جــملەسنی بر طرف ایتمش
و یرلرینــه کنــدی حکومتــلرینی قور-
مشدرلر . واقعــا بونلرك دخی یکپاره-
لك صورتی محافظه ایدیەمیوب طوائف
ملوکه انقســاملری کــورلمش و ارەلرنده
بعض ایستنلیەجــك حاللر دخی وقوعــه
کلمش ایســەده نەقدر اولسه الك کوچــك
طوائف ملوکی دخی ترقی پرورلك وظــا-
ئفندن آیرلمــەمشلر بو صر زمــانلرده کرچه
فتوحات و اصــلاحات جهــانی طوته ما-

خلری الك زیاده کندیلرینه تعلقلری اولان
خصوصــته عطف نظر اهمیت ایتمشلر ایسەده
بزولوکه تلمیذانه و عاجزانه اولسون تاریخدن
شو نقصانی ازاله ایچون قوم تاتارك دخی الك
بیوك اهمیت تاریخیه‌یی حائز بر بار رجاعتی
اولدیغنی درمیان ایلرز .

واقعا تاتارلرك جولان جهانکیرانه‌لری
همان ترکلر ایله بر زمانده باشلامش کبی برشی
ایسەده تفصیلاتی مبحث مخصوصنده کوریله-
جکی اوزره ترکلر جهانی شرح و مرح ایتمکده
دکل عربلر کبی جهانه یکیدن بر مدنیت و یر-

مکده چیقمش اولدقلری و انطولی یه طوغری
یورودکلری حالده تاتارلر جنکیزخانك قوما-
نداسیله اون اوچنجی عصرك ابتداسندن یعنی
۱۲۰۶ تاریخندن بدأ ایله تخریب عالمه چیقد-
رق شرقه چینه و شمالاً سبریه و غرباً دشت
قبچاقه یعنی [illegible]
[illegible]
[illegible]
وعراق عجمی کبی معارف و مدنیت اسلامیه
یرلری اولان محللرده شمان طاش اوزرنده
براقامشلر و تا موسقووه یه قدر واروب

مش ایسه‌ده هیچ اولمز ایسه الده‌کی موجود محافظه ایدیله بیلمشدر . هله اصل دولت علیهٔ عثمانیه‌نك مایهٔ تشکلی ترکلر اولدیغی حالده ار طغرل غازی معیتنده‌کی درتیوز شو قدر چادر خلقنك بو بنای عظیم دولتی تشکیل ایلیان خیر ایچنده همان ده هیچ وجودی حس اولنه‌میه‌جق قدر آز وحکمسز قاله‌جغی درکار . ایکن سلجوقیلرك برو طرفلره کتورمش و یرلشدیرمش اولدقلری میلیونلرجه ترکلر دخی مایهٔ عثمانی یه قاریشه‌رق مقدار ینی چوغالتمشلردرکه اکر بونلر اولمسه‌ده دولت عثمانیه یالکز روملر کردلر عربلر کرجیلر میانده وجود بولمق لازم کلسه ایدی اودرتیوز شوقدر چادر خلق بو غلبه‌لکك ایچنده اصلا کندیسنی کوستره‌میه‌رك جهان اوزرنده اصل خدمت مجددانه‌یی کو-

ره‌جك وتار یخك قسم وسطیسنه نهایت ویروب قرون جدیده‌یی کشاد ایلیه‌جك اولان شو دولت جهانکیر مطلقا وجوده کله‌مز ایدی . فقط جناب حق برشیئی اراده ایلدیکی زمان اسباب حصولنی دخی تهیه ایتمك عادت الهیه‌سی اقتضاسندن اولمغله ایشته اسباب تشکل عثمانیانی ده شو انقراض سلجوقیه‌یی اولدن حصوله کتورمك صورتیله تهیه ایتمش ودولت علیه‌نك تشکلی حقنده‌کی ارادهٔ الهیه دخی تمامیله یرینی بولمشدر .

* * *

❊ مبادئ ظهور آل عثمان ❊

خلاصهٔ مقاله — سلیمان‌شاهه‌رودلرك براسناد عجیبی — بریلانجی پیغمبر — نسب عثمانی — بو بابده تنقیدات عمیقه — عثمانلیلر وسلجوقیلر عثمانلیلر وجنکیزیلر — عثمانلیلرك ممالك رومده

اوزمانکی روسیه‌یی خراجه کسمشلردر . اوروپا مورخلرندن بعضلری دولت عباسیه‌یی رهین انقراض ایدنلر ترکلر اولدقلرینی یازمشلر ایسه‌ده بونلر تاتار ومغول ایله ترکلرك فرقنی بیلمیانلر اوله‌جغنه شبهه یوقدر . زیرا بغدادی الوب خلافت عباسیه‌یه نهایت ویرن هلاکونك دخی جنکیزیاندن اولدیغی و معیتنده‌کی عسکرك تاتار و مغول عسکری اوله‌رق بونلرك اوزمانلر خدمت خلفاده بولنان امرای اتراکی‌ده دشمن طانیدقلری حقایق تاریخیه‌دندر .

حتی تاتارلرك جولانی یالکز هلاکوده دخی ختام بولمامشدر . و جولان آره‌لق آره‌لق الك بیوك شدتلرینی کوسترمك اوزره تیمورلنك زمانه قدر دخی کلمشدر . ایشته تاتارلرك ممالك معمورهٔ اسلامیه اوزرینه اشبو هجوملری سائر بربارلرك روما اوزرینه اولان هجوملرینه بکزر ایسه‌ده اوروپا بربارلری ذاتاً اساسی چورك اولان روما مدنیتنی هدم و خرب ایده‌جکاری حالده اسیا بربارلری اسلامیت کبی قوی براساس اوزرینه ابتنا ایلمش اولان مدنیت شرقیه‌یی

وورودلری — غازی ارطغرل — غازی ارطغرلك اسلامی حقنده تحقیقات — مشار الیهك رؤیاسی — غازی ارطغرلك اوج بكی نصب اولنمسی و بعض غزواتی — رفقاسی — الب وچاوش عنوانلرینك مؤداسی — غازی ارطغرلك اولادی —

بو بحثك حاشیه‌سی — ظهور آل عثمانده اناطولی وروم ایلینك احوال جغرافیهٔ سیاسیه‌سی —

ایضاح

اقوام تركیه‌نك ابتدای احوالی حقنده یونان مورخین قدیمه‌سنك بعض روایات و اسناداتی بوندن اولكی مقاله‌مزده تنقید ایلدیكی صره‌ده عثمانلیلر حقنده دخی عقله فهمه صیغمز اسنادات اولدیغی بیانیله بو بابده‌كی انتقاداتمزی اشبو مقاله‌مزده سرد ایده‌جكمزی سویلمش ایدك . عثمانلیلر حقنده‌كی اسناداتك الك تحقیقی مورخ فرانزانك اسنادیدركه بوراده یالكز انی ایرادو انتقاد ایلر ایسه‌ك كافیدر .

عثمانلیلر شرق رومیلرینك برونلری دیبنده ظهور ایدرك سریعا جهانگیرانه بر دولت قورمش اولدقلرندن رومیلر بویله عقللره حیرت و یره‌جك اولان برقهرمانلق اولسه اولسه ینه كندیلرنده بولنمق لازم كله‌جكنی واو حالده خاندان عثمانینك اصلی روم اولمق اقتضا ایده‌جكنی وهم ایتملریله مورخ فرانزا دخی بو وهمی بر مهارت مورخانه ایله دوزوب قوشه‌رق دیمشدر كه :

« روم شرقی خاندان امپراطوریسی اولان قومن خاندانندن ایساق نامنده بر پرنس دینی و وطنی ترك ایدرك عجمره التجا ایلمشیدی . بو پرنس عرب لسانینی بك اعلا بیلور ایدی . اوراده یونان و روما احوالنی عرب لسانه ترجمه ایلدی . بو

هدم و خراب ایده‌میه‌رك نهایت كندیلری هلاك اولمشلردر .

— ٥ —

❋ انكیزیسیون جمعیتی ❋

اشبو جمعیت ١١٨٤ سنهٔ میلادیه‌سنده یعنی اوروپا جهالت تامه ایچنده یوب بایقیله‌رق پاپاس كروهنك دخی خلقك جكرلرینی سوكوب چیقارمق ایچون كوكسنه بیتمش اولدقلری وقتده تشكل ایدوب [illegible] و [illegible] استخدام ایلدكلری مأمورلر بر مجرمی اخذ و كرفت ایلدكلری زمان بیچاره‌یه هیچ بر كمسه طرفكیر چیقه‌مز ایدی . زیرا طرفكیر چیقمق شویله طورسون آزاجق ترحم اثری كوسترن اولور ایسه‌ در حال آنی دخی اخذ كرفت ایدرلر ایدی .

[illegible] سنه‌سنده تشكل ایتمش اولان انكیزیسیون جمعیتی [illegible] طرفندن دها شدتلی [illegible] اولوب بو جمعیت مجرمینی [illegible] سنه‌دن اون سنه‌یه قدر دوام ایدن « مدت اصلاح » ایله تربیه ایدرلر ایدی . اصلاحخانه‌یه مجرم آیده بر ایكی كره یورطی كونلری كلیسا حولیسنه كتوریلوب اوراده بر پاپاس واسطه‌سیله چپلاق وجودینه بایبلنجه‌یه قدر قامچی

سایه‌ده کندیسنی عجملره پیغمبر ثانی کبی طانتدیردی . سلچوقیلرك امیری کندیسنه بر پرنسس ویردی . بو پرنسسدن سلیمان طوغدی که غازی عثمانك پدری اولان ارطغرلك باباسیدر . »

نیجه تدقیقات عمیقه‌لر یله تاریخی بر فن مخصوص و مستقل صورتنه قویمش اولان مورخلر دیرلرکه « تاریخ انتقادات شدیده ایله تدقیق اولنوب طبایع مصلحته وصحت محتمله‌یه ممکن مرتبه تقریب ایدلمیه‌جك اولورسه تاریخك ماصدالدن هیچ بر فرقی قالمز . بناءً علیه عقول بشر ایچون اك بیوك رهبر اولمق شانندن بولنان حکمت تاریخیه دخی میدانه چیقارلمش اوله‌مز » نه طوغری سوزدر ! ایشته کرك فرازانك و کرك امثالنك خلیالرینی « تاریخ دکلدر » دیه قطعیاً رد ایدوب آتمق ایچون دخی انتقادات تاریخیه‌یه لزوم قطعی واردر . برکره دوشونورزکه سلچوقیلر عجم دکل ایدیلر . نه عجملرك نه سلچوقیلرك عرب ایله مناسبتلری یوق ایدی . عثمانلیلرك ایسه سلچوقیلرله هیچ مناسبتی اولمامشدر . سلچوقیلرك اك صکره‌کی حکمداری که حقیقت حالده تاتارلر طرفندن قونیه‌یه نصب اولنمش بر والی و دها طوغریسی بر حکومت ملتزمی ایدی بو ذاتك ارطغرل بکه بر یورت کوسترمسندن و عثمان غازی‌یه کندی کندیسنه قازاندیغی استقلالی تصدیق ایدی و برمسندن عبارت بر مناسبت پیدا ایلمشدر . عثمانلیلر عجملره عربلره سلچوقیلره اصلا مناسبت پیدا ایتمامش بر ملت اولدیغی حالده بر روم مورخی عثمانلیلری بونلرك جمله‌سنه قاتدقدن ماعدا بر ده ایشلك ایچنده بر روم پرنسی قاتار ایسه آرتق بوکا حقایق تاریخیه نظریله باقمغه امکان قالورمی ؟

اورلمق وسائر یورطلی کونلری دخی ذلیل و حقیر کلیساقپوسنده دیلنیرلمکدن عبارت ایدی .

شاید مجرمیندن بریسی بوجزایه طاقت کتوره‌میوب ده تظلم ایده جك اولور ایسه همان یکرمی اوتوز چکی اودندن آتش یاقیلور وبیچاره آتشك ایچنه آتیلور ایدی . اکر اعدامله محکوم اولان مجرم بك یالوارر یاقارر ده براز دخی اقچه ویرر ایسه احراق جزاسندن قورتیلوب جلادلر واسطه‌سیله بوغولمق مساعده‌سنه مظهر اولورلر ایدی .

دیانت ومدنیتك دکل عادتا بدویت ووحشتك بیله مطلقا قبول ایدمیه‌جکی بو ملعنتك اول قدر رواج بولمسی خلقی تحت قهر اسارتلرنده پامال ایتمکله مستفید ومتلذذ اولان حکمدارلرك قبول و مساعده‌سندن ایلرو کلوب اغلبی انکیزیسیون مأمورلری حکومتلرله بالاتفاق حرکت ایدرلر ایسه‌ده بعض کره حکمدار زاده‌لردن دخی انکیزیسیونك پنجۀ قهرینه طوتیلان اولور و فقط بونه‌یه بیوك ادملر ایچون جزای نقدی ایله یقاسنی قورتارمق ممکن اوله بیلدیککدن بونلر مالکرینی ویره‌رك جانلرینی قورتاره بیلورلر ایدی .

انتقادات هر حقيقتی ميدانه چيقارديغی هر غلطی تصحيحه مقتدر اولديغی كبی بخصوصه شو غلطی حتی بالتصحيح حقيقت حالی ميدانه قويمقدن اصلا عاجز قالمز . سلجوقيلر احوالی تاريخچه‌لری ميانده فی الحقيقه بر بابا اسحق مسئله‌سی واردر . بو بابا اسحقك اصلی روم اولوب اولمديغی و قومن خاندانه منسوب بر پرنس بولنوب بولنمديغی موضح دكل ايسه ده بو آدم عربجه بيلديكی ايچون دكل و يونان ولاتين تاريخلرينی ترجمه ايلديكی ايچون هيچ دكل بلكه حقه‌بازلق نوعندن بر طاقم معرفتلری خلقه معجزه ديه صاتديغی ايچون وقعت بولمش بر شهرت المش ايدی . بو خلقك كوزلری نور معارف ايله منور اولمزده ازجق فوق العاده اولان شيلری كورنجه همان قاشی و يرر ايسه بو كوز قاشقلغی ايله كوركی هر طرفه صالديرر . بناءً عليه اناطولی اوزرنده امثالی پك چوق اولديغی اوزره شو بابا اسحقك دخی حقه بازلغی خلقك كوزلرينی قاشديره‌رق كور كورينه مرقومه انتساب ايدلمش اولديغندن حريف اماسيه و طوقات طرفلری اهاليسنی كاملاً كنديسنه بند ايتمش و بعده اعلان استقلال ايتمش ايدی . لكن كيخسرو سلجوقی مرقومك اوزرينه عسكر چكديكی زمان معجزات كاذبه‌سی تأمين غلبه‌يه كافی اوله‌ميه‌رق اعوان انصاری ايله برابر ياقه‌يی اله ويرمش و جمله‌سی كوپك كبی آصلمشلردر . ديمك اوليوركه سلجوقيلر بر اسحق بر پرنسك زلف وصاليله دكل بش اون پاره‌لق ايپ ايله بردار ايلمشلردر .

دوشونمليدر كه كيخسروك جلوسی ٦٥٤ سنهٔ هجريه‌سنده‌در . بو حالده بابا اسحق تاريخ مذكوردن اول دكل [illegible] اولمه‌جقدر .

اولا ايپ ايله بغلان معجزات ايديوب بو [illegible] بولنان بر مغاره‌يه كيروب بيچاره‌يی تكميل وجودينك نقشنی بكی قولی اوزرنده بولنديغی حالده تاقبه‌يه قدر قالديروب بعده ايپی يردن يره كوشه‌لرلر و تمام بيچاره يره دوشه‌جكی اثناده ايپی ينه يردن يره ضبط ايدوب بو صورتله [illegible] ايدی .

معذبی اولدورميوب عذاب ايتمك لازمه‌سندن اولديغندن [illegible] معذبلرك الك چوغی بو عذابك دوامندن ايسه [illegible] صايقه و الك عزيز پاپاسلره شتم ايتمكه باشلامغله جلادلرك ديك غضبلری قيناپوب نهايت [illegible] واحبابی پك بركار صايارلر ايدی .

حالبوکه عثمان غازینك باباسی ارطغرلك
تاریخ وفاتی ٦٨٠ در . هم ده طقسان
یاشنی متجاوز اولدیغی حالده وفات
ایلدیکی مورخلرك بالاتفاق روایتلریله
محققات تاریخیه عدادینه کیرمشدر .
بو یاشدن و بو تاریخ وفاتدن ارطغرلك
تاریخ تولدی تخمین ایدلمك لازم کلور
ایسه لااقل ٥٩٠ سنه‌سنده تولد ایتمش
اولدیغی آکلاشیلور . بو تاریخ ایله
٦٥٤ آره‌سنده آلتمش درت سنه واردر .
بابا اسحقك مدت اشتهاری اون سنه بیله
اولمامشدر . او حالده کندیسی ارطغرل
غازی‌یه بیله پدر اولمق شویله طورسون
بلکه اوغل اوله‌بیلور . نرده قالدی که آنك
دخی باباسی اولان سلیمان شاه مرقومدن
تولد ایده بیلسون .

خاندان جلیل العنوان عثمانینك عن
اصل آسیای وسطی اهالیسندن خانزاده
خان اولدقلری عشایر بدویه‌نك اصول
معیشتلرینه واقف اولانلرجه ذره قدر شبهه
کوتوره‌مز . شو قدرکه مورخلر بو خاندانی
«عثمانلی» عنوان جلیلی ایله یکیدن تأسیس
ایتمش اولان غازی جدینك تعیین نسبنده
اتفاق ایده‌میوب هر بری بر روایت دیکرده
بولنمشلردرکه ذاتاً بو مخالفتلرك اول قدر
بیوك بر اهمیتی اوله‌مامقله برابر مفصلمزده
بحثك بو جهتی‌ده نقصان براقلمامق ایچون
بر وجه آتی تدقیقات و تنقیداته ابتدار اولنمشدر:

حضرت عثمان غازینك پدری ارطغرل
وانكده پدری سلیمان شاه اولدیغی محققات
قطعیه‌دن اولوب اندن صکره نسب عثمانی
بر وجه آتی قید ایدلمشدر :

سلیمان شاه بن قیا الب بن قزل بوغا
بن بایتمور بن آی قوتمغ بن طغرا بن قرایلو
بن ساقور بن بلغای بن سونقور بن توقتمور
بن یاساق بن جمور بن قوتمغ بن تورلاق

ایکنجی جزا صو عذابی اولوب بونك
ایچون الك اول مجرمی تنشیر کبی بر شیئك اوزر-
ینه ارقه‌سی اوستی یاتیرارق فقط باشی طرفی
دها آلچق اولمغله بچاره‌نك باشی آیاقلرندن دها
اشاغیده قالدیغندن و بویله‌جه صیم صیقی باغلا-
نمسیله برکره بو صورتله نفس المسی غایت کو-
چلشدیکی کبی ایپلر دخی غایت صم صیقی با-
غلاندقدن صکره بر ده صو ایله ایصلادیلوب
بر قات دها کرلدیکندن کرك نفس طارلغی و کرك
ایپلرك صیقیلغی جزای کافی عد اولنه‌بیله‌جك
راده‌یه بالغ اولور ایدی . فقط جزانك دها بیو-
کی وار ایدی . شویله‌که :

بچاره شو حالده ایکن جلادلر برکره برون
دلیکلرینی بز ایله طیقایوب آغزینه دخی بر یاش
بز صوقارلر و بو یاش بز اوزرینه تدریجی صو
دوکوب بچاره مجرمی نفس المق مجبوریتنه
بوغازنده‌کی بزی خرقلاغیله امدیرمکه اجبار
ایدرلر ایدی .

اکثر دفعه بچاره متهم نفس المق زوریله
مار الذکر قوجامان ایصلاق پاچاوره‌یی بو تعد
قدر وارر ایسه‌ده اکثریسی بوکا موفق اوله-
میوب بویله مرمردن اولان یورکلرك دخی

بن قراخان بن یاسو بن یلواج بن بای بك
بن طغرا بن طوغمش بن کوج بك بن ار توق
بن قاری بن چیکتیمور بن طوراق بن قزل
بوغا بن تال بن باش بن چورچن بن بایسوی
بن سونج بن جار بوغا بن قورلمش بن قور
خان بن یاجق بن قومش بن قره اوغلان
بن سلیمان شاه بن قرحلو بن یورلغن بن
بایتیمور بن تورمش بن کولك الب بن اوغوز
بن قره خان بن قایی خان ٠ بوندن صکره
دخی نسل مذکوری حضرت نوحه
ایصال ایچون قایی خانك دخی دیب تاقو-
یك وانك ده اوجه خانك اوغلی اولدیغی
واوجه خانك قبطی دیلنده عیص بن
حضرت اسحاق ایدوکی ودیکر بر روا-
یتده دیب تاقو یك بابامی بوجه ی اولوب
بونك دخی یافث ابن نوح اوغلی ایدوکی
سویلنمشدر ٠

انجق بو روایتده کلی اختلافلر وار-

در ٠ اولا بر سلسلهٔ مذکوره یی سکز
اون قدر تاریخك روایتری ممکن مرتبه
بری برینه تقریب ایدرك یازمشزدر ٠
والا اسامینك صره سنده مورخلرك اختلا-
فی اولدیغی کبی املالرنده دخی اختلافلری
واردر ٠ هم ده بو اختلاف مورخین
جدیده نك و یاخود مستنسخلرك اختلاف
وغلطلرندن دخی عبارت اولیوب نشری
ونشانجی کبی الك اسکی مورخلرده دخی
اختلافات کثیره موجوددر ٠

مورخ نشری نك بر محاکمه سندن
شو سلسله نامه یی بر بیوك شبهه دن قور-
تره بیلورز که اودخی سلسلهٔ مذکو-
ره نك فی الحقیقه عیص بن اسحاق یوقسه
یافث بن نوحه می منتهی اولدیغی قضیه-
سیدر ٠ نشری بنی اسحاقك سام بن
نوح سلاله سندن وطائفهٔ ترك وتاتارك
ایسه یافث بن نوح اولادندن اولدیغی

طبانه میه رق چاتلایه جقی بر عذاب الیم ایچنده
قیورانه قیورانه تسلیم روح ایدر وتسلیم
روح ایتدیکی زمان بوغازنده قان فرلار ایدی ٠

اوچنجی صورت جزا آتش ایدی ٠ بونك
ایچون دخی متهملك اللرینی ایاقلرینی باغلاد-
قدن صکره وجودینه زیتون یاغی سوروب
غایت شدتلی بر آتشك قارشوسنه قویارلر واو-
راده یاقق دکل بلکه یواش یواش چویرمك
صورتیله عادتا بشوررلر ایدی ٠

شوراسی دخی معلوم اولملیدرکه بو نوع
عذابلر وقویویه آتمق ویازکونی اغاجه باغلا-

مق هپ خرستیانلره مخصوص اولوب یهو-
دیلر و بالخصوص اسپانیاده مغلوب اولان
اهل اسلام ایچون بونلردن بشقه بر کون بر کو-
زینی ایرتسی کون دیکرینی وبعده بر الینی وهله
جرا دیکرینی وایاقلرینی کسمك وآغزلرندن و یا
خود قولاقلرندن قورشون آقتمق و دیری دیری
مزاره کومك دخی انواع عذاب جمله سندن
ایدی ٠

بوکون اوروپا خلقنك کمال حرمتله اولان
حسرت واشتیاقلرینی بزنظر استغراب وحیر-
تله کوردیکمز انکیزیسیون و بو حرزه خلق عصر

اخطار ایلیه‌رك بوندن اخذ فکر ومعلو-
ماتله مورخ عالی چلبی وصحایف الاخبار
وسائره ده دخی بنی اسحاقك ترکستان
طرفلرینه کتدکاری معلوم اولمدیغی
بیانیله بوروایتك طوغری اوله‌میه‌جغی
کوسترلمشدر . بزایسه « اوجله خان »
اسمنك قبطی لساننده عیص بن اسحاق
اولمسنه دخی برمعنا ویره‌میه‌رك بنه‌نشری
وتوابعنه اتباعی تقویه ایلرز . زیرا
بوقبطیدن مقصد عن اصل هند اها-
لیسندن اولان وشمدی بزم طرفلرده
کوریلان قبطیلر اولمیه‌جغی درکار
اولوب اکر مصریلرك اصل اسم عتیقلری
اولان قبطی ایسه بنی اسرائیلك بونلرله
مناسبت پیدا ایتملری حضرت یوسفدن
صکره وقوعبوله‌رق اوحالده بنی اسرا-
ئیل مصریلرله اصلا امتزاج ایتمکسزین
بنه آیرلمش اولملری بالاخره زمان موساده
بونلرك کاملاً مصردن چیقمش اولملریله
مستدلدر . بناءً علیه قبطی لساننده
رجال ترکستانه دائر کلمات مستقله بو-
لنمسی وبونلرك دخی « اوجله خان » ایله
« عیص بن اسحاق » اره‌سنده‌کی فرق
کبی بری برینه اصلا بکزه‌میه‌جك
درجه‌ده متفاوت اولمسی هیچ‌ده قبوله
قرین اوله‌جق برشی دکلدر .

دقت اولنه‌جق برشی دخی سلسله
نامهٔ مذکورك الك یوقارو طرفلرنده
بر « سلیمان شاه » ویاخود « سلیمشاه »
ایله برده انی متعاقباً بعض نسخه‌لرده
« قره‌خالد » اسمی کورلمکده‌بولنمسیدر .
سلیمان وسلیم وخالدکبی اسامینك آسیای
وسطی‌یه اسلامك انتشارندن‌صکره وقوعی
لازم کلوب بونلر ایسه غازی عثمانك
قرقنجی وقرق برنجی اجدادی اولملق‌اوزره
مقید بولندقلرندن‌کرجه‌تاریخ ولادت‌ومدت

اخیره قدر بوکبی مظالم ایچنده‌یانوب‌قاورلمش
و « ارتق بوحالده یشامقدن ایسه سیاسة
آصلمق‌وقورشونه دیزلمك‌البته اولادر » دیه
سلاحه صاریلوب الحق ظلمه‌نك حقندن
کلمشدر . زیرا انکیزیسیون اسپانیاده ۱۸۲۰
سنه‌سنه‌یعنی بوندن‌اللی‌سنه مقدمنه‌کلنجه‌قدر
دوام ایده کلمشیدی .

حمداً ثم شکرا ممالك محروسهٔ اسلامیه‌ده
نه‌اسلام حقنده ونه‌ده ملل سائره علیهنده بو
کبی برحال‌وقوعبولمامش‌اولدیغی مثللو مدنیت
عالمك هرطرفنه یاییله‌رق حریت ومساوات
عمومیه‌یی تعهد ایتمش اولدیغندن بویله برفاجعه-
نك‌بعد ازین دخی وقوعه کلمیه‌جکی ووطنمز
سعادت‌کامله ایچنده یشایوب کیده‌جکی امید
اولنور .

انکیزیسیون جمعیتی حقنده‌دها واسع‌بر-
فکر الماق ایستیان قارئلرمزی بزم‌ناظم بکك
« انکیزیسیون اسراری » نامیله ترجمه‌ونشر
ایلدیکی برجلدلك مطالعه‌سنه‌تشویق ایلرز .
واقعا او اثر بر رومادن عبارتدر . فقط
انکیزیسیون حقنده‌کی معلومات تاریخیه
وجزا حقنده‌کی تفصیلات صحیحه‌اندن مکمل

حیثیتری مقید دکل ایسه ده هرحالده او زمانلر اسلامیتك تعمیمی و بعض طرف- قلرینه منتشر اولمامش بولندیغی بدیهیات ندیه‌دن کوزیلیور . زیرا قرق نفر اصحاب اسامی‌یه یکرمیشر سنه عمر ویریله‌جك اولسه سکز یوز سنه ایدوب بو حسابجه و ذاتلرك ظهور سلاسندن اول مسلمان اولمش بولنملری لازم کلور . شبهه آنلردن صکره سلسله‌یی نوحه ایصال ایچون یالکز اون اونبر ذاتك نسبینی تعدد و تعمیمی خطاسی و قیمی بالکلیه میدانه چیقارر . زیرا حضرت عثمان غازیدن زمان اسلامه قدر قرق وآندن نوحه قدر یالکز اونبر ذواتك کاش اولمسی هر نسبتك حد حدیه چیقار . الحاصل نسابینك بو صورتله قید ایلدکلری نسب جلیل عثمانی مطلقا اجبار قلم ایله یازلمش برشی اولوب شو اختلافلر آره‌سنده بر حقیقت بولمق ایچون فکر انتقاده قوت و برنجه حضرت عثمان غازینك پدری ارطغرل وانك ده پدری سلیمان شاه اولدیغی نه قدر محقق ایسه سلیمان شاهك پدری قیا الب وانك ده پدری قزل بوغا اولدقلری‌ نه او درجه‌لرده محقق کوریلور . زیرا بویله برقومده ریاست ایدن ذاتك زمان حیاتنده بیله کندی جدینی طانیان ختیارلری صاغ بولنه‌میه‌جکلری طبیعت عادیه‌دندر . اما بو خاندان شوکت‌عنوانك آسیای وسطیده دخی کندی قبیله‌لری ورزمده قرمان قرم رؤساسندن اولدقلرینی برحقیقت قطعیهٔ تاریخیه اولمق اوزره قبول ایچون یالکز نسابلرك بری برینه مخالف اولان قیودینه مراجعته مجبور قالمیز دوشونورزکه اورالرده قوم وقبیله رئیسی اولوب مجرد او قوم و قبیله‌نك بدای تأسسندنبری رئیس زاده بولنمغه موقوفدر .

ولهرزی تصویر ایلمشلر .

—ه—

❋ کیلیوم تل ❋

ایشته سزه بر قهرمان! هم ده یونان قدیمك وجودلری عالم خیالده اولان قهرمانلر کبی دکل! رومانجیلرك کندی قریحه‌لری عالمنده یاراتدقلری قهرمانلردن ده دکل! تاریخك قسم صحیحنه عائد بر قهرمان که حکایه‌سی روما- نجی لیلوریانك انسانی غلبهٔ احساس مردانه ایله هونکور هونکور اغلاتان بر رومانه لامیه‌لك بر تراژدیاسنه شیللرك بر درامنه رو- زیتینك دخی الڭ کوزل اوپراسنه زینت ویرمش کرچکدن بر قهرماندر .

او زمانلر زینیه یوقسی مرکسی بو شجره بو حیثیتله و الیت ایدن ریدر بر از بعك و بعد بر الاه‌لاه قیرق یادن حکملر و کلزده سلام و یرملرینی اولوم جزاسیله بالتهدید جمله‌یه امر ایلمش ایدی . او زمان ظلم یالکز بزدن غرب و اسه ایدی ... و اینت چادیردیغنه حکم اولنور ایدی . انجق مظالم سائره او قدر حسن آلمش ایدی که بو ده بر امر مجنونانه‌یه اطاعت ایتمیانلر بیله عاصی دیه

اقوام قديمه‌نك كافه‌سنده عادت بو يله جريان ايده كلمشدر . بناءً عليه سليمان شاه زماننده اهالئ عشيرت نصل كه مشار اليهك رياست و دلالتنه تبعا تا آسياى وسطيدن قالقوب اناطولى يه قدر كلمشلر ايسه اصل وطنلرنده بولندقرى زمان دخى هپ مشار اليهك آبا و اجدادينك رياست و حكومتنه تابع اوله‌رق ياشامشلردر .

هله نسب مذكورك مطلقا حضرت نوحه وصولى ايچون هيچ ده تعيين و تعداد اسامى يه لزوم يوقدر . زيرا حضرت آدمدن صكره بتون نفوس بشر اب الثانى ديمك اولان حضرت نوحه منتهى اوله‌جغى و اوسلالهٔ نجيبه‌دن بشقه‌روى ارضده سلالهٔ بشريه بولنه ميه‌جغى على العموم تسليم ايدلمك ضرور ياتدندر .

عثمانليلرك سلچوقيلره اولان نسبتيله جنكيزيلره اولان نسبتده دخى بر بيوك سهو وخطا اوروپا مورخلرنده كورلمكده‌در . اوروپاليلر تا السنهٔ شرقيه‌يى تحصيل ايدرك تاريخ شرقى ينه شرق مورخلرينك آثارندن اقتباس ايله يازمغه باشلايانجه‌يه قدر على العموم ملل شرقيه تاريخنده پك بيوك خطالر ايچنده قالمش اولدقرى كبى بالخاصه عثمانلى تاريخنك مقدماتنده دخى خطالرى پك فاحش ايدى . السنهٔ شرقيه‌يى اوكرندكدن صكره دخى لزومى درجه‌سنده تصحيحه مقتدر اوله‌مديلر . زيرا السنهٔ شرقيه‌يى تحصيللرى اويله مفصلات كتب تاريخيه‌يى بحق تتبع ايده‌جك درجه‌لرده كنديلرينه مساعد اوله‌مديغندن بو نقيصه انلرجه هم برطاقم غلطات ديكر كونه سبب اولمش وهم ده بو غلطاتى عين حقيقت اولمق اوزره قبوللرينى ايجاب ايلمشلردر . ايشته عثمانليلرى من جهة سلچوقيلره و من جهة اخرى جنكيزيلره

اعدام اولنمق پك طبيعى اموردن كورلمكله هركس بو امرى چار ناچار اجرا ايتمكده ايديلر .

فقط جهانده هركس مظالمنى بويله ديوانه‌لك درجه‌سنه واردیران بر والى يه مغلوب اوله‌جق قدر مسكين اوله بيلورمى ؟ قفاسز بر كلاهه قاووق صاللامق هر انسانك كارىميدر ؟ بعض آدملر واردركه وظائف حقيقيه و مشروعه‌يه اطاعت ايتامكى حقيقة شايان تقبيح بر سركشلك عديله برابر بويله شان جليل انسانيتى آياقلر آلتنه المق درجه‌سنده‌كى ردا‌لتلرى ممكن دكل قبول ايده‌مزلر . اما بويو‌لرى اوريله‌جق ايمش ! مسكين ورذيلجه‌سنه ياشامقدن ايسه يمايجناب بر قهرمانجه‌سنه كبروب كيتمكى بيك جانله ترجيح ايدرلر .

ايشته فضائل انسانيه‌يه بويله تماماً مالك اولان قهرمانلرك بريسى ده كيليوم تلدر . بركون قازيق اوزرنده‌كى كلاه يانندن بچر ايكن سلام ويرمسى نوبتچى طرفندن اخطار اولندقده سلام دنيلان شيئك رتبه‌لرى كوچك اولان انسانلر طرفندن رتبه‌لرى عالى اولان انسانلره كوستريلور بر اثر تعظيم اولديغى

منسوب عد ایتمك دخی انلرجه حقیقت
محضه اعتبار اولنان خطالردندر .

عثمانلیلرك سلجوقیلره نسبتی ظن
عاجزانه‌مزه قالورسه خواجه تاریخی
دیلان تاج التواریخده منشأ عثمانیانك
تعیینی مبحثنك مقدماتنده « ناقلان اخبار
و روایان آثار شویله اشعار ایتمشلردرکه
آل سلجوق ماوراءالنهردن ایران زمینه
انتقال ایتدکلرنده بیله‌لرنجه اولان قبائل
ترکدن سلسلهٔ عثمانیه‌نك جد اعلاسی
اولان قایی‌خان قبیله‌سی‌که حدود مروشا
هجهاندن ماهان شهرنده متمکن ایدیلر
جنکیز فتنه انکیز ظهورندن حدود ارمنیه
و اخلاطه انتقال ایتدی آثار اضرار تاتار
بدتبار اول دیاره دخی وصول بولنجق ..
.... اختیار دیار غربت ایدوب
اول قبیلهٔ نبیله‌نك سرداری سلیمان شاه
بن قیا الب طائفه‌سیله بلاد رومه انتقال
ایتدیلر » دیه یازلمش اولمسندن نشأت
ایلمشدر . زیرا تاریخ مذکور اوروپا
کتبخانه‌لرده موجود آثار شرقیه‌دن اولوب
بر نسخه‌سی ویانه کتبخانه‌سنده بولندیغی
کبی مؤلفی بولنان خواجه سعدالدین
افندی مرحوم طرفندن جنت‌مکان سلطان
مراد خان حضرتلرینه تقدیم ایدلمش
بولنمسندن طولایی اوروپا مورخلری بوکا
برنوع رسمیت اسناد ایدرك روایاتنی سند
مقدمه ایراد ایدرلر .

اما تواریخ شرقیه‌نك اجمال و مقا-
یسهٔ روایتلرندن اکلاشلدیغنه کوره سلجو-
قیلر ایله عثمانلیلرك اصللری اولان قایی
خانلیلر اره‌سنده‌کی مناسبت صحیحه ایکیسنك
دخی مغول و تاتار نسلندن اولیوب اصل
ترك نسلندن اولملرندن عبارتدر . سلجو-
قیلر هنوز ماوراءالنهرده ایکن جنسیت
وجواریت حسبیله ارهلرنده برمناسبت دخی

جهتله بویله بر کلاهه سلام ویرمك شایستهٔ
سلاله اولانلر حقنده بر حقارت اوله‌جغی کبی
کندی حقنده دخی بر ذل اوله‌جغنی و بناءعلیه
کلاهه سلام ویرمیه‌جکنی سویلدی .

کیلیوم تلك بو کستاخلغی شمدی جنته
حل اولنورسه نه دیرسکز ؟ بالآخره موجب
اعدامی اوله‌جق اولان شو نتیجه عادتا اتما-
می بك چوق طرفدرلرن توصیه ایلدیکی حالده
ده کیلیوم تل ایلك سوزندن ممکن دکل رجوع
ایتمدی . ظالم ژسلر نهایت کیلیوم تلی اعدامله
محکوم ایلدی . فقط بوکا بر شرط قویدی .
کیلیوم تلك غایت ماهر بر تیرانداز اولدیغندن
کندی اوغلنك باشنه بر الما قویوب اونی
اوزاقدن بر اوق ایله اوروب دوشوردیکی حالده
عفو اولنه‌جغنی درمیان ایلدی .

بعض مورخلر بو الماحکایه‌سنك بر حقیقت
تاریخیه اولمسی مشکوك اولدیغنی یازارلر .
حالبوکه بز بو بابده شکه مدار کوره‌میز . بر ظالم
کلاهه سلام ویرلمسنی قوجه بر اهالی‌یه امر
ایدر ایسه شویله بر مجنونانه امتحانی کیلیوم تله
تکلیف ایده‌مزمی ایمش ؟

کیلیوم بو تکلیفی قبول ایلدی . هم ده هیچ

وار ایدیسه ده او زمان بونلر عرب مورخلرینك « غز » دیه قید ایدکاری ترکمان قبائلندن اولەرق قایی خانلیلر سمرقند و بخارا طرفلرنده ساکن اولوب اجداد سلچوقیان او طرفلره دست دراز حکومت اولدقلرنده بالطبع قایی خانلیلر دخی انلرك شعبەلری جملەسنه داخل اولمشلردر . اندن صکره ایسه محمود سبکتکین زماننده قایی خانلیلر خراسان طرفلرینه کلدکاری واو طرفلرده مروشاهجان نام محل جوارنده ماهان دنیلان یرده ساکن اولەرق تا بو طرفلره هجرت ایدنجەیه دکین یرلرندن قلدانمدقلری حالده سلچوقیلر جهانکیرلکه باشلایەرق اناطولی قطعەسنده بر چوق دولتلر تشکیل ایتدکدن وجملەسی ده رهین انقراض اولدقدن صکره قایی خانلیلر هجرته باشلادیلر . هم ده بو هجرته سبب نه سلچوقیلرك غلبەسی نه انقراضی هیچ برشیئ اولمیوب جنکیزیلرك ظهوری موجب هجرت اولمشدر . تحقیق ممکن اولەبیلن حقایق تاریخیه ایشته بوندن عبارت اولوب ذاتاً تاج التواریخده سلچوقیلرك ایران زمینه انتقال ایتدکلرنده « بیلەلرنجه اولان قبائل ترکدن » دینلمسی قایی خانلیلرك دخی سلچوقیلرله برابر ایران زمینه کیردکلرینی مبین اولمیوب بلکه عثمانلیلرك اصلی اولان قایی خانلی قبیلەسنك دخی سلچوقیلر ایله ایرانه کیدن قبائل اتراك جنسندن اولدقلرینی مبیندر . یوقسه قایی خانلیلر سلچوقیلر ایله برلکده ایرانه کیرسەلر ایدی البته برحکومت دخی قایی خانلیلر قورەرق ده او زمان تاریخنده اثبات وجود ایدرلر ایدی .

وقعا علاء الدین طرفندن غازی عثمانه طبل وعلم کوندرلدیکنی مبین منشورده دخی سلچوقیلرك اجدادی غازی عثمانك آبا و اجدادیله برلکده اولوب ایرانه کیردکلری مندرج

شبهه ایتمامليدرکه اولومدن قورقوب ده جزای اعدامدن قورتلمق ایچون قبول ایتمدی . زیرا اولومدن قورقسه کلاهه بیون اکر ایدی ده جزای اعدامه کندیسنی دوچار ایتمز ایدی . بلکه یالکز کلاهه ایوالله ایتمیان بر قهرمان اولمقله قالمیوب اوغلنك باشندەکی المایی اورمغه مقتدر بر دەار باب تیر و کمان اولدیغنی کوسترمك ایچون تکلیفی قبول ایلدی .

بر مسافهٔ معینەیه اوغلنی اقامه ایدرك باشنه دخی بر المه قویدیلر . کیلیوم تل بر اوق آتەرق المایی اوردی . حالبوکه یاننده دیکر بر اوق کورلمکله ژسلر بو ایکنجی اوقك نه لزومی اولدیغنی صوردی . کیلیوم تل « اکر اوغلمی تلف ایتسه ایدم بو اوق ایله ده سنی اورەجق ایدم ! » دینجه هر نەقدر اعدامدن قورتلمش ایدیسه ده مؤبد اقلعه بند اولمغه محکوم ایدلدی .

کیلیوم تلی کوسناخت حصار ینه حبس ایدلمکه کوتورمك ایچون لوسرن کولی اورنده قایغه قویدیلر . بالتصادف والی ژسلر دخی وقایقده بولنەرق کوسناخت حصار ینه کیدیور ایدی . اثنای سفرده مدهش بر فورتنه چیقدی . قایغك باتمسنه برشی بیله قالمدی .

[illegible] بو سوزلر تأیید مناسبت ایچون
سویلنمش شیلر اولوب حقایق تاریخیه‌یی اخلال
ایده‌مزلر . یرینه کوره بز دخی مجازلر
ایله هم جنس اولدیغمزی درمیان ایده
[illegible]
[illegible]
[illegible] .

انتقادات تاریخیه عثمانلیلرك اصللری
سلجوقیلره منتهی اولدیغنی شوصورتله
[illegible]
جنکیزیلردن اولمدقلرینی دها زیاده
وضوح ایله اثبات ایده‌بیلور . واقعا
عثمان غازینك جدی سلیمان شاهك
جنکیز جنراللرندن اولدیغی روایتی سلجو-
قیه منسوبیتندن دها قوتلی و عادتا حقا-
یق تاریخیه درجه‌سنه تقریب ایدلمش
بر روایت اولوب « اونیودر پتوردسق »
نام مجموعهٔ تواریخده عثمانلی تاریخی

جلدینی تألیف ایلیان موسیو ژووانی
[illegible]
اوروپالیلرك محمدی « ماحومد » و بایزیدی
[illegible]
[illegible] تصحیح ایده-
جك مرتبه‌لرده مدقق دخی کورونمش
[illegible]
سلیمان شاهك جنکیز جنراللرندن
[illegible]
[illegible] قدر قناعت کامله
[illegible] .

قایی خانیلرك ماهاندن بلاد ارمنیه‌یه
[illegible]
ظهوری اوزرینه وقوعه کلدیکی الك
اسکی عثمانلی تاریخلرینك کافه‌سنده مذ-
کور اولدیغندن یالکز شو قید اثبات
[illegible]
[illegible] .

اللری باغلی اولان کیلیوم‌تل « دوندن یکه‌سی
بنم المده اولسه بن بو قایغی قورتارر ایدم »
[illegible]

قوجه کیلیوم کمجیلکده دخی یکتا
اولدیغندن و اقعا قایغی قورتاردی . اما ساحل
سلامته کلدکده هنوز قایق کناره یاقلاشمقسز-
[illegible]
ایته‌رك طاغه قاچدی . بر پوصو قوردی .
[illegible]
ری یه چیقوب ده کیلیوم‌تلك پوصوسی اوکنه
کلنجه قوجه کیلیوم براوق آته‌رق اوظالمی

تلف ایلدی .

[illegible]
اسو بجره‌یه عسکر سوق ایدرلك اسو بجر داها-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
لیلر کیلیوم‌تله عزیزلر درجه‌سنده بر مرتبه
[illegible] .

دن و جنكيز يلردن متنفر ايمش . زيرا انلرك شرندن خلاص ايچون بونجه سنه‌نك وطنني ترك ايله بلاد غربيه‌يه طوغري هجرت كلفتني اختيار ايدنلري جنكيز خانه منسوبيت كبي بر سوز ايله اصلا قياس قبول ايدهمز . بوندن فضله اوله‌رق دوشونمليدركه ماهاندن ايلك مهاجرتله عثمانليلر بلاد ارمنيه‌يه يعني اخلاط طرفلرينه كلدكدن صكره جنكيز-يلرك دست خساري او طرفلره دخي ايريشنجه اخلاطدن دخي اختيار هجرت ايليه‌رك ارزنجان طرفلرينه چكلمشلر و بو حالده تاتارلرك بلاسي سلاچقه اوز-رينه دوشه‌رك سليمان شاه قبيله‌سي بو بلادن ينه مصون قالمشلردر . جنكيز-يلردن بو ايكنجي فرار دخي اثبات ايلركه سليمان شاه بر تاتار جنرالي دكل انلرك متنفريدر . قايي خانليلرك وطن اصليلرندن

مفارقتلري نه جنكيزه جنراللق و نه‌ده كشور كشالق كبي بر مقصده مبني اولميوب بلكه بر فتنۀ جنسوزدن بر بلاي جهان برانداز دن فرار مقصدينه مبني اولديغي مؤخراً جنكيزيلره دخي تفرقه دوشوب‌ده اولكي قدر شدتلري قالمامسي و ياخود قايي خانليلره اويله كورونمسي اوزرينه سليمان شاهك تكرار وطن اصليه عو-دت ارزوسنه دوشمش بولنمسي دخي اثبات ايلر . زيرا سليمان شاه معيتي خلقيله ارزنجان طرفلرنده بر مدت كزدكدن صكره فتنۀ جنكيز برطرف اولمشدر ديه ينه مملكتنه عودت ايچون حلب جوارنده جعبر قلعه‌سي نام محل يانندن فرات نهريني كچر ايكن آتي آقصايوب غريق لجۀ رحمت اولمش و نعش مباركي اوراجغه دفن ايديه‌رك «مزار ترك» ديه بين الاهالي مشهور قالمشدر . بو وقعۀ فاجعه دخي

اسلحۀ قديمه و جديده

« مقدمه »

اعصار اخيره ده بر فنك ترقيسي او قدر سرعت بولمش و ترتيب تاريخيه او قدر بيوك خدمتلر ايدلمشدر كه بو ترقيات حصولندن اول «تواريخ» نام عموديسي التنده اجتماع ايدن كتابلرك تدقيقات جديده ايله تأييد ايليان روايتلري اخذ اولندقدن صكره باقيسي اصلسز روايتلردن عبارت اولمق اوزره برطرفه آتيلمي و بر مرتبه تزويري مرتبه وضعه وارمشدر . فن مذكورك بو دور ترقيسنده

فلانجه مورخلك شودرلو بر خبر ويرمش اولمسي او ماده حقنده فقرۀ صحيحۀ تاريخيه وثيق وزرده قبول اولنه‌ميور . حالبوكه بو خبري تأييد ايده‌جك آثار و براهين مدفونه كشف ايدليوركه براهين مذكوره تواريخ قديمه دائر اولان قسمي ايچون دخي درلو درلو موزه‌لرده حالا محفوظه اولنيورلر .

شبو آثار قديمه اوزرنده جاري تدقيقات ايليان فنه «اركه ئولوژي» تسميه اولنيوركه كرك كتاب و كرك مرمر و معدني لوحه‌لر صورتنده‌كي مكتوبات و منقوشات

قالی حکمدری وطن اصلیسنه عودتدن منع ایدهمیورلر. تاریخلر روایتنه کوره سلیمان شاه ایله برلکده اللی بیك نفوس اولدقلری حالده کلمش بولنان قایی خانلیلرك قسم اعظمی مرحوم مشارالیهك درت اولادندن کون طوغدی ایله سنقور تکینه اتباع ایلهرك ینه آسیای وسطی یه طوغری چکلمشلر کتمشلر و یالکز درتیوزدن براز زیاده و بشیوزدن آز اولان [illegible] خلق سلیمان شاهك دیکر ایکی اوغلی اولان ارطغرل ایله دندار بکه اتباعاً اناطولیده قالمشلردر.

اهل دقت اولانلر تاریخلری اوقورلر ایکن هر صحیفهده یازیلی اولان هر شیئی یازلدیغی کبی طوغری ومق اوزره قبول ایدیویرمامیدرلر. تعمیق فکر ایدرك طوغرییی اکریدن تفریقه غیرت کوسترملیدرلر. هله تاریخ یازانلر بوغیرتده [illegible]

بوسببه مبنیدرکه برفکر انتقاد ایله یازلمیان تاریخده تاریخ اسمی بیله یوقدر. زیرا تاریخ مطالعهسندن مقصد اصلی حکمت تاریخیهیه وقوفدن عبارت اولدیغی حالده انتقادسز یازیلان تاریخده حکمته دکل طوغرییه بیله برشی یوقدر.

تاتارلردن قایی خانیلرك فرارلری بونلرك آنلردن اولمدقلرینی اثباته بالوجوه کافی ایسهده «مفصل» سرلوحهسیله وجوده کتوردیکمز شو اثر عظیمده تاریخجه اهمیت فوق العادهسی اولان بومثللو مباحثی بحق شرح وتنقید ایتمش اولمق ایچون بو بحثی براز دها تعمیقه مجبورز.

سلیمان شاه فتنهٔ جنکیزدن قاچوب بوطرفره کلدکدن صکره بلای تاتار بر

قدیمهدن بدأ ایله ابنیهٔ جسیمهیه وارنجهیه قدر «آنتیقه» عنوان عمومیسی آلتنده اجتماع ایدن آثار قدیمهنك کافهسی [illegible] منقسم اولدقلری نوعلره کوره آرکهئولوژینك برر بابنی تشکیل ایلیورلر. حتی هرکونکی تحریات میدانه یکیدن یکییه آثار عتیقه چیقاروب ده عائد اولدقلری بابلری دخی بیولتدکچه بو بابلرك هربری بر مستقل فن درجهسنده توسع ایلیورلر.

مدنیت بشریهنك نه قدر قدیم و ترقیات سنیهدخی مبادیسنده نه قدر آغر اولدیغی

بو زمانه خصوصنده [illegible] تدقیق و تتبعه الك بیوك خدمت ایدهجك شیئك ارکهئولوژی فنی اولدیغی معترض علیه دکلدر. انسانلرك [illegible] ایلدکاری یرلره ذهنمزی ادخال ایدرك [illegible] متعلق موجودات باقیهیی دخی بزه ارائه ایلیان بو فنك آثار مذکوره نهقدر زمانلرده نهکبی [illegible] بزه تنویر ایدرمسی آز نافع آز عجیب شیلردنمیدر؟ [illegible] تدقیقات ایله سطحهٔ مذکورهنك تعمیکی

طرف اولمشدر امیدی اوزرینه تکرار
وطن اصلی یه عودت اوزره ایکن فراتده
غرق اولوبده قایی خانلرك یالکز درتیوز
بوقدر چادر خلقی دندار وارطغرل ایله
قونیه طرفلرینه کلدکلری وقصور قسم
اغلب واعظمی سنقور تکین وکون
طوغدی ایله ینه آسیایه کیتدکلری اثناده
بوایکنجی قسمدن بعض اویماقلر حلب
طرفلرنده قالمشلردرکه بونلرك سلاله‌سی
زمانمزه قدر دوام ایده کلمشدر . عمیق
اووه سنده کشت و گذار ایدن اشبو
او یماقلردن بریسنه محرر حقیر دخی
مسافر اولمشدر . بونلر ابا عن جد
کندیلرینه انتقال ایدن روایتلر اوزرینه
عن اصل قایی خانلی اولدقلرینی و بناءً
علیه عثمانلیلرك اصللرندن بولندقلرینی
دعوا ایلدکلری کبی اهالئ متجاوره‌نك
بونلر حقنده‌کی روایتلری دخی ینه بونی
مؤیددر .

ایمدی عثمانلیلرك خداوندکار طرفلرینه
کلان قسمی مؤخراً اقوام سائره ایله قز
الوب ویره‌رك ایلك چهره‌لرینی تعدیل
ایتمشلر ایسه‌ده عمیق اووه‌سنده‌کی ترکار
معیشت بدویه‌لری اقتضاسنجه عشایر
سائره ایله اختلاط ایتمیه‌رك اولکی حاللرینی
محافظه ایتمشلردر . بر کره بونلرك
چهره‌لرینه باقوبده برکره دخی بقیه‌لری
قریم وقزغان طرفلرنده بولنان جنکیزی
تاتارلرك صورتنه باقیلنجه ایکی ملت
آره‌سنده هیچ بر منسوبیت اولمدیغی
چهره‌لرندن دخی تماین اولور . تاتارلر
کوچك کوزلی دکرمی چهره‌لی باصیق
آلنلی کوچك بورنلی آز توکلی آدملر اولد-
قلری حالده ترکلر بالعکس ایری شاهانه
کوزلی اوزونجه چکمه بورنلی بیضی
چهره‌لی قش و بییق و صقاللری کراه

اسلحهٔ جدیده ایله موازنه‌سی اهمیت وغرا-
بتجه سائر تدقیقاتك کافه‌سنه غلبه ایدر .

دوشونلمیدرکه انسان اولادی بوینوز
پنچه دیش غاغا نیش کبی حیوانات سائره-
نك مجهز اولدقلری اسلحهٔ طبیعیه‌دن هیچ
بریسنه برهدیهٔ طبیعت اولمق اوزره مالك
دکلدر . اکر حیوانات سائره‌ده دخی اسلحهٔ
مذکوره بولنمسه ایدی بلکه ده انسان
اوغلی سلاح تدارکنه اوقدر عاجل ومبرم
بر احتیاج کورمز ایدی . انجق بر طرفدن
کندیسنی حیوانات وحشیه تعرضندن
مدافعه ودیکر جهتدن حیوانات مذکوره
اوزرینه کندیسی هجوم وتعرض ایچون
هم سلاحه هم ده قلقان زره مغفر کبی اسباب
تدافعه درجهٔ لزومده کورنمشدر .

سلاحلانمق خصوصنده انسان اولا-
دینك حیوانات سائره‌یی تقلید ایتمش اولد-
یغنده هیچ شبهه یوقدر . زیرا خنجرك ایلرو-
سنده دخی کوریله‌جکی وزره انسانلرك
برآره‌لق حیوان بوینوزلرینی ودیشلرینی
وکیکلرینی عیناً سلاح دیه قوللاندقلری
مورخین نزدنده پك ملحوظ اولوب صکره.

انسان كوزلى آدملردر . اوروپا
مدققلرى بونلرى تدقيقات اتنوغرافيه‌ده
قفقاسيالرينده و زنجيلرده قدر نظر دقته
الدقلرى حالده چهره‌لرجه اولان بو تدقيقى
اصلا نظر اهميتدن وزاق طوتمزلرده
ياعجبا قايى خانليرى چنكيزيلردن اولمق
اوزره روايت ايدنلر بوفرق عظيمى نه‌دن
نظر اهميته المزلر ؟ بديهيات تاريخيه‌
دندر كه جنكيزيلر ظالم تركلر انلرك
مظلوملرى اولوب جنكيزيلرك آسياى
وسطيده ايقاع ايلدكلرى تخريبات
هپ تركلر عليهنه وقوعه كلمشدر . اكر
تركلر دخى آنلردن اوله‌جق اولسه
ايديلر چوللرك قوملرينى قليجدن كچيره‌
جك دكل ايديلر يا ؟

مسئلهٔ عثمانيانى عرض ايچون هم
اعطاى معلوماتده هم ده اجراى تنقيداتده
دوام ايده‌جك اولورسه‌ق كوروروز كه
دندار ايله ارطغرل معيتنده قالان اهالى
برمدت پاسين اووه‌سى و سورمه‌لى چو .
قورده كشت وكذار ايلدكدن صكره
قونيه سلجوقيه‌سندن كنديلرينه دائمى
بر يايلاق و برقشلاق ايستمك قراريله
قونيه‌يه طوغرى تقربه باشلاديلر .
ارطغرل اوغلرندن صاروياتى سوجى
بكى بروبه قونيه سلطاننه كوندروب
كنديلرى دخى عشيرت خلقيله برابر
كلورلر ايكن يولده برفرقه تاتارك برمفرزه
عساكر سلجوقيه ايله محاربه‌لرينه
راست كلنجه هانكى طرفى التزام ايده‌لم
ديه مشاوره‌يه باشلاديلر . برچوق كيمسه‌لر
عساكر سلجوقيه‌يى مغلوبيت حالنده
وتاتارلرى غالب اولمق اوزره كورنجه
ذاتاً جهانك هرطرفنده غلبه هپ تاتارلرده
اولديغنى دخى نظر دقته الەرق بالاخره
انلرك شرلرندن قاچارلر ايكن كندى

زى [illegible] و [illegible] و [illegible] ايلدكلرى
اسلحه بچملرنده دخى حيوانات اسلحه‌لرينى
تقليد ايلدكدن ماعدا باشلرينه كيدكارى
مغفرلره كاه عادتا حيوان بوينوزلرى طاقق
وكاه او مغفرلرى بعض مخوف حيوان قفالرى
صورتنده [illegible]
[illegible]
[illegible]
نشأت ايدر .

واقعا انسانك هر محتاج اولديغى شيئ
تدارك خصوصنده كى قدرتى انجق ايچنده
[illegible]
اولور ايسه‌ده هر يرده نوع بشر اسلحه‌يه
هر زمان اوقدر اهميت و يرمشدركه قدرت
[illegible]
صرف ايلمشدر . زيرا محافظهٔ شخصيه‌سى
بوكا موقوف اولدقدن ماعدا اسباب رفاه
[illegible]
كندى ابناى نوعنك شلاكارينه حاصل
اوله‌بيله‌جك شيرى [illegible] ايچون دخى
هپ اسلحه‌جه [illegible] بولنمه مجبوريت
تحتنده ياشايه كلمشدر . [illegible]

ایقونیه داد شرلرینه طوتدمق ایچون تاتارلر طرفنی بالالتزام سلچوقیلر ایله محاربه‌یی رأی ایتدیلر بسبنده ارطغرل بك بالعکس سلچوقیلری التزام ایدرك تاتارلر اوزرینه قلیچ صالمش و انلری غالب ایکن قاچیروب عساکر مغلوبهٔ سلچوقیه‌یی قورتارمشدر ٠

تاریخلر بو فقره‌یی اتفاق لسان و وضوح کامل ایله یازدقلرندن بویله قوتلی بر تمل اوزرینه بناء ایدیلان اساس انتقاددن کوزل کوزل حقیقت تاریخیه‌یه وصول دخی قابلدر ٠ شویله‌که : ارطغرل تصادف ایلدکلری ایکی عسکردن هانکیسی سلچوقی هانکیسی تاتار اولدیغنی بیلمامك قابل دکلدر ٠ طرف غالبی یعنی تاتارلری التزام رأینده بولنانلرك اصابت رأیلری دخی بالطبع مسلمدر ٠ آنجق ارطغرل بر طرفدن ساوجی بکی اراضی اعطاسی استدعاسیله قونیه‌یه کوندرمش ایلدیکی حالده دیکر طرفدن اوغوزلرده عسکرینه قلیچ چکمکی اساس مقصدله موافق بر تدبیر بولمدیغی کبی تاتارلردن [illegible] ده طرف غالب اوزرینه قلیچ چکمکی کوزه الدیرتمشدر ٠ اکر بو محاربه‌ده مغلوب اولسه‌لر ایدی سورمه‌لی چوقور و پاسین اووه‌سی دکل بلکه ارض مقدسه‌یه قدر رجعت ایچون یولری آچیق ایدی ٠ فقط غلبه ایده‌جك [illegible] تاتاره بیون اکامش هم عاطفتنی رجا ایلدکلری دولت سلچوقیه عسکرینه قلیچ چکمامش اولمق کبی اخلاق تورکیه‌یی وقواعد منفعت شخصیه حکمنده موافق بر حرکتده بولنمش اولورلر ایدی ٠ [illegible]

...ینده اسلحه‌جه ایدیله‌جك تدقیقاتك ترقیات [illegible] اهمیتنه نسبة پك مختصر بر درجه‌ده اولسون بر بحث مستقل صورتنده قارئلرمزه عرض ایتمکی [illegible] ٠

([illegible])

اسلحهٔ قدیمه و جدیده اوزرنده اجرای تدقیقات ایدنلر [illegible] اولدیغنی حکم ایدرلر ٠ بو [illegible] « قبل التاریخ » دیدکاری دوردرکه هنوز تاریخك وجود بولمدیغی بر زمانك اسلحه‌سندن بحث ایدر ٠

بو دوره [illegible] دخی دیلور ٠ ایکنجیسی « برنج دوری » درکه تاریخك حدود اطلاعی خارجنده دکل ایسه‌ده [illegible] ده دخی یکده دکلدر ٠ اوچنجیسی [illegible] اك قبا صورت و درجه‌سندن بحث ایدر ٠ دردنجیسی « اسلحهٔ جدیده » دوری اولوب

نتیجه‌ٔ فائده‌سنی ده کوردیر . زیرا ارطغرل سلطان روم اولان علاءالدین کیقبادك حضورینه چیقه‌رق مراسم ملوکدن اولدیغی اوزره رسم دستبوسی اجرا ایلدکده علاءالدین اول غازیٔ عالی‌یه بر مکلف خلعت اکسا ایدرك خدمت مشکوره‌سنك مکافاتی اولمق اوزره دخی یورت اعطاسی خصوصنده‌کی استدعاسنی بالقبول طومانج وارمنی نام یایلاقلر ایله سکود طرفلرندن عبارت بولنان قشلاغی مشار الیهه تملیك ایلدی .

ایمدی قایی‌خانلیلرك تاتارلردن نفرتلری بویله برفرقه‌ٔ غالبه‌ٔ تاتار اوزرینه همان ده مأیوسانه هجوم درجه‌سنده اولور ایسه ارتق سلیمان شاهی جنکیز جزالی ایتمك کبی بر خطانك نه قدر فحش اولدیغی بشقه درلو محاکمه‌یه احتیاج

دخی قالمز . حتی دها شمدیدن بیله عرض واخطار ایلیه بیلورز که عثمانلیلرك سکود طرفلرینه ورودینه قدر تاتارلره منسوبیتی اولمدیغی کبی اندن صکره دخی اولمشدر . زیرا تاریخمزك مباحث آتیه‌سنده بعدما دخی تاتارلر ایله اره‌لرنده نه درجه‌لره قدر مباینت دوام ایلدیکی کوریله‌جکدر .

دولت سلجوقیه‌نك عثمانلیلری سکود طرفلرینه اقامه واسکان ایتمش اولمسنده دخی بر اهمیت تاریخیه واردرکه نظر انتقاددن بروجهله تباعد ایده‌مز . او اهمیت ایسه دولت مذکوره‌نك ارتق هرجهتدن انقراضی علامتلری کورلدیکی حالده روم شرقی دولتی طرفندن اولسون تأمین حدود قضیه‌سی اولدیغنه شبهه ایدیه‌مز . عثمانلیلرك او طرفلرده سکان ایدلملرندن مقصد بو اولدیغی بعده ور[...]رجه

[...] ازمنه‌ٔ متوسطه‌نك غایت نفیس اسلحه‌ٔ قاطعه‌سی بوجمله‌یه داخل اولدیغی کبی باروت ایجادندن صکره زمانمزه قدر وجوده کلان سلاحلر دخی هپ بودردنجی دوری تشکیل ایلیان آلتلردندر .

شو ادوار اربعه اساساً بر صورت قطعیه‌ده قبول اولنمشلر ایسه‌ده هر دورك هانکی سنه‌دن هانکی سنه‌یه قدر سوردیکنی ونوکه تخمین اولنسون تعیین [illegible] ایده‌مز . زیرا ملتلردن بعضلری هنوز طاش دورنده قالمش اولدقلری حالده بعضلرینك پرنج

وحتی تیمور دورینه کیرمش اولدقلری واقع اولدیغی کبی امریقه قطعه‌سی کشف اولندیغی زمان باروت ایجاد اولنمش ایکن اوراده‌کی بعض [illegible] هنوز طاش دورنده اولدقلری کورلمش ایدی .

اشبو درت دورك برنجیسی طاش ایکنجیسی پرنج اوچنجیسی تیمور دیه حکم و تسمیه‌سنك سببی اوچ نوعدن هانکیسی دها ساده و ایشلنمسی دها قولای ایسه اکا دها بیوك [illegible]

روملر ایله دوام ایتمش اولان محاربات دخی پك کوزل شرح و ایضاح ایلرکه قریباً نوبت حکایه بو بحثه کله‌جکدر .

منشأ عثمانی‌یه دائر تدقیقات و تنقیداته مخصوص اولان اشبو مقاله‌مزده بر بحث مهم دخی قایی‌خانلیلرك و انلر میانده بالخاصه ارطغرل طاقمنك اسلامتی مسئله‌سیدر . تاریخلرده قایی‌خانلیلرك نه زمان و نه صورتله مسلمان اولدقلرینه دائر ایضاحات لازمه یوقدر . تاریخ روحیده و اندن اخذ معلومات ایله سائر تاریخلرده بر فقره وار- درکه بو مسئله‌ده شایان دقت و اهمیتدر . فقرهٔ مذکوره شویله‌در :

« غازی ارطغرل اناطولی اوزرنده کشت و کذار ایلدیکی صره‌ده براقشام بر فقیهك خانه‌سنه مسافر قونمش . ارطغرلك اوتوردیغی یرده بر طولاب وار ایمش‌که غازیٔ مشار الیه اکا آرقه‌سنی چویرمش ایمش . مکر طولابك ایچنده بر مصحف شریف وار ایمش . فقیه مومی الیه مصحف شریفك مسافرك ارقه طرفنده قالمسنی تجویز ایده‌میه‌رك « آردیکزده بر کتاب قالمش » دیه یرندن فرلادیغی کبی کتابی الوب بر یوکسك یره قویدیغی ارطغرل کورنجه « بونه‌در؟ نصل کتابدر؟ » دیه صورمش . فقیه دخی « پیغمبرمزه نازل اولان الله کتابی ایشته بودر » دینجه ارطغرل ایشتك اهمیتنی اکلامش ایسه‌ده ارتق استیضاحاتی دها ایلرویه کوتورما- مش . فقط طعام ایدیلوب‌ده هرکس یرلی یرینه یاندقدن صکره غازیٔ مشار الیه « بو الله کتابی ایمش . تعظیم لازم ایمش » دیه صباحه قدر اویقو اویومیه‌رق کلام الله قارشوسنده الپنجه دیوان طورمش . نهایت صباح اولدقده براز باشنی یاصدیغه قویه‌رق اویقویه وارمش . رؤیاسنده

تقدم ایتمنی ضروری کوریلور . حالبوکه پرنج ایله تیمورك هانکیسی هانکیسنه مقدم اولدیغنی تعیین ایتمك مسئله‌سی مدققلر ایچون بیاغی بیوجك بر مسئله اولمشدر . زیرا تیموری آتشده قزدیروب یاقه‌رق فحمیتی آلدقدن صکره چکیج آلتنده ایستیلان شکله صوقق بالنسبه دها ساده برشی اولوب پرنج دینلان شی ایسه تیمور کبی یالکز جوهر واحددن عبارت اولمدیغندن و بعض یرلرده باقر و قلای و بعض یرلرده دخی بونلره قورشون دخی خلط و مزجیله یاپلدیغندن بو عملیات اویله تیمور کبی یالکز قزدیرمغه دکل اریتیلوب آقتلمغه دخی لزوم کوستره‌جکنه مبنی ذهنلر بادیٔ امرده پرنجی ایشله‌مك تیموردن صکره دیمر اولدیغنی تصوره تمایل ایده بیلورلر . حالبوکه بو بحثك حلی ایچون تاریخه مراجعت ایدلمك لازم کلان زماندن قالمه آثار تاریخیه بحثی هیچ شبهه قالمیه‌جق بر صورتده حل ایده‌بیلمکده‌در . یعنی یونان قدیمده هنوز اسلحهٔ حدیدیه‌نك شیوع استعمالندن اول قهرمانان بشیننك پرنج سلاحلر قوللاندقلری اوزمان شعراسنك آثارنده مصرح اولدیغی

کلدکجه [illegible] شو [illegible] نعمتی مکافاتی اوله‌رق اولاد واحفادی سلطنتله بکام [illegible] کیدیسیسه [illegible]

بو قاعده‌نك [illegible] قید [illegible] اولمسنده‌کی مقصد ارائه‌یه یله‌جق اولورسه [illegible] بو زمانه‌قدر ارطغرلك هنوز شرف اسلا- مله مشرف اولمامش بولندیغنی اکلاتمق ایچون یازلمش اولمیدر . [illegible] اوزمانلر آسیای وسطیدن برو طرفلره طوغری ییدربی آقوب کلان اقوام ایچنده هنوز شرف اسلامله مشرف اولمیانلرك چوق [illegible] بعض تاتارلرك اسلامیت دائره‌سنه ادخال ایدلمش بوتمریله استدلال اولنه بیلور ایسه‌ده ارطغرل غازینك سکوده کلمزدن اول دخی مسلمان اولدیغی عادتا محققات [illegible] اوله‌بیلور .

زیرا بر [illegible] «سلیمان» اسمنی اله بیلك مطلقا اسلامله تشرفی کوسترر . ثانیاً ارطغرل غازی [illegible] معهود فقیهك خانه‌سنه مسافر اولمش بولنسه ایدی فقیهك برافادهٔ غیر ملتزمانه‌سی [illegible] . اللهم رعایةً صباح ایتمسی تصور اولنه‌مز ایدی . چونکه انسان ایمان ایتدیکی بر [illegible] رعایته کندیسنی مجبور بیلمز . غایتی ارطغرل غازی شرف اسلامی [illegible] اتمش اوله‌بیلور .

[illegible] کوره ترك طائفه‌سی قبول اسلامده تاتارلره تقدم ایتمشلردر . مؤخراً سلجوقیلری

[illegible] اوزمانلر تیمورك ایشلنمسی برنجدن دها کوچ اولدیغی دخی ایلیادواودیسه مثللو [illegible] قدیم آثارده برچوق دفعه‌لر «تیمور» لفظی کلدکجه انك توصیفنده «کوچ ایشلنان» سوزی دخی برصفت مقدده استعمال ایدلمش اولمسندن [illegible] .

بو حاله کوره انسانلرك [illegible] سلاحلری طاشدن اولدیغنه اصلا شبهه قالمیوب [illegible] دورینك قاچ عصر [illegible] زمانده تیمور دورینك حلول ایلدیکی تعیین

اولنه‌میور ایسه‌ده هانکی ملت ترقی ایدوب [illegible] برنجه و برنجی تیموره تحویل [illegible] ایچون دورلر تجدد ایتمش [illegible] وقوعه کلمش وشله تیمور ایجادندن عسکرده [illegible] قدیم مزارلرده برنعشك اطرافنده هم طاش [illegible] تیمور سلاحلر ظهور ایلدیکی [illegible]

تشکیل ایلیان قبائل اتراکدن ایکی بیك فامیلیا خلق ٣٤٩ سنهٔ هجریه‌سنده اسلامی قبول ایتمش اولدقلری کبی سلجوقیلر دائرهٔ استیلالرینی توسیع ایلدکلرنده سائر اقوام اتراکی دخی مسلمان ایتمشلردر . ایشته عثمانلیلرك اصللری اولان قایی خانیلرك اسلامی دخی بو صورتله وقوعه کلمش و [illegible] شهید ایدیله‌میوب فقط تدریجی [illegible] کیرویه قالد- قلری دخی منکراتدن دکلدر .

کذلك سکود ناحیه‌سنده بولنمشلردن اول غازی ارطغرلك حقنده روایت ایدیلان احوال میاننده بر ده رؤیای صادقه مسئله‌سی واردرکه اوروپا مورخلری کویا بونی حقایق مادیه‌دن بعید و عثمانلیلرك ظنوننندن عبارت [illegible] تلقی ایتمك ایسترلر ایسده قلوب صافیه اربابنك رؤیای صادقه‌لری [illegible] حقیقت [illegible]رق رد ایدیله‌بیله‌جك شیلردن اولمدیغی جهتله بز بونی ده حقایق تاریخیه‌دن عد ایتمکده هیچ بر بأس کورمه‌یز . ذاتا رؤیای صادقهٔ مذکوره‌نك صحت وقوعی ده عدم وقوعی ده تاریخ [illegible] اخلال ایده‌جك احوالدن اولمدیغی حالده انکارینه نه‌دن مجبوریت کوریلسون ؟ رؤیا شودر :

غازی ارطغرل هنوز تأهل بیله ایتمامش اولدیغی بر زمانده رؤیاسنده کورمش که اوتوردیغی خانه‌نك اوجاغندن بر طاتلی صو فوران ایدرك بتون عالمی استیلا ایتمش . بو رؤیانك تعبیری ایچون سلطان علاء الدینك کاتب و مستشاری بولنان و زمانه‌نك حکماسندن عد اولنان عبدالعزیزه مراجعت ایلدکده حکیم مشار الیه « سزك صلبکزدن بر فرزند کله‌جك که آب روی حکومت و سلطنتی جهانی استیلا ایده-

---

ایتمش اولدیغنی کوستره‌جکندن بزم ایچون دورلر [illegible] سلاحلرك برنجی ایکنجی اوچنجی دردنجی مراتب ترقیسی دیمك اوله‌جقدر .

(ادوار اربعه‌نك دها مقدمی)

سرت طاشلری نه قدر قبا بر صورتده اولورسه اولسون ایشله‌یوب سلاح حالنه قونیلمق [illegible] بر صنعت هرحالده بر ترقی [illegible] ایچون [illegible] فرض اولنمق ایلوب اولنه‌میه‌جغنی ده دوشونمشلردر و فی الواقع طاش دوریندن اول دخی بر دور متقدم اولمق لزومنه قناعت حاصل ایلمشلردر . شویله‌که :

ادوار اربعه‌مز اویله قیاسی خیالی برشی اولمیوب بونلرك هر برینه عائد اولان [illegible] اسلحه‌سی میاننده ازجمله مزراقلر دها اوجه یالکز بر قازیقدن عبارت اوله‌رق [illegible] ایدیلان سلاحلرك دها مترقیسی و دها مکملی [illegible]

جك » ديه تعبير ايلمشدر . بزم كبى عادى
آدملره بيله نيك و بد اوله‌جق شيلره دلالت
ايده‌بيله‌جك بيك درلو رؤيالر جلوه نما
اولديغى حالده ارطغرل قدر قلبى تميز وانك
كبى بر خاندان سلطنته عرق اولمغه نامزد
بولنان بر ذاته شو يله بر رؤيا كورمك
استبعاد اولنورسه حقيقة مشكل پسندلك
ايدلمش اولور .

غازى ارطغرلك قونيه دولت سلجو-
قيه‌سنه منسوبيت پيدا ايتمش اولمسى
هجرتك التيوز اوتوز سنه‌سنه طوغرى
وقوعه كلوب اوزمان سرحدلر محافظلرينه
« اوج بكلرى » دينلمكله بو عنوان ارطغرل
غازى‌يه دخى ويرلمشيدى . اشبو بكلرك
عمومنه قوماندا ايدن ذاته « ملك الامرا »
دنيلوب اكرچه بر صراحت تاريخيه‌يه
دسترس اوله‌مدق ايسه‌ده ارطغرل غازينك
بو مرتبه‌يه دخى واصل اولمش بولنديغنى
قويا ظن ايده‌بيلورز . زيرا غازئ
مشار اليه سرحدلرده خدمت محافظه
ايله مشغول اولدقدن ماعدا ارەلقده بركره
ايجاب ايلدكجه قونيه‌يه دخى دعوت
ايدلەرك حضور سلطانده استشاره ومذا-
كره‌يه داخل اولور و اوراده ويريلان
قرارلرك اجراى ايجاباتى ايچون دخى ينه
سرحدلره كلور ايدى . كرك بو حيثيته
وكرك مشار اليهك وفاتندن صكره اوغلى غازى
عثمانه قونيه سلطانى طرفندن كلان ايالت
منشورده قدروشان عاليلرينى تقدير ايدر يلان
اوصافه نظراً غازى ارطغرل قونيه دولت
سلجوقيه‌سى نزدنده پك بيوك بر تكريم
و تعظيم و تقديره نائل اولديغى كبى بعض
محاربه‌لرده كندى معيتى خلقندن ماعدا عسا-
كره قوماندا ايتمش اولمسى البته ملك الامرالق
رتبه‌سنى ده احراز ايلمش بولنمسنى اثبات
ايلر .

استعمال اولنان طوپوزلرك مكمّلى اوله‌جغنى
تصور وقبول بعيد برشى اوله‌مز . شه پرنج
دورندن قالمه بعض كورزلرك عادتا اوكوز
قفاسى رتبه‌سنده اولمسى ونقش معمولاتى
ميانده بيله بعضلرينك بوينوز وديش كبى
حيوان [illegible]
[illegible] سلاح [illegible] بعض [illegible]
قبالرينه بوينوزلرينه ونقشلرينه [illegible]
طاقه‌رق بونلرى كورز غارغى وخنجر صورتنده
استعمال ايلمش اولدقلرى هيچ بركمسه طرفندن
[illegible]
تصورات جمله‌سنه كيرمشدر . اكر بويله كميك
واغاچ كبى شيلر دخى طاش و پرنج وتيمور
كبى يرآلتنده چوروميوب ده طوپراغك
قوهٔ تخريبيه‌سنه مقاومت ايده‌بيلسه‌لر ايدى
هيچ شبهه يوق كه [illegible] موزه
خانه‌لرمزده اغاج وكميك سلاحلر دخى عينا
بولنه‌جق و [illegible] جمله‌سندن
[illegible] اغاج وكميك
دورى بوفنه التحاق ايده‌جك ايدى .
[illegible]
وكميكدن بالكليه خالى دخى دكلدرلر .

غازئ مشارالیهك اشبو قوماندانلغی نه درجه عمومی اولدیغی بروسه و یکی شهر اره‌سنده روم و تارتاردن مرکب بر اردو اوزرینه ایتدیکی محاربه‌دن دخی اکلاشیلور . انجق او محاربه‌دن اول قره‌جه حصار محاربه‌سی اولوب بونده ایسه دها بشقه بر اهمیت تاریخیه اولدیغندن اولا آنی ذکر ایده‌لم : قره‌جه حصار ایچه مستحکم بر یر اولوب پورصاق نهری اوزرنده کائندر . کرك بو حصارلر وکرکسه جوارنده کائن بیله‌جکك اهالیسی کاملاً روم اوله‌رق قونیه دولت سلجوقیه‌سنه تابع ایسه‌لرده غازی ارطغرل معیتنده کی جماعتك سکود جوارینه یرلشمه‌لرندن اصلا ممنون اوله‌مدقلری جهتله حیوانلرینی طاغلرده رعی ایدن ویاخود بر مصلحت ضمننده شورایه بورایه کیدن افرادی راحتسز ایدرلر ایدی . دیمك اولیورکه بونلرك دولت سلجوقیه‌یه تابعیتلری بالکلیه لفظی مراد برشی اولوب یوقسه حقیقت حالده ترك و مسلمان دشمنی ایدیلر . نهایت غازی ارطغرل بونلرك الندن بیزار قالنجه کندیلرینی تازیانهٔ شمشیر ایله تأدیب ایچون دولت سلجوقیه‌دن بالاستیذان رخصتنی دخی الدی . معیتی خلق ایله اسکی شهر اوزرینه هجوم ایلدکده روملر صولت اتراکه تاب آور اوله‌میه‌رق فرار ایلدکلرندن اوراسی دخی ضمیمهٔ ملك ارطغرل غازی اولدی .

اصل بیوك محاربه‌یه کلنجه : بو محاربه ینه تاتارلرك قونیه دولتی اوزرینه برصارقینتلقلری اثناسنده روملر ایله دخی اتفاق ایتمش بولنملری حسبیله حقیقةً بیوجه‌لك برمحاربه ایدی . طرفیندن احضار وسوق اولنان عساکرك مقداری

بعضلرنده صاب اولمق اوزره اغاج وکمیك قوللانلدیغی هنوز چوریمامش اولان قسملرندن اکلاشلدیغی کبی چورومش اولان اقسامی دخی او چوروکلر اغاچ وکمیك چوروکلری اولدیغنی کوستره‌بیله‌جك بر حالده کوریلیور .

(طاش دوری)

اشبو طاش دورینی ارباب تدقیق ایکنجی بر تقسیمه اوغراته‌رق « خام طاش دوری » و « نیم منتظم طاش دوری » و « مجلا طاش دوری » دیه اوچ قسمه تقسیم ایدرلر .

خام طاش دوری الك مصنعی یوارلاق بر طاشه بر دلیك آچیله‌رق بر ده صاب طاقوب طوپوز کبی استعمال اولنمقدن عبارتدرکه بونده شایان بحث وتفصیل بر جهت دخی کوریله‌مامکده‌در .

نیم منتظم طاش دوری چاقاق طاشنك قباجه ایشلنمسندن حصوله کلان سلاحلردر . معلومدرکه چاقاق طاشی ایلك اوجاغندن چیقدیغی وهنوز هوای نسیمنك تأثیراتی الندە وقت کچیرمدیکی زمان یاغی یموشاق اولوب شوراسنه بوراسنه دیکر برسرت چاقاق

[illegible]
محاربه‌نك صورت وقوعی دخی بونك
[illegible]
دشمن بروسه ایله یکی شهر آره‌سنده‌کی
[illegible]
[illegible]
ارمنی چیدنده وقوعه کلمشدر . علاء‌
[illegible]
یغندن بتون عساکر سلجوقیه‌نك حاضر
اولدیغی اکلاشیلور . بونکله برابر
تعبیة الجیش مسئله‌سی برصورت مأیو‌
سانه‌ده اجرا ایدلمش اولمغله بودخی دشمن
عسکرینك دها چوق اولدیغنی ارائه
ایلر . زیرا علاء الدین امر تعبیه‌یی غازی
ارطغرله حواله ایدرك او ایسه صف
[illegible]
[illegible]
ایشه یاره‌یان سواری‌یی قلبگاهه بالتعبیه

الك بیوك وظیفه‌لری سلطان حضرتلرینك
محافظه‌سی اولدیغی و حربك اله‌جغی
صورت اوزرینه اصلا نفس همایونی
سمت سلامته چیقارمغه چالشملرینی قطعیاً
[illegible] .

[illegible]
اصل کندی ترك سواریسنی برطرفه
[illegible]
تمام اوچ کون محاربه دوام ایلمشیدی .
[illegible] دردنجی کونی
برزمانده‌یالین قلیج وهله برهجوم کوسترنجه
بوصدمه دشمنك پای مقاومتنی لغزیده ایتمش
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ایدلمشدر .

ایشته بویله بربیوك محاربه‌ده ارطغرلك

طاشیله طوقوندیغی زمان قاتمر قاتمر قالتار
و پول پول دوکیلور . بوحالده مذکور طاشی
ایستنیلان صورته قویتق پك قولای اولدیغندن
[illegible]
دیدانه قبا وخام طاشلره قیاساً عادتا اینجه
[illegible] .
(۱) [illegible]
سلاحلردن اون سکز دانه‌سنك رسملری
مرتسمدر . بونلردن دخی «۱» رقملیسی اون
درت سانتی مترو طولنده و بر اوق تمرنی
اولمسی مظنون اولان بر چاقماق طاشیدرکه

[illegible]
[illegible] اسلحهٔ قدیمه‌سندن اوله‌رق تشهیر
[illegible]
طولنده و چاقماق طاشندن بر بچاقدرکه
مصرده بولنه‌رق برلین موزه‌خانه‌سنده
[illegible]
قدیمه‌سندن بر غارغی اوجی اولوب «٤»
[illegible]
[illegible]
[illegible] «٥» اشارتلیسی
[illegible]

اسلحهٔ قدیمه ـ لوحهٔ ۱

سردار اولمسی اثبات ایلرکه مشارالیه ملك الامرالق مرتبه‌سنه دخی واصل اولمشدر . علاءالدین ایسه شو خدمت لایقه‌سنك مکافات جدیده‌سی اولمق اوزره اسکی شهرك اسمنی « سلطان اوکی » صورتنه بالتبدیل کرك بونی وکرك قره حصار ایله بیله‌جك ارەسنده واقع سرایجق قشلاغنی وطوماچ وارمنی یایلاقلرینی ارطغرل واولادینه مالکانه اولمق اوزره تعیین ایلدی .

ایشته ارطغرل تخم شوکت عثمانی بی زمین بختیاری‌یه اکمش برقهرمان اولوب بر روایته کوره ٦٨٧ و دیکره کوره ٦٨٠ سنهٔ هجریه‌سنده طقسان یاشنده وفات ایلمشدر . عشیرتنك الك بیوك شجعانی وکرك ارطغرلك وکرك مؤخراً عثمان غازینك عادتا سلاح ارقداشلری اولمق درجه‌سنده معزز سردارانی اولەرق اون سکز ذواتك اسامیسی تاریخلرده مذکوردرکه بونلردن بعضیلرینك اولادی بر چوق زمانلره قدر دولت علیه خدمتنده استخدام اولنه کلمکدن ماعدا بعضیلری دخی کندی اسمرینی فتح ایتمش اولدقلری ممالکه براقش اولملری حسبیله اسامیٔ مذکوره‌ده پك بیوك بر اهمیت تاریخیه اولدیغندن بورایه قیدلری لازم کلمشدر . انلر دخی بونلردر :

الجه قوجه . قوکور الب . طور غود الب . حسن الب . صالتوق الب . صمصه یاخود صمصه ویاخود صمصمه چاوش . برادری سورلش چاوش . عبدالرحمن غازی . اق باش . محمد الب . قره اوغلان . قره‌مرسل . بخشلو . قره‌تکه . شیخ محمود . مهماد . قره تیکن .

دقت ایدلمیدرکه بونلر ایچنده حسن و عبدالرحمن ومحمد ومحمود کبی مسلمان اسامیسی اولملری اصلا قابل انکار اولەمیان

طاشیدرکه قدیم اسو بچره خنجرلرندن اولمق اوزره فریبورغ موزه‌خانه‌سنده محفوظدر . « ٦ » اشارتلیسی اون‌سکز سانتی‌مترو طولنده برغارغی اوجی اولوب قوپنهاغ موزه‌سنده‌دانواز اسلحهٔ قدیمه‌سی میاننده بولنور . « ٧ » رقملیسی قدیم سلتلرك صاری وسرت چاقاق طاشندن یکرمی بش سانتی‌مترو طولنده بر بالطه‌سی اولوب کتابندن بو معلوماتی اخذ ایلدیکمز اوکوست دەمنك کندی موزه‌خانه‌سنده‌ایمش . « ٨ » رقملی بالطه نیم منتظم طاش اسلحه ترقی ایدرك منتظم طاش اسلحه درجه‌سنه هنوز وارمامش اولدیغی برزمانك معمولیدرکه جلاسی اولمدیغی حالده سطحی ایچه دوزلنمش و بالخصوص تبرکبی ایکی آغزلی اولمسی درجهٔ ترقیسنی کوسترمکده بولنمشدر . طولی اون درت سانتی مترو اولوب اخیرا لونه‌بورغده بولندرق هانوره موزه‌سنه قونمشدر . « ٩ » رقملی رسم بیاض چاقاق طاشندن بر بالطه اولوب طولی اون درت سانتی متره‌دور . قدیم بریتانیا اسلحه‌سندن اولمغله لوندره موزه‌سنده محفوظدر . بو بالطه‌نك صاب دلیکی

اسامی دخی بولنوب بوایسه یالکز ارطغرل غازینك دكل معیتی عشیرتنك دخی دها بو طرفلره كلزدن اول اسلامی قبول ایتمش بولنلرینی صورت ثبوته واردیرر و بو حالده معهود فقیهك خانه‌سنده مصحف شریفه غازینك ایتدیكی حرمت ورعایت هنوز شرف اسلامله مشرف اولمدیغنی دكل بالعكس كتاب اللهه چوقدن ایمان ایتمش اولدیغنی اثباته مدار اولور ٠

اشبو اسامینك اوصافنده مذكور اولان « الپ » لفظی لسان تركیده ، قهرمان » معناسنه اولوب « چاوش » لفظنه كلنجه بو لفظی هم روم شرقی دولتنده هم قونیه دولت سلجوقیه‌سنده بر بیوك منصبك عنوانی اولمق اوزره تاریخلرده كوریپورز ٠ روم شرقی دولتنده «مغال تساوس» صورتنده اوله‌رق برذاته عنوان ایمش كه بو منصبك مقابلنه دخی دولت سلجوقیه‌ده «چاوش‌باشی» دینور ایمش ٠ دیمك اوله‌لیور كه بو منصب صاحبی برچوق چاوشلرك رئیسی ایمس ٠ چاوشلر بر نوع سلاحشور ایمشلركه اسلحه‌سی بر اوق یای و بالا دینلان اكلی قلیج وبرده طوپوزدن عبارت ایمش ٠ وقت حضرده ارباب مصالحی حضور حكامه ادخال ایدنلر دخی بونلر ایمشلر ٠

غازی ارطغرلك اوچ اوغلی قلمشدركه غازی عثمان وكوندزبك وصاروياتی ساوجی بكدرلر ٠ پدرلرینك وفاتی اوزرینه ریاست وامارت غازی عثمانه انتقال ایتمش واشاغیده مقالهٔ مخصوصه‌سنده كوریله‌جكی اوزره اصل استقلال وسلطنت مشار الیه حضرتلرنده تجلی ایتمكله دولت علیه‌مز وملت نجیبه‌مز دخی اونده عالیه شرف انتسابله ❋ عثمانلی ❋ دیه‌ز یتیاب اولمشدر ٠

❋ مبادئ تأسسات عثمانیه ❋

خلاصهٔ مقاله — قرون جدیده تار-

اولمیوب بوكا صاب اوله‌جق اغاج دلیكلی اولدیغی حالده سیوری طرفندن خفیفه جقمش ٠ « ١٠ » رقلیسی یكرمی یدی سانتی مترو طولنده دها منتظم بر دانواز بالطه سیدركه قو ینهغ موزه‌سنده موجوددر ٠ « ١١ » و « ١٢ » رقلیلری التیشر سانتی مترو طولنده ایكی تمرن اولوب « ١٣ » رقلیسی دخی اون سكز سانتی مترو طولنده دانواز تمرنی ویاخود ده‌رنی وجی اوله‌رق قو ینهغ موزه‌سنده‌در ٠ « ١٤ » رقلیسی یكرمی طقوز سانتی مترو طولنده كوزل بر دانواز خنجری اولوب قو ینهغ موزه‌سنده‌در ٠ « ١٥ » اشارتلیسی مصر قدیمك اون بش سانتی مترو طولنده بر غارغی اوجی اولوب مصرده سارابو الخادن نام محلده سائر برچوق چاقماق طاشندن معمول اشیا میانده بولنه‌رق لوندره موزه‌سنه قونلمشدر ٠ « ١٦ » اشارتلیسی دانواز بلطه‌سیدركه اون درت سانتی مترو طولنده كوزلجه ایشلنمش برشی اوله‌رق قو ینهاغ موزه‌سنده محفوظدر ٠ « ١٧ » رقلیسی اوتوز سكز سانتی مترو طولنده دانواز قلیجیدركه قو پنهاغ

یخنده مبادئ تأسسات عثمانیه‌نك جهت لزومی — (عثمان غازی) تاریخ تولد واستقلال ووفاتی ، مدت حکومتی — شکل وسیماسی واخلاقی — غایت شاعرانه بر سرکذشت عاشقانه‌لری . مشهور رؤیاسی — مال خاتوندن ایله ازدواجی — بعض غزوات وفتوحات متقدمه‌سی — نائل طبل وعلم اولمسی — هلال و مهتر خانه‌نك علامت سلطنت اتخاذی — ایلك اصلاحات ملکیه‌سی ونمونهٔ عدالتی — بولی طرفلرینی جولانی غازی میخال بکه محبتی — تکفورلرك مکری — مکرلك کندی اوزرلرینه اوغراسی نیلوفر خانم — دولت سلجوقیه‌نك انقراضیله سلطان عثمانك استقلال تامی — تأسیسات ملکیه — کشورکشالغه ابتدالری — آیدوسك بر صورت عاشقانه‌ده فتحی — ابتدای اسفار بحریه — امارات سائرهٔ ترکیه‌نك روملر اوزرینه تسلطی — اتحاد عثمانینك بعض آثار باهره‌سی — روملرك تاتارلره قز و برمرك اتفاقنی سؤال ایتملریله غازی عثمانك بو بابده دخی بیوکلکلرینك درجه‌سی — ازنیقك محاصره‌سی — بروسه‌نك محاصره وفتحی — سلطان عثمانك وفاتی مخلفاتی — عصرینك مشاهیر رجالی .

ایضاح

مفصلمز بر قرون جدیده تاریخ عمومیسی اولدیغنه کوره اقسام ثلثهٔ تاریخیه‌یی نظر انتقاددن کچوردکدن صکره صردمز قرون جدیده تاریخنی یازمغه کلمش اولدیغی بوندن اول دخی سویلنمش ایدی . بوندن اول دخی اخطار اولنمش ایدی که اوروپا نزدنده بار بارلر یالکز رومای غربی اوزرینه یوروین اقوامدن عبارت اولمق اوزره تلقی ایدیلیرلرك حالبوکه اصل ازمنهٔ متوسطه‌یه خاتمه

موزه‌سنده موجوددر . « ۱۸ » رقملیسی دخی دلیکلی بر جرمانیا بالطه‌سی اولوب اوستریه‌ده لنج شهری جوارنده بولنه‌رق سیغمارینکن موزه‌سنده قونمشدر .

ایشته اسلحهٔ مذکوره‌نك یالکز درت دانه‌سندن ماعداسی قباجه ایشلنمش شیلر اولوب « ۴ » و « ۸ » و « ۱۴ » و « ۱۶ » رقملیلری ایسه همان جلالنمق درجه‌لرنده کوزلجه ایشلنمشلردر . بزم بوراده یالکز اون سکز رسم کوستردیکمزه باقوب ده اسلحهٔ قدیمه‌نك بو نوعی یالکز اون سکز پارچه‌دن عبارت ظن ایدلمز یا ؟ بونلردن بیکلرجه پارچه‌لر موجود ایسه‌ده بز یالکز هر درلوسندن بر ایکیسنی مثال اولمق اوزره بو قدرینی ایراد ایلدك .

اسلحهٔ حجریه‌نك اوچنجی قسمی طاشدن بر داختلی وجلالی اعلا سلاحلری جامعدر که بزینه بر نومرولی لوحه‌مزده بونلردن بعضلرینی ارائه ایلدك . بونلردن « ۱۹ » رقملی اولانی یکرمی بر سانتی‌متره طولنده اعلادانواز بالطه‌سی اوله‌رق قوپنهاغ موزه‌سنده محفوظدر . « ۲۰ » رقملیسی

[illegible]
اسبابك اعظمی ترکلر اولدیغنه کوره اقوام
ترکیه حقنده اك مهم انتقاداته کیرشمك ضرو-
ریاتدندر .

[illegible]
ایکی مقاله‌مزده سلجوقیلر ایله عثمانلیلرك
اصلی اولان قایی خانلیلرك تاریخی ارطغرل
غازینك وفاتنه قدر خلاصة تدقیق وتنقید
[illegible]
حضرت فاتح طرفندن استانبولك تاریخ
فتحی اولان ١٤٥٣ سنه‌سنه قدر مبادئ
[illegible]
[illegible]

تاریخ عثمانینك اشبو قسم ابتدائیسنك
بورایه درجنه برقرون جدیده تاریخی مقد-
مانی اولمق اوزره حقیقة لزوم صحیح
واردر . زیرا شمدی‌یه قدر استانبول او-
زرینه هانکی ملت یورومش ایسه شرق
ایمپراطورلغی تاریخنه وقسم ازمنهٔ متوسطه
یه خاتمه چکه‌مدیکی وحتی عثمانلیلردن مقدم
[illegible]
لاتین ایمپراطورلقلرینی قورمشلر ایکن دوام
[illegible]
یکی حالده بو موفقیت قطعیه‌نك عثمانلیلره
میسر اولمسی نه حکمته مبنی اولدیغی انجق
بو تدقیق ایله اکلاشیله‌جقدر .

[illegible]
استانبوله کیرمش اولسه ایدی تاریخ عثما-
نینك بو قسم ابتدائیسنك بو قدر اهمیت
عظیمه‌سی کوریله‌مز ایدی . زیرا عثمانلیلر-
دن عصرلرجه مقدم استانبوله عربلرك
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ایسه‌ده بو ورودك اهمیت تاریخیه‌سی دخی
[illegible]

مکسیقاده بولنمش برغازغی اوجی اولوب حتی
[illegible]
بشنجی عصر الحجرسندن اولدیغی حالده
[illegible]
صاغلامه قالمش و « ٢١ » رقملی براسو بچره
بالطه‌سی اولوب کسکین طاشك طاقلدیغی
برکیك بوینوزندن وصاپی دخی اغاجدن
[illegible]
قالمشدر . « ٢٢ » اشارتلی رسم براعلا
[illegible]
[illegible]
قونمش و « ٢٣ » اشارتلیسی ایکی آغزلی
اون بش سانتی مترو طولنده جرمانیا بالطه‌سی
[illegible]
[illegible]
نه بونك کبی دیکر برجرمانیا بالطه‌سیدر .
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
یکرمی سکز سانتی متردر . « ٢٦ »

تدیر مر [illegible] کمالی یخون طونه و
صو ونهرلرینی حدود طبیعیه عد ایدرك
حدود مذکوره ایله قره دکز مرمره وسلا-
نیك وونديك کورفزلری سواحلی اره-
سنده‌کی روم مغارز رلود بوشنق وخر-
وت وسائره‌یی کاملاً تابعیت عثمانیه‌یه
ادخال ایتمك قرارندن ایشه باشلامشلردر ۰
بویله مقدارلری میلیونلره واران و دفعاتله
استانبولی تهدید ایده بیله جك وهله اردلرنده
[illegible] قدر جسور
وجنکاور بولنان ملتلری تابعیت عثمانیه‌یه
بعدالادخال صداقت عثمانیه‌لرندن دخی
امنیت حاصل ایتدیره بیله جك اصول و
قوانین سیاستی [illegible] اهمیت ویره جك
برشیمیدر ؟

اکر « مفصل » سرلوحه‌سیله یازمقده
بولندیغمز اشبو قرون جدیده تاریخنی
اوروپاده بر اوروپالی مورخ یازمش
اولسه‌ده قرون جدیده‌نك کرك حلولنی
وکرك تجدداتنی اورادن بر نظر دقت
و حکمت ایله تماشا و تدقیق ایلسه‌ایدی
بلکه تاریخ عثمانینك اشبو مقدماتنه پك ده
او قدر لزوم کورمز و اهمیت ویرمز
ایدی ۰ انجق بز عثمانلی اولدیغمزدن و قرون
جدیده‌نك صورت ورودینی بورادن بر
نظر حکمت ایله تدقیق ایتمك مجبوریتنده
بولندیغمزدن [illegible] مقدمات تاریخ
عثمانیه‌یه پك بیوك بر لزوم و اهمیت
واردر ۰

باخصوص که کتابمزده شو مقدمات
[illegible] بر
قرون جدیده تاریخی اولمق ایله مکمل برده
تاریخ عثمانی اولمق کبی ایکی فضیلتی بردن
جامع اولمش اولور و اکا کوره قارئین
[illegible]
علی ذلك عثمان غازیدن بدأ ایله پادشاهان

و ۲۷ و ۲۸ [illegible] ایکیسی
[illegible] ۲۹ [illegible]
قوپنهاغ موزه‌سنده محفوظ دانواز بالطه‌سیدر ۰
۳۰ [illegible]
نظر دقته شایان اولدیغی کبی « ۳۱ »
[illegible] دخی [illegible]
مکسیقانك اون بشنجی عصر میلادیده‌کی
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] وجوده
کلمش ودیکری دخی شه مکسیقا سلاحی
[illegible]
[illegible]
دردر عدد کسکین طاشلر طاقیله‌رق یاپلمشدر ۰
[illegible]
آمریقانك الك مترقی اهالی قدیمه‌سی اولان
مکسیقالیلرك اوروپاده‌کی ملل قدیمه‌دن
پك چوغنه تفوق ایتمش اولدقلری اکلا-
[illegible] ۰

اسلحهٔ حجریه اوقدر اسکیدرکه بعض
مغاره‌لر درونده وطوپراقلر التنده چیقان

يشيمز ايچون برر مقالهٔ تدقيقيه وتنقيديه
يازمغه بسم الله باشلايه‌لم :

❊ عثمان غازى ❊

حضرت غازئ مؤسسك تاريخ ولادتى ٦٥٦ سنهٔ هجريه‌سى اولوب پدرى ارطغرل ٦٨٠ ده وفات ايتمش اولدیغنه كوره وفات پدر اثناسنده كنديلرينك يكرمى درت ياشنده برجوان شوكت عنوان اولدقلرى اڭلاشيلور . اولا بوكا دقت ايلدكدن صكره بر ده غازئ مشار اليه حضرتلرينك تاريخ استقلاللرى ٦٩٩ اولدیغنه دقت ايده‌جكز و بودقتله دخى كوروب اڭلايه‌جغزكه نائل استقلال اولدقلرى زمان كنديلرى قرق اوچ ياشنده بر مردكامل ايمشلر . بوحسابجه يكرمى درت ياشنه قدر امر پدره تابع بر برنس وقرق اوچ ياشنه قدر اون طقوز سنه مدت دخى معيتنده‌كى خلقه وتحت اداره‌سنده بولنان مدتكه قوماندە وحكومت ايدن برامير اولوب تاريخ وفاتلرى اولان ٧٢٦ سنه‌سنه قدر يكرمى يدى سنه بالكليه مستقل برحكمدار صورتنده زمان كچيرمشلردركه بوحكمدارلق ايله امارتلرى مدتلرى جمع ايدلسه قرق التى سنه‌يه بالغ اولدیغى كوريلور . ويتمش سنه معمر اولدقلرى حالده بومقدار عمرك قرق التيسنى كتوركشا برحكمدار اوله‌رق امرار ايتمش اولدیغى اڭلاشيلور .

بوحالده حضرت عثمان غازينك تاريخى بالطبع اوچ قسمه آيريلوركه برنجيسى پدرلرينك مدت حياتنده‌كى كنجلك زمانلرى وايكنجيسى مدت امارتلرى واوچنجيسى دخى مدت استقلاللرى تاريخيدر . بزدخى مشار اليهى بو اوچ نقطهٔ نظردن كمال تعظيم و حيرتله تدقيق ايده‌جكز . انجق مورخلر شكل وشمائل عثمانيه‌يى غازئ مشار اليه حضرتلرينك وفاتلرندن

وشمدى نوعلرى منقطع حيوانات قديمه‌يه عائد اولان كميكلر يانده بونوع سلاحلر ظهور ايتمسيله وحالبوكه ذكر اولنان كميكلر علم طبقات الارضك قشرارضى تقسيم ايلديكى طبقات ار بعه‌دن انجق اوچنجيسنده بولنان حيواناتك كميكلرى اولدقلرى قبول ايدلمش اولمسيله بوكا نظراً حتى بعض مدققلر « اوچنجى طبقه‌ده دخى انسان وارمى ايمش ؟ » ديه درين درين برملاحظه‌يه دوشمشلردر . بزلردن بومعلوماتى اقتباس ايتدكده اوله - يغمز اوكوست دمه‌ن بونى قبول ايده‌ميه‌رك ديوركه « ذكر اولنان سلاحلر اوزرنده برطاقم حيوانات رسملرى دخى بولنه‌رق اصل مدققلرك نظر دقتلرينى جلب ايتمكده درلر . حالبوكه بورسملر خرده‌بين ايله تدقيق اولنه‌رق اولا بعض ساخته كارلرك ياپدقلرى شيلر اولوب اولمديغنى تدقيق ايتمليدر » بوصورتله مقايسه‌سنده دوام ايدن موسيو اوكوست دمه‌ن اسلحهٔ مذكوره‌نك اوچنجى طبقهٔ ارضيه‌ده بولندقلرى شويله طورسون حتى طوفاندن اولنه ارجاع اولنه‌بيله‌جك قدر قديم اولوب اولمدقلرينى دخى تعيين

صکره یاز ارلرکه بز بو واديده انلره پیرو اوله‌میه‌جغز . هر وقعهٔ حیرت افزاسنی کوردکجه اوقودقجه اول شیرزاده شیرك شکل وسیمای قهرمانیلری دخی کوزلرمزك اوکنده جلوه‌کر اوله‌رق تزیید حیرتمزه یاردیم ایتمسی ایچون اولا ذات همایون بختلرینی تصویر ایده‌جکز .

غازی عثمان حضرتلری اورته بویلی غایت کنیش صدرلی اسمرجه تنلی ایری کوزلی چاتیق قاشلی برذات قهرمان صفات ایدیکه کوزلرینك قاشلرینك صاچلرینك بییق وصقالنك سیاه رنکلری کندیسنه « قره عثمان » نامنی دخی ویردیرمشیدی . وجودینك قسم اسفلی قسم اعلاسندن دها اوزون اولوب بوندن ماعدا ایران قدیم حکمدارلرندن اردشیردراز دستدنبری هیچ بر پادشاهده کورلمامش اولان بر حالی دخی قوللرینك غایت اوزون اولمسی قضیه‌سی ایدی . بردرجه‌ده‌که قوللرینی یانلرینه صالی ویردکاری زمان اللرینك اوجلری دیز حذالرندن اشاغی اینر ایدی . بو علامت علم قیافت اربابی نزدنده هنر ومعرفتده یکتا اولمغه وشان وشوکت صاحبی بولنمغه دلالت ایدر . حتی زبانزد اولمشدرکه بر آدمك فلانجه صنعتده بر مهارت کامله وکایده‌سی اولدیغنی اکلاتمق ایچون « ید طولاسی واردر » دیرلر . دیمك اولیورکه حضرت غازی دخی کشورکشالقده ید طولا صاحبی بر قهرمان ایدی . صدرك وسعتی قوللرك اوزونلغی و بازولرك قالنلغی حسبیله حضرت غازیده اوقدر قوت وار ایدیکه قوتك بودرجه‌سی برقاچ میلیون آدمده بربولنه‌مز . بر آزغین آتی ضبطه مقتدر اوله بیله‌جکی مبالغه‌یه حمل ایدیله‌مز .

ایده‌میور ایسه‌ده انسانلر ایچون اغاج وکمیك و بوینوزدن عبارت اسلحه‌یی متعاقباً بوطاشلرك ظهور ایلدیکی محققاتدن اولدیغنه کوره اسلحهٔ حجریه‌نك حقیقةً پك اسکی اولدقلرینه اصلا شبهه قالمز . بوقدمی بروجه آتی برنج وتیمور دورلری دخی موازنه‌یه خدمت ایده‌جکاردر .

(برنج وتیمور دورلری)

بابل وآثور وکلدان ومدوفرس ملتلرینك قدم مدنیتجه یونان ومصره بیله فائق اولدقلری اسلحهٔ قدیمه‌لرنجه ایدیلان تدقیقاتله دخی تحقق ایتمکده ونقط بوتدقیقات مدنیتك نه‌قدر اسکی برشی اولدیغنی ده الڭ زیاده وضوحله کوسترمکده‌در . واقعا ابتدای تأسسرندن میلاد عیسانك یکرمی بشنجی عصر متقدمنه کلنجه‌یه قدر بابل ونینوه طرفلرینك نصل اسلحه استعمال ایتمش اولدقلرینی بزه کوستره‌جك نمونه‌لر عیناً موجود دکلدر . حتی بوقدان میلاد عیسادن اوچ عصر متقدم اولان بشنجی سارد نپال زماننه قدرده کلمکده‌در . لکن بو ملل قدیمه‌نك کوره‌نك اسلحه‌دن محرومیتنه اصلا دلالت

طبیعت عالیه‌لری غایت حلیم اولوب فقط غضب ایده‌جك اولورلر ایسه ارتق قهرلرینه طاغلر تحمل ایده‌مز ایدی . مع هذا غضبلری اندر واقع اولور وعلی الدوام حلم وسکونله ارقداشلرینه و بنده‌کانه آثار لطف وتواضع کوستررلر ایدی . هله قناعتلری صوك درجه‌ده اوله‌رق بوندن دخی عظیم بر جومردلك نشأت ایلدی . یکندن النه کچن مالی دائما ارقداشلرینه و بنده‌کانه بذل و حسان ایدرلر ایدی . بو سببه مبنیدر که حین وفاتلرنده عادتا مال اطلاق اولنه‌جق برشیلری ظهور ایتامش کبی برشیدر .

ایشته بانیٔ بنیان ملیت و سلطنتمز اولان ذات عالی‌قدر بویله جسمانیة وروحانیة فضائل بشریه‌نك صوك درجه‌سنه وارمش بر قهرمان ولدقرندن بویله بر قهرمانه تابعیتله الی ماشاالله تعالی نام

نامیلرینه منسوبیت بزم ایچون اعاظم اسباب افتخاردندر .

عثمان غازی حضرتلرینك پدرلری برحیات اولدیغی زمانده‌کی کنجلکاری و بدن صکره دنی مستقلا تره اولنجه‌یه قدر کوریلان مدت امارتری ونهایت دنی استقلال اولنمقدن وقوع وفاتلرینه قدر مدت سلطنتری اوراده بشقه بشقه نظر انتقاددن کچوریله‌جك ایسه‌ده بونك ایچون دخی اول باول خبر ویره‌لم که مورخلر اشبو وقوعاتك کرك صورت وکرك زمان وقوعلرنده بعض مرتبه اختلاف اوزره درلر . اختلافات واقعه‌نك مقایسه‌سندن طوغری‌یه اقرب اولانی ترجیح ایتمك طبیعی ایسه‌ده بو مقایساتده بز اوروپا تاریخلری ترجیحاتنی وآنلر میاننده دخی [illegible] تقدیم ایده‌جکز . اوروپا مورخلرینی

ایده‌مز . زیرا عنعنه‌سیله متواتردر که میلاددن یکرمی عصر مقدم بابل حکمداری بلوس [illegible] وعرب [illegible] وینوسك زوجه‌سی مشهور سمیرامیس دخی [illegible] . بوخصوصده حرکات حربیه‌نك سلاحسز اجرا اولنه‌میه‌جغی کبی نمرودك بر بیوك صیاد اولدیغی دخی توراتلرده

مذکور اولدیغندن وصیدوشکار ایسه محاربه‌نك حیوانات وحشیه علیهنه اجراسی [illegible] استعمال ایتمش اوله‌جغی درکاردر . انجق [illegible] نام ایالك حکمدارلرندن صکره [illegible] ٧٥٩ [illegible] کیملرك حکم سورمش اولدقلری بیله مجهول

تقدیم و ترجیح ایتمك تاریخك فنیت عمومیه‌سنجه انلردن بالکلیه تباعد ایتمامش اولمق و بالخاصه مورخ هامری ترجیح دخی مومی الیه نه قدر تاریخ عثمانی وار ایسه جمله‌سنی اوقومش بولنمق حکمتلرینه مبنیدر . معهذا بونلرك حقیقتدن بالکلیه مباعدتلرینی کورنجه و بو مباعدتك دخی شان و منافع تاریخیه‌مزه مغایرتنی مشاهده ایدنجه نظر تنقیده برقات دها قوت ویره‌رك حقیقت ممکنه‌یی میدانه چیقارمق ایچون هیچ بر یورغونلقدن چکنمامك بزم ایچون ضروریات طبیعیه‌دندر . نصل که بو یولده برقاچ تدقیقات و تنقیداتمز بوندن اول دخی کورلمشدر .

عثمان غازی حضرتلرینك صباوتلرینه قدر نظر تدقیق ایصاله لزوم کوره‌میز . واقعا اوروپا مورخلری بعض مشاهیرك صباوتلرینی دخی ترجمهٔ حاللرینه قاته‌رق اوزون اوزادی‌یه تفصیلات ویررلر ایسه ده بزجه بر آدمك تاریخه تعلق و عائدیتی امور جدیه ایله اشتغال مکلفیتی آلتنه کیردیکی زماندن بدأ ایلر . شوقدر که اقوام شرقیه و بالخصوص حضرت غازی کبی رؤسازاده‌لر ایچون بو مکلفیت اوروپاده‌کی زمان مکلفیتدن اول واقعدر . ایروده بر نمونه‌سی دخی اورخان غازیده کوره‌جکی اوزره بر نورسیده اون یاشندن صکره عادتا بر قهرمان عد اولنور . حالا بوکونکی کونده چرکس و عرب و کرد کبی جنکاوران اقوام نزدنده یدی اون اون ایکی یاشنده‌کی چوجقلر جندی و سلاحشور عد اولنورلر . بونك برنجی سببی ذکر اولنان جنکاورانك سواری اولملریدر . زیرا بونلر رحم مادردن بر قهرمان اوله‌رق طوغدقلری جهتله متانت قلبیه‌جه اون سکز یکرمی یاشنده‌کی

قالدیغندن بوقدر بیوك و عمومی بر مجهولیته قارشو المزده اسلحهٔ قدیمه نمونه‌لری بولنه‌مامق پك ده استبعاد اولنه‌جق احوالدن دکلدر .

لکن ممالك قدیمهٔ مذکوره اسلحه‌سنه دائر هیچمی معلومات النه‌مامشدر ؟ خیر ! قدیم سلاحلرك نمونه‌لری اله کچیریله‌مامش ایسه‌ده میلاد عیسانك اون عصر مقدمندن یدنجی عصر مقدمنه قدر زمانلردن قالمه اوله‌رق بر طاقم محکوك مرمرلر اله کچیرله‌رك بونلر بابل و آثور طرفلری جنکاورلرینی او قدر واضح اوله‌رق تصویر ایتمکده بولنمشدر که انسان مرام ایده‌جك اولسه بونلره باقه‌رق اسکی سلاحلری تقلید و تجدید ایله اعماله مقتدر اوله‌بیلور .

اشبو مرمرلر یا عیناً و یاخود آلچی ایله آلنمش عینلری لونده و برلین و مونیخ و لوور [illegible] موزه‌خانه‌لرنده موجوددرلر . و محکوکاتك تدقیقندن اول باول آکلاشیلانی ممالك قدیمهٔ مذکوره‌ده بویله میلاددن اون بش عصر قدر مقدم استعمال اولنان اسلحه‌نك چاقق طاشندن اولمیوب یاپرنج

دلی قانلیلر درجه‌سنه دها سکز اون یاشلرنده واصل اولدقلری کبی دها حرب وجدال ایچنده بیویه‌رك والده‌لرندن ننی یرینه نعرهٔ جنك ایشتدکلرندن تجارب حربیه‌جه سکز اون یاشنده‌کی بویله قهرمانلر بزم یکرمی اوتوز یاشنده‌کی بابایکیتلرمزه بحق تفوق ایدرلر . بونلر احتمال که او یاشلره قدر هیچ بر وقعهٔ حربیه کورمه‌مش اولدقلری حالده انلر یا بر دشمنی تعقیب ویا بر دشمندن رجعت کبی وقوعاتك بر چوقلرینی آغوش مادرده ایکن بیله مشاهده ایدرلر . بوحالده او قهرمان صبیان ایچون اکرچه پیاده‌لك حقنده‌کی متاعب حربیه تحملدن خارج عد اولنور ایسه ده سواریده بو مشکلات واقع اولمدیغندن و انلر دخی همان عمومًا سواری اولدقلرندن هنوز تر وتازه بر جوان ایکن جانستان بر قهرمان اولملرینه راکب اولدقلری اسبلردن الدقلری قوت دخی

بزدیم ایدر . محرر عاجز بغدادده ایکن سواری ضبطیه‌نك خدمتی ایفا ایچون تشکیل اولنمش بربلوك چچن سواری ایچنده قوجه بر هموند شقیسنی جانسز اوله‌رق آتك طرناغی دیبنه دوشوردکدن ماعدا دیکر بریسنی دخی مجروح ایتمش اولان اون ایکی یاشنده بر چچن چوجغنی بر ارسلان یاوریسی رأی العین کورمش وشرف نوازشنه مظهر اولمشدر .

ایشته عثمان غازینك بویله بر صبی وهم ده بومثللو صبیانك سروری اولدیغی اصلا جای انکار اولمدیغندن پدرلری زمانده ودها حال طفولیتلرنده امر جهاده الشمش ایدیلر . انجق جنکاورلکی بوصورتده تصویر ایده‌یشمزه باقوب‌ده غازیٔ مشار الیه حضرتلرینی کوزی قاندن بشقه برشی کورمز برخوچین ظن ایتاملیدر . بالعکس علمایه مشایخه میلی زیاده وصحبتلرینه رغبتی فوق العاده بر نوجوان نجابت عنوان وخوب حتی

ویاخود تیموردن اولدقلری قضیه سیدر . زیرا اسلحه‌نك انتظامی واوزرلرنده‌کی نقوشی وحتی اوق یای بیله اسلحه میاننده داخل بولنمسی بو عصرلرده او محللر ایچون [illegible] دورینك چوقدن مرور ایتمش اولدیغنی کوسترر . براز دها صکره اعمال اولنان پرنج وتیمور اسلحه‌نك نمونه‌لری دخی حفریاتده [illegible] [illegible] مخصوص اولان و بناء علیه ینه پك اسکی [illegible]

اسلحهٔ مذکوره بلافرق پرنج وتیموردن معمول اولدقلرینه نظراً مدققلر انلردن دها اسکی زمانلردن قالمه مرمرلر اوزرنده مرتسم اولان اسلحه‌نك دخی حجم و شکلجه بونلره [illegible] [illegible] [illegible] هپ پرنج وتیموردن معمول اسلحه موجود اولدیغنه قناعت ایلدکدن ماعدا هانکی [illegible] عصری عد ایده‌جکلرینی ده حکم ایده‌میوب

اسلحهٔ قدیمه لوحه ۲

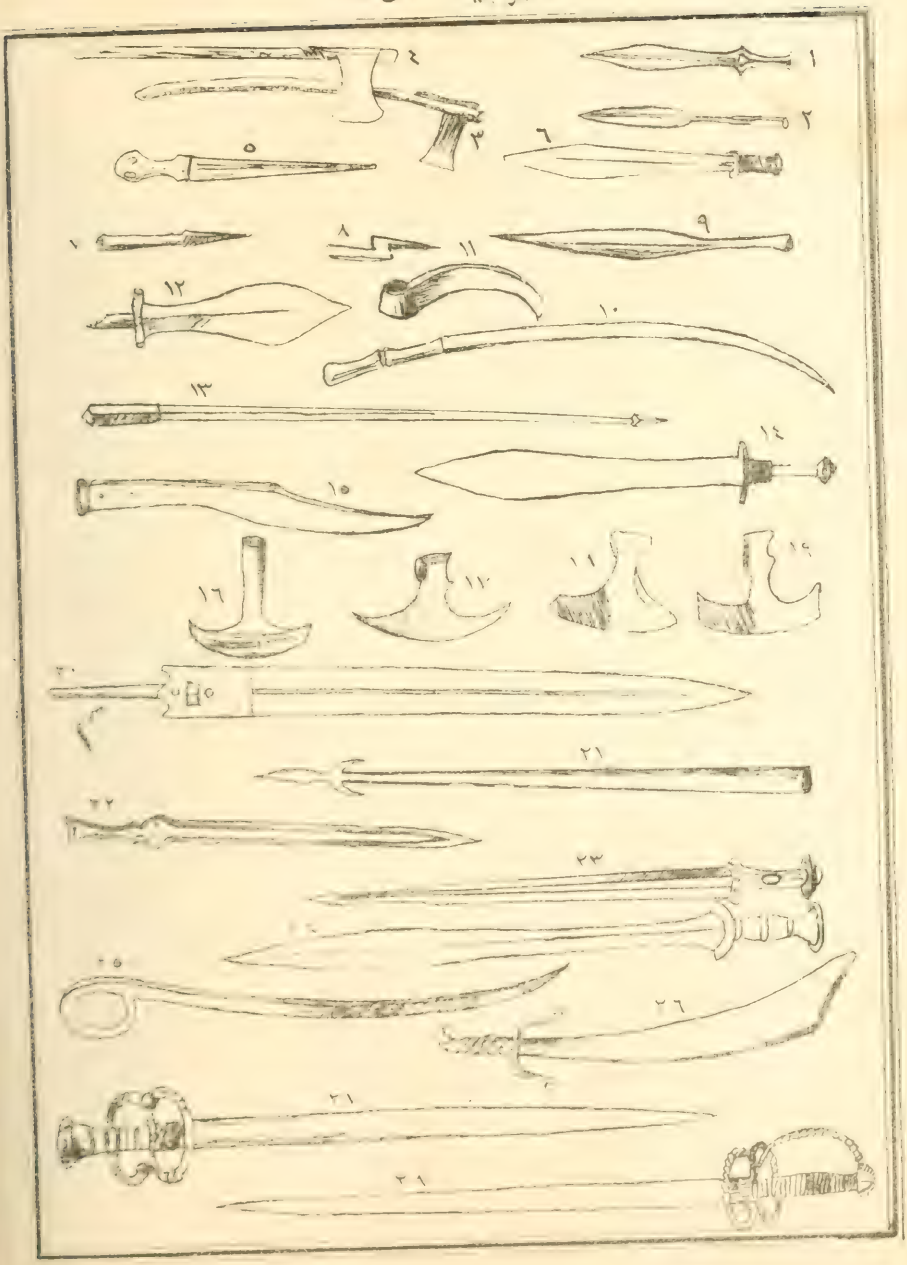

اسلحهٔ قدیمه لوحه ۳

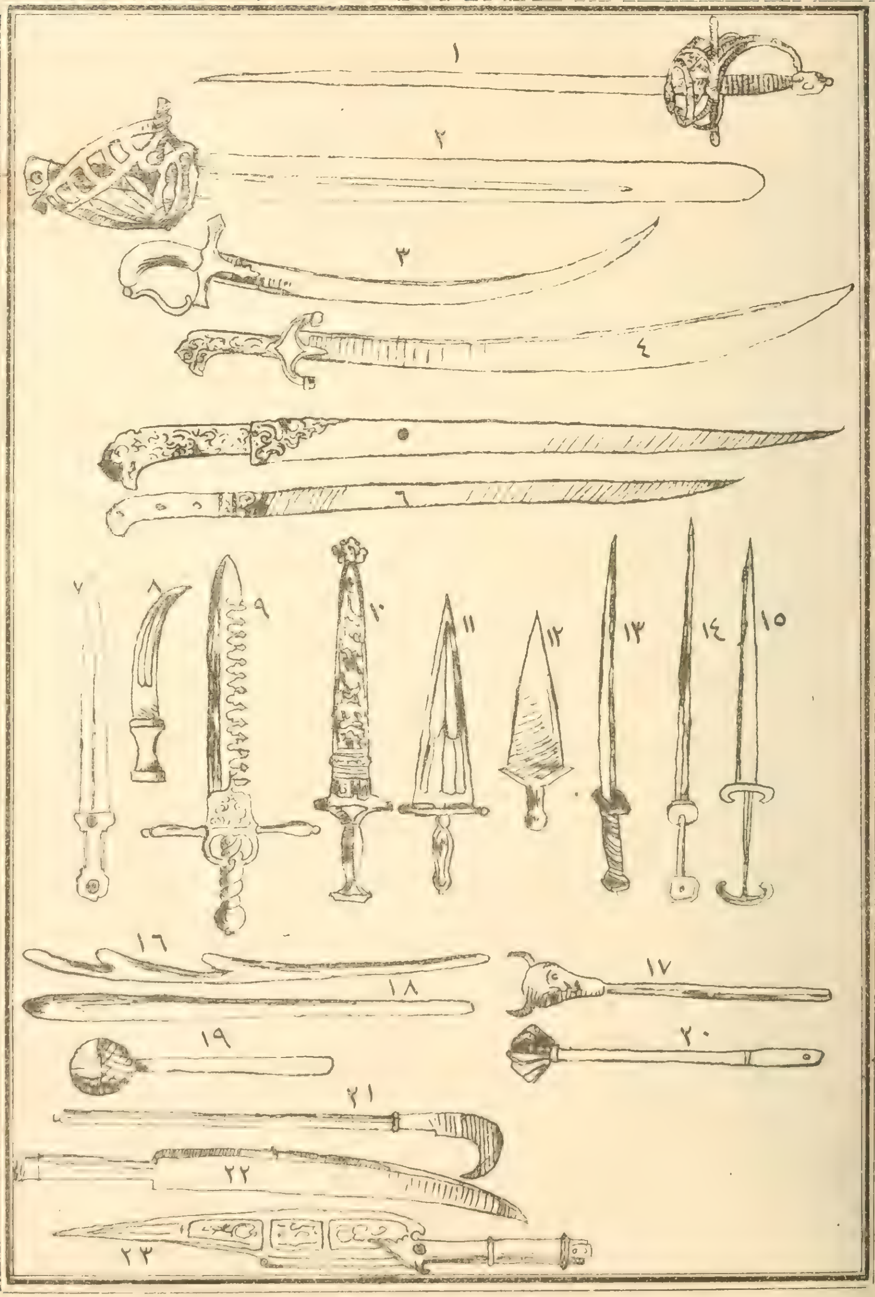

كنجلكرى چاغنك اك پارلاق اك شاعرانه
برحالنى دخى ايشته علما و صلحايه اولان
بو محبتى ايقاع ايتمشدر . شويله كه :

اوز مان علم وزهد ايله شهرتشعار
اولديغى كبى حضرت غازى يه پيدا
ايلدكلرى تعلقدن طولايى تاريخچه دخى
براهميت المش بولنان شيخ ادبالى حضر-
تلرى عن اصل اطنه اهاليسندن اولدقلرى
حالده اكمال تحصيل واتمام چله وسياحت
ايچون سوريه طرفلرنده طول مدت
اقامتدن صكره كلش سلطان اوكى سنجا-
غنك مركزى بولنان اسكى شهرجوارنده
واقع ايت بورونى نام قريه ده اختيار اقامت
ايلمشيدى . شيخ مشار اليهك صفاى
ارواح مستفيض اولان صحبتلرى اطراف
اهاليى دائما كنديى زيارتلرينه جلب
ايلديكى كبى بالخاصه غازى عثمان حضر-
تلرى منسوبيت شيخ روشن ضمير ايله
فيضياب اولمغه هوسكار اولهرق صيق
صيق صومعه لرينه كيدرلر و مستمعات جان
بهارلريله مادى ومعنوى استفاده لر ايدرلر
ايدى .

حضرت شيخك مال خاتون نامنده بر
دختر عالى اخترى وارايديكه شاعرانه
تصويرى ايچون شويله كوزل بويله
نازك ديه تفصيلاته كيرشمك بحق عبث
اولورسه ده بر قاچ مشاهده دن صكره
حضرت غازينك تسخير قلبنه موفق اوله-
جق قدر جاذبۀ حسن وآنى اولديغى
درميان ايتمك اصلا مبالغه يه حمل اولنه مز .
مطمح نظر يكى كنديسنه بركديمين اتخاذينه
قدر زور بازوى عثمانينك مقتدر اوله بيله-
جكى دركار ايديسه ده خصائل قهرمانينك
تمامنه برتماميت كامله ايله نائل اولان اول
مرد زاده مرد پرستكارى اولديغى اول
دختر فرد حقنده حبه قدر جبر وشدتى

بلكه يا بويله پرنج و تيمور عصرلرى ديه
ايديلان تفريق و تقسيملره حكمسزلكنده
و ياخود بو حالك انقلابات بشريه حدودى
خارجنده صايله جق قدر قديم اولديغنه قنا-
عت ايتمشلر و هر حالده اسلحۀ مذكوره نك
دلالت ايلدكلرى قدم ترقيات بشريه اوزرينه
حيرتده قالمشلردر .

بر نومرولى لوحه مز اوزرنده اشبو
سلاحلردن بعضلرينى رسم ايلدك . بونلردن
« ٣٢ » رقميسى بر آثور بالطه سيدر كه بلنوه-
ده ظهور ايدن بر منقوش مرمر اوزرنده كى
عسكر رسملرينك اللرنده اولهرق اندن
استنساخ اولنمش و بونك پرنجدن وياخود
تيموردن اولمسى قطعيا حكم ايديله ميه رك
فقط تيمور اولمسنه دها زياده احتمال ويرلمشدر .
« ٣٣ » نومروليسى ينه اولكى كبى بر مرمر
اوزرندن استنساخ ايدلمش فقط ايكى يوزلى
بر آثور بالطه سيدر . « ٣٤ » نومروليسى
بر پرنج قمه جدركه نامور ومرابى خرابه سى
قازيلور ايكن بولنه رق سوزندى زما-
نندن قالمه اولديغى اكلاشلمش و لوور
موزه خانه سنده قونلمشدر . بو قمه جك برعينى

قبه قدر بر قصور اولمق وزره تعلق ایلد-
یکندن نئی مراد اولمق ایچون مرنسوبه
مرحمت ایسدی . مال خاتونی پدر بزرکوا-
رندن قزل پیغمبر موجبنجه زوجه‌لکه
طلب ایتدی .

حضرت ادبالی حدود شرعیه‌سنه
واقف بر ذات کامل و عارف و [illegible]
اوغوزقردغان نسلندن ارطغرل زاده عثمان
لك کبی بر امیرزاده امیره کندیسی کبی
خرقه پوش بر درویشك قزی کفو اوله-
میه‌جغنی در پیش ایلیه‌رك طلب عثمانی‌یی
رد ایتمش ایدی . بر عاشق ایچون بویله بر
معامله نه درجه‌لرده موجب یأس اوله‌جغی
امر آشکاردر . حضرت غازی بو مأیو-
سیته حق عالی ادبالیده اصلا جبر وشدت
کوسترمك شویله طورسون حتی اسرار
عاشقانه‌سنی هیچ بر کیمسه‌یه فاش دخی
ایتمامش ایدی . ایکن اسکی شهر بکی کبی
بعض ارقداشلری حضرت عثمانك حال
وشانندن درد درونني اکلایه‌رق استنطا-
قات تدریجیه ایله واقف اسراری اولمشلر
ایدی .

میر عثمان شوکت عنوان اسکی شهر
بکنه مال خاتونك [illegible] حسن و آنی بر
امانت کبرا اوله‌رق تودیع ایلدیکی حالده
میرمشار الیه بو امانته خیانت دیمك اوله‌رق
مال خاتونه قولاقدن عاشق اولمزمی ؟
ایشته بو حال ایشه الڭ بیوك خیال نویسان
ارباب قلمی عجز والهانه‌ده براقه‌جق بر
حکایه‌نك بحیه رنك و صورتنی ویردی .

اسکی شهر بکی دخی مال خاتونی پدرندن
کندی زوجه اوله‌رق طلب ایلدکده ادبالی
قزیله انك آره‌سنده دخی کفوی حکمه
مدار اوله‌جق هیچ بر مناسبت کوره‌مدکدن
ماعدا اوجه عثمان بکه جواب رد ویرمش
اولدیغی حالده شمدی میرمشار الیهه قزینی

دخی لوندره موزه‌سنده محفوظدر « ۳۵ »
نومرولی رسم دخی منقوش مرمر اوزرندن
استنساخ ایدلمش بر [illegible] . «۳۶»
نومرولی قیلیج درس قدیم [illegible]
قبضه‌یه [illegible] . بوده بر حرکت
عسکریه تصویر ایلیان مرمر منقوشدن رسم
اولنمش ورنج و یاخود تیور اولدیغی مشکوك
قالمشدر . «۳۷» نومرولی قلیج [illegible]
[illegible] نومرولی [illegible]
عینله مظهر و «۳۸» نومرولیسی دخی اوتوز
التی نومرو ایله برابردر . «۳۹» رقملی سا-
طور آوور اسلحه‌سندن و [illegible] ایکی [illegible]
[illegible] بولنه‌رق برنجی
برلین و دیکری لوور موزه‌سنده حفظ اید-
لمشلردر . [illegible] «۴۰» نومرولی
پای مدیا اسلحه‌سندن اولمق اوزره بر مرمر
محکوك اوزرنده استنساح ایدلمش و بونك
مطلقا تیوردن اولمسی حکم اولنمشدر . «۴۱»
نومرولی خنجر آوور اسلحه‌سندرکه [illegible]
[illegible] مرمر اوزرندن استنساح
ایدلمش [illegible]
و بو مثللو صورتلر یالکز برنج اسلحه‌ده کور-

ویره‌جك اولورسه ارتق بوكا عثماندن بكلك ولایجه متانت و حیر قهرمانیسی ده كفایت ایده‌میه‌جكنی بیلمه‌كز اكاده جواب رد ویردی .

حضرت شیخ قدمجه غازی عثمانه ویرمش اولدیغی جواب رددن طولایی غازیء مشار الیهك حشمندن هیچ قورقمـمش ایدی . زیرا قلبنده جمیت مردانه اولان عالی خصلت برقهرمان ایچون فضولی جبرلر شدتلر اصلا تنزل اوله‌جق شیلردن دكلدر . حالبوكه اسكی شهر بكی بوقضیه‌نك انسنیه نائل آدم دكل ایمش كه شیخ‌دن الیه اكا ویردیكی جواب رددن طولایی حشمندن امین اوله‌مدی . [illegible] اولان ایترونی قریه‌سی اسكی شهر جوارنده بولنه‌ عبید میر مشار الیهك تحت حكومتنده بولندیغندن اورایی ترك ایله ارطغرل غازینك حدود امارتی داخلنه نقل مكان ایلدی كه اشته بو حال شفقت عثمانیه‌نك حضرت ادبالی نظرنده یه‌جك بر درجه‌ده اولدیغی نزد شیخده دخی مسلم بولندیغنه دلالت ایلر .

فی الحقیقه اسكی شهر بكی حشمندن قورقیه‌جق بر بد طینت ایمش . الدیغی جواب رددن غضبلندیغی كبی شیخك حدود ارطغرل غازی‌یه التجاسندن دخی [illegible] میر عثمانه قزینی ویرمكه رضاسنی حس ایدرك بوكا دخی حسد ایلدی . بهمه حال عثمان غازی‌یه بر فنالق یاپه‌رق انتقام سودالرینه دوشدی .

بر كون میر غازی احبابندن [illegible] حكمت خانه‌سنده مسافر ایدی . قرنداشی [illegible] دخی بر یرده بولنیور ایدی . اسكی شهر حاكمی خصمنی طارپرده صقشدیرمق فرصتندن استفاده ایچون جوارده‌كی روم تكفورلرندن خرمن قیا

لمكده بولنمسند نظراً بونك دخی پرنج اوله‌جغی حاصل اولمشدر . [illegible] دوزسنه‌ده در . «٤٢» [illegible] تیموردن [illegible] [illegible] دوزسنه‌ده [illegible] [illegible] [illegible] .

اشبو [illegible] ایلدیكی درجه‌قدمی [illegible] اتحمله غرق اولوب كتمك مرتبه‌سنده اسكی اولدقلری [illegible] ویاپرنجدن هم ده برمهارت [illegible] نعانه ایله اعمال ایدلمش اولملریدر .

«٤١» نومرولی خنجر حقیقةً براثر نفیس [illegible] [illegible] درجه ترقیسنی [illegible] .

[illegible] احوا ریخیدلری عادتا مجهول اولان مملتلرك طاش اسلحه‌سی هیچ بولنمیوب پرنج و تیور اسلحه‌ [illegible] رلدیكی و مصر دخی قدمجه همان بو مملكتلری [illegible] .

حاكمى كوسه ميخال و برمقدار آدملريله
سلاح بدست اولديغى حالده مير عثمانى
كنديسنه تسليم ايتمى ايچون صاحب
خانه يى تضييقه باشلادى . صاحب خانه
حقوق و وظائف مهمان پرورى يه رعايتدن
آيرلمامش ايدى . هلاكى كوزه الديروب
عثمان غازى يى رقيبنه تسليم ايتميه جكنى
قطعياً درميان ايلمشيدى .

عثمان غازى طيشاريده كى كورلتى يى
طويوب نه ايدوكنى اكلاينجه قرنداشيله برابر
همان سل سيف ايدرك اقامتكاهلرندن طيشارى
يه فرلاديلر . شفقت لازم اولان يرلرده قوزى
كبى حليم اولان اول صاحبقران زمان
رقيبنك انچقلغى اوزرينه كوپورمش بر
ارسلان كسيلرك حريف ايله اويله بر چار
پشش چارپشدى كه ارسلان كبى كوكره يه-
رك كلمش اولان رقيب جنابلرى طاوشان
كبى اودى قوپه رق قاچمقدن بشقه كوستره
جك هنر بوله مدى . بيچاره كوسه ميخال
ايسه فراره موفق اوله بيله جك حالده بو-
له مدى . كريبان مغلوبيتى مير عثمانك دست
مظفرانه سنه تسليم ايتدى . انجق كوسه
ميخال بو مبارزه ده مير عثمانك كوستر ديكى ار-
سلانلغه اوقدر حيران اولدى كه بويله بر
قهرمانه قول اولمق دخى جهان بها بر شرف
اوله جغنى ايمان كامل ايله جزم ايدرك او
دقيقه دن بدأ ايله اره لرنده اخوت درجه سنده
بر محبت پيدا اولدى .

واقعا تاريخلرده تفصيلات لازمه و
تطويلات مقتضيه سى كورلميور ايسه ده
بويله بر مبارزه نك اوزمانلر اطراف وجوا-
ره قدر عكس انداز ولوله اوله جغى دركار
در . ديمك اوليوركه هركس اسكى شهر
حاكمى ايله قره عثمان غازى اره سنده مال
خاتوندن طولايى قليج چكلديكنى ايشتمش
اولديغى و غالبا ايسه حضرت عثمانده قالمش

ايكى نومرولى لوحه مزده « ١ » رقملى رسم
اعلا بر خنجر و « ٢ » رقمليسى بر غارغى او-
جيدرلركه پرنجدن معمول ولوور موزه سنده
محفوظدرلر . بونلر ميلاد عيسادن يكرمى
عصر اول اولدقلرى حكم اولنيور . « ٣ »
اشارتلى بالطه لوور و « ٤ » اشارتلى ديكر
بالطه لوندره موزه سنده محفوظ و پرنجدن
معمول مصر بالطه لريدر كه صاپلرى دخى
غايت مسرت بر نوع اغاجدن و يه رق ... .
نده در . بونلر مقابر قديمهٔ مصريه ايچنده
بولنمشلردر . « ٥ » نومرولى خنجر يكرمى
سكز سنتى مترو طولنده پرنجدن و قبضه سى
بوينوزدن معمول بر مصر سلاحى اولوب
تبث خرابه لرنده بولنمش و « ٦ » اشارتلى سا-
طور دخى پرنجدن معمول اولديغى حالده مصر
ده ظهور ايتمش ايسه ده بو ساطورك شكلى
اسلحهٔ يونانيه دن اولديغنى كوسترر .

يونانيلر مدنيتجه مصريلردن صكره اولد-
قلرى كبى اسلحه جهتندن دخى انلردن مؤخر-
درلر . شعرا ... زمانى يعنى ميلاددن
اون عصر قدر مقدم يونانستانده على العموم
پرنج سلاحلر استعمال اولنورلر ايدى . فقط

بولندیغی حالده دخی جناب غازی شیخ ادبالی یه اصلا منت قویمامش وارتق راز پنهان آفاقی طوتدیغی حالده بهمه‌حال مال خاتونی کندیسنه و برمسی ایچون هیچ بر کونه تضییقده بولنمیوب کوکلی اول مال کرانبهای حسن و جمالك پك فقیری پك محتاجی اولدیغی حالده هیچ بر کیمسه‌نك وهرکس میاننده بالخاصه جواب ردینی الدیغی حضرت ادبالینك مالنی رضاسز المغی شانه لایق کوره‌مدیکندن غایت عالی اولان استغناسنی قناعتنی صبرینی تحملنی محافظه ایتمشدر . چونکه میرعثمان بو وقعه‌دن دها ایکی سنه صکره‌یه قدر مال خاتونله بکام اوله‌مدیغی تواریخده مقیددر .

هوا وهوس وعشق وغرام ماهیت انسانی تدقیق خصوصنده اوقدر دقیق برر میزاندرلرکه بونلردن زیاده انسانك ماهیتنی میدانه قویه‌جق هیچ بر محك بولنه‌مز . انسان بر یره کوکل دوشوردیکی زمان امید وصالی بردوام اولدیغی مدت اکرچه تعظیمات فائقه و تکریمات لازمه‌ده قصوری اولمیه‌رق بالعکس دکرندن بیله زیاده تأمین اختصاصه چالشور و فدای جان درجه‌سنده بیوکالکار کوسترمکه یلتنور ایسه‌ده امیدی یأسه تحول ایدر ایتمز الك بیوك خصومتی دخی ینه اوفدای جانه لایق کوردیکی محبوبه‌سی حقنده روا کورمك رذالتندن چکنمز . اندن هیچ بر فنالق کلمیه‌جك بیله اولسه هیچ اولمزسه دیلی ایله اولسون فنالقلر ایتمکه وبو صورتله اخذ ثاره غیرت ایلر . حالبوکه عثمان غازینك الندن هرشی کلدیکی حالده مأیوسیت عاشقانه‌سی کندیسنی ذره قدر بیله انتقامه سوق ایتمیه‌رك مبارزه‌سندن ایکی سنه صکره‌یه قدر زمانی هب بر حال نومیدیده کچیرمکه قانلانمسی مایهٔ انسانیتنك نه‌قدر مکمل اولدیغی

اوزمانلر یونانستانده تیور مجهول دکل ایدی . بلکه هومرك دخی اعتراف ایلدیکی اوزره ایشلنمسی غایت کوچ عداولندیغندن سلاحلر برنجدن یاپیلورلر ایدی .

یونان قدیم وانلرله برلکده تاریخه مشترك اولان اتروسق خلقنك سلاحلری تیج و قصاطوره وجریدکبی آتیلور حربه وعادتا غارغی ایله برده تیروکمان ایدی . بابل وآثور وسائر ملل قدیمه‌دن اغلبی کبی یونانیلر دخی مجلری وقصاطوره‌لری صاغ طرفلرینده آصارلردی . الك قدیم زمانلرده بیله یونانستانده اوق و یای بولنمسی هر ترقیلرندن اول سلاحجیلقلری ایله ایلرویه کیتمش اولدیغنه دلالت ایدر ایسه‌ده قدیم یونانیلرده سواری اولمدیغی کبی آته بینمسی مبین اوله‌جق کلمه دخی لسان مزکورده کورلمامشدر .

ینه اشبو ایکی نومرولی لوحه‌ده « ۷ » نومرولی عارغی ایله « ۸ » نومرولی سونکی رومالیلرك جریدکبی قیصه بر دکنکه طاقه‌رق قوللاندقلری اسلحه دندرکه مایانس موزه‌خانه‌سنده محفوظدر . « ۹ » نومرولی سلاح دخی ینه بوجنسدن فقط دیکرلری اون

[illegible] اثبات ايتمزمى ؟

نهايت بو مسئلهٔ شاعرانه و عاشقانه‌يه [illegible] [illegible] [illegible] مورخلرى شرقليلرك رؤيالرينى خيالات و اوهامه حمل ايدرك مجرد بزم خيالات پرست اولديغمزى اثبات ايچون رؤيالرمزى تا[illegible] [illegible] عقايدمزك طوغريلغى دعواسندن واز [illegible] ايله « الهامات و تغليطات » نام ديكر بر اثرمزده بو بابده‌كى تدقيقات فنيه و تحقيقات [illegible] [illegible] صادقه‌سنى وهم و خياله حمل ايتمكدن براز حيا ايدرلر . هله بعض مورخلر مير عثمانك رؤياسى مجرد مال خاتونه ايصـال دست [illegible]

[illegible] حكمه قدر واردرلركه غازئ مشار اليه [illegible] [illegible] [illegible] ايتمك ايستمش اولسـه اسكى شهر حاكمنك ياپه‌مديغى زور بالغى كنديسنك ياپه‌بيله‌جكى در پيش اوننجه بو افترادن دخى مير عثمان [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بدرتام حالنى الدقدن صكره آغوش عثمان غازى‌يه ايمش واصـل اولمش . بعده ناف حضرت غازيدن برشجر عظيم ظهـور ايتمش . بيودكجه بيو يه‌رك اغصان و اوراق [illegible] [illegible]

بش سانتى مترو اوزون اولدقلرى حالده بو يكرمى سكز سانتى مترو طولنده اوله‌رق كذلك مايانس موزه خانه‌سنده محفوظدر [illegible] ميلاد عيسى آثارنده داج دينلان شمديكى [illegible] [illegible] [illegible] تيور بر رومان قصاطوره‌سى اولوب المانياده بولنمشدر . [illegible] سنده محفوظ جريد شكلنده بر تيوردركه

بشقه برده امثالى بولنه‌ميوب نه ايدوكى دخى [illegible] محفوظ و تيوردن معمول برجرمن بچاغيدر . [illegible] بالطه‌لر هپ جرمانيا بالطه‌لرى اولوب ياالمرى وياخود الچى ايله النمش اولان اعيانلرى پارس و زوريخ و سيغمارينكن موزه‌لرنده‌در .

جبال قفقاس ایله توروس واطلس وهوسما
طاغلری هپ بوشجر احضرلك آلتنده
سایه‌بان اولدقلری کبی دجله وفرات ونیل
وطونه نهرلری دخی ینه انك سایهٔ لطیفی
آلتنده جریان ایدیورلر ایمش . بتون
صحرا مزروعات کوناکون ایله مملو اولوب
طاغلرك لطیف اورمانلرندن نبعان ایدن
چایلر دخی یلان‌قاوی مجرالریله اشبو تارلالر
ولطیف سرو وکل اورمانلری آره‌سندن
جریان ایلیورلر ایمش . اوزاقدن اوزاغه
برطاقم شهرلر وقصبه‌لر کورلیورایمش‌که
پارلاق قبه‌لری وقله‌لری دیکیلی طاشلری
وسائره‌لری اوزرنده هلال قمر نور افشان
ایمشلر . هله مناره‌لری اوزرنده مؤذنلرك
آوازهٔ لطیفه‌لری بلبللرك قوشلرك نغمه‌لرینه
قاتشه‌رق تشنیف اذان اهل ایمان ایدیورلر
ایمش . بواره‌لق شدتلی بر روزکار چیقمش
اوشجر عظیمك یاپراقلرینی اطراف مما-
لكك هر بر ینه طوغری احاله ایدلدکدن
صکره بر ین و بحرین اره‌سنده بر خلقهٔ
زرینه وایکی صاری یاقوت ایله ایکی‌ده
زمرد اره‌سنه قونلمش برالماسپاره آسا
پارلایان شهر قسطنطینیه‌یه طوغری
اماله ایتمش . غازی عثمان تام بوخاتمی پارمغنه
طاقق اوزره ایکن خوابدن بیدار اولمش .

حضرت عثمان او یقودن اویانجه بو
رؤیایی شیخك مریدانندن درویش طور
غوده حکایه ایدرك رؤیانك مدلولی ایسه محتاج
تعبیر اولمامغله درویش بورؤیایی ادبالی‌یه
عرض ایده‌جکنی بیان ایدنجه میرعثمان
منع ایتمك شویله طورسون بالعکس
اکر نائل مرام اولورسه بر چای کنارنده
و بر جامع یاننده کندیسنه بر صومعه بنا
ایتدیره‌جکنی دخی وعد ایتلشیدی .

ایشته بانئ بنیان سلطنتمز اولان
حضرت عثمانك تزوجی بو صورتله و

« ٢٠ » اشارتلی شکل اسکی فرانسزلرك
برمتروطولنده برقلیج تیوری اولوب پارسده
طوبجی موزه‌سنده و« ٢١ » رقلیسی ینه فرا-
نقلرك برحربه‌سی اوله‌رق مذکورموزه‌ده
و«٢٢» نومرولیسی پرنجدن معمول براسکی
یونان قلیجی و« ٢٣ » و« ٢٤ » نومرولیلری
دخی ینه بویله پرنجدن معمول یونان اسلحه‌سی
اولوب هپ پارس طوبجی موزه سنده محفو-
ظدرلر .

(اسلحهٔ منتظمهٔ حدیدیه)

بورایه قدر عرض ایلدیکمز سلاحلر
میاننده هم پرنجدن هم‌ده تیموردن اسلحه
موجود اولوب قارئلرمز اکر دقت بیورمشلر
ایسه پرنج اسلحه‌نك دها منتظم ودها سوسلی
اولدقلرینی کورمشلردر . زیرا پرنج اسلحه
اکثریا اریتیلوب اصاغه صورتیله اعمال
اولندیغندن قالبنی یاپمق خصوصنده اختیار
کلفت ایله سلاحلر بالطبع کوزل اولورلر ایدی .
تیمور ایسه مطلقا اورس وچکیچ ایله دوکلمه
واندن صکره بشقه‌جه اکه وقلم ایله ایشلنه-
مکه محتاج اولدیغی ایچون اول قدر منتظم اوله-
مامق طبیعیدر .

درویش طورغودك دلالتیله وقوعه
کالدیکندن مال خاتونك دست ازدواجیله
برابر استقلال سلطنته دخی نائل اولمش
بولنان غازی عثمان درویش حقنده‌کی
وعدینی ایفا ایدرك [illegible]
دقدن ماعدا کلی اوقاف دخی تخصیص
ایتمش و یکی عصره قدر [illegible]
بی بو اوقافدن استفاده ایتمشدر .

حضرت غازینك پدری ارطغرلك
وفاتی بر چوق تاریخلرده ٦٨٠ سنهٔ
هجریه‌سنده وقوعه کلمش اولمق اوزره
مقید اولوب بناء علیه میر عثمانك بر زوجه
آتی حکایه ایده‌جکمز باشلیجه بعض غزواتنك
وفات پدردن صکره وقوعه کلمش اولدیغی
[illegible]
[illegible]
٦٨٧ سنهٔ هجریه‌سی اولمق اوزره قید
ایدرك میر عثمانك مقدمات غزواتنده ارطغرلك
[illegible]
[illegible]
مختصر عثمانلی تاریخنده بو ایکنجی
روایتی ترجیح ایتمشیز . مع هذا پدرلری
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
باباسی بر حکومت رئیسی بر قوماندان اولمق
اوزره حرکات قهرمانه‌سنده بولنمش اولد-
[illegible]
[illegible] .

مقدمات نشئتلرنده میر عثمانك جها-
[illegible]
[illegible]
دائما خوش کچنمه‌سنی ترجیح ایدر ایکن
[illegible]
[illegible]

اما صنایعك ترقیسی اوزرینه تیور اسلحه
[illegible]
صکره ارتق رغبت تیوره تحول ایلدیکی کبی
بونلرك نفاستلری دخی آرتدقجه آرتمشدر .
[illegible] « ٢٥ » رقمیه
کوستریلان قلیج صاپی دخی کندیسندن
[illegible]
[illegible]
درسد موزه‌سنده محفوظدر . « ٢٦ » رقملی
سلاح اون بشنجی عصرده المانیاده
[illegible]
پالادر . « ٢٧ » و « ٢٨ » رقملی کوزل بچاقلر
المانیانك اون التنجی عصر اسلحه‌سندن او-
لوب سیغمارینکن موزه‌سنده محفوظدرلرکه
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
شایان دقت دکل ایدی . بلکه تیموری کوزل
دوکوب مواد ضعیفه‌سندن تطهیر ایتمك و
بعده کوزل صو ویرمك دخی جملهٔ ترقیاتدن
اولوب بناء علیه « تیمور دتیموری کسدیرمك »

انداز اولدیغنی کورەرك بونی مطلقا دولت وسلطنت ایله تفسیر ایلمسی کبی علامتلر اول قهرمانی ایقاظ ایدەجك شیلر اولدیغی کبی برازده قومشولرینك اطوار خصومتکار یلری حضرت غازینك کشورکشالغه باشلاملرینی موجب اولمشدر . بوقسه قرەجه حصاری ارطغرل غازی دها سکودە ابتدای ورودنده فتح و استیلا ایتمش اولدیغی حالده مؤخرا ینه رومیلرك استیلالرینه ترك ایتمش اولمسی استیلای ممالك عزمنده بولنمدیغنی کوسترەجکی کبی بیلەجك حاکمی ایله اولان بر معاهدەسی دخی ینه مسالمت پرورلکنی اثبات ایدر . شویله که : کتشیش ضغنك رقیبسنده بولنان آنجلوقوما یعنی اینه کول تکفوری غازی ارطغرلك یایلاقدن قشلاغه وقشلاقدن یایلاغه کلوب کیتدیکی سـرده حیدودلرینی بولنی کسدرك آنده برده مال غصب ایتمکه جسارت ایتمکده اولمسیله اکرچه مرقومك حقندن کلمك برامر دشوار دکل ایدیسەده کامت حربیەیه نزوم قلمامق و بولده هرحالده سبکبار بولنمق ایچون بیلەجك تکفوری ایله اتفاق ایدرك یایلاغه کیدر ایکن ذی قیمت اشیایی بیلەجك قلعەسنه امانت براقغه وحتی بوندن بروهمه یول آچلمسون دیه اشیای مذکورەیی قادینلر واسطەسیله قلعەیه ایصال ایتمکه قرار ویرمشر ایدی .

ایشته بوقرار عثمانلیلرك صلح ومسالمت وآرامش وآسایشه اولان میللرینی تعبیر ایلرکه بیلەجك تکفوری ایله عقد اولنان بومقاولەیه میر عثمان دخی رعایتده دوام ایتمش ونیجه سنەلر بوکا رعایت ایدیله کیتمشدر . حتی هردفعه یایلاقدن قشلاغه عودت اولنور ایکن عثمان بك تکفور مرقومه اعلا قالیچەلر و طلوملر طلومەی

ضرب دنال اولمش ایدیکه بوحالده اولور اولمز زرهلر بوکوزل سلاحلره طیانەمدقلرندن زرهلری قالنلاتمغه دخی مجبوریت الویرمشیدی . ایشته اوچ نومرولی لوحەده « ١ » و « ٢ » اشارتلی خنجرلر بونلردن اولوب اون التنجی عصرده المانیا وونەدیکده استعمال اولنمشلردرکه طوللری بر متروندن زیادەدرلر . هله « ٣ » نومرولی قلیج اولا هندلیلرك وبعده عربلرك استعمال ایلدکاری « خراسانی » دینلان اعلا تیموردرکه عربلرك ماهر قوللری ایله اورلدیغی زمان بر سواری یی کوبکنه قدریارەلر ایشته بونلردر . « ٤ » نومرولی سلاح دخی زنه و تیرلرك استعمال ایلدکاری یالالردرکه تیمورلرینك نفاستی وقبضەلرینك سوسی انلری دخی اسلحهٔ منتظمه و نفیسەدن عد ایتدیریر . « ٥ » و « ٦ » نومرولی بچاقلر عثمانلیلرك قوللاندقلری یتاغانلر اولوب عثمانلی پالالری واشبو یتاغانلرك دخی قرق الی وحتی ایچنده پارمق قالنلغنده برده تیمور اولدیغی حالده کسدکلری ز بازدر . اشبو خنجرلر و بچاقلر حالا بوکون دخی استعمال اولنمقده بولندقلری کبی « ٧ » نومرولی ... « ٨ » .

بالمر يتيرلر ومحصولات واقعه‌لرندن سائر شيلر كتوروب حفظ امانت جهتيله كوسترديكی دوستلغك مكافاتنی ده ايفا ايلر ايدی . فقط اينه‌كول تكفورينك عثما[illegible] [illegible] عداوتی دخی [illegible] [illegible] [illegible] نهايت عثمان غازينك صبری توكندی . اقچه‌قوجه و عبدالرحمن غازی كبی يدرلرندن قالمه پيرلر وقوكور الب [illegible] الب و [illegible] الب كبی [illegible] [illegible] رفقاسيله [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اينه‌كول تكفورينك قلعه‌سنی [illegible] چاره‌سی بولنه‌میه‌جغی تذكر قلندی . و بوقرار اوزرينه يتمش نفر دلاورلر وهلةً هجومه مأمور ايدلدی .

خبيث هر كيمدن ايسه باشنه كله‌جك اولان بو بلايی خبر الديغندن معيتی عسكريله [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] وران عثمانيانی اوراده بكله‌دی . شدتلی بر محاربه [illegible] [illegible] . غازيلر [illegible] ايله بوغاز بوغازه كلدرك حتی صاروياتی ساوجی بكك اوغلی بای‌خواجه كنجلكيله برابر دشمنه جمله‌دن زياده صوله‌انداز اولديغندن جام شهادتی نوش ايلدی . سائر دلاورلرندن دخی بر خيلیسی مجروح دوشديلر . انجق شان غالبيت عثمانيلرده وعار مغلوبيت دشمنده قالمش ايدی .

بو حركتدن مقصد اينه‌كول تكفورينی بالازاله قلعه‌سنی الندن المق ايكن [illegible] موفق [illegible] [illegible] [illegible] عثمانيلرك بر قهرمان ياوريسنی دخی معركهٔ مذكوره‌نك علامت ابديه‌سی اولمق اوزره اورايه دفن ايدنجه غازی عثمانك غضبی بالطبع آرته‌رق انتقام ايچون يالكز اينه‌كول دكل اطراف وجوارينی دخی زيروزبر ايتمك عزمنه دوشدی . پياده وسواری اوچيوز

[illegible] نومرولی خنجر دخی [illegible] استعمال اولنان اسلحهٔ قاطعه‌دندرلر .

« ٩ » نومرولی و ديشلی قصاطوره اسلحهٔ منتظمه‌دن و فقط شمدی استعمال متروك المان قصاطوره‌سی اولوب « ١٠ » نومرولی خنجر دخی اسويچره خنجريدركه هنوز بعض ناحيه [illegible] استعمال [illegible] « ١١ » و « ١٢ » و « ١٣ » و « ١٤ » [illegible] نومرولی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] استعمالدن ساقط اولمشلردر .

اسلحهٔ حديده‌نك [illegible] [illegible] قصاطوره و خنجر صورتنده [illegible] ترقی [illegible] [illegible] [illegible] استعمال اولنان [illegible] [illegible] دخی اسلحهٔ حديده‌نك ظهورندن صكره بالكليه استعمالدن ساقط [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] قتری دخی كورلمشدر . ايشته اوچ نومرولی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بونلردن اولوب يا اصللری وياخود قوپيه‌لری

نفر جنكاورانی سوق ایلیه‌رك راست
كتوردیكی یرلری اوردی قیردی . قولاجه
نام دیكر قزلجه قلعه‌سی اهالیسی شدت
عثمانیاندن امانه دوشمكله طعمهٔ شمشیر
اولمقدن قورتیله‌رق شرف تابعیتله مشرف
اولدیلر . چه فائده‌كه بو محاربه‌ده دخی
شهید بای خواجه‌نك پدری و حضرت
عثمان غازینك برادری صارو یاتی ساوجی
بك مجرد اوغلنك انتقامی ایچون اولمیدركه
دشمنك سیوف وسنانی اوزرینه جان آته‌رق
شهراه شهادتده اوغلنه پیرو اولمشدر .

غازیٔ مشار الیهك شهادتی بر چام
اغاجی دیبنده وقوعبوله‌رق خون مبار.
كارندن اغاجه دخی سرایت ایلمش اولمسیله
و مؤخرا درخت مذكوره نور ایندیكی
رأی العین كورلمسیله كرك بو نوره اشارت
اولمق و كرك مؤخراً مذكور اغاجده
لاینقطع قندیللر یاقلمسی عادت ایدلمك حسبیله
اغاجه قندیللی چام دینلمش و بر زمان صكره
اغاج قاملدیغی حالده بیله او محل ایچون بو نام
باقی قالمشدر .

آنجه لوقوما نام دیكر اینه كول تكفو.
ری ایله بر بر ینی متعاقب وقوعبولان
اشبو محاربانی بر طاقم مورخلر ینه غازیٔ
مشار الیهك تكفور مرقوم ایله وقوع
بولان محاربات سائره‌سنه قاته‌رق كرك
تاریخ وقوعنده و كرك صورت محاربه‌ده
برچوق اختلافاته میدان آچشلر و حتی
مورخ هامری دخی شاشرتمشلردر .
بناء علیه هامر بو محاربه‌لرك وقوعنی
التیوز سكسان یدی سنهٔ هجریه‌سنده
اولمق اوزره قیدایله حتی ارطغرل غازینك
بو سنه وفات ایتدیكنی وشهزاده اورخانك
دخی بو ییل طوغدیغنی یازمقده ایسه‌ده
شو مسئله‌ده عالی چلبینك تاریخی تواریخ
سائره‌دن [illegible] مكمل و موضح اولوب

اور پانك متعدد موزه‌خانه‌لرنده محفوظدر .
اسلحهٔ قطعه دكل [illegible] دخی كمال ترقی
ایله تعمیم ایدلدكدن [illegible] بو طو بوزلرك
استعمالدن قالملری باعث استغراب اولمامق
ایچون مأخذمزده دینیلیور كه : « فرانسه
اختلالی زماننده اهالینك اللرنده بو یله اسلحهٔ
قدیمه كورلمش اولدیغی كبی حالا طابورلرك الك
اوكنده كیدن تامبور ماژورلك النده‌كی طوپوز
دخی هپ اسلحهٔ قدیمه بقیه‌سیدر »

« ٢١ » و « ٢٢ » و « ٢٣ » نومرولی
آلات قاطعه اكرچه اوروپاده استعمالدن
ساقط اوله‌رق نمونه اولمق اوزره موزه‌خانه‌لره
قونمشلر ایسه‌ده بونلر آسیای وسطیده [illegible]
مستعمل اولدقلری كبی هندستان سواریسنك
دخی اللرنده بولندقلرندن اورالرجه اسلحهٔ
حاضره‌دن عد اولنورلر . بو بولدیغی اسلحه
وبالخصوص ٢٣ نومرولیسی طرزنده اولانلری
التون وكوموش تللری ایله غایت كوزل تزیین
اولنورلر .

(اسلحهٔ رامیه)

بورایه‌قدر قارئلرمزك نظر دقتلرینه
عرض ایلدیكمز اسلحه یالكز اسلحهٔ قاطعه‌دن

قونيه سلطانى ايله عثمان غازى آره سنده تعاطى اولنان اوراق رسميه مودالرينه دخى موافقدر . شويله كه :

عالى چلبى بو ايكى محاربه نك ٦٨٤ سنه سنده وقوعنى يازييور . حتى بو ايكى محاربه ده قالانوس نام روم سردارينك مقتوليتنه دائر برشى خبرويرميه رك او وقعه ء مهمه يى دها صكره كى محارباتده ذكر ايدييور . سلطان سلجوقى طرفندن اوجه غازى عثمانه كوندريلان ومضمونى توابعيله سكودك تمليكنه دائر بولنان منشورك تاريخى دخى ٦٨٣ اولديغنه دقت ايديلنجه و بونك جوابنامه سنده غازى عثمانك اينه كول تكفور يله وقوع بولان اوچنجى محاربه سى حكايه ايدلديكنه باقيلنجه عالى چلبينك روايتنده كى اصابت بالكليه ميدانه چيقيور . هله منشورك تاريخ تسطيرى اولان ٦٨٣ سنه سنده ارطغرل غازينك برحيات اولمديغى كبى تازه وفات ايتمش بولنمديغى دخى تحقق ايدييور . زيرا غازىء مشار اليه حقنده نه ضمناً ونه صراحةً برشى كورلميور . وبو سببه مبنى ارطغرلك تمامه ٦٨٠ تاريخنده وفاتى حقنده كى روايت ترجيح اولنمق لازم كليور .

برى برينى متعاقباً وقوعبولان شو محاربه لرك ايكيسنى برعد ايتدكدن صكره عالى چلبى بزجه اوچنجى و كنديسنجه ايكنجى اولان غزانك ينه مذكور اينه كول تكفورى عليهنده اوله رق ٦٨٦ سنه سنده وقوعبولديغنى خبرويرييور . بو محاربه ده تكفور مرقوم قره حصار سليورى و سائره ايله اتفاق ايدرك جوارلرنده يرلشوب قالمش بولنان عثمانليلرى دفع وازاله ايچون دهشتلى برحركته قيام ايتمشلر ايدى . عثمان غازى دخى ذاتاً جنك

عبارت اولوب فقط اوجه دخى بالمناسبه اخطار ايلديكمز وجهله اك قديم زمانلردنبرى اوق نوعندن اسلحه ءراميه دخى بنجه اونمشدركه عادى تيروكمانك بررسم قديمنى دخى ارائه ايلمشيدك . بونلردن قلعه محاصره لرنده استعمالى كثير اولان « ١ » نومرولى بر آلتى قرئيرمزك نظر دقترينه عرض ايدرزكه اون بشنجى عصرده يازلمش بركتابده مندرج رسمدن اخذ اولنمشدر . قلعه ديوارى وباخصوص قلعه قپوسى قيرمق و ييقمق ايچون استعمال اولنور ايمش . بركرسى اوزرينه موضوع اولان دير كك نهايتنده اوجنده معلق اولان شى عظيم بر قيدركه ديكر اوجنه مربوط اولان چفته زنجيرلر چكيله رك بو قيايه حركت ويرلديكى زمان مقابلنده بولنان قپويى وياخود ديوارى كوم كوم دوكرايمش .

« ٢ » نومرولى ماكنه دخى ينه بو كتابدن منقول اولوب يووارلاق طاشلرى برمسافه ء بعيده يه آتمق ايچون استعمال اولنور ايمش . آتيله جق مرمى ماكنه نك صاغ طرفنده كى صريق اوجنه قونيلور والتنده كى ايپ چكلدكده بو صريق قالين كريشلردن عبارت يايلر

آرايوب طورديغندن اكر بجه نام محلده جنكه طوتيشه‌رق عالينك روايتنه كوره غازئ مشار اليهك برادری كوندوز الب دخی بو محاربه‌ده شهيد اولمش ايسه‌ده اصل طوغريسی اولكی محاربه‌ده كوندوز البك دكل صاريانی ساوجی بكك شهيد اولديغی حقنده‌كی روايتدر . زيرا بويله بر فاجعه شو محاربه‌ده اولسه ايدی غازی عثمانك بو محاربه‌ده قلاوز ياخود قالانوس وياخود روم مورخلرينك قيد وتحريری اوزره قاليانوس وياخودكه فريدون بك منشآتنده مندرج جوابنامهٔ عثمان غازيده يازلديغی اوزره اينه‌غوله نام سردارك هلاكنی صورت مخصوصه‌ده حضور سلطانه اعلام ايتمش بولنمسنه نظراً برادرينك شهادتنی دخی يازه‌جغی دركار ايدی . حالبوكه اكا دائر صراحت اولميوب بلكه فتح وظفرك مكمليتی بر صورت فوق العاده‌ده عرض واخبار بيورلمقده‌در . مظفريت مذكوره‌نك ثمرتی اولمق اوزره سردار مرقومك ايكی شمشيره‌سی و بر قزی و بر اوغلی و اوچ برادری اسير ايديله‌رك سائر اللی نفر غلام وجاريه‌لر ايله حضور سلطانه تقديم اولنديغی واورادن دخی شاهنشه جهان سلطان محمود غازان طرفنه كوندرلمسی مرجو ايدوكی جوابنامه‌ده يازلمشدركه بو حال مظفريت حقيقةً فوق العاده‌لكنه دلالت ايليه‌جكی كبی قونيه سلطاننك غازان خانه محكوم اولديغی واصل شاهنشه جهان غازان خاندن عبارت طانديغی دخی ميدانه قويار .

قاليانوس هلاك اولوب‌ده نعشی مير عثمانك حضورينه كتورلدكده اول مرد منتقمك « بو ايتك قارننی دشكز . يری

قوتيله بردن بره طوغريلديجه مرميی مسافت بعيده‌يه قدر آتار ايمش . بعض مورخين جديده بونده پك بيوك قوت اميد ايده مدكلرندن بو نوع اسلحه يالكز برتصور بر خيالدن عبارتدر ديه قائل اولورلر .

« ٣ » نومرولی ماكنه غايت تخت برتی اولوب بيوك اوقری آتمق ايچون استعمال اولنور ايمش . صاغ طرفنده‌كی ايكی دولاب اليوم ترسانهٔ عامره‌ده كورديكمز دولابلی دوه‌لر كبی برشی اولوب دورونده آدملر كيره‌رك چويره چويره ماكنه‌يی قورارلر ايمش . بعده اوق موضوع اولديغی يردن قوتله چيقوب مسافهٔ بعيده‌يه قدر كيدر ايمش . اشبو ماكنه‌نك التنه تكرلك قونيله‌رق واوكوز قوشيله‌رق مواقع حربيه‌يه سوق اولنديغی دخی تواريخده مندرجدر .

« ٤ » و « ٥ » نومرولی يايلر عادی پياده ... [illegible] ... استعمال ايچون ... ايمش . ... ايچون ... « ٦ » و « ٧ » نومرولی قونداقلی يايلر استعمال اولنورلر ايمش كه بونلرك اوقری دخی « ٨ » و « ٩ » و « ١٠ » ...

اشكز . كومكز » ديمسيله ارادەنك درحال
جرا و تمسنی و بو محبت اثنی بر ایت
شیئ . قلمسنی نزرو امورخلری وانلر
میانده هامر دخی بار بارلغه حمل ایدرلر
ایسه‌ده ذاتاً تعرضات دائما روملرده
اوله‌رق دفع بلا ایچون محاربانه کیر-
یشدیکی حالده میر عثمان برادریله برادر
زاده‌سنی فدا ایلمش اولور ایسه بو آجی
ایله‌شویله برامری ویرمکده حسب البشریه
لنده معذور کوریلور .

مورخینك اختلافری بو وقعه‌یی دخی
بوك بيوك تردد ایچنده براقمش وحتی
هامر دخی قره‌جه حصارك شو محاربه‌ده
فتح اولندیغنی یازدیرمش ایسه‌ده انتقادات
تاریخیه بو مسئله‌ده دخی عالی چلبی‌یی
حقلی کوسترمکده بولنمشدر . زیرا محاربه‌ء
مذکوره‌نك ٦٨٦ ده وقوعی مورخ
هامرك سائر تاریخلردن اقتباس ایله
یازدیغی ٦٨٧ دن برسنه اول اولدیغی کبی
٦٨٧ سنه‌سنده وقوعی خبر ویریلان
احوال دخی تاریخ ... ٦٨٨ ده وقوع
بولمش اولدیغی مندرج بولنسان اوحجی
محاربه‌ده کورلمش و بو محاربه‌ وانی تعقیب
ایلیان غزوات سائره مناسبتیله قونیه
سلطانی طرفندن یازیلان بر منشورك
تاریخی ٦٨٩ اولمسی دخی عالی چلبی‌یی
تأیید ایلیه‌جك قیود تاریخیه‌دن
کورلمشدر .

بعدی مورخ مومی الیهك روایتنه
کوره ٦٨٨ ده غازی عثمان آق تمور
وکوندوز الب و آیتوغدی ... نام قهرمانلری
نزد سلطانی‌یه کوندروب عساکر
اتفاق عمومی ایله کندی علیهنه قصدینی
عرض واخبار ایله معاونتنی استرحام
ایلدکده سلطان ... کوریب
غازی عثمانه معاونت ... ایسه‌ده

نومرولی اوقلر ایسه‌ده بعض کره کرك بونلر
وکرك بيوك ماکنه‌لر ایله آتیلان اوقلر دخی
آتیلور ایمش که انلر دخی اوقلرك وجه‌ده موق
یاغلانه‌رق و پاموقلر اسپرتویه باطریله‌رق یاقلد-
قدن صکره آتلمقدن عبارت ایمش . اثنای اندا-
خته آتش سوندیره‌جك درجه‌لرده یانوب
بعده واصل اولدیغی یرده پارلایوب روزه‌یه دوشر
ایسه اوراسنی یاقار ایمش .

بز اسلحه‌ء قدیمه‌دن بالذکر بر مقدار
نمونه‌لر عرض ایتدیکمز کبی اشبو اسلحه‌ء رامیه‌-
دن دخی شو برقاچ دانه‌سنی بر نمونه اولمق
اوزره قارئلرمزه عرض ایلدك . بو ایضاحات
انسانلرك فکر ترقیسی جمله‌دن زیاده اسلحه
جهتنه منحصر اولدیغنی کوسترمکدن عبا-
رتدر . بو فکر ترقی هر نوع سلاحك بر قدر
چوق انواعنی ایجاد ایلمشدرکه بحق تصویر-
لری آلنه‌جق کبی حالدن ... . شو
بوراده کرك قالقانلرك وکرك زرهلرك شیج
نوعنی کوسترمکه ... . فقط
بونلردن یالکز بر نمونه عرض ایده‌جك
اولسه‌ق تکثر انواعنه نظراً مقداری یوزلری
تجاوز ایده‌جکنده شبهه یوقدر . بناءً علیه

قره‌مان طرفندن مغول تاتارلری ظهور ایتمکله عثمان غازینك معاونتنه بر مقدار عسكر براقه‌رق كندیسی قره‌مان طرفنه كیتمش ایدی . اثنای‌ده بو محاربه‌ده قره حصار فتح اولنه‌رق جانب عثمان غازیدن اشبو مظفریت فارسی العباره برعریضه ایله حضور سلطانه عرض اولنمش ایدی . عریضهٔ مذكوره‌ده عثمان غازی حضرتلری طرف پادشاهیدن نائل اولدیغی معاونت عسكریه‌یه بالتشكر یار حصار وقره حصارك فتحنی تبشیرو بش نفر غلام وجاریه‌نك و بر چوق رؤس مقطوعه‌نك تقدیمنی اشعار ایلمكده‌در .

شو مظفریتك ٦٨٨ سنه‌سنده وقوعه كلدیكنی بنه سنهٔ مذكوره‌ده طرف سلطانیدن غازی عثمانه سنجاق وطبل وعلم ارسالیله استقلال و یرلمش اولمسی قضیه‌سی دخی مؤیددر . بو بابده‌كی منشور صحفه‌نی الك بیوك بر یادكار تاریخی اولمق اوزره جوابنامه‌سیله برابر حواشیمز میاننده درج ایدلمش اولوب مطالعه‌سندن معلوم اوله‌جغی اوزره اینه كول و یارحصار واطراف معموره‌سنك قوت بازو ایله فتح واستیلا ایدلمش اولمسندن دخی بحث ایدلمكده‌در . انجق مؤخراً بو محلر تكرار روملرك اللرینه چكمش اولملیدرلركه اسامیٔ مذكوره‌یی مؤخراً فتح اولنان ممالك میاننده دخی كوره‌جكز . فتحك بو صورتله تكرری البته محال مذكوره‌نك برقاچ دفعه النوب ویرلمش اولمسندن نشأت ایدر .

سلطان علاء الدین ثالثك برایه نشانهٔ استقلال اوله‌رق كوندردیكی بیاض سنجاق وكوس وطبل وزورنا و نقاره ونفیر كبی تحفه‌لردن هركس مهتر خانه حضور عثمان غازی‌یه واصل اولدقده برات

اشبو اسلحهٔ جدیده تدقیقاتنی مراق ایده‌جك اولان قارئلرمزی بو بابده‌كی كتب مفصله‌یی مطالعه‌یه و باخصوص موزه‌خانه‌لری زیارته تشویق ایدرز . موزه‌خانه‌لری زیارت مفصلات كتبی مطالعه‌دن زیاده مفیددر . زیرا اشبو سلاحلر نه‌قدر تصویر وتعریف ایدلسه عینا كورلمه‌ری درجه‌سنده انسانك فكرینی زمان استعماللرینه طوغری ارجاع اتمكه قابل اولمز .

(اسلحهٔ ناریه)

اسلحهٔ ناریه‌نك اساسی اولان باروتك ایجادی قرون جدیده مخترعاتندن اولدیغی كبی بروتك استعمالی ضمننده ایجاد اولنان طوپلر تفنكلر طبانجه‌لر دخی هپ اختراعات جدیده‌دن اولدیغنه نظراً بونلری قرون جدیده مخترعاتی صره‌سنده ذكر اتمك لزومی دركار در . فقط قرون جدیده مخترعاتی میاننده بزم دخی بونلری ذكر ایده‌جكمز آشكاردر . انجق بونلرك مخصوصی یازمقدن مقصدمز سلاح جبنق ترقیاتنك قدمدن مدنیتمزه دخی قدمنی استدلال ایله برابر برده‌ازمنهٔ ثلثهٔ تاریخیه‌نك بربرینه بكزه‌مدكلرینی محاكمه ایلدیكمز صره‌ده

سلطانی علا ملاء الناس فتح و قرائتله « نوبت سلطانی » دینلان مهترخانه اجرای ترنم ایتمش و نوبت سلطانی چالندیغی مدت حضرت غازی اشبو عنایت سلطانیه‌یه علامت علنیهٔ شکران اولمق اوزره اياق اوزری طورمشدر . بعدما هر ایکندی زماننده کرك سرای همایون ملوکانه‌ده وکرك مراکز عسکریه ایله مراکز ملکیه‌ده موزیقه ترنم ایتمسی ایشته بو زماندن قالمه قدیم بر عادت و علامت شوکت و سلطنت اولوب حضرت فاتحك استانبولی فتح ایلدیکی زمانه قدر کلان پادشاهلر هرکون نوبت سلطانی چالندقجه قیام ایدرلر و سلطنت سلجوقیه‌یه منتدارلقریبی بوصورتده کوسترزلر ایدی . نهایت حضرت فاتح « ایکیوز ییل اول منقرض اولمش بر دولتده واو قدر زماندن بری وفات ایتمش بر پادشاهه آل عثمانك الی الابد بو مراسم تعظیمی ایفا ایده کتمسی لایق دکلدر » دیه بو عادته نهایت ویرمشدر .

علامت ملیه‌مز اولان شکل هلال دخی علاء الدینك کوندردیکی سنجاغك دیرکی اوزرنده موضوع بولنان شکل مذکورك یادکاری اولمق اوزره باقی قالمشدر . ملوك شرقیه‌جه هلال شکلنك علامت فائقهٔ سلطنت عد اولنمسی عثمانلیردن اول سلجوقیلرده اولدیغی کبی بعض مسکوکات ایرانیه‌ده کورلدیکی اوزره ملوك ایران وآترمیسنده بالخاصه شاه خسرو شکل هلالی مسکوکاتی اوزرلرینده ضرب ایتدیره‌رك علامت شهنشاهی اتخاذ ایلمشدر . بناءً علی ذلك شکل قری بعض اوروپا مورخلرینك حادثات عثمانیه‌دن عد ایتدکلری طوغری اولمیوب بو شکلك قدمی محققتدندر . غازی عثمان خان حضرتلری ایسه

ده ازمنهٔ قدیمه ومتوسطه اسلحه‌سنك بیله یکدیکرینه قیامی قبل اونه‌یدجغنی درمیان ایتمش بولندیغمزدن بو مقایسه‌دو تطبیق اجرا خصوصنده مدار سهولت اولمق ایچون اسلحهٔ ناریه‌یی وبناءً علیه زمانمزه قدر اسلحهٔ ناریه‌نك دخی نائل اولدیغی کمالاتی غایت مختصر بر اخطار نوعندن اولسون عرض ایتمکی فائده‌دن خالی عد ایتمدك .

درت نومرولی لوحه‌مزده « ١١ » سلاحلی شون اون درتنجی عصردن قالمه [illegible] موزه‌سنده محفوظ بولنور که اوروس

وچکیج ایله دوکیله‌رك یاپلمش خلقه‌لردن متشکلدر . « ١٢ » نومرولی هاون دخی ١٤٥٨ سنه‌سنده [illegible] استعمال اولنمش سرت طاشدن معمول دیکر رشوندرکه عادتا [illegible] ایمش . یانده یغیلی اولان دانه‌لری دخی طاشدن ایمشلر . ایشته باروت اول امرده بو یولده‌کی افواه ناریه ایچنده استعمال اولنمدن باشلایه‌رق [illegible] ایده کلمشدر .

الك اول هاون استعمالنده‌کی حکمت

اسلحه لوحه . ٤

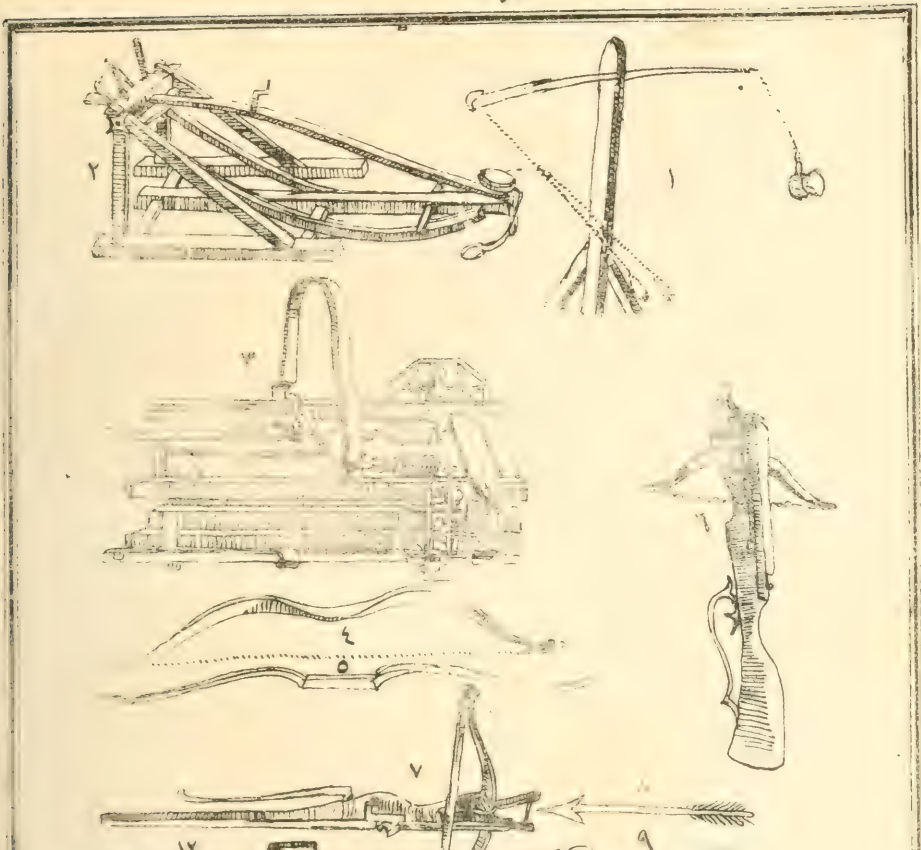

اسلحه ناریه

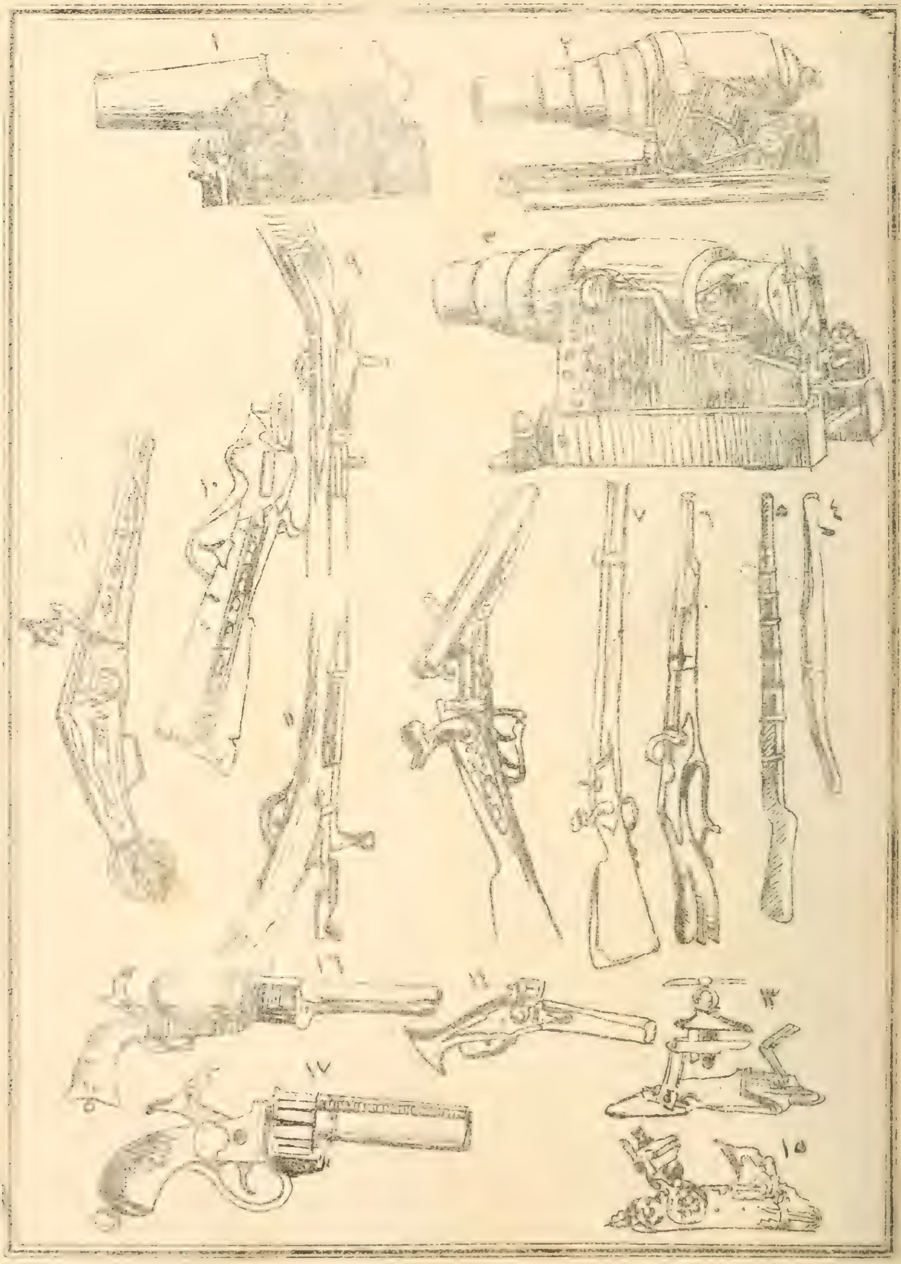

انك اول شكل مذكوری كندی اوتغ همايونلری بالاسنه ركز ايتديرمشلر ايدی‌كه بودخی علو شانلرينك مقتضی فوق العاده سی اولان نعمت شنسلقری حسبيله علامت استقلالی دائم بشلری اوزرنده بولند. رمق كبی برغيرت شكراندن ايلرو كلمش اوله‌جغنه شبهه ايديله‌مز . نصلكه دها صكره‌لری پادشاهان آل عثمان شكل هلالی مرصع اوله‌رق صورغوجلرينه دخی طاقشلردر .

نوبت سلطانی اوله‌رق مهترخانه چالديرمق دخی برعادت قديمهٔ سلطنتدر . سلجوقيلرده بوكا پك زياده رعايت ايدلمشدر . علاء الدين محمد زماننده نوبت سلطانی‌يی خدمت پادشاهيده بولنان برنسر چالارلر ايدی . طبللر و نقاره‌لر التوندن اولوب چوماقلر ودكنكلر اينجو ايله مزين ايديلر .

استقلال منشور ينه عثمان غازينك جواباً يازديغی عريضه‌ده كوسترلديكی اوزره بو شوق استقلال ايله جهادده دوامه عزم اولنه‌رق اگرچه بروسه طرفلرينه تعرضه قدر جسارتلری وار ايمش ايسه‌ده اصل مقصدلری يكی شهر اولوب حالبوكه روملرك ازنيقده بولنان قوهٔ كليه‌لری يكی شهرك ضبطنه مانع اولديغنده حضور عثمان غازيده‌كی ارباب رأی ازنيق فتحنی تقديم ايتمرينه مبنی او طرفه آقين ايدلسی ترجيح بيورلمشدر .

عالی چلبی غازیٔ مشارالیهك بونيتنی نه بولده موقع اجرايه قويديغنی تصريح ايتديكندن و ازنيق فتحی بوندن دها پك چوق صكره ميسر اولديغندن ظن اولنه بيلوركه اشبو عريضهٔ جوابيه‌نك تحريرندن صكره ينه ارباب رأيك تسبيله قرار واقع دكشديريله‌رك كوسه ميخالك دلالت

بونلرك اعمالنده اولان سهولت اولديغی دركاردر . زيرا طوپ ايجادی اول امرده « ۱۳ » نومرولی رسمده كوسترلديكی اوزره باشدن باشه بوری كبی دلك بر نمودن بدء ايتمشدر . بو نمونك براوجی مدبب متخذ اولنان بر تيمور پارچه‌سنه منتهی اولوب اول صورتده طولديريلورايمش كه بودخی برسمنديكی دوروب طوپرينك قالری مقدمنده ديمك اولور .

« ۱٤ » نومرولی اوبوس قونداق و تكرلك اوزرنده برصحرا اوبوسی اولوب كرك اعمالی و كرك استعمالی قولای اولسون دينه نيت قيصه‌د يلمشدر . اون يدنجی عصر ايچنده طوپ اعمالی اوقدر ايلرويه كوتورلمش ايدی‌كه عصرمزده مترالیوز اصولنده دفعاتله پاطلايان طوپلر ايجاد اولنجه‌يه قدر يعنی طوپلر يالكز ميدان و محاصره طوپلرينه منحصر بولنديغی مدت طوپچيلق صنعتی عادتا تدنی ايتمش دينلسه بجادر . زيرا اون يدنجی عصرده متعدد نامبولی مترالیوزلر اعمال اولندرق بونرك دخی بزه انك صنعتليسی « ۱٥ » نومرولی رسم كوزلديكندن قارئلر.

ایلدیکی بولی طرفلری آقینی اجرا او-
لنمشدر . شویله که :

قونیه سلطانی طرفندن استقلال
منشوریله برابر برخیلی لوازم عسکریه
ارسال بیورلمش اولمسی غازی عثمان
حقنده کی بو توجه او طرفلرده بولنان پك
چوق ذواتی اطاعت عثمانیه یه ادخال
ایلمش اولدیغندن مقداری آرتان افراد
عثمانیه مهمات مذکوره ایله بتجهیز ینه
عالی چلبینك قید وتحریری وجهله ۶۸۹
سنه سنده وقوعبولان اشبو جولانده
نسیم ظفر دائماً عثمانیلر طرفنده اسمش
ویکی شهر و بیله جك وکوپری حصار
واینه کول و یوند حصار واین اوکی
ویار حصار دخی ممالك عثمانیه یه ضم
ایدلمشلردر . مورخلرك بو بابده دخی
برقاچ درلو روایات مختلفه سی اولوب انلر
میاننده تاریخ عالینك روایتنی ترجیح
ایدیشمز منجم باشینك ترجمه ایلدیکی
صحایف الاخبار نام تاریخنده دخی بو
روایتك ترجیح ایدلمش اولمسندن ناشیدر .
واقعا فتح واستیلالری بو فقرده خبر
ویریلان ممالکدن بعضلرینك اسامیسی
مورخلر دیکر بر امر فتوحاتده دخی ذکر
اولنمسی اصل فتحك هانکی زمان میسر
اولدیغنی تعیین خصوصنده موجب
مشکلات اولمقده ایسه ده بز بومثللو تکراراتی
یا بر محلك فتحندن صکره ینه رومیلره
چکمش اولمسنه و یاخود اوجه اومحلك
اوزرینه وقوعبولان هجومك فتحی
منتج اولمیان آقینلر قبیلندن بولنمسنه حمل
ایده بیلورز .

۶۸۹ سنه سندن ۶۹۱ سنه سنه قدر
محاربه وقوعبولمدیغی بو مدت ظرفنده
تاریخلرك هیچ برینده بر وقعهٔ حربیه ذکر
ایتمامکده اولملریله محقق بولندقدن ماعدا

مزه عرض ایلدك . بو رسمده کی ناملو اوزرنده
بولنان ... کبی بر شیئك ایچنده بر چوق
ناملولر دها بولنه رق انلر بر حرکت مخصوصه
ایله اصل بیوك ناملو حذاسنه کلنجه طوپك
اغزندن طومار صوقیله رق اورلدیغی کبی
باروت و دانه قنده طوغری کیدرو طوپ ...
درحال طولار ایمش .

پس نومرولی لوحه ده مندرج « ۱ »
نومرولی طوپ بزم عادی قوالنطوبر و « ۲ »
نومرولیسی آرمسترونغ و « ۳ » نومرولیسی
دخی اقروپ طوپری اولوب بونلرده دخی ...
طوپجیلغك درجهٔ کمالی اولان بو عصرك
معمولات جسیمه سیدر .

باروتك ابتدا استعمال اولنان طوپلر
اکمال اولندقجه خفت وظرافت کسب ایدرك
نهایت « ۴ » طوپی « ... » و « ۴ » نومرولی
شکلده کوریلان صورته قدر خفت پیدا
ایلمشیدی که بونلر سواری النده دخی استعمال
اولنه بیلدکده ایدیر . اشبو طوپلر « ... » تعبیر
دیدیکمز سلاحك مبدئی اولوب اندن صکره
« ۵ » نومرولی شکلده کوریلدیکی وجهله
اوزون تفنکلر صورتنی المغه باشلامشدر .

او مدت ایچون غازی عثمانك بعض اصلاحات ملکیه‌سی‌ده خبر و یریلیورکه واقعا یکی ظهور ایتمش اولان بر دولت ایچون اشبو اصلاحات ملکیه‌سی جولان جهانکیرانه‌دن زیاده لزوم واهمیت دخی واردر .

قونیه سلطانی طرفندن طبل و علم ایله استقلال ارسال اولنجه‌یه قدر غازی عثمانك یالکز « اوج بکی » صفتیله دولت سلجوقیه خدمت عسکریه‌سنده سردارلق ایلدیکی وکندی اسمنه خطبه اوقوتمق کبی حقوق امارت وسلطنته هوس کوسترمدیکی قطعیاً معلومدر . بعض مورخلك روایتنه کوره استقلال منشوری کلدکدن صکره دخی خطبه اوقوتمدیغی اکلاشلقده ایسه‌ده تواریخك روایات مختلفه‌سندن طوغری‌یه الك قریب اوله‌رق استنباط قلندیغنه کوره تاریخ استقلال اولان ٦٨٨ سنه سندن صکره عثمان غازینك دائرهٔ امارت داخلنده اوقونن خطبه‌لرده الك اول سلطان سلجوقینك ومتعاقباً غازی عثمانك نام نامیلری یاد ایدلمشدر . زیرا بو اثناده قره‌جه حصار مقر امارت اتخاذ اولندیغندن و اوراده بر کلیسا جامعه تحویل ایدیلوب امام و خطیب نصب ایدلدیکندن خطبه کیفیتی دخی سرداران بیننده مذاکره‌یه قونیله‌رق سلطان سلجوقیدن استیذانه قرار ویرلدیکی وبالاستیذان النان مساعده اوزرینه طورسون فقیهك جامع مذکوره خطیب نصب اولندیغی کاتب چلبینك جهان نماسنده مقیددرکه مومی الیهك تدقیقاتنه هامر اعتماد ایتمکده‌در .

اوزمانه قدر احقاق حق و اجرای سیاست یالکز امرایه عائد بر کیفیت ایکن غازی عثمان بو وظیفهٔ شرعیه‌یی مستقل بالرأی حاکمه حواله ایتمش ایدی . حتی نه جهانماده کاتب چلبینك روایتنه کوره

بو نوع تفنکلر هب فتیل ایله استعمال اولنورلر ایدی تفنکی اغزندن طولدیرمقده صعوبت چکلدیکی کبی آیریجه بر فتیل ایله آتش ویرمك دخی نشانی بوزدیغندن اون التنجی عصرده قویروقدن طولار و ساده برماکنه‌جق ایله آتش ویریلور بر تفنك ایجاد اولنمشدرکه « ٦ » رقملی سلاحدر . نهایت فتیلی چقماقلری اکمال اولنه‌رق طاشلی چقماقلر ایله « ٧ » رقملی تفنکلر وجوده کلمشدرکه چقماقلری دخی « ٨ » و « ٩ » رقملریله کوستریلمشدر . بو چقماقلی تفنکلر زمانمزه قدر کلدیکلرندن چقماقلرینك تعریفنه شمدیلك لزوم یوق ایسه‌ده اندن صکره قاپسوللر و دها صکره دخی قاپسوللی خرطوجلر ایجاد اولندقلریندن بو چقماقلر رتبی اسلحهٔ عتیقه صورتنی الغله بونلری هنوز کورمیانلر ایچون شو قدرجق بر تعریف ایده‌لم‌که اصل « خروس » دینلان یره وبر ویده ایله صیقیشان ایکی تیمور ارهسنه کسکین بر چقماق طاشی قونیله‌رق قارشولق دینلان و خروسك تمام قارشوسنده بولنان چلیکدن معمول چقماغه بو طاش چارپدقده پیدا ایلدیکی آتش

بر آره‌لق كرميـان امارتى تبعه‌سـندن بر مسلمان ايله بيله‌جكلى بر خرستيان ارەسنده وقوعبولان مرافعه‌ده خرسـتيانك حق صريحى حكم اولنديغنـدن و او زمانلر احقاق حق امرنده فرق ديانته باقلماق و عدالت شرعيـه مطلقا يرينه كتورلمك خصوصنده‌كى وظائف مقدسه‌يه همان هيچ بر طرفجه رعايت كورلديكندن عدالتك بودرجه‌سنه عموماً شـاشلمش وارتق ممالك عثمانيه‌ده تأمين حقوق عبادك بو درجه‌يه وارمسى ارباب تجارت و محتـاج عدالت اولانلرى فوج فوج قره‌جه حصاره هجرت ايتمكه تشـويق ايلمش ايدى . بو صورتله قره‌جه حصـارك وسعت ومعموريتى ارته‌جغى دركاردر .

حضرت عثمـانك با منشـور سلجوقى نائل استقلال اولدقدنصكره وقوعه كلان غزواتى حقنده مورخـلرك اختـلافلرى بالتـدريج مبدل ائتلاف اولمغـه يوز طوتمشدر . ايمدى اتفـاق مورخين ايله بعد الاسـتقلال ايلك جولانك وقـوعى ٦٩١ سنه‌سنده كورلمكده‌دركه بوجولانده سقاريه نهرى كذار ايدلمك لازم كلدكده انجق صارى قيا سمتنده بر كچيد بولنه‌رق ايلروده ارطغرل غازينك قدماى رفقاسندن صمصمه چاوشه دخى تصادف ايدلمكله كوينك ولايتى كاملاً فتح ايدلمش و بعده طراقلو يكيجه‌سى طرفلرى دخى غارت ايدلمشـدر . او زمانلر طراقلو يكيجه‌سى نفايس معمولاتندن اولان طراق وقاشيق تجارتيله پك معمور وزنكين بولنديغندن اصل طراقلو يى فتحدن زياده عثمـانليلر قراى متجـاوره‌يى غارتله استفاده ايلمشلر ايدى . بوجولاندن غنائم غازى ميخال بكك اقامتكاهى اولان خرمن قيايه واورادن مقر امارت بولنان قره‌جه حصاره واصل اولمشلردر .

قارشولغك التنده‌كى اوت يتاغه دوكيلور واوراده‌كى آغزاوتى آتش آله‌رق تفنك دخى پاطلار .

« ١٠ » و « ١١ » و « ١٢ » نومرولى تفنكلر قو يروقدن طولار اسلحهٔ جديده اولوب « ١٣ » نومرولى چفته تفنك دخى قيريلور وقو يروقدن طولدريلور آو تفنكيدركه بونلر اليوم عسكرلرده و آوجيلرده بولنان سلاحلردر .

تفنكلر دخى كوچوله كوچوله طبانجه‌لر صورتنه متحول اولمشلردر . « ١٤ » رقلى طبانجه فتيل ايله آتش و يريلور اسلحهٔ عتيقه‌دن اولوب بعده چقماق طاشيله آتش الانلرى دخى ينه بو اصولده ياپيلمشلردركه « ١٥ » رقيله بررسمى كوسترلمشدر « ١٦ » رقلى طبانجه باروت وقورشونله على العاده طولديريلور آلتى آتشلى طبانجه اولوب « ١٧ » رقلى ايسه خرطوج ايله استعمال اولنور بش آتشلى رەوولوەرلردر .

(خاتمه)

تدقيقات اسلحه كبى برفن عظيمك كافهٔ تفصيلاتنى شويله برمختصر بند مخصوصده

عثمانلیلرك اشبو جولانی اثناسنده راست كتوردكاری نسوانی قاپوب هرطرفدن كلەرك مقدار افرادی چوغالمش بولنان تركلرە تزویج ایلدكلرینی و بوحركتك دخی بر وقت رومانك بدایت تأسسنده روما جنكاورلرینك بردوكون وسیلەسیله اهالیٔ متجاورە قادینلرینی قاپمش اولملرینه بكزەدیكنی بعض اوروپا مورخلری یازارلر ایسەدە عثمانلی مورخلرنده بویله برصراحته تصادف ایدیلەمیوب شوقدركه بوجولانده یالكز قادیندن دكل اركككدن دخی اسیرلر آلنمش اولدیغی كورلمكدەدر ·

اشبو جولانی تعقیب ایدن التی یدی سنه مدت ظرفنده تاریخلر عثمان غازینك بللی باشلی بر وقعهٔ حربیەسنی ذكر ایتمیورلر · بوكا مقابل ینه اصلاحات ملكیەیه دائر بعض معلومات ویریورلر · معلومات مذكوره ایسه دردست ایدیلان ملكی فاتحین غزات ادارەلرینه تفویض ایتمك و هرحالده احقاق حق مسئلەسنه اهتمام ایلمك و تبعەدن باج و پازار رسومندن بشقه تكالیف آلنمامق كبی خصوصات ممدوحەدن عبارتدرلركه اصول ادارە وقوانین عسكریه حقنده قریباً ویرەجكمز معلومات و ایضاحاته كورە اشبو جزئیات امورك اولقدر اهمیتی اولەمیەجغندن بو بابدە تطویل مقاله لزوم كورەمدك · یالكز عثمان غازینك مساواته درجهٔ رعایتنی كوسترمك ایچون بر وجه آتی برفقره عرض ایدەجكزكه اودخی كرمیانلی مسلمان ایله بیله جكلی خرستیانك محاكمهٔ عادلانەلرندن زیادە شایان اهمیت برمادەدر · شویله كه :

غازی میخال بكك حضرت عثمانه كوستردیكی خصوصیت جواردەكی روم تكفورلرینك نظر دهشتلرینه چارپەرق بریاندن بویله برمعتبر آدم عثمانلی شرفنی احراز ایتمش

ویره بیلمك امكانك خارجنده اولوب بوندن مقصد ایسه انسانلرك نەقدر اسكی زمانلردن بری تعرض ویاخود تدافع ایچون اسلحه اتخاذینه مجبور اولدقلرندن باشلایەرق بعده بونلرك اكمالاتی ایچون نه بیوك غیرتلر صرف ایلدكلری مسئلەسی اوزرینه قارئلرمزك نظر دقتلرینی جلب ایتمك اولدیغنه كورە ایضاحاتك یالكز بوقدرینی دخی كافی كوردك ·

حالبوكه اسلحەنك كافهٔ انواعی یالكز بونلردن عبارت اولمدقلری دخی دركاردر · قلعەلر بر نوع اسلحهٔ تدافعیه اولوب كیلر دخی هم تدافعه هم ده تعرضه خدمت ایدن آلتلردر · هله قلعه فتحی وكمی غرق وحرقی ایچون دها بر طاقم ادوات عجیبه استعمال اولنمشدر · بزایسه ایرودە بیوك محاصرەلری و محاربات بحریەیی یازارایكن بونلرە دائر دخی قارئلرمزه ایضاح ویرمكه امكانلر بولەبیلەجكمزدن شو اسلحه بحثنه بوراده ختام ویریورز ·

—٥—

« باطنیه جمعیت خفیەسی »

باطنیه یاخود حشیشیان دنیلان بوجمعیته

[illegible]

عثمانیه احقاق حقده وحفظ وحراست تبعه امرنده انظار جهانی جلب ایتمکده بولنور [illegible] اداره وعاقلانه سیاستك قوهٔ معنویه‌سی [illegible] چاپوق بردولت جهانکیرانه صورتنه منقلب اوله‌جغنی [illegible] میخال بكك اره‌سنی بوزمق ایچون نفاقه باشلامشلر ایدی. عالی چلبینك روایتنه کوره [illegible] بزه یار غاردر ونیجه غزالرده صداقتله نامدار واجب الرعایه برغمخوار وفادار در که ظاهراً کفرندن غیری عیبی یوقدر. و اول عیبی دخی خدای غفار مظهر نص کریم [illegible] مضمونی رعایت واجباتدن ایدوکنه شبهه یوقدر. امیددر که [illegible]

قریب کمال اسلام ایله مبدل اوله » دیه بالمقابله [illegible]

واقعا بعض مورخلر بالاخره غازی میخال بكك شرف اسلام ایله مشرف اولدیغنی یازمشلر ایسه‌ده اثمنك ینه میخال قالمسی پك بیوك جای اهمیتدر. مومی الیهك [illegible] ایسه حضرت غازینك ارشاد ایتدیکی [illegible] شمدی‌یه قدر نامسلری « غازی میخال » قالمش اولمسیله شانلی شرفلی بر عثمانلی سرداری [illegible] اخوت سیاسیه اندن بالکلیه بشقه‌در. مبادیٔ تأسسات عثمانیه‌ده میخالدن ماعدا [illegible] مذهب ایتمکسزین صفت جلیلهٔ عثمانیه‌یی احراز [illegible]

[illegible] نك مؤسسی اولان حسن بن صباح ۴۸۳ سنهٔ هجریه‌سنه طوغری شهرت بولمش بر آدم اولوب [illegible] قیه‌دن بغدادده عظیم بر مدرسه‌سی اولمقله نامی باقی اولان نظام الملك ایله دخی رفاقتی وار [illegible]

حسن بن صباحك مذهبی اولا شیعه مذهبنه یقین برشی ایکن یواش یواش بالکلیه دوچار ضلال اوله‌رق باطنیه مذهبنی تشکیل

ایتمشدر که اولور اولمز کفردن اشنع بولنان بو-[illegible]

[illegible]

[illegible] مستنصر نام ذاتك خلافتی ایچون خلقی تشویق [illegible] بر وسیلهٔ سیر وسیاحت اولوب اصل [illegible] وادخال ایتمك ایدی. آلموت قلعه‌سی جوارنده [illegible]

اولنه‌جقدر .

الحاصل جوارده‌کی روم تکفورلری جناب عثمانی غازی میخال بکك محبتندن چویره‌میه‌جکلرینی کورنجه میخال بکی غازیٔ مشار الیهه خیانت ایچون تشویقه باشلامشلر ایدی . میخال بك ایسه بالعکس انلری صداقت عثمانیه‌یه دعوت ایدرك کندی قزینی مقدما عثمانلیلر ایله محاربه‌سنده هلاك اولان قالی یانوسك اوغلنه تزویجی مناسبتیله اجرا ایده‌جکی دوکونه بتون تکفورلری و عثمان بکی دعوتله آره‌لرنده بر اتحاد و اتفاق وجوده کتورمکه چالشمش ایسه‌ده تکفورلر بو جهته یناشمیوب بالعکس صادق مومی الیهی میر عثمانه خیانةً کندیلریله برلشمکه دعوتده اصرار ایلمشلر ایدی . براز صکره بیله‌جك تکفوری یار حصار تکفورینك قزیله ازدواج ایده‌جکندن تکفورلر غازی میخال بکه « اکر میر عثمانی بو دوکونه دعوت ایدر ایسه‌کز عیش و نوش و ذوق و صفا اثناسنده دفعة اوزرینه هجوم ایدوب کارینی اتمام ایلرز » وادیسنده اجرای تشویقات ایله میخال بك دخی بو قراری جعلی اوله‌رق قبول ایلمش ایدی ایسه‌ده کیزلیجه غازی عثمانی خبردار دخی ایتمش ایدی .

غازیٔ مشار الیه بیله‌جك تکفوری طرفندن دوکونه دعوت ایدلدیکنده کمال ممنونیتله اجابت کوستروب حتی دوکون هدیه‌سی اوله‌رق بر سوری قیون ارسال اولندقده بیله‌جك تکفورینك امیدی قوت بولمش ایدی . غازی عثمان ایسه کندیسنه مکر ایده‌جك اولان دشمن علیهنده کندیسی مکر ایتمك ایستیه‌رك بناءً علیه هم مکر وخدعه‌سنه زمین تدارکی و هم ده دشمنك برقاندها تطمینی ایچون دوکوندن

قاندیغندن بونلری کندیسنه جلب ایدرك شاهینلرك بیله کوچ واصل اوله‌بیله‌جکی آلموت قلعه‌سنی تصلسه اله کچوره‌بیلمش و اندن صکره ارتق شقاوتنی اعلاندن دخی چکنممشدر .

اوزمان نظام الملك سلاطین سلجوقیه طرفندن بغدادده وزارت ایلدیکندن قلعهٔ الموت اوزرینه برعظیم اردو سوق ایتمك تدارکنه قیام ایلینجه حسن بن صباح کندیسنه علی‌العمیا مطیع و منقاد اولان آدملردن برفدایی کوندره‌رك بیچاره نظام الملکی قتل ایتدیرمشدر .

حسن بن صباح کندی آدملرینی اوقدر قاندیرمش ایدی که انك امریله برایش کورمکه کیدن فدایی شاید اوله‌جك اولور ایسه طوغری جنته کیدوب حوریلرله ذوق و صفاده بولنه‌جغنی وشیخ ایستر ایسه کندیسنی دیرلتمکه مقتدر بولندیغنی جداً اعتقاد ایدرو بناءً علیه اولومدن فلاندن قورقمیه‌رق اجراسنه مأمور اولدیغی ایشی مطلقا ایفا ایلر ایدی .

کندیسنه شیخ عنوانني ویرن مرقوم حسن حقیقةً جربزهٔ علمیه صاحبی برآدم اولوب حاشا « قرآنك معنای ظاهریسی مراد دکلدر معنای باطنیسی مراددر » دیه‌درلودرلو

عسكرده يپلاغه كيده‌جكى بيتنيه برمعتاد قيمتلى اشياسنى يينه قادينلر واسطه‌سيله بر كون اول قلعه‌يه نقل ايتديرمك افكارنده بولنديغنى دخى بيله‌جك تكفور يينه بيله‌جك . برنجه بيچاره تكفور غازى عثمانك ازالهٔ وجودندن ماعدا مالنه دخى قونمق طمعيله سويتمسنى آرتديرمش ايدى .

عثمان غازى ايسه انك قيمتلى اشيا ولوازمى قدر سلاحلرى بار كيرلره يوكلتوب قرق قدر قهرمانلرى ده قادين قيافتنه قويغله بونلرى بيله‌جك قلعه‌سنه كوندردى . و اول دلاورلره نه يولده حركت ايده‌جكلرينه دائر تعليمات لازمه‌يى ويره‌رك كنديسى دوكون محلى اولان چاقر پكارينه كيتدى . حالبوكه سنى راشده قوتهٔ كافيه‌سنى منسب بر يرده پوصويه تعبيه ايدرك دوكون محلنه پك آز آدم ايله كيتمش ايدى . كيجه اولوب دوكون محلنده ذوق وصفايه قويولدقلرى اثناده بيله‌جك قلعه‌سنده‌كى قهرمانلر سلاحلرى چيقاروب ذاتاً دوكون حسبيله محافظلرك بر چوغى چاقر پكارده بولندقلرندن قلعه‌ده قالانلرى كاملاً قليجدن كچورديلر و خبر مظفريتى خفيجه عثمان غازى‌يه ايصال ايتديلر .

غازئ مشار اليه ظاهر حالده هيچ بررنك ويرمامش و دشمنك كندى حقنده اجرا ايده‌جكى معامله‌يه انتظار ودقت ايتمكده بولنمش ايدى . تمام رومليلرك اجراى مافى البال ايچون دقيقهٔ مناسبه اتخاذ ايلديكلرى برزمانده غازى عثمان ذاتاً تنبيهلى بولنان اتباعنه براشارتله كويا قضادن قورقدرق قاچيورلر ايمش كبى فراره شتاب ايلديلر . دوكون خصوصى بو يرده فاجر . تفسير سفيهانه ايچون رقص ... تمام اولجه ترتيب ايتمش اولديغى پوصويى بيله‌جك قلعه‌سنه صوقدى و ...

تأويلات سفسطه‌كارانه ايله فرائض شرعيه‌يى قالديرمش ونه‌قدر محرمات وار ايسه هپسنك اباحتنه فتوا ويرمش . حتى جنت وجهنمه‌ده كنديسى مالكيت ادعاسنده بولنوب شمديلك دنيايه مخصوص بر جنت اولمق اوزره ... كتورديكى ... كوزل قزلرى طولديرمش واسرار اشرايله صيرتديردقلرى آدملرى بو باغچه‌يه صوقوب حريف اويانه‌رق حوريلرله بش اون كون عيش و عشرتدن صكره يينه مست لايعقل ايكن طيشارى چيقارلديغى زمان شيخه صداقت واطاعت يولنده جان فدا ايدر ايسه‌لر بعد الوفات يينه او جنته كيررسك سوزينى ايشدنجه كمال صدق ايله اينانمقده بولنمش ايدى .

مرقوملك براسمى دخى داعئ كبير اولوب خدمت وزارتنده بولنان حريفه دخى «بزرك» عنوانى ويرمش ايدى . اشبو بزركدن صكره «فدايى» عنوانه مظهر اولان رؤساى بندكان بولنوب بونلر مجلس مشورتى تشكيل ايدرلر ايدى . انلردن صكره دخى « داعى » ناميله برطاقم بيوك مأمورلرى اطراف و ولاياته سوق ايدرلر ايدى‌كه بونلر قلعهٔ آلموتدن هرنه دونو

چكوب ده اعـدا دخی پوصـو ایله كندی
ارەسنده قاله‌جغی بر موقعده كاند كنده بردنبره
یوز كیرو ایتـدیلر . بوصـوده كیلر دخی
طیشاری‌یه فرلادیلر . اوقدر شـدتلی بر
جنك اولدی كه تعریفه صیغمز . بیله‌جكده
بولنان قادین قیافتنده . قهرمانلر دخی بتشوب
ایكی آتش اراسـنده قالان دشمنی ایستد.
كلری كبی تپـه‌له‌دیلر . حتی داماد دخی
بومقاتله‌ده مقتول اولمش ایدی . كلین اولان
قز تاریخ عثمـانیده « نیلـوفر خانم » دیه
مشـهور اولان « نه‌نوفار » اولـوب ید
عثمانیانه دوشونجه غازی عثمان حضرتلری
بودختر پاكیزه‌یی فرزند عالیـلری اورخان
غازی‌یه تخصیص بیـوردیلر كه اول غازی
یاوریسی هنوز اون ایكی یاشنده بولنوب
بوجنكده پدر بزركوارلری ایچون موجب
افتخـار اوله‌جق و بتـون جنكاورلری
حیرتده براقه‌جق درجه‌ده قهرمانلق كو-
سترمش ایدی .

نیلـوفر خانم غایت صـالحه وخیرات
وحسـناته مائل برقادین چیقه‌رق شهید سلیمان
پاشا وشهزاده سلطان مراد بوذات ستوده
سماتدن تولد ایلمشلردر . بروسه جوارندن
جریان ایدن نهر اوزرینه بركوپری انشا
ایتدیردكلری جهتله اولا كوپری‌یه انتقـال
ایدن نام نامیلری بعده نهره انتقال ایدرك
« نیلـوفر » نهری دنیلمش و بو كوپریدن
ماعـدا پك چوق خـیراته دخی موفـق
اولمشدر . وفاتی غازی اورخاندن صـكره
اولمیدر كه حین وفاتنده زوجی مشار الیهك
تربه‌سی داخلنه دفن اولنمشدر .

اشبو مظفریت عظیمه ٦٩٨ سـنه‌سنده
وقوعه كلـدیكی كبی بونی متعاقب سـنه‌ٔ
مذكوره‌ده وكرك ایلروكی ٦٩٩ سنه‌سنده
غازی عثمان هنـوز فتح اولنه‌مین برلره
دخی برر برر صالـدیروب رومیلرك كوز

امر ونهی الورلر ایسه حرفی حرفنه اجرا ایدرلر
ایدی . داعیلرك دخی كندی ایشلرنده استخدام
ایچون قاندیردقلری برطاقم افراد بولنوب
بونلرله برابر بالتهدید یلدیردقلری اهالیٔ قرا.
وقصبات اوزرلرنده علی الاطلاق اجرای
حكومت ایدرلر ایدی .

ابتدای تأسسلرنده اشبو باطنیلر ایران
ایچنده واقع جبال متسلسله تپه‌لرنده برطاقم
متین ومنیع قلعه‌لر پیدا ایله تحصن ایتمشلر واو-
رادن اطراف بلادی نترتمكده وتمتلر ایسه‌ده
مؤخرا تسلط وتحكملری بردرجه‌له‌وارمش
ایدی كه برطاقم امرا ووزرا وحتی ملوك وسلا-
طین بیله بر خیلیسنك شرلرندن اورقه‌رك تملق
ومدارایه مجبوریت كورمشلر ایدی . زیرا
انلر طرفندن اولومه محكوم اولوب‌ده خنجر
غدرلرندن قورتلمق حقیقةً ممكن دكل ایدی .

بعض كره بونلر اوزرینه كایتلی عسكر
چكلدیكی واقع ایسه‌ده عساكر مرقومه ایچنده
بولنان باطنیلر اردونك سرعسكرینی وحتی
اردو صاحبی بولنان حكمداری بیله تهدید
ایدرلك اردونك حركتنی منعه مقتدر اولمشلردر
بركیاروق سلجوقینك بر چوق سردارلری

يلمغنلغندن استفادهٔ سريعه ايله برخيلى
يرى فتح ايتمشدر .

دولت سلجوقيه‌دن اك صكره پادشاه
اولان علاءالدين ثالثك وفاتى حقنده بر
اختلاف اولوب بعضلرى مغولر طرفندن
سوء قصد ايله و ديكر بعضلرى اوغلى
غياث‌الدين طرفندن تسميم ايله هلاك
ايدلديكنى قيد ايدرلركه تاريخ وفاتى هر
حالده ٦٩٩ سنه‌سيدر . بوندن اول
سلجوقيه مباحثنده دخى بيان اولنديغى
اوزره اون‌قدر ايالات سلجوقيه‌نك واليلرى
و كيمى دخى دولت متبوعه‌لرى اطاعتندن
چيقه‌رق سوداى استقلاله صاپمش بونلريه
علاءالدين ثالثك وفاتى اوزرينه بونلر بالكليه
اعلان استقلال ايتدكلرندن دولت سلجو-
قيه اسكى يكپاره‌لك حالنى بردها اله ما-
مشدر . مورخلرك روايتنه كوره اوزمنلر
اطراف وجوارندن برخيلى عيان غازى

عثمانك تبعه پرور عدالتكسترِ برحكمدار
نيكتر اولديغى نظر دقته الەرق همان قونيه
اوزرينه يوروبوب دولت مذكوره‌يى
كندى نامنه تجديد واحيا ايتمنى تكليف
ايتمش ايديسه‌ده كرك سلجوقيه‌ره رعايت
نعمت‌شناسانه‌سى وكرك بر ياندن روملرك صد-
ماتنه دوچار ايكن ديكر طرفدن امارات
تركيه‌نك دخى دوچار تضييق اولمامق
خصوصنده‌كى مطالعهٔ دور انديشانه‌سى
حسبيله بو تكليفى قبول ايتمامش وياالكز
كندى رايت مظفريتى آلتنه كيره‌جك اولانلرك
تابعيتنى بالقبول خطبه‌يى طوغريدن
طوغرى‌يه كندى نامنه اوقوتمق
وشان استقلالدن اولديغى اوزره ضرب
سكه حقندن دخى استفاده ايلمك وملكنده
بالكليه استقلال ايله حكومت سورمك
صورتلرنده‌كى تكليفلرى بالقبول اعلان
سلطنت ايلمشلردر .

ويولدقلرى ايدلمشدر . مملكت سلجوقى بونلر-
له مجاهده‌ده بالاصرار قلعهٔ شاهدرى فتح ايله
اوراده حسن بن صباحك خواجه‌زاده‌سى
احمدى طوته‌رق ديرى ايكن دريسنى يوزديكى
حالده معبودلرينه چيقارمامش اولمسى
بونلرك درجهٔ تعنديني موازنه‌يه مدار اولور .
سلجوقيلر بونلرله پك چوق اوغراشه‌رق
سلطان محمد وسلطان سنجر زمان اوجه قريبى
سوندرمك درجه‌لرينه كلمش ايكن باطنيلر از-
جمله سنجرك ياتاغى يانته برخنجر صاپليه‌رق
« ايشته بو خنجرى ياتاغكزك باشنه صاپلايان

كوكسكزه دخى صاپليه‌بيلور . بزدن ال چكمز
ايسه‌كز بركون اوده اولور . بزلر سينه‌كزه
او خنجرك صاپلانديغى يردن دهاقاتى دكلدر »
ديه تهديد ايتدكلرندن هيچ بريسى باطنيلر عليهنه
موفق اوله‌مامشدر .

٥١٨ سنهٔ هجريه‌سنده حسن بن صباح
كبرى ذكرده‌كى بزرك اميد شبو باطنيه فرقه‌سنه
رئيس اولمش ايدى . ايلك مشعتى باطنيلر او-
زرينه اردو سوق ايدن وزير سلاچقه ابو
نصرى برقاج فدايى ارساليه خنجرلتمش
اولمشدر . سلطان سلجوق كندى وزيرينك

شوقدرکه وزمانلرضرب سکه‌لر زمی عثمانلیلرده هنوز موجود اولمدیغندن غازی عثمان سکه ضرب ایتامش وایلك عثمانلی سکه‌سی غازی اورخان زمانده یاپلشدر .

عقیب استقلالده غازیٔ مشار الیه فتح بلاد ایچون برجولان اجرا ایلدی . عالی چلبینك و بردیکی ایضاحاته کوره کشورکشالق خصوصنده اهمیتی درکار اولان اشبو جولانده سلطان عثمان حضرتلری ایغود الب قوماندا سیله برمقدار عسکری اینه‌کول اوزرینه صالدیروب بالذات کندیسی برفرقه غازیان ایله اینه‌کولك اطرافنده‌کی مواقعی برر برر اوره‌رق موقعجه کوره امداد ایده بیلمری امکانی قطع ایلمش ایدی . بعده معیت سنیه‌لرنده‌کی فرقه ایله کندیلری دخی اینه‌کول اوزرینه یورویه‌رك بونجه زمندبری عثمانسوله اولقدر اذا وجفا ایتمش اولان تکفوری بی

خــ وکرفت ایله حصور دنتمه‌یه حضاره موفق اولنجه کرك مرقومی وکرك اتباع وانسابنی کاملاً قلیجدن کچورمشلردر کوپری حصـار وبرپره وازنیق جولانی دخی بو اثناده وقوعه کله‌رك آقین ایدکاری محللردن کلیتلی اسرا الدیلر .

اصل مقصد ازنیق شهرینی فتح ایتمك ایدیسه‌ده بو موفقیت براز صکره میسر اولمشدر . زیرا شمدیکی حالده بر خرابه زاردن عبارت کوردیکمز ازنیق « نیسه » نامیله تاریخ قدیمده مشهور بر شهر متین اولوب حتی بیوك قسطنطین زماننده نصارادن آریوس افکارینه ذاهب اولانلر یعنی نبوت والوهیت مسیحی قبول ایتیوب مشار الیهك یالکز نبوتنی اعتقاد ایلیانلر ایله نبی مشار الیهه اسناد الوهیت ایتمك ایستیانلر اره‌سنده‌کی اختلافی حل ایچون اجتماع ایدن مشهور « قونسیل » یعنی مجلس

انتقامی ایچون باطنیلر اوزرینه عظیم عسکر چکه‌رك اون بیك قدرینك تقاسنی کسدیرمش وشامده دخی التی بیك قدری کبرمش ایسه ده ینه کوکاری کسلمامشدر .

کیابزرك امیندن صکره ٥٣٢ سنهٔ هجریه‌سنده اوغلی کیا محمد واندن صکره ٥٥٧ سنه‌سنده اوغلی خواندحسن رئیس اولدیلر . بونلرك ملعنتی اسلافندن دخی فائق اولوب خلقی قهراً وجبراً کندیلرینه تابع ایدرلر ایدی . اشبو خواندحسن بنی دابویه طائفه‌سندن ینه حسن نامنده برقاتلك یدیله کبردکده ینه کلان

اوغلی خواند محمدده مرقومی ولد وعیالیله کاملاً اعدام ایلمشدر . ٥٦٢ سنه‌سنده مرقومك دخی اوغلی سوفین جنجه ... اوزرینه اوغلی خواند جلال الدین داعیٔ کبیر وشیخ الجبل اولوب فقط بوآدم حسب الانصاف منسوب اولدیغی طریقدن ... اکلایه‌رق اکر تحت اداره‌سنده بولنان مملکتلره کندیسی والی نصب اولنور ... مذهب اهل سنتی قبول ایلیه جکنی ناصر خلیفه‌یه عرض ایلمش ایدی . خلیفه بوکا مساعده ایلدکده مرقوم دخی تعهدینی ایفا

[illegible]
وبر اردلق استانبول فرنکلر طرفندن ضبط
اولندقده شرق ایمپراطورلغنه پای تخت دخی
[illegible] ودروني [illegible]
غلبه لك بر براولوب عالى چلبینك موقع مذ-
کوراهمیتنی بحق تصویر ایچون ایتدیکی روا-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
کورلك درت قپوسی بولنوب اثنای تفرجده
هربرندن الاجه آتلو بیك سواری چیقار
دیه اعتقاد اولنور ایدی . یعنی الاجه آتلر
نادر بولنور ایکن بر شهرده درت بیك الا-
[illegible]
عسکریه بولنه جغنی انسانه دوشوندرمك
[illegible] ایدی .

ایمدی بویله برشهر شهیری ایلك هجو-
مده ضبط ایتمك حقیقةً محال اولمغله صولت

ایتمکله حسن بن صباحك تألیف کرده سی او-
[illegible]
یرلمش ایسه ده خواند جلال الدیندن صکره
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ایلمشدر . اوتوز بش سنه اجرای ملعنتدن
صکره بریدانتقام ایله قتل اولندقده یرینه کچن
اوغلی رکن الدوله دخی هلاکو معیتنده بولنان
تاتارلر شرینه اوغرایه رق قلاع وبقاعلری
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
دائمه التنه الدیلر . واو محاصره یی عالینك
قولنه کوره [illegible]
روایتنه کوره طارغان نام سرداره بالحواله
کندیلری یکی شهره عودت ایلدیلر .

ایشته بوعودتنده تحت اداره سنده بولنان
یرلری برر قضا یاخود سنجاق صورتیله
بالتفریق امر فتوحاته یاردیم ایلیان غاز-
یلری اکثریتله هر برینی فتح ایتدیکی یره
متصرف تعیین ایلمش ایدی . اولا قره جه
حصاری فرزند عالیلری اورخانه واسکی شهری
برادرلری کوندوز الپه تفویض ایلیه رك
این اوکی ایله یورت حصاره آیغود الپی
ویار حصاره حسن الپی واینه کوله طور-
[illegible] متصرف تعیین [illegible] ایدی .
قائن پدرلری ادبالی حضرتلری زوجه-

وحلبده ویمنده اشبو اسماعیلیه جمعیت کر-
یهه سنك برطاقم فروعی ظهور ایلمش ایسه ده
اثر آلموتیه اشقیاسی قدر حکم واهمیت پیدا
[illegible]

— ٥ —

❊ برقهرمان سلجوقی ❊

عباسیه نك شیرازهٔ انتظامی خللپذیر
اولدیغی اثناده ممالك اسلامیه نك [illegible]
بولندیغی طوائف ملوك یکدیکر یله اوغرا-
شمقدن اصل دشمن اسلامیت اولان روم شرقی
[illegible]

لری مال خاتون واوغللری علاءالدین پاشا
ایله بیله‌جکده قاله‌رق اورانك واردانی
کاملاً بونلره و برده درویشان ومحتاجینه
تخصیص قلنمشدر . کندیسی یکی شهری
مقر حکومت اتخاذ ایده‌رك معیت ارکانی
وسلاح ارقداشلری اولان جنکاوران ایله
اورایه چکلمشدر . یکی شهر اوزمانکی
ممالك عثمانیه‌نك تا منتهای شمالنده بولندیغندن
بوراسنی مقر اتخاذ ایتمك مرکز حکومت
اولمقدن زیاده کرك روملره قارشو تدافع
وکرك یکیدن فتح اولنه‌جق یرلر ایچون
تعرض خصوصنده اس الحرکات اتخاذی
حکمتنه مبنی اولدیغی وارد خاطر اولور .

احقاق حق خصوصنك قضاته احاله
سیله بونلرك قوۀ تشریعیه‌سی برده قوۀ
انفاذیه‌یه لزوم کوسترمه‌جك اولور ایسه
اوزمان امرانك تنفیذ احکام ایتملری قاعده‌
اساسیه‌سنه غازی عثمان حضرتلری بودفعه

برقاتدها قوت ویره‌رك خلقدن تکالیف
[illegible]
المامق قاعده‌سنی دخی تأیید ایتمشدر .
[illegible]
دکزدن اسکله‌لره کلان سفائن ایله ممالك
[illegible]
ممالك عثمانیه‌یه کیرن کاربانلردن النور
ایدی . پازار رسومی دخی کویلردن تجارت
مقصدیله شهر و قصبه‌لره کیرن آدملردن
استیفا اولنور جزؤی بر رسم ایدی . بونلر
خزینهٔ عثمانیه‌ده جمع اولنه‌رق مصارف
رسمیهٔ دولته صرف اولنورلر ایدی .
بالذات عثمان غازی [illegible]
کبی ینه کندی قیونلرینك ومواشیسنك
حاصلاتیله کچینورلر وکذلك کرك کندیلری
وکرك سردارلری اطرافه استیلا کارانه آقینلر
ایدرك مال حلال غنیمتدن مستفید اولورلر
ایدی .

ایدی . بناء علیه شرق امپراطورلرینك
اردولری تا حدود عربستانه قدر ممالکی
هرج ومرج [illegible] ایدی .
ار طغرل بکك [illegible]
کوردیکی حقارت اوزرینه ترکجان وجهان
ایتمسندن صکره یکنی الب ارسلان مقام ریا
ست و امارته کلدکده معیتنده‌کی اتراك
[illegible] دخی
قاله‌رق فراتی کچوب اناطولی ایچنده کیرمش
[illegible] فتح
اده‌ایده بروسه حوالیسنه قدر ایتمش ایدی .

اوزمان شرق امپراطوری [illegible]
[illegible] الاصل [illegible]
اوزلرینك یکنه و یره‌رك معاونتنی [illegible]
درجه‌سنده تدارکات تهیه ایله الب ارسلانك
اوزرینه یوریوب اتراك خالصه میاننده
داخل اولان قورقاقلرك سیئه سیله اوج بولك
محاربه‌ده قوۀ اسلامیه مغلوب اولدی [illegible]
ارسلان غضبندن برشیر ژیان کسیله‌رك بهمه
حال انتقامی عزم ایلمش ایدی .

مورخین نصارانك دخی اعترافلری
وجهله امپراطورك قوتی یوزبیك کشیدن متجا

عمومیٔ قسیسین دخی بوراده اجتماع ایلمش
و بر اردلق استانبول فرنکلر طرفندن ضبط
اولندقده شرق ایمپراطورلغنه پای تخت دخی
اولمش ایدی . قلعه‌سی متین و درونی پك
غلبه‌لك بر یر اولوب عالی چلبینك موقع مذ-
[illegible] ایچون [illegible] روا-
یت پك ده مقبول اوله‌مز ایسه‌ده هر حالده ایزنیق
[illegible]
قلری بیلنمك ایچون نقل ایده‌لم که شهر مذ-
کورك درت قپوسی بولنوب اثنای تفرجده
هربرندن الاجه آتلو بیك سواری چیقار
دیه اعتقاد اولنور ایدی . یعنی الاجه آتلر
نادر بولنور ایکن بر شهرده درت بیك الا-
جه آتلو سواری بولنمق دها نه قدر قوهٔ
[illegible]
لازم کاور ایدی .

ایمدی بویله بر شهر شهیری ایلك هجو-
[illegible]

[illegible]
یقدقدن صکره شهره حاکم اولان بر [illegible]
اوزرینه بر ترصد قلعه‌سی [illegible]
دائمه التنه الدیلر . واو [illegible]
قولنه کوره [illegible] علی و خوجه سعدالدین
روایتنه کوره طارغان نام سرداره بالحواله
[illegible] یکی شهره عودت ایلدیلر .

ایشته بو عودتنده تحت اداره‌سنده بولنان
یرلری بر [illegible] یاخود سنجاق صورتیله
بالتفریق امر فتوحاته یاردیم ایلیان غاز-
یلری [illegible] فتح ایتدیکی یره
متصرف تعیین ایلمش ایدی . اولا قره‌جه
حصاری فرزند عالیلری اورخانه و اسکی شهری
برادرلری کوندوز الپه تفویض ایلیه‌رك
این اوکی ایله یورت حصاره آیغود الپی
و [illegible] حسن الپی و [illegible]
[illegible] متصرف تعیین ایلمش ایدی .
[illegible] حضرتلری زوجه-

اتمکله حسن بن صباحك تألیف کرده‌سی او-
[illegible]
یرلمش ایسه‌ده خواند جلال الدیندن صکره
[illegible]
اجدادندن اشنع بر کافردین چیقوب باطنیه
[illegible]
ایلمشدر . اوتوز بش سنه اجرای ملعنتدن
صکره بر یدانتقام ایله قتل اولندقده یرینه کچن
اوغلی رکن الدوله دخی هلاکو معیتنده بولنان
[illegible]
[illegible]

وحلبده و یمنده اشبو اسماعیلیه جمعیت کر-
یهه‌سنك بر طاقم فروعی ظهور ایلمش ایسه‌ده
انلر آلموتیه اشقیاسی قدر حکم و اهمیت پیدا
ایده‌مامشلردر .

٥

برقهرمان سلجوقی

عباسیه‌نك شیرازهٔ انتظامی خللپذیر
اولدیغی اثناده ممالك اسلامیه‌نك منقسم
بولندیغی طوائف ملوك یکدیگر یله اوغرا-
شمقدن اصل دشمن اسلامیت اولان روم شرقی
دولتنه اسباب مقاومتی هیچ دوشونمیورلر

لری مال خاتون واوغللری علاءالدین پاشا ایله بیله‌جکده قاله‌رق اورانك واردانی کاملاً بونلره ویرده درو یشان ومحتاجینه تخصیص قلنمشدر . کندیسی یکی شهری مقر حکومت اتخاذ ایده‌رك معیتی ارکانی وسلاح ارقداشلری اولان جنکاوران ایله اورایه چکلمشدر . یکی شهر اوزمانکی ممالك عثمانینك تا منتهای شمالنده بولنمغله بو راسنی مقر اتخاذ ایتمك مرکز حکومت اولمقدن زیاده کرك رومله قارشو تدافع وکرك یکیدن فتح اولنه‌جق یرلر ایچون تعرض خصوصنده اس الحرکات اتخاذی حکمتنه مبنی اولدیغی وارد خاطر اولور .

احقاق حق خصوصنك قضاته احاله‌سیله بونلرك قوهٔ تشریعیه‌سی برده قوهٔ انفاذیه‌یه لزوم کوسترمجك اولور ایسه اوزمان امرانك تنفیذ احکام ایتمری قاعدهٔ اساسیه‌سنه غازی عثمان حضرتلری بو دفعه برقاچ دها قوت ویره‌رك خلقدن تکالیف نامیله باج وپازار رسومندن بشقه برشی آلنمامق قاعده‌سنی دخی تأیید ایتمشدر . باج دینیلان شی بر نوع کمرك رسمی ایدی که دکزدن اسکله‌لره کلان سفائن ایله ممالك متجاوره‌دن برآکاوب عثمانلی دربندلرندن ممالك عثمانیه‌یه کیرن کاربانلردن النور ایدی . بازار رسومی دخی کویلردن تجارت مقصدیله شهر وقصبه‌لره کیرن آدملردن استیفا اولنور جزؤی بر رسم ایدی . بونلر خزینهٔ عثمانیه‌ده جمع اولنه‌رق مصارف رسمیهٔ دولته صرف اولنورلر ایدی . بالذات عثمان غازی ایسه اوللری اولدیغی کبی ینه کندی قیونلرینك ومواشیسنك حاصلاتیله چکینورلر وکذلك کرك کندیلری وکرك سردارلری اطرافه استیلا کارانه آقینلر ایدرك مال حلال غنیمتدن مستفید اولورلر ایدی .

ایدی . بناءً علیه شرق ایمپراطورلغنك اردولری تا حدود عربستانه قدر ممالکی هرج ومرج ایتمك جرأتنی پیدا ایتمشلر ایدی . ارطغرل بکك سیدهٔ عباس طرفندن کوردیکی حقارت اوزرینه ترکجان وجهان اتمسندن صکره یکنی الب ارسلان مقتدریا ست وامارته کلدکده معیتنده‌کی اتراك سلجوقیه‌یه افراد سائرهٔ اسلامیه‌یی دخی قاته‌رق فراتی کچوب اناطولی ایچنه کیرمش ر اوزه قیره ودست کاملکی فتح المدابه برومد حتی بیسنده ترتیب ایدی . اوزمان شرق ایمپراطوری بولنان رومانوس دیوژن قومندانی ترکی الاجداد اولان بقدرانی اوزلرینك یکنه ویره‌رك معاونتنی دیلنمك درجه‌سنده تدارکات تتمه ایله الب ارسلانك بورر یسه یوریوب ایرانك حدودنه قدر داخل اولان قورقاقلرك سیئه‌سیله اوج یولك محاربه‌ده قوهٔ اسلامیه مغلوب اولنجه الب ارسلان غضبندن برشیر ژیان کسیله‌رك بهمه حال انتقامی عزم ایلمش ایدی .

مورخین نصرانیه دخی بعضیلری وجهله ایمپراطورك قوتی یوزبیك کشیدن متجا

ابتـدای جلوس عثمـانیده اسـتقلالی جمله‌دن زیاده پارلاتان شی ممالك عثمـانیه جوارنده بولنان ترکمن عشیرتلری ایله بعض پراکنده مغول او یماقلرینك سلطان نوجاه حضرتلرینه بیعتلری قضیه‌سی اولمشدرکه اعلان استقلالدن بر سنه صکره یعنی ٧٠٠ تاریخنده وقوعی مقیددر . اشبو عشیرتلر انقاض سلجوقیه‌دن تشکل ایلیان امارات سائره‌یه اطاعت ایتمدیلر . جد بجد خانزاده اولمیان اشـبو تورودیلره انقیاددن ایسـه اوغوز قره‌خان نسلندن اولان سلطان عثمان حضرتلرینه اطـاعت ایچون حضورینـه جمع اولدیلر . او یماقلرك رئیسلری واختیارلری اوغوزخان قاعدهٔ قدیمه‌سی اوزره حضورنده دیزچوکوب سلطان نوجاه حضرتلری دخی هر برینه بر قدح قیز صونمغله آلـوب نوش ایدرلر ایدی . اشـبو جام التفـات و اختیارلر طرفنـدن وقوع قبول انلرك قاعـدهٔ قدیمه‌سنجـه بیعت تامه عد اولنوب ارتق بو اطاعتدن خروج ایتامك محققاتدن ایدی .

یکی شـهر یکی دولت ایچـون یکی پایتخت اولدقده هر طرفـدن اورایه طوپلانان اهالی شهری درحال توسیع ایتدیلر . بو غلبه‌لك ایچون اقتضا ایلیان جامع وحمام وحان کبی ابنیهٔ عمومیه‌نك دخی انشاسنه درحال مبـاشرت اولنمغله پك آز بر زمان ظرفنده شهر مذکور جسامت ومعموریت لایقه‌سنی بولمشدر .

تاریخلر سلطـان عثمـانك هم فتـوحاتنی وهم اصلاحاتنی بری برینـه غایت قریب اولان سنه‌لرده قیـد ایده‌رك مثلا ٦٩٩ و ٧٠٠ و ٧٠١ سـنه‌لری ایچـون اوقدر مظـفریات واصـلاحات حـکایه ایدرلرکه بونلر مطـالعه اولنـدیغی زمان انسان براز تأمل ایدنجه حضرت عثمـانك

وز اولدیغی حالده الب ارسـلان قرق بیك و بر روایتده اون بشبیك ترك سواریسی الوب میدان انتقامه کیردکده مورخین نصارانك قونجه کویا روسـل بایول نام قوماندان معیتنده کی فرانقلر ایله بغدان اوزلری الب ارسلان طرفنه گچدرك ایمپراطور اردوسنك مقداری ازالمش اولیور ایسه ده کندی قوتندن ماعدا شجیع بر قوته استناد ایتمکی عزم ایدوب بو عزمنك درجهٔ متانتی دخی قریب کوریله‌جك اولان الب ارسلان محاربه‌سیچون شویله بر روایت مثلا ایمپراطورك دوچار اولدیغی

رذالتی تخفیفه مدار اولمق اوزره تصـنیع ایدلمش اولدیغنه شبهه یوقدر .

الب ارسلان اوزرنده‌کی کین بهتیرنری کاملاً قالدیروب آته‌رك بونکله اوزاقدن دوکوشمیه‌جکنی و یاننه یالکز بر قلنج ایله بر طوپوز اله‌رق دشمن ایچنده صالدیره‌جغنی ارقداشلرینه اکلاتدقدن وآتنك یله‌وقویروغنی کندیسی طرایوب باغلایه‌رق ابشته بو کونکی کونده رئیس قومك پادشاهك یله بر جندی بالذات ... اراٸه‌دنصکره لابس اولدیغی لباسی مسکلیوب یا تیك و یاخود

كنجـلكلرى زماننده‌كى سكون وقناعتك ازاله‌سيله بو دفعه بر هوس وغيرت جهانكيرانه كلمش اولديغى و بو غيرتله عادتا كيجه‌يى كوندوزه قاته‌رق چالشديغى كمال حيرت وتحسين ايله حكم ايلر . زيرا بويله برعشق و سوداى جهانكيرى و اصلاحاتپرورى بولنمسه بوقدر آز زمان ظرفنده نه بوقدر محاربات ونه‌ده بودرجه‌لرده اصلاحاته مقتدر اوله‌ميه‌جغى دركاردر .

تأسسات و توسعات عثمانيه‌ده‌كى بوسرعت شمدى بزم حيرتمزدن زياده او زمان اطراف و جوارده‌كى روم تكفورلرينك نظر دهشتنه چارپمقله بروسه‌ده بولنان وهرنه قدر استانبول ايمپراطورلغنه تابع ايسه‌ده امور حكومتنده مستقل اولدقدن ماعدا سائر كوچك سنيورلر اوزرنده دخى نفوذى جارى اولان والى كنده تكفورى طرفندن ايديلان تشويق ايله ادرنوس و كستل تكفورلرينى ده دائرهٔ اتفاقه آله‌رق بيوك بر قوت ايله ٧٠٢ سنه‌سنده بر محاربه ترتيب ايلمشلر ايدى . سلطان عثمان بو اتفاقى خبر آلور آلماز دشمنك كندى اوزرينه ورودينى بكله‌ميوب كندى عسكريله انلرى قارشولمغه كيتدى . قيون حصارى قربنده شدتلى بر محاربه وقوعه كله‌رك كستل تكفورى مقتول و دشمنك بقيه‌سى فراره مجبور اولديلر . بو اتفاقى اصل قيشقرتان كنده تكفورى غازى عثمانك خاصة منفورى اولمغله مرقومى اولوباطه قدر تعقيب ايلمش ايدى . فرارىٔ مرقوم اولوباط تكفورينه التجا ايلدكده ردى ايچون عثمان غازى خبر كوندرمكله اولوباط تكفورى ملتجى‌يى محافظه‌يه جسارت ايده‌ميه‌رك فقط غازى عثمانك بو مراجعتندن استفاده

اولمك ايچون صوت بلند ايله بر يمين ايتمش دشمنه صالديرمش ايدى .

وقوعندن سكز يوز سنه صكره بوكونكى كونده دخى تصور و تخيلى انسانك توكلرينى اور‑پرتن شو عزم قهرمانى شو صولت فداكارى‌يى كورنجه قرق بيك آتلينك قرق بيكى بردن عينى عزم و جزم ايله ايمپراطورك يوز بيكلك اردوسى اوزرينه يورويشجه ينه مورخين نصارا قولنجه برقاچ دقيقه ظرفنده اردوى عظيم اعدا چيل ياوريسى كبى طاغيله‌رق رومانوس ديوژن بالذات اخذ و كرفت ايله حضور الب ارسلانه كتيرلمش ايدى .

براز اولكى غالبيتى اوزرينه رى شهرينه قدر ممالكى تخليه و تسليم ايتمسى شرطيله مصالحه اوله‌رق تكليف ايليان ايمپراطور مجرد بو غرور غالبانه‌سيله الب ارسلانى بودرجه‌لرده تهييج ايتمش بولنديغنده رومانوس ديوژن ارسلانك حضورينه كيروبده يرى اوپمك ايچون باشنى زمينه ايندرديكى زمان حس انتقامك شدت التهابنه بردقيقه‌لك برضعف بشريته متابعت ايليان اول غازىٔ يزدانى غالب اياغنى قالديروب ديوژنك باشنه باصمش ايسه‌ده بويله بر حركت

ایچون كرك كندیلری و كرك اولاد واعقابی اولونه‌جق كوپریسندن كچمه‌مك اوزره عهد و میثاق ایدرلر ایسه ملتجی‌یی تسلیم ایده‌جكنی بیلدیردی ·

بوندن مقصد كویا كندی مملكتنی عثمان غزیلدن قورتارمق ایدی · انجق اورالری دخی بالاخره فتح ایتمك مطلقا اولونه‌جق كوپریسندن كچمكه متوقف اولمیه‌جغی نظر دقته آلنه‌رق مرقومك ایسته‌دیكی وعد ویرلدی · فی الواقع او زماندن بو زمانه قدر هیچ بر عثمانلی پادشاهی مذكور كوپریدن كچمیوب بانئ بنیان سلطنتك عهد و میثاقنه رعایت ایدلمش ایسه‌ده بالاخره اولو باطك دخی فتحی لازم كلدكده قایق ایله نهری كچمك و هر زمان مرور اقتضا ایلدكده بو تدبیره مراجعت ایتمك یولی بولنمشدر ·

الحاصل كستل تكفوری اله كچورلمسی

اوزرینه حریفی كندی قلعه‌سی اوكنده پاره پاره ایدنجه قلعه محافظلری قورقوب تسلیم اولمشلردر · انجق هر قاریش طوپراغی بر شهزاده‌نك یا بر دلاور قهرمانك خون مبارکی بهاسنه اله كچورلمك مقتضای طالع قهرمانانه‌سی اولان بو دولت علیه شو مظفریت عظیمه‌یه دخی حضرت عثمانك برادر زاده‌سی آی طوغدی بكك شهادتلری بهاسنه نائل اولمشدر ·

بعض تاریخلرده كستلك فتحی دها صكره وقوعبولدیغی مندرجدر ·

عثمانلی تاریخلرنده بو وقعه‌یه دائر دها زیاده تفصیلات بوله‌مدق ایسه‌ده مور-خین قدیمه‌دن « پاشیمر » واندن اخذ معلومات ایله « ژ یبو ن » نام مورخك روایتنه كوره یا اشبو قیون حصاری محاربه‌سندن اولجه و یاخود انی متعاقباً عثمانلولرك برحركت حربیه‌سی دها وقو-

---

مغرور انه نك واهب العطایا والظفر اولان جناب حقه حسن متواضعانه ایله حمد ایلمك لازم كلان بر زمانده مناسبتی اوله‌میه‌جغی درحال در پیش ایلیه‌رك كمال احترام ایله مغلوب ذلیلینك الندن طوتوب خاك ذلتدن قالدیرمش و برایمپراطوره لایق تعظیمات ایله تكریم و احترام ایلمشدر ·

مورخ ژیبونك قولنجه بو وقعه‌دن سكز یوز سنه اول ایران شاهی شاپور دخی [illegible] نام روما ایمپراطوری حقنده بو معامله‌نك عینی اجرا ایلمشدر ·

ایشته سزه بر قهرمان سلجوقی كه شو مظفر-یت شانلی وقوعاتك یالكز بریجكی اولوب دها نیجه بونك كبی قهرمانلقلر یله آفاقی تترتمش ایدی فقط انجام كار سنك مزارینه دخی یازلدیغی اوزره صیت و شهرتی افلاكه چیقان اول قهر-مانی [illegible] دخی بر [illegible] ادخال ایدلمشدر ·

—٥—

﴿ منشور صورتی ﴾

كه [illegible] عثمانه طبل و علم ارسالی مناسبتیله یازلمشدر ·

عبو نمشدرکه بوکا سبب جوار تکفورلرك بالاتفاق هجومی اولنیوب ملکه سمتدن عثمانك بر فرصت مناسبه‌دن بالاستفاده فتح بلاد مقصدی بو محاربه‌یی وقوعه کتورمشدر . شویله که :

سقاریا نهری اوزماننر برطرفدن قسطمونی امارتی ودیکر طرفدن عثمانلی حکومتیله براوچنجی طرفدن دخی شوایکی حکومته مقابل روم ایمپراطورلغی ارەسنده فصل مشترك اولوب استانبول ایمپراطورلغی وقتیله حدودینك بو قسمنی اتراك سلجوقیه وعساکر مغولیه‌یه قارشو مدافعه ایچون نهر بوینده بلوق حوزهلر انشا ایتدیرمش ایدی . ذکر اولنان بلوق حاوزلرك محافظه‌سی اجرله استخدام اولنور برطاقم اجنبی عسکرلره توديع قلنمش ایدیکه بونلر اراضیء متجاوره‌ده زراعتله دخی استفاده ایلرلر ایدی .

صکره‌لری تصرف ارزوسیله عساکر مذکوره‌نك مخصصاتی قطع اولندیغندن مقدارلرینه نقصان وغیرترینه فتور عارض اولدیغی کبی سلطان عثمانك اوائل استقلال تامنده برسنه سقاریا نهری هم طاشوب هم‌ده تبدیل مجرا ایده‌رك سوروب کتوردیکی قوملر ایله هرطرفی بحید ویره‌بیله‌جك حاله کالدیکندن ذکر اولنان بلوق حاوزلرك ضبطی قولایلاشمش ایدی .

ایمدی قسطمونی پرنسی علی امور بك بوحالدن استفاده ایچون سقاریا اوزرینه یوریمك تدارکنده ایکن غازی عثمان دها اول طوراتوب اوطرفری کاملاً فتح ایتمشدرکه ژیبونك قونیجه آی طوغدی بك دخی ایشته بومحاربه‌ده شهید اولمشدر .

قیون حصاری وقعه‌سی حقنده عثمانلی تاریخلریله سقاریا نهری فتوحاتی حقنده اوروپا تاریخلرینك اشبو روایتلری یکد-

---

❊ بسم الله الرحمن الرحيم ❊ من برهان امیر المؤمنین علاءالدین بن فرامرز السلجوقی ایده الله الملك العلی حمد و سپاس و شکر بی‌قیاس اول خالق بیچون ورازق خلیقه‌ربع مسکون بل رزاق جملهٔ مخلوقات وصانع جمیع مصنوعات جل جلاله وعم نواله حضرتنه‌که خلعت خلقتی صفا وصفوت اوزره طینت آدمه کیروب افسر خلافتی فرق مبارکنه اوروب سریر ❊ انا جعلناك خلیفةً فی الارض ❊ ده متمکن قیلوب جمله ساکنان افلاکی ❊ واذ قلنا للملائکة اسجدوا لآدم فسجدوا ❊ خطابیله مأمور ایدوب اول خلیفهٔ انامی معزز و مکرم ایدەی وصلوات نامیات شول حبیب خدا محمد مصطفی علیه التحیة والثناء حضرتنه وچاریار باصفا حضرتلرینه وآل واصحابنه وتوابع ولواحقنه رضوان الله علیهم اجمعین اولسونکه مکتب حکمتده ❊ وعلم آدم الاسماء کلها ❊ دن مرد نظرلك ذاتلرینك ظهور و انتشاری اولوب هرچند صلب بشریتدن نیجه بیك انبیای کزین صلوات الله علیهم اجمعین واولیای سعادت قرین وسلاطین غزا آیینك عدمدن وجوده کلدکاری انك ذات لطیف ودین منیفلرینك

يكر ينك شرحى صورتنده تلقى ايديلور ايسه بو فقرهٔ تاريخيه دها زياده توضيح ايتمش اولور · بعض مورخلر ايسه اشبو قيون حصارى وقعه‌سنى ٧٠٧ سنه‌سنده وقوعبولمش اولمق اوزره يازارلر ايسه‌ده ديكر بعضلرينك روايتى بزه دها مرجح كورينه‌رك بروسه واليسنك تشويقيله جوار تكفورلرك عثمانليلر اوزرينه اتفاقى ايكى دفعه وقوعبولديغى و برينجيسى ٧٠٢ تاريخنده اولديغى كبى ديكرى دخى اشبو ٧٠٧ تاريخنده وقوعه كلديكنى و بو ايكنجى اتفاقده دخى بروسه تكفورى ايله ادره نوس وماده نوس وكته وكستل تكفورلرى برلشه‌رك عثمانليلر اوزرينه يوريدكلرينى و برشدتلى محاربه‌دن صكره غلبه ينه طرف عثمانيانده قالديغى ترجيحاً قبول ايدرز · حتى بوندن اولكى محاربه‌ده كستل تكفورى مقتول اولوب

فقط قلعه‌سى الينمامش بولنديغى حالده بو دفعه قلعهٔ مذكوره دن ماعدا افكه واقچه حصار ومرحس وتكفور پكارى وقوج حصار واو نياس وادره نوس ولبلبجى وقوكرپه وآق يازى ويايلاق آباد ومدرنى وقره‌مرسل حصارلرينك دخى فتح ايدلديكى مصرحات تاريخيه‌دندر ·

ينه محاربات مذكوره اثناسنده سلطان عثمان حضرتلرى اقچه قوجه كبى بعض سردارلرينه اطرافه آقين ايتديره‌رك ديكر ممالك واراضى دخى ضبط ايتديرمشلر ايدى · سردارلرك تسخير ايلدكلرى ممالك كنديلرينه تفويض اولنمق مقرر اولدقدن ماعدا برطاقلرينك اساميسى دخى فتح ايتدكلرى يرلره عنوان اولمش قالمشدر · ازميد طرفلرينى اقچه قوجه‌نك فتح ايتمسيله « قوجه ايلى » ديمسى وقره مرسلك ذمى دخى فتح ايتديكى ير

شرف شيوعى ايدى · لكن صحف رسالت ومنشور خلافت من اوله الى آخره مهر نبوت خاتم انبيا ايله مختم اولديغى كبى انك مبارك مقدمى بركاتيله امت عالى همتنك سلاطين پاك دينلرى دخى سائر اديان حكامنه متفوق واقع اولوب هر زمانده بر صاحب قرانك برليغ بليغ سعادت عنوانى ﴿ ان الارض لله يورثها من يشاء من عباده ﴾ طغراسيله مزين و هر وقتده بر بختيار جهانك توقيع رفيع عاليشانى ﴿ ورفعنا بعضكم فوق بعض درجات ﴾ خطاب مستطابى ايله مبين بيوريلوب و هر بريسك

كوش هوشنه صداى ﴿ لئن شكرتم لازيدنكم ﴾ وندای ﴿ ولئن كفرتم ان عذابى لشديد ﴾ ايركوريلوب لاجرم مائدهٔ احسانندن بهره‌ور اولان عبد شكورى صلاى رحمتندن دور اولان فراعنه وجبابره‌يه اكثريا مظفر و منصور اولوب ﴿ وهو العزيز الغفور ﴾ مفهومينجه مقام تشكرانده معزز و محترم اولورلر · لهذا تامهر دولت واقبال روزافزونم سپهر سعادت واجلالدن طالع ولامع اولوب نور خورشيد فروغ وجودمى السلطان ظل الله فى الارض ير منده بر رحمت و جلوه نما قيلوب ﴿ و ...

ایچون بر نام ابدی قالمسی و بالاخره
غازی میخال بك دلالتیله فتح اولنـدیغی
ایچون میخالیچ طرفلرینه او نامك و یرلمسی
ایشته بو یادتدن نشأت ایتمشدر ·

تاریخك بریسنده میخالیج نامنك غازی
میخال بکدن بشقه میخالج نامیله دیکر برروم
سردارندن دخی اولدیغی کورلمکده ایسه‌ده
بوروایت بزجه پك ضعیف اولمـق اوزره
تلقی قلنمشدر ·

اشبو فتوحات اثناسـنده آیدوس
حصارینـك عبدالرحمن غازی طرفنـدن
فتحی مبادیٔ تأسسـات عثمانیه‌یی تزیین
ایلیان احوال شاعرانه وعاشقانه‌دن اولمغله
انی بشقه‌جه قارئلرمزك نظر مطالعه‌لرینه
عرض ایلرز · شویله‌که :

آیدوس تکفورینـك بر کوزل قزی
بر کیجه رؤیاسـنده کندیسـنك چرکابه
دوشدیکنی وچرکاب ایچنـده غرق اولمق
درجه‌سـنه کلمش ایکن بر کوزل یکیت
یتیشوب کندیسـنی قورتاردیغنی کورمش
ایرتسـی کون رؤیاده کوردیکی بو دلی
قانلینك جمال یوسف پسندی وطور قهرما-
نیسی قزك قلبنه تأثیر ایدرك قلبنده بر بیوك
حس سـودا پیدا اولمش · براز صـکره
عثمـانلیلر آیدوس قلعه‌سـنی محـاصره‌یه
کلمکله عبدالرحمن غازی استکشاف ایچون
قلعـه‌یه قدر صـوقلمش ایدی · قلعـه
اوسـتندن غازیٔ مشـار الیهی کورن قز
رؤیاسـنده کندیسـنی قورتاران ذات بو
اولدیغنی طانیمغـله درحال مکتوب یازوب
اشـاغی یه آتمش · غازیٔ عبـدالرحمن
روبجه یازلمش اولمسی لازم کلان مکتوبی
اوقوتدردقده « فلانجـه کیجـه فلانجـه
محله کلور ایسـه‌ك ایپ صارقیتوب سـنی
یوقارو یه الورم · قلعه‌یی فتح ایدر و بکا
دخی واصل اولورسـك » یوللی یازلمش

یؤتی ملکه من یشاء ❁ جبه‌سنی قامت پر
استقامتمه لایق وارزانی کوروب ❁ ان هذا
لهو الفضل المبین ❁ تاج ابتهاجنی فرق فرقدان
سیمه‌سنا وارواحرتی بیوروب مسندنشین
❁ کنتم خیر امة اخرجت للناس تأمرون
بالمعروف وتنهون عن المنکر ❁ صدرنده تمکن
وامتیاز احسان ایلدی بن دخی الشکر یزید النعم
فحواسیله عامل اولوب ❁ احسن کما احسن الله
الیك ❁ مائده‌سند بارعام ویروب ❁ وان
تعدوا نعمة الله لا تحصوها ❁ آثارن مقدور بشر-
یت واقتضای سلطنت اوزره مبذول طوتوب
مناصب علیه ومراتب جلیه‌یی اهلنه بیدریغ
ایدوب هرکسنه‌یی قابلیت واستعدادینه کوره
برمراد قلمق بابنده تأخیر وتراخی جائز کور-
میوب اعط القوس باریها قبضه‌سن اهلنه
صونوب ممالك انام وحدود اسلام ایچره
خدمت لازمه اداسن قیلان مبارزان میدان
وغا دلیران معرکهٔ هیجا ارلکیله رستم وار
نامدار اولان قوچق یکیتلرك ویکانه‌ا کیلان
ارلرك هر برینه حاللو حالنجه ورتبه مقا-
منجه رعایت وشفقتلر اولنوب مساعیٔ
مشکوره‌لری ضایع اولمامشدر واول جمله دن

اولندیغنی کورمش ٠

واقعا بر قادینك سوزینه اعتماد جائز اولمیوب بالخصوص دشمنه منسوب اولان قادینك اغفالندن توقی دها زیاده لازم ایسه‌ده غازی عبدالرحمن رامید اوزرینه برجان اسیرکر قهرمانلردن دکل ایمش‌که قزك سوزینه اینانه‌رق جاغریلان یره کیتمش ٠ فی‌الحقیقه بوقاریدن برایپ ایندیر ـ لسیله اینی بلینه باغلایوب دیوار اوزرندن چکیله‌رك بوقارویه چیقمش ٠ اوراده تکفور قزینی کوروب و بردیکی وعدك جدیتندن امین اولنجه قلعه قپوسنی آچه‌رق خارجده‌کی غازیلری دخی ایچرویه آلمشر وقلعه‌یی فتح ایتمشر ٠

عثمانلیلرك ابتدای اسفار بحریه‌سی دخی ینه بوصره‌ده کورلدیکی بعض تواریخده روایت اولنیور ٠ بحرا ایلك فتح اولنان برکتدتکفورلغنه تابع قالولیمنی اطه‌سیدرکه مدانیه کورفزینك قارشوسنده واقعدر ٠ سلطان عثمان حضرتلری ایغودالپك اوغلی قره علی نام کنج سرداری برمقدار عساکر ایله قایقلره بیندیروب جزیره‌مذکوره اوزرینه سوق ایلدکده کمال مظفریتله فتح میسر اولمش و برچوق غنائم واسرا دخی کتورلمش ایدی ٠ اسرا میاننده غایت کوزل برروم قزی بولنغله حسیات قهر ـ مانیسی کبی حسیات عاشقانه‌سی دخی پك منبسط بولنان حضرت غازی قره علی بی کدیمنی اولان بو قز ایله تزوج ایلیه‌رك برمراد ایلمشلردر ٠ ینه اشبو اسفار بحریه جمله‌سندن اولمق اوزره عثمانلیلرك مدانیه سواحلی قربنده کیوس جزیره‌سنه دخی بحرا برآقین ایتدکلری تواریخده‌مذکوردر ٠ بوآقین قره‌مرسل قوماندانی تحتنده اجرا اولندیغی کبی اندن صکره وقوعبولان اسفار بحریه‌ده دخی غازیٔ مومی الیه

مرزبان خطهٔ بید اولان سعادتمند عالیجاه عثمان‌شاه ابن ارطغرل بك خیرخواه ایده الله کوکب سعادت آیین جبین عزت قرینندن تابان و درخشان اوله‌لی جمیع اقارب سعید ـ العواقب وجملهٔ عشایر وقبائلی ایله غزا ومجاهدتی شعار وکفار خاکسار برله مقاتله و پیکاری کار ایدینوب و ﴿ قاتلوا المشرکین کافة ﴾ مفهومی [illegible] کار ایدینوب ﴿ قاتلوا الذین لایؤمنون بالله ولا بالیوم الآخر ولایحرمون ماحرم الله ورسوله ولایدینون دین الحق من الذین اوتوا الکتاب حتی یعطوا الجزیة عن ید وهم صاغرون ﴾ مدلولنی تحقیق و اجراسنده تدقیق ایلیوب [illegible] و اکنافدن جانب شریفنده وارانلری ﴿ حرض المؤمنین علی القتال ﴾ تفدیه‌سیله طویلیوب [illegible] وارین اعلای کلمة الله‌ه صرف ایدوب خصال عثمانیه‌سی جدال شیریزدانی یه‌قرین وفعال رحما [illegible] [illegible]

دلالت ایلدیکندن دولت عثمانیه‌نك ایالت قپودان دریاسی « قره‌مرسل » عداولنسه سزادر . مؤخراً انشا ایدیلان سفائنه دخی نام‌نامیلری انتقال ایدرك معین برنچه‌ده اولان قایقلره الیوم « قره‌مرسل قایغی » دیرلر .

مورخ پاشیمر عثمانلیلرك ایالت قوللاندیغی قایقلر کندیلرینك اولمیوب بلکه قره‌سی و صاروخان و آیدین و منتشه بکلرینك قایقلری اولدیغی یازارایسه‌ده بوسوز اسفار بحریه‌نك دهازیاده وسعت بولمش اولدیغی صکره‌کی زمانلر ایچون طوغری اوله‌بیلوب یوقسه مدانیه کورفزی قارشوسنده مرمره دکزینك برقاج میل مسافه‌سنه قدر اجرا ایدلمش اولان شو کوچك سفرلرك ینه اوساحلده تدارك ایدیلان قایقلر ایله اجرا ایدلمش بولندیغی ایشك ساده‌لکیله مستدلدر .

بیزانس مورخلرینك روایتلرینه کوره بواثناده روم تکفورلری اوزرینه هجوم ایدنلر یالکز عثمانلیلردن ده عبارت دکل ایمشلر . قسطمونی و کرمیان و منتشه وقره‌مان پرنسلری دخی روم شرقی دولتی حدودندن کندیلرینه مناسب اولان یرلره هجومدن خالی قالمزایمشلر . ازجمله قسطمونی پرنسی امور بکك کنغری شهرینی محاصره و تضییق ایلدیکی و کرمیان پرنسی علی شیربکك دخی چهارشنبه‌یی فتح ایتدیکی و ینه میرمومی الیهك الاشهری دخی محاصره ایتمش ایکن عن اصل دکز خرسزی اولوب بعده ایمپراطور قزینی و یره‌رك بیزانس آمیرالی اولمش بولنان روژه‌نك امدادیله الاشهرك قورتارلدیغی و قره‌مان پرنسی علاء‌الدینك دخی قدیمده صارد دیه لیدیا دولتنك پایتختی اولدیغی حالده شمدی بیوجك برکوی صورتنده

طینه‌سی ذلال دولت برله مخمر وفطرت لطیفه‌سی عبیر عزتله مجمر اولوب حواس ظاهره و باطنه‌سی حدت و دقت ایله موصوف وقوت متخیله و انتقالی سرعت و تیزرولکله معروف تیغ وسنانی برق خاطف و تیر جان‌ستانی شهاب ثاقب عقلی کامل ورأیی صائب سمند اقبال رام وسلاطین و اقیال فرمانبر و غلام قائد ظفر پیشرو و پیك نصرت اوکنجه تیزدو رجال غیب معینی وارواح شهدا قرینی فتح مژده رسان و توفیق هم عنان عهد بعید و روزکار مدید دن آباء

واجداد عظامزله انارالله براهینهم آبا و اجدادی رحمهم الله توراندن ایرانه بل اخلاطدن یونانه مهاجرت و مظاهرت طریقن مسلوك طوتوب ایام فرصتده‌که هنکام غبطتدر مراسم جانسپار یده انواع دقتله دقیقه فوت ایتمیوب سابقا کندولره یورت واوجاقلق و یریلان محمیهٔ انقره قره‌طاغندن حوالیٔ این اوکی وخطهٔ بید و یکیشهردن اسکیشهره واینه کول و یار حصار اطرافی ومعمور یه‌نك اکثر نواحیسن قوت بازوایله آچوب ممالك اسلامیه مضافاتنه داخل

قالان صارد اوزرینه یورویوب ینه روزه‌نك
امداده یتشمسیله رجعت ایتدیکی و منتشه
حکومتنك دخی قبریس اوزرینه بحراً
هجوم ایله ایچه سقطلقلر کوستردیکی روم
توار یخنده مندرجدر

ینه روم تاریخلری اشبو تضییقات
و تعرضات اوزرینه ترکلرك باربارلغندن
فریاد ایتدکلری صره‌ده ترکلر میانده
عثمانلیلری دخی بر اللرنده تیمور و دیکر
اللرنده آتش اوله‌رق هرطرفی اوروب قیرار
یاقاز ییقار مستولیلر اولمق اوزره تصویر
تخیلنده ایسه‌لرده بو بابده بك بیوك خطالری
تنقیدات مدققانه و حکیمانه ایله میدانه
چیقار ٠ غازی عثمانك معدلت قلبیه
و مرحمت انسانیه‌سنه دیه‌جك اولمیه‌رق
عاجزلری قویلره و مظلوملری ظالملره قارشو
مدافعه خصوصنده او زمانلر متجاورین
حکمداران میانده امثالی اولمدقدن ماعدا

تشکیل ایتدکلری دولت جدیده‌یی یا دیانت
و یا قومیت کوزه‌دیه‌رك تشکیل ایتمیوب
بلکه اسلام و موسوی خرستیان و [illegible]
ترك تاتار روم ارمنی هرنه قومیتدن
بولونور ایسه بونلرك جمله‌سی حقوق
عثمانیه‌دن مستفید و حصه‌مند ایدرك بو دولت
جدیده‌یی بر اتحاد عثمانی اساس قویسی
اوزرینه قوردقلری تختدن اولمغله انك
بیوك قوتی محافظهٔ ملك و تبعه‌یه صرف
ایلدکلری مثللو ینه انك بیوك قوتی دفع
صولت اعدایه و لزومنه کوره توسیع
حدود ممالکه بر صورت منتظمه‌ده صرف
ایلدکلرینه دقت کافیدر ٠

سلطان عثمان حضرتلرینك یالکز
یاقوب ییقمق یغما ایتمك اسیرالمق ایچون
دکل بلکه بریاندن روم شرقی دولتنك
روملره دخی یوز قاره‌سی اوله‌جق درجه‌
لرده‌کی ذریت و متعلقاتنی و دیکر طرفدن

ایتدیکندن غیری ندکلو که کروه مکروه کفرهٔ
فجره دمرهم الله تعالی وقهرهم ﴿ ومکروا
ومکروالله والله خیرالماکرین ﴾ طبقنجه اکا
مکر و حیله قصد ایتدیلرسه کیرو بعنایة الله
کندولره راجع اولوب ﴿ عسی ان تکرهوا
شیئاً فهو خیر لکم ﴾ اوزره فوائد عمیمه‌سی
کندویه عائد اولمغله همیشه اعدای بدرای خجل
و منفعل دوشوب علی الخصوص اینه‌مغولیه
دینلان ملعونی حقلیوب تغلب و تسلطی حزب
مشرکینه محقق اوله‌لی نفوس خبیثه‌نك ارواح
کثیفه‌سی جیفهٔ ابدانلرندن کریزان اولوب هر

بری مردهٔ بیجان و خانمانلرندن آواره و سرکردان
بحار و بیابانده باش قورتارمغه یرآرایوب مأ
یوس و منکوب پروانهٔ بی پرکبی اول شمع نورانی‌یه
قصد ایتدکلرنجه بال و پرلری منکسف و
منخرف خاك مذلته دوشوب ﴿ قل لن ینفعکم
الفرار ان فررتم من الموت او القتل واذا
تمتعون الا قلیلا ﴾ معناسی صدور و ظهور
بولوب و کندو بختیارلغیله ورطهٔ هلاکدن
نجات بقاسنه چیقوب انك حقنده زمین و زماندن
ندای ﴿ لایستوی القاعدون من المؤمنین غیر
اولی الضرر والمجاهدون فی سبیل الله باموا

امرای ترکیه‌نك حقیقة عالمك باشنده بلا
دیمك اولان حکومتلری یقی رفع ودفع ایله
بر دولت منتظمه وجوده کتورمك مقصدیله
بو کشور کشالقمده بولندیغی عثمانلی
تاریخلری وانلر میانده صحایف الاخبار
برخیلی وقوعات تاریخیه ایله منتضماً اثبات
ایتمکده‌در . شویله‌که :

غازی میخال بك دلالتیله حضرت
سلطان لبلبیجی حصاری وحوالیسنی فتح
واستیلایه واردقلرنده لبلبیجی تکفوری
بلا مقاومت عرض تسلیمیتله تابعیت
عثمانیه‌یی قبول ایلدیکندن رهن مقامنده
خدمت پادشاهیده بولنمق ایچون اوغلی
آلنوب کندیسی ینه ملکنده حاکم قالمق
اوزره ترك ایدلمش ایدی . لفکه وچادرلی‌یه
واردلقده انلرك تکفوری دخی تابعیت
عثمانیه‌یی طوعاً قبول ایلدکلرندن حکومت
قدیمه‌لرنده ابقا بیورلدیلر . حتی صمصمه
چاوش بو مملکتلرك کندیسنه و یرلمسنی
عثمان غازیدن رجا ایلدکده غازی حضر-
تلری « بزه اطاعت ایدنلرك ملکنی الندن
الدیغمز صورتده غیری بر کمسه انقیاد
ایتیوب هر بار جنکه مجبور اولورز » دیه
صمصمه چاوشه یکی شهر قربنده خاص
تعیین ایدرك تابعیت عثمانیه‌یی قبول ایدنلرك
حقوقنی محافظه مسلکنده ثبات بیور-
مشلردر . اوزمان صمصمه چاوشه و یریلان
یرلرده بر کویك اسمی حالا چاوش کویی
قالمشدر . اندنصکره یکیجه تکفوری انقیاد
ایتمکله محلنده ابقا قلنمش وفقط آق حصار
تکفوری مقاومت و مقابله‌ده بولنه‌رق
بالمغلوبیه اله کچورلمکله حقنده دشمن
معامله‌سی ایدلمشدر .

ایشته عثمانلیلرك مغول یغماکرلری
کبی حیدودلق مقصدیله دکل بلکه اوزمانلر
هرطرفی بیزار ایلیان حال فترته و مظالم

لهم وانفسهم فضل الله المجاهدین باموالهم
وانفسهم علی القاعدین درجةً وکلاً وعد-
الله الحسنی وفضل الله المجاهدین علی القاعدین
اجراً عظیماً ❊ کاخ صماخ همایونمدار یشوب
وجناب الهیدن ❊ درجات منه ومغفرةً
ورحمةً وکان الله غفوراً رحیما ❊ موهبه‌سنه
مستحق اولوب جانب والای شهنشاهیدن دخی
❊ من جاء بالحسنة فله عشر امثالها ❊
رعایتنه احق و الیق کوریلوب توغ صبح
طراز آفتاب علم و طبل و نقارهٔ پر زمزمهٔ
محتشم تفویض وتخصیص قیلنوب لوای اسکی
شهردن یکی شهره وارنجه خطهٔ بیدنو احیسیله
مجموعا بر سنجاقلق پر اعتبار یله سعادتمند مشار
الیهه تقلید ایدوب و یردم و بیوردمکه شویله که
مقتضای ذات عدالت سماتیدر مسند امارت
وایالتده کمال وقار وسکینه برله تمکن وقرار
ایلیوب ❊ اعدلوا هو اقرب للتقوی ❊ مفهو-
من شعار و دثار ایدینوب شر ظالمی مظلومدن
دفع وآتش مظالمی روی زمیندن رفع ایتمسنه
جدو جهد کوستروب ❊ عدل ساعة خیر من
عبادة سبعین سنة ❊ فوائدندن بهره منداولمغه
چالیشوب زمان حکومتده وضیع و شریف غنی

بوندن کونه بهجت ویرهجك ایچون تشویر کشالغه ابتدارلری بنی مرتبهٔ تحققه واردیره جق بوندن اعلا براهین اوله مز .

ایمدی دولت جدیدهٔ عثمانیه نك بو یله هانکی طرفه توجه ایتسه موفق ومظفر اولدیغنی وهانکی تکفوروهانکی اهالی تابعیت عثمانیه التنه کیرسه مسعودیت و بختیارلق کوردیکنی چشم دهشتله مشاهده ایلیان رومر عثمانیان علیهنه بشقه بر تدبیر بوله میجه تاتارلردن استمداده مجبور اولمشلردر . بو استمدادلری قبول ایتدیرمك ایچون تاتار میرزالرینه قز تقدیمنه قدر آلچاقلق ایتمشلردر . مورخ پاشیمرك روایتنه کوره ایمپراطور آندرونیکوس کوزل روم پرنسسلرینی مغوللرك استجلاب معاونتی امرنده زوجه لره طاقیلاندیرمق نیتنده قوللانورمش . ایمپراطور میشلك قزی وکلان اوفرازینی

اولا نوغای خانه و بعده طوقتای خانه نشانلامش و اولدیغی کبی دیمولوچ فامیلیاسندن پرنسس ماری دخی مغول خانلرندن درتنه صره سیله نشانلانمش ایمش . مورخ پاشیمرك شبو پرنسس حقنده « نشانلانمش » دیمسنده کی معنایی اکلامق ایچون براز دوشونمك اقتضا ایدر . بر پرنسس درت کره درت نفر خانلره نشانلانورده دوکونی زفافی اجرا ایدلمسندن قبل اوله بیلورمی ؟ خانلر بو ازدواجلری قبول ایتمیه جك اولسه لر نشانلانمنی دخی قبول ایتمزلر ایدی . نشانلاندقدن صکره ایسه البته زفافی دخی آرزو ایده جکلردر . بو حالده ایشك طوغریسی آراشدیریله جق اولور ایسه بلا صعوبت اکلاشیلورکه پرنسسلرك نشانلانمسی دیمك بر مدت ایچون نشانلاندیغی ذاتك خدمتنده بولنمق دیمکدر .

وفقیر عالم وجاهل قریب وبعید مسترو مجاوره جملهٔ یکسان باقوب دعوالری فصل اولنمیجه مقدریله مقید اولیوب شرعه متعلق امورلری قضاة انام ایله فصل ایدوب وسیاسته موقوف اولانی بلا توقف یرینه کتوروب مع هذا الشفقة علی خلق الله اوزره ارقهٔ دماده صبر ووقری الدن قومیوب جرائم اهلانك وافنادن صکره اول شخص مغضوب اولمسنده نوعا مدهمشاهده قلوب شرزحیف وتأسف مفید دوشمیوب فرصت فوت اولمغله باعث ضجرت اولمه فاما ﴿ ولکم فی القصاص حیوة یا اولی الالباب ﴾ بو حیثیدن تحراف ایتمید مکرکه ورثهٔ قتیل دیتی قصاصدن افضل طوتوب ترجیح ایده لر اول حینده دخی حقوق ایتامی بیقصور ایفا ایتدیروب ﴿ ولاتقربوا مال الیتیم الا بالتی هی احسن ﴾ نهی ایله منهی اوله وسادات عظام که ثمرهٔ شجرهٔ نسب مصطفوی و نتیجهٔ مقدمات حسب نبویه در ﴿ اصلها ثابت وفرعها فی السماء ﴾ اوزره معزز و محترم طوتوب مذاق جانی انلرك رعایتیله شهد کام ورواق روانی انلرك حمایتی سببی ایله سدره مقام ایدوب اعزاز

ایدی ایمپراطور اندرونیکوس بو یله
قز تقدیم ایدرك اتفاق ومعاونت استحصالی
پولتیقه‌سنی برده عثمانلیلر علیهنده استعمال
ایچون مغوللرك شاهنشاهی اولان غازان
خانه دخی همشیره‌سی ماری‌یی تقدیم ایتمش
ایدی . بوماری عن اصل هولاکو یه
بعده آباقه خانه تقدیم اولنمش بولندیغی
کبی غازان خانه تقدیمی متعاقب مرقوم
وفات ایتمکله ینه مورخ پاشیمرك قولنجه
دردنجی دفعه اوله‌رق غازان خانك
خلفی خدابنده‌یه دخی تقدیمدن حیا ایتمامش
ایدی . غازان خان ایمپراطورك تکلیفنی
قبول ایله امارات ترکیه‌یه روم شرقی
حدودینه تعرض ایتاملری ایچون برامر
کوندردیکی کبی خدابنده دخی بو امری تأکید
ایلیه‌رك تعرضده دوام اولنه‌جق اولور
ایسه قرق بیك عسکر ایله یورویه‌جکنی
بیلدیرمش ایدی . بو امرلرك امارات ترکیه
اوزرنده هیچ بر تأثیری اولمدیغی کبی بالخاصه
سلطان عثمان نزدنده هیچ بر اهمیتی اولمه‌منجه
درت ذاته نشانلانه‌رق هنوز دوکونی
اجرا ایدلمامش بولنان پرنسس ماری
دردنجی نشانلیسنك شوکتنه اغترارا
ازنیقه کاوب اورادن سلطان عثمانه تهدید
خبرلری کوندرمکه باشلامش ایدی . ازنیق
محاصره‌سندن درحال ال چکمك پرنسس
جنابلرینك مقتضای تهدیداتندن ایکن
سلطان عثمان سقاریا ایله لفکه آره‌سنده‌کی
ممالکده بر شوکت عسکریه دها کوستروب
صبانجه طرفلرینی هرج و مرج ایتمشدر .
روم مورخلرینك قولنه کوره یلدیرملر
قدر تیز اولان اول قهرمان برده استانبول
بوغازی اوزرینه صالدیره‌رق استاوروز
و اناطولی حصارینه قدر کلمش و بعده
قره دکز سواحلنه وشیله‌یه طوغری دائرهٔ
جولانی توسیع ایلمشدر .

واکرامارینی ذخر آخرت اتخاذ ایلیه و
علماء عظام که ورثهٔ سید الانامدرلر کمال لطف
وشفقتله مربی ومحمی طوتوب ابقای دین
متینی اجرای شرع مبینی انلرك وجود شریف
وانفاس لطیفه‌لری برکاتندن بیلوب ❊ لحوم
العلما مسمومة ❊ مقتضاسنجه خاطر عاطرلرك
رنجیده ایتمکدن بغایت اندیشه وحذر ایده
وطائفهٔ سپاهی‌یه وظیفه واحسان ابواب
کشاده قیلوب افراط وتفریطدن مجتنب
اوله ورعایا و برایا جانبلرینی دخی کما ینبغی
ملاحظه ایلیوب نه انلرك رسوم عرفیه‌سن
دفترله تعیین اولنان کسنه‌لردن منع ونه انلردن
زیاده بر حبه ناحق یره النمغه جواز کوستروب
حالت متوسطه‌یی جانبندن رعایت ایده
وزراع وحراثی بدایع احداثدن حفظ وحراست
وآسیب روزکار زورکاردن صیانت ایدوب
ودایع الله فی الارض امانتدارلغن دقت تام
واهتمام مالا کلام ایله یرینه کتوروب وفا ایده
تعمیر بلاد و ترفیه عباددن خالی اولمیوب مقدما
نصفتی منتج سعادت دارین ملاحظه ایدوب
ثمرات نهال معدلتی میوهٔ باغ جنت کبی
متجدد ومتضاعف اولمغیچون مساعئ جمیله

بو حركت پرنسس ماری جنابلرینك تهدیداتنه قارشو عادتا بر استهزا اولمغله پرنسس فنا حالده قیزه‌رق نشانلیسی خدابنده حان معیتی عسكریله كلنجه شویله ایده‌جكنی بویله ایده‌جكنی دخی بیان ایده‌رك شبو تزاید تهدیده مقابل غازی عثمن ایسه ایزنیقك كلیدی مثابه‌سنده عد اولنان تریقوكیا یعنی قوچحصار اوزرینه هجوم كوسترمش ایدی . مطلقا پرنسس مارینك ترتیباتندن اولمیدر كه بو حصارده بك كاپتلی تیرانداز لره تصادف اولنه‌رق محاصره‌ده مشكلات كورلمش ایدی . انجق غازی عثمن برقدینك تهدیدینه مغلوب اولمامق ایچون عسكرلرك اوموزلرینه كاپتلی چالی چیرپی یوكلته‌رك شدتلی بر هجوم ایله بونلری خندقه آتدیروب خندقی طولدردقدن صكره یالین قلنج بریوریش ایله اوراسنی دخی ضبط ایتمشدر .

تواریخ عثمانیه‌ده « چاودار » و بیزانس مورخلرنده « توخار » دیه قید اولنان مغوللرك ممالك عثمانیه‌یه هجوملری ایشته بو اثناده وقوعه كلمشدر كه خدابنده‌نك بونلر ایله متحد اولوب اولمدیغی تصریح ایدلمیور ایسه‌ده بو مغوللرك ایمپراطور طرفندن ایدیلان استمداد اوزرینه كلمش اوله‌جقلری دركاردر . مغوللر كرمیان طرفلرندن كلمشلر قره‌جه حصار اوزرینه هجوم ایتمشلر ایدی . سلطان عثمان مطلقا شو تاتار تهدیداتنه قارشو فتورسزلغنی كوسترمك ایچون اولمیدر كه بو هجومه مقابله ایچون بالذات كیتمدی . شهزاده اورخان غازی‌یی صالتوق الب و میخال بك رفاقتیله تاتارلره قارشو كوندردی . اونیاش حصاری نام محلده چاودارلره ملاقی اولدیلر . حقیقةً بیوك طرپانلر ایله چاودار بیچر كبی اونلره بر قلیج آتدیلر كه جیهون بكمندی .

صرف ایلیوب بو ابیات خجسته‌نك حبوب معنیسین كشت زار طبایع دهقین جهندهٔ دست نشان ایلیه نظم ☼ زد غنی كه پیشنكان كاشتند ☼ بس آیندكان میوه بر داشتند ☼ جوازبهر ما كشته شد چندچیز ☼ ز بهر كسان مابكاریم نیز ☼ واحیای مواتده جد بلیغ وسعی بیدریغ ظهوره كتوروب ❊ من احیی مواتاً من الارض فهی له وعادی الارض لله ورسوله ثم هی لكم منّی ❊ مدلولیله طالبینی بهره مندور اغنیئی برومند ایلیوب نواحی و بلدانده خالی ومعطل یر قودور-میوب شن وشاداب قیلوو یرمسنه همم عالیه‌سن بذل ایلیه واوقات خجسته ساعاتی اداء فرائض خمسه برله حرب وسلم وتمكن وعزمده توكل تام ایله كذران ایدوب جنكده لجاجت و صلحده ملایمت صورتزین مطرود طوتوب رأی ومشورهٔ مطبوعه‌دن صكره هر قنغیسی كه لازم كله خاصة لوجه الله وتبعا لرسوله فرصتی فوت ایتمیوب غیرت دین اسلام و فلذهٔ امت سید الانام ایچون روز وشب چالیشوب تعطیل وتعویق روا كورمیوب ❊ الجنة تحت ظلال السیوف ❊ مضمونن

برچوقلرینی آتلرینه سلاحلریله اسیر ایدوب یکی شهرده شومحاربه‌نك نتیجه‌سنه منتظر بولنان حضور عثمان غازی‌یه کتوردیلر . جمله‌سنك قفاسنی کسمکه هیچ بر مانع یوق ایکن اول شهریار مرحمت آثار جمله‌سنی عفو ایدرك اضرار تاتاردن هیچ قورقوسی اولمدیغنی بو سماحت عاجبانه‌سیله دخی جهانه کوستردی .

غازی اورخانك اشبو ایلك مظفریتی بتون عثمانلیلری ممنون وفرحناك ایتمکله طرف پدردن معیتلرینه غزات سائره دخی ترفیق اولنه‌رق اطرافده اکمال فتوحاتی لازم کلان یرلره صالدیردیلر . بوجولا- نده دخی برخیلی یرلر فتح و برچوق غنایم استحصال ایدرك عودت ایتمشلردر .

ازنیق شهرینك مقدما محاصرهٔ دائمه التنه النمش بولندیغی معلومدر . غازی اورخانك اشبو صولت جولانی اثناسنده ازنیقك اطراف وحوالیسی کاملا ید عثمانیانه دوشمش بولنمسیله محاصره‌نك تضییقی ایچون قره‌تکین قوماندا سیله برمقدار عسکر دها سوق اولنمش ایدی . استانبول ایمپراطورلغی اشبو تضییق خبرالنجه لزومی قدر عسکری کمیلره ارکاباً امداده کوندردی بو عسکرك یالاق آباده چیقدقلری خبر الندقده صمصمه چاوش ایله عبدالرحمن غازی‌یه اوطرفه یورومهلری امر اولنمغله یورویوب چیقان عسکری تارمار و بقیة- السیوفی کمیلره جان آته‌رق مجبور فرار ایلدیلر .

ایشته بو صولت مأیوسیت اوزرینه ازنیق رومهلری دها زیاده تاب‌آور مقاومت اوله‌میه‌رق ویره ایله قلعه‌یی تسلیم ایلمش اولدیغی عالی تاریخنده مقید ایسه ده سائر تاریخلر ازنیقك فتحی سلطان اورخان زماننده وقوعه کلمش دیه قید ایدرلر . طوغریسی

مجاهدینه بیان ایتدیروب ❊ ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتاً بل احیاء عند ربهم یرزقون فرحین بما آتاهم الله من فضله ❊ فضائلندن قاچنیوب ❊ وجاهدوا فی الله حق جهاده ❊ حقو قنك استیفاسن عطیهٔ عظمی و وسیلهٔ مقاصد دین ودنیا بیلوب توقف واهمالی رواکورمیه ومال غنائمدن خمس شرعی‌یی اخراج ایتدکدن صکره غزاة نصرت شعاردن پیاده‌وسواره بحسب استحقاقهم توزیع وتقسیم ایلیوب هربرینك حصهٔ شرعیه‌سن ایفا ایلیه وکفره قتلاسنی میدان جهادده یقوب الان مبارزلرله ❊ من قتل قتیلاً فله سلبه ❊ حدیث شریفی اوزره عامل اولوب نفایس امتعه‌دن اولدیغی تقدیرجه دخی اقچه‌سز المیوب بی‌وجه طمعدن زیاده محترز ومجتنب اولوب حقوقی مستحقینه واصل ایلیه وخزائن واموال حکام لئام اعدای بدفعا- ندکاو اولور ایسه دفتر ایله بیت المال خاصه‌یه ضبط ایتدیروب بر اقچه و بر حبه خارج قودورمیوب جواهر متقومه‌ واقمشهٔ متنوعه‌دن لایق احتشام سلطنت اولانی غلمان وجواری مرغوبه برله جناب سلطنت ... روانه

بودر و بو اختلافده بر بأس یوقدر . زیرا شو مظفریتدن صکره ازنیقك ارتق فتح اولنمش عد اولنه‌جق درجه‌لرده دوچار فتور اولدیغی آشکاردر .

بورایه قدر ذکر ایلدیکمز حرکات حربیه یدی‌یوز سکز سنه‌سندن یدی‌یوز اون یدی بینده سنه قدر کذار ایلین سنه‌لر میاننده وقوع بولمشلردر . مورخینك روایتلرینه کوره بو مدت ظرفنده برقاچ کره بروسه شهری اوزرینه دخی هجوم ایدلمش ایسه‌ده برفائده‌یی مفید اوله‌میه‌جغی ایچون واز کچلمشیدی . بو هجوملر بروسه والیسنك جوار تکفورلر ایله بالاتفاق عثمانلیلره تعرض ایتمسندن نشأت ایلیه‌جکی درکاردر . نهایت فتوحات واقعه‌نك ثمراتیله بروسه اطرافی همان آیادیء عثمانیانه کچدیکندن اورانك دخی محاصرهء دائمه آلتنه آلنمسی قرارلشدیرلمش و بوقرارك اجراسی ایچون قابلوجه‌لر جهتنه بر حصار انشاسیله قوماندانی سلطان عثمانك برادرزاده‌سی آق تیمور نام قهرمانه حواله اولندیغی کبی طاغ اتکنه دخی بر حصار انشا ایدرك ریاستی بلبانجق نام قهرمانه تفویض قلنمشدر .

بروسه شهری صیجاق وصوغوق صولرك کثرت ولطافتی وموقعنك حضارتی ایله الك کوزل بر شهر اولدیغی کبی قدیمدن بری « بتینی » ولایتنك مرکزی اولمق حسبیله غایت مشهوردر . قلعه‌سنك متعت صنعیه‌سندن ماعدا کشیش طاغلرینه آرقه ویرمش اولمق حسبیله برده مناعت طبیعیه حاصل ایلدیکندن اویله هجوملرله محاربه ایله ضبط اولنه‌بیله‌جك یرلردن دکلدر . انجق دولت جدیدهء عثمانیه‌یه سکود وقره‌جه حصار و یکی شهر کبی یرلرك پای تخت اتخاذی ارتق استصغار

ایلیه‌رك دروع واسلحه اقسامندن متخیرین بشقه طوتوب غیریسن وقت حاجتده بلا وظیفه واران غازیلره ویروب صفوف حربی مرتب ایلیه وشدید احتیاج چکیله دیو ذات ستوده صفاتکه مخصوص کوندریلان ایکی بوغچه جبه ودیبای رومی والاجهء مصری وچاتمه قطیفهء پلنکی وبرقبضه التونلی قلیج وبر بدوی سمند دلبند جندیانه سیمین رخت وچاقیله یوز بیك درهم نقدیه‌دن غیری بیك نفر جبه وجوشن وخود و بر کستوان وایکی بیك قبضه کمان المینسر اوقیله مملو جعبه‌لری برله وبیك بشیوز قبه سپرو اوچ بیك قبضه قلیچ وخنجر وایکی قطار دوه یوکی سنان خصم ستانه مربوط کوندرر ارسال اولنوب عمدة الاعیان قراجه بلبان چاوش زید قدره‌دن برموجب دفتر اخذ ایدوب لازم اولدقده غزاة نصرت آیاتدن دریغ ایتمیوب سبیل جهادی مفتوح قیلاسن ورسم بوغچه وتشریف وشفقن خاصه و عشر بوابیه ورسم بتی ویرلیغ وعادت پروانه دار وصدرسه دفتر نویس ومفوضهٔ طغرایی وطعمه خواهی باز ویوز پیشکش نوروز و

ایدیله‌جك درجه‌ده بر جسامت حاصل اولمغله ایز نیقده اولدیغی كبی بروسه‌نك دخی محاصرهٔ دائمه التنه آلنه‌رق سفك دماده درجهٔ اسرافه وارلمقسزین قولایلقله فتحی ایچون التزام ایدیلان اشبو محاصرهٔ دائمه اصولی بلا شبهه الك مناسب اولان اصولدر ٠

بروسه شهرینك محاصره‌سیله فتحی آره‌سنده اون سنه قدر زمان مرور ایلمش اولوب شو مدت ظرفنده تاریخلر بشقه بر محاربه وقوعنی خبر ویرمیورلر ٠ حقیقةً بشقه محاربه‌لر اولوب اولمدیغی مجهول بولنوب انجق بو صره‌ده سلطان عثمان حضرتلری مرض نقریسه مبتلا اوله‌رق سكود قصبه‌سنده اختیار عزلت وتقاعد ایلدكلری وشهزادهٔ عالیلری غازی اورخان ایسه بر یاندن بروسه محاصره‌سنه تقید واهتمام ایله برابر دیكر طرفدن امور داخلیه‌یی تنظیمه چالشدقلری جهتله بللی باشلی بر محاربه‌یه اختیار ینه وقتلری دخی مساعد اوله‌میه‌جغی آشكاردر ٠

تواریخك بالاتفاق اخبارلرینه كوره بروسه‌نك فتحی عثمان غازینك وفاتی سنه‌سی اولان ٧٢٦ سنه‌سنده میسر اولمشدر ٠ بو فتح غازی میخال بكك عهده‌سنه احاله اولنان خدمت سفارتی حسن ایفا ایتمه‌سی ثمره‌سیله حصوله كلمشدر ٠ طقوز اون سنه مدت شهر مذكور محصور قاله‌رق مأكولاتجه پك بیوك بر ضرورت ومضایقه باش كوستردیكندن وشو حال عثمانلیلره معلوم اولدیغندن جنسیت قومیه‌سی حسبیله غازی میخال بك ایلچیلكله بروسه‌یه كوندریلوب تسلیمیتی تكلیف ایتمش ایدی ٠ رومل ضرورت واقعه‌لری یالكز آچلقدن عبارت اولوب بوقسه قلعه‌لرینك متانتی حسبیله عثمانلیلر طرفندن وقوع بوله‌جق

مشرفات سالیانه وسلامانهٔ ملوكانه‌دن بالجمله شان سعادت نشانكی فارغ البال ومنقضی الامال قیلوب خاطر عاطریكه اولبابده جزئی وكلی نسنه ایركورمیوب دائما حضور قلب ایله اوغور آچیقلغنده عون الهی ومعجزات رسالت پناهی تأییدی وحاضر وغایب ارنلرك ظاهر وباطن همتلری بنم خیر دعام برله كندوكه بدرقه وقفادار ملاحظه ایلیوب ﴿ ادعوا ربكم تضرعا خفیة ﴾ آیات طیباتن دوش وكردنكه حمایل صالوب ﴿ حسبی الله ونعم الوكیل ﴾ وردینی تذكار ﴿ نعم المولی ونعم النصیر ﴾ ذكرینی تكرارقلمقدن خالی اولمیوب ﴿ ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنه یقاتلون فی سبیل الله فیقتلون ویقتلون وعدا علیه حقا فی التوارة والانجیل والقرآن ﴾ معامله‌سنك ربحی ایله سودمند ومحصل المرام و ﴿ اولئك هم الفائزون ﴾ توفیقیله موفق وشادكام اولوب دوام دولتم بقاسنده دعا ایتمكده مساعیٔ جمیله ظهوره كتوروب خدمات لازمه‌یه قیام كوستره تحریر فی اوائل شهر شوال المكرم سنه

هجومه مقاومتدن عاجز قالیه جقلرینی درمیان
ایله قبول تسلیمیتده نازکوستردیلر ایسه ده
غازی میخال بك بروسه تسلیم اولمیه جق
اولور ایسه اهالیسی آچلقدن تلف اولنجه
یه قدر محاصره نك دوامی محقق اولدیغنی
و بالخصوص هجوم ایله ضبط ایدیله جك
اولور ایسه یغمادن بشقه قتل عام دخی
وقوعه کله رك مسؤلیتی سبب اولنلره راجع
قاله جغنی و برمقاوله مخصوصه ایله عرض
تسلیمیت ایدلدیکی حالده یالکز بر فدیه دن
ماعدا نه ماله و نه جانه تعرض ایدلمیه جکنی
برصورت مقنعانه ده بیان ایلدی .

غازیء مشارالیهك اشبو افاداتی بروسه
والیسنی اقناع ایتدیکندن کیفیت استانبول
ایمپراطورلغنه عرض واستیذان ایله فی الحقیقه
تسلیمدن بشقه چاره اولمدیغی دخی تأمین
قلندقده اوتوز بیك التون فدیه مقابلنده
تسلیمنه ایمپراطور دخی مأذونیت ویردی .
بو مأذونیت اوزرینه بروسه شهری اوتوز
بیك التونی طوپلایوب اوارالق بالذات
پیکار باشی نام محله اوتغ همایونی قورمش
بولنان غازی اورخانه تسلیم ایتدکدن صکره
اهالینك اموالی واولاد وعیالیله کلیکه قدر
بلا تعرض ایتمز ینه مساعده بیورلدی .

بروسه نك اوتوز بیك دوقه التونی
مقابلنده نائل امان اولمسی بعدما برنوع
فیأت معینه اتخاذ قلندی که عثمانلیلرك
هجومندن بدل نجات ایله تأمین سلامت
ایتمك ایسته یان قومشولر هپ اوتوز بیك
دوقه التونی فدیه ایله نجات بولملری
قاعده حکمنی الدی . بو قاعده اوچیوز
سنه قدر مرعی الاجرا اولمش وحدود
عثمانیه اوزرنده یك چوق یرلر بومقدار
بدلات ایله عادتا خرجکذارلق حالنی
آلمشدر . تا اون یدنجی عصر میلادینك
ابتدالرنده سیتو آقوروق مصالحه سنده بر

ثمان وثمانین وسبعمائه

بمقام قونیه

الجواب

سدهء سنیهء حضرت خداوندکاری ابقا
الله الملك الباری ترابنه عرض بندهء قدیمی
بودرکه حالیا قدوة الاعاظم والاعیان قراجه
بلبان چاوش زید قدره قوللریله بوجانسپار
بنده لرینه توغ صبح طراز مهر علم وطبلخا
نهء محتشم وخلع شاهانه وسمند سود مند
جندیانه وساز وسلب واوج بیکدن زیاده
اسلحهء متنوعه دن جبه خانه ویوز بیك درهم
نقدیه مفصل ومشروح دفتریله کوندریلوب
ومنشور مشهور مستوجب الحبور زرنکار
ده دخی اسکی شهری خطهء بیده ونواحیسنه
ضم بیوروب بالجمله بر سنجاقلق یر اولمق
اوزره تفویض وتقلید قیلوب بین الاقران
سرافراز [illegible]
تعالی حضرتی اول برشان امیرالمؤمنین لازال
مؤیدا ومنصورا [illegible]
ایچره سربلند قیلوب دارینده مقام رفیع
ارزانی قیلوب [illegible]
مفارق انامدن الی یوم القیام دور ومهجور

فقرهٔ مخصوصه ایله اشبو اوتوزر بیك دوقه‌لق بدلات نجاتیه قاعده‌سنه ختام ویرلمشدر .

بروسه‌نك فتحی بتون عثمانلیلری نه درجه‌لره قدر ممنون و مسرور ایلمش اولدیغنی تفصیله حاجت یوقدر . بوفتح کز ینی متعاقباً بانیٔ بنیان سلطنت‌سلطان عثمان عالی خصلت حضرتلری دخی آخرته تشریف بیوردیلر ایسه‌ده غایهٔ مقصدلری اولان بروسه‌نك فتحی خبری واوغلی غازی اورخانك بویله برجهانکیر- لك اثری اوزرینه وفاتلرندن غم یمیه‌- جکلری مشارالیه حضرتلرینك صوك نفسنده‌کی حال وطور عالیجنابانه‌لرندن‌دخی آکلاشلدی .

مژدهٔ ظفرله نزد پدره کلان غازی اورخان پدرعالیقدرلرینی اولوم یتاغنده کورنجه خواجه سعدالدینك‌قیدوتحریرینه کوره بابا ایله اوغـل قوجاقلاشـوب براز اغلاشدقدن صکره ارتق آخرتلك بر پیر روشن ضمیر اولان حضرت عثمان« محزون اولمه اوغلم ! عاقبت کار باد فنا پیراولسون جوان اولسون هرکسك باشی اوزرندن اسه‌جکدر . بودمده بن عزم بقا ایلیور ایسه‌م سن دولت واقبال‌ایله محترم اول ! بریمه سنك کبی بر خیرالخلف براقدیغم حالده شو جهاندن رحلتمه غم یمیورم . انجق شو وصیتلریمه حوالهٔ کوش قبول ایت ! سندن دیلکم ظلم واعتسافه التفات ایتامکدر . جهانی عدل ایله آباد ایتملی و بنم روحمی دخی غزاده دوام ایله شاد ایلیلیسك ! احکام شرعیه‌نك انتظام انفاذی ایچون علمایه رعایت ایت ! اهل علمی نره‌ده ایشیدیر ایسه‌ك اکا حلم واقبال ایله رغبت کوستر ! عسکر ومال ایله مغرور اولمه . مایهٔ شهنشاهی عدالتدر .

ایتمیوب نیجه بزم کبی خالص بنده‌لرینك‌وار لغی راه شریفلرنده مبذول اولوب اولدو- لتلو پادشاهمزك اکسکلوکن کورمیه‌وز . بحرمة سیدالمرسلین یارب العالمین وبعدالو- صول بو دیارده اولان بندکان‌مقبول‌صفای قلبله سنجاق همایونه استقبال ایدوب و بکلمزی طویلیوب کمال اطاعتله فرمان قضا جریانده مشروح اولان مواد علی رؤس‌الاشهاد اوقوندقده سمعا وطاعة دیو انقیاد کوستروب دوام دولت پادشاهی یه اتفاقرله دعا و ثنالر قیلوب کلبانکلر چکلدی

وغزاة رفیع‌الدرجاتك‌لوازمی‌انعام وارسال بیوریلان نقدیه واسلحه‌دن تکمیل قلنوب بعنایةالله و توفیقه ازنیق نواحیسنه جهاد اکبره عزم‌وتوجه قیلندی اومرمکه دولتلو پادشـاهك خلد ظله خـیر دعالری رفیق طریقمز اولوب عون حق رهنما ومعجزات حبیب خدا هادئ طارق شد اولوب ار- واح انبیا قرین وهمت اولیا ضمین واصحاب کرامك طریقهٔ حسنه‌لری شعار وفعال طیبه- لری دثارمز اولوب اعدای بد رای منکوب ومغلوب واقع اوله‌لر بعنایةالله تعالی اکر

عدالت شرعیه‌یه مغایر شیلره هوس ایتمه ·
مطلبمز دین خدادر · بوقسه شاه جهان
اولمق ایچون قوری محتلرله غوغامقصدنده
دکلز · بن یالکز دین مقصدیله حرکت
ایتدیکمدن دائما نصرت بولدیغم کبی سنك
ایچون دخی بو مقصدده بکا پیرولك
یاراشور · جهانی مظهر انعام ایت ·
احسان وعنایتك یبانجیسی اولان پادشاه
ایچون سلطنت اسمی افسانه قالور ·
لطف ربه قرین اولمق ایچون سن ده
کیجه کوندوز حفظ رعایایه چالیش ! »
وصایاسیله اوغلنی ارشاد و بعده توجه
سمت معاد ایلدی · مولا غریق لجهٔ
رحمت ایلسون ·

حقیقةً سلطان عثمان جنت‌مکانك
خصوصیت احوالی خواجه سعدالدینك
قید ایلدیکی اشبو وصیتره موافق صورتده
ایدی · محافظهٔ تبعه ورعایاواحقاق حقوق
عباد خصوصنده‌کی عدالت مطلقه‌لرینی
وتابعیت عثمانیه‌یی قبول ایلیان تکفورلری
ینه یرلرنده ابقا درجه‌سنده‌کی سیاستکار-
لقلرینی بوندن اول کورمش ایدك · بوراده
دخی بعض خصوصیت احوالنی کورملیز ·

اول پادشاه ملائك خصلت قناعت
وسماحت کبی ایکی خصلته مالك ایدی‌که
بونلر حاتملرده بیله کورلمش درجه‌ده
دکل ایدی · کرك خصوصی وارداتندن
وکرك مال غزادن الینه هرنه کچر ایسه
انفاق ایتمك معتادی ایدی · هرایکندی
وقتی دائرهسنده نه‌قدر آدم وار ایسه اطعام
ایلمك دها امارتلری زماندنبری معتادی
اولوب دولت سلجوقیه‌دن کندیسنه
علامت پادشاهی اولمق اوزره مهترخانه
کلدکده کرك شان سلطنتی وکرك مقتضای
سماحتی اعلان ایچون ایکندی نمازندن
صکره مهترخانه چالدیره‌رق متعاقباً سفره‌لر

چه بروسه جانبنه توجه اقدم کورینوردی
لکن یکیشهرك ضبطنه ازنیق کفاری لعنهم
الله مانع اولدقلری اجلدن حضورمزده او-
لان ارباب رأی مسلمانلر انك تقدیمن افضل
کورمکین مبادرت اولندی‌که ﴿وما النصر الا من
عندالله﴾ باقی حالاتی مزبور چاوش قوللریله
کوندریلان طورغود الب غازی بندهٔ
کمینه‌لرندن تفحص و تفقد بیوره‌لرکه اخبار
خفیه و اطوار خبیه‌مزه بالجمله و اقف او-
لوب تقریرندن صکره فرمان پادشاهمز کدر ·

— ٥ —

﴿توغ وعلم﴾

متن تاریخده غازی عثمانك قونیه دولت
سلجوقیه‌سی طرفندن نائل استقلال اولدیغنی
یازدیغمز صره‌ده شکل هلال ایله برده مهتر
خانه چالدیرمقلغك علامت استقلال وسلطنت
اتخاذ ایلدکلرینه دائر بعض ایضاحات
ویرمشیدك · بوندن اول حاشیه‌لرمز میانه
درج اولنان منشور سلجوقیده ارسالی بیان
ایدیلان توغ وعلم مناسبتیله مورخین دول
شرقیه‌نك توغ وعلم استعمال ایتملری حقنده
بعض ایضاحاته کیرشدکارندن بزدخی قارئلر-

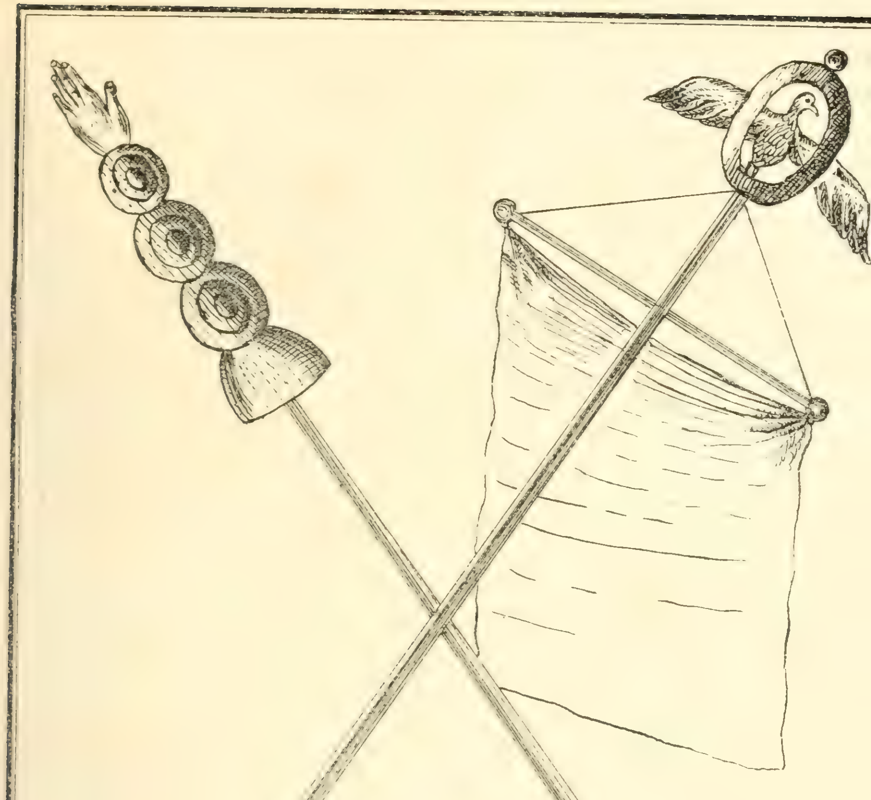

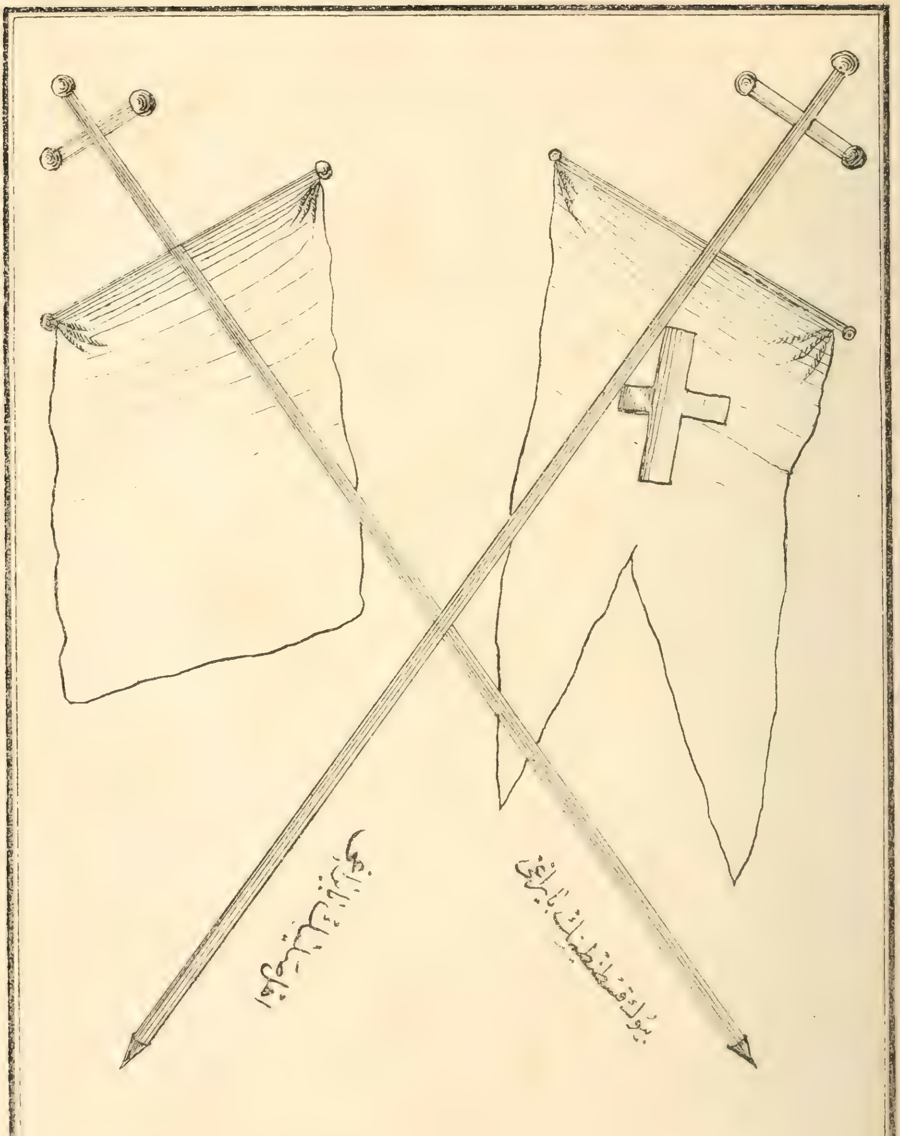
دولت قسطنطنیه‌نك بایراغی

ترتیبیله اطعام عمومی بی قاعده اتخاذ بیورمشلردرکه زمانمزه قدر اخلاف واعقاب عظامی هپ بو سنت عثمانیه یه رعایتده دوام ایدرلر • مورخینك قولنجه بر خلعتی ایکی دفعه کیمزلر ایمش • فقط بو حال وفرت ثروتدن زیاده عنایت وسماحتندن نشأت ایلر ایمش • چونکه برکره کیدیکی البسه یی رفقا و بندکانه احسان ایدر ایمش • بو سببه مبنیدرکه حین وفاتلرنده مخلفاتی میانده آلتون ومجوهره دائر هیچ بر شی چیقمدیغی کبی البسه اوله‌رق دخی یالکز برقات اثوابی ظهور ایتمشدر • اوچ سوری دخی قیونی قالمش که مورخلرك قولنجه میخالیچ وجوارنده‌کی چفتلکات همایونده بولنان قیونلر اشبو اوچ سورینك نسلندن اولمغله زمانمزه قدر دوام ایتمشلردر •

بونلردن ماعدا زینتدن عاری ساده برشمشیری و برقاج رأس صبا رفتار آتبری خیر الخلفی اولان غازی سلطان اورخانه انتقال ایتمشدر • مورخ هامرك روایتنه کوره اشبو قلیج ایکی اوجلی برچتال قلیج اولوب مؤخراً عثمانلی والیلری انك رسمنی مهرلری اوزرینه حك ایتدیردکاری کبی قپودان پاشالر دخی دوز قرمزی بایراق اوزرینه آلتون ورق ایله رسمی نقش ایتدیررلر ایمش • حتی بشته والیلرینك نقش مذکوری حاوی مهر ایله ممهور بر طاقم اوراقی الیوم و یانه خزائن اوراقنده محفوظ ایمش •

بزم ظنمزه قالور ایسه ایکی اوجلی قلیج ذوالفقار حضرت علی‌یه اشارت اولمق اوزره غرب اوجاقلرنده و یکیچری اورته‌لرنده دخی علامت ظفر اتخاذ قلنور ایدی • هردولتك برآرمه‌سی اولدیغی کبی دولت علیهٔ عثمانیه‌نك دخی آرمه‌سی سلطان سلجوقینك ایلك علامت استقلال اولمق

مزه اولبابده برمقدار معلومات ویرمکی آرزو ایلدك • فقط مورخ هامرك دول اسلامیه‌ده‌کی بایراقلرك رنکنه دائر ویردیکی معلوماتی تماميله طوغری بوله‌مدیغمز کبی واصف مرحومك توغ وعلملر حقنده ویردیکی معلومات هامردن پك چوق زیاده طوغری وموضح اولمقله برابر بزبو بحثی براز جق دها تعمیم وتوضیح ایتمك و شکللرمز میاننده بعض علم وتوغلرك رسملرینی دخی قارئلرمزه کوسترمك آرزوسنه دوشدك •

اولا علملردن باشلایه‌لم :

هیئات عسکریه‌نك وبونلره امروقو-ماندا ایدن حکمدارانك درلودرلو بایراقلر استعمالی پك قدیمدر • روما ویونان ملتلرنده بونلر کورلدیکی کبی انلره نسبتله دها قدیم اولدیغی درکار بولنان فرس قدیمده دخی بایراغه دائر مباحث صحایف تاریخده اشتهار بولمشدر • بوبابده الك مشهور اولان بایراق تیمورجی کاوه‌نك ایران شاهی ضحاك‌ماری اوزرینه خروج ایلدیکی زمان اعلا ایتمش اولدیغی دری بایراقدرکه تیمورجینك اوکنده اوکلك ایکن اهالینك ضحاك اوزرینه قیامده

وزره کوندردیکی طبل و علمدن ماعدا
کشور کشالق امرنده استعمال اولنان اسلحه
و ادوات منسبه‌دن تشکل ایلیه‌رك بونلر
میاننده قلیج و مزراقدن ماعدا طوپ و تفنکه
وارنجه‌یه قدر سلاحلری کورلمش ایسه‌ده
چتال قمچی کورلمه‌مشدر .

غازی عثمانك قیافتلری باشلرینه کید-
کلری قرمزی چوقه‌دن معمول سرپوش
خراسانی ایله اوزرینه پریشانجه برصو-
رتده صاردقلری صارقدن و اوزون و کنیش
یکلی خلعتدن عبارت اولوب بو خلعتدن
ماعدا برده قرمزی چوقه یقالی فراجه‌لری
وارایمش . بزجه اصلا شایان دقت اولان
شی قرمزی سرپوشلرکه بوکون باشلرمزه
کیدیکمز قرمزی فسلرك منسوب الیه
و معظم لهمز اولان اول غازیٔ مجدانی
سر عالیسنده‌کی سرپوشه مشابه اولمسی
قیمتنی بیلنلر ایچون اك زیاده تقدیس ایدیله-
جك بر علامت ملیه‌در .

وفاتلرندن مقدم کندیلرینك بروسه‌ده
کومشلی قبه دنیلان مناسترك تربه‌یه تحو-
یلیله اورایه دفنی وصیت بیوردقلرندن
کندی امامی اولان طورسون فقیه ایله
غازی اورخانك امامی بولنان عثمان بخشی
افندی وسائر خواص نعش مغفرت نقشلر-
ینی غسل و تکفین ایدرك بروسه‌یه کتور-
دیلر . صاغ ایکن اجراسی میسر اوله-
مامش بولنان ظفر الابی جنازه‌لری ایچون
ترتیب اولنیورمشجه‌سنه برجم غفیر
و دبدبه و دارات ایله قبرلرینه دفن ایتدیلر .
سلطان سلچوقینك کوندردیکی طبل ایله
آسبجیری یقین زمانره قدر تربه‌لرنده
بولنور ایکن بر حریق ظهوریله یندقلری
و قلیج ایله آق سنجاغك ایسه خزینهٔ
همایونده محفوظ بولندیغی جملهٔ روایات
مورخیندندر .

تشویق ایچون برصریغه طاقیله‌رق بایراق
تخاذ اولنمش و اندن صکره برچوق مجوهرات
ایله ایشلنه‌رك « درفش » نامیله تا عصر
اسلامه قدر بو بایراغك شهرت و شانی دوام
ایده‌کلمشدر . ایلك صاحبنه اشارت اوله‌رق
« درفش کاویانی » دنیلان بو بایراق نهایت
اسلام النه دوشوب ایدی غالبهٔ اسلام ایله
پارچه پارچه ایدیله‌رك مجرد اوزرنده‌کی مجو
هرات قیمتندن طولایی بین الاسلام تقسیم
و اغتنام ایدلمشدر .

مصر قدیمدن یهودیلرده دخی [illegible]

بایراق تخاذ ایلدکلری تواریخده کورلمکده
ایسه‌ده حضرت موسی زماننده یهودیلرده
بایراق استعمالی معروف اولدیغنه دائر صرا-
حت کوره‌میورز . بنی اسرائیل مصردن
چیقدقلری زمان و کری صحراده بولوندقلری
[illegible] . بوکا بر بایراق معنیسی و برنسنه
سماویتی مانع اولمقده‌در . قونت دوسه‌کور
یازمش اولدیغی مکلف و مکمل تاریخ عمومیده
مشهور وقایع تاریخیه‌سنی تصویر ایتدیرمش
[illegible] علاوه ایدرك بوز عمرده
عرملتك عائد اولدقلری زمانلرده‌کی قیافت

عصر عثمان غازینك مشاهیر رجالندن البرلر قهرمانلر فقرهٔ تاریخیه سنده ذکر اولندقلری کبی علما ومشایخ دخی مولانا ادبالی وطورسون فقیه ومولانا خطاب بن ابوالقاسم و مخلص پاشا و عاشق پاشا وشیخ علوان چلبی اولمق اوزره مقیددرلرکه بونلرك تراجم احوالنه دائر دسترس اوله بیلدیکمز معلوماتی حواشی قسممزه درج ایلمشزدر .

خلاصهٔ مقاله — غازی عثمانك اولادی — اکبر اولاده پاشا دینلمسی — علاء الدین پاشانك حق سلطنتی اورخانه ترکی — سلطان اورخانك تاریخ ولادت وجلوس ووفاتیله مدت حکومتی — تصویر اورخانی — اخلاق عالیه لری — عثمان واورخانك جلوسلرنده کی مشابهت — صماندره نك فتحیله تکفورینك فروختی — ازمیدك محاصره وفتحی — اصلاحات وتنسیقات — ضرب سکه — قیافت عثمانیه — یایا نامیله موظف عسکر ایجادی — روم مورخلرینك برمحاربه‌یی صورت قیدلری — ازنیقك محاصره وضبطی — معدلت ومعموریت عثمانیه‌نك آثار باهره‌سی — یکی چرینك تشکیلی — اوروپا اسناداتنك ردی — صنوف سائرهٔ عسکریه — کلیکك فتحی — بروسه‌ده جامع کبیر وعمارت وخان ومدرسه انشاسی — قره‌سی ولایتنك ممالك شاهانه‌یه الحاقی — یکرمی سنه‌لك تعطیل حرکات عسکریه — بو مدتك وقوعات صلح پرورانه‌سی — شرق دولتیله صلح واتفاق — روم ایلنه تجاوزات متقدمه — تجاوز عثمانی ایچون مذاکرات — سلیمان پاشانك کلیبولی طرفنه مروری — روم ایلی‌یه مرور حقنده مطالعه — روم ایلی

واسلحه واشیاسنی اوزماندن قالمه آثار عتیقه دن بالاستدلال ممکن مرتبه طوغری اولمق اوزره کوسترمشدر . حتی طوفان نوحه دائر درج ایلدیکی رسمده اصل سفینهٔ نوحدن ماعدا برده قایق کوستردیکندن حضرت نوحدن اول قایق بولنمسنی استغراب ایدنلر بو رسمه اعتراضده بولنمشلرده قونت دهسه - کرزلك طرفنی التزام ایدن بعض المانیا مدققلری حضرت نوحدن اول قایق موجودی اولدیغی واندن اول دخی اوفاق قایقلر ایله هندوچین ممالکنده سیر وسیاحت ایدلدیکنی تدقیقات فنیه ایله اثبات ایلدکلری بر مجموعهٔ فنیه ده کورلمشیدی . ایشته قونت دهسه کورلك اشکال وتصاویر تاریخیه سی بوقدر مدققانه یاپلمش اولوب بنی اسرائیلك بحر احمری مرورلری حقنده یاپدیغی رسمده توارتك ذکر ایلدیکی عمود نورانی کوسترلدیکی و بنی اسرائیلك اوزمانکی اشیاسندن برچوغی ده تصویر قلندیغی حالده قافلهٔ موسویه ده بایراق رسم ایدلمامش اولدیغی جای دقتدر .

بعض ملوك مصریه رسملرنده ملوکك باشی اوزرنده عظیم تمسیدلر طوتلدیغی و یوز

جولانلرى — كثرت غنائم — كلاهلرجه تعديلات — سليمان پاشانك وفاتى — سلطان اورخانك وفاتى — بو عصرك بعض مشاهيرى —

ايضاح

(غازى سلطان اورخان)

واضع اساس سلطنتمز غازى سلطان عثمان افندمز حضرتلرينك اوچ اولاد عالى نژادلرى اولديكه الك بيوكى علاء الدين پاشادر · « پاشا » لفظى اصل تركجه‌ده « بيوك اولاد » معناسنه اولمغله مبادىٔ تأسسات عثمانيه‌ده ايلك اولاده بو نام و يريلورايدى · صكره‌لرى خدمت صادقانه‌لر يله التفات پادشاهيه نائل اوله‌رق انسان اوغلى ايچون ميسر اوله بيله‌جك مراتبك غايه‌سنه واصل اولانره دخى « پاشا » دينلديكه پادشاهه شدت انتساب حسبيله معناً مرتبهٔ بنوته وصول كى برمعنايه محمولدر · بوقسه بعض مورخلرك « پاشا » لفظى « پاى شاه » مخففى اولوب تأييد سلاطينه خدمت ايلدكلرى ايچون دولتك پاى ثباتى اولملرينه اشارت ايدوكى حقنده‌كى تأويللرى وهمدر · واقعا مورخ هامر تا ايران شاهى كيخسرو قديم زمانده پادشاهك امور داخليهٔ مملكته باقان امراسنه « شاهك كوزلرى » و احوال اهالى‌يى تجسسه مأمور اولان خفيه‌لرينه « شاهك قولاقلرى » وويركو اخذ ايدن محصللرينه « شاهك اللرى » وعسكرلرينه دخى « شاهك اياقلرى » دينلديكنى يازمش اولوب ميلاد عيسادن ايكى بيك سنه‌اول محرر يونانى قسه‌نوفون طرفندن قلمه النان و اخيراً بو محرر عاجز طرفندن « خسرو نامه » سرلوحه‌سيله عيناً لسانمزه نقل وترجمه ايديلان كتاب مهم و نافعده دخى بويله اولديغى كورلمش ايسه‌ده بزم پاشا

يلدازه كبى شيوك بايراق كبى اعلا ايدلديكى كور يلورسه ده ملوك مصريه‌نك على العاده بايراق استعمال ايتمش اولملرى مصرح و مثبت دكلدر · تذكره‌لرى يونان و روماده بايراق استعمالى شايع اولديغى كبى بنى اسرائيل و مصرده دخى شايع اولمشدر ·

ايمدى بز ظن ايتمك ايسترزكه بايراق استعمالى الك اول فرس قديمه ظهور ايده‌رك ملت مرقومه مصر و يونان ايله مناسبات حربيه‌يه كيرشدكدن صكره بو عادت تعميم ايلمشدر ·

درفش كاويانينك مجوهرات كونا كون ايله تزيين ايدلمسى و نيجه عصرلر شودرى برچه سنك ضايع ايدلميوب محافظه قالمش بو تمثى فرس قديمه‌نك نزدنده بو بايراغك نه درجه تقديس اولنديغنى اثبات ايلر · قديم يونانيلرك بايراقلرى نه‌قدر تقديس ايلدكلرينى نظرمزده تصور ايديله‌جك قيود ترشيحيه و ترصيعيه تصادف ايتدك ايسه‌ده اسكندرك دارا ايله اولان محاربه‌سنده اوزون كوندرلر اوزرينه عنيم بيراقلر ربط ايديورك عسكرك اوكى صيره چكلديكنى و بوندن ماعدا ايسه يونان اردولرنده مثلث متساوى الساقين شكلنده

تعبيری قصه‌نوفك اشبو افاده‌سنه تطابق ایتدیکی کبی ایران قدیم و جدیدده بولفظ هیچ‌ده استعمال اولنمامش و ترکارده ایسه ولد کبیر معناسنه اوله‌رق استعمالی قدیم اولدقدن ماعدا بعض یرلرده زمانمزه قدر دخی استعمال اولنه‌کلمش اولدیغندن هامرك بو بابده‌کی تأویلی بجا کوریله‌مامشدر .

اشبو خسرو نامه‌ده ایران قدیم کبی تاریخك الك بیوك اساسلرندن بریسی اولان برمدنیت قدیمه‌نك اصول وقواعدینه دائر پك مهم ومفصل معلومات ایله محاکمات حکیمانه بولندیغندن مطالعه‌سنی تاریخ مراقلیلرینه صورت مخصوصه‌ده توصیه ایلرز .

سلطان عثمان حضرتلرینك ایکنجی اوغللری کرك فتوحات عظیمه‌لری وکرك تشکیلات عسکریه و ملکیه‌لریله بو دولته لایق اولدیغی انتظامی ویرن اشبو اورخان غازیدر . اوچنجی اولادی دخی ساوجی بك اولوب امور غزا اوغورنده جام شهادتی نوش ایلمشلردر .

اوته‌دنبری شرقده اکبر اولادك امر حکومتده وارث پدر اولملری قانون قطعی حکمنی المش بر عادت اولدیغندن غازی عثمانك وفاتی اوزرینه غازی اورخان تاج و تخت سلطنتی بیوك برادرلری علاءالدین پاشایه تکلیف ایلدیلرکه کندیلرنی ذاتاً پدرلری زماننده امور سلطنتك استشاره‌سی ایچون مقام وزارتده بولنمغله غازی اورخانك بو تکلیفی هم حقی یرینه کتورمك وهم‌ده اداره‌ٔ سلطنت خصوصنده اول برادر حکمت اثرك تجاربندن استفاده ایلمك دیمك اوله‌جغندن بو تکلیفی ایکی جهتله معقول ومقبول ایدی . انجق مایهٔ خلقتلری حقیقهٔ جوهر حکمتله مخمور اولان اول عاقل بی‌نظیر مبادیٔ تأسسات عثمانیه‌ده

فلامار و چتال باندیره‌لر دخی قوللانلدیغنی کوردك

روماليلر بايراقلرینی پك زیاده تقدیس ایدرلر ایمش . آلایلرده قوللانیلان بایراقلر اویله بزم بایراق کوندرلرینه بایراغی ربط ایدیشمز کبی باغلانمیوب بلکه عمودی وضعیتده طوتیلان کوندر اوزرینه افقی وضعیتده یردکنك دها باغلانه‌رق بایراغی بودکنکه ربط ایتمکده اید- یلرکه بو حالده بایراق پرده کبی صاللانور ایدی . قاشك اوزرینه دخی او بایراق هانکی الای ویا طابوره عائد ایسه آنك اسمنی و نومروسنی یا صرمه وایپك ایله ایشلرلر و یاخود بو یا ایله بویارلر ایدی . بو قاشلرك پرپری رنکده اولمسی عادت اولوب کوندرك تا اوجنه دخی زمانه کو- ره ایمپراطورلق علامتی اولان قرتال قوشی ویاخود جهانکیرلك علامتی اولان کره شکلی کبی شیلر دخی ربط ایدیلور ایدی .

خرستیانلق بیوك قسطنطینك ثمرهٔ سعیله شیوع بولدیغی زمان دخی بایراقلرینه بوصو- رتده یاپیله‌رق فقط کوندرلری اوجنه صلیب شکلی علاوه ایدلدیکی کبی قاشلری اوزرینه دخی یاشکل صلیبی ویاخود بایراغك عائد اولد-

هر شيدن زياده [illegible] قوتلی [illegible]
جغندن و دها زمان پدردنبری سردارلق اورخان غازيده كورلديكندن عسكر و عدا اوزرنده‌كی هيبت اورخانيدن متقدم اولمسنی ترجيح ايلمشيدی .

في الحقيقه اون ايكی پاشلرندن يعنی وتوز درت اوتوز بش سنه‌دنبری كشور كشالق خصوصنده غازی اورخانك كوستردیكی يارارلق حيرت جهانی موجب اولوب شمدی پدرلرينك آخر عمرلرنده معلولاً اختيار تقاعد بيوردقلری برقاچ سنه ظرفنده بو سردارلق عين شهريارلق صورتنی المش بولنديغندن علاءالدين پاشانك رأيی رأی اورخان غازيه فائق كورولدی . اولا بيوك برادرك بيعتی وزرينه سائر اركان دولت دخی بيعته مسارعت ايدرك غازی اورخان سلطان عثمانينك اولدی . علاءالدين پاشا بيعت [illegible] دولت و [illegible] تقسيم [illegible] همت ايتاملك ايچون مقام وزارتی اختيار اتمش و [illegible] اوزرنده [illegible] وزرا بو مقامده [illegible] خدمتلر كورمشدر .

ديكر بر روايته كوره علاءالدين پاشانك سلطنتی قبول ايتمامسی پدرينك غازی اورخانی كنديسنه خلف اتخاذ ايتمسندن ناشی ايمش . حتی غازی عثمان قويون وآت و صغير كبی متروكات عثمانيه‌دن اولسون حصه‌سنی المسنی علاءالدينه تكليف ايلدكده انلری دخی قبول ايتميوب يالكز كته جوارنده برقريه‌نك كنديسنه تخصيصی ايله اكتفا ايلمشدر . احتمالكه علاءالدين پاشانك اشبو حركتندن قالمه بر عادت اولمليدركه خاندان آل عثماندن تخت سلطنتی تشريف ايليان ذاتك بتون [illegible]

يعنی آلای و طابور هانكی عزيزی كنديلرينه حامی اتخاذ ايتمشلر ايسه آنك صورتنی اشلمك وياخود رسمنی يدلمك عادت واردی .

نصرانيلر بايراغی تقديس [illegible] روما [illegible] دخی عبد ايدرلر . [illegible] برآلايه بايراق ويرلمك وياخود بر بايراق تقديس ايدلمك لازم كلديكی زمان عظيم آلايلر ياپيلوب و مكلف دعالر اسمی اجرا ايديلور ايدی .

[illegible] اوزرينه هجوم ايدن اهل صليبك بايراقلری دخی بويله بر عمودی كوندر اوزرينه مربوط برافقی دكنكه معلق اولان و [illegible] بولندقلری [illegible] ايشلمشلر . كه اوزرينه دخی [illegible] وياخود قرمزی بوياايله بويالی اوله‌رق شكل صليب رسم اولنور ايدی . مؤخراً اوروپا دولتلری بايراقلرينه نظام ويردكدن صكره بو مثللو بايراقلر [illegible] كليسالرنده [illegible] شرق طرفنده‌كی روم كليسالری بيوك بيوك [illegible] ده آلای كوستردكلری زمان بو مثللو بايراقلری استعمال ايدرلر .

و [illegible] روايته كوره [illegible]
ايلك بايراق هجرتك برنجی سنه‌سنده ابو مرثد

تقرر ايلمشدر . معهذا بوروايتك راويلرى دخى غازى اورخانك « مادامكه سلطنتى ومالى قبول ايتميورسك اويله ايسه باركران حكومتى تحملده بكا معين اول » ديمسيله وزارتى قبول ايتمش اولدبغنى دخى روايت ايدرلركه نتيجهٔ روايت ينه بره وارر .

ايمدى بالعزوالاقبال شهنشاه با استقلال اولان سلطان اورخان غازى ٦٨٠ وروايت صحيحهٔ ديكره كوره ٦٧٨ تاريخنده تولد ايدرك اون ايكى ياشنده بولندقلرى حالده نيلوفر خانمك اخذ اولنديغى معركه‌ده يارارلق كوستردكلرى صحايف تواريخده مقيد اولديغى كبى اندن صكره دخى على الاستمرار عساكر عثمانيه اوزرنده سردار اولدقلرندن صباوتلرى نهايت اون ايكى سنه‌دن عبارت قالمش و ٧٢٦ سنه‌سنده تخته جلوس بيوردقلرى حسبيله اوتوز التى سنه مدت سردارلق ايتمشدر . تاريخ وفاتلرى ٧٦١ اولديغنه كوره اصل مدت سلطنتلرى اوتوز بش سنه‌يه بالغ اوليور ومدت عمرلرى سكسان اوچ سنه قدر ايديوركه شو اوزون عمرك يالكز اون ايكى سنه‌دن عبارت برمدت صباوتى چيقاريلور ايسه اوچ ربع عصر قدرى هپ بو دولت عثمانيه بوملت اسلاميه‌نك خدمت جهانكيرانه‌سنده قليج صاللامق ايله كچمش اولديغى كوريلوركه بردقيقه‌سى برچوق زمانك عبادتنه فائق اولان بوخدمتله اول شهريار عالى خصالك مرتبهٔ فانيهٔ دنيويه‌لرندن مرتبهٔ باقيهٔ اخرويه‌سى نه‌قدر عالى اولديغى استشهاد قلنور .

ذات مبارك ملوكانه‌لرى اوزون بويلى بياض وجزؤ بجه پنبه جلدلى پدرلرى كبى چاتيق قاشلى ايرى والا كوزلى قوچ برونلى خفيف اللحيه برقهرمان اولدقلرندن غضب

يدينه تفويض بيوريلان لواى بيضادر . نبى ذيشان افنديمز دوز بياض برقاشى اوزون بر مزراغه ربط ايدرك صحابئ مشار اليهك يدينه تسليم ايلمشدر . خيبر غزاسنه كلنجه‌يه قدر هب بولواى بيضا فتوحات عثمانيه ايچون رهنما اولورايدى . خيبر غزاسى اثناسنده برده عظيم لواى سياه ياپيله‌رق اسمنه «رايت» دينلمشدر .

ملوك امويه بياض بايراق كشادى سنت سنيه‌سنه اتباع ايلديلر . خلفاى عباسيه سياه بايراق آچديلر . انجق بوصره‌ده بايراقلرك اوزرينه كلمهٔ توحيدو بعض جهادو ظفر آيتلرى نقش اولنمغه باشلاندى . علويلر عباسيه اوزرينه خروج ايلدكلرى زمان دخى بياض بايراق قالديروب مأمون خليفه ايسه عباسيلر ايچون يشيل بايراق احداث ايلدى .

بوندن صكره دول اسلاميه‌ده بايراقلرك كرك الوانى وكرك اعدادى تعداد وحصره صيغميه‌جق قدر چوغالمشدر . مورخ جنابيدن اقتباس ايله هامرك روايتنه كوره اليوم دولت ايرانيه‌نك بايراغى اوزرنده‌كى شيروخورشيدى ايجاد ايلمش اولان غياث الدين كيخسرو ثانيدر . بركورجى پرنسسى ايله ازدواج ايدرك

حمایله بر بغیلری قلو ... بر ایدی بیننده
ده اغلب زمانده وجـه مبـارکلری متبسم
وسوزلری غایت طاتلی والتفـاتلری مبذول
اولدیغندن بوحال مهـابت همایونی تزییـ
تعدیل ایدر ایدی . بر قولاغنده غایت کوـ
زل بر خال سیاه بولنمسی مخصوصات اورـ
حانیـه دندر . ایکی اومـوزلرینك ارهسی
غایت کنیش اولدیغندن صدر همایونلری
مخون طاغ کوکسلی دینلمه سزا ایدی .
قوت بازولری پك زیاده وصـاله جنـك و
جدالده شدت شجاعتلری پك فوق العـاده
ایدی .

سلطان اورخانك سلطنتی ایله سلطان
عثمـانك سـلطنتی ارهسنده بر قاچ جهتدن
مشـابهت واردر . عثمـان غازینـك نائل
استقلال اولدیغی سنه پدری وفات ایلدیکی
کبی اورخان دخی وفات پدر اوزرینـه
جالس تخت سلطنت اولمش وحین استقلاـ

لنده غازی عثمانك خیرالخلفی اولهجق غازی
اورخان تولد ایلدیکی کبی عقیب جلوسده
غازی اورخانك دخی خیـرالخلفی اولهجق
شـهزاده مراد تولد ایتمش وغازی اورخان
حضرت عثمانك ایکنجی اوغلی اولـدیغی
حالده پدرینه خلف اولدیغی کبی سـلطان
مراد دخی غازی اورخانك ایکنجی اوغلی
اولدیغی حالده پدرینی استخلاف ایلمش وغاـ
زی عثمان قرهجه حصـارك فتحیـله نائل
استقلال اولهرق اوزاسـنی کندینـه پای
تخت اتخاذ ایلدیکی کبی غازی اورخان دخی
بروسهنك فتحیله جالس تخت سلطنت اولهـ
رق اوراسنی پای تخت ایتمشدر .

زمان عثمان غازیده بروسه‌نك محاصرهسی
تشدید اولنهرق بعض مورخلر ضبطنیده
یازمشلر ایسهده اصح روایت ایزنیقك هنوز
فتح اولنمامش بولندیغنه دائر اولدیغی کبی
بعض تاریخلره کوره غازی عبدالرحمانه

وقوعبولمشدر ... کندی نامینه سکه ضربی
برلکده بقا ایچون اکثری مسکوکات اوزرینه
حك ایتدیرمك ایستهمش ایسهده اسلامده
بویله بر عادت اولمدیغندن علما اعتراض ایتمکله
اودخی مسکوکات اوزرینه شیروخورشیدی
رسم ایلمش که شرقیون نزدنده ... سلطنته
دلالت ایلدیکی کبی کونش دخی ... دلالت
ایلدیکندن بوایکی اشارتك اجتماعی غیاثـ
الدین یه زوجهسنك برلکده دلالت ...
... علامت ... کوردیلر ... دخی ...
... دولتلرنده علامت حکومتی اولمش .

... روایتنه کوره تیمورلنك
سمرقندی فتح ایلدیکی زمان قلعه قپوسی
اوزرینه بر بایراق رکز ایتمش که اوزرنده بر
اژدر صورتی مصور اولوب بودخی اژدرك
پك چوق شیری بوتمه ... حکمدن ...
انتقال جهانی یوتمق و جهانکیر اولمق کبی
معنالره دلالت ایلمش .

دولت علیهٔ عثمانیه ده شکل هلالك
علامت سلطنت اتخاذ اولنمسی قضیه‌سنی
بعض تاریخلرده ... شو شکل ...
رنکی زمان زمان کاه قرمزی وکاه یشیل

عاشق اولان برقزك همتيله آيدوس قلعه- سنك دخی جلوس اورخانيدن صكره فتح اولنديغی اكلاشيلور ايسه‌ده بزجه اول فتح اولنديغی حقنده‌كی روايت اصح كو- رلمشدر . فقط صمندره وازميد قلعه‌لرينك فتحی جلوس اورخانيدن صكره اولديغی تاريخلرده متفقاً مذكور اولديغندن بو حالده اوجه اوراره ايديلان هجوملرك برآقيندن عبارت اولدقلری وهر طرف هرج ومرج ايدلديكی حالده دشمن قوهٔ عسكريه‌سنك تحصن ايلدكلری قلعه‌لره ظفر ميسر اوله- مديغی اكلاشيلور . ذاتا بوحال سببيله بعض محللرك فتحی مكرراً تاريخلره يازلمق كبی شيلر دخی واقع اولمشدر . انجق هر دولتك مبادیٔ تأسستنده بو مثللو اختلاف روايات پك چوق اولوب اختلافات واقعه الك اساسلی مواده بيله شامل اولد- قلری حالده بونلره نسبت ايديله‌جك اولسه ينه مبادیٔ تأسسات عثمانيه‌ده‌كی اختلافات دها آز واهون كوريلور .

غازی اورخانك جلوسنی متعاقب ايلك فتح اولنان بر صمندره قلعه‌سيدر . صمندره اسكداره‌درت بش ساعت مسافه‌ده اولمغله فتوحاتك بوقدر ايروله‌مش اولمسی دخی بشقه‌جه جای دقت و اهميتدر . قوجه ايلی ناميله بنام اولان اول طرفلرك استيلا- سی جلوس اورخان عاريدن اول ميسر او- له‌رق قوكونورالب واقجه‌قوجه ارتق صمندره نك دخی تضييقنه باشلامشلر ايدی . قلعه بالنسبه متين ومحافظلری مقاومت ومدافعه- ده ممكن اولديغندن چارهٔ تسخيرينی بولمق كوج ايدی . نهايت بركون تكفورينك او- غلی وفات ايدرك دفنی ايچون قلعه محا- فظری طيشاری چيقدقلری كوريلنجه عثما- نلی محاصرلری هجوم ايدرك دشمنك قدمه‌يه رجعتلری طريقنی كسمشلر وبو صورتده

اولان اطلسدن معمول غايت جسيم آلای سنجاقلری اوزرينه صرمه ايله نقش ايديله‌رك اطرافنه ظفر آيتلری وكلمهٔ توحيد دخی نقش ايدلمشدر . يكی چری ايسه طريقت علويه- يه منسوبيت ادعاسنده بولنه‌رق علامت ظفر اوله‌رق اوزره ذوالفقار حضرت علی‌يی تقديس ايلديكندن برطرفی آل و برطرفی يشيل اولان بايراقلری اوزرينه شكل ذوالفقا ری رسم ايدرلر ايدی . بوندن ماعدا يكيچر ينك دخی قان رنكنده دوز قرمزی كبير آلای سنجاقلری بولندرق اوزرنده شكل ذوالفقاردن ماعدا اطرافنه آيتلر دخی ايشلنور ايدی . سنجق كوندرلری اوزرينه قونيلان علملر ملل اسلاميه‌ده درلو درلو اولوب ازجمله صلوات پارمغی قالديرلمش وديكر دردی يوموملش بر پنجه تعليق اولنديغی دخی كورلمشدركه بونك اعلان توحيد ديمك اوله‌جغی دركاردر . بوندن ماعدا اقوام شرقيه‌جه بويونوز علامت قوت وشوكت عد اولنديغندن ايكی بوينوزی اوجلری بربرينه تقرب ايده‌جك صورتده يقين ترتيب ويارسم ايدرك بوندن دخی بر نوع علم ياپلمشدر

وقوعبولان محاربه‌ده دشمنی مغلوب و
منهزم ایدرك تكفوری اسیر التمشلردر .

روایته كوره تكفوری بوش یره او-
نوتمكدن ایسه صلحی ترجیح ایتمشلر .
زیرا برحیات قالدیغی وینه دشمن طرفنه
كچمدیكی حالده دخی تسرندن عثمانلیلرك
بیوك براندیشه‌سی اوله‌میوب فقط انك فرو-
ختیله بر مقدار مال الده ایدیله‌جك اولور-
سه بوندن استفاده ایدیله جكنی دوشونمشلر
تكفوری اولا استانبول ایمپراطورینه تكلیف
ایلدكده مشتری اولمق ایسته‌مدیكندن نهایت
ازمید تكفوری اشتراسنه طالب اولمغله
بومالی بر بدل مقابلنده اكا صاتمشلر .

صمندره فتحی زمان وقوع جهتیله
فتوحات اورخانیه‌نك اقدمی ایسه‌ده اهمیت
جهتیله ازمید فتحی بوكا بالوجوه فائقدر .
شمدی بزم ازمید دیدیكمز قصبه‌یه اولری
ازنیكمید دینلور ایدی كه بونامی ازنیقه‌قاتمق

ایجاب ایلمز . ازنیكمید الیوم ازمید كور-
فزی دیدیكمز كورفزك ایچنده غایت مشهور
بریر اولوب شهرتی ایسه پك قدیمدر . مور
خین عثمانیه بونك اسم قدیمی « ماكدون »
اولدیغنی واسكندر كبیرك بوراده دنیایه
كلدیكنی یازارلر ایسه‌ده بو یاكلشدر .
ممالك عثمانیه‌ده‌كی شهرلر وقصبه‌لرك اغلبی
تاریخ قدیمی تشكیل ایلیان برچوق حكو-
متره بری تخت وتجده وقوعات جسیمه
ومهمه‌یه محل وقوع اولمش مشهیر بلاددن
بولنمغله مفصلمزك حاشیه‌لری میاننده بونره
دائر مختصراً اولسون معلومات ویرلمك
وبعض ایجاب ایدنلرینك قلعه ولیمانلرینی
مبین پلانلر دخی علاوه اولنمق مقرر اولوب
نجق ازمید حقنده‌ده‌ها شمدیدن بوراده دخی
سوقدرجق اولسون برخبرویرمزكه : شهر
مذكور میلادك ٣٨١ سنهٔ مقدمندن ٢٥٠
سنهٔ مقدمنه قدر تمدیكی خداوندكار ولا-

بعض كره اشبو بو ینوزلرك آراسنه یانقطهٔ
جلال ویاخود « ماشاالله » دخی وضع او
لنور ایمش . بونلر صرف اسلامه مخصوص
علملر اولوب كوندر اوجلرینه مزراق تپو-
ری شكلنی قویمق كرك اسلامده كرك ملل
سائره‌ده دخی كورلمشدر . عثمانلیلر ایسه
اغلبیتله شكل هلالی علم اتخاذ ایتمشلردر .

توغ جهتنه كلنجه تركستان اهالیسی
ایله هنـد وچینده من القدیم بیوك سنجاقلر
وزرینه برده بویلك آت قویروغی طاقمق
معتاد اولوب اسمنه دخی « حالش » دینلور

ایمش . جنكیز وهلاكو اولادولرنده‌بوحالشلر
استعمال اولندیغی كبی ایوبیه وسلجوقیه
دولتلرنده دخی استعمال اولنمش ایسه‌ده
مستقل برسنجاق صورتنده استعمال اولنه‌رق
بالاسنه یالدیزلی فلكه‌لر وضع ایدلمش وآت
قیلری اوزون قادین صاچلری كبی اوریه
رك برشكل مرغوبه قونمش .

ایشته سلطان سلجوق طرفندن غازی
عثمانه كوندریلوب بعده دولت علیه‌ده رسماً
استعمالی تكثر ایدن توغلر بونلردر . حتی
توغلرك عددی وامرانك تعیین مراتبی ایچون

يني طرفلرنده حكومت سورمش اولان برنجي نيقومد طرفندن تأسيس ايدلمكله اسمنه دخي «نيقومديا» دينلمشدركه «ازنيكميد» لفظي دخي بوندن آزمه‌در . اورايه ماكدون نامي ويرلديكنه دائر تاريخلرده برصراحت كوريله‌مديكي كبي بناسي دخي اسكندرك وفاتندن صكره‌در . زيرا اسكندر ميلاددن ٣٢٣ سنه مقدم وفات ايتمشدر . بيوك قسطنطين استانبولدن اول اوراسني پاي تخت اتخاذ ايتمك ايسته‌مش ايدي . حتى ايمپراطور ديوقله‌تيه‌ن دخي شهر مذكوري كنديسنه مقر اتخاذ ايتمشدر . مشهور آربه‌ن اوراده طوغمش و ينه مشاهيردن آنيبال اوراده وفات ايتمشدر .

قلعهٔ مذكوره‌ده پلاقونيا نام برقادينك حكمدار اولديغي عثمانلي تاريخلرنده مندرج ايسه‌ده روم تاريخلري بويله برنام قيد ايتميوب بلكه اوراده قالو يوانس نام پرنسك قوماندان اولديغني قيد ايدرلركه بو پرنس بري بري اردنجه درت نفر مغول خانلر ينه نشانلنديغي اولجه خبرو يرديكمز ماري پالئولوغك قرنداشي اولوب بالذات ماري ازنيق محاصره‌سنه مقاومت كوستر- ديكي صره‌ده قالو يوانسك دخي ازميدي محاصره ايدن عثمانليره مقاومت ايلديكني يازمشلردر .

الچه قوجه ازميد محاصره‌سنه مأمور اولنلردن بولنوب برارالق قنديره طرفلرنده ايكن وفات ايتمكله خبر وفاتي سلطانه ايصال ايدنلر قوجه غازينك وصيتني دخي تبليغ ايتمشلر ايدي . بو وصيت ايسه ازميدك فتحنده اصرار كوسترمك ايچون سلطان اورخاني تشويقدن عبارت اولمغله شهزادهٔ اكبر سليمان پاشا حضرتلري الچه قوجه‌نك برينه اول حوالي يه والي وقوماندان نصب اولنه‌رق ازميد محاصره‌

برنوع نشان يرينه چكمش اولوب على العاده امرايه بر توغ و بكلر بكيلره ايكي ووزير ومشيرلره اوچ توغ و ير يلوروحين سفرده بونلر او ذاتك اوكي صره بايراق كبي چكيلوب كوتوريلور ايدي . ذات شاهانه‌يه ايسه طقوز توغ تخصيص قلنمشيدي .

توغلرك بزده ايكي درلوسي كورلمشدر . بردرلوسي اوزون كوندر اوزرينه اوجلري آشاغي يه صارقق اوزره برچوق آت قيللرينك ربط ايدلمسندن وتپه سنه دخي صرمه و آلتوندن فلكدلر قونلمسندن متشكلدر . بو نوع توغلرك بعض قسمي قادين صاچلري كبي اوررلر ايدي . ديكر قسمي ينه بر كوندر اوزرينه موضوع تپه لكه ايكي كوچورك واتك التنه اصل كوندره دخي بر بيوك توغر بطندن ترتيب اولنور ايدي .

مؤخراً بزده دخي سنجاقلر برترتيب آلتنه آلنديغي زمان توغ استعمالي ترك اولنه‌رق فقط موسيقه‌لر اوكنده كيدن وچنغراقلر ايله تزيين اولنان علامت مخصوصه‌نك اوزرينه اوفاجق اوفاجق برچوق توغلر ربط اولنمشدركه موسيقه‌لر اسكي مهترخانه‌لرك

ىى بر قاندهسا شدتلندیرلدی . تواریخ عثمانیه‌نك روایتنه كوره قالو یوانس بو ارالق قیون حصارنده بولنوب بالمغلوبیه مقتول دوشمكله باشی ازمید قلعه‌سی مدافعلرینك كوره‌بیله‌جكلری بر یرده بردار ایدیلنجه مدافعلرك ثباتنه خلل كله‌رك تسلیم ونلمشلردر . روم مورخلرینك روایتنه كوره بالعكس قالو یوانس ازمیدده بولنه‌رق صوك درجه‌یه قدر مقاومت كوستردكدن صكره مفید اولمیه‌جغنی اكلاینجه مقتولیته قدر كوزه آلدیروب چكیلتمدرق بعده قلعه تسلیم اولمشدر . حتی ازمیدك تاریخ فتحنده دخی روم مورخلریله عثمانلی مورخلری اراسنده اختلاف واردر . عثمانلیلر بو فتح عظیمی ٧٢٧ سنه‌سنده اولمق اوزره قید ایدرلركه ١٣٢٦ سنهٔ میلادیه‌سنه مصادف اولوب بیزانس مورخلری وانلر میاننده بالخاصه نیسه فوروس غره غوراس قلعهٔ مذكوره‌نك تسلیمنی اون ایكی سنه صكره اولمق اوزره ١٣٣٨ سنه‌سنده وقوعبولمشدر دیه قید ایدر . مورخ هامر بو ایكی قیدك اره‌سنی بولمق ایچون دیركه اقچه قوجه‌نك تاریخ وفاتی اشبو ١٣٣٨ سنه‌سندن پك چوق اول وقوعبولدیغنه كوره ظن اولنوركه ازمید بركره مورخین عثمانیه‌نك دیدكاری كبی ٧٢٧ ده فتح اولندقدن صكره تكرار روملر النه كچه‌رك بعده ٧٣٩ ده قطعیاً فتح اولنمشدر . بزجه بو اختلاف دخی فتوحات سائره حقنده‌كی اختلاف روایاتدن دها مهم برشی دكلدر .

هر حالده ازمیدك فتحی جلوس اورخانی‌یی متعاقب اولملیدركه بو فتح جلیلدن صكره سرداران عثمانیان اطراف ممالكه آقینلر ایدرك دیكر برچوق فتوحاته مظهر اولدیلر ایسه‌ده دولت جدیدهٔ عثمانیه ایچون یكیدن تنسیقاته لزوم كورلمكله

خلقلری اولدقلرینه كوره اشبو توغلر دخی اسكی توغلرك اخلافی عداولنمق سزادر .

شو بند مخصوصده بایراقره وتوغره دائر و بردكیمز معلومات پك مجمل پك مختصر اولوب بو بابده اخراالی معلومات ویرلمك لازم كاسه هر دولت وملتك بایراقلرنده‌كی تنوعه نظراً بر قاچ جلد طولدیرمق اقتضا ایلر ایدی . اولبابده یالكز برفكر مخصوص پیداسی ایچون شو بندمزله اكتفا ایدلدی .

--

❋ ظهور عثمانیانده ❋

اناطولی وروم ایلینك احوال (جغرافیهٔ سیاسیه‌سی)

بو بند مخصوصمزده قارئلرمزك انظار دقتنی یالكز اناطولی ایله روم ایلی قطعه‌لری اوزرینه دعوت ایلیه‌جكز . اناطولی دیدیكمز بر شمال طرفندن بحر سیاه استانبول بوغازی ومرمره دكزی وغرب وجنوب طرفلرندن آق دكز وجنوب شرقی طرفندن دخی لازستان ایله محدود اولان قطعهٔ مباركه‌دركه یالكز بو قطعه بر دولتك النده

ايجابى اجرا اولنمشدر . شو يله كه :
تنسيقات اساسيهٔ عثمانيه وزير
اعظم علاءالدين پاشا طرفندن وقوعبولان
اخطار وارشاد اوزرينه اجرا ايدلمشدر .
اول وزير صاحب تدبير ترقيات سريعهٔ
عثمانيه‌نك انظار جهانه چارپه‌رق سلا-
حنه اعتمادى اولان قهرمانلرك هر طرفدن
آقين آقين لواى شوكت احتواى عثمانى
التنه كلدكلرينى كورنجه مقدارى آرتان
قوت عثمانيه‌نك نظامات منتظمه ايله
تنسيقنى دوشونه‌رك اولا هنوز سلچوقيلر
نامنه متداول اولان مسكوكاتك نام عثمانى‌يه
تحويلنى وثانياً عسكر طائفه‌سنك صنوف
اهاليدن تفريقى ايچون اونيفورمه صو-
رتنده بركسوهٔ عسكريه ايجادينى وثالثاً
صنوف و وظائف عسكريه‌نك تعيين و
تخصيصنى نصيحت بيورمشلر ايدى .
سلطان اورخان حضرتلرى اشبو نصايحى
مع الممنونيه قبول بيورەرق برادر ارشد-
لرينك چندرلى قره خليل ايله برلكده
مذاكره‌يه همتلرينى رجا ايلديلر . اشبو
قره خليل ملا علاءالدين اسود ناميله او
زمانلرمشهور اولان ذات معارف سماتك
طلبه‌سندن و بعض رواياته كوره ادباليك
و بناءً عليه غازى عثمانك دخى اقربا-
سندن اولوب سلطان اورخان بر
كون كنديلرينى زيارته كيتدكده قاضيعسكر
ايتمك ايچون طلبه‌سندن بر مستعدك تعيينى
رجا التمسيله عزيز مشار اليه دخى قره
خليلى اشارت ايلديكندن دولت عليه‌ده
ايلك قاضيعسكر اولمشلردر . درحقيقت
قابليتلرى يالكز قاضيلقدن عبارت اولميوب
افكار عسكريه‌لرى دخى نه مرتبه‌لرده
بولنديغى تشكيلات آتيه‌دن استدلال
اولنور . واقعا تاريخلر قره خليلك اصل
سلطان مراد اول زمانده قاضى عسكر

بولنه دول معظمه‌دن معدود اوله بيلور .
جغرافياى يالكز تاريخ نقطهٔ نظرندن
تدقيق ايليانلر قرەمان قطعه‌سنى اناطوليدن
عد ايتمه‌رك بناء عليه اناطولى‌يى جنوب
طرفندن قرەمان ايله تحديد ايدرلر ايسه‌ده
بوحال قرەمان امارتنك مدت مديده عثمانليلره
مقاومت ايتمسيله فتح والحاقنك تأخر ايلمسندن
نشأت ايلمشدر . بز ايسه تاريخك عمومى
نقطهٔ نظر ايله برابر جغرافياى طبيعينك دخى
مقتضياتنى نظر اهميته الەرق قرەمان قطعه-
سنى ده اناطوليدن عد ايتمكده يز . زيرا
جغرافياى طبيعى بر قطعه‌نك حدودينى تحديد
ايچون يالكز سواحل بحريه وانهار جسيمه و
جبال متسلسله كبى شيلرى نظر دقته الميه‌رق
ملتلرك روى ارضده صورت انتشارلرينى
دخى نظر دقته الور . حالبوكه قرەمان ايله اصل
اناطولى ارەسنده كى نسبت شو نكته نظرندن
تدقيق ايدليه‌جك اولسه بونلرك ايكيسى دخى بر
قطعه‌دن عبارت اولدقلرى حكم ايدلمور .
زيرا قطعه‌نك شمال و غرب و جنوب طرفلرى
هپ سواحل بحر ايله محاط اولدقلرى كبى
جنوب طرفى دخى توروس سلسلهٔ جبالنك

نصب اولندیغنی دخی یازارلر ایسه‌ده بو قید مشارالیهك دها غازی اورخان زماننده دخی قاضی عسکر اولمدیغنی رد ایتدیره‌مز . زیرا تنسیقات عسکریه خصوصنده‌کی همت وخدمتلری اصلا قابل انکار دکلدر . بناءً علیه اینشك الك طوغریسی بوزمان غازی اورخان طرفندن قاضی عسکر نصب ایدلمش اولدقلری حالده مؤخراً آرەیه احوال سائره کیره‌رك عسکرك امور شرعیه‌سی سائر قاضیلر طرفندن کورلمکه باشلامش اولمغله غازی سلطان مراد حضرتلری بتکرار قره خلیلك قاضی عسکرلکنی تجدید و تأیید بیورمش اولملری صورتندن عبارت قالور .

در بحثرده ایلك مسکوکات عثمانیه حقنده ایضاحات کافیه وتفصیلات مقنعه کوره‌میورز . عثمان غازی زماننده پاره ضرب اولندیغنی خبرویرن برایکی مورخك سوزی طوغریمی یاکلشمی اولدیغنه دائر بعض تدقیقاته کیریشه‌رك نام عثمانی‌یه محکوك قالب اولمامق حسبیله سلطان عثمان زماننده ایلك سکه‌نك بنه سلطان سلجوقی نامنه موجود اولان قالبلر ایله ضرب اولندیغی حقنده‌کی بر روایتی دخی ضربخانه‌نك قونیه‌ده اولمسی وقونیه‌نك سلطان عثمان النه چکمامش بولنمسی ملاحظه‌سیله رد ایلیه‌رك سلطان اورخان نامنه ٧٢٩ سنه‌سندن اول سکه ضرب اولنمدیغی قطعیاً حکم ایدلمکده‌در . بعض مورخین عثمانیه سلطان اورخان التون و کموش مسکوکات ضرب ایتدیر . دیکنی یازارلر ایسه‌ده اغلب روایته کوره التون دها صکره‌لری ضرب اولنه‌رق ایلك سکه کومش و بقردن یاپلمش و برطرفنده کلمهٔ شهادت یازیله‌رق دیکر طرفنده دخی « اورخان خلدالله ملکه » عباره‌سی نقش اولنمشدر .

[illegible] تلالی ایله محدود و شرق طرفندن دخی لازستان ایله آره‌سنی برطاقم نهرلر قطع اولوب بوقطعه ایچنده بولنان اهالی‌ده پك جزؤی برمقدار ارمنی ورومدن ماعدا کاملاً ترك نسلندن اولمغله قطعهٔ مذکوره الك صافی وغایت خالص بر ترکستان عداولنمق جغرافیای طبیعی احکامنه پك مطابقدر .

ایشته بند مخصوصمزده اناطولی دیدیکمز قطعه بوندن عبارت اولدیغی کبی روم ایلی قطعه‌سی دخی [illegible] جدیدهٔ سیاسیه‌ده « بالقان شبه جزیره‌سی » دینلان یردن عبارتدرکه شرقاً قره‌دکز و شمالاً طونه نهری وجنوباً مرمره واق دکز و غرباً وندیك کورفزی ایله محدود اولان بوقطعه‌نك شمال غربی طرفنی دخی [illegible] نهری اوزو[illegible]ندن قطع [illegible]لمشدر .

شو بند مخصوصمزده دائرهٔ اشتغالمزك یالکز اشبو اناطولی وروم ایلی قطعه‌لرینه منحصر قاله‌رق کرجستان و کردستان و عربستان و سوریه و مصر و مغرب زمین و فلاق و بغدان و قریم طرفلری کبی یرلرك تاریخ عثمانی‌یه طوغریدن طوغری‌یه

کسوهٔ عثمانیه بحثنه کلنجه : علاءالدین پاشا ایله قره خلیل قیافت عثمانیه خصوصنده البسه‌دن زیاده سرپوشلره اهمیت و یرمشلردر . زیرا تعیین قیافتدن مقصد کرك وقت صلحده عسکرك اهالیٔ سائره‌دن وکرك زمان حربده عثمانلیلرك دشمندن فرق اولنملری قضیه‌سی اولدیغی دخی محققاتدن اولوب بوایسه شو ملاحظه ایله دخی مؤیددرکه عسکری صنفنه محاربه زماننده کونده‌لك معاش و یریله‌جکی کبی صلح زماننده دخی تکالیف میریه‌دن معاف طوتیله‌جقلرندن بویله برحق وامتیازه مالك اولانلرك قیافتجه دخی برعلامت فارقه‌لری بولنمق لزومی نه قدر آشکار ایسه اوزماندن صکره عساکر عثمانیه‌نك مناسبت حربیه‌سی یالکز روملره اولمیوب بومناسبت دیکر اماراته دخی تعمیم اولنه‌جغندن سلجوقیلر زماندن قالمه قیافتله افراد عثمانیه‌نك دشمن صفت وصفلرنده بولنه‌جق اتراك سائره‌دن تفریق ایدلملرینه دخی اونسبتده لزوم اوله‌جغی آشکاردر .

روم مورخلرینك روایتلرینه کوره اوزمانلر روملر باشلرینه کنارلری التون ایشلی اوسقوفه‌لر کیبرلر ایمش . اناطولیده‌کی اتراکك ایسه سیاه صاری قرمزی رنکلی کچه‌لردن کلاه کیملری معتاد اولمغله افراد عثمانیه بونلرك جمله‌سندن فرق وتمییز ایدلمك ایچون باشلرینه بیاض رنکلی کلاه کیملرینه قرار و یرلمشیدی . خواجه سعدالدین وعالی چلبی کبی مورخلر اشبو بیاض رنکك سبب ترجیحنده « اثوابك خیرلیسی بیاضدر » مآلنده اولان برحدیث شریف ویاخود کلام کباری درمیان ایتمکده ووجه دولتك آقلاندیغنی کوسترمکده ایسه‌لرده بزم ظن عاجزانه‌مزه قالور ایسه سلطان سلجوقی طرفندن ارسال

تعلق ومناسبتلری دخی اولدقلری حالده انلری شو مقاله‌مزده نظر تدقیقه چکمامزك سببی شودرکه : بزم اصل مقصودمز برقرون جدیده تاریخ عمومیسی یازمق اوله‌رق بو حالده استانبولك فتحنه قدر مبادیٔ تأسسات عثمانیه دوری قرون جدیده تاریخنك خارجنده عد اولنور ایسه‌ده تاریخ عثمانینك برچق عصرلق قدر اولان بوقسمنی دخی اوزونجه برمقدمه مقامنده اوله‌رق اثرمزه علاوه ایلر ایسه‌ك مفصلمزهم قرون جدیده تاریخ عمومیسی هم‌ده متمم بر عثمانلی تاریخی اوله‌جغی مطالعه سیله اشبو مقدماتی‌ده یازمقده‌یز . حالبوکه مقدمات مذکوره‌نك الك قریب تعلق دخی محضا اناطولی وروم ایلیدن عبارت اولان بوقطعه‌لره عائددر . بناءً علیه همان شمدیدن بتون تاریخ عثمانینك دائرهٔ تعلقی داخلنده بولنان یرلری نظر تدقیقه آله‌جق اولورسه‌ق هنوز قرون جدیده‌یه کیرمکمزدن بحثمزی عمومیلشدیرمش اولورزکه برقرون جدیده تاریخی ایچون بوقدر عمومی بربحثی مقدمه مقامنده اقامه ایتمک دخی امکان تصور اولنه‌مز . قرون جدیده‌نك ابتداسنده جهانك

اولنمش بولنان سنجاغك رنكی بیاض اولمسنه نظراً سرپوشلرك رنكی دخی بیاض اولمغه قرار ویرلمشدر . زیرا بو سنجاغك اوزرنده‌کی شكل قر دخی علامت سلطنت ولمق اوزره قبول ایدلمش بولنمسنه كوره عثمانیلرك رنك لوایه دخی اهمیت و رمزی درکاردر .

اشبو بیاض كلاهلر بیله‌جکده عمال اولنورلر ایمش . نشریه اسناد اولنان بر روایته كوره كلاهلرك التنه قوزی دریسندن معمول بشقه بر سرپوش دها كیيله‌رك بونك‌ده اسمنه « شوقله » دنیلور ایمش ایسه‌ده بوشوقه‌نك نه لزومی اولدیغنی اكلایه‌مدیغمز كبی اوحالده كلاهك تركن قالپاقلرینه بكزه‌یوب بكزه‌میه‌جکلرینی دخی ذهنمزده تعیین ایده‌مدك . اكر بو كلاهلر هنوز بروسه طرفلرنده بعض تربه‌لرده كوریلان كلاهلرك عینی ایمش ایسه‌لر عادتا تبدلری اوزون عرقیه‌لر شكلنده اولوب فقط قشلری عادی عرقیه‌لردن پك‌چوق زیاده قالین ومتین اولدقلری اكلاشیلور .

هنكام محاربه‌ده بونلری یالکز افراد دكل بكلر وشهزاده‌لر بیله كییرلر ایمش . وقت حضرده و بیر امرده بونلر اوزرینه دلبند صارقلر صارارلر ایمش . سلطان اورخان حضرتلریله شهزاده‌لری ایسه دیوانده والایلرده ینه اشبو كلاه اوزرینه صاریق صاردقلری حالده سائر وقتلرده عادتا شمدیکی مولوی كلاهلری شكلنده وفقط التون وكومش ایله مفصلا ومزین سكه‌لر كییرلر ایمش .

سرپوشلر خصوصنده‌كی شو اصلاحات ایلك اصلاحات اولوب بعده بو بابده زمان زمان تعدیلات دخی اجرا اولنمشدر كه انلر دخی یرلری كلدكجه ذكر اولنه‌جقدر .

احوال عمومیهٔ جغرافیه‌سی نه‌دن عبارت اولدیغنی كوستردیكمز زمان معلومات لازمه‌نك اوجهت عمومیه‌سی ده بشقه‌جه عرض اولنور .

ایمدی مبادئ ظهور عثمانیانده اناطولی وروم ایلینك احوال جغرافیای سیاسیه‌سی نه‌دن عبارت بولندیغنی مبین اوله‌رق اشكالمز میاننده قارئلرمزه برده مختصر خریطه عرض ایلیورزكه روم شرقی دولتنك اناطولی وروم ایلی جهتلری اوزمانلر نرده‌لره قدر حكمی جاری اولدیغی بوخریطه‌ده كوریله‌جکی كبی اناطولیدن طرابزون حكومت مستقله‌سیله امارات مستقلهٔ تركیه وروم ایلیدن‌دخی بلغارستان وارناوتلق و بوسنه وهرسك وصربستان حكومتلری وموره قطعه‌سی بو خریطه اوزرنده دفعة قارئلرمزك نظر تدقیقلری اوكنده كشاده بولنور .

خریطهٔ مذكوره‌دن استفادهٔ كامله خصوصنده قارئلرمزه ایده‌جكمز دلالتی دخی بروجه آتی ایفا ایلرز . شویله كه :

قونیه دولت سلجوقیه‌سنك انقراضی كلیسی ایله غازی عثمان استقلالنامه‌سنی ال اوله

تنسیقات عسکریه‌یه گلنجه: روبرتسون کبی اوروپا مورخلرندن بدأ ایتمش اولان سهوك مورخین سائره‌یه دخی انتقالیله اوروپاجه معاشلی ودائمی عسکرك ابتدا فرانسه قرالی یدنجی شارل طرفندن تأسیس اولندیغی ظن ایدلمکده ایسه‌ده اندن بر عصر قدر اول اولمق اوزره علاءالدین پاشا ایله قره خلیل بوزومی حس ایتمشلر وسلطنت اورخانیه‌یی بو تنسیقات مهمه ایله تزیین ایتمشلردر . تنسیقات مذکوره‌یه لزوم کوسترن شی هر طرفدن برچوق جنکاورلرك رایت عثمانیه التنه کلوب عسکرلك ایتمك ایستدکاری حالده بو عسکرلکی یالکز فی سبیل الله ایتمیوب بلکه یغماکرلك خاطری ایچون ایتمك هوسنه دوشمش اولملری قضیه سیدر . زیرا عسکرك بویله یغماکرلکدن منعی اشبو ابتدای تنسیق زماندن برچوق وقتلره قدر دولت علیه‌جه الك زیاده شدتله التزام اولنان برشی اولوب حتی بر باغدن بر قاج صالقم اوزوم قوپارانلرك اعدامنه قدر وارلدیغی دخی ایلروده کوریله‌جکدر .

ایمدی علاءالدین پاشا ایله قره خلیل عسکر دینلان آدمك اویله نه ایدوکی بلورسز وهرشیئی ارتکابه مستعد توروده طاقندن اولمیوب هر برینك معیشتی بولنده بللی باشلی آدملر اولمسنه ومحاربه وقتنده یالکز وظائف عسکریه‌سنی دوشونوب تعیشنی دوشونمامسنه لزوم کوردکاری کبی اوزمانلر فرقهٔ عثمانیه همان یالکز سواریدن عبارت اولوب پیاده‌سی پك آز کورلدیکی حالده قلعه‌لر محاصره‌سنده وقلعه‌لر اوزرینه هجومده پیاده‌نك سواریدن زیاده ایشه‌یارادیغنه دخی دقت ایلدکاری جهتله اولاد ترکك الك بهادرلرندن بیك نفر دلاوری عثمانیه‌یه الحاقی تکرار تواریخده قیداولنمسندن اکلاشلقده‌در .

ایمدی بو حاله کوره او زمانلر بروسه ازمید وازنیق شهرلرینك جنوب طرفلرندن بحکه‌رك سقاریه‌نهرینه واصل اولان برخط موهوم روم شرقی دولتنك اناطولی قطعه‌سندن حدود جنوبیه‌سنی تحدید ایدر ایدی . معهذا دولت مذکوره‌نك اصل کندی نفوذی استانبول سوری ایله محدود اولدیغندن اناطولینك اشبو قسمی هر نه قدر لفظاً استانبوله تابع ایدیسه‌لرده حکماً هر بر «تکفور» و«سنپور»

یعنی زمان ملك عثمانی اوجدار طغرل وعثمان غازیلره دولت سلجوقیه طرفندن بخش وتملیك ایدلمش بولنان یرلر ایله غازی عثمانك دخی فتح ایلدیکی ممالك اوله‌رق سکود اسکی شهر یعنی سلطان اوکی وقره‌حصار وخرمنجك یاخود خرمن قیا وبیله‌جك ویارحصاردن عبارت اولوب هنوز ازنیق وبروسه فتح اولنمامشلر ایدی . واقعا عثمانلیلر سقاریه‌وادیسنه طوغری اقوب کیتمشلر ایدیسه‌ده بوحرکتلرك کشورکشالقدن زیاده یالکز اقنجیلقدن عبارت برشی اولدیغی مؤخراً او طرفلرك فتحی وممالك

«يايا» ناميله عسكره قيد ايتمشلردر . وقت
سفرده بونلره يوميه بر درهم عثمانی معاش
وير يلور ايدی كه تاريخلر درهم عثمانی يی
«ربع درهم شرعی» ديه قيد ايلدكلرندن
بوكونكی كوموش فيئاتنه قياس اولنور
ايسه قرق پاره قدر ايدر ايسه ده اليوم كو-
موشك قيمتی پك آز اولوب حتی يكرمی سنه
ظرفنده التونه نسبتله كوموشك قيمتی يوزده
اون بش نسبتنده يكی بر تدنی كوستردیكنه
واو زمانلر ايسه التون پك نادر اولديغی
كبی كوموش دخی همان اوندرتده بولنديغنه
مبنی بر ربع درهم شرعينك اخذ واعطا-
جه قوتی البته بوكونكی بر چاريك مجيديه-
دن زياده اوله جغی دركاردر . حضروقتنده
ايسه عسكرك بو معاشی قطع اولنور وافراد
امور زراعته سوق ايديلور ايدی . لكن
بو حالده دخی عسكر اولوب حتی اهالئ
سائره نك مكلف اولدقری باج ورسوم كبی
تكاليفدن دخی معاف بولنور ايدی .

اشبو عسكرك هر اون نفرينه بر اون
باشی ويوز نفرينه بلوك باشی وبيك نفرينه
بيك باشی تعيين اولنمشدر كه اشبو تقسيمات
جنكيز عساكرنده دخی كورلمش وآزچوق
تعديلات ايله زمانمزه قدر دوام ايلمشدر .
دها طوغريسی تقسيمات مذكوره ايران
شاهی خسرو قديمده دخی كورلمشدر كه تفصيلی
ترجمه كرده مز اولان خسرو نامه ده مندرجدر .

بعض اوروپا مورخلری اشبو ايلك
عسكری يكی چری ظن ايدرلر ايسه ده يكی
چريلر بونلر دكلدر . بونلر ايلك منتظم
چری يعنی عسكر اولمغله يكی عسكر بونلره
نسبتله صكره دن ايجاد اولنديغی ايچون
يكی چری نامنی المشدر . نصل كه قريباً
ذكر اولنه جقدر . تواريخ عثمانيه ده
يكی چرينك تشكيلی اشبو پياده لرك
تشكيلنی متعاقباً ذكر ايدلديكی حالده

ناميله بر مستقل قوماندانه تابع اولوب بونلر
اهالی اوزرنده كيف مايشاء حكومت سور-
دكلری كبی اعلان حربده و عقد صلح
واتفاقده دخی مستقل بالرأی ايديلر . ايشته
بروسه ازميد ازنيق و بيغا كبی بيوك وكر-
ماستی و صماندره آيدوس كبی كوچك
يرلرك تكفورلری عثمانيلر ايله نه قدر مناسبات
حربيه ده بولنمشلر ايسه هپ كندی رأی
مستقلانه لر يله بولنوب اره لقده بر كره استا-
نبول ايمپراطورلغی بونلره معاونت ايتمش
ايسه بو معاونت دخی محضا بر حكمرانك كندی
امرای مستقله سنه معاونتی طرزنده وقوعه
كلمشدر . بويله اولنسه ده اوزمانلر اناطولی
قطعه سندن روم ايمپراطورلغنه تابع بولنان
يرلر طوغريدن طوغری يه استانبولدن اداره
ايدلسه لر ايدی در تيوز چادر خلقندن عبارت
بولنان عثمانيلرك اوقدر تيز فتح بلاد ايتملری
قابل اولنه بيلور می ايدی ؟

اناطوليدن بو محال استانبول ايمپراطور-
لغنه يالكز لفظی مربوط بر تابعيتده بولندقری
كبی طربزون ولايتی عادتا مستقل بر ايمپرا-
طورلق عد اولنور و يالكز ايمپراطورلری

بزم بو تشکیلی براز صکره ذکر ایتمکلکمزه سبب عساکر مذکورەنك تاریخ تشکلی قطعیاً معین اولەمامسی قضیەسی اولدقدن ماعدا اسباب سائرە دخی واردر ۰ واقعا قانتیر و لاقروا وژیبون و پاولو جیودو کبی اوروپا مورخلری یکیچرینك سلطان اورخان زماننده دکل سلطان مرادزماننده تشکیل اولندیغنی یازملری عفوی غیرقابل برتأخر برسهو ایسەده مورخین عثمانیەنك پیادەلری تعقیباً یکیچرینك تشکلنی یازملری دخی برَ استعجـالدر ۰ زیرا بونلره مورخـین عثمـانیەنك روایتلرینه کوره پیادەعسکری وقت سفرده کوندەلك ایله موظف ووقت حضرده تکالیف میریەدن معـاف اولمقله برابر ینه اهالی اوزرنده ظلم وجور ایتمکه باشلامریله بوحالی دخی منع ایچون یکیچری ایجـاد اولنمشدرکه پیاده عسکرینك همان تشکلرینی متعاقب بوفنـالقلری کو-رلمك ممکن اولەمیەجغنه و ایلك تشکیلات عسکریەدن صکره الك مهم محاربه ایزنیق فتحی اولدیغنه کوره بزجـه یکیچرینك تشکیلی ایزنیق فتحندن صـکره اولمق عادتا محققاتدندر ۰ هـله یکیچری افرادندن بر قاچنی غازی سلطان اورخانك حاجی بکتاش ولی‌یه عرض ایدرك خـیر دعاسنی التماس بیوردقلری دخی تواریخده مذکور اولوب حاجی بکتاش ولی ایله اشبو ملاقاتك دخی وفاتنه قریب یعنی ٧٦٠ تاریخنده وقوعه کلدیکی بعض تاریخلرده مقید اولمسنه‌باقیلور ایسـه ظنمز برقاتدها قوت بولور و مرتبهٔ تحققه واصل اولور ۰

ایزنیق قلعەسنك تسلیمی تاریخندەدخی مورخلرك اختـلافی واردر ۰ عالی چلبی کبی بعضلری ایزنیقـك فتحی «سـنه سبع و عشرین » دیه تحریراً قید ایدرك ٧٢٧ سـنەسنده وقوعبولـدیغنی خـبرویررلر

استانبولدن نصب ایدیلور ایدی ۰ اشبو طربزون ایمپراطورلغی ١٢٠٤ سنهٔ میلادیه سنده اهل صلیبك استانبولی فتح ایتملری زما نندن قالمشدر ۰ تفصیلی محل مخصوصنده کوستر لدیکی اوزره اوزمان استانبولدن فرار ایدن شرق پرنسلری ایزنیق وسائر بعض یرلردە برر کوچك حکومات ایمپراطوریه قوردقلری کبی عدکسی قومن نام ایمپراطور دخی طربزونده بر ایمپراطورلق قورمش و مؤخرا استانبول روملرك الندەکیدیکی زمان دخی اشبو ایمپراطو-رلق دوام ایتمشدر ۰ اوزمان طربزون ایمپرا-طورلغی شمدیکی طربزون ولایتندن براز دها بیوك اولوب سیواس وارضروم ولایتلرندن بعض محللر دخی اورایه تابع ایدیلر ۰ تواریخك روایتنه کوره یالکز نفس طربزونك مقدار نفوسی یوزاللی بیك رادەسندە ایمش ۰

شرق ایمپراطورلغنك اناطولیجه حالی بو مرکزده اولدیغی کبی روم ایلنجه دخی بوندن ایی برحالده دکل ایدی ۰ سیلیوری‌یه چتالجه‌یه قدر طوغریدن طوغری‌یه حکم ایدەبیلوب اکرچه ادرنه وفلبه بیله استانبوله تابع ایدیسەلرده بو تابعیت بروسەنك تابعیتی

ایسه‌ده مورخین سائره ۷۳۱ ده بو فتحك میسر اولدیغنی یازارلرکه دها طوغریدر . حتی بیزانس مورخلری ازنیقك فتحندن اول بر ده مالتپه محاربه‌سی قیدایدرلر . روایتلره کوره بو محاربه‌ده عثمانلیلر مغلوب اولمشلر .

محاربه‌نك صورت وقوعنی هامرك ترجمه‌سی وجهله ترجمه ایده‌لم‌ده مغلوبیت وغالبیت نصل اولدیغنی قارئلرمز نظر حکمتله کورسونلر .

بو محاربه‌یی یازان قانتاکوزن نام روم مورخیدر . کندیسی ژان پالئولوغ ایله ایمپراطورلغه اشتراك ایتمش و بعده بالاستعفا چکیله‌رك زماننك شئوناتنی یازمشدر . بو ذات دیورکه : ایمپراطور کنج آندرونیکوس اورخانك تا بوسفور بوغازینه قدر اطرافی هرج ومرج ایتمسندن بیزار اوله‌رق محاربه‌یی عزم ایلدی . بونك ایچون غربی بیتینی والیسی قونتو فرسك رأینی صوره‌رق او دخی ترکلرك نصل جنك ایلدکلرینی بیلدیکندن ترکلر قیونلرینی کشیش طاغنه کوتوردکلری زمانی حرب ایچون ترجیح ایتمکی نصیحت ایلدی . درحال استانبول جواریله دیمتوقه وادرنه طرفلرنده‌کی عسکری جمع ایلدیلر . زیرا ماکدونیا وسائر ولایات بعیده ده‌کی عسکری جمع ایتمك محال ایدی . عساکر مذکوره ۱۳۳۰ سنهٔ میلادیه‌سی (۷۳۶ هجرت) حزیراننده اسکدارده جمع اولدی . اورخان دخی رومیلرك حرکتنی خبراله‌رق پیاده وسواری‌سی ایله مزوتینی سواحلنه یاقلاشدی . ایمپراطور بالذات قوماندە ایلیور ایدی . واقعا عسکری جنکه آلشقین دکل ایدیسه‌ده عظمت ماضیه‌سی تخطریله ترکلرکبی صنایع عسکریه‌دن بی‌خبر دشمن ایله جنك ایده‌بیلکه جرأتلی

درجه‌سنده دخی دکل ایدی . هله سلانیك و موره قطعه‌لری دخی اهل صلیبك استانبولی فتح ایلدکلری اثناده برکره اوروپالیلر النده دوشه‌رك واقعا استانبول تکرار رومیلر النده کیردیکی زمان بورالری ده کویا تمرق ایمپرا-طورلغنه عودت ایلمشلر ایسه‌ده اورالرده ایمپراطورلغك هیچ حکمی اولمیوب سلانیك وموره عادتا مستقلا ونديکلیلر النده بولنیورلر ایدی .

ونديکلیلر وانلرك رقیبلری اولان جنوه‌لیلر بوزمانك احوال عمومیهٔ جغرافیهٔ سیاسیه - سنجه براز ایضاحاته ذکرلری اولان شیلردر .

ونديك شهری بونامه منسوب اولان کورفزك تادیبنده برقاچ کوچك اطه اوزرنده مبنی برشهر اولدیغی کبی جنوه شهری دخی ایتالیانك شمال طرفلرنده ینه کندی نامنه منسوب اولان کوچك بر کورفز انجنده واقع بر شهردن عبارت اولدقلری حالده بونلر تجارت بحریه‌جه او قدر ترقی ایتمشلردرکه هله اهل صلیب اردولرینی بحراً هپ بونلرك کیلری طاشیمش اولدقلرندن نقود و قدرت تجاریه‌لرینی عادتا بر شوکت بحریه برحکو-

ایدی • ایمپراطور ایکی کونده درت ساعت یول کیدرك و بوصورتله ترکاره حاضرلق زمانی براقەرق اوچنجی کونی صباحلین مالتپه اوزرنده اردوسنی قوردی • اوراده عثمانلی اردوسنی ده کوردی • ایمپراطور ارکان حربیەسنی طوپلایەرق دشمن اوزرینه درەلردن تپەلردن هجوم اولنمیوب دوزلکده دشمنی میدانه دعوته وشاید عثمانلیلر محاربەیی قبول ایتمیەجك اولورلر ایسه استانبوله عودته قرار ویردیلر (!...) صباحلین صباح دعاسنی متعاقب بورولر رومله صف حربی تشکیل قوماندەسنی ویردیلر • اورخان کندی عسکرینك بر مقدارینی ارقەده درەلر ایچنده کیزلەیوب بر مقدارینی‌ده طاغلر ارقەسنه تعبیه ایلدی و اوچیوز تیر اندازه محاربەیه باشلاملرینی امرایلدی • ایمپراطور اردوسی میدانده اولدیغندن بوتیر اندازلر ایستدکلری کبی هجوم ایدیورلر و عثمانلیلر ایسه طاغلر وخندقلر ارەسنده محفوظ بولنیورلر ایدی • اورخانك اردوسی سکز بیك کشی اولوب بیك نفرینی صاغ و بیك نفرینی صول جناحنه و بیك نفرینی دخی قلبکاهه تعبیه ایتمشیدی • بونلری تپەلر ارقەسنه صاقلایەرق سواری تیراندازلر عودت ایدر ایتمز هجوم ایتملرینی امر ایتمش ایدی • زیرا سواریلر جدی محاربەیه ایتمیوب اسکی پارتلر کبی کیرو یە اوق آتەرق فرار طوری کوسترەجکلر ایدی • ایمپراطور اوچیوز ترك سواری یسنك طاغدن ایندکلرینی کورنجه کندیسی دخی اول مقدار عسکر چیقاروب نطقلر ایله بونلری تشجیع ایلدی • (فقط هامر بو نطقلرك تشجیعدن زیاده عسکری تخویف ایدەجکنه قائلدر) ایلك محاربەده ترکلر قرق آدم غائب ایلدیلر • ایکنجیده

مت ساحلیه صورتنه واردیرمشلر ایدی • فرنکلر شرق طرفندن اللرینی چکدکلری زمانده دخی بونلر تجدد ایدن روم شرقی دولتیله کرك دوستانه و کرك رقیبانه بر چوق مناسبتلرده بولنەرق بحر سیاه و سفیدك همان بتون سواحلنی کندی نفوذلری التنه المشلردر •

ایمدی اق دکزدن نغره پون و قندیه اطەلری ایله موره قطعەسی وسلانیك ولایتی شرق ایمپراطورلغنه یالکز روملق واورتودوقسلق جهتیله تابع اولەرق یوقسه تجارتاً وحکومةً وندیکه تابع اولدقلری کبی ازمیر ساقیز مدیللی تنەدوس و بحر سیاهدن کفه و طربزون ساحللری دخی جنویزلره تابع اولەرق حتی نفس استانبولده غلطه ایله بك اوغلی دخی طوغریدن طوغری یە جنویزلرك حکومت مستقلەلری التندەایدی •

تجارت وقدرت بحریەدە عصرلرنجه امکانك صوك درجەلرینه قدر ترقی ایتمش بولنان بو ایکی ملتك بری برینه قارشو ایتدکلری رقابتلردن و بوصورتله وقوعه کتوردکلری محاربەدن طوغریدن طوغری یە قرون جدیده

اوتوز اوچنجیده دخی برقاچ آدملری مقتول
اولدی . رومك هیچ مقتوللری اولمیوب
یالکز برقاچ مجروحلری اولدی . اوزمان
اوچیوز روم اوزرینه اورخان بیك آدم
یوروتدی . ایمپراطور ایلك محاربه یی
ایدنلری مدح و ثنادن صکره یکیدن میدانه
عسکر سوق ایلدی . بو محاربه پك شدتلی
اولوب ترکلردن اللی مقتول دوشدیکی حالده
روملردن یالکز بر آدم ایله برقاچ حیوان
مقتول اولدی . اوزمان اورخان بتون
اردوسنی کیرلی اولدیغی یردن چیقاروب
قوماندا سنی ده قرنداشی علاء الدینه حواله
ایلدی . کندیسی تماشای حرب ایچون بر
تپه اوزرنده بولندی . حربه تشنه اولان
ایمپراطور بتون قوتیله یورودی . بو حر-
کتده دخی یوز اللی ترك مقتول اولدی .
روملرده نه برآدم و نده برآت بیله مقتول
اولمدی . ارتق کیجه حلول ایتمش اولد-
یغندن ایمپراطور نطقلر ایله اردونك شجا-
عتنی مدح و غلبه سنی تبریك ایلدکدن صکره
استانبوله عودتی تکلیف ایلدی . فقط روملری
ضبط ممکن اوله مدی . ضابطان و افرادن
برچوقلری صفلردن چیقوب دشمن اوزرینه
هجوم ایلدیلر . بو ینه غیر منتظم بر
حربك نتایج وخیمه سنی منع ایچون
ایمپراطور دخی تکرار میدان محاربه یه
چیقدی . بردن بره آز آدم ایله برچوق
ترکلر طرفندن احاطه اولندی . قیچندن
یاره لندی . ترکلرك النه دوشمکه دخی
رمق قالدی . فنا سلاحلی اوچیوز آدم
ایمپراطورك امدادینه یتیشورلر ایکن یکرمی
بشی هلاك اولدی . ایمپراطور اردوکا-
هنده طوغری فرار ایدرك عسکری است-
انبوله نقل ایچون سریعا قایقلر یتشدیرلمسنی
استانبوله اشعار ایلدی . بو صره ده
ایمپراطورك وفاتی خبری چیقه رق اردویی

تاریخنه عائد اولانلری محللرنده ذکر اولنمق
طبیعی اولوب قرون جدیده دن اول اولان
یعنی تاریخ عثمانینك قسم ابتدائیسنه تعلق
بولنان بعض خصوصات دخی محلنده ذکر
اولنه جقدر . بوراده یالکز جغرافیای
سیاسی نقطهٔ نظرندن بونلرك روم شرقی
دولتی اوزرنده کی تأثیراتی مطالعه اولنور
ایسه دینیلورکه : ایشته روم شرقی دولتنك
اصل نفوذ حکمرانیسی طوغریدن طوغری یه
بروسه یه ازمیده ادرنه یه قدر بیله واصل
اولمدیغی کبی جنویز و وندیکلیلرك اللرنده بولنان
یرلره هیچ ده واصل اوله میه رق حتی نفس
استانبولك نصفی دیمك اولان غلطه و بك
اوغلی بیله عادتا بر بشقه دولت اولکاسی دیمك
ایدی .

مبدیٔ ظهور عثمانیده شرق ایمپراطور
لغی شو حالده بولندیغی کبی اناطولی اوزرنده
ظهوره کلان امارات ترکیه دخی حکمت تاریخیه
نقطهٔ نظرنجه پك ده بکنیله بیله جك برحالده
دکل ایدیلر . بونلر میاننده اصل ترقی و توسع ایده
یکیدن بر دولت معظمهٔ اسلامیه وجوده کتورر-
مکه مستعد اولان امارت عثمانیه شمال طر-

هرج و مرج ایلمشیدی ۰ اندن صکره هرکس استانبوله قاچقدن بشقه برشی دوشونمز اولدی ۰ برقاچ جنکاور ایمپراطوری برکلیم ایچنده قایغه قدر کوتوره‌بیلدیلر ۰ نهایت ترکلر چکلمکله ایمپراطور دخی طوشانجیله کله‌بیلدی ۰ اوراده قورقولرینی براز تعدیل ایتمش اولان عسکرینی درت قوله آیروب بونلری داربجه وککبوزه‌و اسکی‌حصار طرفلرینه‌سوق ایلمشیدی ۰ اورخان دشمنك حركاتنی ترصد ایچون یالکز اوچیوز سواری براقوب عسکرینی چکمش ایدی ۰ بو اوچیوز سواری دشمنك حركاتنی کورنجه ایکیوزی ایمپراطورك اردوکاهی اوزرینه بالهجوم چادرینی وصرمه‌لی طاقلی آتلرینی و سائره‌یی یغما ایلدیلر ۰ دیکر یوز نفری فراریلری تعقیبه باشلادیلر ۰ دشمنی فیلوسرن قلعه‌سنه قدر تعقیب ایدرك فراریلر قلعه‌یه کیرمك ایچون چان آتدقلری صره‌ده اوتوز ایکی نفرینی ترکلر کسدیلر ۰ برابرلرنده‌کی اشیا کاملا ترکلرك اللرینه دوشمش ایدی ۰ بوندن ماعدا اللی اسیر و درتیوز آت دخی ترکلر طرفندن یغما اولندی ۰ ایرتسی کون ایدیلان دیکر برمحاربه‌ده قرق یدی روم مقتول اولدی ۰ اقسوتروخوش سردارك دخی باشی ازیلدی که روایته کوره حریفك قفاسی ازن برترك دكل برروم ایدی ۰ هم قضاء دكل انتقام قصدیله ازمش ایتش ۰ اردونك بقیه‌سی ایمپراطوره قاوشه‌میه‌رق اسکداره و اورادن استانبوله رجعت ایلدی ۰ اورخانك عسکری‌ایسه‌ینه ازنیق محاصره‌سنی تشدید ایچون ایشلرینه کیتدیلر »

ایشته سزه روملرك برغالبیتی که اوقودقجه انسانك کولمامسی ممکن دکلدر ۰ هامر بو محاربه‌یی عثمانلی مورخلرینك

فندن بروسه وازنیق کبی غایت جسیم و متین ایکی شهر وقلعه‌نك صعوبت فتحنه مقابل بولنه‌رق اطراف‌سائره‌سی دخی امارات ترکیه‌ایله محاط ایدی‌که بوجهتلردن ایلرولمکه‌دخی اوزمان ایچون امکان یوق ایدی ۰ زیرا کندیسی‌امارتلرك‌یکیسی وکوچکی اولدیغی جهتله هانکی قومشوسنك هجومنه دوچار اوله‌جق اولسه مغلوب اولمق تهلکه‌سی موجود اولدقدن بشقه برقاچ مسئلهٔ تاریخیه‌نك اثبات ایتمش اولدیغی‌اوزره عثمان‌غازی حضرتلری حکومات اسلامیه ایله جنك ایتمك آرزوسنده دخی دکل ایدی ۰ بوسببه‌مبنی عثمانلیلر سکز اون سنه‌لك محاصرات مدیده‌یی کوزه الدیره‌رق ازنیق وبروسه‌یی و بو اثناده خداوندکار ولایتنك سائر نقاط مهمه‌سنی فتح ایتمینجه نظردقتلرینی امارات ترکیه طرفنه‌چویرمدیلر ۰

انلرك دخی ایلك ممالك شاهانه‌یه الحاق اولنانلری کاملاً برر صورت مصلحانه ایله الحاق‌اولنمشلردر ۰

بونلردن برنجیسی «قره‌سی» امارتیدرکه شرقی‌طرفندن امارت عثمانیه وشمال‌طرفندن

خبرو یردکارینی یز یور نسنده بزه
ظغزه قالور ایسه ازنیق فتحندن اوجه
عثمانلی مورخلرینك خبرو یردکاری
ایکنجی یالاق آباد محاربه سی بو اوله-
جقدر . یالکز صورت نقل وقوعاتده
براز اختلاف واردر . مورخین عثمانیه-
نك روایتلرینه کوره ازنیق محصورلری
کرك آجلقدن وکرك امراض و بائیه‌دن
ارتق طیانه‌میه‌جقلرینی اکلایه‌رق استا-
نبول ایمپراطورندن استمداد ایتملری اوزرینه
ایمپراطورك دخی دکزدن کمیر ایله بر مقدار
عسکری یالاق‌آباده « یالوه‌یه » چیقار-
مشیدی . بو امدادك ورودی عثمانلیلر
طرفندن استخبار اولندقده اوزرلرینه
هجوم ایدلمسی شهزاده سلیمان پاشایه
فرمان بیورلمغله اودخی قراکاق و یغمورلی
وفورتنه‌لی برکیجه‌ده دشمنی باصوب قو-
ماندانلرینی اسیر و برچوغنی طعمهٔ شمشیر
عد وتدمیر ایلمشیدی . ایشته بو مغلوبیت
ازنیقده‌کی محصورلرك امیدلرینی بالکلیه
قطع ایلدیکندن قلعهٔ مذکوره‌نك تسلیمی
دخی ٧٣١ سنهٔ هجریه‌سنده (١٣٣٢ میلاد)
وقوعه کلمشدر .

ازنیقك فتحی اوزمانه کوره کرچکدن
فتوحات عظیمه‌دن معدوددر . بناءً علیه
غازی اورخان حضرتلری اشبو فتحجلیلی
مخصوص فتحنامه‌لر ایله اطرافده‌کی حکمدا-
ران اسلامه تبشیر بیورمشلردر . بونلردن
جانیك خانه یازدیغی فتحنامه ایله خان‌مشار
الیهدن کلان جوابی فریدون بك منشآتنده
عیناً مندرجدرلر . غازی اورخان حضر-
تلری ازنیق فتحی بتون اهل ایمانی ممنون و
مسرور ایده‌جکنی بیلدکاری کبی بتون
خرستیانلری مقهور ایده‌جکنی دخی بیلد-
کلری جهتله اسلامك تنشیط قلوبی وطر-
بزون وکرجستان خرستیانلرینك رغمی

مرمره ساحلی و بیغا تکفورلکی و غرب
طرفندن اق‌دکز وجنوب طرفندن دخی صا-
روخان امارتی ایله محدود اولوب بالکسر
شهری مرکز امارت اولدیغی حالده مرمره
ساحلی اوزرنده آیدنجق و اق دکز ساحلی
اوزرنده ادرمید وینه‌ساحل مذکور اوزرنده
دیمك اولان برغمه شهر ولیمانلری پك مشهور
یرلر اولدقدن ماعدا مانیاس و بکارحصاری
وقزجه‌طوزله وآیزمند ومدهور یا و کو-
ردس و تپورجی کبی برچوق شهر و قصبات
مشهوره‌سی دخی وارایدی . انقراض سلجو-
قیدن صکره بوراسی عجلان بکك یداستقلالنه
دوشدیکی حالده مؤخراً غازی اورخانك
بورایی صورت لطفی متنوعه‌حکایه‌اوتمشدر .
صلحاً وسریعاً ممالك عثمانیه‌یه التحاق
ایدن امارات ترکیه‌نك ایکنجیسی کرمیان و و-
چنجیسی دخی حمید امارتلری اولوب بونلر-
دن کرمیان امارتی قرەمان امارت جسیمه‌سیله
امارت عثمانیه ارەسنده بولنه‌رق کوتاهیه
شهری مرکز امارت و سماو واکری کوز
و طوشانلی کبی بعض قلاع وقصبات دخی
قلمرو حکومتی داخلنده ایدی . قره‌سی ولا-

ایچون فتح مذکورك هرطرفه اشاعه سنی ده جانبلی حقندن رجا ایلیورلر . جنیك خان دخی جوابنامه سنده فی الواقع بوتبشیردن ممنون اولدیغنی و برزماندن بری دولت علیه حقنده فنا فنا حوادثلر اشاعه ایدلدیکی حالده بومژده ایله قلوبه نشاط کلدیکنی و نصارا اهل اسلامه زحمتلر ویردکلرندن بو زحمتلری دفع ایچون کشور کشالقده دوام ایدلمسی لازم کله جکنی غایت دوستانه و محبانه بر لسانله درمیان ایلیور .

ازنیق قلعه سنك فتحی بروسه فتحی آکدیور . زیرا بروسه کبی اوراسی دخی بر محاصرهٔ دائمه ایله النمش و درونندهکیلر مالرینه جانلرینه تعرض ایدلمامك شرطیله نائل عفو و امان اولمشدر . بروسه نك فتحندن صکره خاندان عثمانینك بابهسی سلطان عثمان وفات ایلدیکی کبی ازنیق فتحندن براز صکره دخی خاندنك ارشد واکبری اولان علاءالدین پاشا وفات ایتمشدر . بروسه دن برفرقی وار ایسه او دخی بروسه تسلیمی ایچون اوتوز بیك التون الندیغی حالده ازنیق ایچون بویله برفدیهٔ نجاتك تاریخلرده مذکور اولمامسی و بروسه اهالیسی کاملا ترك وطن ایلدکاری حالده ازنیق اهالیسنك پك چوغی ینه یرنده قالمش بولنمسی قضیه لریدر . بوایسه اوزمانلر عدالت عثمانیه نك بتون جهانه حیرت ویره جك درجه لره وارمسندن نشأت ایلمشیدی . هامر هرنه قدر معاصرلرندن ایسه ده ازنیق کبی شرق امپراطورلغنك ایکنجی پای تختی اولان برقلعهٔ عظیمه بر بلدهٔ معموره نك دخی عثمانلیلر طرفندن فتح اولنمسی یازدیغی صره ده متأثر اوله رق غیرت نصرانیه سی آثارینی تلهفات کونا کونله میدانه قویدیغی حالده روم سردارلرینك

بتنك ممالك عثمانیه یه الحاقی وروم ایلی فتوحاتنك قوت دولت علیه یی تزیدی اوزرینه کرمیان برنسی خطوات [illegible] منع ایده میه جکنی اکلادیغی کبی دیکر طرفدن قرمان اوغللری دخی دولت عثمانیه یی اغضاب ایتمکده اولدقلرندن ایکی بیوك قوت ارهسنده قالمقدن ایسه قزینی سلطان مرادك اوغلی ییلدیرم بایزیده ویره رك ملکنی ده جهاز اولمق اوزره تقدیمی ترجیح ایلمش و بونده طوغریسی پك ده عاقللیق ایتمشدر . [illegible] ایسه کرمیانك جنوب غربی [illegible] واقع اولوب [illegible] و

غرب طرفلرندن آیدین و جنوب غربی جهتندن منتشه و جنوب شرقی طرفندن دخی قرهمان ایله محدوددر . بك شهری بو امارتك مرکزی اولوب سیدی شهری ایله یلواج و قره اغاج و اسپرته دخی بو امارت داخلنده در . کرمیان امارتی ملك عثمانی یه الحاق ایدلنجه و بالخصوص قرهمان امارتی ارتق عثمانلیلر ایله رقابت میدانه چیقارنجه بو قطعه نك ممالك عثمانیه یه التحاقنه اهمیت موقعیه سی جهتیله لزوم کوریله رك طرف دولت علیه دن مبایعه اولنمشدر .

ومأمورين ملكيه‌سنك اهالى يه كوستر-
دكلرى معاملهٔ شديده‌يه تحمل ايده‌ميان
ازنيق اهاليسنك استانبوله كوبده بر
ايمپراطوردن بيهوده يره اميد عاطفت ايده‌-
جكلرينه بر مسلمان ايمپراطورينك جوا-
نمردئ غالبانه‌سندن دها زياده اميد وار
اوله‌رق ازنيقده قالدقلرينى يازيور •
حتى بوكا روم كبارينك خلقه دخى وجهلرى
يالكز ازنيقده اولميوب هرطرفده اولد-
يغى كورلمكده ايدى • بوسببه مبنيدركه
عالى چلبى شوكت ومعدلت عثمانيه‌نك آفاقى
طوتديغى زمانلرده بركونده بيك خرستيانك
مسلمان اولديغنه قدر كورلديكنى قيد
ايتمشدر •

واقعا هر بوكا حدت ايدرك قريباً
يكى چرى تشكيلاتنى حكايه ايلديكمز صره
ده بسط وتمهيد اولنه‌جغى اوزره روملرك
شرف اسلامى قبوله كوستردكلرى اشبو
شوقى برنوع اكراهه اجباره حمل ايتمك
ايستيور ايسه‌ده بوحال صرف اثر حسددر •
دولت عليهٔ عثمانيه هيچ برزمان تبعهٔ غير
مسلمه‌سنى مسلمان ايتمك ايچون جبر ايتمامشدر •
حتى تابعيت عثمانيه‌يى قبول ايدن تكفور
لرك يرلى يرلرنده ابقا اولندقلرى دخى
بوندن اول ذكر ايدلمشدر • خلقى اولا
تابعيت عثمانيه وثانياً شرف اسلامى قبوله
تشويق ايدن شى محضا احقاق حق ومحا-
فظهٔ تبعه ورعايا خصوصنده اوزمانلر هيچ
برطرفده امثالى مشاهده اولنميان عدالت
ورأفت عثمانيه‌دركه مبادئ تأسسات
عثمانيه‌ده بوكا پادشاهدن عادى نفره
وارنجه‌يه قدر جملةً رعايت واهتمام اولنور
ايدى • نه‌حاجت حكومت عثمانيه اداره-
سنه چكن روملرك مسلمان ايدلرى شمرلر
ظنى وجهله صحيح اولسه ايدى اناطوليده
بر نفر بيله خرستيان قالمليمى ايدى؟ بونلرك

مبادئ عثمانيانده اناطولى وروم ايلينك
احوال جغرافيهٔ سياسيه‌سنى ارائه ايليان
خريطه‌مز مطالعه بيورلديغى زمان امارت
عثمانيه‌يى دولت سلچوقيه‌نك حين انقراضنده
ايكن كوستر ديكمز دائره‌جك داخلنده كور-
مكله برابر دفعةً بروسه وازميد و ازنيق و
جوارندن عبارت يرلرى خداوندكار سنجاغى
اولمق و قره‌سى و كرميان وحميد امارتلرينك
دخى دولت جديدهٔ عثمانيه‌نك برر ايالتلرى
بولنمق صورتيله تلقى ومطالعه ايتمك اقتضا
ايلر • ممالك عثمانيه بويله خداوندكار ولايتى
وقره‌سى و كرميان و حميد امارتلرى برابر
اولدقلرى حالده بر اولكا كبى ملاحظه او-
لنديغى زمان بونك غرب طرفنده يعنى قره‌سى
و خداوندكار و كرميان و آيدين امارتلرى
اورته‌سنده صاروخان امارتى كوريلوركه
مغنيسه شهرى بونك مركزى اولوب اق حصار
كبى بعض بيوجك قصبات دخى بو امارت
داخلنده ايدى • اكرچه يلديرم بايزيد زماننده
بودخى مملكت عثمانيه‌يه ربط ايدلمش ايسه‌ده
اميرى بولنان صاروخان اوغلى حضرشاه
بك تيمورده چدرق وقعهٔ فجعهٔ يلديرم خانيده

کافه‌سنی جبراً مسلمان ایتمکه نه مانع وار ایدی ؟

عثمانلیلرك جنکیزیلر کبی عالمی هرج ومرج ایتمکه چیقمش برطائفه اولمدقلرینی وحتی اسکندر کبیرك فرقه‌سی کبی معین برمقصدسز اوله‌رق جهانکیر الکه باشلامش برفرقه دخی بولنمدیغنی هرهانکی مملکتی فتح ایدرلر ایسه درحال جامعلر مدرسه‌لر مسافرخانه‌لر عمارتخانه‌لر کبی آثار تمدن وتمکن وجوده کتورملریله استدلال لازمدر . ابنای سبیلك وفقرا ومساکینك بارنملری ایچون اقتضا ایدن خیراتك الئاول مبادئ انتشار نصرانیتده وجوده کتورلدیکنی مورخین نصارا مع الافتخار یازارلر ایسه‌ده انلرك خیراتی محضا تصدق وسیله سیله ارباب غنانك ثروتلرینی قاپمق مقصدینه مبنی بولندیغی مدافعه سرلوحه‌لی جلدلرمزك اوچنجیسی اولان وشاتو بریانك غیرت نصرانیه احساسیله ایتدیکی شاعرانه مدحلرك تنقیدینه دائر بولنان جلدمزده تصریح ایدلمشدر . عثمانلیلر ایسه وجوده کتوردکاری بومثللو آثار تمدن وتمکنه مستوفی اوقاف دخی تعیین ایتمشلردرکه بو اوقاف واردات خزینه‌یه عائد اولمق لازم کلورایکن بووجهله تفریق اولنملری دولتك واردات عمومیه‌سندن برقسمنی بوامر خیره تخصیص دیمك اوله‌رق دها زیاده شایان تقدیر و تحسین کورلمك طبیعیاتدن معدود بولنمشدر .

اشبو قاعدهٔ مدنیت‌پرورانه‌یه هریردن زیاده ازنیقده رعایت اولنمشدر . موجود کلیسالردن اهالینك احتیاجنه لازم اولان مقدارندن ماعداسی اهالیٔ جدیده ایچون جوامع شریفه‌یه تحویل ایدلمش و یاخود هدم اولنه‌رق انقاضیله مدرسه‌لر عمارتلر مسافرخانه‌لر یاپلمشدر . خدمت تدریس

تکرار اعادهٔ استقلال ایتمش والحاق قطعیسی سلطان محمد زماننده میسر اولمشدر .

صاروخانك غرب جنوبی جهتنده واقع آیدین امارتی دخی امارات ترکیه‌نك ال مهملرندن بریسی ایدی . ازمیر شهری تجارت بحریه‌جه اکرچه جنویزلرك نفوذینه تابع ایدیسه‌ده حکومت ملکیه وعسکریه‌جه بو امارت داخلنده اولوب اندن ماعدا آیدین شهری دخی اصل مرکز امارت عد اولنور ایدی . جنوب طرفندن منتشه وشرق طرفندن حمید و کرمیان بوقطعهٔ جسیمه‌نك حدودینی تحدید ایلیه‌رك امارتی دخی اکرچه بایزید زماننده دولت علیه‌یه برآره‌لق التحاق ایلمش ایسه‌ده تیمور وقعه‌سنده ینه اعادهٔ استقلال ایلیه‌رك سلطان محمد زماننه قدر دوام ایلمشدر . آیدینلیلرك ترقیات بحریه‌لری دخی اتراك سائره‌دن زیاده اولوب بر قاچ دفعه بحراً روم ایلی اوزرینه هجوم ایلدکلری تواریخده مقیددر .

آیدینك جنوب طرفنده منتشه امارتی واردرکه شرق جهتندن حمید وشرق جنوبی طرفندن تکه قطعه‌لریله محدود اولوب جنوب

مشاهیر علمادن قیصریه‌لی شیخ داود حضرتلرینه توجیه بیورلمشدر . قره‌خلیل دخی بو فتح جدیدك قاضیلغی ایله بکام ایدلمشدر . حضرت پادشاه ۷۳٤ سنه‌سنه قدر ازنیقده مکث وآرام ایدرك اوراده خلقه او درجه‌لرده کرمکارلق آثاری کوسترمشلردرکه اطراف و جوارده بولنان ممالکك روم اهالیسی « کاشکی شمدی‌یه قدر تابعیت عثمانیه ایله مشرف اولسه ایدك » دیه تأخرات واقعه‌لرینه اسف ایتمشلردر . نصل ایتمسونلرکه عادی بر روم سرداری نه اوست طرفنده بولنان تکفوری نه‌ده ایمپراطوری طانیمیرق اوفجق طاغری کندیسی یاراتمش اولمق درجه‌سنده بر غرور ایله اوکنه کلان بیچاره‌لری مغدور و مقهور ایلدیکی حالده عثمانلیلرك شهریار کشورکشالری انشا ایتدیردکلری عمارتخانه‌ده کندی الریله محتاجینه چوربا طاغتمق درجه‌سنده ملت باباسی اولدیغنی جهانه کوسترمشلردر . حتی برکون ازنیقك بر محلنده روم قادینلرندن برچوغنی کندرکه شهر یزیری اوزرنده و حال تضرعده کورنجه بوقدینلر کیملر اولدیغنی سؤال بیورملریله قوجه‌لری و بابالری یا طاعوندن ویاخود اثنای محاصره‌ده مقتولاً وفات ایدنلر اولدیغنی خبرالنجه « بابالری قوجه‌لری وفات ایتمشلر ایسه بن انلره یکیدن بابالر و قوجه‌لر بولورم » دیه غازیلردن مناسب اولانلرینه بونلری تزویج ایلمشدر . روم مورخلرینك بوکبی آثار مرحمتی نصل تحریف ایدرك یازدقلرینی درمیانه نه حاجت؟ یالکز هامرك بوکا نه قدر حدت ایلدیکنی کورمك کافیدر . بونجه عثمانلی تاریخلرینی اوقومش اولان هامر بو حرکتك بیکسلری باکس ایتمك مرادیله ترجیح اولندیغنی مطلقا بیلمسی لازم کلور ایکن بیلمامزلکه

وغرب طرفندن دخی بحر سفید ایله محاطدر . اق دکز ساحلنده برچوق مینالری ونه علیه بحراً اهمیتی درکار اولان بو امارتك صورت دوامی دخی آیدین امارتنك عینیدر . یعنی اوجه‌بایزیدخان طرفندن ضبط اولندیغی حالده تیمور طرفندن استقلالی اعاده اولندیغی متن تاریخمزده کوسترلمشدر .

تکه امارتی شمالاً منتشه و حمید و شرقاً قرمان و جنوباً و غرباً دخی بحر سفید ایله محدود اولوب آدلیا یعنی انطالیا شهری بو امارتك مرکزی عد اولنور وسواحل بحر سفید اوزرنده بك چوق اسکله‌لری بولنور ایدی . بو امارت اکثریتله قره مانلیلرك تحکمی التنده قاله‌رق اندن صکره دخی عثمانلیلر طرفندن استیلا اولندیغی جهتله همان بر امارت مستقله عد اولنمسه بجادر . زیرا اولدقجه استقلالی طاتمش یالکز ایکی پرنسلری تواریخده مقیددر .

ایشته بوراده قدر تعداد ایلدیکمز امارتلر یعنی قره‌سی و کرمیان وحمید و صاروخان وآیدین ومنتشه و تکه امارتلری انقراض سلجوقیدن صکره تشکل ایتمش اولان امارات

اوره‌رق بونلرك عادتا بالاسترقاق عسکره پیشکش ایدلمش اولدیغنی یازییور . بو ایسه حقیقة شایان اسف بر کتم حقیقتدر .

ایشته عثمانلی اولدقدن صکره دیانت و قومیت فرقی اولمقسزین جمله‌نك برحق و وظیفه‌یه تابع بولنمسی قانون اتخاذ اولنمسی ثمره‌سیله هر ییل حتی هرآی بر فتح مبینك دولت علیه‌یی بیولتدکجه بیولتمسی ضروریات حکمنی الور . بز ایسه فتوحات مذکوره‌یی ذکره باشلامزدن اول یکی چرینك تشکیلنی دخی خبر و یره‌جکزکه سعدالدینك قولنجه ٧٣٧ سنه‌سندن صکره تشکل ایتمش اولان یایالرك « سفر و حضرده فساد و ارتکابلری » کورلمسی عقیب تشکلرنده کورلمك ممکن اولمیوب ایشته بویله ایزنیق فتحی کبی فتوحات جسیمه‌دن صکره حضرت پادشاهك اهالی اوزرینه تزیید مأثر رأفت ایتمسی کبی بر زمانده کوریله‌جکندن یکی چرینك دخی بو زمانده تشکیلی، بزجه حقیقةً حقایق تاریخیه درجه‌سنده طوغری کوریلور .

یکی چرینك تشکیلنی رأی ایدن ذات قره خلیل اولدیغی مورخلرك افادات متفقه‌سندندر . قره خلیل یایا عسکرینك اهالی اوزرنده ظلم و جور ایتملرینك سببی بونلرك دائمی بر عسکر اولمامLری قضیه‌سی اولدیغنی درپیش ایدرك اکر عساکر منتظمه علی الدوام قشله‌لرده اوتورر و علوفه‌یعنی یومیه معاشلری ایله تعیش ایدرك دائما نظام و انتظاملرینه اهتمام ایدیلور ایسه هیچ بر وقت رضای عالی‌یه مغایر حرکاتده بولنمیه‌جقلرینی حکم ایلمشیدی .

بوندن ماعدا مادامکه تحت تابعیت عثمانیه‌یه کیرن روملرك حقوق و وظائفجه تبعهٔ مسلمه‌دن هیچ بر فرقلری اولمیه‌جقدر خدمت عسکریه‌نك بونلر اوزرینه دخی

ترکیه‌نك قره‌مانه نسبتله الك کوچکلری دیمك اولوب بونلر کبی کوچك اوله‌رق سینوب و قسطمونی و سیواس امارتلری دخی کورلمشدر .

بونلردن سینوب امارتی قره‌دکز سواحلی اوزرنده ینه کندی نامنه منسوب بر اوفاجق قوی و بر بورون اوزرنده واقع مهم بر شهر ایله اطرافندن اکا تابع برقاج کویدن و برده قزل ایرماغك جهت شرق جنوبیسنده کائن صامسون و جانیك قصبه‌لرندن عبارت ایدیکه براز وقت امیر پروانه‌لر ادارهٔ مستقله‌سنده بولندقدن صکره قسطمونی امارتنه التحاق ایتمشدر . بو حالده قسطمونی امارتی شمالا قره‌دکز و شرق جنوبی جهتندن سیواس امارتی و غرب طرفندن انقره جمهوریتی و غرب شمال جهتی دخی امارت عثمانیه ایله محدود بیوجك بر امارت صورتنده کوریلور . بوراده حکومت ایدن امرایه اسفندیار اوغللری و قزل احمدلولر دیه تاریخده برایکی عنوان ویریلور . کوتوروم بایزید دیه بو امارتده کلمش اولان بر پرنسك اهمیت تاریخیه‌سی و بالآخره امارت مذکوره‌نك ممالك عثمانیه‌یه صورت

تعمیمی لازم کله جکی نظر دقته النديء اکر روم کنجلری عسکر ایدیله جك اولور ایسه تربیهٔ عثمانیه واسلامیه داخلنده پرورش ایله دین اسلامی دخی قبول ایده جکلری و بونك دخی نفوس اسلامیه یی تکثیره یاردیم ایلیه جکی نظر دقت و حکمته النديء

ایشته بوملاحظات حکیمانه اوزرینه قره خلیلك برلایحه ایله تکلیفی وجهله بر قاچ سنه ده بر کره روملردن بیك نفردلی قانلی دوشیرلمسی قانون اتخاذ اولندی که بوکا مورخلر « دوشیرمه قانونی » دیرلر. ایلك دوشیریلان بیك نفر روم دلی قانلیسندن یکی چری عسکری تشکیل قلنه رق بهرینه یایلر کبی کونده بر درهم معاش و یرلمسی وفقط بونلر علی الدوام موظف وقشله نشین اوله جقلردن کوستره جکلری یارارلقلره کوره مسلکلرنده ترقی دخی ایتملری یعنی استحقاقنی کوسترنلره براقچه دن زیاده دخی معاش و یرلمسی و یکی چرینك اصلا تأهل ایتمیه رك تاسقط و یا اختیار اولنجه یه قدر عسکر قالمسی کبی اساس حکیمانه اوزرینه بونلره قانون قونلدیء

مورخلر مثلا سکهٔ عثمانیه نك اورخان زماننده نه یولده باصلدیغنی حکایه ایلدکلری زمان تایدی سکز پادشاه زماننه قدر مسکوکاتك کوردیکی ترقیاتی بردن حکایه ایلدکلری کبی یکی چرینك اشبو تشکیلات ابتدائیه لری یی حکایه ایتمکه باشلار باشلامز بونلرك صکره دن اکال اولنن انتظاماتنی دخی حکایه یه باشلار ایسه ده بز بر پادشاه زمانك وقوعاتنی دیکر پادشاه زماننه قاتمغی موجب اغلاق کوردیکمزدن بوراده یالکز سلطان اورخان حضرتلرینك تشکیل بیوردقلری یکی چری یی

الحاقی متن تاریخمزده کوریلور ء

سیواس امارتی قسطمونی امارتنك شرق جنوبی طرفنده یالکز سیواس سنجاغندن عبارت بر امارت ایدی که دولت سلجوقیه نك حین انقراضنده اوراده قاضی بولنان برهان الدین افندی عاقل وادیب بر آدم اولدیغندن اهالیسی مملکتی انك النه تسلیم ایتمشلر ایدی ء موسی الیه بر محاربه ده مقتول اولمغله بعده مملکت اغالری ینه ... ایسه ده قره مانیلرك بر نوع رعیه سی حکمنی المشلردر ء اناطولینك قره دکز سمتی اوزرنده اولان

اشبو اوچ امارتدن یعنی سینوب و قسطمونی وسیواس امارتلرندن ماعدا بر دهجانیك امارتی تشکل ایتمشدرکه صامسونك شرق طرفنده وطربزون ولایتی داخلنده اوله رق قباد اوغللری دنیلان خاندان اوراده حکومت سورمشدر ء حتی بر ارهلق صامسون شهری دخی بو امارته ... ایدیء

تاریخلر هرنه قدر انقره نك استقلالنی تصریح ایتمزلر ایسه ده ... بر طرفدن قسطمونی و دیکر طرفدن قره مان و ... امارتلری ... بولندرق ...

عرضله اكتفا ايليه جكز .

روايته كوره غازئ مشار اليه حضرتلرى يكى چريى تشكيل ايلدكدن صكره بونلردن بعض افرادى برابر الەرق اوزمانلر اماسيه طرفلرنده زهد وتقوى وكرامات ايله مشهور اولان حاجى بكتاش ولى حضرتلرينك صولوجه قره او يوكى نام محلەدكى صومعەسنه كيدرك يكى تشكيل ايلدكلرى اشبو عسكر حقنده خير دعالرينى التماس بيورمشلر ايدى . شيخ حضرتلرى برالنى نفرلردن بريسنك باشنه قويەرق « بونلرك اسمى يكى چرى اولسون . جناب حق يوزلرينى آق بازولرينى قوتلى قلنجلرينى كسكين اوقلرينى مهلك كنديلرينى دائما غالب بيورسون » ديه دعا ايلدكلرندن يكيچريلر حاجى بكتاشى كنديلرينه حامى عد ايتمشلر و بوسببله « بكتاشيان » نامنى الدقلرى كبى اغالرينه دخى « اغاى بكتاشيان » نامى ويرلمسى ايشته بويادكاردن قالمشدر . اولا يكى چرينك باشلرينه كيدكلرى بچه كلاهلر دخى بابا نفراتنه كيديرلمش اولان كلاهلر كبى ايكن عزيز حاجى بكتاش حضرتلرى النى نفرك باشنه قويدقلرى زمان جبەلرينك قولى نفرك ارقەسنه طوغرى صارقديغندن بوكا دخى اشارت اولمق اوزره يكى چرى بوركارينك وكلاهلرينك ارقەسنه مستطيل شكلنده برپارچه بچه دها علاوه اولنمشدركه اشبو بچه عزيز مشار اليهك يادكارى اولمق حسبيله يكى چريلر نظرنده نه قدر قيمتلى ايسه يازين صيجاقدن قيشك صوغوقدن عسكرك اكسەسنى محافظه ايدەجكى ايچون عسكرلك نقطهٔ نظرنجه دخى اوقدر اهميتى واردر . حتى دول سائره عساكرنده دخى مغفرلرك وياخود شابقەلرك آرقەلرينه مشيندن ويا بزدن اويله بر

اهميت الديغى كبى تجارت وصنايع مركزى اولمق حسبيله « اخى » دنيلان اغالرى دخى پك بيوك نفوذ قازاندقلرندن قرەمان اوغللرينك اغفاليله بونلر دولت عليه اوزرينه تسلطه وتوسيع دائرهٔ نفوذه بيله باشلامشلر ايدى . اكر برسطوت عسكريه ايله دولت عثمانيه بونلرى داخل دائرهٔ اطاعته صوقامش اولسه ايدى دها زياده بيويەجكلرى دخى دركار ايدى .

انقراض سلجوقيدن صكره ظهوره كلان امارات تركيەدن بورايه قدر اون اوچ دانه سنى تعداد ايتمش اولدقكه بونلر دخى عثمانلى قرەسى كرميان حميد صاروخان آيدين منتشه تكه سينوب قسطمونى سيواس جانيك وانقره حكومتلريدر انجق بونلرك جملەسنك بيوكى قرەمان اماراتيدركه بروجه آتى ايضاح اولنور :

قرەمان امارتى قونيه يى مركز اتخاذ ايتمش اولمق حسبيله كنديسنى دولت سلجوقيه يه خلف اولمش عد ايدر ايدى . واقعا نفوذ حكومتى طوغريدن طوغرى يه قيصريه ونيكده واقسراى ولارنده وقرەحصار وآق

پارچه اورتو ربط ایدلمش اولدیغی تا-
ریخلرده کوریلان رسملردن استدلال
اونمشدر ٠

اوروپا مورخلری اشبو یکی چری
تشکیلاتنه اوقدر حدت ایدرلرکه هم
بونی جنتمی بر تشبث یعنی شیطنتیه-
سنه برایش ملعونانه برحرکت اولمق اوزره
تعریف ایلر ٠ کویا باروتك ایجادی
اوروپا آسایش عمومیسنی اخلال خصو-
صنده نه قدر بیوك تأثیرات مضره کوستر-
مش ایسه یکی چرینك ایجادی اندن دها
مضر اولمش ایمش ٠ بو قدر حدتلره
شدتلره سبب ایسه یکی چری سنکنه
کیرن اولاد نصارانك اسلامی دخی قبول
ایتمری قضیه‌سی اولوب بویله نصارادن
النان عسکر ایله ینه ممالك نصارایی فتح
ایتمك بولنقدسنك اصابتنی کوردکجه حس-
یرمق درجه‌سنه کلیورلر ٠

واقعا حمیت ملیه وغیرت دینیه هر-
کس ایچون بر مزیت اولدیغی کبی مورخلر
ایچون دخی بر مزیت اوله‌جغنه شبهه
ایدیلمز ایسه مورخ بوحمیت بوغیرتی
بوان برتعصب درجه‌سنه وارد یروب ده
اوتعصبك اجبار یله دخی حقایق تاریخیه‌یی
اخلال ایده‌جك اولور ایسه بونی تحسین
ایده‌جك هیچ برعاقل بولنه‌مز ٠ ایشته
شو یکی چری مسئله‌سنده اوروپا مور-
رخلری بوحدتلرلغی بو تعصبی آچیقدن
آچیغه ارتکاب ایتمکده‌درلر ٠

انلرك روایتلرینه کوره زنجیر بند
اوله‌رق طوپلانان نصارا چوجقلری
قلیچ خوفندن اسلامی قبول ایدرلرایمش ٠
حالبوکه یکی چرینك تشکیلی مقاصدی
میاننده افراد مرقومه‌یی جبراً مسلمان ایتمك
مقصدی اولمدیغی دها قره‌خلیلك لایحه‌سنی
نقل ایدن مورخین قدیمه‌دن استدلال

شهر سنجاقلریله بونلرك اطراف وجوارینه
صاری ایدیکه شو سنجاقلرك هر بری بر اما-
رات ترکیه نك بعضلرینه مساوی اوله‌جق
جسامتده ایدی ٠ حتی بونلردن ماعدا تکه
وحمید وسیواس کبی ممالك مستقلهٔ متجاوره
اوزرنده دخی حکمرانانه برتحکمی وبرتهکمی
واریدی ٠ هم دولت علیه‌نك ایله اوروپ
اوزادی‌یه‌اوغراشمش اولمسی بوامارتك اهمیت
تاریخیه‌سنی بر قاتدها آرتدیره‌جق موادّدن
[illegible]
اولوب ممالك متجاوره‌یه نسبتله شهنشاه چکنمك

ایستان قره‌دانیر تاتارلر دانسبتله رعیه‌لك مزنه-
سنده قره‌تره‌یه مجبور ایدیلر ٠

بوقاروده امارات ترکیه‌یی تعداده
باشلار ایکن اناطولینك احوال عمومیه‌سی
[illegible]
بولندیغنی سویلیه‌رلر ایشته کیرشمش اولدیغمزك
سببی دخی ایشته بوتاتارتهکمیدر ٠ دیه‌بیلو-
رزکه وندیك وجنویزلیلرك بحراژده شرق
اوزرینه تحکملری نه درجه‌لرده ایسه تاتارلرك
دخی قره جهتندن حکومات ترکیه اوزرنده
تهکملری شمّان اودرجه‌ده ایدی ٠ حتی اوج

ولنور . بوقدر خبرده صراحة متيلدركه « هرمولود فطرت اسلام اوزره تولد ايدر » فحواسنجه اشبو اولاد نصارا اهل اسلام ايله اختلاط ومعاشرت ايده ايده نصرانيتك شر كيندن قورتيله رق نور توحيد ايله قلبلرى تنور ايده جكى كبى رتبه سى دخى آرته آرته مناصب عاليه يه وصول شوقيله دخى قبول اسلام ايتمرى مأمول اولديغى نظر دقته المشدر . يوقسه تهديد سيف ايله نصاراىي مسلمان ايتمك آداب اسلامدن اولسه ايدى اسلامك سيوف غالبيتى هر نره ده برق انداز دهشت اولمش ايسه اوراده هيچ بر غير مسلم قالماق لازم كلور ايدى . بوتحريبى ممالك اسلاميه ده دكل بالعكس اسلامى بوتهمتله اتهامه چالشان ممالك نصرانيه ده كوريورز .

يكى چرى خدمتنده ايديلان ترقى كوندن بردرهمدن باشلايان يوميه يى يدى درهمه قدر ايصال ايلديكندن واو يدى درهمك قوتى ايسه بوكونكى قيمت فضه يه واسعار اشيايه كوره يدى فرانق درجه سنى بولديغندن خواجه سعد الدينك « برازصكره اولاد نصارانك يكى چريلكه رغبتلرى بردرجه يه وارمش كه او خدمات لايقه ايله ترقيات فايقه يه يتشدكلرينى سائرلر مشاهده ايديجك دل وجان ايله اولادلرين تسليمه راغب وخواهان اولوب » ديه برقيد مخصوص دوشورمسنى ايجاب ايلمشدر . كنديسى سلطان سليم قديم كبى بر پادشاهك بنده زاده سى و بيك سنه سندن اول يعنى دور استيلاى عثمانينك كمالى زماننده كى رجالدن اولمق حسبيله اقلام نصارادن دكل سيوف اعدادن دخى هيچ براحترازى اولمديغندن بو سوزى اثبات برائت صورتنده دكل حكايهٔ حقيقت يولنده

درت تاتار خانلرينه تقديم اولنمش بر روم پرنسسنك خاطرى ايچون بونلرك عثمانليلرى دخى تهديده طور انمش اولديغى نظر حكمتى آچه جق موادتار يخيه دن اولوب هله مؤخراً سلطان بايزيد حضرتلرينه كوجك اساترى دائرهٔ واحده ايچنده براشديرمكه قيام ايلديكى زمان تيمور مقهورك بارقهٔ بلا كبى كلوب ايشى بر باد ايتمسى دخى نظر اهميتله كوريله جك برحالدر .

اناطولينك احوال جغرافيهٔ سياسيه سنى شو صورتده مختصراً برنظر تدقيقدن كچيرمش

اولديغمز كبى روم ايلى يه دخى بونظرك عينى عطف ايتمك لازم كلنجه : شرق ايمپراطورلغنك اصل طوغريدن طوغرى يه نفوذى قره دكز ساحلندن بورغازه و مرمره ساحلندن دخى نهايت تكفور طاغندو التاوجنده استانبول شهرى واقع اولان تراس برونك دخى انتهاسى كبى نقطه آرهسنده كى خطه و شوده قدر اولان يرلرينده اصل اوله بيلمكده ايدى اولوب يوقسه فلبه وحتى ادرنه نك بيله والى و قوماندانلرى مستقل اولدقلرينى وسلانيك و موره كبى الك مهم ولايتلرى دخى ونديك نفوذ

سو يمديكنه باقيلور ايسه مقبوليتى و بناءً عليه يكى چريلرك عسكره المسندن مقصد اولاد نصارايى جبراً مسلمان ايتمك اولميوب بو جهتجه انلرك طبيعى اوله‌رق قبول اسلام ايتملرندن استفاده اراندييغى جهتى قطعياً تحقق ايلر .

نه حاجت؟ بو كونكى كونده روسيه وانكلتره وفرانسه كبى تبعهٔ مسلمه‌سى اولان دولتلر اسلامدن عسكر الميورلرمى؟ بونلر ميانده نصرانيتى ترجيح ايدنلر تنصر دخى ايتميورلرمى؟ حتى نيجه ميسيونرلر تسليطى ايله خفتك تنصرى اكراه درجه‌لرنده تشويق دخى اولنميورمى؟ بونلر معيوب اولمدقلرى حالده يكى چريلك تأسيسى حالا بر «تشبث جهنمى» عد اولنمسى طوغريسى شاشيله‌جق آثار تعصبدندر.

او زمانلر يكى چريلك بر اثر تعصب ايله دكل بر خوت مخصوصهٔ عسكريه

اوزرينه تأسيس ايدلمش اولديغى بو كونكى كونده دخى ميدان ثبوته قويه‌جق برچوق مدار محاكات واردر. ازجمله بونلر حاجى بكتاش وليدن خير دعايه مظهر اولمغله عزيز مشار اليهك محب آل بيت اولملرينه دخى امتثال ايدرك بيراقلرى اوزرينه سيف على اولان «ذوالفقار» رسمنى ترسيم ايلد. كدن صكره كندى اره‌لرنده‌كى رابطه‌نك برقاشيق يولداشلغندن عبارت اولديغنه نشانه اوله‌رق دخى بوركلرينك اكسه‌لكى اوزرينه قشق رسم ايتمشلر و حتى سفرده عيناً بر قاشغى اكسه‌لرينه صوقمغى ده عادت ايدنمشلردر.

قاشيق يولداشلغنك شرقيون نزدنده پك بيوك بر اهميتى اولديغى اصلا نظردقتدن اوزاق طوتلامليدر . نان ونعمت حقنى «طوز اكمك حقى» ديه تقديس ايلمك شرقيونك جملهٔ عادات قديمه‌سندن اولوب بر

و شوكتى اتنده بولنديغنى بوندن اول دخى كورمشيدك . مع هذا او معلومات مختصره‌يى بوراده براز جق دها توسيع ايده‌لم :

ظهور عثمانيانده اناطولى و روم ايلى احوالنى مبين اوله‌رق ربط ايلديكمز خريطه‌نك روم ايلى جهتنه عطف نظر تدقيق ايدلنجه بلغارستان صربستان بوسنه ماكدونيا آلبانيا تساليا موره ناملرى نظر دقته درحال اصابت ايدرلر .

بونلردن بلغارستان قطعه سى شرقدن قره دكز شمالدن طونه غربدن تيموق وجنو-

بدن دخى بالقان سلسلهٔ جبالى ايله محدود وواسع بر قطعه‌دركه حاوى اولديغى بلاد مشهوره دخى حدودى داخلنده كوسترلمشدر . اشبو بلده‌لرك هر برينك اسامىٔ قديمه‌سى وار ايسه ده عثمانلى تاريخلرى عموماً بونلرك هيچ بريسنى استعمال ايتميوب فتح عثمانيده الدقلرى نامرى ذكر ايلدكلرينه و اليوم تاريخ عمومى يازانلر دخى جغرافياى قديمك بو حكمندن رعايت ايتميوب فى الواقع تكثير اساميده قارئلرك ذهنلرينى تشويشدن بشقه بر فائده دخى كوريلميه‌جكندن بز دخى خريطه‌مزده اسامىٔ بلدانى استعمال

آدم دشمننك الككنی يمز . الككنی يديكی آدمه دشمنلكی « نانكورلك » ديه ملعنت صايار . بو سببه مبنيدركه يكی چريلر جمله‌سنی قاشيق يولداشلغنده جمع ايدن شی قزغان اولديغی ايچون انی « قزغان شريف » ديه تقديس ايدرلر ايدی . هله كندی دائرهٔ عسكريه‌لرينه « اوجاغ شريف » ديملری دخی مطلقا بونان ونعمتی وتقديسدن ناشيدر . حتی ضابطلرينه دخی چورباجی وكيلخرج آشجی اوسته سقاباشی ديه عنوانلر ويرلمسی دخی شونان ونعمت حقنه ايديله‌جك رعايتدن ضابطانه اطاعت حكمی‌ده افرادك دائما نظر دقترنده بولنمق ايچون اختيار ايدلمش عنوانلردر . بوقسه چورباجی « چور با صاتان » ديمك دكلدر . اورطه‌نك قوماندانيدركه اكر اورته شمديكی طابورلره معادل اتخاذ اولنور ايسه بيكباشی وشمديكی الايلره معادل طوتيلور ايسه ميرالای ديمكدر . وكيلخرج ايله آشجی اوسته وسقا بشيده بوكلمه‌لردن استدلال اولنان خدمتره نظارت وظيفه‌لری دخی وار ايديسه‌ده اصل اهميتلری بونرك چورباجيدن صكره اورطه ايچنده قول اغالری رتبه‌لرينه معادل ضابطلر اولملرنده ايدی . شرقده نان ونعمت حقنی تقديس او قدر بيوك ومهمدركه بعض طرق عليه‌ده « آشجی ده‌ده » شيخدن صكره طريقتك الك بيوك الك مهم اركانی عد اولنمشدر .

ايشته يكی چری افرادينك مدار ارتباطلری شو قاشقداشلقدن عبارت اولديغی بوصورتله موضحاً تحقق ايدر . برده بونلرك بكتاشی اولملرينه نظراً شمديكی بكتاشلرده‌كی حال ايله‌ده مقايسه‌لری ممكندر . معلومدركه بكتاشيلر غايت واسع اعتقادلی لاابالی آدملر اولوب براخوت

عثمانی وجهله يازدق . فقط ماكدونيا وآلبانيا وتساليا كبی قطعه اسملرينی فتحدن مقدم اولان برزمان ايچون تغييره امكان اولميوب اسامیٔ مذكوره فتح عثمانيدن صكرده دخی تاريخلرده وحتی اليوم زمانمزده لسان سياسيده استعمال اولنديغندن يالكز انلری ابقا ايلدك . بلغارلر او قطعه‌يه ورودلرندن بری مستقل اوله‌رق ايمپراطور ايكنجی بازيل بونلری اطاعته كتورملك ايچون اوتوز يدی سنه محاربه ايلمش وواقعا نهايت غلبه ايدوب اون بشبيك بلغارلرك كوزلرينی اويمش ايسه‌ده ١١٨٦ سنهٔ ميلاديه‌سنده بلغارلرينه استحصال استقلال ايدرك ايشته عثمانليلرك زمان ظهورنده شو بلغار دولتی موجود بولنمشدر .

صربستان قطعه‌سی تيموق نهريله بلغارستاندن آيريله‌رق فقط حدود دائره‌سی دائما اختلاف ايده‌كلمشدر . صربستانك تاريخ قديمندن قطع نظر فقط زمان ظهور عثمانيانده‌كی حالنی بيلمك برجه مهمدر . بوحال ايسه دولت مذكوره‌نك اوته‌دنبری بلغارستان ايله حد فاصلی اولان تيموق نهرينی دخی كچه‌رك تافلبه طرفلرينه قدر بلغارستانی بالاستيلا اصل بلغار

عمومیهٔ انسانیه یه و خصوصیله کندی
اره‌لرنده بر اخوت بکتاشیه یه رعایت ایلرلر .
او یله فرق ادیان اوزرنده افکار شدیده‌لری
اولمیوب هر کسك دینی کندینك اولدیغی
نظر دقته آلورلر . واقعا انلر میاننده
نیجه عقاید باطله بو وسعت افکارك قدرینی
تنزیله سبب اولمش ایسه‌ده درویشلك
صورتنده‌کی اوهام مذکوره‌یی برطرف
ایدوب‌ده بو یله اخوت عمومیهٔ بشریه یه
رعایتی برده خصائل برگزیدهٔ عسکریه
ایله تزیین ایده‌جك اولور ایسه‌لك ایشته
یکی چری‌نك مبادیسنی بولمش اولورز .

اشبو یکی چری تشکیلاتی مسئله‌سنده
اوروپا مورخلرینك بزه اولان اسناداتی
حکمت تاریخیه‌جه پك مهم بر مسئله
اولدیغی ایچون محاکه‌سنده سوزی براز
اوزاتمش ایسه‌ده بوندن طولایی قارئلرمز
بزی البته معذور کوررلر . سوزمزه
خاتمه اولمق ایچون شونی‌ده عرض ایده‌لم‌که :
اکر دوشیرمه‌لر قهراً وجبراً اسلامه ادخال
ایدلمش اولسه ایدیلر جهانده انسانك دیننه
تعرض جانبه تعرضدن دها دهشتلی اوله .
جغی جهتله یکی چریلر بو مقهوریتك
آجیسنی اونوته‌میه‌رق مطلقا بر وقت منا.
سبده انتقامه قیام ایتملری لازم کلور
ایدی . یوزلرجه سنه مدت هپ یکی
چرینك دوشیرمه‌لردن اخذی قاعده‌سی
دوام ایتمش و بو مدت ظرفنده قوصووه
ملحمه‌سی و تیمور بلیه‌سی کبی دولتك
تهلکه‌لی زمانلری دخی اولمشدر . اوزمانلر
یکی چری دیانت قدیمه‌سی غیرتیله بر فنالق
ایتملی دکلمی ایدی؟ بو یله برشی کورلمدکدن
بشقه تیموره قارشو افراد مسلمه‌ده ثباتسز.
لق کورلمش اولدیغی حالده روم ایلینك
خرستیان عسکری ثبات ایتمشلر واندن صکره
چلبی سلطان محمده دخی یکی چریلر صدا.

حکومتنی قطعه‌نك شرق طرفنه طوغری
اماله ایتمسندن ودیکر جهتدن البانیا و ماکدونیا
نك دخی برخیلی یرلرینی فتح ایلمش بولنمسندن
عبارتدر . تواریخ عثمانیه‌ده صرپلیلر «لاس»
دیه قید اولنمشلردرکه بوصورتله تسمیه‌لرینك
سببی حکمتنی تحقیق ایده‌مدك . ایشته صرب.
بستان دولتی اوزمانجه اك واسع ومقتدر بر
دولت اولدیغی ایچوندرکه فقط عثمانلی الله
دوشدیکی زمان والیسی صرب قرالنه بالالتجا
«صرب صیندیغی» وقعه‌سی ظهوره کلمشدر .
بوسنه قطعه‌سی برطرفدن صربستان
دیکر طرفدن خروانستان وجنوب جهتندن
ارناودلق ایله محدود عظیم برقطعه اولوب
برارده مجارستانه مربوط بر ایالت حکمنده
ایکن ١٣٧٠ سنهٔ میلادیه‌سنده توارتقو نام
پرنس اوراسنی بر ادارهٔ مستقله التنه‌الرق باشلی
باشنه بر دولت ایتمشدر . ایشته عثمانلیلر علیهنه
تشکیل اولنان اتفاقلره دائما کیرن بو دولتدرکه
ایدیٔ عثمانیان ایله رهین انقراض اولمشدر .

ماکدونیا قطعه‌سی یونانستان قدیم زما.
ندن یعنی اسکندر کبیردن دها اسکی بروقتدن
بری تاریخ قدیمده شهرت المش برقطعه اولوب

قتدن آیرلمامشلردر ·

الحاصل انسان عدالتی سعادتی نره‌ده کورر ایسه اوطرفه میل ایدر · « بازآمپیر » دنیلان روم شرقی دولتنده نه دیناً نه سیاسةً عدالته سعادته بکزر هیچ برشی قالمدیغی و حتی شرق کرسیٔ نصرانیسی دیمك اولان استانبول پطریقلکنك بیله کلیاً مندرس اولمق درجه‌سنه کلدیکی ینه اوروپا مورخلرینك اعتراف کرده‌لریدر · برطرفده بویله‌سیئات اوجاغی بر روم شرقی دولتی بولنه‌رق تاریخ بیله اندن استکراه ایدر ودیکر طرفده حریت ومساوات عمومیه اوزرینه مؤسس بردولت جدیده ظهور ایتمش بولنور ایسه روملرك البته او دولت جدیده‌یه توجه ایدرك انتسابه جان آته‌جقلری درکاردر · بو بابده غیرت نصرانیه کندیلرینی منع ایده‌مز ایدی · زیرا غیرت نصرانیه او زمان روم شرقی ایمپراطورلرنده بیله قالمامشیدی · غیرت نصرانیه‌لری اولسه ایدی تاتار خانلرینه قزلرینی تقدیم ایدرلرمی ایدی ؟ انلرك شریعتلرنده کندی منسوب اولدقلری کلیسایه تابع اولمیان خرستیانلر بیله «شیزماتیق » عد اولنه‌رق قز ویرلمك جائز اولمدیغی حالده دینلری بالکلیه بشقه اولان پرنسلره پرنسسلری عقد ایتلك هانکی خرستیانلغه صیغار ؟ ایشته بازآمپیرك بو حاللرینی نظر انصافه الان بر اوروپالی مورخ یکیچری تشکیلاتی کبی اوزمانه قدر هیچ بر دولتك موفق اوله‌مامش اولدیغی برنمونهٔ مساواتی تقدیس ایتملیدر · زیرا هردولت ملل مغلوبه‌یی محوه یورودیکی حالده یالکز دولت علیهٔ عثمانیه مغلوبلرینك اللرینه سلاح ویره‌رك انلری غالبلر شرفنه نائل ایلمشدر ·

بز بوراده یکیچرینك یالکز مبادیٔ

بزجه تاریخ قدیمنك خلاصه‌سندن قطع نظر بیلنه‌جك حالی اهل صلیب شرق ایمپراطورلغنی محو ایلدیکی زمان بوراسنك دخی صلیبیون النه دوشمش بولنمسیدر · بونیفاچ‌ده مون فرا نام سنیور بورایه قرال اولمشیدی · صکره‌لاتینلر چکلدکده اوراسی ایزنیقده متشکل اولان روم ایمپراطورلغنه کویا الحاق ایتمش عداولندیسه‌ده سلانیك شهری طوغریدن طوغری‌یه وندیکلیلر النده بولندیغی کبی بونلرك نفوذ وحکومتلری داخل ولایته قدر دخی سرایت ایلرایدی · دیکر طرفدن برچوق یرلری‌ده صربستان دولتنك حکم ونفوذینه تابع اولدیغندن روم مورخلرینك ماکدونیایی کندی شرق دولتلرینه مربوط عدایتملری مجرد اوراده‌کی کلیسالرك فنار پطریقخانه‌سنه تابع بولنمسندن و بعض یرلی سنیورلرك دخی هر بری برشهرده برقصبه‌ده وحتی برکویده دره‌بکیلکی ایتمك ایچون ایمپراطور طرفندن برمأذونیت لفظیه استحصال ایلمسندن عبارت ایدی ·

تسالیا و یونان قطعه‌لرینك حاللری دخی ماکدونیانك عینی کبی برشیدر · شوقدرکه

تشکیلاتنی شو قدرجق حکایه ایله اکتفا ایلیه‌جکز زیرا شو ایالت تشکیلی اوزرینه عساکر منظمه‌نك ایکنجی درجه‌ده کمال اصلاحاتی سلطان مراد زماننده کوریلوب [illegible] شاه زماننده‌کی اصلاحات دخی زمانلرنده یازلمق دها مناسب کورلمشدر .

عصر اورخانیده‌کی یکیچری تشکیلی اسکی یایا عسکرلرینك الغاسنی موجب اولمامش ایدی . بو عسکر دخی اولکی نظاملری موجبنجه جنکه کلدکچه برر درهم (آقچه) یومیه الوب جنکدن عودت ایلدکجه یومیه‌لری کسیلوب کندیلرینه تخصیص اولنان اراضیده زراعت ایله کما کان تکالیف میریه‌دن معاف طوتلمق اوزره باقی قالمشیدی . ذاتاً خلق اوزرنده‌کی ظلملرینی منع ایچون الده یکیچری کبی برقوت بولنوب‌ده بو اویغونسزلغه نهایت ویریلور ایسه یایا عسکرینك الغاسنه نه‌لزوم قالور؟ یکیچری تشکیلی صنوف عسکریه‌مزی موجبنجه [illegible] بعده یینه دخی [illegible] اوله‌رق [illegible] دولتك [illegible] قوهٔ عسکریه‌سی اتخاذ قلنمق البته طوغری اولور .

قره خلیلك تشکیلات عسکریه‌سی یالکز اشبو ایکی صنف پیاده‌یه منحصر قالمدی . سواری‌یی‌ده اصلاح ایلدی . غازی ارطغرل وغازی عثمان زمانلرنده عساکرك همان کافه‌سی سواری اولوب اسملرینه دخی « آقنجی » دینلور ایدی . بو سواریلر جنك اولمدیغی زمانلر کندی ایشلرنده بولنه‌رق جنك وقوعنده [illegible] موقع حربه کلورلر ایدی . آقنجیلر بعده دخی دوام ایتمشلر و اوروپایی تیتره‌تمشلردر انجق عصر اورخانغازیده سوارینك اشبو آقنجی قسمی عینیله یایاعسکری کبی تنسیق

اهل صلیب بورالری استیلا ایلدکلری زمان اویله یکپاره بر دولت صورتنده تشکل ایتمیوب برچوق کوچك کوچك [illegible] تقسیم [illegible] ایلدیلر [illegible] آتنه دوقه‌لغی [illegible] دوقه‌لغی الا بیوکاری اولوب آشای و موره و نوپلی پرنسلکلری دخی ایکنجی درجه‌ده مهم اولانلرندن ایدی . هله اهل صلیبی اورالره کتورمکده ونه‌دیك کبی بعض [illegible] خدمت مناسبتیله تجارت [illegible] ولکن بر چوق [illegible] .

عثمانلیلرك [illegible] ظهورلرنده بو قطعه روم شرقی دولتی [illegible] بر [illegible] یری کندیسنده [illegible] ایدی [illegible] مراد برشی اولوب عثمانلیلر کرك بو یرلری وکرك سائر حکومات مستقله‌یی هپ ضبط ایتمشلردر .

آلبانیا قطعه‌سی [illegible] یرلردر شمال طرفندن بوسنه و قره طاغ و غرب طرفندن ونه‌دیك کورفزی وجنوب طرفندن یونانستان و شرق طرفندن دخی ماکدونیه ایله محدوددر [illegible]

اولنەرق وقت حربدە کندیلریلە آتلرینك
طـوبوملغی علوفە یعنی یومیە صورتندە
ویرلدیکی کبی وقت حضردە دخی زرا-
عتلری ایچون اراضی تعیین اولندی . بو-
نلردن ماعدا یکی چرینك سواریسی اولمق
اوزرە « مسلم » نامیلە برطاقم یکی سواری
قید اولنەرق ضابطانی ومعیناتی بعینە یکی
چری کبی ترتیب اولنـدی . مسلملر غازی
اورخاندن صکرە تنسیقات جدیدەیە نائل
اولەرق برقاچ صـنوف سواری‌یە منقسم
اولمشـلردرکە یرلری کلدکجـە ذکر اولنە-
جقلردر .

بوندن اول دخی اخطار واخبار اید-
لمش اولدیغی اوزرە حضرت پادشاه ۷۳٤
سنەسنە قدر ایزنیقدە قالوب سلیمان پاشـا
وسائر سرداران قومانداسـیلە اطراف و
اکنافە سوق ایلدیکی عساکر فتح بلاددە
دوام ایدرلر ایدی . اندن صکرە مرمرە سا
حلی اوزرندەکی فتوحاتك الـڭ مهمی کملیك
قلعەسنك فتحی اولمشدر . شویلەکە: غازی
عثمان زمانـنـدە پارەلق کملیـك اوزرینە
عسکر سوق اولنەرق فتحنە چالشلمش اولد
لدیغی حالدە موفقیت حصـولە کلەمدیکی
اورخان حضرتلرینك وارد خاطری اولمغلە
اوزمان کملیك اوزرینە کیدن عساکر میانندە
بولنمش اولان تیمور طاش بکی بالاحضار کملیك
قلعەسـنك نصل فتح اولنە بیـلەجکنی
صوردقدە اوموسم حصاد موسمی اولمغلە
درحال وار یلوب قلعـە اطرافنـدەکی
محصولات زرعیە محو ایدیلور ایسـە قیش
موسمنـدە قلعەدەکیـلر ذخیرەسز قالەرق
محاصرەیە تحمللری قالمیەجغی تیمور طاش
بك طرفندن درمیان اولنمش واول وجهلە
اجرای ایجابی کندیسنە حوالە بیـورلمش
ایدی .

غازیٔ مشـارالیە بشیوز دلاور ایلە

میلادیدە ناپولی سنیورلری وندیکلیلر ومجارلر
بوقطعەدە طرف طرف حکومت سورمکدە
ایکن عثمانلیلرك مبادیٔ ظهورندە قوصووە
طرفلری صربستان دولتنك النە کچمش و
وندیك کورفزی ساحلندە بولنان یرلر وند-
یکلیلرك الندە اولوب بلاد وسطیەسی ایسە
کندی یرلی سنیورلرینە تابع بولنمش ایدی .
ذاتاً ارناوتلق قطعەسی پك طاغلق واهالیسی
ایسە پك جنکاور وحریتە میال اولدقلرندن
مجارلرە فلانلرە تابع اولدقلری زمانلردە دخی
طاغلی قسمی یالکز لفظاً اتباع ایدرك یوقسە
حقیقت حالدە ینە مستقل بولنیورلر ایدی .
اناطولیجە قرە مانلیلر عثمـانلیلرە مقاومتدە
ثبات کوستردکلری کبی روم ایلنجە دخی الڭ
ثباتلی چیقانلر ارناوتلر اولمشلردر .

قرەطاغ قطعەسی طول مدت وندیکك
بحراً حکمی التندە بولنوب براً ایسە بونلرایلە
یالکز بر مناسبت تجاریەدە بولنور ایدی .
قطعۀ مذکورە قدیمدنبری پك وحشی بر یر عد
اولنوب پاپاسلرك امرونفوذلری جملە اوز-
رندە ساری ایدی . پاپاسلری دخی سنیورلری کبی
جنکاور وسنیورلری دە پاپاسلری کبی متعصب

كلمك اوزرينه بر هجوم ايدرك بتون
تارلالر محصولاتنى الده ايلدكدن صكره
محصوره يه باشلامشلر [illegible]
بتون قيشى غايت مضايقه حالنده كچيردرك
ايلك بهارده ايسه غازيلر شديدا مهاجمه يه
باشلادقلرندن وغازى اورخان دخى بالذات
كلوب محاصره يى تضييق ايلدكلرندن
تمام بر آى دوام ايدن مهاجمات نتيجه
سنده قلعه [illegible] مجبور اولمشلر .

اشبو فتح ذيشان ٧٣٥ سنه سنده
اولوب اورخان حضرتلرى [illegible]
تشريفلرنده اوراده برجامع كبير ايله بر
عمارت ومسافرين [illegible]
وقلعه ايچنده مناستر نام محلده برمدرسه
بناسنى فرمان بيوردقلرندن شو آثار عمرانك
انتشارينه درحال مباشرت قلندى و ٧٣٧
سنه سنده دخى [illegible]
شاهانه يه الحاقى مسئله مهمه سى واقع

اولدى كه ممالك عثمانى يى همان دفعة ايكى
قات ايدن بو مسئله صورت مخصوصه ده
ايضاحه لايق اولوب خواجه سعدالدينك
بو بابده ويرديكى ايضاحات ايسه پك
[illegible]
ايدلمز .

دولت نوظهور عثمانينك قوت بازويى
[illegible]
متجاور بولنان امارات تركيه ايله دائما
خوش كچنمسى مسالك سياستى اولوب
بالخاصه قره سى ولايتنده امير وحاكم
بولنان عجلان بك دخى بو دقيقهٔ سياسيه يه
[illegible]
آدم اولديغندن ظهور عثمانياندبرى بونلرله
خوش كچندكدن ماعدا كشوركشالق
[illegible]
[illegible]
[illegible]

اولدقلرندن اطراف وجوارلرنده بولنان اهالى
بونلر اوزرينه وارمغه جسارت ايده مزلر ايدى .
وقط انلر دخى اطرافه تعرضده بولنميوب حتى
كرك بوسنه وصربستان دولتلرى وكرك روم
شرقى ايمپراطورلغى «بكا تابع اولكز» ديدكجه
[illegible]
بر تابعيت اولدقدن صكره بو وعدى و بر مكده
سماحت كوسترمه نك نه بأسى واردر ؟

ايشته عثمانليلرك مبادئ ظهورلرنده
اناطولى وروم ايليلرنك جغرافياى سياسى نظر -
[illegible]

[illegible]
[illegible]
وتاريخ دفترنده [illegible] اولد -
يغندن بونلردن اقتضا ايدنلرى حقنده برر
مختصر فقره لر يازه رق معلومات وايضاحات
ويريله جكدر .

— ٥

❊ عصر عثمان غازينك بعض مشاهيرى ❊

« ادبالى »

مرحوم مشار اليهك اصلى قرمانليدر .
ترجمهٔ شقايقده مسطور اولديغنه كوره محلى

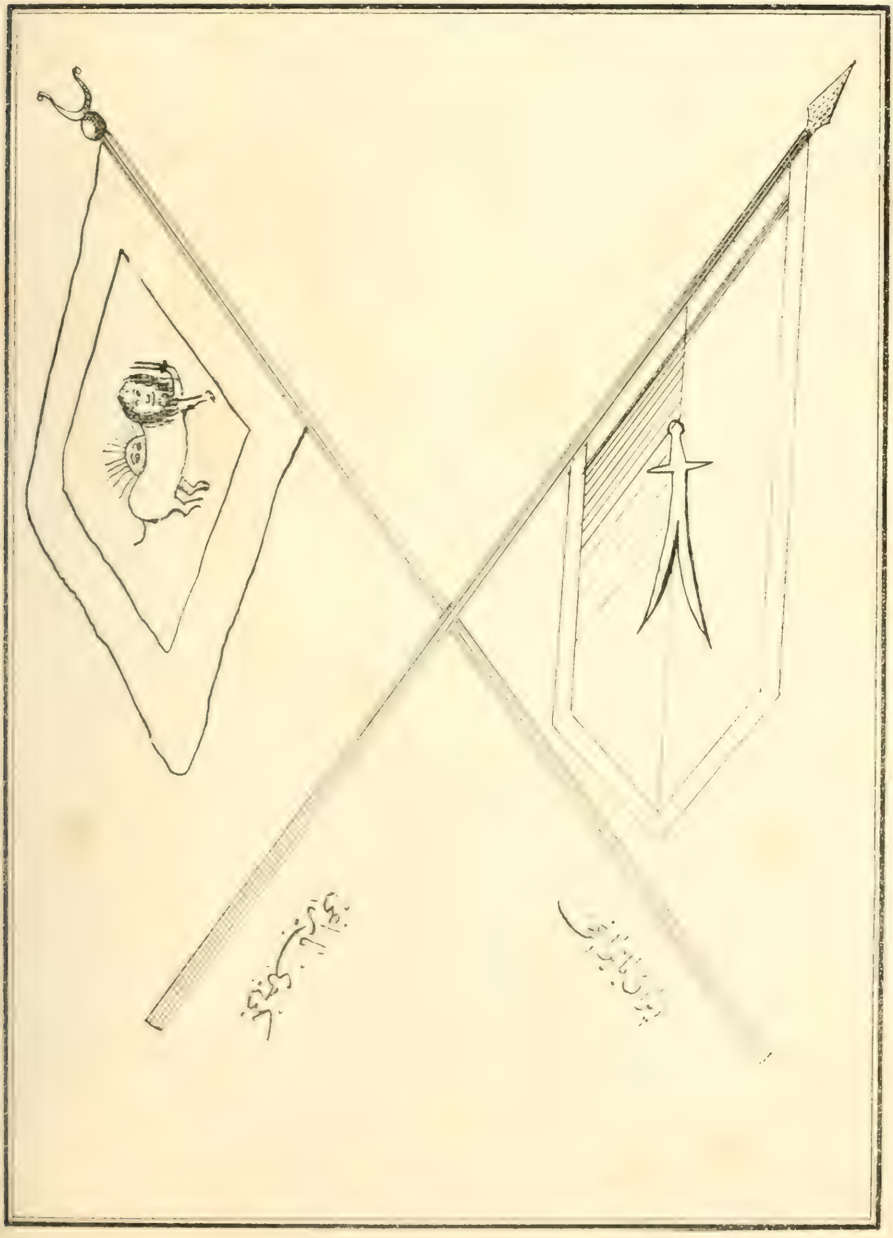

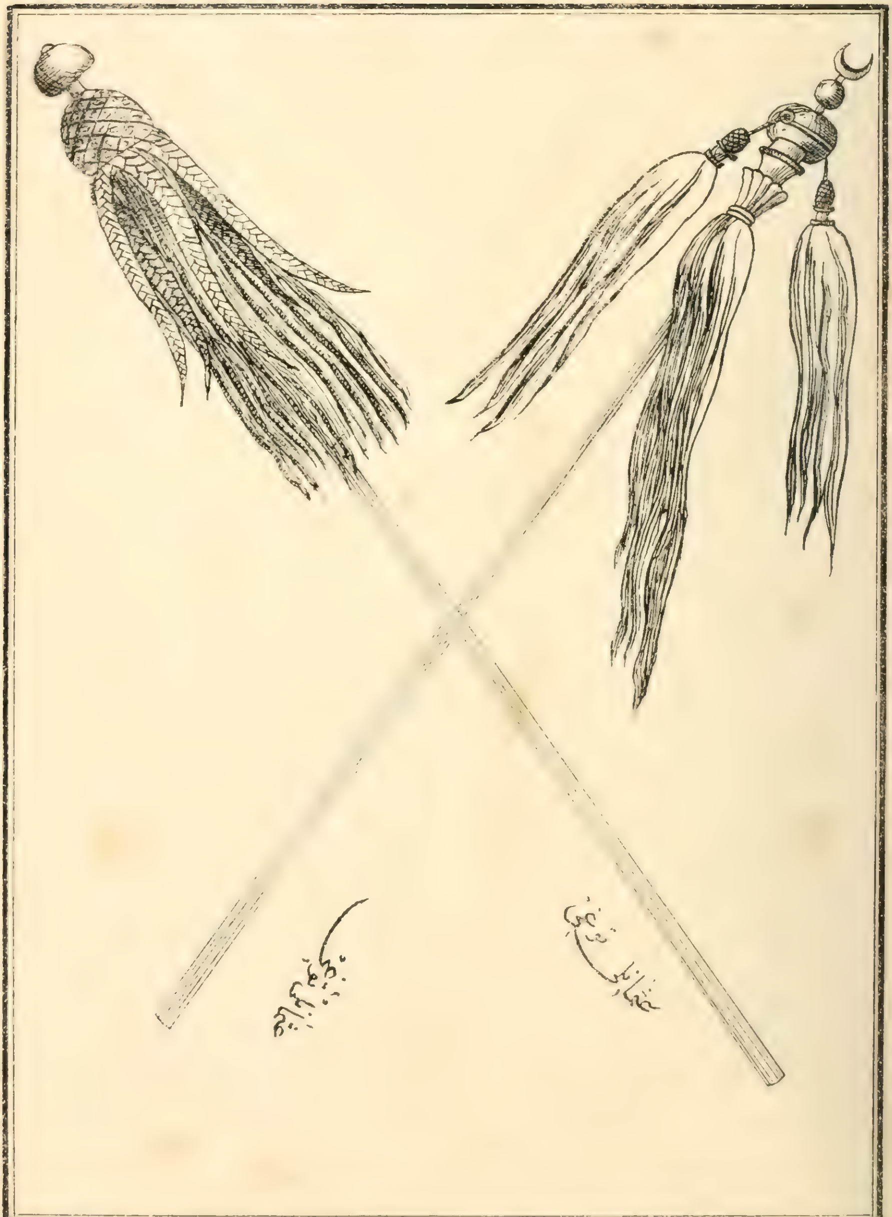

دخی معیت دولت علیه‌یه کوندرمش ایدی .

سلطان اورخان حضرتلری طورسون بکه اول قدر محبت ایدرلر ایدی‌که کندی اولاد کراملرندن هیچ فرقی اولماماق اوزره حقلرنده معامله لطفکارانه‌یی دریغ بیورمزلر ایدی . ۷۳۷ سنه‌سنده عجلان بك وفات ایلدکده اکرچه قره‌سی ولایتنده طورسون بکدن دها بیوك بر اوغلی بولنوب پدری مقامنه جلوس ایتمش ایدیسه‌ده کندیسی بدخوی بر ذات اولدیغندن امرا واعیان اکا اتباعدن ایسه حاضر بونجه سنه‌لردنبری دولت علیه خدمتنده بولنان طورسونه اتباعی ترجیح ایلدیلر که پرنس مشار الیهك الدیغی عثمانلی تربیه‌سی البته کندیلرینی مسعود و بختیار ایده‌جکی کبی بو صورتله ضمناً عثمانلی حمایه‌سنه دخی کیرمش اوله‌جقلری جهتله شو ترتیبلری حقیقةً عاقلانه برقرار ایدی . امرای مومی الیهمدن عجلان بکه وزارت ایتمش اولان حاجی ایلبکی خدمت سفارتله نزد اورخانی‌یه کله‌رك قره‌سی اهالیسنك بندهٔ آل عثمان اولان طورسون بکی ایستدکارینی عرض ایلدکده حضرت پادشاه بو امل کندیسنده دخی وار اولوب اولمدیغنی پرنسدن سؤال ایتدکده او دخی آستان عثمانیانده بر بنده اولمق بر ملکه سلطان اولمقدن دها شرفلی ایسه‌ده شاید قره‌سی ولایتی اهالیسی حقنده دخی بر عاطفت کوسترلمك مطلوب اورخانی اولوب‌ده کندیسی اورایه والی نصب بیورلورایسه اطاعة للامر قبول ایده‌بیله‌جکنی و مع هذا ولایت مذکوره‌دن آیدنجق و مانیس و بالی‌کسری و برغمه و ادرمید ضمیمهٔ ممالك اورخانی قلنه‌رق کندیسی ایسه پکارحصاری وقزلجه‌طوزله

علماسندن بعض علومی تلمذ ایلدیکندن اکمال تحصیل ایچون بلاد شامه کیدرك اوطرفلر علماسندن اصول و فروعی و فن تفسیر و حدیثی تحصیل ایلمشدر . اصل اختصاصلری فقه شریفه اولوب زمانك اعلم و افقهی اولمق درجه‌سنی بولمشدر . بعده وطن اصلیسنه عودت ایچون رومه کلدکده داخل امارت عثمانیه‌ده کیفیت اسکانی و کریمه‌سی مال خاتونی غازی عثمان حضرتلرینه صورت تزویجی متن تاریخمزده کوسترلمشدر . شقایقده روایت اولندیغنه کوره ثروت عظیمه و قدرت تامه صاحبی بر ذات ایمشلر . مع هذا مسلك صوفیه‌یه سالك اوله‌رق تام درویش نهاد ایمشلر . امور عباد و کیر و دار مهام امارت خصوصنده غازی عثمان دائما ذات فاضلانه‌لرندن استشاره ایلر ایمش . انجق تألیفاتنه دائر برکونه صراحت یوقدر . تاریخ وفاتی ۶۲۷ سنه‌سی اولوب اوزمان سن شریفلری یوز یکرمی‌یه وارمش ایمش . برآی صکره کریمه‌لری مال خاتون واندن دخی اوچ آی صکره دامادلری غازی عثمان حضرتلری ارتحال ایتمشلر .

و ایاز منند کبی ممالك سائره ایله اکتفا ایلیه‌جکنی غایت ادیبانه و متدارانه بر طورله عرض ایلینجه سلطان اورخان حضرتلری محظوظ اوله‌رق تدارکات لازمه‌یی بالاکمال قره‌سی اوزرینه حرکت ایلدی ۰ ینی‌شهر قوتیلوس و آتیلوس (طوغریسی قویلوس و آیلوس اوله‌جق) قلعه‌لرینه اوغرانلدقده بر هجومده ضبط اولندیلر ۰ کرمستی قلعه‌سنه کلدکلرنده اوراده روم پرنسلرندن کرماستوریه حاکم اولمغله درحال وکیل بر کتبه حضرت پادشاهی استقبال ایدرك ملکیله حکومتیله برابر عرض انقیاد و تابعیت ایتمکله ملکی ینه نفسینه توجیه و مقدمه‌نده بیوردیغی کبی مزبوره‌نك برادری میخالج دخی بر قلعه‌ده حاکم اوله‌رق اطاعت ایلدیکندن النده‌کی ملکی کندیسنه تخصیص بیورلدی ۰ میخالیج سنجاغنه بونامك و یرلسی اشبو روم پرنسندن قالدیغی توار یخده مندرج اولوب حالبوکه میخالیج طرفلرینه وقتیله غازی میخال بکك دلالت ایتمش اولمسی حسبیله بونامك اوراده غازیٔ مشار الیهدن قالمش اولمسی دخی مظنوندر ۰

حضرت اورخانك اشبو معاملهٔ دلنوازیری اولوباد تکفورینی دخی ایقاظ ایلدیکندن اوده عرض تابعیت ایلمش و ملکی کندینه باغشلانمش ایدی ۰ فقط وقتیله اولو باط کوپریسندن عثمانلی پادشاهلرینك مرور ایتملری شرطیله کندیسنه نحالت ایدن بر تکفوری عثمانلیره تسلیم ایتمش اولان بومحل حاکمی شو انقیادی دخی بر خدعه و تملق و زرقلق ایدرك بالاخره عثمانلیره ینه خیانت ایتمکله قتل اولنوب ملکی الندن النمش اولدیغی دخی همان بوراجغه قید ایده‌لم‌ده اولو باط مسئله‌سنه ختام ویره‌لم ۰

« طورسون فقیه »

شقایقده نه تاریخ ولادتلرینه و نه‌ده وفاتلرینه دائر صراحت یوقدر ۰ یالکز ادبالی حضرتلرندن تحصیل علوم ایدرك کندیلرینه داماد دخی اولدقلری مرویدرکه بوحالده ادبالینك مال خاتوندن بشقه کریمه‌لری بولنه‌رق بومناسبتله طورسون فقیه غازی عثمان حضرتلرینه باجناق اولمش اولورلر ۰ اصل شهرت تاریخیه‌لری غازی عثمان نائل استقلال اولدقدن صکره ایلك جمعه خطبه‌سنی قره حصارده و ایلك بیرام خطبه‌سنی دخی اسکی شهرده کندیلری اوقومش اولمسی و عثمانلی غازیلری شنلکی محاربه‌یه کیتسه‌لر خدمت امامتك مشار الیه طرفندن ادا ایدلمش بولنمسیدر ۰ ادبالی حضرتلرینك وفاتندنصکره مفتیلك و مدرسلك خدمتلری دخی بوذاته حواله بیورلمش ۰ وفات عثمان غازیده نعش مغفرت‌نقشلرینك غسلی خدمتنده دخی بولندقلری توار یخده مقیددر ۰

« خطاب بن ابو القاسم »

اصلی قره حصارلیدر ۰ او زمانلر اناطولیده مقدماتی تحصیل ایدنلرك اکمال کمالات

ایشته قره‌سی ولایتنه وارلقمز بن
شو فتوحات میسر اوله‌رق بعده قره‌سینك
مرکز امارتی اولان بالی کسر اوزرینه
حرکت ایلدی . اوراده اعلان امارت
ایتمش اولان عجلان اوغلی پادشاهك
تقربی اوزرینه برغمه قلعه‌سنه قاچوب
تحصن ایلدیکندن بالی کسر امراسی حضور
اورخانی‌یه کلوب عرض هدایا ایله تبریك
قدوم ایلدیلر . حضرت پادشاه عجلان
اوغلنك تحصن ایتمش اولدیغی برغمه
قلعه‌سی اوزرینه واردی . انجق اسلام
اسلامه بلاموجب محاربه وقوعنی ایستمد-
کلرندن ایکی قرنداش بالملاقات موروث پدر
اولان ملکلرینی تقسیمه قرار ویررلر ایسه
ذات شاهانه‌لری دخی بو تقسیمه نظارت
بیوره‌جقلری بیانیله طورسون بکی برغمه
قلعه‌سی حذاسنه کوندردی .

بیچاره پرنس شو لطف پادشاهی‌یی
بیوك قرنداشنه اکلاته‌رق کندیسنی مصا-
لحه ومذاکره‌یه دعوت ایچون قلعه پیشکا-
هنه واردقده او خائن قرنداش براوق
آته‌رق طورسونی شهید ایتمزمی ؟ ایشته
بو جنایت پادشاه حضرتلرینی بحق اغضاب
ایتمکله قلعه‌یی محاصره و تضییقه باشلادیلر .
قلعه ایچنده‌کی امرا سطوت عثمانیه‌دن
قورتیله‌میه‌جقلرینی اکلایه‌رق عجلان
اوغلنی تسلیمه اجبار ایتمکه مجبور اولدیلر .
حضرت پادشاهك مرحمتی هر حالده
غالب اولمغله شاید دامن عنایتنه صاریله-
جق اولسه‌لر عفولری مأمول اولدیغی
بیانیله اکر کندیسی اطاعت ایتمیه‌جك
اولور ایسه جمله‌سی ال برلکی ایله کند-
یسنی باغلایوب پادشاهه تسلیم ایده‌جکلرینی
درمیان ایلدیلر .

بونك اوزرینه عجلان اوغلی دخی
خوفه دوشه‌رك التجایه مجبور اولدی .

علیه ایچون شامه کیتمری معتاد اولمش بو تملی که
بو ذات دخی شامه کیدرك اکمال تحصیل ایتمش .
مملکتنه عودت ایلدیکی زمان خدمت حکو
متده بولندیغنه دائر مأخذمز اولان شقایقده
صراحت یوقدر . فقط علمای اسلافدن عمر
نسفی حضرتلرینك « منظومه » نام براثرینه
کوزل برشرح یازمش اولدقلری شقایقده
مع التحسین ثنا و اخبار اولنیور . ۷۱۷ سنه-
سنده کتبی بتوروب انفاس معدوده‌یی دخی
تکمیل ایلمشلر .

« شیخ عاشق پاشا »

مشار الیهك عنوانی « پاشا » اولدیغنه
باقوب ده کندیسنی وزرادن ظن ایتملیدر .
او زمانلر باباسنك ایلك اولادینه « پاشا »
عنوانی ویریلور ایدی که بو ده لسان عثمانینك
برشیوه‌سی ایدی . قرمان طرفلرنده تولد ایتمش
اولدقلری حالده قیرشهر ینه کله‌رك اوراده
توطن ایتمشلر وفاتی دخی شهر مذکورده وقو-
عبولمش . تاریخ تولد و وفاتی شو بیت ایله قید
ایدلمش :

آمد اندر « خع » بعالم بازشد اندر « ذلج »
سیزده ماه صفر روز سه شنبه ای فلان

خاکپای همایونه یوز سوردکده قرنداشی معصومك قاتلی عفو اولندی ایسه‌ده بویله قاتل برادر بر مردارك مقام حکومتده مستقل قالمسی تجویز ایدلنوب ذاتی امرا واعیان مملکت دخی قره‌سینك ممالك عثمانیه‌یه التحاقی استدعاسنده بولنمغله ولایت مذکوره تماماً ضمیمهٔ ممالك عثمانی ایدیله‌رك والیلکی دخی شهزادهٔ اکبر سلیمان پاشا حضرتلرینه توجیه بیورلدی . و [illegible] بروسه‌ده اقامته مأمور ایدیله‌رك ایکی سنه صکره طاعوندن وفات ایتمشدر .

سلیمان پاشانك ازمید و ازنیق کبی هریکی فتح اولنان مملکتلره والی نصب اولنمسنده غازی اورخانك کوزتدیکی حکمت پك بدیهی وآشکاردر . شهزادهٔ مشارالیه غایت عاقل وحلیم وحکیم اولوب کرك معیتنده بولنان امرایه وکرك تبعه ورعایایه کندیسنی اولقدر سودیررایدیکه برکره شرف ملاقاتیله مشرف اولانلر اول شهزادهٔ عالی نژاده عادتا عاشق اولورلر ایدی . حتی علاءالدین پاشانك وفاتندن صکره خدمت وزارتی ایفایه دخی کندیلری احق والیق کورلمشلردر . بناءً علیه یکی فتح اولنان یرلره سلیمان پاشایی نصب ایتمك او یرلر اهالیسنی قرق ییلدنبری عثمانلی ایشلرجه سنه عثمانلیلغه صنادیرمق دیمکدر .

سلیمان پاشا حضرتلری هر یرده‌کی مسالك حلیمانه وحکیمانه‌سنه قره‌سیده دخی اتباع ایلدی . امرای سابقه‌یی کاملا یرلی یرنده ابقا ایتدیکه بونلرك الك بیوکاری حاجی ایلبکی وغازی فاضل بك وآجه بك وروم زماننده بروسه قوماندانی اولوب شرف اسلام ایله مشرف اولدیغی تواریخده مندرج اولدیغی حالده اسمنی تبدیل ایتمامش

دیمك اولیورکه ٦٧٠ سنه سنده تولد و ٧٣٣ سنه‌سی صفرینك اون اوچنجی صالی کونی وفات ایتمشلردر . اصل اسم شریفلری « علی » اولدیغی حالده عشق الهی ایله فیض یولندن عاشق نامیله معروف ومشهور اولمشلر . حقیقة عاشق وعارف بالله بر ذات فیوضات پناه ایمشلر . ترکی لسانی اوزرینه بر دیوان ترتیب بیوره‌رق نیجه آثار متوصفانه بو خزینهٔ جواهره آلی اولمشلردر . دیوان مذکورك تاریخ اتمامی ایچون دخی :

بیوز اوتوز بیدسنده شعرنك
سوزی ایردی ختمنه بو فکرتك

دیوانك اکمالندن اوچ سنه صکره وفاتلرینك ده وقوعی حقیقة سوزی ختمنه ایرشدرمش اولدقلرینی کوستر .

« علوان چلبی »

بو ذات شریف دخی عاشق پاشانك مخدوملری وخیر الخلفلری ایمش . اماسیه قربنده لطیف بر یرده توطن ایدرك حین وفاتنده ینه اورایه دفن اولنمشلردر . حیفکه نه تاریخ تولدلرینه ونه ده وفاتلرینه دائر تحقیقده بر صراحت کوره‌مدك .

بو ذاتك دخی پدری کبی ظاهر وباطن معا

اولدیغی جای ملاحظه بولنان اورنوس بك اولوب بونلر صداقت عثمانیه‌لرینك درجه‌سنی قریباً حکایه‌سنه باشلایه‌جغمز روم ایلی فتوحاتنده کوستردیلر .

قره‌سی ولایتنك ممالك عثمانیه‌یه التحاقی ٨٣٨ سنه‌سنده میسر اولوب یینه بوسنده ده ازمید کورفزینك ساحل یمیننده بولنه‌رق هنوز فتح ایدلمدمش اولان و فقط هرطرفی ایادیٔ عثمانیانده اولدیغی حالده اوب اورته یرده یالکز بر قلعه‌دن عبارت قالان آناخور وارمودلی قلعه‌لری دخی فتح ایدیلی و یره‌رك ازمیددن چناق قلعه‌سنه طوغری تکمیل مرمره سواحلی عثمانلی سواحلی حکمنی المشدر .

قره‌سی ولایتنك التحاقندن صکره یکرمی سنه قدر بر مدت طویله ایچنده تواریخ عثمانیه‌ده هیچ بر محاربه‌نك وقوعه کلدیکی خبرویرلمیور . مورخ هامر بوحاله دقت ایدرك واقعا بومدت ظرفنده عثمانلیلرك بللی باشلی محاربه‌لری اولمد . یغی روم شرقی تاریخلرینك مطالعه‌لرندن دخی استدلال ایدلمکده ایسه‌ده عثمانلیلرك شو مدت طویله ظرفنده بالکلیه بوش طورمدقلری کبی مشاغل حربیه ایله عدم اشتغاللرینك دخی بشقه‌جه اسبابی بولندیغندن بو بابده ایضاحات نافعه‌یه کیرشمکده‌در .

واقعا تاریخ دنیلان شی بر پادشاهك یالکز محاربانی یازمقدن عبارت دکلدر . حتی بر ملتك مبادیٔ تأسساتی یالکز حروب متمادیه ایله دخی لجمیوب صلح تأسسات صلح زمانلرندن بالاستفاده ترصین بنیان حکومت وملیته همتله میسر اولور . بناءً علی ذلك تاریخلرمزده اشبو یکرمی سنه‌لك زمان صلحك آتلانی ویرمش اولمسی نقیصه عدیله بو مدت

رفنده‌یدطولاسی اولوب احوال ساوکی نظماً کوستربرده دیوانلری واراپمش که شو بیت اندن ایمش :

اولیانك قوللرینك الکی علواندرر
کمتریدر کمتریدر کمترینك کمتری
« شیخ مخلص بابا »

ترجمهٔ شقایقده شیخ مخلص حقنده ویریلان معلوماتی پدرلری بابا الیاس عجم حقنده ویریلان معلومات ایله جمع ایدنجه شو یله برفقرهٔ تاریخیه حصوله کاور .

بابا الیاس خراسان اهالیسندن ایمش . جنکیز فتنه‌سی اوزرینه دیار رومه هجرت ایدرك اماسیه جوارنده ساکن اولمشر . اوزمانلر طرق علیه‌نك تشکل و تکثری زمانی اولمغله کرك الیاس دده و کرك شیخ مخلص بابادخی برطریق کشاد ایتمشلرکه اسمنه « بابایی » دینلمش انجق طرفدارلری چوغالمسی اوزرینه سلاطین سلجوقیه‌دن غیاث الدین بن علاء الدین بالآخره بو طائفه‌نك خروج علی السلطانی کوزه الدیرملری احتمالندن اورکه‌رك ندرو بشری قتل عام ایلمش .

شقایقده « کندی دخی چوق زمان

ظرفنده‌کی احوالی دخی بروجه آتی حکایه ایده‌لم :

ازنیق شهرینك ید ظفرنالك عثمانیانه سقوطی رومبره اناطولی اوزرنده ارتق جای قرار و ثبات براقامش اولدیغندن و بوندن صکره عثمانلیلر بر حرکت دها ایده‌جك اولورلر ایسه اسکداره کلملری و اسکدار ایسه محافظه‌سز اولدیغندن هدف حرکتلری تا استانبول اولمق لازمکله‌جکی مناسبتیله او زمان امپراطور بولنان اندرانیکوس عثمانلیلر ایله اوغراشمق ممکن اوله‌میه‌جغنی نظر دقته الەرق بر معاهدۀ صلحیه تکلیف ایتمشیدی . یکی چری تشکیلاتنك ازنیق فتحندن صکره اولمسی بزه قبول ایتدیرن اسبابدن بریسی اولمق اوزره حضرت پادشاه بریاندن ممالکنه انتظام ویرمك و بریاندن دخی تنسیقات عسکریه‌سنه چالشمق ایچون

بچمدن قوللرینك النده کشته اولوب نسللری منقطع اولدی » دیه عاقبتنی خبر ویردیکی ذات بابا الیاس اولمیوب سلطان سلجوقی اوله‌جقدر . زیرا بابا الیاسك نسلی منقطع اولمامشیدی . بالعکس اوغلی مخلص بابا کندینه خلف اولەرق انقراض سلجوقیدن صکره شقایقك قولنجه « یونانده » آلتی آی پادشاه اولمشدر که بو « یونان » دیدیکی یر قونیه اوله‌جق و بو تعبیره دخی « روم » لفظی سبب اولمش بوله‌جقدر . عرب و عجم لسانلرنده « روم » لفظی بزده اولدیغی

حقیقةً بر صلح و مسالمته محتاج اولدیغندن امپراطورك تکلیف ایلدیکی اشبو مصالحه‌یی قبول ایلمش و مصالحه‌نك نقضنه طرف عثمانیاندن ابتدار اولنمیه‌جق اولدقدن صکره استانبول امپراطورلغی طرفندن هیچ نقض ایدنمیه‌جکی درکار اولمغله ایشته بو فرصتدن بالاستفاده اصلاحات و تنسیقاته کرکی کبی قویولمق امکانی بولنمش ایدی .

واقعا بواثناده قره‌سی ماده‌سی ظهور ایلمش ایسه‌ده امارت مذکوره‌یی ممالك عثمانیه‌یه الحاق ایچون بربیوك کلفت حربیه کوزه الدیریله‌جکی ایشك اولیاتنده هیچ مظنون اولمیوب ذاتاً اکابر واعیان امارت طورسون بکی ایستدکلری جهتله بونلرك معاونتی و عثمانلیلق هیبتی ایله طورسون بکی مقام امارته بالاقعاد اوچ درت قضالق یرلك اخذ و تسمی یك قولای اوله‌جغندن اول صورتله

کبی یونان معناسنه دکل اناطولی معناسنه‌در .

مخلص بابا بالآخره کندی صوفیلرندن نورالدین صوفینك بش یاشنده بولنان قره‌مان نام اوغلنی قونیه‌یه پادشاه ایتمشدر دیه شقایقده محرردر .

بو روایت مؤرخین سالفه‌دن جمله‌سنك ویردیکی معلومات‌دن مقتبس برشی اوله‌جقدر . لکن برازیکاس نقل ایدییورز . قره‌مان دینلان آدم فی الواقع نورالدین صوفینك ویاخود نوره صوفینك اوغلی اولوب اودخی بابا الیاس صوفیلرندن ایسه‌ده قره‌مانه

حركت اولنمش وحالبوكه طالعك ياورلكى ثمره‌سيله ينه هيچ بركلفت حربيه‌يه حاجت قالمقسزين امارت مذكوره‌نك تكميلى ضميمهٔ ممالك قلنمش ايدى .

ممالك عثمانيه‌يه بويله قوجه برامارت دها الحاق اولندقدن صكره اصلاحات و تشكيلات ايشى بالطبع دها زياده آرته‌رق بناءً عليه صلحك دوامنه دخى دها زياده احتياج كوريله‌جكى آشكاردر . ايمدى كرك حضرت پادشاهك وكرك بعض رؤساى متموله‌نك بروسه وسائر بلاد مشهورده جامع مدرسه عمارت خان تكيه تربه حمام كبى ابنيهٔ نفيسه‌يى وجوده كتوره‌رك عثمانلى بلده‌لرينى رشك آور بلاد متجاوره اوله‌جق برحاله وضع ايتملرى درجه‌سنده‌كى مساعئ عمران پرستينك ايشته بو صلح مديد اثناسنده باشلانمش اولديغنى هامر يازمقده‌در .

حتى هامر اوراه‌لق ممالك متجاوره‌ده بولنان علما ايله مشايخ و مشاهير آبدالانك ومظنه‌دن اولان اولياء كرامك هپ ممالك عثمانيه‌يه كله‌رك كشيش طاغنك لطيف صو باشلرنده زاويه‌لر صومعه‌لر وجوده كتيرمسنى جنت مثال اولان بوممالكه برزمان زاهدين نصارانك كوستردكلرى رغبتله مقايسه يدرك ارتق انلرك دورى كچمش ايسه يكى حلول ايدن دورعثمانيانده بومحالرجه پيدا اولان شنلكك دخى انلردن اشاغى دكل دها اعلا اولديغنى ده اعتراف ايليور . واقعا او غيرتلى نصرانينك بواعترافى دخى پك متحسرانه ومتأثرانه براعتراف اولديغى روش اشعار وافاده‌سندن اكلاشيليور ايسه‌ده عثمانيلرك انتشار ايلدكارى يرلرى جراد مصيب وياخود مضرتجه انلردن اشاغى قالميان مغول بدطينت كبى خراب ايتميوب ده اولكيدن دها معمور وآبادان ايتدكارينك

بش ياشنده پادشاه اولديغى كبى مخلص بابانك قونيه‌ده پادشاه اولديغنه دائر دخى صراحت يوقدر . غايتى نوره صوفى قونيه‌يه كاوب زهد وورع ايله هركسك وحتى سلطان سلجوقينك بيله مظهر توجهى اولمشيدى . سلطان حضرتلرى انك قره‌مان نامنده‌كى اوغلنى كنديسنه ميراخور ايدنمشيدى . براره‌لق نوره صوفى سلفكه قلعه‌سنك روم قوماندانى ايله مناسبت پيدا ايدرك برقاچ دفعه قلعه‌يه كيدوب كلدكدن صكره نهايت برحيله ايله ومريدلرى واسطه‌سيله قلعه‌يى فتح ايدنجه اوغلنه توجيهنى قونيه پادشاهندن استدعا ايتمكله استدعاسى اسعاف اولندى . ايشته قره‌مان بك بوصورتله توره‌يه‌رك سلجوقيلرك انقراضندن صكره اوغلى محمد بو امارتى بيوتمشدر .

مخلص بابا اكر پادشاهلق مرتبه‌سنه واصل اولسه ايدى تاريخ جلوس وعاقبت حالى فلانى قيد اولنمق لازم كلمزمى ايدى ؟ حالبوكه شقايقده نه تاريخ تولدى نه تاريخ وفاتى مصرح اولميوب يالكز عثمان غازينك بعض فتوحاتنده حاضر بولنديغى واهميت تاريخيه‌

وصورتله اعتراف اولنمسی بر جهته بالطبع
موجب خشنودی اولیور .

ایشته بو مصالحات و عمارتك طول
مدت صلح و آسایش ایچنده بولنمغه لزوم
و احتیاج کوستره‌جکی درکار اولوب
بناءً علیه عثمانلیلر آندرونیکوس ایله
اولان معاهدهٔ صلحیه‌یی ایمپراطور مومی
الیهك وفاتنه قدر اصلا اخلال ایتمدیلر .
حتی اندن صکره خاندان ایمپراطوری
ایکی فرقه‌یه منقسم اوله‌رق بر طرفدن
قانتاکوزن و دیکر طرفدن ژان پالئولوغ
اعلان حکومت ایلدکلری زمان دخی
عثمانلیلر معاهدهٔ صلحیه‌نك استانبول
ایمپراطوری نامنه عقد ایدلمش اولمسی
حیثیتیله نقضنه لزوم کورمامشلر ایدی .
انجق بو ایکی رقیبلر بری برینه غلبه
چاله بیلمك ایچون امارات ترکیه‌دن
بعضلریله اتفاقلر عقدینه قالقشوب‌ده
آیدین و صاروخان و قسطمونی امارتلری
دفعاتله براً و اغلبی دخی بحراً ممالك ایمپرا-
طوریه‌یه هجوم ایتمکده [illegible] ایشلك
رنکی بشقه‌لانمشدر .

مورخ هامر [illegible] روم ایلی
طرفنه تجاوزندن اول دخی عثمانلیلر ایله امارات
ترکیه‌نك اون اون بش دفعه ایکی ایمپراطوردن
بریسنك تحریکی وسیله‌سیله روم ایلی
طرفنه هجوم ایتمش اولدقلرینی یازدقده
اولوب بونلرك بعضلری عادتا دکز خرسز-
لرینك بر یری بصمه‌لری قبیلندن جزؤی
یغماکرلك صورتنده اولدیغی کبی بعضلری
دخی بیوجك حرکات حربیه‌دن ایسه‌ده
تاریخ عثمانی‌یه تعلقلرندن زیاده روم شرقی
ایمپراطورلغنه تعلقلری اولدیغندن قریباً
دولت مذکوره‌یه دائر درج ایده‌جکمز
مقاله‌ده ظهور عثمانیدن فتح استانبوله
قدر شرق دولتنك نه حالده زمان کچیر-

نی ایسه بر زاهد درویش درجه‌سنده ایدوکی
کوسترلمکده‌در .

—o—

❊ نامهٔ اورخانی ❊

که روم ایلی‌یه کذر اثناسنده استعانه
ضمننده قره‌مان حاکمنه کوندرلمشیدی .

« بجناب سلطنت‌مآب شوکت نصاب
عدالت ایاب شجاعت قباب نصفت مناب
سپهر [illegible]
الامم عضد الدنیا و الدین ظل الله فی الارضین
عون الاسلام و المسلمین المؤید بتأییدات الملك
المعین خداوند کامبخش و کامبین اسس الله
تعالی قواعد بنیان سلطنته و اقباله و اید مبانی
ارکان حشمته و اجلاله جواهر دعوات صا-
فیات عنبرریز و زواهر تسلیمات عبهرآمیز که
لایق [illegible] انجمن
[illegible]
اختصاص از دست برید صبا تحف و مهدی
داشته همواره ولاجوی حضرت و دعوا
خواه خدمتست امیدداشتیم که وسائل ملا-
قات بی رسائل و مکاتبات از درکاه قاضی
الحاجات بروجه [illegible] طریق احسن [illegible]

دیکنی حکایه ایده‌جکمز صره‌ده اشبو
مسئله‌یی دخی یازه‌جغز . انجق مورخ
هامر روم تاریخلرنده کورمش اولدیغی
بیانیله سلطان اورخانك دخی بر اره‌لق
اوتوز التی سفینه‌یه ارکاباً کلیتلی عسکری
بیوك چکمجه اوزرینه سوق ایتمش ایدی‌ده
فنا حالده بوزیله‌رق عثمانلیلرك الك چوغی
قلیجدن کچیرلدیکنی و یالکز برمقدارینك
اوچ سفینه‌یه راکباً فرار ایلدکلرینی
وقصور اوتوز اوچ سفینه روملره قالدیغی
کبی بونلرك عسکری دخی یا مقتول و یا
اسیر اولدقلرینی یازمقده درکه بویله
بر قیده عثمانلی تاریخلرنده اصلا ظفریاب
اولنه مدیغی کبی صحتنه دخی احتمال
و یریله‌مز .

احتمال‌که عثمانلی تاریخلرنده بویله بر
قید اولمدیغی اعتراف مغلوبیت ایتمك
ایستمدکلرینه حمل ایدنلر بولنور . حالبوکه
مورخین عثمانیه نه زمان جزؤی بر مغلو
بیت کورلمش ایسه انی‌ده کتم ایتمیه‌رك
یازمشلردر . بو وقعه‌نك بالکلیه وهمدن
عبارت اولدیغی حکم ایتمك ایچون یالکز
اورخان غازینك روم ایمپراطورلغی ایله
معاهدهٔ صلحیه‌سی اولدیغی دوشونمکله
قالنه‌املیدر . برده اوزمانلر قدرت بحریهٔ
عثمانیه‌نك اوتوز التی قطعه سفاین احضا
رینه عدم کفایه‌سنی دوشونملیدر .
زیرا برازصکره عثمانلیلرك روم ایلینه
سفینه ایله دکل صال ایله کچدکلرینی
و بعض یرلری فتح ایلدکدن صکره دخی
عسکر کچیرمك خدمتنده کندی کمیلرینی
دکل روم کمیلرینی استعمال ایلدکلرینی
ینه روم مورخلری یازمقده‌درلر . واقعا
قره‌مرسل قوماندهسی التنده بعض قایقلر
پیدا اولمش ایدیسه‌ده انلرك کرك مقداری
وکرك جسامتلری بیوك بر اردویی نقله

ومقدر کردد بمنه و یمنه بعدهذا مشهود خاطر
عاطر خورشید مظاهر آنکه چون فرزندی
اعزی اشجعی ارشدی سلیمان بك طال بقاه
چنانچه مسموع شریف شده باشد غضنفر
کردار از بیشهٔ جهاد وکارزار قصد صید کا
وطبعان کفار خاکسار نموده و از شهر ازنیق
تا سواحل قسطنطنیه اکثر قرا و بلاد که در
حوالی مرج البحرین بوده بقبضهٔ تسخیر در
آورده و بعد الضبط غنائم فراوان واخذ غنائم
بی پایان با متعین چند از صنادید جند مظفر
ماتاخت کنان بمقابل معبر کاییولی که آن قلعه
ایست در آن روی بحر سفید بهنجار راه ادرنه
رسیده و رستم وار بطریق اسهل عبور ش
میسر شده و آن حصار استوار را کشاده همیشه
ابواب فتوحات از درکاه قاضی الحاجات ببرکات
دعای خیر ما بروی او مفتوح کشته و خواهد
شد الحمد لله الذی رزقنا مائدة النعم و وهبنا
کرم الکرم وچون از بعض خواص چنان
استماع نموده بودیدم که آن عالی جناب کامیاب
کاهی داعیه مینموده‌اند که ازین کونه ثواب
بهره‌مند باشند وعلی هذا التقدیر اکر قشونی
مکمل مرسل دارند هر آینه اثبات مدعا بر وجه

كفايت مرتبه‌سنه وارمش اولسه ایدی روم ایلی یه حین تجاوزده صال یاپمق كبی كوچ ایشلره ورومسفاینه مراجعت كبی كلفتلره حاجت قالمیه‌رق عثمانلی عسكری ینه عثمانلی كمیلر یله امرار اولنور ایدی .

الحاصل نه غازی اورخانك بو صره‌ده روم ایلنه سوق عسكر قراری ونه‌ده بالارض اوتوز التی كمی طولوسی عسكر سوق ایده‌جك اولسه روملرك انلری مغلوب ایتمكه اقتداری اولمیوب بالعكس غازی اورخان شرق دولتی ایله خوش كچنمك ایستدیكی كبی كرك قانتاكوزن وكرك ژان پالئولوغ دخی آیدین اوغللری و سائر امارات تركیه‌نك اتفاقرینی استحصالدن ایسه اصل غازی اورخانك اتفاقنی استحصاله لزوم كورمكده و بو اتفاقه بر صهریت صورتی ویرمكه قدر دوشونمكده ایدیلر . انجق ژان پالئولوغ هنوز كنج بولنسان والده‌سنی می یوقسه همشیره‌سنی می حرم همایونه بالتقدیم سلطان اورخانه تزویج ایلر ایسه نائل اتفاقی اوله‌جغنه برقرارو یره‌مكسزین قانتاكوزن كندی قزی تئودورایی ارسال و تزویج ایدنجه بالطبع اتفاق اورخانی او جهته میل ایلدی .

روم تاریخلرینك اشبو دوكون حقنده ویردكلری ایضاحات بزجه مطالعه‌یه شایان شیلر اولمغله ایضاحات مذكوره‌نك تعدیلاً بورایه دخی درجی مناسب كورلدی . شو یله‌كه اوزمانلر بر اجنبی پرنسه عقد و تزویج ایدیلان بیزانس پرنسسلرینك سیلیوریه‌ده بر كره خلقه عرض اندام ایتمسی و بعده كمی یه اركاباً كوندرلمسی اسكی بر عادت اولمغله سلطان اورخانه ویریلان تئودورا دخی سیلیوریه‌ده غایت بهالی قماشلردن یاپلمش بر تختین اوتاغنه نقل

اكمال خواهد شد و بعد از وصول من كل الوجوه مرعی داشته بهر فردی اجرش خواهد رسید والتأیید من الله وهو ذو الفضل العظیم باقی حالات از معتمد الخواص صالتوق چاوش زید مجده معلوم خواهند فرمود زیاده چه نویسد همیشه خیام حشمت باوتاد بهجت ابدالدهر مشید و مستحكم باد

الجواب

اشارت بشارت نمای و عبارت لطافت فزای اعنی خطاب عنبر ختام دلكشای و كتاب كوهر نظام نشاط افزای ازجانب شریف حضرت خداوندكار اعظم وشهریار مفخم مالك ازمة الامرا فی العالم مؤسس عظمت و افضال مؤكد مراصد عز و اقبال مطالع طوالع مهر تمكین و طوالع مطالع بدر آیین المظفر علی الاعداء بالفتح المبین المنصور من رب السماء والارضین ❋ بثلاثة الاف من الملائكة مسومین ❋ غیاث الدولة والدین برادر كامران خلدت دولته دراشرف ساعات وورود یافت باعزاز تمام و اكرام مالا كلام بتشرف مطالعه پیوست بعدما بر رای جهان آرای عرضه میرود كه بیش از ین خطاب مستطاب محبوب

ایلمش ایدی . قادین ارکان بر چوق اهالی اورایه جمع اولدیلر . روم مورخلرینك روایتلرینـه کوره غازی اورخان اوتوز قطعه سفینه ایله ارکان دولتندن بر چوق سواریلری دخی کلین المغه اورایه کوندرمش ایمش . حالبوکه کیلر ایله سواری نقلنده‌کی صعوبت نظر دقتـه النور و عثمانلیلرده اوزمان مطلقا اوتوز کمی بولنمدیغی دوشونیلور ایسه بوسواریلری اسکدارطریقیله کتورتمك دها مناسب اوله‌جغی نظر دقتدن اوزاق طوتیله‌مز . الحاصل اوچ کون اوچ کیجـه عظیم ضـیافتلر دوکونلردن صـکره کلینك کیـده‌جکی اقشام بتون استانبول معتبران اهالیسی اوراده اجتماع یدرك ایمپراطور قانتاکوزن دخی کندی ارکان دولتی ایله آتلره بنمش اولدقلری حالده اورایه کلوب بر الای کوسـترمشیدی . نهایت اقشـام سـاعت مرهونه کلدکده کلینك اطرافنـده‌کی زرین زارلر بردن بره رفع اولنه‌رق حضـار مجتمعه کلینی تماشا ایتمشلرکه اطرافنده بر چوق خادملر اللرنده کوناکون فنارلر اولدیغی حالده دیزچوکمش بر وضعیت تعظیمکارانه‌ده بولنورلر ایمش . کلین بو صـورتله خلقه اظهـار اولنمغی متعاقب دودوکلر و بورولر چالنه‌رق کلینك مدایحنه دائر شرقیلر اوقونمش و بعده کلین آنجیـلره تسلیماً حضـور اورخان غازی‌یه تقدیم قلنمش

روم مورخلرینـك تعیین ایلدکلری تاریخدن حساب اولندیغنه کوره بودوکون ۷۴۵ سنه‌سنده وقوعه کله‌رك برسنه صکره سلطان اورخان حضرتلری عظیم الای ایله اسـکداره کلوب ایمپراطور قانتاکوزنه بر وزیتده بولنمشدر . اسکدارده غایت مکلف چادرلر قوریله‌رق برقاچ کون ایکی دولت ارکانی بری برینـه ضیافتلر کشیده سـیله

سیدالاماثل والاقران اخی علی ابن اخی نوروز نیز رسید و بجهت غزا و جهـاد انبعـاث عسکری که فرموده بودند برموجب مضامین لطیف وفحوای منیف آن مصور ومحقق کشت قشونی بمصاحبت افتخار الامرا والاکابر عموجدم که بموکب همایون مهیا شده بود ناکاه از طرف شام برادران بدر آمد لاجرم تدارك وتلافی دفع ایشان واجب کشت یکی درمیان اتراك طلغدار درآمده انجا کرده است و یکی درمیان فراسخهٔ فواسقه که ادنای اقوام اند افتاده بتبع ایشان مشغول کشته امل واثق ورجای صادق که درین نزدیکی قید وصید ایشان میسر شده وضمیر ازتمشیت امور هر یك فراغت یافته عجالة الوقت لشکر بیشتر بمرافقت خدمت مشار الیه فرستاده شود تا عذرخواسته وحالاترا عرضه دارد وبسمع رضا اصغا فرموده هر خدمتی که باشد اعلام بخشند تا بتقدیم رساند انشاالله تعالی باقی همواره ایام عمر و دولت متزاید ومتضاعف باد رب العباد »

روم ایلی طرفند تجاوز کبی حرکات جسیمه وتشبثات مهمه‌ده حکومات ترکیه‌نك

اكلنمشلر . حتى پرنسس تئودورا برآره‌لق استانبول طرفنه كوب برقاچ كونلر آشيانه‌ بدرده مسافر اولمش ايسه‌ده سلطان اورخان حضرتلرى اردوكاهى براقوب‌ده استانبوله مرور ايتمامشلر .

هامر قانتاكوزن نام روم مورخنك هم كذب وافترالرينى ميدانه قويديغى حالده هم ده بعض كره پك آشكار بولنان يالانلرينى دخى حقايق تاريخيه‌دن اولمق اوزره قيد صحيفهٔ اعتبار ايدر . ايشته بوقبيلدن اوله‌رق شودوكونوات‌ ده‌ و يزيته رسملردن صكره دخى بر فرقه عثمانليلرك قره محمد و قره عثمان ديه برجه معلوم ومعروف اوليان سردارلر قوماندا سيله روم ايلى يه بر هجوم دها ايدرك محوكلى درجه‌سنده مغلوب اولدقلرى حقنده مورخ مرقومك بر روايتنى دها نقل ايديور ايسه‌ده سائر مورخلرك جمع وخلاصهٔ روايتلردن اكلاشديغنه كوره غازى اورخان حضرتلرى استانبول ايمپراطورلغيله تجديد اولنان معاهدهٔ صلحيه اوزرينه هجوم دكل بالعكس ايمپراطورلغك بر قاچ دفعه معاونتنه دخى وارمشدر . حتى بونى هامر دخى اعتراف ايدرك اتراكك روم ايلى يه اون اتنجى دفعه اوله‌رق ورودلرى غازى اورخان طرفندن قانتاكوزنى صربلردن محافظه ايچون كوندريلان عسكرك ورودى اولديغنى يازمش اولديغى كبى تركلرك روم ايلى طرفنه اون يدنجى ورودينى حكايه ايلديكى صره‌ده دخى بالمناسبه « اوزمانه قدر ايمپراطور قانتاكوزن غازى اورخانك كوندرديكى معاونتلر سايه‌سنده مقامنده دوام ايده بيلمشيدى » ديه غازى اورخانك « معاونتلرينى » صيغهٔ جمع ايله ذكر ايلمشدر . بوحالده مورخ قانتاكوزنك عثمانليلرك مغلوبيتنه دائر

كافه‌سى يكدل و يكجهت بولنمق حكومات نصرانيه‌ده كوريلان اتحاد آرا واتفاق حركاتدن طولايى لازم ولابد ايكن قرمان اوغللرينك غازى سلطان اورخان حضرتلرى طرفندن التماس بيوريلان معاونتى دريغ ايتمش اولملرى اشبو فكر اتحاد ومقصد اتفاقه نه‌درجه‌لرده مخالف ايسه بونلرك فضله اوله‌رق برده حكومات مجاوره‌يه اسلاملرى ودولت عثمانيه عليهنده بيله انقره اخيلرينك قشقرتلمسى كبى حركاتى غيرت اسلاميه اربابنى محزون ايده‌جك شيلردن اولديغنده شبهه

ايده‌مز .

قره‌مان اوغللرينك دريغ معاونتلرى اورخان غازى يه بالطبع سوء تأثير ايلديكندن براز صكره روم ايلى طرفلرنده غازى سليمان پاشانك موفق اولمش بولنديغى بعض فتوحاتى قلوب مسلمينى تسرير ايچون حكومات متجاورهٔ اسلاميه‌يه اخبار وتبشير ايلدكلرى صره‌ده كرميان اميرينه دخى بر نامه كوندرمشلر ايدى . بونامه‌نك جوابنده كرميان بكى غازى نك غنيمتلرينى بعد التبريك ... واز حوال محبان استفسار فرموده‌ دوست

يازديغى فقرهٔ كاذبه هامرى بوش يره
الداتمش ديمكدر .

هامر غازى اورخان طرفندن قانتا-
كوزن حقنده ايلك اثرخصومتك ١٣٥٣
سنهٔ ميلاديه‌سنده جنو يزلر ايله وندكيليلر
اره‌سنده وقوعه كلان برمسئلهٔ حربيه
اوزرينه كوستردليكنى يازيور . بو
محاربه تمام استانبول بوغازى ايچنده
وقوعه كلەرك جنو يزلر مغلوب اولمغله
غازى اورخاندن استمداد واستعانه ايتمشلر .
واقعا وندكيليلر قانتاكوزنك متفق اولد-
يغندن اورخانك انلره قارشو جنو يزلره
معاونت ايتمسى لازم كلمز ايمش ايسه‌ده
غازى اورخان وندكيليلرك اوزمانه قدر
كندى حقنده حرمتسزلك كوسترمسندن
دلكير اولديغى جهتله جنو يزلرك
استدكارى معاونتى اعطا ايلمش . بر
بيوك عثمانلى فرقهٔ عسكريه‌سى اسكداره
كلوب بوغازى كچەرك غلطه قلعه‌سنده
جنو يزلره ملاقى اولمشلر . زيرا اوزمان
غلطه قلعه‌سى جنو يزلرك الرنده ايمش .
ايشته قانتاكوزنك دوستى اولان وندكيليلره
قارشو ايمپراطور مومى اليهك دشمنى اولان
جنو يزلره اورخان حضرتلرينك اشبو
معاونتنى هامر قانتاكوزن عليهنده ايلك
اثرخصومت اولمق اوزره قيدايليور .

قره‌سى ولايتنك ممالك عثمانيه‌يه الحاقندن
تاسليمان پاشانك روم ايلى يه وقوعنى
بروجه آتى حكايه ايده‌جكمز سفرلرينه
قدر يكرمى سنه مدت ايچون تواريخ
عثمانيه‌ده برسكوت قطعى كورلديكندن
بزم بوراده ويرديكمز معلوماتك كافه‌سى
روم تاريخلريله انلردن اخذ معلومات
ايدن اوروپا تاريخلرينك سوزلريدر .
مع هذا بو سوزلرى تماميله نقل ايتمدك .
زيرا برچوغنى ينه كندى دائره‌لرى داخلنده

بعضى از اتراك قرمان الوسات مارا زحمت
داده‌رنجانيده بودند حالا در تدارك مكافاتيم
جزاهم الله شراً جزاءً » ديه قرمانيلرك تسلطندن
شكايت ايدلمش ومولانا على فقيه اولبابده
شفاهاً دخى معلومات ويرمك اوزره كو-
ندرلمش ايدى .

قره‌مان اوغلارى بوحالدن خبردار اولنجه
اورخان غازينك كنديلرى حقنده‌كى حسيات
درونيه‌نى بيلملرى ذاتاً قابل اوله‌ميه‌جغندن
درحال برتضرعنامه يازوب كوندرمشلر و
سلطان اورخان حضرتلرى دخى بوكا جواب
ويرمشلردر . بوبابده قرمان اوغللريله سلطان
اورخان ميانده تعاطى اولنان برقاچ قطعه
نامه‌لر ايله كرميان اوغلنه يازيلان نامه‌واندن
النان جوابلر اوزمانلر دول وحكومات
اسلاميه اراسنده پولتيقه وديپلوماسى احوا-
لنك نه صورتده جريان ايلديكنى كوستره-
جكندن حاشيه‌لريمز ميانده بونلرك عيناً مو-
جود اولمسى ارزو ايدلمشدر . واقعا مخا-
برات مذكوره فارسى اولدقلرندن عثمانلىجه
يه ترجمه‌سى لزومى وارد خاطر اولور ايسه‌ده
عيناً ترجمه‌لرى لازم كلور ايسه كلمات وترا-

ایدیله‌جك محاکمه ایله کذبلری تحقق
ایده‌جك تبیر اولوب بر چوقلری دخی
عثمانلیلغه عائد وقوعاتدن اولمیوب اصل
روم شرقی دولتنه عائد وقوعاتدن ومغعه
ایرووده اکا مخصوص اوله‌جق مقتدیه
درجی لازم کله‌جك شیلردر . حالبوکه
روایات عمومیه‌نك مقایسه و محاکمه‌سندن
آکلادیغمز وحقایق تاریخیه‌دن اوتق
وزره قارئلرمزه دخی تقدیم ایده‌بیله‌جکمز
شیلری عرض ایتمك لازم کلور ایسه دیرز که
ازنیق فتحندن صکره روم شرقی دولتیله
عقد اولنان معاهده امپراطور آندرونیکوسك
مدت حیاتنده اصلا اخلال اولنمدیغی کبی
امپراطور قزینی کوزن قزینی اورخان
غازی‌یه تقدیم ایلدکدن صکره دخی
بوزولمق شویله طورسون بالعکس
قانتاکوزنك غازی اورخان حضرتلری
ایله پیدا ایتمش اولدقلری شرف صهریت

کندیسنی مقام حکومتده تأیید ایلمش
وحکم اتفاقنامه اون سنه دها پایدار
اولمشدر . حالبوکه مومی الیهك رقیبی
ژان پالئولوغ دخی رقابتدن مأیوس اولما-
مشدر . نهایت ۷۵۶ تاریخنده ژان
پالئولوغ بلغارلر ایله اتفاق ایدرك قانتا-
کوزنی کرکی کبی تضییقه باشلایجه
وقتا کوزن دخی غازی اورخاندن دها
بیوك برقوهٔ عسکریه ایله امداد ایدلمسنی
رجا ایلیجه عثمانلی قوهٔ عسکریه‌سنی
بر اجنبی امپراطور ایچون یورمقدن ایسه
ینه عثمانلی منافعی ایچون یورمق جهتی
دربیش اولنه‌رق روم ایلینك فتح واستیلا
سی ضمیر اورخانیده جایکیر اولمشدر .

ایشته روم ایلی سفرینك اسباب
اصلیه‌سی بوندن عبارت اولوب ایشك
صکره‌لری ینی ینه تواریخ عثمانیه‌ده کور-
دیکمز وجهیله قید ایتمك لازم کلور ایسه

کیبك یوزده طقسانی عیناً ابقا ایدلمك لازم
کله‌جکندن واوراق مذکوره فارسی اولمقله
برابر لسانینی بیلان هر عثمانلی طرفندن قولا-
یلقله اکلاشیله بیله‌جك قدر فصیح ایدو-
کندن زمانك شیوهٔ کتابت فارسیه‌سی دخی
عیناً کورلمك ایچون بومثللو اوراقك ترجمه
لرندن صرف نظر ایدلمسی ترجمه‌ر متصدی
مخصوص حکمنده‌در .

« قره‌مان وغلنك تحریر عنه‌سی »

« زندکانی مجلس سامی ... و...
... وندکریم وبذل سلطان الاسلام والمسلمین

ناصر الغزاة والمجاهدین ظهیر الملوك والسلا
طین المؤید من عندالله المثبت ... ابو النصر
سلطان اورخان برادرم خداوندکار کامران
در دولت و پیروزی وغبطت وبهروزی فراوان
سال باد ظل اقبال ممدود وامداد کامرانی نامعدود
و... روز کار در موافقت متفق و...
کردکار بر طاعت موفق چون صحائف اعتقاد
بلطائف اتحاد آراسته وعوارض بیکانکی بیکبار-
رکی از میان برخواسته بود وجز شیوهٔ یکجهتی
فی مابین چیزی دیکر مسلوك نبود وچهرهٔ
ولاچون آینهٔ کیتی نما مجلی ومصفی ...

دیرز که : غازی اورخان حضرتلری روم
ایلینك فتحی حقنده‌کی امل مخصوصلرینی
بر سر نهفته آسا هیچ برکیمسه‌یه سویلیه‌رك
ضمیرلرنده مضمر طوتمقده بولندقلری اثناده
بو امر مهمی اولسه اولسه فرزندارجمندلری
سلیمان پاشانك موقع اجرایه قویه‌بیله‌جکلر-
ینی حکم ایتمکده ایدیسه‌ده وقت وزمانك
و پولتیقه‌نك نزاکتی حسبیله اکا دخی
آچه‌مامقده ایدی . نهایت برکون سلیمان
پاشا پدر عالیلرینی زیارته کله‌رك برچوق
صحبتدن والبته ژان پالئولوغك بلغارلر
ایله بالاتفاق استانبول ایمپراطورلغنجه
وقوعه کتورمکه چالشدیغی انقلابدن
دخی سوز سویلندکدن صکره سائر
حضار یرلی یرلرینه طاغلنجه روم ایلی
حقنده‌کی مافی البالنی حضرت پادشاه اول
شهزادهٔ عالی نژاده آچدقده سلیمان پاشا
حضرتلری یرندن قیام و یر او په‌رك آداب
عبودیتی اتمامدن صکره بو خدمتك کندیسنه
حواله‌سی قدر و منزلتنی عیوقه قدر اعلا
ایده‌جکی بیانیله شو ایشده فدای جان
درجه‌سنده غیرتده بولنه‌جغنی پدرعالیلرینه
تأمین ایلدی و بو تأمیناتله حضرت پادشا-
هك تبریکاتنه و دعای خیرینه نائل اولدی .

حضرت غازینك روم ایلی حقنده‌کی
تصمیماتی بو قدر کیزلی طوتمسنده وانی اول
امرده یالکز شهزاده سلیمان پاشایه تودیع
ایده‌بیلمش بولنمسنده‌کی اهمیتی قارئلرمز
تقدیر بیورمشلردر . بر اولکاده ایکی
ایمپراطور بولنور و اورایه برطرفدن
آسیانك امارات ترکیه‌سی و دیکر طرفدن
صرپلیلر بلغارلر کبی اوروپا ملتلری
تسلط ایتمکده اولورسه بو قدر مغلق بر
ایشده پارمق صوقوبده موفقیت دخی
امید ایلمك ایچون البته پك زیاده اهمیتله
طورانمق لازم کلور . بو قدر مهم برایشی

و بواسطهٔ آنکه ولد کرمیان بولایت این
دوست ضرر ونقصان پیش میکرد بطریق
دفع صائل بعضی از مخلصان بیرخصت این
مخلص درکوشمال توابع کرمیانیان سبقت
کرده‌اند حضرت کریم الشان الفت را
بکلفت تبدیل نمودن مناسب نمود . بلکه چنا
نکه رعایت خاطر ایشان میکنند جانب دا-
رئ مخلصانرا نیز ازدست نکذاشته بوا-
عث فتنهٔ طرفین را مصلحانه کوشمال دادن
را این دوست مانع نیست . وآنچه فی مابین
معهودست از فیض فضل حق تعالی
درحق او بز یادت وچون ازان جانب نیز
بموجب تنسم روایح اخبار وتوسم لوایح آثار
ثابت ومحقق کشت که کار حوزهٔ اسلام
طرواتئ تمام ونظامئ مالاکلام دارد ومصالح
آن دیار بحسن حراست او مهزب است و
اعداء دین ودولت ازبیم سیاستش معذب
همیدون در اعتداد واستبشار می‌افزاید و
وفور اعتضاد واستظهار برتواتر میدارد
ومزید عمر ورفعتش را بردوام خواسته می
آید قرین اجابت باد . وبجهت تهنیت فتح او-
لوباد بمبارکئ غزو وجهاد مولانا اعظم عالی

شهزاده‌لرینك بش حضرتلرینه توزیع ایده‌مدیکی خصوصنده‌کی اصابتی دخی تقدیر ایچون تا ازنیق محاصره و فتحندن و قره‌سی ولایتنك فتحندن بری سلیمان پاشانك پادشاه ثانی اولمق مرتبه‌سنده مسند وزارتی حسن اشغال ایتمسی دو- شونیلمیدر . حتی هنوز ازنیق والیسی اولدقلری زمان غازی اورخانك کندیسنه ویرمش اولدقلری منشور عالی شهزاده حضرتلرینك درجهٔ شمیتنی موازنه‌یه مدار اولدیغندن ازنیق فقره‌سنه علاوه‌سندن زیاده بوراده عرضی ترجیح اولنمق حسبیله متن میانه عیناً درج اولنمشدر . بناءً علی ذلك شهزاده حضرتلری دخی پدرندن الدقلری مأمو- ریتی بادئ امرده کیمسه‌یه افشا ایتمیه‌رك انی کندیلرینه برسر مکتوم عد ایلمشلر وهم ایشلرینی ذهنلرنده دوشونمك وهم ده سواحلی برکوزدن کچیرمك ایچون قپو

طاغی برزمانده ایتمشلر ایدی .

قپو طاغی اناطولی ساحلنده باندرمه ایله آیدنجق آره‌سندن مرمره دکزینه طوغری ایلروله‌مش برشبه‌جزیره درکه قره‌سیدن خلیج اولدیغی یرلردندر . مورخ هامر « آیدنجق » لفظنه « مهتاب » معناسنی ویردیکی بوراده بر بیوك خطا ایتمش اولدیغی کبی عثمانلی تاریخلری دخی مذکور ایدنجقده « تماشالق » دینیلان خرابه‌یی حضرت سلیمان طرفندن بنا ایدلمش قصر خرابه‌سی ظن ایدرك خطاده بولنمشلردر . هر نره‌ده ابنیهٔ قدیمه خرابه‌سی کوریلور ایسه بونلری انسان قوتنك کفایه‌سی حدودینك خارجنده بیوك کوره- رك مطلقا فوق البشر بر قوتله وجوده کتورلمش اولدیغنی حکم ایتمك اقتضا ایتمز . حضرت سلیمان بوراره هیچ کلمامشدر . بلکه آیدنجقده‌کی خرابه « سیزیق » نامیله

نهاد نجیب الدین عماد دام تأییده که جوامع علوم خاطر وقاد ایشانرا منقادست وسپر- دن بساط ملوك قدم عزیزش را معتاد و یمن نقابت اونرا مهمات ملك بدیدهٔ تحقیق مشاهد وحسن اجتهادش درمصالح دولت بمعونت توفیق مؤید ارسال رفت . تادر زمین بوسی شرائط خدمت ولوازم مودت مأنوسی بجای آورده آنچه بزبانی سپارش شده تقریر نماید واجوبهٔ صائبه اش را فرا کرفته بعد از تحصیل رخصت باین محب بجنت عودت کنان دررساند . انشاالله تعالی

اما بخواهی کردیسن زمره مرحمت نکذشته تفرقهٔ متمکنان این دیار را روانداردو همت عالی نهمت شهریاری بر صرف غزای غرا کرده وبفرق اسلامیان بجز شیوهٔ دوست داری ونیکوکاری روا ندارد . چه دنیا متاعی نیست که بنزاعی ارزد . ومعلوم دا- رندکه ولایت شرق منقسم درمابین حسن بك ابن چوبان بك وشیخ حسن نوین اعظم جلایری بود وچند نوبت والد جلایری چو بانیانرا منهزم کرده و ایشان در تنکنا وبی بی پروایی میکردند . لاجرم درتیه من تکبر

تیونن قدیم زمانندن قلمش و عسکره رومه لوله انتقال ایدرك محاربات جسیمه‌نك بریسنده خراب اولمش بر یردرکه و قلعه‌سی سرایلری تیاترولری قصرلری وسائر ابنیه‌سی غایت عالی و جسیم اولدیغندن خرابات مشهوره‌دن عد اولنور . حتی تواریخ عثمانیه‌ده مقید اولدیغی اوزره سلاطین عثمانیه‌نك بروسه‌ده انشا ایلدکلری ابنیهٔ خیریه ایچون اورادن طاشلر نقل ایتمش اولملری دخی اوراده‌کی مرمر ستونلرك وسائر بیوك طاشلرك بشقه یرلردن تدارك وجلبی غایت کوچ اوله‌جق قدر جسیم ونفیس اولملرندن نشأت ایتمشدر .

ایشته سلیمان پاشا حضرتلری بو آیدنجق خرابه‌سنده یوکسك دیوارلر و ایری طاشلر اوزرنده دکزی ودکزك قارشو طرفنده بولنان روم ایلی ساحلنی تماشا ایدر هم اکلنور هم دوشونور ایدی . بر قاچ آجه بك وغازی فضل بك واوروونوس بك دخی اوراده اولدقری حالده شهزاده حضرتلری ینه بحر تأمل وتفکره طالمغله بونلر سبب تفکر نه اولدیغنی سؤال ایلدکلرنده پدر عالیلرندن کندیسنه تودیع اولنان سر عظیمی انلره دخی آچدی . اول یاران صداقت عنوان و بسالت نشانك بو املی موقع اجرایه قویمق خصوصنده درحال شهزاده حضرتلرینه موافقت بیوره‌جقلری آشکاردر . همان او اقشام بر تقریب ایله قارشو یه کچه‌رك احوال مملکتی تحقیق ایچون بر دیل یعنی اسیر کتورمکی فضل بك ایله آجه بك تعهد ایلدیلر . آیدنجق موقعنده مرمره دکزینك عرضی پك واسع اولدیغی جهتله مرور کوچ اوله‌جغندن کورج یاخود غوروجق نام محلدن قارشوده واقع چنی یاخود چیمپ نام قریه‌یه کچمکه قرار ویردیلرکه چیمپ قلعه‌سی کلیبولی‌یه بر بچق

فقد تکسر چوبنیان منکسر البال و متفرق الخیال نابدید و پامال کشتند و تمامیٔ سلطنت ایران بجلایریان قرار کرفت . اعاذنا الله و ایاکم من نومة الغافلین . بالله تالله این تمثیل بطعن نوشته . بلکه بجهت آکاهیٔ جانبین وتنبه طرفین است که مبادا بغوای کرمیانیان باعث ضرر ونقصان ماوایشان کردد وندامت پسین هرکدام که روی نهد سودی ندارد دراین باب نیز هرچه رأی ایشان باشد مطیع و منقادیم و چنانکه دأب ملوك ماضیه انار الله براهینهم بود شرح کرده آمد ولایق مصادقت وموالات ومناسب موافقت ومصافات پیغامی داده شد . توقع بخلوص اعتقاد وکمال اتحاد مجلس سامی زید سمواً چنانست که بر عادت قدیم ریاض مودترا بعهاد نیکوکاری وجویبار بختیاری معهود و مرشوش دارد وصحائف محبت را بصور اخلاص مألوف ومنقوش ومکاتبات سارّه ومخاطبات بزرکوارکه نهال دوستی بدان مرشح شود وکمال اتحاد بدان مشرح کردد متواتر کرداند واز ظهور تباشیر دولت و وفور امداد حشمت هر وقت بشارت فرستد

... حدود مملکتده و شرق طرفنده و تمع
اولوب غوروجق دخی تمدانك مقتبلنده
اونعه وراده بوغازك عرضی همان همان
بر ساعتلیق اولوب بوغازی آتی برشیدر .

هامرك روایتنه کوره فاضل بك ایله
آجه بك بر صنداله راکباً بوغازی کچدیلر .
دیگر بر خبر روایته کوره بونلر
کوتوك کسه‌رك و صال یاپه‌رق اتکلکه
کچدیلر . هرحالده قارشو یه واردقلری زمان
باغلر ایچنده بر خرستیان بولوب درحال
اخذ و کرفتله ینه صندالرینه و یاخود صا-
لرینه بنوب غوروجه حضور شهزاده‌یه
عودت ایلدیلر . بیچاره خرستیان کند-
یسینك مقصدی ... اکتورلدیکنی حالم
یورك قورقوسندن تتره‌مکده ایکن لو-
ندیزنك حالمی ... انواع التفات و نوا-
زش ایله تکریم ایدرك کندیسنی دردست
ایتمکدن مقصد نه اولدیغنی بیلدیردکده خر-

ستیان حتی قلعه‌سنده کیرمسی قولای اولان
بر یری بیلدیکندن بحثله غاز بلره قلاغوز-
لق ایده‌جکنی تعهد ایلدی .

بو قرار اوزرینه حضرت شهزاده
اطراف وجواردن برطاقم صغیرلر غارت
ایتدیره‌رك درینی طولوم چیقاره‌رتوب
بونلری شیشیرمکله دجله و فرات نهرلری
اوزرنده یاپیلان کلکلر کبی کلك یاپدی .
دیگر بعض روایته کوره بو دیلری اینجه
اوزون کسدرك قایشلر یاپوب دیگر طرفدن
تدارك ایتدیردیکی احشابی بونلر ایله بری
برینه باغلاته‌رق ایکی صال وجوده کتوردی .
هر بر صاله قرقر آدم بندیلرکه شهزاده‌نك
بندیکی صاله آق سنقر و قزل اوغلان اوغلی
وقره تیمورطاش وقره حسن اوغلی و اینجه
قوجه اوغلی و بلبانجق اوغلی کبی امکدا-
ران آل عثمان بینمشلر وحاجی ایلبکی وآجه
بك وغازی فاضل وغازی اوزنوس بك

ونیت ... ... فرمایدند تقدیم
منت تمام درا تمام آن سعی صحیح تقدیم افتد
والسلام »

قره‌مان اوغلنك نامه‌سی بوراده بتدی .
... ... ایکی نقطه‌یه ...
اهمیت ویرمشلردر . برنجیسی ایلك تعرضك
... طرفندن وقوع بولدیغنه و قرما-
نلیلرك کویا پرنسك رخصتی اولمقسزین دفع
صائل مقصدیله هجوم ایلدکلرینه دائر او-
لان فقره‌در . ... کرمیانلر کبی کوچك
و عاجز بر امارتك قوجه بر قرمان امارتنه
تعرضی خاطره بیله صیغمزشیدر . ایکنجیسی
ایران طرفنده چوبانیلردن حسن بك ایله جلا-
یریلردن شیخ حسن ارەسنده‌کی منافسه‌یی
ذکر ایله نهایت مملکت ایرانك دست جلاریا-
نه کچمسی اخطارندن عبارت بولنان فقره-
در . قرهمان برنسی بو فقره‌یی طعن مقصدیله
یازمدیغنه قسم ایلیوز ایسه‌ده بوکا کیم اینا-
نور ؟ ایشته سلطان اورخان حضرتلری دخی
امیرومی الیهه شو جوابنامه‌یی یازمشدر .

صورت جوابنامهٔ اورخانی

« امیر کامکار و نویین نامدار سپهسالار

دخی دیکر صاله بخشلر . بونلردن ماعدا مقدارلرینی سکسانه ابلاغ ایدن قهرمانلر دخی الڭ زیاده یارارلقلرینه اعتماد اولنان ذاتلردن اوله‌جقلری طبیعیدر .

ایشته بو حالده برکیجه صاللری دریایه صالدیلر . آقنتیرلڭ دخی یاردمیله صاللر نقطهٔ مطلوبه‌یه واصل اولدیلر . برمحلده چمنی قلعه‌سنڭ دیواردن اشاغی‌یه آتیلان کوبره‌لر یوکسله یوکسله همان قلعه ایله برابر اولمشیدی . دلیل اولان خرستیان غازیلری بورایه دلالت ایتمکله جمله‌سی اورادن قلعه‌یه کیردیلر . اهالیٔ قلعه‌نڭ شویله بر باصقیندن خبرلری بیله اولمیوب برده ولولهٔ شبخون ایله جمله‌سی آیاغه قالقنجه بره‌قدر قلیچدن کچیریله‌جکلری مطالعه‌سیله قورقدیلر ایسه‌ده شهزادهٔ حکمت سمات بونلرڭ کافه‌سنی تأمین ایدرڭ شیخ برکیمسه‌نڭ قلنه بیله طوقنمدی و جمله‌سندن خدمت کشور کشایده مظهر معاونت اولمق ایچون تعهدات و تأمینات الدی .

تواریخ عثمانیه‌نڭ محققات تاریخیه‌دن اولمق اوزره افاده‌لرینه کوره او زمانلر مرمره دکزینڭ اناطولی ساحلی اهالیسندن کیمسه‌ده کمی اولمیوب سفائنڭ کافه‌سی روم ایلی طرفلری اهالیسنڭ مالی ایدیلر . ذاتاً ازمیددن مدانیه و بعده چناق قلعه بوغازینه قدر سواحل دریا تحت حکومت عثمانیه‌یه کیردیکی زمان سفاینه مالك اوله‌جق مرتبه‌لرده متمول بولنان یرلیر استانبوله طوغری چکیلوب کادکاری کبی یئی اهالی دخی هنوز کمی ایدینه‌جك قدر یرلشه‌مامش اولدقلرندن بو حقیقت حقائق طبیعیه‌دندر . حتی روم ایلی طرفنده بولنان روملر عثمانلیلرڭ او طرفه تعرض ایده‌میه‌جکلرندن دخی امین اوله‌رق مطمئن البال بولنورلر ایمش .

یونان وسرور دوران حضرت کامبخش و کامران ادام الله تأییده و حرس تسدیده بسلام و پرسش مجلس مانوف و مأمولست و مزید تربیت آواز لطف رأی ما منتظر و مأمول و بحمدالله و بمنه کار دولت و مملکت بکام ماست و تجدد احوال حضرت بروفق مرام ما و دور و نزدیك و ترك و تاز یك از ملوك کامکار و خسروان روزکار بتأیید کردکار در محبت و استظهار ما کوشیده صلاح خویشتن را در اتفاق و خیر خواهیٔ ما می بینند و علیعیان حدود اسلامیان و ملوك و بلاد اقصا متابعت ما را از فواید خود شناسند و ثمره و ارتفاع و ارتقاء قدر و منزلت از مشایعت ما می شناسند و ثمرهٔ آن از نشو و نماء شجرهٔ مطاوعت در روضهٔ اخلاص و جویبار طاعتداری بانواع اصطناع بجانسپاری می یابند و نتیجهٔ نیکوکاری را از اصناف الطاف باری مشاهدت میکنند و فیها لمن یشاء المزید . چند روزست که بجهت مبارکیٔ غزو و جهاد و تهنیت فتح اولو باد معتمد او نجیب الدین عماد اعاده الله بالخیر با مکتوبی مشحون باتحاد و داد رسیده است و بوصول آن از مطالعهٔ آن تعظیم

ریز سودی حسنلر ایده‌جك خیری وله‌یغی
حالده عثمانلیلرك دکز وزرندن اوچه‌رق
کچه بیله جکلرینی امید ایلیه‌جك
دکللر آ ؟ هله صال انشاسیله دریایی
عبور ایتك کیمسه‌دنك خاطر وخیالنه بیله
صیغه‌جق شیلردن دکلدر . بناءً علیه
قلعه‌یی فتح ایلدکدن صکره غازیلرك
اناطولی طرفندن روم ایلی طرفنه عسکر
کچیرمك ایچون محتاج اولدقلری سفاینی
کوکل رضاسیله ینه روم ایلی اهالیٔ
نصرانیه‌سندن تدارك ایلیه‌رك اناطولی
یقه‌سنه کوندرديلر .

لکن بوایشلرك کافه‌سی هپ او کیجه
کورلدی . زیرا خواجه سعدالدینك
تعیین وقتی خبرو یردیکنه کوره ینه
او کیجه اوچ یوز نفر دلاور سفاین ایله
روم ایلی یه کچدکاری کبی اوچ کون
ظرفنده کچیریلان عسکرك مقداری اوچ

بیکه واردی . بولایر واچه لیمانده‌رومك
برخیلی سفینه‌لری بولنه‌رق بونلرك آجه
بك معینه‌ده‌کی سوار یلر و حضه‌سیه
آتشه یقه‌لدقری دخی تاریخ التوار یخده
مذکور ایمه‌ده عثمانلی عسکر ینك نقلنه
خدمت ایتك استدکاری انجونمی یوقسه
دشمنه خدمت نقلیه‌ده بولنه بیلملری
احتمالاتنی منع ایچونمی یاقلدقلر ینه دائر
صراحت یوقدر . ایاسلونیه قلعه‌سنك
فتحی دخی شبو ایلك فتوحاتدن اولوب
درونده‌کی روم مستحفظلرینی اهل و
عیاللریله برابر اناطولی جانبنه کچیروب
قره‌سی ولایتنده اسکان ایلدیلر .

اشبوفتح مبینك ۷۵۸ سنهٔ هجریه‌
سنده وقوعه کلدیکی تواریخ اسلامیده
بالاتفاق معین اولدیغی کبی اوروپا
مورخلری دخی بونی ۱۳۵٦ سنهٔ میلا
دیه‌سنده اواق اوزره قید ایدرلرکه تمام

وفوداعتداد فرموده بهروقت برمضامین آن
مشتمل آکاهی رازی نمی‌شده ایم و شرین زمره و
سمع ارتصاد قایق وحقایق آن ملحوظ ومسموع
کشته و تحامد ماکه بندکان مخلص آنرا
شرفی تمام وکرامتی بزرك شمرند اختصاص
یافته درین وقت اورا باز کردانیدیم ودر
صحبت او از مقربان درکاه قدوة الخواص
... بك زبده قدره را فرستاده ایم و سپرس
رفته که چون یمین الدولة والدین حاکم کرمیان
عالیشان زبدت اقباله از دولت خاندان
رفیع البنیان مالی الان دقیقهٔ در موافقت و
جانسپاری فرو کذاشته نکرده ودر خدمت
ما بذرایع مؤکده کوشیده و آثار مشهوره
ومآثر مذکوره بر صفحات دولت ابد پیوند ما
کشیده و در پاداش آن نظر عاطفت ما بر
احوال او شامل وحظ او از حسن رعایت وکمال
شفقت پادشاهانه موفور و درحق او از
اعلاء درجه وزیادتیٔ مرتبه وتفخیم ذکر
وتعظیم قدر اندیشهای صادق داشته‌ایم
وداریم وچون دراظهار آثار خدمتکاری
که سعادت او درآنست ادخار نمودن لازم
کشته می باید که ایشان نیز باوی در سبیل

بزم تاریخ هجرتله توافق ایدر . عثما-
نلیلرك استقلاللری ٦٨٨ واستقلال تاملری
٦٩٩ اولدیغنه کوره بوتاریخلردن یتمش
و یاخود التی ایکی سنه صکره روم ایلی‌یه
مرورایلمش دیمکدر .

غازی اورخان حضرتلری شو مقدمهٔ
فتوحاتی سریعاً وعاجلاً ایلرویه کوتورمك
ایچون امارات متجاورهٔ ترکیه میاننده
الك قوتلی اولان قونیه امارتنه یعنی قرەمان
اوغللرینه برنامه یازەرق عسکرجه برمقدار
اعانەده بولنمسنی التماس ایلمش ایسەده او
حیتسزلر بو معاونتی دریغدن دخی حیا
ایتمامشلر ایدی . خوش دریغ ایتمش
اولدقلری بزجه عین اصابتدریا ؟ قرەمانیلر
قدر ادانیدن اولان حریفلره روم ایلی
فتوحاتندن طولایی بودولت الی الابد منتدار
قالەجغنه هیچ قالمیوب هر فتوحاته یالکز
کندی زور بازوسی سایه‌سنده نائل او-
لمشدرکه بوده بزم ایچون بر نعمت الهیه‌در .
انجق تاریخلرده قرەمانیلری الی نهایه بدنام
ایدەجك اولان شوفقره بر قیاء مخصوص
صورتده مقدمه‌لرده دخی بونشی ایچون
بو بابده‌کی اوراق مخابرەیی حاشیەمزك
میانه عیناً درج و بعض ملاحظاتمزی
دخی علاوه ایتدك .

روم ایلنه میسر اولان اشبو مرورك
او زمانلر عثمانلیلر میاننده نەقدر سرور
و سوینجی موجب اولدیغی قریباً کلەجك
طوتولر یله التون بایلاشدقرینی وکلاهلرینی
التون قاپلایەرق تزیین ایلدکلرینی وذکات
ایچون استحقاق شرعی اربابی بر فقیر بو-
لنەمدیغنی حکایەیه ابتدار ایلدیکمز زمان
قارئلرمز فعلاً دخی کوره جکلردر .
حالبوکه صکره‌لری روم ایلی طرفنده دوچار
اولدیغمز و بوکونه قدر دخی چکه کلدیکمز
مشکلات البته بو سوینجلری دوشونن

یکجهتی رفاقت دوستانه را باعث رفاهیت
عد کرده حصول مرضاة وصفای اعتقاد
مارا غنیمت بزرك شمرد واز موقعی که
سبب تغییر خاطرما کردد وحاصل آن جز
ندامت نباشد وازعاقبت آن جز وخامت نخیزد
اجتناب واجب داند . ملخص این معنی
آنست که پیش ازین طورغودیان راجهت آزردن
دهات نواحی کرمیان فرستاده ودست تطا
ول درآن کشاده آزار بسیار ونقصان
بیشمار وبرعایا وفقراء آن دیار کزند کرده وما
جواب فرستاده بودیم که هرکه دران دهها
نقصان ومخالفت کند حکم آن دارد که باما
کرده باشد ودرثانی الحال باین منوال نیز پیغام
ارسال کرده بودیم وکفته که از جانب دیکر
بیخبرما باآن تعلق میسازند ماجواب فرموده
بودیم که تصرف ایشان درآن دهها بحکم
فرمان ومقتضای مثال ما بوداست . واکنون
بهمان منوال است دیکر جواب نیامد تا ازدو
جانب آتش فتنه بالا کرفت وحالا عذرها-
نبسته جواب آن بحضرت ماحواله کرده
اند . خراب البصره چه می کوییم وخود
دانسته اند که حکایه جواب مبر برخط [illegible]

قارئلرمزك نظر دقت و حكمتلرنده جلب ایده‌جك
اوله‌جغی و ذاتاً دولت علیه‌نك یالكز آسیا
جهتندن ترقی ایدرك اوروپایه هیچ ده
التفات ایتمامسی لزومی حقنده مورخین
اخیره میاننده بر فكر مهم پیدا اولنمشدخی
اشبو مشكلات سبب اولدیغی مناسبتیله
احتمال كه شمدی بوراده سلیمان پاشانك
روم ایلنجه اشبو فاتحهٔ موفقیتلرینی كورن
قارئلرمزدن بعضلری برآه تحسرله «كاشكی
نه او زمان بو صورتله روم ایلی‌یه گچمش
و نه ده بیتمزه شو مسئلهٔ شرقیه دینلان
بلایی گتورمكده بو مرورایه سببیت گوستر-
مش اولمیوب‌ده اجدادمز اولانجه‌قوتلرینی
یالكز اناطولی‌یه حصر ایتمش اولسه‌لر
ایدی او ممالك اسلامیه‌ده دها زیاده
حضور وراحتله تأیید و تأبید حكومت
وسلطنت میسر اولور ایدی » دیرلر .
لكن بویله متحسرانه سوزلر حكمت
تاریخیه بالكلیه مغایر اوله‌جغنی دها
شمدیدن بو فكرده اولانلره عرض و تأمین
ایدرز . بزی مشكلاتدن مشكلاته صوقان
شیلر بز یالكز اناطولی قطعه‌سنده قالسه
ایدك ینه صوقارلر ایدی . بز روم ایلی
قطعه‌سنه گچنجه مغلوب ایلدیكمز اهالینك
كافه‌سنی مسلمان ایتمش اولسه ایدك مشكلات
معهوده‌دن ینه‌قورتیله‌مز ایدك . بو مشكلا-
تك اسبابی نه كبی شیلر اولدقلرینی انشاالله
تعالی بحثلری كلدكجه تفصیل و محاكمه ایلیه-
جكز . شمدیكی حالده شوراجقده سویلیه-
جكمز سوز شوندن عبارت قاله‌جقدر كه او
زمان اورخان غازی و سلیمان پاشا مرحوملری
روم ایلی‌یه بر بیوك حكمت اوزرینه مرور
ایتمش اولدقلری كبی انلردن صكره ذخیره
سریره‌سی ایله‌رده وارنجه‌یه قدر روم ایلی
فتوحاتنده دوام ایدنلرك دخی كافه‌سی
هپ او حكمته اتباع ایتمشلردر . او

وعت این دولت نهاده‌اند و پای كم آوردن
ایشان عجبست و باغوای نو خواستكان كه
در كمین طلب فتنه نشسته باشند و صلاح
خویش درفساد ذات البین شناسند التفات
نشاید نمود كه نااهلان در تهییج نائرهٔ خصو-
مت كوشند تا خویشتن در صف مردان كار
فرا نماید و فرومایكان بهر وقت بیهوده در
اندازند تا خود را در اعداد اهل تمیز عرضه
دهند و ناكسان هر یك گوهری را لعلی بر
میزند تا مكر در آید تسویلش بر تا اصحاب
مناصب برسند ایشانرا ازین دقایق غافل
نشاید بود . و تحقیقت باید دانست كه بهر
جانب كه اورا التجا كنند و بهر طرف كه التما
سازند از جانب مسابقت و مطاوعت ما كه
صلا همكنانست بر تحری رضا و تحصیل
مراد او مرجح و مقدم دارند و مصلحت خویش
برای متابعت هوی و فرو نشانند . و اكنون
قاعدهٔ الفت بعقد اخوت میان ما و برادر
اعز و اكرم ملك عالم و عادل ابقاه الله تعالی
حسن اهتمام و مرحمت و آن كار بكلی چنان
مقرر و مصوركه بجزئیات درآن عقد فتوری
ودران اندیشه قصوری پیدا نیاید و بقصد

حکمت ایسه شرق ایمپراطورلغك محو یله
بر ینه دولت علیهٔ عثمانیه‌یی اقامه ایتمك
حکمتیدر ۰ اکر شرق ایمپراطورلغی
محو ایتمامش اولسه‌لر ایدی اناطولی
قطعه‌سنده‌کی دولت اسلامیه نه‌قدر تأید
ایده‌جك اولسه ینه شرقك تسلطاتندن
قورتیله‌مامق طبیعی اولوب بو کونکی
کونده نفوذ حکومتمز هنوز طونه و بالقان
خطوطنه قدر کیروله‌مش ایسه روم
ایلی‌یه عدم تجاوز حالنده معاذالله تعالی
دولت عثمانیه یالکز اناطولیجه بلکه
بوقدرده پایدار اوله‌مامش اولور ایدی ۰
روم ایمپراطورلغی روم ایلیده و ترك
ایمپراطورلغی اناطولیده بولنمش اولسه
ایدی کلیبولی و بوسفورکی بوغازلرك بو
ایکی دولت ارەسنده مشترك قاله‌بیلمسی
محال اندر محال اولور ایدی ۰ چونکه
برقپونك برقنادینه بر و دیکر قنادینه بشقه
لری صاحب اولمق لازم کلور ایدی ۰
مقصد اصلی روم ایمپراطورلغنی محو ایتمك
اولدیغنه کوره عثمانیلرك طوغریدن
طوغری یه استانبول اوزرینه قصد
ایتمیوب‌ده طونه و صو ءنهرلرینی حدود
طبیعیه اتخاذ ایدرك بتون ممالکی الدقدن
صکره استانبول اوزرینه یورومسی
دخی پك مدققانه بر حسابدر ۰ زیرا
بورالری فتح ایدیموب‌ده استانبول اوب
اورته یرده هر جهتدن منفصل و منفرد بر
حالده قالمسه ایدی فتحی عادتا محال
درجه‌لرنده مشکلات کوستره‌جکی کبی
بعدالفتح دخی انی بزدن نزع ایچون کلی
هجومره دوچار اولور ایدی ۰ نصلکه
دها استانبول فتحنه قصد اولنمدیغی
زمانلرده بیله عثمانلیلرك روم ایلنه مرور
لری بالآخره روم شرقی ایمپراطورلغنك
محو ینه منجر اوله‌جغنی کورن عالم نصرا.

هیچ آفریدهٔ دست تغیر و تبدل بساحت آن نرسد
وکرد زوال و انتقال برچهرهٔ ان ننشیند و هر
زبانی را در تعبیر صورت آن حال یا تقریر حقیقت
آن کار مجال مقال نباشد ۰ ایشان نیز غایت
اقبال خویش درسعادت قبول خدمت ما باید
شناخت و ثبت بر احکام متابعت و استقرار بر
قضیت عبودیت لازم باید شمرد و بر جادهٔ
اتحاد و شیوهٔ وداد با نقد دور اسخ اعتقاد باید
بود و پی در مواظبت نیکو خدمتی بباید فشرد
و دست از دامن این دولت که تا دامن قیامت باینده
باد نباید داشت و اقطاعو باینان ازین حضرت
بایدخواست تا در حال مآل باحصول آمال
زندکانی تواند کرد و بمنتهای همت و قصارای
نهمت بقر دولت و یمن خدمت ما بتواند
رسید ۰ چه اکر برخلاف این اندیشه در خاطر
جای دهد و در بندکی نبندد همان از صلاح
حال او دور افتد و از منهج صواب بر
[illegible]
قبت آن وخیم و غایت آن ذمیم باشد والله الهادی
الی الرشاد و الموفق للسداد ۰ باید که ایشان این معانی
را بسمع خود بشنوند و صورت [illegible]
ببصر بصیرت بینند و قفه این دقایق بر محك

نیت دفعاتله اوزرمزه متفقین وصلیبیین
اردولری سوق ایتمشلردر ۰ اوزمانه قدر
بلغارلر صربلر و سائرلری روم دولتنك
دشمنی اولدقلری حالده ترقیات عثمانیه‌یی
کورنجه بو عداوتی عثمانلیلر علیهنه
چویرمشلر ایدی ۰ اما طونه و صاوه
نهرلرینه قدر بتون ممالك فتح اولنوب‌ده
عالم نصرانیت ایله استانبول ارەسنده
یوزلرجه ساعتلك ممالکی هپ ممالك
عثمانیه‌دن اتخاذ ایلدکدن وطونه وصا.
وەنك اوته طرفلری ایسه جنکاوران
عثمانیان ایچون دائمی بر دارالحرب عد
اولندقدن صکره ارتق اورو پانك استانبول
اوزرینه یوروبه‌بیلمسی مستبعدات ممتنعه .
دن عد اولنه‌بیلور ایدی ۰

ایشته بو حسن ترتیب ایله استانبول
فتح اولنه‌رق و اناطولی قطعه‌سی تعرض
اعدادن دائما امین قالوب روم ایلیده

تزیید قوت ایچون مهم بر انبار حکمتی
المسی سایه‌سنده‌درکه دولتمز بوکون
دخی بر دولت معظمه اولاق اوزره بقا
بولمشدر ۰ روم ایلی‌یه مروردن شمدی
ندامت کوسترلر حکمت تاریخیه مغایر
بر ندامت کوستردکلری بزجه محقق اولدن
اولدیغی جهتله شاید تاریخ عثمانی کبی
هیچ بر ملت تاریخنه قیاس قبول ایده‌میه.
جك قدر مهم و پر حکمت اولان بر تاریخك
روم ایلی‌یه عائد قسمنی هپ بو حس ندامته
مطالعه ایدوب کیتمسونلر دیه کندیلرینه
شو قدرجق بر اخطارده بولنه‌لم ۰
بزجه حقیقت محضه و قطعیه حکمنده
بولنان بو حقیقتی ایلرویه طوغری سائر
محللرده دخی اول قدر توضیح ایلیه .
جکمزکه بو بابده اصحاب ندامتده دخی هیچ
بر شبهه قالمیه‌جقدر دیه دهاشمدیدن کسوب
آته‌بیلورز ۰ بناءً علیه مطالعه‌جمزه

تفکروتدبر زنندتاعیار مصلحت معلوم کردد
واین نصایح‌را ازسرشفقت تمام‌شناسند واز
نتایج قضاءحقوق خدمت دانند و درمراقبت
حدود مصادقت بیفزایند و براقامت مراسم
موافقت توفرنمایند و کردار باکفتار برابر
دارندکه محاسن اقوال بر قراین احوال در
حضرت پادشاهان رواج نیابدوعرض مجاز
در صورت حقیقت بانظردور بین مادشوار
میسر کردد و یقین دانندکه اکراین اعمال‌را
مبتشر باشد وصحایف اخلاص را نالتر هر
روزلطف‌رای‌مادر بارهٔ او بر زیادت‌خواهد

بودوجریان‌احوال‌او بر نهج ارادت۰ واکر
ازین شیوه انصراف نمایدو از جادهٔ فرمان
انحراف کند و ازقاعدهٔ اخلاص بچسبد واز
حدد وستی فراتر شود پس دیرکاهی لوائح
عواطف‌مابعواصف‌هیبت بدل‌شودودواعی
سیاست‌ما فراجنبد و نوایر سخط ما فروغ زند
وصواعق‌خشم ما ظاهر کرددو آنکه مرحمت ما
بدان‌راضی نباشد برودو قواعد زجراندرآید
والسلام والاکرام »

جوابنامه‌ٔ اوزخانی بوردن دخی بولندی ۰
سلطان اوزحسن حضرتلرینك سیو

عثمانليلرك مبادئ ظهورنده روم ايلي وآناطولينك احوال جغرافيهٔ سياسيه سني مبين خريطهٔ مختصره در

ازمنهٔ ثلثهٔ تاریخیه وسعتلرینی ارائه ایلر کرهٔ مسطحه

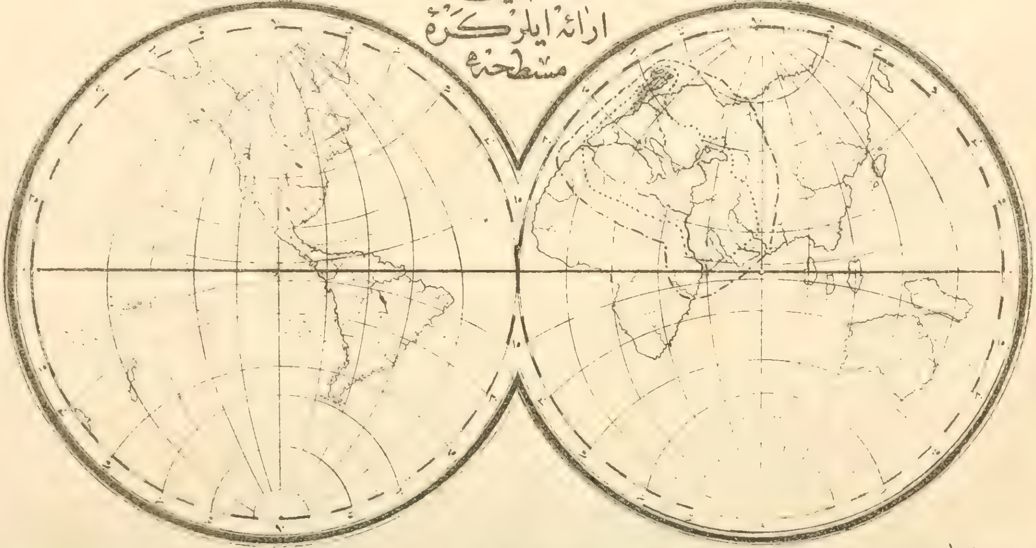

اشبو کرهٔ مسطحه تاریخك ازمنهٔ قدیمه ومتوسطه وجدیده قسملرنده کرهٔ ارضدن نه قدر یرلر معلوم اولدیغنی ارائه ایلر. شو (......) اشارتیله محدود اولان یرلر ازمنهٔ قدیمه ده معروف اولان عالمدر. شو (-.-.-.-) اشارتیله محدود اولان یرلر دخی ازمنهٔ متوسطه عالمیدر بو ایکی حدودك کوستردیکی یرلر هپ اوروپا وآسیا وافریقا قطعه لرینك بحر سفید وسیاه اطرافندن بولنان قسملرندن عبارتدر. اولوب ازمنهٔ جدیده دنیاسی ایسه کرهٔ مسطحهٔ مزده ارائه اولنان شکل ارضك کافه سنه مساویدر.

بوراده ختنده و يرلديكي وجهله اصل روم ايلى فتوحاتمزى حكايه‌مزده دوام ايديلم :

سليمان پاشا حضرتلرى اصلا وقت غائب ايتمكسزين قول قول غازيلرى روم ايلى قطعه‌سنك ايچرولرينه طوغرى سوقه باشلاينجه استانبول ايمپراطورى عثمانليلرك كويا بو صورتله نقض عهد ايتمش اولمرندن شكايت ايليه‌رك جنى تعهدسنك ردى مذاكراتنه كيرشمشيدى . انجق بو نقض عهد مسئله‌سنده روم ايمپراطورلغنك هيچ حقى يوق ايدى . زيرا فقره مخصوصه‌سنده تفصيل ايديله‌جكى اوزره استانبول صندلى ايمپراطورينه مشتركاً اجراى حكومت ايلدكلرى حالده ايكيسى برى برينه رقابتدن خالى قالميه‌رق مملكتلرى حقنده هردرلو مصيبتى جلب ودعوت ايلمكده بولنان قانتا كوزن ايله ژان پالئولوغ نام ايمپراطورلردن يالكز قانتا كوزن وقتيله ايمپراطور آندرونيكوسك غازى اورخانله عقد ايلمش اولديغى معاهده‌يى بالتقويه تزيين دخى سلطان اورخانه ويرمش و ژان پالئولوغ ايسه كرك قانتا كوزنك وكرك سلطان اورخانك دشمنى كبى تلقى اولنمقده بولنمش اولوب ١٣٥٥ تاريخنده ايسه قانتا كوزن بو قدر مختل اولمش بر دولتى احيا قابل اوله‌ميه‌جغنى بالتيقن غيرتنده فتور كتوروب استعفا ايتمش وصندالئ حكومتده يالكز ژان قالمش ايدى .

بناءً على ذلك ژان پالئولوغ غازى اورخان ايله معاهد و دوست اولمدقدن بشقه بالعكس دشمن دخى اولديغندن بو دفعه روم ايلى يه تخطى وتجاوز برمتفق دولت مملكتنه دكل بر دشمن دولت مملكتنه تعرض ديمك اولدقندن شو ايمپراطور ژانك سرزنشلرينه هيچ ده حواله‌ٔ

جوابنامه‌لرى پك زياده اهميتله تدقيق اولنه‌جق بر نسخهٔ سياسيه‌در . قره‌مان اوغلنك نامه‌سنده حقسزلق كرميان پرنسنه اسناد ايلملك ايستنلديكى حالده غازى اورخان بو يولده كى اكاذيب مغفلانه‌يه قاپيليه‌جقلرينى كوسترمك ايچون طورغودليلر كبى اشرانك ملعنتلرينى قره مان اوغلى نظرنده اثبات ايليوركه بو فسادك انقره اخيلرى مسئله‌سنى انتاج ايتمش اولديغى و فسادمنه كوره نصل ختام ويرلديكى متن تاريخمزده ايضاح ايدلمشدر .

بوندنصكره غازى اورخان حضرتلرينك كندى دركاه عالى‌جاهلرى ملجأ ملوك طوايف اولديغى اخطار ايتملرنده دخى بشقه‌جه بر حكمت واردر . معلومدركه قرمان اوغلى بوندن اول‌كى نامه‌سنده طرفينمزينده كى فساد بالآخره ايلريسندن بريسنك محويله‌مه‌كى دخى ديكرينك الده ايتمه‌سنه سبب اوله‌جق قدر واره‌جغنى مقام تهديدده بالايراد مثال اولمق اوزره دخى ايراندكى تبدلى كوستريور ايدى . بوندن مقصد « شو مباينتك نتيجه‌سنده بن محو اولورمده ملكم سنك الكه كچر » ديمك اوله.

سمع قبول ایدلمامش ایدی . بونك اوزرینه ژان اون بیك آلتون و یره‌رك جنی قلعه‌سنی استرداد ایتمك ایستینجه سلیمان پاشا بو بازارلغه رضی اولدی . زیرا کندیسی ایچون قلعه فتح ایتمك اول قدر مشکل بر ایش اولمیوب اون بیك آلتون مقابلنده بر جنی قلعه‌سنی صاته‌جق اولورسه دیکر طرفده فتح ایده‌بیله‌جکی دها بونجه قلعه بولندیغندن ایستدیکی قدرینی فتح ایده‌بیلور ایدی .

روم مورخلرینك روایتلرینه کوره شهزاده حضرتلری اشبو اون بیك آلتونی الدقدن صکره بروجه آتی حکایه اولنه‌جق وقوعات اوزرینه قلعه‌یی ینه ویرمامشلر . انجق بزم اعتقادمزه قالورسه پاره‌یی السه‌لر مضمنا ویررلر ایدی . پاره هنوز الینمزدن بو بازارلغی بوزه‌جق بعض احوال ظهور ایتمکله قلعه دخی رد اولنمیوب بالعکس فتح بلادده دوام ایدلمشدر .

عثمانلی تاریخلری بو وقوعاتی یك قیصه و نقصانلی یازدقلرندن و هامر ایسه عثمانلی تاریخلرینی ده بالمطالعه دها زیاده تفصیلات ویره‌رك حکایه ایدوب اکرچه بعض یرلرنده مورخلرك اختلافنی و غیرت نصرانیه‌سی کندیسنی حقایقدن بالکلیه تبعید ایتمکده ایسه‌ده بونلری بیلدیکمزدن ده بزم تدقیقا تمزله تمیزلنمك ممکن اولدیغندن بو احوالی ینه هامردن منقحاً و مصفیاً تحریره مباشرت ایلیورز :

هامرك قولنجه سلیمان پاشا روم ایمپراطورینك اون بیك دوقه آلتونی قبول ایتمسی اوزرینه ایمپراطور شهزاده طرفندن برقومیسر کله‌رك جنی قلعه‌سنك آناختارلرینی کندیسنه تسلیم ایده‌جکنه منتظر ایکن عظیم بر حرکت ارض ظهوریله روم ایلی طرفنده‌کی قلاع و بلادی فلا-

---

جق دکلدر یا! البته غازی اورخان مغلوب اوله‌رق مملکتی دخی الندن کیده‌جکنی اشراب و تهدید ایچون بو سوزلك سویلنمش اولمسنه شبهه ایدیله‌مز . ایشته سلطان اورخان شوردیلانه ادبسزلکی قرهمانلینك صورتنه چارپمق ایچون کندیسی آلتمش شهرك [illegible] وملاذ ملوك اطراف اولدیغنی اخطار ایدیور. که بو سوزی مبالغه دکلدر . زیرا قره‌سی کبی [illegible] [illegible] کوندرمش و کرمیان بکنك دخی عادتا عثمانلی

[illegible] بولنمشدر .

اما وقتیله قرهماندن روم ایلی سفری ایچون عسکر ایستمش اولمسی سلطان اورخانك بو نامه‌ده کوستردیکی وقار شاهانه‌یه [illegible] عسکر ایستمسی مجرد اجر و ثواب جهاده قرهمانلیلری ده نائل ایتمك ایچون اولدیغنی اوزمانکی نامه‌سنده تصریح ایتمش ایدی . قرهمانلی عسکر کوندرمدیکی حالده دخی غازی اورخان [illegible]

حالده رخنه‌دار ایلمشیدی . حالبوکه سلیمان پاشا فضل بك ایله آجه بکی کلیبولی اوزرینه کوندروب متانت واقعه‌سنه مبنی کلیبولی قطعیاً مقاومت ایلدیکی جهتله عثمانلیلر هجوم ایله فتحدن همان مأیوس ایکن حرکت ارضك وقوعیله بر دیواری منهدم اولدیغندن اوکدیکدن عسکر هجوم ایدرك اوراسنی دخی ضبط ایتمشلر ایدی .

کلیبولی مرمره دکزینك کلیدی مثابه‌سنده اولوب اورالرده بولنان قلاعك الڭ متینی بو ایکن ید عثمانیانه دوشوبده دیکرلرینك دخی فتحی محقق اولدیغنی سلیمان پاشا کورمکله نه‌چنی قلعه‌سنی نه‌ده بشقه بر یری ایمپراطوره ویرمیوب بالعکس روم ایلی طرفندن چکیردیکی قوهٔ جدیده ایله کشورکشالغه وسعت ویرمشدر .

هامر روم ایلیدن چکن قوهٔ جدیده میاننده برخیلی عرب دخی بولندیغنی یازیور ایسه‌ده بو زمانلر هنوز عربلق ایله عثمانلیلق اره‌سنده طاغلر وچوللر بولنمغله بو روایتك صحتی بزجه مشکوکدر . هرنه‌ایسه قوهٔ عثمانیه قلاع و بقاع متجاوره اوزرینه هجوم ایدرك قوکور و بولایر ومعلقره وایپصالا وتکفور طاغنی دخی فتح وتسخیر ایلدیلرکه بو نقطه‌لر بعده فتوحاتی دها ایلرویه کوتورمك ایچون دخی عثمانلیلره اس الحرکات اولمشدرلر .

هامر فتوحات مذکوره‌نك ۱۳۵۷ سنهٔ میلادیه‌سنده وقوعنی یازیورکه عالی چلبینك ۷۵۹ ده تعیین ایلدیکی تاریخ هجرته دخی موافقدر .

روم ایلی طرفنه اشبو مرور هامری ازمید وایزنیق فتوحاتی کبی موفقیاتدن زیاده دلکیر ایلدیکندن بریاندن زلزله‌نك هرطرفی خراب ایتمسی ودیکر طرفدن دخی اوسنه شدتلی یغمورلر وغایت مهلك صو-

---

کامله اولمشدر . ایمدی قره‌مانك قوهٔ عسکریه‌سندن نه‌امیدی نه‌قورقوسی اولمدیغنی دخی کوسترمك ایچون ایشته غازی اورخان حضرتلری قره‌مان اوغلنه «سن ده بنم دربار شوکت قرارمه قول اولمیه‌جق اولورسه‌ك سنك ده حالك یمان اولور» یوللو تهدیدات قهرمانانه‌ده بولنمشلردر .

بو تعظمك اصلا حقسز اولدیغنی و قره‌مان اوغلنك ادبسزلکلری اوجه کوریلان نامه‌دن زیاده اولدیغی کبی غازی اورخانك دخی بو نامه‌ده کوستردیکی تهدیدلری ایقاعه قادر بر صاحب قهر و تدمیر ایدوکنی اکلامق ایچون بو تهدیدنامه اوزرینه قره‌مان اوغلنك کوندرمش اولدیغی ذلتنامه‌یی کورملیدر . اوت بوکا ذلتنامه دیملیدر . زیرا بو نامه‌یی یازمق درجه‌سنده الچاقلغی قبول ایده‌جك قدر دنیاده قانی مردار هیچ بر انسان اولادی تصور ایدیلەمز . زیرا قانی تمیز اولان آدمز اولکی نامه‌ده قره‌مان اوغلنك ایتدیکی ادبسزلك کبی ملعنتلرده بولنمزلرکه غازی اورخان کبی حلیم وخلوق بر پادشاهدن بو یولده

غوقلر اوله‌رق خرابه‌زارلق ایچنده ترکلرك
یداسارتنه دوشمامك ایچون اختیار فرار ایلیان
اهالینك قاریلری وچوجقلری صوغوقدن
طوکملریله ارککلرك دخی عثمانلی عسکری
النده یاهلاك و یاخود اسیر دوشمسی اطراف
مذکوره‌یی تصلل آجینه‌جق برحاله قویدی.
یعنی درمیان ایلیور ایسه‌ده بوقیدلرده بر
مورخی شمرده کندیسی کبی نه عثمانلیلرغه
نه رومیلره تعمق اولنیوب بلکه مستقل
بولنان مورخی ترجیح اتمسی لازم کلان بی
طرفلغنه وراست کولمه بوحادثه نه قدر
منافی اوله‌جغی درکاردر. عثمانلیلر کیره
دکلری یرلری زلزله‌دن طاعوندن طغیان
میاهدن زیاده خراب ایدن برقوم اولسه‌لر
ایدی ... فتح ایتمش بولندقلری
یرلرده یوز سنه‌در اقامت وجولان ایلد.
کلری مدت ظرفنده طاش طاش اوزرنده
قالماسی لازم کلور ایدی. حالبوکه برقاچ

فصل بوقاروده عثمانلیلرك صلح ومسالمت
زمانلرنده و جوده کتوردکاری اثار عمرانی
هامر کندیسی دخی تصدیق ایدرك بر زلزله
بلاسندن صکره اولدیغی حالده دخی بعض
مملکتلری فتح اولنان اهالینك خرستیان
ایمپراطورندن امید عاطفت ایده‌جکلرینه
ترك ایمپراطورندن امید مرحمت ایلیه‌رك
یرلرنده قالدقلرینی بیره یازیور ایدی. شمدی
بر کوچك حدت متلهفانه ایله بوحقیقتدن
تباعدینه برمعنی ویره‌بیلمز.

بزم عثمانلی مورخلری ایسه مصائب
زلزله و آفات طغیاندن خسار دیده اولان
اهالینك صیانتی ایچون اوزمان سلیمان
پاشا عسکرینك وقوعبولان غیرتلرینی
یازیورلر. بوجولانلرده اهالیٔ منسوبه.
نك کوکلرینی ... عثمانلیلرك رأس حکمت
سیاسیه‌سی اولوب یالکز بر روم سردارینك
آصلادیغی حکایه ایدیورلرکه ودخی قوغور

تهدیدلره ... دوچار اولسونلر. انسان
فرضا حقسز اوله‌رق بویله برحقارته دوچار
اولمش بولنور ایسه دخی دنیایی فدا ایدر.
ده او حقارته مسکینجه‌سنه سرفرو اتمز.
ذاتاً نامه‌سنده «چه دنیا متاعی نیست که بنزا
عی ارزد» دین کیمسه‌یی دکلیدر؟ ... بر
متاع بولنه‌بیلورمی که ناموسدن قیمتلی اولسون؟
دوشونملیدرکه ... حریف
... بر
مملکتده فرمان فرما اولان بر پادشاهدر. هم
ده بیك دفعه جناب حقه نامنه قسملر ایلدیکی

وطلاق ... دخی آغزه الدیغی حالده
بالاخره بوعهدو پیمانی بوزمغه‌ینه وسیله اراـ
مق کبی بر فکر احتیاطکارانه ایله اوقدر
ذاتی افتقاری یمینی عهدی پیمانی درمیان
ایلمشدر. مسند نشین استقلال واقبال اولان
بر ... ایچون ... ایچون
دخی ... بوندن ... تصورلره بیله
...

ایشته قارئلرمزك ذهنلرینی بوصورتده
تهیه ایلدکدن صکره قهرمان اوغلنك ذلتناـ
مه‌سنی دخی بروجه آتی عیناً درج ایلیورز:

حصار ینك قوماندانی قلاقونیه نامنده بر آدم اولوب عثمانلیلرك مرورندنبری عساكر عثمانیه اوزرینه هجوملردن حالی قالمدیغی كبی بالخاصه كلیبولی محاصره ایدیلور ایكن اورانك قوماندانی ایله قرابتندن ناشی اكثریا علی الغفله خارجدن هجوملر ایله امر محاصره‌یی دائماً دوچار مشكلات ایلر ایدی . حضرت شهزاده بو حریفك مكر - لرینه مكر ایله مقابله یه قرار و یره‌رك الت مهارتلی قهرمانلردن بر قاچ نفرینی قوتكور حصارینه ایصال ایله قلاقونیه بر باصقین دها اجراسی ایچون قلعه‌سندن چیقار چیقمز همان قاپوب كتورملرینی امر ایلدیكندن ایشته اول مكار بو صورتله ایادیٔ عثمانیانده صید و شكار اولنجه قلعه‌سی قارشوسنده بردار ایدیله‌رك بو هیبتله قلعه‌ده‌كی تبعه‌سی دخی قلعه‌یی تسلیمه مجبور اولمشلردر .

حالبوكه عثمانلیلر بو صورتله اولوب استحقاق پیدا ایتمیانلری اصلا قیمزلر ایدی . تسلیمیت كوستروب تابعیت عثمانیه‌یی قبول ایدنلره عادتا عثمانلی معامله‌سی ایلدكلری كبی تابعیت عثمانیه‌یی قبول ایتمدكلری حالده عرض تسلیمیت ایدنلر حقلرنده دخی عسكر معامله‌سی ایدرلر ایدی . نصلكه ایشته ینه بو محاربات اثناسنده كلیبولی قوماندانی حین مغلوبیتنده استانبوله رجعتی استدعا ایتمكله اهل و عیالی ایله برابر كیلره بینه‌رك استانبوله عودت ایتمسنه ممانعت اولنمامشدر . عثمانلیلرك او زمانكی بو كبی معامله‌لری بو كون دخی قواعد حربیه‌جه مرعی اصوللردن دكلمیدر ؟

ینه مورخ هامرك روایتنه كوره روم ایمپراطوری شهزاده سلیمان پاشانك روم ایلنده‌كی اشبو جولانلرندن طولایی سلطان اورخان حضرتلرینه شكایت ایدرك شهزاده‌نك كیرویه عودتی ایچون امر ویرلمسنی

(ذلتنامهٔ امیر قرمان)

قال الله تعالی و هو اصدق القائلین ﴿یا ایها الذین امنوا اوفوا بالعقود﴾ و قال عز و جل ﴿و اوفوا بعهد الله اذا عاهدتم و لا تنقضوا الایمان بعد توكیدها﴾ اكرچه عاطفت مستمر و كرم مستفیض و انعام عام و شفقت بیدریغ و تیغ برنده و سپاه جهانكیر و حكم نافذ و سیاست شامل و قدرت بركمال خداوندعالم و خداوندكار اعظم شاهنشاه اعظم و سلطان معظم برادرم رفیع القدر و الهمم اعلی الله اوامره لطفاً و اطاع اعدائه عنفاً بحمد الله ازان مستغنی كردانیده است كه از بندكان در مطاوعت دولت خویش وثیقی حاصل كند و از خدمتكاران در مشایعت حضرت خود استظهاری طلبد . اما چون بجهت تألیف دلها و تسكین فتنها و برای تیمن و تفأل بنام باری عز و علا و جل و تعالی معهده میان اصناف ادمیان سنتی مألوف و عادتی متعـ ولـه كشته است و ممالیك را بار باب همم از ین باب مباسطت پیدا آمده و نواصی را با از باب هم درین شیوه مشاركت حاصل شده از حضرت اعلی احضره الله البشائر اكر سوی ادب نباشد محضا بجهت راستیٔ خود قسم یاد كرده می

رجا ایلدکده غازی اورخان حضرتلری
وقوعه کلان زلزله و طوفانك فتوحات
عثمانیه‌یی تسهیل ایچون طرف حقدن
احسان ایدلمش بر معاونت اولدیغی بیانیله
[illegible]
رد ایده‌میه‌جکلر بنی و بناء علیه شهزاده‌یی
کیرویه دعوت ممکن اوله‌میه‌جغنی جواباً
بیلدیرمشلر ایمش ·

[illegible] بر معاونت [illegible]
اولدیغی ترکلرك اعتقاد ایتلری بر صافد.
رونلق اثری اوله‌جغنی کوسترمکده
اولوب حالبوکه ایلروده سلطان مراد
زماننده ضرب ایتدیغی وقعه‌سنی حکایه
ایلدیکمز زمان کوریله‌جکی اوزره مجار
[illegible]
جغی اثناده نصلسه یاقه‌یی قورتارمش
اولمسی بیونه آصدیغی بر حضرت مریم
رسمنك معجزاتندن اولدیغنه ایناندیغنی مورخ

هامر جنابلری یازدقلری [illegible]
[illegible] تیورلر · [illegible]
مثللو عقایدی بو صورتله استخفافك حکمت
تاریخیه نظرنده هیچ بر اهمیتی اوله‌مز · بالعکس
احوال عسکریه‌یه عدد وقوفه دلالت ایلرکه
بوده بر مورخ ایچون نقصان صایلور ·
[illegible]
[illegible]
تقویه ایده‌جك اسبابك کافه‌سنه توسل
ایدلمسی توصیه اولنیور · بر عسکر کندی
[illegible]
ایسه او قدر موفق اوله‌جغی عسکری ارباب
[illegible]
بناءً علیه غازی اورخان ایچون عسکرلکك
الك مبارك معتقدات وحسیاتندن اولان
[illegible]
[illegible]
[illegible] ! او یرلرك ایادی عثمانیه چکمسی

کویم بایزد بایزد بزینهار ایزد بخدای که
[illegible]
بخدای که نهان وآشکارا در علم قدیم او یکسا.
نست بخدای که جان دادن و ستدن پیش قدرت
[illegible]
آز و نیاز نیست بخدای که ذات پاکش را و صمت
و نظیر و انباز نیست بخدای که بازگشت همه
آدمیان باوست و روزی همه عالمیان از اوست
[illegible]
صحیفهٔ مجد نام اوست بخدای که صمد و بیست
[illegible]

[illegible]
[illegible]
وعقاب را از نتایج طاعت وعصیان حکم
ایشان کردانید بالله الطالب الغالب المدرك
المهلك الحی القیوم الذی بیده ملکوت کل شیٔ
وهو السمیع العلیم که از ین وقت وساعت که
این عهدمی بندم واین سوکندمی خورم در
[illegible]
سلطانه واعزاعوانه صافیدل و پاکیزه اعتقاد
[illegible]
[illegible]

بر مرادالٰهی ایدی . زیرا روم شرقی ایمپراطورلغنك حالا توار یخده بر یوز قارەسی اولەرق حکایه ایدلمکده بولنان احوالی اهالی‌یی مظلوم و بیزار ایدرك ازجمله دها بوزمانرده برصندالیده ایکی ایمپراطور اوتورمقده و بونلر دائما بری بریله اوغراشمقده واثر رقابتلری اولمق اوزره دائما خارجدن داخل مملکته مداخلات مسلحهٔ اجنبیه‌یی دعوت ایلمکده اولدقلرندن بویله برفترت ایچنده بولنمقدن ایسه حکومت عثمانیه‌نك مساوات اساسی اوزرینه مبنی اولان ظل رأفتنده بولنمق اولی دکلیدر ؟ » دیەجك اولسه عجبا هامر کبی ارباب غیرت بو سوزك نرەسنه اعتراض ایده‌بیلورلر ؟ احتمالکه هامر دخی بومثللو تزییفاتی اصل حسیات درونه مخالف اولەرق یازار . زیرا کندیسی یکرمی اوتوز سنه عثمانلیلر میانده بولنوب کتبا- بلرینی اوقومش وکندیلرینی تدقیق ایلمش اولدیغندن عثمانلی ملتی اوروپانك بو یولده استهزالرینه لایق برشی اولمدیغنی وغلبات جهانکیرانەلری روم شرقی ایمپراطورلغی کبی اوزمانلرجه معارف و قملك مالك یکانەسی اولان بر ایمپراطورلق علیهنه وقوعه کلەرك بونلرایسه بعدالمغلوبیه اوروپایه هجرتله بتون قوهٔ قلمیەلرینی ترکلر علیهنه حصر ایلدکلری سببیله اوروپانك افکاری بزم علیهمزده دها اوزماندن بری بوزلدیغنی بیلور ایسەده مجرد اوروپا افکارینی تصحیح وتنویر ایتمك قابل اولمدیغی وکندیسی ایسه تاریخنی بزم ایچون دکل اوروپا ایچون یازدیغی مناسبتیله بومثللو استهزالرینی تاریخنك جملهٔ تزییناتندن اولەرق یوروتمش کیتمشدر .

ایشته ینه بو استهزالر جملەسندن اولمق اوزره هامر سلیمان پاشانك اشبو فتو

دارم وفرمان ومثال اورا امضاهما الله تعالی بامتثال وانقیاد علی قدرالامکان پذیره شوم و بقلیل وکثیراز مقتضای آن تجاوز جائز ندارم وبعداز طاعت خدای وفرمان رسول او علیه السلام مطاوعت این جهاندار صاحبقران که امروز بحمدالله مطاعست ولایت امر اوراست واجب ومفترض دانم ورضای مجلس اعلای اورا فهرست سعادت وقانون اقبال وعنوان حصول آمال خویش شناسم وروایی کارها وروای حاجت خود بدان وسیلت طلبم ودر بندکیٔ او از شقاق ونفاق که سوء مغبهٔ آن معلوم است احتراز نمایم وهرآنچه رأی انور او بدان راضی نشود ازان بپرهیزم وشعار دولت قاهرهٔ اورا دراقطار ولایتی که بمن بنده باز کذاشتست شایع وظاهر دارم وآنچه بخلاف مناظم مصالح ملك ودولت او نسبت کیرد نیند یشم ونفرمایم واشارت نکنم وباموال وممالك وولایتی که اختصاص تصرف دیوان خاص او دارد وآنچه بخدم وحشم ومتعلقان او متعلق باشد قدیم وحدیث موروث ومکتسب قصد بد نکنم ونفرمایم واکر کسی کند کائنا من کان باآن قدرکه مرا وسع طاقت

[illegible]
یکنی وعزیز مشارالیهك اثنای حرکتده
سلیمان پاشایه بر مولوی کلاهی هدیه
اتمسیله سلیمان پاشا دخی بو کلاهك فضیلتی
[illegible]
یازیور . فی الحقیقه بو مسئله تواریخ
عثمانیه ده دخی مقیددر . انجق سلیمان پاشانك
[illegible]
ویرلمسی زماندن بدأ اتمامشدر . اندن
[illegible]
[illegible]
مولوی تاجی کیپرلر ایدی . حتی درویش
کندیسنه سکهٔ شریفهٔ مولویه‌یی تقدیم
واهدا ایلدیکی زمان مجرد حضرت پیره
اولان محبتلرندن ناشی قبول بیورمش اوله
جقلری دخی طبیعیات اموردندر .
[illegible]
اولدقلری حالده درویش کلاهنی قبول

[illegible]
وار بونلق عسکرلك شانته اصلا مغایر
اولمدقدن بشقه سائر هر یرده کوریلان
امثالنه نظراً موافقدر بیله . بیوك قسطنطین
[illegible]
اولدیغی حالده نصرانیلکده دائرا ولان
علامت مذکوره‌یه اینانمش واو علامتك
[illegible]
فرانسزلر ژان دارق نام بر قزلك ویردیکی
[illegible]
[illegible]
هر یرده بومثللو بیك امثال کورلمشدرکه
تعداد ایده‌جك اولسه‌ق سوز اوزانور .
ایمدی بونلرك هیچ بریسی شایان استخفاف
اولمدقلری حالده عثمانلیلرك بومثللو حسیات
مقدسه‌لرینی شایان استخفاف کوسترمك
[illegible]
اوت ! سلیمان پاشا حضرتلری او

باشد در دفع آن بکوشم و اکر پیش از ین و
العیاذ بالله بر خلاف او و خلاف ملك او حکمی
فرموده ام و با کسی مواضعهٔ نهاده و یا پیغامی
داده یا نامهٔ نوشته ازان باز ایستادم و
[illegible]
[illegible]
[illegible]
تمام از سر کرفتم و در هیچ حال بهیچ وجه
[illegible]
ستکان و مطیعان و فرزندان بزرکوار او که
[illegible]

نفرمایم و اکر فرموده ام حکم باطل کرده ام
و اکر از منتقیان حضرت او سرکشته
اقبال برکشته ورق سلامت خویش در
نوردد و آفت خذلان روزکار اورا دریابد
[illegible]
[illegible]
[illegible]
دولت دستیار باشم و اکر از متعلقان و
[illegible]
پذیرد و مرا معلوم شود البته بدان هم داستان
[illegible]

كلاهدن بركت اميد ايتمش ايسه اميدى
بوشه دخى چيقمامشدر . تواريخ عثمانيه‌ده
بسط و تمهيد ايدلديكى اوزره اشبو روم
ايلى جولانده عثمانليلر اول قدر مال حلال
غنيمته نائل اولمشلركه عالى چلبينك روايتنه
كوره افراد عثمانيانك كافه‌سى زنكين و متمول
اولدقلرندن ايچلرندن بريسى ذكات ويرمك
ايستدكده ذكاته استحقاق شرعيسى اولان
بر فقير بولنه‌مامشكه فريضهٔ ذكات ادا
ايديله‌بيلسون . بوقدر ثروت و سامان
ايشته هامرك بركاتنه اينانه‌مديغى ينه او
مولوى كلاهى ايله اولچوله‌رك تقسيم
اولنمشدر . صحايف الاخبارده شويله محرر
دركه : « سليمان پاشا حضرتلرى مشايخ
مولويه‌دن بر عزيزك مريدى اولوب
باشلرينه مولوى كلاهى كيبرلر ايدى .
اول كونده النان غنائم طاغلر كبى ييغيلوب
غازى حضرتلرى باشلرنده اولان كلاهله
غزاته تقسيم بيورديلر . و امر ايدوب
كلاهلرينى مطلا ايلديلر . اول كوندن صكره
مطلا كلاه كيبرلر ايدى . و امرايه دخى
اول منوال اوزره مطلا كلاه كيمك
فرمان بيورلدى »

ايشته كوريليوركه حضرت شهزاده
صاحب مثنوى حضرتلرينك تاج بابتهاجلرينى باشلرينه كيمكدن بر بركت برمعاونت روحانيه اميد ايلمشلر ايسه بو اميدلرى
بوشه دخى چيقمامشدر . مقصد حاصل
اولدقدن صكره اسباب حصولى حقنده
اوكبى معنوياتك بالكليه اجنبيسى اولانلرك
ايده‌جكلرى اعتراضلر بر پاره ايتمزلر .

مورخ هامر اشبو كاليبولى فتحندن
صكره هرسنه عساكر عثمانيه‌نك اناطوليدن
روم ايلنه چكه‌رك ياز موسملرنده فتح بلاد
ايله اشتغال ايلدكدن صكره بو عسكرك قسم
كليسى قيش موسملرنده ينه اناطولى‌يه چكد.

اكر كسى از حشم و خدم او يا از آن امراء
او در زمرهٔ اشقيا معدود كردد كريخته
پنهان يا آشكارا پيش من آيد يا بر ولايت من
كذر كند و مرا بر آن وقوف افتد و دست
تدارك بدان نرسد در باز فرستادن و بحضرت
چنانكه فرمان باشد در امثال آن فرمان تأخير
و توقف نپسندم و البته امتناع نكنم و بهر
مهم كه دولت اورا روى نمايد و بفرستادن
حشمى در كفايت آن فرمان دهد اكر عذ-
رى ظاهر كه در محل قبول آيد نباشد و بعد
از امكان مدد بخدمت فرستم و تقصير و تها-
ون نورزم و باعتذار باطل تمسك روا ندارم
و با دوستان دولت كه دائم ايدهم الله دوستى
كنم و با دشمنان حضرت او كه شناسم دم
هم الله طريق دشمنى سپرم و بمخاصمت ايشان
مجاهرت پيش كيرم و با هيچ مخالف ملك او
بهيچ نوع سازكارى و كارسازى نكنم و اكر
كسى خويشاوند مرا از جملهٔ خدمتكارى
و مطاوعت او بجنباند در مقام خدمت
ثبات قدم نمايم و بملك و ولايت از انواع دنياوى
كه مرا قبول كنند فريفته نشوم و خويشتن
در عداد جماعتى نكاه كه [illegible] اوباش الذين

یکی و بوجهله سلطان اورخان زماننـدن
صکره دخی رعایت اولنه کیتدیکنی و ترکار
[illegible]
[illegible]
[illegible]
اورالرده اهالیٔ جدیدهٔ اسـلامیه ایله رو-
ملرك قاریشدرق هرحالده عثمانلیلاشدیرلد-
یغنی اخنار ایلدیکی صرهده سلاطین عثمانیه
ایله برابر چکن جنـکاورانی « مـدهش
سورولر » دیه تعبیر ایدرك بوعسکرك هنوز
اوروپاده بیله امثالی موجود اولمیان عسا-
کر منتظمهدن اولدقلرینی اونوتدقدن ماعدا
[illegible]
تکرار عودتلرینی اخبـار ایدهجك کندیسی
اولدیغنی و بو وقعهیی کندیسندن صکره
کلهجك مورخزه ترك ایدرك کندیسی ایسه
یالکز او زمانکی اسـفارنی [illegible]
[illegible]

رانه برصورتده یازییورکه بومثللو غرضکار-
لقلر اون سکز جلد اوزرینه مرتب اولان
و [illegible] نسبتیله اهمیتی هرحالده قابل انکار
اولهمیان او قوجهمان تاریخ ایچون حقیقة
موجب تأسف برذل مقامنه قائم اولیور.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
فوچه نام محلده جنویزلر النده اسیر ایکن
استانبول ایمپراطوری ژان پالئولوغ یوز
[illegible]
[illegible]
سلطان اورخان بوایلکی دخی اونوتهرق
روم ایلی تجاوزاتنده دوام ایلدیکنی یازییور
[illegible]
[illegible]
[illegible] و مراد و قاسم چلبی اسمنده اوچ اوغلی
[illegible]

[illegible]
کسی مرا بر دشمنی و مخالفت او اغرا کند دشمنی و
[illegible]
نکنم و اکر مبادا کسی قصد بذات مبارك و
[illegible]
[illegible]
[illegible]
برسد اورا باز نمیم و هیچ چیز از مصالح و
مفاسد ملك او که دانم برو پوشیده ندارم و
[illegible]
باعتقادی که برآن عاطفت دارم استمدادی کنم

ومرا بنجاح مراد مستظفر کنند و تشریف
[illegible]
حشم خویشرا کوش باز می دارم مصالح
ایشان [illegible] از خویشتن
جدا ندانم و بیکانه ندارم و در حسن معاشرت
و [illegible] موازرت با ایشان مراسم خواجه
تاشی و اخلاص فرو نکذارم و چون اجا-
[illegible] خواشند بر نکویی اجازت دهم
[illegible]
[illegible]
[illegible]

وفات ایتمش بولنمسندن عبارت اولمغله هلال
مرك بوخلیل مسئله‌سنی نره‌دن چیقاردیغنی
اكلایه‌مدق .

شهزاده سلیمان پاشا كلیبولی شهرینی
كندیسنه قرارگاه اتخاذ ایدرك درحال
اورایه عالی بر سرای بنا ایتدیرمشیدی .
حاجی ایلبكی دخی قوكوری مركز اتخاذ
ایتمشیدی . بعده سلیمان پاشا دیمتوقه‌یه قدر
ممالكی فتح ایدرك توسیع حدود ایلدیكی
كبی حاجی ایلبكی دخی چورلی و خیره بولی
یه قدر اوزانوب آجه‌بك ایسه الیوم كندی
نامنه منسوب اولان آجه اووه‌سی طرفلر-
ینی تسخیر ایتمشدر . اگر سلیمان پاشا حضر
تلرینك عمری وفا ایتمش اولسه ایدی بو
فتوحات مؤخراً صورت حصولندن زیاده
محیر عقول اوله‌جق برسرعتله طونه سوا-
حلنه قدر واره‌جغی دركار ایدی . انجق
قضانوعندن وقوعه كلان برموت ناكهانی
اول سردار اعظم اول شهزادهٔ مكرم
حضرتلرینی شو مقدمهٔ فتوحاتك بیله
بحق صفاسنی سورمكدن منع ایتمشدر .
شویله كه :

اوزمانلر غزیلر ایچون دائمی جنسك
تعلیمی صید و شكار قضیه‌سی ایدی .
حتی دها صكره‌لری صید و شكار دولتجه
تشریفات رسمیه‌دن اوله‌رق یكی چری
صنوفی « زغره‌جی » و « صامصونجی »
كبی عنوانلر ایله هپ لوازم صید و شكار
اوزرینه منقسم دخی اولمشلردر . سلیمان
پاشا حضرتلری دخی بشقه ایشی اولمدقجه
صیده چیقارلر و كرك كندیلرینی كرك معیتی
خلقنی بوصورتله دائماً كوبه‌ونزوله آلشدیرن
و پشكین برحالده بولندیررلر ایدی . بر
كون ینه بولایر اطرافنده صید و شكار
ایلر ایكن اوكارندن بر یبان قازی قالقدی .
اكلاملی سلیمان پاشا كندی جنديلكنه

ایشان مسلم و مستخلص كردد تصرف جز در
نصیبی كه مرا از حضرت مفروز و معین فر
مایند محظور شناسم و درجملهٔ این معانی و
شرائطها بر همه ده و در هر چه بعضدست درازی
خداوندباز كردد مساهلت و مداهنت و نفاق
تقصیر نیرزم و روا ندارم بالله كه چنین كنم و بدین
عهود و مواثیق من اولها الی آخرها مادام كه
خداوندكار عالم اعلی الله كلمته با من بنده بر
سر عاطفت و شفقت باشد و بشرائط استظها-
ری كه بنده را ارزانی داشته است قیام فرماید
وفا نمایم و اگر بعضی ازین عهود و بجه ... را
بوفا نرسانم یا در تغییر این عهد تأول بل طلبم
ورخصت جویم واستثنا اندیشم از خدای
تعالی بیزار شدم و خدای ازمن بیزار باشد
واز حول و قوت ایزدی بیرون امده باشم و اعتماد
بر حول و قوت خود كرده و خدای را
﴿ تعالی عما یقول الظالمون ﴾ انباز و شریك
نهاده باشم و یكانكی اورا وحده لاشریك له
منكر نشده و اگر ازین جمله سوگند یكی را
ازین جمله خلاف كنم و مهر و ملك و ...
مراهست بر مسكینان مكه و مدینه سبیل
باشد و مرا جواز تصرف نی و ... بنده

نه قدر اعتمادلی بر شهسوار ایمشلرکه اوچان قازك ارقه سندن آت صالدیردی . مطلقا قاز یره یقین اوچمقده اولمیدرکه یا قلیج ایله اورمق و یاخود ال ایله طوتمق کبی برعزم ایله بوحرکتی ایتمشلردر . واقعا بعض تاریخلرده قاز ارقه سندن طوغان صالدیر- دقلری وطوغانك ارقه سندن دخی کندیلری آت قوشدیردقلری مقیدایسه ده طوغانك بیان قازینی چاربه میه جغنی وطوغان صالدیرانلرك طوغان ایله شکاری آره سنده کی نتیجهٔ مبارزه‌یی کوزه‌ته‌جکاری درکار بولندیغندن سلیمان پاشانك حرکتی حقیقةً شجیع برسوارینك جسارت ایده‌میه‌جکی حرکاتدن اولدیغنه شبهه قالمز .

سیدکاهچ لیدق وعارضه‌لی برمحل اولوب التنده‌کی آت شدت سیری حسبیله اباق سورچدیره‌رك یووارلندیغی کبی اوزرنده‌کی بلند نژاد دخی زمین هلاکه سریلی ویردی .

٧٦١ سنه‌سنی برسنهٔ ماتم ایدن بوقضانك وقوعی عثمانلیلری نه قدر دلخون ایتمش اولدیغی تفصیله محتاج دکلدر . زیرا بووقعه روم ایلی اسفاریٔنی ولوکه برمدت جزؤیه ایچون اولسون تأخیر ایده‌بیله‌جك قاله‌جق اولسه بیله تأثیری پك مهم اوله‌جغی درکار ایکن فضله اوله‌رق برده عثمانلیلرك اوروپایه مروری اوزرینه عالم نصرانیتك تمام تهیجی زماننه وبو تهیج اوزرینه عثمانلیلره قارشو براهل صلیب ترتیبی تدارکاتنه مصادف اولمغله بوبوزدن دخی اهمیتی آرتدقجه آرته‌جغی درکاردر .

معیت شهزاده‌ده بولنان ارکان اشبو فاجعه‌یی حضرت سلطان اورخانه نصل عرض واخبار ایده‌جکلری خصوصنده متحیر ایکن برده دکز جهتندن اتمش بر سفینه‌یه راکبا اوتوز بیك کشیلك برنصارا

که مراهست از بندکیٔ من آزاد باشد واکر این جمله‌یکی را ازین خلاف کنم و بل هر خون ناحق که ازعهد آدم تا منقرض عالم ریخته اندوخواهند ریخت بخویشتن پذیرفته باشم واکر خلاف کنم ازجملهٔ آن طائفه باشم که ﴿الذین یشترون بعهدالله وایمانهم ثمناً قلیلا﴾ واکر این جمله ویایکی را ازین خلاف کنم هر منکوحهٔ که بعقد نکاح درحبالهٔ منست وخواهد بود خصوصا زاهده خاتون بنت اسحق بك دامت عصمتها از من بسه طلاق هشسته باشد چنانکه بهیچ وجه درهیچ مذهب ازمذاهب اسلام امکان تصحیح عقدنکاح نبودمن بنده این جملت را قبول کردم و بدین شرط سوکند خوردم ونیت خداوندکار اعلی الله شانه داشتم و بدین جملت خدای تعالی را ﴿وکفی بالله شهیدا﴾ فرشتکان وارواح انبیا وحاضرانرا کواه کرفتم والله ولی التو- فیق نعم المولی ونعم الرفیق الشفیق .

قرمان اوغلنك عهدنامه‌سی بوراده ختام بولدی .

برآدمك کندینه امنیتی اولسه بیلری

قوهٔ عسـكر يه‌سى دفعةً ظهـور ايدرك
كيلرك ياريسى طوزله وسيدى قواغنه اون
بشبيك عسـكر دوكزمى ؟ خواجه سعد -
الدينك روايتـنه كوره بو دشمن شهزاده‌نك
وفاتنى اوقدر متعـاقب اوله‌رق ظهـوره
كلدى‌كه بولايرده وقـوع وفات شهزاده‌دن
هنوز كليبوليده و نه‌ده اطراف وجوارنده
كمسه‌نك خبرى اولميوب بنـاء عليه اوتوز
بيك عسكرك ديكر نصفى كليبولى بوغاز ينى
طوتمق ايچون اول طرفه واردقده اورا -
لرده بولنان عسـاكر عثمانيه دخى بومقدار
دشمنـه مرام اكلاته‌جق درجه‌ده اولمد -
يغندن استمـداد ايچون حضـور شهزاده‌يه
آدملر كوندرمشلر ايدى ٠

كلان آدملر طوزله‌ده دخى عسـاكر
عثمانيه‌نك اون بشبيك دشمنه مرام اكلاته -
بيله‌جك بردرجـه‌ده اولمـديغنى كوره‌رك
متحير اولمشـلر ايدى ٠ واقعـا تاريخلرده
عساكر عثمانيه‌نك مقدارى تصريح اولنيور
ايسه‌ده اون بشـبيك دشمن قارشـو سنده
خوف و يأسلرى او يله برصورتده تصوير
اولنيوركه مقـدارلرى كرچكـدن پك آز
اولديغى اكلاشيليور ٠ چونكه عثمـانليلر
دشمن ايله قارشو قارشو يه كلدكده كندى
آزلقـلريله انلرك چوقلقـلرينه غلبه قابل
اوله‌ميه‌جغنى كوره‌رك بارى شهزاده حضر -
تلرينك مزارلرى اطرافنـده جمله‌سى بره
قدر قرلمق قراريله مدفن مبارك سليمانى‌يه
طوغرى رجعت كوسترمشلر ٠

اشبو رجعت اوزرينه دشمن كنديلر -
ينى تعقيب ايلديكى حالده تمام مزاره‌تقرب
ايلدكلرنده افراد اعدانك صانكه بر بيوك
قوت كورمشلر كبى ترسنه پرسـنه قاچمغه
باشلاديغنى غازيلر كورنجـه حـيرتلرى بر
قاتدها آرتمش ٠ مع هـذا دشمنـك فرارى
او يله جعـلى بر قاچامغه بكزه‌مديكندن هر

بو قـدر چوغالتمز ؟ ايشـته اصل دنائت
بالآخره رعايت ايدلميه جـك اولان
خصوصات ايچـون بوقدر آغر يمينـلرى
چوغالتمقدر ٠

قره‌مان اوغلنك اشبو عهده وفا ايده -
جكى اوزمان دخى مأمول اولمديغى كرميان
امارتنك غازى اورخانه جواباً يازديغى بر
عريضه‌ده درميان اولنمش و بو يمينلره محضا
ذات شاهانه ايله كنديسنك حسن طويت
وراسىٔ اعتقادلرندن طولايى ايناليه بيله -
جكى بيان ايدلمشدركه بر وجه آتى اوراق
مذكوره‌نك دخى صورتلرى درج اولنديغى
زمانا اكلاشيلور ٠

سلطان اورخان حضرتلرى قره مان
اوغلنك اشبو عهد نامه‌سى كلديكى زمان
درحال بر عينى استنساخ ايتديره‌رك و برده
مخصوص نامه يازه‌رق كرميانه كوندر -
مشدركه ايشته نامهٔ اورخانينك عينى شودر :

« جناب عزتمأب دولتنصاب عدالت
اياب محبت قباب حضرت امير اعظم كامياب
شيدالله تعالى بنيان عزه ودولته الى يوم الحشر
والحساب ٠ همواره ذات شريف بوفود

چه‌باد آبادی کوزه الدیران شجعان عثمانیان قلیجلری چکوب اوزرلرینه وارمشلر • او یله برقلیج آتمشلرکه عادتا کیسلر درونلرنده‌کی آدملردن بشقه دیل قورتلامامش • نهایت الده ایدیلان اسرایه مقدارجه غلبه کندی یلرنده ایکن نه‌سببه مبنی فرار ایلدکلری سؤال اولندقده « سزلك طرفدن شو یله برقهرمانك قوماندانی التنده عظیم بر عسکر بلوردی » دیه شهزاده مرحومك شکل و قیافتنی تعریف ایتملریله روحانیت شهزاده امداده یتشدیکنی اکلامشلر • کایبولیدن کلانلرك یانلرینه اشبو اسرادن قانه‌رق اعزام ایلدکارنده طوزله غلبه‌سی اوراده‌کی عساکر عثمانیه‌نك غیرتلرینی آرتدیردیغی کبی اسرای مرقومه اورایه کلان اعدا میانه کوندرلدکده کیفیت مغلوبیتلرینی انلره حکایه ایلدکاری زمان انلر دخی منهزماً رجعت ایتمشلردر •

مورخ هامر شهزاده مرحومك معا ونت روحانیه‌سنه بالطبع اینانمدیغی کبی کایبولی اوزرینه نصرانك وزملرده بحراً بو یله بر هجومی روم تاریخلرنده مقید اولمدیغی ده درمیان ایلیورکه واقعا بزدخی الزده بولنان اوروپا تاریخلرنده بو یله برقیده ظفریاب اوله‌مدق • مع هذا هامر عثمانلیلرك بعض مغلوبیتلرینی یازمدقلری ذهننده بولنوب حتی‌وکه بو یله برذهابی روملر حقنده دخی وقوعدن منع ایده‌جك برشی اولمدیغندن شمدی بز دخی دیرزکه روملر تجارتلر مغلوبیتلرینی سترایچون شووقعهٔ فوق العاده‌یی قید ایتمشلردر •

اشبو غلبهٔ ناکهانی وفات شهزاده‌دن طولایی قان اغلایان کوزلری براز کولدیرمش اولدیغندن بروسه‌ده بولنان حضرت پادشاهه هم وفات شهزاده هم‌ده وقوع

اقبال مأنوس ومهر دولت از بیم زوال محروس وایزد عزاسمه حارس ونصیر وحافظ وظهیر ✵ انه علی ذلك قدیر ✵ چون موارد مصافات از شوائب مباینت مصفا ومبراست وموائد موالات باقداح مخالصت کوارنده ومهناوشرط اتحادمستمر واساس دوستی مستقر از انساب جناب نموده انهاء شاهانه و انباء پادشاهانه آنکه درین ولا مکتوبی مشتمل برایمان مغلظه وعهود مجددهٔ مشدده‌ازجانب جناب مصا دقت انتساب مخالصت نشانکه ازجانب جناب حاکم قرمان یدت یامر نعته باقصدی خجستهٔ نکته‌دان دررسید و بعد از ان تضرع وعذر خواهی دست امید بر دامن احسان ما کشاده وکرفته بان شرط که بعد ازین با دوست ما دوست و دشمن ما دشمن بوده باشد وخلاف امر همایون ما وضعی نکند و اولیاء دولت مارا بوجهی نرنجاند و سر از کریبان اتحاد بر آورده پیراهن نفاق‌را قبا نکند و بجز جاده وفاق نپوید و بعلاء ایالات دعوای سر بلندی نکرده وچون دستار سر از پیچان ... مار ... و ... و

غلبه معاً عرض و اخبار قلنمشیدی · حضرت پادشاه ولد ارشد و امجدلرینك وفاتنه اوقدر متأسف اولدیلرکه غلبهٔ واقعه‌دن عادتا هیچ محظوظ اوله‌مدیلر · بو افتراق ابدی آجیسی غازی اورخان حضرتلرینك جانلرینه کار ایلدی · اندن صکره کندیلری دخی حیاتلرندن امید وار اوله‌مدیلر · فی الواقع ایکی آی صکره اولاد آجیسیله ترك حیات مستعار ایلیه‌رك جنت اعلاده فرزند ارجمندلرینه قاوشمغه کیتدیلر ·

عهد اورخان غازینك امراسنی بورایه قدر تفصیل ایلدیکمز فقرات تاریخیه‌ده یازمش اولدقکه بونلرك اعاظمی اصلاحات وتنسیقاته خدمت عظملرندن طولایی غازی اورخانك بیوك برادرلری علاء الدین پاشا ایله ینه اقربالرندن قره خلیل اولوب مؤخراً اودخی پاشالق عنوانی اله‌رق خدمت وزارته کلمشدر · هله شهزاده سلیمان پاشا کبی الحق خدمت غزاده یکتا بر سرداره موفق اوله‌رق دیکر سرداران ایله برلکده دولت جدیدهٔ عثمانیه‌یی احیا ایلمشلردر · شهزاده مرادك بر اردلق بعض سنجاقلره والی اولدقلری تواریخده یازلمش ایسه‌ده اندن صکره وقوعات حربیه اثناسنده شجیع اسملری تکرر ایتمامشدر · حالوکه کندیلری اوتوز بش یاشنده ایکن پادشاه اولدقلرندن عمر عزیزلرندن بو قدر مدتی مطلقا بوشه کچیرمشلر دکلدر · قره حصار والیسی اولدقلری جهتله پدرلری انك بیوك اشمیق قره‌سی اصلاحاتنه و بیوك برادرلری دخی اصل قوتی روم ایلی فتوحاتی کبی مهامه صرف ایلدکاری مدت شهزاده دخی البته ملك عثمانینك شرق طرفنده آسایش وانتظامی محافظه ایله اشتغال ایلمشدر · امرا و سرداراندن ماعدا حضرت

کو بالرا بجهت نکوخدمتی ما برکرفته در بار و یساق رسم لشکرکشی بجا آورد و آنچه ازین منوال نوشته بود صورتش را منشیان عظام ما نقل کرده مصحوب دراننده عمدة المقربین و الاعیان امین سلیمان زید قدره ارسال نموده شد تا بالتمام مطالعه کرده بهر شکلی که صلاح خداوندی در آن باشد اعلام کنند تا بموجب آن عمل نموده شود باقی مشافهاترا از مشار الیه چنانکه سفارش شده سؤال و اصغا فرمایند و بکفتهٔ او بالجمله اعتماد کنند زیاده چه نویسند که سعادت دارین مرزوق باد برب العباد و بمحمد و آله و صحبه الامجاد »

اشبو نامهٔ اورخانی‌یه کرمیان اوغلی طرفندن شو جواب یازلمشدر :

صورت جواب

« زندکانی مجلس همایون خداوندکاری جهان مداری کامکاری الله مخلد ظله العالی باقبال نا محدود و نعمت نا معدود بمعمار ... مساعد و باد نطق ادراك از احاطهٔ ... قاصر وجوامع همت بر کسب نیکونامی مقصور و ایزد عز اسمه در کل احوال ناصر با علام کامرانی و شادکامی منصور الی الیوم البعث ..

اورخان زماننده مشاهیر رجال علیه‌دن
قیصریه‌لی مولانا داود وتاج الدین کردی
و مولانا علاء الدین اسود و قیصریه‌لی
مولانا عبدالمحسن موجود اولدیغی کبی .
مشایخ واهل حالدن دخی کیکلی بابا وقره‌جه
احمد سلطان واخی دوران وآبدال موسی
وآبدال مراد و دوغلو بابا حضراتی
کورلمشلردر که بونلر اویله ساده‌جه برر
آبدال اولمقله قالمیوب ترقیات وتوسعات
عثمانیه ایچون دخی معاونت مادیه ومعنویه
لری اولمشدر . بناء علیه ترجمهٔ حاللرینه
دائر الده ایلدیکمز معلومات حاشیه‌لر قسمنه
درج اولنمشدر .

* * *

(سلطان مراد اول)

خلاصه — غازی خداوندکارك تاریخ
ولادت وجلوس وشهادتیله مدت حکومت
وعمری — شهزاده بایزیدك ولادتی —
سلطان مرادك شمائلی — روم ایلی اسفا-
رینك اهمیتیله برابر اناطولیده بر فسادك
دفعی ترجیح اولنمسی — لالا شاهینك
پاشالغی و بو بابده بعض محاکمات —
انقره‌نك ضبطی — مبادئ انشاآت
خیریه — ادرنه فتحنده قیصر روم ایلی
اسفاری — خمس شرعی وپنجك اصولی
— خمس حقنده بعض تدقیقات — فلبه-
نك فتحی — نصارانك عثمانلی علیهنه
محاربهٔ صلیبیه ترتیبی — بو بابده بر محاکمه
— صرب صیندیغی — لالا شاهینه
ایدیلان بر اسنادك ردی — خیرات
مرادیه — سنت دوکونی — راکوزه
جمهوریله معاهده — طغرا — بو بابده
تدقیقات و ملاحظات — هامرك سلطان
مراده علمایه رعایتسزلك افترامی —
بو افترانك ردی — روم ایلیده فتو-
حات — ادرنه‌ده انشاآت — بلغارستان

والمنور . درین ولا محجوب عمدة المقربین
والاعیان امین سلیمان اعاده الله بالخیر وحرسه
من الضرر والضیر فرمان سعادت عنوان
ومکتوب قدرتوان در رسید . بتقدیم رسانواع
بندکی وخشوع واصناف افکندکی وحضوع
استقبال کرده شرائط تعظیم ولوازم تکریم که
از جملهٔ فرائض دینیه وواجبات یقینیه است
بجای آورد ودقیقهٔ از فحوای ﴿ اطیعوا الله
و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم ﴾
فرو نکذاشت و بعد از وقوف بر مضمون مشار الیه
ونفس نفیس بصحبت خاص ومشافهه‌دانی
وختامهٔ کرامی بحری دید مملو از جواهر کرا-
نبها وجوهری یافت صاحب وقوف وخوش
الحان ونغمه سازی که بوی دشمنی وصورت عهد-
نامهٔ مجدد ولد قرمان بخط منشیان عالیشان
خداوندکاری نوشته وارسال کرده بودند آن
نیز بتمامه معلوم ومفهوم کشت . در آن باب
چه کوید که بهیچ کار ایشان اعتماد روا نیست
وچون توابع ابلیس بجز حیله وتلبیس کاری
ونعره‌ای ندارند پس چه کونه سوکند ایشانرا
باور توان کرد . لکن چون اسلام واعتقاد
حضرت خداوندکاری خلد ظله السامی در

وصربستانه طوغری توسیع حدود — پرنس قسطنطینك تابعیت عثمانیه‌سی — بوبابده ملاحظات — دولتلو قواق — بعض مأموریت علیه‌نك مبادیسی — دسپوط طاغنك جنوبی دامنلرینك ضبطی — نیش قلعه‌سنك فتحی — صرپ قرالی لازارك و متعاقباً بلغار قرالی سیسمانك تابعیت عثمانیه‌یی قبولری — صلح واصلاحات — شهزاده بایزیدك مشهور دوکونی — کرمیانك الحاقی — حمیدك مبایعه‌سی — بوسنه‌وهرسکه‌قدرجولان — ساوجی بکك عصیانیله عاقبت حالی — صوفیه‌نك بر خدعهٔ غریبه ایله فتحی — قره خلیلك وفاتیله صدارتك اولادینه انتقالی — قره مانلیلرك فسادی و تأدیبی — عثمانلیلرك ایلك انهزامی — بوانهزامك انتقامی — فتوحات شمالیه — قوصوه ملحمهٔ کبراسی — سلطان مراد زمانك بعض رجال مشهوره‌سی —

« ایضاح »

دها جلوس همایونلرندن اول « غازی خداوندکار » دیه شهرت بولدقری روایت توار یخدن استنباط قلنان سلطان مراد اول حضرتلری پدری غازی اورخانك هنوز اون ایکی یاشنده بردلاور صفدر اولدقلری حالده کدیملری اوله‌رق داخل دائرهٔ زوجیتلری اولمش بولنان نیلوفر خانمدن ٧٢٦ سنه‌سنده تولد ایلمشلردر که بو تاریخ پدر عالیلرینك تاریخ جلوسی اولدیغی البته خاطرلرده‌در . تصادفات حسنه ولطیفه‌دن اولمق اوزره کندی تاریخ جلوسلری اولان ٧٦١ سنه‌سنده دخی خیر الخلف همایونلری شهزاده بایزید خان تولدایدرك کرك پادشاه نوجاه وکرك بالجمله امرا و سپاه زیاده‌سیله ممنون ومسرور اولمشلر ایدی . زیرا غازی

عالم عالمیان چون خورشید رخشان روشن ومبرهنست مصرع « هرکس زاعتقادخو- دش بهره‌ور شود » کوینداین محب دولت خواه‌نیزبنابران رضا می‌دهدکه اکراز روی عدم اعتقاد نیزقسم یادکرده باشد مابعیقده‌ٔ صافیهٔ خود اعتماد نموده مانع پذیرفتن آن نکشته عرضه می‌رودکه اکردرعقب این یمین دیکر مخالفت و معاندت آغاز کند هرآینه و مخلوقات زمین وآسمان که مسبحان خلاق رحمانند ظاهر وعیان کرددکه کناه وخطا ازجانب اهل ایمان نیست بلکه فساد ازتوابع ابلیسیانست وباقی مشافهاترا حسب الاشارة الشریفه باقاصد مشارالیه مکالمه کرده یکان یکان جواب صوا- بش را ازمومی الیه معلوم فرمایند که درهر خصوص ومأمور بندهٔ دولت خواهیم شد والامر اعلی »

بو ایکی نامه ده دقت اولنه‌جق شی غازی اورخان قره‌مان اوغلی حقنده القاب تعظیمیه یازدیغی حالده کرمیانك اثری ابلیسه- ندن عد ایتملری قضیه‌سیدر . دیمك اولیور که سلطان اورخان دشمننده‌دن اکثر کت کوستر-

اورخانك اوچ اوغلندن قسم چنى هنوز كوچك ايكن وفات ايلديكى كبى سليمان پاشا دخى قضاءً شهيد اولمريله وفات اورخان غازيده سلطان مراد حضرتلرى كلنلر سلطنتك ورد فريدى قالدقلرندن معاذ الله تعالى حال يزمردكيدن اول سلطان بايزيد كبى بر غنچهٔ تازه‌نك حصولنه جمله‌نك كمال اشتياقله انتظارى پك طبيعى ايدى ٠ حتى خواجه سعدالدين بو شوقله تولد شهزاده ايچون سكز بيت برده نظم سو يليدرك او زمان حصوله كلان ممنونيت عموميه‌يى بونده تصوير ايلمشلردر ٠

ايمدى غازى سلطان مراد حضرتلرى ٧٢٦ ده تولد و ٧٦١ ده جلوس بيورديلر يه كوره حين جلوسلرنده اوتوز بش ياشنده برقهرمان شوكت عنوان ايديلر ٠ بر خنجر غدر ايله جام شهادتى نوش ايتدكلرى ٧٩١ سنه‌سنده وقوعه كلديكندن بو حسابجه مدت سلطنتلرى دخى اوتوز بر سنه اولور وسن شريفلرى التمش بشه واصل اولديغى اكلاشيلور ٠ شو تاريخلرده بعض مورخلرك اختلافى وار ايسه‌ده اشهر و اصح روايت بزم ترجيح ايتديكمزدر ٠

ذات شاهانه‌لرى اورته بويلى دكرمى چهره‌لى بيوك قوچ برونلى ايرى شاهانه كوزلى چاتق اكلى قاشلى بيوك ديشلى خفيف اللحيه كردنى اوزون لطيف الصوره بر پادشاه ايديلر ٠ پدر وجدلرى كبى كنديلرى دخى كنيش صدرلى قوى بازولى بر قهرمان ايديلر ٠ پارمقلرى هم اوزون وهم ده قالين اولديغى ايچون پنجه‌لرنده‌كى قوت كرچكدن بر ارسلان قوتى ايدى ٠ شجيع و بهادر اولدقلرى قدر مرحمتلرى دخى غالب اولوب هله جوامرد لكلرينه نهايت يوق ايدى ٠

مكده دقيقه فوت ايتميورلر وكذلك دينك اوليورنه كرميان اوغلى كندى انقيادى بو صورتده تمش اونمندن دخى تماميله تشق ايده‌ميوب باخصوص كه اول اشرانك ايتديكلرى عهدلره و بنلره دخى امنيت واعتماد كوستريلميور ٠

شرنه بسه غازى اورخان حضرتلرى امير كرميانذن اشبو جوابنامه كانجيه قدر قرنه وقعه جواب بلمش ايدى ٠ حتى بو نامه‌ده كوزل ورودى اوزرينه و دخى كندى طرفندن قرمان امارتنه تأمين دوستيه دائر شو نامه‌يى يازدى :

صورت نامهٔ اورخانى

« جناب عالى رتبت معالى منقبت ايالتمآب حكومت نصاب الفائز بالدولة الراسخه والحائز لسعادة الشامخه اميرا عظم وخوبين اكرم حضرت برادرم الافخم المعظم والمحترم المكرم تحيات صدق وتسليمات وافى اتحاف نموده مابين را از كدر وكدورت خالى وعالى شناسند شرف ملاقاة بخير مقدرباد ٠ بعد ازين ولا على رغم الاعدا اظهار صدق وصفا كرده وعهد نامهٔ مجدد نوشته

برادر مهترلری سنان پاشا کبی کندیلری
دخی حضرت مولانایه محب اولدقلرندن
باشلرینه سکۀ شریفۀ مولویه کیدکلری
کبی سلیمان پاشانك سکه‌لری التون لوحه‌لر
ایله مطلا ایتملری عادتنه اتباعاً او دخی مطلا
ایدرك سکه اوزرینه خفیف وکوزل بر
صاریق صارارلر ایدی که حالا چلبیانده
وحضرت مثنویه‌ده کورلدیکی اوزره صا-
ریغی سکۀ شریفه‌نك کنارندن بر از بوقا-
رویه صاره‌رق بونه علیه سکه‌نك کناری
بر پارمق قدر کورینور ایدی . قرمزی
زنجفلی یاشیل توبدن خوش‌لانمقلر ایچون
اکثریا انی تلبس بیورورلر ایدی .

پدر و برادر عالیلرینك حین وفاتلرنده
روم ایلی فتوحاتنك هنوز مقدما تنده
بولنیله‌رق هله استانبول ایمپراطورلغنك
صرب بلغار ارناوت فلان قراللرندن
استمداد ایلدیکی دخی معلوم بولنمغله پادشاه
نوجاه حضرتلری دشمنی هیچ اولمز ایسه
ادرنه طرفنده قارشولامق ایچون درحال
روم ایلی‌یه چکمشلر ایدی . بعض تاریخلرده
عثمانلی فرقه‌لری یه بر نوع چاپوجی فرقه-
لری رنکی و یرلمك ایستنلمش ایسه‌ده بو حاللر
تاریخ عثمانینك منابع حقیقیه‌سی اولان
آثارك تدقیقنده تعمق ایدلمیه‌رك اکثریا
ظنه و وهمه اتباع ایدلمش اولمسندن نشأت
ایتمشدر . بوقسه روم ایلی طرفلری فتوحاتنی
اعلان ایچون دها غازی اورخانك اطرافه
یازدیغی فتحنامه‌لر حاشیه‌لرمز میاننده
مطالعه بیورلیلور ایسه اصل هدف الحرکه-
لری ادرنه اولدیغی و بو اسفارده اولدن
تعیین اولنمش بر پلان اوزرینه مبتنی
بولندیغی صراحة اکلاشیلور . مطلب
حقیقی استانبول اولدیغنده شبهه یوق ایسه‌ده
اوایله دخی بالمناسبه دیمش اولدیغمز اوزره
استانبولك اوروپا ایله ارتباطی کسیلمك

وبجهت وثوق اعتماد بغلاظ وشداد موکند
یاد کرده من بعد بدوستان این جانب دوست
وبدشمنان ما دشمن بودن را التزام نموده مبا-
لغهٔ افزون واخلاص ازحد بیرون تفصیل
داده . اعتقاد مانیز درفزود وبعد ازمشا-
وره باحباء این دولت صداقت نامهٔ دیکر
ازین جانب نوشته ارسال رفت که بوحدا-
نیت آن خدای بیمثل وبیهمتا وخالق ارض
وسما ومصور جملهٔ اشیا ورازق نعماست
مادامکه آن جناب درقسم وسوکند خود برا
مستحکم ودرجادهٔ دوستیٔ ما ثابتقدم باشند
ازطرف مانیز بجز دوستی واخلاص چیزی
مشاهده نکرده همواره ثمرات محبت ازنهال
مودت چیده واندوخته کردد ودوستان هوا
خواهان مانیز باین نسق عمل نموده مخالفتی
ازیکی بظهور نرسد . واکر ازان جانب
بمضمون دشمنان دین ومزخرفات شعبده
وخدعه درکوشیده شیطنتی که باعث فساد
جانبین شده باز از عهد خود انحراف ورزند وبانکار
معاذالله ازمحض بیخردی دعوای بیخبری نمایند
ایشان نقض کرده‌اند آن بدبختان شکسته شده
وبقیه عمر در انداخته تهدید بلیغ وتخویف

لازم ولابد اولدیغندن واوروپا طرفندن وقوعه کله‌جك بر تعرضه هیچ اولمزایسه ادرنه‌دن مقابله ومقاومت لازم کله‌جکندن ایشته بو حسابجه عثمانلیلر ادرنه‌یی فتح اتمکه اهمیت و برمکده‌ایدیلر ·

ایمدی پادشاه نوجاه حضرتلری روم ایلی جانبنه کچه‌رك برادر عالیلری سلیمان پاشا حضرتلرینك مزارینی زیارت واوزرینه برقبه وجوارینه جامع و سائره انشاسی حقنده امرنر اعطا ایلدکلری صره‌ده قره‌مان اوغللری حاضر هم شهزاده سلیمانك وهم‌ده غازی اورخانك فراقلریله عثمانلیلر متأثر وغازی مراد حضرتلری دخی کشور کشالقده تجربه‌سز ایکن عثمانلیلر اوزرینه هجوم ایچون اك مناسب وقت بو وقتدر دیه امرای اطراف ایله بالاتحاد عثمانلیلر اوزرینه برحرکت ایتمشلر ایدی · اونوتما- ملیدرکه قره‌مان پرنسی قونیه دولت سلجو- قیه‌سنك مقامنه قائم اولمشجه‌سنه برطور وطفره ایله اناطولیده حکم سورمك ایستیه‌رك عثمانلیلری اول قدر استرقاب ایلر ایدی که بوندن مقدم غازی اورخان روم ایلی اسفری ایچون دائرهٔ اجرا آتی توسیع ایتمك اوزره امارت مذکوره‌دن برمقدار عسکر ایستدکده کویا کندی اوزرینه دخی بعض صاحب خروجلر ظهور ایتمش اولدیغی بیانیله دریغ عسکر ایدرك حیثیت عثمانیه‌دن محرومیتنی کوسترمشیدی ·

بو حیثیتسزلك او زمان معاونت عسکریه‌یی دریغ ایتدیردیکی کبی بودفعه دخی ممالك عثمانیه اوزرینه تعرض ایچون مدار تشویق اولنجه پادشاه نوجاه حضر- تلری عمد واکابردن مرکب برمجلس عقد ایدرك « واقعا بزم اساس وظیفه‌مز رومرله جنك ایدرك حدود اسلامیه‌یی توسیعدن عبارت اولمغله اوته طرفده

بیدریغ نموده تغافل جائز ندارند واز هر جانب که معاندان قصد خاندان ما کنند بتوفیق الله الملك المنان چنان که ما بمدافعهٔ دشمنان می کوشیم ایشان نیز بصداقت تام درمتابعت ما فرو کذاشتی ننموده بخصماء دولت ماخصومت کنان درکوشندودرباب دوستی و یکجهتی چنان که قسم نموده اند تقصیر نکرده · بیت « هر که اونیك می کند یابد · نیك و بدهر چه می کند یابد » را معیار نظر ساخته ✻ من عمل صالحاً فلنفسه ومن اساء فعلیها ✻ کوشیدن سعی نمود کنان بر آن مصروف باشد که بعنایة الله و توفیقه لشکر اسلامیان باحزاب کافران غلبه کرده نتیجهٔ آن برعالم وعالمیان ظاهر و باهر شود وهر ضرر و نقصانی که قبل ازین بحدود کرمیان در رسیده بود از حاکمش عذرخواهی کرده تسلیهٔ مرضیه اش را ضمیمهٔ بن معاهده کرده باعث شورش نشوند · وهمواره ابواب مکاتبات مفتوح داشته هر مرادی که داشته باشند بعرض همایون ما رسانند تا حسب المرام فیصل داده شود و اکر از سلاطین مصر وآن حدود و ذو القدریان و اتباع رمضان بك بدیار

واقع حکومات اسلامیه اوزرینه جنك ایتمك بزدن بعید ایسه‌ده ایشته بو حکومتلر اوزرمزه ترتیب ایلدکلری تجاوز ایله عادتا منافق اولدقلرینی کوستردیلر . منافق اوزرینه سل سیف اقدممیدر دکلمیدر ؟ » یوللو بر سؤال ایراد ایتمش وحضارك جمله‌سی روملردن اول بو منافقلر ایله جنك ایتمك موافق احکام شرعیه اوله‌جغنی حکم ایلمش بولنمغله حضرت خداوندکار دخی حاجی ایلبکی وغازی اورنوسی سائر سردارلر اوزرینه آمر نصب ایدرك روم ایلیده براقوب کندیلری اناطولی‌یه مرور ایلدیلر .

عثمان غازی زماننده شهزاده اورخان وزارت و امیرالامرالق منصبنده بولندیغی کبی سلطان اورخان زماننده دخی سلیمان پاشا بومقامده بولنه‌رق پدرلرینه دستکیر اولمشلر ایدیسه‌ده غازی خداوندکارك هنوز تدبیر اموره مقتدر شهزاده‌لری بولنمدیغندن و شاهین ایسه کندی لالالری بولندیغندن مشار الیهه پاشالق عنوانی و برنجه کو یا اکبر وارشد اولاد یرینه قائم اولمش و بناءً علیه هرکسك کندیسنه پادشاهك قائممقامی درجه‌سنده اطاعتی ضرورت حکمنی المشدر . مشار الیه حضرتلری فی الحقیقه غایت کاردان بر ذات عالی اوله‌رق امور مأموره‌لرنده مطلوب پادشاه زمان اولان موفقیتی دائما کوسترمشلردر . بوندن ماعدا غازی عثمان زماننده چندرلی قره خلیل بر آره‌لق قاضی عسکر اولمش ایدیسه‌ده بعده ازنیق قاضیسی اولمق کبی تبدلات اوزرینه قاضی عسکرلك منصبی بوش قاله‌رق اثنای سفرده افراد عسکریه میاننده ظهوره کلان احقاق حق مسئله‌لرینی سائر قضات افندیلر رؤیت ایدرلر ایدی . قره‌خلیل افندی ایسه هم علوم شرعیه‌ده ید طولا

و بلاد او تعدی بظهور آید و مدافعه لازم شود مارا نیز از روی محبت و ولاشریك و متفق خویشتن دانسته بحول الله وقوته دائما با اتحاد ما نازندهٔ تفاخر و تبختر نمایند و بحکام وهم جوار خویشتن تاقادرند بخوبی زندکانی کرده مادامکه ضرری وکزندی از طرف دیکر ظاهر نشود خود باعث غوغا نشوند وازفرمودهٔ ﴿الفتنة نائمة لعن الله من ایقظها﴾ محترز بوده درحلم وغضب درجات افراط وتفریط را ملحوظ دارند ومارا دوست خود شناسند والسلام والاکرام »

ایشته قره‌مان اوغلی ایله ظهوره کلان مقدمات نفسانیت زمان اورخانیده بو صورتله برطرف اولمشدر . اخلاف عظامی زماننده نصل تجدد ایدرك قره‌مانیلرك قاره یره قاریله‌جق بد طینت اولدقلری محللرنده کوریله‌جکدر .

— ٥ —

﴿ برات شریف ﴾

که سلیمان پاشایه مشیر وسپهسالار منصبی توجیه بیورلدیغی صره‌ده طرف اورخانیدن اسطار بیورلمشدر .

وهم‌ده خصوصات عسكريه‌ده درست آرا بر مرد كامل اولدقلرندن قاضى عسكرلك منصبى تجديداً ينه كنديلرينه بالتوجيه [illegible]

هامر بعض تتبعات تاريخيه‌سنده حقيقةً يك كوزل تدقيقاته موفق اولديغى حالده بعض نقطه‌لرده دخى اوقدر خطا ايدركه تاريخه واقف اولانلرك بوقدر آچيق خطالره استغراب ايتماسى قابل [illegible] لق و قره خليل افنديه قاضى عسكرلك ويره‌رك امور دولتى بونرايله استشاره ايتمسنى هامر توجيه ايلك ايستدكده « غازى عثمان زماننده علاء الدين پاشانك وغازى اورخان زماننده سليمان پاشانك مقام وزارتده [illegible]

يرميدرق هپ كندى نصب ايلديكى امرا ايله مذاكرهٔ امور ايتمش و بوده دولت [illegible] ديور . حالبوكه علاء الدين و سليمان پاشالرك وزارتلرى بو دولتك تأيداتى ايچون الك بيوك مدارلردن اولديغى جهتله حكمت تاريخيه نقطهٔ نظرندن بوحالى [illegible] نه‌كبى اويغونسزلق و تهلكه اولديغى [illegible] برشينه فنا ديه حكم ويرديكى زمان دخى نه ايچون فنا اولديغنى تصريح ايتملى و ايى ديه حكم ويرديكى زمان دخى ينه بوتوضيح وتصريحه همت ايتمليدر . هله عثمانلى تاريخلرى سلطان مرادك ارشد [illegible]

« مثال بيمثال نفذه الله الملك المتعال بيو - [illegible] عماد الملك و سرورى و اوتاد سلطنت و عدالت [illegible] ارباب دولتك پاى همتلرى ركاب سعادتده اولانلرك آسايشى ايچون نهاده و متقدم اندرفتيت عبدى ملاحظه ايدنلر ايچون جناب اقدسدن مهيا وآماده اولوب [illegible]

[illegible] دائما قصاراى همت ومنتهاى رغبتلرى اكا مصروف ومعطوفدركه جملهٔ ناس على مراتب طبقاتهم ديوان همايونمزدن بهره‌مند [illegible]

تقريب ايلديكني تصريح ايليوب طورزلر ايكن بو صراحته مغايرت جاى استغرابدر . صكره‌لرى شهزاده‌لر حضراتنك واليلك سردارلـق و حتى حضرت پادشـاهه قائمقـاملق ايلـدكلرينى يـنه هامر دخى ياز يبوركه ايشـته بو قيـدلرى ايله كندى كنديسنى تكذيب ايتمش اوليور .

بعض تاريخـلرده اشبو توجيهـاتك اناطولى سفرندن صـكره اولديغى مقيـد ايسه‌ده ذاتاً اناطولى سـفرى مدت مديده امتداد ايتمش اولمديغندن روايتك هانكيسى قبول ايديله‌جك اولسـه بر بأس يوقدر .

الحـاصل ذات شاهانه يكرمى بشبيك عسـكر ايله انقره اوزرينه يورودى . اوزمانلر بو انقره شهرى وحواليسى اناطولى ايچنده الڭ زياده ثروت ومعموريت ايله بنام بر شهر ايدى . اناطولينك هرطرفندن اسكله‌يه طوغرى كلان يوللرك برلشـدكلرى نقطه اولمق حسـبيله بتون اناطولى تجـارتنـك عمـومى دبوى ايدى . ذاتاً اوراده دخى منسـوجات صـنعتى پك ايلروده اولوب توكلرى ايپك كبى اولان كچيلرى دنيـانك بشقه برنده يتشمديكندن (حالبوكه انكليزلر اميد برونـده پك اعلا يتشـديرمشلردر) صوف و سـائره اعمالنده اوراسى يكتـا ايدى . اوزوم وسـائر ميـوه‌لرى دخى هنـوز بوكون بيله اوقـدر مشهوردر كه يالكز بوكون دكل اوزمان دخى بونلر الڭ قيمتـلى امتعه اولمق اوزره بلاد بعيـده‌يه قدر كوتورلوب فروخت اولنورايدى . بناءً عليه انقره غايت زنكين ومعموراولوب حالبوكه بو ثروت وسـامان دخى اورالرده « اخيلر » دنيـلان اعيان اللرنده ايدى . « اخى » ديمـك « قرداشم » معنـاسنه بركلمـهٔ عربيه اولوب اوزمانلر اناطـولى اوزرنده درلودرلو طرق عليه ميدان المش

وجهانيانى مسرور ومغتنم ايليوب مستحق احسان اولنلر بابنده عمان كرم بى پايانمز در-افشان و يم عاطفتمز غواصـلرى بهره‌مند و كامران اولالر ودوكه‌لى ممـالك محروسه‌يه نصب اولنان امرا وعمال اوزره بر سپهسا-لاركاردان ومشير عاليشـان مقرر بيورلمق اهم مهماتدن اولديغى ايچون رأى جهان آرا وخاطر عاطر مملكت كشامزكه ضامن ملك مؤبد وتأييد حق ايله مؤيددر انى اقتضا ايلدى كه والله يجعل العزايم مقرونة بجوامع السلامة مصونة عن التوابع الندامة قوهٔ قاهره‌مزله فتحى ميسر اولان محميهٔ ازنيق حرسها الله عن التخريب والتحريق ايالتك فرزند شجا-عت شعار دولت يار وسپهدار شهامت دثار كامكار نخل باغ سـلطنت ونهال جويبـار خـلافت كل كلبن عـدل و داورى و ثمرهٔ شجرهٔ شهريارى وسرورى المؤيد من عندالله اوغلم سليمـان شـاه طال بقاه ونال مناه كه ناصيه‌سنده نجم دولت تابان وجبيننده غرهٔ سعادت درخشان در تفويض وتقليد ايليوب و يردم و بيوردم كه عز واقبال وشوكت و اجلال ايله محميهٔ مزبوره‌يه ايتيله ديوان همايونمده

بولندیغندن بونلرك افرادی یکدیکرینه « قرنداش » دیه خطاب ایدن بر طریقه منسوب اولدقلری ظن اولنور . فقط تاریخ بونلری بر نوع درویش اولقدن زیاده بر نوع دره بکیلری اولق اوزره تلقی ایدر . زیرا اخیلرك هر بری برچوق اراضی و املاکه مالك اولەرق اهالیسی اوزرنده خالق ایدرلر ایدی .

قرەمان امارتی ایشته بو اخیلری اشغال و فساد ایدرك بونلر [illegible] بر جمهوریت مرکزی حالنه قویارلرده قرەمان ایله اتفاق ایدرك عثمانلی ممالکنه تعرض ایدرلر ایسه عثمانلیلرك حمایه‌سی [illegible] اوله‌جغنی تفهیم ایتمش و اخیر دخی فی الواقع بوکا قناعت ایتمکله کندی مالکانه‌لرنده‌کی اهالیی ایاقلاندیره‌رق ممالك عثمانیه‌یه تعرضه باشلامش ایدیلر . ارباب تعرض میاننده باشلیجه ایکی عشیرتك اسملری تواریخده کوریلیورکه بونلر [illegible] عشیرتلریدر . وارساقلرك عن اصل تاتار و طورغودلرك دخی مغول اولدقلری مرویدر . [illegible] دخی بونلر [illegible] طورغودلی و [illegible] دیه مشهور اولمش قالمشدر .

[illegible] حضرت پادشاه کیتدیکی عسکر ایله طوغریدن طوغری‌یه انقره اوزرینه یورویلی و [illegible] اخیلرك [illegible] کیتمش و [illegible] طوغری تعبیرله اخیلرك [illegible] قرەمانلیلرك اغفالاتنه قاپیله‌رق سلطان [illegible] دامن لطف عثمانیانه صارلمق دها تأمین سلامت ایده‌جکی ملاحظه‌سیله درحال هدایا [illegible] جمع ایتمشلر و [illegible] بونلر ایله استقبال ایلمشلرایدی . سلطان مراد

مشیر وعساکر منصوره‌یه سپهسالار اولوب ورتبه میرمیرانلق [illegible] نقادایله بریره جمع ایلیوب لیلاً ونهاراً جبلت پاك نهادنده مرکوز ومرموز اولان غیرت بهیه وحمیت مرضیه‌سن وجوده [illegible] یتعد حدود الله ﴾ فحواسندن هرکیم انحراف ایدرایسه [illegible] ﴿ [illegible] واعلموا انکم الیه تحشرون ﴾ مضمونی نصب عینی ایدینوب معتادی اولان عادات حسنه‌سن خواص وعوامه مبذول وبیدریغ ایلیه واعدای نابکاری ضرب قهر شمشیر آبدار وتیغ ظفر نکارله پریشان وتارمار ایدوب استدامت امور دین ودولت واستقامت مصالح ملك وملت بابنده دقیقهٔ رقیقه فوت ایلیوب احباء سلطنتمزی مسرور البال ومرفه الحال ایلمکله ﴿ یوم تجد کل نفس ما عملت من خیر محضراً وما عملت من سوء ﴾ فحواسندن برومند اولوب افعال ناپسنددن [illegible] مواهبن اقامت ایدوب وسع طاقت بشریه اوزره شکر نعم الهی وحمد عطایای غیر متنا- هی‌یی [illegible] خلعتنه سزاوار اولمسنه قامت پر استقامتی طاعت

خان حضرتلری دخی شان جلیل عثمانی مقتضاسنجه بونلرك دخالتلرینی قبول ایدرك انقره‌دن ماعدا جوارده واقع برخیلی قلاع وبقاعی دخی تملك شعشعه‌یه ربط و انقره‌ده مقدار کافی عساکر مستحفظه اقامه‌سیله مظفراً موفقاً بروسه‌یه عودت ایتمشلردر ٠

اشبو اناطولی سفری ٧٦٢ سنه‌سنده رسیدهٔ حسن ختام اولوب واقعا قره‌مان اوغللری بو ایشده‌کی مغلوبیتلری ایله عثمانلی علیهنده‌کی خصومتلرینه برقات شدت ویرمشلر ایدیسه‌ده شواره‌لق فرصتلری اولمدیغندن حضرت پادشاه روم ایلی طرفی ایله اشتغال ایده‌بیلور ایدی ٠ بناءً علیه ٧٦٣ سنه‌سنده دخی روم ایلی اسفارینه مباشرت بیورمشلردر ٠

بوندن اول قره‌مرسلك مرمره سواحلنی محافظه ایچون برمقدار قایق تدارکنده مأمور اولدیغی حقنده برفقرهٔ تاریخیه کورمش اولدیغمز کبی بر اره‌لق عثمانلیلرك روم ایلی‌یه ایلك مرورلرنده قایقلری اولمدیغنی دخی کورمش ایدك ٠ حالبوکه دولت علیه اناطولی وروم ایلی‌یه قول آتمش بر دولت جسیمه اولمق استعدادینی الدقجه ترقیات بحریه احتیاجری دخی اورته‌یه چیقمق طبیعیدر ٠ حتی سلیمان پاشانك روم ایلنجه مبادئ اسفاری اثناسنده آیدین پرنسی غازی امور بك اوروپاده روم ایلی اوزرینه برآقین اجرا ایتمش اولدیغندن بوآقین عثمانلیلرك دخی ایشنه اوقدر یرامش و بتون عثمانلیلر اودرجه‌لرده ممنون اولمش ایدیلرکه جدی بریمین ایده‌جك اولسه‌لر « امور بك باشی ایچون » دیه یمین ایتدیکی اعتیاد ایلدکلری عالی تاریخنده کورلمکده‌در ٠ دیمك اولیورکه بوقضیه دخی عثمانلیلرك خدمت

وعبادت مقامنده شاهدراست‌رفتار اولوب عموم انامك تحصیل خصوصات وسائر مصالح ومهامنده اهتمام تام واقدام تمام ظهوره کتوروب رأی سدید وخلق حمیدی برله شفقت ومرحمت قپوسنی آچیق طوتوب هرکسنه‌نك تحصیل مرامنده توسعهٔ دائره ایدوب افراط وتفریطدن حذر واجتناب اوزره اولدی ٠ وبیکانه وخویش وتوانکر ودرویش وخرد بزرك وتازیك وترك و طوائف مختلفة الادیان و پیروجوانی بالجمله تقریر دعواده مساوی بیلوب احدهمانی آخره ترجیح ایتیوب ماببنلرنده

اولان منازعاتده میل ومحاباتی مضر ومطروح طوتوب ﴿ عدل ساعة خیر من عبادة سبعین سنة ﴾ میزانی الدن قومیوب ﴿ فمن یعمل مثقال ذرة خیراً یره ﴾ معیارینی ذخر آخرت ایدینه‌وظالمدن مظلومك حیفنی الدهٔ تأخیری روا کورمیوب ﴿ ومن جاء بالسیئة فلا یجزی الا مثلها ﴾ سیاستکاهنده حقندن کلدوکی همیشه اطراف و اکنافدن منهی و جاسوسلرینی اکسك ایتمیوب اخبار جوانبدن پرسان و هجوم حوادثدن ترسان اولوب و غفلتلرلکدن عدائیوب و کید خصومدن اجتناب

خبر ویریله‌رك اولان حتی جرئتی آرتدیرمشدر .
بو عقبده حضرت خداوندکارك روم ایلی
فتوحاتنه باشلایه‌جقلری اثناده نقلیات
عسکریه‌ده قوللانلمق اوزره برچوق
کیلر انشاسنی لالا شاهین پاشایه حواله
بیوردقلرینی خواجه تاریخنده کورمکده .
یزکه بونی ترقیات بحریه‌مزك مبادیسی
عد ایتمکی‌ده حقلی کوریورز .

سلطان مراد حضرتلرینك روم ایلی
طرفلرنده‌کی فتوحاتك ابتداسی تواریخ
عثمانیه‌ده « تمبور » واوروپا تاریخلرنده
« تبوتوس » یاخود « بوتتوس » دیه
مقید اولان برقلعه‌درکه کالیپولیدن چورلی‌یه
کیدن یول اوزرنده واقع اوله‌رق استیمان
ایله اتمشدر . بوندن صکره چورلی قلعه -
سی شدتلی و سریع بر محاصره و دهشتلی
بر هجوم ایله آلندیغندن بوصورتله
چوریلان سائر یرلرده اولدیغی کبی
اوراده دخی قومانداندان و مستحفظلری قتل
عام ایدلمش و بقیهٔ اهالیسی اسیر اولمشدر .
خواجه سعدالدینك روایتنه کوره ایلك
مهاجماتدن صکره براره‌لق سلطان مراد
حضرتلری چورلی قومانداننه صلح و تسلیم
تکلیفنی ایتمش ایسه‌ده حریف تعند و تکبر
ایدرك قبول ایتمامشیدی . صکره برکون
جنك اثناسنده کوزینه براوق اصابت
ایدرك کور اولمغله یاقه‌یی اله ویرمش
وحضور پادشاهه کتوریلمش اولدیغندن
ایشته شو عنادینه وشو صورتله دردست
ایدلمش اولمسنه مبنی قتل اولنمشدر . حتی
چورلی قلعه‌سنك کاملاً هدم اولندیغی دخی
خواجه سعدالدینك روایتندندر .

دیکر برتاریخده منظورمز اولدیغنه
کوره چورلیده سلطان مرادك شدتنه
اصل سبب قلعه محافظنه تکلیف تسلیمیت
ایلدکده خبیث اولا تکلیفی قبول ایدرك

ایدوب عزم و حزمده تیقظ و تحفظ طریقنه
سلوك اوله . زیرا هنکام دوستی‌ده زراق تدارکی
کوریلمجك باعث مضایقهٔ کلیه اولمز و
اندیشه حوزه‌سی پای خرده تنك کلمز و رأی
و تدبیرده قصور و تحقیق بینهٔ تقدیرده صو-
رت پیرا اولان شکال فرخنده فال خیر ایله
جلوه کر اولمدن غیره مجال قالمز . هذا
عهدنا الیك وحجتنا علیك والله تعالی یوفقك
و ایانا و [illegible] الی الهدی
الی الرشاد والموفق للسداد . کرکدرکه اول
دیارلرده ضعیف و شریف و قوی و [illegible] و کبیر
و اصاغری و رعایا و برایاسی بالجمله ممالك
محروسه‌مه متمکنلری ایله مذکور اوغلی
کندولره والی بالاستحقاق و امورده مشیر
علی الاطلاق بیلوب جمیع خصوصده مرا-
جعت مشار الیه ایدوب سوزندن و حکمندن
تجاوز و امتناع ایلمیه‌لر و امرا و حکام دخی سپاه
ذوی الاحتشام وغزاة نصرت انجام وقضاة
اسلام و علمای انام ابقاهم الله الی یوم القیام
برنه مومی الیه اوغلی حرب و قتال و جنك
و جدالده و سائر احوال خیر مآلده کندولره
سپهسالار و جناب همایونمدن قائم مقام عد

تمام عساكر عثمانيه راحت قلب ايله كيرر ايكن دفعةً هجوم ايدوب برخيلي سقطلقلر و يرلمكه سبب اولمسى قضيه‌سى ايمش . الحاصل طوعاً عرض تسليميت ايدنلره عثمانليلرك هيچ بر فنالق ايتدكارى دركار ايكن اشبو چورلى شدتنك البته بويله پادشاه عالمپناهى اغضاب ايده‌جك اسبابدن ايلرو كله‌جكى اشكاردر .

چورلينك دوچار اولديغى عاقبت يند اوجوارده واقع مسيلى و بورتس اهاليسنك كوزلرينى يلديرمغله مسللى عرض تسليميت ايلديكندن اهاليسى حمايه قلنه‌رق بورغاس اهاليسى ايسه كاملاً فرار ايتمش اولدقلرندن اوراسى دخى هدم ايدلمشدر . اشبو بورغاسى نه قره دكز اوزرندكى بورغاس ونه‌ده ادرنه جوارنده‌كى ديكر بورغاس ظن ايتمامليدر . چورلى جوارنده‌كى اشبو محل « چتال بورغاس »

ديه ديكرلرندن بالكليه بشقه‌در .

حضرت پادشاه چورلى فتحنه كيدر ايكن ديكر ايكى قولدن دخى حاجى ايلبكى ايله اوروِنوس بكى دخى فتح بلاده مأمور ايتمش بولندقلرندن اشبو غازيلردن برنجيسى كشان وجوارينى وديكرى ايسه ديمتوقه و اطرافنى فتح ايليه‌رك چورليده اردوى همايون ايله برلشمشلردر . كشان ايپصاله ايله معلقره ارەسنده واقع مهم بر ير اولوب ديمتوقه ايسه استانبول ايمپراطورلغى ايچون بونجه زمانلر ژان پالئولوغ ايله اوغراشديغى حالده نهايت مأيوساً اختيار عزلت ايدن قانتا كوزنك اولاد و عياليله چكلمش اولديغى يردر كه سيورى بر بايِر تپه‌سنده‌كى قلعه‌سى غايت متانتله مشهور ايدى . بو قلعه‌نك صورت فتحنى ايضاح ايلديكى صره‌ده هامر كويا حاجى ايلبكى اولا قوماندانك اوغلنى اسير ايدرك بعده باباسى

ايدوب امرينه مخالفتدن انديشه و حذر ايده‌لر وواقع اولان غنيمت و [illegible] وغير اسباب واموالكه بتوفيق الله ميسر اوله خمس شرعيسن اخراج ايدوب تقسيم و توزيعن مزبور اوغلمك معرفتيله ايده‌لر و يصمه دفترنده تعيين اولنان حاصلرينه خارجدن كمسنه دخل ايلميوب عشرلرين و رسملرين يلدن يله انك وكيللرينه تسليم ايليوب عذر و بهانه ايتميه‌لر و يكى آچيلان ايل و مملكتدن اذن شريفم اولمينجه كمسنه‌يه دخل ايتديرميوب قپومه عرض ايلدكدن صكره امريمك

صدورينه كوره عامل اوله‌لر واخذ ايتديكى اسيرلردن وديل طوتيلوب اغريه ايله صاتيله‌جق كفارخاكساردن دركاهمدن اذن اولمينجه اطلاق ايتميوب مشاوره ايله عمل ايليه و يوز آقلغنده بولنانلرك حقن كتم ايتميوب ترقئ درجاتلرنده لطف و عنايتى شامل اوله و بنم خيردعامى بالجمله كندولره رفيق بيلوب سبيل جهادده كمال مرتبه اجتهاد ايتمكدن خالى اولميوب خالصاً لوجه الله كوشش قيلوب دين مبين تقويتنده ثواب عظيمه فائز اوله‌جقلرين مقرر بيله‌لر

اوغلنی قورتارمق ایچون قلعه‌یی تسلیم ایتدیکنی یازار . بعده خواجه سعدالدین بونك عکسنی حکایه ایدرك دیرکه : حاجی ایلبکی مریج نهری اوزرنده بورغاس قلعه‌سنی فتح ایدرك (بوکا صکره حاجی ایلبکی بورغاسی دینلمشدر) اطرافه آقینلر ایتدیکی صیره‌ده دیمتوقه تکفوری کویا بر کیجه عثمانیلری بصقین ایچون برحرکت ایلدکده مکر حاجی ایلبکی دخی عادت مألوفه‌سی اوزره او کیجه بر آقین ترتیب ایتمش اولدیغندن تکفوره ملاقی اولمغله کیجه یاریسی وقوعبولان مصادمه‌ده تکفوری اله کچیرمش وایرتسی کون قلعه‌سی پیشکاهنه واردقده درون قلعه‌ده بولنان اوغلی باباسنی دشمن الینه کرفتار کورنجه امان دیه‌یه‌رك قلعه‌یی دخی تسلیم ایلمشدر . عثمانیلر دیمتوقه فتحنی فتوحات عظیمه‌دن عد ایدرلر . حتی سلطان مراد حضرتلری اوراده درحال برده سرای انشا ایتدیرەرك لزومنه کوره قیش موسملرینی بوراده امرار قرار ویرمشلر ایدی . بو مملکت عثمانیلر زماننده بك زیاده معمور وحاملرینك قبه‌لری هرهانکی طرفنده یواشجه سس چیقارلسه و یا بر سوز سویلنسه او قبه‌نك او صدایی دفعاتله تکرار ایده‌جك صورتده یاپلمش اولمسیله مشهور اولمشدر .

غازی خداوندکار حضرتلری حاجی ایلبکی ایله اورنوس بکك اشبو یارارلقلرندن زیاده‌سیله ممنون ومغرور بو فتوحاتك غنائم بی نهایه‌سیله کندیلرینی دلشیر نعمت ایتمشلر ایدی . بعده شو اجتماعده اصل هدف الحرکات اولان ادرنه شهرینك فتحنی استشاره قیلدیلر .

ادرنه شهری مریج وطونجه وارده نهرلرینك برلشدکلری نقطه‌ده واقع برموقع مهمدرکه بر طرفدن قره‌دکز ودیکر طرفدن اق

و بو منشور همایونمی کورنلر مضموننیله عامل اولوب علامت شریفه اعتماد قیله‌لر تحریراً فی اوائل شهر ربیع الاول سنه ستة وثلاثین وسبع مائه »

« برملاحظهٔ مهمه »

اشبو منشور اورخانی بزی بر بیوك حقیقت تاریخیه اوزرنده ایقاظ ایلرکه کرك مورخین عثمانیه‌نك وکرك بونلردن اخذ معلومات ایده عثمانلی تاریخنی یازان اوروپا مورخلرینك عادتا کافه‌سی او حقیقت اوزرنده غفلت ایتمشلردر . مسئلهٔ مذکوره ایسه خمس شرعی مسئله‌سیدر . متن تاریخده دخی کوستردیکی وجهله خمس شرعی مسئله‌سی روم ایلی فتوحاتنه باشلاندیغی زمان قره رستم قرمانی و قوجه علادن اخطار اوزرینه ۷۶۳ سنه‌سنده وضع اولندیغی اسکی تاریخلره یازلمش واندن صکره تاریخ یازمغی یالکز اسکی کتابلرده‌نلر کوریلور ایسه قیدایدی و برمکدن عبارت ظن ایدنلر دخی هپ بو قیدی استنساخ و تحریر ایده کلمشلردر . حالبوکه اشبو ۷۳۳ سنه‌سنده یازلدیغی « ثلث وثلثین وسبعمائه » دیه یازی ایله دخی یازیلان

دکز و مرمره کبی دکزلر اره‌سنده عظیم بر برون اوله‌رق ایلروله‌مش اولان و قدیمدنبری «تراس» دینلان اراضینك تا اوجنده‌کی استانبول شهرینی شمال طرفندن وقوعه کله‌جك هجوملردن مدافعه ایچون عسکرلك نقطهٔ نظرندن الدیغی اهمیته اصلا سوز یوقدر. ادرنه الده اولدقجه استانبول اوزرینه هجوم ایده‌بیلمك شمال طرفندن کلان اعدا ایچون عادتا قابل دکلدر. زیرا تراس برونك تمام اورته یرنده بولنه‌رق بر یاندن قره دکزه ودیکر یاندن آق دکزه قدر اولان شو یرلره ایستدیکی کبی عسکرجه حکم ایلیه‌رك استانبوله قارشو سد اولور. ادرنه‌نك بر بیوك اهمیتی دها واردرکه او دخی طونه سواحلنه وارنجه‌یه قدر واقع اولان ممالکه قارشو اجرا اولنه‌جق حرکات عسکریه ایچون براس الحرکات اولمق خصوصنده‌کی اهمیتدر. استانبولده بولنان بر حکومت ادرنه‌یی اقتضاسی وجهله تحکیم ایدر ایسه بتون اعدای شمالیه‌سنی اورادن استقبال ایدرك استانبول قربنه ایندیرمیه‌بیله‌جکی کبی ممالك شمالیه‌یه طوغری کندیسی هجوم ایچون دخی او طرفلره دها یقین بولنمش اولور.

ایمدی شهر مذکورك بو درجه‌لرده‌کی اهمیت عسکریه‌سی حسبیله اوراسنك بهمه حال فتحی قرارلشدیریله‌رق بو حرکت عسکریه اردوی همایونك قسم اعظمنه قوماندا ایدن امیر الامرا لالا شاهین پاشایه حواله بیورلدیغی کبی حاجی ایلبکی بوندن اول دخی ادرنه قلعه‌سنه قدر تقرب ایدرك اکنافنی کشف ایتمش اوکرنمش اولدیغندن او دخی امیر الامرا حضرتلرینك معیتنه ویرلمش ایدی. بو ایکی مجاهد بی نظیر عساکر عثمانیه‌یی ادرنه اوزرینه سوق ایلدکاری صره‌ده حضرت پادشاه دخی بر

منشور اورخانیده «خمس شرعیسن اخراج ایدوب» دیه حصهٔ مشروعهٔ پادشاهی اولان خمس شرعینك اخراجی صورت مخصوصه‌ده امر اولنیور. بو حاله کوره مطلقا قره رسمندن اول دخی خمس شرعی‌یه رعایت ایدلمکده بولندیغنه شبهه قالمز.

بوندن ماعدا غازی عثمان حضرتلرینك اهالیدن باج ایله بازار رسومندن بشقه برشی المدقلری دخی محققات تاریخیه‌دن اوله‌رق مقید بولندیغی حالده اشبو منشورده سلیمان پاشانك خاصه‌لرینه خارجدن کمسنه دخل ایتیوب عشرلر ایله رسملرینی بیلمدن یله انك وکیللرینه ویره‌لری لازم کله‌جکی تصریح بیورلمسنه کوره اهالینك بر «عشر» وبرده «رسوم» ایله موظف اولدقلرینه شبهه قالمیور. اوله بیلورکه بو مکلفیت یالکز «خاص» یعنی مالکانه صورتیله غزاته احسان اولنان اراضی‌یه مخصوص اولسون. اوله بیلورکه غازی عثمان زماننده بو مکلفیت بولنمدیغی حالده اصلاحات اورخانیه میانه‌سنه طرح ایدلمش بولنسون. ذاتا بو احتمال دها قویلیدر. زیرا معاشلی عسکر قوللانمق غازی

فرقهٔ جسيمه ايله بابا اسكى اوزرينه يورو-
ديكه بابا اسكى قره‌سى ذكر سو احمد قنز اولان
ممالك روميه‌دن طوپلانوب كله‌جك امداد
عسكرينك مجمعى اوله بيله‌رك اوراسى دخى
اله النور ايسه ادرنه همان هر طرفدن امداد
ورودندن محروم عد اولنور ايدى .

بو صورتده اهميتلى اولان ادرنه
فتحنك عثمانليلر نظرنده بك مشكل برشى اولمق
وزره تلقى اولنديغى كوسترر . واقعا بو
مشكلات واقع ايدى . زيرا نهرلر طغيان
ايلمش اولديغى جهتله ادرنه اوزرينه هجوم
بر قلعه‌ده كوچيلمش ايدى . حالبوكه ادر-
نه‌ده محافظ بولنان وتواريخ عثمانيه‌ده اسمى
اندريا ديه مذكور اولان قوماندان قلعه‌يه
بالتحصن عثمانليلره اورادن مقاومت ايده-
جكنه بالعكس معيتنده‌كى عساكر كليه ايله
عثمانليلرى استقباله چيقمش اولديغندن شو
باكيش حركت بك مشكل [illegible] فتح

مذكورى آمان بتشدر .

واقعا عثمانليلردن بشقه بر دشمن
ايچون بو استقبال احتمالكه ايشه
يارديه بيلور ايدى . حتى عثمانليره
قارشو دخى روملرك كوسترمش اولدقلرى
مقاومت حقيقة شايان اهميتدر . انجق
عسكر نه قدر چوق اولسه ميدان محا-
ربه‌سنده يڭيله‌جكى [illegible] زيرا
برقلعه ايچنده‌كى مقاومتك نافع اوله‌جغى
ازنيق و نيسه و بروسه كبى فتوحات
جسيمه ايله ارتق روملرك اوكرنمش بولنمقلرى
لازم كلور ايكن ايشته بو تجربه‌يه مخالف
حركتلرى بر خطا حكمنى المشدر .

روملر ايله عثمانليلرك ادرنه فتحنه
منجر اولان محاربهٔ شديده‌لرى صازلى دره
نام محلده وقوعه كلمشدر . بو محاربه
حقيقةً پك شدتلى اولمش . انجق نسيم
فتح وظفر عساكر شاهانه طرفنه وزان

اورخانده كورلمش اولوب عسكرك معاشنى
ويرمك ايسه واردات مقننه وكافيه‌يه احتياج
كوستره‌جك موادندر .

عثمانلره نه اولديغى معلوم و محقق او-
لديغى حالده «رسوم» دينلان شيئك نه او-
لديغى وقدر موضح دكلدر . اوزمانلر
تبعيت عثمانيه‌يى قبول ايدن نصارادن «وير-
كو» ويرلرى دخى معلوم اولديغى درجه‌ده
بنه حاشيه‌لرمز ميانده مندرج اولان اورا-
قدن سليمان پاشانك پدرى اورخان غازى‌يه
يازيلان بر عريضه‌دن دخى استدلال اولنمقده
ونه‌دن بر چوق قيود تدريجيه ايله ده تحقق
ايلمكده‌در . احتمالكه بو راده «رسم» دينلان
دخى اودر . فقط باج وبازار رسملرى همان
هر قيدده «رسم» ديه كوريلوب «ويركو»
ديه قيد اولندقلرى كورلمديكندن اشبو منشور
همايونده «رسم» دينلان شى دخى شو باج
ويا بازار رسملرينك بر بدل معين سنوى ايله
اهالى اوزرينه طرح ايدلمش اولاسندن عبا-
رت بولنمسى عقله ملايم كلمكده‌در .

مبادئ تاريخ عثمانيزده بومثللو مواد
اساسيه‌نك وضوح كامل ايله موضح اوله‌ما-

اولمغله روملر منهزماً قلعه‌یه طوغری فرار ایدنجه عثمانلیلر دخی شو انهزام فرصتنی الدن قاچیرمامق ایچون دشمنك ارقه‌سنی براقیه‌رق تعقیب ایلمشلر ۰ واقعا بوتعقیبده شهره کیره‌مامشلر ۰ بالعکس ایلك مظفریتی بابا اسکی طرفلرنده بولنان حضرت پادشاهه عرضله ادرنه‌یی ید مؤیدهٔ همایونلریله فتح ایچون تشریفلری رجا اولنمش ۰ ایشته بودخی اثبات ایلرکه اکر روملر قلعه‌دن چیقمامش اولسه ایمشلر فتح قلعه دها زیاده مشکلات کسب ایده‌جك ایمش ۰ نهایت سلطان مراد حضرتلری دخی معیتنده‌کی اردو ایله کلوب‌ده ادرنه اهالیسنه عظیم بر سطوت عسکریه کوستریلنجه ادرنه‌لیلر شاید بو اردو هجومله کیره‌جك اولورسه کندیلرندن دیل قورتلمز مطالعه‌سنه دوشه‌رك تسلیم استعدادینی پیدا ایتمشلر ۰

قوماندان خلقنده بو استعدادی کورنجه ارتق مقاومت ممکن اوله‌میه‌جغنی اکلامش ۰ اولاد وعیالی ایله برابر برقایغه بینه‌رك صولرك جوشقونلغندن بالاستفاده مریج نهرینك مصبنده واقع اینوسه قدر ایتمش ۰ قوماندانك برکیجه وقتنه مصادف اولان اشبو فراری صباحلین قلعه اهالیسنك معلومی اولنجه اردوی همایونه مبعوثلر ارسالیله تشریف شاهانه‌یه عرض انتظار ایتمشلر ۰ ایشته ادرنه کبی برموقع مهم بو صورتله قولایجه اله کیردیکندن پادشاه حضرتلرینك سرور وحبورلرینه نهایت اولمیه‌رق شهر مذکور اهالیسی زیر حمایه‌یه النديغی کبی محافظلغی دخی لالا شاهین پاشایه ویراش ذات شاهانه‌لری ینه دیمتوقه‌یه عودت بیورمشلردرکه اورانك موقعنی وآب وهواسنی پك سورلر ایمش ۰

مسی واقعا شایان اسف اولمق لازم کاور ایسه‌ده یکیدن ظهور ایدن ملتلرك کافه‌سنده ایضاحسزلق دکل بالکلیه ظلمت مجهولیت ایچنده مستور نیجه حقایق دخی واصل انظار مدققین اوله میوب قالدیغندن بو نقصانی منحصراً تاریخ عثمانی‌یه مخصوص عدایتمك دخی طوغری اولمز ۰

— ٥ —

❊ عریضهٔ سلیمان پاشا ❊

که روم ایلی طرفنده بعض غلبات اوزرینه پدرلری سلطان اورخانه یازلمشدر ۰

«درکاه عالی وبارکاه متعالی جنابنه معروض اولان بودرکه دولتلو بابام خداوندکار اعزالله انصاره‌نك خیر دعالری برکاتنده قوکور حصاریله کلیبولی حصارینك تدارکی هر نسنه‌دن کوریلوب حق تعالانك عونیله دیزدارلرینه وارنلرینه مقدارلو مقدارنجه علوفه وتیمار تعیین قلنوب دفترو یوقلمه اولندقدن صکره سلیوری بکی اولان ارنلرقوچاغی حاجی ایل بك دادعره ایله استنبول اطرافنده واریوب چکمجه قلعه‌سی محاصره اولندقده کنتان قلعه‌سی اطرافنده واران قدوة الامراء الکرام

ادرنه فتحنه متعلق حقنده خيرالله افندی
مرحومك دخی بر روايتی واوت بو روايته
نظراً كويا حاجی ايلبكی لالاشاهيندن حقا-
رت كورديكی بيانيله ادرنه قلعه‌سنده‌كی
رومـلره دخالت ايدرك بعـده بر ايكيسی
حقارت كورنلر ودخالت ايدنلر چوغالمش
ونهايت بونلر بركيجه قلعه قپوسنی عساكر
عثمانيه‌يه آچمش اولـدقلری اكلاشيليور
ايسه‌ده بو روايتی بشقه تاريخلرده كوره-
مديكمز كبی ادرنه فتحی اويله اوزون او-
زادی‌يه حيله‌لره خدعه‌لره مساعد اوله-
جق قدر زمان طويلـده ميسر اولميـوب
پك آز برزمانده وقوعه كلديكندن خيرالله
افندی مرحومك اشـبو روايتنـه بالطبع
اهميت ويرمدك . ذاتاً خيرالله افندی
مرحومك برچوق رواياتی نظر تاريخده
كندی كنديلرينی اهميتدن اسقاط ايدرلر .
نصلكه سلطان مراد خان حضرتلری پدرينك
حال احتضـارلرنده يتشدكلری زمان پدر-
لرينك كنديلرينه صوك وصيتلرينی «لا
ای ميوهٔ باغ مرادم» ديه باشلايان برمنظو-
مه صورتنده ويرمش اولدقلری دخی مر-
حوم موی اليهك جملهٔ رواياتندن اولد-
يغی حالده بو منظومه خواجه سعدالدينك
اولديغی محققاتدندر . غازی اورخانك شاعر
اولديغنه دائر ايسه هيچ بر قيد تاريخده
يوقدر .

اشبو ادرنه فتحی يالكز عثمانليلری
دكل بتون اهل اسلامی ممنون ودلشاد
ايده‌جك وقايعدن اولمغله سلطان مراد
حضرتلری اشبو فتح جليلی عجم شاهی
سلطان اويس حضرتلرينه بر نامهٔ
مخصوص ايله اخبار وتبشير ايلمشلردر .
بو مناسبتله شونی ده عرض ايده‌يم كه و زمانلر
ملوك اسلاميه ميانده اويس شاه پك زياده
مرعی الخاطر اولديغندن سلطان مراد

اورنوس بك زيد قدره‌دن اولاغله خبر كاوب
ديمتوقه كفاری خذلهم الله تعالی ادريه‌دنيلان
ملعون ايله سوز برلشديروب دون باصقينی
ايچون فكر فساد ايلدكلرين اعلام ايتكله زمرهٔ
سپاهدن ايوادكيت باشی بيك نفر سوار نامدار
ايله برغوس سمتنه كوندريلوب واورنوس بكه
كاوب مزبور يكيت باشی ايله انده جمعيت ايده-
سين ديو بتی يازيلوب تنبيه اولنمش ايدی واروب
توفيق حقله ملاقات ايدنجه برغوس حصاری
اطرافندن خيلی طوپولمق ايدوب يات ويراغيله
حاضر ومهيالر ايكن اشبو سنه تسع وخمسين وسبع
مائه شوالنك اواسطنده ادريه بكلرندن ديمتری
نتوان چرزی نام بليد ديمتوقه يكيله بيه
كاوب اوزرلرينه دون باصقينی ايدر ايكن اور-
نوس بك ايله يكيت باشی قوللری خبردار اولد-
قلری ايچون هر بری بر طرفدن پوصويه كيروب
وبرلرنده قره جعفر قپوسی برمقدار غازيلر
ايله قويوب فرصت كوزلر ايكن ناكاه محصوره
قريب كفرهٔ فجره قره جعفر اوزرينه دو-
كيلوب [illegible] اوزره
ايكن پوصوده اولان غازيلر كافرلك ايكی طرفدن
آلوب الله الله ديوب كابانك محمدی ايله ارسلان

حضرتلری جلوسلرندن بر سنه صکره یعنی ٧٦٢ سنه‌سنده مشارالیهه برنامه یازه‌رق عرض موالات ایلدکلری صره‌ده یوللرك مغوللر طرفندن طوتلمسی وسائره کبی بعض موانعك عرض خلوصه مانع اولدیغنی درمیان بیورمشلر ایدی . سلطان اویس طرفندن کلان جوابنامه‌ده حضرت پادشاه حقنده‌کی التفاتلردن صکره قره‌مان او- غللرینك دولت علیه حقنده‌کی حسیات حسودانه‌لرندن دخی بحث اوله‌رق حالبوکه ملوك اسلامیه‌نك قلیجی دائما نصارا اوز- رینه حواله ایدلمك لازم کلور ایکن بزی بر- لریله عداوت اوزره اولمری جائز اولمدیغندن قره‌مان امارتنه اولبابده بعض وصایا اجرا اولندیغی کبی انلرله خوش کچنلمسی سلطان مراد حضرتلرندن دخی رجا ایدلمش و کایتلی هدایا دخی کوندرلمش ایدی . بو جوابنامه ٧٦٣ سنه‌سنده کلرك ادرنه‌نك فتحی دخی او زمان میسر اولمش بولنمق حسبیله سلطان مراد حضرتلری درحال بر بشارت نامه دها یازه‌رق کوندرمش و اویس خان حضرتلری دخی ٧٦٤ سنه- سی جمادی الاولی ابتداسی تاریخیله کوندر- دیکی ایکنجی جوابده اشبو فتح مبینی تبریك ایدرك پك بیوك خشنودی آثاری ابراز ایلمشدر .

ادرنه فتحنه کانجه‌یه قدر وقوعبولان فتوحات جلیله هب ٧٦٣ سنه‌سنه قدر کذار ایدیلان بر بچق نهایت ایکی سنه ظرفنده میسر اولدیغی کبی بوندن صکره لالا شا- هین پاشانك شمال واورنوس بکك جنوب طرفلرینه وقوعبولان آقینلری دخی ینه بوسنه ایله ایرتسی ٧٦٤ سنه‌سنده وقوعه کلمشدر . شویله‌که : لالا شاهین پاشا زغره وفلبه طرفلرینه آقین ایدرك بلادینی فتح وتسخیر وبرچوق اهالیسنی اسیر ایلمش

صغنه وقورد قو یونه دوقنور کبی اطرافلر- ین قوشادوب قلیج صوندقلرنده فی الحال هر برین بر طرفه طاغیدوب صبح اولدقده بشیوز باشدن زیاده باش کسلدیکی معلوم اولوب وایکیوز نفردن زیاده دیل طوتیلوب وبکاری اولان پلید مجروحاً قاچوب کیدر ایکن مرد اولدیغی استماع اولنوب غزاة اسلام سالم وغانم الشکر علی نعم الله دیو بن قولکه کلوب بولشوب ماه مزبورك اواخرنده ذکر اولنان باشلری وطوتیلان دیللری قره جعفر قوللریله یوجه درکاهلرینه کوندریلوب خیر دعالری برکاتیله بز دخی یوز آقلغی امیدنده ایدککه تکفور جانبندن دولتلو خداوندکاره ایلچی واروب ویرکو قبول ایتمکله تضرعن مقبول طوتوب محاصره‌دن فراغت اولنه دیو مبارك بتیلری سوندك چاوش ایله کلوب واصل اولدی وتکفوردن دخی اول حینده بزم ایچون بشقه ویرکو کلوب دولتلو خداوندکاره مطیع اولدیغی ایچون چکمجه‌دن قالقیلوب دیمتوقه یه عزیمت اولندی . حق تعالی حضرتلری خیرلر نصیب ایدیویره امارو سنجغدو ایریلوب شدت شتابر طرف اولنجه اول نواحیده توقف

اولدیغی کبی اورنوس بك دخی کوملجنه و ییکیجه واردار طرفلرینی چالقایوب مظفراً وغانماً عودت ایلمشدر .

تاریخلرك روایتلرینه کوره اشبو ٧٦٤ سنه‌سنه کانجه‌یه دکین محاربده وقوعبولان اغتناماتدن بر خمسنك امیر المؤمنین حصه‌سنه تفریقی امت اوزرینه فرض عین ایلیان آیت کریمه مرعی الاجرا دکل ایکن علمادن قره‌رستم افندینك اخطاری اوزرینه اوفریضه‌یه دخی بوسنه‌دن بدأ ایله اتباع ایدلمشدر . شویله که : اشبو قره خلیل قرەمن علماسندن اولوب اوزمانلر سلاحنه اعتمادی اولان قهرمانلر کبی علمنه اعتمادی اولان عالملر دخی دیار بعیده‌دن کلوب عثمانلیلق دائره‌سنه دخالت و التجا ایتمکده وهر بری لیاقتلرینه ودکرلرینه کوره حرمت ولطف کورمکده اولدقلری مثللو اشبو قره رستم افندی دخی بو صورتله عتبهٔ عثمانیه‌یه التجا ایلمشیدی . الك اول دقت ایلدیکی شی محاربه‌لرده اله کچیریلان مال غنیمتك صورت تقسیمی قضیه‌سی اولدی . اوزمانه قدر تقسیم غنیمت ایچون هیچ بر قانون وانتظام اولمیوب بعض یرلرده اموال غنیمتك طرف پادشاهیدن بعض بندکانه احسان بیورلدیغی کبی اشبو روم ایلی سفرنده دخی شهزاده سلیمان پاشانك برکره کلاهله تقسیم مال ایلدیکی مشاهده قلنمشیدی . قره رستم بردولت اسلامیه ایچون الك بیوك رعایت ایدیله‌جك شی برموجب نص قرآنی اموال غنیمتدن خمسنك پادشاه حصه‌سنه آیرلمسی قضیه‌سی اوله‌جغنی اوزمانلر قاضیعسکر بولنان قره‌خلیله عرض ایتمکله اوراد ن دخی کیفیت حضور حضرت پادشاهی‌یه عرض اولندقده بو حالك اصول اتخاذینه وخمسك

ایلیوب شویله که فرصت الویردکجه تأخیر و تراخی روا کورلدیکی پایهٔ سریرلرینه عرض اولندی باقی فرمان رأی عالیشانلرینه مفوضدر »

بندهٔ کمترسلیمان

سلیمان پاشاحضرتلرینك اشبو عریضه‌لری صورت مخصوصه‌ده شایان تقدیر و دقتدر . بو عریضه‌نك روش کتابتی شمدی‌یه قدر کوردیکمز مخابرات ترکیه‌دن نه سلطان سلجوقینك طبل وعلم ارسالنه دائر غازی عثمانه یازدیغی منشوره ونه غازی عثمانك تشکرنامه‌سنه وحتی نه‌ده سلطان اورخانك سلیمان پاشایه و یردیکی سپهسالارلق ووزیرلك منشورینه بکزه‌میوب انلرك جمله‌سندن دها ساده ودها عثمانلیجه‌در . بونك سببی ایسه یازیلان منشورلری نامه‌لری تزیینات ادبیه ایله تزیین ایتمکه بحق مقتدر منشیلرك انجق نزد پادشاهانده بولنوب دائماً جهاد اوزرنده بولنان اردولرده اوقدر اصطلاح پرداز منشیلر بولنه‌مامشدر . بز بوکا تشکر ایتملی‌یز . زیرا اردولرده دخی بیوك منشیلر بولنسه‌یدی سلیمان پاشانك شو عریضه‌سی دخی دیکرلری طرزنده یازلمش ایدی اوزمانك اصل عثمانلیجه-

اخذ و قبضنه قره رستمك مأمور ايدلمسنه ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهی شرف صدور ايلدی ٠

اشبو خمس شرعی نظامی حقنده کی معلومات تاريخيه‌يی بو قدرجق نقل ايتمكله اكتفا ايلرايسه‌ك تاريخ يازانلرك بری برندن استنساخ مواد ايدوب چيقمكدن عبارت بولنان رأيلرينه بز دخی اتباع ايدی‌ويرمش اولورز ٠ حالبوكه غيرت عاجزانه‌مز بزی ايشك براز دها ايلروسنه سوق ايتمكده‌در ٠ يعنی تاريخلرده هر كورديكمزی يازی‌ويرميه‌رك انلر حقنده نه‌دوشونديكمزی وقيود تاريخيه‌يی تنقيده مدار اوله‌بيله‌جك صورتده دها نه كبی نقطه‌لره تصادف ايلديكمزی دخی قارئلرمزه عرض ايتمكی بو عصر و بو زمان ايچون لزوم واحتياج كوريلان بر تاريخك علی قدر الامكان مكمليتی خصوصنده لوازمدن عد ايتمكده‌يز ٠

ايمدی دها ازنيق فتحندن صكره‌جه طرف اورخانيدن سليمان پاشايه و يرلمش اولان برات همايونده « عشر شرعيسنی اخراج ايدوب » قيدی كورلمه‌دركه بو قيد برات مذكورك يازلديغی ۷۳۳ تاريخنده دخی خمس شرعينك وار اولديغنی اثبات ايلر ٠ كرك برات مذكور وكرك اولبابده بعض مطالعاتمز حاشيه‌لرميانده كوريلور ٠ شمدی بر طرفدن بو قيد نظر دقته النور وديكر طرفدن دخی عالی چلبی وخواجه سعدالدين كبی اسكی مورخلرمزك بو مسئله‌يی نصل بر روش ايله قيد ايلدكلرينه باقيلور ايسه شو خمس شرعی وضعی مسئله‌سنك او زمان مسائل مشكله‌دن اولمق اوزره قانونه ربط اولنديغنده شبهه قالمز ٠ زيرا قره رستم صانكه قره خليل طرفندن قبول ايدلميوب رد ايديلان بر ماده‌يی نص قرآنله اثبات

سنی كوسترر و بناءً عليه اهميت تاريخيه‌سی بزجه سائر اوراقك كافه‌سندن دها بيوك اولان شو تحريراته نائل اوله‌مزايدك ٠

بو عريضه‌ده روش كتابت نه قدر شايان دقت واهميت ايسه اندن دها از اهميته شايان اولميان برقاچ شی دها واردركه انلرك دخی برنجيسی عساكر عثمانيه‌نك انتظام اداره‌سی قضيه‌سيدر ٠ عسكرك دفتری وقيدی بولنوب علوفه و تيمار تعيينی خصوصنده بو قيد اصولی دخی اجرا اولنور ايمش كه تاريخمزك ايلروسنده كوريله‌جكی اوزره دولت عثمانيه‌نك

زماننده يكی چرينك نظام وانتظامنه خلل كلدكده اسملری دفترلرده مقيد اولدقلری حالده جمعلری دنياده موجود اولميان برچوق نفرلر اولمسنه نظراً بو يولده‌كی يولسزلقلر سليمان پاشا زماننده بولنميور ايمش ديمكدر ٠

شايان دقت اولان برشی ده بو عريضه‌نك اركان حربيه طرفندن قلمه النان راپورتلر درجه‌سنده مكمل تعريفات حربيه ايله يازلمش بولنمسيدر ٠ اويله « دشمن اوزرينه بالهجوم بتوفيقه تعالی شويله ايلدك بويله ايلدك » ديه برو مدن يازلميوب نائل اولدقلری غلبه‌يه نه

ایدیور مثنجه سنه خمس شرعی حقنده کی آیت کریمه یی بالایراد بوفریضه یی جبراً کبی بر صورتده قبول ایتدیردیکی ذکر اولنان مورخلر طرفندن یازلمقده در . بوندن ماعدا خواجه سعدالدینك « اتراکی ادراك خمس تعیینی شنایع بدعدن ظن ایدوب قره رستم ستم طریق ایله اختراع ایتمشدر دیو یازمشلر و بورهکذردن علمایه اطالهٔ لسان ایتمشلردر . ذیل عصمت علماء دن اول اصل بداصل اتراك لسانی ایله ناپاك اولمز و حیف صد حیف که اسامیٔ منیفه و مغازیٔ شریفهٔ شاهان عثمانی که اعاظم سلاطین مسلمانیدرلر اول مقوله مقاله ضمننده مذکور واول کونه جهله نك نمونهٔ ازلام اولان اقلام بدارقامی ایله صحیفهٔ ادوارده مسطور اوله . سلاطین ذوی الاقتداره لازمدرکه آثار حسنه واطوار مستحسنه لری ضبطنه التفات ایدوب اسلاف کرام واجداد عظاملرینك سیر ومناقبنی علمای دانشوره و عرفای مهر کشوره تحریر ایتدیرمکله نام نامی واسم سامیلرینی باقی و پایدار ومحاسن سیرلرینی آشکار ایدهلر . تا اخلاف ستوده اوصافلری قصص پر حصصلرندن حصه کیر ومشکات صفاتلرندن مقتبس ومستنیر اولهلر . سلاطین عثمانیه خلوص نیه و صفای طویه ایله موصوف وصافی دل ورعونت وقدحدن عادل داد. کران عادل اولمغین ضبط آثارلرینه التفاتدن معرض و ذکر اولنان معنایه غیر معترض اولمغله بر نیجه ترك ناسپاس بولدیغنی یازمقله اضاعهٔ مداد وقرطاس ایلمشلر . کتب ایتدکلری نامربوط کلماتی مشاهده ایدن عارف بو حقیرك کلامی مبالغه اولمادیغنه واقف اولور » دیه هیچ بر مسئله ده امثالی مشاهد اولمیان بر محـ. کمهٔ طویله یی بومسئله حقنده یازمسندن ودولت

وجهله نائل اولدقلری تعریفات حربیه ایله اکلاتیلیورکه اوزمان بو مثلو راپورترك دخی اهمیت لایقه سنجه یازلدیغی بوندن استد. لال اولنیور .

هله سلیمان پاشا حضرتلرینك سلطان اورخان حضرتلرینه اوغل بر سندیزار کبی ادارهٔ کلام ایتیوب کندیسنی قیتلی برفرزند عدایتمکدن زیاده اهمیتی بر سردار عدایلید. رك توجه پادشاهه یوز اقلغی سایه سنده نائل اولمق غیرتیله متحسس بولندیغنی اثبات ایلر . اشبو مکتوبده سیاق افاده ایله اکلاشلیه. جق هیچ برشی یوق ایسه ده کلمات مستعمله میا. نده بعضلری بوکون بالکلیه لسان عثمانینك دائره سی خارجنه چیقمشلردرکه انلر دخی محبوب معناسنه اولان « قوچاق » پوسته جی معناسنه اولان « اولاق » کیجه معناسنه اولان « دون » ومکتوب معناسنه اولان « بتی » وتعیین ومعاش وچاپول معناسنه اولان « طو. یملق » وسلاح پوصات معناسنه اولان « یات وپراغ » وهجوم معناسنه اولان « دوکولك » وچرخه معناسنه [illegible] دور [illegible] دوندرمه وکیك معناسنه اولان « صغن » کبی کلمه لردر .

عثمانیه‌نك ایلك مایهٔ تشکلی ترك قومی اولدیغی حالده ترکلك وترکلر حقنده بو قدر شدتلی لسان قوللا نمسندن دخی استدلال اولدیغنه کوره اوزمانلر خمس شرعی نظامنه اعتراض ایدنلر وبوبابده رساله‌لر دخی یازانلر بولنمشدر .

بهمه حال براز تأمل ایدنجه حقایق قطعیهٔ تاریخیه‌دن اولمق اوزره تحقق ایلرکه مبادئ احوالده عثمانلیلر مال غنیمته ایستد. کاری کبی قویولمش اولدقلرندن خمس شرعی مسئله‌سنی کندی انتفاعلرینه مغایر کوره‌رك قبول ایتمك ایسته‌میورلر ایمش . فقط دها غازی اورخان زماننده‌نبری بوامل دولتده بولندیغی ایچون شهزاده سلیمان پاشا کبی اولادلق وظیفهٔ انقیادیله موظف اولانلره خمس شرعی مجبوریتنی براتلرده‌دخی قید ایلیورلر ایمش . صکره قره رستم بونك برفرض عین اولدیغی بانص کریم اثبات ایدنجه هرنه قدر بعض آچ گوزلیلر نص کریمه دخی عصیان درجه‌سنده برجرأتله نظام مذکو. رك علیهنده یازمشلر ایسه‌ده ارتق دولتجه قولاق و یرلمیوب خمس شرعی نظامی قو. نلمشدر .

بونظامده بزم ایچون « بن‌سزك‌پنجکلی کوله کزمی‌یم ؟ » صورتنده ضرب مثل اولمغه قدروارمش اولان برشیوهٔ افاده‌نك منبعی مبدئی بولنور . هرشیئك خمسی حضرت پادشاهك اولمق لازم کلدیکنه کوره النان اسرانك دخی خمسی پادشاهك اولمق اقتضا ایدوب اکرچه بوزلرجه وحتی بعض کره بیکلرجه اله کچیریلان اسرانك خمسی یکی‌چری‌یه النور ایدیسه‌ده بعض بو یله عمومی معامله‌دن بشقه خصو. صی معامله‌لر دخی اولوب مثلا غزاتدن بریسی بکندیکی بر و یا بر قاچ کوله و جاریه‌یی کندی خدمت خصوصیه‌سنه

قشلامق ایچون عودت ایلدکاری محلك اسمنی « روسچق » دیه قید ایتمی ذهنمزی طونه ساحلنده بولنان روسچق شهرینه‌قدر ایصال ایده‌مز . بو یرلرینه دیمتوقه‌طرفلرنده بولنمسی لازم کلوب‌تکفور طاغنه «رودو. ستو » دنیلدیکنه کوره احتمالکه روسچق دخی اوراسی اوله . چونکه اسکی خریطه. لری اره‌دیغمز حالده بواسمی هیچ بر نقطه اوزرنده مقید بوله‌مدق . فقط اوزمانلر عثما. نلیلر هنوز بالقان سلسله‌سنی اوته‌طرفه چکما. مش اولدقلری جهتله بوروسچغك طونه‌سا. حلنده‌کی روسچق اوله‌میه‌جغنه قطعیاً امینز .

— ٥ —

❋ سلطان مرادك براتی ❋

که غازی اورنوس بکه سنجاق وسر. دارلق و یردیکی زمان یازلمشدر :

« توقیع رفیع همایون اولدرکه قرنداشم امره سلطان ایله ولایت روم ایلنه چوق ولایت فتح ایدن جناب امارت مآب افتخار الامراء الکرام ملك الغزاة والمجاهدین قاهر الکفرة والمشرکین حاجی وغازی‌اورنوس بك حضرتلری دام اقباله‌یه کندی قلیجیله

الهجق اولسه او اسیر ایچون بر بدل تعیین
اولنه‌رق بدلنك خمسی خزینه‌یه ویرمسی
اصول اتخاذ قلنمشدر . اوزمانکی غنائمك
درجه‌سنی شوندن اکلاملی که بر ملت
زنکین اولدقجه و بر پرده پاره چوغالدقجه
اشیانك فیئاتلری بهالنمق طبیعیات اموردن
اولوب حالبوکه اسرانك کثرتیله اله کچو-
رلمسی اثرلك بوقاعده‌دن استثناسنی استلزام
ایلمشیدی . اسیرلرك اثمانی فاحش تفریق
اولنمقسزین بهرینه علی العموم یوز یکرمی
بش اقچه بدل تعیین اولنمش ایدی یکی چری
افرادی میانده یدی اقچه‌یه قدر کوندلك
الانلر بولندیغندن بر نفرك اون یدی اون
سکز کوندلك معاشی بر اسیرك قیمت
حریتنه معادل دیمك ایدی . بو ایسه
غنائمك چوقلغنه و اسرانك کثرتنه دلالت
ایدر . بدل اسارت یوز یکرمی بش
اقچه اولدیغنه کوره انك خمسی و تعبیر

دیکر پنجکی یکرمی بش اقچه ایده-
بلمسندن بو یکرمی بش اقچه خزینه‌یه
ویریلجه مضبوط اولان اسیرك پنجکی
الغمش اولدیغنه دائر بر ورقه ویرلمك و
بعدما او اسیرك ورقه‌ده معین افندیسنك
مالی عد ایدلمك قاعده وضع قلنمشدر .

بوندن اول لالا شاهین پاشانك فلبه
ظفریله وقوعبولان هجومنده اکرچه
نفس فلبه شهری اخذ ایدلمامش ایسه‌ده
بتون اطرافی اله کچمش اولدیغندن ٧٦٤
سنه‌سنده حضرت پادشاه قشلاق اوزره
بروسه‌یه عزیمت بیوردقلری صره‌ده
فتوحاتك رفتنی بوشلامامه‌لرینی امرایه
امر ایتمش اولمسیله لالا شاهین دخی سنهٔ
مذکوره‌ده ذکر اولنان اوزرینه یورویش
وقوعنده ایلدی محاصره‌ده [illegible]
دفع ایده‌بیله‌جکی امیدیله براز مقاومت
کوسترمش ایسه‌ده [illegible] هر

فتح ایتدیکی قلعهٔ کوجاه‌دن قلعهٔ سیروزه
و منستره و بهاشته‌یه و مورشته‌یه وارنجه بر
سنجاق بر اعتباریله اون کره یوز بیك ایله
ویردم و اول ولایتلرده عامهٔ غزاة و مجاه-
دینه وزیرلری سنی امیر المؤمنین نصب
ایلدم و بیوردم که کما کان متصرف اوله‌سن
اما صقن روم ایلی ولایتلرینی کندو قلیجمله
فتح ایتدم دیو سکا غرور کلمسون بلکه
بونی تحقیق بیل که اول ولایتلر حق سبحانه
وتعالی حضرتلرینك امدادی و حضرت رسو-
لنکدر اندن صکره الله سبحانه و تعالی حضر-

تلرینك امر شریفیله رسول علیه السلامدن
صکره خلیفه‌سنکدر کرچه سندن بزه طو-
غریلق و ایولك ایتدك بزده سنك طوغریلغك
و ایولکك مقابله‌سنده سکا عنایت ایدوب
اوچ طریقله تعظیم و تکریم ایلدك اولا
بوکه سکا امیر المؤمنین دیو خطاب ایلدك
ثانیسی بودرکه سکا خلعت فاخره ویردك
و ثالثی بودرکه طبل و علم رسول حضرتی
وتوغ پرفروغ کوندردك هیچ بونلرك او-
زرینه احسان اولنه سن دخی بو نعمتلره شکر
ایله و دائم رازقکی ذکر ایله که نظم جلیلدر

طرفی عثمانلیلر النده بولنه‌رق هیچ بر جانبدن امداد کله‌میه‌جکنی اکلاینجه مملکتی عثمانلیلره هجوم ایله ضبط ایتدیرمه‌رك هم اهالیسنی هم کندیسنی قلیجدن کچیرتمکدن ایسه انتقامی صکره‌یه بالتعلیق کندیسی تسلیم اولمغی ترجیح ایلش و ٧٦٥ سنه‌سی اوائلنده قلبه‌ده بوصورتله ایادیٔ عثمانیانه کچمشدر . تسلیم قضیه‌سی قوماندانك اولاد و عیالیله برابر ایستدیکی طرفه عزیمتده سربست بولنمسی شرطیله مشروط اولدیغندن قلبه قوماندانی صربستان قرالی نزدینه عزیمت ایلشدر .

قلبه فتحندن صکره دولت علیه‌نك روم شرقی ایمپراطورلغی ایله برمعاهدهٔ صلحیه عقد ایلدیکی هامرده مروی اولوب پادشاه حضرتلری بوصلحدن اصلاحات داخلیه ایچون استفاده ایتمك اوزره ایکن یکی برمسئلهٔ حربیه ظهوریله بواستفاده‌یه موفق اوله‌مامشلر . قلبه قوماندانی هامرك اشراتنه کوره روم ایمش ایسه‌ده ینه هامرك اعتقادینه کوره کندی دولت متبوعه‌سی دولت علیهٔ عثمانیه ایله معاهدهٔ صلحیه‌یی عقد ایدرك ارتق عثمانلیلر علیهنده براتفاقه کیره‌میه‌جکندن انتقامنی اسلاولر واسطه‌سیله الدیرمغی قوروب صرپ قرالی بشنجی اوروشه التجا ایتمش واو اره‌لق پاپا بولنان بشنجی اور بنك دخی برتحریرات عمومیه‌سی کاه‌رك نصرانیلری بودفعه دخی عثمانلیلر علیهنه برمحاربهٔ صلیبیه‌یه دعوت ایتمش بولندیغندن مجارستان و صربستان قراللری و افلاق و بوسنه حکمدارلری براتفاق عقدایلیه‌رك عثمانلیلر اوزرینه یورومشلرایدی .

هامر بو اتفاقی و باخصوص پاپا اور بنك نصارایی عثمانلیلر اوزرینه تحریکی مسئله‌سنی پك محاکمه‌سز کچمکده

بسم الله الرحمن الرحیم ﴿ فاذکرونی اذکرکم . ودخی . لئن شکرتم لازیدنکم ﴾ بوکلمات طیباتك فحوای شریفلرندن دلدن کیدرمه‌ندن حق تعالی حضرتلرینك ورسولنك بیوروغندن طشره اولماغی خاطره کتورمه وبونی بیل‌که برآدم بر مملکته‌بك اولمق ایکی کفه‌لو ترازویه بکزرکه برکفه‌سی جنتده و برکفه‌سی جهنمده‌در همان نیلرسك ایله شونلردن اوله کورکه انلرك کوزلری اویوسه قلبلری اویانق اوله . جمله‌نك سرچشمه‌سی عدالتدر . انی ایده کورکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم انك برکونی التمش ییل عبادتدن صایمشدر . و بونیده بیل‌که اول روم ایلی ولایتلری اوزاق یرلردر انلرك تدبیروتدارکلری امرنده البته سیف وقلم اهلندن نیجه کمسنه‌لره محتاج اولورسن . صاقنه‌سن هیچ خلق مال سومکدن اوزکه آزدریجی اولمز . دنیا ایچون دین امرنده کوز یومان الله تعالی قورقوسن اونودر . بوخصوصلرده دکه کیمسه‌یه اعتقاد واعتماد ایتمیه‌سن . چوق اولورکه بعض آدملر کوندوز صائم کیجه قائم کورینور . اماحدذاتنده بته طپارلر . انك کبیلردن صاقنه‌سن . زنهار وزنهار برکمسنه‌نك

اولوب حالبوکه بو مسئله‌نك یالکز تاریخ [illegible]ـنی و بالخاصه روم شرقی تاریخنجه دکل فن تاریخك عمومیتنجه پك بیوك بر اهمیتی اولدیغندن اولبابده بر نبذه‌جك ایضاحده بولونمغه لزوم کورمکده‌یز .

مباحثات تاریخیه‌دن طولایی اوروپا تاریخلرنده هر نه زمان « نصارا » نامی یاد اولنور ایسه بوندن مقصد قاتولیکلر اولدیغی نظر دقتده کوزه‌تله تعیین ایتملیدر . محاربات صلیبیه‌دن مقصد قبر یسوعی و انلرك روایتنه کوره ذات یسوعی مسلمانلرك الندن قورتارمق قضیه‌سی اولوب حالبوکه اوزمانلر قدس شریف ایادی اسلامده بولنمقله برابر زیارت قدس نصارایه اصلا ممنوع دکل ایدی . هر صنف نصارا ایسته‌دکاری کبی زیارت ایدرلر و اهل اسلام اول مقامات متبرکه‌یی بر کونکی کونده اولدیغی اوزره یالکز حمایه ایلرلر ایدی . بو جهته قورتارمقده بیوك بر ثمره‌دن قورتارمق ذهابنده بولنمقده‌لر ایدی . فقط بو ثمره‌دن قاتولیك اولان هر صنف نصارا [illegible] دیمك ایدی .

مقصد بو ایسه عیسویت انواعندن [illegible] روملر بو مقاصده اصلا ادخال ایدلمامشلر ایدی . زیرا صلیبیون نظرنده خرستیانلق یالکز قاتولیکلك اولوب قاتولیك اولمیانلر خرستیانلردن بیله معدود دکلدیلر . روملر مسلمانلره برابر عدو و تخریبلرنده قاتولیکلره برابر دخی عدو و تخریبلری [illegible] ایدی . حتی بردفعه‌سنده اهل صلیب استانبولی ده فتح ایدرك روملر حقنده اوقدر معامله وحشیانه‌ده بولنمشلردرکه ترکلر استانبولی فتح ایلدکلری زمان بو یولده معامله‌ده بولنمامشلردر . بو قضیه روم شرقی تاریخنه مخصوص اوله‌جق مقاله‌مزده بسط ایدیله‌جکدر .

ظاهر حالنه الدانمیه‌سن . نته‌که حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه‌که اعدل اصحابدر ربیع بن زیادك حسن ادانه [illegible] ایدی . [illegible] حسنه [illegible] . و [illegible] بر جانبه کوندرمك و قوللانمق استه‌سه اولدن بیلدیککك حالنه اعتماد ایتمه‌سن . جائزکه صکره بردرلو دخی [illegible] برقرار دکلدر . کذلك خوی‌ده و خصایلده برقرار اولمز . البته والبته بر حالدن بر حاله انتقال ایدر . پس ایمدی وکیل ایدوب ایشه قوللا‌ندیغك کسنه‌نك احوالنه کوز قولاق طوت . کوزله [illegible] حالنی [illegible] کورمه‌مز [illegible] ارض [illegible] ظلم و تعدی [illegible] . اصمرله‌که الی التنده اولان مسلمانلری قرنداشلری کبی بلوب سائر رعیت فقراسنی دخی رفق ایله طوتسونلر . ظلم و تعدی اوزره اولمسونلر . قیامت کونده قارکبی کتب اعمال

عثمانلیلر روم شرقی دولتنی صیقشدیر-
مغه باشلادقلری زمان شرق ایمپراطورلغی
دفعاتله اوروپایه و بالخاصه پاپایه مراجعت
ایدرك عثمانلیلری نصرانیتك الك بیوك
دشمنی اولمق اوزره اخبار ایتمش ایسه‌ده
غرب کلیساسی نظرنده شرق خرستیا-
نلری دخی برنوع بیانجی عد اولندقلر-
ندن استدعالری استمدادلری اصلا مسموع
اولنمامشدر . مؤخراً روم ایمپراطورینك
بالذات رومایه کیدرك عرض ایلدیکی
مذلتی دها اولجه عرض ایتمش وشرق
خرستیانلرینی دخی قاتولیك ایده‌جکی
وعدینی ویرمش اولسه ایدی بلکه آرزو
ایلدیکی معاونت ویریلور ایدی دیه
بعض تاریخلرده کورلمش ایسه‌ده بوذلت
ارتکاب اولندیغی زمان دخی پاپالق مقا-
منك روم شرقیه معاونت ایتمدکدن
ماعدا ایمپراطور ذلیلی تحمل مسخره ایتدیر-
مش اولدیغی دخی محلنده کوریله‌جکدر .

ایتدی مقدمات احوال بوندن عبارت
اولدیغی حالده بودفعه مجارستان وصر-
بستان وافلاق و بوسنه حکومتلرینك پاپا
بشنجی اوربن طرفندن کلان تحریرات
عمومیه موجبنجه عثمانلیلر علیهنه اتفاقلری
مجرد شرق ایمپراطورینی قورتارمق
ایچوندر دیه ظن اولنور ایسه بوظن بر
خطای فحش اولور . شرق ایمپرا-
طورینی قورتارمق ایچون اولسه ایدی
البته اکا دخی خبر کوندرەرك انلر شمالدن
هجوم ایلدکاری حالده شرق ایمپراطور-
لغی دخی جنوبدن ودها طوغریسی دولت
جدیدهٔ عثمانیه‌نك تا جکرکاهندن برهجوم
ایتمسی درکار ایدی . بوهجومه سلطان
مراد ایله ایمپراطورلق اره‌سنده هامرك
قونجه یکی منعقد اولان معاهدهٔ صلحیه
اصلا مانع اولمز ایدی . هم‌ده اکر نصارا

یاغدیغی کونی آکسونلر و خلقك فقراسنی
محکم کوزلسونلر . انلره کفایت مقداری
ذخیره‌لرین تدارك ایتسونلر . زیرا فقرا حق
تعالی سوکیلولریدر . فقیرلك بلاسنه صبر ایدر-
لر . النده دنیالغی چوق اولنلره نظر ایتزلر . کندو
حاللرینه شکر لردر . دائم شکر ایدرلر . خصو
صا عموم روم ایلی ولایتنده شیخ الاسلام تعیین
اولنان فخر الفضلا الوان فقیه زید عمده‌یه رعایت
ایدوب کوزلیه‌سن . علماء عظام ورثهٔ نبیا-
در . کمال لطف وشفقتله مرعی ومحمی طو-
توب ابقاء دین مبین واجراء شرع متین انلرك

وجودشریفلری و انفاس لطیفلری برکاتنده
بلوب « لحوم العلماء مسمومة » مقتضاسنجه
خاطر عاطرلرین رنجیده ایتمکدن بغایت حذر
ایده‌سن . وسپاه طائفه‌سنه وظیفهٔ احسان
ابوابك کشاده قیلوب افراط وتفریطدن
احتراز ایدوب سپاه اولان کمسنه‌لردن مناصبی
منع و یا انلردن مقابله‌ده برحبه الدیرمیه‌سن .
اولمیه‌که انلغی دخی جواز کوستره‌سن .
وعسکر امرنده اقدام واهتمام ایده‌سن . یکیدن
بهادرین وقلیجن کسکین طوته‌سن . وآتك
یوکرو کین بسلیه‌سن . ونعمتك مبذول ایدوب

ترتیبی بو یله قورمش اولسه‌لر ایدی، کرك پولتیقه‌جه و کرك حرکات عسکریه‌جه فائده‌سی دخی چوق اولور ایدی . زیرا روم شرقی ایمپراطوری هرنه قدر ضعیف ایسه‌ده بو صیره‌ده یکرمی بشبیك قدر عسکر چیقاره بیله‌جکی بوکا یقین مقادیرده دفعتاً عسکر چیقارمش اولمسیله معتمد اولوب اوزمان روم ایلیده بولنان عساکر عثمانیه‌نك مقداری اون بیك قدر اولمغله بو قدرت ایله هیچ اولمز ایسه آسیادن اوروپایه یکیدن عثمانی عسکر-نی مرورندن منع ایده‌بیلور ایدی . بوندن ماعدا دولت علیهٔ عثمانیه علیهنه فرصت کوزه‌دوب طوران قره‌مانلیلر کبی حکومات متجاوره‌نك تزلزلی دخی قشقیرتمق ایپرا-طوراق ایچون بك ممکن ایدی . بونلرك هیچ بریسی اولمامسندن تحقق ایدرکه متفقلرك شبو اتفاقی روم شرقی دولتی ایچون دکل مجرد عثمانلیلرك بالقانلره قدر ورودی تهلکه‌نك کندیلری اوزرینه دخی تقربی دیمك اولدیغی ایچون شو اتفاقی عقد ایتمشلردر .

بو محاربه‌ده اعدای متفقه‌نك صورت معلومه‌یی غرائب احوال عسکریه‌دن عد اولنمه سزادر . تواریخ عثمانیه‌نك روایتلرینه کوره اوزمان ادرنه‌ده والی و قوماندان اولان لالا شاهین پاشانك معیتنده اون بیك عسکر وارایمش . حالبوکه عسکر اعدا بوکا نسبتله اوقدر چوق ایمش که صحایف الاخبار بونسبتی بر سیاه فیل اوزرنده‌کی بیاض نقطه‌یه تشبیه ایله تعریف ایدیور . خواجه سعدالدین ایسه « عسکر اسلام عشرة آلاف و بو لشکر ستمکر اکا نسبت متجاوز رتبهٔ اضعاف ایدی » دیه برتعبیر صرف ایدیور . حتی که شاعر دخی خوا-

---

دائما مروت و احسان ایتمکدن خالی اولمیه-سن . وقلیجکله فتح اولنان ولایتك محصولی خرجه وفا ایتمزدیو بیحضور اولمیه‌سن . ضرورت واقع اولدقده بو جانبه اعلام ایله . بزدن اولان دریغ اولنمز . ممکن اولدیغی قدر کوندریلور . ودخی اقدام ایله اوله‌که سلا-نیك قطعه‌سنی فتح ایده‌سن . وکفار مملکتنی اوله‌که دائما احراق بالنار ایده‌سن . و بو جانبدن [illegible] قری وقف ایتك مراد ایدنوب [illegible] ولایتکه رعایت وشمشیر حکم شریعت رجا ایتمشسن . امدی فتح ایلدیکك ولایترده نه قدر وقف ایدر سن والله العظیم وتالله الکریم مقبولمدر واولا-دیکه رعایت باشم اوزرینه . بندن صکره دولت عثمانیه بنم اولادمدن هر کیمه میسر اولور ایسه سکا و سنك اولادیکه رعایت ایتمزسه علیهم لعنة الله والملائکة والناس اجمعین . و یارین قیامت کوننده دیوان محشرده دعوا-جی اولوب خصومت ایدرین . و بو خصو-صلرده خاطر یکزه شبهه کتورمیه سن همان حق تعالی حضرتلری اوغورلك آچیق وفتحك کشاده ایدوب عدوی دین وزرینه

جدنك مجرد قافیه‌حطری ایچـون استعمال ایلدیکی شو « الاف واضعـاف » دن یالکز بر ضعف معنـاسنی اراده‌ق اهل صلیبـك مقداری یکرمی بیك اولدیغنی یازیبور ایسه‌ده بو مثللو محـار بانده هامر دائمـا مقدار دشمنی آز و عساکر عثمـانیه‌یی چوق کوستره‌رك دشمنك غلباتنی بو صورتله حقندن زیاده پارلاتمق و یاخود مغلوبیتلری شیئنی آزالتمق غیرتنده بولندیغی همـان هر بیوك محاربه‌ده کورلدیکنـدن بوراده خبرو یردیکی مقدارك صحتنه اعتماد اولنه‌مز . برکره درت قرال یالکز یکرمی بیـك عسکر ایله عثمانلیلری اوروپاقطعه‌سندن سوروب چیقاره‌بیله‌جکلری عزمیله بو سفری اختیار ایتمش اولورلر ایسه او قـدر خفت ایلش اولورلرکه بوخفت کندیلری ایچون بربیوك مغلوبیتـدن دها بیوك قصـوردر . ثانیا معیتلرنده‌کی عسکر فی‌الحقیقه یکرمی بیکدن زیاده ایمش ایسـه عثمانلیلرك اون بیـك عسـکر ایله بو قـدر دشمنـه مقاومتـلری هرزمان کـورلان امثـالنه نسـبتله بك ممکن اوله‌جغندن لالا شاهین پاشـا شو هجومدن اصلا تلاش کوسـترمز ایدی .

حالبوکه لالا شاهین پاشا الده بولنان عسکر ایله بو دشمنه غلبه اصلا قابل اوله‌میه‌جغنی کوره‌رك سریعـاً حضرت پادشـاهك امداده یتشمسنی عتبهٔ شهـانه‌دن رجا و استرحام ایلمشیدی .

مورخین عثمانیه‌نك بو محـاربه‌یی یازیشلری دخی غایت متلاشیانه‌در . عادتا امید غلبه کنـدیلرنده بالکلیه مفقود اولمغـله حاللری مجرد مرحمت الهیه‌یه وابسته قالدیغنی تصـویر ایتمکده‌درلر . هرحالـده لالا شاهین پاشا معیتـنده‌کی عسکر ایله بو دشمن اوزرینه وارمق اوله‌میه‌جغنی قطعیاً قرارلشدیرلمش وذات شاهـانه ایسه موکب همـ

دائما غالب ومظفر ایلیه و دائما حضور قلب ایله عون الهی ومعجزات رسالتپناهی تأییدی وحاضر وغائب ارنلرك ظهر وبطن همتلری بنم خیردعام ایله‌معاً کندیکه بدرقه وقفادار ملاحظه ایلیوب ﴿ ادعو ربکم تضرعا و خفیة ﴾ کلمات طیباتنی دوش کردنکه حمائل صالوب ﴿ حسبی‌الله ونعم الوکیل نعم المولی ونعم النصیر ﴾ ذکرینی تکرار وتذکار قیلمه‌دن ودوام دولتم بقـمنه دعا ایتمکدن خالی وذاهل اولمیوب مساعئ جمیله ظهوره کتوروب خدمات لازمه‌ده قیام کوستره‌سن شویله بیله‌سن علامت شریفه اعتماد قیله‌سن والسلام   تحریراً فی اوائل شهر شوال سنه ثمان وثمانین وسبع مائه »

٥

﴿ عصر اورخانك بعض مشاهیری ﴾

« مولانا داود »

پدرینك اسمی محمود و جدینك اسمی محمد اولوب قره‌مانده تولد ایلدکلری ترجمهٔ شقایقده مصرح ایسه‌ده تاریخ ولادتی مقید اولمدیغی کبی تاریخ وفاتنه دائر دخی اشارت اولمدیغی غریبدر . بوزمانلرده اناطولی علماسنك کندی

جرنی ایله کلیبولیدن چکر ایکن بیغا قلعه‌سنی فتح املنه دوشه‌رك آیدنجق وکلیبولیده نه قدرکی وار ایسه عسکر ارکابیله بیغا او-زرینه صالدیروب بناءعلیه ادرنه امدادینه یتشمکده تأخر ایتمش اولمغله دشمن بلا مانع ولامزاحم تاادرنه‌یه ایکی کوناك مسافه‌سی اولان برمحله ومریچ نهری کنارینه قدر کلمش ایدی . شاهین پاشا حاجی ایلبکی معیتنه برمقدار عسکر ویره‌رك شیخ اوغلنی ایسه دشمنك احوالنی تفحص ایتمکه کوندردی . سردار مشار الیه اوزاقدن دشمن اردوسنی کورلمکده بولنه‌جغی سببیله برادرو اوزرینه پادشاه کلمکسزین هجوم قابل اوله‌میه‌جغنه قناعت ایلدی ایسه‌ده اعدانك عیش و نوشه پك منهمك وغضنفرلری متحصن و متحفظده پك مغرور و احوال حربیه‌جه دخی پك احتیاطسز کورنجه برکیجه باصقینی یاپمغی قرارلشدیردی .

و فهم فن حرب نقطهٔ نظرنجه بو باصقین اصلا طوغری دکلدر . اردونك مقدار مجموعی ویلان اون بیك کشی ایله هجومه جسارت اولنه‌مدیغی حالده اومقدار مو-جوددن مفرز برفرقه‌جغك هجومندن ظفر امیدینه هیچ احتمال اوله‌میوب حاضر دشمن غافل ایکن بویله برباصقین ایله کند-یلرینه تیقظ تعلیم ایدلمش اوله‌جغی و بونك ایسه احوال حربیه‌نك ایلروسی ایچون مضرتی کوریله‌جکی درکاردر . لکن هر ایشبو نسنك تدبیری کبی نتیجه پذیر او-لوریا ؟ بعض ایشلرك ایچنده تقدیر ربانی کیرنجه ایشته عقول ارباب فنونی متحیر ایده-جك نتایج دخی کورلمور . شویله که :

حاجی ایلبکی معیتی عسکرینی درت بلوك ایدرك بر قرکانق کیجه‌ده بونلری درت طرفدن دشمن اوزرینه هجوم وضعیتنده تعبیه ایلدی . ممکن اولدیغی قدر

وطنلرنده بعدالتحصیل اکمال کمالات علمیه ایچون عربستانه کیتملری معتاد اولدیغی کبی داود حضرتلری دخی کمال تحصیل ایچون مصره کیتمشلر و فقه حدیث و تفسیر و تصوفی اکمال ایده‌رك علوم عقلیه و حکمیه‌ده دخی صاحب ید طولی اولمشلردر . بعده اناطولیه ورودلرنده حضرت اورخان غازی‌یه منتسب اولوب اوزمان دخی اعظم فتوحات اولمق اوزره ازنیق شهری فتح ایدلمش بولندیغندن دولت علیه‌نك دها مبادئ ظهوریله برابر تلا-هر اولمش بولنان رغبت علمیه‌سی براهین مجسمه-

سندن اولمق اوزره غازی اورخان حضرتلری عثمانلیلرده ایلك مدرسه اوله‌رق ازنیق مدرسه‌سنی انشا و مولانا داودی دخی بومد-رسه‌یه تعیین بیورمشلردر . اشبو مأموریت علمیه‌یه تعیین بیورلدقدن صکره‌کی احوال خصوصیه‌لرینه دائر معلومات یوقدر . تا-ریخ عمرلری نه قدر او مأموریتده قالدقلری قید کافیدر .

علم تصوفده‌کی بهرهٔ جمیله‌لرینی شیخ محیی الدین عربی حضرتلرینك فصوصنه یازدقلری شرحده کوسترمشلردر که حکمیات

ولوله ایتلری وفقط دشمنك ایچنه طالمق مرتبه‌سنده ایلروله‌مه‌لری ایچون دخی تعلیمات ویرمشیدی. کیجه‌نك بر وقتنده صلیبیون تمام خمار شراب ایله مخمور ایکن درت طرفدن بردن آجی آجی نفیر صدالری نقاره وطاول کومبورتیلری وعسکرك « الله! الله! » نعره‌لری ایشیدلمکه باشلامزمی؟

افراد اعدا همان یرلرندن فرلارلر ایسه‌ده هر طرفدن عثمانلی صداسی عثمانلی ولوله‌سی کلدیکی جهتله سمت سلامت هانکی طرف اولدیغنی و نه جانبه قاچمق لازم کله‌جکنی بیله‌میه‌رك جمله‌سی بری برینه کیریشورلر. هرکس قارشوسنه کلانی دشمن ظنیله باصار قلیجی! باصار ساطوری! بر ولوله! بر قاریشقلق که ماحشرالله! قوجه اردو کندی کندیسنی قیرمغه باشلار. بر طاقلری جای سلامت ظنیله مریج نهرینه دوکوله‌رك بوغولورلر. بر طاقی کندی آرقداشلرینك سلاحیله مقتول اولورلر. نهایت بالقانلره طوغری بر فرار یولی آچیله‌رق او عظیم اردو طامی طراعی کاملاً براقوب قاچمغه شتاب ایدر. حاجی ایلبکی بونلرك قویروغنی یاقه‌لایه‌رق براز تعقیب ایدر. بر مقدار ینی قیروب براز ینی‌ده اسیر ایلر. نهایت اعدای متفقه کاملاً مندفع اولنجه خبر مظفریتی لالا شاهینه عرض ایدر ایسه‌ده اون بیك کشینك هجومه جسارت ایله‌مدیکی بر دشمنك اوزرینه بر آووج عسکر ایله بویله بر غلبه جالنه بیله‌جکنه ایناتمق قابل اولورمی؟ ادرنه‌ده بو خبره کیمسه ایناتماز ایسه‌ده نهایت تحقیق کیفیته آدملر کوندریلوب‌ده غلبهٔ کلیه تحقق ایدنجه بتون عثمانلیلر سجدهٔ شکرانه واررلر. جناب حقه حمد وثنالر ایدرلر.

صوفیه‌سنك اکلاشیله‌مامش اولمسی موجب شهادتی اولدن اول خاتم الاولیانك دقایق حکمتنی میدانه قویه‌رق اولبابده‌کی یاکلش ذهابلرك کافه‌سنی تصحیحه بحق موفق اولمشلردر. علوم عقلیه و حکمیه‌ده‌کی بهرهٔ وفیره‌لرینی دخی « آب حیات » مسئله‌سنك حلی حقنده‌کی رساله‌لرنده کوسترمشلردر. آب حیات دینیلان شیئك نه اوله بیله‌جکی ماده‌سنه برچوق دخی حکایات و خرافات قاتیله‌رق اولبابده ذهنلر بالکلیه تشویش ایدلمکده تقرر ایدب اولمش ایسه‌ده بو بابده‌کی دقایق حکمیه فضل مشارالیه حضرتلری طرفندن بك کوزل حل ایدلمش اولمسیله مقبول علما و فضلا اولمشدر. ادبیاتده ایسه ابن فارضك قصیدهٔ تائیه‌سنی شرحله اثبات بهره ایلمشلردر. بونلر اشهر آثاری اولوب حین تدریسلرنده علوم آلیه‌جه دخی بر طاقم آثار وجوده کتورمشلردر. بناءً علیه زمانك رئیس العلماسی اطلاق اولنمغه اثبات استحقاق ایتمشلردر.

« تاج الدین کردی »

نام عالیلری یالکز بوندن عبارت اولمق اوزره قید اولنه‌رق ترجمهٔ شقایقده نه

٧٦٦ سنه‌سنده (١٣٦٣ میلاد) میسر اولان بو مظفریت غریبه عثمانلیلر نزدنده او رتبه مشهور اولمش که حربك وقوعبولدیغی یرلرك اسمی «صرب صیندیغی» قالمشدر. هم ده صربك بوراده نه قدر صیندیغنی قریباً کوره‌جکز.

تاریخلرك روایتنه کوره لالاشاهین پاشا اشبو صرب صیندیغی مظفریتندن طولایی ظاهر حالده پك ممنون اوله‌رق حاجی ایلبکی‌نی تبریك ایلمش ایسه‌ده کندیسی بولنمقسزین بویله بر فتح عظیمه مشار الیهك نائلیتنی قیصقانه‌رق بالآخره سلطان مراد غازی حضرتلرینه سردار مومی الیهی غمز ایدوب کوزلرینه میل چکدیرمش ایمش. بز شو روایته ایناننمیه‌جغمز کبی روایتك دیکر درلوسنه دخی ایناننمیز که اوده لالاشاهین پاشانك حاجی ایلبکی‌نی تسمیم ایلمش اولدیغی حقنده‌کی روایتدر. برکره روایتلرك بویله ایکی درلو اولمسی ایکیسندن برینك قطعیاً یالان اوله‌جغنه مرتبهٔ تحققه وار‌دیره‌جغی کبی دیکرینی دخی علیهنه روایت دیکر بولنان خبرلردن وثوق اوزره قوتدن دوشورر. بناءً علیه لالاشاهینك سردار مشار الیهه قصد ایتمش وثوقی مسئله‌سی بر روایت ضعیفه حکمنده قالور. بوندن ماعدا مومی الیهی سلطان مراده غمز ایدرك کوزلرینه میل چکدیرمك حضرت پادشاهی‌ده بر نفاقه قانار صافدرونلردن عد ایتمك دیمك اولوب ایشاك بو جهتی بالکلیه مستبعددر. بوکا نسبتله تسمیم قضیه‌سی اثبوت ایسنده اولمق لازم کلور ایسه‌ده برکره دخی شو زمانده حاجی ایلبکینك قاچ یاشنده بولندیغی دوشونه‌جك اولور ایسه‌ك تسمیم قضیه‌سنی ده رد ایده‌بیلورز. اورخان غازی حقنده‌کی مقدمه‌ده عرض اولندیغی اوزره حاجی ایلبکی قره‌سی امراسندن هم ده امیر عجلانه

وطنلری نه تاریخ تولد و وفاتلری مقید دکلدر مولانا سراج الدین ارموی حضرتلرندن تمذ ایلیه‌رك عصر اورخان غازیده بروسه‌یه کلمشلر و مظهر عز و احترام اولمشلردر. ایکی دختری کبیره‌لرندن برینی قره‌خلیله و دیکرینی ادبالی حضرتلرینه تزویج ایلدکلری ترجمهٔ شقایقده محرر ایسه‌ده ادبالی اسمی سهو اوله‌رق یازلدیغنه شبهه یوقدر. زیرا ادبالی حضرتلری عثمان غازیدن اوتوز اوچ یل اول یوز یکرمی یاشنده وفات ایتمکله عصر اورخانی‌یه یتشمامش اولدقلری کبی یوز یکرمی یاشنده‌کی بر اختیارك کنج بر قیز ایله ازدواجنه ذهن دخی تقرب ایده‌مز. اما تاج الدین کردی حضرتلرینك دیکر قیزینی دخی مولانا داود حضرتلرینه تزویج بیورمش اولملری عقله پك قریب اولوب اشاغیده بعض فقره‌لر بونی تأیید ایده‌جکدر.

تاج الدین کردی حضرتلرینك فوق الحد طوغری سوزلی و طوغری سوزلی بر آدم اولدقلری لطیف بر فقرهٔ تاریخیه ایله ثابت اولور. شویله‌که: ازنیق قلعه‌سی اوزون اوزادی‌یه محاصره اولندیغی حالده فتح

وزيرلك ايتمش برآدم اولديغندن بومرتبه‌يى بولمق ايچون البته واقف امور واحوال اولمق واستحصال تجارب ايتمش بولنمق اقتضا ايلر . هيچ بر وقتده يكرمى بش اوتوز ياشنده برآدمى برحكمدار كنديسنه وزير اتخاذ ايتمز . برحساب وتخمين متوسط اولمق اوزره اوزمانلر حاجى ايلبكى قرق ياشنده برآدم ايسه قره‌سى ولايتنك الحاقى اوزرندن يكرمى طقوز سنه زمان گچمش اولديغندن حين وفاتنده البته سنى يتمشه وارمشدر . يتمش ياشنده‌كى برآدم وفات ايدى ويرر ايسه بونى تسميه حمل ايتمكدن زياده انفاس معدوده‌سنك توكنمسنه حمل ايتمك دها طبيعى اولمزمى ؟ لالا شاهين پاشا حاجى ايلبكى‌يى نه‌دن استرقاب ايلسون كه او دخى دولتنه ملتنه پارلاق پارلاق خدمتلر كورمش برسردار عالى‌شاندر . استرقاب وحسد كنديسنده قدرت ومو - فقيت اولميان آدملرده كورينور . لالا شاهين كبى قهرمان بر پير حكمت سمير بونجه ييللق ارقداشنى ودين قرنداشنى سوء قصد ايله كندى آق صقالنى دخى خون مظلوم ايله قزارته‌جغنه انك غزاسنه غبطه بيله ايتمش اولسه دها بيوك برغلبه ودها پارلاق برمظفريتله رقابت ايدرده قهرمانلق شاننه دها موافق ايش كورمش اولور . هرحالده حاجى ايلبكينك سوء قصدى ماده‌سنده دها اوزمانك بر بيوك انتريقه‌سنى كورمكده يزكه بو انتريقه وقتيله مورخلر طرفندن تدقيق ايدلسه ايدى ماهيتى ميدانه چيقار يله‌بيدور ايدى . شمدى ايشك طوغريسى بالطبع اكلاشيله‌مز ايسه ده حاجى ايلبكينك كوزلرينه ميل چكلمك فقره‌سنه قطعاً اينانيله‌ميه‌جغى كبى تسميم فقره‌سنه دخى قوياً اينانيله‌مز .

اشبو ضرب صينديغى وتعه‌سنده

ايديله‌مامك حسبيله سلطان اورخان حضرتلرى لالا شاهينه « اكر بوقلعه‌يى فتح ايدر ايسه‌ك بتون مال غنيمتى سكا ويريرم » ديه وعد ايتمش اولملرى ايله بووعد اوزرينه قلعه فتح ايديلى ويرنجه وبالخصوص مال غنيمتك پك چوغه وارديغى كوريلنجه ويردكلرى وعددن ندامت ايدرك كيرويه المغى دوشونمشلر ايدى . بس بللى لالا شاهينك بركوله اولمسى وعبدلك ماللريله برابر مولالرى مالى عد اولنه‌جغى دخى بعض علما طرفندن درميان ايدلمش بولنمسى حسبيله حل شبهه ايچون تاج الدين كردى حضرتلرينه مراجعت ايدلدكده لالا شاهين اكر آزاد ايدلمش ايسه ويريلان وعدك استرداد اولنه‌ميه‌جغنى بيان بيورمشلر وغازى مشار اليهك آزادلى اولديغى تحقق ايلديكندن سلطان اورخان حضرتلرى دخى ندامتلرندن وازگچمشلردر ايشته بوفقره تاج الدين كردينك طوغريلغنى وطوغرى‌يى سويلمك ايچون بر پادشاهك حشمتندن بيله عدم احترازينى اثبات ايلديكى كبى لالا شاهينك بعده ازنيق غنائمى ايله بروسه‌ده اعلا بر مدرسه وكرماستى قصبه-

دشمنك صينغنلغی نه درجه‌یه واردیغنك حكایه‌سنی براز تأخیر ایتمشیدك . وحكایه‌نك یری دخی ایشته بوراسیدر . هم ده حكایه‌یی بنده هر مرددن اعرق یازه‌جغز . همرك غیرت نصرتیه‌سی هر وقعه‌ده كو-رلدیكی كبی بووقعه‌ده اصل غیرت سیا-سیه‌سی دخی كوزلمشدر . كندیسی اوستریا دولتنك الك شدتلی طرفداری اولوب بو محاربه‌ده مجارستانك دخی اشتراكی مومی الیهك غیرتنی تحریك ایلمش اولدیغی حالده بنه دشمنك صینغندیغی صوك درجه‌یه واردیغنی انكار ایده‌میور . دیوركه :

« مجارلرك تركلر ایله برمعركه‌ده قرشو قرشویه كلمری بو وقعه‌ده ایلك دفعه اولمق اوزره وقوعبولمشدر . یكی دشمنلر-ینك شدت جنكاورانه‌لرینی ایلك دفعه اولمق اوزره بو صورتده كورمری مجار-لری اوقدر صیندیرمشدركه بو بیلغنلغی دفع ایچون انجق هو نیاد كبی برقهرمانك ظهوریله احتیاج قلمشدر . وزمان مجر قرالی اولان لوئی بر بازرلك قیجندن شمن معجزه كبی بر صورتده قورتیله‌بیلدی .

بو خلاصی حضرت مریمك رسمی كندی صدرنده اولمسی بركاتندن بیلدیكی جهتله بو حسن شكرانیله حضرت مریمه بركلیسا یاپدیرمغی نذر ایلدی . واقعا براز صكره دخی « ماریازل » نامیله اوستریانك الك مشهور كلیساسنی بنا ایتدیر-مشدر . بو كلیسا حقنده خبر ویریلان معجزات میانده خرستیانلرك شو محاربه‌ده دوچار اولدقلری قتلی مغلوبیتی بالعكس تركلرك مغلوبیتی اولمق حكمنه قویمسی قضیه‌سی اوله‌جغنه هیچ شبهه ایتمه‌یز . زیرا ضرب صیندیغی محاربه‌سی شرنده‌قدر نتیجه‌جه شمیتمز بنده هرحالده ترجحده

سنده برزاویه وبركوپری انشا ایتدیرمش او لمری دخی ماله محبتی آج كوزلی اولدیغی ایچون دكل خیراته موفقیت ایچون اولدیغنی اثبات ایلر .

مولانا داود حضرتلرینك ازنیق مدرسه سی مدرسی ایكن وفاتی وقوعه كلدكده (تاریخی معین دكلدر) ازنیق مدرسلكی تاج الدین كردی حضرتلرینه توجیه بیور-لمشدر .

داود حضرتلرینه بو صورتله خلف سلف اولمری تاج الدین كردی حضرتلری ایچون موجب تنزیل قدر واعتبار عد اولنه‌مز . بونلرك نه قدر محترم اولدیغی ترجمه شقیقنده داماداری قره خلیلك وزارته ترقی وترفعی فاضل مشار الیهك بركات انفاس نفیسه‌سنه حمل اولنمسندن استدلال اولنور . حتی كندیسی بو درجه‌ده معزز اولدیغی ایچوندركه قره داود دخی بو ذاتله مداوله‌رق بنده بركات انفس نفیسه‌لری ایله زینت وزینت بخش ازنیق مدرسلكی ایله بكام اولمش بولندیغی استدلال ایلكده‌یز .

« قره علاء الدین »

پك مشهور بر وقعه اولـوب حالبوكه انى
متعـاقباً حاجى ايلبكى بو شرفى كنديسندن
قاپمش اولديغى حسبيله لالا شاهين طرفندن
تسميماً وفات ايلمشدر . بعض مجـار مور-
خلرى تركلرك خرستيانلر طرفندن مغلوب
ايلدلديكى صورتندەكى روايته الـدانەرق
بو محاربەنك حقايقنده شبهه ايدرلر ايسەده
محـاربە محلنك ابدى قالان اسمى ومار يازل
كليسـاسنك بنـاسى و حاجى ايلبكينـك
تسميمى كه مؤخراً تركيـاده صيق صيـق
تكرر ايدن بو يولدەكى جنايتلرك مقدمەسيدر
بو وقعەلرك كافەسى محـاربهٔ مذكورەنك
برحقيقت محضه اولديغنه شبهه براقمز »
هامرك فقرەسى بوراده تمام اولدى .
قارئلرمز البته بوفقرەيى بردقت مخصوصه
ايله اوقومش اولەجقلرندن ضرب صينديغى
وقعەسنده دشمنك كرچكـدن نه درجەلرده
صينمش اولديغنى تقدير ايتمشـلردر . هله
هامر حسن اعتقادى وحميهٔ معنويه يه اعتمادى
عثمانليلر ايچون دائما تعييب ايدرك بونلرى
بزم جهلمزه تعصبمزه فلانمزه و يرمكده اولد .
يعنى حالده مجار قرالى لوئينك يالكز بر رسمده
كورديكى معجزاته اينـانمسنى صفوت قلبيهٔ
نصرانيەسيـله يازمسى دخى جاى دقتدر .
هامر مجارلرك بو مغلوبيتندن كنديسى دخى
نه قدر متأثر اولمش كه درحال بر مدار تسلى
آرەديغى صرەده ژان هونيـادك مؤخراً
عثمانليلرله ايتديكى محارباتى بوسطرلرده دخى
اخطار ايدى و يرمش كه او اخطـارك محلى
بورامى اولەميـەجغى دركار و حاجى
ايلبكينك وفاتندن بيله تسلى صـدر ايچون
معنالر چيقارمغه چالشمسى بالكليـه عجيب
وغريب كوريلەجكى آشكاردر .
شـو مظفريت عظيمه سلطـان مراد
حضرتلرينى پك زيـاده ممنون ايليـەرك
تواريخ عثمـانيەده مقيد اولـديغى اوزره

مسقط رأسـلرينه وتاريخ ولادتلرينه
دائر ترجمهٔ شقايقده صراحت اولميوب فقط
ازنيق شهرنده قبرلرى اوزرنده « بو روضه
مرحوم و مغفور عالم بر وقرة علاء الدين بن
عمرك روضەسيدر هجرت نبويەنك سكز يوز
سنەسنك محرمنك يكرمى التنجى كوننده وفات
ايلدى رحمه الله تعالى » ديه يازيلى اولديغى
كوريلەرك پدرينك اسميـله تاريخ وفاتى
اكلاشلمش .
كندى مملكتنجه اكمال تحصيل ايلدكدن
صكره عجم ديارينه كيدرك بهرهٔ عميدسـنى
توسيع ايلمش وعصر اورخانيده ممالك عثما-
نيەيه كلدكده تاج الدين كردينك وقوع وفاتى
اوزرينه ازنيق مدرسەسنه تعيين اولنمش .
بوخدمت جليلەيى حين ايفـاده متن وقايه
اوزرينه اعلا بر شرح يازەرق فقه شريفدەكى
وقوف كامللرينى اثبـات ايلدكارى كبى فن
اصولدن دخى مغنى نام متنى شرح ايدرك بو
ايكى اثرى بين العلما مظهر رغبت تامه اولمشلر-
در . مشهور منلافنارى حضرتلرى بوذات
عالينك تلميذى اولوب فقط بركون مخاطبه-
لرى مباحثەيه ومباحثەلرى مناقشەيه وارە.

سو يجندن مجدهٔ شكره وارمشلردر .
دشمن همـن جانلرينى قورتارمق غيرتنه
دوشه‌رك بتون اردوكاهلرينى بتون اشيا-
لرينى ترك ايتمش بولندقلرى جهتـله اموال
مذكـوره كاملا ايادئ اغتنام عثمـانيانه
كچديكندن پادشاه حضرتلرى بومالى كاملاً
خيرات وحسناته صرف ايتمكى قرارلشد-
ره‌رق عقيب ظفرده بروسـه‌يه عودتله
مراديه جامع شريفنى واسكى قاپليجه‌يى وانك
يانده دخى بروسه‌يه كلـوب كچن يولجيلرى
مجاناً يديروب ايچروب مسافر ايتمك ايچون
عظيم برخان ايله عمارت و مسجـد شريفى
و بركوزل مدرسـه وكوك دره نام محله‌دكى
جامعى انشايه باشلامشلردركه ذاتاً سلطـان
اورخانك بروسه‌يى معمور ايتمك ايچـون
صرف ايلـديكى غيرتنه وبنـدكانك دخى
مشاراليه حضرتلرينه كوستردكلرى اتباعه
برده سلطان مراد حضرتلرينك اشبو شمع
عمران پرورلرى وخيرات كستريلرى منضم
اولمسى اوزرينه بروسه حقيقةً روملر زما-
ننده امثالى كورلمامش درجه‌ده معموريت
وزينت پيدا ايتمكه يوز طوتمشدر . حالبوكه
صرب صـيندیغى مالى ايله ياپيلان خيرات
بونلردن‌ده عبارت دكلدر . بيله‌جك قصبه-
سنده‌كى اوكوزل مراديه جامعى ويكى شهر-
ده پوستين پوش نام درويشه ياپيلان زاويه
وسائره دخى هـب بوانثاده وجوده كلان
خيرات مراديه‌دندر .

خواجه سعدالدين افنديك ويرديكى
ايضـاحاته كوره پاى تخت دولت عليـه
اولان بروسه شهرنده اشبو ابنيهٔ خيريه‌نك
انشاسنه لزوم صحيح دخى وار ايدى . زيرا
دولت عثمانيه‌نك صيت عدل وشوكتى اطرا-
فه منتشر اولدقجه هرطرفك علمـاى مشا-
يخى ارباب سيفى بلوك بلوك بروسه‌يه كلمكده
اولدقرندن بروسه شهرى پك زياده غلبه‌لك

رق معلم ايله متعلم ارهسـنده وقوعى تجويز
اولنه‌ميه‌جق درجه‌لرده شدت بولديغندن
ملافنارى حضرتلرى كنديلرينى ترك ايله
اقسرايلى جمال‌الدين حضرتلرينه انتسابه
مجبور اولمشـلردر . مع هذا برتلميذى بويله
معلمى ايله مجادله درجه‌سنده تربيه وتعليم ايده-
بيلمك دخى معلمك فيوضاتنه دلالت ايده‌جك
احوالدندر .

« عبدالمحسن »

قيصريه اهاليسندن اولوب محلى علما-
سندن مجدالدين حضرتلرندن اخذ علوم ايلد-
كدن صكره شام شريفه كيدرك علماء عربدن
اكمال معلومات ايلمشلردر . بعده عصر اورخان
غازيده ممالك عثمانيه‌نك مجمع علما اولديغنى كو-
ره‌رك كلمشلر ايسه‌ده چوق زمان امرار اوق-
ته عمر شريفلرى مسـاعد اولميوب وفات
ايتمشلردر . بوذات شريف هم تأليفه هم ده
كتب نفيسهٔ موجوده‌يى استنساخه هوسكار
اولوب استنساخ ايلديكى كتابلرك كنارلرينه
كندى ملاحظات منقدانه‌لرينى دخى علاوه
ايدرلرايمش . ترجمهٔ شقايقده اسمى تصريح
اولنميان برراوى مشاراليهك استنساخ ايلدكلرى

اولمش واو قدر كثيرالنفوس بر مملكت ايچون ابنيهٔ عموميه‌نك تكثيرى ضروريات حكميه‌دن المشدر .

اشبو ابنيه‌نك طرز معماريسى بيزانس اصول معماريه‌سنه بكزه‌مكده اولمسنك حكمتى دخى خواجه‌نك بر افاده‌سندنا كلا شلقده‌در . او ارالق استانبول ايمپراطورى برقاچ كمى ايله يالاق اووه‌يه عسكر چيقاره‌رق بر تعرض كوسترد كده عساكر عثمانيه درحال بونلرك اوزرينه هجوم ايدرك بر چوغنى قتل و بر مقدارينى اسير ايتمشلر ايدى . النان مال غنائم ايله اسرا بروسه‌يه كلوب‌ده حضور حضرت پادشاهى‌يه عرض اولنده‌قده ايچلرنده غايت ماهر بر معمار بولندرق استعداد كاملى حضرت پادشاهك نظر دقت واهميتنى جلب ايلديكندن ابنيهٔ جديده‌نك انشا آتى بو ذاته حواله بيورلمش واسرا ميانده صنايع آشنا اولان سائر آدملر دخى هب بو خدمت خيريه‌ده استخدام قلنمشدر .

قارئلرمزه معلومدركه غازى سلطان اورخان حضرتلرى روم ايلى فتوحاتنده عساكر عثمانيه‌يه معاونت ايچون قره‌مان امارتندن بر مقدار عسكر ايسته‌مش ايدى‌ده امارت مذكوره كويا بعض خصم واقرباسى عصيان ايلدكلرندن عسكرى انلر اوزرينه كوندرديكى بيانيله جواب ويرمشيدى . حالبوكه عون عنايت بارى ايله قره‌مان عسكرينك معاونتنه احتياج كورلمكسزين سلطان اورخان حضرتلرى روم ايلى فتوحاتنه موفق اولدقلرى كبى غازى سلطان مراد حضرتلرى دخى بو فتوحاتى بالتأييد باخاتمه ضرب صيندبغى وقعه‌سيله روم ايلى دشمنلرينى تماميله صيندير دقدن صكره حاصل اولان صفاى بالى ايله قره‌مان اوغلنه بر نامه كوندرمشلردركه جوابيله برابر حاشيه‌لرمز ميانده داخل اولديغندن صو-

---

بر غاية البيان كوره‌رك « مدت عمرمده اكابكزر صحيح وتقيح نسخه كورمدم » ديمش ايمش . بو كتابك ۸۷۲ سنه‌سنده يازلديغى اوزرنده محرر ايمش . حالبوكه سنهٔ مذكوره عصر اورخان غازيدن پك چوق صكره اولديغندن بو حالده يا بو تاريخك ياكاش اولمسى وياخود عبدالمحسن حضرتلرينك عصر اورخان غازى رجالندن عد اولنمامسى ايجاب ايدر ايسه‌ده ترجمهٔ شقايق هر عصرك علماسنى قسم قسم كوسترديكى جهتله فاضل مشار اليه حضرتلرينك عصر اورخانى علماسندن اولد-

قلرينى رده مجال اوله‌ميه‌جغندن مطلقا تاريخك ياكاش اولديغنه مع التأسف قناعت ايتمك لازم كلور . ذاتا يدمزده بولنان ترجمهٔ شقايق نسخه‌سنده بويله ياكاش اولدقلرى ادنا بر دقت ايله دخى اكلاشيله‌بيله‌جك پك چوق خطالر اولوب از جمله بر ذاتك ترجمهٔ حالنده پادشاه زمانى هم « عثمان » هم‌ده « اورخان » ديه قيد ايتمك درجه‌سنده خطالر مبذوليتى ايچنده قالديغمزدن يوزلرجه مأخذلر ميانده بويله بر چوق دخى خطايا ايچنده بولنمقلغمز حسبيله غفلة بزم دخى بر چوق

رت خصوصنده مطالعه‌سنی قارئلرمزه توصیه ایلرز .

بونامه‌ده طرفینك التزام ایلدکاری شیوهٔ افاده‌یه پك بیوك دقت ایتملیدر . سلطان مراد حضرتلرینك نامه‌دن مقصدی مجرد قرهمان دولتنك اوجه دریغ معاونت ایلدیکی حالده دخی روم ایلنجه فتوحاتك تتابع ایلدیکنی بالاخبار شاهانه وناز کانه برسرزنش اولدیغی بس بللیدر . حالبوکه قرهمان اوغلی برزماندنبری ایکی حکومت آره‌سنده مخابرات دوستانه‌نك انقطاعی سببنی بیلمیورایمش و بیلمك ده ایستمیورایمش کبی « ذوق وصفا عیش ونوش ایله مشغول اولدیغکز ایچون مکتوب یازمیورسکز ظننده ایدك » وادیسنده ادبسزلك ایلیور که عیش ونوش ایچون امر جهادی و وظیفهٔ جهانکیری‌یی ترك ایتمکی عثمانلی پادشاهلرینه اسناد ایچون انسانك قرهمان اوغللری قدر بد اصل وادبسز اولمسی لازم کلور . حفظناالله !

قرهمان اوغللرینك دها نه قدر ادبسزلکلری ایلروده کوریله‌جك ایسه‌ده بو مسائلك مبادیسی هپ صره‌سیله قارئلرمزك نظر اطلاعرنده بولنمق ایچون بویه یرلری کلدکجه اخطار کیفیت دخی ایلیورز .

صرب صیندیغی وقعه‌سی اعدای شمالیه‌یی و یالاق اووه محاربه‌جکی دخی روم شرقی ایمپراطورلغنی تمامیله بیلدیرمش اولدقلرندن غازی مراد خان حضرتلرینی اشبو اصلاحات و انشاآت خیریه‌لرندن منع ایده‌جك هیچ برمشغولیت خارجیه متصور بیله اولمیوب غایتی کندیلری غزا آرزوسنه دوشه‌جك اولورلر ایسه‌ده او زمان ایسته‌دکاری وجهله محاربه آچه بیله‌جکلرندن ایشته بو اطمئنان بال وصفای درونله بروسه‌ده برده سنت دوکونی

خطاره دوچار اولمامقلغمزی دائما الطاف سبحانیه‌دن تمنی ایتمکده‌یز .

عبدالمحسن حضرتلرینك جملهٔ تألیفات نافعه‌لری میاننده فن قیه‌دن دوری و فرائضدن دخی بررسالهٔ منظومه‌لرینی و ینه اورساله اوزرینه برشرحلرینی ذکر ایدیورلرکه « ورثهٔ انبیا اولان علمایه منافع کثیره ایراث ایلدی » دیه منافعك یالکز عوامه عام اولمق ایله قالمیوب خواصه دخی شامل اولدیغنی اعتراف ایلیورلر . فن عروضده دخی شیخ اندلسی حضرتلرینك مختصرینی تفصیل و شرح ایتمشلردر . هله کتب برینك کنارلرینه بر چوق حواشیٔ نافعه یازملری جملهٔ عادات جزیله‌لرندن یمش .

« احمداعی »

بوذات ادبیات عثمانیه عالمنك متقدمین متشعرلرندن اولوب شهزاده سلطان بایزید حضرتلرینك فرزند ارجمندی و کشورکشالق خصوصنده نامدار عثمانلی سردارلرینك بیرسروری سلیمان پاشا حضرتلرینك ده مداحین وشعراسندن بولنملری حسبیله برجه اهمیت تاریخیه‌سی زمانك شعراجغه قیمتنی ایجاب

قوردیلر . سلطان مراد حضرتلرینك ییلدیرم بایزید خانله یعقوب چلبی وساوجی بك نامنده ایکی شهزادهلری دها بولنوب زمان ختانلری کلمش ایدی . بروسه خارجنده عظیم سنت دوکونلری ترتیبیله بولازمهٔ مسنونهیی دخی ایفا ایلدیلر .

بو وقایعك کافهسی ٧٦٧ سنهسنه قدر اولان وقوعات اولوب دولت علیهٔ عثمانیهده طغرای غرانك ایلك کشیدهسی دخی بنه بوسنه واقع اولمش بولندیغی تواریخده مقیددر . شویله که : او زمانلر وندیك وجنویز جمهورلری تجارت بحریهجه بحر سفید وسیاهك هر برطرفنه ایصال نفوذ ایلمش اولدقلری کبی بنه وندیك کورفزی داخلنده کائن راکوزه جمهوریتی دخی دائرهٔ تجارتنی اپیجه توسیع ایلمش ایسهده شوکت بحریهسی اویله وندیك وجنویزلر درجهسنده اولمدیغندن انلر کبی دولت علیهٔ عثمانیهیی کندی علیهنده اغضاب ایدهجك حرکات سربازانهیه متجاسر اولهمیهجغنی وحالبوکه بودولت جدیده دها شو مقدمات فتوحاتنده بوقدر آثار موفقیت کوسترمش اولمسنه نظراً قریباً اوروپا ایچنه طوغری دها زیاده اوزانوب کیتمکدهده موفق اولهجغنی درپیش ایلمکله همان وقتوار ایکن کندویسنی حمایهٔ عثمانیه آلتنده تأمین ایتمك لزومنی دوشونمش وخاکپای شاهانهیه هدایای وافره ایله ایلچیلر کوندرهرك بر تجارت معاهدهسی عقد ایلمش ایدی .

بومعاهده اقتضاسنجه راکوزه جمهوریتی نشانهٔ اطاعت و انقیاد اولهرق هر سنه دولت علیهیه درتیوز دوقه التونی ویرهجك وحمایهٔ عثمانیه سایهسنده شرق صولرنده سربستجه کشت وکذار ایدوب سفینهلری دائماً عثمانلی حمایهسی آلتنده طاننهجق ایدی . دولت علیهٔ عثمانیهنك اوروپا

ایتدیرهجك درجهدهدر . معلومدرکه سلیمان پاشا حضرتلری پیرصاحب مثنوینك محباندن اولوب حتی کسوهٔ مولویهیی سر قیافتلره ترجیح دخی ایدرلر ایدی . مولویلکك برنجی شعاری محب ادبیات اولمقدن عبارت بولندیغی حسبیله احمد داعینك او زمانلر هنوز حال طفولیتده بولنان ادبیات عثمانیه مؤسسلرندن اولمسی ایچون نزد شهزادهٔ اکبر و امجدده مقبول اولمش بولندقلری درکاردر .

حقیقت ادبیات عثمانیه مزك بزه یعنی عثمانلیلغه مخصوص اولمسی شو ساحهٔ غبرا اوزرنده عربلقدن عجملکدن وحتی ترکلکدن بیله بشقه برملت عثمانیه صورتنده تأسس ایتمش بولنمقلغمزك براهین مقنعهسندن عد اولنور عثمانلی خاندان شوکت عنوانی بزم ایچون دنیا قورلدی قوریلهلی کلمش کچمش وکلهجك کچهجك خاندان حکمرانانك هیچ بریسنه قیاس قبول ایدهمیهجك درجهلرده مدار افتخار وسعادتدر . زیرا کشور کشالقده تبعه و بندکانیله برلکده و برآندهچکدکلری قلیجلرك قوتی تبعه و بندکانه فائق اولدیغی

حكومانى ايله ايلك عقد ايلديكى معاهده
ايشته بو معاهده‌در . انحق معاهدهٔ مذكو-
ره بر فرمان عاليشان صورتنده يازيله‌رق
ايلچيلر بونك طوغريدن طوغرى يه طرف
پادشاهيدن امضا كبى بر علامت همايون ايله
موشح اولمسنه لزوم كوسترملريله سلطان
مراد حضرتلرى دخى همان مبارك اللرينى
مركبه باتيروب فرمان همايونك بالاسنه
باصمش و پنجهٔ شاهانه دخى ابشته عثما-
نليلرده ايلك طغرا اتخاذ اولنمشدر .

مورخين اشته بو پنجهٔ مرغوبه‌نك شكل
طغرانك صورت ترتيبنه دائر ايضاحات
ده‌ويره‌رك طغرانك اورته يرنده اولان
اوچ خط عمودى سلطان مرادك باش
وسرچه پارمقلرندن ماعدا ال اورته سنده
اولان اوچ پارمقلرى مقامنه قائم اولديغنى
وطغرانك صاغ طرفنه اوزانان ايكى خط
دخى غازى مشار اليه حضرتلرينك باش
پارمغى مقامى ايدوكنى و صول طرفنده‌كى
خطوط منحنيه ايسه دست همايونك سرچه
پارمق جهتى و [illegible] كبى [illegible] سرچه
پارمق رسمى دخى طغرالر ايچنده يازيلان
« المظفر دائما »ده ميمك كشيده‌سى بولنديغنى
يازارلر . [illegible] بو توجيهلرك و [illegible]
درجهٔ مطابقتى بزجه پك ده قطعى دكلدر .

[illegible] بر قاچ
شى ايچنده دوشونديرمكده‌در . بريسى
مورخ هامرك سلطان مراد حضرتلرى
[illegible]
جهتله فرمان همايونى بشقه درلو تصديق
وامضا ايده‌مدكلرندن پنجهٔ همايونلرينى
باصمش اولملرى حقنده‌كى تأويليدر .
غازى مراد حضرتلرينك قدرت كتا-
بتى بى دعوا ايچون المزده برهان يوقدر .
[illegible] صكره بر چوق عثمانلى پادشا-
هلرى وشهزاده‌لرى شعر و انشاده مها-

وامر جهادده جان ايله جومردلك كبى قهر-
مانانه فداكارلقلرده دخى اول خاندان قدسى
عنوانك اولاد عاليژادى جمله‌دن ايلرو يه
كتديكى بونجه معارك و مهالكده تحقق ايلديكى
كبى اقليم ادب و عرفانك سلطان صاحبقرانيده
كنديلرى اولدقلرى [illegible]
وسلاطين ادبا عنوانه كسب استحقاق ايليان
ادباى سلاطين آثاريله مبرهندر . بزم ايچون
بر مليت مخصوصه بر مدنيت مخصوصه تأسيس
ايلدكلرى كبى برده لسان مخصوص و ادبيات
مخصوصه تشكيل [illegible]
صرف ايديله‌جك امكلر اصلا بيهوده يره
كيتمزلر . ديانت وقوميت فرقنى ارامقسزين
قانون عثمانى‌يه تابع [illegible]
التنده هپ مساوى طانديقلرينى مبين تاريخمز-
ده‌كى وقايع اثبات ايده‌جكى كبى بزه بر لسان
و [illegible] مسئله‌سنده دخى
عثمانليلر زمانه كلنجه‌يه قدر ملوك و سلاطين
تركيه‌نك بيله لسان رسميلرى فارسى اولديغى
حالده [illegible]
مأخوذ و صكره‌دن كورديكى اصلاحات
[illegible]

رتلرینی الیوم محفوظ بولنان آثار ادبیه‌لریله اثبات ایتمش اولدقلری مثللو بر فامیلیا اعضاسندن بویله برچوق ذوات کرام ادب و عرفانله اشتهار ایلمدکلری حالده اعضای سائره‌سنك دخی بالکلیه امی اولملرینه احتمال و یریله‌میه‌جکی کبی هله مؤخراً ارادات سنیه‌نك دائما خطوط همایونله تسطیری بر دأب مخصوص صو - رتنی المش بولندیغنه نظراً عثمانلی پادشاهلرینك کافه‌سی یازی یازمغی لوازم سلطنتدن عد ایتمش اولدقلرینه شبهه قالماز . اما سلطان مراد حضرتلری فی الواقع امی دخی اولسه‌لر فرمانی بشقه درلو بر علامتله امضادن عاجز قالمازلر ایدی . راگوزه جمهوریتی ایله عقد اولنمش بولنان بومعاهده فرمانی دولت علیه‌ده برنجی معاهده ایسه‌ده برنجی ورقهٔ رسمیه دکلدر . سلطان عثمانك وسلطان اورخانك بیله مخابراتنی حاوی اوراق رسمیه فریدون بك منشآتنده مندرج اولوب بونلردن بعضلری و بالخاصه مخابرات اورخانیه حاشیه‌لرمز میاننده دخی لزوم کورلدکجه یازلمقده‌در . او اوراقی پادشاهلرمزك امضا ایدیورلر ایدیسه راگوزه فرماننی‌ده اویله امضا ایده‌بیلملری مستبعد اوله‌مز . هله شرقده پادشاهلرك خاتم قوللانملری صدر اسلامدنبری عادت اولوب عثما - نلیلرده دخی صدر اعظم بولنان ذات حضرت پادشاهك وکیل مطلقی اولمق حسبیله مهر همایونی حامل اولمق بر دأب قدیمدر .

ایشته شوملاحظات بزی مجرد سلطان مراد حضرتلری امی اولدیغنه وفرمانك بشقه درلو امضاسنه احتمال بولنمدیغنه مبنی پنجهٔ همایونك وضع ایدلدیکی حقنده‌هامرك فقره‌سنی اوقوراوقومز قبولدن واوصورتله

بر لسانی میدانه چیقارمش اولملرینه دقت کافیدر .

عثمانلیلرك ظهورندن اول ترکجه یازلمش کتاب اندر اولوب ادبیات خصوصنده دخی بوندرتی ادعا ایلر ایسه‌ك یك‌ده بالکلیه حقسز چیقاریله‌میز . عثمانلیلرك ظهورندن صکره ایسه کتبخانهٔ عربی وفار- سی‌یه علاوهٔ عزت ثالثیت ایله معزز وممتاز برده کتبخانهٔ عثمانی وجوده کلمش اولمسی عثمانلیلغك اهمیت تاریخیه‌سنی موازنه‌یه مدار اولور .

حکمت تاریخیه اربابنه خفی اولمدیغی اوزره ساحهٔ عالم اوزرنده هرباش کوسترن تور یدیلر « ملت » تعبیرینه لایق کوریله - مزلر . مجتمعاً یاشایان وحوایج روزمره‌لری ایچون ایقاع ایده‌جکلری تخریباتی و یاخود کندیلری کبی دیکر مخربلره قارشو کوستره - جکلری مدافعاتی ال برلکیله اجرا ایلیان بعض حیوانات جمعیتلریله اشبو تور یدیلر اراسنده هیچ برفرق کوریله‌مز . بوحکمته مبنیدرکه جغرافیا فنی هنوز حال وحشت و حیوانیتدن چیقه‌مامش اولنلرك ممالك

عثمان عیناً ترجمه [illegible]
ده براز دوشوندیردی . تعمیق ملاحظه
ایلدکجه کورلدی که مورخین قدیمهٔ عثمانیه
بو مسئله‌یی مسکوت عنها چکه‌رك هامر دخی
ادنا وقایعی بیله مورخین قدیمهٔ عثمانیه‌دن
[illegible]
[illegible]
مسئله‌سنده مورخین عثمانیه‌نك [illegible]
[illegible]
پالی مورخ ایله ینه بر المانجه تاریخك
بو بابده کندیسنه مأخذ اولدقلرینی سو-
یلیور .

بوندن ماعدا هامر بر حاشیه‌سنده
سلطان مراد حضرتلری [illegible]
[illegible]
طرلك بوقاروده ارائه اولندیغی صورتده
هر پارمغی والآیه‌سنی ارائه ایلیان خطوط
ایچنده « سلطان مراد بن سلطان اورخان
مظفر دائما » عباره‌سنی یازمش اولدقلرینی
دخی در میان ایلیورکه بز شو افاده اوزرنده
تعمیق افکار ایلدیکجه بو طغرانك فی الحقیقه
پنجهٔ خداوندکاری اولمیوب عادتا بر معتاد
[illegible]
تمدیکی قدر منتظم طغرا چکیله‌مدیکی
الزده اولان بعض قدیم طغرالرده‌ده کو-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
تشبیه ایتمشلردرده بعده او حکایه دخی
السنهٔ مورخینه دوشمشدر دیه ظن ایده-
بیلیورز .

[illegible]
[illegible] کوزدده ورق
قدیمهٔ رسمیه ایچنده محفوظ بولندیغنی ذکر
ایتمسی جای دقت ایسه‌ده بز فرمانك عدم
وجودی دعواسنده بولنمیورز . بلکه

مجهولة الاحوالی هر عصره کوره جهان
معلوم حدودینك خارجنده براقش اولدیغی
کبی فن تاریخ دخی انسان اولادینك حیوا-
نیتدن فرقی اولمیان اشبو وحشیت احوالی
زمانلرینی ظلام جهل وانکاری ایله مستور
براقشدر . [illegible]
کسب استحقاق ایچون بر خلقك اساس مدنیه
وترقیات کمالات [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] عبارت [illegible]
جق ایکن شویله بر محاکمه ایله سوزی اوزاتمش
[illegible]
ملیدر . بز بو یولده‌کی محاکماتی هر فرصت
دوشدکجه هر صره‌سی کلدکجه سرد ایده-
جکمز کبی عثمانلی ادبای قدیمه‌سندن ایلك
نامی آکلقده اولدیغمز ذات را متکله احمد
داعی اولمسیله شو وادیده‌کی ملاحظاتمزدن
[illegible]

[illegible]
« جنك نامه » آدلو بر کتابی اولدیغی دخی بر

وزرنده بولنان طغرا حقنده مسرود ملاحظات
ایلیورز . بزی بو ملاحظه‌مزده تأیید ایده‌
جك مواد سائره دخی واردر . از جمله
اکر سلطان مراد حضرتلرینك فرماننده
فی الحقیقه پنجه‌لرینی باصمشلر ایسه بیلك
حرکت طبیعیه‌سی صاغ الیله پنجه باصمغی
مقتضی ایده‌جکی حالده طغرالرده وضعی صول
ال ایله پنجه باصمش کبی بر صورت
کوستریلمکده‌در . هله « طغرا » لفظی
عثمانلیلردن اول دخی مستعمل اولدیغی
السنهٔ شرقیه‌یه واقف اولانلرك کافه‌سی نز-
دنده محقق‌در . «طغرا» دیه یرلیغ پادشا-
هانك تصدیقنه دائر اولان اشارته دینلدیکی
سلطان سلجوقی طرفندن غزنی حکمدارینه طبل
وعلم ارسالنه دائر تحریر بیوریلان وبر
صورتی حاشیه‌لرمز میانه ادخال ایدیلان
منشورده « هرزمان برصاحب قرانك یرلیغ
بلیغ سعادت عنوانی [illegible] الارضی ... »

طغرا ایله مزین » عباره‌سندن استدلال او-
لندیغی کبی لسان ترکی وفارسی وعربی
قاموسلرینك اوچنه کوره دخی بو حقیقت
بویله‌در . اولا دولتلو احمد وفیق پاشا
حضرتلرینك بزجه قیمتی شایان استشهاد
درجه‌سنده اولان « لهجهٔ عثمانی » لرینه مرا-
جعت ایدهلم: « طغرا » فقره‌سنده دیورلرکه:
« ترکیده توغرا تورغا طوغرول تعریب
ایله طغرا دنیلور . فارسیده طوغری و طغری
ایکی قناتی آچیق طوغان بر نوع شدید
بیوك طوغان یاخود قرتالدر نشان خاقانی
اتخاذ اولنمشدر . اوغوزلر خاقانلك نشانی »
ایشته یالکز بو قیددن اکلاشیلیورکه
طغرا عثمانلیلردن پك اول پك قدیم اولوب
حتی اوروپالیلرك قرتال قوشنی علامت شو-
کت وحکومت عد ایتملری بیله شرقی تقلید
یولنده وقوعه کلمش برعادتدر . احمد وفیق
پاشا حضرتلرینك شو فقره‌سنی فرهنك دخی

تذکرهٔ شعراده کورلمشدر . مرکب جمع
عربی ایله « جنك نامه » دیه قید اولنمش
بولندیغندن صورت قیدنده خطا یوق ایسه
برنوع ظفرنامه دیمك اوله‌جغی و[illegible]
کبی صال ایله دریا کچه‌رك قلعه فتح ایتمش بر
شهزادهٔ نامداره منسوب بولندیغی مناسبتله-
بو منظومات شهزاده‌نك لسان ادبه آشنالاشمش
اوله‌جغی درکاردر . یوقسه کتاب [illegible]
چیم فارسی ایله بر « جنك نامه » ایسه بو
شهزاده‌نك بطالتنی کوزدرك متأسف اولورز .
زیرا کوکلمز [illegible]

« چنك نامه » دکل « جنك نامه » یازمش
اولمسنی آرزو ایدرز .
بو اسمی کوردیکمز تذکرهٔ شعراده احمد
داعینك نه تاریخ ولادتنه ونه ده تاریخ وفاتنه
دائر صراحت یوقدر . نمونهٔ شعری او-
له‌رق شونلر واردر .

یا خورشید مه پیکر
جهانك مشتری منظر
نه منظر دلبر مطبوع
نه طالع طالع فیروز

شو وجهله تصدیق وتأیید ایلر :

« طغرا سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله حکم پادشاهی وفرمان شهریاری اولنده اولان القاب ونشانه دیرلر . حکیم خاقانی :

بدست همت طغرای بی نیازی دار
که هر دو کون تو داری چو داری این طغرا

و بر نظمی :

از صنع خداست آن دو ابرو
طغرای لطیف حسن دلجو

و نسبکه عنوان منشورده یازیلور »

قاموس دخی « طغر » ماده‌سنده شویله سویلر :

« بر قوش آدیدر . جمعی طغران کلور . ظاهراً ترکیده طویغاراندن محرفدر . شارح دیرکه بو ماده‌یه ملایم اولان طغرا کلمه‌سی که اعجمیه‌در مناشیر سلطانیه اوزره مرسوم علامت مخصوصه‌دن عبارتدرکه سلطانك اسم ولقبنی متضمن اولور »

ایضاحاتك بودرجه‌سی البته قارئلر-مزده دخی بر اطمئنان تام حاصل ایتمشدر که طغرا دینلان شی سلطان مراد حضر-تلرینك امی اولملری ورا کوزه‌یه ویردکاری ایلك معاهده فرمانی بشقه درلو تصدیقه مقتدر بولنه مامالری اوزرینه پنجه‌لرینی کاغد اوزرینه باصی ویرمش اولملری مناسبتیه ایجاد اولنمش دکل بلکه عثما-نلیلردن پك چوق مقدم وحتی اسلامدن بیله اول اوغوز خاقانینك بو یولده‌کی نشانلرینه طغرا دنیلمشدر . فقط ! بو اشارتك اسلامدن بیله اول اولنديغنی قو یاظن ایده بیلورز . زیرا بر کلمهٔ ترکیه ولا فارسی‌یه انتقال ایدرك اولسنك کندی مالی اولمق درجه‌سنده یرلشور قالورده بغده قاموس تألیف اولنديغى

جمالکدن جهان روشن
دوداغکدن زمان گلشن
نه گلشن گلشن جنت
نه جنت جنت کوثر

یوزکدر آیة رحمت
اوزکدر مظهر قدرت
نه قدرت قدرت صانع
نه صنع صنع اکبر

بو دخی جمله نظمندن ایمش :

کوزم هیچ کوردیکك وارمی بحق سورهٔ طه
بنم یارم کبی فتنه بنم کوکلم کبی شیدا

« کیکلی بابا »

مولد اصلیسی آذربایجان طرفلرنده وا-قع خوی قصبه‌سی اولوب سلطان اورخان عصرنده بروسه‌یه کلمش و بر کیکی امر واختیا-رینه رام ایدرك اوزرینه دخی بنکده بولند-یغی جهتله خلق اراسنده کیکلی بابا دیه شهرت بولدیغندن اصل اسمی اوکرنیله‌ما-مشدر . صاحب جذبه بر ذات اولوب بعض سفرلرده غزاله سوار اولدیغی حالده عسا-کر اوردوسیه رفاقت و مرجهنده روحا-نی وجسمانی بذل مقدرت ایلدیکندن کرك

زمان دخی کلمهٔ مذکوره بانحریف تعرب
ایتمش کور یلورایسه قدمك بودرجه‌سی
البته ظهور اسلامدن اوله قدر واررر.
شو پنجه اشارتندن طغرانك ایجاد
اونمش بولنمسی صورت حکایه‌ده مورخ
هامر کندیسی کبی عثمانلیلغه بیطرف
اولمسی لازم کلان برمورخ حکمیه هیچ ده
یاقشمیه‌جق برطور غرضکاری کوسترمکده
درکه بوراده انی دخی حکایه ایلر ایسه‌ك
قارئلرمزك نظر دقتلرینی حکمت تاریخیه
نقطهٔ نظرندن بر قاتدها تنویر ایتمش
اولورز . هامر طغرای عثمانیدنك پنجهٔ
مراد غازیدن تشکیل ایدلمش اولمسی مسئله‌
سنی مجرد برمسئلهٔ تاریخیه اولمق اوزره
سرد ایتمکله قالسه ایدی بلکه قصوری
دها آز کوریلور ایدی . انجق بونی
مجرد سلطان مرادك اثبات جهلی ایچون
ایراد ایتمش اولمغله قصورینی دخی شد-
تلندیرمکده ایسه‌ده اثبات ایده‌جکی ماده‌ده
یالکز بو برهانله اکتفا ایتمیوب ده سلطان
مرادك کندیسی جاهل اولدقدن ماعدا
علمایه دخی هیچ اعتبار ومحبت ایتمدیکنی
درمیانه قدر وار یور و بونی ده کویا
اثبات ایچون بعض علمانك نفی اولندقلرینی
حکایه‌یه باشلایه‌وق دیورکه :

« مرادك جهلنی وعلومدن نفرتنی
اثبات ایده‌جك برشی دخی انك عهد
سلطنتنده علوم وادبیات شرقیه تاریخنده
برموقع عالی احراز ایتمش اولان اوچ
بیوك عالمك کندی شانلرینه لایق اولان
نصیب وسعادتی بشقه یرلرده ارەمغه کیتمك
مجبوریتنه دوشورلمش اولملری قضیه‌
سیدر . بونلرك برنجیسی ریاضیوندن
محمود درکه مشهور ریاضی اولوغ بك نام
پرنسك خواجه سیدر . بو ذات
قاضی زاده رومی نامیله سمرقندد جامع

پادشاهك وکرك بالجمله غزاة وسپاهك مقبول
ومعززی اولمشلردر . کندیلری غایت ظریف
برآدم اولدقلرندن برکون سلطان اورخان
حضرتلری « بنم ایچون دعا ایدیکز » دیه
رجا ایلدکده « ذاتا کیجه کوندوز موفقیات
تکثر وتزاید شان وشرفکز ایچون دعادن
خالی دکل ایکن بوامره نه حاجت واردر »
جوابیله مقابله ایتمشدرکه فی الواقع جان و
دلدن شوق وخواهش ایله ایدیلان دعایه
نسبةً بویله اصرارلامه دعالرك هیچ ده تأثیری
اوله‌میه‌جغی آشکاردر . سلطان اورخان
حضرتلری تکمیل اینه‌کول حوالیسنی عزیز
مشارالیهه تملیك ایتدکده کیکلی بابا « ملکلر
خاصلر سلاطینه و امرایه یاقیشور فقرا و درو-
یشانك ملك صاحبی اولمسی مناسبت آلمز »
دیملریله سلطان اورخان هرنه قدر ابرام
و الحاح ایتمشلر ایسه‌ده قبول ایتمامشلردر .
ذاتا کندیسی شهر ایچنده و انسانلر ارەسنده
دخی یشامیوب طاغلرده وحشی حیوانلر ایله
انسیتدن ذوق الدیغی جهتله سلطان اورخانه
ویردیکی جوابك جدیتنه هیچ شبهه قالمز .
برکون طاغدن قوجه برقواق اغاجنی چیقا-

کبیرنده‌کی تدریساتیله شهرت بولمشدر . وزمن جامع مذکورده درت کوشه‌سنده درت مدرسه اولوب فنونك الك نافعی اولان فنون ریاضیه‌یی آسیای وسطیده نشر ایچون تأسیس قلنمشلر ایدی . اشبو درت مکتبدن بریسنده قاضی زاده شرد فعه تدریسه جیدیکی طلاب علم جمعیتله اوراده کوزو مدرسین ریاضیی استماع ایچون درسلرینی براقه‌رق جان آتارایدیلر . ایکنجیسی علم لغاتده‌کی ید طولاسیله مشهور اولان اقسرایلی ملا جمال الدین اولوب قره‌مانده زنجیرلی مدرسه‌سنده مدرس ایدی . بومدرسه‌یه قبول اولنمق ایچون لغت عربدن صحاحی ازبر ایتمش بولنمق شرطی اولدیغندن بومدرسه مدرسهٔ مذکوره‌یه نامزد اولمغی بتون قرآنی ازبردن اوقومق ایچون حافظه وضع ویا ایدی . بو اوچنجیسی

مشهورده اوچنجیسی ارزنجانلی فقیه برهان الدین اولوب بوذاتك اوغلی ارزنجان پرنسی اولان قاتل پدرینی قتل وحکومتی در دست ایلدکدن صکره بالاخره جزای سزاسنی کورمشدر »

سلطان مراد حضرتلری قدر علومه و علمایه محبتی عتبه‌ری اولان برذات عالیشان حقنده هامردن شو یولده سوزلر ایشتمك حقیقةً جیتلی عثمانلیلرك کافه‌سنه داغ درون اولور . هله هامرك اول پادشاه ذیشانه افترا ایده‌یم دیه تاریخه یالان دخی قاتدیغی تحقق ایدر ایسه جانلر برقاتدها یانار .

مشاهیر عثمانیه‌دن بعض قضاة ایدنلرك ترجمهٔ حاللری حاشیه‌لرمز میاننده ذکر اولنه‌جغندن انلر میاننده کوریله‌جکی ودها مفصلی ترجمهٔ شقایقده بولنه‌جغی اوزره قاضی زاده‌نك سمرقنده کیتمسی

روب بروسه‌یه کتورمش و باب سلطنت ده خدمتده بولنمش ایدی . بو اغاجك تیز وقتده طوتوب هرطرفه دال بوداق صالمسندن عثمانلیلر حسن تفأل ایلمشلر وشوکت عثمانیه‌نك دخی بویله اطرافه دال بوداق صاله‌جغنی حکم ایتمشلردر . کیکلی باباحضرتلری واصل رحمت رحمن اولدقده بروسه جوارنده برره دفن اولنه‌رق عارف ورحمن حضرتلری مدفنی زیارتکاه اولمشلردر . مؤخرا قبرشریفی جوارینه بعض متعیناتك نعشری دخی دفن اولنه‌رق زیارتکاه اولمشلر .

« قره‌جه احمد »

روایته کوره بوذات شریفك باباسی عجم دیارنده ملوکدن ایکن نائل ملك اولمقدن ایسه واصل ملك الملك اولمق جهتنی بالاختیار بر جذبهٔ الهیه غلبه‌سیله دار ودیارینی ترك ایتمش ودونه طوغریه نزد رومه قدر کلمشدر . اناطو ایلده‌ق حصار مضافاتندن بر محله‌ده توطن ایله مشغول عبادت اولدیغی صره‌ده واصل رحمت رحمن اولوب صاغلغنده ذات شریفلری توجه جهانه مظهر اولدقلری کبی بعد الوفات مزار شریفلری دخی مراجعتگاه

سلطان مراددن ظلم کوردیکی ایچون دکلدر . بو عزیمت کندی ارزوسیله واقع اولمشدر . حتی فامیلیاسی خلق منع ایتمك ایستدکلری حالده مشار الیه فرار ایتمشدر .

شیخ جمال الدینك دخی سلطان مراددن ظلم وحقارت کوردیکنه دائر تاریخلرده و باخصوصده ترجمهٔ شقایقده برشی کوریله‌میوب زنجیرلی مدرسه‌سنه مدرس اولمسی ایسه مجرد مأموریت مذکوره ایچون صحاح جوهری‌یی ازبردن بیلمك شرط اولمغله بو شرط دخی یالکز عزیز مشار الیهده بولندیغندن ایشته بونك ایچون دیار قره‌مانه کیتمشدر .

هله برهان الدینك نه سببه مبنی عثمانلی تاریخنه بیله قارشدیرلدیغنی اکلایه‌میز . ارزنجان بکنی قتل ایدن برهان الدینك اوغلی دکل کندیسیدر . بو ذات دولت عثمانیه‌نك حدودی خارجنده برامارت مستقله‌نك امیری ایکن سلطان مراده تعلقنی ارامق و یاخود سوء تعلقنی یازمق حقیقة شاشیله‌جق شیلردندر .

سلطان مراد حضرتلرینك علمایه نه قدر محبتی حرمتی رعایتی اولدیغی غازی اورنوس بکه ویرمش اولدیغی برات شریفده اطرافیله موضحدرکه برات مذکور دخی حاشیه‌لرمز میانده کوریلور . هله انشا ایتمش اولدیغی مدرسه‌لر ولطفیله بکام ایلدیکی مدرسلر بو بابده هامری رد ایچون برر شاهد عادلدرلر .

طغرا و عنوان ماده‌لرنده هر مرتبه مهر وغرضنی میدانه چیقارمق ایچون برز سوزی اوزاتدق ایسه‌ده سوزی اوزاتمقله بز هنوز ٧٦٧ سنه‌سندن اوزاقلاشمدق . سنهٔ مذکوره‌ده شهزادکان حضرتلرینك سنت دوکونلری اجرا اولنه‌رق بعده روم

انام اولمشدر .

« اخی اوران »

بو ذات شریفك کرك مسقط رأسنه وکرك تاریخ ولادت ووفاتنه دائر قیدو صراحت اولمیوب انجق اظهار کرامات واجرای خوارق درجه‌سنده زهدو صلاح اربابندن اولمریله برابر دباغ اصنافی بو ذات شریفی کندیلرینه پیر عد ایتمش اولملرینه باقیلور ایسه معیشت دنیویه‌یی استحصال ایچون صنعت دباغته سالك برمرد مساعی پرور اولدقلری اکلاشیلور .

« آبدال موسی »

بو ذاتك دخی مولدینه دائر قیدو صراحت اولمیوب انجق کشکول بدست آبدالردن دکل دنیاو آخرتی معمور ارباب جهاددن اوله‌رق نیجه‌ای غزواتده غزیلرله برلکده بولندیغی وحتی کیکلی بابا حضرتلری کبی بو ذاتك دخی بروسه فتحنده سلطان اورخان حضرتلریله برلکده ایدوکی مقیددر . اوزمانلر یازیلان منشور وفرمانلرده الك کوچ ایشلر ایچون توفیق الهی‌یه و عون رسالتپنا-هی‌یه التجایی متعاقب حاضر وغائب ارنلر امدادندن دخی امیدوار بولندیغی مقید او-

ایلی طرفنجه توسیع حدود عثمانیه ایچون
کلیبولی معبرینی عبور ایلدیلر وطوغریجه
دیمتوقه‌یه کلدیلر . ادرنه فتحندن صکره
دخی دیمتوقه شهری سلطان مراد حضر-
ترینك ایکنجی پای تختی دیمك اولوب
اوراده انشا ایتدیرمش بولندقری سرای
همایونلرندن پك زیاده خوشلانورلر
ایدی . عساکر عثمانیه‌نك ایلك حرکتلری
چرمن اوزرینه وقوعه کلدی . ذات
شاهانه دیمتوقه‌دن قوماندە ایدرك چرمن
حصاری تضییق اولنیور ایدی . قوما-
ندانی مقاومت ممکن اوله‌میه‌جغنی کوره‌رك
طلب امان ایله حصاری فتح ایدنجه فتو-
حات عثمانیه‌یی دها ایلرویه کوتورمك
ایچون سردارلر ایله استشاره‌یه مباشرت
بیورلدی .

بومذاکراتك نتیجه‌سی یانبولی وقزل
اغاج یکیجه‌سی واهتمان و صماقو طرفلرینه
طوغری شمالاً شدتلی وواسع برآقین
ایدلمکه منجر اولوب تیمورطاش بك یانبولی
و یکیجه و لالا شاهین پاشا دخی
صماقو و اهتمان طرفرینه ارسال
بیورلدی .

تواریخ عثمانیه‌نك روایتلرینه کوره
ذات شاهانه دیمتوقه‌ده ایکن برکیجه
رؤیالرنده کندیلرینی غایت کوزل بر یرده
کوره‌رك یانرنده دخی خوب صورت
برشخص بولنمغله او محلده بر سرای بناسنی
واورایی مقر سلطنت اتخاذینی پادشاه
حضرتلرینه توصیه ایتمشلر ایدی . بعده
محل مذکورك نره‌سی اولمق احتمالنی چوق
آره‌دیلر . برچوق یرلری کزوب رؤیاده
کوردکلری محلك خاطره‌سیله تطبیق ایلدیلر
ایسه‌ده هیچ بریسی اورؤیاده کوردکلری
یرلره بکزه‌میور ایدی . نهایت ادرنه‌ده بر
کون سرای محلنده بولنورلر ایکن ایشته

لسندن ده اکلاشیله‌جغی وجهله بومثللو
اهل حال آبدالرك عساکر عثمانیه میانده بو
لنملری تقویهٔ قلوب ایچون پك بیوك مدار
اولمقده ایمش . بونلر حقیقةً برچوق کرامات
باهره ایله تطمین قلوبه مقتدر اولیای کرامدن
اولوب حتی آبدال موسانك کیکلی بابایه اظهار
کرامت ایچون برمقدار پاموق ایچنه برآتش
قویه‌رق کوندردیکی حالده پاموغك یانمدیغی
مقید اولدیغی کبی کیکلی بابا دخی بو هدیه‌یی
کتورن ذات ایله ابدال موسایه برمقدار سوت
کوندروب واسطه اولان ذات آتش ایله
پاموغك اویونی اوله‌میه‌جغی ضرب مثل حکمنی
المش ایکن آتشه پاموغی یاقدیرمامق
برکرامت صاییله بیلور ایسه‌ده بوکا مقابل
برمقدار سوت کوندرمکده نه کرامت
اوله بیله‌جکنی اکلایه‌مدیغندن کیفیتی آبدال
موسادن استیضاح ایلمش ایدی . مشارالیه
« بو سوت بلك سوتیدر . بز پاموق کبی
نباتاتی خلوصمزه رام ایتمش ایسه‌ك کیکلی بابا
برادرمز حیوانات وحشیه‌یی اراده‌لرینه
رام ایتمشلردرکه بو درجه لبته بزه خارقه-
مزدن بیوکدر » دیه مراتب مأرب الهیه‌نك

رؤياده كوردكلرى بر اوراسى اولديغى تخطر بيورلمغله محل مذكوره غايت اعلا برسراى بناسنى فرمان ايلديلر · درحال اجراى ايجابنه تشبث ايلدى · اركان دولت و بندكان سلطنت دخى پادشاهه امتثالاً جسيم قوناقلر انشاسنه مسارعت ايتمكله اشبو انشاآت ادرنه شهرينك زمان عثمانيانده كى معمور يتنك مقدمه سى اولمشدر · بوبلده نك بنه زمان مرادخانيده كى معموريتنك نتايجنى دخى عرض ايتمش اولمق ايچون شوقدرجق ديه لمكه ادرنه شهرنده كى انشاآت يالكز سراى همايون ايله اركان دولتك قوناقلرينه منحصر قالميوب جامع كبير وسائر برچوق جوامع و مساجد ومدارس وحمام وعمارت وخان وسائره انشاسيله ادرنه نك معمور يتى بروسه يى ده كچمش و اوراسى استانبولك فتحنه قدر دولت عليه نك پاى تختى اولمش قالمشدر ·

٧٦٨ سنه سنده تيمورطاش بك يكيجه ويانبولى يى فتح ايدرك مزده سنى برچوق اسرا و اموال مغتنمه ايله برابر حضور پادشاهه عرض ايلديكى كبى لالاشاهين پاشا دخى اهتمامنه وصمه قوه قدر بتون ديارى جولان ايدرك راست كلديكى يرى اوردى قيردى و برچوق اسرا وغنائم ايله عودت ايلدى · بونك اوزرينه حضرت پادشاه دخى ادرنه ايله قره دكز ره سنده واقع اولان ممالكى المق عزمينه حركت بيوره رق قرين آباد وخيره بولى وسوزه بولى وآيدوس حصارلرينى برر برر تضييقات جزئيه ايله ضبط و استيلا و در · نديه مواصلت بيورديركه سنه دخى ٧٦٩ ايدى ادرنه سراينك بناسى دخى بوسنه تمام اولديغى تواريخده مندرج اولوب تفريشات لازمه سى ختامبولدى · پادشاه حضرتلرى سراى جديدلرينى بتين

قطعنده كيكلى بابا حضرتلرينك كنديلرينه غالب اولدقلرينى اعتراف بيورمشلردر ·

« ابدال مراد »

همت روحانيه لريله غزاة عثمانيه يى ترويج ايليان مجذوبين الهيه دن بريسى دخى مشار اليه آبدال مراد حضرتلريدركه بروسه شهر شهيرى همت بلند مرتبت اورخان غازى ايله فتح اولنديغى زمان اردوى همايونده موجود مجذوبين ميانده كنديلرى دخى داخل ايمشلر انجق نردلى اولدقلرينده وسائر خصوصيات حاللرينده دائر ايضاحات اولميوب شو

قدركه بروسه ده قبرشريفلرى مراجعتكاه انام اولمق درجه لرنده فيوضاتله مشهوردر ·

« دوغلو بابا »

بو ذات شريف دخى درويشلكى ديلنجيلكه مدار رواج اتخاذ ايليان اسافلدن دكل فيوضات روحانيه وجسمانيه لريله غزاة كرامى ترويج وتقويه ايليان ظاهرى و باطنى مجاهدلردن اولديغى مقيددر · بروسه فتحنده كنديلرى دخى حاضر ايمشلر · «دوغ» ديمك آيران ديمك اولوب دوغلو بابا ديه شهرت بولمرى ايسه مجاربه و مجاهده ده يوريلوب

و الاقبال تشريف ايديور .

٧٧٠ سنهٔ هجريه سنده تكرار فتح بلاده رغبت بيورلهرق پكار حصاري وبعده قرق كليسا و ويزه قلعه‌لري اوزرينه حركت ايلدى . ويزه حصارى استانبوله ايكى كونلك مسافه‌ده كائن وشرق ايمپراطورلرينك تفرجكاهى بر ير اولوب حصارى غايت متين اولديغندن سلطان مراد حضرتلرى بوراسنى اوله‌رق محاصره ايچون ميخال زاده‌يى بر مقدار عسكر ايله ارسال ايلمشلر ايدى . كنديلرى حوالئ سائره‌يى اخذ و استيلا ايلينجه‌يه قدر ميخال اوغلى ويزه قلعه‌سنى پك كوزل تضييق ايلمش ايسه‌ده درونده‌كيلر دخى پك كوزل مقاومت ايلدكلرندن پادشاه حضرتلرينك ورودلرندن اول فتحى ميسر اوله‌مامشيدى . نهايت بتون اول حوالى‌يى فتحدن صكره سلطان مراد حضرتلرى دخى بالذات كلوب زيت مظفريتى ويزه اوكنده ركز ايلديلر . تمام بر آى مهاجمه ومحاربه دوام ايلدى . اخر كار درونده‌كى محافظلر اكر عثمانيلر قلعه‌يى هجوم ايله الورلر ايسه كنديلرينه هيچ امان ويرلميه‌جكنى اكلايه‌رق اولانجه مالليرينى عرض ايله طلب امان ايلديلر . ذات شاهانه سنيه اولنان امانى دريغ ايتميه‌رك قلعه‌يى فتح ايلدكدن صكره دخى استانبول ايمپراطورينك بو قلعه‌يى استرداد ايچون بهمه حال عساكريله هجوم كوستره‌جكنى بالحساب «شيرمرد» نامنده بر شير ژيان قهرمانى اورايه سردار ومعيتنه دخى الك زياده ايشه يارار بر چوق نامدار عساكر تعيين ايلدى .

هجرتك ٧٦٧ سنه‌سنده روم ايلينه كچمش اولان سلطان مراد حضرتلرى همت عثمانيه‌لرينك بر ثمره‌سى تمام بش سنه

صوصايان غزاتى تدارك ايلديكى بوغورته صو قاته‌رق وآيران ايدرك بالاستقا اعادهٔ قوتلرينه همت ايلمرلرندن نشأت ايتمش و كنديلرينه بو نام لقب اولمش قالمشدر .

اشبو مجذوبينى مشاهير تاريخيه‌دن عد ايدرك معلومات ناقصه بيلديكم قدر تحرير ايكيشر سوزدن عبارت ترجمهٔ حاللرينى يازمقلغمزه سبب بونلرك آز چوق خدمت و دعاونت عسكريه‌لريله زمانلرنده نام المش بولنملرى قضيه‌سيدركه پادشاه عثمانيان طرفرندن هر برى اوزرينه قبه‌لر و جوارلرينه زاويه‌لر انشاسى خدمات وانعاماتك آثار شكرانى دنك اولوب بوحيثيتله عثمانلى مورخى مجذوبين مشار اليهمك تراجم احوالى ايچون درت بش سطر يازمقلق حقنى چوق كورمجك اولور ايسه پادشاهان پيشينى يعنى كندى ولى نعمتى اولان پادشاه زمانك اجداد فردوس مكينى سنتنه اتباعدن اعراض ايلمش اولور . حالص عثمانليلق بو ديو سنتلرك الى ماشاالله محافظه‌سنه رعايتى ايجاب ايلر . هر برى اوليای نعمتمز اولان سلاطين شوكت قرين عثمانيان حضراتنك بو سير

اقامتدن و برچوق فتوحاته اصلاحاته انشا
آنه موفقیتدن صکره فتح عثمانی یی ممالك
شمالیه یه طوغری توسیع ایچون لالاشاهین
پاشایه مجدد تعلیمات اعطا و فلبه شهرینی
غازئ مشارالیهه مقر ایالت اولمق اوزره
توجیه بیوره رق ذات شاهانه لری ٧٧٢
سنهٔ هجریه سنده بروسه یه عودت ایلدیلرکه
بش سنه مدت غیبوبت شاهانه لرنده اناطولی
اهالیسی جمال باکمال پادشاهینك مشتاق
و عواطف و عنایات شهریارینك محتاجی
اولمشلر ایدی . بناءعلیه عودت شاهانه
اوزرینه بتون رعایا و برایا استقباله قوشه رق
پادشاه حضرتلرینه خیر دعالر ایلدیلر
و برچوق احسان و عنایته نائل اوله رق
مسرور الفؤاد اولدیلر .

ذات شاهانه بروسه ده بولندقلری
اثناده لالا شاهین پاشا فلبه ده تدارکات
لازمه سنی بالایفا قپولی دربندی طریقیله
بالقان سلسله سنی مروره عزیمت ایلدیلر .
تواریخك روایتلرینه کوره او زمانلر
مذکور دربنده « قپولی » دینلمسنك سببی
دربند مذکورك عظیم بر سد ایله مسدود
اوله رق اورته یرینه برده قپو قونلمش
اولمسندن نشأت ایلر ایمش . لالاشاهین
بوراده بلغارلر طرفندن شدتلی بر مقاومت
کورمکله مذکور دربنده غلبه ایلدکده
دیوارینی زمینه برابر ایلدیرك قپولی دربندی
بعدما قپوسز دربند ایتمش و اورادن بجه رك
اشتمان و صمقو اوزرلرینه یوکلمش .
اشتمان اهالیسی ذمت شرعیه یی قبول
ایلدکلری ایچون جمله سی تابعیت عثمانیه
داخلنه قبول اولنمشلر . فقط صماقوده
دشمنك بر قوهٔ کلیه سنه تصادف ایلمشلر .
عثمانلی تاریخلری بودشمنی یالکز «لاس»
کافری دیه قید ایتمکده ایسه لرده هامر
عساکر مذکوره نك صرپ و بلغار قرال.

عادات حسنه سی ولوکه ذره قدر اولسه انی
دنیالر قدر بیولته رك بر قانون ملی حالنه
قویار ایسه ك عثمانلیلق شانمزه رعایت ایتمش
اولورز . بالعکس سلطان اورخان کبی
بر پادشاهمزك خدمات مبروره لرینه تشکراً
قبرلر زیارتلر انشاسیله ابقاسنه همت یرینه
دیکی ناملری بزلر تاریخلرده کوشهٔ نسیانه آتار
ایسه ك حقیقةً بیوکلریمزه رعایتسزلك و اندن
دها بیوك اولمق اوزره وطن و دولته خدمت
ایدنلر حقنده حرمتسزلك ایتمش اولورز .

❋ مشاهیر فتوحات اورخانیه ❋

متن تاریخمزده بالمناسبه عرض اولنان
یعنی اوزره عثمانلی کشور کشالرینك فتح
و تسخیر ایلدکلری بلادك برچوغی تا ازمنهٔ
قدیمه دنبری شهرت آلمش ممالکدن اولوب
بونلرك شهرت و اهمیت تاریخیه لرینه دائر براز
معلومات و ایضاحات و برمك جمله ما.
لزدندر . انجق بانئ مبانئ ملیتمز اولان عثمان
غازی حضرتلرینك فتحنه موفق اولدقلری
قصبات میانده اولقدر اهمیت تاریخیه یی
حائز یرلر اولمدیغندن بو مجمله فتوحات اورخ.

لری عساکر متفقه‌سی اولدیغنی تصریح ایتمکده‌در . بونلر مقدارجه هرنه‌قدر عساکر عثمانیه‌دن پك چوق ایمش ایسه‌ لرده عثمانلیلر دشمنك کثرتندن یوز چویرمیه‌رك بالهجوم غلبه دخی چالمشلر و برچوق غنایم ایله مقرایالت اولان قلبه‌یه عودت ایلمشلر .

بومظفریت ۷۷۲ سنه‌سنده میسر اوله‌رق خبر مظفریتی حضور پادشاهی‌یه عرض وانها ایله برابر لالا شاهین وقت غائب ایتمیه‌رك حاضر دشمنك یلغنلغندن استفاده ایچون صوفیه اوزرینه دخی بر هجوم ایلمشیدی . نفس صوفیه‌یی تسخیره موفق اوله‌مدی ایسه‌ده‌بتون اوك حوالیسی هرج ومرج ایدرك اونکی سفردن زیاده اموال واسرا ایله قلبه‌یه عودت ایلدی .

اشبو فتوحاتك حضرت پادشاهی نه‌قدر ممنون ایلیه‌جکی تفصیله محتاج دکلدر . بالذات پادشاه حضرتلری دخی ۷۷۳ سنه‌سنده غزا نیتیله روم ایلی جانبنه چکه‌رك طوغریجه کوستندیل اوزرینه یورودی . کرك عثمانلی تاریخلرینك وکرك اوروپا مورخلرینك روایتلرینه کوره اوزمانلر کوستندیلده قسطنطین نامنده بر بلغار پرنسی حکومت ایلر ایمش بوذات نه صرپ و نه‌ده بلغار قراللرینه تابع اولمق شویله طورسون قوت وشوکتیله انلری دخی قورقوتور واور. کوتور ایمش . اوجوارده بر چوق تیمور معدنی بولندیغی کبی بعض آثاری الیوم دخی موجود اولان التون معدنلرندن بر خیلی التون چیقه‌رق بونلر هپ پرنس قسطنطینك سکه‌سیله مضروب اولدقلری حالده اطراف ممالکه بالانتشار تداول ایلر ایمش . التونی بووجهله مبذول اولان بر پرنسك قوت و شوکتی دخی

نه‌دن بدأ ایتمکلکمز لازم کلیور . غازی اورخان حضرتلرینك بو ولده اهمیته شایان اولان فتوحاتنك اقدمی بروسه شهری اولمغله بروجه آتی شهر مذکوردن بدأ ایله مقصوده شروع اولنیور .

« بروسه »

بروسه شهری هرنه‌قدر ازمید شهرندن صکره بنا اولندیغی جهتیله قدمجه اناك درجه‌ سنده دکل ایسه‌ده لطافت و اهمیتجه اکا بالوجوه فائقدر . کشیش طاغلرینك شمال غربی دامنری اوزرنده غایت واسع براووه‌ یه ناظر اولدیغی حالده بنا ایدلمش و معدن صولری وسائر میاه لطیفه‌سیله انظار رغبت جهانی جلب ایلمش بر شهر شهیردر . قدیم زماندن بری ایپك و بیبغی محصولاتی و منسو. جاتی ایله تجارت و صنایعجه حائز اهمیت اولد. یغی کبی سوریه وحلب طرفلرندن استانبوله کلان کاربانلرك ممری اولمق حسبیله دخی اهمیت تجاریه‌سی آرتمشدر . اشاغیده ازمید فقره‌ سنده کوستریله‌جکی اوزره ازمید شهرینی بنا ایلیان برنجی نیقومد بتینی قطعه‌سنی بر دولت مستقله حالنه قویدقدن صکره اخلا.

زياده اوله‌جغنه شبهه قالمز ۰

اول حوالی تماميله حدود عثمانيه داخلنه ادخال ايدلمش اولديغی حالده كوستنديلك دخی ادخالی لازم كلمكله سلطان مراد حضرتلری اورايه توجه ايدنجه پرنس قسطنطين لالا شاهين كبی يالكز برسرداری ايكی قرالی مغلوب ايتمش اولان بر پادشاه ايله جنكه قيام ايتمك بولنمز اوله‌جغنی وبالمحاربه پادشاهه مغلوب اولوب‌ده اوزمانه قدر بيون اكديكی بلغار و صرپ قراللرندن امان ايستيه ـ جكنه برعثمانلی پادشاهنه تابع اوله‌رق سردارلق ايتمك وسرفراز اولمق البته دها زياده كارعاقل صايله‌جغنی بالحساب بر چوق هدايای كرانبها ايله پادشاه حضرتلرينی قارشولامش و هداياسندن ماعدا بتون قلعه‌لرينك اناختارلرينی ده تقديم ايدرك « مال‌ده سنك جان‌ده سنك » فحواسنجه كندی حقنده ايديله‌جك معامله‌يی دخی پادشاه آل عثمانك كندی شاننه حواله ايلمش ۰

بومثللو معاملاتده ايكی طرفك شان يكديكری كوزلجه طانيمش واوزلرينك وسوزلرينك طوغريلغنه صدقله ايناتمش اوله‌جقلری دركاردر ۰ بوحالده كوره پرنس قسطنطينك عثمانلی دولتی كندی بندكانی ارەسنده او يله ديانت قوميت فرقی ارەمقسزين ارباب صداقت و لياقتك مكافاتنده قصور ايتديكنی البته اوكرنمش وهله يكيچری ناميله متشكل اولان عسكر خرستيان دوشيرمه‌لرندن عبارت اولديغی حالده بويله اهالئ مغلوبه اللرينه سلاح ويرمك عثمانليلرده تابع ايله متبوع ارە ـ سنده‌كی امنيت تامه‌يه دلالت ايليه‌جكنه دقت ايتمش بولنديغنه مبنی اوله‌جقدركه لطف پادشاهی‌يه بوقدر بيوك اعتماد ايله

فندن پروسا دخی اشبو بروسه شهرشهيرينی بنا ايلديكندن بتينی دولتنك پای تختی اولمق اهميتی بورايه‌ده انتقال ايتمش ايسه‌ده هرحا ـ لده برنجی درجه ده پای تخت ازميد عد اولنه‌رق بروسه شهری ايكنجی مرتبه‌ده قالمشدر ۰

بتينی دولتنك كورديكی انقلابات تاريخيه بروسه حقنده دخی واقع ايسه‌ده بوراسی ازنـ ـ يق درجه‌سنده وقايع مشهورهٔ تاريخيه‌يه محل وقوع اوله‌مامشدر ۰

بروسه‌نك اصل شهرتی ظهور عثمانياندن صكره تاريخ عالمده كنديسنی كوسترمشدر ۰ سلطان اورخان وسلطان مراد و بايزيد كبی پادشاهلر زماننده بروسه شهری دولت عثما ـ نيه‌نك پای تختی اولوب روم ايلی وبالخاصه اناطولينك هرطرفندن انظار اهميت اورايه طوپلانمش ونفوس مجتمعه چوغالمش اولد ـ يغی كبی ابنيهٔ عموميه‌دن جامع مسجد تكايا و زوايا مدارس عمارت مسافرخانه حمام وسائره چوغالدقجه چوغاله‌رق او زمانك الڭ معمور بلادی حكمنی الشدر ۰ حتی ادرنه شهری فتح اولندقدن صكره عثمانلی پای تختی

شو تسلیمیتی کوسترمش اوله‌جغی کبی
سلطان مراد حضرتلری دخی البته بو
آدمك مردلکنی قهرمانلغنی لایقیله تقدیر
بیورمش اولملیدرکه حقنده پرنسك کند-
یسنك دخی امید ایده‌بیله‌جکی درجه‌نك
فوقنده بر معامله کوسترمشدر . یعنی عینیله
بر عثمانلی سرداره ایدیلان معامله کبی
پرنس قسطنطینه دخی تشریفات مخصوصه
ایله خلعتلر کیدیریله‌رك قدرو الالری دوبالا
ایدلمش والنده بولنان ممالك سائر عثمانلیلر
سردارلری حقنده اولدیغی کبی سنوی
بر بدل معین مقابلنده کندیسنه تفویض
اولنهرق دولت علیهٔ عثمانیه نامنه او ولا-
یتلرك یکی والیسی آمری قوماندانی نصب
وتعیین اولنمشدر .

سلطان مراد حضرتلرینك پرنس
قسطنطین احوالنی مطلقا پك ایی تحقیق
ایلدکلری واول ذاتی بویله بر لطفه لایق
قهرمان کوردکاری ایچون حقلرنده شو
یولده لطف ومعامله‌یی کمال امنیتله دریغ
ایتمدکاری بزجه محققات قطعیهٔ تاریخیه‌-
دندر . هم ده ایشك بو جهتلری هیچ
بر تاریخده مقید اولمدیغی حالده دخی بزجه
محققات تاریخیه‌دندر . زیرا هر حقیقت
تاریخلرده مقید اولمدیغی ایچون حقایق
تاریخیه‌دن اولمز . بلکه برچوق
شیلر تاریخلرده مقید اولدقلری حالده
بعده تدقیقات منقدانه انلرك خطای
محض اولدقلرینی اثبات ایلر . سلطان مرادك
پرنس قسطنطینه کوسترمش اولدیغی امنیتك
نه قدر احتیاطلری موجب اولدیغی اکلا-
مق ایچون پادشاه مشار الیهك غازی
اورنوس بکه ویرمش اولدقلری بر براتك
حاشیه‌لرمز میانده‌کی صورتنی تدقیق
ایتملیدر . غازی اورنوس بك عن اصل
بروسه‌ده عثمانیلره مدافعه ایلیه‌ن روم

اونق شرفی ادرنه ایله بروسه اراسنده منقسم
قالدیغی حالده دخی اصل شرف بروسه‌ده
اولدیغی اوروپا جهتنده وفات ایدن پادشا-
هان آل عثمانك نعش مغفرت نقشلری هپ
بروسه‌یه نقل ایدلمسندن استدلال اولنور .
١٣٧٧ سنهٔ میلادیه‌سنده تیمور متهور
هجوم ایلدیکی زمان اکثر یرلری آتشه یقلد-
یغی وهدم ایلدیکی متن تاریخمزده ذکر
ایدیله‌جك کیفیاتدن اولوب بعده فاتح سلطان
محمد حضرتلری شهر مذکوری یکیدن انشا
ایدرجه‌سنه تعمیر ایتلمشدر . اخیرا ١٨٥٥
سنه‌سنده عظیم بر حرکت ارض وقوعیله
بروسه‌نك اکثر یرلری خراب اولمش ایدی .
اوزماندنبری یواش یواش تعمیراته همت او-
لندیغی کبی زمانمزده بلغارستان وشرقی روم
ایلیدن فوج فوج کلان مهاجرین اغنیاسی
دخی اغلبیت اوزره بروسه‌ده اسکان ایلد-
کلرندن نفوس موجوده‌سی چوغالش ومعمو-
ریت وانتظامی آرتمشدر .

« ازمید »

شهر مذکور ینه کندی نامنه منسوب
اولان کوزل بر کورفزك نهایتنده درکه مذکور

سردارلرندن اولدیغی و هرنه قدر اسمی
تبدیل ایتامش ایسه ده روایته کوره کندیسی
تبدیل دین دخی ایدرك حتی سلطان مراد
طرفندن کندیسنه « امیرالمؤمنین »
عنوانی بیله و یرلمش بولندیغی حالده ینه
کندیسنه دیمتوقه طرفری مالکانه اوله‌رق
احسان اولندیغی زمان شاید برطرفی روم
شرقی ودیکرطرفی بلغارستان وماکدونیا
ایله محدود اولان بو یرلرده جبلت اصلیه‌.
سنك مقتضیاتنه اتباع ایتمسون مطالعه‌سیله
براته برچوق قیود احترازیه قویمشلر
وازجمله برآدمك اویله ظاهراً کور یلان
احوالنه اصلا اعتماد جائز اولمدیغی
کوسترمشلردر . غازی اورنوس حقنده
بوقدر احتیاطلی طوران بر پادشاه ایچون
پرنس قسطنطین کبی ذاتاً اوزمانه قدر
حکومات متجاوره‌دن هیچ بریسنه تابع
اولمق شویله طورسون بلکه جمله‌سنه
میدان اوقورجه‌سنه تفوق ادعاسنده بولنان
متمردر بر پرنسی ینه کندی ملکنده ابقا
کبی ظاهری باطنی برچوق محاذیری موجب
اولان حرکتی بلا تأمل ولا ملاحظه قبول
ایدی و یررمی ؟

ایشته یالکز شو ملاحظه بو بابده‌کی
حقیقت تاریخیه‌یی کوزلرمزك اوکنده
کشاد ایلدیکی کبی مؤخرا قوصووه
ملحمه‌سنده پرنس قسطنطینك کوسترمش
اولدیغی صداقت عثمانیه دخی سلطان مراد
حضرتلرینك پرنس مشار الیهه کوستر.
دکلری امنیت و اعتماده تمام لایق وسزا
اولدیغی اثبات ایتمك ایچون براهین کافیه
ووافیه‌دندر .

کوستندیل امارتنك ممالك عثمانیه‌یه
التحاقی سلطان مراد حضرتلرینی البته
پك زیاده ممنون ایده‌جك احوالدن اولوب
بناء علیه بوموفقیت جدیده‌نك شوق و

کورفز مرمره دکزینك الك کوزل برپارچه‌.
سیدر . الحالة هذه قرق بیکه قریب نفوسی
اولوب برشمندوفرخطیله پای تخته مربوط
اولدیغی کبی بو شمندوفر اناطولی ایچروسنه
طوغری امتداد ایلدیکی زمان الك مشهور بر
اسکله اوله‌جغندن ازمیدك اهمیت مستقبله‌سی
البته اهمیت حاضره‌سندن زیاده اوله‌جقدر .
اطراف وحوالیسی باغلق و باغچه‌لك واغا.
جلق ومعدن صولریله مزین ومعمور اولد.
یغندن لطافت موقعیه‌سی برکمال اولدیغی کبی
ایپك وتفتك وپیاغی مثللو اناطولینك قیمتدار
محصولاتیله ذخیره اخراجاتی ایچون شمدی
دخی اهمیت تجاریه‌سی آز دکلدر .

عثمانلی تاریخلرنده بوشهر « ازنکمید »
دیه مقیددرکه اسم صحیحنه بولفظ دها قریبدر .
زیرا قصبهٔ مذکوره‌نك بیزانس ایمپراطور.
لغی زماننده نامنده « نیقومدیا » دنیلور ایدی‌که
بانیسی اولان برنجی نیقومدن بونام کندیسنه
قالمشدر . اوزمانلر ازمید کورفزینه دخی
« آستاکوس کورفزی » دنیلور ایدی .
اونام الحالة هذه ازمیدك غرب طرفنده وقصبهٔ
مذکوره‌یه قریب برموقعده « قورفه » تسمیه

مروری ایله طوغریجه بروسه‌یه عزیمت ایلمشیدی . انجق ۷۷٤ سنه‌سنده استانبول جوارنده بولنان روم قلعه‌لرینك قوماندانلری و یزه قلعه‌سنه تسلط ایلدکارینی قلعهٔ مذکوره‌یه دزدار نصب ایتمش بولندیغی شیر مردبك خاکپای همایونه عرض ایتمکله اناطولی قوهٔ عسکریه‌سندن متدارکیسنی برابر الەرق روم ایلی طرفنه مرور ایلدی و بو عسکری لالا شاهین پاشا قوماندەسنده بولنان روم ایلی اردوی همایونی ایله برلشدیرنجه امری التنده و یزه‌دن دفع تعرضه دکل یکیدن فتح ممالکه کافی برقوت بولندیغی کورەرك کندیسی معلقرەده بولندیغی حالده سردارلری دخی اورایه جمعله مشورته باشلادی .

بو مشورتك نتیجه‌سنده لالا شاهینك برمقدار عسکر ایله فرهجك قصبه‌سنی تسخیره وحضرت پادشاهك غازی اورنوس و سائر سردارلر قوماندانسنده بولنان اردوی همایون ایله استانبول طرفلرینه برسطوت عسکریه کوسترەسنه قرار ویریله‌رك بجبوری جرا ایلدی . یعنی لالا شاهین پاشا فرهجك مأمور اولدیغی فرهجکی فتح ایدرك بو دزده حضرت پادشاهه واصل اولدیغی زمان ایسه سلطان مراد حضرتلری دخی استانبوله برکوناك مسافه‌ده واقع اینجکز نام موقعی قبضهٔ تسخیره المش ایدیکه بو صورتله جناحدن کوسترمش دیمك اولان تعرضك ویزه‌دن رومله ال چکدیره‌جکی درکار ایدی . ذات شاهانه اینجکزدن چتال بورغسه و زدقده بولنان قوماندانی اینجکز قوماندانك کوستردیکی مقاومت جزاسی اوله‌رق باشی کسلمش اولدیغی ایشتمش واورکمش بولنمغله درحال عرض تسلیمیت ایتمش ایدی . ایمدی چتال بورغاسده

اولنان محتك نامی اولوب ازمید سنجاغندن اولان یوراسی مشهور بر اسکله اولدیغی ایچون کورفزدخی اوناه نسبتله اونمش و تصحیف اولنەرق ازمیدیوب دە آنتا کوسلك شمدیکی کندیسنه انتقال ایدنجه کورفزدخی کندی نامیله اشتهاره باشلامشدر .

قصبهٔ مذکوره‌نك بانیسی اولان برنجی نیقومد میلادك ۲۸۱ سنه مقدمندن ۲۵۰ سنهٔ مقدمنه‌قدر بتینی قطعه‌سنده حکومت ایتمش برقرالدرکه مقام حکومته کلدکده ایلك ایشی قرداشلرینی اولدیرمك اولدیغی ایچون برسوء شهرت قزانمشدر . بتینی دینیلان قطعه شمدیکی خداوندکار سنجاغی دیمك اولوب فقط شمال وشمال شرقی جهتلرندن حدودی قره‌دکزه‌قدر واصل اولدیغی کبی غرب طرفندن آق‌دکزه قدر امتداد ایلر و بروسه وازنیق وازمید وارکلی وقسطمونی بوقطعه‌نك بلاد مشهوره‌سندن عد اولنور ایدی . برنجی نیقومدك زمانه کلنجه‌یه قدر عصراً بعد عصر قره‌زوس وخسرو کبی آسیا حکمدارلرینه واسکندر رومی‌یه واندن صکره ماکدونیایه تابع اوله کلدیکی حالده میلادك ۲۸۱ سنهٔ مقدمنده

لالا شاهين پاشا وسائر سردارلر معيت همايونده اجتماع ايتمش بولنملريله متحداً بولونيه نام قلعه‌يه اوزرينه عزيمت اولندى .

عثمانلى تاريخلرى اشبو بولونيه قلعه‌سنك ينه اينجكز ناحيه‌سى داخلنده بولنديغنى يازارلر ايسه‌ده هامر استانبوله بر كونلك مسافه‌سى اولان اينجكز ناحيه‌سنده بولونيه ناميله برقلعه اولديغى معلوم اولمديغندن بومحلك اولسه اولسه قره دكز اوزرنده كائن « آپولونيه » قلعه‌سى اوله‌جغنى معرض ملاحظه‌ده درميان ايليوركه حقلى اولديغنه شبهه ايديله‌مز . مذكور قلعه اكرچه اويله ازنيق كبى قلاع مشهوره‌دن دكل ايديسه‌ده بس بللى درونده‌كى مدافعلرى پك سيچمه و غيرتلى آدملر اولمليدركه پادشاه حضرتلرى بوراسنى تمام اون بش كون محاصره وتضييق ايلدكلرى حالده ضبطنى ميسر اوله‌مامش ايدى . نهايت حضرت پادشاه بويله اوفاجق بر قلعه‌نك موكب همايونلرينى اون بش كون اشغال ايتمسندن بيزار اوله‌رق « بو يقيله‌جقمى مكر الله يقه » ديه محاصرهٔ دائمه‌سى ايچون برمقدار عسكر براقديلر وكنديلرى اردوى همايونله قره دكز ساحلنده برموقعه چكلديلر .

بوموقع مؤخراً « دولتلى قواق » ديه عثمانليلر ميانده مشهور اولان موقعدر . سبب شهرت دخى شو اولمشدركه : پادشاه حضرتلرى اوراده بر قواق اغاجنك سايه‌سنده استراحت بيورمقده ايكن مژده‌جيلر كله‌رك مجرد دعاى پادشاهينك واصل قبول كاه رب العالمين اولمسى ثمره‌سيله آپولونيا قلعه‌سنك برطرفى كندى كنديسنه منهدم اولديغنى واورادن قلعه‌يه هجوم ايچون يول آچلديغنى وآچيلان كديكدن

برنجى نيقومد بوقطعه‌يى نائل استقلال ايتمش و برعصر صكره دخى روما ايمپراطورلغى نفوذى آلتنه كيرمشدر .

ايمدى ازميد شهرى بيتينيانك سائر بلاديله برابر نيقومددن صكره واقع اولان تبدلاتك كافه‌سنه دوچار اولمش يعنى ميلادك ٧٥ سنهٔ مقدمنده اوچنجى نيقومد تقرب وفاتنده بيتينى‌يى بالكليه روماليلره ترك ايلديكى و بعده بر روما ايالتى اولمق درجه‌سنده‌كى اهميتيله اون برنجى عصر ميلاديه كلنجه‌يه قدر غربى وشرقى روم دولتلرى ينه مربوط قالديغى واندن صكره سلجوقيلر الينه دوشوب بعده‌ينه روملر الينه كچديكى وحتى اهل صليب استانبوله كلديكى زمان روم شرقى دولتى ازنيق شهرنده تجدد ايلديكى كبى بو تبدلاتك كافه‌سنى ازميد دخى كورمش ونهايت ايادئ عثمانيانه دوشمشدر .

ازميد شهرينه شهرت و يرن وقوعاتدن اولق اوزره اوراسنك ايمپراطور ديوقله‌تيه‌نه قرارگاه اولديغى وسينه وقيمجه قدرت فوق العاده‌سيله روما تاريخنده مشهور اولان آريه‌نك بوقصبه‌ده تولد ايلمش بولنديغى وقارتاج جنرالى اولوب رومايه قارشو ايتديكى

عساکر شاهانه هجوم ایدرك قلعه‌نك فتح اولندیغنی تبشیر بیورمشلر [illegible] بوخبر حضرت [illegible] ایدرك اشبو قواغه « دونتی قواق » دینلدیکی کبی آپولونیا قلعه‌سنه دخی « تکری یقدیغی » نامی ویرلمشدر .

آپولونیا قلعه‌سنك فتحی طوغریدن طوغری قره دکز سواحلنك کاملاً اله کیرمش بوئمنی دیمك اولوب [illegible] پاشا اوطرفلری جولانه مأمور ایدلدکده اول قدر مال غنیمتله عودت ایلمشیدی‌که نقود کثیره‌دن ماعدا آلتون وکوموش آلات وادواتی دخی اورتمیه قونمشیدی . سپاهیلك بریسی [illegible] بر آلتون طاس [illegible] قورتروب [illegible] مال [illegible] باشنه کیش و[illegible] دخی انك اوزرینه صارمش ایمش . مع هذا آلتون طاس صارمق التندن

پارل پارل پارلامقده بولندیغندن عسکرك اونیفورمه‌سنه مخالف اولان بوکلاهك تعملی شی اولدیغنی سلطان مراد خضرتری سپاهیدن سؤال ایلدکده سپاهی دخی قورقه‌رق سرینی افشایه مجبور اولمش . حضرت پادشاه اول طاسی غازیٔ موسی الیه بخش وتملیك ایلدکدن ماعدا بعده غازیلرك اسکوفلری التونله مطلا اولمسی ایچون دخی ارادهٔ سنیه شرفصادر اولدی . خواجه سعدالدین هم بونی یازار هم‌ده کلاهلرك التونله طلا ایدلمسی شهزاده سلیمان پاشا زماننده عادت ایدلدیکی حقنده‌کی روایتی بالترجیح ایکی روایتك توحیدی ایچون دخی زرین اسکوفلر کیمکه شهزاده سلیمان پاشازماننده باشلاندیغی [illegible] عادت مذکورنك اشبو دونتی قواق وقعه‌سی [illegible] تعمیم [illegible] حقلرنی اختطار ایدر . واقعه بو [illegible]

محاربات ایله تاریخده شهرت فوق العاده قزانمش بولنان آنیبال دوچار ادبار اولدقده التجا ایچون شورایه بورایه باش اوردیغی صره‌ده بیتینی قرالی [illegible] دخی بالاتفاق مرقومك [illegible] تسلیم ایده‌جکی [illegible] تسلیم اولنمقدن ایسه تلف جانی قصد ایلیه‌رك ازمیده کندی [illegible] تاریخده [illegible] ازمیداوقدر مشهورایمش‌که برنجی خرستیان ایمپراطوری صفتیله استانبول شهرینی کندی

[illegible] ازمیدی پای تخت اتخاذ ایدرك « قسطنطنیه » نامنی اورایه ویرملك استمش ایسه‌ده [illegible] موخر [illegible] ترجیح ایتمشدر .

« ازنیق »

ازنیق شهری بوکونکی کونده‌ [illegible] ازمیددرجه‌سنده دکلدر . انجق بیك [illegible] [illegible] مشهور [illegible] [illegible] شهرلری [illegible] .

اولمپیا اویونلری

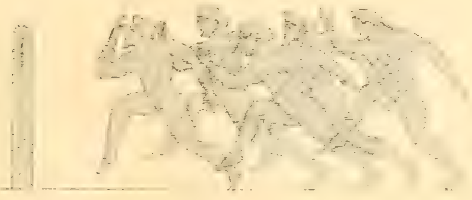

پـ درلك یاریشلرینی ارائه ایدر برمرمر قدیم اوزرندن قوپیه ایدلمشدر

سواریلرك یاریشلرینی ارائه ایدر برمرمر قدیم اوزرندن قوپیه ایدلمشدر

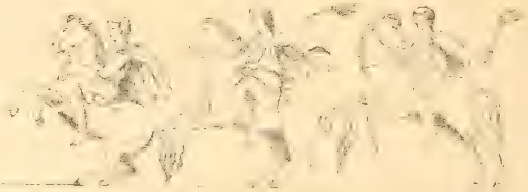

کیجه‌لری سوار یلرک اللرنده مشعله‌لر ایله مسابقه‌لر یدرکه آتلرک اورکمسی مطلوب اولمغله سرعتدن زیاده غضبلانمش آتی ضبط خصوصی هنر عد اولنور ایدی

شار دیدکلری عربه‌نک یاریش حالنی ارائه ایدرکه بر مرمر قدیمدن قوپیه ایدلمشدر

دهـا قوتليدر ٠ زيرا طـاسى باشه كيمك پك‌ده تخطر اولنـه‌ميه‌جغى دركار ايكن سـپاهينك كيمش بولنمسى سائرلرينك زرين اسـقوفه‌لر كيديكنى كورمسـندن تخطر ايدلمش بركيفيت اوله‌بيلور ٠ هامر مور- خين سائره‌دن اقتباس ايله شو التون طاس وقعه‌سندن صكره « زركلاه » ناميله مطلا مغفرلر كيمـك « پيك » دنيلان عسـاكر خاصه‌يه مخصوص بر علامت اولمقله برابر مقربان پادشاهينك دخى صرمه‌لى اسقوفه كيمـلرى قانون اتخـاذ اولنديغنى يازار ٠ اشـبو پيكلرك البسه‌سى قرمزى قـماشدن اولوب جلوس همـايون وقوعنـده قليچ الايلرنده خدمهٔ خاصـه‌نك اكتسـا ايلد- كلرى يالـديزلى وتوكلى مغفرلر وقرمزى لباسلر اوزمانك اونيفورمه‌لرينك عيـنى اولدقلرى هامرك رواياتندن منفهم اولوز ٠ بوفتح جليلدن صكره دخى سلطـان

مراد حضـرتلرى بروسـه‌يه كيدرك قيشى اوراده اكمال ايتمشـلر وخواجه سعدالدين وسائر تواريخ عثمانيه‌نك روايتنه كوره اوزمانه قـدر چندرلى قره خليـل ناميله قاضى عسكر طانيـلان خيرالدين پاشـايه بوسنه وزارت و پاشالق عنوانى توجيهيله ايلروكى ٧٧٥ سنه‌سنده روم ايلنه كوندر- مشلردر ٠ خديقـة الوزراده خيرالـدين پاشانك وزارت وصدارتى « يديوز يتمشده تشريف وزارت عظما ايله تطبيب وخير- الدين پاشا ديه تلقيب اولندى » صورتنده محرر ايسه‌ده بونده برسهو اولمق محققدر ٠ معلـوم‌ومدركه دولت عليهٔ عثمـانيه‌ده ابتدا وزارت منصـبى علاءالدين پاشـا و بعده سليمان پاشـا حضرانى طرفنـدن مشرف ايديلوب سليمان پاشانك قضاء وفاتندنبرى هنوز هيچ بركيمسه بو منصب جليله تعيين بيورلمـامش ايدى ٠ اوجـه ايكى شهزادهٔ

لطافت موقعيه‌جه ازميدك همان عينى اولوب يقين زمانلره كلنجه‌يه قدر ايپك منسوجاتى وقاليچه‌لر اعمالى ايله مشهور اولديغى كبى چناق چوملك ياپمغه وچينى اعمالنه صنعتى معدنرى كتاهيه‌يه قات قات فائق اولديغندن چينيجيلك وچوملكجيلك ايله دخى مشهور ايدى ٠ اليوم كندى نامنه منسوب بر بيوك كول اوزرنده واقعدركه وقتيله بو كوله « اسقانيوس » دير- لرايدى ٠

ازنيق شهرينه بيزانس زمانده « نيسه » دنيلور ايديسه‌ده اندن اول دخى اسمى « آنتيغو- نيا » ايدى كه اينك بانيسى اولان آنتيغوندن بو نام كنديسنه انتقال ايلمش ايدى ٠ مؤخراً ليزيماق زماننده زوجه‌سى نيسه‌يه منسوبيتله تسميه اولنمشدر ٠

محل مذكوره شهرت ويرن احوالدن اولمق اوزره اصـول جغرافيه سى بوندن مقدم حاشيه‌لريمز ميانده ذكر اولنه‌رق ترسيم ايتمش بولنديغى خريطه‌سنك عينى دخى اشكالمز ميانه ربط اولنان هيپارق ايله مور خين قديمه‌دن ديون قاسيوسك اوراده تو- لد ايتمش اولدقلرى يازيلور ٠ تاريخچه اصلى

اكبرلك مأموريتيله رتبه سي يعني اكبر
اولاد مقامى اولمش بولنان صدر اعظملغه
قره خليـل كتورلنديكنده اولكي شـأن
وزارتى محافظه ايچون مشار اليه دخى
« پاشا » عنوانى ويرلمشدركه بوحالده ذات
شاهانه كنديلرينى معناً فرزند اكبر اتخاذ
بيورمشلر ديمكدر . واقعا اوزماندن خير-
الدين پاشـا بلكه ده سكسـاننى متجاوز بر
اختيار اولوب سلطان مراد حضرتلرى
هنوز اللى ياشـنده برمرد كامل بر قهرمان
باتوان اولـدقلرندن خـيرالدين پاشـانك
كنديلرينـه فرزند اكبر اتخـاذى ظـاهر
حالده ياقيشيق المزكبى كور ينور ايسه ده
پادشـاهلرك قـدر ومنزلتـلرى اول قـدر
عاليـدركه كنديلرى صبى بيله اولسـهلر
ينه علو پايه سى اولـدقلرندن حق صحـابى
پيرلر دخى اول پدر عموميلك اولادمعنويه-
سى مثابه سنده قالورلر .

ترجمهٔ شقـايقده عصر مراد غازى
علمـاسى ميـاننده « قوجـه قاضى » ديه
شهرتيله برابر يازيلان مولانا محمود افنديك
ترجمهٔ حالنـده بيـان اولنـديغنه كـوره
كنـديلرى دخـى غازى اورخان زمانـنده
بروسه قاضيلغنه نصب اولنه رق سلطـان
مراد زمانـنده دخى مظهر توقـير اولمش
وقرق بيـل مقـدارى هم قضيق وهم ده
قاضيعسكرلك ايلمش بولنـديغى نظر دقته
النورسـه قره خليل پاشـانك عهـده سنه
وزارت و صـدارت توجيهـندن صـكره
قاضيعسكرلك دخى مومى اليه محمود افندى
حضرتلرينه توجيه بيورلمش ديمك اولديغى
آكلاشيلور .

اوزمانلر مراتب علميـه نك صـورت
تنسيقنه دائر تاريخلرده معلومات مصرحه
كوره ميور ايسه لكده بعض تراجم احوالدن
وفريدون بكك منشآتنده كى اوراق رسميه

شهرتى ميلادك ٣٢٥ سنه سنده بيوك قسطنطين
زماننده الك مهم مسائل نصرانيه نك حلى
ايچون عقد اولنان ايلك بر مجلس رهبانك
ورادهٔ تعقديه حاصل اولمشدر . بومجلسده
نه قدر امور غريبه يه قرارلر ويريله رك شمد-
يكى خرستيانلغك اصل شريعت عيسويه-
دن نصل تبعيد وتغيير ايدلمش بولنديغى « مدا
فعه » سرلوحه سيله يازمش بولنديغمز اوچ
جلدده شرح ومحاكمه قلنمشدر .

٧٨٧ سنهٔ ميلاديه سنده ورادهٔ ايكنجى بر
مجلس عمومىٔ رهبان دها تشكيل اولنديغى
كبى ايمپراطور قونسطانس زماننده بر اوچنجى
مجلس دها تشكل ايتمشدر .

١٠٧٦ سنهٔ ميلاديه سنده سلجوقى
بوشهر جسيمى فتح واستيلا ايدرك براز زمان
ايچون قونيه دولت سلجوقيه سنه پاى تخت
اتخاذ ايتمش ايدى كه ١٠٩٧ سنه سنده اهل
صليب اوراسنى محاصره واشغال ايلمش
وحتى مؤخرا نوئى دو بلوا نام سرداره بر
دوقه لق اولمق اوزره تعيين قلنمش ايسه ده
بتينى ممالكى هنوز اله كچمكسزين بو تعيين
وقوعه كلمش ايدى . سلجوقيلردن صكره

و سائره دن استدلال ایلدیکمزه کوره بروسه قاضیسی بولنان ذات « قاضی القضاة » موقعنده بولنوب سائر قاضیلر اوزرینه دخی نفوذی شامل ایمش . قضاة عسکریه ایسه اردوی همایونلرده وقوعبولان شهدا ووفیات سائره اموالی اوزرینه حمایه وتقسیمی ایجاب ایدن مخلفاته میراثره و سائر امور شرعیه‌یه نظارت ایدرلر ایمش‌که مرتبه‌لری عادتا صدارت مرتبه‌سیله برابر کبی برشی ایمش .

« شیخ الاسلام » عنوانی هنوز تاریخلرده کورمکسزین سلطان مراد طرفندن غازی اورنوس بکه ویرلمش اولان بر براتده کوریورزکه « خصوصا عموماً روم ایلی ولایتنه شیخ الاسلام تعیین اولنان فخرالفضلا الوان فقیه زید علمه » دیه مقیددر . بوندن دخی استدلال ایلیورزکه بروسه قاضیسنك نفوذی یالکز اناطولی قاضیلری اوزرینه جاری اولوب روم ایلی طرفلرنده‌کی مأمورین شرعیه ایسه الوان فقیهك منصوب اولدقری اشبو شیخ الاسلاملق مقامنه تابع ایمشلر .

بوندن مقدم ویزا قلعه‌سنك روم شرقی دولتندن اخذی و بعده رومارك قلعهٔ مذکوره‌یی استرداده قیام ایتملریله اینجکز وچتال بورغاسك دخی ضبطی برزماندنبری استانبول ایمپراطورلغیله منعقد بولنان صلحی اخلال ایلمشیدی . سلطان مراد حضرتلری ایسه اکثریتله بالقان جهتلرنده بولنان بلغارلر ایله مشغول اولمغی ترجیح ایلدکلرندن استانبول ایمپراطورلغیله صلح دائره‌سنده کچنمك احتیاجنده ایدیلر . بناءً علیه بوسنه‌نك جملهٔ حوادث مهمه‌سندن اولمق اوزره استانبول ایمپراطورلغیله تجدید صلح و تقویهٔ رابطهٔ مخادنت ایدیلوب اوجهتدن مدار اشتغال

روم ایمپراطورلرندن تؤ دور لاسقاریك حکمی آلتنده بولنان شهر مذکورمهاجمینه مقاومت ایدرك اطراف وجواردن بعض ممالك انضمامیله حدودی توسع ایتمش اولان بر دولت جدیده‌یه پای تخت اولمشدر . زیرا ١٢٠٦ تاریخنده استانبول شهری صلیبیون الینه کچدیکندن شرق ایمپراطورلغنك استانبولده بارنمسنه امکان قالمامشدر . ١٢٦٠ سنهٔ میلادیه‌سنده میشل پالئولوغ صلیبیونك چکلمسی اوزرینه ازنیقدن استانبوله کله‌رك بوایکی شهر نامنه منسوب اولان ایکی ایمپراطورلغی نفسنده جمع ایلمش ایدیسه‌ده اصل ایمپراطورلق نامی برازصکره منحصرا استانبولده قالوب ازنیق دخی شرق ایمپراطورلغنك اك مهم شهرلرندن اولمق شرفنی محافظه ایلمشدر . نهایت عثمانلیلره دخی نصل طول مدت مقاومت ایلدیکی متنمزده ذکر ایدلمش و عثمانلیلر طرفندن تاریخ فتحی میلادك ١٣٣٣ سنه‌سی اولمق اوزره مقید بولنمشدر .

« برغه »

هرنه‌قدر عثمانلیلر بای عربی ایله یازه‌رق

قالمیجه‌یه بلغارلره عطف نظر اهمیت ایدلمك یولی آچلدی .

بو دفعه وزیر اعظم خیرالدین پاشایه حواله‌سی قرارلشدیریلان سفرك اهمیتی تواریخ عثمانیه‌ده یازلدیغی وجهله « وزیر اعظم کیدوب فلان فلان قلعه‌یی ضبط ایدی ویردی » دیه قید ایدیلی ویریله‌جك اولور ایسه سفر مذکورك اهمیت تاریخیه‌سی بر قیدسزلق قراکلغی ایچنده غائب اولور کیدر . برطرفدن عثمانلیلر ادرنه‌یی فلبه‌یی صاماقوی اهتمانی ضبط ایدرك صوفیه اووه‌سنی چالقادقلری وکوستندیل پرنسنی دخی دولت علیه‌یه ربط ایلدکلری حالده وزیر اعظم خیرالدین پاشانك یورلی وایسکته ومارولیا کبی پك چوق یرلرده بولنان یرلر اوزرینه شمدی یورتمکه بنالاً علیه‌سنی کوز اوکنده برخریطه اوله‌رق تدقیق ایدن انسان اشبو ممالك قریبه فتح اولنمقسزین شماله طوغری اوزانوب کیتمش بولنمری یکی عسکرلك نقطهٔ نظرندن شایان مؤاخذه بولورسه حقسزدر دیه رد ایدیله‌مز . حالبوکه عثمانلیلرك بو یولده حرکت ایتمری هیچ ده نابجا دکل ایدی . «رودوب»نامیله تواریخده مشهور اولان و بر اسمنه دخی « دسپوط طاغی » دینلن موقع الیوم ادرنه ولایتیله شرقی روم‌ایلی وسلانیك ولایتی ارهسنده بولنه‌رق عهداً شرقی روم ایلی‌یه تابع اولمق لازم کلیرکن اهالیسنك تابعیتی قبول ایتمیوب سلاحلری قوتیله حریتلرینی مدافعه ایده‌بیلمش اولملرینه نظراً بوکون دخی استدلال اولنه‌بیله‌جکی وجهله غایت منیع واهالیسی دخی پك زیاده شجیع بولندیغندن مبادیٔ تأسسات عثمانیه‌نك بو هنکاملرنده دخی او طرفلره تقرب ایتمك پك اهمیتلی و کافتلی حرکات حربیه‌دن عد اولنور ایدی .

حتی بعض ظرفای مورخین هجای اولنی « واحد » وهجای ثانیسنی « غم » معناسنه اولوب « برغمه‌عمورلری برغمه دوچار اولدیلر » کبی ظرافتلر دخی یاپارلر ایسه‌ده اسم قدیمنه نظراً طوغریسی اوچ نقطه‌لی پای فارسی ایله « پرغمه » اولمقدر . مشهور چاناارلی نورلر ینه منسوب اولان غریاقلی چایی یننده برشهردرکه بوچایك اسم قدیمی « قایق » و شهرك اسم قدیمی دخی « برغمه » در . میلادك ۲۸۳ سنه‌سنده فیله‌ته‌رنام والی یوراسنی بر حکومت مستقله صورتنه قویه‌رق اندن صکره دخی برغمه قراللری رومالیلر ایله علی الدوام کوزل کچندکلرندن رومالیلرك اناطولی‌یی استیلالری اثناسنده شورادن بورادن فتح ایلدکلری یرلری هپ برغمه‌یه الحاق ایله بوراسنی بیوك بر اناطولی دولتی حالنه قویمشلرو پرغمه شهرینی او دولته پای تخت ایتمشلر ایدی .

پرغمه‌ده حکومت ایدن بش التی نفر قراللر هپ محب معارف آدملر اولدیغندن یونانستانك هر طرفندن ارباب معارف اورایه مراجعت ایدرلر ایدی . ازمنهٔ قدیمه‌ده کتاب یازمق ایچون استعمال اولنان ترشه‌لرك اعلاسی پرغمه.

بورالری ذاتاً روم شرقی دولتنه تابع ایکن شمالدن بلغارلرك جنوبه طوغری صارقدقلری اثناده بلغار دسپوطلرندن بریسی معیتنده‌کی فرقه ایله موقع مذکوره برکره کیردکدن صکره بر دها چیقارلمسی روم ایمپراطورلغی ایچون قابل اوله‌مامش واو یولده ایدیلن مجار باتك کافه‌سی نتیجه‌سز قاله‌رق جبال مذکوره‌یه « دسپوط طاغی » نامی دخی هرکسك ذهننده یرلشمش کیتمش ایدی ٠ بناءً علیه غازی اورخان و غازی مراد حضراتی بوقدر صرب مواقعه باش اوروب‌ده کلی کلفتلر ایله جزؤی نتیجه‌لر استحصال ایتمکدن ایسه بورایه نسبتله ضبطی سهل اولان ممالك سائره اوزرینه وارمغی ترجیح ایلمشلر ایدی ٠

ایشته وزیر اعظم خیرالدین پاشا ایلك سفری اولمق اوزره بو سفره مأمور اولمشلردر ٠ احتمال که اول پیر باتدبیره پاشالق عنوانی و صدارت منصبی کبی او زمانه قدر شهزادکان کبرا حضراتندن ماعدا هیچ بر کیمسه‌یه میسر اولمامش بولنان شانلرك شرفلرك ارزان بیورلمسی دخی بوسفرك اهمیت فوق العاده‌سنه مبنی اول پیرهشتادساله‌یی برقات دها روحلندیرمق شوقلندیرمك نقطهٔ نظرندن ترجیح اولنمش برقضیه ایدی ٠

ایمدی وزیر اعظم خیرالدین پاشا اناطولی قوهٔ عسکریه‌سیله روم ایلنه چکنجه هدف الحرکاتی اوله‌جق ممالکه قارشو اس الحرکه اتخاذینه عسکرلك نقطهٔ نظرندن فی الحقیقه الك الویرشلی نقطه اولان کوملجنه‌ده قرار ایلدی ٠ سفر مذکوره مقابل کوملجنه‌نك اس الحرکات اتخاذینه نه‌قدر الویرشلی اولدیغی نظر اهمیتده تحقق تعیین ایچون خریطه‌یه باقه‌رق قلبه و اشتمان و کوستندیل نقطه‌لرینه طوغری رسم ایدیله‌جك برخط

ده یاپیله‌رق بو صنعتی ترویج ایچون قرالر صورت مخصوصه‌ده ترشه جیلکی حمایه ایدرلر وحتی کندیلری دخی ترشه یاپارلر ایدی ٠ بوندن ماعدا حسن خطار بابی خطاطلر دخی پرغمه‌ده چوق بولندیغندن اوراده غایت کوزل کتابلر استنساخ ایدیلورایدی ٠ بر یاندن قراللرك معارفپرورلکی و دیکر طرفدن پرغمه‌نك عمومی برترشه قاریقه‌سی و خطاطلر مجمعی اولمسی حسبیله اوراده مکمل بر کتبخانه وجوده کتورلمشیدی ٠ روایته کوره بو کتبخانه‌نك موجودی ایکیوز بیك جلده وارو ب مشهور اسکندریه کتبخانه‌سیله رقابت ایلر ایمش ٠

ایشته اناطولینك سائر بیوك شهرلری ایله برابر روماللوره و بعده روم شرقی‌یه و استیلای اسلامه و تسخیر اتراکه چکمك کبی انقلابات کوردکدن صکره نهایت مبادئ تشکیلات عثمانیه‌ده قره‌سی امارتی داخلنده قالوب عجلان اوغلنك کندی قرنداشی طورسون بکی بر اوق انداختیله اولدیرمسندن ناشی مبغوض اورخان غازی اوله‌رق ضبط و ممالك عثمانیه‌یه ربط ایدلمش بولنان برغمه شهری بو نه برقدیم پای تخت وجمع معارف اولوب حکیم مشهور

موهوملك دسپوط طاغی ناحیه‌سی نصل
قوشتمش اولدیغنه باقلی وبعده یکیدن
فتح ایدیله‌جك یرلك اوجی قره‌صونك آق
دکزه قارشدیغی یره قریب ایسکته وقواله
وپراوشته ودرامه کبی مواقعدن باشلادیغی
کورملی . بویله شرق وشمال غربی طرفری
ایادیٔ عثمانیانه کیرمش وجنوب طرفی آق
دکز ایله محدود اوله‌رق یالکز غرب جهتندن
ماکدونیایه التصاقی قالمش اولان برمملکتك
فتحنده فی الحقیقه کوملجنه قصبه‌سنك اس الحر-
که اتخاذی بوکون دخی کافهٔ قواعد عسکر-
یه موافق کوریلور .

قره‌خلیل پاشا کوملجنه‌یه کلدیکی زمان
اورنوس بك دخی خواجه سعدالدینك « اور
نوس بکی دخی سپهدارلق طورنده دلیرو فن
تسخیرده صاحب تدبیرو اول سرحدك احوا
لنه کماینبغی خبیر اولدیغی جهتدن خیرالدین
پاشایه قوشدیلر » تعبیری وجهله معیت
وزیر اعظمه تعیین بیورلمشیدی . اورنوس بك
نیجه مهم جولانلری بالذات اجرا ایلمش بر
سردار شهرت شعار اولدیغی حالده بوسفر
ده وزیر اعظم معیتنده مأمور بولنمسی سفر
مذکوره ویریلان اهمیتك درجه‌سنی تقد-
یره مدار اولور . ذاتاً بو اهمیتی بیوله‌جك
دلائل تاریخیه حکایه مزك ایلروسنده طو-
غری چوق کوریله‌جکدر . ازجمله خواجه
سعدالدینك بو تعبیرینی متعاقب « عسکر مجا-
هدین دعای شاه دین ایله راه جهاده سلوك
ایدوب » تعبیری دخی اویله اولور اولمز
محاربه‌لر حقنده استعمال اولنان تعبیراتدن
دکلدر . بوسفر ایچون شاه دینپناهك دعای
خیرینی صورت مخصوصه‌ده قید ایتمك شا-
یان اهمیتدر .

هامرك قیدینه کوره او زمانلر اشبو
رودوب وحوالیسنده زارقوس نام بلغار
سردارینك اوغلی دراکز ایله برده بغدان

غالیه‌نك دخی اوراده تولد ایتمش اولمسی بو
شهرك شهرتنه شهرت قاتمقده‌در . بعض اطبا-
مزك اعتقادو روایتلرینه کوره اشبو غالیه‌نك
« لقمان » صورتیله اسمی قرآن کریمده دخی یاد
اولنان و نبوتیله ولایتی مختلف فیه بولنان حکیم
مشهور اولوب فی الواقع میلادك ایکنجی
عصری رجالندن اولان و مصرو فلسطین
طرفلرنده اکمال تحصیل و اتمام تجارب ایلیه‌رك
بك چوق آثار طبیه براقان حکیم مشار الیهك
آثاری مؤخراً عرب لر طرفندن دخی نقل شرف
تدقیق و تتبع اوله‌رق شرح و ایضاح ایدلمش
اولمسنه و ازمنهٔ قدیمه‌ده استانکویلی بقراط
طبیبدن صکره غالیه‌نك قدر عالم و ماهر هیچ
بر طبیب کلدیکی کبی بو ذاتك اشتغلی یالکز
طبه دخی مخصوص قالمیوب حکمت اخلاقیه
ایله دخی پك چوق اشتغال ایلمش بولندیغنه مبنی
حقنده‌کی حسن ظن مستبعد کورلمز ایسه-
ده حقیقت حال انجق عندالله معلوم و
محققدر . اکرچه بعض بیوك آدملر بر مملکتده
تولد ایتمش اولمقله او مملکتك تشرفه تمامیله
استحقاق تسلیم اولنه‌مز . یالکز تولد قضیه-
سی انسانی بر مملکته ربط ایده‌مز . انجق

نام پرنس حكومت ايدرلر ايمش . عثمانليلرك حركاتى اوقدر خفى طوتلمشكه كوملجنه‌دن خيرالدين پاشانك سوقيله اورنوس بك و سائر امرا بورلى وايسكته اوزرينه بغتةً يوريدكلرى زمان بلغار سردارلرى نه‌يه اوغرادقلرينى بيله‌مامشلر . بو ايكى قلعه ضبط اولندقدن صكره سردارلر مارولیه اوزرينه يوريدكلرى وقت منتظر اولدقلرى مقاومت شديده‌يى اوراده كورمشر .

« مارولیه » قلعه‌ده حكومت ايدن بر پرنسسك اسمى اولوب اصل قلعه‌نك اسمى « پراويشته » ديه مقيددر . عثمانليلر بوراده بر قادیندن كوردكلرى مقاومت دليرانه و شجيعانه‌نك ياددداشت ابديسى اولمق اوزره قلعهٔ مذكوره‌يه « عورتحصارى » نامنى ويرمشلر .

خواجه سعدالدين بو عورتك يعنى پرنسس مارولیه‌نك كوستردیكى مقاومتى « مارولیه نام بر عورت كه اول قلعه‌نك حاكمه‌سى ايدى سيروز حاكمى ايله قرابتى اولوب آندن استمداد وامدادينه استناد ايدوب ابتداى حالده انقياددن امتناع و تسليم قلعه‌دن ارتداع ايلدى و مردانه محاربه‌لر ايدوب سرفرو ايتمدى . زمان محاصره و محاربه امتداد و سيروز حاكمندن امداد احتمالى انسداد بولنجق مصالحه‌يه رغبت ايدوب مال فراوان ايله تسليم حصار ايلدى » ديه ايضاح ايليوركه بو قدرجق ايضاح سائر محاربات و محاصرات مهمه‌نك اكثريسنده بيله التزام ايدلمديكنه دقت اولنورسه عورتحصارى محاصره‌سنك اهميتى نظرلرده تعين ايدر .

ينه بو فقره‌دن اكلاشيله‌جغنه كوره عثمانليلر عورتحصارينه وارنجه‌يه قدر دشمن حركات واقعه‌دن خبردار و تداركلى دكل ايمش . زيرا سيروزدن پراويشته‌يه لزومى قدر عساكر مدافعه يتشمكسزين

حكيم غاليه‌نك پرغمه‌ده يالكز تولد ايتديكى ايچون دكل تحصيل دخى ايلديكى و مصر و روماطرفلرينى كزدكدن صكره دفعاتله وطننه كلوب نشر معرفت و اجراى صنعت ايليه‌رك حتى بر روايته كوره وفاتى دخى پرغمه‌ده وقوع بولديغى ايچون پرغمه شهرى مشرفدر .

عثمانليلر زماننده دخى بو شهر نقاط مهمه‌دن عد اولنمشدر . اورالرده كى انشا آتى ايلروله‌يه‌رك چاندارلى كورفزندن دفعاتله دونغالر حركت وياخود اورايه عودت ايلديكى كبى وقتيله آق دكزك هر طرفنى تترتمش بولنان قورصانلرك دخى مراجع مشهوره‌سندن اولمشدر . بوكون ايسه يكرمى بيك قدر نفوسى حاوى بيوك بر قصبه اولوب خيليجه اهميت تجاريه‌سى دخى واردر .

﴿ خرابات مشهوره ﴾

ممالك عثمانيه‌ده بولنان برچوق قرا و قصباتك ازمنهٔ قديمه‌دنبرى مشهور و مواقع مهمه‌دن اولدقلرى كبى اليوم برچوق دخى خرابه‌لر كورورزكه بونلرك اهميت تاريخيه‌لرينه واقف اولورمز اولمغين بعضلرينى حضرت سليمان و بعضلرينى اسكندر رومى كبى مشا-

عثمانليلر يتشمشلر . اكر سيروزك امداد . جيلرى وقتيله يتشمش اولسه‌لر ايدى پرنسس ماروليدنك مقاومتى دها زياده آرته‌رق محاصره‌نك شدتى دها زياده بيور ايدى . حتى سيروزدن امداده يتيشيله‌ما . مش اولمسنك وجهى دخى سعدالدينك افاداتندن اكلاشلمقده‌در . سعدالدين ديوركه « هنوز خيرالدين پاشا مراجعت ايتمامش ايكن سلطان غازى دلو بلبان نام بردلاور سربازى سيروز حصارينى محاصره ايچون كوندرمشلر ايدى . اول جهتدن سيروز حاكمى ماروليه‌يه امداده مجال بولمامشيدى . خيرالدين پاشا مراجعت ايديجك لالا شاهينى دلو بلبانه امداد ايچون سيروز جانبنه روانه ايتديلر » ديمك اوليوركه ماروليه قلعه‌سنده كوريلن مقاومت شديده‌يى كومجنده‌ده بولنان خيرالدين پاشا هنوز تقدير ايتمكسزين

و بناء عليه پادشاهه مراجعتله امداد ايستمه. مكسزين ذات شاهانه اكر سيروزدن براو يشته‌يه امداد يتيشورايسه محاصره‌نك دها زياده مشكلات كسب ايده‌جكنى استخبار وتقدير بيوره‌رق درامه اوزرندن دلى بلبانى سيروزه صالدير مشلردر . حالبوكه سيروزك حقنده ياﻟﯖﺰ دلى بلبانك كاه‌ميه‌جكى كورلمسيله لالا شاهين پاشا كبى الك بيوك سردارلردن بولنان سردار كشوركيرى‌ده‌سيروزه يوروتمكه مجبوريت حس ايتمشلردر .

ايشته بوملاحظاتك كافه‌سى رودوب نواحيسنك فتحى سفرنده‌كى اهميتى تقديره مدار اوله‌جغى كبى بوفتحك تأخيرنده اولان حكمتى دخى ايضاح ايليه بيلور .

هر حالده دلى بلبان ولالا شاهينك عساكر مجتمعه‌سى ده سيروزى فتحه كفايت ايده‌مدكلرى سعدالدينك افاده سندن

هيردن بريسنه عطف ايديورر ايسه‌لرده بو معطوفيتك موافق حكم تاريخ اوله‌ميه‌جغنى انجق بوكون اوروپا كتابلرينى تدقيق وتحرى ايله اكلايه بيلورز .

خرابات مشهوره‌جه ممالك عثمانيه ايتاليايه بيله فائقدر . زيرا مدنيت عالمنده شرف تقدم يونانيلرك اولديغنه قطعا اعتراض اولنه‌ميوب ايتاليا قطعه‌سى هنوز ممالك وحشيه‌دن ايكن يونانستان اوزمان ايچون وصول ممكن اولان مدنيت ومعموريت درجاتنك قصواسنه واصل اولمشيدى . باخصوص كه بزده بولنان خرابات

قديمه يالكز يونان آركئولوژيسنه دخى عائد اولمق ايله قالميوب رومانيلردن ماعدا مصر وفنيكه وآثور وايران و سائر ملل قديمه‌نك كافه‌سى حدودمز داخلنده اشتهار ايتمش اولمق حسبيله وطنمز دنيا يوزنده بر عنلى دها جدا وحقيقة موجود اوله‌ميان عمومى بر آركئولوژى موزه‌سنك طبيعيى حكمنده‌در .

ايشته بو سببه مبنيدر كه اوروپا ارباب تدقيق اثرلى تدقيقات ايچون ممالك شاهانه‌يى وبالخاصه اناطولى‌يى سير وسياحته مجبوردرلر . حتى بونلر حفريت وتحريته دخى قويوله‌رق

استنباط قلنيور . زيرا مارولیه‌نك مغلوبيتندن صكره غازى اورنوس فرقه‌سى دخى بونلره التحاق ايلديكى حالده قواله ودرامه و زخنه طرفلرى فتح اولنه‌رق اصل سيروزك فتحى ايسه صلحاً وقوع بولمشدر . هم ده مقاومتده شدت كوسترنلره قتل وسائر شدائد ارائه‌سيله معامله اولنمقدن عبارت بولنان بر عادت بو طرفلر اهاليسى حقنده دخى تطبيق اولنسه ايدى البته سيروزك صلحاً اخذى ميسر اوله‌میه . جغى كبى ديكر ارقداشلرينك نصل بر بلايه دوچار اولدقلرينى كورن سيروزليلر اكر اولومى كوزه‌آلديرسه‌لر ايدى حرباً دخى فتحى پك بيوك مشكلاته اوغرار و پك چوق سفك دمايه لزوم كوسترر ايدى . انجق مردلره يه مردانه معامله‌دن عبارت بولنان دأب حكيمانه‌يه رعايت اولنمغله سيروزك صلحاً فتحى امكانى تأمين ايدلمشدر . خواجه سعدالدين بو حالى شو صورتله يازيور : « اول ولايتى (سيروزدن ماعدا) سراپا ضبط ايتدى وتأليف قلوب رعايا قيلوب هر بريني مساكن مألوفه‌لرنده ساكن ايدوب اول ممالك اهلى ايله رفق مسلكنه سالك اولمغله اول اطرافده اولان نفوس عدالت عثمانيه‌يه مأنوس اولوب انقياددن مجتنب اولانلر جان ودلدن بنده اولمغه راغب ومطاوعت طريقنه ذاهب اولديلر . بناءً على ذلك سيروز قلعه‌سنه دخى صلح ايله مالك اولديلر . اندن قره‌فريه قلعه‌سنى دخى عهد و پيمان وعقد ذمت وآمان ايله فتح ايدوب جميع قلاع مفتوحه‌يى ضبط وقبض وبسط لوازمنى حل وربط ايليوب سنه ست وسبعين وسبعمائه‌ده اموال غنيمت ايله دركاه مكارم پناه صوبنه عزيمت ايلدكده سلطان عالى جناب شكر منعم وهاب ايدوب

دنيالر قدر مصارف اختياريله خرابات قديمه‌يى كشفه دخى چاليشورلر . واقعا بو زحمتلرى بوشه‌ده كيتمز . چونكه اوروپا موزه‌لرينى طولديروب تزيين ايتمش بولنان بونجه آثار عتيقه اغلبيتيله بزم خرابات مشهوره‌مزدن چيقمش شيلردركه بونلرك اهميت آركئولو . ژيقيه‌سنه كوره قيمتلرى تقديرى لازم كلسه آنلرك تحريسى يولنده كوزه‌الديرلمش بولنان مصا رف دخى هيچ منزله‌سنه اينر .

خرابات مشهوره شهر وقصبات معموره‌دن زياده تعلقات تاريخيه‌سندن طولايى شايان تدقيق واهميت اولدقلرندن بز مفصلمزده بحثى بو جهتده تعميم ايليه‌رك يالكز بزده‌كى خرابات مشهوره دكل بتون دنيا اوزرنده‌كى خرابات مشهو. ره حقنده دخى قدرت وامكانك مساعده‌سى درجه‌سنده اجراى تدقيقات ايليه‌جكز . چو نكه مفصلمز يالكز بر عثمانلى تاريخى دكل قرون جديده‌يه مخصوص بر تاريخ عمومى او. لديغندن بزه عائد اولان تعلقات تاريخيه نسبت ودرجه‌سنده اوله‌رق سائر ملتلرك كافه‌سنه عائد اولان تعلقات تاريخيه‌يه دخى عطف نظر اهميته مجبورز .

بروسه جانبنه شتاب بيوردی »

سلطان مراد حضرتلرينك شبو فتح ذيشانلری بتون اناطولی امارتلرينك نظر دقت و اهميتلرينه چارپه‌رق برچوقلری طرفندن بروسه‌يه مخصوص ايلچيلر ايله نامه‌لر کلوب هم تبريك ظفر ايدلدی وهم ده غزوات مذکوره حقنده تفصيلات النه‌رق مملکتلرنده اشاعه ايدلمك اوزره کوتورلدی . اوقيتلی بروسه‌ده انواع اصلاحاتله امرار ايلدکدن صکره ارتق کوزلجه بر صولت کوسترلمك نوبتی صربلره کلمکله ٧٧٧ سنه‌سی بهارنده شهزادهٔ اکبر بايزيدی بروسه‌ده قائمقام براقه‌رق کنديلری روم ايلنه کچديلر و بر پرده توقف ايتميوب عساکر شاهانه‌لری ايله همان صربستان اوزرينه يوروديلر .

عثمانلی تاريخلرنده بوسفرده پادشاه حضرتلرينك هدف حرکتلری مصرحاً تعيين اولنميور ايسه‌ده قريباً ذکر ايده‌جکمز بعض قرائندن اکلاشلديغنه کوره توجه ايلدکلری طرف قوصووه طرفلريدر . عثمانلی تاريخلری صرب قرالنك اسمنی « لاس اوغلی » ديه قيد ايتمکده ايسه‌لرده هامر بوقرالك لازار اولديغنی يازيورکه دها طوغريدر . فقط هر حالده عثمانلی اردوسنی طوغريجه نيش اوزرينه کوتوروب نيش قلعه‌سنی همان ضبط ايتديرويرمسی طوغری دکلدر . بو بابده خواجه سعدالدينك ويرديکی ايضاحات البته مقبولدر .

خواجه حضرتلرينك روايتلرينه کوره صربليلر ورود عثمانيی اولجه خبر الەرق عثمانلی عسکرينك کيره‌جکی ممالکده نه قدر ذخيره و اکين وار ايسه جمله‌سنی احراق ايلدکدن ماعدا کويلری دخی خالی براقه‌رق اهاليی کاملاً ايچرولرده کی

خرابات مشهوره‌نك فن تاريخه جهت تعلقنی عرض ايچون يالکز شو قدرجق بر سوز سويله‌مکله بالا کتفا ديرزکه: مفصلز بر قرون جديده تاريخی اولديغنه کوره ملل قديمه ايله آليش ويريشمز يوق ايسه‌ده بر آدمك خانه‌سنی کورمك او آدمك ترقيات خصوصيه‌سی حقنده انسانه برفکر مخصوص ويره‌بيله‌جکی کبی برملتك مساکننی کورمك دخی ملت مرقومه حقنده انسانه برفکر مخصوص ويره بيله جکندن بر ملتك الك مفصل تاريخی اوقومقدن زياده مساکن قديمه‌سنی زيارت ايتمك انسانی متنبه و متيقظ ايلر. ايمدی بز دخی قرون جديده ملتلری تاريخلرينی يازديغمز صره‌ده ذکر اولنان ملل جديده‌نك ممالك حاضره‌لری داخلنده کوريله‌جك خرابات مشهوره‌يی ولو که يالکز برياد و خطر درجه‌سنده ولسون ذکر ايده‌جك اولور ايسه‌ك ويرلك وقتيله نصل متمدن قرارکاه اولمش اولديغنی دخی اکلايه‌رق دائرهٔ معلوماتمزی پك چوق توسيع ايتمش اولورز.

بناءً على ذلك هر ملتك عائد اولدقلری هر

طاغلره چكمشلر و اموال قيمتدارى دخى قلعه‌لره جمع وادخار ايلمشلر . بناءً عليه عساكر عثمانيه بو مملكته كيرديكى زمان اوكنده دشمن دكل رعيه بيله كوره‌مدكدن ماعدا هيچ برطرفده زادو ذخيره بولنه‌مديغندن اردوى همايونى شدتلى بر قحط استيلا ايتمشيدى . درت آى مدت شورايه بورايه باش اوره‌رق نه دشمندن ونه ذخيره‌دن بر اثر كوريله‌مينجه نه يه‌ق لازم كله‌جكى استشاره ايدلمش و سمندره جوارنده كائن نيش قلعه‌سى اصل ره‌كذر عثمانياندن صاپه قاله‌رق دروننده بر چوق اموال و ذخيره اولديغى و هر نه قدر قلعه پك صرپ ايسه‌ده عثمانليلرك اوراية ورودلرى مأمول اولمامق حسبيله محافظلرى دخى كثرتسز ايدوكى تحقيق قلنه‌رق اوراسنك ضبطنه قرار ويرلمش .

ايمدى خواجه تاريخنده نيش قلعه‌سنك رهكذردن صاپه وسمندره جوارنده واقع اولديغنى قيد ايتمسى بزم ايچون بر قرينه‌دركه بوندن دخى پادشاهك هدف حركتى قوصووه طرفلرى اولديغنى اكلارز . زيرا نيشه «رهكذردن صاپه» ديلمك ايچون عساكر شاهانه‌نك يا طونه طرفنده وياخود قوصووه جهتنده بولنمسى اقتضا ايدوب هنوز طونه طرفرينه توجه ايدلديكنه دائر بر اشارت بولنمديغندن بوحالده اردونك قوصووه طرفلرنده بولنمش اولمسى عادتا تحقق ايدر . بوندن ماعدا سعدالدين افنديك وقعه‌يى صورت اشعارينه كوره اردو خلقنده دخى آجمقدن ويورغونلقدن طولايى ايجه شكايت كورلديكندن اكر نيش فتح اولنور ايسه بوشكايتلرك مبدل شكر اوله‌جقلرى دخى اكلاشلديغندن نيش اوزرينه توجيه عزيمت اولنمشدر .

عصر ودوره كوره احوال تاريخيه‌لرينى يازدقجه خرابات قديمه‌لرينى ده نظر دقت و اهميته الملى مفصلرك اسباب مكمليتى ميانه ادخال ايتمشزدر .

« سيزيق » « آيدينجق »

ايكى طرفدن انطولى وروم ايلى ساحللريله محاط وديكر ايكى طرفدن بحر سفيد وسياه بوغازلريله محدود اوله‌رق بحار واسعهٔ عالمه نسبتله كوزل برحوض مشابه‌سنده قالان مرمره دكزينى صانكه برمهندس ماهر لطيف برلاق صورتنده ترسيم ايتمش ده بحيرهٔ مذكوره ايچنده كورفز برون اطه جزاير مجتمعه و شبه جزيره مثللو اسباب تزييندن هيچ بريسنى نقصان براقامش ظن اولنه‌جق مرتبه‌لرده لطافت شاعرانه ايله ممتاز اولان مرمره‌ده قپو طاغى ديه ميني مينى بر شبه جزيره واردركه خداوندكار سواحلنه مربوطدر . اشبو شبه جزيره‌جكى قره‌يه ربطايدن برزخ يانده دخى آيدينجق ناميله بر قصبه‌جق بولنوب انك يانده دخى تماشالق دينلان برخرابهٔ قديمه موجوددر .

بو خرابهٔ قديمه‌نك اهميتنى اول باول

قلعهٔ مذکوره اوزرینه ایدیله‌جك هجومه تیمور طاش اوغلی یخشی بك مأمور ایدلمشیدی . مشارالیه شدتلی هجوملر وشدتلی محاربه‌لر ایله نهایت اول قلعهٔ متینه‌یه ظفر بولمغله بونجه مال وذخایر اردویه تقسیم ایدلنجه جهانك یوزی کولمشدر . نیش قلعه‌سی او زمانلرك اصول حربنه کوره حقیقة قلاع متینه‌دن عد اولنور ایدی . برطرفی نشاوه نهرینه مستند اولوب دیکر طرفی دخی دوزبراووه اولدیغندن و بواووه جهتی عریض وعمیق خندقلر ایله مدافعه ایدلدیکندن هجوم ایله النمسی هر حالده نظرلرده بیوك بر شدت تصور ایلر . بیوك قسطنطین نیشده طوغمشدر . ایمپراطور مرقوم نیشی ایچنه معمور ایلدیکی کبی قلعه‌سنی دخی مانوئل قومن نام ایمپراطور بنا ایدرك غوتلر ومؤخراً اهل صلیب هپ نیش جوارندن کچمشلر و هرکلنلر دخی اوراسنی ضبط ایلمشلردر .

صرب قرالی لازار هیچ امید ایتدیکی حالده نیشك الدن کیتدیکنی کورنجه نه قحطك نه یورغنلغك هیچ برشیئك عثمانلیلری حرکات عسکریه اجراسندن منع ایده‌میه‌جکنی اکلایه‌رق واوته طرفده کوستندیل پرنسی قسطنطینك ایسه عثمانلیلق شانیله راحت ورفاه دائره‌سنده یاشادیغنی کوره‌رك خواجه سعدالدینك « سائر ملوك خرجکذار عدادنده اولمغی استدعا ایلدکده » دیه تعبیر ایلدیکی اوزره کندیسی دخی قسطنطین کبی برعثمانلی پرنسی اولمق آرزوسیله اوچ آیلق خراج اوله‌رق مقدار کلی مبالغ وهدایایی حضرت پادشاهه و برچوق پیشکشلری دخی سرداران عثمانیانه بالارسال سنوی الی قیه کوموش و یرکو و یرمك اوزره استدعای تابعیته

عثمانلی مورخلری نصل تقدیر ایتمش اولدقلرینی کورمك ایچون خواجه سعدالدین مرحومك شوسطرلرینی دقت لایقه‌سیله اوقویه‌لم :

« قره‌سی ولایتندن آیدینجق نام قصبهٔ دل فروز وبلدهٔ عبرت اندوزه کلوب آثار غریبه وابنیهٔ عجیبه‌سن مشاهده ایدوب تماشالق نامی ایله معروف اولان قصر سلیمانی‌یه چقدیلرکه محل نقل سریر بلقیسدر دیمشلر وزمن حضرت سلیمان نبی علیه السلامدن برو اول بنای عالیده اولان مرمرلری و عظیم ستونلری سلاطین اعصار وخواقین ذوی الاقتدار بنالرینه نقل ایتمشلردر والی یومنا هذا سلاطین عثمانی مکن الله اخلافهم فی سریر الامانی حضراتی مساجد رفیعه وقصور منیعه‌لرینه احجار عجیبه نقل ایتمشلردرکه وصفی موجب تطویل اولور »

خواجه سعدالدینك اشبو سوزلرنده دقت اولنه‌جق شی نام قدیمی سیزیق اولان آیدینجق خرابهٔ قدیمه‌سنك «عبرت اندوز» بر خرابه اولمسی قضیه‌سیدر . دقت ایتملیدر

مسارعت ایلمدی ۰

ذاتاً نیش قلعه‌سنك فتحی حضرت پادشاهی ممنون ومتشکر ایتمکه کافی موفقیاتدن ایکن برده لازارك شو صورتله دخالتی خاطر پادشاهی‌یی دها زیاده خوشلاندیرمق طبیعیدر ۰ بناءً علی ذلك لازارك استدعاسی درحال قبول اولنمغله تشریفات لازمه بالاجرا نام نامئ پادشاهی‌یه اوله‌رق صربستان قراللغی مومی الیهك عهده‌سنه تفویض قلنمش و بعده هرجهتله غانم وغالب اولان اردویه رخصت و یریله‌رك ذات شاهانه‌لری دخی بروسه‌یه عودت ایتمشدر ۰

برطرفدن استانبول ایمپراطوری ایله صلح موجود اولدیغی ودیکر طرفدن صربستان خراجه کسلدیکی کبی پرنس قسطنطین دخی بندکان عثمانیدن بولندیغی ورودوب طرفلرینك دامن جنوبیسی فتح ایدلدکدن صکره اصل مواقع متباقیه‌سنه دخی یورومك ایچون براز زمان کچمك لازم کلدیکی مناسبتلر یله حضرت پادشاه ایچون ایلروله‌مکه وسیله اوله‌جق یالکز بلغارستان طرفی قالمشیدی ۰ بناءً علیه ۷۷۸ سنه‌سنده بروسه‌دن روم ایلی یاقه‌سنه کچیله‌رك بلغارستان تدارکی کورلمکه باشلاینجه بلغار قرالی سیسمان بو تدارکك کندی اوزرینه اولدیغنی اکلایه‌رق ومقابله‌یه قالقیشه‌جق اولسه بجره‌میه‌جکنی وقسطنطین ولازار کبی کندیسی دخی تابعیت عثمانیه‌یی قبول ایده‌جك اولسه البته فوز ونجات بوله‌جغنی دوشونه‌رك همان باب مرحمت حضرت پادشاهی‌یه التجا ودخالتله بلغارستانی فتح و استیلا کلفتنه نه حاجت بلغارستان کندی ملکلری اولدیغنی عرض ومساعده بیورلدیغی صورتده والیلکنك کندیسنه احسانی استرحام ایتمکله

که ینه خواجه‌نك تعبیری وجهله حضرت سلیمان عصرندن بری ملوك وسلاطین بو خرابه‌دن احجار عجیبه نقل ایتدکلری حالده خواجه سعدالدین زمانه‌دکی بقیهٔ موجوده‌سی دخی بویله عبرت‌اندوز بردرجه‌ده ایمش ۰ حقیقت ! عثمانلیلردن اول روم شرقی ایمپراطورلرینك استانبولده بنا ایلدکلری سرایلر وکلیسالر ایچون دخی اورادن ستونلر وکرلر و سائر طاشلر نقل اولنمش بولندیغی روم تاریخلرنده محرر اولوب ایلك عثمانلی پادشاهلرینك بروسه‌ده انشا ایتدیردکلری ابنیهٔ جسیمه ایچون دخی آیدینجقدن نفیس طاشلر نقل اولندیغی عثمانلی تاریخلرنده مندرج و نهایت خواجه سعدالدین زمانه یعنی سلطان سلیمان جلوسنه قدر استانبولده سلاطین عثمانیه‌نك انشا آت جسیمه‌سی ایچون‌ده اورایه مراجعت ایدلدیکی خواجهٔ مورخ طرفندن معترف ایکن خرابهٔ مذکوره‌نك ینه عبرت‌اندوز برصورتده کورلمسی اهمیت قدیمه‌سنی موازنه‌یه مداردر ۰

متن تاریخمزده دخی بالمناسبه عرض اولنمش بولندیغی اوزره بوخرابه‌نك حضرت

سيسمانك بو حركتی ذات شاهانه‌نك اوقدر خوشنه كيتدی كه خواجه سعدالدينك تعبيری وجهله قرال مومی‌اليهی « مزيد اعزاز ايله سرفراز و كمال التفات ايله امثالندن ممتاز قيلوب كبيرو مملكتنده حاكم ايلدی وهر سفرده كه حضورينه اشارت‌عليه صدور ايده حاضر وورود امر سلطانيه‌يه منتظر اوله ديو فرمان عاليشان اصدار بيورلدی »

كرك پرنس قسطنطنيه و كرك لازار و يخود سيسمانه و يرلمش اولان اشبو فرمانلرك صورتی فريدون بك منشآتنده بولنمديغنه پك زياده تأسف ايدرك . اكر بونلرك بر صورتلرينه دسترس اولمش بولنسه ايدك حقلرنده نه درلو تعبيرات التفاتيه ارزان بيورلديغی كوره رك وزمانك بواثقه‌سنی برقدها نظر محاكمه‌ده مزيد شرح ايدر ايدك . مع هذا متجاوز اولان ترك حكمدارانه و بعض عثمانلی سردارلرينه يازيلان اوامر و برات وسائره‌ده استعمال اولنان لسان نزاكته نظراً بوفرمانلرك البته پك التفاتلی اولدقرينی حكم ايليه بيلورز . نه حاجت خواجه سعدالدين افندی تاريخنی بو وقايعدن ايكی يوز سنه قدر صكره يازه‌رق سلطان مراد ثالثه تقديم اولنمش ودولت عليه ايله معاداتی اولانلر حقلرنده « كافر لعين » كبی شدتلی تعبير قوللانلمش اولديغی حالده تابعيت عثمانيه شانی احراز ايدنلر حقنده بويله « مزيد اعزاز ايله سرافراز وكمال التفاتله امثالندن ممتاز ايلدی » تعبيرينی استعمال ايتمسی بونلر حقنده التفات وحرمتك دولتجه لازم عد اولنديغنی اشارت ايليه‌جك براهيندن عد ايتمك ضرورت حكمنی المقده بولنمشدر . مفرستانك اطاعتندن صكره سلطان

سليه نه هيچ بركونه منسوبيتی يوقدر . خرابهٔ مذكوره تاميلادك ٤١٠ سنهٔ مقدمنده لاسه ده‌مونيه‌لولرك دوشمانی يونان سردارلرندن آلسيبيادطرفندن بوحواليده مغلوب ايدلمش اولديغی زماندنبری يونان قديم تاريخنده مشهورومعروفدر . اوراده برچوق ملوك طرفندن انشا ايدلمش بولنان عبادتخانه‌لر زيتنازلر تياترولر بلا نسائره‌ده امثالی نادر شير اولديغی كبی يونان قديمك بيوك شهرلرنده بتون اهالئ شهرك مجمعی اولمق اوزره بشقه‌جه برسرای انشسی واهالئ شهر بر فاملیا اعتبار اولنديغنه كوره بوسرايك دخی اوفاميلیايه مسكن اعتباری و بناءً عليه اوراسنك قدرت يتديكی مرتبه‌لرده تزيينی معتاد اولوب « پريتانه » دينلن بوسرای شهرك قدرت وثروتنه دال برعلامت مفتخره اتخاذ اولنديغنه كوره سيزيقك بالخاصه پريتانه‌سی بتون يونانده مشهور ايمش . عادت قديمه‌دن اولديغی اوزره بيوك شهرلرده آت يار يشلری ايچون ميدانلر ياپيلوب درلو درلو هيكللر و نفيس شكللره تزيين اولنديغندن سيزيقده بو ميدانلرك برنجی

مراد حضرتلرینك بش التی سنه‌لك زمانلری هم استراحت و هم اصلاحات ملکیه و عسکریه‌یی اتمام و شهزادکانك تزویجی کبی شیلر ایله مرور ایتمشدر . بز بونلر میاننده امر اصلاحاتی جمله‌دن اول ذکره باشلایه‌لم :

معلومدرکه غازی اورخان حضرتلری زماننده یکی چرینك یالکز تشکیلات ابتدائیه‌سی اجرا اولنه‌رق اتمامی سلطان مراد اول حضرتلرینك همتیله میسر اولمغله حتی بعض مورخلر تشکیلات اورخانیه‌یی هیچ ده حسابه قاتمیه‌رق عساکر منتظمهٔ عثمانیه سلطان مراد حضرتلرینك اثر همتی اولدیغنی یازمشلردر . عهد مراد خانیده اشبو تنسیقاته خدمت ایدنلر اول باول یکی چری‌یی کندی فکر حکمتلریله تشکیله باشلامش اولان قره خلیل اولوب بعده مشار الیهه قره رستم و لالا شاهین پاشا و غزی اورنوس بك و بخصوص تیمور طاش کبی سردارلر دخی منضم اوله‌رق تنسیقات عسکریه‌یی پك ایلرویه کوتورمشلردر . مع هذا بو سوزه باقوب‌ده تنسیقات مذکوره‌نك اتمام و اکمال اولندیغی ظن ایدلممليدر . بو مکملیت سلطان سلیمان قانونی زماننده میسر اولمشدر . همت سلطان مراد ایسه دولتك پیاده و سواری اولان ایکی صنف قوهٔ عسکریه‌سنی انواع لازمه‌سنه بالتقسیم بونلرك معاش و معیناتنی و صورت حرکت و اداره‌لرینی تنسیق مسئله‌سنه منحصر قالمشدرکه بو دخی هنوز یوز سنه‌لك بر دولت ایچون هم ده اوزمانکی زمان کبی تجدداتك نه قدر مشکل اوله‌جغی ازجمله خمس شرعی مسئله‌سنده کوریلان اعتراضاتدن استدلال اولنه‌بیله‌جك بر زمان ایچون ینه اعاظم موفقیاتدن عد اولنه‌جغنه شبهه بیله ایدیله‌مز .

دانه‌سی وارایمش . اوزمان سیزیق لیمانی مرمره‌نك الك مشهور لیمانلرندن اولمغله سفاین انشا ایده‌جك ترسانه‌لری و دستکاهلری غایت مکمل ایمش . هله قلاع و استحکاماتنك نه درجه‌لرده واسع و متین اولدقلرینی موازنه ایچون میلادك ٧٤ سنهٔ مقدمنده اناطولی پادشاهی مشهور میتریدات اوچیوز بیك عسکر ایله اوراسنی محاصره ایتدیکی حالده روما سردارلرندن لوکوللوسك مهارت عسکریه‌سنك دخی انضمامیله ضبطی ممکن اوله‌مامش بولندیغنی دوشونمك کافیدر .

ایشته آیدینجق خرابه‌سی شو توصیفاتدن دخی اکلاشیله‌جغی اوزره ممالك عثمانیه‌ده‌کی خراباتك حقیقةً اك اعظمندن اولوب ینه بو اهمیتده سائر برچوق خرابات دخی وارسه‌ده آنلر عصر اورخانیدن صکره‌کی فتوحات عثمانیه اثناسنده ممالك شاهانه‌یه الحاق اولندقلرندن اورخان غازی فتوحاتی میاننده خرابهٔ یکانهٔ مشهوره اولمق اوزره اشبو آیدینجغك ذکریله اکتفا اولنمشدر .

— ٥ —

غزی ورحان حضرتلری عهدنده
دولتك پیاده‌سی یکی چری ایله یایا عساکرندن
عبارت بولندیغنی یازمش ایدك . یایا عسا-
کری اناطولی و روم ایلی طرفلرنده همان
منحصرا کی بر صورتده اهالیٔ مسلمه‌دن
یازیلور بر هیئت عسکریه اولوب جنکه
کیدنجه بر درهم یومیه ویریلور و مملکتلرینه
کیتدکجه طرف دولتدن احسان ایدلمش
بونلرك اراضیسنده زراعت ایتمك وکافهٔ
تکالیف میریه‌دن معاف طوتلمق خصوصندن
عبارت بولنان قانونلری بر قاندها تأیید
و توسیع و مقدارلری دخی تکثیر ایدلمشدر .
یایا نام عسکرلکك همان منحصراً اهالیٔ
مسلمه‌یه مخصوص اولدیغنی قید ایدیشمز
یکی چریلکك دخی منحصراً اهالیٔ
خرستیانیه‌یه مخصوص بر وظیفه اولمسندن
ناشیدر .

اوزمانلر حدود عثمانیه داخلنه ادخال
ایدیلان اهالیٔ نصرانیه حقنده‌کی
معامله بونلرك حکومت صفیه‌سنی علی حاله
ابقا ایله سنوی بر ویرکویه ربط ایتمك
صورتنده ایدی که کوستندیل پرنسی قسطنطین
وصرب قرالی لازار و بلغار قرالی سیسمان
حقلرنده ایشته بو معامله اجرا بیورلمش
ایدی . بو اهالیٔ نصرانیه‌نك خرجه
کسمکدن عبارت ایدی که بو حالده اهالیٔ
مذکوره عشر و رسوم و یردکدن ماعدا
محارباتده اله کچوریلان اسرا یکی چری
ایچون افراد جدیده یتشدیرمکه کفایت
ایتمز ایسه شبو رعیهٔ خراجیه‌دن
دوشیرمه صورتیله عسکر آلنور ایدی .
صکره تیمور طاش بك طرفندن تشکیل
اولنان وو ینق عسکری دخی اشبو اهالیٔ
نصرانیه‌دن تشکیل اولنمشدر که بونلر
اردولرك نقلیاتی ایچون لزومی اولان
حیواناتك اداره‌سنده مأمور ایدیلر .

❊ نامهٔ مراد خان ❊

که بعض روم ایلی فتوحاتنی غایت ناز-
کانه بر طرز سرزنشده قرهمان اوغلنه تبشیر
ایچون قلمه آلنمشدر :

« بجناب بزرکوار نوین اعظم مالك
رقاب الامم افتخار خواقین الترك والعرب
والعجم اعدل الملوك والسلاطین المعظم حامیٔ
حومة الاسلام ماحیٔ رسوم البدع عن صحا-
ئف الایام خاسر اعناق المتمردین ناصر الحق
والدین المختص بانواع عنایة رب العالمین
حضرت برادر کامران و کامبین لازالت
شموس الویته طالعة من مشارق نصرته البیضا
وما برحت بدور رایته آفلة فی مغارب صدور
الاعداء . تحیاتی که چون همت بلند پایهٔ
ارباب دولت جهانکیر و تمیزات و تسلیماتی که
مانند دولت مهر پایهٔ اصحاب سعادت منیر
ومهر آرا باشد تحف و اهدا داشته هموا-
ره خوشحال صحبت فایض البرکت شما مندیل
آن مطلوب بطریقهٔ مرغوب مقدر و میسر
کردد بلطفه و کرمه . بعدما چون مخلص
قدیم بنص قرآن عظیم ❊ قاتلوا الذین
لا یؤمنون بالله ❊ دائماً اوقات عمر نموده

اهالئ نصرانیه‌دن یکی چری ایچون
ایالت طوپلانان دوشیرمه‌لره « عجمی
اوغلانلری » دنیلیور ایدی . غازی
اورخان زماننده بونلره یالکز « دوشیرمه »
دنیلدیکی حالده سلطان مراد زماننده
نامزد بنك عجمی اوغلانلره تحویلنده‌کی
حکمت شودرکه غازی اورخان زماننده
دوشیریلان افراد خرستیانیه درحال
عسکر ایدیله‌رك یکی چری میاننه
ادخال اولنه‌دقلری حالده سلطان مراد
حضرتلری بونلرك عجمیلکلری مندفع او-
لنجه‌یه قدر بشقه‌جه تعلیم و تربیه‌لرینی
نظام اتخاذ ایتمش و حتی ادرنه ضبطندن
صکره مجدداً جسیم جسیم قشله‌لر انشاسیله
اخذ اولنان اسرادن حصهٔ شاهانه‌لرینه
اصابت ایلیان بشده بری معیت همایونلرنده
و یاخود ذکر اولنان قشله‌لرده جمع ایدرك
تربیه و تعلیم ایتدیرمك اصولنی احداث
بیورمش ایدی .

جواد پاشا برادریمز تاریخ نفیس
عسکریرنده دیورکه : بوقشله‌لر اوزمانلر
ایچون برر مکتب عسکری ایدی . زیرا
اسرا و اطفال رعایادن النان کسان بورا-
لرده یدی سنه توقیف اولنه‌رق موظف
ومعلم استادلر واسطه‌سیله عسکرلك
عالمنده کوریلان متاعب و مشاقه الشد-
یریلور و برعسکره لزومی اولان صفات
واخلاق وهنر و معرفت اوکره دیلور
ایدی . ذاتاً عجمی اوغلانلغنه کنج ودینج
اولانلرك قبول ایتمسی خداوندکار عالیتبارك
وضع وتأسیس ایلدیکی نظام اقتضاسندن
اولمغله طول مدت دوام ایدن تعلیم وادمان
سایه‌سنده بوتوانا یکیترك قوهٔ بدنیه‌لری
رسیدهٔ حد کمال اولدیغی کبی تحصیل
ایلدکلری هنر و معرفتلرده تزیین ذات
وصفات ایلدکلرندن وقتلری کلوب ده

از فریضهٔ غزو وجهاد کاه و بیکاه خالی
نکشته واکثر زمان زمین شورهٔ قتال‌را از
دماء اهل ضلال لاله‌زار میغاییم و اغلب
اوان کین مکسورهٔ قرال بدفعال‌را بنوك
پیکان خدنك ابطال پرخار میکنیم ودمبدم
تشنکان بوادئ کفر را از اژدر نیزه
زهراب میچشانیم و طعنه‌بطعنه متحیران تیه
غرور را بجرب زبانهٔ تیغ تیز و خنجر خونریز
سرنخك مذلت فرو دمی آوریم ﴿ ذلك فضل الله
یؤتیه من یشاء والله ذوالفضل العظیم ﴾
خصوصاً که از هنکام طلوع صبح تا شیر
دولت روز افزون پی از دست از مقر سلطنت
بیرون نهاده و باجمیع عساکر منصوره از معبر
کلیبولی بجانب روم ایلی عبور کرده و تاشهر
ادرنه که معظم بلاد آن مرز و بوم است با پیشتری از
قلاع و بقاع که درحوالئ قسطنطینیه موانع
مرور مجاهدین بود بتوفیق الله مسخر ساخته .
هیچ وقتی نیست که فتح باب ازمکمن غیب
بوجوه اهل غزا نصر من الله وفتح قریب نشود .
وهیچ ساعتی نیست که رایات منصورهٔ امرا
ایدهم الله بنسیم ظفر جلوه‌کر نمیکردد . اسباب
مراد بتوفیق رب لعباد آماده و تخم امل فساد

اوجاقلره چیقان افراد مکمل بر عسکر
دیمك اولور ایدی . یکیچریلرك دنیانك
هرطرفنده قزاندیغی نام و شهرت وظفر
ونصرت ایسه شو تعمیمخانهٔ هنر ومعر-
فتدن چیقان دلاورلر ومکمل عسکرلر
سایه‌سنده حاصل اولمش ایدی »

جواد پاشا حضرتلرینك عجمی
اوغلانلر تربیه‌سی خصوصنده بیان
ایتدکلری شو مکملیت ادرنه قشله‌لرینك
انشاسندن صکره میسر اوله‌رق اندن براز
دها اولی ایسه ینه کندیلرینك دیگر بر
فقره اشاغیده بیان ایلدکلری وجهله
« عجمی نفراتك بدایت تأسیسنده دوائر
میریه‌نك عدم کفایتی جهتیله بر طاقی
سپاهی وچفتلك صاحبی کبی غزاته تقسیم
ایدیلوب انلر معرفتیله وظائف عسکریه
اوکره‌دیلور » ایدیکه صکره قشله‌لری
دائره‌لری واصول تعلیم وتربیه‌لری کمال

ایدلدکده ینه جواد پاشانك دیدیکی وجهله
« بوکا حاجت قالمامش ایدی »

دوشیرمه قانونی اقتضاسنجه افراد
مذکوره‌نك اوبله لاعلی التعیین هر راست
کلان خرستیاندن الممی متصور اولمیوب
بونلرك ارنود و بوشناق وروم و بلغار
کبی روم ایلی قطعه سنده ساکن اهالیدن
المملری مشروط واناطولی خلقندن الممی
ممنوع اولمق اصول اتخاذ قلنمشدر .
بعض اوروپا مورخلری یکیچری ایچون
اناطولیدن افراد الممامسی اناطولی خلقنك
عسکره یاره‌مامسندن نشأت ایلدیکنی تفوه
ایتملری اوزرینه جواد پاشا بونلره پك کوزل
جواب ویرمش . روم ایلی‌یی فتح ایدنلر
اناطولی دلاورلری ایکن انلرك استعداد
عسکریلرینی انکار ایتمك خطای فاحش
اولدیغنی ودوشیرمه‌لرك روم ایلی اها-
لیسندن الممی یوز سنه‌در دوام ایدن

ازبیخش برفتاده . چهرهٔ این ممالك بعنایه‌رب
المنان ازغبار فتن وملال زدوده وممکنان این
ممالك درمهد امن وامان رؤف ممالك غنوده
واین جانب را بجز اشتیاق خدمت پر بهجت
محتاج الیه نیست . لکن درین چند اوقات
تأخیری در مراسلات واقع گشته . ازاحل
برخودداری نماند . بلکه ازکثرت اشتغال
برلوازم سرور ودفع اعدی نصرت وحبور
بوده . حالاکه بیامن توفیق الهی سالما غانما
بدار الخلافه رجوع نموده این مسرت نامه را
مصحوب عمدة الاعیان قراجه زعیم که از مقربان

قدیمست ارسال رفت که تادر وقت سریر بوسی
خدمات لازم التقریر الادارا بروجه ادب
بتقدیم رسانیده معروض دارد ان شاالله تعا-
لی . واین مفاوضه درغرهٔ شهر ربیع الثانی
سنه سبع وستین وسبعمائه درمقام بروسه بقلم
آمد . والحمد لله وحده والصلوة علی نبیه محمد
الذی لانبی بعده وعلی آله الطاهرین واصحابه
اجمعین وسلم تسلیما ابدا الی یوم الدین »

« جوابی »

بجناب رفیع حضرت جنت حضرت
ارم نضرت خداوندکار معظم ونامدار مفخم

محار باده هپ اناطولی اهالیسی بولندیغی ایچون انلری براز نفسلندیرمك و یکیدن یکی یه ضبط اولنان روم ایلی ممالکی اها - لیسنی دخی عثمانلیلغه و عسکرلکه الشدیرمق حکمته مبنی بولندیغنی ایراد ایتمکده در . بز ایسه بو حکمتی دها بر بشقه صورتله دخی شرح ایده بیلورز . دیرز که سلطان مراد حضرتلریله حضرت فاتحه گلنجه یه قدر سائر پادشاهلرك هر دفعه کلیبولی معبرلرندن روم ایلی دار الحربلرینه چکدکاری زمان معیتلرنده اناطولی اردوسنی دخی چکیردکارندن اناطولی اهالیسنك عسکره یرامدقلری و یاخود خدمت عسکریه دن معاف اولدقری طرزنده کی ترهاتی رده یالکز بو کافیدر . بوندن ماعدا اناطولیده کی اهالیء نصرانیه ارتق تمامیله عثمانلیلشمش و اهالیء اسلامیه ایسه دولتك کرك یایانام پاده سنی تشکیل و کرك اشا- غیده بیان اولنه جغی اوزره سوار یسندن بر قسمنی ترتیب ایلمش بولنمغله ایشته بو خدمت عسکریه اوراسی ایچون کافی اولدیغی کبی یکیچری افرادینك اول باول اسرادن اخذیله کفایت ایتمدیکی صورتده اطفال رعایادن الممی قانون اقتضاسندن اولمسنه و اسرانك ایسه ارتق عثمانلیلشمش بولنان اناطولی نصاراسندن دکل یکیدن یکی یه فتح اولنان روم ایلی نصاراسندن النه جغی درکار بولنمسنه کوره ایشته بو حکمته مبنی یکیچریلك روم ایلی خرستیان دلاورلرندن طوپلانمسی اقتضا ایتمشدر

دوشیرمه قانوننك نه صورتله تطبیق ایدلدیکی بین المورخین مختلف فیهدر . بعضلری هر اوچ سنه ده بر کره اطفال رعایادن اونده بر ینك و بعضلری هر سنه ولایته کوندریلان مأمورلر واسطه سیله خرستیان

شهریار خصم شکار دیندار کامکار شهنشاه افاق محرز المفاخر بالاستحقاق رافع الویة العدل والانصاف هادم بنیان الجور والاعتساف افتخار الملوك والسلاطین ناصر الغزاة و المجاهدین المؤید بتأیید خالق السموات والارضین غیاث الدنیا والدین برادر اعظم کامکار اعزالله تعالی انصاره و عمر امصاره سلام و تحایای معطر بلطایف مصادقت و اتحاد و مخبر بفوائح مصالحت و اعتضاد مرسوم بصدق و صفا و مرقوم بکمال لطف و وفا منزه از شوائب ریب و ریا موشح باخلاص و دعا در صحت و سلامت بلاغ و اتحاف کردانیده شد . شوق و التیاع که متاع نهان خانهٔ ضمیر است در ان نصاب نیست که بارقام اقلام مندرج کردد اسباب ملاقات بوجود احسن میسر و مقدر باد . انه میسر الامال . بعد هذا بر ضمیر منیر مهر تنویر مشتری تدبیر که فی الحقیقه جام جهان نمای از ان کنایتست پوشیده و مستور نماندکه مدت مدید و عهد بعید بود که ازان جناب نعم المأب اداده او ابقاء پیام و مکتوبی نرسیده اصلا از اخبار سلامتی ذات همایون این محب مودت مقرون را خبر اکاهی نفرمو .

چوجقلر یننك اوچ و یا درتده بر یسنك
و دیکر بعضلری دخی بش سنه‌ده بر کره
لزومی قدر اطفالك و دیکر قیوده کوره هر
باباطرفندن اوچ چوجقده بر یسنك پادشاهه
ویرلمسی قاعده [illegible] یشته بو صورتله
اطفال نصارانك عسکره النمسی مقید
ایسه‌ده بو قیدلرك هانکیسنی ترجیح ایتمك
لزومنی تعیین ایچون سوزی اوزاتمغه
احتیاج یوقدر . النسان اسرا عجمی
اوغلانلری ترتیباتی ایچون کفایت ایتدکجه
نقصانك اطفال رعایادن اتمامی قاعدهٔ
اساسیه اولمسنه نظراً افراد مذکوره‌نك
مقداری و زمان اخذ و جمعی دخی بو لزوم
و احتیاجه کوره اولمق طبیعیدر . لزوم
و احتیاج مذکور حقنده بر یقین حاصل
ایتمش اولمق ایچون دخی سلطان سلیمان
قانونی زماننده‌قدر یکیچری مقدارینك اون
ایکی بیکی و بعده سلطان مراد ثالثك
جلوسی زماننده عجمی اوغلانلریله برابر
یکیچریلرك مقدار موجودی یکرمی بیکی
تجاوز ایتمامش اولدیغنی دوشونمك کفایت
ایدر . سلطان مراد زماننده ایسه مقداری
[illegible] اون ایکی بیکدن پك چوق شاغی
اولمق لازم کله‌جکندن موجودی بو
مقداردن عبارت اولان و بتون مدت حیا-
تنده عسکرلك ایتمسی مشروط بولنان
بر هیئت عسکریه‌نك وفیات و مقتولین
و چوروك و سقط وقوعیله حصوله
کلان نقصانی اکمال ایچون یکیدن یکی‌یه
نه مقدار نفراته لزوم کوریله‌جکنی هر ذهن
وقاد تخمیندن عاجز قالمز .

دولتك قوهٔ پیاده‌سی یکیچری یایا
وو ینق دیه اوچ صنفه منقسم اوله‌رق
اشبو صنوف ثلثه‌دن الـ معتبر و مشرفی ینه
یکیچری ایدی‌که بونلره «قپو قولی» ویا-
خود یلکز «قول» دینلور و بونلر علی‌الد-

دند . مانع آنرا کثرت عیش وحضور
ووفرت نشاط وحبور می بند [illegible] که تا کاه
[illegible] مراد [illegible] قراجه عزیم
بکتاب کریم در رسید وانجمن مخلصان
بخوش ادائی وغم زدائی چون بلبل هزار
داستان رشك ریض جنان ساخت وموجب
انشراح خاطر محبان کشت و برفاقت او
بجهت افتتاح [illegible] مصادقت سید الصدور
والاشراف امیرعبدالله را فرستاده شد که
سلسلهٔ موالات قدیمی را کما کان مسلسل
داشته وآنچه درمرآت وداد مشهود ضمیر
جهان‌بین است بالمعاینه ملاحظه نموده وسر از
دائرهٔ انعکاس روحانی بیرون نکرده یوماً
فیوماً همت تزاید دران مصروف دارند و
همواره از سوانح حالات اعلام فرموده
دقیقهٔ فرونکذارند تا بکنه اطوار خداوندی
صاحب وقوف کشته . بعنایةالله طریقهٔ
یکجهتی وجانسپاری مسلوك ومبذول دارد
بواقی حکایات از بندهٔ مشارالیه بمسامع علیه
خواهد رسید . انشاءالله تعالی همیشه نیل امانی
بروجه کامرانی جاری و یوسف عمر جوانی
باز ذلیخای زندکانی درعیش و یاری باد .

وام موظف بولنور ایدی. دیکرلری اوجله دخی دینلدیکی وجهله خدمته کلدکجه علوفه الور وممکلتلر ینه کتدکجه زراعتلریله وتکالیف میریه‌دن معافیتله بچینور ایدی. عصر مراد خانیده سواریجه دخی تنسیقات حسنه وقوعه کتورلمشدر. شویله‌که: ینه قپو قوللری میاننده داخل اولان منتظم و موظف سواریدن ماعدا تیمارلو و ارباب زعامت نامیله دیکر صنف سواریلر دخی تشکیل ایدلمشدرکه بونلره کویلرك حاصلات عشریه‌سی طو یوملق یعنی مدار معاش تعیین ایدلمشدر. ضابطلق اهمیتنی احراز ایدنلره بر ویا برقاچ کو یك حاصلات عشریه‌سی احسان اولنور ایدی‌که انلر معیتنده بر خیلی سواری قهرمانلری بسیله‌یه‌رك اوزمانك تعبیرنجه «یات و راغی» ایله دائما جنکه وامره حاضر بولنورلر ایدی. نفرات مرتبه‌سنده بولنانلرك ایسه برقاچنه بردن برکو یك حاصلات عشریه‌سی توجیه ایدیلور ایدی. فقط هرحالده اشبو تیمارلولرك و زعیملرك نفرات عادیه‌سی بسله زمانك بر اغاسی عد اولنمق مرتبه‌سنده کوزل بچینه‌رك سلطان مراد حضرتلرینك بربراتده غازی اورنوس بکه توصیه بیوردقری وجهله اول شهسوارانه «قلیجك کسکین طوته‌سن وآتك یوکریکن بسلیه‌سن» دیه توصیه اولنور ایدی.

تیمورطاش بك تمیز وتحریر ایدرك اصلاحات وتنسیقات عسکریه‌یه ابتدار ایلدیکی زمان عجمی اوغلانلر میاننده سواریلکه الشدیرلمق ایچون برده «سپاه اوغلانی» فرقه‌سی تشکیل اولنه‌رق جواد پاشا برادریزك عجمی اوغلانلر تربیه‌سی حقنده ویردیکی معلوماته کوره بونلرك هربری حقیقةً میدان جنك وجدالك شهسواری اولمق مرتبه‌سنده حسن تربیه نائل اولمه...

فهو المراد.»

— ٥ —

❋ مبادئ تمدنیات ❋

« عثمانیه‌ده شمالیونك احوالی »

بوراده «شمالیون» دیدیکمز اقوام بلغار ارناوت صرب بوشناق اولاح مجار کبی بعضلری بالقان سلسلهٔ جبالنك و برطاقی دخی طونه نهرینك اوته طرفلرنده ساکن ملتلردرکه بونلرك احوال عمومیه‌سنی اسکی مورخلرمز بالقان سلسله‌سنك بروطرفلرنده و بالخصوص استانبول جوارینه انطولیده ساکن روملردن اصلا فرق ایتمیه‌رك جمله‌سنی بردن «کفار دوزخ قرار» کبی تعبیرات عمومیه ایله یاد ایتمشلر ایسه‌ده بو بابده خطالری پك بدیهی وآشکاردر.

روملرك مبادئ عثمانیه‌ده‌کی حوادثنی ایلروده برمقالهٔ مخصوصه صورتنده ذکر ایده‌جکمزدن اوراده تفصیلاتیله کوریله‌جکی اوزره باز امپیر دینلان روم شرقی دولتنده او زمانلرجه شایان تحسین بر شی یالکز ترقیات قدیمه‌دن عبارت اولوب بوقسه روملرك اخلاقی اصول حکومتلری حتی

قری محقق‌ تندر .

ینه تیمور طاش بکك جملهٔ تنسیقات
عسکریه‌سندن وفق اوزره وفات ایلیسان
سپاهیلرك تیمار وزعامتلرینی اوغللرینه تقسیم
ایتمك دخی قانون اتخاذ اولنمغله بوحال سوا
ریلرمزك انادن طوغمه سواری وجنکاور
اوللرینی تأمین ایلدی . بونلره «قول اوغلی»
دخی دینلدی که پدرلرینك غزواتی دهادرت
ایقی اوزرنده امکار ایکن کورمکه و ینکز
رکوب وزول اقتدارینه مالك اولمسزین آته
بینیرنکه باشلایه‌رق آت ایله کندیسی جسم
واحد عد اولنمق درجه‌سنده مهارت شهسوا-
ریلریله اعلای شان ایدرلر ایدی . دها
صکره‌لری بونلرك جندیلکی نه درجه‌لره
واردیرمش اولدقلری صورت مخصوصه-
ده تحریر وتصویر ایدیه‌جکدر .

اصلاحات عسکریه بو درجه‌لرده ایلرو-
یه کوتورلدیکی کبی اصلاحات ملکیه دا-
یره‌سی دخی عهدنده مراد غازیده توسیع
قلنمشدر . بکلربکیلری وسردارلره سنجاقلر
وقضالر توجیه اولنه‌رق ادارهٔ عسکریه‌طو-
غریدن طوغری‌یه انلره تودیع بولندیغی کبی
ادارهٔ ملکیه‌یه دخی نظارتله مکلف اولمشلر
در . فریدون بك منشآتنده مندرج بر تبردن
مستبان اولدیغنه کوره مسلم وغیرمسلم تبعه-
یی اصلا رنجیده ایتمامك ومظلومك حقنی
ظالمدن آلیویرمك صورتلری امرایه کمال
اهمیتله امر اولندیغی کبی هر طرفه قاضیلر
نصب اولنه‌رق امر تشریع انلره حواله
اولنمش وقاضیلرك تشریعاتنه امیرلر وسر-
دارلر وظیفهٔ تنفیذ ایله موظف قلنمشدر .

صلاحیت‌ ادارهٔ وزرانك‌ ده بوبعضا-
حاتك کافه‌سی همان شو آلتی سنه‌لك صلح و
آسایش میاننده یاپیلیورمش دکلدرلر . بر طا-
قمی اندن اول یاپیلمش اولدقلری کبی بر طا-
قمی دخی اندن صکره اکمال ایدلمشلردر .

ادارهٔ روحانیه‌لری نه‌قدر بر باد ایسه شما-
لیونك بو بابده روملره بیك‌قات رجحانلری
بك بدیهی وآشکار ایدی .

اهالیٔ مرقومه‌دن زیاده ترکلی بعضلری
ساکن اولدقلری یرلرك بیاغی اهالیٔ قدیمه-
سندن معدود اولدقلری طاغمق اهالیسی
بولنملرندن ناشی خصائل قدیمه‌سنی کاملاً
محافظه ایتمش اولدقلرندن روملرده کوریلن
جبنلرك قورققمق بونلرده کورلمك قابل
دکل ایدی . ارباب تدقیقك بالاتفاق محا-
کمه‌لرینه وطبیعت مصلحتك دخی تصویب
وتأییدینه کوره کرك جبال وکرك صحاری
اهالیسی ملل سائره ایله بالطبع اول قدر اختلاط
ایده‌مدکلرندن اخلاق قدیمه‌لرینه خارجدن
عادات و اخلاق سائره کیره‌مز و بناء علیه
بونلرك قدیم عادت وخلقلری تغیر ایلیه‌مز .

کذلك شمالیون میانده بلغار ومجار مثللو
برطاقملری دخی ورنه طاغری طرفلرندن و
دها اصحرای آسیای وسطی جهتلرندن هجر-
جرت اولین اثناسندن بدأ ایله فوج فوج برو
طرفلره کلمش اقوام اولوب بونلر ضرب
سلاح ایله هر وارد قلری یرده کندیلرندن اول

اصلاحات مذكورهیی بزم طوپلیجه
بوراده ذكر ایتمكلكمز ایسه شو زمان
صلحك بشقه درلو قیده شایان وقوعاتی
اولمامق حسبیله بومحلی حكایهٔ مذكوره
ایچون مناسب كورمكلكمزدن ناشیدر .
كذلك بو زمان صلح وآسایشك جملهٔ
وقوعاتی میاننده شهزاده یلدیرم بكك
تزویجی مسئلهسی دخی داخلدركه اوزما .
نلر دولت علیهٔ عثمانیهنك شان و دبدبهٔ
سلطنتی نه مرتبهیه وارمش اولدیغنی نظر .
لریزده تعیین ایلیهجك اولان اشبو سور
پرسرور همایونی خواجه سعدالدین
افندینك ویردیكی تفصیلات و ایضاحات
دائرهسنده بروجه آتی عرض و حكایه
ایتمكی جملهٔ لوازمدن عد ایلدك .
شویلهكه :

امارات تركیهدن كرمیان امارتی
دولت عثمانیه ایله قرهمان ارهسنده بولنه.
رق حاشیهلریمز میاننده بعض اوراق
رسمیه و ملاحظات خصوصیه ایله
تفصیلاتی كوستردیكی اوزره قرهمانلیلرك
دائما تضییق و تعرضلرینه دوچار اولد .
یغندن اكرچه دولت علیهٔ عثمانیهیه
دخالتله برنوع تحمیلك شرفنی احراز ایتمش
ایدیسهده بونكله دخی بقا میسر اولهمیه .
جغنی كوردیكندن و ملكنی قرمانایلره
قاپدیرمقدن ایسه حاضر بونجه الطاف
حمایتكارانهسنی كوردیكی دولت علیهیه
نصیب ایتمك جهتنی ترجیح ایلدیكندن
برقزینی شهزاده یلدیرم بایزیده تزویج
و اوغلنی دخی شرف عبودیتی احراز
ایچون دركاه سلطان مراده تقدیم ایتمكی
دوشونمش ایدی .

بو املنی پادشاه حضرتلرینه عرض
ایچون اسحق فقیه نام عزیزی مخصوص
برنامه ایله ایلچی تعیین ایدرك فقیه مشار

ساكن بولنان اهالی‌یه تحكم ایلدكاری كبی
هنوز ترقیات مدنیه مرتبهٔ كمالندن دركات
زوالنه طوغری یول الهرق باشلامدیغندن ودها
طوغریسی بونلر هیچ بر ملت متمدننك تحت
قهر رعیتلرینه كیرمش اولمدقلرندن ایلك
خصائل جنكاورانهلرینی محافظهده دائم
ایدیلر .

بلغار و بوشناق وصرب واولاح
ومجار كبی اهالی شمالیه مقتضای خلقت بشر .
یهدن اولدیغی اوزره كندی وارلقلرینی
ایلك طانیدقلری زمان نصل طبیعی وجبلی
براصول معیشته سلوك ایتمشلر ایسه او
مدنیت قدیمهلرینه انضمام ایتمش اولان شی
یالكز برخرستیانلقدن عبارت ایدیسهده بونلر
خرستیانلغی توتون شوالیهلری كبی محاربین
نصارانك قلیجلری قوتیله قبوله مجبور ایدلمش
اولمدقلری مثللو تمام وتفتیش ایدرك دیانت نصرا .
نیهنك فضائلنی اوكرندكاری ایچون دخی
قبول ایتمش دكل ایدیلر . بو ایكی صورتلرك
بریسی ایله قبول ایتمش اولسهلر دینا اولمقدن
زیاده اسلحهٔ مغلوبی ومحكومی اولدقلری
ملترك عادت واخلاق ومدنیترینه اتباع

الیه سلطان مراد حضورینه کلدکده
شهزاده بایزیده کرمیان قزی تزویج بیو-
ریلور ایسه کوتاهیه وسماو واکری کوز
وطوشانلی‌یی یعنی سوزك قیصه‌سی تکمیل
امارت کرمیانی جهاز اوله‌رق تقدیم
دخی مقرر اولدیغنی عرض ایلینجه بو
تکلیف نزد مراد غازیده قبول اولندی ۰
او زمان پادشاه حضرتلری ادرنه‌ده
اولدقلرندن امر تزویج و تزوجك اجرایتی
اجرا ایچون صورت مخصوصه‌ده بروسه‌یه
عزیمت بیوردیلر ۰

بسبالی سلطان مراد حضرتلری
شو دوکون مناسبتیله کروفر سلطنت
عثمانیه‌یی جهانه کوسترمك ارزوسنه
دوشمش اولدقلرندن ٧٨٣ سنه‌سنه مصا-
دف اولان اول بهار ایچون ترتیب ایدیلان
اشبو دوکونه برطرفدن عجمستانه و دیکر
طرفدن مصره قدر بتون ملوك وسلاطینی
دعوت ایچون نامه‌لر و ایلچیلر کوندردکلری
کبی بالجمله امرا و سرداران عثمانیانی دخی
دعوت ایتدیلر ۰

مصر سلطانی وشام پادشاهی طرفندن
نامه‌لر وهدیه‌لرله ایلچیلر کلدیکی و بونلرك
کتوردکلری هدایا میانده برچوق غایت
اصیل و اعلا آتلر بولندیغی خواجه
سعدالدین طرفندن صورت مخصوصه‌ده
قید ایدیلوب حتی ملوك سائره سفراسندن
زیاده سلطان مصر وشام ایلچیلرینه اکرام
ایدلدیکی دخی یازلمقده‌در ۰

انلردن ماعدا جیدو صاروخان وآیدین
ومنتشا وقسطمونی وقره‌مان پرنسلری دخی
آغر هدیه‌لرایله ایلچیلر کوندرمرك جمله‌سی
حقنده اکرام وتعظیم لوازمی ایفا بیورلمش
ووزرا وامراء سلطنت وارکان واعیان دولت
دخی مقتدر اوله‌بیلدکلری هدایا ایله دوکونه
کلمه‌رك جمله‌سی پادشاه عالیجاه طرفندن

ایچون کندی فضائل قدیمه‌لرینی غائب ایتمش
اولملری اقتضا ایلرایدی ۰ ایکنجی صورتله
قبول ایتمش اولسه‌لر دخی تعلم وتفنن ایچون ایلك
اصول معیشت بدویه‌لرینی براقش اولملری
لازم کلکه برابر خرستیانلغی دخی ازدل وجان
قبول ایده‌مامش اوله‌رق کندیلرنده هیچ
حیث نصرانیه بولنمسی اقتضا ایلرایدی ۰
زیرا نصرانیت دینیلان شی او یه تعلم وتفنن
ایله ذهنلرینه وسعت ویرمش اولانلرك قبول
ایده‌بیله‌جکلری دینلردن اولمیوب بك اسکی
زمانلردنبری نصرانیتی قبول ایتمش اولانلرك
بیله ترقیات ذهنیه‌یه نائلیتدن صکره کند-
یلرنده حیث دینیه‌دن هیچ بر اثر قلمدیغی او
زمانکی رومللرك وشمدیکی اوروپالیلرك حاللر-
ندن استدلال اولنه‌بیلور ۰ تمالیون ایسه
او زمانلر نصرانیتی مجرد قرالر بنلورلسور-
ینك قبول ایتمش اولملرینه اتباعاً قبول ایتشلر
ایدی‌که بونلرده رؤسایه اطاعت و انقیاد
الهیه اطاعت و انقیاددن بوك اولمغله حیث
دینیه‌لری دخی مجرد رئیسلرینه اطاعتی کند-
یلری ایچون خلقی وجبلی برصورتده قوین
حیث قومیه‌لری تماماً اوله‌رق خلقی وجبلی

نائل التفات واكرام اولمشدر

هله بو دوكونده غازی اورنوس بكك تقدیم ایلمش اولدیغی هدایا اوزمان بر عثمانلی سردار بنك نه قدر زنكین اولدیغنه دلالت ایده‌جك بر اهمیتی تاریخیه‌دن عد اولنه بیلور · زیرا سردار مشارالیه روم ایلی امراسنك مقدم وسرفرازی اولمق حسبیله ترتیب ایلدیكی هدایا الاینی دخی تمام شان سردار یسنه لایق بر صورتده ترتیب ایلمش ایدی · شویله‌كه : الدیغی اسرادن یوزنفر پری پیكر غلام آروب اون نفرینك اللرینه كوموش طبقلر و یرمش ایدی كه بونلرك درونلری التون ایله مملو ایدیلر · ودیكر اون نفر بنك اللرینه كذلك كوموش طبقلر ویرمش ایدی كه كوموش اقچه ایله طولو ایدیلر · باقی سكسان نفر غلامك اللرنده دخی نقره‌ٔ خامدن معمول شمعدانلر ابریقلر آفتابه‌لر و سائر بوكونه اوانی بولنه‌رق الای ترتیبی اوزره حضور پادشاهی‌یه كیرمش ایدیلر · بونلردن ماعدا ینه سردار مشارالیهك كدیمنی اولان اسرادن پری چهره یوز نفر دخی جاریه تفریق اولنه‌رق اوكده كیدن كوله‌لری متعاقباً بونلر دخی حضور پادشاهی‌یه داخل اولنجه بو قدر مطنطن بر هدایا الاینی كورنلرك كافه‌سی دوچار حیرت اولدیلر · هله اجنبی سفیرلری عثمانلی پادشاهنك یالكز بر سردارنده بویله ملوكك بیله ویره‌میه‌جكی درجه‌لرده هدایا و یرمك اقتداری اولورسه او سردارك ثروت اصلیه‌سی ودیكر سردارلرك و بالخاصه پادشاهلر ینك درجهٔ غناسی شایان تأمل اوله‌جغنی دوشونه‌رك قدرت وقوت عثمانیه‌یی بونكله مقایسه‌یه باشلادیلر ·

سلطان مراد حضرتلری ایسه عثمانلی پادشـ[illegible] رتبه‌جه بیوكلك دكل شان وسماحتجه دخی بیوكلك بونسبتده اولد[illegible]

بر صورتده كوریلور ایدی ·

احوال بداوت هر یرده بر اولدیغی كبی احوال مدنیت دخی هر یرده بردر · احوالك تخالف و تفاوتی بدویت اولیه‌سنی محافظه ایده‌مامش اولدیغی كمالات مدنیه‌سنه دخی وارەمامش بولنان یرلرده كوریلور · مثلا عالم بداوتك آسیاچوللری ده‌عرب بستان صحرالری ده آفریقاو آمریقاواورمانلری ده هپ بر صورتمتساویه‌ده وحشت كوسترركه او صورتمتساویه دخی بورالرده‌كی اهالی میانده بر حكومت پدرانه، حكم سورمسندن عبارت قالور · عالم مدنیتده ایسه اویله بر چوق خلق بربابایه تابع اولوب ده انك امر ونهینه جمله‌سنك انقیاد ایتمسی هیچ بر كمسه‌نك كبر وتعظمنه موافق كلیه‌رك هر كس بر مستقل آدم كسیلك خلیاسیله افكار عمومیه‌یی بر نقطه اوزرنده جمع ایلمك ممكن اوله‌مز ·

ایشته اوزمانلر روملر بویله كمالات مدنیه‌یه واروب ده اوته طرفه بیله كچمش بر خلق اولدیغی جهتله جمله سی كویا بر حكومته یعنی روم شرقی دولتنه تابع اولدقلری حالده ولایت والیلری دكل سنجاق بكلری وحتی

یعنی جهانه کوسترمك ایچون سور همایو-
نك ختامیله سفرا عودت ایده‌جکلری زمان
غازی اورنوسك کتوردیکی هدایایی کافة
و کاملاً سلطان مصره اهدا ایچون مصر
ایلچیسنه تسلیم ایتدیردی . مصر سلطانانك
کوندرمش اولدیغی اعلا آتری وسا-ئر
هدایایی دخی غازی اورنوسه ویرمشیدی .
بو منوال اوزره عثمانلی سردارلرندن هر
بر ینك کتورمش اولدیغی هدیه‌لری حکمدا
راندن هر برینه هم ده کندی کوندردکلری
هدیه‌لرك فائق اولمق اوزره احسان ایدرك
انلرك هدیه‌لرینی دخی عثمانلی سردارلرینه
عنایت بیورمش و بوندن ماعدا دوکونه
کوندریلان هدایای سائره‌دن برحبه‌سنی
نام همایونلرینه قبول ایتمیه‌رك عجزه و فقرا-
یه وارنجه‌یه قدر جمله‌سنی تعمیماً تقسیم
ایتدیرمشدر .

عروس بایزید خانی بروسه‌یه کتور-
مك ایچون کوتاهیه‌یه کیدن کلین آلیجیلرك
دایهٔ شهزاده ایله او وقتك رئیس علماسی
قوجه قاضی افندی و حرمندن و امیرعلم
آق سنقر اغا ایله حرمندن وچاوش باشی
اوغلی تیمورخان چاوش ایله حرمندن وسا-
ئر بعض مقربات ومخدرات حضرت پادشا-
هیدن انتخاب اولنان بیك قدر ذواتدن
ترتیب اولندقلری صورت مخصوصه‌ده
تواریخده مندرجدر .

بو آلای والا کوتاهیه‌یه تقرب ایلدکده امیر
کرمیان بتون اکابر واعیان ایله استقباله
شتاب ایدرك کلانلرك هر برینی کندی شا-
نلرینه لایق بر مسافرخانه‌یه انزال و
حقلرنده تعظیمات وتکریماتك صوك در-
جه‌سنی ایفا ایلدی . کوتاهیه‌ده دخی انواع
ضیافتلردن واظهار سرور وشادمانیلردن
صکره عروس حضرتلرینی قوجه قاضی
افندی حضرتلریله دایهٔ بایزید خانی‌یه

قلعه‌لر تکفور و قوماندانلری ارهسنده بیله
اتفاق افکار کوریله‌مدیکندن عثمانلیلر بونلرك
قلعه‌لرینی بر بر اوروب اله کچیریورلر ایدی .
شمالیون ایسه هنوز بداوت کبی بر حالده بو-
لندقلری حسبیله بش التی حکومت بردن بر
نقطه اوزرنده اتفاق ایدرك عثمانلیلره قارشو
قوصوه و نیکبولی و وارنه ملحمه‌لری کبی
ملاحم ایقاع ایده‌بیلمشلردر .

شمالیونی بویله کلمهٔ واحده اوزرنده جمع
وتوحید ایلیان شیئك غیرت نصرانیه اولد-
یغنی حکمت تاریخیه قطعیا رد ایلر . وقعا
پاپالق مقامی شمال حکمدارلرینی بو غیرتله
متحمس ایلیه‌رك عثمانلی‌یه قارشو آیاقلاندیر-
مغه غیرت ایلر ایدی . انجق شمالیونك بوتشو-
یقاتی قبوللری فضائل نصرانیه‌لری مقتضا-
سندن دکل بلکه مدنیت ونصرانیت ناملری
التنده مندمج اولان اخلاقسزلغه هنوزدوچار
اولمیه‌رق ایلك فضائل بدویه‌لرینی زائل
ایتمامش اولملرینك مقتضاسی ایدی . اکر
بوحال فضائل نصرانیه مقتضاسی اولمق لازم
کلسه ایدی اول بول استانبول ایله روما
یعنی نصرانیتك شرق و غرب کرسیلرنده

بالتسلیم بتون اقتضا ایدنره ذخر خدمتیر الباس وکندی چاشنیکیر باشیسی پاشاجق اغایی دخی معیت عروسه بالتعیین اسرا ایتدی • عروس مشار الیها ایله شهزاده بایزیدك زفافلرنده ینکه‌لك خدمتنی دخی مومی الیه پاشاجق اغانك زوجه‌سی ایفا ایلمش اولدیغنه قدر تفصیلاتی خواجه سعدالدین افندی یازمقده‌در •

اشبو کلین الایی اوزمانه قدر همن دنیانك هیچ برطرفنده امثالی کورلمدك بر دبدبه وطنطنه ایله بروسه‌یه تقرب ایدنجه اول پای تختده مجتمع اولان ارکان دولت دخی طاقیله استقباله چیقدیلرکه تلاقی طرفینده بتون قرلر ارکان قادین انسانیه مالامال اولدیلر •

ایشته شهزاده ییلدیرم بایزیدك کرمیان قزی ایله بوصورتده تزوجی امیر کرمیانك قدرینی دوبالا ایتمکله هرشانك حریصی در عنایتك حسودی اولان قرەمان بکی بس بالی کرمیانك پیدا ایلدیکی اشبو مصاهرت سنیه‌یه غبطه ایلیه‌رك اودخی سلطان مراد حضرتلرینك نفیسه سلطان نامنده برکریمه‌لرینی تزوج استدعاسنده بولندیغندن متعاقب قرەمانیلر ایله عثمانلی ارەسنده‌کی نفاق مبدلی وفاق اولمغه شو مصاهرت سبب اولور میدیه استدعاسی اسعاف بیورلمش وهمان زفاف بایزید کیجه‌سی سلطان عالیشان دخی قرەمان اوغلنه نامزد ایدلمش ایسه‌ده خواجه سعدالدین مرحومك دخی دیدیکی وجهله بویله برشرفك جداً لایق اولمیوب اول منحوس بالاخره ینه وادی کفران نعمتده پویان اولمشدر • تفاصیلی محللرنده کوریله‌جکدر •

ینه بومهم دوکونك جمله تعلقاتندن اولاق اوزره سلطان مراد حضرتلری تمام ایلچیلر مملکتلرینه عودت ایده‌جکلری اثنا

بوغیرتك بواتفاقك وجودکورلمسی لازم کاور ایدی‌که بوحالك قطعا کوریله‌مامش اولدیغی وعکسی ایسه هرزمان کورلدیکی راك دیتی تاریخمزده کرك حاشیه‌لرمزده شمدی‌یه قدر بیك یرده کورلمش اولدیغی کبی بوندن صکره دخی اقتضا ایلدکجه بیك یرده‌ده کوریله‌جکلر • لامارتین کبی بعض ادیبلر فنه وتاریخه عائد حقایق خیالات شاعرانه میدانی ظن ایدرك تاریخی دکل کندی خیاللرینی یازدقلری صره‌ده بومثللو اتفاقلری « اوروب قره‌تیه‌ن » یعنی اوروپای نصرانی اتفاق دیه یازارلر وعثمانلیلری دخی مجرد کیردکاری یرلرده مریم وعیسانی وبونلرك بیوکی اولان جامع اقانیم ثلثه پدری محو ایله یرلرینه محمدك اللهنی اقامه ایچون جنك ایلیورلر دیه تصویرده بولنورلر ایسه‌ده بومثللو خیالات صنایع لفظیهٔ ادبیانه ایله نه‌قدر تزیین اولنسه‌لر اولسه‌ بر ناده‌جاك ایچون نظرلره خوش کورینه‌جك اولسه‌لر یاه حکیمانه بر تأملی متعاقب درحال زیوف اولدقلری میدانه چیقار • «اوروب قره‌تیه‌ن» ده غیرت دینیه اولسه‌ایدی مذاهب مختلفهٔ نصارا اره.

ده حمید ایلچیسنه « برادرم حسین بکه بزدن سلام کوتورکز . دیبکزکه مابینمزده اولان محبت و مخادنته اعتزارا کندیسندن بر التماسمز واردر . شویله‌که : قره‌مان اوغلی علی بك ممالك محروسه‌مزه اکثریا تعدی و خانداننمزه دائما اذیت ایتدیکی معلوملریدر . شمدی کرمیانك دخی بزه التحاقی حسبیله قره‌مان ایله مناسبت حدود دیه‌مز برقاندها قوت بولدیغندن امارت مذکوره‌یه قارشو نقاط مدافعه اولمق اوزره حمید امارتندن بعض یرلرك بزه کچمسی لازم کلیور . اومحللری حسین بك برادریمزك بیع شرعی ایله بزه فروخت ایتمسنی التماس ایلرم . » دیه برمأموریت مهمه تودیع ائمشلر ایدی .

ذاتاً قره‌مانلیلر حسین بکی دخی انواع تجاوزات و تعرضات ایله ازعاج ایتمکده اولدقلری حسبیله شو آلیش ویریشی جانه منت بیلدیکی کبی بالتصادف بو صره‌ده سلطان مراد حضرتلری یکی التحاق ایدن کوته‌هیه‌یی سیر و تماشا ایچون برحرکت ایده‌جکلرندن حمید اوغلی حسین بك بو حرکتی کندی اوزرینه برحرکت ظن ایدرك طلب اولنان یرلری حرباً الدن چیقارمقدن ایسه بیعاً چیقارمغی طبیعتیله بالترجیح بك شهری وسیدی شهر و یلواج وقره‌اغاج و اسپارته‌یی بربدل مناسب ایله ذات شاهانه‌یه تقدیم ایلدی . بو مبایعه‌نك وجه شرعی‌یه تمامیله تطبیقی ایچون طرف پادشاهیدن وکیللر تعیین اولنه‌رق عادتا پازارلغی کسیلمش یعنی ایجاب و قبول قاعده‌سنه رعایة قضاة اسلامیه امضالریله وثیق و صکوك شرعیه‌سی دخی تنظیم اولنمشدر .

حسین بك طرفندن اشبو ممالکك سلطان مراد حضرتلرینه فروختنه قدر دولت علیه ایله حمیداوغللری ارەسنده نه کبی مناسبات جریان ایلدیکنه دائر

سنده‌کی قانلر بر طوفان سرخ وجوده کتورجه‌سنه جهانی غرق ایلرمی ایدی ؟ عثمانلیلر یالکز محو نصرانیت ایچون جنك ایلسه‌لر کیردکلری یرلرده بر دانه‌جك اولسون خرستیان قالورمی ایدی ؟ ایشته یالکز بوراسنی تأمل بتون شاعرلرك خیالاتنی بر طرف ایدرك حکمت تاریخیه‌یه یول اچمغه کفایت ایدر .

حقیقت تاریخیه شودرکه : او زمانلر اهالی شمالیه یالکز رئیسلرینه اتباعاً نصرانیتی قبول ایدرك اندن بشقه عالم بداوتك کندیلرینی تزیین ایتمش اولدیغی فضائل قهرمانینك کافه‌سنی هنوز محافظه ایتمکده بولنەرلردن کرك دینك و کرك وطنك هرنه‌نك ایسه محافظه‌سی ایچون ار میدانینه دعوت اولندقلری زمان اجابت کوسترمامکی شان قهرمانیلرینه مغایر کورورلر ایدی . بر کره دعوتی قبول ایدوب ده میدانه کیردکلری زمان دخی صاوش و اوغرشده صوك نفسلرینی بالتنفس صوك قطرهٔ خون قهرمانیلرینی دخی فدا ایدنجه‌یه قدر چکیلمکدن کیرو طورمزلر ایدی .

عثمانلی واجنبی تاریخلرنده برکونه صراحت کوریله میوب شو قدرکه فریدون بك منشأتنده سلطان مراد حضرتلریله حسین بك اره‌سنده تعاطی اولنمش بعض اوراقك صورتلری مندرج اولمغله بونلرك مطالعه‌سندن اکلاشلدیغنه کوره وقتیله بعض غمازلر حسین بکی سلطان مراد حضرتلرینه غمز ایتملریله میر مشارالیه بالمشافهه اثبات برائت ایچون آستانهٔ معلایه روی خدمتی نهاده ایتمکه کلمش و سفرده و حضرده حسن خدمت ادیبانه‌ده بولنمش ایسه‌ده بر اره‌لق خاطری سؤال و خرجلغی احسان بیور یلور ایکن اودخی منقطع اولمغله ضرورتی آرتدیغندن خاکپای شاهانه‌یه فارسی العباره برعرضحال تقدیم ایتمشدر . بوعرضحال ۷۷۸ تاریخنده تقدیم اولنمشدرکه مآلی کندیسنك عتبهٔ علیای حضرت مرادی‌یه اولان صداقتندن و بعض بدخواهانك کندیسنه افترالرندن فلانلرندن بحث ایله کندی حقنده اقتضا ایدن تحقیقاتك اجراسی وزیر اعظمه فرمان بیورلمسنی استدعادن عبارتدر . بوعرضحاله مقابل سلطان مرادحضرتلری التفاتلی بر نامه یازه‌رق وزیرحضرتلریله کوریله‌جك ایشلری اکا حواله اولندیغی وغمازلرك غمزلرینه کلنجه بونك هیچ بر حکمی اوله‌میه‌جغی وکندی صداقتلری نزد شاهانه‌ده معلوم اولدیغی و بوحسن توجه شاهانه‌یی تأمین ایچون یمینه‌ده احتیاج اولمدیغی بیان ایدلدکدن صکره برثوب چاتمه فراجه و برثوب خفتان قطیفه دخی ارسال اولندیغی بیلدیرلمکله حسین بکك خاطری یرینه کتورلمشدر .

بوندن صکره حسین بکك براثری دخی نیش قلعه‌سی فتح اولندیغی زمان کوزل برتبریکنامه یازمق صورتنده کو.

الده بولنان تواریخ قدیمه‌مزك همان کا.فه‌سنده مسلك تاریخ نویسی دشمنك تزییف وتحقیرینه اولانجه قدرت قلمیه‌سنك صرفندن عبا.رت کورلدیکی اکلاشلمقده ایسه‌ده بوحال مور.خلرمز ایچون اصلا عفو اولنه‌میه‌جق برنقصا.ندر . ممدوح و مقدس شیلر بزده‌ده اولسه‌لر ممدوح مقدسدرلر دشمنده‌ده اولسه! بر مورخ شاعرلرکبی یالکز تمدحی عادت ایدر ایسه اکا « مورخ » نامی چوقدر . بونامده‌کی جدیت انده‌کی خفت ایله اصلا قیاس قبول ایدمز . مورخ بر رسامدرکه تصویر ایلدیکی لوحه طبیعته نه‌قدر موافق ایسه اوقدر مقبول او.لور . یوقسه « فلانك رسمیدر » دیه کندی خیالنی تصویر ایدر ایسه یاپدیغی رسمدن او فلان طانیمز . رسامك خیال کاذبی کورنمش اولور .

اهالئ شمالیه‌ده ایشته افراد بو یه سو.زینك صاحبی صداقتنك محافظی جری جسور رؤساسنه مطیع ومنقاد آجلغه صوسز.لغه متاعبه صبور آدملر اولدقری کبی رؤسا.سی دخی ناموس وغیرت مقتضالرنجه حرکت ایلدکلری ایچون عثمانلی دولتنه قارشوالك

رلمشدر . حسین بك اشبو نامه ایله برابر بدوی جنسندن اعـلا ایکی رأس آت دخی هدیه ایتمکـله سلطان مراد حضرتلری دخی ۷۷۹ سنه‌سی جمادی الثانیه‌سنك اواخری تاریخیله التفاتلی بر جوابنامه یازمشدرکه بونلر ایکی طرف ارەسندەکی حسن مناسبته دلالت ایدر .

ایشته بوندن صکره دخی بلاد عرض اولندیغی وجهله حمید ممالکی حسین بکدن بیع شرعی ایله مبایعه اولندرق والیلکی دخی شهزاده بایزید خانه توجیه اولندیغندن حمید امارتی ایله عثمانلی دولتی ارەسندەکی مناسبته نهایت قطعیه ویرلمشدر .

بعض اوروپا مورخلری حمید امارتندن اشبو یرلرك مبایعه‌سنی سلطان مراد حضرتلرینك توسیع ملك طمعنه ویرمکده ایسه‌لرده بو اسنادلرنده خطالری بدیهی واشکاردر . روم ایلی طرفلرنده [illegible]

و[illegible] [illegible] توسیعات ملکیه حضرت [illegible] [illegible] «[illegible]» [illegible] ایلدیکی قومشولرینك اوفاق تفك ملکلرینه کوز دیکمکدن مستغنی ایدی . [illegible] خفیته [illegible] صکره عسکرك نقطهٔ نظرندن قوردمانمیره قارشو [illegible] ایچون بر [illegible] یرلرك [illegible] [illegible] لازم کلمشدی [illegible] ایچون الحاق اولنمشدر . نه حاجت ملك طمعیله بو یرلرك النمسی لازم کلسه ایدی [illegible] [illegible] کفی اختیارمی اولنور ایدی ؟ سلطان مراد حضرتلری یالکز حمیدی دکل سائر امارتلری دخی بر رحله‌ده قبضهٔ تسخیره النه‌مزلرمی ایدی ؟ نصل‌که اندن صکره سلطان بایزید حضرتلری بونلرك کافه‌سنی بر سطوت عسکریه [illegible] ضبط ایدی ویرمشدر .

مورخ [illegible] نظر دقتی [illegible]

کوزلرینه [illegible] [illegible] کوستریشدر . مسئله دین مسئله‌سی اولسه ایدی پرنس قسطنطین [illegible] [illegible] بونلر ایدی . مسئله مردلك قهرمانلق مسئله‌سی اولدیغی ایچون هرکس قهرمانلق مقتضاسی نه‌یی ایجاب ایلش ایسه انی کوسترمش . قهرمانانه‌ومردانه اولان محاربەده غالب چیقمقده [illegible] [illegible] [illegible] لیه‌یی دخی نظرمزده استانبولك کوشك والحق روملرندن فرقمز کوره‌جك اولور. [illegible] غالب [illegible]

یارلاق برشان بکلمك ممکن اوله‌میه‌جغی کبی مغلوب اولدیغمز زمانلرده دخی هیچ بر عذر [illegible] [illegible] .

[illegible] [illegible] کبیر [illegible] سلطان مراد حضرتلرینك [illegible] کنه چیقه‌جق اولان دشمن ایشته [illegible] عسکریه‌سی یولنده بر دشمن ایدی‌که بونلرك رؤساسی میاننده ازجمله ارناوت قرالی [illegible] [illegible] [illegible] زمانلرده [illegible] تاریخ عثمانیده بیوك بر تحفیفه‌یی [illegible] دولت علیه‌یه قارشو عصیان ونحاربه‌ده سنه‌لرجه

مطالعه‌یی کولدیره‌جك شیلر اوزرینه آچه‌جغمزه بالعکس بر طرفدن بر عثمانلی سلطان عالیشانك قره‌مان اوغلی علی بکه نامزد ایدلمسیله برابر دیکر طرفدن ینه اوقره‌مان اوغلی علی بك طرفندن وقوعه کله‌جك تعرضاته مقابل الده نقاط مدافعه بولندیرمق حکمتنك کوزدن اوزاق طوتلمامش اولمسنه دقت ایتملی‌یز . بوندن بداهت صورتیله تحقق ایدیورکه سلطان مراد حضرتلری قره‌مان اوغلنی کندیسنه دامادا تخاذ بیورمقلری حالده دخی حسن مجاورتندن امین اوله‌میه‌رق علی بکه قارشو تدارکات احتیاطکارانه‌سنده قصور ایتمامشلردر . پادشاه حکمت اکاه حضرتلرینك بو احتیاطلرنده حقسز اولمدقلرینی‌ده وقوعات آتیه کوسترمشدر .

التی سنه‌لك مدت صلح ومسالمت اثناسنده ایشته پادشاه حضرتلری بر یاندن خصوصات عسکریه و دیکر طرفدن دوکونلر ایله اشتغال و بو مناسبتلرله دخی اناطولیدن برخیلی یرلری صلحاً دائرۀ حکومتلری داخلنه ادخال ایتمش اولدقلر ندن بعدما نظر اهمیت ملوکانه‌لرینی روم ایلی طرفنه توجیه ایده‌جکلر ایسه‌ده بز دخی نظر اهمیتمزی حرکت همایون ایله برابر روم ایلی طرفنه توجیهدن اول اناطولی احوالنه شو یله‌جه بر نظر اجمال عطف ایدر ایسه‌ك کورورزکه دولت سلجوقیه‌نك حین انقراضنده اناطولی اوزرنده پیدا اولمش بولنان امارات ترکیه‌دن اوچی یعنی قره‌سی وکرمیان وحمید امارتلری ممالك عثمانیه‌یه الحاق ایدلمش اولدقلری حالده بونلرك یرینه دیکر اوچ امارت یکیدن تأسس ایدرك تا برعصر صکره سلاطین عثمانیه طرفلرندن اخذ اولنجه‌یه قدر دوام دخی ایتمشلردر .

اصرار ایتمش برجنك آفتنك باباسی اولدیغی دخی اخطار ایدر ایسه‌ك بو دشمنك نه قدر زورلی بر دشمن اولدیغی نظرلرمزده کوزلجه تعیین ایتمش اولورز . ذاتا دشمنك نصل مغرورانه بر غیرتله کلش اولدیغنه دائر تواریخ عثمانیه‌ده کوریلان تشبیهلر فلانلر مز یفانه دخی اولسه‌لر هپ دشمنك کندی یارارلغنه مغرور یتنی کوسترجك احوالدرکه بو قدر مغرور وقوی بر دشمنه غلبه ایدن سلطان مراد حضرتلرینك غالبیتلری شانی دخی انلرك غرورلری نسبتنده آرتمق طبیعیدر .

« قوصوه »

ملحمه‌سنك پلانی اوزرینه

ایضاحات

شهزاده بایزید طرفندن کویا سلطان مراد شهیدك فتحنامه‌سی اولمق اوزره یازیلوب بروسه‌یه کوندرلمش بولنان فتحنامۀ همایونده ٧٩١ سنه‌سی شعبانك اون دردنجی پازار ایرتسی کونی وقوعه کلان قوصوه ملحمۀ کبراسنك پلانی مورخ هامرك اطلسندن عیناً نقل ایله تاریخمزه ربط ایلدك . اولا بو پلانده موقع حربك احوال طوپوغرافیه‌سنه دقت

بو اوچ امارت جدیده‌نك برنجیسی قره‌قویونلی خاندانیدرکه دیار بکرده تأسیس بنیان حکومت ایتمشلردر . ایکنجیسی ذوالقدریه امارتی اولوب مرعش طرفنده ظهوره کله‌رك یواش یواش توسیع حدود دخی ایتمشدر . اوچنجیسی ایسه رمضان اوغللریدرکه اطنه طرفلرنده پیدا اولمشلردر . اکر دولت علیه‌نك اصل نظر اهمیتی روم ایلی جانبنه معطوف اولمیوب ده اناطولیجه توسیع دائرهٔ حکومت هوسنده بولنمسه ایدی بو یله یکیدن امارتلر وحکومتلر ظهور ینه میدان و یرن فرصتلردن جمله‌دن زیاده البته دولت علیه استفاده ایدر ایدی .

٧٨٤ سنه‌سنده پادشاه حضرتلری ینه روم ایلی غزواتنه مباشرت بیوردرق روم ایلی بکلر بکی تیمورطاش بکه پرلپه ومناسترطرفلرینك فتحی مأمور یتنی و یرمشلردرکه رودوب طاغلرینك جنوبی دامنلرینی فتح ایلدکدن صکره ارتق ماکدونیانك بو صورتله ایچرولرینه طوغری یوروله‌مك یولی اچلمش دیمك ایدی . ایمدی بك معیتی عسکریه ویلا [illegible] محاصره ایلدکده مطلقا سیروز و سائره‌نك اهالیسنه طرف عثمانیاندن ایدلمش اولان حسن معامله‌نك اوطرفلر اهالیسی قلوبنی قبول عثمانیته مستعد ایلمش اولمسنه و بونکله برابر عساکر عثمانیه‌نك کثرتی مدافعه امکانی دخی دفع ایلمش بولنمسنه مبنی اولمیدرکه پرلپه اهالیسی درحال قبول رعیتله شدت عثمانیه‌دن کندیلرینی قورتارمشلر ایدی . بعده تیمور طاش بك مناستراوزرینه واردقده اورا اهالیسی اراده‌لریله قبول رعیت ایتمیوب مقاومته ابتدار ایتملریله محاصره ومقاتله‌یه ابتدار اولنمش و برخیلی ایام دوام محاربه‌دن صکره هجوم ضبط

ایدنلرا کر قوصوه صحراسنی دخی کورمش ایسه‌لر پلانك طبیعت موقعیه‌یه بیاغی عیناً کبی برصورتله مشابه اولدیغنی تسلیم ایدرلر . بو موقع طارجه و اوزون اولان قوصوه وادیسنك منتهاسیدرکه اورته‌یرندن دره کچمکده بولنان قسمی دوزاووه و انك ایکی طرفیله شمال شرقی جهتنه دوشن جبهه‌سی طاتلیجه مائل بایرلردن متشکلدر . طاغلرو بایرلر چپلاق اولمیوب چالیلق اولدقلرندن ایکی اردو برینه تقرب ایدنجه‌یه قدر یکدیکرینی کوره‌میه‌جکی کبی بایرلر ارەسنده و جنوبی [illegible]

محاربه دخی مشکل اوله‌جغندن بو موقعده قارشولاشه‌جق ایکی اردونك [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
سلطان مراد حضرتلرینی دوچار [illegible] ایده‌جك مرتبه‌لرده قورقلق [illegible]
نك دخی همان قورقمش برحالده بولنه‌جغی آشکاردر .

قوصو

...بر سنك

...ى حاشيه لرميانده بر فقرۀ مخصوصه صورتيله يازلشدر

ایدلمشدر . منستر شهری ما کدونیانك بلاد منیعه‌سندن اولوب ورامی جبراً فتح اولندقدن صکره قارلی ایله اشتیب طرفلری دها زیاده سهولت ایله فتح اولنمشدر .

ما کدونیا قطعه‌سنك اوب اورته یری بو صورتله فتح اولندقدن صکره نفس سلانیك شهری برطرفدن دکز و دیکر طرفدن دخی قوهٔ عثمانیه ارەسنده قالدیغندن نوبت تسخیر اورایه کلمش و فی الواقع تیمور طاش بك سلانیکی دخی محاصره‌یه المش ایسه ده یالکز عثمانلی تاریخلرینك یازدقلری وجهله « حصاری آهنین دیوار غایتده محکم واستوار » اولمسندن طولایی دکل بلکه حاشیه‌لرمز میاننده مبادیٔ تأسسات عثمانیه‌ده روم ایلی واناطولی احوالنی یازدیغمز صره‌ده بیان اولندیغی اوزره اوزمانلر سلانیك شهری و ندیکلیلرك الندە بولنوب بونلرك قوهٔ بحریه‌لری سایه‌سنده سلانیکه بیغمش اولدقلری ادوات ناریه او حصاری آهنین تعبیرندن زیاده «آتشین» اطلاقنه سزاوار برحاله قویمش اولدیغندن فتحی میسر اوله‌مامشدر . اما فتح اولنه‌میان دخی یالکز سلانیك قالمشدر . زیرا نفس سلانیکدن ماعدا اطراف و جواری کاملاً ضبط و تسخیر قلنمش ایدی .

بعض قیود تاریخیه‌دن مستبان اولدیغنه کوره تیمور طاش بکك اشبو ماکدونیه جولانی اثناسنده یدشاه حضرتلری بروسه‌ده اوله‌رق بعده ٧٨٥ سنه‌سنده ارناوتلق و بوسنه وهرسك طرفلرینه آقینلر اجراسی ایچون ادرنه‌یه کلمشدر . اوراده وزرا وامرای دولتله مشاوره ومذاکره‌دن صکره اول امرده تیمور طاش بکك شمال طرفلرینه طوغری برکشف تعرضی اجرا ایتمسنه قرار ویرلشدر . بوقرار اوزرینه

کرك متفقین و کرك عثمانلی اردولرینك مقدار موجودینه دائر تدقیقات لازمه‌مز تاریخمزده ویرلمش اولدیغندن بوراده او تدقیقاتی تکراره حاجت اولمیوب یالکز مربوط پلانك تماشا و تدقیقنده قارئلرمزه دلالت ارزوسنده بولندیغمزدن اولا دشمن خط حربنی شو تدقیقده بولنه رق دیرزکه :

« د » اشارتلی تپه دشمنك احمال و اثقالنی بیغمش اولدیغی یردرکه اعدای متفقه جنککدن اول شمال جهتنده‌کی تپه‌لرك ارقه طرفنده ایکن ایلرویه حرکت ایلدکده اردونك احمال و اثقالنی دخی برابر کتورمشلردر .

« ر » اشارت اولنان مرکز بالذات صربستان قرالی لازارك قوماندامی التنده بولنیور ایدی که شبو مرکزی تشکیل ایدیان عسکر دخی مجارستان و افلاق و هرسك ولایتندن کلان عساکر ایدی .

« ص » اشارتلی ایکی فرقه دشمنك صاغ جناحنی تشکیل ایدرك قرال لازارك ایکنجی ووق برانقو ... بو فرقه‌نك قوماندانی و معیتنده‌کی عسکر دخی اصل صرب عسکری ایله ارناود ... لری ایدی .

تیمورطاش بك برقوهٔ کافیه ایله ارناوتلغه
کیروب برمدت کزدیکی یرلری ضبط ایتدی قیه
دی وغلامو ... اوغلاری برچوق اسرا
الوب خواجه سعدالدینك قونجه طرغوزی
برزیل جهرهٔ دلاوری حجرینه الوب نوع
غنیم یله کامه برتی ·

جولان مذکورده تیمور طاش بك ارنا
وتلغك احوال موقعیه سنی کرکی کبی اوکر
نه رك ادرنه یه عودتله اموال غنیمتدن حصهٔ
پادشاهی اولان خمسی بالتقدیم اوسنه عسا
کر عثمانیه وذات شاهانه هپ ادرنه ده
قشلادیلر · واوراده بولندقده تیمور طاش بك
ینه ارناوتلغه برآقین دها ایدرك تا بوسنه
وهرسك دیارینه قدر وارمش وراست کلد
یکی یرلری یغما ایدوب برچوق غنیمت آلدی
که بوشناقلر عتبهٔ علیای سلطنت سنیه دن
آمان دیله مینجه کندیلرینه سلامت اوله میه
جغنی کوردرك ویرکوی سنوی یی ویرمك
اوزره عرض اطاعته مجبور اولمشلردر ·

اشبو مظفریات پادشاهی تا مجارستان
ایچلرینه قدر آقینلره تشویق المشیدی ·
واقعا تواریخده کوکلرك آرزو ایلدیکی قدر
توضیحات ومحاکات یوق ایسه ده فریدون
بك منشأتنده کوردیکمز بعض اوراق رسمیه
دن استنباط ایلدیکمزه کوره تیمور طاش
بكك اجرا ایلدیکی کشف تعرضیر اوزر
ینه مجارستانه قدر وارمق ایچون طریق
سلامت آچلمش ایسه ده پادشاه حضرتلری
بوغیبوبت مدیده وبعیده لری اثناسنده انا
طولینك احوالندن امین اوله میه جقلرینی
نظر دقته الهرق اولا اناطولی ایشلرینی
موجب اطمئنان اوله جق صورتده تنظیم و
تأمین ایچون بروسه یه کلمشلر و ۷۸۷ سنه
سنه قدر اوراده قالمشلردر · بومدت ظرفنده
شهزادهٔ ارجمندلری بایزید بکی حمید ایلندن
ماعدا کرمیان وزرینه دخی والی نصب

« صو » اشارتلی ایکی فرقه دشمن اردو
سنك صول جناحنی اولوب قرالك بولندیغی
قول قرماندانلرینك و بعض متبوعلرینك
عسکرندن ماعدا بلغارستان طرفلرندن طوپلا
نوب کلان کوکللیلر دخی بولنمقده ایدی ·
« ... » ... کوستریلن درت فرقه
طوپلر اردونك مرکزینی تشکیل ایلیان
قطعات عسکریه اردوسنه تعبیه ایدلمشلردر ·
میدان محاربه لرنده طوپ استعمالی اوزمانلر
یکی اولدیغندن برنجی دفعه اولهرق طوپ
وکرك رجعتده بونلری اداره ایده بیلمك

شمدیکندن دها کوچ اولمسیله جناحلردن
طوپلری محافظه و مدافعه ایچون سواری
و پیاده اقامه سی ضروریات حربیه دن
ایدی ·

ایشته بوصورتله خط حربی تشکیل
ایتمش اولان دشمنه قارشو سلطان مراد اردو
سنك « ق » اشارتیله کوستریلان قلبکاهنده
ذات حضرت پادشاهی والیجی اوزره حضرت
پادشاه بولنیور ایدی که مقام شاهانه لری « ١ »
رقمیله کوستریلمشدر · ذات شاهانه نك بیننده
طرفلرینده « ١ » رقمیله اشارت اولنان فرقه

ایدرك قرهمانیـلرك برو طرفلره تعرضلرینی دائما نظر دقتده طوتملرینی تنبیه ایلدكلری كبی قرهسی ایالتـنی دخی شهزاده یعقـوب چلبی‌یه توجیه ایدرك ساوجی بكی بروسه‌ده قائمقام براقشلر وایشته بوترتیب اوزرینه مجارستان سفرینی ترتیب ایچون روم ایلی‌یه كچمشلردر . اما اناطـولیجه یالکز شهزاده بایزید بكدن ماعداسنه امنیت كامله‌لری اوله‌میـوب بنه اشبو ۷۸۷ سـنه‌سنده شهزاده بایزیده یازدقلری برنامه‌ده اول بهارده اجراسی مصمم اولان عظیم مجار سفری ایچون حاضر بولنمسی فرمان بیورلدقـدن صكره برده «قرهسی ایلنده اولان نور دیدهٔ جهانبین قرنداشـك یعقوب كامیـن احوالندن خبردار اولوب وبروسـه‌ده بكجی اولان اوغـلم مهـر سپهر شهریاری ودریٔ اوج نصفت وكامكاری ساوجی بك طول الله عمره العزیز جانبنه غفلت ایتمیوب واقع اولان سوانح حالاتی اعـلام واعلان ایده‌سـن » تنبیهاتیله شهزاده حضرتلرینك نظر دقت و اهمیتلرینی آچقه لزوم كورمشلردر .

بونامهٔ همایونه شهزاده بایزید طرفندن كلان جوابنامه‌ده سفر ایچون مهیا و امره منتظر اولدیغی عرض ایدلـدكدن صكره خاتمهٔ نامه‌ده « جناب معالی نصاب قرنداشم یعقوب بك ضاعف الله قدره كمال عـدالت اوزره اولوب لكن سـاوجی بك احوالی ایچون بروسه قاضیسی بركاغـد كوندروب عینیله دركیسه قیلنوب سدهٔ سنیـه‌لرینه ارسـال قلندی . باقی فرمان در معـدلت عنوانكدر » دیه یازلـدیغندن ایشته بوقید دخی سلطـان مراد حضرتلرینی بحـق دوشوندرمشیدی .

ارتق اناطولی طرفنی تأمین ایتمكسزین مجارستان اوزرینه سفر قابل اوله‌مامق ضروریدر . باخصـوص كه بروسـه

یكیچری عساكریدركه یكی چری اغاسی محمد اغا بو عسكرك اوزرنده بولنور و « ۲ » رقمی ایله اشارت اولنان مفرزه‌لر دخی ایكی بیك قدری تیرانداز اولمق اوزره اصل قپوقولی یعنی معیت همایون بندكان و سلاحشورانی اوله‌رق ذات همایون ملوكانه‌نك محافظین خاصه‌سندن عد اولنور ایدیلر .

اردوی همایونك « ی » حرفیله اشارت اولنان جناح یمینی شهزاده یلدیرم بایزیدخانك قوماندامیله روم ایلی عساكرندن متشكل ایدی كه بونلردن « ۳ » رقمیله اشارت اولنان فرقه كرد اغا قوماندهسنده اولان عزبلر و « ٤ » رقمی ایله اشارت اولنان فرقه دخی اورنوس بك قوماندهسنده‌كی سپاهیلردر . حال بوكه فتحنامه‌ده بنه اشبو جناح یمین سردارانی میاننده روم ایلی بكلربكی تیمورطاش پاشا و اینجه بلبان و طورجه بلبان و لالا شاهین و عیسی بك و بختی بك و مستجب صو باشی اسامیسی دخی مندرجدر .

« ر » حرفیله اشارت اولنان جناح یسارده شهزاده یعقوب چلبی اناطولی عسكری ایله تعبیه اولنمش ایدیلركه اناطولی

شخصيسنك يازديغى مكتوبده شهزاده ساوجى بكك بر طاقم ارباب مفسدت طرفندن اغفال اولنه‌رق وادئ استقلاله اياق آتديغى و كندى نامنه خطبه دخى اوقوتديغى بيلديرلمش اولديغندن شو مقدمهٔ فسادى بر اقوبده تباعد ايديله‌جك اولورسه دها زياده بيويه‌جكى ده آشكار ايدى .

ايمدى تاريخلرك بو بابده دخى ايتدكلرى اختلافلردن قطع نظر اولنوبده شهزاده ساوجينك صورت بغى و فسادينى ونه يولده اصلاح اولنديغنى حاكى سلطان مراد خان حضرتلرى طرفندن قره‌مان اوغلنه يازلمش اولان بر مكتوب ترجيحاً نظر دقت و مطالعه‌يه آلنورايسه شو اكلاشيلور . كه : پادشاه حضرتلرى اول باول شو فسادك منع توسعى ايچون مجرستان سفرندن صرف نظر ايدرك كليبولى‌يى تكرار چوب اولو باد ناحيه‌سنه كلدكده شهزاده ساوجى‌يه كلوب خاكپاى شاهانه‌لرينه يوز سورمسنى آمر بر خبر كوندرمشلر ايسه‌ده ساوجى بك امر پدره امتثال ايده‌جكنه اسباب مقاومتى تهيه‌يه بذل مجهود ايلديكندن پادشاه دخى بروسه اوزرينه يورومشلر . نيلوفر نهرينه وصول همايون شرفواقع اولدقده ساوجى طرفدارلرى مقابله‌ده حاضر كورلدكلرندن محاربه و مقاتله‌يه باشلانمش و طرفة‌العينده شهزاده اسير ايديلوب نور باصره‌دن مهجور قلنمشدر . خاندان شوكت عنوان عثمانيانك ظهورندنبرى وليسنه ايلك عصيان ايدن شهزاده اشبو ساوجى بك اولوب دوچار اولدقلرى جزاى سزا ايسه محب خاندان اولانلرى بالطبع داغدار اسف ايلر ايسه‌ده بو مثللو يارەجكار غائلەرن اولمقسزين بر چاره بولنمز ايسه موجب اوله‌جقلرى فنالقلره

بكاربكى مع زوجه بته شهزادهٔ مشار اليه معيتنده بولنديغى كبى قره‌مان و قسطمونى و حميد و منتشه و تكه و كرمياندن كلمش بولنان عسكر دخى بوجناح يسارده بولنيورلر ايدى . يمين و يسار جناحلرينك اورته‌سنده و موقع پادشاهى اولان قلبكاهك ايلروسنده « ٥ » رقملرى ايله اشارت اولنان درت فوج عسكر و « ٧ » رقملرى ايله اشارت اولنان بش فرقه طوپچى اينه بك صوباشى و قره مقبل كبى سردارلرك تابع اولديغى حالده وزير اعظم على پاشا نوبه‌دنسيه مقدمة جيشى تشكيل ايليورلر ايدى . « ٦ » رقلى فوج صاروجه پاشانك قومانداسنه تابع بر پياده فرقه‌سى ايدى كه احتياط كبى بر مقامده بولنيور ايدى . زيرا اردونك جناح يمينى « ٨ » رقمى ايله اشارت ايدلمش بولنان مترسلى اردوكاهه استظهار ايله نه‌قدر قوتلى ايسه جناح يسارى كركك مترسلى اردوكاهدن بعيدجه اولمق و كرك اكثريسى اناطولى امارات تركيه‌سنك غير منتظم عسا-كرندن عبارت بولنمق حسبيله ضعيفجه ديمك اولديغندن بوجهتك شويله بر تقويهٔ احتياطيه‌يه لزوم و احتياجى دخى آشكار ايدى .

نهایت اوله میه جغنـدن بونده کی ضروری سیاسـتلره قاتلانمـق دخی خاندان ولی نعمتمزه محبتـدن نشـأت ایلر بر وظیفـهٔ عبودیتدر ·

بوفسـادی کرك اسـکی وکرك یکی تاریخلر همان بوقدر یازوب ترکچی ویررلر · اسـبابنی تفصیلاتنی یازمغـه کیرشمزلر · انجق سلطان مراد حضرتلرینك شهزاده سـاوجی عاقبتنی قرهمان اوغلی علی بکـه صورت مخصوصه ده یازه‌رق خاتمهٔ نامه‌ده دخی « شهریار اولان کندی نفسندن غیره اعتماد قلمق جائز دکل ایمش · انشـاءالله بعد ذلك تدارك کامل برله غزوات رفیعة الدرجاته متوجه اولمق مقرردر · جناب نعم المأبدن مأمولدرکه تخت بختدن دور اولد یغمز اثنارده شیوهٔ اسلامیه‌یی منسی قلمیوب همـواره مراسم اعتضـاد و استظهـاری یرینه کتوروب هنکام رجعته‌دك بروضع اولنمیه‌که العیـاذبالله اعدای دینیـه موجب فرصت اوله · واحوال خیرمألکز اعلامندن تکاسل وتغافل ایتمیه‌سکزکه جانبکزدن واقف اولوب لـوازم خدمات تقـدیمنه اهتمـام قلنه » سوزلری یازلمش اولمسـنه دقت اولنور ایسه شهزاده ساوجی‌یی اغفال ایدن مفسدلرك ینه قرهمانیلر اولدیغنه عادتا شبهه قالمز · زیرا ساوجی بك یالکز کندی عقلنـه اویه‌رق بویله برحرکتده بولنمش اولسه ایدی قرهمان اوغلی علی بکی دخی بوصـورتله تهـدیده لزوم کورلمز ایدی · دیمك اولیورکه فسـادك داماد مشـار الیه فسـادی اولـدیغی اکلاشلمش ایسـه‌ده اکلامامزلغه اورمق دهـا زیاده مناسب کوریله‌رك شوصـورتله بررمزده بولنمـق ایله اکتفا اولنمشدر · بوظنمزی تأییدایدن شـیلردن بریسی دخی سلطـان مراد حضرتلری سفر شمـالی‌یه تکرار عزیمت

ایمدی ایکی طرف بوصورتله ترتیب صفوف ایلدکدن صکره محاربه‌یه بدأ اولنمشدرکه دشمنك ایلك صولتنه کوکس ویرنلر « ٥ » رقلی صدر اعظم علی پاشا فرقه‌لری ایله آره‌لرنده‌کی طوپلر اولمشدر · بعده محاربه صاغ وصول جناحلره دخی تعمیم ایده‌رك طوپلر تفنکلر ایله شدتلی آتشلر ایدلدکدن صکره او کیجه یاغمور یاغمش اولد. یغی حالده دخی یردن قالقان توزلر شمش تابانی اورته‌جك درجه‌یه واروب « قاوشمه‌دور. تشمه » لر ظهوره کلیور ایمش ·

نهایت دشمن برطور غالبیتله یایغره‌لر ایده. رك قلبکاه اردوی همایونه طوغری شدتلی بر هجوم ایلمش بوهجوم اوزرینه جناح یمیندن ییلدیرم بایزیدخان حضرتلری منتظم عزب و سپاهیلر ایله صوله طوغری چیخدیده‌رك دشمن اوزرینه یوکلمش ایشته بوزمان بالطه بالطه‌یه کرز کرزه قلیچ قلیجه خرتلاق خر. تلاغه برجنك برقیامت قوپوب کوزمز او کنده بولنان پلانك شوحرکت اوزرینه ارائه ایلمیه. جکی صورته نظراً دشمن احمال واثقالنی بر ا. قدیغی تپه اوزرینه طوغری رجعته مسارعت کوسترمش ایسه‌ده جناح یمین قوماندانی ییلد.

ایلدکلری زمان قرەمان اوغلنك آچیقدن آچیغه عصیان ایتمسیدرکه قریباً ذکر اولنەجقدر ۰

مورخ هامر اشبو ساوجی بك مسئلەسندە عثمانلی تاریخلرینی اصلا نظر دقت و اهمیتە المیەرق یالکز فرانزا و دوقه کبی یابانجی مورخلرك صورت حکایەلرینه بناءً وقعۀ مذکورەیی عثمانلی تاریخلرینه اوقدر مخالف یازیورکه نه عصیانی ایدن پرنسك اسمنده نه بابا اوغل محاربەسنك محل وقوعنده و نەده ایشك نتیجەسنده روایات عثمانیەیه هیچ مشابهتی اولمیوب ایش بسبتون بشقەلاشیور ۰ بناءً علیه بز بر عثمانلی محرری کبی ساوجی بك وقعەسنی بر منوال معروض یازوب بتوردکدن صکره هامرك حکایەسنی دخی ترجمه ایدەجکزکه قارئلرمز حکایەنك اودرلوسنی ده کورسونلر وایکی حکایه ارەسندەکی فرقی

کندیلری موازنه بیورسونلر ۰ مورخ مومی الیه استانبول ایمپراطوری ژان پالئولوغك اوروپا معاوننندن امیدکسەرك سلطان مرادحضرتلرینك توجهلرینه التجا ایتمش اولمق ایچون اوچنجی اوغلی تئودوری خدمت عسکریۀ پادشاهی‌یه ارسال ایلدیکنی یازدقدن صکره دیورکه :

« موره ده بعض یرلر قتنا کوزلرك وفاتی حسبیله ژان پالئولوغه انتقال ایتمك لازم کلدکده ایمپراطور اشبو اوغلی تئودوری اویرلرك ضبطنه کوندرمك ایچون کیرویه الدیرمش یدی ۰ بنه اوزمانلر ایمپراطور اوردونلنده بیوك اوغلی آندرونیکوسی باش وکیل کبی قوللانور ایکن وکالتدن انی عزل ایدرك بو منصبی اوزمانه قدر سلانیکده حکومت(معنویه) ایدن دیکر اوغلی مانوئله ویرمشیدی ۰ اندرونیکوس قزەرق باباسندن انتقامی

یرم بایزید قاچان دشمنك آرقەسنی براقدیغی کبی جناح یسار قوماندانی شهزاده یعقوب چلبی دخی هجوم ایدەرك دشمنی تعقیبه و شمال جهتندەکی بایرلر و طاغلر آرقەسنه طوغری تبعیده باشلامشلردر ۰

ایشته قوصوه ملحمۀ کبراسنك هامر بلانی اوزرنده تتبع و تدقیقندن صورت وقوع محاربه بووجهله آکلاشلمقده اولوب بعدالمحاربه اشبو واسع میدانك انسان نعشی ایله طولمش اولدیغی پك قولای تصور اولنه بیله جك شیلردندرکه بوحالده غالبیت عثمانیەنك پارلاقلغی

نەدرجەلرده موجب شکران ایسه صورت مدهشەسی متن تاریخمزده حکایه ایدیلن شهادت مرادیه قضیەسی دخی بنه اونسبتده سرشك حیرتی نثار ایتدیرەجك فاجعەلردندر ۰

—٥—

« نامۀ بایزید خان »

که جنتمکان سلطان مراد خان غازی حضرتلری قوصوه صحراسنده شهید اولوب شهزاده بیدیرم خان اول سفرده یرینه جلوس ایدرك بروجه‌خفی باباسی لساندن اوغورلق بروسه قاضیسنه کوندرمشدر :

قرارلشدیردی • ساوجی بکی کندی اخلا-
قنه موافق بولهرق آز زمانده ایکیسی اره-
سنده اتفاق پیدا اولدی • بونلرك ایکیسیده
زیادهسیله حکومت حریصی اولوب
پدرلری علیهنده نفرتلری مساوی ایدی •
سلطان مراد اناطولیده بر عصیانك دفعیله
مشغول اولوب ژان پالئولوغ دخی استا-
نبولده کندی صندالئ ایمپراطوریسی نصل
بر تهلکهده اولدیغنی خاطره بیله کتورما-
مکده اولدیغی بر زمانده ساوجی بك او
صرهده بتون روم ایلی عسکرینك قوما-
ندانلغی کندیسنده بولنمق حسبیله مقدمات
عصیانه باشلادیغی کبی اندرونیکوس دخی
پدری علیهنه عصیان ایتمش ایدی • سلطان
مراد بومدهش خبری النجه ایمپراطوری
بالذات حضورینه کلهرك اوغلنك حرکا-
تندن جواب ویرمکه مجبور ایلدی •
ایمپراطور کندیسی حقنده دخی شبهدن

دعوت ایتمش اولمامق ایچون سلطان
مرادك امرینه سرفرو ایلدیکه پادشاه
ایمپراطوره درحال عاصی پرنسلر اوزرینه
واروب اخذ وکرفتله کوزلرینی اویمغی
اراده ایلمشیدی • سلطان مراد دخی
سریعاً روم ایلیه کچهرك استانبول
جوارنده اردوسنی قوردی • اوجوارده
بر یرده جوشقون سیلدن متحصل دره
کنارنده دخی ایکی عاصی پرنس کندی
اردولرینی قورمشلر ایدی • کیجه وقتی
پادشاه حضرتلری آت ایله درهیی کچهرك
شهزاده معیتنده بولنان عسکره دیك سس
ایله وظیفهٔ اطاعتی اخطار ایلدکده اوزمانه
قدر هر محاربهده کندیلرینه قوماندا ایدن
او صدای شاهانهیی ایشیدن ساوجی بك
عسکرلرندن برچوقلری درحال پادشاه
طرفنه اطاعت ایلدیلر • بونك اوزرینه
ساوجی بك یاننده قالان عسکر وروه

« تیمنابذکره الاعلی ولهالاسماء الحسنی
﴿قل اللهم مالك الملك تؤتی الملك من تشاء
وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل
من تشاء بیدك الخیر انك علی کل شیء قدیر﴾
حمد بی غایه و شکر بی نهایه اول کریم
وهاب ومفتح ابواب وغالب علی الاطلاق
ورازق خلیقهٔ افاق جنابنه لایق وسزا-
درکه لوای سعادت انتمای سلاطین اسلام مدا-
ری طراز صبح جهان افروزکبی مشارقدن
مغاربه مطرز ومعلا قیلوب وسنجاق مهر در-
خشانی اوج رفعت وفروزیدن اباعدواقاربه

ارسال والقا ایدوب عساکر انجم مأثر سپهر
مقادر اهل دینك مطاعن رماح وسهام شهاب
ارتسامنی اعدای شیاطین نهاد رجوم مجنون
برق خاطف ماندی تخت شیوعی دبور ار-
دهروان و بران ایلدی واجساد آتشی نژاد
عندهٔ عبدهٔ اصنام کفار خاکسار جمیعتلر
خذلهم الله ودمرهم اوزرلرینه جهادی ار-
باب اسلامه فرض ولازم قیلدی ومعرکهٔ قتالده
ضرب و حرب ایدوب ﴿یقاتلون فی
سبیل الله فیقتلون و یقتلون وعداً علیه حقا
فی التوریة والانجیل والقرآن﴾ مضمون

بكزاده‌لرندن كنديسيله اتفـاق ايدن آدملر
ايله ديمتوقه‌يه فرار ايدرك سلطـان مراد
دخی ارقه‌لرى صره ديمتوقه‌يی محـاصره
وآجلق ايله محافظلرينی تسليمه اجبار ايتمكله
هرنه‌قدر بو تسليمك شرائطنه مغاير دوشه‌.
جك ايسه‌ده ايمپراطوره و يرمش اولديغی
وعداوزرينه پادشاه غضبنك اوغمنك كوز.
لرينه ميل چكديروب بعده باشنی دخی كسدير.
مشدر . روم بكزاده‌لرينه كانجه : سلطان
مراد بونلری كاملاً حضورينه جلب ايدرك
بعده قلعه ديواری اوزرندن مريچ نهرينه
آتللرينی امرايلمشيدی . نهركنـارينه
قورديغی چادرلرده بو مـدهش سيـاستی
تماشـا ايليور وايكيشر ايكيشر و ياخود
اوچر اوچر يكديكرينـه باغـلی اولان
بيچـاره اسـيرلرك نصل برسرعتـله نهره
باتوب بوغـولدقرينی تماشـادن ذوق
اليورايدی . اواره‌لق اردوكاه ايچنـدن
برطوشان چيقدرق كنديسنی تعقيب ايلين
كوپكلردن كوچ حال ايله ياقه‌يی قورتار.
ديغنی كورنجـه تبسم ايدرك طوشـانك
فرارينی اشكنجه كورن روملرك مسكنتلرينه
بالتشبيـه اكلنيـور ايدی . بو حركات
ظالمانه‌سنی مرتبهٔ كاله وارديرمق ايچـون
سلطان مراد روملردن كيملر شـهزاده ايله
اتفاق ايتمشلر ايسه بابالرينی احضار ايدرك
اوغللرينی كنـدی اللريله بوغازلاملرينی
امرايلـدی . بتـون بابالر بوامری اجرا
ايتـديلر . يالكز ايكی بابا اجرا ايتمـامكله
كندی باشلری دخی كسيلدی . سلطـان
مراد تماماً انتقام الدقدن صكره ايمپراطوره
دخی اوغـلنی ساوجی بكك جزالنـديغی
كبی مجـازات ايتمسی امرينی كوندردی .
ايمپراطور وعدينه صداقتله برابر پادشـا.
هدن خوف ايتمكله آندرونيكوسـك كوز.
لرينه قيزار سركه دوكديردی . پادشـاه

سعادت مشحوننه مظهر دوشنلری ❊ من
غزا غزوة فی سبيل الله ادی الی الله جميع
طاعته ❊ حديث شريفيله مغتنم ايدوب
❊ الذين آمنوا وهاجروا وجاهدوا فی
سبيل الله باموالهم وانفسهم اعظم درجة عند.
الله و اولئك هم الفائزون يبشرهم ربهم
برحمة منه ورضوان وجنات لهم فيها نعيم
مقيم خالدين فيها ابداً ان الله عنده اجر عظيم ❊
آيت كريمه‌سـيله درجات عظيمـه‌يه فائز
قيلوب وفی سبيل الله شهيد اولنلره اشارت پر
بشارت حديث شريف حضرت رسالت.
❊ لا يجد شهيداً من الم القتل الا كمس
القرصة ❊ مهولندن امنيت واستراء
حت نصيب ايليوب و فرمان حيابخش
❊ ولا تحسبن الذين قتلوا فی سبيل الله امو
اتا بل احياء عند ربهم يرزقون فرحين بما
آتيهم الله من فضله ❊ تحقيقندن عمر ابدی و
بقای سرمدی مرزوق ايدوب ❊ من قاتل
ليكون كلمة الله هی العليا حرمه الله علی النار ❊
حديث منيفی اوزره برات برائت عذاب

بو صورتله امر ینك اجراسندن ممنون قالەرق هر نه قدر پرنس بالکلیه کور اولمامش ایسەده او قدر ینه ایلیشیك ایتمدی . یالکز ایمپراطورك وفاتندن صکره یرینه ایکنجی اوغلی مانوئلك جلوسی شرطنی قبول ایتدیرمکله بالاکتفا برارالق ایکی حکمداری تهلکەده براقمش اولان فساده نهایت ویرلمش اولدی »

ایشته هامرك حکایەسی بو صورتده درکه تواریخ عثمانیەنك روایتندن بالکلیه بشقه وتصویر خیال درجەسنده مبالغه‌کارانه اولدیغندن طرفمزدن تنقیده حاجت کورلمدی .

اشبو ٧٨٧ سنەسنی برسنهٔ ماتم حالنه قویان شو ساوجی بك مسئلەسی قلب پاك مراد غازی‌یی نه‌قدر مکدر ایتمش ایسه ینه بوسنه صوفیه قلعەسنك غایت تحف برصورتله فتحی دخی قلوبدن غموم وهمومی تمامیله دفعه کفایت ایده بیلەجك احوالدن کورلمشدر . بوفتح عظیمده مسئلەنك اصل جان الەجق یری برطاقم مورخین میاننده از چوق اختلافلر ایله مصالحه چویرلمش وحالبوکه حقیقت حال اندن عبارت اولدیغی محقق اولمسه مسئلەنك حد ذاتنده برماصالدن تفریق دخی پك کوج بولنمش اولدیغندن بز بو مادەیی دخی فریدون بك منشاتنده مندرج اوراق میاننده اینجه بلبان طرفندن خاکپای شاهانه‌یه تقدیم اولنمش عریضه صورتنده حکایه اولندیغی وجهله یازمغی ترجیح ایلمشزدر .

لالا شاهین پاشا مقدمجه صوفیه حوالیسنه دفعاتله آقینلر ایدرك هر طرفی اوروب قیرمش یاقوب یاندیرمش ایسەده نفس صوفیه شهرینك جسامتی ونفوسنك کثرتی حسبیله فتحی میسر اوله‌میوب اینجه بلبان بك بورانك بهمه‌حال ضبطی ایچون چارەلر

- جحیم احسان بیوردی . لهذا اقضی قضاة المسلمین اولی ولاة الموحدین حجة الحق علی الخلق اجمعین وارث علوم الانبیاء والمرسلین المختص بمزید عنایة الملك المعین الحاکم العدل بقضاء بروسه دامت فضائله کما طابت شمائله توقیع رفیع همایون واصل اولیجق معلوم اوله‌که سنه احدی وتسعین وسبعمائه شعبانك اون‌دردی واقع اولان دوشنبه کونی قوس‌اوه صحراسنده کفار خاکسار ایله معرکهٔ غزاده صفوف قتال مهیا قیلنوب اغازنده ایکن کفرهٔ فجره جانبندن نوعا تعویق ملاحظه اولنمغله الخیر مااختاره‌الله اوزره توقف اولنوب لکن طرفیندن قراولار چیقوب غفلت اوزره اولمامغله جانبیندن اینجه بلبان شیرژیان وببرغران کبی اول‌خنازیرك قراولنه طوقنوب وایکی اوچ نفر یراردلری کسیلان باشلرله مغرب نمازینه قریب ایدی‌که رکاب همایون اوکنه الی بغلو ایرشدیروب تنکونسار قندقدن صکره خبرالندی‌که احزاب مشرکین علیهم لعائن‌الله والملائکة والناس اجمعین اسلام عسکرینه شبیخون تدارکنی کورمشکن یورکیل‌نام بان بی‌ایمان شاید حاضر

تدبیرلر دوشونمکده بولنمش ایدی . بوتدبیرلر میاننده اوزونجه سوندك اسمنده وطوغانجیلر صنفندن بر نفر کویا ارتداد ایله دشمنه دخالت ایتمش طرزنده اوله‌رق صوفیه‌یه دخالت ایدوب موقع مذکور یکی اولان یانوقدبان دخی طوغانجینك ارتدادینه جداً ایناتمش ومرقومك صید وشکار امورنده‌کی معلومات ومهارتنه مبنی کندیسنی طوغانجی باشی نصب وتعیین ایلمش ایدی .

بو صورتله حصوله کلان امنیت اوزرینه ٧٨٧ سنهٔ هجریه‌سی صفرالخیری اواسطنده بر کون هوا معتدل اوله‌رق صوفیه قوماندانی اوزونجه سوندك دخی برابرنده اوله‌رق صید وشکاره چیقوب ظهور ایدن بر صیدی تعقیباً یالکز ایکیسی تاتار پازاری یولنه طوغری بر خیلی ایلرولەمشلر و خدم وحشمدن تباعد ایتمشلر . حالبوکه اقشام دخی تقرب ایلدیکندن صوفیه‌یه عودت ممکن اوله‌مینجه عثمانلی حدودینه قریب اولان بر قریه‌یه کلمشلر اوزمان طوغانجی باشی اتندن اینه‌رك «رخصتکزله کویه واروب ترکلردن براز یم ویه‌جك کتوره‌یم » دیه افندیسندن اذن الوب کویه کیتمش و بو حالده قوماندان دخی بالطبع آتندن اینمش .

قوجه سوندك کویه واردقده دلی بلبان ایله احمد غازی نامنده ایکی دلاوره راست کلوب صوفیه قوماندانك شوراده یقیننده اولدیغنی و صورت دردستنی اکلاتمش ولزومی اولان مأکولات ومشروباتی اله‌رق افندیسنك یاننه عودت ایتمش فقط بیچاره قوماندانه « ترکلر بزم بوراده اولدیغمزی اکلادیلر » دیوب‌ده حریف قورقه‌رق « امان او یله ایسه بنی نصل خلاص ایده‌جکسك ؟ » دینجه اوزونجه سوندك « سنی بعض اثوابه صاروب

شکاریمزی کیجه ایله قاچروب الدن چیقاره‌وز دیو کبر وعجبله توقف ایتدیرمش و بو خصوصك اصغاسندن ﴿عسی ان تکرهوا شیئاً وهو خیرلکم﴾ فحواسیله قلوب مؤمنینه نوعا تسلی بولنلوب وبالجمله نماز ونیاز قلنوب درکاه کریم کارسازدن استدعای فتح وظفر اولنوب اجابتی امیدیله او کیجه صبحه دك برکسنه اقدام اقدامی رکاب اهتمامدن آیرمیوب دیده‌یه خواب غفلت حرام وحسام خون آشام فرق فرق اعدانك قطعنه نیامندن خارج بی صبر وارام ایدی که مادر ایام الهیل حبلی منطوقه‌سی اوزره بر التون باشلو عنصر لطیف تولید ایدوب آباء افلاك اسم پاکنی مهر بلند اختر وخورشید برج ظفر اطلاق ایدوب ودوکلی لشکر اسلام فریضهٔ صبحدن صکره پیاده وسوار اعلام نصرت نکارك یمین و یسارنده الای الای وفوج فوج وفرقه فرقه ایریشوب آداب خضوع وانقیادله حاضر اولوب طوردیلر وترتیب صفوفه شروع قیلنوب صاغ قولده فرزند ارجمند دولتیار وقائمقام سلطنت شعار المؤید من عند الله الملك المنان اوغلم یلدیرم بایزید خان اداه الله تعالی ایدە عزه واقباله تعیین

و باغـلایوب اورمان ایچنه صـاقلارم
وكندیم ایكی باركیر ایله قوشوب صوفیه یه
كیدرك عسكر كتورر سنی خلاص ایلرم »
دیمسیله افندیسی دخی بو رأیی تصویب ایلمش .

طوغانجی باشی ایسه حریفی صاروب
صارمالایه‌رق اورمانده صاقلادقدن صكره
طوغریجه عثمانلی كوینه كلمش دلی بلبان ایله
احمد غازی یی الوب افندیسنك بولندیغی
یره كتورمش و اوراده « تركار بنی ده طو-
تدیلر » دیه بر تلاش ایله حالا سترخدعه
ایدرك بلبان و احمد صوفیه قوماندانی اخذ
وكرفت ایله صوفیه یه كتورمشلر و صوفیه
خلقی كندی بكلرینك بو صورتله تركلر النه
دوشدیكنی كورنجه ارتق مقاومته مجـال
بوله میه‌رق مملكتی ده تسلیم ایتمشلركه بو فتح
جلیلدن صكره صوفیه شهرینك سوری
هدم اولنه‌رق بر موقع عسكری اولمق

اهمیتی ازاله ایدلمش ایسه ده بعدما صربستان
و بوسنه و مجـارستان اوزرینـه ایدیلان
سفرلر ایچون صوفیه دپوی و اس الحركات
اتخاذ قلنمشدر .

اینجه بلبـان بك غازی اورخانه كو-
ندردیكی عربضه ده كیفیتی بو صورتده یازوب
مرقوم طوغانجی سونده‌كه رعایتلر ایدلدیكنی
و قوماندانك درزنجیر اوله‌رق ارسال اولند-
یغنی و كندیسنك ایسه ینه طوغانجی دلالتیله
صـوفیه اوزرینه الغار ایدوب بالفتح نام
نامیٔ حضرت پادشـاهی یه خطبه اوقوتد-
یغنی عرض ایتمكده‌در .

بو موفقیت غریبه سلطان مراد حضر-
تلرینی اولقدر ممنون ایتمشكه اینجه بلبـان
بكه یازیلان نامهٔ همـایونده « یوزك آغ او-
لسـون برخـوردار اوله‌سن » دیه ابراز
محظوظیتله برابر صوفیه‌نك والیلكی دخی
كندیسنه توجیه اولندیغی و مرقوم سونده‌كه

قلنوب و اندن اشاغه امیر الامراء الكرام روم
ایلی بكلربكیسی تمرطاش پاشـا دام اقباله
و امراء كرامدن اورنوس بك و اینجه بلبان
و طورجه بلبان و لالا شـاهین و عیسی بك
و یخشی بك و مستجاب صو باشی و صول قو-
لده فرزند سعادتمند عالیمقدار اوغلم یعقوب بك
طال بقاه مقرر قلنوب و انك یانجه امیر الامراء
الكرام اناطولی بكلربكیسی صاروجه پاشا
قرمانك قوشندی لشكریله و قسطمونی و حمید
و منتشا و تكه بك زاده‌لری و كرمیان سپا-
هیلریله و ایندبك صو باشی و قره مقبل طو-

روب و ذات همایونم جسدده روح كبی قلب
سپاهه كیروب و وزیر لانظیر علی پاشا یسر الله
له مایشاء مقدمة الجیش مراسمنی یرینه كتور-
مكه تقبل ایدوب علی و ارشهامت میدانده
سبقتی اختیار ایدوب مهیـا ایدی و یكیچری
اغاسی محمد اغا عرصهٔ شطرنجده شاه اوكنده
پیاده طوررگبی برینی بكلیوب فرزین بندلك
منصو بـه‌سنه استحكام ویروب و ایكی بیك نفر
تیر اندازلر دخی طوس و اشكبوس جنكنده معادل
قبضهٔ كماندن پنجه‌لرین منفك ایتمیوب خدنك جان
ستانی دشمنه حواله ایتمك اوزره طوررلر .

زعامت و برلدیکی و غازی احمده یکیت باشیلغی توجیه اولندیغی بالتبشیر بلبان بکك کندیسنه بر اعلا آت وایکی قطعه خلعت دخی احسان اولنمشدر .

٧٨٨ سنه‌سنده ذات شاهانه بروسه‌دن ادرنه‌یه کچه‌رك وزیر اعظم خلیل پاشایی رودوپ نواحیسنك اکمال فتحنه مأمور ایلدی . معلومدرکه اشبو مواقع منیعه‌نك مقدمات فتح و تسخیرنه اولجه دخی خلیل پاشا مأمور اولوب سیروز طرفلرینك فتحیله آثار موفقیاتنی دخی کوسترمشدر . چه فائده‌که سلطان اورخان وسلطان مراد کبی مدتلری مدید ایکی پادشاه زمانده خدمت ایدرك سنی یوز راده‌سنه وارمش اولان اول وزیر پیر یکیجه قصبه‌سنه وصول بولدقده ارتحال دار بقا ایلمکله پادشاه حضرتلری زیاده‌سیله غمناك اولمشلردر . قره خلیل « چندرلی » نامنی کندی خاندانك عنوان مفخرتی عد ایدرك عباسیلرك برامکه‌سی کبی بزده دخی چندرلیلر بابادن اولاده انتقال ایتمك صورتیله دولت علیهٔ عثمانیه ایچون بر خاندان صدارت صورتنی المشلر وتا استانبول فتحنه کلنجه‌یه قدر صدراعظملر هپ بوخانداندن انتخاب وتعیین بیورلشلردر .

خلیل پاشا وزیر اعظم اولدقلری زمان اسمی « خیرالدین پاشا » صورتنه تحویل اولنمش ایسه‌ده تواریخده بواسم ساده‌جه « قره‌خلیل » درجه‌سنده شهرت بوله‌مامشدر . غازی اورخان زماننده‌کی قاضیعسکرلکندن و ازنیق قاضیلغی وصکره‌کی اصل قاضیعسکرلکندن ماعدا یالکز صدارتی اون‌سکز سنه سورمشدر . بعض تاریخلرده خدمت دولت علیه‌یه ایلك دخولی ٧٢٩ سنه‌سی اولمق اوزره مقید بولندیغندن عندالحساب مدت خد-

---

دیکه مقابله‌دن دخی مادة الفساد اولان لاس اوغلی ارغون لعین و یلق اوغلی دیلان ملعونی و بوسنه قرالی ولوید اوغلی و افلاق وانکروس و بلغار و ارنبود وچه وله بانلرینی جناحین مکسورینه الوب بویدی باشلو کفار خاکسارك باشبوغلریله یدی باشلو اژدرها کبی زمرهٔ اسلام قصدینه باش برکدوب جمله آهن پوش وتیغ بردوش بربر حرکته کلوب آهنك جنك وجدال و آغاز حرب وقتال ایلدیلر . درحال بوجانبدن آتش غیرت اشتعال بولوب اولا وزیراعظم علی پاشا میدانه آت صالوب کفرهٔ فجره‌دن شبخون تدبیرینی منع ایدوب قراوللری اولان یورکیل لعینله جنك وجدال ایتدیکنده بعنایة الله تعالی ملعون مزبورك باشن کسوب رکاب همایون اوکنه سرنکون براقدقده اعلام نصرت انجام فتح وظفر اهتزازایله خرامه باشلیوب و بربر کوس حربی ونقاره وطبل چالنوب و بوری وسورنا صداسی فلك اطلسه پیوسته اولوب صاغ وصولدن صواش واوغراشه باشلنوب وطوپ وتفنکلر آتیلوب هواتیر پراندن نهان وزمین خون

متلری التی سنه یه بالغ اولیوردیمکدر ٠

مشارالیه صدر اعظم ایکن اوغلی علی افندی دخی قاضی عسکر ایدی ٠ صدر اعظم مشارالیهك وفاتنی متعاقب اوغلنه پاشالق عنوانیله وزارت عظمی مسندی توجیه بیورلدیغندن سریعاً رودوپ اوزرینه واروب کرك اردوی همایونی وکرك پدرینك مخلفاتنی ید اداره وضبطنه المسی فرمان بیورلدی ٠

اشبو ٧٨٨ سنه سی قره خلیلك وفاتندن زیاده قرمان اوغلی خبیثنك عصیانیله مشهوردر ٠

حضرت پادشاه ساوجی بکك عاقبت حالی شاید علی بکك نظر انتباهنی آچمشدر دیه اشبو رودوب فتوحاتنی کمال اطمئنان بال ایله ترتیب ایلمش ایسه ده ذاتاً ساوجی بکی دخی اغفال ایدن کندیسی اولدیغنه بزجه هیچ شبهه ایدیله میان قرمان اوغلی علی بك روم ایلی طرفنجه پادشاهك اشبو مشغولیت حربیه سنی فرصت عد ایدرك آچیقدن آچیغه اعلان ملعنته دخی جرأت ایلدی ٠

فریدون بك منشأتنده مندرج اولان اوراق مهمه بو وقعه یی برچوق تاریخلرده قیدسزلق واهمیتسزلك ایله ترك ایدیلان تفصیلات وتوضیحات لازمه سیله ایضاح ایلدکلرندن بر ایضاحات مذکوره یی دخی نظر دقته العرق بروجه آتی حکایهٔ حال ایلیورز ٠

قرمان اوغلی علی بکك اعلان فساد دینی حضرت پادشاهه ایلك خبر ویرن سیدی شهر حاکمی محمود بکدر ٠ یازدیغی عریضه ده « عزم غزا ایچون روم ایلنه عبور قلندقدن صکره قرمان اوغلی علی بك اوزریمزه آقین ایدوب دولتلو خداوندکار کامکارك حمید ایلی حاکمی حسین بکدن صا-

یلاندن رنك ارغوان ماننده اولوب کثرت غباردن شمس تابان کورنمیوب هر یکادن قاوشمه ودورتشمه ظهور بولوب آخر الامر کافرك الای نکبت نماسی غلبه شکلنده قلب همایونه هجوم قلمشیکن اوغلم یمین الدولة یلدرم خان دام ایام عمره واقباله اطرافنده اولان عساکر منصوره ایله مدافعه لرینه اقدام تام واهتمام تمام مبذول و مصروف قیلوب سیل روان ودریای بیکران کبی اوزر-لرینه یوریش ایتمکله رجع القهقری حزب اعدانك یوزی عکسنه دونوب ولاس اوغلو دینلان شر الناسك باشی کسیلوب سنجاق منکوسی وبیراق مکسوریله سم سمند ستمنده خاکسار براغیلوب وعبرة لاولی الابصار نوك سنانه طاقیلوب انك قتلی اشتهار بولیجق توابع شیطنت مأثری ﴿ کأنهم حمر مستنفرة فرت من قسورة ﴾ مشارالیه اوغلمك سطوت قهر قهرمانیسندن متفرق و پریشان ومنکسر و گریزان اولوب اولیای دولت منصور واعدای حضرت مقهور اولدیلر ٠ ﴿ الحمد لله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله ﴾ بو بابده لسان دل و

تون الدقلری بك شـهری و سیدی شهری و یالواج و قره‌اغاجی توابع و لواحقیـله غارت و یغما ایدوب و هرچنـدکه منعی ایچون ادم کوندریلوب ملایمت اولنـدی مذکور خشـونتنه جوب و یروب بز بو یرلری خـداوندکار اعظمدن مقدم صاتون الش ایدك دیمش و بالاخره قرا ولیله بر دفعه اللشـوب و النـان باش و دیل بو بنده‌لرینك قپوجی باشیسی حسـن قوللریله رکاب همایونلرینـه ارسـال اولندی باقی فرمان دولتـلو خداوندکار اعظمك امر شریفلرینه منوط و مربوطدر » دیمش ایدی .

بو خـبر دهشت اثر جناب پادشـاهه « برغورت » یورتنـده (بورغاس اوللی) و صـل اولـه‌رق درحال عاصیٔ مرقومك تأدیبنه عزم همایون شرف واقع اولدیسه‌ده بو صره‌دده مصر سلطانی طرفندن غایت دوستانه نه برنامه و هدایای وافره ایله برایلچی کلـدی. یکنـدن انك حقندکی معاملات رسمیـه‌نك ایفسنه قـدر ایلك تدبیر اولنق اوزره عموم اناطولی قاضیلرینـه برفرمان یزلـدی و بو فرمانده « حالا نهضت همـایون غزای غرا اوزره ایکن قرمان اوغلی علی هتك پردهٔ قرابت ورفع حجاب دوانست ایدوب الحق کافتده تبـدیل قمق اوزره حمیـد ایلی حاکمی حسین بکدن ابتیاع شرعی ایله صاتون الدیغی بلاد و نواحی بی عنفاً کلوب غارت و یغمـا و تملك و استیلا اوضـاعن ظاهر و باهر ایلمش و بو خصـوص پایهٔ سریر عالم مصیرمه عرض اولندقده علماء انام عالیمقام ابقـهم الله الی یوم القیـاد حضرتلرینك فتوای شرعیه‌لری موجبنجه سبیل جهاددن مذکور اهل فسادك دفعنه معاودت اولنوب انشـاالله ایرشمك اوزره‌یز کرکـدرکه هر بریکز واقف حال اولوب و سـوز صات

جان و ناطقهٔ محمدت بیان سـپاس و شکرانه مداومت کوستروب بولداشلقده بولنان وضیع و شریفه بوللو بولنجه رعایتلر قیلنوب شهدای مسلمین رحمة الله علیهم اجمعین حقلرینه تسلیم اولنمغله ملائکهٔ اعلای علیین دن ﴿ ادخلوها بسلام آمنین ﴾ خطاب مسرت آیینیله فردوس برینه دعوت اولنوب ﴿ خالدین فیها ابدا ﴾ خلعتیله سرافراز ﴿ لهم فیها نعیم مقیم ﴾ نعمتیله مغتنم و ممتاز اولدیلر و برقاچ کون اول منازل متبرکه‌ده اقامت اولنوب اسارای اعدا وغنایم بی انتهـا کاملاً جمع وتقسیم اولنوب و اوتاغ همایونه عودته اتخاذ قیلنوب تخت بختنه توجه اولنـدقده بو فتح نامهٔ همـایون یازیلوب ارسـال اولندی . کرکدرکه وصول بولدقده مراسم بشارت قانون قدیم اوزره یرینـه کتوریلوب عمدة الاقران سنان چاوش زید قدره ایله اطراف واکنافه اخبار مسرت آثاری شایع ایدوب دوام دولت ابد پیوندم ادعیه‌سـنه اشتغال کوسترهسز و بوندن غیری انده خاصه خرج امینیله کوریله‌جك مهمات میری ایچون حکم شریفم درکیسه کوندرلشدر . اوقویوب

ایچون نزول و ذخائری منازل معینه یه بر بر جمع ایتدیروب حاضر و مهیا قیله سز که مضا- یقه چکلمیه » اوامریله اناطولی قاضی و حا- کملری ایقاظ و ارشاد بیورلدی .

مصردن کلان ایلچی حضرت پادشاهه او قدر الفاظ تعظیمیه یازیلی بر نامه کتورمش ایدی که بو نامه ذات شاهانه یه « سلطان الغزاة والمجاهدین » عنوانی و یریله رك دها نیجه نیجه القاب و عنوانلر ایله زمانك اك بیوك پادشاهی اولدیغی تسلیم قلنمش و بالخاصه خدمت مقدسهٔ غزا و جهادی مدح اولنه رق « آه نه اولیدی بن ده انلرك معیتلرنده بولنوب ده فوز عظیم ایله متفوز اولیدم » دینلمشدر . کوندریلان هدایا دخی غایت کرانبها امتعه- دن ماعدا جنك ایچون صورت مخصوصه- ده تربیه اولنمش بر خیلی آتلر و مکلف قلیچلردن عبارت ایدی . سلطان مراد حضرتلری دخی غایت پادشاهانه و خسروا نه تکریمات ایله ایلچی یی بالاعزاز نامه- سنه جواب و هدایاسنه مقابله ایدرك اعاده بیورمشلردر .

قرهمان اوغلی علی بك ذات شاهانه نك کندی اوزرینه و قوعبوله جق حرکتی نه قدر شدید اوله جغنه بسبللی ورود همـا- یونك تأخرندن انتقال ایتمش اولملیدرکه درحال ذات شاهانه یه مختصر و فارسی العباره بر عریضه یازارق القاب متقدمه دن صکره « حمید حاکمی حسین بك یالواج و قره اغاج کو یلرندن بعضلرینی بو جانبه فروخت ایله اول نواحینك باقیسنی بك شهری و سیدی شهریله برابر جانب نعم المأبه فروخت ایتمش ایدی . بندکان حضرت خدا- وندکاری و خصوصا محمود بك بو جانبك املاکنی دخی تصرف ایلدیکندن هرچند املاك مذکورهنك ضبطنی اعلام ایلدك ایسه ده قبول ایتمدی . نهایت ایش

کمال بصیرت اوزره تدارك کوره سز . شویله بیله سز علامت شریفه اعتماد قیله سز . تحریراً فی اواسط شهر شعبان المعظم سنه احدی و تسعین و سبعمائه »

بیورت قوس اوه

*
* *

« فرمان همایون »

که جنتمکان سلطان مراد خان غازی حضرتلرینك شهادتلری و یعقوب چلبینك فداسیله ایکیسنك نعش رحمت نقشلرینك کو ندرلدیکنی مبین یلدیرم بایزید خان حضرتلری طرفندن بروسه قاضیسیله خاصه خرج امینی سلیمان بکه اصدار و ارسال بیورلمشدر :

اقضی قضاة المسلمین اولی ولاة الموحدین معدن الفضل و الیقین حجة الحق علی الخلق اجمعین وارث علوم الانبیاء و المرسلین المختص بانواع مواهب الله الملك المعین مولانا بروسه قا- ضیسی زید فضله و قدوة المعتمدین و زبدة المؤتمنین زین الحاج الحرمین قضاء مزبورده خاصه خرج امینی سلیمان بك دام عزه توقیع رفیع همایونم واصل اولیجق معلوممز اوله که بتقدیر الله تعالی قوس اوه ده واقع اولان

براز منازعه‌یه منجر اولدی · حالبوکه شمدی فتنه‌یی بیوتدی · خلاف واقعی عرض ایدرك بحر غیرتی غضبله تموجه کتوردیلر · نه دیه‌یم ؟ احوال بوشیوه اوزرنده‌در · اما اراده بعض اموال تلف اولدیسه تضمینی قبول ایدرز · تضميناتنی اصحابنه ایصال ایلرز · تاکه چوق غوغایه و حسابسز فتنه‌یه سبب اولمسون · والله العظیم احوال بویله ایدی والامر اعلی » دیمش ایسه‌ده « قره‌مانك قیونی صکره چیقر و یونی » ضرب مثلنك مصدری اولان اوخبیثك سوزینه اعتماد اولنمیه‌رق پادشاه حضرتلری جمع ایلدیکی عسکر ایله وجانبه شتاب ایلدیلر · بوندن ماعدا روم ایلی بکلربکی تیمورطاش بکه دخی روم ایلی عسکرینك احضاری فرمان بیورلمغله تیمورطاش بك معیتنده‌کی اردودن ماعدا قبول تبعیت ایتمش ولان ضرب قرالندن

دخی خواجه سعدالدینك « ایکی بیك جبه‌پوش کافر جنك جوی پرخروش » دیه قیدایلدیکی وجهله ایکی بیك عسکر الهرق روم ایلی اردوسیه کلدیلر · اردوی همایون کوتاهیه‌ده جمع اولدی بعده اوردن قالقیلوب قره‌مان حدودینه واردی · قره‌مان اوغلی بو خبری آلنجه هب خدعه کارلغی الدن براقیه‌رق امراسیله بالمشاوره عذر دیله‌مك ایچون نزد پادشاهه برهیئت مبعوثه کوندرمکه وعذر قبول اولنور ایسه فبها قبول اولنمدیغی صورتده هیچ اولماز ایسه اردوی همایونك احوالی اوکرنلمش اولمق اوزره استفاده ایدلمکه قرار ویردیلر · انجق وروده ایدن ایلچیلری وزرینه کیفیت طرف پادشاهیدن استشارهٔ وزرا وامرایه حواله ایدلدکده اوقدر ایمان غلیظه‌یی ایاقلر التنه المش بولنان خبیثك ندامت جملیسنه قولاق ویرلمسی وزیر توجه

فتح وظفردن صکره سعید الحیات شهید الممات بابام سلطان مراد خان طاب ثراه و جعل الجنة مثواه کوردکلری واقعهٔ شریفه‌اوزره شهادت رجا ایدر ایکن اتفاق کمال سختله معرکهٔ قتالدن اوتاق کردون نطاقه داخل اولوب مغلوب و منکوب اولان بانلرینك بعضیلرینك بغی کمیلوب تمنای سعادتندلر ینه نکونسار براغوب و بعضیلری دخی دست بسته و بازو شکسته دل طوتیلوب فرح ونشاط اوزره ایکن نکاه میلوش قوپیلك دیمکله معروف برکافر پلید یزیدکه حیله ایله بن مسکینی اولدم دیو غزات رفیع الدرجاتك برینه اسارت ایدوب جنب سلطنت مصیرینه یوز سوردك اوزره وارمغی استدعا ایتمکله لعین مزبوری ترحم ایلتدی کلرنده پابوس دولتمآنوسلرینه مقارن اولدیغی اثناده یکنده کیزلدیکی خنجر زهرآلودی‌یی تحاشی اول عنصر لطیفه حواله ایدوب زخم کزنده ایرشدرمکله شربت شهادتی نوش قیلوب ﴿ اولئك مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین ﴾ زمره‌سنه داخل اولوب مرغ روح برفتوح

اولمپیا اویونلری

اللری باغلی پهلوانلرك مبارزه سی اولوب
وری بربرینی پنجه لری ایله طوتمقسزین یكمك
مطلوبدر

عادی پهلوانلرك مصادمه سی اولوب دیكر
پهلوانلر ایله برابر برمرمر قدیمدن عیناًقوپیه
ایدلمشدر

طاشدن یاپلمش بركره نی مسافات بعیده یه
قدر آتمق یاریشنی اجرا ایدن اویونجینك
وضعی.

آتلامه اویونی كه دیكر جهتده كی اویونجینك
رسمیله برابر براسكی مرمردن قوپیه
ایدلمشدر

ولمپیا اویونلری

معدنی چنبرلری یووارلامق صورتیله مسابقه ایدن اویونجی

اغاجدن معمول طوپی چلمك صورتیله مصارعه ایدن اویونجی

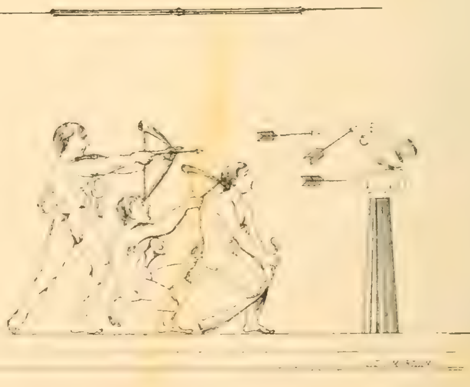

اوق آتمسی یاریشلری که مسافه دن زیاده هدفك کوزی غاغاسی فلانی کبی برعضو معیننی اورمق مطلوب ایدی

عمى بعض طرفندن رأى [illegible] زحمتى
چکمیوب قونیه وزرینه حرکت ایدی .

قرەمان اوغلی قونیه‌یی تخلیه‌دن و
قوت عسکریه‌سنی جمعدن ماعدا طورغودلی
و تکه‌لو و [illegible] و [illegible] و
وارصاق طوائفیله دخی اتفاق ایلدیکندن
قونیه پیشکاهنده عظیم بر جمعیت حشرات
تشکیل ایلمش ایدی .

سلطان مراد حضرتلرینك بعض
حکام متجاوره‌یه یازدیغی فتحنامه‌ده ایضاح
وتفصیل بیوردقلری وجهله ۷۸۸ سنه‌سی
شوالنك یکرمی بشنجی چهارشنبه کونی
قونیه‌یه ایکی ساعت مسافه‌ده تلاقی صفوفین
واقع اولوب مشیر اکرم وزیر اعظم
علی پاشا مقدمة الجیش تعیین قلنمش
ایدی . قرەمان اوغلی مقاتله‌یه باشلایوب
اردوسنك صاغ وصول جناحلرینی بالاده
ذکری سبق ایدن عشایر خلقیله بالتحکیم
وزیر اعظم فرقه‌سیله شدتلی بر چارپشدقدن
صکره نوبت حمله تیمور طاش پاشایه کلد.
اکده صاغ طرفدن مشار الیه وصول طر-
فدن اناطولی بکلربکیسی صاروجه پاشا
مقابله‌یه کیرشدیلر . بو محاربه‌ده قرەمان او-
غلی کندی اردوسنك جناح یمین ویساری
منکسر ومتفرق اولدیغنی کورونجه مقام
بدشده اولان قلبکاهده هجوم کوستردی
ایسه‌ده [illegible] یلدیرم بایزید معیتی عسکریه
[illegible] حضرتلرینك و کندی بولندرق تجمع
چکوب [illegible] مقابله [illegible] قرشیلر بر
حمله‌ده کلیاً مغلوب ومنکسر اولدیلر ومنهز
ماً منکوباً قونیه قلعه‌سنه قدر قاچدیلر .

بونك اوزرینه ذات شاهانه قونیه‌نك
دخی محاصره‌سنی فرمان بیورمشلر ایدی .
انجق قرەمان اوغلی باشنه کله‌جك شیئی
بداهت صورتیله کورنجه بشته درلو نائل
عفو اولمیه‌جغنی بیلدیکندن حرمی [illegible]

جى فضاى جنته طیران وکلشن عدنی آشیان
ایدر . رحمة الله علیه رحمة واسعة درحال
نعش نجیب [illegible] نعش مزبور
قاچدیغی کبی عقبندن ایرشوب پاره پاره
قیلدقلرنده ذات سعادت آیاتم خبیر اولوب
باقی نهضت آینده [illegible] بو حادثه‌
ده قرنداشم مرحوم یعقوب بك دخی انتقال
ایدوب تابوت منورلرین انده دفن اولنمق
ایچون معتمد علیه آدملر ایله ارسال ایلدك .
کرکدرکه وصول بولنجه بر فرد افشا ایتمیوب
ظاهراً بشارت فتح ونصرته مشغول اولوب
اعدایه طویورمقدن بغایت حذر ایلیه‌سز .
شویله بیله‌سز علامت شریفه اعتماد قیله‌سز .
تحریراً فی اواسط شهر شعبان المعظم سنه
احدی وتسعین وسبعمائه . [illegible]

— ٥ —

[illegible] مشاهیر [illegible]

قاضی محمود

سلطان مراد حضرتلری زماننده‌کی
مشاهیر علمادن اقدمی قاضی محمود حضر-
تلریدرکه تاریخ ولادت ووفاتلری ترجمۀ
شقایقده مصرح دکل ایسه‌ده اختیارلغندن

وسلطان مراد حضرتلرينك كريمهٔ محترمه‌لری بولنان نفيسه سلطان حضرتلرينی خاكپای شاهانه‌يه بالارسال سلطان مشار اليهك كوز ياشلری دوكه‌رك وقوعبولان استرحامنه قارشو قلب همايون ملوكانه‌ده بر شفقت اولمغله قرهمان اوغلی بو دفعه‌لق دخی مظهر عفو اولدی .

عساكر عثمانيه‌نك دركار اولان نظام وانتظامی حسبيله اسفار ومحاربانده اهالينك مالنه جاننه اصلا تعرض ايدلمامك قطعياً ملتزم اولوب اهالی‌يی ذره قدر اينجيتان نفرات حقلرنده شديدا مجازات ايديلور ايدی . صربدن كلان عساكر ايسه بالطبع عثمانلی عسكری كبی منتظم اولمدقلرندن وهر نره‌يه كيتسه‌لر يغما كرلكه قويولمق عادتلری ايدوكندن صربلی نفراتدن بر ايكيسی خواجه سعدالدينك تعبيرنجه «رعايايه تعدی» ايلدكلرندن بونلر درحال صلب ايله اعدام اولنمشلردر . سائر بعض توار يخده ايضاح اولنديغنه كوره بو صربليلرك تعديسی باغلره كيرمكدن عبارت بولنديغی جهتله بعض اوروپا مورخلری برمقدار ميوه ايچون آدم اولديرملك بر شدت زائده اولديغنی وبا خصوص معاونته كلمش افراد اجنبيه‌يی اولديرملك شكرانه بدل كفران صايله‌جغنی يازمقده قدر واردقدن ماعدا بو كيفيتی قوصوه ملحمه‌سنك سبب محضی بيله عد ايلديكلری كوريليور ايسه‌ده ايشك بو جهتنده درلو درلو ويوك بيوك خطالر واردر .

سفربر حالنده بولنان عسكرك نظامتی وقتدر شدتلی اولوركه اذنا بر يولسزلق مستلزم اعدام اولور . بوكونكی قوانين حربيه‌يه تطبيق ايديه‌جك اولور ايسه تأمين وتطبيقی اخص مقصد اتخاذ ايديلان اهالينك بر حبه‌سنه تعرض اولنمامق ايچون اوامر شديده ويردكدن وعسكرك هر آرزو

ناشی «قوجه افندی» ياخود «قوجه قاضی» ديه شهرت بولمش اولمسندن دخی اكلاشيله‌جغی اوزره تاغازی اورخان زماننده قالمه شيخ العلما عالم فطين متدين بر ذات شريف ايمشلر .

مؤخراً كندی خطلريله محرر وممضی اولهرق ظهور ايدن بر وقفيه‌ده «حرره العبد الضعيف سائلاً رحمة ربه اللطيف محمود بن محمد المقلد فی ممالك المقلد وذلك جری فی تاريخ سنه تسع وخمسين وسبعمائه» ديه محرر اولديغندن بوندن مشار اليهك پدری اسمی محمد اولديغی و ۷۵۹ تاريخنده برحيات بولنقدن ماعدا انشای خيرات ووقف املاكه دخی مقتدر ايدوكی اكلاشلمقده‌در . بروسه‌ده قرق يل مقداری هم قاضيلك وهم ده قاضی عسكرلك ايلديكی مروی اولوب اوزمانه كوره قاضی عسكرلك شميكی صدارت مرتبه‌سنده اولديغی كبی بالخصوص بروسه قاضيلغنك شمديكی شيخ الاسلاملق مقامی مثللو قضاة سائره اوزرنده‌كی نفوذی دخی متين تاريخمزده كوسترلمش بولنديغندن بو حاللر هپ قوجه افندی حضرتلرينك اهميت

ایلدیکی شیئی الوب اکل ایده‌بیله‌جك قدر
ودها زیاده معاش ومعیناتی تسویه اولندقدن
صکره بر عسکر ینه مال اهالی‌یه اطالهٔ دست
طمع ایلر ایسه بوکونکی قانونلر دخی او
عسکری اعدام ایلر. فقط صربلی نفرلرك
اعدامی ظلم وکفران اولمق اوزره تواریخه
قید ایلدکلری زمانلرده هنوز اوروپاجه
قوانین عسکریه بیله بولنمدیغندن برکره عثما-
نلی علیهنه شو محاکمهٔ سخیفه تاریخه قید او
لندقدن صکره قیود مذکوره مورخدن
مورخه انتقال ایده ایده تاریخلرده یرلشمش
قالمشدر.

قوصوه وقعه‌سنك اشبو صربلیلر انتقا-
منی الق ایچون ایقاع اولندیغی طرزنده‌کی
محاکمه‌لر بالکلیه یاکلشدر. وقعهٔ عظیمهٔ
مذکوره‌نك سببی اکلامق ایچون روم
شرقی دولتی تاریخنه عطف نظر ایجاب ایلر
واقعا بومثللو شیلر دولت مذکوره تاریخنه
مخصوص اوله‌جق بر مقالهٔ مفصله‌ده بسط
وتمهید ایدلمك لازم کلور ایسه‌ده بوراده
شوقدرجق دیه‌لم که :

واقعا سلطان مراد حضرتلرینك
سیف کشورکشاسی دائما بلغارلر وصربلر
اوزرینه محول اوله‌رق شرق ایمپراطور-
لغیله محافظهٔ صلحه اعتنالری زیاده ایدیسه-
ده استانبول ایمپراطوری ظاهر حالده
اقتضا ایدن تملقاتك کافه‌سنی کوسترمکله
برابر حقیقتده ترقیات سریعهٔ عثمانیه‌یی پك
بیوك بررقابتله کورر واندیشه ایدر ایدی.
بر اره‌لق پاپا بشنجی اوربنه مراجعتله
عثمانلیلر اوزرینه لزومی درجه‌سنده بر
فرقهٔ صلیبیه سوق ایتدیرمکی دوشوندیسه-
ده اوزمانلر پاپالق مقامی غیرت صحیحهٔ
نصرانیه‌دن زیاده کندی منافع واغراضنه
محکوم اولدیغندن ایمپراطورك تشویقاتنه
قولاق ویرمیور ایدی. نهایت زمان

مخصوصه‌لرینی موازنه‌یه مدار اولورلر.
مولدلری سلطان اوکی قصبه‌سی اولوب
علوم عربیه وفنون شرعیه‌ده وبالخاصه
علم تفسیر وحدیث وفتواده اقراننه فائق او-
لدقلری مقیدایسه‌ده مدت عمرلرینی یالکز اقامهٔ
احکام شرع مبین یولنده امرار بیورمش
اولملرندن ناشی بولنملیدرکه تألیفلرینه دائر بر
کونه صراحت یوقدر. جملهٔ احوال تار-
یخیه‌لری میاننده شهزاده بایزیدخانك کرمیان
آزی ایله حین ازدواجنده سبق ایدن ومتن
تاریخمزده تقدیر اولنان خدمتی دخی تخطر
ایدیله‌جك احوالدندر.

«قاضی‌زاده رومی»

بوذات عصرنده الماهر وفاضللریا-
ضیوندن اولوب اسمی موسی پاشادرکه قوجه
قاضی افندینك اوغلی محمد افندینك صلبندن
تولد ایتمش اولمسیله وفقط کندی باباسی محمد
افندی کنج یاشنده ایکن وفات ایتمش بولنمسیله
جدعالیسنك نامنه منسوبیتله «قاضی‌زاده»
دیه اشتهار ایتمشلردر. کندی مملکتنده فنون
آلیه وعالیه‌یی بعدالتحصیل دیار عجمده ترقیات
علمیه وفنیه‌نك پك ایلرویه وارمش اولدیغنی

پالئولوغ شرقده‌كی روم كليساسنی غربده‌كی قاتوليك كليساسندن آيری بر حالده بولندیران مخالفت مذهبیه‌یی برطرف ایدرك شرق كليساسنی دخی پاپه‌یه تبعیت ایده‌جکنی وعد ایدی و بر یسه عالم نصرانیتی عثمانليلر اوزرينه قالديرته‌بيله‌جكنی كوروب بو اميد ايله قالقدی بالذات رومه‌یه كيتدی . پاپه ده بو امپراطور جنابلرينی كمال غرور و عظمتله قبول ايلدی . شرق كليساسنك هنوز تصديق ايتمديكی بعض قيود ذكر ايدوب ايسه جمیعنی روملرك خطاسيدر ديه بالاعتراف بعدما بونلری ازاله ايده‌جكی ايچون وعد قوی ويردكدن صكره پاپانك حضورينه كيردكده اولا اياغنی بعده النی نهايت اغزينی اوپمك و پاپانك بنديكی قاطری زماميندن چكوب يدمك درجه‌سنده مذلتلر كوستردی . بو حالی هامر دخی « مذلت » اولمق اوزره قيد ايدرك هيچ بر فائده‌سی كوريله‌مديكنی ده اعتراف ايلمكده‌در . زيرا پاپادن اوروپا دولتلرينی شرق امپراطورلغی لهنده يه قالديرمق وعدينی پك قوتسز اله‌بيلوب استانبوله عودت اوزره ايكن وندیكه اوغرادقده رومايه حين عزيمتنده بر مقدار اقچه استقراض ايتمش اولديغی و ونديك تاجرلری اطرافنی محاصره ايتديرمش و يه دخی عرضحال ويرمشلر ايدی . دولتلرينه بورجنی ويرمكسزين ونديك جمهوريتی حدودندن چيقه‌ميه‌جغی حقنده سناتودخی برقرار ويرنجه امپراطورك حالی يمانلاشدی . رومايه كيدر ايكن استانبولده قائمقام براقديغی اوغلی آندرونيكوسه مراجعتله پاره ايستدی وحتی پاره يتشدير . مك ايچون كليسالر اشياسنه دست تعرض ايصالنه قدر رخصت و برديسه‌ده مفيد اوله‌مدی . نهايت ايكنجی اوغلی امانوئل بتون املاكنی صاتارق باباسنی ونديك

بالاستماع اوزمانلرجه مراتب علميه‌نك طبقات علياسنه وصول ارزوسنده بولنانلرك عادتی وجهله بودخی عجم ديارينه كيتمك ايسته‌مش ايسه‌ده اقرباسنك مانع اوله‌جغنی بيلديكندن عزمنی كيمسه‌يه خبرويرمامش ايدی . يالكز بر همشيره‌سی موسی ... فسخ عزمنی بيلديكندن قرنداشنی عزيمتدن منع ايتمك ايسته . بونك ... پاشا ... موسی ... اوزره ترتيب ايلديكی تدبيری دوبرو عرض ايده‌جك اولسه قبول ايتميه‌جكنی دخی بيلديكندن قيمتدار بعض مجوهراتنی موسی پاشانك برلكده كتو . ره‌جكنی بيلديكی كتابلر ايچنه قويمشيدی كه و رديغی يرده بونلر النه كچجه استفاده ايلسون ديه حساب ايتمشيدی .

موسی پاشا كيمسه‌يه خبر ويرمكسزين ديار خراسانه قدر كيدوب اول طرف علماسندن ... بيلديكی كبی كمال تحصيل ايتدكده ذاتاً كما . لات عليه ايچون تحصيل ديمك بر يول آچمق ديمك اولوب بوقسه اصل فيوضات انسانك ... والديغندن و ... مظهر اولديغی فيض ايسه برقاچ مليون كشيدن بريسنه ميسر اوله‌ميه‌جق درجه‌لرده بولند .

تاجرلری نك اللرندن قورتاره بیلمشدر .

ایمدی ژان پالئولوغك رومایه مراجعتندن اکرچه کندیسی ایچون هیچ بر فائده حاصل اوله مامش ایسه‌ده پاپا بشنجی اوربن عثمانلیلرك ییلدیرم کبی بر سرعتله بلغارستان و صربستان و بوسنه هرسکی ضبط ایلدکلرینی کورنجه شو یکی مستولیلر حقنده بر تدبیر جدی قرارلشدیرلمسنی نظر اهمیته الەرق ایجاباتنی اجرایه مباشرت دخی ایتمشدر .

ایشته قوصوه ملحمهٔ کبراسنك اصل منشائی بوغیرتدر . یوقسه قوصوه وقعهٔ عظیمه‌سنك مجرد ایکی مصلوب صربك انتقامیدر ظنی اکرچه عثمانلی تاریخلرنده دخی یازیلی ایسه‌ده بوقید دخی شو خطای عظیمی بر حقیقت تاریخیه اولمق مرتبه‌سنه تقریب ایده‌مز . بوحال صربلیلر ایچون بر تأثری موجب اوله بیلسه دخی دولت مذکوره‌یی بر محاربه‌یه قدر سوق ایده بیلمسی نه‌قدر مستبعد ایسه بالخاصه دول متجاوره‌دن بر چوغنك دخی صربستانه اشتراك ایتمسی ایجاب ایلمسی اندن زیاده مستبعد کوریلور .

قوصوه وقعه‌سنك مقدمه‌سی صربستانك عصیانی صورتنده میدانه چیقمغه باشلامشدر . بوعصیان اصل اوروپا طرفندن دفع عثمانیان ایچون وقوعبولان تشویقاتك ثمره‌سی اولمغله بلغارلردن بوشناقلردن دخی برچوق کوکلولر صربلولره التحاق ایلمکلرندن ذات شاهانه تیمور طاش پاشایی یکرمی بیك قدر عسکرله دفع فساده مأمور ایلمشلر ایدی . یکرمی بیك عسکره لزوم کوسترن بر فسادك نه بیوك فساد اولدیغی مطالعه‌یه محتاج قالور .

تیمور طاش پاشا صربستانه تقرب ایدوب‌ده شورایی بورایی اوروب قرمغه

یغندن آسیای وسطیده اول قدر شهرت بولدی . که برده «رومی» لفظنك انضمامیله «قاضی زادهٔ رومی» نامی هرطرفده کمال تعظیم ایله یاد اولنمغه باشلادی .

سمرقند پادشاهنك شهزاده‌سی اولوب هیئتجه اساتذهٔ عظمادن اولدیغی الیوم اوروپایه دخی طانیتدیرمش بولنان الوغ بك بو ذاتك معلم نصب و تعیین قلندیغی دوشونیلور ایسه قاضی زادهٔ رومینك اهمیتی بحق موازنه ایدلمش اولور .

قاضی زاده‌نك اصل اختصاص ایلدیکی فن ریاضیات اولوب ٨١٤ سنهٔ هجریه‌سنده چغمینی و ٨١٥ ده علم هندسه‌دن اشکال تأسیسی شرح ایلمش و بوندن ماعدا طبیعیات و ریاضیاته دائر بر خیلی شرحلر و رساله‌لر یازمشدر .

ملوك سمرقندن بریسنك شهر مذکورده بنا ایتدیرمش بولندیغی بر مدرسه وار ایدی که طلبه افندیلر ایچون بر چوق حجراتدن ماعدا هر ضلعی اوزرنده بر دخی درسخانه و هر درسخانه‌ده بر مدرس بولنور ایدی .

آسیای وسطی‌یه سیاحت ایلیان بعض ذواتدن

وصربلولرك پریشانیسی تحقق ایتمکه باشلا. یجه صربستان قرالی لازار بوسنه قرالندن استمداد ایلیه‌رك اورادن کلیتلی امداد عسکری کلمکه باشلادی . فساد ارناوتلغه قدر سرا. یت ایلدی . اوزمان ارناوت قرالی اولان ژان قاستریوتی دخی عثمانلیلر علیهنه برحرکت حاضرلاتدی . حتی بلغار قرالی سیسمان دخی آچیقدن آچیغه عصیان ایله بلغارستان عسکر ینی ده تیمور طاش پاشا قول اردوسـنی صاغ جناحندن اورمغه سوق ایلدی . بلغا. رستان اشبو عصیاننی اظهار ایدنجه‌یه قدر کویا دولت علیه‌یه صداقتدن آیرلمدیغنی بیانله عاصیلره قاریشان بلغارلرك برطاقم فراریلردن عبارت اولدیغنی درمیان ایلدیکی کبی اشقودره‌ده اقامت ایلیان ارناوت قرالی دخی بو یولده ادارهٔ لسان ایلیه‌رك اول منافقانه سوزلرك ماهیتی بلغارستانك اظهار عصیانیله معلوم اولمش ایکن نصلسه آرنا. وتلرك سوزینه اینانلدی . ارناوت قرالی بر فرقه عثمانلی عسکرینی بوسنه وهرسك یاغما. سـنه دعوت ایلدی که کندی طرفندن قاته. جغی قوت ایله بوسنه وهرسکك یاغما وغار تنی تسهیل ایده‌جك ایدی .

بو خدعه ایله تیمور طاش پاشا بوسنه‌یه جلب ومعیتنده‌کی عسکری شورایه بورایه تفریق اولنـدقدن صکره بوسـنه قرالی اوتوز بیك عسـکر ایله هجـوم و ارناوتلر دخی خیانتلرینی اظهـار ایدنجه عثمـانلی سرداری تفریق ایتمش اولدیغی عسکرینی درحال جمع ایده‌میه‌رك فنـا حالده مغلوب دوشدی . عثمانلی تاریخلرینك روایتلرینه کوره تیمورطاش پاشانك معیتنده‌کی یکرمی بیك عسکردن بشبیك قدری انجق قورتیله. بیلوب باقیسی پراکنده پریشان هر بو. لندقلری یرلرده دشمن طرفندن شـهید ایلدی . بالذات سردار پاشانك خلاصی

استخبار ایلدیکمزه کوره حالا بو کونکی کونده دخی اورالرده طلبه‌یه جوامع شریفه‌ده درس ویرلیوب هر مدرسه‌نك آیروجه درسخانه. سی بولندیغی کبی مدرس افندیلر ایچون دخی درسخانه‌لرده دائره‌لر اولدیغندن اورالرده بیتوتت ایدرلر . قاضی زادهٔ رومینك صیت فضیلتی مسامع عالیه‌یه واصل اولدقده بو مدرسه‌یه معلم تعیین اولنوب ریاضیات درسنی تدریسه چیقدقجه سائر درسخانه‌لرك مدرسلری بیله طلبه‌لریله کله‌رك درسی دیکلرلر و بعده درسخانه‌لرینه عودت ایلدکلرنده دیکلدکلر. ینی کندی شاکردلریله مذاکره‌یه کیریشورلر ایدی .

ایشته امیر اولوغ دخی بو مدرسه‌ده قاضی زادهٔ رومیدن اخذ علوم ایلیه‌رك پدری یر. ینه پادشاه اولدقده دخی آره‌لقده بر کوب تدریساتی ینه استماع ایلر ایمش . برآره‌لق مدرسلردن برینی اولوغ بك عزل ایلدکده قاضی زاده کوجنوب درسی کسمش و اولوغ بك کندیسنی کیفیتدن خبرله عیادته کلدکده فاضل حضرتلرینی حال صحتده کورنجه درسی تعطیل ایتمرینك سببنی صورمشیدی . قاضی

دخی پك بیوك مهالك ومشكلاتله میسر اوله بیلدی .

بوندن مقدم عثمانلیلر كندی مغلوبیتلرینی تاریخلرینه یازمزلر فكرنده بولنان هامر ایچون ایشته بو مغلوبیت فاجعه بر تكذیب مادیدر . بسبللی اوروپاده تاریخی تحریف ایتمك معتاد ایمشكه هامر بو فكرده بولنیور . حالبوكه عثمانلیلر تاریخلرینی ملل سائره یه علوان صاتمق ایچون دكل بلكه كندی اخلافنه یادكار عبرت براقمق ایچون یازدقلرندن غالبیتلرینی متواضعانه یازدقلری كبی مغلوبیتلرینی دخی متحملانه برصورتده یازارلر .

بوسنه ده كی شو انهزام خبری سلطان مراد حضرتلرینه پك مشكل بر زمانده وارد اولدی . استانبول ایمپراطوری رومادهکور یلان موفقیتسزلك اوزرینه نجات و سلامتی هرحالده عثمانلیلر ایله اتفاقده بولدیغندن اوچ قزندن بریسنی طوغریدن طوغری یه تحت نكاح پادشاهی یه ودیكر ایكیسنی شهزاده بایزید بك ایله یعقوب چلبی یه تقدیم وتزویج ایتمكده بولندیغندن سلطان مراد حضرتلری شو ولیمه سورینی اجرا وهم ده بایزید بكك اولكی ازدواجندن متولد اوچ شهزاده سنك ختان امر مسنونلرینی ایفا ایچون یكی شهر اووه سنده عظیم دوكونلر ترتیب ایلمشیدی .

عثمانلی تاریخنی یالكز بر نقطهٔ نظر شاعرانه دن یازدرق تاریخ كبی هیچ بر قیمتی اولمدیغی حالده كوزل سوز وحسن تشبیه كبی شیلرجه اربابی نزدنده مقبول اولان لامارتین تاریخنده بو دوكون ایله مقدما غازی عثمان و غازی اورخانك دوكونلری ارده سنده كی مناسبتی اكدیره جق بعض سوزلر واردركه حقیقت دوكونلر

زاده « خدمتلرینه واصل اولدیغم بعض مشایخ صوفیه مناصب دنیویه یه طمعاً حل وعقدی بشقه لرینك الندهاولان ایشلره هوس ایتمه كی بكا وصیت بیورمشلرایدی . بن دخی هیچ بر كمسه یه ارتباط وعلاقه سی اولمیوب كندی یداختیارمده بولنه جق بر ایشدر دیه خدمت تدریسه سلوك ایتمشیدم . مكر بزم خدمت تدریسمز دخی بشقه لرینك كیفنه تابع ایمش . انلر بو خدمتی ده ایستدكلری آدملره تفویض و ایستمدكلرینی خدمت مذكوره دن عزل ایلیه بیلیورلر ایمش . بناء علیه بویله بر قاعدهٔ كیفیه یه اتباع ایده مدیكم ایچون خدمتدن ال چكدم » جوابنی ویرنجه امیر اولوغ در حال عذرلر دیله یه رك معزول اولان مدرسی ینه مقامنه اعاده ایتمشدركه بو فقره قاضی زاده حضرتلرینك یالكز مسائل مخصوصلرنده كی دعوای استقلاللرینه دكل حقوق اخوتی محافظه خصوصنده كی غیرتلرینه دخی دلالت ایلر .

اولوغ ریاضیون متقدمینك رصدلرنده سهو وخطا اولدیغنی كورده رك یكیدن رصدات اجراسی ایچون سمرقند شهرنده بر رصدخانه

اره‌سنده‌کی فرق دوشونیله‌جك اولورسه
اولکیلرك نه‌قدر ساده ووضیعانه شیلر
اولمسنه مقابل شو دوکونك نه قدر
شاهانه ودبدبه‌کارانه اولمسی ترقیات مادیه
ومعنویهٔ عثمانیه‌نك الك باهر الك پارلاق
موازنه‌لرندن عد اولنور .

خواجه سعدالدین فوق العاده برغیرت
اسلامیه ایله شو بوسنه انهزامندن متأثر
بوتمش اولملیدرکه انهزامده کورن برطرفده
آتش جنك وجدال علوریز اشتعال ایکن
دیکر طرفده ذات شاهانه‌نك دوکونلر
درنکلر ایله لذات حسیه ومشتهیات نفسیه‌یه
قویولمش اولملرندن نشئت ایلمش برتنبیه
ربانی‌یه حمل ایتمکده و بو حکمتی تأیید
ایچون دخی حضرت پادشاهك کمال تکسر
ایله توبه و استغفاره مسارعتنی یازمقده‌
در . انجق خواجه حضرتلرینك حق
شاهانه‌ده‌کی بوز بن مؤاخذه‌سی شبهه

یوق‌که حقسزدر . اوزمانه قدر هرغزوه
وسریه‌سی صاحب قرانانه مظفریات ایله
نتیجه بولمش ومغلوبیت چاشنیسنی اصلا
[illegible] اولان بر پادشاهك بو ذوق [illegible]
حدود شمالیده ظهوره کلان فسادك
دفعی ایچون تیمورطاش پاشا کبی تجربه‌کار
برسردار قوماندا‌سیله یکرمی بیك عسکر
کوندرمش واولورسه اونلرك غالبیتندن
شبهه‌می ایدرکه دوکون درنك یاپمیور ؟
پادشاهلرك ذوق وصفاده ونشئه وانشرا-
حده اولمسی مؤاخذه‌یه دکل تحسینه
سزا کورلملیدر . بر پادشاه مغموم
ومأیوس اولور ایسه جهانی روحلا-
ندیرمق ایچون بشقه بر مدار بولنه
بیلورمی ؟ پادشاه مأیوس اولمدقدن صکره
برهیئت براردو مأیوس اولسه بیله اوبأسی
ازنجه پادشاهك ذوقی وتشویقی کافیدر .
اما ملك وملتك روحی دیمك اولان پادشاه

انشا ایتدیرمش و اولا بو رصدخانه‌یه غیاث
الدین جمشیدی مأمور ایلیه‌رك فاضل مشار
الیه ایله برابر چالشمغه باشلامشیدی . جمشیدك
وفاتندن صکره بو خدمتك دخی قبولنی خوا-
جه‌سی قاضی زادهٔ رومیدن رجا ایتمکله مو
لانای مشار الیه بو التماسی قبول ایلمش ایسه‌
ده انك دخی وفاتندن صکره ینه مشاهیر ریا
ضیوندن علی قوشجی سمرقند رصدخانه-
سنده مأمور اولدرق اولوغ بك رصدی
دینلان تدقیقات هیئیه ایشته مشار الیه علی
قوشجی همتیله اتمام ایدلمشدر .

قاضی زادهٔ رومینك تاریخ وفاتی معین
اولیوب شکل تقویمك آخرنده بو کتابك
تألیفندن ٨١٥ سنه‌سی رمضانك یکرمی
بالوزنجی صالی کونی فراغت اولدم دنیه
یازلمش اولدیغنه نظراً او زمانه و بالطبع
اندن صکره دها بر زمانه قدر برحیات بو-
لندیغی آکلاشیلور .

«شیخ جمال الدین»

مشار الیه حضرتلرینك نام نامیلری محمد
اولوب دردنجی باباده سلسله‌لری امام فخر-
الدین رازی حضرتلرینه متصل اولمق اوز-

دوچار فتور اولورسه وجود مشابهسنده قالان ملتده اثر حیات بیله مشاهده اولنمز . تاریخده بوحقیقتی اثبات ایده‌بیله‌جك بك چوق وقایعه تصادف ایلیه‌جکز . ازجمله تاریخ عثمانیده وارنه ملحمه سی ایشته بوحقیقت عظمانك برهان مادیسی اولدیغنی کوره‌جکز .

سلطان مراد حضرتلری یکی شهر اووه‌سنده خبر انهزامی آلور آلمز اناطولی امراسنك عساکر موجوده لریله درحال یکی شهر اووه‌سنده اجتماعلری یکی امر ایلدی . شهزاده بایزید دخی حیدایلی طرفلرندن جلب ایده‌بیله‌جکی قوتی اورایه کتوردی . تدارك امرلری روم ایلی جانبنه دخی ویریله‌رك حتی کوستندیل پرنسی قسطنطین وبلغار قرالی سیسمان کبی تابعیت عثمانیه‌یی قبول ایلمش بولنان نصارایه دخی امرلر تعمیم اولندی . واقعا بلغار پرنسی سیسمان تیمور طاش پاشانك بوسنده‌کی انهزامندن مغرور اوله‌رق ذات شاهانه یه جواب ناصواب کوندردی ایسه‌ده کوستندیل پرنسی امر پادشاهی یه درحال امتثال ایلدی .

ذات شاهانه سیسمانك جوابندن زیاده‌سیله متأثر اولدیغندن وزیر اعظم علی پاشایی اوتوز بیك سواری ایله کابیولی معبرندن کچیرتوب بلغارستانك هرج و مرجنه کوندردی . تیمور طاش زاده یخشی بك ایسه بشبیك عسکر ایله پراوادی اوزرینه صالدیرلدی .

ذات شاهانه دخی موکب همایونلریله کابیولیدن مرور اوزره ایکن مژده‌جیلر یتیشوب یخشی بکك پراوادی‌یی فتح ایلدیکی و بعده وزیر اعظم ایله برلشه‌رك طرنوه‌یه بالهجوم اوراسنك دخی آلندیغی وشمنی اوزرینه وارلدقده اهالیسی امان دیله‌رك

ره مقیددر . فقط نه تاریخ ولادت ووفاتلرینه ونه‌ده مسقط رأسلرینه دائر ترجمهٔ شقایقده قید وصراحت اولمیوب فنون شتادن بهرهٔ جلیله‌لری یالکز طلاب عادیه‌یی دکل حتی منتهی علمایی دخی بهره‌مند ایلیه‌جك قدر بر درجهٔ عالیه‌ده اولدیغی تسلیم قلنمقده‌در .

ممالك قره‌ماندن اقسرای شهرنده زنجیرلی مدرسه‌سی دیه مشهور اولان بر مدرسه منتهی طلبه‌یه مخصوص اولمغله بو مدرسه‌یه مدرس اوله‌جق ذاتك لغتدن صحاح جوهری‌یی ازبردن بیلمسی مشروط اولدیغندن او عصرده صحاح جوهری‌یی شیخ جمال الدین افندی حضرتلرندن ماعدا حافظ بولنه مامغله مدرسهٔ مذکوره‌یه مدرس انتخاب وتعیین قلنمشیدی . طلبه‌سی هم نهایت چوق وهم ده طبقات متخالفه‌یه منقسم اولدیغندن بعض یونان قدیم حکماسنك یاپدقلری کبی شیخ جمال الدین افندی دخی طلبه‌سنی اوچ قسمه آیرمش واقامت ایلدیکی خانه سندن مدرسه‌یه کیدنجه‌یه قدر یولده کندیسیله برابر کیدوب بو اثناده تقریر ایلدیکی جواهر حقایق فنیه‌یی التقاط ایدنلره « مشائیون » ورواق مدرسده ساکن بو-

اردویی استقبال ایلدکلری خبر بشاشت اثرینی
کتورمکله پادشاه حضرتلری ممنوناً و متشکراً
ادرنه‌یه واروب وزیر اعظم دخی آرزوی
شرف بوسی ایله اورایه کلمش بولندیغندن
هم مظهر التفات اولدی وهم ده نیکبولی
اوزرینه هجومه مأمور بیورلدی که نیکبولی
سیسمانك پایتختلرندن بریسی اولوب طونه
کنارنده بولنمقله برابر صوفیه‌یه قدر واصل
اولان ممالك ایچون برده اك یقین واعلا اسکله
اولمسندن طولایی بلغارستانك اك مهم واك
معمور مملکتی صاییلور ایدی .

وزیر اعظمك اشبو ایکنجی حرکتی
اوزرینه سیسمان اولانجه قوتنی نیکبولی‌یه
جمع ایدرك تحصن ایلمشیدی . صدر اعظم
حضرتلری بلغارستانك مواقع سائره‌سنی
برر برر اوروب آلدقدن صکره نیکبولی‌یی
دخی محاصره ایتدی ایسه‌ده کرك موقعك
متانتنه وکرك دشمنك کثرتنه مبنی فتح و
تسخیری بر از زمانه محتاج اوله‌جغی خاکپای
شاهانه‌یه عرض اولندقده غضب سلطانی
جوشه کلوب موکب همایونله ذات شاهانه
دخی نیکبولی اوزرینه ورودی . وقوع
بولان ایلك هجومك روز قیامتدن فرقی
اولمدیغی توار یخده مقید اولوب بو یه
جهانی زیر وزبر ایده‌جك برسطوته نیکبو-
لینك مقاومت ایده‌میه‌جکنی سیسمان کورنجه
وزیر اعظم علی پاشانك دامن امانته
صاریله‌رق مرحمت پادشاهی‌یی قزانمغه
توسطنی استرحام ایلدی . بعده صدقتدن
قیل قدر تباعد ایتمیه‌جکنی قطعیاً تأمین
ایلدیکندن عین بشه دخی قرالی حضور
پادشاهی‌یه بالادخال شرف زمین بوسی‌یه
نائل ایتدی . تقدیم ایلدیکی هدایا وعرض
ایلدیکی برقاچ سنه‌لك خراج مقبول پادشا-
هی اولمغله عساکر شاهانه‌نك ضبط ایتمش
اولدقلری طرنوی و براوادی و ثمنی قلعه .

لنه‌رق استفاده و استفاضه ایلیان طلبه‌یه
« رواقیون » دینلدیکی کبی اصل طلبهٔ منتهیه-
سی دخی درون مدرسه‌ده اخذ علوم ایدرلر
ایمش . حقیقة تقریرلری وقدر فیضلی ایمش
که عصرینك علماسندن چکینان ذوات بیله
شیخ مشارالیه حضرتلرینی کندیلرینه مربی
ومعید عدایدرك قرندن فیوضات علمیه‌لرینه جهه-
سنك نقصانلرینی بالاکمال او عصرده یتیشان
علمانك همان کافه‌سنی کندی دائرهٔ تربیه-
لرنده یتشدیرمش عد اولنورلر .

شیخ جمال الدین حضرتلرینك صیت
علم ومعرفتی سید شریف جرجانی حضر-
تلرینك معلوملری اولدقده بو ذات شریف
ایله ملاقات ایچون مملکتلرندن قالقه‌رق تمام
اقسرایه تقرب ایلدکلرنده حضرت شیخك
علم معانیدن ایضاح نام متن اوزرینه یازدقلری
شرحی کوره‌رك اول قدر بکندمدکلری جهتله
زیارتدن دخی فارغ اولمغه یوز طوتمش ایمش .
بو اره‌لق شیخ جمال الدین حضرتلرینك شا-
کردلرندن میر اکلام برذاته تصادف ایدرك
« استادمك تقریری تحریرندن اعلادر . هله
نیتکزدن فارغ اولمیکز ؟ برابر کیدوب زیا-

لری طوغریدن طوغری یه ممالك شاهانه یه
ربط اولنمق و سلستره قلعه سی دخی اکرچه
ضبط اولنمامش ایسه ده شمنی حدود عثمانیه‌
ده بولنجه سلستره نك بلغارستانده قالسی
ملك عثمانی درونده طوغری اینجه جك بر
دیل اوزانمسنی ایجاب ایلیه جکندن سلستره
دخی ذات شاهانه یه تقدیم ایدلمك و بقیهٔ
ممالکنده ینه سیسمان حاکم قالمق شرائطیله
صلحه قرار ویرلدی ٠

بلغارستان مسئله سی بو صورتله حسن
اولنوب بیتمش صایله رق ذات شاهانه
بعده صربستان مسئله سنی دخی حل ایچون
طاوسلی یه طوغری توجه بیوردقده سیسمان
شرائط مصالحه دن پشیمان اوله رق سلستره
قلعه سنی ویرمامکه قالقیشنجه ایش بشقه‌
لشدی ٠ علی پاشا هرنه قدر شرائط
صلحیه نك تمامیٔ اجراسنی یعنی سلستره
قلعه سنك تسلیمنی طلب ایتدی ایسه ده

سیسمان انجاز وعد ایتدیکندن بالطبع
کیفیت خاکپای شاهانه یه عرض اولندقده
بتون بلغارستان ممالکنك سیسمان الندن
نزعی ایچون ارادهٔ سنیه شرفصادر
اولدی وعلی پاشانك معیتنه یکیدن مقدار
کلی عسکر دخی کوندرلدی ٠

او زمان علی پاشانك قرارکاهی
شمنی قلعه سی ایدی ٠ امر پادشاهی وعسا‌
کر جدیده اورایه واصل اولنجه علی پاشا
حرکت ایدرك اولا دریچنه نام برقلعه یی
بلا حرب ضبط ایدوب تواریخ عثمانیه ده
« کوس اووه » دیه قید اولنان قلعه
اوزرینه یورودی که بو قیددن وهلهٔ
« قوصوه » اکلاشیلورسه ده طوغریسی
« خرصووه » اوله جغی هامرك دخی
تصریحاتندن منفهم اولور ٠ خرصو‌
وه قوماندانی وزیر اعظم طرفندن
ایدیلان تسمیت تکلیفنی قبول ایتدیکندن

رت ایده‌لم » دیه سید شریف حضرتلرینی
اقسرایه قدر کتورمش ایسه ده اورایه ورود
لری شیخك وفاتنه مصادف اولمغله ینه زیارت
ممکن اوله مامش ٠ شرح ایضاحی سید شریف
حضرتلرینك بکنه مدکلرینه سبب کتاب
مذکورده متنك شرحدن زیاده لکی وبعض
یرلری شرحه محتاج دکل ایکن تك شرح
اولنمش دینلسون دیه کلمات زائده یازلمسی
قضیه سی ایمش ٠ ایضاحك اصل متنی شرح
وشرحی دخی سیاه مرکبله یازلمش بر نسخه یی
کوره رك قرمزی یازیلرك سیاهلردن بك

چوق زیاده اولدیغنه دقت ایلینجه « خم
بقرده پریر قونمش ذبابه بکزر » دیمشلرکه
حقیقة مزیفانه اولدیغی قدرده ظریفانه بر
سوز اولدیغنه شبهه یوقدر ٠

فقط حضرت شیخ حقیقتده بو مثللو
تزییفلره لایق آدم دکل ایمش ٠ اصل خدمت
علمیه‌لری تقریر وتدریسلری اولوب اندن و
شرح ایضاحدن ماعدا تفسیردن کشافه
حاشیه سی و طبدن موجز نام متنه وامام
بیضاوینك غایة القصوی نام کتابنه شرحلری
وسائر بعض آثاری واردر بونلرك هربری

علی پاشا دخی یارەلی طوغان بك نام سر-
داری برقاچ بیك سواری ایله ارسال ایدرك
بو مفرزە برچوق یرلری اوردقدن وذكور
واناث برچوق اسیر الدقدن صكره خرصو-
وەنك دخی طیانەمیەجغی تحقق ایدنجه
خرصووه قوماندانی اسیرلرك اعادەسی
ایله وزیر اعظمك خرصووەدن انصرا-
فی ایچون « چترهزار » قلعەسنی ویر-
مكی تكلیف ایلمشیدی ٠

تاریخلرده « چترهزار » دیە قید
اولنان بو قلعەنك « چترحصار » اولمسی
و « درت حصار » معناسنه كلمسی وصكره-
دن دخی ایلك كلمەسی حذف وكلمهٔ ثانیه
اولمق اوزره بر « غراد » علاوه اولنەرق
بناءً علیه بو محلە « هزار غراد » دینلمش
بولنمسی كرك تاریخ عثمانییه وكرك اوطرفلر
احوال جغرافیەسنه وقوف تامی اولان
برذاتدن مسموعمز اولمشدركه هزار غراد
دخی شمنی ایله روسجق ارەسنده برمحلی
بولندیغندن بو توجیه بزه پك مصیب
كورونمشدر ٠

علی پاشا بو تكلیفی ظاهراً قبول ایدەرك
قلعهٔ مذكورەیی اله كچوردكدن صكره
اسیرلری ویرمدیكی كبی طونه ساحلنه
طوغری بتون ممالكی جولانه دخی مسا-
رعت كوستردی ٠ سوز ویروب ده انجاز
ایتمامك درسنی بلغارلردن الدیغی حالده
وزیر اعظم علی پاشانك بو حركتی اصلا
تعییب اولنەمز ٠

الحاصل نیكبولیدن ماعدا بلغار قرا-
لنك همان كافهٔ ممالكی اله كچورلدكدن
صكره سیسمانك صوك تعرض ایتدیكی
نیكبولی قلعەسی اوزرینه دخی واریلوب
ضبطی تحقق ایتمش ایكن سیسمان اولاد
وعیالیله برابر قلعەدن چیقەرق اردوی
همایونه كلوب علی پاشانك آیاقلرینه قپا-

هم فضل وعرفاننه وهم ده خدمت مشكو-
رەسنه دالدرلر ٠

« سید شریف جرجانی »

اسمندن معلوم اولەجغی اوزره ذات
معارفسماتلری استرآباد ولایتنه تابع جرجان
قصبەسندندرلر ٠ ۷٤٠ سنهٔ هجریەسنده
قصبهٔ مذكورەده تولد وعلمای محلیەدن اخذ
علوم ایلدكاری كبی مشایخ نقشبندیەدن شیخ
علاءالدین عطار حضرتلرینه انتسابله كمالات
معنویەیی دخی اندن اخذ ایلمشلردر ٠ « اكر
شیخ حضرتلرینه شرف منسوبیتله مشرف
اولمسه ایدم الیوم بیلەجك ایدم » بیورمشلركه
بوبله عمان معرفتك الك مقتدر بر غواصی اغزندن
شو سوزی ایشتمك حقیقةً عقلره حیرت ویرر ٠

ذات عالیلرینك غایت جربزەلی وحدید
مزاج اولدقلری دخی بعض فقرەلرندن اكلا-
شیلور ٠ شیخ جمال الدین حضرتلرینك متن
ایضاح اوزرینه یازدقلری شرحك اصل
متندن آز اولدیغی متنك قرمزی وشرحك
سیاه مركب ایله یازلمسندن اكلایەرق « لحم
بقرده قونمش بر یزبابه بكزر » دیملری فكر
تزییف وظرافت مؤاخذەلرینه دال اولدیغی

نجه شو نتيجهٔ موفقيته وزيراعظم بالتشكر سيسمانى طاوسليده شرف انداز اولان حضور پادشاهى يه ارسال ايلدى . حضور سلطان مراده وصوله قدر سيسمان كندى حياتندن اصلا اميد وار دكل ايكن پادشاه كرمكار يالكز جاننى دكل اولاد وعيالنى وذاتنه مخصوص اولان مالنى دخى كنديسنه باغشلادى وفقط بلغارستانده ارتق علاقه سى قالميوب تكميل بلغارستان ممالك شاهانه يه ربط اولندى .

اشبو محاربات ٧٩٠ سنه سنده وقوعبوله رق ٧٩١ سنه سنده دخى صربستان مسئله سنك حلى لازم كلدى . اوقيشى كرك ذات شاهانه وكرك سردارلر فلبه ده چيقاروب ايلك بهارده اجرا ايديله جك حركات عسكريه ترتيباتيله اشتغاله باشلامشلر ايدى . صرب قرالى لازار كندى متفق اولان سيسمانك عاقبت حالنى كورنجه برغيرت مأيوسانه ايله بوسنه وهرسك وارناوت حكمدارلرندن ماعدا اولاح وبغدان ومجارستان ولهستان وچهستان حكمدارلرندن دخى استمداد ايتمكله كله جك اول بهار ايچون وقوعبوله جق ملحمه يه انلر دخى حاضرلانمغه باشلاديلر .

خواجه سعدالدينك قيدينه كوره لازار دائرهٔ اتفاقه دعوت ايلديكى حكمدارلره قدرت قاهرهٔ عثمانيه يه قارشو كنديسنك برشى ياپه ميه جغى دركار اولوب فقط بلغارستان كبى صربستان دخى بركره عثمانليلرك النه كچر ايسه بو نوبت استيلا كندى مملكتلرينه كلمش اوله جغندن اوزمان هر برى يكان يكان مغلوب عثمانيان اوله جقلرينه شمدى ال برلكيله عثمانليلرك دفعنه غيرت ايدلمسنى تكليف ايلمشيدى . بو سوزك معقوليتى دركار اولمغله ذكر اولنان حكمدارلر اول بهارده ايكى يوز بيك عسكرله لازارك امدادينه يتشمكه قرار ويرمشلر ايدى .

كبى جملهٔ تلاميذندن اولان قاضى زاده حضرتلريله دخى نهايت الامر بوزوشه رق قاضى زاده نك اكا « فنون رياضيه دن افاده يه مقتدر دكلدر » ديمسنه مقابل او دخى قاضى زاده يه « رياضياتله مغلوب وفلسفياتله منكوبدر » ديه رك مترجمين احواله دخى « بقياسات عقل يونانى . نرسد كس بذوق ايمانى . كر بحكمت كسى ولى بودى . شيخ سينا ابوعلى بودى » طرزنده سوزلر سويلتمكه يول آچمشدركه معارف دينويه ده نقلياتى ده عقلياتى ده شرعياتى ده حكمياتى ده هرجهتى تحصيل واكمال لوازمدن اولديغى حالده اورته يه بويله اختلافلر چيقارمق موجب تأسف اولورو سيدشريف حضرتلرينك بو حاللرى ايسه حدت مزاجلرينه دلالت ايده جك موادن عد اولنور . مع هذا بو مثللو جرأتلى آدملرك يرينه كوره لزوملرى دخى اوله جغى آشكاردر . حتى تيمور مقهور كويا مذاهب اصل اسلام آره سنده كى اختلافك ماهيتنى تدقيق ايچون بعض علمايى حضورنده مباحثه يه دعوت ايلدكلرنده علمادن برطاقى اوطوپال تاتاره خوش كورنمك ايچون مداهنانه ومرائيانه يعنى خائفانه

قوصوه مسئله‌سی اعدای شمالیه‌نك
ایالك قوت مجتمعه‌سنی کوسترمش اولدقلری
برمسئله‌ اولوب حالبوكه بلغارستاندن بدأ ایله
اعدای شمالیه‌نك اوزمانكی احوالی وصورت
محاربه وسائره‌لری روم شرقی دولتنه اصلا
بكزه‌مدیكندن و تاریخك بو قسمنی نظرمحاكمه‌ده
کوزلجه تعیین و تجسم ایتدیرمك ایسه اهالیءمذ
کوره‌نك احوال مخصوصه‌سنی بیلمكه متوقف
اولدیغندن حاشیه‌لرمز میاننده [مبادیء تأ-
سسات عثمانیه‌ده شمالیونك احوالی] سر
لوحه‌سیله بر بند مخصوص درج اولندرق
تاریخك بو جهتنه دائر ایضاحات لازمه ویر-
لمشدر مراجعتنی قارئلرمزه توصیه ایلرز ٠

مجاورلرندن نائل اولدیغی بوقوت
عظیمه ایله مغرور اولان لازار قیش ایچنده
قلبه‌یه برایلچی و برنامه کوندروب کویا
پادشاهك قلبنه خوف وخشیت القاسی
ایچون متفقین عساکرینك کثرتی طرزنده
تمدح و تكابرلردن صکره متفقینك مقصدی
روم ایلندن دین اسلامی رفع ایتمك اولد-
یغنی و بناءً علیه ذات شاهانه نه‌قدر عسکر
جمع ایدر و حتی شهزادكانی دخی دعوت
ایلرایسه جمله‌سی بردن استیصال ایدلمك
اوزره مقصد متفقینی او درجه‌لرده اتمام
ایتمش اوله‌جغنی وسائره‌یی برطوربی ادبانه
ایله درمیان ایدنجه ذات شاهانه « انشاالله
اول بهار کلوب ده شدت شتا برطرف او-
لدیغی زمان بالجمله شهزادكان و عساکر
قصوه‌ده بولنورز ٠ انشاالله اوراده قرال
لازار حقنده لازم کلان معامله‌یی کوستر-
رز ٠ البته انوار دین محمدی نائرهء فساد
نصارایی منخسف ایتسه کرکدر » جوابیله
ایلچی‌یی اعاده ایلدیلر ٠

فی الواقع شهزاده یلدیرم بایزیدایله
یعقوب چلبینك دخی اناطولیجه اداره
ایلدكلری برلر عساکریله قوصوه‌ده

وکاذبانه سوزلرده بولنمسیله سیدشریف حضر-
تری بلا پروا ولامحابا حقجویانه سوزلرویرلی
و حقلی تهورلر ایله اعلان حقه موفق او-
لمشلردر ٠

سیدشریف حضرتلرینك الیدن متجاوز
مؤلفات جلیله‌سی وارایمش‌که بونلر میاننده
شرح مفتاح وشرح مواقف وشرح فرائض
وشرح چغمینی وحاشیهء مطول وحاشیهء تجرید
وحاشیهء کوچك مشاهیر مصنفاتندن ایمشلر ٠
علوم شتاده کندیلری قدر ماهر برده شهزاده‌لری
براوغلاری بولنوب سید شریف حضرتلری
متوسط نام کتابه یازدقلری حاشیه‌یی اتمامه
موفق اوله‌مدقلری حالده اوغلی مشارالیه بو
اثرینی اتمامه موفق اولمشلرایمش ٠

بعض مترجمین احوال وفاتلرینی ٨١٤
دیه قید ایتمشلر ایسه‌ده شو :

استاد بشر حیات عالم
سلطان جهان شریف ملت
اندر ششم ربیع ثانی
درهشتصدو شازده زهجرت
زین دار فنا بچارشنبه
فرمود بدار خلد رحلت

بولنملری ارادهٔ سنیه مقتضاسندن ایدی ۰ بوندن ماعدا قسطمونی حاکمی اسفندیار بکه و صاروخان و منتشه و آیدین پرنسلرینه دخی نصارانك اتفاقنی خبر کوندروب نصارانك بو اتفاقنه اسلامك دخی بر اتفاقیله مقابله کوسترملك ذمت حمیتده مترتب اولدیغنی اکلاتدیلر ۰ خواجه سعدالدینك تعبیری وجهله « غیرت اسلام و حمیت دین سیدالانام مقتضاسی اوزره ملوك آفاق سلوك مسالك اتفاق ایدوب اقامت جهاد ایچون اعانت و امداد سلطان عالی نژاد جنابنه ابلاغ اجناد ایتدیلر »

بزم مطالعهٔ قاصرانه‌مزه قالورسه اناطولی امارات ترکیه‌سندن بو صورتله عسکر ایستمك عثمانلیده عسکر آز اولوب ده محضا عسکرجه بر استمداد فکرندن نشأت ایتمش اوله‌مز ۰ زیرا حاشیه‌لرمز میاننده قوصوه محاربه‌سنك پلانی اوزرنده و بر- دیکرمز ایضاحاتدن دخی مستبان اوله‌جغی اوزره بتون اناطولی امارات ترکیه‌سندن کلمش اولان عسکر اردوی همایونك صول جناحندن یالکز بر جزؤینی اتمام ایچون تعبیه اولنمش و او جزؤ دخی غایت ضعیف کورلدیکی ایچون ارقه‌سنه‌ده بر فرقه عثمانلی عسکری اقامه‌سیله تقویه‌سنه لزوم کو- رلمشیدی ۰ بو حسابجه کلان عساکر معاونه اردوی همایون موجودینك اون بش جزؤندن بریسنه مساوی اوله‌مز ۰ اما بو استمداده بشقه بر حکمت اولملیدر ۰ اوایسه اناطولی اماراتنك فرصت بولدقجه دولت علیه علیهنده بر مشغله چیقارملری استعدا- دینه مبنی بو محاربه‌یه اشتراك ایده‌جك اولد- قلری تقدیرده اویله بر مشغله چیقارمغه‌ده مقتدر اوله‌میه‌جقلری قضیه‌سیدرکه بو حکمتك حقیقةً پك باهر بر حکمت اولدیغی در- کاردر ۰

قطعه‌ده سنه‌سی ماهی کونی ایله تاریخ وفاتلری مقید اولدیغندن ارتق طوغرینك بوندن عبارت اوله‌جغنده هیچ شبهه قاله‌مز ۰

« سعدالدین تفتازانی »

بعض ذوات معارفسمات واردرکه بهرهٔ علمیه‌لری معلملری طرفندن تحدید اولنان بر دائره داخلنده محدود اولوب اکرچه کندی مجاهدات غیرتکارانه‌لریله او دائره‌نك خارجنه خطوه انداز جسارت اوله‌بیلسه‌لر دخی هپ بر مرکزده مشترك اولان دوائردن برازدها قطری واسع اولانه کیرمش اوله- جقلری درکاردر ۰ اما بعض ذوات کرامده دخی واردرکه معلملرندن ایتدکاری تعلم و تدرس یالکز کشور علوم و فنونه کیرملك ایچون یول کورمکدن عبارت بر صورتده قالوب بر کره او اول کشور عظیمه کیردکدن صکره ارتق اکنه بوینه سوق سمند موفقیات ایتدکدن و او ملك لطیفی ایستدیکی کبی معمور ایده‌جك حر- کاتدن انی کیمسه منع ایدمز ۰

ایشته مترجمین احوالك روایتلرینه کوره مولانا تفتازانی حضرتلری بویله عالم معارفك دواهیسندن عداولنه‌جق خارقه‌لر

[illegible]
زمانى اولمغله اناطولى وسائره‌دن كلان
عسكرك قلبه‌يه قدر ايصالى آسان اوله‌
مامش وتيمور طاش زاده يخشى بك دشمنك
حركاتنى ترصد ايچون بشبيك سوارى
[illegible]
جانبنه كوندرلمشدر . يخشى بك اوراده
آقينلر اجراسيله اوروب قيرمغه باشلا-
ديغنجه صرب قرالى [illegible] دربندلرينى
طوتمق ايچون اون بشبيك عسكر كوندروب
كويا بلقانك جنوب طرفندن شمال جهتنه
عبور يوللرينى طوتمغه چالشمش ايدى .
[illegible]
[illegible]
زيرا بالقان دنيلان سلسلهٔ جبال روم
ايلنجه شرقدن غربه طوغرى امتداد
ايتمش عظيم برديوار اولوب اشبو سور
طبيعينك دخى يدى سكز قپوسى [illegible]

اولمق اوزره يدى سكز دربند واردركه
بونلر كوزجه ضبط ايديله‌جك اولورلر
ايسه جنوبدن شماله وشمالدن جنوبه
طوغرى [illegible]
عثمانليلر دشمندن دها اول طورانه‌رق
يخشى بك عسكرى اوراده دها اول واصل
اولمش بولنديغندن دشمنك كوندرمش
اولديغى عسكر يخشى بكك آقنجيلرى النده
تارومار اولمشدر . اوزمانه قدر مريجك
صولرى دخى چكيدو بره‌جك درجه‌ده
تنزل ايتديكندن اردوى همايون نهرى
[illegible]

[illegible]
[illegible]
وخراجكذار اولان ملوك كفار ايچره
اطاعتده استقامتله اشتهار بولمغين وعبو-
ديت مقامنده پايدار اولمغين رايت منصوره
[illegible]

دن ايمش . شاكردانندن مولانا فتح الله شروا-
نيدن ايديلان نقله استناداً سمرقند شهرنده
بولنان تربهٔ شريفه‌سنده يازلمش اولديغنه كوره
[illegible]
[illegible]
[illegible]
التى ياشنده بولندقلرى حالده تأليف وتصنيفه
باشلامشلردركه ايشته بويله حدود صباوتدن
هنوز چيقمامش اولدقلرى حالده قدرت
[illegible]
[illegible]

تحرير مشار اليه حضرتلرى هم ممالك
متجاوره‌ده كشت وكذار ايلر وهم ده تصنيفات
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ياشنده بولندقلرى حالده وجوده كتورمشلردر .
[illegible]
سنه‌سى صفرنده هراتده بولندقلرى زمان اكمال
ايليوب ٧٥٦ سنه‌سنده غجدوانده ايكن
[illegible]
صكره يعنى ٧٥٨ ذى القعده سنده تركستانده

كوستندیل حاكمی اولان قسطنطین دخی
مواكب اقبال استقبالنده استعجال وخدمت
ضیافتی اكمال ایتدی . وخیل وحشمی
ایله سپاه اسلامه ملحق اولدی »

حقیقت پرنس قسطنطین بلغارستان
صربستان ارناودلق بوسنه هرسك بغدان
افلاق مجارستان له چه كبی یدی سكز ولا-
یت حكمدارلرینك عثمانلیلری قمع وقلع ایچون
ترتیب ایلمش اولدقلری اتفاقه داخل اولمامق
صورتیله حمیت وغیرت عثمانیه‌سنی بك كو-
زل ارائه ایلمشدر . زیرا تابعیت عثمانیه‌یی
طوعا قبول ایتیوب ده كرها قبول ایتمش او-
لسه ایدی نصارانك اشبو اتفاقیله خوفه
دوشمدیكی كورنجه دونكلك ایتمی لازم
كلور ایدی . بالعكس مردلكده ثباتی حمیت
عثمانیه‌سنك اك بیوك رهنیدر .

بهار ایریشدیكی زمان دشمنك جنوبه
طوغری یوروممسنه انتظار اولنمق ایسه‌ده

مقدارلرینك كثرتیله بر حركتده تأخرلری
بالطبع خوف وهراسلرینه دلالت ایلر ایدی .
حالبوكه تأخرت و قعودلرینه برنوع میدان
اوقودق سوسی وبردرك حضور پادشاهی-
یه ایلچی كوندروب «صرب قرالنك تأدیبی
ایچون حركت همایون واقع اولدیغی حالده
نیچون تأخر ایدیورسكز؟» یوللو ادبسزلكده
دخی بولنمیه پادشاه حضرتلری عزمنده
دائم اولدقلرینی كوسترمك ایچون قوصوویه
یورودیلر .

سعدالدینك روایتنه كوره اردوی هما-
یونك ایندیكی صحرا موراوا نهرینك عبو-
رندن صكره كیریلور بر صحرای واسع او-
لوب اردوی همایون اورایه واردقده دشمن
دخی اردوی همایونی كوره‌بیله‌جك موقعده
اولمسیله دشمنك كثرتنه نسبتله عثمانلیلر او
قدر قلیل كورلمش كه عادتا عساكر عثمانیه‌یی
استخفافه باشلامشلر . لازرك همشیره زاده

ایكن تلویح نام كتابی تألیف ایلیوب ٧٦٨
سنه‌سی شعبانده شرح عقایدی و ٧٨٢ سنه-
سی ذی القعده‌سنده سمرقندده ایكن مقاصدك
متنیله شرحنی و ٧٨٩ سنه‌سی شوالنده ینه
سمرقندده ایكن شرح مفتاحی وسنه‌مز بوره
ربیع الآخرنده شرح كشافی تمام بیوردیلر .

تاریخ وفاتی ٧٩٢ سنه‌سنك محرمی او-
لوب وفاتلری سمرقند شهرنده وقوعه كلمش
ایكن نعش مباركلرینی سرخس نام قصبه‌یه
بالایصال اوراده دفن ایتمشلردر . علامه تفتا
زانینك بوراده اسامیسی ذكر اولنان اثرندن

ماعدا نیچه بر چوق حاشیه‌لری و رساله‌لری وار
ایمش كه آثار شریفه‌لرینك كرك كمیتی و كرك
لذا فتی و كیفیتی ذاتعالیلرینك حقیقة علامه
عصر اولدقلرینه شبهه براقمز . وفاتلرینه
دخی شو یولده بر تاریخ لایق سویلنمشدر .

آفتاب شرع وملت سعد تفتازان چو رفت
آب چشم آمد چو سیل و باغ حسن زبیب
عقل را پرسیدم از تاریخ سال رحلتش
كفت تاریخش یكی كم طیب الله ثراه

« قاضی احمد ارزنجانی »

مخلص شریفلری « برهان الدین » اولوب

سی و بیرق وغلی یالکز کندی عسکرینه عثمانیلره مقاومت ایده‌بیله‌جکندن ده اومغه باشلامش . لازار دخی هرکیم سلطان مرادی طوتوب حضورینه کتوررسه کندیسنه داماد ایده‌جکنی واون معمور قلعه‌یی توابعیله تملیك ایلیه‌جکنی وعد ایتمش . بوسنه قرالی بو وعدی تأییداً بش قلعه دخی کندیسی ویره‌جکنی سویلیوب سائر پرنسلر وحکمدارلر دخی اشبو وعدلری آرتدیر‌دقجه آرتدیرمقده ایمشلر .

اشبو قوصوه ملحمه‌سی تواریخ عهده امثالی نادر کوریلور وقوعات عظیمه‌دن اولمغله بونی بحق توضیح ایتمك بر مورخك ذمت حیتنه ترتب ایدن بورجلرك بیوکیدر . بز شو وظیفه‌یی بحق ادا ایچون اول باول خواجه سعدالدین افندینك ویردیکی تفصیلاتی حشو یاتندن تصفیه ایدرك یازدقدن صکره او زمین اوزرینه

اقتضا ایدن اتماماته دخی غیرت ایلیه‌جکز .

ایمدی خواجه سعدالدین افندینك اشعارینه کوره سلطان مراد حضرتلریله شهزاده ییلدیرم حضرتلری بر یوکسك تپه اوزرینه چیقه‌رق احوال عسکری معاینه ایلدکلرنده دشمن عسکرینك مقداری عثمانلی عسکرینك مقدارندن بش قات زیاده اولدیغنی وعساکر اعدا کافةً زرهلی اوله‌رق کونشك عکسیله زره ومغفرلری پارل پارل پارلاملری بالآخره سعدالدین کبی بر مورخه :

نجه لشکر آقشده روده بکزر
دمور ایچنده پنهان اوده بکزر

دیدیرته‌جکنی اکلامغله کندیلرینك برخمس نسبتنده‌کی آز عسکری ایله بویله‌یدی حکمدارلك جمع ایتمش اولدقلری عساکر بی‌نهایه‌یه نصل غلبه ایدیله‌بیله‌جکنی تعیین

بوندن ماعدا « امیرقاضی » نامیله دخی شهرتلری واردر . بو ذات علم وادب وسیف جهتلریله بهرهٔ عالیه صاحبی بر ادمدرکه اولا احوال سیاسیه وحربیه‌سنی مختصراً کورمك لازم کلیور .

کندیسی عن اصل ارزنجانده تولد ایدرك اکمال تحصیل ایچون بر مدت حلبده بولندقدن صکره مملکتنه عودت ایلدکده ارزنجانك امیری بولنان ذات ایله بینلرنده مصاحبه‌و براز صکره امیرك قزینی تزوج ایتمکله ارهلرنده مصاهره‌و اقع اولمش ایدی . لکن صکره‌لری و ف.

قری نفاق‌دباخوف عداوتری کیتدکجه آرتد . یغدن اعیان مملکتدن بعضیلریله بالاتفاق قاین پدرینی قتل و کندی امارتنی اعلان ایتمشدر . ٧٨٩ سنهٔ هجریه‌سنده مصر جانبندن ارزنجانه طوغری یورویان بر فرقه عسکر ایله جنکه قالقیشه‌رق قاضی برهان الدین شجاعت جبلیه‌سنی کوسترمش ایسه‌ده مغلوب اولمش . ٧٩٩ تاریخنده تاتارلر ارزنجانه طوغری یوریدکلری زمان ملوك چراکسه‌دن ملك طاهر طرفنه استمداد نامه کوندره‌رك ملك طاهر کندیسنه برمقدار عسکر له بالمعاونه تاتارلره غلبه ایتمش .

ایچون بر مجلس مشورت عقد ایلمشلر ایدی. بو مجلسده امرادن بعضلری دشمن آتلری هنوز دوه نه اولدیغنی کوروب آلشمامش اولدقلرندن اردوده بولنان دوه‌لری ایلرویه سوق ایده‌جك اولورلر ایسه دشمنك آتلری بونلردن اورکه‌رك منتظم صفلری بوزوله‌جغنی و او حالده غیر منتظم پریشان عسکر نه‌قدر چوق اولسه جنك قولایلا‌شه‌جغنی درمیان ایلمشلر ایسه‌ده اولاشهزاده بایزید بو رأیی بکنمیه‌رك سائر سردارلر دخی بومثللو حیله‌لر خدعه‌لر الطاف الهیه‌یه عدم اعتماد دیمك اوله‌جغنی واکرچه حرب خدعه‌دن عبارت ایسه‌ده خدعهٔ حربیه بویله شیلر اولیه‌جغنی ودوه‌لری ایلرویه سورمك شاید دشمن آتلرینی اورکوتر دیه امید اولنه بیلور ایسه‌ده بالعکس دوه‌لرك کندیلری اورکه‌رك ینه عسکر عثمانیان اوزرینه ضررلرات ایتملری دخی پك ملحوظ ایدوکنی والك ایی تدبیر میدان و غایه برصافیت مردانه ایله کیره‌رك فوز و نصرتی اولا الله‌ك عنایتندن وثانیا بازولرك قوتندن بکلمه‌مك لازم کله‌جکنی درمیان ایلینجه بتون سردارلر بو رأیی ترجیح ایلدیلر.

لامارتین اکرچه اردوی همایونده طوپلر بولنمدیغی ایچون صفوف اعدایی یاردیرمق اوزره اشبو دوه تدبیرینه لزوم کورلدیکنی سویلمکده ایسه‌ده قوصوه اردوی همایونده طوپ بولنمدیغنی اعتقاد ایدنلر اثبات مدعایه مقتدر اوله‌مدقلری حالده بو محاربه‌ده عثمانلیلرده طوپ بولندیغنی سویلیانلر ازجمله سلطان مراد اغزندن یازیلوب بروسه‌یه کوندریلان فرمانده دخی طوپ وتفنکلرك ذکر ایدلمش اولد‌یغنی ارائه ایله اثبات مدعا ایلیه‌بیله‌جکلر‌ندن لامارتینك بو سوزی دخی مقبول دکلدر.

انجق ۸۰۰ سنهٔ هجریه‌سی اواخرنده اطرافده کی صاحب خروجلردن قره ایلوك بن طور علی ایله ارالری بوزیله‌رق وقوعه کلان محاربه‌ده مقتول دوشمکله دالت دنیا ایچون قانلر‌ینه قیمش بولنمسنك جزاسنی چکمشدر.

انجق بو ذاتك بهرهٔ علمیه وادبیه‌سی متر‌جمین احوالك مظهر ستایشی اولمشدر. السنهٔ ثلثه‌دن نظمه مقتدر اولوب «رویدك یاهادی فاعتب مطیتی. عن السیر فی اوصاف خیر البریة» مطلعیله نبی ذیشان افندمز حضرتلرینك مدحنده عربی بر قصیدهٔ بدیعه سویلدکلری کبی فن تصریفده «اکسیر السعاده» آدلی بر کتابی دخی مشهور ایمش. انجق اصل شهرتکیر آفاق اولان اثری فن اصولده تلویح نام متن اوزرینه یازدقلری حاشیه اولوب ذکر اولنان متن اوزرینه سائر برچوق حاشیه‌لر یاز‌لمش بولندیغی حالده جمله‌سنه مرجح اولانی قاضی برهان الدین حضرتلرینك حاشیه‌سی اولمغله اشبو رجحانه اشارة «ترجیح» دیه بنام اولمشدر.

« مشاهیر حقنده بعض »

— ملاحظات —

اوكون روزكار دشمن طرفندن عثمانلی طرفنه طوغری اسمكده اولوب قوصوه صحراسی ایسه بر زماندنبری دوام ایدن قوراقلقدن طولایی زیاده‌جه توز قالدیر- مقده اولغله ذات شاهانه بو حالدن زیاده- سیله متأثر ایدیلر .

یالکز او زمانك محاربانده دكل بو زمانك محارباتنده دخی بر عسكرك روزكار آلتنده بولنمسی موجب اندیشه اوله‌جق احوالدندر . توزلی عسكر اوزرینه سوق ایدرك افراده كوز اچدیرمیه‌جغی كبی اسلحهٔ ناریه ایله ایدیلان محاربانده دخی قارشو طرفده بولنان دشمنك دومانی ایرویه طوغری كیدرك عسكری دومان ایچنده براقوب كوزكوزی كورمدیكی حالده دشمن بالعكس آته‌جغی قورشونری كولله‌لری زده آته‌جغنی كوره كوره حرب ایدر . یالكز روزكار دكل كونش بیله محاربه امرنده نظر دقته آلنه‌جق حالدر . اكر كونش عسكرك اوكنده بولنور ایسه كوزلری قا- شیدیره‌رق منع رؤیت ایده‌جكندن بوده بر مضردر . بو مضرته قارشو اوروپالیلر عسكره شمس سپرلی سرپوشلر كیدیرورلركه نافع اولدیغنه هیچ شبهه احتمالیدر .

ایشته هم دشمن عساكر عثمانیه‌نك بش مثلی قدر چوق وهمده روزكار او طرفدن هبوب ایدرك صحرانك توزلری عثمانلی اوزرینه وارد اولدیغندن سلطان مراد حضرتلری پك مأیوس بر حالده بولنیورلر ایدی . بناءً علیه او كیجه كوز- لرینه او یقو كیرمیه‌رك نیاز و استرحام یوزینی یرلره سوروب عساكر عثمانیه‌نك نائل نصرت اولمسی ایچون اغلایه‌رق دعا ایتمشلردر . مطلقا پادشاهك قلب پاكلرنده‌كی حس عظیم دعالرینی ایصال قبولكاه رب كریم ایتمشدركه او كیجه صبا-

---

ترجمهٔ شقایقده مرندغزی حضرتلرینك عصری عثمانیدن ولفی اوزره مقید بولنان شبو مشایخدن برچوغنك شهرتلری تاریخ عثمانی حدودندن خارج اولدقلرینه البته دقت بیورلمشدر . بو حالده ذوات مشار الیهمك مشا- هیر مرادیه‌دن عد ایتمكده‌كی حكمت شایان ایضاح كوریلور .

صدر اسلامدن بری علمای اعلام حضرا- تی ملوك و طوائفدن بر امیره منسوبیتله مقید اولمقلغك فوقنده بولنه‌رق عادتا جمله‌سی اشتغا- لات و اجتهادات علمیه‌لرنده مستقل بولنورلر ایدی . طوائف ملوكدن بر امیرك قبضهٔ تصر- فنده بولنان بر محلده تألیف ایله اشتغال ایدن علما- نك آثاری هرطرفدن استنساخ ایدلدیكی كبی مشار الیهمك تدریس ایله دخی اشتغاللری هر طرفدن برچوق طلبه‌یی نزد فاضلانه‌لرینه جلب ایلر ایدی . بو حالده علمای كرام حضرا- تی برخصوصیت قطعیه ایله هیچ برطرفه منسوب اولمیوب بلكه عموم ممالك اسلامیه‌یه فیضلری شامل اولدیغندن وجودلریله افتخار حقی دخی عمومی ایدی . بناء علیه بونلر میاننده عثمانیه‌یه كرك اوزاقدن و كرك یقیندن منسو-

حه قارشو کوزل بر رحمت یاغه‌رق صحرانك توزینی کاملاً باصدیرمش و بو صورتله ایکی تهلکه‌دن بریسی برطرف اولمشدر .

اوکیجه دشمن طرفنده دخی بر مجلس مشورت عقد اولنمش . بعض سردارلر همان اوکیجه عثمانلی اوزرینه شدتلی بر باصقین اجراسنی رأی ایتمشلر ایسه‌ده یورکی نامنده بر سردار کمال غرور ایله بو رأیی رد ایدرك عثمانلیلری کیجه باصه‌جق اولورلر ایسه دها ایلك حمله‌ده ترکار فرار ایده‌جکلری جهتله قراکلق کیجه‌ده قاچان دشمنی اوروب صید ایتمك ممکن اوله‌میه‌جغنی درمیان ایتمش وسائر سردارلر دخی بورأیی بالتصویب کوندوز کوزیله بتون عثمانلی اردوسنی صیق بوغاز ایدی ویرمك جهتنی ترجیح ایلمش ایدیلر .

ایشته ایکی طرفدن بوصورتله اوکیجه صبح ایدلرکده ایکی اردو قارشو قارشویه کلدیلر .

قوصوه محاربه‌سنك صورت وقوعنه دائر مورخ هامردن عیناً نقل اولنوب رسملرمز میانه ادخال اولنان پلانده کوستریلدیکی واو پلانك تعریفاتنه دائر حاشیه‌لرمز میانه ادخال اولنان تعریفات وایضاحاتله برده سلطان مرادك شهادتندن صکره ینه مشار الیه لساندن شهزاده بایزیدك بروسه قاضیسنه کوندرمش اولدیغی فتحنامه‌ده بیرلدیغی اوزره بو ایکی اردو آره‌سنده وقوعه کلان مصادمه حقیقةً اوزمانلره قدر امثالی هیچ بر یرده کورلمامش بر مصادمهٔ خونریزانه ایدی . عثمانلی سواریلرینك الرنده بالطه‌لر کورنکلر بولنه‌رق دشمن افرادی و بالخاصه مجار سواریسی باشلرنده وارقه‌لرنده‌کی مغفر و زرهلره بالاعتماد و عثمانلی سلاحندن بلا اندیشه صالدیردقجه

بیتنری اولنمرك عائد اولدقری پادشاهان آل عثمان مشاهیر رجالندن عداولنمنده مترجمین احوالك حقلری واردر .

❃ ادبای مرادیه ❃

سلطان مراد اول زمانی ادبیات عثمانیه‌نك هنوز زمان طفولیتی اولمقله برابر تذاکر شعراده بعض کسه‌لرك اشتهار ایلدکلرینی کورمکده‌یز که بونلردن دخی ترجمهٔ حاللرینه دسترس اوله‌بیلدکلرمز شونلردر :

« احمدی »

بوذات مراد اول زماننده اشتهاره باشلایوب بایزید اول زمانه قدر معمر اولمشدر . انجق مترجمین احوال کندیسنی مراد اول رجالندن عد ایدرلر . کندیسی شعره دخی منسوب اولمغله تذکرهٔ شعرا صاحبی لطیفی مومی الیهك سیواسلی اولدیغنی روایت ایتمش ایسه‌ده کندیسنی اصل مراد غازی مشاهیر رجالی میانه ادخال ایلیان طاشکپری زاده مومی الیهك کرمیانلی اولدیغنی قید ایتمشدر . تذکرهٔ شعرا صاحبی حسن چلبینك روایتنه کوره مرحوم منلا فناری وحاجی پاشا ایله برابر مصره کیدرك هدایه شارحی شیخ اکملدن تحصیل

زرهری و مغفرلری اشبو کولنکار و بالطه‌لر ایله دلنوب پرتیله‌رق قانلری او محفظهٔ آهنین ایچنده آقیلور ایدی .

مع هذا دشمنك سیف جان‌ستانی اوکنده سینه‌لرندن بشقه قالقانلری اولمیان شجعان عثمانیان دخی آز شهدا ویرمیورلر ایدی . کرچکدن قیامت علامتی اولان بو محاربه حکایه‌سی بیله توکلری اورپرته‌جك بر صورتده اقشامه قدر دوام ایدرك نهایت دشمنك بایراقلری سرنکون اولمغله اویله بر رجعت قهقری‌یه اوغرادیلر که کویا مایهٔ خلقتلری آهن و پولاد اولان برچوق عفاریت متوحشه قورقنج بر منظره‌دن اورکوب قاچیورلر ظن اولندی .

قاچان دشمنك ارقه‌سندن دخی الده قلیج و کولنك دلاوران عثمانیان خطوه بخطوه تعقیبه باشلادیلر . قوجه اردونك احمال و اشیاسی کاملاً ایادیٔ عثمانیانه کچمش اولدیغی کبی مکر دشمن افرادی عثمانلی اردوسنی بوزدقلری زمان اسیر طوتمق و اسیر باغلامق ایچون یانلرینه برچوق کندرلر و بر زنجیرلر المش بولندقلرندن بونلر عساکر عثمانیه‌نك اللرینه کچدکجه ینه اعدایی درکند اتمکه استعمال اولنورلر ایدی . ایشته بوصورتله قوصوه صحراسنده یدی حکمدار متفق اوله‌رق بر بوزولش بوزولدیلر که ضرب صیندیغی وقعه‌یی بوکا نسبتله جزؤیات اموردن قالدی . ذات شاهانه اشبو فتح مبیندن بالطبع ممنون و متشکر قه‌رق دشمنی تعقیبه کیدن غازیلرك غانماً عودتلرینه منتظر ایکن مقتولر زده‌سنده مبهوش قیلوو یخ مقتدر سردار مجروح اوله‌رق یاتمقده بولندیغی یردن قیام ایدرك وکویا مستدن اولمش بولندیغی بایله پادشاهك ایاغنی اوپمکه اقدام ایلدکده معیت

فنون اتمشلر ایمش . لطیفی مرحوم بوذاتك کندی عصرنده دخی پك‌ده مقبول شعرادن اولمیوب فقط هیئت و هندسه و علم نجوم و طبده مهارت و معلوماتنی مدح و ثنا ایلمکده‌در .

بوی بکلرندن سلیمان بکه چاته‌رق نامنه اسکندر نامه نام کتابی نظم اتمش بو ذاتك مرادی شهزاده‌سی سلیمان چلبی اولدیغی ده مرویدر . کتاب مذکوری قیمت سنجان « بویله نظم ایله بر کتاب یاپمقدن ایسه بر نظم مرغوب ایله یالکز بر قصیده یاپمق اولی ایدی » دیه ذم اتمشلر . احمدی بومؤاخذه‌دن متألم اوله‌رق ینه زمانك ادباسندن اولان و فقط مترجمین احوال طرفلرندن چلبی سلطان محمد زمانی رجالی میانه ادخال قلنان شیخی یه بر مدرسه‌ده مجرد اولرق شی اولدقلرندن خلقك اسکندر نامه حقنده‌کی مؤاخذه‌لرینی شیخی‌یه آچدقده او کیجه شیخی مومی الیه احمدی نامنه کوزل بر قصیده سویلیوب احمدی‌یه ویرمش و ایرتسی کون احمدی دخی قصیدهٔ مذکوره‌یی کندی مؤاخذلرینه کوستردکده او قیمت شناسلر قصیدهٔ مذکوره‌یی بك زیاده بکنه‌رك انجق قصیده ایله اسکندر نامه

شـاهانه‌ده بولنـان چاوشلر مرقومی منع ایتمك ایستمشلر ایسـه‌ده حریف ممـانعته باقدیغی کبی پادشـاه حضرتلری دخی منع اولنماسنی امر ایلدکلرندن تمام حضـوره تقرب ایلیه‌رك اياق او پمك وضعنی التجه اولـدن یکی ایچنـه کیزله‌مش اولـدیغی خنجری پادشـاه حضرتلرینك سینهٔ هما. یونلرینه حواله ایتمش و بعده فراره شتاب کوسـترمش ایسه‌ده ارقه‌سندن قوشـان چاوشلر اول ملعونی تپه‌له‌مشلردر .

ایشـته خواجه سعدالدینك ویردیکی ایضاحات درجه‌سنده بز دخی معلومات سـائره‌مزی بالعلاوه قوصـوه وقعه‌دلسو زینی بو صـورتله یازدق که فقره‌مزك بودر. جـه‌سی سـائر تاریخلرله قیاس ایدیله‌جك اولورسـه ایضـاحات کامله‌یی حاوی عد اولنور. انجـق بز بو مثللو مواد مهمه و امور معظمـه‌ده چشم انتقادی آچه‌رق نه قدر حقایق چیقاره بیلمك قابل ایسه میدانه چیقارمقـدن اوشنمامکی التزام ایتمش بولند.. یغمزدن بو ماده‌یه دائر تدقیقات سائره‌مزی ده قارئلرمزه عرض ایتمك هوسنه دوشدك .

اولا هامر اساساً نثری‌یه عزو ایلدیکی بر فقره‌ده قوصـوه اردوی همـایونك التی فرقه‌یه منقسم اوله‌رق برنجیسی وزیر اعظم عـلی پاشـانك و ایکنجیسی شهزاده بایزیدك واوچنجیسی اینه بکك ودردنجیسی شهزاده یعقـوب چلبینك وبشنجیسی صـا. ریجـه پاشـانك والتنجیسی دخی بالذات پادشـاه حضرتلرینك قـوماندالری التنده بولندیغنی یازیور ایسـه‌ده بو ایضـاحده اول قدر بیـوك بر اهمیت یوقدر . زیرا قوصوه اردوسـنی تشکیل ایدن امرانك هر بری کندی معیتلرنده بولنان عسـکرك قوماندانی اولمق او زمانکی اصول عسکریه اقتضـاسندن اولوب حتی عثمانلی سردار.

ارەسنده برمشابهت ومناسبت بوله‌مدقلرندن احمدی‌یه «اکر بو قصیده‌سنك ایسه او کتاب سنك دکلدر . یوق او کتاب سنك ایسه بو قصیده سنك اوله‌مز » دیه بیچاره‌یی برقات دها رنجیده خاطر ایتمشلر .

حالبوکه احمدینك میرسلیمان نامنه نظم ایتدیکی شی یالکز اسکندرنامه‌سندن عبارت دکلدر . مکمل بر دیوان ایچنده مجتمع اولان حددن افزون قصائد وتراجع واشعار سائره هپ میرمشار الیهك نامنه سویلنمشدر . اشعا. رینك الك چـوغی فارسیدن مترجم وعظ ونصیحت بوللو شیلر اولوب شو برقاچ مطا. لع اندندر .

مطلع

فکر ایله مبدأك نره‌دندر ندر معاد
هرکلدوککدن اشبو جهانه ندر مراد

دیکر

بی نقابدر بو منزل ای احباب
فاتقوا الله یا اولی الالباب

دیکر

ایشکده بولمسون افراط وتفریط
که سنی ایتمیه بر لحظه تغلیط

لرندن ماعدا قره‌ماندن اسمی معلوم اولمیان
بر سردار و سلطنت سنیه بر از عسکرکله
یکی کبی قسطمونی و جید و منتشا و تکه
بکزاده‌لری دخی برر مقدار عسکر ایله معا-
ونته کلدکلرندن او حالده عسکرك التی
فرقه‌یه آیرلمسی دیمك مرکز ایله یمین و
یسار جناحلرینی تشکیل ایده‌جك فر-
قه‌لر دیمك اولور .

هامر قوصوه‌نك مجارجه اسمی
« ریغومازو » اولدیغنی قید ایدرك ینه
نشری‌یه عطف ایلدیکی بر مساحه‌جه دخی
صحرای مذکورك طولی یکرمی بیك خطوه
وعرضی بشبیك خطوه اولدیغنی خبر ویر-
یورکه قوصوه‌یی کورمش اولانلرك
معلوملری اوله‌جغی اوزره بو وسعت یالکز
اووه‌لق محلك وسعتی اولوب حالبوکه
صحرای مذکورك اطرافنده بر طاقم تپه‌لر
بولنورکه میللری پك طاتلی اولدیغندن انلر
دخی اووه‌دن معدود اوله بیلورلر .

لامارتین اکرچه قوصوه‌نك طولی
اون وعرضی بشبیك خطوه اولدیغنی خبر
ویریور ایسه‌ده انك بو خبری اخبار
جغرافیه‌دن اولمق اوزره فنی بر خبر او-
لیوب خیالات شاعرانه‌دن اولمق اوزره
حسابسز بر خبردر . بو قدر وسعتی
اولان بر محلده او زمانکی اعدای متفقه
ایله اردوی همایونك نصل مانورا چو-
یروب حرب ایده بیله‌جکلرینی دوشونمه‌
یدی خیالنی بر از توسیع ایدرك اووه‌یی
دخی بر از ده بیوتمش ایدی . بو حالده
شیلرده لامارتینك سوزی اصلا مقبول اوله-
میه‌جغی قوصوه معرکه‌سنك سائر حقنده
کی روایاتی دخی اثبات ایلرکه قریباً قارئلر
مزك منظوری اولور .

قوصوه واقعه‌سنك وقوعی زمانی
قالمه بر ورقهٔ رسمیه‌یه استناداً هامر بو محا-

دیکر

فرصتنده دشمنه ویرن امان
قید فاکی اولیسر بی کمان

شو بیت منکسرانه‌سنی یمش :

خارپشتك خار صقلر جانی
زهرینی دوکر تموزك قانی

اکرچه حمدینك اشعاری حلاوتی
کورنمیور ایسه‌ده کوتو عرفی سوقرمسی
منفهم اولور :

تیمورلنك اناطولی‌یه مستولی اولدقده
احمدی تیموره بر چوق قصیده‌لر تقدیم ایدرك
مظهر توجهی اولمش . برکون تیمور نیجه
دلبران سیم اندام ایله حمامه کیردکده احمدی‌یی
چاغروب « هایدی باقه‌یم شو کوزللرك هر
برینه برر بها بیچ » دیدکده احمدی کیمسنه
دنیا طولوسی سیم و زر و کیمسنه مصر خراجی
دکر دیه بهالر بیچدکدن صکره تیمور « یا بن
قاچ پاره ایدرم؟ » دیمسیله احمدی تیمورلنکه
سکسان اقچه بها بیچمش و تیمور « جانم سکسان
اقچه یالکز بنم فوطه‌مدر » دینجه احمدی
« بن دخی بهانی فوطه ایچون طوتدم . یوقسه
سن کیمسه بر اقچه ایتمزسك » دیمش و تیمور

ربه‌ده انقلیلرك بولندیغنی حكم ایدنلر انلردن ماعدا مجار و سائره‌نك حاضر اولدقلرینی اعتراف ایلر . طرفین عساكر مو- جوده‌سنك مقداری حقنده اختلافات پك زیاده اولوب بعض روایته كوره اعدای متفقه‌نك مقداری ایكیوز بیك و بعض روا- یته كوره اوچ یوز بیك زاده‌سنه وارر ایسه‌ده هرحالده دشمن عسكرینك عثمانلی عسكرندن پك چوق زیاده اولدیغنی هیچ دخی انكار ایده‌مز . عثمانلی عسكرینك مقداری اوتوز بیك اولدیغنه دائر بر قید تاریخی واردر كه خواجه سعدالدین عسا- كر عثمانیه‌نك دشمنه نسبتله بر خمس اولدیغنی تخمین ایتمسی اوزرینه مقدار دشمن ایكیوز لك اولسه‌یدی عساكرشاهانه‌نك مقدارینی لااقل قرق بیك تخمین ایتمك لازم كلور .

بعض سفرلرده عساكرشاهانه‌نك مقدا- ری یكرمی بیكه قدر واردیغنه و بوسفرده تكمیل قوۀ عثمانیه‌دن ماعدا اناطولی ترك برنسلری طرفندن دخی بر مقدار عسكر كوندرلدیكنه باقیلور ایسه اردوی همایونك مقداری قرق بیك اولمسی آز كوریلور ایسه‌ده بوندن اول ایدیلان بوسنه و هرسك آقیننده مقداری یكرمی بیك اولان اردوی همایوندن انجق بشبیك قدر آدم قورتیلوب اون بش بیكی هلاك اولدیغی درخاطر ایدیلور ایسه اردوی همایونی قرق بیكدن زیاده‌یه واردیرمق پك‌ده مأمول اولمدیغی تسلیم اولنور . هله بو زمانلر یكی چرینك مقداری اون ایكی بیكدن پك چوق اشاغی اولدیغی بوندن اول بر مقایسه‌مزله ثابت اولمشدر . دولتك الك باشلیجه پیاده صنفی اولان یكی چرینك مقداری بویله اولورسه بر بیوك انهزامده اون بش بیك عسكری دخی ضایع ایلدكدن صكره عثمانلی اردوسنك اناطولیدن كلان برازقوشوندی عسكرایله

لك بو لطیفه‌دن محظوظ اوله‌رق شاعره احسان ایلمش .

اگرچه زمانمزده بوفقره‌یی خواجه نصرالدینه اسناد ایدرلر ایسه‌ده اوچیوز سنه اول یازیلان كتابلرده بوصورتله منقول رمز اولمش بولندیغندن خطابی البته زمانمزك صورت اسناده بولورز .

« ازهری »

مومی الیهك اسمی نورالدین اولوب آق شهرده تولد ایلدیكی تذاكر شعراده مرویدر كندیسی شعرای عثمانیانك الك قدماسندن او- لمق اوزره طانمشدر . جنت مكان سلطان مرادخان اول زماننده مشتهر اولوب احمدی و شیخی ایله هم عصر ایمشلر .

زمانك متعین شعراسندن عد اولندیغی حالده لطیفی وحسن چلبی كبی اصحاب تذا- كرك مؤخرا ادبیات عثمانیه‌ده كورلمش بو- لنان ترقی‌یه نسبتله ازهرینك اشعارینی وسط حالده ساده سوزلردن عد ایتملری پك‌ده طو- غری اولمز . جمله اشعارندن اولمق اوزره تذاكر شعراده شو سوزلر مندرجدر :

برابر فرق بیکدن زیاده‌یه واردیرلمسی حقیقةً طوغری اوله‌مز ·

عثمانلی تاریخلرینك اك چوغی قوصوه ـ ده عساکر شاهانه میانده طوپجی صنفی بولنوب بولندیغنی تصریح ایتمیورلر · ها ـ مر ایسه بومحاربه‌یه دائر تنظیم ایلدیکی پلانده عثمانلی طرفنده طوپجی بولنوب حتی قومانداناری دخی حیدر اسمنده برآدم اولد ـ یغنی یازییور · فن تاریخده رسوخ اربابندن اولان بعض اخوانمز قوصوه محاربه‌سنده عثمانلیلرك هنوز طوپجیلقدن بی بهره اولد ـ قلرینی درمیان ایدرك بو بابده هامرك پك بیوك بر سهوینی حکم ایتمکده ایسه‌لرده ظن عاجزانه‌مزه قالورسه بو حکم قابل استثنا ـ قدر · ظنمزده خطا ایتمز ایسه‌ك بوظنده بولنان اخوانمزی آلداتان شاعر مشهور لامارتیندرکه یازدیغی عثمانلی تاریخنده قوصوه اردوسنده طوپ بولندیغی جهتله صفوف اعدایی یارمق اوزره دوه‌لری قات اولك ایتمك تدبیری دخی انك ایچون درمیان اولندیغنی روایت ایلمیور ایدی · انجق لامارتینك مورخلکده‌کی ماهیتنی اولجه دخی اثبات ایلمش اولدیغمزدن بوراده ارتق سوزك اوجهتنی اوزاتمیه‌رق طوپ حقنده‌کی تدقیقا ـ تمزی بسط ایتملی یز ·

واقعا بزده طوپجیلغك مبادیسی حقنده معلومات موضحه یوق ایسه‌ده ۷۲۸ تا تاریخنده یعنی قوصوه وقعه‌سندن التمش اوچ سنه اول ازمید شهرینك محاصره و ضبطی حکایه‌سنده خواجه سعدالدین ازمیدك رومر طرفندن محاصره‌یه قرشو اسباب مدافعه‌سنك اتمامنی حکایه ایلدیکی صره‌ده « اول قلعه‌یی احکام وطوب و تفنك وسائر الات جنك ارسال ایدوب » دیه رومرك اسباب مدافعه‌سی میانده طوپ وتفنکی ذکر ایتمش اولدیغی دو ـ

شعر

فرصت الویرمشکن وقتی غنیمت بیله‌لم
عمرمز حاصلنی مهر ومحبت بیله‌لم

هر عزیزك آیغی توزینه یوزلر سوره‌لم
کر قبول ایلر ایسه انی سعادت بیله‌لم

هردنی منتی چکمیه‌لم نفسه اویوب
دونلر منتی نفسه دنائت بیله‌لم

مفرد

بوریایه صاریلوب صحراده دترر نی شکر
دکل بیازی کورکه قت قت ارقه‌سنده جامه‌سی

« شیخی »

اصحاب تذاکر بوذاتی چلبی سلطان محمد رجالندن عدایدرلر ایسه‌ده مراد اول رجا ـ لندن احمدی ایله رفاقتلری اولمق حسبیله بز کندیسنی مراد اول عصرینه نسبت ایده ـ جکز · بوذاتك چلبی سلطان محمد زمانه نسبت ایدلمسنك سببی چلبیٔ مشار الیهك کوزلرینه دردرمد عارض اولدقده شیخینك برصورت غریبه‌ده تداوی ایتمش اولمسی یعنی اوزمانه‌قدر یشامش بولنمسیدر · شویله که: طبای زمان چلبی سلطان محمد حضرتلرینك

شو بیلور ایسه مؤخراً قلعهٔ مذکوره اله

کچنجه او طوپلرك وتفنکلرك دخی عثمانلی

الله کچمش اولدیغنه واندن صکره فتح

اولنان ممالکدن دخی بو مثللو اغتنامر

وقوعبولمش ایدوکنه اصلا شبهه قالمز .

یاعثمانلیلر الله طوپ وتفنك کچرده

انلری استعمال وانلردن استفاده ایدلمیه‌جکنه

احتمال ویریله‌بیلورمی ؟ اعدادن الدقلری

اسیرلر میانده معمار ودیوارجیلری حسن

استخدام ایدرك بروسه وادرنه‌ده حالا آثا-

ری باقی اولان ابنیهٔ نفیسه‌یی وجوده کتو-

ره‌جك قدر کوزلری آچیق بولنان عثمانلیلرك

طوپ وتفنکدن ایدیله‌جك استفاده خصو-

صنده‌می کوزلری قپالی اولورلر .

مورخلرمز وقتیله ایضاحات لازمه

ویرمکده قصور ایتمشلر ایسه‌ده بزم بو مثللو

مسائل مهمه‌ده فکر مستدلانه قوت

ویره‌رك زمید قلعه‌سندن بدأ ایله رومردن

قلعه‌لرله برابر طوپ وتفنکلر دخی اغتنامه

باشلادیغنی خواجه سعدالدینك قیدی کبی

دلائلدن نصل استدلال ایده بیلور ایسه‌ك

بو النان تفنك وطوپلردن استفاده‌یی دخی

قوصوه‌ده سلطان مرادك شهادتندن صکره

شهزاده بایزید طرفندن یازیلان فقط منع

فتنه حکمتیله کویا پادشاه حضرتلری صنع

ایتمشلرده کندی طرفلرندن یازلمش کبی

کوستریلان وحاشیه‌لرمز میانده صورتی

کوریله‌جك اولان فتحنامه‌دن استدلال

ایده بیلورز . بو فتحنامه‌ده « اعلام

نصرت انجام فتح و ظفر اهتزاز ایله

خرامه باشلایوب ویر یر کوس حربی

ونقاره وطبل چالنوب و بوری وسورنا

صداسی فلك اطلسه پیوسته اولوب

صاغ وصولدن صواش واوغراشه باشلا-

نوب وطوپ وتفنکلر آتیلوب هوا تیرپراندن

نهان .... » دینلمشدر که بو آتیلان طوپ

کوز اغریسنه چاره بولمقدن عاجز قالمریله

وشیخی ایسه فن طبده وبالخاصه فن کحالتده

زمانجه مشاهیردن معدود بر ده‌مومی الیهی

دعوت ایلدکلرنده « بو دردك دواسی درجهٔ

افراطده بر فرحدر » دیمش وفی الحقیقه

اوصره‌ده ذات شاهانه‌یه فتحی امل ایدند-

یکی بر قلعه‌نك مژدهٔ فتحی ورود ایتمکله

درد رمدك المی بردنبره آزاله‌رق بالکلیه

اندفاعی دخی تأخر ایتمامشدر .

غریبدرکه شیخی هم طبیب وهم کحال

اولوب پادشاهی دخی تداوی ایتمش ایکن

کندیسی مزمن صورتده کوز اغریسنه

مبتلا ایمش . معهذا عمرو عرفانی مسمر ذات

اولوب هله چلبی سلطان محمد حضرتلرینی

تداویدن صکره قدر واعتباری برقات دها

مزداد اولمش .

روایته کوره خدمتنك مکافاتی اوله‌رق

کندیسنه طقوزلی نام برقریه احسان اولند-

قده بیچاره شیخی یکی مالکانه‌سنی ضبطه

کیدر ایکن قریه‌نك اسکی ضابطلری بولنی

کسه‌رك بیچاره‌یی صویمشلر صوغانه چویر-

مشلر . بونك اوزرینه « خرنامه » نامیله بر

وتفنكلر میداننده عثمانلی طوب وتفنكلری ده اولدیغنه شبهه ایدیله‌مز . قوصوه‌دن اول بنقه بر محاربه‌ده طوپ وتفنك اتلدیغنه دائر بز بر كونه قیده ظفریاب اوله‌مدق ایسه‌ده هر حالده استدلالاتمزك نتیجه‌سی اوله‌رق دیرزكه ازمیددن بدأ ایله فتح اولنان قلعه‌لرده عثمانلی النه كچن طوپلر و تفنكلرك صورت استعماللری عثمانلیلر طرفندن تحصیل اولنغله بعض استعمالات جزؤیه‌سندن قطع نظر فقط قوصوه‌ده بونلر صورت مخصوصه‌ده بر فتحنامه‌یه قید اولنه‌جق درجه‌لرده كثرتله استعمال اولنمش واینشته بزده اسلحهٔ ناریه‌نك مبدأ استعمالی قوصوه محاربه‌سی عد اولنمق لازم كلمشدر .

قوصوه محاربه‌سنك وقوعی اثناسنده عثمانلیلری طوپ وتفنك استعمالی درجه‌سنده ترقیدن منع ایچون هیچ بر احتمال تصور اولنه‌مز . واقعا صحایف تواریخده كورد یكمز ایضاحات اوزرینه سوز سویلیور ایسه‌كده استدلالات عاجزانه‌مز ینه حقایق تاریخیه‌دن بعید اولمدقلری جهتله سوزمزك بر تاریخ سوزی عد اولنه‌جغنه كمال امنیتله دیرزكه روملردن عثمانلیلره بر چوق طوپلر تفنكلر كچمش و ینه انلردن بونلرك جهت استعمالی اوكرنلمش اولمسی رد ایدیله‌جك بیله اولسه قوصوه محاربه‌سنك وقوعی زمانه قدر دولت علیه اوروپاده یكی باش كوسترمش اولان بومثلو ترقیدن استفاده ایده‌بیله‌جك بر موقعی احراز ایلمشیدی . بركره مجارستان حدودینه قدر جولانلر ایله اوروپانك اوزمان واصل اوله‌بیلدیكی ترقیات عسكریه‌نك صوك درجه‌سنی كورمك نصیب اولدیغی كبی بوندن ماعدا راكوزه جمهوری حمایهٔ عثمانیه التنده بولنمق وجنویز جمهوری ایله دخی وقتیله

رساله تألیف ایدرك عرض شكایت ایچون سلطان محمده تقدیم ایتمش ایسه‌ده اوارالق سلطان مشار الیهك وفاتی وقوعیله عرضحالی بوشه كیتمش . سلطان مراد ثانی پادشاه اولدقده اكا تقدیم اولنمق اوزره امر پادشاهی ایله خسرو شیرین نظمنه باشلامش ایسه‌ده انی ده بتورمكه كندی عمری وفا ایتمامش . الحاصل عصرینك اشعری ایكن زمانك بدبختی اولمش .

صاحب تذاكرك روایتلرینه كوره ... شعری زمانی میاننده فصاحت و بلاغتله شهرتشعار اولوب نمونهٔ كفتاری اولمق اوزره دخی شونلری مقید كورمكده‌یز :

شعر

كل یوزك مجموعه‌سندن نیجه‌كم دفتر دوزر
وبرز وراقن یینه چون نسخه‌سن ابتر دوزر
بونجه نور وفر ایله یوزك كوننه بكزه‌مز
نیجه‌كم بدر فلك یوزین هر آی بوزر دوزر

☸ عصر مرادی مشایخی ☸

مشاهیر عثمانیه‌دن عسكریه و ملكیه

وندیکلی علیهنه ایدلش بولنان اتفاقدن طولایی دوست پکنلمك و بو جمهورلر ایسه اوروپا ایله شرق ارهسنده تجارت واسطهسی اولمق حسبیله عثمانلیلر اوروپادن ایستدکلری قدر طوپ و مهمات اخذ و یاخود طوپ پچیلق و مهماتجیلق تحصیل ایدهبیلهجك برحاله کلمشلردر . بردولت اوروپادن یدی حکمدار متفق قارشوسنده بولنهبیلهجك قدر ترقی ایدر وهله اوزمانه قدر هپ صاحبقرانانه غوغالر ایتمش بولنوردهده زمانك ترقیات عسکریهسندن غفلت ایدر دیه برخاطره ملاحظهٔ جدیه اربابی اولانلره وارد اولهبیلورمی ؟

صربستان قرالی لازارك صورت مقتولیتی خصوصنده دخی هامر عثمانلی مورخلری ایله یونان وصرب مورخلری ارهسنده برفرق بولیور . عثمانلی مورخلری لازارك جنك میداننده مقتول اولد. یغنی یازدقلری حالده دیکرلری لازار یاقهیی اله و یرهرك الی باغلی اولدیغی حالده حضور پادشاهی یه کتورلدیکنی وسلطان مراد حضرتلری هرنهقدر اولوم حالنده ایسهلرده لازارك باشی کسلمسنی اشارت ایده بیلدکلری جهتله پادشاهك کوزی اوکنده باشی کسیلدیکنی یازیورلر . انجق اختلافك بوندن عبارت بولنان درجهسی اول قدر حکم واهمیت کوتورهمیهجکی جهتله یالکز شو یولدهکی اختلافلرك وار . لغنی اشارت ایدرك محاکاتی امرنده سوزی اوزاتمامق بزجه مرجحدر . معهذا استانبول ایمپراطوری ژانك حفیدی اولوب برتاریخ یازمش بولنان ژان دوقانك بوماده حقنده یازدیغی فقره رومشرقی مورخلرینك دخی بو بابدهکی سوزلری قارئلرمزجه معلوم اولمش بولنمق ایچون بروجه آتی ترجمه اولندی:

مسلکلرنده اشتهار ایدنلری متن تاریخمزده کوسترمکده و بونلردن خصوصیت حاللری برترجمهٔ حال صورتنده یازلمق لازم کلنلری اولور ایسه انلری ده بشقه جه یازه جغمز درکار بولنمقده اولوب بونلردن ماعدا علما وادبا قسمی مشاهیر عثمانیانك برمعظم قسملری اولدیغی کبی مشایخ کرام دخی مستقل بر صنف اولدقلرندن اهمیتلری آز اولسون چوق اولسون بوصنفدن اشتهار ایدنلری دخی شهرت واقعهلرینه حرمةً یازمقدن کیرو طورمیهجغز . ایشته عصر مراد غازینك بو یولدهکی مشاهیری دخی شونلردر :

« بکتاش ولی »

عارف بالله شیخ حاجی بکتاش ولی رحمة الله حضرتلرینك تاریخ عثمانی یه تعلقلری غازی سلطان اورخان حضرتلرینك یکیچری یی تشکیل ایلدکلری زمان التماس خیر دعالرینه کیتدکلری وقت کورلمش ایسهده تاریخلرك روایتلرینه کوره اشبو ملاقات غازی اورخان حضرتلرینك اواخر سلطنتلرینه مصادف اولهرق بناءً علیه حاجی بکتاش حضرتلرینك عصر مرادغازی مشاهیرندن

« قوصوه غوغاسنك وقوعبوله جغی صباحدن بر کون اولکی اقشام ایچون ترتیب اولنمش بولنان بر ضیافتده صرب قرالی لازار « ستراو یچا » دینلان کاسه‌لردن برینی شرابله طولدیروب میلوش قاپیلو ویچه ویرمش و « شو کاسه‌یی بنم صحتمه ایچ ! هرنه قدر سنی بزه خیانتله اتهام ایدیورلر ایسه‌ده ... » دینجه میلوش « ستراو یچایی قبول ایدرم وتشکر ایلرم . یارین شفقله برابر صداقتمك برهاننی ده سزه کوستریرم » دیوب شرابی ایچمش . ایرتسی کونی ایرکندن میلوش بر آزغین آته بینه‌رك دشمن اردوسنه وارمش و کندیسنی فراری کبی کوستره‌رك پادشاهك ایاقلرینی اوپمك استدعاسنده بولندیغی ایچون استدعاسی قبول ایدلمش . میلوش اکیلوب پادشاهك ایاغنی طوتنجه انی کندیسنه طوغری چکه‌رك خنجری کوکسنه حواله ایلمش .

بونی یاپدقدن صکره اوقدر سرعتله قاچمش که آتنك یانه وارمغه موفق اوله‌مامش . فقط آته بینمك اوزره ایکن یکی چریلر طرفندن پارچه پارچه ایدلمش . ترکلر بو حالدن طولایی چلدیره‌جق درجه‌ده غضبلنه‌رك پادشاهلرینك انتقامنی المق ایچون دشمن اوزرینه صالدیرمشلر . صرب قرالی لازار بوشناق جنرالی ولادقو ووقوویچی یکرمی بیك آدم ایله ترکلرك منع هجومنه مأمور ایتمش . بو جنرال بوسنه قرالی توارقونك یکنیدر . ایلك تلاقیده ترکلر مغلوب ایدلمش . فقط ولادقو بر هجوم دها ایده‌جکی اثناده بوشناق اردوسنده بر توابر چیقه‌رق جنرال تراغوس پروویچ کندی افندیسنه خیانت ایدرك سلاحنی خرستیانلر علیهنه چویردیکی سویلنه‌یکندن بو تواترك تصادفی اولسون کرك ترکلر طرفندن چیقارلمش بولنسون تواتر

عداوتلری لازم کلمشدر .

تاریخ ولادت و وفاتلرینه دائر مأخذیمز بولنان ترجمهٔ شقایقده تصریحات وایضاحات بولنمیوب فقط پیر مشار الیه حضرتلرینك فوق الحد زهد و طاعت و خوارق و کرامت ایله اشتهار بولمش اولملرینه مقابل کندی نام فیض اتساملرینه منسوب بولنان فرقهٔ بکتاشیانك فسق و فجورلرندن و قره مانده کائن تربهٔ پیری محبلك ادعاسیله ضبط ایلملرندن طولایی اظهار اسف اولنمقده‌در .

« شیخ محمد کشتری »

عن اصل دیار عجمدن اولوب بروسه‌یه نقل مکان ایتمش و فیوضات روحانیه و جذبات رحمانیه ایله شهرت شعار اولمش بر ذات شریفدرلر . خیالجیلرك روایتلرینه کوره پرده قوروب بعض ظل و خیال ایله اویون اویناتمق مشار الیهك جملهٔ اختراعندن اولوب بو یله خیال نوعندن اویناتیلان اویونلرده نیجه عبرت آمیز شیلر کورلمك بدیهیاتدن اولمسیله بالاخره شیخ الاسلام ابو السعود افندی مرحومك دخی عبرت و انتباه ایچون قره کوز اویونی تماشاسنك مبا .

مذكور اوزر ينه ولادقو كندى بوشناق عسكريله فرار ايلديكندن و صرب عسكرى دخى كندى قراللرى لازارى ترك وفرار ايتدكلرندن لازار يالكز قالەرق عثمانليلر لازارك اطرافنى قوشاتمشلر و بتون صربستان سردارلريله برلكده اخذ وكرفت ايلمشلردر . قرال لازارى اولوم حالنده بولنان سلطان مرادك چادرينه كتوردكلرى زمان لازار ميلوشك نصل اثبات صداقت ايلديكنى اكلايەرق اللرينى سمايه قالديروب « يارب ! ارتق بنىده يانكه چاغره بيلورسك . زيرا بكا مساعده و يردككه دشمنمك برخرستيان اليله اوريلەرق بندن اول وفات ايلديكنى كور يورم » ديمش . كرك لازار و كرك يانندە بولنان سائر سردارلرك كافەسى حالت نزعده بولنان سلطان مرادك حضورنده بيونلرى اوريلەرق اعدام اولنمشلردر . ايشته لازار اعدام اولنور ايكن يكى برلشمكه باشلايان دولت عليه نك شهادت سلطان مراد ايله پاى شوكتى لرزه ناك اولەجغنى كورەرك وفات ايلديكى كبى سلطان مراد دخى كوزلرينى قپامزدن اول دشمنى اولان لازارك نعشى كندى اياقلرى التنده سريلديكى مثللو لازار ايله برابر صربستانك دخى شوكت واستقلالى زمين انقراضه سريلديكنى كورەرك تسليم روح ايلمشدر »

دوقانك سوزى بوراده تمام اولدى .

هامرك دخى ديديكى وجهله عثمانلى تاريخلريله روم تاريخلرى رواياتندن هانكيلرى دها زياده طوغرى اولدقلرينى تحريده بر بيوك اهميت يوقدر . بناءً عليه بز دخى بو اهميتسز تحرياتا غورنده تكثير سواد ايتميەلم ده بو وقعەده هامرك سائر ايضاحاتنى نظر اهميته الەلم . قرال لازار شراب كاسه سنى

حيثنه فتوا ويرمش اولمسى بو او يونلر" دها صكره لرى منعنه لزوم قطعى كوريله جك درجه لرده كى مسخره لقلرندن مبادئ اختراعنده برى وعارى اولديغى محققاتدن كوريلور .

« پوستين پوش »

عن اصل ديار عجمدن اولديغى حالده مرادغازى زماننده بروسه يه كلەرك حسن حال ايله اشتهار ايتمش برذاتدركه بالخاصه نزد پادشاهيده نائل اولديغى توجه جهتيله هنوز برحيات ايكن يكيشهرده كنديسنه كوزل بر زاويه انشا بيورلمش ايدى . بعد وفاته عزيز مشار اليه اشبو زاويه ده دفن اولنمشلردر . كنديلرى مستجاب الدعوه بر آدم اولدقلرى كبى مزار شريفى دخى اجابتكاه ادعيه اولمق اوزره طانەرق مراجعتكاه انام اولمشدر .

— ٥ —

❋ مشاهير فتوحات مراديه ❋

« انقره »

سلطان مراد حضرتلرينك ايلك فتوحات مهمه سندن اولان اشبو انقره شهرينى قدما « انكوريه » صورتنده يازدقلرندن خلق

میلوشه ویردیکی زمان میلوشك خیانتنی
دخی روایت ایدییکی چوقلری قریده
کورلمش ایدی . مستقلا بر صربستان تا-
ریخی یازان آنزیك روایتنه کوره
میلوش لازارك دامادی ایمش . هم ده
لازارك ایکی قزی اولوب دوقشه وا
نامنده اولانی میلوشه و مارا نامنده اولانی
دخی ووق برانقوویجه تزویج اولنمش ایدی
که ایشته تواریخ عثمانیه ده « ویلق اوغلی »
دیه قید اولنان و لازارك همشیره زاده سی
دینلان سردار بودر . بو ایکی دامادك
اره سنده رقابت وار ایمش . ایکی همشیره
هانکیسنك قوجه سی دها یکیت اولدیغندن
باشلایه رق بر کون غوغا چیقارمشلر . دوقا
شاوا حدتله مارایه بر سیله اورمش . طپاق
ییان پرنسس قوجه سی برانقوویجه شکایت
ایلمش . برانقوویج دخی دوقاشاوانك تأ-
دیبنی قوجه سی میلوشدن طلب ایدنجه
ایش قراله قدر وارمش . قرال دخی دا-
مادلرینه آت اوزرنده بر دوو دللو اجراسیله
بو منازعه یه نتیجه ویرلمسنی رأی ایلمش .
ایکی آتی قارشو قارشویه کلدکده میلوش
خصمنی آتدن دوشوروب حریف هلاك
اولماش ایسه ده اغزی برونی طوز طوپراق
صوله رق شو ... مغلوبیت ایله اولومدن
بدتر بر حاله کلمش . ایشته مغلوب مرقوم
بو قوبروق آجیسیله میلوش حقنده انواع
فترالر ترتیب ... صربده تکرار ایله
مخابره واتفاق اولدیغنی ده نشر ایلدیکندن
قرال لازار نظرنده صرب ... ویردیکی زمان
خیانت سوزینی شو نسبته سویلمش .

... ... اولدیغی ...
اولجه عساکر عثمانیه نك انشا ایتمش اولد-
قلری مترسلی اردوکاه ایچنده اولیوب میدان
محاربه ده کی دره کنارینه صورت مخصو-
صه ده قورلمش بولنان بر چادر اولدیغی

... دخی ... ... و بعضلر
زدنده باغلغی چوق اولدیغی ایچون بو نامك
ویرلدیکی ظن اولنمش ایسه ده شهر مذکورك
اسم قدیمی ... آنسیر ... اولوب صکره ...
دخی بونلرك ... تحریفندن غلط
اولهرق ... « سانکوریوس » اولان ساقر یا نهری
وزرنده کائن ... بر شهر ...
قدیمه ده « تقتوساژ » دنیلان طائفه نك مرکزی
عد اولنور ایدی . ...
سی مؤخرا فرانسز ملتنه منقلب اولمش بولنان
... ... مرور
... ...
وساکن اولدقلری ایچون اطراف مذکوره
... ...
... ...
زمانده یعنی خرستیانلغك مبادیسنده روما-
لیلر اناطولی یی استیلایه باشلادقلرنده اطراف
وجواردن دها بر طاقم یرلری فتح ایله هپ
غالاتی ولایتنه ربط ایتمشلردر که انقره دخی
... مرکزی ...
مشدر .

بو صورت طوره نسلندکی زرهلی مجارلردن بر جنکاوردرکه قدیم بر رسمدن قوپیه ایدلمشدر

مراد اول دورنده یعنی قوصوه وقعه سی اثناسنده حدود دولت علیه یی كوستر خریطهٔ مختصره

ممالك عثمانيه حدودى .... صورتنده اشارت اولنمشدر . بو حدودك
خارجى هنوز اداره عثمانيه داخلنه كيرمامشدر .

١	سينوب	٣٢	ارضروم
٢	صامسون	٣٣	كماخ
٣	طربزون	٣٤	طوزله كولى
٤	قسطمونى	٣٦	بك شهر
٦	اماسيا	٣٧	انطاليه
٧	انقره	٣٨	قيصريه
٨	ازميد	٣٩	تكفورطاغى
٩	ازنيق	٤٠	كليبولى
١٠	بروسه	٤١	ادرنه
١١	باليكسر	٤٢	فلبه
١٢	برغمه	٤٣	كوملجنه
١٣	مغنيسا	٤٤	سيروز
١٤	ازمير	٤٦	سلانيك
١٦	ادرميد	٤٧	[illegible]
١٧	كوتاهيه	٤٨	[illegible]
١٨	اسپارته	٤٩	[illegible]
١٩	اق شهر	٦٠	[illegible]
٢٠	[illegible]	٦١	[illegible]
٢١	نيكده	٦٢	[illegible]
٢٢	قيرشهر	٦٣	[illegible]
٢٣	لارنده	٦٤	نيش
٢٤	اطنه	٦٦	كوستنديل
٢٦	حلب	٦٧	سمندره
٢٧	شام	٦٨	بلغراد
٢٨	ملاطيه	٦٩	[illegible]
٢٩	اورفه	٧٠	صماقو
٣٠	دياربكر	٧١	[illegible]
٣١	[illegible]	٧٢	[illegible]
		٧٣	[illegible]

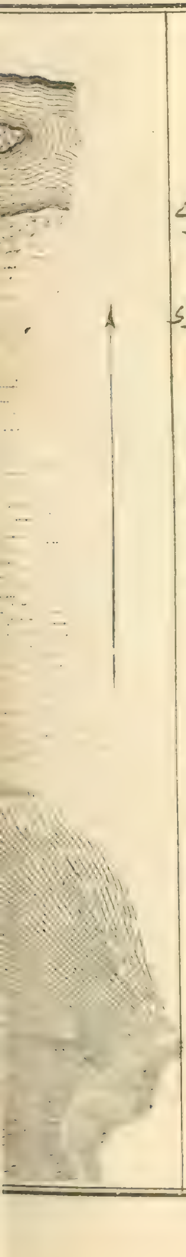

نیکبولی ملحمه‌سی

بولانیدرکه غاموزك اطلسندن عیناً نقل و ترجمه قلنمشدر

طرف متفقین

((۱)) نیکبولی‌یی محاصره ایدن فرانسزلر ((۲)) نهر محاصره ایدن مجارکمیلری
((۳)) اردوگاه ((٤)) صاغ جناحده مجارلر ((٥)) صول جناحده اولاحلر
((٦)) قلبگاهده مجارلر ((٧)) قلبگاهده باویرا بوهمیا وستیریا عساکری
((۹)) پیشدارلق ایدن فرانسزلر

طرف عثمانیان

((پ)) پیشدارلق ایدن عزبلر (عا) صاغ جناحده بولنان روم ایلی سپاهیسی (صو)
صول جناحده بولنان اناطولی سپاهیسی (ق) قلبگاهده بولنان ینکیچری و اناطولی
پیاده‌سی (ح) احتیاط سپاهی (ص) صربستان عسکری (ی) ینکیچریلر

(س) ذات شاهانه‌نك بولندیغی موقع ایله معیت شاهانه قوللری

نقطه‌لی خطلر ایله اشبو (→) اوق اشارتلری هانکه فرقه‌لرك هانکه
فرقه‌لر اوزرینه هجوم ایلدکلرینی و یاخود فرقه‌لرك هانکه طرفه طوغری
رجعت ایتدکلرینی مبیندرکه اشبو حرکاتك متن تاریخده محاربه‌یه دائر ویریلان
معلوماتدن مستبان اوله‌جغی کبی بو یلانی تماشا ایچون حاشیه‌لر میاننده
یازیلان ایضاحاتدن دها گوزل معلوم اولور

افلاق ممالكى
قوملق
قوملق
طونه نهرى
نيكبولى قلعه سى

لامارتينك افادهسندن اكلاشلمقده بولنديغى كبى بو چادرى قورزدمق ايچون دخى لامارتين قانلى چنلرك يقاتديرلديغى واو جوارده بولنان مجار نعشلرينك دخى نهره آتديرلديغى حكايه ايليور . واقعا بومثللو تصوير راتده او قدر بيوك باسلر كورلمز ايسهده نعشلرك نهره آتديرلديغى حكايهسندن قوصوه نهرينك بر چوق نعشلرى سوروكله‌يوب كوتوره بيله‌جك جسامتده اوله‌جغى اكلاشيله جغندن و بويله بر جسيم نهر ايكى اردونك اورتهسنده بولنور ايسه احوال حربيهجه پك بيوك تأثيرى اولوب ازجمله اردولرك بريسى طرفندن ديكرينك قلبكاهنه هجوم وديكرينك جناحى طرفندن دخى او مهاجملر اوزرينه هجوم كبى مانوراله نهر مذكورك مانع اوله بيله‌جكى احوال عسكريه وحربيه واقف اولانلرك نظر دقتلرينى آچه بيله‌جكندن لامارتينك قوصوه نهرى حقنده‌كى بوظننى‌ده تصحيحه صورت مخصوصهده لزوم كورمكده‌يز .

قوصوه نهرى دينلان دره‌نك جسامتنى اكلامق ايچون اولا طونه نهرينى خياله الملیدر . طونه نهرينه منصب اولان بر چوق انهار ميانده برده الك چوق زمانلر صربستان ايله بلغارستان ارهسنده فارق حدود اولمش بولنان موراوه نهرى واردر كه يالكز طونه‌يه قارشديغى يرلرده اوفاق تكنه‌لرك سير و سياحتنه قابل اولوب يوقارولرده ايسه الك چوق يرلرندن بچيد بيله ويرر . اشبوموراوه نهرينه دخى اوچنجى درجهده بر چوق دره‌لر قاريشور . بونلر ميانده بر « ليپه‌ريچا » دره‌سى واردركه اوزرنده دكرمنلر ياپيلان دره‌لردن اولوب ليپه‌ريچايه دخى دردنجى درجه‌ده بر طاقم دها كوچورك دره‌لر

انقره‌ده روما زماندن قالمه واوكوست نام ايمپراطوره منسوب بر معبد خرابه‌سى واردركه بو خرابه‌ده الثى مرمرستون اوزرنده مومى اليه اوكوستك بر وصيتنامه‌سى محكوك اولوب زمانمزده يعنى بچن ١٨٦٣ سنهٔ ميلاديه‌سنده موسيو پهررو مذكور وصيتنامه‌يى عيناً نشر ايلمشيدى .

ميلادك ٣١٥ سنه‌سنده اوراده بر مجلس عمومئ رهابين اجتماع ايدرك اسمنه « سن‌سينود » دنيلمشدركه مؤخراً بو اسم استانبولده فنار پطريقخانه‌سنده دائمى صورتله تشكل ايتمش اولان رؤساى روحانيه مجلسنه علم اوله‌رق زمانمزه‌قدر باقى قالمشدر .

اتراك سلجوقيه اناطوليده منتشر اولدقلرى زمان انقره شهرى بر روم مملكتى اولمق صورتنى ترك ايدرك بر ترك و مسلمان مملكتى صورتنى المش ايدى . زيرا اطراف وجوارينه بر چوق ترك و تاتار عشيرتلرى يرلشه‌رك شهر دخى بونلرك اغالرينك استيلاسى التنده قالمشيدى . سلجوقيه‌نك اواخرنده انقره‌نك « اخى » تعبير اولنان اغالرى دولت مشار اليهايى ديكله‌مز اولديلر . بواخيلرك كندى ميانه

قارishور و بونر هر زمان ایچون دکردن چویرمکه دخی کفایت ایدەمز . ایشته قوصوه صحراسندەکی دره بویله دردنجی درجەدەکی بر دره‌در . وهم دەنبعنه تصادف ایدن الك آزلق درجەسندن عبارت اولوب ردن قالقان توزلری بصدیرمق ایچون رجته احتیاج کوریلان قوراق بر زمانده بودره‌جکك صولری ایچنه نعش آتمغه دکل اما اوراده‌یولك براردونك حیوانلرینی صولامغه کافی صو بولنوب بولنەمیه‌جغی براز شبهه‌لی قالور . دیمك اولیورکه لامارتین بودره مسئله‌سنده دخی مورخلك دکل شاعرلك ایتمشدر .

صولاقزاده‌دن الەرق هامرك روایت ایلدیکنه کوره قاتل میلوشك کرك کندی زرهی وکرك حیوانك مستور اولدیغی زرهلر حالا سرای همایون خزینه‌سنده محفوظ اولوب برده اجنبی ایلچیلری حضور همایونه ادخال ایدلدکلری زمان رعایة مابینجیلرك قولتوغه کیرمری ایشته بو میلوش مسئله‌سندن صکره عادت ایدلمش که سفیرك ایکی قولتوغنده ایکی مابینجی کیرمسی کو یا ظاهر حالده برحرمت بر رعایت عد اولنور ایمش ایسه‌ده حقیقتده شاید میلوشك قصد ملعونانه‌سی کبی بر قصدده بولنەجق اولورسه قوللری الده بولنمش اولمق ایچون بو عادت التزام ایدلمش ایمش .

قولتوغه کیرمك تشریفات عثمانیەجه پك بیوك برحرمت اولوب صدر اعظملر وشیخ الاسلاملر وسائر ارکان عظام دولت حقلرنده دخی عائد اولدقلری دائره‌لرده بو مراسمه رعایت اولنمش ایسه‌ده عادت مذکوره‌نك موردی فی الحقیقه میلوش وقعه‌سی اولوب اولمدیغنه دائر بز بر کونه ایضاحه دسترس اوله‌مدق .

لرنده بر نوع اخوت طریقه‌لری بولندرق شمدیکی فارماصونلر کبی انلر دخی طریقلرینك خارجنده بولنان آدملری کندیلرینه یبانجی عد ایدرلر ایمش . دولت سلجوقیه منقرض اولوب‌ده اناطولی اوزرنده برطاقم امارات ترکیه ظهوره کلدیکی زمان انقره شهری اشبو اخیلر اداره‌سنده بر نوع جمهوریت صورتنی المشدر . زیرا اخیلردن هر بری برچوق اراضی یه مالك اوله‌رق اراضیء مذکوره‌ده ایشلیان عمله‌نك دخی اغالری قوماندانلری عد اولنمغله اهالی بونرك امر و حکمنه تابع ایدیلر . قره‌مانیلرك تشویقیله بو اخیلر کندی امر ونفوذلرینه تابع اولان بعض عشیرتلری ممالك عثمانیه‌یه صالدیردقلرندن سلطان مراد حضرتلری دخی هنوز یکی پادشاه اولدقلری اوانده یکرمی بیك عسکر ایله انقره اوزرینه وارمش واخیلر شوقوجه اردویه مقاومت ایده‌میه‌جکلرینی درحال اکلایه‌رق اطاعته مسارعت کوسترمشلردر .

تیمور مقهور اناطولی اوزرینه کلدیکی زمان بایزید اول دخی اورایه قدر واروب تیموری استقبال ایلمشیدی . ایکی شهریارصا

قوصوه وقعه‌سنك تاريخ وقوعی حقنده دخی مورخلرك اختلافی واردر . روم وصرب مورخلری بو عظمتلی كونك ١٣٨٩ سنهٔ ميلاديه‌سی حزيراننك اون بشنجی كونی اولديغنی يازارلر . بعض عثمانلی تاريخلری ايسه ٧٩١ سنه‌سی رمضاننك دردنجی كونی اولديغنی قيد ايدرلركه هامر بو قيددن ١٣٨٩ سنهٔ ميلاديه‌سی اغستوسنك يكرمی يدیسنی حساب ايدوب چيقارمقده‌در . بو قاروده بيان اولنان فتحنامه‌ده ايسه ٧٩١ سنه‌سی شعبانك اون دردنجی پازار ايرتسی كونی اولديغی تصريح ايدلمكده اولوب بو قيدك جمله‌دن دها معتبر و مقبول اولمسی لزومی آشكاردر .

سلطان مراد حضرتلرينك نه‌قدر قهرمان طينت بر پادشاه اولدقلری يوم شهادتلرنده كوريلان بيوكلكلر ايله دخی تحقق ايتمشدر . اولودك محقق اولديغی بر صورت مدهشه‌ده يارەلنمش وندقری حالده اصلا فتور كتورميوب مكر او كيجه جنب حقه برچوق دعالر ايلدكاری صره‌ده اردوی همايونك سلامتی كنديلرينك قربان اولمسنه وابسته ايسه جام شهادتله دخی بكام يورلمسنی نياز ايتمشلر ايمش . اطرافنده اغلامقده بولنان بندكانه بوشهادت كندی استدعا ايلديكی برشی اولديغنی تأمين ايدرك قلب حزينلرينی متسلی ايتمكه چالشورلر ايمش .

صولك و صيتلرينی اجرا ايچون شهزاده يلديرم بايزيد حضرتلرينی آراتديردقلرنده اول شيرزاده شيرك قاچان دشمنی تعقيبه كيتملری حسبيله كنديلرينه وقعهٔ هائله‌يی اخبار ايچون آدملر قوشديرمشلر ايدی . كلوب ده پدرينی خون آلود بر حالده كوردكده كوزلرندن باران بلا كبی

حب وقار ارەسنده اوزمانه قدر دنيانك شيج بريرنده امثالی سبق ايتمامش اولان محاربهٔ عظيمه‌ايدی‌كه انقره جوارنده وقوعبولمش و اردوی همايون مغلوب وذات شاهانه اسير اولمشدر .

انقره شهرينك نه‌ده منسوب بر نوع طوشان وكدی اولديغی كبی اصل « انقره چكيسی » دينيلان چكيلر واردركه ايپك كبی توكارندن شال كبی صوفروشاليلر نسج اولنور . بزده شمدی‌يه‌قدر بو چكيلر انقره‌دن بشقه بر يرده يتشمزلر ديه اعتقاد اولنور ايكن انكليزلر بونردن بزو

می‌قدرينی اميد برونه كوتوره‌رك اوراده يتك اعلا يتشديرمشلردر . حكومت سنيه بونی كورنجه انقره تجارتنك اساسی ديمك اولان اشبو قيل تجارتنی محافظه ايچون حيوانجه چكيلرك اخراجنی شديداً منع ايتمش ايسه‌ده انكليزلر كافی اقچه ويره‌رك هرسنه بونلرك اركككارندن لزومی قدرينی ينه مبايعه ايده‌بيلمكده‌درلر . زيرا اميد برونده بولنان چكيلرك اركككاری برقاچ سنه‌ده بركره تبديل اولنوب ده يرينه انقره‌دن تازه تكه‌لر كتورلمز ايسه ياوريلرينك قيللری سرتلشديكندن بو مباه

یاش اقتمغه و آه و فغان ایتمکه باشلاینجه سلطان مراد قهرمان حضرتلری بوسا - عت اغلانه‌جق فریاد ایده‌جك ساعت اولمدیغنی و اولوه دیلانی شیء هر کس ایچون محقق اولوب عادی اولوملره نسبت ایدلدیکی حالده ایسه شهادتك جانه منت عد اولنه‌جق بر نعمت عظما اولدیغنی بالاخطار کندی وفاتلرندن صکره التزام اولنه‌جق تدابیر عسکریه وملکیه‌یه دائر فرزند ارجمندلرینه برچوق وصایای حکیما - نه‌ده بولنمشلردر .

افسوس صد هزاران افسوس که سلطان مراد حضرتلری تسلیم روح ایدوب ده یلدیرم بایزید خان حضرتلری جالس تخت شوکت بخت اولدقلری صره‌ده وزرا و امرای دولت یعقوب چلبی بدبختنی دخی شهراه شهادتده پدرلرینه پی‌رو ایتمشلردر . واقعا تاریخلرك روایتلرینه کوره بو قربان

شوکت عنوانه مجرد منع فتنه مقصدیله لزوم کوسترمشلر ایسه‌ده ولی نعمتمز اولان عثمانلی خاندانه محبت و صداقتله مشحون اولان قلبمزه یاقشمز بویله بر حکمت ایله اقناع اولنمق قابل اوله‌مز . اول ارسلان زاده ارسلان دخی قرنداشی بایزید خان کبی قاچان دشمنی تعقیبده ایکن بر یسنی جلوسه و دیکرینی جام شهادتی نوشه دعوت ایدنلر - ندن طولایی بو ترتیبی قورانلره اصلا طور تحسین کوستره‌مامکه حسب الصداقه مجبورز . شهزاده ساوجی چلبی اکرچه بر ارتداق خروج ایدرك نور بصردن محرومیت کبی شدتلی بر جزای سزایه دوچار دخی ایدلمش ایسه‌ده یعقوب چلبیده هنوز جانه قییله - جق درجه‌لرده بر عقوبتی ایجاب ایده‌جك حال کورلمامش ایدی . جنایت صادر او - لمدن جزا تعیینی شیخ برعقله صیغمیوب اکثر احوالده جنحه وجنایت ثابت اولد -

یعدیه مجبوردرلر .

شمدیکی حالده دخی اشبو شهری ادرنه ولایتی شهرینك ایکنجی درجه‌ده بلاد عظیمه‌سندن معدود اولوب التمش بیك قدر نفوسی حاوی و کندی نامنه منسوب اولان ولایتك مرکزیدر .

« دیمتوقه »

استانبول ایله ادرنه ارهسنده و مریچ نهری اوزرنده اوفق بر قصبه ایسه‌ده تاریخده و باخصوص تاریخ عثمانیده اوجه بیوك بر اهمیتی واردر . شهر مذكورك اسم قدیمی « دیدیموتیقوس » اولوب یوکسك و دیك

وسیوری بر بیر اوزرنده‌کی قلعه‌سی و قتیله متانتیله مشهور اولدیغندن عثمانلیلر طرفندن فتحی انجق بر خدعهٔ مخصوصه ایله میسر اولدیغی متن تاریخمزده کوسترلمشدر .

اهل صلیب روم شرقی دولتی اوزرینه یورودیکی زمان شوراده بوراده یکیدن بر طاقم بکلر طورلقلر دوقه‌لقلر قرالقلر تشکیل ایلدیکی کبی دیمتوقه وحوالیسی دخی مستقلاً بر سنیورنك عد اولندرق قونت دسن پول اورایه سنیور انتخاب وتعیین اولنمش ایدیسه - ده شول صلیب مؤخراً شرق طرفنی برقوب .

قدن صکره بیله عفو و مرحمت موافق عقل وحکمت کوربلیور . عجبا بو عقوبت مدهشه‌ده عجله ایدلمامش اولسه‌ده بالفرض وقوعندن قورقلدیغی اوزره یعقوب چلبی بیچاره‌سی سودای سلطنت ایله برجاه‌للك بیله ایتسه ایدی ارکان دولت دأب دیرین سلطنته رعایتده ثابتقدم اولدقلری وبالاستحقاق جالس تخت سلطنت اولان پادشاهه اطاعت حقنده‌کی نصوص جلیله وقواعد شرعیه‌یه تمسك ایلدکلری حالده دخی یعقوب چابینك فسادندن قورقیله بیلورمی ایدی ؟ بتون ارکان سلطنت پادشاهنه صادق اولدقدن صکره بر دکل بیك یعقوب چلبی اولسه‌ده هیچ دخی نه مقتول نه نور بصردن محروم اولیوب سربست بولنسه ینه تخت سلطنت ایچون هیچ بر تهلکه تصور اولنه‌مز . هرنه ایسه سلطان مراد حضرتلری کبی بر غازئ اکبرك شانلی عاقبتی اوزرینه روح پرفتوحلرینه البته فاتحه خوان اولمقدن غفلت کوسترمیه‌جك اولان بوامت عثمانیه اول شهریار غزا شعاری متعاقباً مخدوم مظلوملری یعقوب چلبی یه دخی برحصهٔ فاتحه اهدا بیوره‌جقلری محققاندرکه بومظهریت دخی شهزادهٔ مشار الیه ایچون بر حسن خاتمهٔ فوق العاده‌در .

شهادت مرادیه حوادثی زماننده اول اناطولیده منتشر اولورسه شاید حکومات متجاوره و بالخاصه قره مان اوغللرنجه برفساده سبب اولوردیه ذات شاهانه ایله شهزاده‌لرینك نعش مغفرت نقشلری برر تابوته قونیله‌رق بروسه‌یه اعزام اولندقلری زمان ظاهراً طرف مراد غازیدن یازلمش کبی بر فتحنامه یازیله‌رق اندن ماعدا برده سلطان بایزید حضرتلری طرفندن بروسه قاضیسی ایله خاصه‌دخرج امینی

دەینه اوروپایه چکلدیکی زمان دیمتوقه ینه روم شرقی دولتنه تابع قالمشدر .

عثمانیلر طرفندن فتح اولنمزدن اول روم شرقی دولتنك اك مشهور بلادندن عداولنه‌رق حتی مشهور استانبول ایمپراطوری اولوب ژان پالئولوغ ایله حکومته بر خیلی اشتراك ایلدکدن صکره نهایت بالاستعفا اختیار عزلت ایلمیان قانتاکوزن ایشته بو شهره چکیلمش و اوراده زماننك تاریخنی قلمه آلمشدر .

مد عثمانی‌یه کچدیکی زمان سلطان مراد حضرتلرینك بك زیاده خوشنه کیتمش اولدیغندن اوراده درحال بر سرای عالی بنا ایله ادرنه‌ده سرای همایون انشا اولنجه‌یه قدر دیمتوقه شهری اوروپای عثمانی ایچون پایتخت اولمق حکمنی المشدر . روم تاریخلرینك روایتلرینه کوره ساوجی بك عصیان ایلدیکی زمان مستقل بولنان روم سنیورلریله برابر دیمتوقه‌ده تحصن ایتمش اولدیغندن سلطان مراد حضرتلری بونلری مغلوب ایدنجه روم سنیورلرینی قلعه بدنلرندن مریچ نهرینه آته‌رق غرق ایتدیرمش ایمش .

سليمان بكه بر فرمان تسطيريله انده حقايق احوال حكايه اولنمشدر كه بو ايكى ورقهٔ مهمهٔ رسميه حاشيه‌لرمز ميانـه عيناً درج اولنمشدر ·

سلطان مراد شهيدك نعش مباركلرى بروسه‌يه كوندرلمكله برابر قوصوه‌ده دخى مقامى اوله‌رق وزره بر عالى قبه بنا ايدلمشدر · بعض اوروپا مورخلرى مطلقا سلطان مرادك يعقوب چلبينك قوصوه‌ده مدفون اولدقلرينه قناعت ايدرلركه بو قناعتلرى اشبو مقام ايله اصل مقبره‌سنده‌كى فرقى بيلمامه‌لرندن نشأت ايلر · واقعا نعشك بروسه‌يه نقلنه قدر قالشه‌جغى دخى مقام ملاحظه‌ده دريغ ايدلمش ايسه‌ده و زمانلر عثمانليلر صنعت تجبيره مطلقا واقف اونميدرلركه قوصوه‌دن دكل دها يوقارو-لردن‌ده پادشاه جنازه‌سى نقل اولنديغى كورلمشدر ·

دورجيين مرديند مشهير ترجمه‌نس ترجمهٔ حاللرينـه دسترس اوله بيلديكمز ذواتك ترجمه‌لرى دخى حواشى ميانـنده درج ونمشدر ·

*

❋ غازى بايزيد خان اول ❋

(خلاصه) اثناى جلوسده‌كى اهميت زمان — تاريخ ولادت و وفاتلريله مدت عمر و سلطنتلرى — حليهٔ بايزيديه · شهزاده‌لرى — قوصوه اعداسنك تعقيبى — بروسه‌ده انشاآت خيريه ايله شهرك درجهٔ عمرانى — استانبول ايمپرا-طورلغى اوزرنده عثمانلى تحكمنك درجه-سى — اناطوليده آيدين و صاروخان وسائر امارتلرك ممالك عثمانيه‌يه ادخاللرى — قونيه‌نك محاصره و ضبطى — افلاقك هجومى وتأديبى — كابيولينك تحكيمى — آق دكز آطه‌لرى اوزرينه صولت بحريه

ديمتوقه‌نك تاريخجه بر شهرتى دخى بزده تيمور باش ديمكله مشهور اولان اسوج قرا-لى اون ايكنجى شارل پولتاوا محاربه‌سنده روسيه ايمپراطورى بيوك پترو يه مغلوب اوله-رق بزه التجا ايلديكى زمان براز وقت دخى ديمتوقه‌ده مسافر ايدلمش بولنديغى قضيه-سيدر · شمديكى حالده ديمتوقه اون بش بيك قدر نفوسى حاوى اوفاق بر يردر ·

« ادرنه »

مريچ و طونجه وارده كبى اوچ نهرك برلشديكى بر نقطه اوزرنده واقع اولمقدن ناشى اهميت عسكريه‌سى مستغنىٔ تعريف وبيان اولان ادرنه شهرى استانبول كبى الك قديم بلاد مشهوره‌دن اولوب ايلك نامى اورستياس ايدى · [illegible] مشهور اولدقدن صكره ميلادك ايكنجى عصرى اوائلنده روما ايمپراطورى اولان مشهور آدريه‌ن شهر مذكورى توسيع وتعمير ايلد-يكى جهتله اسمى « ادريانوپولى » قالديكه ايشته بوندن دخى بالتحريف عثمانليلر نزدنده ادرنه [illegible] ·

شهر مذكور بر چوق وقايع حربيه و

اجراسی — انقلاق آقینی — قرهمان سفری — قیصریه وحوالیسنك ضبطی — استانبولك تهدیدیله یدی سنهلك آبلوقهنك مبادیسی — سلطان بایزیدك عیش ونوشه میلی و بو بابدهکی مؤاخذاتك ردی — قاضیلرك اعتسافاتیله برصورت مدهشهده ترتیب جزالری — امور شرعیهنك تنسیقی — سلانیکه اهل صلیب دونغاسنك ورودیله مغلوب ایدلمسی — سلانیك ضبطی — اعدای شمالیهنك برنمایشی — روم ایلی حصارینك بناسی واستانبولك محاصرهسی — نیکبولی ملحمهٔ کبراسی ایچون اوروپانك اتفاقی — بوملحمه حقنده ایضاحات — شماله طوغری منتقمانه آقینلر — استانبولك تکرار محاصرهسی — استانبولده براسلام محکمهسی تشکیل ایله قاضی وسائره نصبی — اناطولی وروم ایلیدن ممالك عثمانیهنك حدود طبیعیهیه ایصالی حقندهکی تشبث و درجهٔ موفقیت — موره طرفلرنده روملرك کندی حکومت قدیمهلرینه عثمانلیلری ترجیح ایتملری — بر پاپاسك صداقت عثمانیهسی — تیمورك ایلك آثار تهدیدی — استانبولی تکرار محاصره — تیمور حقنده بعض معلومات — سلطان احمد جلایری وقره یوسفك بایزید خانه التجالری — تیمورك ایلك مکتوبنه بایزید خانك جواب شدیدی — مخابراتده دوام — تیمورك حلب وشام و بغدادی تخریبی — تیمور و بایزید ارهسنده انتریقه اجرا ایدنلر — انقره وقعهٔ مدهشهسی .

« ایضاح »

یلدیرم بایزید خان حضرتلرینك تخت عثمانییه جلوس بیوردقلری زمان دولت علیهٔ عثمانیهنك نصل بربحران ایچنده بولندیغی شمدی دوشونیله جك

تاریخیه ایله شهرتگیر جهان اولوب برنجیسی میلادك ٣٢٣ سنهسنده ایمپراطور بیوك قسطنطینك بوشهر جوارنده روما سردارلرندن لیسینیوسی مغلوب ایتمسیدر . ایکنجیسی میلادك ٣٧٨ سنهسنده غوتلرك او طرفره کلهرك روما ایمپراطورلرندن والنی مغلوب ایتملریدر . اوچنجیسی عثمانلیلرك ادرنه جوارنده شمالیونك بر اتفاقنی پریشان ایتملریدرکه « صرب صندیغی » نامیله کیفیت متن تاریخمزده شرح ایدلمشدر . حالبوکه ادرنهنك سلطان مراد غازی حضرتلری طرفندن فتح ایدلمسی دخی اعاظم وقوعات تاریخیهدن عد اولنمغه سزادر . بعده ١٨٢٩ سنهسنده روسلر ادرنهیه قدر کلهرك اوراده بزه بر معاهده امضا ایتدیرمشلر ایدیکه « ادرنه معاهدهسی » دیه معروف اولوب احکامی و بو معاهدهیی ایجاب ایلیان وقوعات حربیه وقت و زمانی کلدیکنده تشریح اولنهجقدر . ایکن ١٨٧٨ سنهسنده وقوعه کلان روسیه محاربهسنده دخی ادرنه شهری روسلر طرفندن اشغال ایدلمشدر .

بو شهر جسیم ترجه قدیمندنبری مشهور

اولورایسه حالا انسانك توكلری اورپرر ·
اردوی همایون موجودینك بش مثلنه
مساوی اعدای متفقه یه اگرچه غایت
پارلاق برغلبه ایدلمش وحتی دشمن برمسا-
فه یه قدر تعقیب دخی اولنمش ایسه‌ده
سلطان مراد حضرتلرینك شهادتی
و یعقوب چلبینك فداسی ایله یلدیرم
بایزید خانك جلوسی كبی بتون اردو
خلقنك قلوبنی دوچار خلجان ایده‌جك
وقایع اگر دشمنك معلومی اولوب ده
یوز كیرو ایده‌جك اولسه بوسنه و هرسك
پریشانلغندن دها بیوك دها مدهش بر
پریشانلقدن هم‌ده بحق قورقیله بیلور
ایدی · بوخوف واندیشه اول قدر بجا-
دركه شهزاده یعقوب چلبی بیچاره‌سنك
فداسندن متحصل تأثر ایله یوقاروكی مقاله-
مزده‌سویلدیكمز سوزلرك حكمنی بورادكی
تأملات و ملاحظات ایله تعدیل ایتمك

لازم گلسه بجادر · زیرا گرك بایزیدك
وگرك یعقوب چلبینك كندی معیتلری
عساكری بولنه‌رق بونلر شهزاده‌لری اغو-
رنده جان فداسندن كیرو طورمیه‌جقلری
كبی بالذات سلطان مراد حضرتلرینه
تابع اولان موكب همایونده دخی ایكیسنك
ده طرفدارلری بولندیغندن ایكی قرداش
میانده ذره قدر برسلطنت منازعه‌سی
ظهوره كلوب‌ده اردوی همایون ایكی قسم
اوله‌رق بری برینه دوشمك وحتی ایش
بودرجه‌یه قدر وارمسه بیله معاذالله یالكز
ذهنلر بو یولده مشغول اولمق لازم كلسه
دشمنك اردوی همایونی پك فنا بر صورتده
اكسه‌لیه‌جكنه ذره قدر شبهه ایدیله‌مز
ایدی ·

بویله برمشكل زمانده پادشاه اولان
ذات شوكتسمات ایسه اوتوز یاشنده بر
مرد كامل و نجده وقوعات حربیه و صلحیه

و معروف ایدیسه‌ده عثمانلیلر زماننده پیدا
ایتمش اولدیغی معموریتی هیچ برزمان كوره-
مامشدر · سلطان مراد حضرتلری اوراده
بر سرای عالی انشاسیله دیمتوقدن صكره
كندیلرینه ادرنه‌یی روم ایلی پایتختی اتخاذ
ایتمشلردركه اسكی سرای نامیله بوسرای عالینك بقا-
یاسی زمانمزه قدر قالمش ایكن جنت مكان سلطان
عبدالمجید خان زماننده معمر پاشا ادرنه والیسی
ایكن محترق اوله‌رق درونده پك چوق آدملر
دخی یانمشدر · اشبو سرایدن ماعدا عهد
مراد غازیده ادرنه‌ده بتون وزرا و اعیان

دولت دخی عالی قوناقلر انشا ایدرك یكی پای-
تختك زینت و معموریتنه خدمت ایلدكلری
كبی سلطان مراد اولدن صكره تا فاتح
استانبول سلطان محمد ثانی حضرتلرینه كلنجه‌یه
قدر هر پادشاه اوراسنی پای تخت اتخاذ
ایتمشلر و بونلردن هر بری مدرسه‌لر عمارتلر
خانلر كوپریلر صو یوللری و سائر انشاآت عمو-
میه ایله شهرك كیتدكجه تزیید زینتنه و تكثیر معمو-
ریتنه خدمت ایلمشلردر ·

عثمانلیلرك اوله جنكیزیلر تیمورلنكیلر و سا-
ئره كبی تخریب بلاده چیقمش وحشی كرو-

ایله اتمام تجارب ایلمش عارف وعامل اولدیغندن وحتی مقدما قونیه‌ده و بو دفعه قوصوه‌ده دشمن تاقلبکاهه هجوم ایدرك اردوی همایونك حالی بیاغی فنالشمش ایکن مجرد بایزید خانك هجومی وقوت سیفی ایله غالبیتك تأمین قلندیغی دخی جمله‌نك معلومی بولندیغندن اردوی همایونك بویله بر پادشاهك دلالت وارشادیله سمت سلامته وصولی مأمولات محققه‌دن ایدی .

اوت ! غازی بایزید خان حضرتلری ۷٦۱ سنه‌سنده یعنی پدرلرینك جلوسی اثناسنده بالتولد ۷۹۱ سنه‌سنده جالس تخت سلطنت اولدقلرندن اوتوز یاشنده ایکن پادشاه اولمش واو زمانه قدر اوقات عزیزه‌لرینی هپ مصالح ملك و ملتده وامور جنك وجدالده کچورمشدرلر . بعض راویلر تاریخ ولادتنی ۷٤۸ وتاریخ جلوسنی دخی ۷۹۲ دیه قید ایدرلر ایسه‌ده سهو اولدیغی درکاردر . ۸۰۵ سنه‌سنده وفاتلری اکرچه حمادن وقوعه کلمش ایسه‌ده بو حما دخی مجرد تیمور مقهور بلیه‌سی سببیله وقوعبولدیغندن اول شهریار عالی وقارك اجلی بر اجل مسمی اولمقدن زیاده بر اجل قضا اولمق لزومی آشکاردر . بناءً علیه مدت عمرلری قرق درت ومدت سلطنتلری دخی اون درت سنه‌دن عبارت قالمشدر . حلیهٔ مبارکه‌لری پدر امجدلرینی آکدیره‌جق صورتده ایدی . یعنی چهره‌لری مدور ورنك رولری قرمزی‌یه مائل بیاض وقاشلری مبذول وقرال رنکلی وکوزلری الاوقوچ پرونلی سکرك وایری دیشلی آچیقجه قرال صقاللی اورته بویلی کنیش صدرلی برقهرمان اولوب مصاوله ومهاجه‌ده غایت شدتلی وتهورلی اولدقلری ایچون « یلدیرم » دیه تلقیب اولنمشلردر . بعض روم تاریخلرنده کویا

هندن اولمیه‌رق بالعکس تعمیر عالمه چیقمش جهانکیرلردن اولدقلرینی نظر تاریخده اصلا ردی قابل اوله‌میه‌جق صورتده اثبات ایچون ایکی شاهد عادل لازم کلور ایسه بریسی بروسه ودیکری دخی ادرنه اوله‌بیلور . بو ایکی شهرك عثمانلیلر الندوشملرندن یوزرسنه‌یه قدر پیدا ایلدکلری معموریت اوقدر بیوکدرکه بر دولت شو مدت ظرفنده بشقه هیچ برایشه باقیوب ده یالکز بو معموریته موفق اولمش بولنسه ینه سزاوار تحسین وتقدیر کوریلور ایدی . هله کرك نفس ادرنه، قربنده وکرك اوطرفلر انهاری اوزرنده عثمانلی الی ایله یاپلمش اولان کوپریلر شرقی و غربی روم دولتی کبی جهانکیرلر زماننده دخی امثالی کورلمش شیلردن اولمدقلرینی تاریخ مع التحسین اعتراف ایلر .

ادرنه شهری بوکونکی کونده یوز اللی بیکدن متجاوز نفوسی حاوی عظیم و جسیم بر مرکز ولایتدرکه پای تخت اولان استانبولك دخی کلیدی مثابه‌سنده اولمغله اوروپای عثمانیجه برنجی مواقع حربیه‌دو ملکیه‌مزدن عداولنور . بناءً علیه کندی نامنه منسوب اولان ولایته و ایکنجی اردوی

برادری یعقوب بکی شهید ایتمکده یلدیرم کبی سرعت وشدت کوستردیکی ایچون بو نامی المش اولدقلرینی یازارلر ایسه‌ده خطای فاحشدر . زیرا قوصوه معرکه‌سندن اول دخی ذات شاهانه‌لرینه یلدیرم بایزید دنیلدیکی وحتی اکثریا یالکز « یلدیرم بك » دنیلمکله اکتفا قلندیغی محققاتدندر . جرأت وجسارتلری بردرجه‌ده ایدیکه اول شیرژیانك کوزینی قورقوته‌بیله‌جك هیچ بر تهلکه متصور اوله‌میوب بو مقدمه‌مزك ایرولرنده کوریله‌جکی اوزره تیمورلنك اوزمانلر جهانی تتره‌تمش بر بلا ایکن او داهیه‌نك قارشوسنده کوز بیله قیرپمان یالکز بایزید یلدیرم خان اولدیغی کورلمشدر .

بروسه‌نك چیچکلی قطیفه‌سندن قفتان کیه‌رك آلتون ایله مطلا کلاه اوزرینه دستار پیچیده صارارلر ایدی . بروسه قطیفه‌سنی او یله بر بچیمده قفتان صورتنه قویمشلردرکه بر چوق زمانلر تلطیف اولنه‌جق امرایه خلعت مقامنده اوله‌رق او بچیم قفتانلر ویرمك عادت اولمشدر .

بایزید خانك دها پدرلری حیاتده ایکن بالتأهل متعدد شهزاده‌لری دنیایه کله‌رك سنت دوکونلری بیله اجرا اولندیغی معلومدر . اشبو اولاد کرام ارطغرل سلیمان چلبی محمد چلبی عیسی چلبی موسی چلبی مصطفی چلبی نامیله التی نفر شهزادکان کرام اولوب ارطغرل چلبینك قاسم اسمی بعض تاریخلرده دها زیاده تشهیر ایدلمشدر .

قوصوه اردوی همایونی یلدیرم بایزید خانه بر یاندن دشمنك پریشانیسندن طولایی سوینه‌رك ودیکر طرفدن سلطان مرادك شهادتندن طولایی آغلایه‌رق هر ایکی

همایونه بحق مرکز انتخاب اولنمشدر . وقتیله منسوجات قطنیه وحریریه‌سی وکل یاغی اعمالاتی وسائر بعض صنایعی پك ایلرده اولوب اهالیسی پك زنکین بولنمشدر صکره‌لری ممالك عثمانیه‌نك هر طرفنده صنایع کیرولدیکی کبی اوراجه دخی تدنی ایلمشدر . معهذا ینه بر درجه‌یه‌دك معمولات داخلیه‌سی بولنه‌رق محصولات زراعیه‌سیله برابر اصل اسکله‌سی اولان دده اغاجه واسطه‌سیله تمندوفر ایله نقل اولنمقده‌در .

(فلبه)

اسکندر ذوالقرنینك باباسی اولان ماکدونیا قرالی ایکنجی فلیب طرفندن برروایته کوره مجدداً تأسیس اولنان و دیکر روایته کوره قدیمدن اول دخی موجود ایکن موما الیه طرفندن توسیع و تعمیر ایدلمش بولنان و بو مناسبتله « فیلیو پولیس » تسمیه ایدیلان شهر اولوب کوره عثمانلیلر « فلبه » دیمشلردرکه اشاغیده کوریله‌جکی اوزره برازده وجه فرنکلرك ویرمش اولدقلری نام قدر انصافسزجه‌سنه محرف دکلدر .

مریچ نهرینك ساحل یساری اوزرنده

حسنك دخی انجذب والجاسیله صفوت قلبیه اوزره بیعت ایتمش اولدیغندن دشمنی کرکی کبی تبعید ایچون ویردکلری اوامره طوغریدن طوغری یه سلطان مراد طرفندن ویرلمش اولسه نه قدر اطاعت ایده‌جك ایدیسه او درجه‌لرده خلوص بال ایله اطاعت ایلدیکلرندن اعدای متعقد از زمانده دونه‌مامك یلغینلغی ایله دفع اولوب کیتمشلردر . بناء علی ذلك ینه اوسنه دار السلطنة اولان ادرنه شهرنده قیشلامق ایچون اردوی همایون عودت ایلدکده بیعت عمومیه‌سی بر معتاد اجرا اولنه‌رق وهر طرفه جلوسنامه‌لر یازیله‌رق ملوك اطرافدن دخی تبریکنامه‌لر وروديله دولت علیهٔ عثمانیه‌نك دردنجی پادشاهی یلدیرم بایزید خان اولدیغی جهانده منتشر اولمشدر .

پادشاه نوجوان حضرتلرینك اول وقت غیب ایتدکلری سرعت بیوردقلری ایش تدارکات عسکریه‌نك اتمامی قضیه‌سی اولدی . زیرا مقصد همایونلری حاضر اعدای شمـ.. لیه لزومی درجه‌سنده بیلمش ایکن آرقه‌لرینی براقیوب شماله طوغری خطوات کشور کیری‌یی صیقلاشدیرمق ایدی . بناء علی ذلك پدری زمانده‌کی وزرا وکبراسنك کافه‌سنی یرلی یرلرنده بالابقا حتی وزیر اعظم علی پاشایی دخی شهنشاهلق کندیلرینه موروث پدر اولدیغی کبی وزارت دخی آکا موروث پدر اولمق حسبیله ینه منصب وزارتده ابقا بیورمشیدی .

بتون قیش ادرنه‌ده اسباب سفرك اتمامیله اوغراشلدقدن صکره اول بهار حلول ایدر ایتمز تیمور طاش پاشا قوماندانسنه بر بیوك اردو ویریله‌رك شماله طوغری کوندردیلر . ... حرکتده اسکوب اشغال اولنه‌رق محافظه و اداره‌سی پاشا یکیت نام سرداره

وشمالاً بلقان جبللری قارشوسنده وقدیمدن بری برسور ایله محاط موقع عسکریه‌دن اولوب روم شرقی دولتی زمانده برکره ادرنه‌یه وحتی استانبوله طوغری ایلرولیوب کلان بلغارلره قارشو اوراده مدافعه ایدرلرایدی . بناء علیه فلبه شهری هر زمان روم شرقینك اعاظم بلادی عدادنده اولنه‌رق برچوق رؤسای مأمورین ملکیه‌ و ... وعسکریه شهرمذ کورده بولندقلرندن غایت غلبه‌لك ومعمور بر یرایدی .

لاتینلر ... اوزرینه محاربهٔ صلیبیه اجراسی ایچون کلوب‌ده روم شرقی مما‌لکنی تقسیم ایلدکلری زمان فلبه شهری دخی مستقل بر دوقه‌لق صورتنده تأسیس اولنمش وانته دخی «فلبه دوقه‌لغی» دینلمش ایدی‌که ... اولدقری یرك اسمنی اوکرنه‌مامك لاتینلر ایچون شایان استغرابدر .

لاتینلر چکیلدکدن روم شرقی دولتی غائب ایلدیکی یرلری تکرار الدیغی زمان فلبه‌یه ینه بر قوماندان کوندرمش ایسه‌ده برازه‌لق روم شرقینك «تکفور» دینلن

حواله اولندی . وفقط اوراده بوش طور-
میوب دائما اطرافه آقینلر ایتمك ایچون
معیتنه لزومی قدر عسکر دخی ویرلدی .

تاریخلرك روایتلرینه کوره او زمانلر روم
ایلیجه هنوز ادرنه شهرنده ایچه عثمانلی
فامیلیالری بولندرق فلبه و دیموقده دخی
بك آز فامیلیا بولنور وقصور یرلرده و باخا-
صه شمال طرفلرنده عثمانلیلر برمحلی اشغال
عسکری آلتنده بولندیررکبی اقامت ایدرلر
ایکن ضبط اولنان مملکتلرده عثمانلی فامیلیا-
لرینك تکثیری لزومنی الك اول بایزید خان
حضرتلری تقدیر بیوررق ایجابنك
اجراسنه دخی اسکوبدن بدأ ایلشلر و پاشا
یکیتده اسکوبه فامیلیالرینك دخی نقلنی امر
ایتمکله اوراده عثمانلیلر یرلی اهالی صفتیله
یرلشمکه باشلامشلردر . تیمورطاش پاشا ایسه
اسکوبدن صربستان ایچنه طالوب قوصوه
بوزغونلغندن طولایی دوچار حیرته یدلر-

نده کی قلعه‌لری محافظه‌دن عاجز قالان
صرپ سردارلری الندن قلعه‌لر برر برر
آلنمغه باشلادی .

تیمور طاش پاشانك حرکتی اثناسنده
غازی فیروز بك ودین جهتندن مجارستان
اوزرینه مأمور ایدیلوب معیتنده کی اردو
ایله تا مجار حدودینه وارنجه‌یه قدر بتون
ممالکی جولانه باشلادیغی کبی اورنوس
بك دخی ذاتاً والیسی اولدیغی سیروزه کو-
ندریله‌رك او طرفلرده اسکی آسایش وانتظامه
خلل کلمامش بولندیغندن بالکز محافظهٔ انضبا
طه صرف همته مأمور اولمشیدی .

قوصوه غلبه‌سنك ثمراتنی اقتطاف
ایچون بو وجهله سردارلر تعییننده‌ن صکره
پادشاه نوجاه حضرتلری اصل پای تخت
اولان بروسه‌یه عزیمت بیوردیرکه اوراده
تشبثات ظاهره‌لری بر طاقم خیرات ومبرات
نشاسندن عبارت ایکن حقیقت حالده قره-

قوماندانلری سودای استقلاله صاپه‌رق
استانبولی طانیمامغه باشلادقلری زمان فلبه
دخی بر نوع استقلال پیدا ایتمشیدی . حتی
متن تاریخمزده کوسترلدیکی وجهله بوراسی
عثمانلیلر زماننده فتح اولندقده قوماندانی
دولت متبوعه‌سی نزدینه عودت ایده‌جکنه
صربستانه کیدرك انتقام ایچون صرپلیلری
عثمانلیلر علیهنه تحریك ایتمشدر .

صوفیه فتح اولنجه‌یه قدر فلبه شهری
اسفار شمالیه ایچون عثمانلیلره دبوی واس الحر-
کات اولدیغندن مخصوصاً بر بکلر بکیلك

مرکزی اتخاذ اولنمشیدی . صوفیه فتح او-
لندقدن صکره بو اهمیت اوراده انتقال ایتمشدر .
لکن ۱۸۷۸ سنه‌سنده کی روسیه وعثمانلی
محاربه‌سنه کلنجه‌یه قدر فلبه شهری اوتوز
بیك نفوسی حاوی وکل یاغی وعبا و دری
تجارتیله مشهور بر بر ونوب ایاستافنوس
معاهده‌سی موجبنجه تشکیل اولنان روم ایلی
شرقی ولایتنده مرکز اتخاذ اولنجه بتون ارکان
ولایت وهیئت عسکریه‌نك مجمعی اولاق
حسبیله اهمیتی ارتمش وبوزاللی بیك درجه-
سنده نفوسی دخی چوغالمشدر .

مان اوغللری طرفندن اندیشه ایلدکلری عصیانك منعی اسبابنی تهیه ایله اشتغال ایدیورلر ایدی . زیرا کندیلری طول مدت قرهمان حدودی اوزرنده والیلك ایدرك قرهمانلیلرك دولت علیهٔ عثمانیه ایچون نصل خلوص قبول اتمز رقیب اولدقلرینی پك اعلا اوکرنمش اولملریله قوصوه مشغولیتی اوزرینه بونلرك البته بر فساد دها چیقاره‌جقلری نزد یلدیرم خانیده معلوم ایدی .

بو اثناده بروسه‌ده وجوده کتوریلان خیرات بایزیدیه الیوم موجود اولان جامع شریف ایله یکیدن بر مدرسه وعمارت ومسافر خانه وتیمار خانه وحمام وابو اسحق زاویه‌سی کبی عملیات جسیمه‌درلرکه غازی اورخان وغازی مراد حضراتنك انشا آتنه بونلر دخی منضم اولنجه بروسه‌نك معموریتی نه درجه‌لره وارەجغی ملاحظه‌یه شایان قالور . بونلردن ماعدا «آق چاغلایان» دیمکله معروف اولان ماءلذیذ ولطیفی بروسه شهری ایچنه آقیتان دخی یلدیرم بایزید خاندرکه بو صو بر قاج دکرمان چویرمکه کافی اوله‌رق کشیش طاغلری اتکندن نبعان ایتمکله ماء مذکوری لغم صورتنده انشا اولنان بر مجرایه آله‌رق نفس بروسه ایچنده عمارتخانه‌لری قربنه قدر کتورمشلر و بوکا موفقیت ایچون اقتضا ایدن یرلره غایت یوکسك کمرلر وسدلر دخی انشاسنه مجبور اولمشلردر . صولر اساساً جامع ومدرسه وحمام وعمارتخانه‌لر حوایجی ایچون کتورلمش ایدیسه‌ده ماوضع لهنك بش اون مثلنه کفایت ایده‌جك درجه‌ده اولمسیله فضله‌سنی شهر محلاتنه تقسیم ایچون هر طرفه کوزل چشمه‌لر دخی بنا بیورمشلردر . حقیقت بروسه شهرینك هواجه موقعجه لطافتنه هیچ کیمسه‌نك بر دیه‌جکی اولمیوب هله اصل مدار احیاسی بو مبارك صو

« نیش »

موراوا نهرینی تشکیل ایدن دره‌لرك الك مهملرندن بریسی بولنان نیشاوه نهرینك ساحل یمینی اوزرنده مبنی بر بیوجك قلعه‌درکه اصل شهر دخی دره‌نك ساحل یساری اوزرنده مبنیدر . بو شهر اوحوالینك هم الك اسکی یرلرندن هم ده برچوق وقوعات تاریخیه‌یه محل وقوع اولمش بولنمق حسبیله الك معروفلرندندر .

نیش شهری قدیمی روماليلر زماننده شمالیونه مقابله ایچون مواقع عسکریه‌نك الك مهملرندن عد اولنور ایدی . قلیچی قوتیله خرستیانلغی نشر وتقویه ایدن واستانبول شهرینی دخی تزیین وتعمیر ایله کندی نامنه منسوب ایتمش بولنان بیوك قسطنطین نیشده طوغمش و بناءً علیه قسطنطین ایمپراطور اولنجه نیشی پك زیاده تعمیر وتزیین ایتمشدر . میلادك اوچنجی عصرنده یعنی ٢٦٩ سنهٔ میلادیه‌سنده غوت طائفه‌سی اوروپایه هجومه باشلادیغی زمان نیش اوزرینه دخی یورومشلر ایدیسه‌ده ایمپراطور ایکنجی قلود بونلری نیش پیشکاهنده قانلی بر مغلوبیته دوچار ایلمشیدی . تاریخجیلرك روایتلرینه

اولمشدركه او بلدهٔ معمورەیی اوصاف
جنته متصف ایتمشدر .

تواریخك روایتنه كوره سلطان بایزید حضرتلرینك خیراتی یالكز بروسەده انشا ایتدیركلری شو ابنیەدن‌ده عبارت دكلدر . ادرنەده دخی غایت اعلا بر عمارت ایله كوزل بر جامع شریف بناسنده بو اثناده باشلامش ایسەلرده ختاملری اون درت سنه صكره یعنی تیمور بلیەسی اثناسنده میسر اوله بیلمشدر .

ادرنەده ذات شاهانەنك جامع انشاسنه باشلادقلری اثناده عزبلر قومادانی صاروجه پاشا دخی اوراده بر جامع شریف انشاسنه مباشرت ایلمشلر ایدی . اشبو صاروجه پاشا عزب عسكر [illegible] قوماندان اولدیغی كبی كلیبولی بوغازینك محافظی ومرمره دكزنده محافظه ایدیلان سفن عثمانیەنك دخی ناظری اولوب غایت شانلی بر وزیر ایدی . اشبو [illegible] دخی [illegible] كوزدیكی بر [illegible] شهبونه صورت تقدیمی دخی [illegible] ذكر اولنەجقدر .

ایمدی ذات شاهانه بروسه وادرنەده اشبو عمومیت خیریه ایله مشغول ایكن روم ایلیده‌كی سردارلری طرفندن پیدرپی موفقیت خبرلری كلەرك دلشاد اولیورلر ایدی . نهایت صربستان اوزرینه كیدن تیمورطاش پاشا جولان ایلدیكی یرلردن آلنمش برچوق اموال غنیمت واسرا ایله مظفراً بروسەیه كلوب خاكپای شاهانەیه یوز سوردیكی [illegible] دخی [illegible] جولانی بوسنه ولایتنه قدر توسیع ایلەدرك [illegible] بروسەیه كلەرك [illegible] مباركه ایدیلری [illegible] . اشبو ایكی سردارك [illegible] یوز كتور-

كوره بو مغلوبیتلرنده [illegible] قدر مقتوللری نیش پیشكاهنده صحرایی طولدیرمشلردر .

روم شرقی زماننده دخی نیش قصبەسی اك مهم مواقع عسكریەدن عد اولنەرق حتی قلعەسنی‌ده امانوئل قومن مجدداً كبی برصورتله بنا وانشا ایلمش و بو انشا آتده قسطنطین آنژەلوس فیلادلف نام روم جنرالی نظارت ور یاستده بولنمشدر . قلعۀ مذكوره برطرفدن [illegible] دیكر طرفدن صحرا جهتنده دخی عریض وعمیق خندقلری [illegible]

یغندن ومحاصره حالنده نهردن بو خندقلره صو [illegible] پك صعب الفتح مواقعدن عد اولنور ایدیسەده اطرافنده برطاقم بایرلر وتپەلر بولنەرق بونلر ایسه شمدیكی طوپلر منزللرینه كیرەجك نام نیش قلعەسنده [illegible] اوله جقلرندن الیوم نفس نیش قلعەسنك اهمیت عسكریەسی اولمیوب غایتی [illegible] او هیئت عسكریەیه دبوی اولمق اهمیتی حائز اوله بیلور .

مشهور آتیلا اول حوالی‌یه هجوم

ذكری اموالك كافه‌سی دردست انشا بولنان خیراته صرف اولنوب خیرات مذكوره ایچون اناطولیدن دخی برچوق اراضی واملاك وقفنه تشبث بیوردیلر ۰

تیمور طاش پاشانك صربستانده‌كی موفقیاتی حقیقةً ممنونیت پادشاهی‌یی مز-داد ایده‌جك درجه‌لرده ایدی ۰ زیرا الدیغی كلیتلی غنائمدن ماعدا لازارك وفاتندن صكره صربستانه قرال اولان استفانی دخی بوحركتده عثمانلی یدینه كچمش اولان قلاعك بنده ایادیٔ عثمانیانده قالمسی وكندیسی یالكز صربستان شمالیده قراللق ایتمسی و سنوی دولت علیه‌یه بر ویركو ویرمسی شرائطنده دخی ارضا ایلمش اولدیغندن سمندره وكوكرجینلكه قدر صربستان قطعه‌سی كاملاً ممالك شاهانه‌یه منضم اولمش ایدی ۰

تیمورطاش پاشا ایله پاشا یكیت برو-سه‌یه كلدكلری زمان قره‌مانلیلرك اطراف وجوارده واقع امارات تركیه‌یی دولت علیه علیهنه تحریكلری دخی اییجه میدان المشیدی ۰ یلدیرم بایزید حضرتلری اناطولی قطعه‌سنك بویله اوفاق تفك امرا النده منقسم بولنمسی روم ایلی اسفاری اثناسنده وسیلهٔ فساد اولدیغنی نظر دقته الهرق بونلرك دخی ممالك عثمانیه‌یه ربط والحاقیله بعده اصل روم ایلی حكومات نصرانیه‌سی اوزرینه قلنج چكمك اولی كوریله‌جكنی امرای ذیشانه افاده ایدنجه بالطبع جمله‌سی رأی شاهانه‌یی تحسینده بولندیلر ۰ انجق بو قراری موقع اجرایه قویزدن اول مورخ هامر برده استانبول اوزرینه بر حركت حكایه ایدیوركه گرچه حركت مذكوره‌یه دائر تواریخ عثمانیه‌ده صراحت یوق ایسه‌ده هامرك بو روایتی دخی بزده ناقص اولمامق ایچون بروجه

ایلدیكی زمان اكثر بلادی هدم ایلدیكی كبی نیشی دخی تخریب ایتمش ایدیسه‌ده مؤ-خرا ژوستینین نام ایمپراطور تكرار تعمیر ایلمشدر ۰ المانیا اهل صلیبی قدس شریفه كیتمك ایچون نیش طریقنی ترجیح ایدرك بورادن كچمشلردر ۰ نیشك عثمانلیلر طرفندن صورت ضبطی متن تاریخمزده ذكر او-لنمشیدی ۰ عثمانلیلر زماننده نیش قلعه‌سی صربستان و ارناوتلق طرفلرنده ظهوره كلان بر قاچ عصیانده هدف هجمات او-لمشدر ۰ ۱۷۳۷ سنه‌سنده‌كی روسیه محاربه-سنده اوراسی روسلرك دخی النه دوشمش ایدی ۰ ۱۸٤۱ سنه‌سنده ایسه نیشده بولنان اغالر دولت علیه‌یه قارشو بر عصیان ترتیب ایتمكله بونلرك تأدیبی ایچون نیشی همان یكیدن ضبط ایتمك لازم كلمشدر ۰

نیش قصبه‌سی جوارنده بر قاپلیجه بولنه-رق میاه معدنیه‌سی اوحوالیده‌كی قاپلیجه‌لرك كافه‌سندن اعلا اولمغله اسكی زماندنبری شهرتی وار ایدی ۰ اوراده آثار تاریخیه‌دن اولمق اوزره بر «كله قله‌سی» واردركه وقتیله وقوعه كلان بر صرب عصیاننده نیش محا-

آتی قیدینه لزوم کوریلیور . مورخ هامرك روایته کوره بایزیدخانك قوصوه غالبیتی یلغینلغندن ایتدیکی استفاده یالکز شمالی آقینلردن ومظفر بشمردن عبارت دکلدر . استانبول ایمپراطورینه دخی شدتلی برسطوت عسکریه کوسترمشدر . بوقضیه‌یی ایضاح ایچون دیورکه :

« بیزانس صندالیٔ ایمپراطوریسی منازعاتنده پالئولوغ خاندانی اعضاسی رقابت ومنازعه‌دن حالی قالمدقلرندن سلطان بایزید بونلر حقنده ضرب قرالندن فنا بر معامله‌ده بولندی . ژان پالئولوغك اوغلی آندرونیکوس ایله خفیدی دیکر ژان ساوجی بك فسادنده ذی مدخل اولمرندن طولایی کوزلری قینار سرکه ایله یاقیله‌رق زندانه آتلمشلرایدی . انجق نور بصردن بالکلیه محروم قالمیوب بناءً علیه برکون اولوبده ینه صندالیٔ ایمپراطوری‌یه جلوس امیدلری بالکلیه منقطع دکل ایدی . سلطان مرادك شهادتیله بایزیدخان پادشاه اولنجه بونلر محبوس اولدقلری زنداندن ذات شاهانه‌یه خبر کوندروب ذات شاهانه‌یی بابالری علیهنده برحرکته تشویق ایدیر . سلطان بایزید دخی بوتشویقی فرصت اتخاذیله معیتنه التی بیك سواری و درت بیك پیاده آله‌رق استانبول اوزرینه یورودی . سرای ایمپراطوریدن ژان پالئولوغ ایله کزیده اوغلی مانوئلی قالدیرتوب برقله‌ده حبس ایتدیره‌رك آندرونیکوسی صندالیٔ ایمپراطوری‌یه اوتورتدی . یکی ایمپراطور بو عنایته تشکراً هرسنه برقاچ قنطار آلتون وکوموش اعطاسنی وعد ایتمش ایدی . انجق ژان ایله مانوئلك حسن محافظه‌سنی سلطان بایزید حضرتلری کمال اهمیتله توصیه ایلدیکی وآندرونیکوس محبوسلر

فظلرینك کسمش اولدقلری کله‌لردن بنا اولنمش وزمانمزه قدر قالمشدر . کچن ١٨٧٨ سنه‌سنده وقوعه کلان روسیه وعثمانلی محاربه‌سنك نتیجه‌سنده نیش قلعه‌سی صربستان دولتنك حدودی داخلنه کیره‌رك درکار اولان اهمیتنه مبنی بلغراددن صکره ایکنجی پای تخت اولمشدر . عثمانلی زمانده سکز بیك قدر نفوسی بولندیغی و بونك انجق ایکی بیك قدری اسلام اولدیغی حالده شمدی یکرمی بشبیك قدر نفوسی وارایمش .

« صوفیه »

بالقان شبه جزیره‌سی اوزرنده ازمنهٔ قدیمه‌دنبری موجود ومشهور اولان بلادك بریسی دخی صوفیه شهریدر . غایت واسع ومنبت براووه اوزرنده بولنورکه بواووه‌یه خلقدلی وطاش کسن کبی برقاچ بوغازدن کیریله‌رك اطراف سائره‌سی ایسه بالقان طاغلرینك بعض سلسله‌لریله محاط ومحفوظ بولندیغندن نفس صوفیه شهری ایچون سور وقلعه کبی استحکاماته دخی احتیاج یوق ایدیسه‌ده برآزلق محکم برسورایله احاطه اولنمشیدیکه بوسوری عثمانلیلر اورا

اوزرینه بلغار افرادندن محافظلر قویدیغی حالده بونلرك محبوس اولدقلری قلعه دکز کنارنده بولنمق حسبیله بعض ونديكاولر واسطه‌سيله ژان پالئولوغ ومانوئل فراره يول بولمشلر ایدی . فراریلر آندرونیکوسك یاپدیغی انتریقه‌نك عینی انك حقنده اجرا ایچون طوغریجه بایزید خانه دخالت ایلدیلر . سلطان بایزید دخی بونلرك بر ارملق ایچنده اویناتلمسی بیله آندرونیکوسه توصیه ایلدیکی حالده سوزدیکله .

مامش بو تمردده يعقوب بو اطاعتسزلکك جزاسی اولمق اوزره ایکی رقیبنی کندی اوزرینه مسلط ایتمکی بالالتزام کویا پدری سلطان مراد ایله جدی سلطان اورخانك اختيار ژان پالئولوغ حقنده‌کی عواطف نظر مرحمت شاهانه‌یی جلب ایتمش کبی طورانه‌رق امپراطورك التماسنی و ایتدیکی تکلیفلری قبول ایلدی . یالکز بو قبول ایچون نديرونيكوسك وآيره‌جکی و یرکوی سنوی‌یی امپراطورك و یرمسی شرط قلندیغی کبی سلطان بایزیدك دخی آندرونیکوسی زنجیربند اوله‌رق محافظه ایتمسی جملهٔ شرائط اساسیه‌دن ایدی . امپراطورك بو مقاوله‌دن ممنونیتی بردرجه‌یه واردی‌که ویرکوی سنویدن ماعدا هرسنه موسم بهارده ذات شاهانك ایسته‌دیکی خدمتده قوللانمسی ایچون سواری و پیاده‌دن اون ایکی بیك عسکر احضارینی ده درعهده ایلمشدر »

هام بو مقاوله‌نك تاریخ عقدینی میلادك ١٣٩٠ سنه‌سی اولمق اوزره قید ایلرکه هجرتك ٧٩٣ سنه‌سنه مصادف اولوب حکایه‌نك بو جهتی تاریخ وقوع حسبیله اکرچه اناطولی اسفرینك مقدماتندن صکره واقع اولمش دیمك اولور ایسه‌ده استانبول امپراطورلغی حقنده‌کی

سنی فتح ایلدکاری زمان قلمع ایتمشلردر .

ماتئوس نامنده بر یونس خدمتنده صوفیه‌لی عادی بر چوبان روما خدمت عسکریه‌سنه کیرمرك بوش بواش مجد عتیله جرز اندقدر یول بولدقدن صکره میلادك ۵۳۰ سنه‌سنده امپراطور بیله اولمش و شمدی صوفیه‌ده بك بیوك شهرت تاریخیه ویره‌جك احوالدندر . صوفیه اووه‌سنك برشهرت‌دار شیئی دخی قسطنطینك اوغلی قونسطانسك اشبو اووه ده شریك حکومتی بولنان وترانیون ایله صورت ملاقاتیدر . وترانیون عادی بر عسکر ایکن امپراطورلغه قدر یول بولمش اولمسی اوزرینه ۳۵۰ سنهٔ میلادیه‌سنده قونسطانس مرقوم ایله حکومتده اشتراکه راضی اولمش وایکی امپراطور معیتلری عسکریله صوفیه اووه‌سنده ملاقات ایلمش ایدیلر . بو ملاقاتدن مقصد ایکیسی برارده عدای مشترکلری اوزرینه یورومك اوله‌جق ایکن وترانیونك عسکری بردنبره کندیسندن یوز چویررك غالبیتده مغلوبیتده یالکز قونسطانسی کندیلرینه امپراطور طانیه‌جقلرینی آلقشلر ونعره‌لرله اعلان ایدنجه وترانیون دخی چار

دده‌منك حكایه‌سی فصللی اولمامق ایچون بزینه هامرك بوحكایه‌سنده دوام ایده‌جكز :

« اشبو مقاوله‌نك انعقادی اوزرینه سلطان بایزید ولی‌عهد دولتندن برینی استانبوله كوندروب اهالینك افكارینی یوقلاتدی . استانبول اهالیسنك افكاری كنج پرنس مانوئلك ایمپراطور اولمسی جهتنه میال بولندیغندن ایكی سنه اول كنج پرنسی انك پیوك عفو بابنه دوچار ایتمك خصوصنده استعمال اولنان عسكر بودفعه كندیسنی صندالیه‌یه اقعاد ایچون معیتنه تعیین اولنه‌رق استانبوله كوندرلدی . اندرونیكوس اصلا مقاومت كوسترمدی . پادشاهك امری نه ایسه اساعت كوستره‌جكنی درمیان ایله شوقدركه بواطاعتندن طولایی كندیسنی ده التفات شاهانه‌یه لایق كوریلور ایسه استانبول سورینك داخلی مانوئله ویرلدكدن صكره خارجی یعنی سیلوری واركلی وتكفور طاغنه طوغری یرلر ایله برده سلانیك اوزرنده‌كی حكومت معنویه‌نك كندیسنه ویرلمسنی استدعا ایلدی . سلانیكك خارجی عثمانلیلر وداخلی ونديكلیلر النده بولندیغی حالده استانبول ایمپراطورلغنك حالا اوراسنی تعمیدك ایسته‌مسی بر حكومت معنویه‌دن بشقه برشی عد اولنه‌مز . بناءً علیه بواستدعالر قبول اولنه‌رق التی سنه‌دنبری مجرد سلطان اورخانك وسلطان مرادك حمیه‌سی صفتیله استانبولده ایمپراطورلق ایدن اختیار زانك برینه مانوئل استانبوله ایمپراطور نصب ایدلدی »

ایشته سلطان بایزید حضرتلرینك استانبول حقنده‌كی ایلك معامله‌لری شوندن عبارت اولوب روم ایلی مسئلی بوصورتله حل اولنوب بتدكدن صكره

ناچار بتون دنیانك تاجی آنه‌رق رقیب وشر-یكنك ایاقلرینه قپانمش وقونسطانس آرتق یوزوالی آدمك جانده قیمه‌رق مستوفی معاش تعیینیله بروسده‌ده اقامته مجبور ایلشدر .

بوكبی وقوعات جسیمه‌نك كذرانی زمانلرنده صوفیه‌نك اسمی اولپیا ساردیقا ایدی . مؤخراً هونلرو اولاحلر شهرمذكو-ری تخریب ایدرلك بعده روم ایمپراطورلری طرفندن تعمیراولندقده غالبا برایمپراطورك والده‌سی نامنه منسوب اولمق اوزره « صو-فیه » تسمیه اولنمشدر . بلغارلرایسه بورالری استیلا ایلدكاری زمان شهر مذكوره « تریا-دیجا » ویاخود « ستراتیجا » نامنی ویرمشلردر .

صوفیه‌نك عثمانلیلر طرفندن نصل برخد-عهٔ غریبه ایله فتح ایدلمش اولدیغی متن تا-ریخمزده تفصیل ایلمشزدر . بو شهر عثما-نلیلر زماننده اسكی اهمیتنی غائب ایتمك شویله طورسون بالعكس آرتدیرمشدر . شماله طو-غری ایدیلان سفرلرده صوفیه اوومسی هپ اوردوی همایونه مقر اولدیغی كبی صوفیه شهری دخی عسكری دیوبی اتخاذ اولنور ایدی . پاره‌لق صوفیه شهرینك نفوسی یوز

اناطولی حقنده‌کی قرارلری دخی موقع اجرایه قویمق ایچون اوجه‌الاشهر اوزرینه حرکت ایلدی‌که الاشهر اناطولی اوزرنده روملر النده قالمش بولنان صوك موقع اولوب اگرچه مواقع سائره کبی بو دخی گویا روم شرقی دولتنه تابع عد اولنیور ایدیسه‌ده تکفور نامیله درونده قوماندانلق ایدن آدم ایستر ایسه ایمپراطورلرك امرلرینی دیکلر ایستمز ایسه دیکلمز ایدی. عثمانلی مورخلرینك روایتلرینه گوره ذات شاهانه الاشهر اوزرینه واررواریمز تکفوری عرض دخالت ایتمشدر. انجق هامر ولامارتین‌وسائره‌نك کافه روایتلرینه گوره قلعهٔ مذکوره قوماندانی شدتله مقاومت گوستروب حتی سلطان بایزید حضرتلرینك امرلری اوزرینه استانبول ایمپراطوری مانوئل ایله باباسی الاشهر قلعه‌سی قوماندانه تسلیم قلعه ایچون امر گوندردکاری حالده تکفور بو امری دخی قبول ایتمدیکندن ینه سلطان بایزیدك اجباریله بابا اوغل ایمپراطورلر الاشهر اوزرینه هجوم ایدرك کندی ملکلری دیمك اولان قلعهٔ مذکوره‌یی کندی قوماندانلری یدندن اخذ وذات شاهانه‌یه تقدیم ایلمشلردر.

پادشاه حضرتلری اشبو الاشهر اراضیٔ جدیده‌سنی کاملاً اوقاف خصوصیه‌لری داخلنه ادخال ایدرك نفس الاشهرده انشاسنی فرمان بیوردقلری جامع ومدرسه وحمام وخیرات سائره اداره اولندقدن صکره بقیهٔ اوقافك بروسه‌ده‌کی خیرات بایزیدیه‌یه قارشولق اتخاذینه مشروط ایلدیلر.

الاشهردن صکره آیدین امارتندن بدأ ایله اناطولی امارات ترکیه‌سی اوزرینه حرکت ایدلدکده اشبو حرکاتك اویله ممالك نصارایه ایدیلن آقینلر کبی اوروب قیرمق وغارت ویغما ایتمك مقصدیله اولمدیغنی وبلکه

بیکه‌قدر وارمش وصوك وقتلرده دخی اوتوز بیکدن اشاغی اینامشدر. بغدی و پیزوودری کبی محصولات محلیه نك کثرتی و دباغلق صنعتنك فوق الحد ترقیسی حسبیله بیوك بر مرکز تجارت اولمق اهمیتنی ده المشدر.

بکن روسیه وعثمانلی محاربه‌سنك نتیجه‌سنده شهر مذکور مجدداً تشکیل اولنان بلغارستان امارتنه مرکز ثانی اتخاذ اولنه‌رق بو حالده وسعت ومعموریت ونفوس موجودی دخی آرتمشدر.

« کوتاهیه »

سلطان مراد حضرتلرینك اناطولیدن ممالك عثمانیه‌یه ضم والحاق ایلدکلری بلدان میاننده کوتاهیه شهری حقیقةً جالب انظار اهمیت اولانلرندن بریسیدر. پورساق نهری اوزرینه بنا ایدلمش بولنان بو شهر جسیم ازمنهٔ قدیمه‌دنبری طانمش بر یر اولوب نام قدیمی « قوتیائوم » ایدی‌که مؤخراً ترکلر بونی بالتحریف « کوتاهیه » ایتمشلردر. یونان قدیم عسکری قسه‌نوفون قوماندasیله ایرانیلر اوزرینه یوروددکلری اثناده بو محلدن گچمشلردرکه دها اوزمان کوتاهیه نك موقعی یونانیلرك نظر

اجزای ممالك اسلامیه‌نك توحیدی مقصدینه مبتنی اولدیغنی و بناءً علیه کوکل رضاسیله عرض تسلیمیت ایدیلور ایسه یالکز ادارهٔ مملکتك بروسه مرکزنده جمعندن ماعدا هیچ بر تحول کورلمیه‌جکنی اعلان ایتمشلر ایدی • آیدین اوغلری ذات یلدیرم بایزید خانك شدتنه مقاومت اقتدارنده دکل ایکن بو صورتله وعد اولنان الطاف شاهانه‌دن استفاده ایچون خاکپای پادشاهی‌یه عرض عبودیته جان آتدی و فی الواقع مظهر التفات اوله‌رق ملکنك یالکز آیدین قسمی اخذ و شهزاده ارطغرله تفویض ایله ازمیر ولایتی و ایلکینه یه آیدین اوغلی تعیین قلندی • صاروخان امارتی دخی بو صورتله ممالك شاهانه‌یه ربط والحاق بیورلیه‌رق بوراسی قره‌سی ایالتیله برلشدیریلوب جمله‌سی شهزاده سلیمان چلبی‌یه تفویض بیورلدی • بعده منتشه امارتنه واراولدقده امیری قرمان اوغللرینه

دولت عثمانیه علیهنده‌کی تشبثلری جزاسنه دوچار اولمقدن قورقه‌رق قسطمونی امارتنه فرار واوراده بولنان کتوروم بایزیده التجا ایتمش بولنمسیله امارت مذکوره دخی ممالك شاهانه‌یه ربط اولنه‌رق حسن محافظه و اداره‌سی ایچون سردارلر و حاکمر نصب ایدلدیلر •

امارات ترکیه‌دن اوچی بو صورتله حدود عثمانیه داخلنه ادخال ایدلدکدن صکره ذات شاهانه برآره‌لق بروسه‌یه عودت ایدنجه قرمان امیری اولان وهمشیرهٔ پادشاهینك زوجی اولمق حسبیله یلدیرم بایزید خان حضرتلرینك نشئه‌لری صایلان علی بك کویا امارات ملحقه کرچه حدود عثمانیه‌یه ادخال ایدلدکده اوراری قوهٔ جبریه ایله قولایلقله کندیسنه میل ایتدیرر ایسه بر ایش کوره‌بیله‌جکی امیدیله اولا جنید ایلی طرفلرینه طوغری

اهمیت مخصوصه‌لرینی جلب ایتمشیدی •

کوتاهیه‌ده برچوق معدن صولری بولنه‌رق بونلر قدیم زمانلردنبری کوتوره‌ری ایله مطلقا نفع یاب اوله مشهور اولدقلرندن مراتك عیدندن اورایه خسته‌لر کلور و بالعلیه وقتیله اوراسی شمدیکی اوروپانك بادقاپلیجه‌لری کبی شهرتله شایع اولور ایدی • چینی معدنلری دخی پك چوق اولوب هله عثمانلیلر زماننده بونلرك ایشلنمسی پك ایلرویه واردیغندن آثار نفیسهٔ معماریه‌مزدن اولان بو ابنیه‌یی تزیین ایلیان و بوکون اوروپانیله حیرتنی موجب اولان چینیلر کوتاهیه‌نك شهرت قدیمه‌سنه شهرت قاتمشلردر •

بوشهر کرمیان قزینك بایزید بك ایله ازدواجی مناسبتیله جهاز اوله‌رق سلطان مراد حضرتلرینه تقدیم اولندیغی مقدما تاریخچه‌مزده کوسترلمشیدی • دها عثمانلیلردن اول سلجوقیلر اوراسنی معمور ایتمکه باشلایه‌رق عثمانیلر اللرنده دخی معموریتی ارتمغله کوتاهیه‌ده اللی قدر جامع شریف و مساجد شریفه پیدا اولمشدرکه یدی سکز قدری حقیقة آثار نفیسهٔ معماریه‌دن عد اولنمغه صالح کورلمشلردر •

تعرضه باشلامشیدی . حالبوکه اناطولی
اهالیسی علی بکك امیدی وجهله عثمـ
نلیلق علیهنه آیاقلانه‌جغنه بالعکس سلطان
بایزید حضرتلرینه فریادجیلر کوندرملریله
ذات شاهانه ذاتاً مقرر اولان قرهمان
سفرینی دخی اجرایه مسارعت کوستردیلر .

کرمیان طریقیله حرکت همایون
وقوعبولوب کرمیان قزی زوجات بایزید
خاندن بولنمق حسبیله برادری یعقوب بك
استقبال پادشاهی‌یه مسارعت ایتمش
ایدیسه‌ده اودخی هرنصلسه برآره‌لق
قرهمان فسادینه میل ایدرك اطاعت منا-
فقانه‌ده بولنانلردن عد اولندیغی ایچون
وزیری مثابه‌سنده اولان حصار بکی وسائر
سردارلری ایله اخذ وحبس ایدلمش ایدی .
کرمیاندن تکه ایلنه وارلدقده بتون
ولایت اهالیسی اطاعت عثمانیه‌لرینی
تأمین ایلدکلرندن بوولایت دخی فیروز
بك اداره‌سنه تسلیم ایدیله‌رك اردوی
همایون حمید ایلی اوزرینه یوریدی .
هرزه‌یه توجه شاهانه واقع اولور ایسه
اهالیسنك اطاعتی محقق اولمسیله اردوی
همایون یروالدجه مقداری آرتر ایدی .
بناء علیه حمید ایلندن دخی قرهمان اوزرینه
وارلنجه علی بك نه‌ایده‌جکنی شاشیروب
پای تختی اولان قونیه شهرینی براقوب
صعب المرور طاغلره قدر فرار ایتمش
وفقط نفس قونیه خلقی کندی حکمدار-
لری کبی عثمانلی پادشاهنی دخی سفاك
وغدار ظن ایدرك دامن مرحمته صارلمه‌لر
برفائده کوره‌میه‌جکلری وهمیله اطراف
وجواردن جمع ایده‌بیلدکلری عسکر ایله
قونیه‌ده بالتحصن مقاومتی کوزه آلدیرمش
ایدی .

واقعا سلطان بایزید حضرتلرینك
معیتنده‌کی اردو قونیه‌یی برهجوم ایله ضبط

مدارس وحمام وعمارت وسائره کبی ابنیه دخی
لطافتجه اشبو جامعلر دقیق اولوب ازجمله
بالقلی دنیلان حمام اورته‌سنده‌کی حوض کبیر
ودرونده‌کی بالقلر ایله شهرتشعار اولمش ایسه‌ده
اصل اهمیتی نفاست معماریه‌سنده کورلمشدر .

کوتاهیه‌نك اطراف وجواری غایت
لطیف اورمانلر ایله محاط اولوب تجاردیوه-
داری دخی شهرمذکوره نام وشهرت قازا-
ندیرمش وتفتیك وسائره‌دن عبارت اولان
اسباب تجارتی میانه میوه‌لری دخی داخل
اولمشدر .

عصر اسلامده کوتاهیه قصبه‌سی اختری
وشیخ کرمیانی وشاعر فراقی کبی مشاهیر دخی
یتشدیرمکله مفتخر اولوب حالا بونلرك قبرلری
اوراده‌در . اکثر اوقاتده اوراده تیمز اندلر
والیلك تشمردر .

شهرمذکورك جهانشمول شهرتلرندن بریده
میانده مصر والیسی محمدعلی پاشا مرحوم
ایله اوراده بر معاهده صلحیه عقد ایدلمش
بولنمسیدر ...
دولتعلیه‌یه الحاق ایتمش بولنان اشبو معاهده‌یی
ایجاب ایلیان وقایع انشاالله تعالی عائد اولدیغی

ایتمکه کافی ایدیسه‌ده حضرت پادشاهك اصل اهلی اناطولی خلقنی اینجیتمکسزین هیئت عثمانیه‌یه ضم ایتمك اولدیغندن هجوم جهتنی تجویز بیورمدیلر . بو بابده‌کی حکمت ایسه بدیهیدر . زیرا دولت عثمانیه‌نك اصل اشتغالی روم ایلی طرفلرنده اولوب اناطولی اهالیسنی ناخشنود ایده‌جك اولسه‌لر روم ایلیده سفر وقوعبولدقجه اناطولیده فسادلر چیقه‌رق تشویش امور مستمرم اولور ایدی . بوکا مقابل اناطولی از جان و دل عثمانلیلغی قبول ایتسه عثمانلیلق قوتی آرته‌رق روم ایلی اسفاری دخی دها زیاده سهولت کسب ایتمش اوله‌جغی درکار ایدی . ایشته بویله بر فکر حکمتله قونیه شهری محاصره ایدلدیکی زمان تمام موسم حصاد اولوب قونیه جوارنده‌کی اهالی ترلالرده حاضر یتشمش محصوللری یی ادراك ایده‌مکسزین شهره قاچمش اولدقلرندن بتون مزروعات ترلالرده قلمشیدی . او زمانلر هرزده عثمانلی عسکری کیتسه انتظام فوق العاده سندن نشی اهالینك برحبه‌سنی بیله خوا ضبط ایتیوب هرشیئی اقچه‌لریله مبایعه ایتك قوانینك احکام قطعیه‌سندن اولوب حالبوکه قونیه جوارنده هیچ برفرد قالمیه‌رق جمله‌سی شهرده متحصن بولندقلرندن اقچه ایله ذخیره آلمغه امکان قالمامغله اردو یی بیوك بر ضرورت استیلا ایلدی . اناطولی‌یه یکی الحاق اولنان محالر عسکری حاضر ترلالرده بونجه ذخائر برکمال ایکن آج قالقلغك حکمتنی اکلایه‌میه‌رق خلقك مالی دیمك اولان مزروعاته کوز دیکمشلر ایسه‌ده طرف پادشاهیدن دلالر ندا ایدیله‌رك هرکیم بردمت اکین قوپارر ایسه صلب ایله اعدام اولنه‌جغی هرکسه تفهیم ایدیلنجه انتظامات عثمانیه‌دن هنوز خبر-

محلده ایضاح قلنه‌جقدر .

شمدی کوتاهیه‌یی اوروپا یباچه‌لرنده تشهیر ایلیان‌شی بر جه اسمنه لوله طاشی وفرنکجه‌سی بغیرحق « دکز کوپوکی » دنیلان بر نوع معدن اولوب معدن مذ کوردن هرسنه مقدار کلیسی اورو پایه نقل اولنور واوراده کوزل سیغاره لقلردن بدأ ایله او فاجق هیکلره وارنجه‌یه قدر انواع تحف وتفاریق اعمال اولنه‌رق جهانك هرطرفنده کمال رغبتله صاتیلور . بو طاش غایت یوموشق وقطعجلا قبول ایتمکه غایت صالح ورنکی لطیف بر سوت رنکی اولدیغندن کرچکدن رغبته شایان بر معدندر .

الیوم دخی کوتاهیه شهری اناطولینك الك معمور یرلرندن معدود اولوب اوراده التمش بیکه قریب نفوس سا کندرکه اون بیك قدر ارمنی ایله بشبیك قدر دخی رومدن صکره باقیسی کاملا مسلماندر .

« سلستره »

اسم قدیمی « دوروستوروم » اولوب بعده « دوروسته‌تا » صورتنه منقلب اولمش بولنان سلستره شهری بلغارلر زماننه کلنجه‌یه قدر

دار اولمیانلرك دخی عقللری باشلرینه کلدی ·

مع هذا اردونك ضرورتنه برچاره بولمق اهم والزم ایدی · بونك ایچون رخصت پادشاهی ایله بعض مأمورلر قونیه حصارینه یاقلاشه‌رق اهالی‌یه « بزم ذخیره‌جه ضروتمز وسزلك ترلاکزده بوقدر مالکز وار ایکن طرفین نیچون استفاده ایتمیورز ؟ ذخیره صاحبلری چیقسونلرماللرینی ایستدکلری کبی صاتونلر » دیه سس ویردیلر ایسه‌ده بوسوزلره کیم اینانور ؟ بتون کویلر ترلالر اللرنده ایکن عثمانلیلرك آج قالمسی اینانه‌جق احوالدنمیدر ! ایچه برزمان اصحاب ذخائر ترددده قالدقدن صکره برقاچی هرچه باداباد کوزه الدیروب طیشاری‌یه چیقه‌رق فی الواقع مالرینه دست تعرض دکمامش اولدیغنی کورنجه حیرتده قالدیلر · وعساکر عثمانیه ایله ایستدکاری کبی اخذ واعطا ایدرك قونیه‌یه عودت ایلدکلری زمان اوراده‌کیلری دخی حیرتده براقدیلر · نهایت قونیه اهالیسی دولت عثمانیه‌نك عدل ودادی بومرتبه‌لرده ایکن اویله بردولته مقاومت دکل برلره قپانه‌رق عرض عبودیت لازم اولدیغنی دریش ایله ذات شاهانه‌یه انقیاده قوشدیلر · بناءً علیه یالکز قونیه شهری دکل آق شهر ونیکده وآق سرای وقرمانك سائر بلادی کاملاً شرف تابعیت عثمانیه ایله مشرف اولمغه جان آتدیلر ·

قره‌مان ممالکی بوصورتده استیلا اولندیغی صره‌ده اصل قرمان امیری علی بك ایچ ایل طرفلرنده‌کی جبال منیعه‌یه تحصن ایلمشیدی · مملکت فتح اولندقدن صکره علی بکك ذاتنه اهمیت ویریلوب ده اوزرینه وارلمق هیچ ده لازم کلمیه‌جکنی ویرنسدت

او درجه‌لرده مهم بریرعد اولنمز ایدیسه‌ده بلغارلر طونه ساحلی اوزرنده برقرللق تشکیل ایلدکاری زمان ودین ونیکبولی کبی سلستره‌نك دخی اهمیتی آرتمشدر · فقط شهر مذکور کرك ذخائر وکرك بپاغی ودری و حیوانات تجارتنجه قدیمدنبری پك بیوك بر اسکله اولوب برطرفدن بلقان سلسله‌سی ایچلرینه ودیکر طرفدن افلاق ممالکی درونلرینه طوغری امتداد ایلیان طرق تجاریه‌نك مجمعی اولمغله اشبو حرکات تجاریه ایچون دخی طونه نهری عظیم برواسطهٔ مراسله اولمشدر ·

عثمانلیلر بو محلی هجومله ضبط اتمامشلردر · بلکه نیکبولیده بلغارستان قرالی سیسمانی تضییق ایدرك مرقومك سقوطیله سلستره دخی بالطبع اله کچمش اولان ممالك میاننده حدود عثمانیه داخلنه ادخال اولنمشدر · ید عثمانیانه کچدکدن صکره سلستره‌نك اهمیتی آرته‌رق ذاتاً موجود اولان استحکاماتی تجدید وتوسیع اولنمش وبوراسی شمدی موقعی بر اس اولمق اوزره طونه خط مدافعه‌سنك الك مهم برنقطه‌سی حالنه قونلمشدر ·

همیز دخی دوشونمش اولملرکه بو دفعه‌لق
ده جرمی عفو اولنمق ایچون ذات شاهانه‌یه
استرحام نامه‌لر کوندرمکه مسارعت ایلدی .
کندی حقنده نه یولده معامله ایدیلور ایسه
قبول ایده‌جکنی و بعدما صداقتدن سرمو
انحراف کوسترمیه‌جکنی درلو درلو یمینلر
ایله تأمین ایلیور ایدی . واقعا قره مانیلك
یمینی بوزدیغی و نیچه دفعه تجربه ایلمش
ایسه‌ده کوچکلك دائما آنده قالمق و بیوکلك
محضا خاندان عثمانینك شانی اولدیغی کورلمك
ایچون بو دفعه دخی محو و استیصاللرندن صرف
نظر بیورلدقدن ماعدا لارنده و طاش ایلی
طرفلری ینه کندیسنده قالمق اوزره امارتنك
بر قسمی ینه کندیسنه عنایت و احسان بیور-
لمش و قره‌مان ایله ممالك شاهانه آره‌سنده
چهارشنبه نهری حد فاصل اتخاذ قلنمشدر .
ایشته [illegible] توسیع حدود [illegible]
ایلنده کی فتوحاته متناسباً دولت علیه‌یی
بیولتمش و پادشاه نوجاه حضرتلری مظفراً
و ممنوناً بروسه‌یه عودت ایلمشیدی که فتوحات
مذکوره [illegible]
[illegible] . [illegible]
منتشه و آیدین و صاروخان بکلری بارکاه
بایزیدخانی‌یه کندیلرینی قبول ایتمك طریق
نجاتی وار ایکن هپ سینوب امارتنه التجا
ایلدکلرندن و اوراده امیر بولنان کتوروم
بایزید ایسه طوپال شیطانه درس مفسدت
ویرر بر آدم اولدیغندن اناطولی امراسنك
تقسیمی المق ایچون اوزاقدن اوزاغه
بر فساد ترتیبنه باشلادی . [illegible]
کتوروم بایزید [illegible] خان حضر-
تلرینك سیف جهانکیرانه‌یی اناطولی امرا-
سی اوزرینه چویره‌رك آق دکز ساحلی او-
زرنده‌کی امارتی الدقدن صکره نوبت قره-
مانلیلره کلنجه قره‌مان امارتنك جسامتنه
مبنی [illegible] و [illegible]

روسیه ایله دولت علیه آره‌سنده محار-
بات باش کوستردیکی زمان سلستره موقعی
دفعاته دار الحرب اولمشدر . ۱۷۷۳ محار-
باتنده روسلر اوطرفه تجاوز ایتمش اولد-
قلری و دفع ایدلدکلری کبی ۱۸۲۹ محاربه-
سنده دخی جه‌بیج نام روس جنرالی سلستره
اوزرینه هجوم ایدرك ضبط دخی ایلمش
ایدی . ۱۸۵٤ سنه‌سنده وقوعه کلان قریم
محاربه‌سنده جنرال پاسکیویچ دخی سلستره-
یی محاصره ایتمش ایسه‌ده [illegible]
ر محاربه‌یه قیاس قبول ایده‌میه‌جك صو-
رتده مقاومت کوره‌رك مغلوباً رجعته
مجبور اولمشدر .

صوك محاربه اوزرینه سلستره موقعی
بلغارستان ایله رومانیایه ربط اولنان دو-
برجه حدودینك [illegible]
جهتنده قاله‌رق بو حالده اهمیت حربیه‌سی
دخی بلغارستانك کیدی اولمق درجه‌سنده
آزالمشدر . اوراده کوزل جامعلر و سائر
خیرات موجود اولوب اکرچه بلغارستانده
بولنان اهالیٔ مسلمه فوج فوج هجرت ایلمکده
ایسه‌لرده سلستره ینه مجمع اسلام اولدیغندن

[illegible] اولمه‌یه‌جغنی دوشونمش و [illegible] علیه
[illegible] ایلانك کندی وزیرینه ورودی
تأخیر ایده‌جکی تخمینی ایله تسلی بولمشیدی .
انجق بو فکرده حکایه اولمدیغی اوزره [illegible]
[illegible] اوغلی صولت [illegible] حقی [illegible]
[illegible] اولمدیغنی کوره‌جك
حضرت [illegible] مذکور سواحلی [illegible]
زرنده‌کی ممالکی دخی آورده قبضهٔ تسخیر
ایده‌جکنی کوره‌رك مدار تأخیر اولمق
ایچون [illegible] افلاق اداره‌سنه [illegible]
[illegible] واولاحر [illegible] طرفندن [illegible]
[illegible] هجوم ایده‌جك اولورلر ایسه [illegible]
[illegible] بتون ترك [illegible]
ایتمش اولمقلرندن جنوبدن دخی [illegible]
[illegible] بالاتفاق هجوم ایده‌جکلری [illegible]
او حالده [illegible]
[illegible]
[illegible] افلاق [illegible] .

خبیث [illegible] و ترتیب [illegible]
اوسته‌لقلی بر صورتده قورمش ایدی که
٧٩٣ سنه‌سنده افلاق حکمداری میرچه
بردنبره تجاوز حدود ایدرك بلغارستانده‌کی
ممالك عثمانیه‌دن برخیلیسنی اورمش و
[illegible] غارات ایله برچوق دخی اسیر [illegible]
[illegible] ایدیده و [illegible] وقوعندن [illegible]
خبرالنه‌مامشیدی . انجق وقعهٔ مذکوره
خبری ورود ایدر ایتمز یلدیرم بایزید کر .
چکدن یلدیرم کبی برسر عتله بروسه‌دن
ادرنه‌یه واورادن علی جناح الاستعجال
دیار افلاقه قرلایوب اول رعد وبرق میدان
وغا افلاقلولره قارشو هیبتنما اولنجه اولا.
حلرنه‌یه اوغرادقلرینی بیله‌میه‌رك دامن
[illegible] اشلردر .
[illegible] بایزید [illegible]
[illegible] اولدیغی [illegible]
اناطولیجه دخی افساداتنی یوروتدیکندن

[illegible] اهمیت [illegible]
[illegible] .

بو موقعك [illegible] اهمیت عسکریه‌سی
[illegible] عربی [illegible]
[illegible] اولان بر [illegible] موقعنه
اولوب [illegible]
دخی [illegible] اولدیغی [illegible]
[illegible]
[illegible] .

[illegible]

بر [illegible]

برشهروار ایمش که احوالنه دائر تاریخلرده
معلومات موضحه‌یه دسترس اوله‌مدق .
[illegible] بر شهر
[illegible]
اولنمش وعثمانلیلر النه کچدکدن صکره دخی
بونام « ودین » صورتنه تحول ایلمشدر .
ودینك موقعنده‌کی اهمیت بر طرفدن
طونه نهرینه طیانمش اولدیغی حالده دیکر
طرفلری ایکی اوچ ساعت مسافه‌سی اولان
اووه اولمسی وحالبوکه بو اووه طونه نهرندن
دها انجق بولنمق حسبیله اکثریا بطاقلق

قره‌مان اوغلی علی بك عثمانلی مغلوبی
اولان امرانك معاونتیله تشكل ایلیان ارباب
قیامه رئیس اولمش ووهلهٔ تیمور طاش
پاشایی باصوب معیتنده‌کی عسکردن برچو -
غنی شهید ایلدکدن ماعدا بالذات تیمور
طاشی اله کچوره‌رك زنجیره اورمش وبتون
اول طرف ولایتی یغما وغارت ایلمشیدی .
حضرت پادشاه افلاق اوزرنده ایکن
بوخبرموحش دخی واصل اطلاع هما-
یونلری اولمغله افلاق ایشنی درحال بتور-
مکه مجبور اولدیلر . وبناء علیه افلاق
حکمداری میرچه‌نك کندو روم بایزید
طرفندن ایدیلان اغفاله قاپلدیغی بیانیله
عثمانلیلردن الدیغی اسرایی کیرویه‌و یرمك
ومالری یغما اولنانلرك زیانلری تضمین
اولنمق واوجه ویردیکی ویرکونك ایکی
قاتی ویرمك اوزره تکلیف ایلدیکی صلح
درحال قبول وایجابی اجرا اولنه‌رق
ذات شاهانه‌لری علی جناح الاستعجال
بروسه‌یه کلدیلر .

تاریخلرك روایتنه کوره سلطان
بایزید حضرتلری ٧٩٣ سنه سنده روم
ایلی طرفنه کچر ایکن کابیولی قلعه‌سنك
حین فتحنده‌کی خرابیتك هنوز باقی اولد-
یغنی کوره‌رك وحالبوکه قلعهٔ مذکوره
ارتق برعثمانلی دکزی حکمنی المش بولنان
مرمره‌نك کلیدی مثابه‌سنده اولدیغنی نظر
دقته الەرق کرك مذکور بوغازك محافظی
وکرك مرمره‌ده‌کی عثمانلی کیلرینك ناظری
بولنان صاروجه پاشایه کابیولی قلعه‌سنك
تعمیریله برابر فورطنه‌لی هوالرده سفن
عثمانیه‌نك چکلمسی ایچون ذاتاً موجود
اولان اوفاجق برلیمانك حفر وتوسیعنی
وبولیمان مدخلنه برده محکم قله انشاسنی
اراده وفرمان بیورمشلر ایدی .

ینه بواثناده عثمانلی دونناسی اولمق

حالنده بونمسی وباخود ارزو اولندقجه طو-
نه‌دن اووه‌یه صولر اجراسیله بطاقلق پیدا
ایتدیریله بیلمسی قضیه‌لرنده‌در . بو حالده
ودین شهرینده اثر اماره ایکی ساعت مسافه‌یه
قدر صوقوله بیلمك قابل اوله‌میه‌جغندن او-
راسی برمدافعهٔ طبیعیه التنده قالمقده‌در .

ودینده الك قدیم اثر الیوم « ایچ قلعه »
دینلان حصار عتیقه‌درکه رومالیلر زماننده بنا
ایدلمش اولوب مؤخرا مجارلر بوقلعه‌یی تعمیر
ایلدکدن ماعدا اصل ودین قلعه‌سی دینلان
سوری دخی ایلك انلر بنا ایلمشلردر . مؤخرا
بلغارلر اورایی استیلا ایدرك بلغار قرالی سیسمان
مملکتندن تجرید ایلدیکی وقت دخی عثمانلی
النه کچمش و بوسببه مبنی فتوحات مرادیه
دن عد اولنمش ایسه ده نیکبولی وقعه‌سی
اثناسنده اردوی متفقین و دینه کیرملریله
نیکبولی مظفریتی اوزرینه دخی عثمانلیلر
مجارلری اورادن چیقاره مامشلردر . حتی
١٥٩٥ سنهٔ میلادیه سنده عثمانلیلر ودین
اوزرینه بردها هجوم ایلدکلری زمان دخی
موفق اوله‌میه‌رق نهایت ١٦٩٠ سنه‌سنده
مجارلر طرفندن دولت علیه‌یه ترك ایدلمش

اوزره ایالت تشکل ایدن التمش قطعه سفینه‌دن عبارت بر دونانمالك اق دکز اطه‌لری اوزرینه برهجوم ایله‌دکلرینی اوروپا تاریخلری یازمقده ایسه‌لرده عثمانلی تاریخلرنده بوکا دائر صراحت اولمیوب بوقضیه‌یی مورخین عثمانیه‌نك مسکوت عنه چکملرنده برده حکمت اولدیغندن کرك او حکمت و کرك مبادئ ترقیات بحریه‌مز یله شو «مبادئ اسفار بحریه» سرلوحه‌سیله حاشیه‌لرمز میاننده بر بند مخصوص صورتنده کوسترلمشدر. مراجعت بیوریله.

پادشاهك بروسه‌یه ورودینی متعاقب اناطولی عسکری سریعاً و عاجلاً بروسه‌ده اجتماعه باشلادیغی کبی روم ایلی عسکری دخی فوج فوج اناطولی‌یه چکه‌رك بروسه صحراسنده‌کی اردوی همایونك موجودی بیودکجه بیودیکی قره‌مان اوغلینك سامعه خراش اطلاعی اولنجه اوالچقلر الچقجغی درحال ایتدیکی ایشدن ندامت کوستردی. اوت! الچق اولانلر الریله جزؤی بر فرصت چکنجه کندیسنی پك یوکسلك کوره‌رك شکران نعمت کبی الك مقدس وظائفی دخی ایاقلر التنه الورلرده جزؤی بر تهلکه باش کوستردیکی آنده نه ایده‌جکلرینی شاشیره‌رق الری ایاقلری کوشه‌یوب جرأتسزلکده قادینلری بیله چکرلر. خیر! تشبیهمزده خطا ایتدك. علو جنابدن نوع نسوان اصلا محروم دکلدر. انلرك ضعفی غابتی ضعف جسمانیلرینه متناسب برضعف روحانیدن عبارتدر. بوقسه قره‌مان اوغللرنده امثالی کوریلان کوشکلکدن نوع نسوان دخی منزه ومبرادر.

حاصلی قره‌مان اوغلی علی بك بروسه پای تختنده تحشد ایدن جیوش دریاخروش

اولدیغی تواریخده مقیددر.

ودین عثمانلی الینه چکیلدکدن صکرا اوراسی باغرادقلعه‌سنك هم دوبی هم ده قوت الظهری عد اولندیغندن تحکیمنه برقات دها اهمیت ویرلمش و اصل قلعه‌دن ماعدا بر طوب منزلی خارجنه برخط مدافعه دها یاپیله‌رق مواقع مناسبه‌یه انشا اولنان طابیه‌لرودین قلعه‌سنی حقیقةً ضبطی غیرقابل برحاله قویمشلردر. حتی عثمانلیلر ودینك قیزاوغلان قزیعنی زمان فتحندنبری اصلا دشمن طرفندن ضبط ایدیله‌مامش بولنمسیله افتخار ایدرلر ایدی.

١٧٩٨ ده پاسبان اوغلی اوراده دولت متبوعه‌سنه قارشو رفع لوای عصیان ایدرك اوزرینه بونجه وزرا کوندرلمش اولدیغی حالده ودینه ظفر ممکن اوله‌مامشیدی. نهایت یکی روسیه محاربه‌سی نتایجنده ودین بلغارستانه ترك اولنمش و بو سطرلری یازدیغمز سنه‌ده (١٨٨٥) صربستان دولتی بلغارستانه اعلان حرب ایدرك ودین اوزرینه دخی عسکر سوق ایتمش ایسه‌ده ضبطنه مقتدر اوله‌مامشدر.

[illegible]لر اطرافنده‌کی بطاقلقلردن طولایی هواجه غایت وخیم بر یر ایسه‌ده اهمیت عسکریه-

دها کندی اوزرینه توجه باشلامقمزین قورقوسندن نه ایدهجکنی شاشیرهرق در زنجیر اولدیغی حالده محبوس طوتدیغی تیمور طاش پاشایی درحال اطلاقدن ماعدا فاخر خلعتلر دخی اکساسیله برساعت اولکی اسیرینك ایاقلرینی او پهرك عفو پادشاهی‌یه مظهریتی ایچون شفاعتنی رجایه باشلامشیدی . تیمور طاش پاشا بو بله برفرصتدن کندی خلاصی ایچون استفاده‌یی الدن قاچیرهجق قدر ارباب بلاهتدن اولمامقله برابر او یله بر اسارت و حتی مقتولیت ایچون بیله یالان سویلر آدم الداتور قرهمانیره بکزر مقوله‌دن اولمدیغی جهتله حضور پادشاهیده شفاعتدن کیرو طورمیه‌جغنی وعد ایلدی ایسه‌ده شفاعتك قبول و عدم قبولنه قاریشه‌میه‌جغنی سویلیدرك هرحالده علی بك طرفندن دخی ایلچیلر بولندیرلمسنه زود کوستردی . قرهمان اوغلنك بوقدرجق بر وعددن دخی ممنون اوله‌جغی درکاردر . بناءً علیه آغر هدایا ایله ایلچیلر ترتیب ایدرك تیمور طاش پاشایه ترفیقاً حضور حضرت پادشاهی‌یه کوندردکده فی‌الواقع تیمورطاش پاشا قرهمان اوغلنه و یرمش اولدیغی وعد موجبنجه روی نیازی زمین شفاعته سوره‌رك ایفای وعد ایلدی ایسه‌ده شفاعتی نزد شاهانه‌ده قبول اولنمدی . بوآن تیمور طاش پاشا ایچون پك تهلکه‌لی برآن اولدیغنه شبهه ایتمملیدر . زیرا اوله‌بیلور ایدی‌که ییلدیرم بایزید کبی شدتلی بر پادشاه قرهمان اوغلی مثللو دفعاتله کفران نعمتی کورمش برذاتی کوره شفاعت ایلدیکی ایچون تیمور طاشی دوچار حشم ایلسون . فقط پادشاه نه‌قدر بیوك و عالی جناب ایسه اك کمتر بنده‌سی دخی حصهٔ عاجزانه‌سی نسبتنده بیوکلك کوسترملك

سنه هیچ دیه‌جك اولمدیغی کبی ذخیره‌و باغی و دری و طوز تجارتلریله اهمیتی زیاده‌در . زیرا صربستانك و صوفیه‌یه قدر بلغارستان قسمنك اك ایشلك اسکله‌لرندن عد اولنور .

❊ خرابات مشهوره ❊

« تروا »

عهد مراد غازیده حدود عثمانیه داخلنه کیرمش اولان ممالکده اوفاق تفك برخیلی خرابه‌لر بولنوب ازجمله قره دکز کنارنده آپو. اپرون قرهسنده برمعبد قدیم اولدیغی صحیفهٔ تواریخده کورلمکده ایسه‌ده تروا خرابه‌سی تاریخ قدیمك اك مهم صحیفه‌ی اشغال ایدن بر موقع اولمغله بز بوراده اصل نظر اهمیتی اورایه حصر ایده‌جکز .

قدیم زمانده « تروا » نامیله ایکی قلعه بنا اولنمشیدی‌که بریسی اصل تروس دینلان حکمدارك اوغلی ایلوس طرفندن اناطولینك اق دکز ساحلنه اون کیلومتره قدر ایچروده بر محلده بنا ایدلمش و دیکری مؤخراً اسکندر زماننده دکزه دها قریب بر محلده انشا او لنمشدر . بو ایکی خرابهٔ قدیمه‌نك یرلری فن ارکئولوژی ازبانی طرفندن بك چوق زمانلر

شانندن اولدیغندن قرەمان اوغلنە ویرمش اولدیغی وعدی تیمور طاش پاشانك ایفا ایتمسی ضروریات مردانەدن اولمغلە پادشاه حضرتلری بالمقابلە قرەمانك ایلچیسنە دخی رعایت ایتدیرتەرك بعدە حضورینە احضار ایلە قرەمانلیلرك دونکلکلری دفعاتلە کورلمش و ارتق سوزلرینە ییملرینە ایناندیمك محال حکمنی المش اولدیغندن مبطل و محق وموافق و منافق بیلنی بعدما قلیج آیرەجغنی بالاخبار ایلچی یی ینە محلنە اعادە ایلمشلردر .

ایلچی عودت ایلدکدن صکرە قرەمانلیلرك بالضرورە مقاومتدە ثبات ایدەجکلری درکار اولوب حضرت پادشاه اردوی همایونی ایلە حرکت وکرمیان ولایتندە آق چای صحراسنە مواصلت ایلدکدە قرەمانیلر اولانجە قوتلریلە میدان

مقاومتە چیقمشلر ایدی . فقط عثمانلی عسکری کبی تعمیلی تنظیماتلی بر عسکرە اویلە آیدین و صاروخان و منتشە بکزادەلرینك طالقاووقری واحطەمیلە دیرلمش دوشیرلمش اتراك ایلە کتسورە بایزیدك وقرەمان اوغلنك اغفال ایلدیکی تاتار ومغول و یوروك وترکمن بوزونتیسی عشایر خلقنك مقاومت ایدەبیلمسی محال اندر محال اولدیغندن دها ایلك حملەدە عاصیلرك جمعیتی بوزیلەرق قرەمان اوغلی علی بك دخی امکان سلامتی آتنك بجاقلرندەکی قوتدە آرامغە باشلامش واسبنك اولانجە قوتیلە سمت فراری طوتمشیدی . حالبوکە معلم ومنتظم عثمانلی سپاهیسی دشمنك ارقەسنی براقمیغی کبی بالخاصە قرەمان اوغلنی یاقەلامق عثمانلی دلاورلرینك ذوقی اولمغلە حین فراردە علی بکك آتی سورچەرك حریف یرە دوشونجە تکرار

تعیین اولنەمامش بولندیغی حالدە اخیراً ایکیسناكدە مواقعی تعیین اولنمشدر .

اسکی تروا الیوم اناطولینك بوزجەاطە قارشوسندە وقازطاغی اتکلری اوزرندە پکار باشی دنیلان محلدە اولوب یکی تروا دخی ینە اورالردە اسکی استانبول دنیلان بردر . اشبو یکی تروانك خرابەسی هنوز چبلاق نام محلدە کوریلور ایسەدە اصل اسکی تروانك یری چوقدنبری غائب اولەرق پکار باشندە اجرا اولنان حفریات نتیجەسندە آثاری میدانە چیقارلمش واورادن ظهور ایدن ایریلی اوفاقلی

کوناکون انتیقەلر اوروپا موزەخانەلرینە نقل اولندقلری کبی حکومت عثمانیەنك حصەسنە آیریلان بعضلری دخی استانبولدە مجدداً کشاد اولنان موزەخانەیە جلب ووضع ایدلمشدر .

تروا خرابەسنك اصل اهمیت تاریخیەسی اورادە ظهور ایدن ابنیەنك جسامتجە ویاخود نفاست معماریەجە بشقە یرلردەکی امثالنە فائق اولمسندن ناشی دکلدر . اکر تروا خرابەسی یالکز بوجهتدن نظر دقتەالنەحق اولورسە احتمال کە اهمیتی برقاچ درجە اشاغی

آتنه یه بینه‌جك قدر زمان کچمکسزین سپا-
هیر یتشوب اخذ و کرفت ایتمشلردر .

قرەمان اوغلی علی بك الی باغلی
اولەرق حضور پادشاهی یه کتورلدکدن
برآز صكره مخدومی محمد بك دخی و خالده
حضار و تشهیری . سلطان بایزید حضر-
تلری غایت جری بر پادشاه اولدقلرندن محمد
بكی مجرد جاننی قورتارمق ایچون بروسه
زندانندە مسافر اولمغه كوندروب علی بكی
ایسه حقنده‌كی معاملۀ لازمەنك ایفاسی
ایچون تیمور طاش پاشایه تسلیم ایلمشیدی .
علی بكی تیمور طاش پاشایه تسلیم ایتمکدن
سلطان بایزیدك بر بیوك مقصدی اولدیغنده
هیچ شبهه یوقدر واو مقصد دخی شاید
تیمور طاش پاشا جاننی قورتارمق ایچون
علی بکه بیوك بیوك وعدلر ویرمش و بو
وعدلر میاننده صداقت تمثیلینی اخذه
قدر وارمش ایسه علی بك حقنده‌كی معا-
ملەسنی بو حقیقتك آكلاشلمسی صورتندن
عبارت اولەجغی دخی درکار بولنمشدر .

تیمور طاش پاشا كندیسنه تسلیم اولنان
علی بكی ساده‌جه بر صلب ایدیویرمك
صورتیله اكتفا ایلدی . علی بك خصو-
صنده پادشاهدن مقابل بشارتی بر قصور
عد اولنەرق حضور شهریاریده موقع
خفتنه کتورلدکده خواجه سعدالدینك
تحریرینه كوره تیمور طاش پاشاه آباء
عظام واجداد كرامكز هر چند كه بو بد
خواهلره مجرد او بولیه حسن معامله
ایلدیلر [illegible] بو بدخواهلردن بركوتمش
[illegible] . [illegible]
و پیمانلری بیفروغ بر طائفه‌در . خوف
ایتدكه [illegible] شاهی تموج ایدوب
اول بدخواهی ودشمن كمراهی ساحل
نجاته ایركوره واول دشمن حقود ومنافق
حسودی انواع تملق ایله دامن عفو شاهی یه

یەایرز . بو خرابه‌نك اصل الك بیوك اهمیتی سائر
خرابه‌لردن دها اسكی اولمسنده‌در . دوشو-
نلمیدركه تروانك یالكز خراب ایدلمش اولمسی
بر روایته كوره میلاددن ١١٨٤ و دیكر روایته
كوره ١٢٠٩ و بشقه بر روایته كوره دخی
١٢٧٠ سنه اول وقوعه كلمشدر . بو حالده
بوندن اوتوز بر بچق عصر اول بوراسی خر-
یب ایدلمش اولورکه او قدر قدیم بر مدنیتده
[illegible] طرفلرنده خرابەلرنده معموریتندن ده
بك ده اثر یوق ایدی .

تروا عالم مدنیتده الك اول تشكل ایتمش
[illegible] عدد ایدرلر . مبدئیمی
هر نه قدر تاریخك ظلمات مجهولیتی ایچنه غرق
اولور ایسه‌ده [illegible]
[illegible]
تاریخ [illegible] دخی میلاد عیسادن [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
تروانك اوائل احوالنده حكمران اولەرق
بعده تروس بوراده‌كی عمرانی وجوده كتور-

تعلق ایتسه کرم موروثی مقتضاسی اوزره اطلاق بیورمق احتمالندن احتراز ایتدم » دیمش . تیمور طاش پاشانك یرنده بو محرر حقیر اولسه ایدم دیر ایدم که « پادشاهم بن علی بکك النه اسیر دوشدیکم زمان علی بك بنم کندیسنه صداقت و پادشاهمه خیانت ایده‌جك الچقلردن اولمدیغمی اکلاملی ایدی‌ده بنی درحال آصملی ایدی . مادام که علی بك بو وظیفه‌یی ایفاده قصور ایتدی قصورده بنم آکا پیرو اولمقلغم لازم کلمز . بن امینم که بو حر یفدن دولت عثمانیه‌مزه خیر یوقدر . اوحالده خبیثی سوـ یلتمکسزین آصمق بنم وظیفه‌مدر . وظیفه‌می ایفا ایتدیکم ایچون کوجندیکز ایسه بنی ده آصیویریکز . سزده بنم کبی اصدقاچو قدر . بر بنم اکسیکلکم هیچ ضرر ویرمز . فقط شو خائنی آره‌دن چیقاردم یا ! بن ارتق قلباً مطمئنم »

احتمال که تیمور طاش پاشانك سویلد- یکی سوز خواجه سعدالدینك قیدندن زیاده بزم سویلتمك ایستدیکمز شو سوزه شبیهدر . هرحالده قوجه تیمور طاش مظهر عفو پادشاهی اولمشدر . علی بکك بو صورتله اعدامی اوزرینه طاش ایلی ولاینده دخی ممالك شاهانه‌یه ربط اولنه‌رق تکمیل ولایت قرهمان ممالك عثمانیانه منضم او- لمشدر .

مربوط اولان خریطهٔ مختصره‌یه عطف نظر دقت ایدلدکده کوریلور که اق دکز طرفنده آیدین صاروخان منتشه امارتلریله برده قرهمان امارت جسیمه‌سی فتح و تسخیر اولندقدن صکره اناطولینك قره‌دکز جهتنده‌اولان قسمنك دخی ضبطی مقتضیات جغرافیه‌دن اولمق حکمنی آلمشدر . بناءً علیه بو مقتضیاته توفیق حرکت عزمنه دوشن ذات شهانه اولا توقد وسیواسدن

مکه باشلامش واوغلی ایلوس قلعه‌یی فلانی اکمال ایلمشدر . حتی ترواك اسمی مذکور تروسه منسوب دیمك اولدیغی کبی اوغلنه‌ده منسوبیتله برده «ایلیون» نامی واردر .

ترواك کرك انشاسنه و کرك اوراده وقوعه کلان محاربانه دائر ایضاحاته کیریشه- جك اولور ایسه‌ك مفصل بر رومان کبی بر شی یازملی یز . زیرا بو مسئله ایچنه اساطیر یونانیه قاریشه‌رق حتی الٔصکره «هیلنی» نام پرنسسك ترواقرالی بریامك اوغلی پارس طرفندن قاپیلوب کوتورلمسی اوزرینه بتون

یونانستانك اغا ممنون قوماندا‌سی التنده بالاتفاق تروایی اون سنه محاربه‌دن صکره ضبط وهدم ایتمری بیله بروقعهٔ تاریخیه‌دن زیاده بر ماصاله بکزر . انجق تروا حقنده‌کی روایتلر ماصاله بکزمکله اصل ترواك اهمیت ارکئو اوژیقیه‌سی دخی ماصاله بکزه‌مز . بوراده چیقان اشیا بوندن اوچ بیك سنه اول یونانستا- نده‌کی درجهٔ ترقیاته دال اولدقلری ایچون هر بری بر نوع شهود تاریخیه دیمکدرلر .

اسکی استانبول دیدیکمزیکی تروا اسکندر رومینك جنرالرندن آنتیغون طرفندن نشابد.

بدأ ایله [illegible] مذکوره‌نی [illegible] ایچون ٧٩٤ سنه‌سنده بروسه‌دن حرکت بیورمشلر ایدی .

عثمانلی اوردوسنك ممالك مذکوره‌یه ورودندن اول معلوم اولمیدر که او زمانلر کرك اناطولی وکرك عراق وایران طرفلرنده‌کی حکومات اسلامیه بیوك بیوك انقلابات [illegible] کوره‌رك برطرفدن اسکی حکومات خاندانلری منقرض اولدقجه یرلرینه یکیلری ظهور ایدر وانلر دخی بالآخره دیگرلری طرفندن [illegible] انقراضی ایدلملرینه منتظراً برزمانجق حکومت سورر اولمشیدی . ایشته بو ظهورلر دن بریسی دخی قاضی برهان‌الدین اولوب قیصریه ایله سیواس [illegible] وکذا ایلیان ومغوللر وتاتارلر بقیه‌سی اولان بعض عشایری باشنه طوپلایه‌رق حوالیٔ مذکوره‌یی کاملاً قبضهٔ تسخیره

المش [illegible] سلطان برهان‌الدین نامنی ویرمش ایدی . سلطان بایزید حضرتلری [illegible] کاریکی [illegible] اکرچه برهان‌الدینك معیتنده یکرمی بش بیك قدر سواری وار ایدیسه‌ده اویله درنتی عسکرك مقداری نه قدر چوق [illegible] منتظم عسکر قارشوسنده هیچ براهمیتی اوله‌میه‌جغی محاربات سابقه‌ده کوریلان نتایجدن [illegible] طوپلایوب خرپوت طرفلرینه قاچدی وجبال منیعه‌یه التجا ایله کویا سلامتنی تأمین ایلدی . حالبوکه قاضی برهان‌الدینك خروج واستقلالندن دولت عثمانیه‌دن [illegible] ظهور ایتمش اولان بایندریه دولتی مضطرب

[illegible] تکرار انشا ایدلمش اولمغله ایکنجی دفعه‌کی خرابی ارتق بالنسبه وقایع جدیدهٔ تاریخیه‌دن عد اولنمش و انك یری غائب اولدیغی کبی [illegible] تروا بعض یرده اون ارشوندن زیاده یر التنده قالمش یعنی مرور اعوام ایله اوزرنده طوپراق چرغاله‌رق چایرلر اغاجلر بتمش ایسه‌ده انسان [illegible] تدقیق [illegible] زیر زمینده قالان بومدینهٔ قدیمه‌یی دخی بولوب میدانه چیقارمشلر .

[illegible]

دولت علیه [illegible] بریله‌جه بتون دنیا اوزرنده‌کی دولتلره [illegible] وتنظیمات تواریخ عثمانیه‌ده موضحاً مقید [illegible] رمز [illegible] مرحوم [illegible] ١٢٤٩ [illegible] نامیله برفذلکه قلمه‌الهرق اکرچه شیوهٔ [illegible]

اولدیغندن قاضی سلطانك اشبو فراری
دولت .. اوز .. حکمدار .. باینـدر اوغلی
قره عثمان بك کورنجه قاضینك اشبو
عجزندن استفاده ایچون اوزرینه برمقدار
آق قویونلی سواریسی ارسال ایدرك
قاضی ایسه بودشمنك ظهوری کوزینه
کسدیرمش ایسه‌ده وقوعبولان محاربه‌ده
مقتول دوشه‌رك باشنده‌کی جمعیت دخی
پریشان اولمشدر .

بز بوراده قاضی برهان الدین مسئله‌
سنی مأخذلرمز اولان تاریخلردن شو صو-
رتله اخذ و قید ایلدك . برهان الدین افندینك
.. بر عالم و .. بر امیر اولمق صورتیله
ترجمهٔ حالنی دخی حاشیه‌لرمزده شقایق
ترجمه‌سنده کوردیکمز وجهله یازدق .
ایکیسی آره‌سنده برخیلی فرق وار ایسه‌ده
تدقیقات و محاکات اجراسنه ایشك اسا-
سنده‌کی اهمیتك ذکری اولمدیغندن اطناب

ملك ایستدیکی جهتله افاده‌سنی پك صوغوق
برحاله قویمش ایسه‌ده مقام قپودانی‌یه کلان
دولت حقنده اجرا ایلدیکی تدقیقات و ویر-
دیکی معلومات حقیقة .. تاریخ نویساك بو
بابده‌کی مناصبنی آزالتمجق بر خدمت اولمغله
بنده شایان تشکر کورنمشدر . انجق مؤلف
موسی الیه دخی ترقیات بحریه‌مزك مبادیسی
حقنده بر تاریخچه‌نك انتظارینده اربابی مطالعه‌نك
حقلی اولدقلری معلوماتی متمم اوله‌رق ویره-
مامشدر .

بزم متن تاریخمزده مرمره‌نك خداوندکار

کلامدن واز کچدك .

ایمدی قاضی برهان الدینك بو صورتله
اورته‌دن قالدیرلمسی بایزیدخان حضرتلری
ایچون طوقاد و سیواس و قیصری طرفلرینك
قلیج چکمکسزین فتحی میسر اولمشدر .
زیرا بایندر اوغلی حضرت پادشاه ایله
بویله برملك ایچون منازعه‌یی کوزه کسد-
یره‌میه‌رك تقرب پادشاهیده ایلچیلر ارسالیله
عرض عبودیت .. اولدیغی کبی قیصری
و طوقاد و سیواس اشرافندن بعضلری
قاضی برهان الدینك زین العابدین نام
اوغلنی کندیلرینه حکمدار ایدرك عثمانلی‌یه
مقاومت جهتنی التزام ایتمشلر ایدیسه‌ده بر
چوقلری قاضی صـغ ایکن بالذات کوزه
الدیره‌مامش اولدیغی برحرکتی کندیلرینك
کوزه الدیرملری عین حماقت اوله‌جغنی
وسلطان بایزید کبی غضوب بر پادشاهی
بویله سرکشلك ایله برقاتدها اغضاب

سواحل عثمانیه‌سنی محافظه‌یه ایلك مأمور
اولان قره مرسلی خدمت بحریه‌ده جمله‌یه
تقدم ایتدیکی دیه کوسترمش ایدیکه موسی الیه
قره مرسل ایچون بوسوز حقیقة شایاندر .
خریطهٔ قپودانان دریاده .. ایلك سفر
بحریسی .. ده سلطان .. حضرتلرینك
ایلك روم ایلی‌یه مروری ایچون ایکی یوز
صال انشا ایتدیرملری قضیه‌سی اولدیغی
کوستربلیورکه بو قید تمامیله طوغری اوله‌مز .
زیرا متن تاریخمزده غازی عثمان مقاله‌سنده
بیان ایدلمش اولدیغی اوزره قره مرسل اولا

ایده‌جك اولورلر ایسه حاللری بالکلیه عانلاشدجغنی دوشونه‌رك استقبال پادشاه جهانه مسارعت ایلمشلردر .

قیصریه وسیواس وطوقادك بوصورتله استیلالری اوجه قید ایلمش اولدیغمز وجهله ٧٩٤ سنه‌سنده وقوعه کلدیکی تواریخك اغلبنده مقید اولوب بعض تاریخلر فتوحات مذکوره‌یی ٧٩٨ و بعضلری دخی ٧٩٩ ده اولمق اوزره قید ایدرلر ایسه‌ده روایت مرجحه بزم قبول ایلدیکمز روایت اوله‌جغنه شبهه ایده‌میز .

شبو اناطولی اسفریت وسیله‌سی اثناسنده سینوب میری کوتوروم بایزیدك افلاق پرنسی میرچه‌یی عثمانلی علیهنه افساد ایتمسندن طولایی تأدیب وتربیه‌سی قصدیه‌سی اولدیغی معلومدر . علناً عصیان ایدن قرمان امارتی اولدیغی ایچون اولا انك حقندن کلنه‌رك بعده

قیصریه وطوقاد وسیواس دخی بر دوال محرر ضبط ایدلمش اولمسیله ارتق نوبت کوتوروم بایزیدك تأدیبنه کلمش و بناءً علیه ٧٩٥ سنه‌سنده ییلدیرم بایزید خان حضرتلری کندی سرداشمری اوزرینه یوروملش ایسه‌ده ذات شاهانه یورومه‌دن قسطموننی یه قدر کلدکده کوتوروم بایزید راستکله وفات ایدی و برمکله بو فتوحات جلیله دخی هیچ قلیج چکمکه حاجت براقمزین میسر اولمشدر . بناءً علیه قسطمونینك بشقه صنجق وجانیکك وصامسونك دخی ذات شاهانه‌یه عائد اولندیغی کبی کوتورم بایزیدك اوغلی اولوب سینوب قلعه‌سنده تحصن ایتمش اولان اسفندیار بکك ده الندن اوراسی النه‌جق ایکن اسفندیار بك خاکپای شاهانه‌یه عریضه‌لر ایلچیلر استرحاملر کوندره‌رك باری سینو بك کندیسنه احسان بیورلمسنی

اناطولی سواحلنی محافظه‌یه مأمور اولمغله برابر مدانیه ساحلنه قریب کیوس اسمنده بر کوجك اطه‌یه دخی قایقلرله عسکر سوقنه مأمور اولمش ومذکور آطه‌یی فتح ایلمش اولدیغی کبی آطه‌سندن دها اوجه مدانیه کورفزی قرشوسنده واقع قالوپنی نامنده دیکر بر جزیره‌یه دخی یغود ایلك وغلی قره علی قوماندانسنده‌کی بر مفرزه طرفندن فتح اولنه‌رق حتی اورادن آلنان اسرا میاننده غایت کوزل برقز بولنوب قره علی ایسه کنج ارسلان اولدیغندن غازی عثمان حضرتلری

بوقزی او کنجه فاتحه بخش وتزویج ایلمش ایدی که اغلب احتماله کوره قره علی یالکز کیدن عسکرك قوماندانی اولوب نقل مأموریتی ایسه یینه قره مرسل بو نمیسر . زیرا خدمت بحریه قره علیه بولنه‌جق اولسه ایدی بعده سواحل محافظه‌سی یعنی اوزمانك باشبوغلغی قره علی‌یه توجیه ایدلمش بولنمسی لازم کلور ایدی . بالعکس قره مرسله توجیه ایدلمش ولمسی ایسه سوقیات بحریه‌نك انك قوماندانلغنده تابع بولندیغنی اشراب ایلر .

اکر عثمانلیلغی ترکلکدن بالکلیه تجرید

رجا ایتمکله بایزید خان حضرتلری بو رجایی قبول ایدرك اسفندیار بکه سینوبی توجیه ایتمشلر ایدی . لکن باباسی کوتوروم بایزیده التجا ایلدکاری حالده انك وفاتی اوزرینه اسفندیار بك ایله برابر سینوب قلعه‌سنه قپانان اناطولی بکلری بو قدر ملکی الدن کیتدکدن صکره یالکز بر سینوب ایله اکتفا ایده‌جکنه حاضر شرق طرفندن تیمورلنك ظهور ایتمش اولدیغندن انك نزدینه کیدرك جهانکیر مرقومی اناطولی یه جلب ایدرلر ایسه عثمان اوغللرینك حقندن اصل انك کله‌جکنی واو حالده کندی ملکلری کاملاً جمله‌سنه اعاده اولنه‌جغنی بیان ایله اسفندیار بکی دخی قاندیروب جمله‌سی برلکده تیمورلنك نزدینه عزیمت ایلمشلردر .

شاعر مشهور لامارتین یازدیغی عثمانلی تاریخنده کوتوروم بایزیدك وفاتندن خبردار اوله‌مامش واناطولی امراسیله برابر تیمورلنکك یانته قاچان اسفندیار بك اولدیغنی تصلسه کوره‌مامش اولدیغندن اناطولینك ترك پرنسلری ایله برابر نزد تیموره فرار ایدن ذاتك بالذات کوتوروم بایزید اولدیغنی یازمقده ایسه‌ده مأخذ موجوده‌مزك هیچ بریسیله توافق ایده‌مدیکندن بزجه حکمسز اوله‌جغی طبیعی وآشکاردر .

اشبو اناطولی فتوحات اخیره‌سی اوزرینه ملك عثمانی اوجهتجه برطرفدن طربزون دولتی ودیکر طرفدن ارمنستان وکردستان اوزرینه حکومت سوره‌رك برآره‌لق حدود حکومتنی ایران ایچلرینه قدرده توسیع ایتمش بولنان بایندریه دولتی ایله محدود اولمش وبوصورتله حصوله کلان وسعت دولت علیه‌دنی عادتا زمانك الك معظم دولتی درجه‌سنه ایصال ایلمشدر . زیرا روم ایلنجه دخی حدود عثمانیه‌مز

ایده‌جك اولاوروده عثمانلی بحریه‌سنی دخی یالکز حدود عثمانیه داخلنه کیرمش بولنان یرلرده آره‌یه‌جق اولور ایسه‌ك فی الحقیقه قره‌مرسلدن صکره ایلنجی خدمت بحریه شهزاده سلیمان پاشاده کوریلور . انجق بوکا مقابل روم تاریخلری شهزاده سلیمان پاشادن اول دخی عثمانلیلرك بعض اسفار بحریه‌سندن بحث ایلدکاری کبی عثمانلیلق دائره‌سنك خارجنده بولنان ترکلرك بالخاصه کمیجیلکده‌کی مهارتلرندن یالکز روم تاریخلری دکل عثمانلی تاریخلری دخی بحث ایدرلرکه بو جهتلری نظر دقت واهمیتدن اصلا اوزاق طوتمیه‌جغز .

مورخ هامر شهزاده سلیمان پاشانك کالیبولی‌یه مرورندن اول دخی بر دفعه سلطان اورخان حضرتلرینك اوتوز التی قطعه سفینه‌یه کایتلی عسکری بالارکاب استانبول جوارنده واقع چکمجه اوزرینه سوق ایلدیکنی وبو دوننما وعسکری اوراده فنا حالده بوزوله‌رق یالکز اوچ سفینه‌نك فراره یول بوله‌بیلدیکنی وبوندن بر از صکره غازی اورخان حضرتلری استانبول امپراطورینك قزینی الدقده اوتوز قطعه سفینه‌یه برچوق سواریلری بالارکاب

افلاق و صربستان و بوسنه و هرسك كه
وارمش اولدیغندن بوقدر وسعت واو
[illegible] ملتك ایجاب ایلدیکی قوت وقدرت
اوزمان دول متجاورەنك عادتا هیچ برینده
[illegible]

٧٩٣ سنه‌سندنبری هب اناطولی
[illegible] حکایه
ایلمش ایسه‌لرده بو مدت ظرفنده یعنی
٧٩٤ و ٩٥ سنه‌لری ایچنده روم ایلی
طرفنجه دخی ذکر و حکایه‌یه شایان بعض
حاللر کورلمشدر . بونلرك الك مهمی
استانبول ایمپراطوری نصب ایدیلان پالئو-
لوغك پدری یولنان ژان ایله بالاستشاره
[illegible] وجوده
کتورمکه باشلامش اولملری قضیه‌سیدر .
کندیلری هم دولت علیهٔ عثمانیه‌دن
قورقدقلری حالده هم ده استانبولی کویا
ید استیلای دولت علیه‌دن مدافعه و محا-
فظـه‌یه مدار اولمق ایچون تحکیمه
[illegible]
[illegible]
بر پرنسسك کلیبولی محافظی صاروجه
[illegible]
تقدیمی قضیه‌سی وارمش و ملیدر . هرنه
قدر بو قضیه تواریخ عثمانیه‌ده مقید اولمیه-
رق کلین کلان پرنسسك اسمی نه اولدیغی
و هانکی مملکتدن کلین کلدیکی عامرده
دخی تعیین و تصریح اولنمیور ایسه‌ده
شوقدرجغنی اولسون عامر حکایه ایدیور
که بوغازدن کچن برقاچ فرنك کمیسی ایدیلان
شبهه اوزرینه سوق ایدیلان عثمانلی سفائنی
طرفندن اخذ و اسیر ایدلدکده درونده
بر پرنسس ظهور ایدرك استانبول ایمپرا-
طوری مانوئله کلین کیتدیکی اکلاشلمش
ایسه‌ده پرنسس غایت کوزل اولوب اویله
شانمز شرفمز بر ایمپراطوردن زیاده

کوندردیکنی یازیور ایسه‌ده متن تاریخمزده
محل مخصوصنده دیمش اولدیغمز اوزره اسکی
روم مورخلرینك هرخیاللرینه کلان شیلری
[illegible]
دوچار خطا ایلمشدر . قره مرسل زمانندن
صکره مرمره دکزنده عثمانلیلرك کمیجیلکی
بویله بر دفعه‌ده اوتوز بوقدر کمیلری مغلوب
[illegible]
[illegible]
یت ایده‌جك درجه‌یه ایصال ایده‌بیلمش اولمر-
یله نصل احتمال ویریلورکه اوزمانلر عثمانلی
سواحلی مدانیه ایله قپوطاغی اره‌سنده برقاچ
[illegible]
اصحابی یولنان روملر بعد الفتح استانبوله
[illegible]
عثمانلیلر هنوز انشاآت بحریه‌یه مقتدر اوله-
میه‌جق برحالده بولنمشلر ایدی . حتی سلیمان
پاشانك کلیبولی‌یه ضال ایله کچمسی دخی مرمره
اوزرنده نه‌قدر کمی وار ایسه جمله‌سنك روم
[illegible]
روم ایلی جهتنه جلب ایدیلنجه اناطولی کنا-
رنده کمی قالمیه‌جغی مناسبتیله روملرك عثما-

پادشاه آل عثمانه لایق اوله‌جغی صاروجه پاشا طرفندن حکم ایدلمکله حرم همایونه تقدیم قلنمش ایدی .

سلطان بایزید حضرتلرینك استانبولی فتح خصوصنده‌کی نیتنی ایمپراطورلره اکلاته‌جق قضیه یالکز بوندن عبارت دکلدر . ایمپراطورلرك عزلی نصبی ارادهٔ شاهانه‌یه وابسته قاله‌جق مرتبه‌لرده شرق کرهٔ ایمپراطورلیسی حکم واهمیتدن دوشدیکی برزمانده کرك اوروپه وکرك آسیا جهتندن ملك عثمانی دخی توسع ایدرك بروسه و ادرنه پای تختلرینك اهمیتلری آرتمش اولور ایسه بوایکی اهمیتك استانبول نقطه‌سنده برلشدیرلمسی لازم کله‌جکنی استانبوللیلر دخی حکم ایلمکه مجبور اولمشلر ایدی . کویا ایلرووده سلطان بایزید طرفندن وقوع بوله‌جق هجومه مقاومت ایچون استانبول سورینك هر طرفنی درجهٔ کافیه‌ده محکم [illegible] یدی قله طرفی ضعیف ایمش کبی سورك اوجهتنه یکیدن ایکی قله انشاسی قرار لشدیریله‌رق بو انشاآت ایچون نقضا ایلیان طاشلری بشقه طرفدن تدارکه امکان بولنه‌مینجه اوچ بیوك کلیسانك هدمنه قدر کوزه آلدیرمشلردر .

بو کلیسالرك بریسی [illegible] قرق شهیدلر نامنه اوله‌رق ایمپراطور مارسیدن طرفندن یاپیلان معبد ودیکری بیوك لئونك انشا ایتدیردیکی «عزیزلر» کلیسامی واوچنجیسی دخی بیوك قسطنطینك یاپدیرمش اولدیغی «سن موحیوس» عبادتخانه‌سیدر .

اشبو اوچ معابد جسیمه‌دن بیوك مشکلات ایله سوکیلان طاشلر یدی قله یاننده مربع الشکل ایکی جسیم قله‌یی بنا وانشاسنه صرف اولنمشلرسه ده بویله بر حرکت عثمانلیلر طرفندن ارتکاب ایدلسه

نلی هجومندن امین بولندقلری دخی توار یخده محرردر .

ایمدی بو قیده کوره قره مرسل زماندن سلیمان پاشا زماننه قدر مرمره اوزرنده عثمانلیلرك کمیجیلکی ایلرویه کوتورمش اولملری حقنده‌کی روایاتك برجه برکونه جدیتی اولمیوب یوق اکر بو حرکتلری روملردن اقتباس ایتدیلر ایسه ده [illegible] اولورسه روملرك بویله [illegible] استعمال ایچون کمی اتخاذ ایده‌جك وانلری بر محاربه‌ده محو ایده‌بیله‌جك قدر نه احمق ونه ده

عاجز اولدقلری درکاردر .

اما ترقیات بحریه‌جه بو تاریخده [illegible] ایلك عثمانلیلرده یعنی غازی عثمان ایله کلان قبیله و غازی اورخان زماننده خداوندکار سنجاغی داخلنده تشکل ایلیان هیئت نزدنده [illegible] ایلرووده ایدی . حتی بونلر شهزاده سلیمان پاشانك روم ایلی‌یه مروروندن اول ده عسکره درومه شرقیه‌لك اوروپا قطعه‌سی اوزرنده‌کی ممالکی اوزرینه آقینلر ایتمشلردرکه اصل عثمانلی

ايدى يالكز هامر كبى غيرتلى نصرانيلرك دكل هركسك مؤاخذاتنه نهايت اولميه‌جغى دركار ايدى . زيرا قلعه وقله ياپمق ايچون دكل بلكه درونده عبادت ايچون بعض كليسالرك جامع اتخاذينه بيله هامر مؤسسات دينيه‌يى تخريب معناسى ويره‌رك عثمانليلر عليهنه زبان مؤاخذه‌يى اوزاتمقده‌در .

سلطان بايزيد حضرتلرى اناطولى سفرندن عودتله استانبولده استحكام ايچون كليسالر ييقلديغى خبرينى النجه يالكز كندى عليهنه اسباب مقاومت تداركندن طولايى دكل بالاخره دولتجسيمه‌لرينه پاى تخت اتخاذ ايده‌جكلرى بلدهٔ معظمه‌نك نفايس آثار معماريه‌سى بوصورتله محو ايدلمسندن طولايى بحق غضبلنه‌رك يكى ياپيلان قله‌لرك درحال يرايله يكسان ايدلمسى ايچون استانبول امپراطورينه امرلر كوندرمش ايدى . مانوئلك باباسى اولوب اشبو انشاآتى رأى ايتمش بولنان ژان پالئولوغه كوندريلان تهديدلر ميانده اكر ارادهٔ سنيه انفاذ ايدلميه‌جك اولور ايسه مانوئلك كوزلرينه ميل چكيله‌جكى تهديدى دخى بولنغله بوتهديد اوزرينه اختيارك عقلى باشندن كيدرك خوف وكدرله وفات ايلمشدر .

ژان پالئوغك وفاتى ١٣٩١ سنهٔ ميلاديه‌سنده وقوع بولديغى مقيد اولمغله و بودخى ٧٩٤ سنهٔ هجريه‌سنه تصادف ايتمكله بومسئله‌نك تمام اناطولى مسائلى اثناسنه مصادف اولديغى تخمين قلنور .

امپراطور مانوئلك بوارادهٔ سنيه‌يه اتباعى دركار اولوب حتى اواره‌لق استانبولده چوغالمغه باشلايان تبعهٔ عثمانيه‌نك حقوقنه متعلق امورنده روم محكمه‌لرينه مراجعت ايتملرى ايچون استانبولده

كمجيلكنى تأسيس ايدن ايلرويه كوتورن بونلر اولدقلرى جهتله ذكر اولنان تركلرك ترقيات بحريه‌لرينى بوراده نظر تدقيقه آلمغه مجبورز .

مورخ هامر تركلرك دكز اوزرنده ايلك ظهورينى هجرتك ٦٦٢ سنه‌سنه مصادف اولان ١٢٦٣ سنهٔ ميلاديه‌سنده وقوعه كلمك اوزره قيد ايليوركه بودخى سينوب سواحلى اوزرنده صالتوق دده نام بر رئيسلرينه تابع اولان اون ياخود اون ايكى بيك قدر تركمنلرك ميرينه راكبا تعديكى دوبريجه قطعه‌سنه چكمش اولملرى قضيه‌سيدر . بويله اون ايكى بيك نفوسى بر دفعه ده اوليوب بر قاچ دفعه اولسون نقله كفايت ايدن قوهٔ بحريه‌نك خيليجه بر قوت اوله‌جغى دركاردر . بونلر قطعه‌يى وجوارى اهاليسندن اولوب كميجيلكى بودرجه‌يه وارديرمش بولنملرى ايسه اوطرفلرك اوزمانلرى سايه‌سنده و النعمه شهود ايدلمز . حتى اوزماندن صكره و بلكه تازمانمزه قدر فرده تكرك بوطرف تركلرى كمى يا ... وقوللانمقده مهارتلريله شهرتشعار اولمشلردر .

برقاضی اقامه‌سنه قدر رضـا کوسترمکی
بیله کوزه الدیرمش ایدیسه‌ده ذات شاهانه
ایتدکاری تهدیدی ایقاعه قادر اولدقلرینی
ده کوسترمك ایچون یوجاك برقول
اردویی استانبول قیری اوزرینه صالدیر-
مشلر ایدی . شو حرکت ابتدائیه بعدما
یدی سنه مدت تمـادی ایتمش اولان استا-
نبول محاصره‌سنك مقدمه‌سی عداولنمقده‌در .
زیرا استانبول سوری مقابلنه اردوقوران
بوعسکر کیجه کوندوز روملری راحتسز
ایتمکله مأمور اولدقلرندن استانبولی احاطه
ایلیان سور معماریدن دها قوتلی برجانلی
سور حکمنی المشدر .

استانبولك بویله برمحاصرهٔ دائمه التنه
النمسی قره دکز بوغازنجه دخی بر محفوظیته
لزوم کوسترمش ایدی . زیرا کلیبولی بوغا-
زی عثمانلیلر یدنده محفوظ اوله‌رق کلوب
کچن سفائن حقـلرنده لزومی وجهله ترصـد

ایدیله بیلدیکی حالده قره‌دکز بوغازی ایچون
هنوز بویله بر محفوظیت مداری یوق ایدی
سلطان بایزید حضرتلری شو مقصـد ایله
اناطـولی حصـارینی بنا بیـوردیلرکه بو
موقعـك کرك اهمیـت موقعیه‌سـنه وکرك
شهرت تاریخیه‌سنه دائر حاشیه‌لرمز میانده
بربند مخصـوص واردرمراجعت بوریله .

ینه بوزمانلره مصادف اولان احوالدن
اولمق اوزره مورخین عثمانیه صربستاندن
دخی حرم همـایونه بر پرنسس تقدیم او-
لندیغنی قیـد ایدرلر . بو پرنسس لازارك
وفاتندن صـکره صربسـتانه قرال اولان
ویلیق اوغلنـك همشـیره‌سی اولق اوزره
توارنخـده مقید ایسـه‌ده لازاردن صکره
صربستانه قرال اولان ذات لازارك اوغلی
اسـتفان اولدیغـندن حرم همـایونه کلان
پرنسس دخی ایشته بو اسـتفانك همشیره‌سی
ایدوکی هامر تاریخـنده دها طوغری او-

بوندن قرق سنه صکره آیدین ترکاری
دخی اسحاق نامنده برباشبوغلری قوماندا-
سیله درتیوز کشی اولدقلری ولزومی قدر
کمیلره راکب بولندقلری حالده آق دکزدن
اوروپا قطعـه‌سی اوزرینه هجومه کله‌رك
شمدیکی ایپساله‌یه یناشمشلر وبعض متفقلریله
برابر روملر ایله جنك ایتمشلردرکه هامر بو
وقعه‌یی دخی میلادك ۱۳۰۷ سنه‌سنده وقو-
عه کلمش اولمق اوزره قید ایلیور . وبو تا-
ریخ ۷۰٦ سنهٔ هجریه‌سنه تصادف ایدیور .
۱۳۳۱ سنهٔ میلادیه‌سنده قره‌سی تر-

کلرینك یتمش پارچه تکنه‌لری آق دکزدن
روم ایلی اوزرینه هجوم ایدرك قره فریه
طرفلرینی چالقه‌مش اولدقلرینی ده هامر صو-
رت مخصوصه‌ده قید ایلیورکه بو تاریخ ۷۳۱
سنهٔ هجریه‌سنه مصادف اولوب قره‌سینك
ممالك عثمانیه‌یه الحاقی ۷۳۸ سنه‌سنده وقو-
عه کلدیکندن دیمك اولیورکه قره‌سی تر-
کلری شو حرکت بحریه‌یی عثمانلیلردن اول
اجرا ایتمشلردر .

بو وقعه‌دن صـکره ینه اناطولینك آق
دکز سواحلی ترکلری نفس مدیلی‌یه راکب

لق اوزره مقیددر .

صرب پرنسسی قرنداشی طرفندن آغر
جهاز ایله دوناتیله‌رق حضور پادشاهی‌یه
عرض اولندقده قزك حسن وجمالی وادب
وتربیه‌سی نظر رغبت پادشاهی‌یی او در-
جه‌لرده جلب ایتمش‌که اله آووجه صیغما-
مقده یلدیرمدن دها شدید اولان سلطان
بایزید بوقزك دام زلفنه بند اولوب قاله‌رق
آتش عشقیله برقه دونمش . وهمان کوز-
لری دنیا ومافیهایی کورمامکه تقرب ایلمش .
خواجه سعدالدینك روایتنه کوره پرنسسی
حضور پادشاهی‌یه کوندردیکی اثناده قر-
نداشی ذات شاهانه‌نك اك نشئه‌لی بر زما-
ننده سمندره ایله کوکرجینلك سنجاقلرینك
تکرار کندیسنه اعاده‌سیله صربستانك
حدود متباقیه‌سنی براز دها توسیع ایتدیر-
مکه وذاتا تابعیت عثمانیه‌یی قبول [illegible]
اولدیغی کبی بر حمایهٔ مخصوصه [illegible]
عثمانیان میانده قدرینی ترفیعه چالشمسنی
قزدن صورت مخصوصه‌ده رجا ایتمش
ایسه‌ده مؤرخلر بایزید خانك دوچار او-
لدیغی حاله باقیورز [illegible] صربلو پرنسس
بو مثللو جزؤیاتی دکل کلیات اموری بیله
ذات شاهانه‌یه عادتا امر ایده بیله‌جك
درجه‌لرده پادشاهك نازلیسی اولمش .

صحائف الاخبار وتاج التواریخ وسائر
عثمانلی تاریخلری بوقز یوزندن ذات شاها-
نه‌نك دوچار اولدقلری پریشانی حالی بر
لسان شدتله مؤاخذه ایدرلر . بونلرك روا-
یتلرینه کوره او زمانه قدر عثمانلی پادشا-
هلرندن هیچ بریسی عشرت چاشنیسنی طا-
تمامش اولدقلری حالده صربلی پرنسس ذات
شاهانه‌یی [illegible] دخی الشدیره‌رق کال نازلی
عشوه‌لر ایله تقدیم ایلدیکی اقداح پادشاه
[illegible]
[illegible]

آیناروس اوزرینه هجوم ایدرك هر طرفی
یاغما ایتمشلردرکه بونك شانکی سندده وقو-
عه کلدیکی تصریح اولنیور . قره‌سی ولا-
یتنك ممالك عثمانیه‌یه ربط اولندیغی اثناده
یعنی ۱۳۳۵ سنهٔ میلادیه‌سنده دخی آیدین
پرنسی امور بك یتمش بش تکنه ایله مریچ
وادیسی اوزرینه بحرا هجوم ایتمش وقره‌یه
دخی عسکر دوکه‌رك روم ایمپراطورینك ار-
دوسنی کورنجه آز عسکر ایله قوجه اردو-
یه غلبه ایده‌میه‌جکنی اکلایه‌رق براز یاغما
[illegible] کیرو یه چکلمشدر .
[illegible]
[illegible]
نه‌یه هنوز ربط اولنمدیغی یعنی قره‌سیلیلرك
قدرت بحریه‌لرندن استفاده امکانی حصوله
کلمدیکی زمانلرده وقوعبولمشدرکه بو اسفار
[illegible]
[illegible]
[illegible]
اوزرینه بنا ایلمك لزومی بدیهی وآشکاردر .
[illegible]
[illegible]

ویرمز ونسمز . انجق اخلاق شهزادهنك بو صورتده تحولنه سبب یالکز بر صربلی پرنسسدن عبارت اولمیوب وزیر اعظم علی پاشا عیش ونوشه ذوق وصفایه و کنیزکان وغلمان ایله اوره باظلاسون چال اویناسون وادیسنده اکلنجهلره زیاده-سیله منهمك اولدیغندن پادشاه حضرتلری لوازم عفت وعصمته زیاده رعایتکار او-لورلر ایسه کندی حالی کوزلره باتهجغنی دوشونوب اوده بر یاندن زندوستلق ومی پرستلك خصوصندهكی استعداد شاهانهیی آرتدیرمغه غیرت ایلر ایمش .

عثمانلی مورخلرینك بو حالدن طولایی درمیان ایلدکلری مؤاخذات و مؤاخذات مذکورهده کوستردکلری شدتلر تمامیله حکمت تاریخیهیه موافق کورینهمامکدهدر . ایشك بو جهتی حاشیهلرمز میانده « بدویت ومد-نیت » سرلوحهلی بر بنده مخصوص یه ربط ایدلمش وحتی اورنوس بك وحاجی ایلبکی وساره کبی قرهسی امراسی دخی شهزاده حضرتلرینك معیتنده اولدقلری حالده [illegible] بخش اولدقلرندن او زمانلر قرهسیلیلر النده بولنان کمیلردن نیچون استفاده اولنمیوب ده [illegible] کبی [illegible] اولندیغی جهتی نظردر . انجق [illegible] روم ایلی‌یه مرورری بر زمانه قدر یالکز [illegible] ارهسنده بر سر مکتوم صورتنده صاقلاندرق مرور قضیهسنك بهمه‌حال رومدن کیزلی اجراسی مطلوب قطعی اولدیغی دوشونل-

شرح وایضاح ایدلمشدر . واقعا بر پادشاه ایچون بر از عیش ونوشدن وذوق وصفادن ماعدا هیچ بر شیئه اهمیت وبرمامسی ملك پرورلك وظائف وخصائلنه قطعیاً توفیق قبول ایتمز ایسهده بونلری بعض کزیدهلر بیله درجهٔ اعتدالده اکلنمکدن منع ایتمك دخی معیشت خصوصیهلرینه مداخله دیمکدرکه بوکا هیچ کیمسهنك حقی یوقدر . هله خیرالله افندی مرحوم سلطان بایزید حضرتلرینك عشرته رغبتلرینی شدیداً مؤاخذه ایدنلره قارشو تاریخنك بشنجی جلدنده و « ٥٧ » صحیفهده دیورکه : « کویا یلدیرم بایزید خان حضرتلرینه کلنجهیه دك سریر آرای سلطنت عثمانیه اولان سلاطین کزین حضرا-تنه عشرت وقوع اولنمامش کبی ظن اولنور . حالبوکه ترتیب ایتدیکمز تاریخ آل عثمانك کتاب ثانیسنده بیلهجك صحراسنده اولان دوکونده کوسته میخال بك ایله برلکده [illegible] کبی آتی دکزده [illegible] کبی قرهسی امارتندن بوط لیمانلردن نیچون کمی کتورلما-مش اولدیغی حکمتنی کندیمزه اکلا-ته‌میورز .

قرهسی امارتی ممالك شاهانهیه ربط او-لندقدن صکره دخی [illegible] هنوز عثمانلیلق دائرهسی داخلنه کیرمامش اولان امارات ترکیه هپ بحراً روم ایلی‌یه تعرضدن خالی قالمامشلردر . ازجمله ١٣٤١ سنهٔ میلادیهسنده صاروخانلیلر یخشی بك قو-ماندهسی وعظیم بر دونانمایله روم ایلی‌یه تعرض

اولەرق سائر تكفورلر ايله برابر عثمان غازينك مجلس عشرتده بولنديغى وكند. يسنه ساقئ كل چهره ايله پياله زين صو. نولديغى يازلمشدر . كذلك سلطان اورخان حضرتلرينك بورسه يكى شهرى صحراسنده ترتيبلرى اولان سور همايونده نه مرتبەلرده مساعى كوستردىكى وخداوندكار غازينك مالتپه صحراسنده قوريلان وليمه جمعيتنده نصل ذوق ايلدكلرى كتاب ثالث ورابعده ذكر اولنمشدر . حاشا بونلرى يازمقدن مرادم سلاطين كرامك كنديلرى آمر وناهى ايكن ارتكاب مناهى ايتديلر ديمك دكلدر . الا تاريخ يازمقده بولنمز مداهنه ايدنلره اعتراضدر »

خير الله افندى مرحومك اشبو اعتراضلرى هيچ شبهه يوقكه بالوجوه بجادر . سلطان بايزيد حضرتلرينه سائر سلاطين عظام عثمانيه‌يى مثال كوسترمكه ده نه

حاجت خلفدن آل عثمانه سائر خاندانلرى قياس ايدنجه بوخانداندە كوريلان عفت وديانتك هيچ برينده كورلمامش اولديغنه قناعت كامله حاصل اولور . عثمانليلردن اول اسلامده‌هانكى خاندان كلمش‌كه‌مى كافام انلرك سفرەلرنده عذار آلنه ارباب اشتهايى حيران ايتمەمش ؟ امويه‌دن لكزده قونيه دولت سلجوقيه‌سنه وارنجه‌يه قدر هيچ بر زمان بوحال اكسيك اولمامشدر . پادشاهلر دخى ذوات سائره كبى اولوب بعض كيمسەلر شرب ميدن اجتناب ايلدكلرى حالده بعضلرى شراب حقنده قصيدەلر سويلەدكلرى كبى حكمداران كرامك دخى بعضلرى پرهيزكار و بعضلرى نشوئه باده‌يه نشوه دار اوله‌ بيلورلر . هر كس كندى عملندن مسئول اولور .

اما او زمانلر قضيرلره احقاق حق امورينه قصد قرشەبرمرى جهتيله خلق

ايلشمردر . بو تعرض وزريله استانبول ايمپراطورى آيدين پرنسى موربكدن استمداد ايلشه‌له ودخى اوچيوز سكسان پارەتكنه‌يه يكرمى سكز بيك آدم اركانيله مرجيخيرينك آق دكزه قارشديغى بره كلمشدر . ايمدى يكرمى سكز بيك آدمى اوچيوز سكسان كمى‌يه تقسيم ايدر ايسەك‌ هر كمى‌يه يتمش دورت كشى قدر اصابت ايلديكنى كورورزكه بوندن دخى اوزمانك كميلرينك جسامتنى حساب ايليه‌بيلورز . واقعا كميلرك كافه‌سى بربويده اولمز . انجق هربرينه يتمش دردر كشى اصابت ايدنجه وبرلمى

انجنده اون‌نش كشيدن زياده بولنه‌جغى دركار اولديغنه كوره الڭ بيوك كمينك دخى ثابتى ايكيوز اللى اوچيوز كشى استيعاب ايده‌بيله‌جكنى تخمين ايتك قولايدر .

تتبعات تاريخيه‌دن اكلاشلديغنه كوره آق دكز ساحلى اوزرنده قدرت بحريه‌جه الڭ ايلروده اولان امارت آيدين امارتى ايمش . اموربكك اشبو قدرت بحريه‌سى يالكز بوقاروده مقدارى كوستريلان دونتمادن استدلال اولنمقله‌قالمز . بلكه برارەلق دونتماسى عظيم برفورتنه‌يه اوغرايەرق يوزدن متجاوز كميلرى

میانده وقوعه کلان قیل وقاله وتظلم واشتکایه نقل مقال ایدنجه اکرچه عثمانلی تاریخلری قاضیلرك طریق مظالمه سلوك ایتملرینه سبب ذات شاهانه‌نك ووزیر اعظمنك مسلك عیش ونوشده‌کی ترقیلری قضیه‌سی اولدیغی درمیان ایدیورلر ایسه‌ده بوسوزلرك اصلا طوغری اولمدیغی حکم ایچون ٧٩٥ سنه‌سنده ذات شاهانه‌نك اناطولی فتوحاتیله مشغول اولدقلری کبی ٧٩٦ سنه‌سنده سلانیك واطرافنك فتحی و ٧٩٧ سنه‌سنده دخی مجارستان اوزرینه عزیمتی‌ینه بومورخلر طرفندن قید ایدلمش بولنمسنه دقت ایتمك کفایت ایدر . بر پادشاهکه سنهٔ جلوسندن بدأ ایله برنجی ایکنجی اوچنجی الی آخره سنه‌لری دائما سفر برحالنده کچورمش اولور وهر وار-دیغی یرده موفقیت تامه‌یه مظهر اوله‌رق غالباً وغانماً عودت ایتمش بولنور ایسه ارتق او پادشاه ذیشانی بر حرمنی سو-یور و برازده ذوق و صفادن خوشلانیور دیه مؤاخذه ایتمك حقیقةً هیچ بر انصافك قبول ایده‌میه‌جکی بر شیدر . عثمانلی مورخلرینك سلطان بایزید حضرتلری علیهنده اطالهٔ لسانده بویله درجهٔ افراطه وارملری نه حکمته مبنی اولدیغی بزجه بك بدیهیدر . لسان ادبمز پك چوق شیلرده افراطلر تفریطلر ایله بزی حقیقتدن منع ایلدیکی کبی بالخاصه فن تاریخده کرك افراط وکرك تفریط نتیجه‌سی مبالغه‌لر ایله اضاعهٔ حقایق بلیه‌سنه دوچار اتمشدر . یعنی ایلك وقعه نویس ذات شاهانه‌نك بر زوجه‌سنه مغلوبیت درجه‌سنده‌کی انهماکنی براز غیر موافق بولمش ایسه یکدیکرندن استنساخ ایدن ایکنجی اوچنجی مورخلر بری برندن زیاده معلومات فروشلق ایتمك ایچون سوزی آرتدیرر.

غرق اولدیغی حالده برایکی سنه ظرفنده یکیدن انشا ایلدیکی کمیلر ایله دونغاسنك مقداریني درتیوزه واردیرمش اولمسی دخی بوقدرت بحریه‌یی اثباته مدار اولور . زیرا یالکز کمی‌یه یغاك کبی قوللانمق کمی ایله محاربه ایتمك دکز-جیلکك درجهٔ کمالی عد اولنمز . بلکه اصل کمیجیلك کمی یاپمقدن باشلار که کمی‌یی یاپانلر البته اداره‌سنده دخی اونسبتده ماهر اولورلر . ایی برسوارینك برنجی درجه‌ده بیطار دخی اولد-یغی کبی ایی بر کمیجی اولان ملت امور انشائیه‌ده دخی ماهر اولمالیدر .

امور بك روم ایلی قطعه‌سیله اولان مناسبات بحریه‌سنده شهزاده سلیمان پاشا و بعده سائر امرای عثمانیه‌نك روم ایلی طرفلرنده فتوحاته باشلادقلری زمان دخی دوام ایتمشدر . هم‌ده هر زمان روم ایمپراطورلغنك متفق کبی حرکت ایتمامشدر . روم ایمپراطورلغی اوزمانلر غایت ضعیف برحاله کلدیکی مناسبتیله داخلیه‌دن طولایی بولندقلری دخی هرکون دکیشدیکندن براوه‌لق امور بك روم ایلی اوزرینه دکزدن اجرا ایلدیکی آقینلر حرکات عثمانیه‌یه اوقدر موافق اولمدیغی اکثریا کورینور

آرتديره كويا پادشاهك بالكليه دنيا و سلطنتله اشتغالى ترك درجه‌سنه قدر حكمى واردير مشلر و بوارالق قاضيلرك اعتسافاتى قضيه‌سنى دخى مدعاى مبالغه‌كارانه‌لرينى اثبات ايچون مال بولمش مغربى آساتها الكله سطور مبالغه‌يه چكمشلردر .

سلطان بايزيد حضرتلرينك صرب پرنسسى ايله تزوجى تاريخلرده ٧٩٥ ايله ٧٩٦ سنه‌لرى ارا سنده مذكور اولوب پادشاهك عيش و نوشه طالديغى و امور دولته باقمديغى و بناء عليه ظلم و جورك چوغالديغى فلانى دخى هپ بو زمانك وقوعاتى اولمق اوزره قيد اولنمقده‌دركه چند ماه ظرفنده بريسى ديكرينك سبب و علتى اوله‌جق وقوعاتك بويله تتابعنه قطعاً امكان تصور اولنه‌مز . قضاتك جور و جفالرينه سبب اصلى بونلرك صورت ايفاى مأموريتلرى ايچون بر

نظام بر قانون قونمامش اولمسى قضيه‌سى اوله‌جغنه شبهه يوقدر . برياندن انطو ليده ممالك جديده فتح اولندقجه امرا و علما رجال عثمانيه ميانه قاريشه‌رق ارباب سيف بر اداره‌ٔ منتظمهٔ عسكريه‌يه كيرر كيرمز قوانين و نظامات عسكريه‌نك ايجاباتنه توفيق حال و حركت ايتمك طبيعيا- تدن ايسه‌ده ارباب علم بويله بر اداره‌ٔ منتظمه داخلنه كيرمدكلرندن كندى حكو- مت متبوعه و مفسوخه‌لرى زماننده آلشمش اولدقلرى اعتسافكارانه معاملاتده ينه دوام ايده‌جكلرى دركاردر .

بو حقيقته قناعت ايتمك ايچون دقت ايتمليدركه خلقك شكايتى يالكز قاضيلردن ايمش . اكر مورخلريمزك اكلاتمق ايستدكلرى وجهله ظلم تعمم ايتمش اولسه ايدى حكام و امرادن دخى شكايتلر ايدلمك لازم كلور ايدى . ذات شاهانه ايسه

الك عزيز بر بش ايچون يمين ايده‌جكلرى زمان « امور بكك باشى ايچون » ديه يمين ايدرلر ايمش .

خريطهٔ قپودانان دريا ده عثمانلى ترقيات بحريه‌سنك اشبو اساس و منشئى تدقيقده اهميت و يريلمامش اولمسى بر نقيصه اوله‌جغى كبى شهزاده سليمان پاشادن صكره بحثى درحال باليه اوغلنه يعنى فاتح قسطنطنيه سلطان محمد زماننه نقل ايدى ويرمك دخى بر نقيصه عد اولنور . مؤلفك كندى افاده‌سنه كوره باليه اوغلى استانبولك

محاصره‌سى اثناسنده درتيوز يكرمى قطعه اوفاق قاييقلر كتورمش ايمش . او زمانلر دولتك برأ وسعتى نه قدر آرتمش اولديغى دوشونيلوبده بحرأ دخى ولوكه اوفاق قاييقلر ديه توصيف اولنسون درتيوز يكرمى قطعه تكنه سوق ايده‌جك درجه‌ده ترقى ايتمش اولور ايسه بونى بر اساس بر مبدأ عد ايتمكه امكان تصور اولنه بيلورمى ؟ بو قدر كمى‌يى تدارك ايتمزدن اول احوال بحريه مرتبه مركزده اولديغنى آراشديرمق لازم كلزمى ؟ حالبوكه تاريخلرى دقتلجه تتبع ايده‌جك

صربلی پرنسده عاشق وعیش ونوشه میال اولدیغی ایچون ایدیلان شکایتره قولاق و یرمامزلك ایتمامش • ینه مورخین مرقومه‌نك کندی اعترافلری وجهله هر طرفه مفتشلر سوق ایدرك اعتسافی تحقق ایلیان قاضیلری برر برر طوتدیروب ظلملری تحقق ایتمکله بونلری برخانه‌یه طولدرمش • مقدارلری سکسانه واران اشبو ظالملرك کافه‌سی شرع شریفی کندیلرینه سپر ایدینه‌رك قترابی آتش ظلم ایله یاقدقلری ایچون پادشاه دخی بونلرك آتشه یاقلمسنی فرمان بیورمش • اکر ظلم ایله اتهام اولنانلر میانده قاضیلردن بشقه‌لری دخی بولنسه ایدی انتقام مظلومین غیرتده بودرجه‌لره واران ییلدیرم بایزید کبی شدتلی بر پادشاه ایچون صنوف سائره‌دن اولان ظالملری دخی بولوب میدانه چیقارمق مستبعدمی کوریلور ایدی ؟

الحاصل ذات شاهانه‌نك زوجهٔ جدیده‌سنی زیاده‌جه سومسی و برازده عیش ونوش ایله اکلنمسی کندی معیشت خصوصیه‌سنه عائد موادن اولوب بوجهته دیل اوزاتمق نه‌قدر ادبسزلك اولورایسه امور دولتك هرجهتی منتظما رؤیت اولندیغی وهرسنه سفرلر وقوعه کله‌رك مظفریات دخی کورلدیکی حالده یالکز اوزمانه قدر امور مأموره لری ووظائف مخصوصه‌لری برقانون ایله مقنن اولمیان قاضیلرك جور وظلم ایتملرندن طولایی ییلدیرم بایزید خانك مسؤل طوتلمسی دخی اونسبتده انصافسزلق عد اولور • بالعکس ظالملری بویله جزای عمللرینه دوچار ایتمك خصوصنده‌کی سرعت وشدت سزاوار تحسین کوریلور •

سکسان نفر قاضیلرك بردن برخانه

اولورایسه‌ك سلیمان پاشادن بالطه اوغلنه کلنجه‌یه قدر ترقیات متتابعهٔ بحریه‌مزدن بزی خبردار ایده‌جك نقطه سائره‌یه دخی تصادف ایده‌بیلورز •

متن تاریخمزده بزم دخی انظار قارئین کرامه عرض ایتمش اولدیغمز وجهله روم ایلی طرفلرنده‌کی اسفارك هر یاز وقوعه کلمسی یعنی ایلك بهارده اناطولیدن اردوی همایونك روم ایلی‌یه کچه‌رك قیش موسملرنده دخی تکرار اناطولی‌یه مرور ایتمسی دائمی بر حرکت عسکریه حکمنی اله‌رق بو عسکری

کلیبولی معبرندن کچیرمك قضیه‌سی دخی الده بیوك کمیلر بولنمه‌دیغندن توقف ایلدیکندن سلطان مراد حضرتلری لزومی قدر کمی انشاسنی لالا شاهین پاشایه امر و فرمان بیورمشلر ایدی • ٧٦٣ سنه‌سنه مصادف اولان اشبو ارادهٔ سنیه بزده انشاآت بحریه‌نك دخی تاریخ مبدئی اولمق اوزره قبول اولنه‌بیله‌جکی جهتله قره‌مرسلدن صکره دخی لالا شاهین پاشا رجال بحریه‌مزك ایکنجیسی عد اولنمق مستبعد کورلمز •

بوتاریخدن تا سلطان بایزید اول حضر.

ایچنــه طولدیریله رق آتشــه یاقلری [illegible] خواجه [illegible] تعبیری وجهله « قاضیــان فی النــار » سرینه دوافق کورلش [illegible] وزیر اعظم علی پاشــا وسائر اعیــان دولت بوقدر دهشتلی بر سیاستدن اورکه‌رك حضرت پادشاهی بوندن منع ایتمکی دوشونمشلر . فقط طوغریدن طوغری‌یه کندیلری طرفندن بر شفاعت اجرا ایدلمه‌دیکندن حضرت‌لرینی شبهه‌یه دوشوره جکلرینی آکلا‌یه‌رق ذات شاهانه‌یی دائما اکلندیرر بر حبشی مصاحبه اکر شو قاضیلری آتش جزادن قورتاره بیلور ایسه کندیسنه یکرمی بیك اقچــه بخشش ویریله جکنی بیانله تشویق ایتمشلر . عرب دخی سو‌یلیه‌جکی سوزه بروسیله تدارکی ایچون یول الیه‌سی کیه‌رك حضور پادشاهی‌یه چیقمش وذات شــاهانه نره‌یه کیتمك [illegible] سلطان بایزید حضرتلری « یا استانبولده نه‌یه چیقمسن [illegible] سوالنی ایراد ایدنجه « افنــدم ! استانبولدن سکســان نفر پاپاس کتــوره‌جکم که بو احراق اولنه‌جق [illegible] یرینه نصب اولنسونلر » دیه هیچ ده حضــور ملوکانه‌ده قاله النه بیله‌جك سوزلردن اولمیان بر سوزی سویلمش بو سوزدن ذات شاهانه‌نك نصل تأثر ایتمش اوله‌جغی شو مقابلهٔ همایوندن دخی اکلا‌شیله بیلــورکه سلطان بایزید حضرتلری [illegible] قاضی اوله‌جق [illegible] بو [illegible] کورمك [illegible] کوریورسك » دیمشلر وعرب مصاحبـ‌بوکا دخی جواب اولمق اوزره « قاضیلق مناصبی علمادن غیری‌یه توجیه اولنه‌مز » سوزینی [illegible] ایتمش .

[illegible] زمانه قدر امور بحریه‌یه دائر تاریخلرده صراحت کوره‌میور ایسه‌لرده اق دکز ساحلنده‌کی ترکلرك کندی کندیلرینه ترقیات بحریه‌ده دوام ایده‌کیده‌کلرینی اصلا خاطردن [illegible] قورسانلك دینلان دکز خرسز‌لغی ایدی که ترکلر تدارك ایلدکلری کمیلره [illegible] کندی [illegible] جزیره‌لر اوزرینه هجوم ایدرلر ومقتدر اوله بیلدکلری چاپولری اجرادن صکره ینه [illegible] صکره‌لری قورسر صنعتنی دها ایلرو یه کو‌توره‌رك برقاچ یوز پارچه کمیلردن عبارت قورسر دونتالرینك اق دکزی چالقه‌دقلری دخی واقع [illegible] تاریخ عثمانیده‌کی ترقیات بحریه مبدأندن [illegible] دولت [illegible] وترکلرك کندی اختیارلریله وقوعه کلمش برشی اولوب تمام قورسرلك دول معظمه دونتالریله [illegible] واردقدن صکره

براز اديبانه ومنصفانه دوشونيله‌جك اولسه مصاحبك بو سوزلردن طولايى دوچار عقوبت ايدلمسى لايق اولور ايد. يسه‌ده بس‌بللى سلطان بايزيد حضرتلرى ناس بيننده « علما قتل ايدادى » يوللو هيجانه سببيت ويرمامك ايچون عربه برجزا اتمكدن بشقه قاضيلرك دخى احراقندن صرف‌نظر بيوره‌رق فقط هانكى مظلوملرك حقلرى المنمش ايسه اصحابنه اعاده اولنمق شرطيله حياتلرينى باغشلاديغى كبى بعدما بومثللو اعتسافلر وقوعه كلمامك ايچون دخى امور قضاتك برنظامه ربط اولنمسنى وزير اعظم على پاشايه فرمان بيورمشدر . على پاشا دخى مشاورات لازمه‌يى ايفادن صكره قاضيلرك مصالح انام ايچون اعطا ايده‌جكلرى حجتلرك بهرندن يكرمى بشر اقچه اجرت صكوك الملرى وقيود محكمه‌يه تسجيل اولنه‌جق مواد ايچون يديشر ونكاح اذننامه‌لرى ايچون دخى اون ايكيشر اقچه رسم استيفا ايتمرى وتقسيم تركه ايچون دخى بيكده يكرمى بش اقچه رسم قسمت افراز ايدوب المرى صورتلرينى برنظامه ربط ايتمشدر كه فى الواقع هركس قاضيلره كورديره‌جكى ايشلر ايچون نه‌قدر اجرت ويره‌جكلرينى بوصورتده كوروب اكلادقدن صكره ارتق قاضيلرك ظلم ايتملرينه دخى يول قاليه‌جغى دركار بولنمشدر .

ايشته امور شرعيه‌نك دخى بوصورتله مقدمهٔ اصلاح وتنسيق سلطان يلدرم بايزيد خان حضرتلرينك سايهٔ همتنده وقوعه كلمش ايكن مورخلرك اول پادشاه عاليجاه حضرتلرينى برقزه مفتون ولذت وعيش ونوشه انهماك ايله امور عباده باقمامش ديه اتهام ومؤاخذانه كيرشملرى حقيقة‌ً اك بيوك انصافسزلق عد اولنور . اكر قضاتك مظلوميتى تحقق ايلمديكى حالده

اك مشهور قپودانلر خدمت دولت عليه‌يى قبول واطاعت پادشاه آل عثمانله تشرف اتمكله ايشته بوحال بزم شوكت بحريه‌مزى بردن بره درجهٔ كماله ايصال اتمشدر .

كليبولى قلعه‌سنك تحكيمى ايله اورايه برده ليمان انشاسى ٧٩٣ سنه‌سنده وقوعه كلديكى دخى تاريخمزده كوسترلمشدر . بوخدمت بحريه‌يى غازى سلطان بايزيد اول حضرتلرى مرمره‌ده‌كى عثمانلى كميلرينك ناظرى بولنان صاريجه پاشايه حواله بيورمشلردر ديه تاريخلرده مقيد بولنديغندن بوقيددن اولا صاريجه پاشانك كميلر ناظرى اولديغى اكلاشيله‌رق بناءً عليه تاريخجه طانمش اولان رجال بحريه‌مزك اوچنجيسى عد اولنور وهم‌ده انشاآت بحريه‌مز بويله التمش يتمش كمى استيعابنه كافى برليمان حفرينه اقتدار پيدا ايتديره‌جك درجه‌يه واردیغى استدلال اولنور .

حالبوكه بو تاريخده احوال بحريه‌مزه دائر يالكز شو كليبولى ليمانك حفرى مسئله‌سنى كورمكله قالميورز . برده جسيم بر حركت بحريه مشاهده ايليورز . شويله‌كه :

آق دكز ساحلى اوزرنده بولنان امارات

[illegible]
الهجغنه و فنالغك دفعنه غیرت ایدهجکنه
بالعکس عیش و نوشـله بوقتـالقلرك بقـا
[illegible] اولسهلر ایدی
[illegible]
ایدی . [illegible]
درجهده شدتلی لسـان مؤاخذه استعمالی
موافق ادب اولورمی ایدی اولمزمی ایدی
بوراسـی هپ جای ملاحظـه اولـور
[illegible] .

[illegible]
عیه‌یه موفقیت حاصل اولـدیغی صره‌ده
دیکر جهتـدن دخی سـلانیك سفری باش
[illegible]
مزك یازمغه باشـلادقری وجهـله طامدن
[illegible]
سه‌لك مسئله‌نك اهمیت واقعـه‌سی اصـلا
[illegible] .

[illegible]
[illegible] حکمدارلری اوله‌رق
یدی حکمدارك عسـاکرینی جمع ایتدیرن
قوت پاپالق مقـامنك قوت روحانیـه‌سی
اولـدیغی محلنـده ذکر اولنمش ایدی .
قوصوه ملحمه‌سنده اشبو قوتك پراکنده
و پریشـان ایدلمش بولنمسی [illegible]
وقتلرده اوجهتلردن عثمـانلی اوزرینـه بر
تعرض وقوعی احتمالنی اورته‌دن قالدیر-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
آرتدقجه نصارانك دخی مدافعه‌ده غیرتلری
آرتمسی لازم کله‌جکنی برأی حکمت اواق
اوزره نظر دقته المش و بناءً علیه وندیك
وفرانسه وجنویز واسپانیا و سائر سواحل
بحرسفید حکـومات نصرانیه‌سنی دولت
علیهٔ عثمـانیه اوزرینه تحریکه باشلامش

ترکیه ارتق ممالك عثمانیه‌یه الحاق ایدلمش و
بناءً علیه اتراك مذکوره الرنده بولنان کیلر
[illegible]
[illegible] حضر-
تلری جزایر بحرسفید اوزرینه کندی نا-
[illegible] اجرا-
سنی ارزو بیورمشلر ایدی . بو حرکتك
[illegible]
قوتنی دوشورمك [illegible] ور-
له ذخیره اخراجنی منع ایتمشلردر . جزایر
مذکوره محتاج اولدقری ذخائری الابلو-

لیدن یعنی قره‌دن المقده‌کی احتیاجنده عینیله
[illegible]
بر جزیره‌یه ذخائر اخراجاتك منعی تدبیرینی
سلطان بایزید حضرتلرندن انجق اوچ درت
عصر صکره بیولك ناپولیون دخی دوشو-
نه‌رك « بری بلوکوس » نامیله انکلتره‌یی بو
صورتله تضییق ایتمکی ترتیب ایتمشدر .
بایزید اول حضرتلری بر یالدن اسبوس
ولیمنی ورودوس وساقز اطه‌لرینه ذخیره اخرا-
[illegible]
لیمانلرنده التمش قطعه‌دخی سفائن جسیمه تجهیز

قورنت شهر قدیمی (تعریفی حاشیه‌لر میانده)

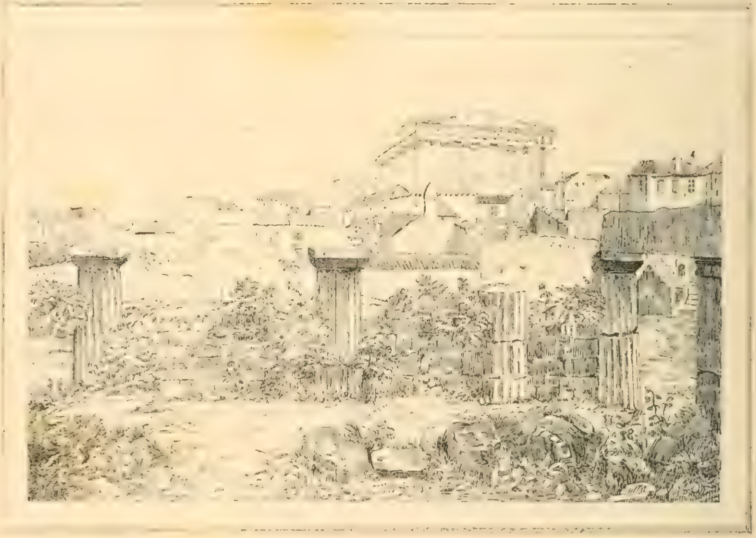

پرسپوليه خرابه سى (تعريفى حاشيه لرميانده)

[illegible] متفقين دونتماسى سلانيك اوزرينه
اولوب سلانيك شهرى ونديكلولر الينده
اولمق و مادونديك شهر و زهر طرفى عثمانليلر
طرفندن ضبط ايدلميه‌رك هله رودوب
وارنودلمه‌يين اولان جهتمرى استقلال
[illegible] دولت [illegible] جهتيله
[illegible] عثمانلى اوردو [illegible] تضييق ايقاعينه
برابر [illegible] طرفندن دخى بر
نمايش اجرا اولنور ايسه اوروپاى عثما-
نينك شمال غربى جهتندن عثمانليلرك
رجعتنه مجبور اولاجقلرينه جكلرى عادتا
[illegible] اولمق اوزره دوشونمش
ايدى .

متفقين دونتماسنك سلانيكه ورود
[illegible] تعريض ايديور
[illegible] مورخلر [illegible] بس [illegible]
[illegible]
[illegible] دخى [illegible]

انصافده تكذيب ايچون كرچكدن يلديرم
قدر سريع بر صورتله كاليبولى معبرندن
روم ايلى يه مرور ايدوب تهيه ايديلان
موكب همايون ايله سلانيك اوزرينه
وارمش وهامرك اوروپا تاريخلرندن
اقتباس ايلديكى معلوماته كوره متفقين
دونتماسنى پريشان ايده‌جك بر غالبيته
مظهر يتدن صكره سنهٔ مزبوره جماذى-
الاخره‌سنك اون طقوزنجى كونى نفس
سلانيك شهرينه دخى كيرمكه موفق
اولمشدر .

مورخ هامر سلانيك شهرينك بوندن
اول وزير اعظم قره‌خليل خير الدين پاشا
طرفندن دخى فتح اولنمش ايسه‌ده سلطان
مراد حضرتلرينك اراده‌لرى وجهله
استانبول پرنسلرندن مانوئله تسليم ايدلمش
اولديغنى يازار . حتى هامرك روايتنه
كوره سلطان بايزيد حضرتلرى دخى

[illegible] اكمال اولنديغى [illegible]
[illegible]
[illegible] جزيره‌لر اوزرنده [illegible]

اوزمانلر ونديك وجنويزكيلرى اوزرنده
طوپ بولنديغى محققاتدن اولوب اناطولى
سواحلنده بعض يرلر دخى بومثللو تجارت بحر-
يه‌لى [illegible] كوتورمش اوروپاليلرك يد
ضبطنده اولديغندن و بالخاصه ازمير شهرى
[illegible] بولنديقلرى
ولمرق اوراده انشاآت بحريه‌يى ايلرويه
[illegible] بولنمرى آيدين امارتنك شوكت

[illegible] اتمام ايلميان سبب اعظم صايلمه
[illegible] دخى طوپ بولنديغنى
استبعاد اولنمز ايسه‌ده اوزمانلر قورسانلق
صنعتى ايچون دكل عادتا محاربات دوليه
ايچون بيله كيميلرده‌كى طوپلرك استعمالى پك ده
رواج [illegible]
[illegible] اوزرينه
بالهجوم بوغاز جنك ايتمك و ياخود
دشمن كميسى اوزرينه كيرلجه آتش قاتمى
[illegible] اوزرينه
هجوم ايده‌جك [illegible]

بو دفعه سلانيكى فتح ايتدكده الحالة هذه استانبول ايمپراطورى بولنان مانوئله رد ايتديكى سوز بر ايسه ده بر يالدن استانبول محاصره ايديلوب طور يلور ايكن ايكنجى استانبول دينلك اولنان برده سلانيكى مانوئله و يرملك عقل قبول ايده‌جك شيلردن اولمدقده بو روايت نه قدر ضعيف ايسه ده خواجه سعدالدينك سلانيك فتحندن صكره ينه بو ٧٩٦ سنه‌سنده كرك ساحل اوزرنده و كرك ايچرولرده اوزمانه قدر هنوز فتح اولنه‌مامش بولنان يرلرك دخى بالفتح نور اسلاميتله منور قلنديغى يازمسى هامر عليهنه بر تكذيب ديمكدر .

متفقين دوغماسى سلانيكه كلدكلرى اثناده شمال طرفندن دخى مجار و اولاح و بلغار كوكلليلرندن مركب بر فرقه باش كوسترمش و بعض طرفلره تسلط ايتمكه باشلامش اولملريله ٧٩٧ سنه‌سنده سلطان بايزيد حضرتلرى تمانيونى بردها تأديب تداركاتنه قيام ايلمشلر ايدى . بو اثناده استانبول ايمپراطورينك مجارستانه كوندردیكى بر جاسوس اله كچوريلهرك كرك وزرنده‌كى اوردونك و كرك جاسوسك بالتهديد استنطاقندن مجارستان اوزرينه وقوع بوله‌جق حركت همايونك استانبول ايمپراطورى طرفندن اعدايه اخبار اولنديغى اكلاشلغنه حدودى يالكز سور استانبول ايله محدود قالان وفقط وتدبيرى فساد اوجاغى و اوروپا ايله عثمانليلر ارااسنده جنك وجدال وسيله‌سى اولان استانبولى شو ايمپراطورلر الندن نزع ايتمك هرشيئه مقدم اولديغى خاطر پادشاهى‌يه خطور ايلدى . بو خاطره‌يى تيمورطاش پاشا كبى اصدقاى بندكانه آچوب رأيلرينى استفسار ايلدكده شمال طرفندن نمايش اجرا ايدنلر برقاچ

يناشيله‌رق هجوم ايتمك اثرواجلى محاربات بحريه‌دن بيلنر .

ازميرك جنوب بحريه مركزى اولمسى مناسبتيله شونى ده علاوه ايده‌لم كه : خريطهٔ قپودانلرز يادده اصطلاحات بحريه‌دن اولمق اوزره الارغه و الابانده واورصه و پوجه وصاليه و فونده كبى تعبيرلرك لسان عثمانى‌يه مترجمى دولت عليه‌ده تجهيزدونتما ابتدا ايتاليان و رومان و اسپانيولدن اخذ اولنديغنه مبنى بالاستنباط ترك لسانلرندن النديغى بيان اولنمقده و شو معلومات كاتب چلبى مرحومه عطف ايدلمكده ايسه ده بونده دخى بر خطا اولميدر . دولت عليه‌ده ابتدا دونتما تجهيزاتى ايتاليانلردن فلانلردن دكل ترك قورسانلرندن النديغى محققات تاريخيه‌دن اولوب اصطلاحات اجنبيه ايسه بزدن اول مذكور ترك قورسانلرى طرفندن اخذ وقبول اولنمش و سبب اخذى دخى ايشته ازمير ليمانى كبى بر چوق ليمانلرك ونديك و جنوزليلر الندە بولنه‌رق بونلرك بوش بوش كميجيلكى تركلره دخى تعميم ايلدكلرى صره‌ده اصطلاحات بحريه‌يى ده انلره اعطا ايلملرندن نشأت ايلمشدر .

درنتیدن عبارت بولنمغله اکر تعرض ایچون بر وسیله آرا نمیور ایسه بونمایشك هیچ بر اهمیتی اولەمیەجغی وهر حالدە اهمیتجه استانبول فتحنك تقدم وتفوق ایدەجکی امرا طرفندن دخی رأی ایدلدی . بناءً علیه ذاتاً بر نوع آبلوقه التنده بولنان استانبول اطرافندەکی عساکر عثمانیه تکثیره باشلانەرق ذات شاهانه دخی محاصرەیی شدتلندیرمکه عزیمت بیوردیلر .

اوزمانلر بر محله سفر واقع اولسه اردوی همایونك مرور ایدەجکی محلاره ذخایر لازمەیی جمع وادخار ایچون اولدن هر طرفه فرمانلر یازلمق اصول حربیەدن اولوب بو فرمانلر ایسه ممالك شاهانه قاضیلرینه خطاباً تصدیر اولنور ایدی که بونلر خلقك احوالنی امرای عسکریەدن ایی بیلدکلرندن خدمت عسکریەنك بو جهتنی جملەدن اعلا ایفا ایلیه بیلورلر ایدی . اوزمانلر ممالك شاهانەنك مدو رین ملکیەسی دخی کافه هیئت عسکریەیه داخل اولدقلرندن هر معیتلری عسکریله اردوی همایونه التحاق ایدنجه مهمات سفریه تدارك واحضارینی ایچون قضیلردن دها نفوذلی آدم قلمیەجغی دە آشکاردر . استانبول اوزرینه کیدلدیکی زمان هر طرفدن اورایه ذخیره ومهمات یتیشدیرلمسی ایچون قضاة کرامه یازلمش اولان فرمان همایونده عزم شاهانه استانبولی قطعیا فتح اتمك اولدیغی دخی تصریح ایدلدیکندن فرمان مذکورك بر صورتی حاشیەلرمز میانه ادخال اولندی .

بو عزیمت همایون ایچره طوری دخون ایدرك اوروپا حکمدارلرینه والنر میانه بالخاصه مجار قرالنه نامەلر ارسالیله استانبولی یدسلطانی بایزیددن قورتارمغه کافی قدرت وقوت کندیسنده بولندیغندن

زیرا اصطلاحات اجنبیه الك اول دولت علیه‌نك تجهیز دونمالریلە رسمی بر صورتله لسانمزه کیرسه ایدی یالکز بکلك سفینه‌لرمزه وترسانه لرمزه مخصوص قالمسی لازم کلور ایدی . حالبوکه ترك کمیجیلرینك کافه‌سی و تعبیراتی قوللانمقده اولدقلرندن شو حالده دخی اصطلاحات مذکوره‌نك اوله ترکلره و بعده ترکلردن دولتك رسمی بحریه‌سنه انتقال ایتمش اولدیغی ذهنه غایت ملایم کلور .

الحاصل بایزید اولك اطه‌لر اوزرینه سوق ایلدیکی کمیلر ایشته بو صورتله بحریه‌نك زوره ... ایدرك ... کوزدن فرج ومرج ایلدکدن و برچوق اسرا وغنایم الدقدن صکره بر روایته کوره بوغازه قدر دخی صالدیره‌رق تخریبات ... بر روایت دیکره کوره ینه طوغریجه اناطولیده‌کی لیمانلرینه عودت ایتمشلردر .

شو فقره سلیمان پاشانك روم ایلی‌یه مرورندن صکره وقایع حربیه‌مزجه بردنبره بالطه اوغلنك استانبوله سوق ایلدیکی دونمایه قدر آتلانیره‌مکی منع ایلیه‌جك قدر اتدندر . بز مبادیٔ اسفار بحریه‌مزی یالکز شو وقعه‌یه

اكر استانبول امدادنه يتيشلميه‌جك اولور ايسه بو نجه عصرلق شرق كرسيسى [illegible] والته [illegible] ايدلور [illegible] له‌جق مصارف سفريه‌نك كافه‌سى كنـدى طرفندن تسويه قلنه‌جغنى افهام ايلدى .

روم مورخلرينك روايتـلرينه كوره بو محـاصره‌ده سلطـان بايزيد حضرتلرى [illegible] طوب استعمـ[illegible] ايتمش اولـديغى كبى كرك قلعـه تخريبنده وكرك ايچنده‌كى دشمنـك ضربنـده منـافعى مجرب اولان بعض [illegible] مامقده ايمش . حتى يدى قـله ايله ادرنه [illegible] شهرى درونـنده‌كى اهالئ نصـارا دخى بالآخره غارت عثمـانيانه دوچار اولمـادق [illegible] ايدرك عثمانليلرك هجوملرينى دفعه [illegible] اوله‌بيلمشلر .

اكر شمـال طرفندن مجارلر استانبول [illegible] ايدى . انجق مجار قرالى سيژموند كرك [illegible] بايزيدك مجار ايلچيلرينه ويرمش اولديغى غريب برجواب اوزرينه فرانسـه‌قرالى التنجى شـارله وارنجـه‌يه قـدر برچوق اوروپا حكمدارلرينك معاونتلرينه بالمرا- جعه طونه‌نهرينى كچوب نيكبولى اوزرينه صالديرمش اولمسيله بوتجاوز اويله عادى واهميتسز نمايشـلردن اولميوب قوصـوه [illegible]

قدر بو بنده‌ذكر ايدرك‌وقوعات بحريه‌مزك [illegible] حكايه ايليه‌جكز . مع هذا اوجه دخى اخطار [illegible] اولـديغمز وجهله تركلك نامنه وقوعه كلان ترقيات بحريه‌دن دولت عليهٔ عثمانيه‌نك رسمى اولان بحريه‌سنك ترقيسى بشقه‌وتركلرك قورسـانلك صورتنده‌كى ترقيسى ينه بشقه [illegible] طوتلمسى لزومنى تكرار عرض ايلرز . تركلر- ده‌قورسـانلك اوقدر ايلروله‌مشدركه ايلروده محالى مخصوصه‌سى كلديكى زمان حكايه اوله.

[illegible] عظيم دونمالر ايله آق دكز اوزرنده جولانلر ايتمشلر كشورلر فتح ايلمشلردر . بونلر كنديلر- ينى دريا پادشاهى عد ايدرلر ايدى كه حركات وسكنات واقعه‌لرنده تابعض شهرلر وحكو- [illegible] قدر خصوصاتده مستقل اولدقلرى ايچون كنديلرينى دريا بادشاهى عد ايتمرى [illegible] چوق [illegible]

ذات شاهانه استانبول محاصره‌سی ایچون بنه برمقدار عسکر براقوب اولانجه قوتیله سیرشموندی قارشولامغه کیتمشدر .

مجارستان ایلچیلرینی سلطان بایزیدك حضورینه بالقبول بونلرك صوردقلری سؤاله ویردکاری جواب حقیقة پك لطیف اولمغله کیفیتك شوراجغه نقلنی آرزو ایلدك . بو ایلچیلرك حضور همایونه ورودینی هامر ١٣٩٤ سنه‌سی وقوعاتندن اوله‌رق اوزره قید ایدرکه سلانیکدن صکره ذات شاهانه‌نك ثمالیونی تأدیب ایچون حاضرلندیغی زمان دیمکدر . ذات شاهانه بو ایلچیلری وقتیله اعدای تمثیلیدن و بالخاصه بلغارلردن آلمش اولدیغی سلاحرله مزین برصالونده حضورینه قبول ایتمش . ایلچیلر مجارستان قرالنك ملکی جوارنده و باخصوص افلاق کبی قرال سیرشموندك حمایه‌سی آلتنده بولنان یرلره عثمانلی پادشاهنك نه حق ایله تعرض ایلدیکنی صورمرلریله ذات شاهانه دخی لفظاً حرف واحد تکلم ایتمکسزین یالکز مبارك پارمقلریله صالونی تزیین ایلیان اسلحه‌یی اشارت بیورمشلر . بو اشارتك الا فصیح و بلیغ برجواب اوله‌جغنده شبهه ایدیلوزمی دنیاده نه‌دن اولادی حرکت بو سیاست واقعه‌سنده دائما حق دوشونه‌جك اولسه ایدی بوقدر کونه کون سلاحر ایجادینه حاجتمی کوریلور ایدی ؟ اك بیوك صلاحیت سلاحده اولنجه اویله برطور محقرانه ایله حقوق وحدود صوروقدن ایسه سلاحه مراجعت اولا اوله‌جغنی قرال سیرشموند ایلچیلرندن الدیغی خبر اوزرینه حکم ایدوب تدارکاته باشلادی . بو دفعه نصرانیت عالمی ایله دولت علیهٔ عثمانیه آراسنده اسبابی تهیه ایدیلان اشبو محاربه‌نك جسیمه‌سی جهته توصیف [illegible]

بادشاهی اولملری عثمانلیلر میانده دخی اعتقاد ایدیلمکده ایدی [illegible] بو [illegible] قوزه [illegible] [illegible] اولدقلری شهرت [illegible] اولنمیدر .

— ٥ —

❊ اناطولی وروم ایلی ❊

حصارلرینك

« اهمیت موقعیه و تاریخیه‌لری »

متن تاریخمزده کوستردیکی اوزره اناطولی حصارینی یلدیرم بایزید خان حضرتلری بیورمشلردر . روم ایلی حصارینی دخی فاتح سلطان محمد ثانی حضرتلری بنا بیوردقلرندن مسئله‌نك بوجهتی اکر بایزید اول مبحثنه تعلق ایتمز ایسه‌ده اشبو حاشیه‌لرمزده بحثك یالکز عائد اولدقلری پادشاه زماننه منحصر قالمسی ضروریات قطعیه‌دن اولمیوب بوسفور بوغازینك بوقسمی حقنده‌کی اهمیت موقعیه و تاریخیه‌لی [illegible] اشبو حاشیه‌مزك تکمیلیتی ایچون ایکی حصار حقنده بردن شوراجقده معلومات ویرمکه

سندن‌دها مهمدر . زيرا محاربهٔ مذكوره‌يه فرانسه‌ديه و زنجديه قدر اوروپا دولتلری آچيقدن آچيغه اشتراك ايتمش اولدقلری كبی محاربه‌نك صورت وقوعنی مجار وخروات وآوستريا والمان وايتاليان وفرانسز مورخلری اطرافيله يازدقلرندن بوقره‌نك تجديده‌كی وضوح دخی قوصوه محاربه‌سندن زياده‌در .

مجار قرالی سيژسموند يالكز كندی ممالكندن يكرمی بيك عسكر طوپلايه‌رق بوندن ماعدا افلاق قوهٔ عسكريه‌سنی دخی اردوسنه ضم ايله مقدارينی تزييد ايتمش ايدی . واقعا افلاق پرنسی ميرچه صولت عثمانيه‌يه مقاومتدن عاجز قاله‌رق خرجكذارلغی قبول ايتمش ايديسه‌ده عن اصل مجارستان محميسی اوله‌رق بودفعه بتون عالم نصرانيتك برندن اوينادیغی صره‌ده متبوعی حقنده‌كی وظيفهٔ تابعيتی ايفا ايتمه‌جك اولور ايسه اوروپايه قارشو نصرانيته خيانتله اتهام اولنه‌جغی دركار ايدی .

فرانسز قرالی آلتنجی شارل مجارستان قرالی سيژسموند‌ه اولا قونت دونه‌ور قوماندا‌سيله آلتيوز شواليه كوندرمش ايدی‌كه اوزمانلر شواليه‌لرك ... كويه‌ده‌ناميله‌زو بوعندن بعض بنده‌كانی دخی بولندقلرندن آلتيوز شواليه خيلیجه قوت ديمك اولور ايسه‌ده اندن صكره بيك نفر شواليه واولمقدار دوله‌ديلان بنده‌كان خاصه‌و آلتی بيك نفر آيلقجی عسكر ارسال ايدرك قونت دونه‌ور عمومنك اوزرينه قوماندان تعيين اولنمش ايدی . اشبو قونت دونه‌ور دوق دوبورغونينك شجاعت وشهامتله شهرت شعار اوغليدر . قرال آلتنجی شارلك عمی‌زاده‌سيدر . كنديسی هنوز يكرمی ايكی ياشنده بركنج اولديغی حالده شجاعت

زوده كورلدی .

اناطولی حصارينك اسمنی سلطان بايزيد حضرتلری « كوزلجه حصار » اولمق اوزره تسميه بيورمش اولدقلری كبی روم ايلی حصارينك اسمنی دخی فاتح سلطان محمد حضرتلری « بوغاز كسن » تسميه بيورمشلردركه بو ايكی اسمك ايكيسی دخی حقيقهٔ مسمالرينه مطابق ولايقدر . زيرا اناطولی حصاری كوكصو وكوچك صو كبی مواقع لطيفه‌يه قارشو حقيقهٔ بررسم لوحه‌سی اتخاذينه صالح مو . قعده بنا ايدلديكندن كرك حقدن برا كوزلجه حصار » اولديغی كبی يالكز اشبو كوزلجه حصاريله بوسفور بوغازينی بالكليه كميلرك مرور وعبور ايده‌جك سفائن اوزرنده بحق اجرای حكم ممكن اوله‌مديغندن و بومقصد روم ايلی حصارينك بناسندن صكره تتميم و تكميل ايتمش اولديغندن روم ايلی حصاری دخی جداً وحقيقهٔ بر « بوغاز كسن » اولمق حكمنی ائشدر .

مورخ هامر افندی غريب بلابيان عنعنه‌دار . تين اناطولی حصارينی كوزلريله كورمش اولديغی حالده دخی بر بيوك خطايه دوچار

ومهابتیله فرانسه‌ده نامدار برسردار اولوب اشبو فرانسز اردوسنده قونت دو لامانش وایکنجی ژان دو بورغونیی وهازی دو بار وفلیب دو بار وفلیب دارتوا و قونت دوکبی نامی سردارلر دخی انلك قوماندا سنه تابع ایدیلر • قونت نه‌ور مؤخراً فرانسه‌یه قرال دخی اولمشدر •

ایشته الك مهملرینك نامری تواریخده بوصورتده مقید اولوب آره‌لرنده ینه بونلر قدر کبار و نامدار برچوق سردارلر دخی بولنان فرانسز اردوسنك مجموع مقداری حقنده تاریخلرك بعض مرتبه مخالفتی وار ایسه‌ده بو مقدارك اون بیکدن اون ایکی بیکه قدر اولدیغی اغلبیت روایات ایله محققدر •

فرانسزلردن ماعدا آلمانیا دخی مجار قرالنه برقوهٔ کافیه ایله امداد ایلمشدر • اولا هو هنزولرن قونتی فره دریق الك ممتاز عسکریله حاضرلندیغی کبی توتونیق شیوالیه‌لرینك دخی رئیسی اونق حسابیله ذکر اولنان شیوالیه‌لر دخی طوپلانوب کلمشلر وسن ژان شیوالیه‌لری نامیله ردوسده اقامت ایلیان جنکاورلر فلیبرت دو نایلاق نام بیوك متریلرینك یعنی رئسلرینك قوماندا سیله دکزدن المانیایه کلوب توتونیق شیوالیه‌لریله برلشمشلر ایدی • هله باویرا سواریسی قونت دو مومپلغارد نام الکتورلری قوماندا سیله اشبو المان فرقه‌سنه التحاق ایتمشدرکه کرك جسارتجه و کرك مقدارجه بونلر سائر فرقه‌لره غالب ایدیلر • اوستریانك ستیریا ایالتی سواریلری دخی سیللی قونتی ایکنجی هرمان قوماندا سیله کلوب المان فرقه‌سنه التصاق ایلمشدر • مورخ هامر بو صورتله اجتماع ایلیان مجموع مقدارك التمش بیکه واردیغنی یازیور ایسه‌ده خواجه سعدالدینك مقدار

اولور ایسه شایان استغراب دکلیدر ؟ « کوزلجه حصار » لفظنی فرانسزجه‌یه دخی ترجمه ایلدکدن صکره « بوکونکی کونده سلطانك سرایلری و بغچه‌لری حصارمذکورك خرابه‌لرینی ستر ایلمکده‌در » دیبورکه هیچ ده اویله اولمدیغی صباح اقشام واپورلر ایله بازارقایقلری ایله عادی پیاده‌لر ایله اورادن مرور ایلیان بیکلرجه اهالی کورمکده‌در •

اناطولی حصارینك اهمیت موقعیه‌سی اولا یانی باشندن آقان کوکصو دره‌سندن وثانیا مذکور دره‌نك دکزجه او قسمی طوغری بوغاز ایچی ساحلی یعنی بکقوز لدیردرق حصار دیبنده بیوك بر صیغلق و قوملق پیدا ایلمسندن نشأت ایلر •

او زمانلر اناطولی حصارندن یوقاری‌یه طوغری بوغاز ایچی ساحلی یعنی بکقوز آق بابا دره‌سکی وشیله‌یه طوغری محتار دفعاتله عثمانلیلر طرفندن دوچار جولان اوله‌رق ممالك مضبوطه حکمنی المش بولندیغندن روملر کوزلجه حصار اوزرینه هجوم ایتمك لازم کلور ایسه اسکدار طرفندن بو هجومی اتمکه مجبور ایدیلر • بو حالده قندیلیدن حصار اوزرینه یوریمك ایچون ایکی دره

دشمن یوز اوتوز بیك اولدیغی مولانا ادریس تاریخندن اخذ ایله یازمسی دها طو-غری اولدیغنه شبهه یوقدر . چونکه بر کره مقدار نصارایی دائما آز یازمق هامرك معایب محققه سندندر . ثانیا ایکیوز بیك عسکرله قوصوه ده مغلوب اولان نصارانك یالکز التمش بیك عسکرله عثمانلی اوزرینه یورومکه جسارت الهمیه جقلری محقق اولمغله ایشته بو دخی هامری تکذیب ایده جك براهیندندر . ثالثاً عثمانلی اردو-سنك مقداری نه قدر اولدیغی تواریخ عثمانیده معین اولمیوب بومحاربه ده بالذات بولنمش اولان مورخ شیلده برغ طرفندن عثمانلی اردوسنك ایکیوز بیك اولدیغی روایت ایدلمسنی هامر بیله برضعف مبا-لغه یه حمل ایدلدیکندن اردوی همایونك یوز بیك رادهسنده اولدیغی روایت ایلیور که قوصوه دکی اردوی همایونك مقدارینه نسبتله نیکبولی اردوسنك یوز بیك اولمسی احتمالی ویریلدیکمز یمده فرض اولنسه اولمسی لازم کلسه التمش بیك نصرانك یوز بیك عثمانلی اوزرینه یورومسی اصلا تصور اولنه میه جغندن دشمن اردوسی مقدارینی بزده تاریخلرك قیدی وجهیله یوز اوتوز بیك و بزم اردومزك مقدارینی دشمنك قیدی وجهله یوز بیك عد ایتمك تألیف بین ایچون الك موافق برچاره اولدیغی دوشو-نلمشدر .

هامر اشبو قوتلرك کافه سی ۱۳۹٦ سنهٔ میلادیه سنده پاسقالید اثناسنده ویانه ده بولنه رق برمجلس مشورت عقد اولندیغی یازیور ایسه ده مونیخلی شیلده برغ بالذات بو محاربه ده بولندرق حتی عثمانلیلر الده اسیردخی دوشدیکندن تاریخ اسارتنی ۱۳۹٥ دیه قید ایلیورکه تمام ۷۹۸ سنهٔ هجریه سنه موافق دوشدرك بو دخی عثمانلی

چکمك لازم کلورکه بو درهلر بر دیوار دن زیاده دشمنك مرورینی تصعیب ایلر .

بحراً قایقلر ایله حصار اوزرینه یورومك لازم کلنجه بوغازك الك طار موقعی اولان بو یرده آقنتی زیاده جه اولوب استقامتجریانی ایسه قندیللی یه متوجه اولدیغندن اسکی زمانك یلکنلی و باخصوص کورکلی قایقلری اناطولی حصاری اوزرینه هجوم ایده جك اولورلر ایسه دره اغزنده کی قوملق اوزرینه آقنتیلر ایله آتلق تهلکه سندن و قندیللی طرفندن طوغریدن طوغری یه کله جك او-ردولر ایسه بو بر صدمه و طوپراق الی سندن امین اوله مزلر . شمدیکی حالده بیله واپورلر اناطولی حصارندن قندیللی یه کیدر ایکن بر بوللفوس چوبرنك شو قوملغنی تبعید ایدرلر .

بوندن ماعدا اناطولی حصاری برده دیك تپه لره یاصلانمش اولدیغندن براً و بحراً کندیسنی دشمندن حسن محافظه و مدافعه یه تماميله الویرشلی اولوب بوغازك الك طار موقعنده بولنمق حسبیله اوکندن مرور ایده جك کمیلر اوزرینه هر درلو فنالق اجراسنه

تارخنى [illegible] موافق [illegible] .

اعــداى متفقه‌نك اول باول ترتيباتى

[illegible] يانه‌دن يمش قطعــه بيوك سفينه‌لره دقيق

[illegible] و بولاف يوكلته‌رك طــونه‌دن

[illegible] ـاغى‌يه طوغرى ايندرمك قضيــه‌سى

[illegible] . [illegible] مجــار اردوسى صر -

[illegible] يچــه‌رك مورخ آنژلك روايتنه

[illegible]

[illegible] يكديكرى اردنجه اون عثمــانلى اردو -

سى بچسه مملكتى اوقــدر خراب ايده‌مزلر

ايمش . [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دخى [illegible]

[illegible] زالى [illegible] طوپ

اند زاق صنعتى خيلى ترقى ايدرك كوزجه

[illegible]

قدر مرمردن دانه آتان اوزمانكى طو -

[illegible]

[illegible]

[illegible] روم ايلى [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ـشدر .

[illegible]

كلدكلرنده محافظين جزئيه‌سى تسليم سلاح

[illegible]

[illegible]

بيچــاره محــا فظلرى كامــلاً قلنجــدن

بچورمشلردر .

[illegible]

اوزر ينــده يوريديكى اثنــاده فرانسزلرله

آلمــانلر ترانسيلوانيــا وافلاق طريقيــله

كــذلك نيكبــولى اوزر ينــده يوريورلر

[illegible]

الك مهم مركز عسكريسى نيكبولى اولوب

بلغــار قرالى سيسمــانك ملجائى اولمقــدن

زياده دشمنى بالقــان يچيــدلرينده تقربدن

منع ايچــون اورادن قارشوله‌مق ايجــاب

[illegible] ده‌جكندن طولايى دخى اهميت عسكريه -

ى وار ايدى .

طوغان نام قهرمان بو موقــع مهمــده

بوغازكسن يعنى روم ايلى حصارى سلطان

[illegible]

[illegible]

بوشكل بداهة كوريلور . موقع مذكور

[illegible]

[illegible]

بالطه ليمانى قويلرينه نظراً ايلرويه طوغرى بر

برون صورتنده چيقمش اولمسى [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

قوماندان اولوب نیکبولی اوزرینه دو-
کیلان دشمنه مقاومته کافی عسکری یوق
ایدیسەدە سلطان بایزید حضرتلرینك
البته امداده یتشمکدن تأخر ایتمیه‌جکنی
بیلدیکی جهتله پادشاهك ورودینه قدر
نه اولور ایسه اولسون مقاومتی کوزه
الدیرمش ایدی ۰

اوزمانلر اوروپا شوالیه‌لرینك نه‌قدر
مغرور اولدقلرینی ازمنهٔ متوسطه حقنده-
کی مقالهٔ تنقیدیه‌مز ایله قارئلرمز اکلامش
اوله‌جقلرندن سنیورلرك بری بریله تعظیم
وتکبر رقابتنده اولدقلرینی و بیوکلرکو-
چکلره حرمت ایتدکاری کبی کوچکلرك
دخی بیوکلره اطاعت وانقیاد ایتدکارینی
اوزون اوزادی‌یه اکلاتمغه حاجت
یوقدر « صورت مخصوصه‌ده قیده
شایان برشی وار ایسه اودخی فرانسز-
لرك کرك اصالتده کرك جنکاورلکده

مجارلره وحتی آلمانلره بیله رجحان ادعا-
سنده بولنه‌رق حقلرنده دائما معاملات
تحقیریه کوسترملری قضیه‌سیدر ۰ مورخ
شیلده‌برغك دیدیکی وجهله اکر مجارلر
نصل بر زورلی دشمن قارشوسنده بولند-
قلرینی بیلمش اولسه‌لر ایدی عثمانلیلردن
اول فرانسزلری دشمن طانیه‌رق متفقین
اراسنده برمحاربه وقوعه کله‌جکنه
شبهه یوق ایدی ۰ انجق اون اون ایکی
بیك فرانسز پك‌ده لطیفه‌یه کله‌میه‌جکی
کبی متفقین اردوسنك بوغاز بوغازه کلمسی
عثمانلیلره بالکلیه میدان فرصت آچه‌جغی
ایچون مجارلر وآلمانلر صبر ایلمشلردر ۰

ایشك اك طاتلیسی و یانه‌دن کلان
ارزاق کمیلر یله بیکلرجه روسپیلرك دخی
متفقین اردوسنه کیرمش بولنملری قضیه-
سیدر ۰ اردوکاهده شراب بول وفاحشه‌لر
مبذول اولوب فرانسزلرك کبر وغرور ینه

ایتمك خصوصنده آنك تأثیراتنی دخی مکملاً
اتمام ایلیه‌جکی دوشونیلور ایسه بوحصارك
اهمیتی دخی دیکریله متناسب دنیله‌جك درجه-
ده آرتار ۰

ایکی حصارك اهمیتلرینی شو درجه‌ده
کوردکدن صوکره وقتیله استانبول روم
بطریقلرندن ارکه‌ئولوزی وتاریخ قلرنده‌مه-
رت تامه صاحبی برذاتك قونستانتینادا سر-
لوحه‌سیله رومجه اوله‌رق قلمه المش بولندیغی
برکتابك فرانسزجه‌یه بالترجمه بوندن قرق سنه
اول ینه استانبولده باصلمش بولنان نسخه‌سنه

مراجعت ایلیورز ۰ اشبو مراجعتمزدن اکلا-
شلدیغنه کوره اناطولی حصارینه « بوغاز
کسن » دینلمسی یالکز فاتح طرفندن وقوعبو-
لمش برتسمیه دخی دکل ایمش ۰ بوموقعك بوغا-
زی قطع ایدرجه‌سنه ایلرویه طوغری فرلا-
یوب چیقمسی مناسبتیله اسکی رومل زمانده
دخی روم ایلی حصارینك بولندیغی برونه
« له‌موقو پیون » نامنی ویرزلر ایمش که حرفیا
« بوغاز کسن » دیمکدر ۰

روم شرقی دولتی دوچار ضعف اولدیغی
کبی متفقرینك دخی عاجز بولندقری برزمانده

نسبتله عثمانلیلرك اسامیسی بیله اوقونمدیغندن برقوجه اردو ایله یالکز طوغان بك الندن نیکبولی قلعه‌سنی آله‌مدقلری حالده پادشاه آل عثمن کاسه‌نه یاپه‌جقلرینی دوشونوب ده اکا کوره طورانه‌جقلرینه بالعکس نیکبولی صحراسنده عیش ونوشه ومشتهیات نفسانیه‌یه قویولمشلر کتمشلر ایدی . مجار قرالی سیژسموند بایزیدخانك نزده ایسه یلدیرم کبی کلوب چاته‌جغنی اخطار ایلدکجه فرانسزلر ترك ایمپراطورینك اناطولیدن روم ایلی‌یه چکمسی بیله قابل اوله‌میه‌جغنی حکم ایلیه‌رك قرالی استهزا ایدرلر ایدی .

ایشته احوال اعدا بوندن عبارت ایکن پادشاه حضرتلری حرکت واقعه‌سنی دشمنه سزدیرمکسزین نیکبولی اوزرینه وارمش والتی ساعت مسافه‌یه قدر تقرب ایدوب احوال دشمندن خبردار اولمق ایچون اورنوس بکی برمقدار عسکرله صالدیرمش ایسه‌ده اورنوس بك نیکبولی اطرافنده کرچکدن دریاخروش براردو کورنجه تقرب ایدوب ده کشف اجراسی شویله طورسون کندی تقربنی بیله سزدیرمك کار عاقل اولمیه‌جغنی حکم ایله دونوب کیفیتی پادشاهه عرض ایلمشدر .

سلطان بایزید حضرتلری نیکبولیده طوغان بکك حالی نه اولدیغنی اوکرنمکی جمله‌دن زیاده مراق ایدرك اویله برکثرتلی دشمن ایچندن کچوب قلعه‌یه یاقلاشمق و آله‌جغی خبری کتورمك کیمسه‌نك کاری اوله‌میه‌جغنی حکم ایدنجه بوتهلکه‌لی ایشی بالذات کوزینه کسدیرمزمی ؟ بوجرأتنی ارکان دولتنه سویلسه هیچ بریسنك رضا کوسترمیه‌جکی ومطلقا منع اولنه‌جغی درکار بولندیغندن یلدیرمدن کوزی ییلمیان اول صاعقهٔ جهانسوز قراکلق برکیجه‌ده

فاتحك استانبول اوزرینه تسلطنی بعض تاریخلر حیله‌لره خدعه‌لره حمل ایتمکده ایسه‌لرده کتابلنان خدعه مسئله‌سندن مرادی غالبا روملردن براوکوزدریسی قدر یر ایسته‌مش اولدیغی حالده او کوزدریسنی اینجه اینجه کسه‌رك احاطه ایده‌بیلدیکی قدر یره روم ایلی حصارینی یاپمش اولدیغنه دائر بعض افواهده جریان ایدن روایت اولملیدر . انجق بوروایتك اصلی اوله‌میه‌جغی بدیهیات اموردندر . فاتح کبی بر پادشاه موفق ضرب دستی ایله یاپه‌بیله‌جکی ایشلر ایچون حیله‌یه خدعه‌یه‌می مجبور اولور ؟

ینه پطریقك ویردیکی معلوماته کوره روم ایلی حصارینك دکز جهتنده بولنان

سرعت و جرأتنده كيمسه‌سي كبي يلديرم
بلا قلعه‌يه ... اولان بر آته نوب كيجه‌نك
ظلمتندن بالاستفاده نكبولي‌يه طوغري آت
صالديردي و كيمسه‌يه كورنمكسزين وياخود
كوراسه بيله كيمسه‌نك نظر اشتباهني جلب
ايتمكسزين تانيكبولي قلعه‌سي قارشوسنه
قدر واردي . قوجه شهسوار شماتت
زعمنه ... بر صداي مهيب ايله
« بر طوغان! طوغان! » ديه ايكي
دفعه حايقيردقده قلعه ايچنده بولنان طوغان
بك ولي نعمت شوكتشعارينك بو صورتده
... صداسندن تشخيص ايدوب قالدي .
مع هذا ايشتديكي شي قولاق چينلامسي
وهمندن اولميوب حضرت پادشاهك قلعه
خارجنده نداسني تكرار ايدوب طورمقده
اولديغندن ... قلعه ... اوزرينه
سكرتدرك آداب عبوديته موافق دوشه‌
جك صورتده او دخي مقابلهٔ ندايه باشلادي .

طوغان بك قلعه بدني اوزرنده
و حضرت پادشاه دخي ... بدني حذا
سنده بولندقلري حالده قونوشمغه باشلاديلر .
بر ايكي هفته‌دنبري دشمن كرك طونه نهرندن
و كرك قره‌دن نيكبولي‌يي حصر و تضييق
ايتمكده ايسه‌ده پادشاهك امداده يتيشه‌
جكني قوياً مأمول ايدن غازيان عثمانيانك
مقاومتده ثباتدن يوز چويرمدكلري كبي
قلعه‌نك دخي هر طرفي محكم اولديغي
و درجهٔ كفايه‌ده ذخيره‌لري ده بولنديغي
طوغان بكدن خبر آلديغي پادشاه حضرتلري
غايت ممنون اوله‌رق غازيان عثمانيانه ...
... ارد وكاهنه قدر
عودت ايلدي . مكر حضرت پادشاهك
طوغان بك ايله مشافهه‌سني دشمنك ايچنده
قره‌غوللري ... بر ... قلعه
محصورلر يله مخابره ايلديكني قرالره قدر
اخبار ايلمشلر و تعيين اولنان آدملر اوسوا .

و حصار مذكور بر شكل مثلث تشكيل ايلد .
يكي حالده او مثلثك قاعده‌سنده اولان بر
... بر ... انشا ...
بو ذات يونانيلري حمايه ايتمكله متهم اولديغي
... ايتمش .
ايمش . قره جهتنده بولنان ايكي بيوك قله‌دن
بر ... حصارنجه
باشلبنا ايتديرمشلر .

بوغازك الك طار يري اولان بو موقعك
...
بطريق افندي بر صورت لايقده تصوير

... و لاعجم ... قوماندانسنده
بولنان عظيم فرس قديم اوردوسي آسيادن
افريقا طرفنه مرور ايلديكي صره‌ده ايشته
بو ... يرندن مرور ...
ابو التاريخ هره‌دوتك اشعارينه كوره او زمان
ميساملي مشهور مهندس ماندروقلس دخي
دارانك معيتنده بولنوب پادشاه مرقومك
امريله بوغازك بو محلنده بر محكم كوپري انشا
...
...
...

ری یی اله چکیرمك ایچون چوق اره مشلر سه ده کیجه قرا کلغندن بالاستفاده آتش کبی برآت ایله عودت ایدن پادشاه حضرتلرینی [illegible] اوب اله چکیره مهمشلر .

هامرك حکایه‌سندن اکلاشلدیغنه [illegible]

[illegible]

لرینه شاشه‌جقلری برده بالعکس [illegible]

[illegible]

برشی اولدیغنه قناعت ایتمك درجه‌لرینه قدر غفلت کوسترمشلردر . ایرتسی کون ذات شاهانه اردوی [illegible]

[illegible]

ایدرك [illegible] ایرو قره‌غوللری [illegible]

دخی بوخبره کسه اینانمق ایستمز ایمش . حتی مارشال بوسیقولت بویله حوادث کاذبه نشریله هرکیم اردو خلقنك راحتنی

بو [illegible]

قلرینی کسه‌جکنی بیله اعلان ایلدیکی سن دنینك بومحاربه‌یه مخصوص اولان سفرنامه سنك طقوزنجی صحیفه‌سنده مندرجدر .

[illegible]

اولندیغنه کوره شوالیه‌لر عثمانلیلری اوقدر غرور و تکبر ایله تلقی ایدرلر ایمش که عثمانلیلر دکل آ [illegible] کندی اوزرلرینه [illegible]

قلرینك اوزرنده قبه آسمانی ضبط ایدرك کندیلری التنده سالم وغالب قاله‌جقلرینی مفتخرانه سویلرلر ایمش . بونی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

جکنی سویلمش اولسه ایدی البته دها زیاده حق قازنمش ایدی [illegible]

ماندروقلس اشبو کوپری‌یی انشا ایتدیرن ذاتك نامنی ابقا ایچون وطنی اولان سیسام جزیره‌سنده [illegible] کوردن صورت مروری تصویر ایدر برلوحه یاپمش وسیسام جزیره‌سنده‌کی مشهور ژونون عبادتخانه‌سنه تعلیق ایلمش . بولوحه‌نك التنه دخی [illegible] عبارت برشعر حك ایتدیرمش که ترجمه‌سی شودر .

[illegible]

[illegible]

ایلدی که بونك رسمنی ژونون معبودنه‌یه عرض وتقدیم ایلدی . دارانك امریله بو عملیاتی اجرا ایدرك ماندروقلس سیساملیلره برمدار افتخار استحصال ایتمش اولدی و کندیسی ده برتاج موفقیت قازاندی »

ماندروقلسك انشا ایتمش اولدیغی بو کوپرینك [illegible]

[illegible]

حلندن روم ایلی ساحلنه قدر اوزانمق ممکنادن کورلدیکی کبی بوغازك برمحلنه ایاقلر انشاسیله متعدد کمرلردن عبارت برکوپری

دخی [illegible]

مقابل بالذات كلنـدى نيكبولى قلعەسـندن
خبر المغه كيدەجك قدر غيرتلى وتدبيرلى
اولان بايزيد حضرتلرى غلبەسنه بودرجه
لرده اعتماد ايدەبيلور ايديسەدە بالفرض
رومايه كيتمش اولسه سن پيەر كليساسنك
محرابندە آتنه صمان يديرەجكنى اصلا تخطر
ايتمز ايدى • زيرا بويله معـابد لطيفـەيى
تحقير ايتمـك ايلروده كوريلەجكى اوزره
تيمورلنك كبى بار بارلره ياقيشق الور بر حركت
وحشيانه اولوب بايزيد غازى ايسه رومايه
كيتمش اولسه سن پيەر كليساسنى اعلا بر
جامع شريفـه تحويل ايدرك درونـنـده
بنه جذب حقه عبـادت ايتديرلمسنى ترجيح
ايلر و ياخود بومعبدى ينه نصـارايه بخش
ايدرك كليسا اولمق اوزره محافظه ايتديرر
ايدى • بو ايكى صـورتك ايكيسى دخى
عثمانليلق عالمندە برچوق امثال ايله مستدل
اولوب عثمانليلرك معابدى حيوان آخورينه

تحويل ايتمكلرينه دائر تواريخـده هيچ
بر قيـد يوقـدر • وارده بز كوردمامش
ايسەك اعدا طرفندن كوسترلسون •

الحاصل سلطـان بايزيد حضرتلرى
دشمن اردوسـنه كركى كبى تقرب ايدرك
حـتى ايرو قرەغـولەرينى مجبـور فرار
ايلـديكى زمان اعـداى متفقه عثمـانليلرك
تقربنه ارتق اينـانمشلر ايسـەده اوزمان
دخى عثمـانلى پيشـدارلرى يعـنى عزبر
نيكبولى اووەسنه آقنه باشلامشلر • نصارا
قهرمانلرى بونى كورنجـه فى الواقع اقداح
بادەيى درحال اللرندن براقـەرق اوزمانه
قدر كوسترمش اولدقرى غروره متناسب
برطور قهرمدانه ايله سلاح باشنه مسارعت
ايلمشلر • فرانسز سـوارى يى مجار بەلك
الك شـانلى موقعى دينـلك اولەجق اولان
الككوچ موقعك كنديلرينه تعيين اولنمسنى
ايستيوب مجـار قرالى سـيژسموند ايسـه

بعض آثارىدە قانق وكورلك لازمكلور •
بوحالدەكوپرينك دوبەلر اوزرينه يپلمش و
لسى واردخاطراولوركه بوصورتله اورايه
كوپرى انشاسى البتە كاركير كوپرى ياپمق
كبى محالاتدن اولمدقدن بشقه سفر بر حالنده
بولنـان بر اردويى درحال سمت مقصودينه
ايرشديرمك ايچون اهون واسهل طريق كور
يلور • باخصوص كه بورايه بر كاركير كوپرى
ياپمق يدى يوز بيك كشيلك اردويى كيلرايله
كچيرمكدن يالكز تـدها كوچ اولەجغى او
زمان دخى نظر موازنەيه النورايدى ده البته

اهون طريق ترجيح اولنورايدى •

اهل صليب زمانلريله برالاى بيهوش
دريا خروش صورتنده وزوبانك هرطرفنده
بالاجتماع استانبوله كلوب دە اناطولى يه كچه ـ
جكلرى اثنادە دخى مرورەلك موافق محل اولمق
اوزره شبوروم ايلى و اناطولى حصارلرينك
مابينى انتخاب اولنمش وفقط اوزمان كوپرى
قورلميوب اهل صليب اردوسى استانبول
وجوارندە بولنان كيلرو تايقلر ايله قارشو ساحله
كچيرلمش اولديغى بعض تاريخلردە مرويدر •

پطريقك رسالەسنده بو محلدن مرور

تركلرك نصل جنك ايلدكلريني وانلرك مهاجماتنه قارشو نه يابمق لازم كله جكني پك اعلا بيلديكندن بويله عزبلر كبي نظامسز انتظامسز وفنا اسلحه ايله مسلح اولان سورولره قارشو خفيف پياده سوقي دها زياده كارعاقل اوله جغني و اوردونك الك منتظم عسكريني ايسه تركلرك دخي الك منتظم عسكرينه قارشو الده احتياط بولندير لمسني رأي ايتمش ايدي . سيرده-قوسي ايله و يانه آميرالي ژان قرالك بو رأيني ترجيح ايلديلر . فقط فرانسزلردن فليپ دارتوا ايله مارشال بوسيقولت قرالك بواقرديسني كندي قهرمانلقلري شاننه مغاير برنوع حقارت اولمق اوزره تلقي ايدرك قرالك قوسي ايله آميرال ژانك رأينه اتباعني قبول ايده مديلر . بهمه حال شو تركلره قارشو هجوم شرفنك فرانسز-لره ويرلمسني طلب ايلديلر .

بو ايكي سردارك شو سوزلريني ايشيدن فرانسزلرده ارتق صبر واراده قالميوب جمله سي چلغنجه سنه برتهالك ايله سردارلريني القشلادقلرندن عزبلر اوزرينه درحال هجوم ايلديلر . واقعا بو هجومده عزبلري كيرويه چويرمكه موفق اولمشلر ايدي . انجق شوغلبهٔ متقدمه لري دخي بونلري اوقدر شمارتمش ايديكه سن‌دەنی تاريخنده اعتراف اولند-يغي اوزره ميدانده كسه جك ترك بوله ميجه ايلك مصادمه ده جانلرينه قصد اولنميه جغي تأمينيله الهالنمش اولان افراد عثمانياني سوزلرينك خلافنه كاملاً قتل ايلمشلر ايدي . اشبو اسراي مقتوله نك مقداري اوچ بيك اولديغي بعض تاريخلرده كورلمشدر .

عزبلرك چرخه لري محاربه قزشديرمق ايچون التزام اولنمش بر حركت بولنديغندن اندن صكره اصل محاربه باش

ايلدان اوچنجي جسيم اردو فاتح سلطان محمد حضرتلرينك اردوسي اولديغي بيان ايديليورسه ده بزم معلومات مخصوصه مزه قالورايسه سلطان محمد حضرتلري استانبول اوزرينه سوق ايده جكلري اردويي اناطو-ليدن روم ايلي يه دفعةً سوق ايتميوب كيفيت فتح قسطنطنيه مبحثنده ايضاح و تفصيل قلنه جغي اوزره او زمان عساكر عثمانيه پدرپي قارشويه چكيرلمشدر . زيرا روم ايلي حصارينك انشاسيله استانبولك فتحي ارەسنده ايچه زمان بولنوب بومدت ظرفنده

حصارلر يالكز بوغاز اوزرنده اجراي ترصد وتحكم خدمتنده استعمال اولنمشلردر . حتي برروايت ديكره كوره ايكي حصار ميانده دكزه زنجير كريله رك كوندوزلري زنجيري كوشتوب برعمق مخصوصه قدر دكزه ايندير رلر و كيلرك مرور و عبورينه يول و يررلر و كيجه لري ايسه زنجيري مرور سفائنه مانع اوله جق بردرجه يه قدر قالديررلر ايمش .

الحاصل بوسفورك الك طاربري اشبو روم ايلي و اناطولي حصارلرينك ارەسي اولديغي كبي اهميت عسكريه جه دخي الك

کوستردی . [illegible] میدانه کیردیلر .
ایلك مظفریت اوزرینه کوزلری قزمش
[illegible]
[illegible] . نصارا
[illegible]
بو قسمنه قدر میدانده اون بیك عثمانلی نعشی
[illegible] بو صورتله بوزولمش
[illegible]
ایدن سپاهی وسائر صنوف سواریلك
ارقه طرفنه طوغری فرار و محافظه یول
ارەمقده ایدیلر . برده فرانسزلر بردن بره
اشبو ایکنجی خط اوزرینه دخی کندیلرینی
آتەرق شدت مصادمەلرندن خطی اوته
طرفه بیله کچدیلر وخط مذکوری دخی
عادتا پریشان برحاله قویەرق ینه تواریخ
نصارانك روایتلرینه کوره بش بیك قدر
[illegible]

اکر قوسی ایله آمیرالك نصیحتلرینی

زیاده جالب نظردقت اولان محلی بوراسی
[illegible]
[illegible]
موقع مذکور مجبر اتخاذ اولنەرق نهایت
سلطان بایزید اول ایله سلطان محمد ثانی
[illegible]
[illegible] .

-—ه—

❖ بدویت [illegible] ❖

[illegible]
تلرینك ذوق وصفایه بعض مرتبه رغبتلری

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
حالده اون ایکی بیك فرانسزه بو نتیجه
قبول [illegible] ممکن اولەمیەرق غلبەلرینك
[illegible]
نتیجه قالقشدیلر و بونلری بر تپەنك اوزرینه
قدر تعقیب ایلدیلر .

[illegible]
[illegible]
[illegible]
سلطان بایزیدك الکزیده عسکر [illegible]
ایشته بونلر اولوب اوزمانه قدر [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
کیرشمش اولان مورخلره جواب ویردیکمز
صره‌ده دولت علیهٔ عثمانیه‌نك حدودی توسع
[illegible]
[illegible] رغبت دخی [illegible]
جه طبیعیاتدن اولدیغی بیانیله انسانلرك حال
بدویتلریله حال مدنیتلری ارەسنده بر موازنه
یاپه‌جغمزی وعد ایلمش ایدك .

بو موازنه‌یی ایلك دفعه اولمق [illegible] بز
یاپه‌جق [illegible] . پك چوق ارباب [illegible]
شو یولده موازنه‌لره کیرشمشلردر . حتی او .

اوله‌رق بناءً علیه جرأت و متانتلرینی آرتدیرمقده ایدی . فرانسزلر بو عسکری کورنجه جرأتلری بردن بره خوف و یأسه مبدل اولدی . قاچمغه چالشدیلر . فقط او آنه قدر اوکلرندن فرار ایدن ترك سواریلری اصل اردوی همایونه ملاصق اولنجه یردن یره یوز کیرو ایدرك دشمنك طریق رجعتنی کسمش ایدی . بناءً علیه فرانسزلر عثمانلیلرك غایت دهشتلی بر هجومنه دوچار اوله‌رق محاربه‌ده دوامه مجبور اولدیلر ایسه‌ده اولکی انتظاملرینی غائب ایتمشلر ایدی . عثمانلیلر دخی هر طرفلرینی صارمش بولندقلرندن بو دفعه‌ده سمت فراری ارامق نوبتی انلره کلدی . و ینه آمیرالی ژان تمام فرانسزلره کندی طریق رجعتلری اوزرینه بر هجوم ایدلمسی قومانده‌سنی ویرمك ایچون « حیاتمزی قورتارمق ایچون ناموسمزی فدا ایتمکدن بزی الله اسیرگه‌سون ! یا کندیمزی مدافعه ایده‌لم یاجمله هلاك اوله‌لم ! » دیه برندا ایدنجه آمیرالك اطرافنده بولنان اون یکی بیك فرانسز شوالیه‌لری معیتلرنده‌کی جنکاورلریله برابر عثمانلی مزراقلری اوزرینه صالدیردیلر و او مزراقلر اره‌سنده حقیقة شانلی بر اولومه نائل اولدیلر . بو معرکه‌ده قونت ده نه ور کبی الك نامدار سردارلردن یکرمی درت نفر ارقداشلریله برابر اسیر اولدیلرکه بونلر میاننده پرنس هانری ده بار و سیرده قوسی و لاتره‌مویل دخی وار ایدی . حالبوکه فرانسزلرك مغلوب اولدقلری موقعك بیك خطوه کیروسنده اصل اعدای متفقه اردوسی منتظماً صف حرب اوزرنده ایدیلر . استپن لازقوویچ بو اردونك صول جناحنی تشکیل ایلدیکی کبی اولاح عسکری دخی صاغ جناحنی تشکیل ایدرك مجارلر والمانلر مرکزده

رو با مؤلفلرندن ماعدا بزم شرق مورخلری دخی بو موازنه‌یی بك کوزل یوروتمشلردر . ازجمله ابن خلدون کندی تاریخنك مقدمه‌سنده حکمت تاریخیه‌نك بو جهتلرینی او قدر کوزل بسط و تمهید ایلمشدرکه بزم ایچون بشقه‌جه تفصیلاته کیریشمیوب ده قارئلریمزی مقدمهٔ ابن خلدونه مراجعت ایتمکه تشویق ایلمه‌لك ایله کفایت ایدرز . انجق بو مسئله‌نك اشتغال ایتمکده بولندیغمز تاریخ عثمانیجه بر مبتنده‌ده خصوصیتی اولدیغی ایچون شو بند مخصوصی قلمه المغه مجبوریت الویرمشدر .

فضائل و رذائل دینلان شی یالکز عالم مدنیتده بولنمیوب بر عالم بدویتده دخی موجود ایسه‌لرده بدویت عالمنك هر شیئی محدود اولدیغی کبی فضائل و رذائل دینلان حاللری دخی غایت محدود اولور . مثلا سماحت دینلان فضیلت بر مدنیده بولندیغی کبی بر بدویده دخی بولنه بیلور ایسه‌ده سمیح بدوینك سماحتی عالم بدویته مخصوص اوله‌بیلور و اوق درجه‌سیله متناسب اوله‌جغندن بر بدوی احسان ایده‌جکی آدمه قویوندن بر قوچ یاخود سورولرندن برنی ویرر . غایت قویون سوت

بولنیورلرایدی . بونلر فرانسزلرك عثمانلیلر
پیشکاهنده مغلوب اولدقلرینی کورنجه اوردونك
ایکی جناحی دخی قراری فراره تبدیل ایلدیلر .
کویا بونلرك فرارلرینه سبب لازقوو یچك
سیژسموندە دشمن واولاح پرنسی میرجه‌نك
دخی عثمانلیره دوست اولمری قضیه‌سی
ایمش . بو حالده عثمانلیلرك هجومنه یالکز
قلبکاهك مقاومت ایتمسی لازم کلوب
فرانسزلردن دخی فراره یول بولانربونلره
قارشدیغندن جمله‌سی اون ایکی بیك آدم
اولدقری حالده عثمانلیلر ایله محاربه‌یه
باشلادیلر . حتی یکی چریلری ییلدیره‌رق
سپاهیلری دخی بوزمق درجه‌لرینه کلمشلر
ایدی . بوآراده عثمانلیلرك متفق اولان
صرب قرالی بشبیك آدم ایله سلطان
بایزیدك امدادینه یتشمکله غالبیتی عثمانلیلر
طرفنه چویردی . قرال سیژسموندك
قوماندەسی التنده بولنان فرقه کاملاً محو
اولدی . بتون باو یرا شوالیه‌لری وستیری
شوالیه‌لرینك دخی اغلبی جنك ایدرك
هلاك اولدیلر . هرمان ایله نورمبرغ
سنیوری کندی وجودلرینی سیژسموندە
سپر ایدرك عثمانلیلرك سونکیلرندن قورتار-
دیلر ودرحال برصندال بوله‌رق غران باش
دسپوطی وقانیشا سنیوری ایله برابر قرالی
بوصنداله ارکاباً طونه اوزرینه چیقار-
دیلر . انلردن صکره کندیلری دخی دیکر
برصنداله بینوب فرار ایتمشلردر . بونلر
شو فرارلرنده تاقره دکزه قدر اینوب
اوراده کزنمکده بولنان ردوس شوالیه-
لری کمیلریله وندیك کمیلرینه دخالت ایلدیلر .
اشبو کمیلر استانبول بوغازندن کچه‌رك
واولا ردوسه اوغرایه‌رق بعده فراریلری
دالماچیایه قدر کوتورمشلردر .

بز بورایه قدر محاربه‌نك صورت
وقوعنی یالکز تواریخ نصارا موجبنجه

ات سلاح روبه کبی شیلردن احسان ایده بیلور .
کذلك اضرار ناس کبی خصوصاتده دخی بر
بدوینك وره‌بیله جکی درجه ضرری اوله‌جق
ذاتك انواعنده‌کی محدودیتی یوقاریده خبر
ویردیکمز مالنه طمع ویاخود جانه قصد کبی
شیلره مخصوص اولوب حتی بو طمع وقصدی
دخی اغلبی آچیقدن آچیغه مافی الضمیرینی اور-
ته‌یه قویمق صورتیله وقوعه کلدیکی حالده
بر مدنی انسانك رتبه‌سنه منصبنه خدم واعضا-
سنه وکوناکون مالنه منالنه طمع وشانه
جانه قصد ایلیه‌رك باخصوص که اشبو تعر-
ضاتی اجرا ایچون کوناکون واسطه‌لره دخی
مالك اولدیغندن اوله بیلورکه مظلومی اوله-
جق ذاتی پریشان و یاخود هلاك ایلرده
او مظلومك شونکی طرفدن بلایه اوغرامش
بولندیغنه دائر هیچ معلوماتی اوله‌مز . عالم
مدنیتده انسان برانتریقه بر بهتان ایله پریشان
ویاخود هیچ فرقنه وارلمیه‌جق برزهرایله
بی‌نام و بی‌نشان ایدیلور . بونلره ایسه عالم
بدویتده امکان بوله‌مز .

بدویت ایله مدنیت اره‌سنده‌کی مناسبتی
هرشیده درکار اولان شو محدودیت ایله

یازدق که بو محاربه ده قاچ ملت بولنمش ایسه جمله سنك تاریخلرنده محاربه‌ده کو- ره مقید اولوب انلرك دخی همان کافه‌سی مأخذلرمز میاننده موجوددرلر . حتی بعض مقدارلرجه بزده غیرت عثمانیه‌مزه موافق اولانلرینی ترجیح ایتمدك . انلرك غیرتلرینه موافق اولانلرینی ترجیح ایلدك . مثلا میدان محاربه‌ده اولا اون بیك و ثانیا بشبیك عثمانلی نعشی کورلدیکی حقنده‌کی روایت اوزرینه دیکر تاریخلر اختلاف ایلدکلری حالده بز بوروایتك [illegible] الدیغمز کبی [illegible] صرب عسکرینك مقدارینی بعضلری یالکز بیك بشیوز کشیدن عبارت یازدقلری حالده بوروایتی دخی ترجیح ایتمدك بشبیك دیانلرك روایتنی یازدق . لکن نه‌قدر طرفکیرانه یازلسه اشبو نیکبولی محاربه‌سنده دشمنك مقدارجه چوق اولدقلری حالده هرده عثمانلیلرك

فنا برصورتده مغلوب دوشدکلرینی ستره وعار مغلوبیتی تخفیفه امکان بوله‌مز .

نیکبولی محاربه‌سنی عثمانلی مورخلرینك یازیشلرنده برخیلی اختلافلر واردر . اوروپا تاریخلریله توافق ایدن روایتلره کوره نیکبولی‌یی محاصره ایدن دشمن عساکر موجوده‌سنی ایکی قسمه آییره‌رق برقسمنی کیروده پوصویه قویمش و قسم دیکرینی اولا عساکر عثمانیه اوزرینه صالدیرمش که بو قسملردن مقصد فرانسزلر ایله برده اصل اردوی متفقین اوله‌جغی درکاردر . ذات [illegible] تدبیر و تعبیه‌سندن خبردار بولنمغله اودخی عساکرینی ایکی قسمه آییره‌رق برقسمنی [illegible] و دیکر قسمنی احتیاطاً کیروده و پوصوده براقش که بونك مقصدی دخی [illegible] فرانسزلر مغلوب اولان قسم ایله بعده فرانسزلری مغلوب ایدن [illegible]

• بسمو [illegible]
عن اصل [illegible]
• مدنیت دائره‌سی داخلنه کیردکدن صکره عالم بدویتده‌کی [illegible]
اوعالمده‌کی درجه‌سیله [illegible] آرزو [illegible] بر خیال محال اوله‌جغی درحال تحقق ایلر . مثلا ارباب بدویتده عمومی کبی بر صورتله رذیلهٔ جهل وارایکن تمدندن صکره دخی بونلرك جاهل قالملرینی تمنی ایلك محال اولور . کذلك عالم بدویتده کلی کبی برصورتله قناعت حکم سوردرك بر [illegible]

[illegible] دخی وکول او- رنده [illegible] براز دخی [illegible] صابیلدقلری حالده بو آدملر عالم مدنیته کیردکاری زمان دخی کندیلرندن بوقناعتی بکله- [illegible] اتماملرینی آرزو ایلك خیال خام نوعندن عد اولنور .

[illegible] بشریه‌سی ده‌شب عالم مدنیتده کوریله‌جکی

دشمنك برنجی فرقه‌سیله عساکر عثمانیه‌نك برنجی فرقه‌سی قارشو قارشو یه کلدکلرنده مغلوبیت دشمنده قالمق اوزره ایکن دشمنك ایکنجی فرقه‌سی ایرشمکله مغلوبیتك بزده قالدیغی عثمانلی تاریخجیلری دخی اعتراف ایدیورلر . حتی مولانا ادریسك روایتنه کوره محاربه‌نك بر زماننده بالذات سلطان بایزید حضرتلری اوزرینه صف اعدادن هجوم ایدن برنفر دهشتلی بر ششپر حواله ایدرك پادشاه حضرتلرینك آتی یره دوشور- مش ایسه ده بندکانی درحال دیکر برآت یتشدیر- دکلرندن ذات شاهانه اوآته بینمکله ینه قوماندانلق خدمتنه دوام بیورمشلردر . بو مؤخرا بیان ایتدیکمز وياخود بش بيك ضرب عسکری یتشدیکی مسئله‌سی تواریخ عثمانیه روایاتیله تصدیق اولنه‌مدیغی کبی اولاح پرنسی میرجه ایله لازقوویچك مجار قرالی سیژسموندە عداوتلری و یاخود عثما- نلیلره دوستلقلری اولمسی طرزنده روایات دخی تواریخ عثمانیه‌ده بولنمدیغندن بونلر عار مغلوبیتی آزالتمق ایچون التزام اولنمش تدبیر اوله‌جغنه شبهه ایده‌مز .

بو محاربه‌ده عثمانلی النه کچن اسرانك مقدارینك چوق اولدیغی اوروپا مورخلری دخی اعتراف ایلدکلرندن عثمانلی تاریخلرینك بو بابده ویردکلری معلومات مبالغه‌یه حمل اولنه‌مز .

ذاتاً نقل وحمل اولنه بیله‌جککه صنداللر ایله طونه نهرینی اوته طرفه مرور ایده بیلنلردن ماعدا قوجه اردونك کافه‌سی ایدی . عثمانیه دوشدرك ذات شاهانه اوجه عثمانلی اسیرلرینك دشمن طرفندن قتل عام ایدلدیکنی ایشتمش بولندقلرندن بتون دشمن اردوسنه امان ویرلمیه‌رك قتل عام اولنمسنی فرمان بیورمشلر ایدیسه‌ده اوقدر آدم کسیلمکله بیتر توکنور شی اولمدیغندن

جهتله بادیه نشینانك فضائلی بحق شایان مدح وثنا اوله‌میه‌جغی کبی رذائلی ده بحق شایسته مؤاخذه کورولمز . بو سببه مبنیدرکه اهل بادیه‌نك کندیلرنجه بر حکومت پدرانه‌سی اولوب انلرده دخی افعال قبیحه‌نك جزاسی وار ایسه ده عالم مدنیتده مجازات عدلیه اساساً بر فکر اصلاحه مبنی اولدیغی حالده عالم بدو- یتده جزالر یالکز انتقامدن عبارت اوله‌رق دها اعمال حسنه‌نك مکافاتی و اعمال سیئه‌نك — مستلزم انتقام اولانلرندن ماعداسنك — مجا- زاتی دخی یوقدر . مدنیت عالمنده ایسه مکا- فات ایچون درلو درلو مدالیه‌لر نشانلردن بدأ ایله اثبات لیاقت ایدنلرك هیکلری رکز اولنمق درجه‌لرنده حسنیاتك مکافاتی اولدیغی کبی آداب عمومیه‌یه جزؤیجه رعایتسزلکك بیله کرك مادی وکرك معنوی مجازاتی واردر . بر بدوی اینجه سؤ ادب بر حرکتده بولنور ایسه حال بداوتنه حرمة ایتیرنك ایدلمز . بوحال ایسه بر مدنی‌یه شیخ عفو اولنمز . کذلك بر بدویده جزؤیجه حسن تربیه کورلور ایسه « شو وحشی حرینت بونر- بیه‌یی نره‌دن بولمش ؟ » دیه هرکس تحسین

برچوغی قیرلدقدن صکره بقیه‌سنی هیئت مجموعه‌سیله اسیر ایدلمشلردر . حتی محاربهٔ مذکوره‌ده بولنان تیمور طاش اوغلی امور بك ایله کورشمش اولان بر وقعه نویسك روایتی اولمق اوزره تاریخلره یازلمشدرکه مومی الیه امور بك وقعه نویس مرقومه « نیکبولی محاربه‌سنده یالکز بنم قوماندام التنده بولنان فرقه‌نك النه کچن اسرانك مقداری ایکی بیکدن زیاده ایدی » دیمش ایمش . اسرا هم چوق وهم ده میانه‌لرنده کباردن وارباب حیثیتدن دخی برچوق ذوات موجود ایمش . بو محاربه‌یی تاریخنه یازمش اولان مورخلی شیلده‌برغ دخی اسرای مرقومه میانده اولمغله ترکلر میانده کچوردیکی زمانلری دخی تاریخنه قید ایلمشدرکه مرقومك تاریخندن بعض پارچه‌لری ❋ نیکبولی ملحمه‌سنك نتیجی ❋ سرلوحه‌سیله حاشیه‌لرمز میانه بر بند مخصوص صورتنده درج اولنه‌رق مندرجاتی ایسه جداً شایان حیرت بعض احوالدن عبارت بولنمغله مطالعه‌سی صورت مخصوصه‌ده قارئلرمزه توصیه اولنور .

محاربهٔ مذکوره‌نك تاریخ وقوعنده اوروپا مورخلری برقاچ کونلك براختلافه دوچاردرلر . بعضلری ١٣٩٦ سنهٔ میلادیه‌سی ایلولنك یکرمی دردنجی کونی دیه قید ایلدکاری حالده دیکر بعضلری یکرمی سکزنجی وبعضلری دخی یکرمی طقوزنجی کونی دیه قید ایدرلر . بزده ایسه محاربهٔ مذکوره‌نك یوم وقوعی بو فتح ونصرت اوزرینه نیکبولیدن سلطان بایزید خان حضرتلرینك بتون ممالك عثمانیه‌ده اوقونه‌رق اسواق بلادك تزیینانه شهر آیینلر اجراسی ایچون یازدیغی فتحنامه‌ده ٧٩٨ سنه‌سی صفرالخیرینك اون برنجی جمعه کونی ومق اوزره قطعیت ...

بولنده دوچار حیرت اولور . بوندن ذها بیوك بر نزا کت مدنیده کوریلورسه کمسه استغراب بیله ایتمز .

حضرت سعدینك کلستانده حکایه ایلد . یکی زاهد کوه‌نشینی بورا‌ده‌در خاطر ایتلی یز . طاغ باشنده تنهالق مالمنده پك زیاده زهدوتقوا ایله یشایان عابدی زمانك و مکانك پادشاهی درون شهره کتوره‌رك اطرافنه « ملائك صورتی طاوس زیبی ... شایان ... لری کوله‌لری طولدیر نجه عابد افندی تسبیحی دیواره آصه‌رق اکا بدل صهپالری چکمه‌کده باشلامش . اکر شهر درونده بونجه نفایسه قارشو نفسنی محافظه ایدرك زهدوتقواسنی محافظه ایلمش اولسه ایدی اصل عابد متین اوزمان اولور ایدی .

بدویتی برمحدودیت ومدنیتی وسعت عد ایدوب ده بو حالده ضرورت و پستی یی اولکی‌یه وغنا و رفعتی ایکنجی‌یه قیاس ایده‌جك اولور سه‌ق بو ایکی ... زمسنده‌کی نسبتی ده ... و ... بر صورتده دخی میدانه چیقاره بیلورز . ... مجهول مساعیمی سکز اون غروشدن عبارت بولنان

کانون اولك یدیسنه مصادف اولدیغی حساب ایدلمکده‌در . اشبو فتحنامه‌ده محاربه‌نك صورت وقوعنه دائر دخی پك مهم معلومات اولدیغندن حاشیه‌لرمز میاننده بر صورتی درج اولندی . انجق نیکبولی وقعه‌سندن طولایی یاز یلان فتحنامه یالکز بوندن عبارت دکلدر [illegible] مملکتك کافه‌سنه وحتی عجم شهنشه مصر سلطاننه دخی مژده نامه‌لر یازیله‌رق بتون عالم نصرانیتك قوهٔ مجموعه‌سنی قوهٔ قاهرهٔ عثمانیه‌نك نصل پریشان ایلدیکی حکایه ایدلمش و [illegible] اوزره دخی کلان اسرادن برینه کوره اوتوزر قرقر وحتی مصر سلطاننه التمش دانه‌سی ارسال قلنمشدرکه بونلر میاننده برچوغی وقتیله قراللره پرنسلره خدمت ایتمش کیمسه‌لر اولدقلری دخی تاریخلرده مندرج بولنمشدر .

نیکبولی مظفریت عظیمه‌سندن اوچ کون صکره ایدی که ذات شاهانه عالم نصرانیتك اسلامیت وعثمانیت اوزرینه وقوعه کلان شبو هجومنك مقابله بالمثلنی اجرا ایچون ممالك نصارا اوزرینه بر آقین اجراسنی ترتیب ایلدی . الك اول صاوجه بکی اوزرینه طوغری بر قول اردو صالدیرلدی که بو اردو ایلك حرکتنده پتو قصبه‌سنی یاقوب کول ایدرك میترو ویچه‌یی المش وبعده اوستریه‌نك ستیری ایالتنه کیره‌رك هر طرفده یغمالر اجراسیله اون التی بیك اسیر المشدر . بوندن ماعدا دیکر بر قول اردو دخی مجارستانك سیرم ایالتنه کیره‌رك یغمالر اجرا ایتمش که مجارستان تاریخلرینك روایتلرینه کوره بو قول اردویه لازقوویچ دلالت ایلمکده ایمش . مرقوم لازقوویچ نیکبولی محاربه‌سنده صوڭ جنکجی برابر اولەرق بیك فرار اولدیلر . [illegible]

برحال اوچ کونده بر صیجاق طعام وآیده برات پرایسه متنعم صایلور . ارتق یتاطوتمیان یمنی ایله پوتوری تجدید ایچون چاله قوللانمش بولسی [illegible] ایسه بعض رفقاسنك مغبوطی محسودی بیله اولور . یابو حال بعض [illegible] بخت وطالع یاورلکنه اوغرایوبده زنکین برآدم اولور ایسه حالا یتالی یمنی ایله یتالی [illegible] قیدا کلك ایله‌می طعام ایتملی ؟ بوآدمدن هنوز حاللق حالنده بولنمسی تمنی ایتمك تمنیٔ محال

اولور . [illegible] دخی بداوت صورت معیشتده دوامی آرزو ایتمك بر آرزوی خام صایلور .

باخصوص بر ملتك عین افرادی هم حال بدویتده [illegible] بولندقلری . [illegible] [illegible] بولنمشلر . [illegible] زجمله عثمانلیلر [illegible] کورلمش [illegible] [illegible] ایشته اصلا بدوی ایدیلر . ارطغرل ایله سلجوقیه‌یه التجا ایدنلر هنوز [illegible] ایدی . حضرت [illegible] معیتی [illegible] ایلك خطوه

ایدن آدم اولوب مجار قرالی سیژسموند علیهنه اولان عداوتی کندیسنی چلد- ره سی یه حرکاته سوق ایلدیکندن غازی بایزیدك سلطانلرندن بریسنی عقلنجه ناپولی سنیوری لادیسلاسه بالتزویج بعده مرقوم داماد شهریاری اولدقده سیژسموندك برینه مجارستانه دخی قرال نصب ایتدیرمکه چالشمش ایسه ده بو تشبثی بر نتیجهٔ ثمره یه ایصال اولنه- مامش .

هرنه ایسه بوجهت عثمانلی تاریخلر- نده مذکور اولمدیغی کبی ذاتاً حضرت پادشاهك اویله براجنبی پرنسه قزینی ویرمك دخی تصوره بیله صیغه میه- جغندن اکر لازقو و یچك صداقت عثمانیه یی حقنده اوروپا تاریخلرینه یازلمش اولان شیلر صحیح اولمق لازم کلورایسه انك دلالتنه تابع اولان عثمانلی

قول اردوسی دخی دراوایله طونه اره- سنده کی ممالکی اول قدر یغما ایتمش که اولجه قطعهٔ مذکوره یی تزیین ایلیان قرا و قصباتك یرلرنده بر یانغین یرندن بشقه برشی کورنمز اولمش .

بوسنه ایچنده جولانه مأمور اولان دیکر برقول اردو ایسه ایزوورنیق طرفلرینه قدر واروب حدسز حسابسز اسرا وغنایمه نائل اولدیغی کبی اور- نوس بك قومانداسیله دردنجی برقول اردو دخی اولاح ایچنه کیره رك افلاق بکی پرنس میرچه بوقول اردوینی رجعته مجبور ایلمك ایچون اولانجه قوتنی صرف ایلدیکی حالده عساکر عثمانیه کندیلرینه مناسب بریرده بر متر- یسلی اردوکاه انشا ایتمش بولندقلرندن اولاحلر بردرلو بونلری رجعته مجبور ایده مدکلرندن نهایت اوطرفلری کاملاً

انداز دخول اولانلر ایدی . اورخان زمانی دخی بوندن بك دها ایلروده عداولنه مز . غازی مرادخداوندکار زمانی عثمانلیلرك اصل مبدأ تمدنلری عد اولنورکه اوزمان بر عثمانلی یی اسکی قاپی خانلیلر نزدینه کوتوره جك اولسه ایدیکز بلکه ده اصلنی طانیه مدیغنی کورر ایدیکز . نه حاجت خواجه سعدالدین مرحوم بعض ترك علماسنك ترکلکنی اوقدر آجی بر صورتده باشلرینه قاقیورکه ایشته عثمانلیلرك کندی اصللرینی بکنمکه بیله تقرب ایتمك ایستمد کلری بونکله استدلال اولنه بیلور .

پستی و رفعت مسئله سنی بو جهته تطبیق ایدنجه دیرزکه حال و شانی بوقاریده بیان اولنان حمالك براوغلنی تصور ایدیکز . باباسی حمال اولدیغی حالده اوغلی مکتبلره کیره رك اکمال تحصیل ایدوب طول مدت اوروپاده دخی بولندقدن صکره ممکتنه عودت ایتمشدر . شمدی « سنك باباك حمالدر . شویله یشامشدر » دیه بو چوجغی باباسنك صورت معیشتنه اعاده یه امکان تصور اولنه بیلورمی ؟ مصرلی محمد علی پاشا ایله ابراهیم پاشا زماننده سیرا نی ایشتدیکمز بر فقره یی دخی بوراده ایراده

اطاعت عثمانيه‌يى قبوله اجبار ايلشلر ·

فريدون بك منشأتنده مندرج اوراق رسميه ميانده‌ده اشبو نيكبولى محاربه‌سنك وقوعه كلديكى ۷۹۸ سنه‌سنده وفقط محاربه‌نك تاريخ وقوعى اولان شهر صفردن اوچ بچق آى صكره يعنى جمادى الاولى اوائلنده غازى بايزيد خان حضرتلرى طرفندن فرزند ارجمندلرى سليمان شاه حضرتلرينه يازيلان بر فرمان همايونده « معلوم اوله‌كه انكروس منحوسك قرال بد فعالى مكسور و منهزم اولمغله حالا تكفوره‌تيور ايلچيلر كوندروب رو باهلق ايله سر پنجهٔ غضنفر قهرمدن امان ايستدكده حيله و خدعه‌سنه مقيد اولميوب ايلچيلرك دارالامان بروسه‌ده حبس ايتديروب ولازم اولان سفر غزا و مهمات سفر مهيا قلنوب انشا الله تعالى اشبو ماه جمادى الثانيه‌نك اوائلنده توجه همايونم مقرر اولمغين سن دخى لالالك وجميع لشكر كله‌كلوب مخالبج اوه‌سنده اردوى همايونمه ملحق · · · · · · · · اوله‌سن » ديو محرر اولمغله بوندن اكلاشلديغنه كوره ممالك نصارايه اجرا اولنان اشبو آقين اثناسنده ذات شاهانه طوغريجه بروسه‌يه عودت بيوره‌رق عثمانلى آقينلرندن بيزار اولان مجار قرالى سيژسموند دخى ارتق عقد صلح ايچون ايلچيلر كوندرمش ايسه‌ده نائل مرام اوله‌مامشدر · اشبو فرمانده مجار قرالنك مكسور اولديغى خبرو يرلمسى نيكبولى مكسوريتى اوله‌مز · زيرا نيكبولى محاربه‌سنده سليمان شاه حضرتلرى دخى حاضر بولنه‌رق صاغ قولى تشكيل ايتمكده ايدى · بوكا نظراً پادشاهك شهزاده حضرتلرينه خبر ويرديكى انكسار اعدا مطلقا اشبو آقينلردن كنايه اوله‌جغنه بزجه هيچ شبهه قالمز · شو

مجبورز : مصره برچنكى قز كلمش · هم سسى هم كنديسنى شهرده قصى غايت كوزل بولمش · ابراهيم پاشانك قارشوسنده كوبك آتيشى پاشانك ذوقنه كيدرك چنكى‌يه بيك دانه محمودیه التونى احسان ايتمش · محمدعلى پاشا بونى ايشيدنجه فنا حالده حدتلنه‌رك : « برچنكى قزه بيك التون و يريلورمى ايمش ؟ برقاچ التون و يرسه‌ك سوينجندن عقلنى بوزار » ديه ابراهيم پاشايه مؤاخذه‌يوللو خبرلر كوندردكده ابراهيم پاشا دخى « قواله‌لى توتونجى محمدعلى فى الواقع برالتونو برز ايسه چوق ويرمش اولور · مصر واليسنك اوغلى ابراهيم پاشا برچنكى‌يه بيك التون ويرر ايسه هيچ ده چوق و يرمش اوله‌مز » ديه جواب كوندرمش · بلوغرى دكلمى ؟ ابراهيم پاشا « سن برقواله‌لى توتونجى زاده‌سك · چنكى قزه بيك التون و يرمك سكايا قشمز ! » ديه مؤاخذه اولنه بيلورمى ؟

الحاصل عالم بدويتده پويان اولديغى حالده دائرهٔ مدنيته كيرمش و ياخود نيجه زمانلر برحال وقوفده قالدقدن صكره بردور تجدد وترقى‌يه آياق آتمش ولان ملتلرك ايسكى

قـدركه تكرار دشمن اوزرینه یورونمك ایچون شهزادەیه تبلیغ بیوردقلری قرارك اجراسنه بدل برچوق فدیهٔ نجات مقابلنده اوزو پالی اسرانك سبیللری تخلیه قلندیغی و بعده استانبول اوزرینه عزیمت همایون واقع اولدیغی تاریخلرده کوربیورزکه اطلاق اسرا مادەسی حاشیەلرمز میاننده شیلدەبرغدن خلاصه ایدیلان فقرهٔ مخصوصەده مفصلاً ذکر ایدلمش اولدیغندن بوراده بزم استانبول اوزرینه وقوعبولان ایکنجی عزیمت همایونی یازمقلغمز لازم کلمشدر . اندن دخی اول خبر و یرەلمکه ذات شاهانه نیکبولی ملحمەسندن بروسەیه عودت بیوردقلری زمان درحال جامع کبیرك اساسنی وضع ایتدیردکاری کبی مشاهیر علمادن شیخ رمضان حضرتلرینی قاضی عسکر نصب ایدرك بتون سائر قاضیلرك تفتیش احوالنی دخی اکا حواله بیورمشلردرکه بوحالـده قاضی عسکرلك دیمك بر نوع شیخ الاسلاملق دیمك اولمشدر .

مورخ هامر استانبولك بودفعه دخی محاصره وتضییق مسئلەسنك تجددینه بر مقدمه اولمق اوزره بش سنه اول بدأ ایلمش اولان محاصرەنك اسبابندن وایمپرا-طور امانوئل حقنده غازی بایزید خان حضرتلرینك شدتلرندن فلا نلردن بحثله اوزون اوزادییه برموازنه ومقایسەیه کیرشمش ایسەده بوتفصیلاتك هیچ بریسی عثمانلی تاریخلرنده مذکور اولمدقدن بشقه بزم طرفمزدن دخی ترجمه ودرجه شایان شیلر دکلدر . اولسه اولسه روم شرقی دولتنك اواخر احوالنه مخصوص اوله-جق مقالهٔ مخصوصەمزه کیره بیله جکندن بوراده محاکمات مطولهٔ مذکورەیی درج ایتمیەرك یالکز بوندن مقدم طرف بایزیددن

حاللری ایله یکی حاللری ارەسنده اوقدر تفا-وت کوریلورکه ذاتاً بوتفـاوت اولماماش اولسه تمدن و یاتجدد ایتمش دنیله میه جکندن شو تفاوت طبیعیات اموردندر . اما بو تفـاوتك بعض جهتلری مستحسن و بعض جهتلری غیرمستحسن اولورایمش . بودخی طبیعیدر . او غیرمستحسن شیلر اول دخی اولملتده موجود ایدیسەده درجەسی محدود اولدیغی ایچون کوزلره باتمیورایدی . تمدن وتجددك مستمر اولدیغی ترقی اولشیدەدخی کند-یسنی کوستردیکندن درجەسی آرتان قبحیات ایشته مستحسن کوریله میه جك مراتبی بولمش دیمکدر .

بدویت ایله مدنیت ارەسنده بونسبت نظر حکمتده مقبول کوریله جك اولور ایسه ارتق مختزی عثمانلیلغه تحویل ایده بیلورز . هم ده سلطان بایزید زماننده عثمانلیلرك ذوق وصفالری حکمت تاریخیەجه نه یولده محا-کمه ایدلمك لازم کلەجکی خصوصنده شو مقدماتمز ایشمزی تسهیل دخی ایدر .

معلومدرکه عثمانلیلر رئیس قوملری بو-لنان ارطغرل بکك بیله قرآن عظیم الشانه اید.

استانبوله ایمپراطور نصب ایدلمش بولنان امانوئل ایله بنه ایمپراطورلق خانداننـدن اولوب سیلیوریه ده سنیورلك ایدن ژان مذاکره ایدرك مانوئل بردفعه دها اوروپادن امداد دیلنمکه کیتمك اوزره استانبول ایمپراطورلغنی ژانه ترك ایتمش بولندیغی و بایزید اول حضرتلرینك اصل امللری استانبولی فتح ایتمك اولوب بونك ایچون درلو درلو وسیله‌لر اراندیغی صره‌ده استانبولده کیتدکجه چوغالان اهالیٔ اسلامیه ایچون بر امام و برقاضی نصبی حقنده‌کی آرزوی شاهانه‌لرینه ایمپراطورك موافقت ایتمامسی واهالیٔ اسلامیه‌نك فامیلیاری دخی استانبوله نقل ایدلمك ایچون درون استانبولده برمسلمان محله‌سی تشکیلنه ایمپراطور طرفندن رضا کوسترلمامسی پادشاه حضرتلرینی اغضابه کفایت ایده‌جك موادن کورلمش ایدوکنی عرض ایله اکتفا ایلرز ٠

قره طرفندن برقول اردو استانبول سورینی دائما آبلوقه ایلدیکی کبی قره دکز بوغازی اوزرنده انشا ایدیلان کوزجه حصار نام دیکر روم ایلی حصاری دخی قره‌دکز مواردانی کسمکه کافی اوله‌جغندن بودفعه حضرت پادشاه استانبول محاصره‌سنی برقاتدها تضییق ایتدردیکی صره‌ده ایمپراطوره عادتا آچیقدن آچیغه «استانبولی بزه تسلیم ایتسون وکندیسی نه‌طرفه مراد ایدرسه کتسون والا بالکلیه استیصال ورقبه‌لری ربقهٔ مذلته ادخال اولنمق مقرردر» خبرینی کوندرمش ایدی ٠ خواجه سعدالدین کبی عثمانلی مورخلرینك روایتلرینه کوره بوخبر ایمپراطوره واصل اولنجه عاقبت احوالی نظر دقته الەرق پادشاه حضرتلرینه اعلا آلتر واون بیك فلوری نقد ارسالی ووزرا

یله‌جك تعظیم صباحه‌قدر قارشوسنده ال‌پنجه دیوان طورمقدن عبارتدر اعتقادنده بولندقلری حالده قونیه دولت سلجوقیه‌سنه التجا ایلدیلر ٠ بوحالده کندیلری یالکز سلجوقیلشوب قالمش اولسه‌لرایدی احتمال‌که حاللرنده اول‌قدر بیوك تحولات وتبدلات کورلمیه‌بیلورایدی ٠ انجق عثمانلیلر سلجوقیلره التجا ایتمکله سلجوقیلشوب قالمامشلردر ٠ بلکه دها غازی عثمان حضرتلری هنوز ون ایکی یشنده بولنان اوغلی اورخانه نیلوفرخانم کبی برروم قزینی تزویج ایتمسنه وکذلك مشارالیه غازی عثمان حضرتلری کوسه میخال کبی بر روم سردارینه قرنداش دیمك درجه‌سنده خصوصیت پیدا ایلمش بولنمسنه نظراً عثمانلیلر سکود ناحیه‌سنده یرلشوریرلشمز کندیلری ایچون سلجوقیلرده قیاس اولنه‌میه‌جق بر عالم جدید تشکیلنه ابتدار ایلمشلردر ٠ اویله یا! جنت‌مکان ملحتون حضرتلری میرعثمانه نصل زوجه اولمش ایسه نیلوفر خانمك‌ده غازی اورخانه اویله‌زوجه اولمسی نظر محاکمه‌ده حکم اولنه‌بیلورمی؟ حالبوکه اندن صکره غازی اورخان ومرادوبایزید حضرا

وامزایه دخی کیزلیجه عالی هدیه‌لر اعطا-
سی و بالخاصه وزیر اعظم علی پاشایه
ظاهراً کوندردیکی هدایادن غیری درو-
نلری التون طولی اون عدد بیوك بالق
کوندروب نزد پادشاهیده شفاعتلرینی
رجاسی حسبیله بعض وزرا و بالخاصه
علی پاشا استانبول ایمپراطوری هرسنه
بیت‌ماله کایتلی ویرکو ویره‌جکندن بونی
قبول ایتمیوب‌ده استانبول کبی عظیم
برقلعه‌یی فتحه قالقشمق یك‌ده موافق
اوله‌میه‌جغنی وشمدی‌یه قدر بونجه ملوك
قلعهٔ مذکوره‌یی فتحه قالقشمشلر ایسه‌ده
موفق اوله‌مدقلرینی وشاید محاصره
ومهاجات اوزانوب کیده‌جك اولورسه
قیشلك مخالفتنه دخی تصادف ایدیله-
رك اوحالده ایشك برقاتدها کوجلشه‌جکنی
فلانی درمیانله پادشاهی فتح استانبولدن
جایدیرمغه غیرت ایتمشلر . ذات شاهانه

اصل مقصدلری استانبول ایمپراطوردن
ویرکو واقچه فلان المق اولمیوب بلکه
استانبول شهر عظیمنی بر مسلمان مملکتی ایتمك
واوراده جامعلر انشا واماملر وقاضیلر نصب
ایلمك حاصلی مقصدی استانبولی المق اولد-
یغنی سویلینجه علی پاشا و سائر ایمپراطور
طرفندن مجلوب اولانلر مقصد همایون بو
ایسه بو مقصدك ذاتاً حاصل اولدیغنی
وایمپراطورك استانبولده ایستدیکی قدر
اهالئ مسلمه ساکن اولمسنه وجامع ومحکمه
یاپیله‌رق خطبه‌نك دخی نام شاهانه‌یه اوقو-
نلمسنه راضی اولدیغنی و یالکز حکومت
عرفیه وملکیه‌نك ینه نام شاهانه‌یه اولمق
اوزره کندی طرفندن اجراسی استدعاسنده
بولندیغنی اثبات ایدنجه مطلقا امراسی ایله
ایمپراطور آره‌سنده بر ائتلاف اولدیغنی
اکلامش بولنمیدرکه بونلرك رأیلری خلافنه
اوله‌رق استانبول اوزرینه هجومه باشلا-

تی وسائر بعض شهزادکان روم شرقی دولتنك
برچوق پرنسسلریله ازدواج بیورمش اولد-
قلری کبی سائر رجال وسرداران عثمانیان دخی
پادشاهلر ینه بی‌زواولمش بولندقلرندن ایشته
بوحاللر عثمانلیلغك مستقبلی ایچون نه‌اسکی
ترکلکه ونه‌ده سلجوقیلکه اصلا قیاس قبول
ایده‌میه‌جك اولان برصورت معیشت برعالم
تهیه ایده‌جکنی حکمت تاریخیه نقطهٔ نظرندن
کمال اهتمامله بالتدقیق میدانه‌بر حقیقت چیقار-
ملی‌ده سلطان بایزید حضرتلرینك مؤاخذا-
تنده‌اکا کوره برلسان اعتدال قوللانمغه لزوم

کورمایدر .

عثمانلیلر هیچ برحال وشانلرنجه ملل وامم
سائره‌دن هیچ بریسنه قیاس بیله قبول ایده‌مید-
رك هر صورتجه کافهٔ ملل وامه بالوجوه
فائقدرلر . هانکی ملت واردرکه عثمانلیلرك
اوروپا قطعه‌سنده‌کی فتوحاتی کبی بالکلیه
اجنبی برمملکتده هم اوقدر سریع فتوحاته
نائل اولسونلر هم ده ممالکی جداً تملك ایده-
بیلسونلر ؟ غازی اورخانك شهزاده یلدیرم
بایزیدی صورت تزویجی بویز اجقده‌در خاطر
ایدلسون . هنوز ایکنجی پادشاهی زماننده

یوب‌ده شاید نتیجه‌ده بر موفقیتسزلك كو- ریلورسه محجور بیت‌المال و برمامك ایچون تكا- لیف مذكوره‌یی قبول ایلدی .

ایمدی بو اساس اوزرینه استانبول ایمپرا- طوری هرسنه بیت‌الماله اون بیك دوقه آلتونی ویرمك شرطیله استانبولك یالكز حكومت ملكیه‌سنده ابقا اولنه‌رق طراقلی وكوینك طرفلرندن اورایه برچوق مسلمان فامیلیالری بالادخال بونلر ایچون جامع ومحكمه انشا واماموخطیب وقاضی نصب واقامه اولنمشدر كه سلطان بایزید حضرتلرینك عمرلری وفا ایتمش اولسه ایدی شو ایلك تخم اسلامیتك استانبولده بیودیجه‌یه بیویه‌جكی دركار و حتی بوندن صكره ایكنجی بر محاصره‌ده دها استانبولك كلیاً فتح اولنه‌جغی دخی مأمول ایدیسه‌ده آره‌یه تیمور مقهور ماده‌سی كیروب‌ده سلطان بایزید حضرتلری وفات ایلینجه وباخصوص اندن صكره دخی شهزاده‌لرك فسادی اورته‌یه چیقنجه استانبول ایمپراطوری جامع ومحكمه‌یی هدم وقاضی وامامله برابر اهالی مسلمه‌یی دخی استانبولدن طشره طرد ودفع ایلمش و بو اهالی تكفورطاغی طرفلرینه چكیله‌رك یرلشمش قالمشدر .

تاریخلرك روایتلرندن مستبان اولدیغنه كوره استانبولده عثمانلیلردن اول دخی جامع یاپلمشدر . برنجیسی دولت امویه زماننده یاپیلان عرب جامع شریفی ایمش كه حالا موجوددر . ایكنجیسی عباسیه زماننده بو جامع بر اره‌لق هدم اولنمش ایكن تكرار تعمیر واحیا ایدلمشیدر . اوچنجیسی دولت سلجوقیه‌نك استانبولده برجامع انشا ایتدیرمش اولمسی قضیه‌سیدر . دردنجیسی اولمق اوزره ملوك مصریه‌نك دخی استانبولده جامع انشا ایتدیرمش اولدقلری كورلمكده ایسه‌ده ظن غالبه كوره ملوك مصریه‌نك

بولمدن فرق ایتمی ییلق شیكی دولت كو- رلمشدر كه بویله بردوكونه موفق اولسون ؟ بویله بر دولتده هانكی سردار كلمشدر كه اور- نوس بكك پادشاهه تقدیم ایلدیكی هدیه كبی تقدیمه دایه مقتدر اوله بیلسون ؟

عثمانلیلر اوروپا قطعه‌سنده‌كی ممالكی تیمورك آسیایی فتح ایلدیكی كبی فتح ایتمش اولسه‌لر ایدی نعم مدنیتله تنعم شویله طورسون تیمورك تاتار كلوب تاتار كیتدیكی كبی عثمانلیلر دخی ترك كلوب ترك قالورلر ایدی . خیر « قالورلر ایدی ! » دیه‌میز . حال بو كه دولتلری دوام ایتمش صورتیله بو مملكتلرده یاغما ایلمزلر ایدی و یاخود بو مملكتك اسكی ثروت ومعمورتندن هیچ برشی قالمیوب عربلردن صكره اسپانیولر اندلسده عربلردن نه بر- اقدقلری كبی عثمانلیلر دخی روم‌ایلی طرفنده روملردن بلغارلردن ارناودلردن فلانلردن هیچ بر اثر براقمیوب ممالك مذكوره‌یی آسیانك قره‌قوم صحرالرینه چویرمش ایدی . اوت بو ایكی حالدن بریسی مطلقا واقع اولور ایدی . ز بر اوروپا دن فوج فوج اهل صلیب اردولری قوصوه‌ده نیكبولیده وارنه‌ده‌نهای

یاپدقلری شی دخی عرب جامع شریفنك
تعمیرندن عبارت اولمیدر . انجق عثمانلیلرك
یاپدیردقلری جامع غلطه‌ده دكل استانبول
جهتنده وروم تاریخلرینك روایتلرینه كوره
شمدیكی اقسرای جهتلرنده ایمش .

اشبو موفقیات مهمه اوزرینه سلطان
بایزید حضرتلری كویا بر عثمانلی خریطه‌-
سنی پیشكاه مطالعه وتدقیقلرینه المشلرده
الكای عثمانی‌یه برشكل قطعی ویرمك
ایچون حدودك جغرافیای سیاسی نقطهٔ
نظرندن برر حدود طبیعیه‌یه ایصالنی قرار-
لشدیرمشلر جه‌سنه كوزل بر فتوحات
جدیده پلانی تنظیم ایتمشلر ایدی . دها
مفصللری ایلروده اثر عاجزانه‌مزه ربط
ایده‌جكمز خریطه‌لرده كوریله‌جكی وشمدیلك
ربط ایتمش بولندیغمز مختصر برخریطه‌یه
دخی مراجعتله بر درجه‌یه قدر اكلاشیله
بیله‌جكی اوزره بو زمان دولت علیهٔ عثما-
نیه‌نك حدود طبیعیه‌سنی اولا استانبول
بوغازندن اناطولینك قره‌دكز سواحلی
طربزونه طوغری تحدید ایلیور ایدی كه
صامسونك شرق جهتندن قره‌دكزه
قاوشان چهارشنبه نهری طربزون ایمپرا-
طورلغیله اناطولیٔ شاهانه حدودینی
تحدید ایلیور ایدی . آق دكزك دخی
اطنه‌یه قدر اناطولی سواحلی دیكر بر
حدود طبیعیه اولوب انجق اطنه‌دن
طربزونه طوغری اناطولی شبه جزیره‌سنی
قطع ایلیه‌جك خط موهوم حدود
طبیعیه‌دن اولمیوب یالكز بعض یرلری
اوفاق نهرلر وتوروس طاغلرینك شعباتی
ایله تحدید اولنیور ایدی . ایمدی بایزید
خان حضرتلری بو جهتدن دخی حدود
طبیعیه فرات نهری اوله‌جغنی نظر دقته
الەرق توروس سلسلهٔ اساسیه‌سنك اوته
طرفنده هنوز تحت استیلای عثمانی‌یه

جیده فلاند، عثمانلیلرك قارشولرینه چیقد،
قلری زمان بودشمنده یالكز مایه‌سی ترك اولان
عسكر ایله مقاومت ایدلمامشدر . مایه‌لری روم
بلغار بوشناق ارناوت صرب وسائره اولان
اولادنصارانك دخی الڭ بیوك مقداری قوای
عثمانیه‌یی تشكیل ایلمشدر . حالبوكه ترك كلوب
ترك قاله‌جق اولان عثمانلیلر اشبو اولادنصا-
رایی هیچ ده كندیلرینه قاتمزلر ایدی . ویاخود
بونلر محوی كوزه الدیره‌رق عثمانلیلره هیچ ده
قاتلمزلر ایدی . عثمانلیلر ایسه جهانه اویله بر
مدنیت جدیده نمونه‌سی قویمشلردركه فتح
ایلدكلری ممالكنده اسكیدن هانكی دین هانكی
لسان هانكی قوم حاصلی هانكی شی وار
ایسه اوشیئی عیناً محافظه ایدرك كندی ملیت
سیاسیه‌لرینی دخی ینه اوشیلر اوزرینه بنا
ایلمشلردر .

شمدی بربونی دوشونملی برده فتح ایلد-
كلری ممالكدن بونجه نسوانی كندیلرینه زو
جه وبونجه مهتدی كنجلری داماد اتخاذ
ایلدكلری حالده اصول معیشتلرینه اعتدال
كمالك اصلا قابل اوله‌میه‌جغنی نظر دقته
اللی‌ده مؤاخذاتمی انتقاداتمی مقصدنه ایسه

کیرمامش بولنان برلرك ضبطنی تیمور طاش پاشایه حواله ایلدی که حدودك فرات نهر جسیمنه ایصالی تا روماليلر زماننده بیله نظر دقته الینمش برقضیه اولدیغندن سلطان بایزید حضرتلرینك بوقراری هر جهتله موافق حال ومصلحت ایدی ·

روم ایلی طرفنه عطف نظر ایدیلنجه کوریلورکه ینه استانبولدن طونه منبعنه وارنجه‌یه قدر حدود عثمانیه‌یی قره دکز جهتندن روم ایلی سواحلی تشکیل ایدرك بعده صربستانه قدر طونه واورادن دخی بوسنه ایچرولرینه طوغری صاوا نهرلری تحدید حدود ایلدکلرندن بو حدود داخلنده قالان بلغارستان وصربستان و بوسنه قراللرینك ممالك عثمانیه‌یه تابعیتلری هنوز قطعیاً تأمین ایدلمامش ایدیسه‌ده بونجه اقفار شمالیه اورالر اهالیسنك کرك کوزلرینی یلدیرمق و کرك تابعیت عثمانیه ده‌کی سعادتی طاتدیرمق صورتیله ارتباط قطعیلرینی دخی تقریب ایلمش ایدی · ایمدی اوروپای عثمانی‌یی صاوا وطونه وقره دکز تحدید ایلدکدن صکره استانبولدن سلانیکه قدر دخی مرمره واق دکز تحدید ایدنجه حدود باقیه‌نك ده وندیك کورفزینه واق دکزك اقسام سائره‌سنه ایصالی ایچون مورا وتسالیا وآلبانیانك فتحی اقتضا ایلیور ایدی · ایشته بایزیدخان حضرتلری بو حقیقتی دخی نظر دقته الهرق وفقط آلبانیا یعنی ارناودلغك کرك مناعت موقعیه وکرك شجاعت قومیه‌سنی دوشو- نمکله برابر بروجه آتی حکایه ایلیه‌جکمز احوالدن طولایی تسالیا وموره‌نك فتحنده‌کی سهولتی درپیش ایلیه‌رك حدودك او جهتی توسیع قضیه‌سنی ده بالذات کندیلری درعهده بیورمشلر ایدی ·

انی اوصورتله یوروتملیدر ·

هله بو مقایسانمز اثناسنده روم شرقی دولتنك پای تختی اولان استانبول شهرینك دها فتح اولنمزدن اول اخلاق وصورت معیشت عثمانیه اوزرینه ایتدیکی تأثیرلری اصلا نظر دقتدن اوزاق طوته‌میز · کیفیتك اطرافیله تفصیلی ایلروده روم شرقی دولتنه مخصوص اوله‌جق مقدمه‌ده کوریله‌جکی اوزره بیکلرجه سنه‌دنبری عظیم بر ایمپرا- طورلغك پای تختی اولان استانبول شهرنده اسباب صفانك کافه‌سی صوك درجهٔ مکملیته وارمش اولمسندن قطع نظر اخلاق عمومیه ده‌کی رذائل دخی انسانك توکلرینی اورپر- ته‌جك مرتبه‌یی بولمش اولدیغندن حرملرده جاریه‌لر کوله‌لر طواشیلر طوب طولی اولمق و بونلرك بعضیلری سازنده لك و بعضیلری خواننده‌لك ایدرك بر طاقلری‌ده رقص و پرنده‌بازلق اجرا ایلمك هپ روم شرقی سرا- یلرینك عاداتندن اولدیغی حالده بالآخره خیلیجه تعدیلات کورمش اولان برر در- جه‌سی‌ده عثمانلی اصول معیشتنه قارشمغه باشلامشدر ·

ایشته حقیقةً درجهٔ اصابتی هر فکر سلیم طرفندن تصویب وتصدیق اولنه جغنه شبهه ایدیله میان بو قرارك اجراسی ایچون تیمور طاش پاشا برقول اردو ایله اناطولی اسفارینه باشلادقده کنغری و دیوریك و دارنده و بهسنی وملاطیه و کاح برر برر حدود عثمانیه داخلنه الندیلرکه ذاتاً بونلر برر حدود صغیره داخلنده صیقشمش نه تام مستقل ونه ده بر دولت معظمه یه تابع اولمیوب هرحالده دولت عثمانیه کبی قوی الشوکه بر دولته مقاومتدن عاجز شیلر اولمغله همان برر زیارت عسکریه ایله الهٔ کچورلمشدر .

ممالك مذکوره دن بعضلری تواریخ قدیمه جه پك مشهوردرلرکه بو شهرتلری عادت ایدندیکمز وجهله فتح اولنان بلاد مشهوره حقنده حاشیه لریمز میاننده ویره‌جکمز معلومات قسمنه عائددرر .

بر دولت معظمه تأسیسنی عزم ایتمش بولنانلرك امر فتوحاتده امکانك صوك درجه سنه قدر بو یله طریق سهولتی ارایوب بولملری مقتضای رویت وفطانتدر .

حالبوکه بایزید خان حضرتلرینك تسالیا و موره طرفلری ایچون ترتیب ایلدکلری سفر دخی بو اناطولی سفری درجه سنده سهولتله منتج موفقیت اوله جق اسفاردن ایدی . زیرا بوندن مقدم مبادیٔ تأسسات عثمانیه ده اناطولی وروم ایلینك احوال جغرافیای سیاسیه سنه دائر یازمش بولندیغمز حاشیهٔ مفصله ده دخی سویلندیکی وجهله او زمانلر ماکدونیا و تسالیا وموره نك سواحل بحریه سی وندیك وجنویز وراکوزه کبی تجارت بحریه ده مترقی اوروپا جمهورلری و یاخود سنیورلری اللرنده بولنوب داخل ممالکدن برطاقم یرلر لفظی مراد بر صورتله شرق ایمپراطورلغنه تابع ایسه لرده حاکملری حرکات و سکنات واقعه لرنده مستقل

بو قار یشبش دها استانبولك فتحندن اول باش کوسترمش ایدی . زیرا ییلدیرم بایزید خان حضرتلرینك استانبولده بر اسلام محله سی و جامع انشاسی وقاضی اقامه سی کبی شیلره ایمپراطورلغی اجبار ایتمش بولنمسندن دخی استدلال اولنه جغی اوزره او زمانلر کرك مقصد تجارت وکرك مقاصد سائره ایله استانبولده برچوق ترکلر بریکدیکندن بونلرك کندیلرینه مخصوص محله لری اولمامغله فامیلیالرینی ده کتوره مدکلری ایچون غازی سلطان بایزید حضرتلری بوجهتی اصلاحه مجبور اولمشلر ایدی . استانبول کبی او زمان الك کبار اهالیسنك خانه لری بیله همان بر آچیق فحش خانه صورتنده اولان برده بکار بولنان عثمانلیلرك نه لره الشه جغی وهله عشرت بلاسنه دوچار اولمقدن همان هیچ بریسنك کندیسنی قورتاره میه جغی درکاردر . عثمانلیلرك کبارینه گلنجه : روم تاریخلرنده بسط وتفصیل اولندیغی اوزره بونلر کرك بروسه وکرك ادرنه دن وقت وقت محضا تنزه ایچون استانبوله کله رك هفته لرجه امرار اوقات ایلدکلری کبی پك

اولدقلرندن حاکمیت صفتنی طاقنانلرك
کافه‌سی تحت ادارەلرندە بولنان اهالی‌یی
اوقدر رنجیده و مظلوم ایتمکدە ایدیلرکه
بونلر شو ظلمی چکمکدن ایسە عثمانلی
تابعیتنه کیرمکه حقیقةً مشتاق و متحسر
بولنیورلر ایدی . حتی ماکدونیا طرف
عثمانیاندن استیلا اولنمش بولندیغی حالدە
کاملاً خرستیان و شجیع بولنان اهالیسی
دولت علیەیە قارشو ایاقلندیرمق ایچون
روم شرقی دولتی پك چوق انتریقەلر
ایتدیکی و پاپاس طاقمی دخی بو افسداتی
ترویجده بولندیغی حالدە اهالی‌یی ایاقلندیر-
مق قابل اولەمامسی ادارۀ منتظمۀ عثمانیەنك
اسکی ادارۀ ظالمۀ نصرانیەیە رجحانی
حکم ایتدیرەجك احوالدن عد اولنور
ایدی .

بو حقیقتی برقاتدها توضیح ایدەجك
مواددن اولمق اوزرە قوسی دسپوطی بولنان
ذاتك سلطان بایزید حضرتلرینی تسالیا و
مورە طرفلرینی فتح و استیلایە دعوت
ایلمش اولدیغنی تخطر ایلك کافیدر . هرنه
قدر مورخ هامرك غیرت نصرانیەسی و
مسئلەدە دخی جوشە کلەرك مومی الیه
دسپوطی « مملکتنك و الاهنك خائنی » دیه
توصیف ایلیور ایسەدە هامرك بوندەکی
حقسزلغی بر ایکی صحیفە صکرەدە
کندیسنك سویلدیکی سوزلرله دخی
مرتبۀ ثبوته وارمقدەدر . وطنی
سون بر وطن پرور بر طرفدن اوروپا-
لیلرك سلوككی وجود وطنه ییشدرق
قانی مدکریی وکویا انحلال مملکته بر
اولمق اوزرە ایش باشندە بولنانلرك دخی
اولاد وطنك مالنی جانی عرضنی کندی
حظوظات نفسانیەلرینك استیفاسی ایچون
مباح عد ایدوب طوردقلرینی کوردکدە
بو مظالمه قاتلانمغی‌می وطنك نفعنه و

چوق کبارك روم فامیلیالرندن قز المش بو-
لنمری حسبیله اقربالرینی زیارت ایچون دخی
استانبوله کیدوب کلملری واقع اولور ایمش .
ایشته بو حال دخی عثمانلیلردەکی اهالی اخلاق
و عاداتی کلی تعدیله یاردیم ایدەجك خصو-
صاتدندر .

مع هذا بورایه قدر اکثریا عثمانلیلرك
روملر ایله وقوعبولان اختلاطلرندن بحث
ایلدیکمزە باقوبدە ایلك اصول معیشت
ترکانەنك یالکز روم شرقی اصول معیشتنه
تحول ایدی ویرمش اولمسی ظن ایتمامليدر
بالعکس عثمانلیلر ملل سائرەنك عادات و
اخلاقندن دخی لهلرینی کندی معیشت عثما-
نیەلرینی اکا کورە توسیع ایلمشلردر . بو ایسه
ایکی وجهله وقوعه کلمشدر . بریسی ارناوت
و بلغار بوشناق خروات لاز کرد عرب عجم
و سائر قوملردن برچوق سردارلرك عثمانلیلغی
قبول ایلدکلری صرەدە اسلامیتی دخی قبول
ایلدرك و بخود عن اصل کوله اولدیغی
حالدە کلوب تربیه کورەرك یوك بیوك رتبه
و منصبلرە چیقمش بولنملری صورتیدرکه بو
آدملر حتندیلق سایەسندە نائل اولدقلری

اللهك رضاسنه موافق بولور ؟ يوقسه
ديكرطرفده تبعه سندن برصنفنى ديكرينه
ترجيح ايتميان وجمله سنى مساواةً مسعود
ايتمكده چاليشان و اولانجه شدتنى اعدايه
كوستروب كندى ارالرنده مرحمت متقابله يه
نه قدر رعايت ايلدكلرينى كرك معارك
حربيه وكرك مؤسسات خيريه لريله
بالاثبات « كفاراوزرينه اشداء وكندى
بينلرنده رحمادرلر » حكمنده كى آيت
كريمه نك تمام تصويرينه موافقتلرينى
جهانه تسليم ايتديرن عثمانليلرى كوررده
انلره مى ميل ومحبت ايلر ؟

حقيقت مطالعهٔ كتب ايله توغل ايدنلر فرقنه
وارمشلردركه برچوق زمان اول يازلمش
بولنان كتابلر دقت لازمه ولايقه سيله
اوقنور ايكن كويا او كتابى يازان مؤلف
اوقويانك قارشوسنده ايمش ده سوزلرينى
اوضاع واطواريله شرح وتقويه ايديور .

مشجه سنه اصل كندى مرامى دخى بشقه -
جه اكلاشيلور .

مثلا قارشوكزده سزه سوز سويليان
برمتكلم واردركه برطرفدن آغزيله سوز
سويلر وديكر طرفدن دخى بعض اوضاع
واطوار كوسترر . اوضاع واطوارى
كفتارينى تأييدمى ايديور ؟ يوقسه
آغزندن چيقان سوزلره كنديسيده مى اهميت
ويرميور ؟ بونى اكلامق ايچون او
متكلمى دقتلجه ديكلمك كافيدر . ايشته
برمؤلفك كتابنى اوقومق دخى عينيله
بويله در . قلمنده اويله روشلر شيوه لر
وسوزنده اويله طورلر ادالر اولوركه
مؤلف اوسطرلرى يازار ايكن ذهنى بشقه
شى دوشونوب قلمى دخى بشقه شى يازديغى
ارباب دقت نظرنده بسبللى در .

مورخ هر امرده ايسه بوحاللره پك
چوق تصادف اولنور . ظاهر حالده

اقتدار اوزرينه كندى خانه لرنده ايستدكلرى
كبى اصول معيشتلرينى اصلاح ايده بيله -
جكلرى دركاردر . ايكنجيسى ايسه ينه بو
ملتلردن النان جاريه لرك حرملرده بيوك بيوك
خانملق مراتبنه وصوللرى قضيه سى اولوب
برحرمده خانم اولان قادينك يالكز قوجه سى
اوزرينه دكل اولادى اوزرينه دخى اصول
معيشتجه پك بيوك تأثيراتى اوله جغنه شبهه
ايديله مز .

عثمانلى ديديكمز ملت عاليشان اويله بر
هيئت ممزوجه دركه سائر دول وملل قديمه

وجديده ده اولديغى كبى اقوامدن يالكز بر
يسى قوم حاكم اولوب ده اقوام سائره نك او
قوم حاكم النده اسير اولمسى بزده هيچ بر
زمان كورلمش اولميوب هله مبدئ تشكلا
تمزده بويله برشى هيچ ده مشاهده اولنمامش
اولديغندن يالكز اخلاق وعادات واصول
معيشت دكل لسان عثمانى بيله النده موجو
د بولنان كافه سندن يا برچوق لغتلر الوب وينه
خود برچوق شيوهٔ افاده لر قبول ايلمك صور
تيله اعمال تركيبدن بالكليه تباعد ايدرك
مستقل برلسان اولمشدر . حتى لسانك ترقيات

عثمانلیلرك شدت شجاعتلرینی توصیف
ایدیورکی کوریلن مورخ جنابلری
بو توصیفنی اکثریا اویله بر صورتده
یوریتورکه عثمانلیلری انجق قان ایچمکله
حرارت وحشیانه‌لرینی تسکین ایدن بابارلر-
دن ودشمنی زورلی بر ایاق التنده
صولویه‌مقمزین حایقره‌مقمسزین اوزیلی
ویرمش شایان مرحمت مظلوملردن
کوسترمکله قارئلرنده مباحث مذکوره‌یی
بعدالمطالعه عثمانلیلردن انتقام ایچون بر
حس شدید پیدا ایلر . بو ایسه حکمت
تاریخیه‌لر بابندن اولان بر مورخه هیچ
یاقیشمق الهمیه‌جق احوالدندر . برکت
ویرسونکه غیرت نصرانیه‌سنك غلیانی
برچوق کره‌لر دخی بو مورخك ذهنی
تشویش ایلیه‌رك زیب دقتك انظار
استغرابنی جلب ایلیه‌جك تناقضات معتوهانه
بی یك اوستی آچیق اوله‌رق یوریتور .

هامرده‌کی بو حالك الك پارلاق بر نمو-
نه‌سی بو دفعه‌کی تسالیا وموره سفرینی
صورت تحریرنده کوریلیور . قومی
دسپوطنی وطننه و معبودینه خائن اولمق
اوزره توصیف ایلدکدن صکره تسالیا
و موره‌یی فتح ایچون سلطان بایزید
حضرتلرینی نصل دعوت ایتمش اولدیغنی
اولا باقکز نه‌یولده یازییور . دیورکه :

« بو دسپوط سلطان بایزیدك صید
وشکاره اولان مراقنی بیلدیکندن یونا-
نستانی شکاری مبذول بر صیدگاه اولمق
اوزره تصویر وتوصیف ایتمش واورالرده
واسع چایرلر ایله منقطع اولان اورمانلرده
طونه‌لر وطوی قوشلری مملو اولدیغنی
بیلدیرمش ایدی »

تعدی دوشونلی‌که قوجه بر اردویه
قوماندە ایدن جهانگیر بر پادشاهی چوجق
الداتور کبی طوی ایله طونه ایله الداتمق

وتجدداتنه دقت ایدیله‌جك اولورسه کو-
ریلورکه ایلك عثمانلیجه چغتایجه‌دن پك چوق
فرقلی اولدیغی کبی بو کونکی عثمانلیجه‌دخی
ایلك عثمانلیجه‌دن پك چوق فرقلیدر . «عقل
اسیلری» و «قومی» و «قیغو» و «قوتلو»
کبی تعبیرلر بوکونکی عثمانلیجه‌ده بولنمدقلری
کبی «اوسةوفه» مثللو البسه‌یه و «ابوس»
کبی اسلحه‌یه و «بلاکی» کبی اطعمه‌یه و
«لیموناته» کبی اشربه‌یه عائد برچوق تعبیرات
دخی الآنکی عثمانلیجه‌ده بولنمیوب حتی الك
عمیم عنوانمز بولنان «افندی» عنوانی دخی
روم لساندن التمش بر عنوان اولدیغی ارباب
تحقیق طرفندن میدانه چیقارلقده‌در . هم‌ده
دقت اولنملیدرکه ایتالیان وفرنك لساننك عثمانلی
لساننه کرکی کبی حلول ایلدکلری شوزمانك
تعبیرات بدیعه‌سنی اخطار ایتیورز . نظر
ملاحظه‌یه عرض ایلدیکمز شیلر بو کون ترکجه
اولدیغنه پك چوق کمسه‌لرك شبهه ایده‌میه-
جکلری الفاظدن اولوب حتی بکن سنه‌لر
« قصولیه » و « اسطاق » لفظلرینك دخی
بو مثللو مأخوذاتدن اولدقلرینی یازمش ایدك
ده علیهمزده بر دهشتلی اعتراض واقع اولمش

کار عاقلیدر ؟ اکر دسپوط افندی وطننه واللهنه کرچکدن خائن بر آدم ایسه بو خیانت اولور اولمز ذکا ایله ممکن اولهمیوب هیچ اولمز ایسه یونانستانك فتحنده‌کی سهولتی حضرت پادشاهه آکلاته‌بیله‌جك درجه‌سنده ذکاسی بولنمق لزومی آشکاردر . وینه هامرك وقوعاتی یازیشنه کوره پاپاس افندینك ذات شاهانه‌یی دعونیده اصل بوصورتله وقوعبولمشدر .

ایشته بعض مملکتلرك اهمیات تاریخیه‌سی حقنده‌کی تفصیلاتنی طی ایدرك اشبو یونانستان سفرینی هامردن ترجمه ایده‌لمده کیفیت قارئلریمزك دخی منظوری اولسون .

هامر دیورکه :

« سلطان بایزید تسالیا طرفنه توجه ایلدی . وبوطاغلق مملکتك الك مشهور بلادینی برکونه مقاومت کورمکسزین آلدی .

نام قدیمی لاریسا اولان یکی شهر ونام قدیمی تریسقا اولان ترخاله قصبه‌لری بوصورتله ید عثمانیانه دوشدیلر .

بوصورتله ضبط اولنان مملکت میاننده نام قدیمی دوماسیا اولان دومه‌لیك قصبه‌سنده کرنایوس نامنده بردوقه بولنه‌رق ترکلرك تقربنی خبرآلور المز مملکتی براقوب قاچدیغی کبی بتراس وفارسه‌له شهرلری دخی مرقوم دوقه‌یه تابع اولمغله عثمانلیلر طرفندن بلاصعوبت ضبط ایدلدیلر . اسکی زمانده غوتلر قرالی آلاریس کبی بایزید دخی هیچ مقاومت کورمکسزین ترموپیل موقعندن چکه‌رك نام قدیمی لامیا اولان زیتون قصبه‌سنی آلدی و بوحالده اسکی فوسی ولایتی اوخائن دسپوتك دعوت ایلدیکی ترك بارباراری النه دوشدی . کین وغضبله کوزلری دونن بودسپوت

ایدی ، ایمدی برملت اقوام کثیره‌دن بالترکیب ازجمله لسانجه بودرجه‌لره قدر بشقه‌لشور ایسه اصول معیشتجه اوملتده تجدد وانقلاب کورلمك ضرور یاتدن دکلیدر ؟ یا او حالده سلطان بایزید اول عصرینی و بالذات سلطان بایزیدی مؤاخذه ایدنلرك عثمانلیلری حالا قابی خانلی عشیرتنده‌کی اصول معیشته اعاده وارجاع ایتمکی آرزو ایلیورلر مشجه‌سنه آثار تعصب کوسترمه‌لری شایان حیرت کورلمزمی ؟

مدنیت اوقدر غالب برقوت معنویه‌درکه بدویتك قوت مادیه‌سی بوکا برزمان ایچون غلبه ایتسه دخی بالتدریج بدویت غالبه دخی مدنیت مغلوبه‌یه منقلب اوله‌رق غالبك مغلوبه منقلب اولمسی ایسه ضمناً مغلوبه بر غالبیت صورتی ویرر . ازمنهٔ قدیمه‌دن ازمنهٔ جدیده‌یه قدر هانکی پرده‌ده هانکی زمان بار باررلر مدنیلر اوزرینه غلبه ایتمشلر ایسه بالآخره انلرك دخی تمدنلری صورتیله بوحقیقت کندینی میدانه قویمشدر . ایشته عثمانلیلرده دخی عینیله بوحقیقت کورلمشدر . یعنی ایلك عثمانلیلق رومنلق بلغارلق فلانلق اوزرینه غلبه ایتمش ایسه‌ده بالآخره ایلك عثما-

بایزید نزدنده ملیوتی دوقه‌سی دلی وسلك
قاریسی تروده لو دایی غمز ایده‌رك
« ایستراتی » نامنده بر روم ایله جنایتکارانه
انتریقه‌لری اولدیغنی وکندی تبعه‌سنی ظلم
التنده ازوب برچوغنك قاننه دخی کیردیکنی
پادشاهه سویلمش ایدی . دلووس اسپانیا
قراللری خاندانندن بر ذات اولوب آز
وقتدن بری وفات ایلمش ایدی . زوجه‌سنك
عاشقی دینلان ذاته اشبو دوشه‌دن ماعدا
سحربازلق و سائر شیطنتکارانه‌دوزنبازلق
ایله برچوق قادینلرك قزلرك اغفالی جنایاتی
دخی اسناد اولنیور ایدی . بلاشبهه کندی
حقنده‌کی بو اسناداتدن ناشی اولمیدرکه دو ـ
ثمس تروده‌لودا پادشاه غالبك استقبالنه
کیدوب ذاتاً بر دامادە نشانلی بولنان قزینی
وخزینه‌لرینی وتحت اداره‌سنده بولنان
امارتی و بالذات کندیسنی عرض ایلدی .
سلطان بایزید بو والده‌یی سربست براقه‌رق

حتی تبدیل دین دخی ایتمك ایستدیکی حالده
بوکاده لزوم کوسترمدی . فقط قزینی و
ملکی اولان امارتنی مع الممنونیه قبول ایدرك
اورایه کندی طرفندن بر والی نصب
ایتدی . ایشته بویله یالکز کندی وجودیله
هرطرفه هیبت ویره‌رك اسکی دوریس
ولوقریس وفوستیس سنجاقلرینی ممالك
عثمانیه‌یه ربط ایلدکدن صکره سلطان
بایزید موره طرفلرینك فتحنی غازی یعقوب
وغازی اورنوس کبی سردارلرینه حواله
ایتدی‌که بونلردن غازی یعقوب موره‌نك
منتهای غربیسنه قدر ممالکی چالقه‌یه‌رق
مدون وقوزون طرفلرینی نهب و غارت
ایتدی . غازی اورنوس بك ایسه موره‌نك
پایتخت قدیمی اولان ارغوسی محاصره
التنه اله‌رق براز محاصره‌دن صکره قلعه‌نك
برطرفنده بولنانلرك ترکلره مغلوب اولد ـ
یغنه دائر دیکر طرفده ظهور ایدن روایت

ذلیلق بسبتون اورته‌دن قالقه‌رق یرینه بر ملت
جدیدهٔ عثمانیه قائم اولمق صورتیله حقیقت
مذکوره کندیسنی کوسترمشدر .

غازی یلدیرم بایزید خان حضرتلرینك
دورلرنده‌کی میل سفاهتی او قدر شدتلی بر لسان
ایله مؤاخذه ایدن مورخلرك کندی زمانلری
احوالنی نه‌دون بر لسان شدتله مؤاخذه ایده ـ
کلریك ملیبنی بیلورمیسکز ؟ بزم مطالعهٔ
قاصرانه‌مزه کوره اصلا شایان مؤاخذه
اولان حال بایزید اول دوری دکلدر . سلطان
سلیمدن صکره‌کی دورلردر . زیرا بایزید اول
زماننده کورولان شی تمامیله بر بدویت اصلیه
نك بر مدنیت جدیده‌یه تحولندن عبارت اولوب
ادوار اخیره ایسه بر مدنیت مستحصله‌نك دوچار
فساد اولمسی ماده‌سیدرکه حقیقةً شایان مؤا ـ
خذه‌در . لکن بایزید اول دورینی ایلك
مؤاخذه ایدنلر مثلا اناطولی کردستان و عر ـ
بستان طرفلرندن یکی کلدرك مدنیت عثمانیه ـ
نك هنوز نه اولدیغنی بیلمیان و بناءً علیه بونی
اصول معیشتجه بر فساد مدهش ظن ایلیان
ارباب تنقید اولوب و ادوار اخیره‌ده کلنلر ایسه
کندیلرندن اول تاریخ یازانلری عیناً استنساخ

بتون محصوریني غلبه واقع اولدیغی روایت اولنان طرفك امدادینه شتاب ایتدیر مکله مدافعدن خالی قلان دیکر طرفه عثمانلیلر بالهجوم بوحیله ایله قلعه‌یی ضبط ایلدیلر . اوتوز بیکدن زیاده‌یه واران بتون اهالیسی اسیر ایدیله‌رك اناطولی‌یه نقل ایله یرلرینه‌ترك اهالیسی نقل اولندیلر »

ایشته هامر یونانستان فتوحاتني بو صورتله قید ایدرك حکایه‌سني مدینة الحکما اتنه شهرینك استیلاسنه قدر وار درمقده‌در . انجق بز اوحکایه‌ده دوامدن اول دوشونه‌جکزکه اکر برخائن دسپوت پادشاهی یونانستانك چارلری واورمانلری و یوللری طولدیران طویلری وطورنه‌لری ایله الداتوب اغفال ایدرك اوطرفه جلب ایتمش ایسه قوجه بر یونانستان خلقی نه‌دن مقاومته قیام ایتمامشلردر ؟ معبود دوشمس کبی حکمدارلر بیله نیچون کندیلرینی قزلرینی ملکلرینی خزینه‌لرینی همان پادشاهه عرض وتقدیمه مسارعت ایتمشلردر ؟ بسبللی وشبهه‌سزدرکه ورود عثمانیانی اهالئ محلیه کمال محبت ورغبتله تلقی ایلدکلرندن مقابله ومقاومت امکانی اولمدیغی ممالك مذکوره حکامی کوردکلری ایچون بو مسلکده بولنمشلردر . هله هامر دوشمس جنابلرینك ایستراتی ایله معاشقه‌سندن طولایی تبعه‌سندن برچوقلرینی هلاك درجه‌سنده مظالمه جرأت آلمش برآشفته اولدیغی انکار ایده‌میورکه اول طرفلر حکامنك احوال عمومیه‌سني مقایسه ایچون یالکز بوآشفته‌نك حالنی دوشمك دخی کافیدر .

عثمانلی تاریخلرینك دخی قیدوتر قیملرینه کوره اشبو یونانستان سفرلری ۷۹۹ و ۸۰۰ سنه‌لرنده وقوعه کله‌رك اتنه شهری دخی ضبط اولندقدن صکره اولان دور بایزیدده قاچ محاربه اولدیغی ونه قدر یرلر ضبط ایدلدیکنی ونه درلو انشاآت خیریه و تنسیقات ملکیه وجوده کتورلدیکنی بر کره کوز اوکنه کتورملی‌ده اومدت ظرفنده کرك ذات شاهانه وکرك سائر اعاظم عثمانیان بوشمی طورمشلر بوقسه هم اولانجه قوتلر [illegible] دخی [illegible] [illegible] وعیش ونوش دور بایزیده رحت اوقوته‌جق درجه‌لرده آرته‌رق منهیاتك کافه‌سی اولکی

ایلدکلری حالده کندی اصول معیشتلرینی اول قدر استغراب ایده‌میه‌جك برصورت مدنیت ایچنده بیودکلری ایچون مؤاخذه‌یه لزوم کورمامشلردر .

بایزید اول زماننده اکرچه سرایلر غلمان وجواری ایله طولمش وحتی بعض مورخلرك روایتلرینه کوره هر مملکتدن کلان جاریه‌لر هپ کندی مملکتلرینك قیافتلرینی لابس اوله‌رق ینه کندی قومیتلرینه مخصوص اولان نغمه‌لر و رقصلر ایله افندیلرینی اکلندیررلر ایمش ایسه‌ده طوبی اون درت سنه‌دن عبارت

بتون موره قطعه‌سى ممالك عثمانيه‌يه ربط اولنمش بتمشدر . شوقدركه ضبط اولنان يرلر شهر وقصبه‌لر اولوب يونانستانك طاغلق طرفلرنده جرى وجسور برچوق اهالى هنوز مغلوب ايدلمامش بولنديغندن بونلر صكره‌لرى دولت عليه‌يه دفعاتله عصيانلر دخى ايلمشلر ايدى .

٨٠٠ سنهٔ هجريه‌سندن صكره برايكى سنه مدت سلطان بايزيد حضرتلرى جنك وجدالده‌فاصله ويرمشدركه بومدتك حوادث مهمه‌سندن اولمق اوزره شرق طرفلرنده تيمورك ظهورى وممالك شاهانه‌يه طوغرى بالتقرب بعض مسائله ميدان آچديغى قيد اولنمقده ايسه‌ده بز شو مقدماتك حكايه‌سنى تتابعيله مفصلاً ومتسلسلاً يازمق ايچون برازجق تأخيره لزوم كورمكده‌يز . حتى ارمنستانك ٨٠٣ سنه‌سنده وقوعبولان ضبط واستيلاسنى دخى اوانتاده حكايه ايتمك اوزره پادشاهك اصل استانبول ضبطنده‌كى آرزوسنى تقديماً حكايه ايليه‌جكز .

تيمورك تقربيله مقدماتى ظهوره كلمكه باشلامش اولان حادثات فاجعه يلديرم بايزيد خاندن ماعدا هانكى پادشاه اولسه كوزينى يلديره‌جق شيلردن ايكن اول رعد وبرق شوكت وسلطنت هيچ برشيدن ييلديغى كبى تيموردن دخى ييلميه‌رق بواثناده بلدهٔ طيبهٔ قسطنطنيه‌يى فتحله بتون جهانه قارشو شعشعهٔ شان وشوكتنى كوسترمك عزمنه دوشدى .

بوعزم قطعى ايله اولا بروسه‌دن ادرنه‌يه نقل ايدن ذات شاهانه ادرنه‌دن استانبول ايمپراطورينه وهنليسنه بر خبر كوندروب حسن رضالريله قلعه‌يى كنديسنه تسليم ايدرلر ايسه فبها ايتمدكلرى صورتده جمله‌سنك عاقبتى بك فنا اوله‌جغنى بيلديرمش ايدى . استانبول

دوزلره قياس يله قبول ايده‌ميه‌جك درجه‌لرده آچيغه اورمش بولنديغى حالده اوموفقيتلره بكزر خدماتك آرى بيله كوريه‌مز اولمشدر .

كرك بومقاله‌يى بزه قلمه الديرتان وكرك دخى تاريخمزده سلطان بايزيد حضرتلرينى مدافعه غيرتيله بزى متحسس ايليان نى سفاهتى التزام مقصدى دكلدر . بومقصد هيچ برمحب عقل وحكمتده بولنه‌مزكه بزده بولنه بيلسون . مقصدمز دنياده هيچ برشيئك متماديا طبيعتدن آيريله‌ميه‌جغنى اكلاتمقدر هيچ برشيئك كلياً بسيط اولمسى دخى مقتضاى طبيعت دكلدر . هرشى مركب اولديغى وشمديكى حالده بسيط ظن اولنانلرك دخى تركيبلرى كشف ايديله بيلمك محالات قطعيه‌دن عداولنه‌مديغى كبى هيچ برشى ده‌بوقدركه ايى وفناجهتى اولمسون . كرك برملتك وكرك بر مخلوقك قصوريدر ومنى قابل اوله‌مز . هر ملتك هر مخلوقك وحتى هر عصرك دخى هم ايلكلرى اولور هم ده‌فنالقلرى . انجق حكيم و مدقق اولانلر برشيئك ايلكلرى فنالقلرينه غالب ايسه اوشيئه « ايى » وفنالقلرى ايلكلرينه غالب ايسه اوشيئه « فنا »

ایمپراطوریله اهالیسی بودفعه سلطان بایزید حضرتلرینك عزم همایونلرینی برصورت قطعیه‌ده کورنجه شویله برتکلیفی اوزرینه همان شهری تسلیمدن ایسه کرك ایمپراطورك عسکری وکرك شهر اهالیسنك قوتی عثمانلیلره قارشو طول مدت مقاومتی تأمین ایلیه‌جکندن والده مقدار کافی ذخائر دخی بولندیغندن ذات شاهانه‌یه تسلیمیت کندیلری ایچون ممکن اوله‌میه‌جغی وجناب حق هرنه کوسترر ایسه راضی اوله‌جقلری خبرینی کوندردیلر .

ارتق استانبول اوزرینه اولانجه قوتلریله یورومك ایچون بایزید حضرتلری سائر درلو وسیله تحریسنه محتاج قالمیه‌رق استانبولدن الدقلری شو جواب اوزرینه هردرلو حرکات خصمانه‌ده مختار بولنمش وفی الواقع تدارکات لازمه‌یه دخی مسارعت ایلمش ایسه‌ده تیمور وقعه‌سنك ارتق نظر اهمیتدن اسقاطی قابل اوله‌میه‌جق صورتده ذات شاهانه‌یی برمحاربهٔ عاجله‌یه دعوت ایتمسندن ناشی استانبول محاصره‌سنی وضبطنی وقت آخره تعلیق ایتمکه مجبوریت حس ایلمشلر ایدی .

وقعهٔ فاجعهٔ تیموری ایضاحات لازمه‌سیله یازمق ایچون براز کیرویه طوغری ارجاع نظره مجبورز . واقعا اصل مقصودمز اولان قرون جدیده تاریخنه هیچ بر تعلق کوریله‌میه‌جکی کبی ذکر اولنان قرون جدیده تاریخی ایچون برمقدمهٔ طویله دیمك اولان اشبو مبادئ تأسسات عثمانیه بحثنده دخی طوغریدن طوغری‌یه تعلق اولمیان شو ارجاع نظر قضیه‌سی ظاهر حالده بزم ایچون بالکلیه لزومسز کبی کورینور ایسه‌ده تیمور وقعه‌سی عثمان غازیدن بری تأسیسنه چالیشیلان شو دولت معظمه‌یی دفعهٔ ورطهٔ انقراضه تقریب ایدرك بغده

دیه‌جکلرندن بونك خلافنده‌کی حالات البته شایان استغراب اولور . سلطان بایزید حضرتلرینك ورجالنك وعصرلرینك ایلدکلری فنالقلرینه یعنی فنالق دینلان بر اکنجه‌لی معیشتنده‌کی سفاهتدن قات قات فائق ایکن اول پادشاه ذیشانك او عصر جلیلك بونجه خدماتنی کلیاً انکار ایله یالکز سفاهتنی دیللره طولایوب اوزاتمق هیچ بر مورخ منصفك قبول ایده‌میه‌جکی حالدر .

عمرلرینی خدمت عمومیه‌یه حصر ایتمش اولانلرك معیشت خصوصیه‌لرینه دکل معیشت عمومیه‌لرینه باقارلر . باده ایچمك کوزل سومك انسانك معیشت خصوصیه‌سیدر . نان ونعمتنی یدیکی دولته حسن خدمت ایتمك وخدماتنده غیرت کوسترمك کبی شیلر دخی معیشت عمومیه‌سیدر . خصوصی اولان معیشتك فائده و ضرری و ثواب و عذابی انسانك کندیسنه عائددر . عمومی اولان معیشتك فائده‌سی ده ضرری ده عمومه عائد وراجع اوله‌جغندن بر مورخ انسانلرك معیشت خصوصیه‌یه کوره محاکمه ایتمز . معیشت عمومیه‌سنه کوره محاکمه ایدر .

تجدد ایکی بر صورتده تأسیسنی چلبی سلطان
محمد حضرتلرینك ثمنتلرندن بکله‌یه جکمز
برصدمهٔ کلیه اولدیغندن بوصدمه‌نك
اهمیت تاریخیه‌سنی نظر مزده کوزلجه
تعیین ایچون هرحالده وقعهٔ تیموری مبدأندن
تدقیقه مجبوریتمز آشکاردر .

تیمورلنك نسباً برقاچنجی باباده جنکیزك
نسبیله برلشدیکندن بعض تاریخلر کندیسنی
طائفهٔ تاتارك زادکانندن عد ایدرلر ایسه‌ده
تیمورلنك عمرینك مبادیسندن بریوك قسمنی
سرسریلکده کچورمشدر . برلقبی تیمور
کورکان اولوب سببی اسیای وسطی امرا-
سندن امیرحسینك قزی ترکان اغا ایله
ازدواج ایتمسی اولمشدرکه کورکان لفظی
تاتارلساننده « کووه کی » معناسنه اولمغله
بوحالده اسمی « داماد تیمور » صورتنه
کیرمش اولدی . کذلك برلقبی دخی تیمور
لنك اولوب « لنك » تاتار لساننده طو-
پال دیمك اولدیغندن تیمورك یالکز بوسقطلغی
دکل برالینك دخی چولاقلغی ایشته بوسر-
سریلکده کچیردیکی زمانلرده برمحاربه‌ده
ایاغنك بریسیله الینك بریسنه اوق اصا-
بتندن نشأت ایتمشدر . الخلاصه بوداهیهٔ
مدهشه هجرتك ۷۷۱ سنه‌سنه قدر آسیای
وسطینك هرطرفنده عادتا سرسریلك طو-
ریله کشت وکذار ایلدکدن صکره تاریخ
مذکورده باشنه طوپلایه بیلدیکی آدملر
وچویردیکی انتریقه‌لر ایله بلخ شهرینی
ضبط ایدرك بعده یواش یواش سمرقند وجند
وخوارزم طرفلرینی استیلا وهراستیلاسنده
قوتی آرتدقجه فتوحات سائره اسبابنی دخی
تهیه واستحضار ایتمکله بالتدریج بتون
آسیای وسطی وایران وکورجستان وحتی
اناطولی یه‌قدر ممالك اولمق یولنی المشدر .

تیمورك دولت علیهٔ عثمانیه ایله پیدا
ایلدیکی مناسبت سینوبك انتحندن بدأ

اوله بیلورکه برآدم پك سفیه اولور .
فقط ملتنه‌ده‌اك بیوك ایشلر کورمش بولنور
بوآدمیمی ترجیح ایدرسکز یوقسه هیچ سفاهتی
عیبی کناهی اولمدیغی حالده ملتنه هیچ ده
خدمتی اولمیان ارباب پرهیزیمی؟ بو ارباب
پرهیزك ذاتی اوله‌جقلری مکافات یالکز کندی
شخصلرینی متمتع ایدر . دولت وملتنه حسن
خدمت ایدن سفیهك خدمات واقعه‌سی ایسه
عمومی متمتع ومستفید ایدر . واقعا بوصاحب
موفقیتك معیشتده‌کی سفاهت دخی اولماسه
دها زیاده شایان تحسین کوریلور ایسه‌ده
اویله اوله‌مدیغی ایچون حسن موفقیاتنی
انکارده جوازو یریله‌مز .

شو مقاله‌مزده‌کی مقاصدو مقایساتی خلا-
صه ایده‌لم :

بایزید اول زماننده‌کی سفاهت [illegible]
اوزره نه اوروپا مورخلری نه‌قدر برسرمایهٔ
مؤاخذه تدارك ایدلمسنه سبب اوله‌جق در .
جدلرده اعتماد اولنان معتبر ملل معلومه-
دن النان امرانك خدمت عیش و نوشده
خواننده‌لك سازنده‌لك رقاصلق ساقیلك
صورتنده استخدام وتحرلندن عبارت ایدی .

ايلمشدر . معلومدركه اناطولي اوزرنده بولنان امارات تركيه‌يي غازي يلدريم بايزيد برر برر اخذ وضبط ايلديكي زمان بونلرك اميرلري و اميرزاده‌لري سينوبه قاچه‌رق كتوروم بايزيده التجا ايتمشلر ايدي‌ده بعده ٧٩٠ سنه‌سنده يلدريم بايزيد حضرتلري اوراسني دخي فتح ايلديكي زمان جمله‌سي تيمورلنكه قدر قاچوب التجا ايلمشلر ايدي . ايشته بوفراريلر تيمورلنكي اناطولي جهتنه طوغري حركات استيلا كارانه‌ده استعجاله تشويق ايليه‌رك اكر اناطولي‌يه واريلور ايسه كنديلرينك اسكي تبعه‌سي اولان تركلرك كافة وكاملا عثمانليلردن روكردان اوله‌جقلريني و عثمانلي عسكري ايسه درمه چاتمه خرستيان افرادندن بولنوب بونلرك سطوتي اوروپا قطعه‌سنده‌كي نصارايي تترتمكده ايسه‌ده هجوم تاتاره مقابله‌دن عاجز قاله‌جقلريني و حالبوكه بونجه سنه‌در ممالك نصارايي غارت ايتمكده بولنان عثمان اوغللري خزينه‌لرنده‌كي اموالك دنياده هيچ برپادشاهه مقيس اوليه‌جق قدر چوق ايدوكني يالكز تيموره دكل معيتنده‌كي امرايه دخي سويليه‌رك جمله‌سني اطماعه غيرت ايليورلر ايدي .

تيمورلك يلدريم بايزيد خان حضرتلرينه يازديغي ايلك نامه ايله يلدريم بايزيد خانك اكا يازديغي جوابنامه عيناً فريدون بك منشآتنده مندرج ايسه‌لرده بونامه‌لرك ايكيسنده دخي تاريخ اولمامسي جاي تأسفدر . خواجه سعدالدين مرحوم اشبو نامه‌نك ورودييني ٨٠٢ سنه‌سي يله ٨٠٣ سنه‌سي ارده‌سنده ذكر ايلديكندن بزجه دخي نامه‌لرك تاريخي بوميانده اولمق اوزره تلقي ايدلمك ضروريدر . خواجه مرحومك افاده وتفصيلنه كوره تيمورطاش پاشا

مناسب اولانلري استفراش دخي ايديلور ايدي‌كه بشقه يرلرده بشقه زمانلرده امثاللري كورلمامش شيلردكلدر . رجالدن بعضلري و بردرجه‌يه قدر دخي ذات شاهانه باده‌يه ميل ايدرلرايدي‌كه بوكا تاصدر اسلامدنبري ايديلان ميلك منع اولنه‌مامش بولنمسنه كافهٔ ادبانك مدح باده يولنده السنهٔ ثلثه‌ده موجود اولان آثاري شهادت ايلر . فقط هركسك كندي حالنجه ايتديكي اكانجه‌لر هيچ بركيمسه‌يي امور موكوله و مأمورسندن منع ايتمز ايدي . بوكا دخي او عصرك ميدانه

قويمش بولنديغي آثار موفقيت شهادت ايلر . حالبوكه عثمانليلر ايچون بويله برازده ايي يشامغه‌ واكلنمكه ميل ايديشلري دكل شايد اتهامي اولسه‌لر ايدي بوعده ميللري شايان استغراب اولور ايدي . زيرا برآدم قليجني چكوب‌ده بتون عمريني جنك وجداله بالكليه شان ايچون‌ده حصر ايدرمز . قولنده اوقدر قوت وقلبنده او درجه‌لرده موفقيت ومظفريت اولانلر البته انسان اولادي ايچون ممكن اوله‌بيلن حسن معيشتك صوك درجه‌سني كنديسي ايچون آرزو ايلر . بوايسه مقتضاي

اناطولی سفرینه مأمور ایدیلەرك كاخ وحوا-
لیسی فتح اولندیغی اوانده اباعن جد بغداد
وعراق عرب وتبریز حاكمی ولان وسلاطین
عثمانیه طرفلرندن دخی خاطرینه پك زیاده
رعایت ایدیلان سلطان اویسك اوغلی
سلطان احمد جلایر ایله قره قیونلی قره محمد
بكك اوغلی اولوب اذربیجانده حاكم بولنان
قره یوسف بك تیمورك اوراره تقربی اوز-
رینه مملكت و سلطنتلرینی ترك ایدرك
مصره قدر فرار ایتمشر ایدی . تیمور ایسه
بونلرك ارقەسی صره سریعاً مصر سلطانه
ایلچیلر كوندروب فراریلرك كندیسنه تسلیم
اولنمەسنی طلب ایلدكده او زمان مصر
سلطانی بولنان برقوق تیمورك ایلچیلرینی
قتل ایلدیكی كبی سلطان احمد ایله قره یوسف
بكه دخی روی رعایت كوسترمیوب ایكیسنی
بردن حبسه آتدیرمش ایدی .

تیمورك ایران طرفنده وقوعه كلان بو
مثللو حركات جهانكیرانەسی بایزید خان
حضرتلرینك پدرپی واصل سمع اطلاعی
اولدیغی كبی ٨٠٢ سنەسنده جهانكیر مر-
قومك سیواسه قدر تقرب ایلدیكی خبری
دخی كلمش وحالبوكه اوته طرفده سلطان
احمد ایله قره یوسف بك بر تقریب مصر
سلطانی برقوقك حبسندن یاقەیی قورتاره-
رق عتبۀ یلدیرم خانی یه دخالت ایچون
حلبه قدر واصل اولمشلر ایدی . انجق او
زمان حلبده تیورطاش بك نامنده بریسی مصر
سلطانی طرفندن حاكم بولنمغله فراریلرك
یوللرینی كسمكه آدم كوندردكده فراریلرك
معیتندەكی بندكان بونلره غلبه ایدرك نهایت
بیك بلا و محنتله دركاه یلدیرم غازی یه قدر
واصل اولەبیلمشلر ایدی . سلطان بایزید
حضرتلری قره یوسف بكدن زیاده سلطان
احمدك خاندان عثمانیدن رعایت كورمك
حقنی درپیش ایله اكرام واحترامنده قصور

طبیعت مدنیەدر . عالم بداوتدن عالم مدنیته
كیرمش اولانلردن هیچ بریسنك بوعالمده-
نیته بدوی كلوب بدوی قالدیغی واقع اولما-
مشدر . هر ملتك مورخلری بو حكمت تاریخیه-
یی درپیش ایلمش اولدقلری وعرب مورخلری
دخی بوخصوصده ملل سائرەدن كیرو قالدقلری
حالده بزم عثمانلی مورخلری هپ كندیلرندن
اول كلمش اولان مورخلرك یازدقلری شیلری
برازدها پارلاق یازمق وافراط وتفریطلرینی
برازدها چوغالتمق صورتیله تاریخ یازدقلرندن
بوحقیقت یالكز انلر نزدنده غائب اولمشدر .
هر دەنەدرجەلره قدر غائب اولدیغی وحقیقت
مذكورەیی میدانه چیقارمق ایچون بعدما
تاریخ یازانلرك نه قدر یورلمری اقتضا ایده-
جكی انشاالله تعالی اشبو مفصلمزك مباحث
آتیەسنده كوزیلوب اصلا شبهه یه مجال و میدان
قالمیەجق صورت واضحەده اكلاشیله-
جقدر .

— ٥

✻ فرمان همایون ✻

صورتیكه یلدیرم بایزیدخان حضر-
تلری استانبول اوزرینه یوریدكلری انده

ایتمك شویله طورسون حتی سلطان احمدك برکریمه‌سنی کندی شهزادکانندن مصطفی چلبی‌یه نامزد ایتمکله شو مقدمهٔ مصاهرت دخی اره‌لرنده‌کی محبت قدیمه‌یی تأیید ایلدی .

ایشته سلطان احمد ایله قره‌یوسف بو وجهله یلدیرم بایزید خان حضرتلرینه بالالتجا تیمور اناطولی اوزرینه دخی صالدیره‌جق اولور ایسه نه وجهله مقابله اولنه‌جغی مذاکراتنه قویلمش بولندقلری برزمانده ایدی‌که تیمورك ایلك تهدیدنامه‌سی کلدی . اشبو تهدید نامه عربی اولوب حاشیه‌لرمز میاننه عیناً درج ایدیله‌جك اولسه بیله لسان فارسی ایله یازیلان اوراق درجه‌سنده اکلاشلمسی سهل اوله‌میه‌جغندن ترجمه‌سنه احتیاج کوریله‌جکی وحالبوکه خلاصهٔ ترجمه‌سی اصل بوراده کورلمك ایشه یارایه‌جغی مناسبتیله بروجه آتی خلاصهٔ ترجمه اولنور :

« حمدله وصلوله وتحیه‌دن صکره ای دیار رومده ملك اولان یلدیرم بایزید ! بیلکه بز اللهك بلادنده جمیع امرا اوزرینه نصر وتأیید ایله منصور ومظفر بر سلطان جدیدز . خلایقك جمله‌سی بزه قولدرلر . متنبه اول‌که قره‌یوسف وسلطان احمد بزم سیوفمزك سطوتندن وجیوشمزك هیبتندن قاچدیلر . سکا خفی دکلدرکه بو آدملر مادهٔ فساد اولوب تخریب بلاد و تدمیر عباد ایدرلر . بونلر فرعون وهامان کبی علو واستکبارده کافردرلر . اکر کندی ادبارینی ایستمیور ایسه‌ك انلری قبول ایتمه . بونلر معیتلری خلقیله سزك دیارکزده حمایت کورمشلر . انلر نره‌یه حلول ایدرلر ایسه نحوست و شأمت دخی اورایه حلول ایدر . حاشا بومثللو آدملر ملك رومك جناحی تحتنده اولمامیدرلر . انلری حمایتدن حذر ایدیکز . بلکه آنلری اخراج ایدیکز .

مهمات لازمه‌نك تدارك واحضاری ایچون ممالك شاهانه قاضیلرینه خطاباً اصدار بیورمشلردر :

« مفاخر القضاة والحکام معادن الفضائل والکلام ممالك محروسه‌م قاضیلری زیدت فضائلهم بوحکم شریفم نفذه‌الله سزلره‌وا صل اولدقده شویله بیله‌سزکه حق جل وعلا حضرتلرینه توکل و سرور انبیا محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمك روح شریفلرینه توسل وچاریار عظام واولیای کرام رضی الله عنهم اجمعیندن استمداد ایدوب اشبو سال فرخنده فال عمت میامنه‌نك شهور مشهوره سندن ماه مبارك ربیع اولك سکزی واقع اولان دوشنبه کوننده دارالنصر ادرنه حمیت عن الآفات والبلیه‌دن جمیع وزراء عظام وغلمان درکاه عالیمقام و اغالرم و یکیچری طائفه‌سی وعزب خلقی و بکار کیرم و کارم والای بکاری وزعما وچری باشیری وعموم سپاهی وکوکالو طائفه‌سی ایله بالجمله ❋ وجاهدوا فی سبیل الله ❋ دیو قسطنطنیه شهری اوزرینه توجه همایونم واقع اولدی . امیددرکه ابتدامی محمود

هر نرەدە بولنور ایسەکز اخذ وحصر ایلە قتل ایلیکز . صاقین بو امرمزە مخالفت ایتمیکز . زیرا او حالدە قهرمز سزلك اوزریکزە واقع اولور . بزە مخالف اولانلر ایلە تبعە و جماعتلرینك احوالرینی مطلقا ایشتمشسکزدر . الحاصل ارەمزدە قال و قیلی چوغالتمیکز . هله جدال و قتالی هیچ کوزە آلدرمیکز . ایشتە بز سزە بو برا. هینی اتیان ومثللر ضرب ایلەدك . بونك ضمننده انواع تهدید وتخویف دخی داخل اولدیغنی بیلکز . والسلام علی من هدا الله والامر ومنذ لله . »

قارئلرمز شو خلاصهٔ ترجمەیی اوقودقلری زمان البتە قلبلرندە بر اضطراب حس ایتمشلردر . حالبوکە بزم قلوب ضعیفەمز ایلە بردە یلدیرم بایزیدك كانون لهب شجاعت وشهامت اولان قلبی ارەسندەکی فرقی دوشونملیدر . تیمور کبی سرسری یلکدن تور یدیلکدن کلەرك دكل جد بجد پادشاهزادە پادشاه اولەرق کذلك تیمور کبی هر بری کندی کولکەلرندن عاجز مرائی مداهن بر طاقم ترکن وعجم طوائف ملوکنە دکل هر بری سنیور زادە سنیور قرال زادە قرال اولان اوروپا ملوکنە غالب بر پادشاه جهان اولور دە بر تاتار تور یدیسنك شو بولدەکی هذیانامەسندن نە درجەلردە متأثر اولور؟ بونی دوشونملیدر! باخصوص کە جناح شوکت و سلطنتە صیغنمش و پدردن موروث دوستلق حسبیلە بحق التفات کورمش ایکی ملتجیٔ محترم و مکرمە خیانت ایدلمسی امر یلی او بلەدر یادل پادشاه دکل عاجز بر آدم بیلە قبول ایدەمز . اوجاغنە التجا ایدنی دکل سادەجە خانەسنە مسافر اولانی بر ضعیف کویلو بیلە دوچار خیانت ایتمکە تنزل ایلیەمز . ایشتە بو سببلرە مبنیدرکە تیمورك اشبو رذالتنامەسندن سلطان یلدیرم بایزید خان حضرتلری فوق الحد متأثر اولەرق جوابنك خلاصهٔ ترجمەسی

و انتهامی فتحلە مسعود اولە . ان شاء الله تعالی . وسزکە ممالك محروسەمدە حکام عدولسز هر بریکز توقیع رفیع همایون واصل اولدقدە کرکدرکە بر آن و بر ساعت تأخیر وتراخی ایتمیوب بوندن اقدم تنبیه اولندیغی اوزرە احضار اولنان نزول و ذخائری اردوی همایونمە ایرشدیروب تقصیر ایتمیە . سز و سائر لوازم جنك کە هر بریکزە فرمان شریفملە اعلام اولنمشیدی . یتقصور ایرشدیرەسز . وجمیع جوامع و مساجدە ادعیهٔ فتح مشحونە بالصدق والاخلاص اشتغال کوستروب خیر دعا ایلە توجهدن خالی اولمیەسز . شو یلە بیلەسز . علامت شریفە اعتماد قیلەسز . تحریراً فی اوائل شهر ربیع الاول سنە سبع وتسعین وسبعمائە من الهجرة النبویە علی واضعها الصلوة والتحیە . بمقام ادرنە .

— ٥ —

« نکبولی محاربەسنك نتایجی »

نیکبولی مظفریت عظیمەسندن صکرە سلطان بایزید حضرتلرینك امرا حقندە نە یولدە معاملە ایلدکلرینە وسائرەیە دائر بر وجە

شوندن عبارت بولنان نامه‌یی یازمشلردر :

« حمد اول الهه مخصوصدرکه بزی اسلام ایله مشرف و سلاطین اعراب و اعجام اوزرینه غزو ایله معزز قیلمشدر . صلوة اول الهك خیر الانام اولان محمد ایله آل عظامی و اصحاب کرامی اوزرینه اولسون . تیمور اسمیله موسوم اولان ای کلب عقور ! ای ملك تکفوردن اکفر اولان تیمور ! معلومك اولسون که مکتوبکی اوقودق ای مشئوم ! بنی بویله مهملات ایله‌می قورقوته‌جقسك ؟ بوترهات ایله‌می مخادعه ایده‌جکسك ؟ بنی عجم ملوکی یاخود دشت تاتار یمی ظن ایدیورسك ؟ بوقسه عسکر طوپلایشمی هند جیشنه‌می قیاس ایلیورسك ؟ یوقسه طوپلادیغم عسکری هرات و عراق عسکری کبی‌می ظن ایدیورسك ؟ یوقسه بنم زمدمده بولنان غزاة اسلامی عساکر حلب و شام کبیمی قیاس ایلیورسك ؟ حالبوکه یوز چویروب کفر ایدنلرك عذاب اکبر ایله نصل عذاب اولندقلری انلر نزدنده دخی ثابت اولمشدر . سنك ایشك نقض عهود و ذممدن و سفك دمدن و هتك حرمدن عبارتدر . بز ایسه شرقاً و غرباً افضل سلاطین و بعداً و قرباً اشرف خواقینز . بز جیوش و عساکرمزك نظامنی سن بیلورسك و بز نصل تظافر و تناصر ایلدیکمزه واقفسك . باغی و طاغیلرك امرینه تکفل ایدنلر ایله عادل غازیلرك امرینه تحمل ایدنلر آره‌سنده نه قدر فرق واردر ! حرب و ضرب بزم رأیمز و جهاد صنعتمز و فی سبیل الله غزا ایدنلرك عادتی عادتمزدر . اکر سن حرص دنیا ایله کوپکلر کبی مقاتله‌یه قالقیشور ایسه‌ك بز دخی مقاتله ایدرز . و اوزمان الهك دیدیکی اولور که اوده کلمهٔ علیادر . بزم ارلرمز نفسلرینی و ماللرینی بذل ایلدکلرندن عقباده انلر ایچون جنت واردر . حاصل کلام بزم بتون اشتغالمز و احوالمز کفره و دنیر دیندن اعدای دین اولانلر ایله قتاله منحصردر .

آتی خلاصه ایتمکده بولندیغمز معلومات مونیخ اهالیسندن شلده برغ نامنده بر ایسنك یازدیغی تاریخدن بخلاصه ایدلمکده درکه اشبو شلده برغ نیکبولی محاربه‌سنده بالذات بولنمش و مدت مدیده اسارتله بزم طرفلرده زمان یچوره‌رك شرقلك اوزمانکی احوالنه ایجه وقوف پیدا ایلمش اولدیغندن و یردیکی خبرلرده بعض مرتبه مبالغاتی اولسه بیله ینه شایان دقت و اهمیت پك چوق جهتلر کورلمکده بولنمشدر .

متن تاریخمزده دخی یازمش اولدیغمز وجهله اعدای متفقه رؤسامی اله یچوره بیلدکلری صندالره راکباً طونه‌یه چیقوب آقنتی اشاغی قاچمغه باشلادقلرنده اوقوجه ارد و تمو نه‌تمای محشر اوله‌جق بر صورتده قریشوب نیکبولیده بولنه بیلان کمی و صندالره آتلایا بیلنلر قارشو یه افلاق طرفلرینه جان آتمغه موفق اولمشلر ایسه‌ده بوصورتله جان قورتاران انلر اقل قلیل اولوب بر مقداری دخی کندیلرینی طونه‌یه آتدقدن صکره ماعداسی اولومه منتظراً سلاحلرینی یره آتوب عثمانلیلرك ورودینی بکله مشلر .

سلطان بایزید حضرتری میدان محاربه‌ده

معلوم اولسونکه بو کلامی بزم بلادمزه کوندروب ده جنك میدانه کلمز ایسه لك زوجه لرك طوالق ثلثه ایله بوش اولسونلر اکرسن بزم بلادمزه قصد ایدرسك ده بن سندن قاچار وسنکله مقاتله ایتمز ایسه م بنم زوجاتم دخی طوالق ثلثه ایله بوش اولسونلر ۰ سلام مسلمین اوزرینه اولسون و لعنتك لعنتی ده سنك و سکا بیعت ایدنلرك الی یوم الدین جمله سی اوزرینه اولسون »

خواجه سعد الدین مرحومك دخی اخطار ایلدیکی وجهله تیمورك مصر سلطانی برقوق زدینه کوندرمش اولدیغی ایلچیلر سلطان موعی الیه طرفندن قتل ایدلمش بولندقلری حالده تیمورك بویله بر هذیانامه ایله کلان ایلچیلری سلطان بایزید حضرتلرینك قتل ایتمامسی حقیقةً عقللره حیرت ویره جك بر کظم غیظ عداولنور ۰ بوایسه « ایلچی یه زوال اولمز » قاعده سنه

ابتدادن بری عثمانلیلرك نه درجه رعایتی کوستردر ۰

اشبو دهشتلی جوابنامه تیمور مشهوره واصل اولدقده چونکه او دخی غایت حدید وغضوب بر مرد معیوب اولدیغی کبی اوزمانه قدر هر هانکی طرفه باش اورمش ایسه غلبه ایتمك صورتیله سمرقنددن بر وجی دوستقوده یه و دیکر اوجی هندستانده غانج نهرینه واورته قولی دخی سوریه یه قدر ممالکی ضبط ایلیه رك دارا و اسکندرلره حتی جنکیزلره بیله جهانکیرلکك او درجه سی میسر اوله میه جق وسعتده ممالکده فرمان فرما و بتون ملوکه یوز کدیرمکه موفق اولمش بر صاحب قران و ایکن سلطان بایزیدك تحقیرنامه تحمل ایده میدرك ۸۰۳ سنه سی محرمنده سیواس قلعه سی اوزرینه یورومش وبالذات وقلعه یی بدمال جنود جور وغدر ایتمش واهالیسنی قتل

غالبیت محققا عساکر عثمانیه ده قالدیغی کورنجه او تاغ همایونی قلعه پیشکاهنده بر مناسب یره قوروب بعده کرك محاربه میدانی وکرك دشمن اردوکاهنی کزمکه چیقمش ۰ شلده بر غلك روایت مبالغه کارانه سنه کوره معرکه ده التمش بیکدن متجاوز عثمانلی مقتوللرینی کورنجه ذات شاهانه ترحم و غضبلرندن اغلامغه باشلایوب بالخاصه اعدای متقدم اردوکاهنه کیروب ده چادرلر اراسنده برچوق شهدای عثمانیه نك نعشلرینی کوردرك بونلرك اوراده بولنملرینك سبب و حکمتنی سؤال ایلدیکی و بونلر تسلیم

سلاح ایله قبول اسارت ایلدکدن صکره ینه فرنسزلرك شدت خونریزانه لرینه دوچار اولدقلری خبرینی الدیغی زمان غضب همایونلری بر قات دها آرته رق شو مظلوملرك انتقامی الجون یمین ایتمش ۰

ایرتسی کونی نه قدر دشمن امراسی وار ایسه حضورینه کتورلمسنی امر ایلدکده بونلرك نه اوله جقلرینی جزم ایدن عثمانلی سردارلری مقدارلری اون بیکدن زیاده یه واران امرای نصارانی الری ارقه لرینه باغلی اولدقلری حالده حضور شاهانه یه کتورمشلر ۰

عام ايلمشدر .

اشبو سيواس مسئله‌سی وقوعات مهمهٔ تاريخيه‌دن اولمغله شوراجقده بعض مرتبه ايضاحات و يرمك لازم كلمشدر :

تيمورك تعرض ايلديكی زمانلرده سيواس شهری اناطولينك اك معمور و غلبه‌لك يرلرندن اولوب يالكز نفس سيواسك اهاليسی يوز بيك نفوسه وارديغی تاريخلرده مذكوردر . هله اطرافنده بولنان قلعه‌سی غايت متين و خندقلری عريض و عميق و درونلری صو ايله مملو بولنديغندن و درونده‌كی مدافعين عثمانيه ايسه برروايته كوره شهزاده‌كان يلدريم غازيدن سليمان شاه و ديكر روايته كوره طغرل بك قوماندانسنده اولوب محافظه‌سنه مأمور اولدقلری يری قانلرينك صوك قطره‌سنی دوكنجه‌يه قدر الدن براقامق غيرتنده اولدقلرندن تيمور سيواسده او يله برمقاومت كورمشدركه بومقاومتك امثالنی سائر يرلرده كورمديكندن عثمانليلرك حربده نه قدر شديد اولدقلرينی دها بوراده اكلامشدر .

معيتنده يوز بيكلرجه عسكر اولديغی حالده تيمورلنك سيواسی هجومله ضبط ايده‌ميه‌جكنی اكلايوب قلعه‌يی ييقمق ايچون دخی بشقه امكان بوله‌ميجه خندقلرك اطرافنلنهٔ قلعه‌يی صو ايله احاطه ايلمسندن صكره يالكز برجهت صو مدافعه‌سندن خالی قالديغنی كوره‌رك ايشته او جهتدن عظيم بر لغم قازدرمغی امر ايلمشدر . بولغم تمام قلعه ديوارينك تملی التنه واصل اولدقده بر ياندن تملری سوكرلر و فقط ديوارك بردن بره ييقيلی و يرمامسی ايچون سوكولمش تملر التنه جسيم اغاجلر و تخته‌لر قويارلر ايمش .

ايشته بو صورتله ديوارك بر خيلی يرينك تملری سوكيله‌رك قازيقلر و تخته‌لر

ذات شاهانه اسرای مرقومه‌نك كافه‌سنی حضور همايونلرنده اعدام اولنمسنی امر ايتمش يالكز قونت دونه‌وری كندی يانته الهرق شو منظرهٔ مدهشهٔ منتقمانه‌يی تماشا ايلمسنی بيلديرمش .

اشبو اون بيكدن متجاوز اسرا جملهٔ حضور بايزيد غازيده حاضر اولدقلری حالده بربربر اعدام اولنمغه باشلانه‌رق بر طاقلرينك قفالری كسيلور و ديكر بر طاقلرينك دخی باشلری طوپوزلر ايله ازيلور ايمش . ارالقده بر كره متفقينك معتبر سردارلری دخی محل اعدامه كتورلدكجه پادشاهك يانده بولنان قونت دونه‌ور انلرك زاده‌كاندن اولدقلرينی بالاخطار عفولرينی رجا ايلر ايمش كه بو سردارلر او زمانك احوال حربيه‌سی مقتضاسنجه يالكز قونتك خاطری ايچون دكل بلكه بالاخره اسرای مرقومه ايچون منسوب اولدقلری دولتلردن فديهٔ نجات النمق قراريله اعدام اولنميه‌رق بر طرفه آيريلور ايمش .

بونلردن ماعدا اسرانك يكنجلری دخی بعده عثمانلی خدمت عسكريه‌سی ايچون تربيه اولنمق اوزره اعدام اولنميه‌رق تفريق ايديلور

اوزرینه الدقدن صکره بواغاجلره آتش و بریله‌رك ذکر اولنان پاینده‌لر یانبجه قوجه دیوار متین غایت مدهش بر پاطردی ایله یری کوکی صارصه‌رق منهدم اولمش واوکدیکلدن مغوللر درون شهره هجومه باشلامشدر . تاریخلرك روایتلرینه کوره شو عملیات جسیمه‌یی تیمور اون سکز کوندن آز برزمانده وجوده کتورمشدر . زیرا سیواسك مدت محاصره‌سی اون سکز کوندن زیاده سورمامشدر . مع هذا شهری ینه هجوم ایله ضبط ایده‌مامشیدی . سیواس اهالیسی قلعه‌لرینك بیوك برقسمی منهدم اولدقدن صکره ارتق مقاومت امکانی قالمدیغنی کورنجه تیمور ایله بالمقاوله شهری تسلیم ایلمشلر ایدی .

بومقاوله اقتضاسنجه تیمورلنك کویا اهالی مسلمه‌نك نه مالنه نه جاننه تعرض ایتمیه‌رك یالکز درتبیك قدر ارمنی سواریسنك کندیسنه زیاده ضرر ایراث ایتمش اولملرینك انتقامی اوله‌رق خرستیانلری اسیر ایده‌جك ایدیسه‌ده اوقانجق تاتار اشبو تعهدینه اصلا رعایت ایتمامشدر . اولا بیچاره ارمنیلرك دیری دیری یره کوموللرینی عسکرینه امر ایدرك زواللی حریفلرك باشلری بجاقلری اره‌سنه کلمك اوزره صیم صیقی بغلاندقدن صکره سکزی اونی بردن بر بیوك چوقوره آتیله‌رق وچوقورك اوزرینه مزار تخته‌لری کبی تخته‌لر قونیله‌رق اوزرلرینه طوپراق طولدیرلمق صورتیله آهسته و مدهش براولومه دوچار ایدلمشلردر . شرف‌الدین وساٸره کبی تیمورلنكك خصوصی مورخلری دخی اشبو سیواسده ایدلمش اولان باربارلغك امثالی هیچ بریرده ایدلمامش اولدیغنی یازارلر . هامر ایسه بونلری بالتصدیق جهانه جنکیز وساٸره کبی بونجه غدارلر کلمش اولدیغی

ایمش که مأخذیمز اولان تاریخك محرری شلده برغ دخی ایشته بونلر میاننده ایمش . مرقوم شلده برغ باویرا سنیورلرندن برذاتك «واله» دنیلان ایچ‌اغالرندن وسلاحشورلرندن اولوب هنوز اون‌التی یاشنده ایکن اشبو مقاتلهٔ مدهشه‌ده بولنیور ایمش . کنجلکی حسبیله اعدام اولنمیه‌رق یالکز اسارتیله بالاکتفا اوتوز درت سنه مدت اسیر قالدقدن صکره قورتیلوب مملکتنه کتمش واوراده سرکذشتنی ومشاهداتنی تقریر و حکایه صورتیله کندی نامنه منسوب اولان تاریخی وجوده کتورمش .

قونت‌ده‌نه ورك اعدامدن قورتاردیغی معتبران اوروپانك اك مشهور شیوالیه‌لرندن وسنیورلرندن اولمق اوزره یکرمی درت نفر زادکان اولوب انجق بونلردن ماعدا برخیلی معتبران دها قتل اولنمشلر . انلر میاننده ژان غریف اسمنده بر باویرالی سنیور وار ایمش که محل اعدامه کتورلمك ایستندلدکده امتناع ایلدیکندن ایپلر یله سورکلنه‌رك کتورلمش واوزمان « بزقانمزی نصرانیت یولنده دوکیورز . حق تعالی مراد ایدر ایسه

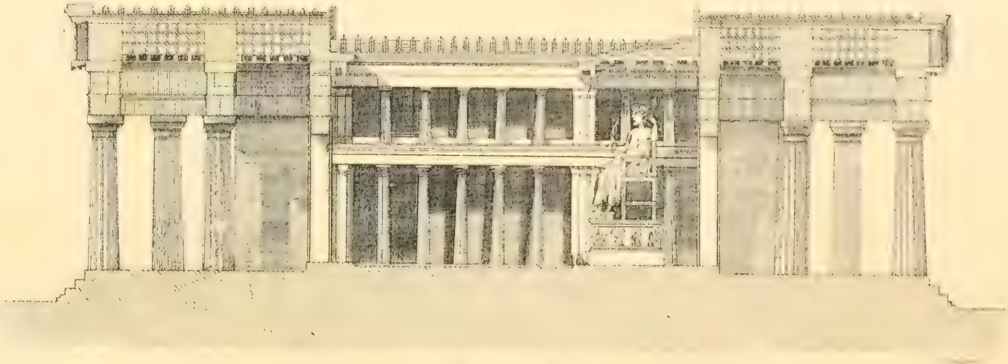

ژوپیتر معبدینك مقطعی «تعریفی حاشیه‌لرمز میانده‌در»

ژوپیتر معبدی «تعریفی حاشیه‌لرز میاننده‌ در»

حالده تیمورك سیواسده یاپمش اولدیغی فنا-
لقلری هیچ بر جبارك هیچ بر یرده یاپمامش
اولدیغنی تحریر ایدرلر . زیرا تیمورلنك اهالی
مسلمه یه ویردیکی وعدی دخی کیرو یه
آله‌رق « بویله جسور آدمری بر یوزنده
براقق سائرلرینه دخی جسارتك سرایتنه
سبب اولور » دیه قتل عامی امر ایلمشدر .
هله سیواسده مسکین علتیله معلول بر طاقم
بیچاره‌لر بولنه‌رق « بو علت سائر انسانلره
بجسمون » دیه انری دخی قمچیدن چکیر-
مسی سائر انسانلر حقنده عقلاره حیرت ویره-
جك بر حمایت عد اولنور .

الحاصل سیواسده قادینلر وچوجقلر
واختیارلر دخی تیغ غدردن قورتیله-
مامشلردر . سیواسك قوماندانی اولان
شهزادهٔ عثمانیلرك دخی اشبو مقدور بن
تیغ تیمور اولان بیچاره‌لر میاننده داخل
بولندیغی بر طاقم مورخلر طرفندن روایت

ایدیله‌رك عزیز شاه اشبو شهزاده‌نك اسمنی
« سلیمان شاه » دیه قید ایلیور ایسه‌ده
سلیمان شاهك تیمور مسئله‌سندن صکره
ادرنه‌ده تسلطن ایلمش بولندیغنه نظراً بو
روایتك یاکلش اولدیغی درکار بولندیغی
کبی شرف الدین دخی شهزادهٔ مشار الیهك
مصطفی اولدیغنی یاز یورایسه‌ده مصطفی
چلبینك انقره وقعه‌سنده حاضر اوله‌رق
انهزام مذکور اثناسنده غائب اولدیغی
محققاتدن بولنمغله بو روایتك‌ده صحیح اوله-
میه‌جغی آشکاردر . سائر بعض مورخلر
دخی نام مذکوری بشقه صورتلرده قید
ایدرلك عامر بو شهزاده‌نك ارطغرل اوله-
جغنی طوغری‌یه دها قریب بر صورتده
روایت ایلیور ایسه‌ده عثمانلی تاریخلرنده
سیواس وقعه‌سنده بر شهزاده‌نك مقتول
اولدیغی بیله مصرح کوره‌مدیکمزدن
بو اختلافی بر طرف ایده‌بیله‌جك ایضاحاته

بونلرك دخی کوکره جیقیلور یرده بر فریاد
قوپارمقده زمانلر بولنه‌رق بعض کلمی اوجور-
رلمش . دوشونیله‌جك اولور ایسه بومثللو
غیرت دینیه بر وقوعه کلان حالات الجوق
اولوب اعدای متفقه نصل بر غیرت دینیه ایله
نیکبولی یه قدر کله‌رك کندیلرینه تسلیم سلاح
ایلیان عثمانلیلری بعده نه یولده اتلاف ایتمشلر
ایسه سلطان بایزید دخی بونلر حقنده عین معا-
مله‌یی غیرت دینیق بر انتقام صورتنده اجرا ایلد-
یکنده [illegible] اشبو [illegible] واسیری‌لك
حکمنه [illegible] عد اولنور .

قتل اسرا ایشی صبحدن اقشامه قدر بو
یولده دوام ایتمش محل اعدامده قاندن بر کول
پیدا اولدیغی نعشلر دخی بر کونك سواحلنی
ایریلی اوفاقلی تپه‌لر صورتنده تشکیل ایتمش ایدی
ت اقشام اولوب ده بقیهٔ اسرانك دخی فرداسی
کونی اعدام اولنملری قرار بله ایشه ختام ویر-
لدکده وزرا و [illegible] دولت پادشاهك ایاقلرینه
قپانه‌رق [illegible]
اولدیغنی و بونجه اسرادن صورت اخری
ایله استفاده [illegible]
عرض ایتمشلر . معروضات واقعه دخی نزد

دمشقی و بغدادی [illegible]

اورته‌ده تیمورك ملاطیه طرفنده سلطان بایزید حضرتلرینك والیسی بولنان ذات ملاطیه‌ده اقامت ایدرك تیمور اكاده برمكتوب ارسالیله اطاعته دعوت ایلر ایسه‌ده حمیت عثمانیه‌سی حسبیله تیموره اطاعت [illegible] مكتوب كتورن آدمنی دخی حبس ایتمش اولدیغندن تیمور اوتانمقسزین اولانجه قوتیله بروالی عاجز اوزرینه یوروش [illegible] والی گیجه وقتی شهری خفیه‌جه [illegible] قورتلدیغندن والیدن اله مدیغی انتقامی ملاطیه اهالیسندن المق [illegible] اوراده دخی ایتدیکی ظلم [illegible] دیر.

بو صورتله ایلك حركات عداوتكا- رانه‌یی كوسترمش بولنان تیمورلنك ایچون ملاطیه‌ده سلطان بایزید حضرتلرینی بكلمك لازم كلور ایكن مطلقا سطوت عثمانیه‌دن قورقوسنه مبنی اوله‌جقدركه ممالك شاهانه اوزرینه دها زیاده صالدیرمیه‌رق سیف خشمنی مصر اوزرینه حواله ایتمكی قورمش ایدی. او زمانه قدر سلطان برقوق وفات ایدرك یرینه اوغلی فرج مصر سلطانی اولدیغندن تیمورلنك اوتلمش قوچین نامنده برسردارینی برقوق زماننده مصره كوندروب سردارك حبس اولندیغنی خبر المش بولنمسیله بودفعه دخی محبوس مرقومك استردادی وسیله‌سیله سلطان فرج نزدینه ایلچیلر كوندرمش ایسه‌ده فرج دخی او ایلچیلری حبسه آلدیغندن وحتی تیموره مقابله ایچون تداركات عسكریه‌یه دخی قیام ایلدیكندن ٨٠٣ سنه‌سی ربیع الاولنده تیمورك اردوسی حلب صحراسنه قونمش و برقاچ كون صكره حلبده‌كی مصر عسكریله محاربه‌یه باشلامشدر.

او زمانلر دولت مصریه‌نك حلبده

[illegible] ده قرین [illegible] ایشته [illegible] اولمشلر.

بقیهٔ امرا عفو اولندقدن صكره بر وجه اصول امرانك خمسی حصهٔ پادشاهی‌یه با- لتفریق قصوری سردارلره وغازیلره تقسیم [illegible] بدن امرا میانده قونت ده نه‌ور ویكرمی درت نفر سائر معتبر سنیورلر داخل اولدقلری كبی فوق الحد كنجالك حسبیله صاحب تاریخ شاده [illegible] نفر پرنسلر و سنیورلر میانه ادخالا كلیبولی

قلعه‌سنه كوندرلمشلر و اوراده برقاچ ایچنده حبس ایدلمشلر.

متن تاریخمزده خبرویردیكمز وجهله ردوس شوالیه‌لرینك كمیلری و ونه‌دیك كمیلری اهل صلیبك بودفعه‌كی حركتی نتایجنه انتظار [illegible] ایچون [illegible] پیشگاهنده [illegible] كرال مجارستان قرالی سیز- سموند و كرال صندالر ایله یاقه‌یی قورتاره‌بیلن [illegible] اشبو سفاینه [illegible] بونه‌قدر [illegible] ایدی. بعده [illegible] كوز [illegible] كلیبولی بوغازندن چوب كتدكلری

[illegible]
مملوكلردن متشكل اولمغله حرب وضربه
ايچه يارار بر عسكر دېمك ايسه‌ده تيمورلك
اردوسنده هندن كتورديكى جنكاور
فيللر دخى بولنديغندن ايشته الك زياده بو
مدهش حيوانلرك تأثيريله عربلر بوزولمشلر.
[illegible]
قيرشدقلرى زمان دشمن اوزرينه قپلانلر
[illegible]
[illegible]
آدم يره دوشديكى زمان قولى بجاغى
قيريله‌رق بردها محاربه‌يه يارده‌میه‌جق حاله
كلور ايسه‌ده بوندن فضله فيل اكر ديكر
برآدمله اشتغاله باشلامامش ايسه يره دوشن
آدمك اوزرينه اولك اياغيله باصديغى آنده
[illegible]
بناءً عليه مصريلر لشكر تاتاره مقاومتدن
عاجز قالمغله سلطان مصر طرفندن حلبده
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ايكن پنجهٔ تيموره كرفتار اولديلر .

مصريلرك سردارلرى فرار ايلدكلرى
زمان بقيهٔ عسكرى حلب شهرينه تحصن
ايچون قلعه‌سنه [illegible] طوغرى رجعت
ايلمشلر ايدى . تاتارلر بونى كورنجه فرار
ايدن عسكرى او قدر سرعتلى و شدتلى بر
صورتده اكسه‌له‌ديلركه مصريلر قلعه قپو-
سندن برى بريني ازه‌رك دخى درون قلعه‌يه
كيره‌مدكلرندن خندقلر ايچنه طوغرى جان
[illegible]
رينه خندق ايچنده او قدر آدم آتلامشكه
خندق عادتا طولمش و تاتار عسكرى بو
آدملرك اوزرندن خندقى كچه‌رك شهر ايچنه
كيرمش اولدقلرى دخى تواريخده مند-
رجدر .

[illegible]
[illegible]
بيلدكلرندن كندى كيلريني كليبولى ليماننه
چكوب فقط هر حالده اعدايه برنمايش اولمق
[illegible]
شلده برغ دخى داخل اولديغى حالده دكز كنا-
رينه چيقارمشلر و «[illegible] ار ايسه كز كلكز بونلرى
قورتاريكز» طرزنده آوازه‌لرله حايقرمغه
باشلامشلر . حالبوكه اهل صليب كيلرى ايچنده
[illegible]
ايده‌جك اولسه‌لر او قدر عاجز قاله‌جقلرى
[illegible]
لان معتبر اسيرلرك دخى حياتلريني تهلكه‌ده
براقه‌جقلرى دركار اولديغندن كليبولى ايدن
حايقران عثمانليلره مقابلةً هيچ بر سس صدا
[illegible]

ذات شاهانه بروسه‌يه عودت ايلديكى
زمان كليبوليده‌كى اسرايى دخى بروسه‌يه
[illegible]
[illegible]
شاهانه‌دن صورت مخصوصه‌ده التفاته نائل
[illegible]

[illegible] تقدمی و [illegible] انك
محافظلری بر درلو تیمور عسکرینه مقاومت
ایتك مقتدر ایسه‌ده دمشق بر مقدار زورلی
و بعضلری [illegible] خبر [illegible]
تسلیم اولمشلر ایدی . تیمور ایسه هر یرده
ایتدیکی خونخوارلغی بوراده دخی اجرا
ایلیه‌رك حلب سوقاقلرینی قانه بویامشدر .
بونك اوزرینه تیمور سلطان مصره بر
[illegible] کوندروب [illegible] قوچین کندیسنه
اعاد اولنور ایسه شدون ایله تیمور طاشی
اطلاق ایده‌جکنی و اعاده اولنمدیغی صو-
رتده حلب و شامی وحتی بتون بلاد سو
ریه‌یی هرج ومرج ایلیه‌جکنی بیلدیردی
ایسه‌ده مصر طرفندن جواب شافی اله-
مینجه حما وحمص و بعلبك اوزرینه یورو-
یه‌رك النده کادیلن مظالمی ایقاع ایلدی .
[illegible] صیدا و بیروت اوزرینه ده آقنجیلر
کوندروب بونلر هر طرفی یغما ایله غائماً
عودت ایده‌کلری صیره‌ده کندیسی دخی
شام اوزرینه واردی . مصر سلطانی فرج
اولانجه قوتیله شامه کلوب مقابله‌یه حاضر
لانمش ایدی . غایت شدتلی بر محاربه
وقوعیله مصریلر مغلوب اوله‌رق
مصر سلطانی غرب طرفنه طوغری
فرار ایلدیکندن شهر شهیر شامده
استیلای تیموره دوچار اولمش ایدی‌که
تیمور کویا شامیلری کندیسنه ایصندیر-
مق ایچون اول امرده علما ومشایخه
التفاتلر ایدرك وحتی کندیسی ات حاشلا-
مه‌سنی پك سودیکندن انلره دخی بو طعامدن
پیردرك زوجات حضرت پیغمبریدن
ام سلمه وام حبیبه‌نك شامده‌کی مزارلری
اوزرینه یکرمی بش کون ظرفنده بر عالی
قبه دخی یاپدیردی ایسه‌ده نصلسه براره‌لق
شام اهالیسنه یوز چویری ویره‌رك
تاتارلغنی بوراده دخی اجرا ایلدی .

بالذات امثالسز بر قهرمان اولدیغی طانیه‌رق
یداسارتنده بولندیغی ایچون دکل مجرد اویله
[illegible] اردوسندن [illegible]
[illegible] درجه‌لرنده
[illegible] بر قهرمان اولدیغی
ایچون حضرت [illegible] زیاده‌سیله [illegible]
وحرمت کوستردیکی کبی ذات شاهانه دخی
قونت دنه‌ورك فرانسه خاندان قرالیسنه
منسوب اولدیغی ایچون دکل حداثت سنیله
بر [illegible] اوزرنده [illegible]
انتخاب اولنمق درجه‌لرنده ارباب لیاقتدن
بر قهرمان اولدیغی ایچون قونت دنه‌وره پك
زیاده حرمت ایلر ایمش .

بو مسئله شلده‌برغ تاریخنده تصریح
اولنمیور ایسه‌ده مالطه‌شوالیه‌لرینك تاریخنی
یازان ورتودن اخذ واقتباس معلومات ایله
تاریخ عمومی صاحبی انکلیز ژیبون سلطان
بایزید ایله قونت دنه‌ور اراسنده‌کی اشبو
مناسبتی بسط وتمهید ایلیور . حتی اسرای
مرقومه‌یی لزومی درجه‌سنده فدیهٔ نجات ویره-
رك قورتارمغه تشبث اولندیغی زمان قونت
دنه‌ور حضرت پادشاهه [illegible] ممکن کند-

شامده بولدیغی علما ایچنده مورخ مشهور ابن خلدون دخی داخل اولوب مورخ مشارالیه دنیا قورلدی قور یله‌لی بونجه حکمدارلر کلمش اولدیغی حالده جداً جهانکیر عنواننه تیموردن دها لایق هیچ بر حکمدار کلمامش اولدیغنی غایت حکیمانه بر صورتده اثبات ایلمش اولدیغندن تیمورك فوق الحد مظهر التفاتی اولمشدر . انجق سائر اهالئ شامك دوزلری عالملری اسیر ایدیله‌رك عادت تیمور دن اولدیغی اوزره سمرقنده کوندرلدکاری کبی بقیه‌سی « سز معاویه و یزیده تابع اوله‌رق حضرت علی یه حقارت ایلدیکز . باقسه‌کزا حضرت پیغمبرك زوجه‌لری مزاری اوزرینه برقبه بیله بنا ایتمامشسکز ؛ سز شایان استیصال ادملرسکز » دیه عسکرینه قتل عامه سوق ایلمشدر .

اوزمانلر شام شهرینك بنالری یاری یه قدر کارکیر و یاریدن یوقاریسی اخشاب اولدیغندن تیمورلنك شامی تخریب ایچون شهره آتش ویردیرمشیدی . بو آتش او قدر شدتلی بر یانغین یدی که بتون شهر [illegible] ایلدی . هر بری اصول معماریهٔ عربك بر نمونهٔ لطیفی اولان بتون جامعلر عمارتلر مدرسه‌لر فلانلر محترق اولدی . حتی روایته کوره تیمور لنك بتون عسکرینی جمع [illegible] قورتا- رلمسنه سوق ایلدیکی حالده خلاصی ممکن اوله‌میوب او بنای نفیس دخی شرق جهتنده‌ کی مناره‌[illegible] [illegible] کارکیر اولدیغی حالده تأثیر آتشله اریyوب کتمسی موجب تعجب [illegible] .

ایشته سوریه طرفلرینی دخی بو صو- رتله هرج و مرج ایلدکدن صکره تیمور مقهور ایران طرفنه متوجه اوله‌رق اثنای عودتنده بر قولدن کورجستان اوزرینه عسکر کوندردیکی کبی [illegible] دخی [illegible]

یکمده ذات شاهانه‌کزه اولان حرمتمی الی نهایه محافظه ایده‌جکم بوندن صکره نه قدر بیوك بر اردو تشکیل ایدیله‌جك اولسه‌ده بن دخی قوماندان انتخاب اولنسه‌م مجرد ذات شاهانه‌کزه حرمةً او قوماندانلغی قبول ایتمیه‌جکم . سلطان بایزید نامی علیهنه قلیج چکمیه‌جکم » طرزنده تأمینات احترامکارانه‌ده بولنمشایه و بو سوزینی تأیید ایچین دخی اعتماد سلطان بایزید حضرتلری فدیهٔ نجات مسئله‌سنه قرار ویریله‌رك معتبر اسیرلر بك حضرتلرینی [illegible] ایلدیکی زمان قونت ده‌نه‌وره دیمش که :

[illegible] علیهمده سلاح چکمه‌مك ایچون [illegible] یمینلری ینه سکا اعاده ایلرم ؛ بالعکس ناموسك وار ایسه رجا ایدرم که ممکن اولدیغی قدر سرعتله بتون عالم [illegible] بنم علیهمه طوپلایه‌رق سلاح چکه‌سك [illegible] خوشلاندیرمق ایچون بکا یکیدن ظفر قزا- [illegible] [illegible] اوله‌مز »

[illegible] ۱۳۹۷ سنه‌سنده سیر شمونداقتخارالدین حکمداران ایله مذاکره‌یه کیریشه‌رك وندیك جمهوریتنك

اوزرینه واردی وسلطان بایزیدك مسافری بولنان سلطان احمد طرفندن بغداده والیلك ایدن فرج بك اعمال لطائف الحیل ایله بغدادی تیموردن قورتارمغه چالشدیغی حالده موفق اوله‌میه‌رق جرأت ایلدیکی مدافعه و مقاومت دخی اوظالم خونخواری غضبلندیرمغله بغدادده اوقدر تخریبات اجرا ایتمش و اویله مدهش برقتل عام قوپارمش که اجساد مقتوله‌یی دجله‌یه آتوب دفعه ایله ایدکان بولنه‌میه‌رق طاغلر کبی یغیلمش تعفن ایدنجه تیمور دخی بو دهشته طاقت کتوره‌میه‌رك تبریز طرفنه طوغری چکلمکه مجبوریت کورمشدر .

تیمورك بغدادده قیلدیغی جنایتك مقداری مورخلر بر صورت غریبه‌ده تخمین ایلیورلر . خونخوار مرقومك یاننده او زمان طقسان بیك عسکر بولنه‌رق بونلرده هر بری بر انسان قفاسی کتورمسی

ویاخود کندی قفالری کسیله‌جکنی اعلان ایتمکله هر عسکر بر بغدادلی قفاسی کتورمش و ایشته بوندن کسیلان قفالرك مقداری طقسان بیك اولدیغی تخمین اولنمشدر . تیمور هر نره‌ده بویله بر قتل عام یاپار ایسه کسیلان قفالردن قله انشا ایتدیرمسی عادت اولمغله طقسان بیك قفادن بغداد قارشوسنده عظیم برقله وجوده کتورمشدر .

تیمورلنك حلب و شام و بغداد طرفلرنده بو صورتله مشغول ایکن سلطان بایزیدك مسافرلری بولنان سلطان احمد وقره‌یوسف سیواس تخریبنك انتقامنی المغه پادشاهی تحریك ایلدکلرندن سلطان بایزید حضرتلری جمع ایلدیکی عسکر ایله ارزنجان اوزرینه طوغری یوریمش و وجهه ارزنجانده حاکم بولنه‌رق تیمور ایله بایزید آره‌سنده ایقاع فتنه ایلدیکندن طولایی شایان تأدیب اولان طهرتن تقرب

سنوی کندیسنده بر مکده بولندیغی یدی بیك دوقه التوننی فدا ایتمکی کوزه الدیردی . فرانسه و قبریس قرالری دخی بو امر تخلیصده سیرشمونده معاونت ایچون اقتضا ایدن فدا کارلقدن کیرو طورمدیلر . قبریس قرالی لوزینیان صافی التوندن معمول و غایت نفیس بر صورتده ایشلنمش بر شکرلمه‌قوطیسیله اون بیك عدد دوقه التونی کوندردی . فرانسه قرالی التنجی شارل برچوق نادیده شاهینلر ایله التی بازکیر و کی صرمه‌لی نقشه‌لی [illegible] و آرمه‌لی قالیچه‌لری ارسال ایلدیکه بو تحفه‌لر

اوزرنده اسکندر کبیرك مظفریاتی رسم اولنمش ایدی . هر طرفدن جمع ایدیلان فدیه‌لرك مقدار مجموعی هدایای کونا کوندن ماعدا ایکیوز بیك دوقه التونه بالغ اولدی که بویله خاطری صایلور [illegible] معتبر بیرلرك [illegible] اتباع الله‌جلر و [illegible] .

شلد برغ قونت دونه ورلك رفقاسیله برابر اوروپایه عودتندن اول ذات شاهانه‌نك بومسافرلره برده صید و شکار عادت عثمانیه‌سنی ارائه [illegible] معلومات ویریلور . روایتنه کوره اکرچه او زمانلر اوروپا

پادشاهیدن باشنه كله‌جك اولان شیئی بالتفرس بالاخره ینه تیموردن استمداد ایتمك اوزره فرار ایلدیكندن ذات شاهانه دخی ارزنجان حكومتنی قره‌یوسفه توجیه ایلمش ایدی . انجق قره‌یوسفك اهلی ارزنجان ولایتندن عبارت اولیوب بالخصوص ارزنجانیلر ایله حسن امتزاج ایده‌میه‌جكنی دخی اكلامغله طهرتن حقنده‌كی تأدیبك بو درجه‌سی كافی اولدیغنی و مرقوم تكرار ارزنجانه حاكم ایدیلور ایسه سلطنت سنیهٔ عثمانیه‌یه منقاد و صادق قاله‌جغنی پادشاهه بالتفهیم بو صورتله طهرتن ینه ارزنجانه كوندرلمش و قره‌یوسف رخصت الهرق مملكتی بولنان آذربیجانه كیتمشیدی . شوقدركه هر حالده مادة الفساد اولان مرقوم طهرتنك مستقبلاً ایقاع ایده‌بیله‌جكی فسادلره قارشو الده بر رهن اولمق ایچون اولاد و عیالی بروسه‌یه نقل اولنمش واوراده محافظه التنه النمش ایدی .

بو [illegible] بروسه‌ده [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] زمان [illegible] احمد دخی تیمورك تخریب بغداددن صكره تبریز طرفلرینه [illegible] خبرندن ناشی مملكتنه عودت [illegible] رخصت [illegible] استدعا ایتمكله كمال نوازش و اكرام ایله عودتنه رخصت بیورلدیغندن بغداده عودت ایدرك تیمورك تخریباتنی تعمیره تشبث [illegible] . انجق تیمور هنوز عراق عرب طرفلرندن لایقیله تباعد ایتمش اولمیه‌رق عظیم اردوسی [illegible] حالا او جوارده موقع [illegible] بولندیردقلرندن سلطان احمد جلایرینك بغداده عودتله بقیة السیوف اولان اهالی‌یی تكرار جمع و تخریبات [illegible] تعمیره [illegible] تیموری [illegible] دیگی كبی [illegible]

حكمدارلری دخی صید و شكاری عادات شاهانه‌دن عد ایلیه‌رك مكمل و منتظم الایلر ایله آوه كیدرلر ایسه‌ده عثمانلی پادشاهنك صید و شكاری اوروپا حكمدارلرندن هیچ بریسنه مقیس اولمدیغندن قونت دونه ورك عادتا حیرتنی موجب اولمش .

بو صید و شكار الاینده معیت شاهانه‌ده یالكز یدی بیك نفر شاهینجی و التی بیك نفر زغرجی و صامسونجی بولنوب امثالی نادر اولان او قیمتدار آو كوپكلرینك چوللری اطلسدن و بالخاصه صامسون دیلان ارى كوپكلرك طسمه‌لری مرصع ایمشلر . ایلروده دولت علیهٔ عثمانیه‌نك تشكیلات عسكریه‌سی توسع ایلدیكنی حكایه‌یه كیرشدیكمز زمان شاهینجی طورنه‌جی زغرجی صامصونجی كبی صنوفك یالكز صید و شكار خدمتنه مخصوص اولمیوب بلكه ینیچری تقسیمات و مراتبی اوزرنده بولندقلری [illegible] [illegible] [illegible] یه‌دن اولدقلرینی ایضاح ایلیه‌جكز .

ایشته نیكبولی ملحمهٔ كبراسی عثمانلیلق علیهنه اوروپالك شدت متعصبانه‌سنی قرمق خصوصنده پك بیوك بر تأثیر كوستردیكی كبی

طهرتن دخی عیال واولادینك مفارقتندن بالتأثر انتقام ایچون ینه تیموره التجا ایلمش بولندیغندن تیمور دخی دمدارلرندن بعض میرزالری معیتلری عساکر ایله تکرار بغداد اوزرینه صالدیروب احمد جلایری مقابله‌دن عاجز قالمغله اوغلی سلطان طاهر ایله برابر حله‌یه فرار ایلمشلردر .

ایشته سلطان بایزید ایله تیمور آره‌سنده‌كی مقدمات احوال شوندن عبارت اولوب بز قضیه‌نك بو درجه‌سنی عالی وسعدالدین وهامر ولامارتین وقانتو وصحایف الاخبار کبی روایتلری ممکن مرتبه یکدیکرینه قریب بولنان تاریخلردن خلاصه ایلمشزدر . حال بوکه اوزمانلر عجم وعرب وحتی ترك مورخلرینك اكثری تیمورلنك طرفداری اوله‌رق مرقومك اناطولی‌یه تجاوزاتنی حقلی وسلطان بایزیدك مقابلات متکبرانه‌سنی حقسز کوسترمك

ایچون خرده فروشانه برطاقم وقایع صغیره نقل وحکایه وحکایات سخیفه ایراد وبیانیله مسئله‌یی عقللر سرلر ایرمیه‌جك درجه‌لرده مغلق برحاله قویمش اولدقلرندن ایشی بو روزلردن آیرمقده قالیشه‌جق اولسه‌ق صوکی کلز تفصیلاته کیرشمك اقتضا ایده‌جکندن ماعدا تفصیلات مذکوره‌نك [illegible] یجندن دخی بزم ایچون وضوح تام [illegible] میسر اوله‌مز .

مع هذا بز حه الك مقبول مأخذلردن بریسی دخی فریدون بكك منشآتنده‌كی اوراق رسمیه اولوب امیر تیمور ایله سلطان بایزید آره‌سنده تعاطی اولنان اوراقه مراجعت ایدلدکده آنده [illegible] بعض ایضاحاتی دخی بورایه درج ایلیه‌جکز . شویله‌که :

تیمورلنك ایلك یازدیغی هدیه‌نامه‌ده حمدله وصلوله‌دن صکره « ایها الملك فی الروم [illegible] بایزید » دیه اونوا ورته

ضمیمةً هم حقلرنده التفات اولنمسی وهم ده هدایای وفیره‌دن ماعدا ایکییوز بیك عدد دوقه التونه صاتلمسی سلطان بایزید کبی بر پادشاه غیوری [illegible] وقعه [illegible] احوال [illegible] .

— ٥ —

❁ نیکبولی محاربه‌سی ❁

[illegible]

نیکبولی محاربه‌سی [illegible]

نهری وجنوب جهتندن [illegible]

قونت ده نه‌ور ورفقاسنك کلیبولی قلعه‌سنده جزئیجه حبسندن صکره بروسه‌یه نقل اولنه‌رق سرای همایون قربنده مسافر ایدلملری وهردرلو اکرام واعزازلرینه اعتنا قلنمسی وبوصورتله وشوکت عثمانیه‌نك کندیلرینه ارائه‌سی دخی عثمانلیلغی اوروپا کرکی کبی طانتدیرمغه باشلایه‌جق نتایجدن اولمغله نیکبولینك اهمیتی قوصووه ملحمه‌سندن پك چوق زیاده اولدیغنی اعتراف ایتامك قابل دکلدر . هله اللری باغلی اوله‌رق اعدامه کتوریلان بیوك بیوك سنیورلرك قتلدن عفو اولنملرینه

[illegible] جواب لايقنى
دخى [illegible] بو جوابى [illegible]
حاصل ايتديكى حدتله سيواسى تخريب
ايلدكدن صكره فارسى اوله‌رق يازديغى
ايكنجى نامه‌ده « بجناب معدلت آثار
مكرمت شعار [illegible]
مؤسس قواعد النصفة والاجلال مؤكد
معاقد الدولة والاقبال مطلع لوامع المجد
والعلا منبع مآثر العز والثنا المؤيد بتأييد
الله الملك القادر بايزيد بهادر » ديه القاب
[illegible]
باشلامشيدى . كنديسنك قرق سنه‌در
[illegible]
جهان [illegible]
وياشجه دخى كنديسى سلطان بايزيدك
[illegible]

[illegible] بايزيد [illegible]
تبريزه قدر كيدوب تيموره ميدان اوقويه‌
جغى حقنده‌كى سوزى اولديغى وحالبوكه
بو سوزه مقابل «سن بكا برقاريش ياقلاشور
ايسه‌ك بن سكا بر ارشون ياقلاشورم»
[illegible]
ملاطيه و سيواس بده آيلرجه اوغراشه‌رق
برايش ياپه‌مديغى حالده كنديسى درحال
سيواسى ضبط ايتمش اولديغى و بو حركتى
محضا اكمال ناموس ايچون اوله‌رق خصو-
مت شخصيه‌دن طولايى بونجه مسلمانلرك
قانى دوكمك لايق اوليه‌جغنى و اكر
سلطان بايزيد كنديسنه بر ايلچى و برنامه
كوندروب عذر ديله‌يه‌جك اولور ايسه
[illegible]
بيلديريوردى . مطلقا ايكى حكمدار
[illegible]

ايله مجدود بر بچوق ساعت قدر عرضنده بر
اووه‌دركه طولى طونه بويجه امتداد ايدر
كيدر . پلانده موقع مذكورك غرب طرفنده
[illegible]
مانلردن اوليوب منحط بر يرى چاليلرك استيلا
ايتمش اولمسندن عبارتدر :

نفس نيكبولى قلعه‌سى يالكز قره طرفندن
[illegible]
محاط او فارق بر قصبه‌ اولوب طونه طرفى ايسه
بالكليه استحكامدن عاريدر . اهل صليب طو-

[illegible]
لى قارشوسنده پلانده كوستريلديكى اوزره ايكى
صره‌لى بالتعبيه نيكبولينك طونه طريقيله
اجراى مراسله امكاننى محو ايلدكدن صكره
قصبه‌نك شرق جهتنده پلانده «٣» رقميله اشا-
[illegible]
عسكرى تمام نيكبولى قلعه‌سى قارشوسنده كه
رك قلعه‌يى قره جهتندن دخى احاطه و حصر
ايلمشلردر .

ايكى طرف عسكرينك پلانده كوستر-

دزلو سوزلر سويلنمش اولدقلرندن شبهه
يوقدركه تيمورلنك سلطان بايزيدك عسكر
تيمور حقنده كافر و بى دين و بد مذهب
وزشت آيين كبى سوزلر سويلمش بولنمسنه
بومكتوبنده پك زياده روى تأثر كوسترهـ
رك كندى عسكرى مسلمان زاده مسلمان
اولوب سلطان بايزيدك عسكرى خرجكذار
كفره دن عبارت بولنديغنى بيله سويليور
ايدى .

اشبو نامه يه مقابل سلطان بايزيدك
يازديغى جوابنامه ده دخى « جناب خان
اعظم وخاقان معظم المباهى باوصاف العظمة
والاجلال والمفتخر بنعوت الحشمة والاجلال
وحيد سلاطين زمان تيمور كركان ضاعف الله
نصفته بالخير » كبى القاب يازلمش ايسه ده
بو القابك مضامينى دخى ارباب دقته خفى
دكلدر . سلطان بايزيد حضرتلرى اشبو
جوابنامه سنده تيمورك كثرت لشكرله افتخا-
رينى رد ايچون جد اعلاسى ارطغرل غازينك
آلتى يوز آتلى ايله اون بيك نفر مغوللرى
پريشان ايلديكنى و سيواسك تخريبيله ايتد-
يكى مباهاتى رد ايچون دخى نصارانك تنورلر-
ندن عثمانيلرك آلدقلرى يرلر سلاطين ماضيه
وحاليه نك رؤياده بيله كورمدكلرى كشورلر
اولديغنى و اكر عثمانليلر دخى مغوللر تاتارلر
كبى تخريب بلاد و تعذيب عباده عزم ايتمش
اولسه لر شرقدن غربه جهانى هرج و مرج
ايليه بيلورلرسه ده اصل مقصدلرى معاندان
دين محمدى ايله كوشمش اولديغنى و عساكر
عثمانيانه كفرهٔ خرجكذار ديلمسنه مقابل
دخى انصافلى اولان غير مسلملرك اولادى
انصافسز اولان مسلمانلرك نسلندن خيرلى
اوله جغنى و عذر ديله مك ايچون رابعى
و زنده ارسالى حقنده كى تكليفى رد ايتمك
اوزره دخى خاندان عثمانينك دفع دشمن
ايچون اويله تمنلره كلميه جكنى و تيمورلنك

پلان وضع حربيسى تمد سلطان بايزيد
حضرتلرينك جنوب جهتنده كائن تپه لردن
ووديه طوغرى اردوسينى يوروتوب ديده قلرك
دخى اردوكاهلرندن چيقه رق عثمانليلره قارشو
هيئت صف حربيه تشكيل ايلدكلرى زما-
نكى يعنى حربك ايلك حاليدر . متن تاريخده
دخى ايضاح اولنمش بولنديغى اوزره ايلك
هجومى اجرا ايدن فرانسزلر «٩» اشارتلى
[illegible] پيشدارلرندن صولدن [illegible] صاغ
اوزره برنجى و ايكنجى فرقه اولوب برنجى
فرقه سرعتلى بر هجومله اردوى همايونك
صول جناحى اوزرينه يوروديكى زمان اوچ
قوله آيرلمش و بونلردن صاغ وصول قوللر
« صو » ديه اشارت اولنان جناح يسارى
تشكيل ايليان ايكى فرقه سپاهيلر اوزرينه يو-
رويه رك اورته ده كى قول دخى اشبو سا-
غ فرقه لرى بيرى برندن آيرمغه كافى بر حركت
اجرا ايتمشدر . فرانسزلرك ايكنجى قولى
ايسه عثمانلى پيشدارلرينى تشكيل ايليان
و پلانده « پ » ديه اشارت اولنان عزب فرقه-
لرينك بريسى اوزرينه هجوم كوسترمشلردر .
متن تاريخده دخى اشعار قلنمش اولديغى

[illegible]

علی الله مقابله‌دن یوز چویرمیه‌جکلرینی بیلدیرمشلردر •

اشبو جوابنامه تیمورلنکه واردیغی [illegible] تیمورك مصر سلطانیله مناقشه‌سی ظهوره کلمش بولندیغندن والته سلطان بایزید حضرتلرینك جرأتی [illegible] [illegible] [illegible] دخی قورقیه‌جغنی [illegible] بایزید حضرتلرینه [illegible] القاب شاهانه‌یی دها زیاده آرتدیردیغی کبی اولکی تهدیدلری دخی بالکلیه براقه‌رق مصر [illegible] اوزرینه غایت دوستانه بر طورله سبیلر ایرادینه کیریشمش وسلطان احمدجلایرینك عراقه عودت ایلدیکی خبر آلندیغندن بحثله [illegible]

کوندردیکی عسکر مومی الیهی دردست ایدر [illegible] سلطان احمدینه سلطان بایزیده دخالت ایلر [illegible] پادشاهیده قالان قره یوسفك دخی طرد وتبعیدینی تکرار التماسده بولنمشدر • تیمورك [illegible] اوزرینه سلطان بایزید حضرتلرینك محاربه‌لر ایدیشنی کمال تحسین ایله بالتصویب غزوات مذکوره‌نك اجر و ثوابنه کندیسی دخی اشتراکه آرزو کوسترمش و بو آرزو اوزرینه کورجستان نصاراسنی دین اسلامه ادخال ایلیه‌جکنی ده بشقه‌جه درمیان ایتمشدر •

سلطان بایزید حضرتلری اشبو اوچنجی [illegible] بیولتمك وحسیات اتفاقجویانه‌یی ایلرویه

[illegible] یونك صول جناحی فرانسزلرك شدت هجومنه [illegible] [illegible] صول جناحده‌کی سپاهیلر «ح» اشارتلی [illegible] ایلدکلری کبی عرب پیشدارلری وانلردن صکره «ق» اشارتلی قلبکاهی تشکیل ایلیان یکی [illegible] [illegible] مشلر ایدی •

بو رجعتلر اوزرینه عثمانلی اردوسنده احتیاط مقامنده بولنان «ح» اشارتلی سپا[illegible] [illegible] طریق رجعتلرینی کسدکلری کبی ایکنجی فرقه‌سی دخی تمام رجعت ایدن سپاهیلری قارشولارجه‌سنه بر هجوم کوستردکلرندن بو حالده فرانسزلرك «۹» اشارتلی برنجی فرقه‌سی ایشته کرك بوزغون وکرك احتیاطدن [illegible] [illegible]

کوتورمك خصوصلرنده تیموره حسن مقابله‌دن کیرو طورمیوب انجق نامه‌ٔ تیمورده بیان اولنان بر ایکی شیئك قبولی ممکن اولمدیغنی بیلدیرمشلردرکه آنلرك بریسی تیمورك مصر سلطانی اوزرینه هجومنی منع ایدرك اصلاح بینه توسط ایچون سلطان بایزیدك ایلچیلری واسطه‌سیله تیمورلنکه وقوعبولان تکلیفنی تیمورك بر منفعت عظیمه‌یه حمل ایتمسی قضیه‌سیدر . سلطان بایزید حضرتلری کندیلرنده بویله بر منفعت بولنمدیغنی و مجرد اسلامك آسایشی ایچون بو توسطی تکلیف ایلدیکنی و اکر حرمین شریفینه تعظیمی اولمسه کندیسی دخی مصریلرله مصلحه کیروب شام و مصر ضبطنده هیچ عسرت چکمیه‌جکنی بیلدیرمشلردر . ایکنجیسی احمد جلایرینك بغداددن تکرار ممالك عثمانیه‌یه التجاسی حالنده ردیله قره‌یوسفك دخی تبعیدی حقنده تیمورك

التماسی قضیه‌سی اولوب ذات شاهانه بو التماسی ده قبول ایده‌مامشلردر . فقط رد خصوصنده اولکی کبی عنف ایله جواب ویرمیوب بونلرك تکرر التجاسی حالنده قبولی موافق شیمهٔ مروت اوله‌جغنی آکلاتمق ایچون دیمشلردرکه : « هلاکو خان بغدادی بالتسخیر معتصم باللهی شهید ایلدیکی زمان خلیفه‌نك عموجه‌سی مصره کیدوب او زمانکی عزیز مصر خاطرینه رعایةً بغداد اوزرینه عسکر ایله چکمش ایدی‌ده بعدالمغلوبیه کیرویه چکلدکده هلاکو خان اقرب خلفانی مصریلردن طلب ایتمامش ایدی . شمدی احمد جلایری و قره یوسف کبی پروبالی قیرلمش سینکلر عسلدن دور وکبوترلر آشیانلرندن مهجور وسز دخی هما ایله همپرواز اولمق درجه‌سنده مقتدر ومغرور ایکن بو بیچاره‌لری کیرویه ایسته‌مکه نه لازمدر ؟ بو بر ایکی فلکزده سببیله

در . ینه طقوز اشارتلی ایکنجی فرانسز فرقه‌سنك دخی بویله بر محوه دوچار اولدیغی شبهه‌سز بولنوب هله ایکنجی خطده بولنان «ی» اشارتلی یکیچریلردن برنجی فرقه بوزغون قلبگاه موقعنی یاره‌رق دشمنك تا ایکنجی خطنده‌کی «٧» اشارتلی باوریا [illegible] سندن بر فرقه اوزرینه واوچنجی یکیچری فرقه‌سی دخی ینه بو «٧» اشارتلی ایکنجی پیاده فرقه‌سی علیهنه هجوم ایلدکاری زمان «٩» اشارتلی فرانسز فرقه‌لرینك اوچنجیسی دخی یکیچریلرك اره‌سنده‌ازیلوب کیده‌رك

«ص» اشارتلی [illegible] عسکری الا صکره ینه «٧» اشارتلی دشمن پیاده‌لرینك ایکنجیسی اوزرینه یورودیکی زمان ذاتاً دشمنك بریشانلغی مرتبهٔ کماله واره‌رق کرك قرال سیرتمودو کرك سائر رؤسا اردو کاهلری یانندن [illegible] کندیلرینه طوغری فراره باشلامشلر ایدی .

اشبو جنك پلاننی اخذ ایتمش اولدیغمز مورخ هامر دائما بو مثللو معظمات امورده غیرت نصرانیه‌سنی کوسترر بر آدم اولدیغندن اشبو نیکبولی ملحمه‌سنی دخی امکانك

حاطر همايونكزى آزرده ايتمك ايستميز و سز دخى بو يله جزئيات اموردن وازچكمليسكز . اكر مرادكز اسلامك رفاهيتيله اصلاح ذات البين ايسه سيواس طرفندن ال چكوب لوازم امن وامانه چالشمليسكز والا مقدر نه ايسه آندن اياغمزى چكميز »

اوزمان تيمور ايله سلطان بايزيد ارهسنده تعاطى اولنان اوراقك كافه‌سى فريدون بك منشآتنده موجود ومندرج بولنمديغى اوراق مذكوره‌نك صره‌سيله تتبعندن اكلاشلمقده اولديغى كبى ينه بو تتبعدن اكلاشلديغنه كوره تيمور طرفندن برنامه يازيلوب ده انك جوابى انتظار ايدلمكسزين بعض احوال جديده‌نك وقوعى اوزرينه يكيدن مكتوبلر يازلمش بولنمليدركه خلاصه‌لرينى بالايه درج ايلديكمز مخابرات اوزرينه ايكى طرفك دخى شدتى اعتداله يوز طوته‌رق آره‌ يرده‌كى فتنه‌نك كاينا ما كان برلمسى ده قوه قريبه‌يه كلمش ايكن تيمور طرفندن دردنجى نامه اولهرق اوزره فريدون بك منشآتنه درج اولنان نامه‌ده مسئله‌نك تكرار ازصرپه صازديرلديغى كورلمكده‌در .

خواجه سعد الدينى دخى مجبور شكايت ايليان برچوق روايات مغلقه‌يه سببيت ويرن شى ايشته بو يله مكتوبلرك تداخلى وهيچ بريسنده تاريخ تحريرلرينك عدم وجودى وآره يرده سوز كوتوروب سوز كتورنلرك كثرتى قضيه‌سيدر .

دردنجى نامه‌نك مطالعه‌سندن معلوم اولديغنه كوره تيمورك قولاغنه سلطان بايزيدك احمد جلايرى وقره‌يوسفى طرد ايلديكى وطهرتنك تكرار ارزنجانه حاكم تعيينيله برابر اولاد وعيالنك دخى كنديسنه ارجاع اولنديغى الحاصل تيمور هرنه ارزو ايليور ايسه ياپلديغى اسماع ايدلمش

صولك مساعده‌سى درجه‌سنده نصارانك شانه موافق برصورتده تصوير [illegible] ايسه‌ده نه قدر غيرت كوسترمش اولسه‌ينه دشمنك عار مغلوبيتى ستر اولنه بيله‌جك درجه‌لردن بعيددر . بعض اوروپا مورخلرينك قيد ايلدكلرى وجهله بو محاربه‌ده اعداى متفقه التمش بيكدن عبارت اولوب اردوى همايون يوز اللى بيك بيله اولسه هيچ اولمزايسه بو التمش بيك عسكر بايزيد اول حضرتلرى ورودلرندن اول نيكبولى‌يى بر هجومده ضبط ايدبيلرملى ايدى‌ده طوغان بكك بش اون نفر مدافعلرينه قلعه‌ شو نيكبولى قلعه‌سنى على الاصول محاصره التنه الق درجه‌سنده كافتلره لزوم كوسترماملى ايدى .

يا دشمنك نيكبولى قارشوسنده توجه بر دوتغامى بولنديغى حالده اناطولى بتده‌ار دوننك برتسميتى اولسون بوكيره ازتابطورنه‌نك قارشو طرفنه قاچيره مامش اولمسى آز شايان استغراب ميدر ؟ دشمنك بو عدم موفقيتى كوستر كه عثمانليلر النده‌كى مغلوبيتلرى هم غايت سريع هم ده تماميله برمغلوبيت كليه ايمش . محاربه‌ده مقتول اولانلردن و بايزيد

[illegible] ایلیه‌رك شدتنی مصر وشام اوزرینه بالتحویل اناطولی‌یی چکنه‌مکدن واز کچمش [illegible] یورودکلرینی استخبار ایدنجه آتش غضبی یکیدن علوریز اشتعال اولمش واشبو [illegible] دیکی وصلح و صلاح تکلیف ایلدیکی حالده سلطان بایزیدطرفندن هب مقابلهٔ [illegible] دوچار اولدیغندن بحثله اکر بودفعه دخی برایلچی ارسالیله عذر [illegible] چکنی وصلح و مسالمته رغبت ایلدیکی [illegible]

[illegible] کورمه‌دکنی [illegible]

[illegible] تیموره دخالت ایتمش بولنان اناطولینك [illegible] اغضاب اده‌جك تحریکاتدن خالی قالمدقلری [illegible] شیلیور . زیرا تیمور دیورکه : « هرطرفه [illegible] نسبت ایدیورسکز . بر مسلمان آدم طرفندن بو معنا غایت بعیددر . مسلمانلری کفره نسبت ایتمك نصل ممکن اولورکه جناب حق ، اهل قبله‌کزی تکفیر ایتمیکز » بیورمشدر . اول طرف علما و ائمه‌سنه سؤال ایدیکزکه برکیمسه مسلمانی کافر عد ایدر ایسه او [illegible] ایشته ارده ایکی حکمداری بری بری

حضرتلرینك اسرای عثمانیه انتقامی ایچون [illegible] سنده اجتماع ایتمش بولنان دشمنك مقداری نه قدر اولورسه اولسون هیچ برنفری قورتا[illegible] دخی بوندن بشقه‌دراوسی اوله‌مز .

—o—

[illegible]

[illegible] شو ملت اسلامیه‌یه شو دولت عثمانیه‌یه الك

بیوك خدمتلر ایدرك بناء علی ذلك اسلان [illegible] بخدن الك بیوك تشکرله اثبات استحقاق [illegible] اولمقله دخی قدرومرتبه‌سی بیومش برقهرمان صاحب قران [illegible]

[illegible] «صاحب قران» عنوانینی ویرمش اولدیغمزه بعض لغویونك متعصبلری اعتراض ایدرك انقره‌ده‌کی مغلوبیتلری بو عنوانه عدم [illegible]

علیهنه بوقدر خدعه کارانه بر صورتده اغضاب ایدنلر بولندقجه سلطان بایزید ایله تیمور آره‌سنده مصالحه ممکن اولمدیغی دها بدایت احوالدن دخی اکلا شیلیور ایدی .

حتی بوحال نزد سلطان بایزیدده دخی تحقق ایدوب تیمورك دردنجی نامه‌سنه یازدیغی جوابنامه‌ده مفسدلرك مخدیات ملعنتکارانه‌سندن تیموری ایقاظه دخی غیرت ایلمشدر . دردنجی نامه‌ده تیمور القاب خسروانه‌بی پك قیصه کسدیکی حالده جوابنده سلطان بایزید غایت تعظیمکارانه القاب ومقدماتدن صکره اوجه تیمور طرفندن کندیسنه کان صلحجویانه بر مکتوبه کندیسی دخی مسالمت‌پرستانه بر جواب یازه‌رق انك قارشولغنه منتظر ایکن بویله تهدیدلرك تجدیدینه بیان استغراب ایله برابر مقدما طرف شاهانه‌لرندن کوندرمش اولد قری ائتلافجویانه مکتوبك حتی بولان پیك عثمانی‌یی قره‌مان حدودنده برقاچ مفسدك بی نام ونشان ایلیه‌رك آتش فتنه وفسادی بوصورتله قرین التهاب ایلیه‌جك تدابیر شیطنتکارانه‌یه مسارعت ایلمش بولند قرینی تیمورلنکه بیلدیریور و تیمورك مقصدی طرف شاهانه‌لرندن کندیسنه عرض مسکنت ایلمك ایسه عثمانی بدشته هلری اللهدن بشقه کیمسه‌یه تملق ایده‌میه جکلرندن بحثله محضا بومکابره‌دن طولایی جنك ایتمك ایستدیکی حالده قضایه‌رضادیه جکلرینی بیان بیوریورلر .

تیمورلنکك سلطان بایزید طرفندن دائما محقرانه سوزلر ایشیدلدیکی بیانیله ایتدیکی شکایته بر درجه‌یه قدر عذری دخی مقبول اولملیدر . زیرا اناطولینك امرای اتراکی کبی دولت علیه‌دن متشکی بولنانلر تیموره بالالتجا حربنی اغضابدن

مق ایسترلر ایسه نسلری خوتلسون . دیه مقابله‌یه مجبورز . بعض مغلوبیتلر واردرکه غالبدن زیاده مغلوبه شان وشرف قازاندیرر . اومثللو مغلوبلر شان وشرفجه عادتا غالبدرلر . انقره مغلوبیتی دخی بونلرك الك پارلاقلرندن بریسی اولدیغی ایچون بایزید خان حضرتلرینه برشرف غالبیت قازاندیرمش و بناءً علیه اول شهریار رعد آثار حضرتلرینه « صاحب قران » عنوانی آز بیله کورلمکده بولنمشدر .

تیمورلنکك بایزید خان حضرتلرینی قفسه قبول ایتمش اولدیغی بین المورخین دور و دراز اختلافلره میدان آچمش برقضیه اولوب حتی قفسه قبول ایتمش اولدیغی ظن ایدنلر بایزیدخان حضرتلرینك بعض مرتبه عیش و نوشه میلنی مؤاخذه خصوصنده لسان بی‌ادبانه‌سنی برقاریش اوزاتانلردر که بونلرك زبونکشلك وادیسنده ارتکاب ایلدکلری عیب هیچ شبهه یوق که سلطان بایزیدخان حضرتلرینه اسناد ایتمکه چالشد قری عیبدن دهشتلی قات زیاده شنیعدر .

حتی بعض مورخین یلدیرم بایزید ایله تیمورك

خالى قالمدقلرى مثللو تيموردن متشكى اولانلر دخى كرك احمد جلايرى وقره يوسف كبى بالذات وكرك شيراز پادشاهى منصور كبى بالواسطه دركاه سلطان بايزيده التجا ايليه‌رك اول پادشاه دريا دلى تيمور عليهنه اغضابدن خالى قالميورلرايدى . هله‌شاه [illegible] [illegible] شيطانه فائق كوستره‌رك ذات شاهانه‌يى اول قدر تحريص ايلمشيدى كه يازيلان [illegible] [illegible] شق اررحمت الهى دور و پليدى ازطريق [illegible] ودمره » طرزنده توصيه‌ات محقرانه ايله [illegible] [illegible] ايدى . طرفيندن منافسه بودرجه‌يه

واودقدن صكره مصالحه نصل قابل اوله بيلور ؟

ايشته بو سببه مبنيدركه صوك دفعه [illegible] تلرينه برنامه دها يازه‌رق ايكى طرف [illegible] سوزلرك كافه‌سى برطرف ايدلمك اوزره اخيرا بغدادده جلايريلر اوزرينه وقوع [illegible] [illegible] اولنور ايسه ميانه‌ده محبت واتفاق حصوله [illegible] [illegible] بايزيد حضرتلرى اشبو شرائطى دخى [illegible] [illegible] .

شرف‌الدين كبى بعض تيمورلنك طر- [illegible]

[illegible] ايچون كويا « اسف ايتمه برادر! بودنيا ملكى [illegible] كبى بركور ايله بنم كبى طوپاله لايق كورمز [illegible] لركه اداب ملوكه هيچ موافق كلميان بو مثللو [illegible] لرينى كوسترمش اولورلر . بايزيدخان حضر- تلرينك كوزلرى براز اقيتيلى اولديغى حقنده‌كى [illegible] اوله بيلور ايسه‌ده مترجمين احوال ظرفندن

بيان اولنديغنه كوره تيمورلنك حقيقة ظريف وتربيه‌لى برآدم اولديغندن بويله برسوزى قاله آلميه‌جغى دركاردر . نه حاجت بايزيدخان [illegible] نمسى ايسه طوپاللق وچولاقلق درجه‌سنده معايبدن اولمديغى حالده بويله برسوز سويلمسى بايزيد خان حضرتلرينى دكل بالذات كندى [illegible] .

[illegible] حقارته تلقى ايتمش اولسه ايدى دشمنك قدر ومرتبه‌سنى برقاتدها بيولتمش اولور ايدى .

بولنديغنه هامر قائلدر .
(تيمور اردوسى)
– (٣) صول جناح – (٤) قلبكاه كه

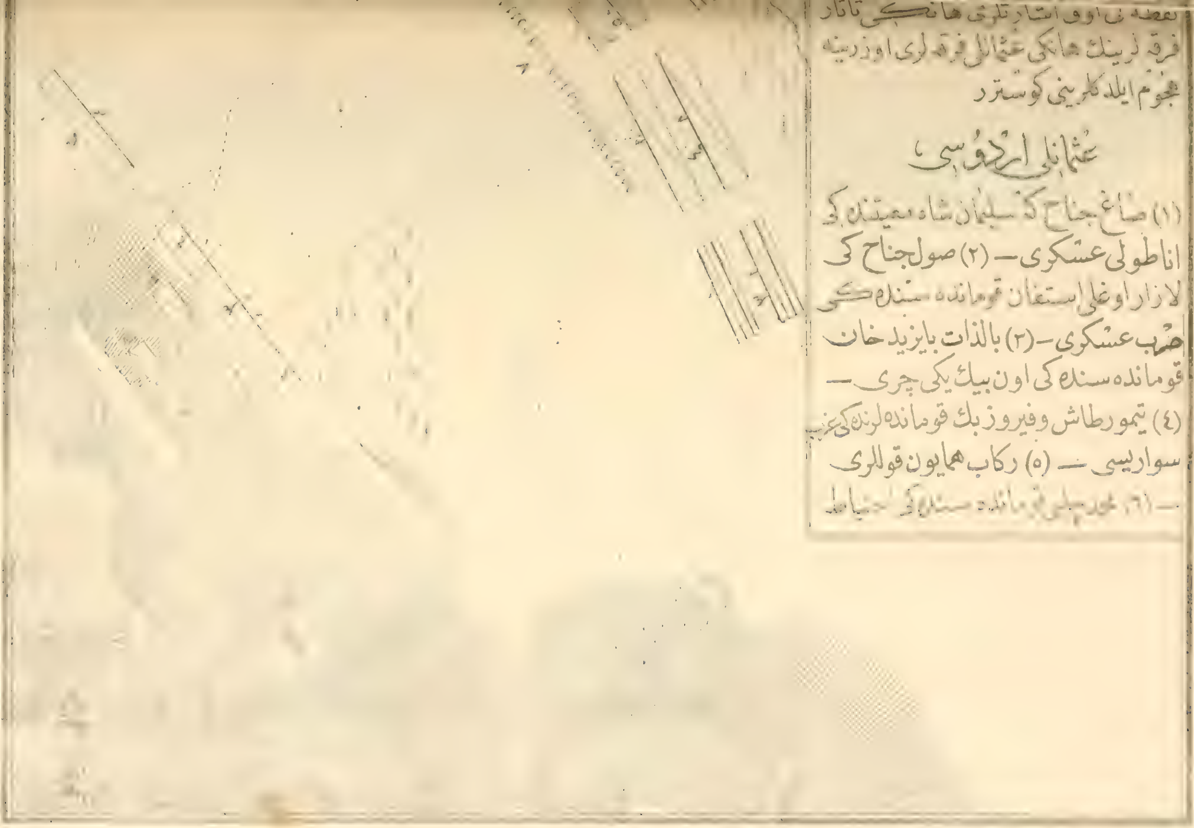
نقطه‌لى اوق اشارتلرى هانكى تاتار
فرقه‌لرينك هانكى عثمانلى فرقه‌لرى اوزرينه
هجوم ايلدكلرينى كوسترر
عثمانلى اردوسى
(١) صاغ جناح كه سليمان شاه معيتنده‌كى
اناطولى عسكرى — (٢) صول جناح كى
لازار اوغلى استفان قومانده‌سنده‌كى
صرب عسكرى — (٣) بالذات بايزيد خان
قومانده‌سنده‌كى اون بيك يكى چرى —
(٤) تيمورطاش وفيروزبك قومانده‌لرنده‌كى عزب
سواريسى — (٥) ركاب همايون قوللرى
— (٦) محمد چلبى قومانده‌سنده‌كى احتياط

بایزید خانك تیمورلنکدن عذرلر دیلهدیکی وهروجهله اطاعتنده عدم قصور وعد ایتدیکی وفقط ازتق تیمورلنك ممالك رومی چیکنهمکی عزم وجزم ایتمش اولدیغی ایچون بوحالتی قبول ایلمدیکی طرزنده تحریر یازارلر ایسهده هامر بونلرك هیچ برینی قبول ایده میور . هم ده عدم قبول ایچون سرد ایلهدیکی محاکمه غایت عاقلانهدر . تیمورلنك اکرچه مراد ایلسه بر بچق میلیون قدر عسکر چیقاره بیلور ایسهده عثمانلیلرك صحیح حربیهده نهقدر ایلرویه کیتمش اولدقلرینی کرکی کبی اکلادیغی جهتله غازی یلدرم خان ایله محاربهدن عادتا حذر ایتدیکنی هامر دخی حکم ایلیهدرك اکر بایزید خانك بویله بر دخالتی واقع اولسه ایدی تیمور درحال محاربهدن واز کچر ایدی دیور . زیرا تیمور دونکی سوزی بوکون کیرویه

المق ودون دشمن ایسه بوکون دوست ودون دوست ایسه بوکون دشمن اولمق کبی فائدهسنه موافق کلان دیپلوماتلقلرده غایت ماهر اولدیغندن کندی شان وشرفنی تهلکهلی بر تجربهیه تابع ایتمکدن ایسه حاضر بایزید خانك دخالتی شانیله اکتفا ایلر ایدی . محاربهنك وقوعه کلمش بولنمسی برهان قاطعدرکه تیمورلنك طرفداری اولان مورخلر یالان سویلمشلردر . یعنی بایزید خان حضرتلری اصلا تیمورك آرزو ایلهدیکی عذرلری دیلهمامش وقطعاً دخالت طوری کوسترمامشدر .

٨٠٤ سنهٔ هجریهسی اول بهارنده ایدیکه اوقیشی قرهباغده کچورمش اولان تیمورلنکك ممالك رومه طوغری سوق عسکره باشلادیغنی یلدرم خان ایشیدنجه ذات شاهانه دشمنی حدود عثمانیهنك خارجنده قارشولهمق ایچون علی جناح

زیراحال اقتدارنده ایکن شدت بطشندن عادتا قورقش بولندیغی مخابرات رسمیهسندن منفهم اولان تیمور انجق بایزیدك حال ادبارنده انتقام المش اولهرق عاجزدن انتقامه قالقشانلرك کوچکلکی درجهسنده کوچولمش اولور وبایزید خان حضرتلری دخی تیمورك اوکوچکلکی نسبتنده ذاتی اولان بیوکلکندن دها زیاده بیور ایدی . حبیب تیمور بورالری فرق ایدر برآدم اولدیغی ایچون بایزید خان حضرتلرینی عادتا ملوکه مخصوص احترامله کندیسنه مسافر ایلدیکی اکثر مورخلر طرفندن یازلد.

یفی منیز هامر دخی نتیجهٔ تدقیقاتنده ایشلك بووجهتنه قانعدر .

بعض مورخلر کویا تیمورلنکك بایزید خان حضرتلرینی بر تیمور قفس داخلنه حبس ایلدرك وفات بایزید خان دخی او حال محبوسیتده وقوعه کلدیکنی یازار ایسهده مورخ هامرك جدی تدقیقات تاریخیهسی بو نقطه اوزرنده اجرا ایلدرك بو روایترده دلائلی یاکاشندن فرق ایتمکدهدر . اولا روایتمذه کورهیه سبب اولان شی بایزید خان حضرتلرینی حال اسارتدن قورتارمق ایچون ایلد.

الاستعجال سوق عسكره قيام ايلمشيدی ٠

اوسنه طلوع ايتمش اولان بر قويروقلی يلديزك افكار عموميه‌يه نه درجه‌لرده سوء تأثيری اولديغنی دخی شورا جغه قيد ايدرايسه‌ك قارئلرمزی اوزمانلر تحولات فلكيه‌نك افكار عموميه اوزرنده‌كی تأثيرا- تندن دخی خبردار ايتمش اولورز ٠ هجرتك [illegible] سنه‌سنه قريب بر عصرنده ورته‌نغی تنوير ايدن بو عظيم جرم فلكی يالكز تيمور و عثمانلی طرفنی دكل اوروپايه وارنجه‌يه قدر بتون ممالك اهاليسنی دوچار خوف وحيرت ايلمشيدی ٠ تيمورك شرقده‌كی حركاتی جمله‌نك معلومی و بو حركاته قارشو بايزيدخان حضرتلرينك صبر وسكوت ايده‌ميه‌جكی دخی جهانك معلومی اولديغندن [illegible] صوكنده غايت عظيم بر محاربه اوله‌جغنی كويا بو يلديزدن استدلال ايدرك حكم ايلمشلردركه منجملكك بو درجه‌سی يالكز احوال عموميه‌ٔ دوليه‌يه وقوف مداخله‌سيله اجرا اولنه‌بيله‌جكندن بلكه ده بيوك برشی عد اولنه‌مز ٠ عثمانلی و تيمور طرفلرنده ايسه منجملر هم شايد كوكب مذكور اشارت هزيمت اولمسون ديه قورقارلر وهم ده تابع اولدقلری ذواته بو كوكبك مطلقا علامت ظفر اولديغنی تأييد ايدرلر ايدی ٠ بودخی منجملكه مخصوص اولان يالانلرك جمله‌ٔ مقتضياتندن عد اولنه‌مزمی ؟

مع هذا بايزيدخان حضرتلری اويله اولور اولمز علائم منجمله فلانه قولاق ويره‌جك طاقتده دكل ايدی ٠ ذاتاً بر زماندنبری تهيات عسكريه‌يه دوام اولند- يغندن تيمورك وروده ايدن تكميل قوتی نزد پادشاهيده بولنه‌رق سرعت عاجله ايله اردوی همايون بورودی ايسه‌ده تاتارلر دخی داخا قونر كوچر كوچبه

[illegible] بر تشتت [illegible] بيان ايله تدقيقاته باشلايورده ايشته بز دخی تدقيقات مذكوره‌نك روجه آتی ترجمه ايليورز ٠

٥ تيمورك بايزيدخان حقنده‌كی لطف [illegible] تشبث ايلدی ٠ كيجه وقتی ترك لغمجيلری تاتار [illegible] بايزيدك چادری [illegible] بر چادردن لغم قازمغه باشلاديلر ٠ لغم بايزيدك چادری اوزرته‌سنه قدر كلمش اولديغی بر زمانده سلطانك محافظه‌سنه مأمور اولان بلوك صبا- حلرين ايركندن بو لغمی كشف ايتمش واو زمان بايزيدخان ايله خادم رئيسی فيروز بك دخی اويانق اولدقلری كورلمش اولديغندن بو حال كنديلری حقنده شبهه‌يی دعوت ايتمشدر ٠ لغمی قازانلر فراره موفق اولديلر ٠ تيمور بو تشبثدن بايزيدك غضبنك اوله‌رق فراری تسهيل ايلديكی ايچون فيروز بكك بوينی اوردردی و بايزيدخان حضرتلرينی دخی تعذير ايدرك او دقيقه‌دن صكره محافظه‌سنه دها زياده اهتمامی

مقـوله‌سی بولندقلرندن سـوق‌الجیش ابلر
ایچون تسهیل امور اوله‌رق عساکر
عثمانیه‌دن اول کلوب انقره شهرینی محا-
صره ایلمدیر . تیمورلنك انقره جوارنده
واقع چیبق اووه نام محله اردوسنی قور-
دی‌که بو اردونك غرب طرفی چیبق اووه
دره‌سنك تشکیل ایلدیکی برکوله استناد
ایلمیور ایدی .

اشبو انقره محاصره‌سی شو قدرجق
اولسون برایضاحه عرض احتیاج ایلرکه :
انقره شهرینك « اخیلر » دنیلان اغالری
وقتیله دولت علیه‌یه قارشو قویمغی کوزه
الدیرمش بولنمرلندن دخی اکلاشیله‌جغی
اوزره و یله محصوردن جکلدن پك‌ده
قورقار مقوله‌دن اولمدقلری کبی اوراده
سلطان بایزید طرفدن والی بولنان یعقوب
بك دخی پك قهرمان برآدم اولدیغندن تیمور
طرفندن کلان تسلیم تکلیفنه اسباب
مدافعه‌یی ارائه ایله مقابله‌ده بولنمشیدی .
بونك اوزرینه تیمور انقره شهرینی دائراً
مادار محاصره ایدرك شهره صو ایصال
ایدن چیبق اووه نهرینك دخی مجراسنی
تحویل وتبدیل ایلمش وسیواسده یاپدیغی
کبی انقره قلعه‌سنی‌ده کوچورمك ایچون
لغملر قازمغه باشلامش ایسه‌ده انقره‌لیلر
بو عملیاتك هیچ برینسندن قورقیه‌رق قلعه‌یی
تسلیم ایتمدکلری کبی بر [illegible] غازی
یلدیرم بایزیدخان دخی انقره‌یه اوچ ساعت
مسافه‌سی اولان بر محله قدر کلنجه ارتق
تیمورلنك محاصره‌یی فلانی براقه‌رق کلان
عثمانلیلر ایله چارپشمق لوازمنی اکماله مجبور
اولمشدر .

فی الواقع سلطان بایزید تا انقره‌یه ناظر
اولان تپه‌لر اوزرینه قدر کله‌رك تمام
تاتارلرك قارشوسنه اردوسنی قورمش
ایدی . هامرك تیمور طرفداری اولان

امر ایلمدی . یالکز مورخ دوقا ایله هالقوند-
یلاس [illegible] کوره بو دفعه اوزرینه یکیچه-
لری بایزید خانی زنجیره [illegible] وردلر ایمش .
انجق تیمور قفس فقره‌سنه سبب اولان شی
« قفس » لفظنه اوروپالیلرك یاکلش معنی ویر-
ملری اولمشدر . شرقیون نزدنده قفس [illegible]
پنجره‌لری برنوع پانجورلی یتاق اوطه‌لرینه
دیرلر . [illegible]
بشاهك سوزلرینه باقه‌رق بتون اوروپا
مورخلری بو یاکلش معنی اوزرینه دوچار
خطا اولمشلردر . بو تیمور قفس ماصالی
اوچیوز سنه قدر بر مدت طویله طرفنده
فیلسوفلرك لقردیسی [illegible] اولوب
بیزانس ایمپراطورلغنك انقراضی ومحوینی
یازان مورخ [illegible] دخی بو مسئله‌یی [illegible]
ومناظره کوردیکندن بز دخی کندیلکمزجه
مسئلهٔ مذکوره‌یی تدقیقدن کیرو طورمیه‌جغز .
هم موسیو ژیبوندن دها مکمل ودها زیاده
طوغری اوله‌رق تدقیق ایده‌جکز که ژیبون
بو مسئله‌ده نه کیفیتی رأی العین کورمش
اولان [illegible]
نشری وسعدالدین کبی [illegible] مورخلر

مورخلردن الهرق یازدیغنه کوره کویا بایزید خان حضرتلری تاتارلره برآلای کوسترمك ایچون اردوکاه اطرافنده عظیم برصید وشکار ترتیب ایلیه‌رك بتون اردویی اوده چیقارمش و کویا بوکون غایت صیجاق برکون اولوب عثمانلی عسکرینك بشبیك قدری صیجاقدن و صو-سزلقدن قیرلمش و کویا اقشام اردوکاهه عودت ایلدکلرنده اردوکاهك تاتارلر طرفندن استیلا اولندیغی کورلمش اولد-یغنه دائر برطاقم شیلر یازار ایسه‌ده بو مثللو ترهاتك شو مسئله‌ده‌کی جدیت ایله اصلا توفیق قبول ایده‌مه‌جکی درکاردر . طاغلر اوزرندن چیقوب اوردونك دریا کبی تاتار عسکری طرفندن استیلا اولندیغنی کورن بایزید خان حضرتلری وقت وزما-نی صید وشکار ایله کچیره‌جك ادملردن اولمیوب او یله تجربه‌کار برعسکرك نصل حرکت ایده‌جکنی آتیده قریباً کوریله-جکدر .

بومحاربه‌ده سلطان بایزید حضر-تلرینك معیتنده‌کی عسکر جمعاً یکون یوز یکرمی بیکه واردیغی تواریخده مقیددر . یالکز صربستاندن لازارك اوغلی استفان قوماندا سیله یکرمی بیك قدر عسکر کلمشیدی که بوعسکر اردوی همایونك صول جناحنه تعیین اولنمشیدی . صاغ جناح شهزادهٔ اکبر سلیمان شاهك قوماندا سی آلتنده بولنان اناطولی عسکرندن مرتب اولوب مملکتلری سلطان بایزید طرفندن ضبط ایدیلان امارات ترکیه عسکری و برخیلی تاتار وترکمن عشیرت جنکاور-لری‌ده هپ بوجناحده بولنیورلر ایدی . اردوی همایونك قلبکاهنده اون بیك ینیچری عسکر یله سلطان بایزید حضرتلری ایستاده ایدیلرکه فیروز بك

ینی نظر دقت واهمیته آلامش اولدیغی حالده بزو زمانکی اوروپا مورخلرینه دکل تیمورك محاربات بارنده یازان مورخلرینه عثمانلی مؤلفلرینه مراجعت ایده‌جکمزدن بزم بوتدقیقاتمزدن حقیقتك میدانه چیقه‌جغنه شبهه یوقدر .

« نیکبولی محاربه‌سنده اسیر اوله‌رق اسرانك قتلی خصوصنده الك کوچك دقایق ایله یازلمش اولان شو تیمور قفس حقنده بر حرفیله یازمیور . مورخ مومی الیهك نظرنده ایکنجی دفعه دوچار اسارت اوله‌رق اولا شاهرخك وثانیاً میرانشاهك اسیری اولد-یغی و بو مهم محاربه حقنده بر فکر ویره-جك الك جزئی شیلری بیله یازه‌رق بایزید خانك اون بیك ینی چری ایله چکلمش اولدیغی طاغك وصفنی بیله نقطه‌سی نقطه‌سنه قلمه الدیغی و بالخاصه سلطانك اسارتنی الك زیاده تفصیلاتیله حکایه ایلدیکی حالده نصل اولیورده بو تیمور قفس مسئله‌سنی قلمه بیله المیور . بوذاتك شهادتنی هر اعتراضدن سالم ایده‌جك برشی وار ایسه اوده بو وقعهٔ عظیمه‌دن اول وصکره وقوعه کلان احوالی صورت حکا-

و تیمور طاش بك قوماندا سنده بولنان عزبلر دخی اشبو یکیچرینك ایکی طرفنی تقویه ایتمکده واصل پادشاه حضرتلرینك قپو قوللری اطراف شاهانه‌ده بولنمقده ایدیلر .

شهزاده محمد چلبینك معیتنده بربیوك فرقه دخی اردوی همایونك کیروسنده وقلبکاهك حذاسنده احتیاط اوزره ایدی .

تیمورلنك سلطان بایزید ایله ایتمش اولدیغی مدارا کارانه مخاراتی ملوك زماندن هیچ بریسیله ایتمامش بولنمسندن دخی استدلال اولنه‌جغی اوزره سلطان بایزید خانك کرك شجاعت ذاتیه‌سندن و کرك عساکر عثمانیه‌نك انتظامندن پك زیاده اندیشناك بولنمق حسبیله آسیای وسطی و مغولستانه قدر زیر اداره‌سنده بولنان ممالکك کافه‌سنه خبرلر کوندروب بتون قوهٔ عسکریه‌سنی وبتون اوغلارینی بو محاربه‌یه جمع ایتمشیدی . مجموع عساکری سکز یوز قرق بیك نفره بالغ اولدیغنی مورخ هامر روایات مورخیندن خلاصه ایله حکم ایلمکده‌در که یوز یکرمی بیك عثمانلی‌یه مقابل اشبو سکز یوز قرق بیك عسکرك نسبتی هیچ برموازنه‌یه صیغه‌میه‌جغی درکاردر .

تیمورلنك دخی اردوسنك صاغ جناحنه اوغلی میران شاهی و صول جناحنه دیکر اوغلی شاهرخی بالتعبیه قلبکاهنه جمله‌سی یکنسق لبسه کیمش سکسان آلای عسکر ایله اوغلی میرزا محمد سلطانی و بر محمدی اقعاد ایلمشیدی . اشبو شهزاده‌لردن هر برینك معیتنده برده نامدار تاتار سردارلری بولنوب هله قلبکاهی اورته‌سنده ایکی آلای دخی زرهلی سواریسی وار ایدی‌که بونلر جنکدن یوزچویرمملك اوزره مشهور ایدیلر .

مورخلرك روایتلرینه کوره او زمانه قدر اونیفورمه‌لی عسکر هیچ بردولتده

یه‌سی کرك بیزانس و کرك مسلمان مورخلرینك صورت حکایه‌لریله تمامی تمامنه موافق دوشمسی قضیه‌سیدر . واقعا بو سیقولانك ینه او زمانلرده نشر ایدلمش بولنان خاطره‌لری میانده‌دیورکه بایزید خان حضرتلری پك فنا اضطرابلر ایچنده وفات ایلمشدر . بو سوزدن زنجیر اسارت ایچنده‌کی برموتك بشقه بر جبر وشدت اولمدیغی حالده دخی حقیقة آجی اوله‌جغندن بشقه برشئ منفهم اوله‌مز . سلطانك اسارتندن مفصلا معلومات ویرن اوج بیزانس مورخلری میاننده‌ن زیاده [illegible] شایان اولان دوقه ایله شالقوندیل یالکز سلطانی زنجیره قویدقلرندن شکایت ایدیورلر . بو ایکیسیدن دخی دوقه زنجیرك یالکز کیجه‌لری قونیله‌رق مقصد [illegible] دخی [illegible] یعنی علاوه ایلیور . شرقه دائر روایاتنده دائما خطاسی [illegible] بحث ایلیور . ایرانك شرف الدین و یزد و هاتفی کبی کرك شاعرلری کرك نثرجیلری [illegible] دخی بازه‌رق [illegible] حقنده‌کی حرمت [illegible] . بو [illegible] لاری

اولمدیغی کبی منتظم زرهلی سواری دخی یوق ایکن بونلر اولا تیموردە کورلمشلردر . عثمانلیلرك اونیفورمەلری یالکز سریوشردن عبارت اولوب تیمورك اوغلی محمدسلطانك سمرقنددن اخیراً کتورمش اولدیغی عسکر قرمزی و صاری و بیاض اولەرق اوچ رنکه تقسیم اولنمشلر . البسەسی حیوان طاقمی قالقانلری طو پوزلری کافۀ اسلحەسی هپ قرمزی اولدقلری کبی بیاض وصا۔ ریلرك دخی کافۀ لوازمی هپ بویله کندیلرینه عائد رنکلردە یاپلمشلر . زرهلی سواریلر ایسه تیمورك کندی معیتنه مخصوص اولوب بونلر اوروپانك زرهلی شوالیه۔ لرینەدە مقیس اولەمزلرایمش . زیرا اوروپا شوالیەلرینك هربری کندی طرز مخصوصندەزرهلی اولدقلری حالدە تیمو۔ رك زرهلی سواریسی دخی هپ براورنکدەیدی شمدیکی اوروپاده بعض دولتلرك زرهلی سواریلری صورتندە ایمشلر .

تیمورصف حربنك شرق وجنوب جهتلرینی کاملا نهرلر احاطه اتمش اولدیغی جهتله او طرفلردن هیچ اندیشەسی یوق ایکن شاید انقره جهتندن بر حرکت اولور مطالعەسیله شهر مذکور اوزرینه ایکی فرقه ترصدجی اقدم اتمش واردوسنك آرقه طرفندە احتیاط اولمق اوزرەبشقەجه قرق الای عسکر تعبیه ایلمشیدی .

بوندن ماعدا اسکی فرس وهند قوملرینك عادتنجه اردونك اك اوکنه اوتوز ایکی رأس دخی فیل تعیین اتمشیدی که بونلر هندستانده صورت مخصوصەده جنك ایچون تربیه ایدلدکلرندن محاربادە پك زیادە دهشتفرما بر سلاح حکمنده ایدیلر .

خواجه سعدالدین افندینك دیدیکی وجهله تیمورك عسکری عساکر عثمانیەدن

وجنبی مناو ئمدقق مورخلردخی بوسو۔ زی قاله بیله المیورلر . هجرت سنیه نك سکزنجیسنده کلمش اولان رجال مشهورەنك ترجمۀ حاللرینی یازان ابن حجر وشامدە تیمور ایله ملاقات ایتمش اولان ابن شحنه دخی تیمور قفس حقندەفرازانك سویلدیکی سوزی اصلا تصدیق ایتمیورلر . ایشته بو التی مورخك سکوتی بتون حقایق تاریخیه‌یی قافیه‌پرداز۔ لغه فدا ایدن وهر بابنی تیمور علیهنه بر حقا۔ رتله کشاد ایلیان سوریەلی عربشاهك روایتنی تکذیبه کافیدر . عاشق پاشا زاده عثمانلیلرك اك اسکی مورخی اولدیغی حالده دیورکه : اوزمانلر بایزیدخان حضرتلرینك معیتی محافظلرندن اولان ومؤخراً امامیه‌والیسی تعیین اولنان برذاتك رأی العین مشاهدەسیله روایتنه کوره ذات شاهانه قفسلی بر تخت روانه ارکاب اولنەرق و بو تخت روان ایکی حیوانك اره برینه تعلیق قلنەرق اول وجهله نقل اولنورلر ایمش . بونی دخی کیفیتی شو وجهله قیدایلیور :

« تیمور بر تخت روان یاپدیردی که انك ایچنده سلطان بایزیدی ایکی بارکیر ارەسنه

بوبله التی یدی قات زیاده ایکن بیله مرقوم
سطوت عثمانیاندن اندیشناك اولوب بوقدر
چوقلغیله بر مغلوبیت رذالتنه دوچار او-
لماق ایچون اردوگاهنك اطرافنه خندق
آچه‌رق مترس چویردیکی کبی عساکر
عثمانیه‌یی ده بیزار ایتمك ایچون اطراف و
جوارده نه قدر صو منبعلری وار ایسه
دیو سیرت عساکر ینه پیسلتدیروب هر بر-
ینی برمشاقویوسی حالنه تحویل ایلمشیدی .
وزرا وامرای عثمانیان دشمنك بوقدر چو-
قلغنه وتدابیر احتیاطیه‌سنه قارشو یوز یوزه
محاربه‌دن ایسه طاغلرده‌کی کچیدلری طو-
توب شو کثرتلی اردو یه ذخیره ورودی
طریقلرینی سد و بند ایتمکی وصیق صیق
کیجه باصقینلری ایله دشمنی تعجیز ایلمکی
ترجیح ورأی ایلدیلر ایسه‌ده ذات شاهانه
ارتق بومثللو تدابیرك زمانی کچمش اولد-
یغندن بحثله قضا وقدر هر نه ایسه کوریله-
جکنی بیان بیوردیلر .

مورخیندن بعضلری سلطان بایزیدخان
حضرتلرینك مغلوبیتلرینی برغالبیت عظما
دن دها زیاده شرفلندیرمکده بولنان اشبو
جرأتلری اوزرینه اوبله دنیا قوریله‌لی امثالی
کلمامش بولنان بر قهرمان ذیشان حقنده
زباندرازلغه جرأت ایلیه‌رك کویا باده‌نوش
اولملرینك سیئه‌سیله بو دفعه‌کی فلاکتك بر
جزای سماوی اولدیغنی وبعضلری ایسه
صانکه آندن مقدم عسکرك علوفه‌سنی
وقت وزماننده ویرمامك وامرا وافراده‌تندی
و درشتی کوسترمك صورتلریله قلوب عثما
نیانی رنجیده ایلمش بولندیغنی مقام سر-
زنشده ایراد ایدر ایسه‌ده بوز باندرازلقلرینك
کافه‌سی بالاخره یندمورخین مومی الیهمی
معیوب و بدنام ایلیه‌جك احوالدن اولدیغی
حکمت تاریخیه نظرنده بدیهیاتدندر .
سلطان بایزید حضرتلرینك برصربلی برنسه‌سی

تعلیق اولنمش اولدیغی حالده قفس ایچنده
کبی برصورتده نقل ایدرلرایدی »
« ایشته مطلقا بوفقره فنا اکلاشلمش
اولدیغی ایچون تیمور قفس مسئله‌سی میدانه
چیقمشدر . قفس کلمه‌سی اولجه دخی
دیدیکمز وجهله یالکز حیوانلری قپادقلری
محفظه معناسنه اولمیوب پنجره‌لری پانجورلی
اولان قادین اوطه‌لرینه وحتی استانبولده
عثمانلی برنسلرینك اقامت ایلدکاری دائره‌
دخی بولفظ علم اولمشدر . کذلك حین
سیاحتده حرملرك بندکاری تخت روانلر
دخی قفسلی اولدقلری ایچون یالکز « قفس »
دیه تعبیر اولنورلر . ایشته بایزیدخان دخی
بویله بر تخت روان ایچنده نقل اولنمشلردر .
عثمانلی مورخلری هرجهتله آز اعتماده
شایان اولدقلری کبی سوریه‌لی عربشاهك
دخی اشبو تیمور قفس روایتنی بلاتدقیق
قید ایدیویرمشلردر . لکن بونی نقل
ایلیان مورخلردن ماعدا شیلتبرغ نام مورخ
کندی مشاهده سیله دخی کیفیتی تصدیق
ایتمامشدر . ایشته فضله اوله‌رق سعدالدینك
سوزلرینی ده دیکله‌یه‌لم . تاج التواریخنده

سومسی برقدح بادهٔ نوش ایتمسی کبی معایبی
وار ایسه بو دولت عثمانیه حقنده نه قدرده
حسن خدماتی سبق ایتمش اولدیغی بتون
تواریخك شهادت ایلدکلری برحقیقت
اولوب نیکبولی ملحمهٔ کبراسی ایسه
عندالله مقبولیتلرینی اثباته سند اتخاذ ایده
بیله جك ایکن تیمور قارشوسنده کی مغلوبیتنی
عکس مدعاسی اثباته سند اتخاذ ایلمك موافق
انصافمیدر ؟

اول پادشاه عالیجاه حضرتلریله
اصدقای عساکر عثمانیه آره سنده رنجش
بولندیغی حکمه مورخلرك لسان جرأتی
نصل واره بیلورکه محاربه نك وقوعندن
اولجه اصدقای سردارانه شمدیکی خطبای
عسکریه یی بیله تحسینه مجبور ایلیه جك
صورتده بر نطق ایراد ایتمش و سرداران دخی
او نطقك مقتضاسنه توفیق حرکتدن کیرو
قالمامشدر . پادشاه حضرتلرینك نطقی
عالی چلبی شو وجهله قید ایدیور :

« بونجه زمانلرکه بو دودمان دولت
« نشانك امکدارلری وجهاد وغزا طر-
« یقنده مجرب اولان خدمتکار وخد-
« متکذارانیسز . الی الآن حقکزده کم
« کینلك وعرض شکنلك ایدوب ایلوککز
« مقابله سنده کللك ظهور ایتمدی . اکر
« بعض جزئیاتده صادر اولدیسه ده یعلم الله
« علممز متعلق اولمدی وبالجمله درت بش
« آتادن بروپدر بر پدر خاندانمزده خدمت
« ایتمش بهادرلرسز . حسب ونسبکزه
« و زمان سلطنتمزده غریق [illegible]
« ولایق جاه وجلال اولان دلاورانسیز
« ایو آدکزه بو دمده سزاوار اولان نه ایسه
« اول وجهله طورشك وکفران النعمه لك
« کفرندن ابا ایدوب حق نان ونمك قدیم
« مستدعاسنجه دشمن برکشته روز ایله
« مقابله اولوب طورشك امیددرکه خدای

دیورکه :

« بعض ترکی تاریخلرده اصحاب قصص روایت حبس قفص ایتدکلری کلام مزخرفدر . اکر اول کونه [illegible] ایتمش اولسه هزار آب وتاب ایله مولانا شرف الدین [illegible] ایدی . شمائل کروه مکروه تاتاردن متنفر و دواعی حمیت و ناموسدن [illegible] اولدیغی جهتله تخت روان ایله [illegible] اختیار بیورمشلر ایدی . وقعه مقتضاسی [illegible] وجهله نقل وارتحال ایدوکی مقید وهر روز منظر اعدایه بروز حیثیت عالم افروزلرینه نسبت محل ایدوکی [illegible] وقفص ایله تخت روانی فرق ایتمیان نادان آسمان [illegible] زمره سندن [illegible]

ایشته تیمور قفس فقره سی حقنده هامرك اشبو تدقیقاتی رد اراجیف ایچون حقیقة کافیدر . [illegible] حیوانه [illegible] حیوانه بیندیکی حقنده کی هزیان دخی صرف

« مستغنی پر ودمینکز وغیاب مستغنیین
« اولان پروردکار دیان هر حالده ظهیر کز
« اوله الی الآن صدور ایدن واقعات
« کبی بونده دخی نصرت وظفر برلری
« راحت وامنیتکزه وصول بوله »

ایشته ذات شاهانه کندیلری حرب وضرب ایچون کالیله شوقلی برحالده بولنیورلر ایشکه بندکانی دخی بوصورتله تشویقدن غفلت ایتمشلردر . بوسوزلرده بندکان شهنشاهک نصل رحالتده فدا کارلقلر کوستردکلری چند ساعت صکره محاربه ده کورلمشدر .

ایکی طرفک میدان محاربه ده تلاقیلری ٨٠٤ سنهٔ هجریه سی ذی الحجه سنک اون طقوزنجی جمعه کونی وقوع بولمشدرکه تاریخ میلادی حسابیله ١٤٠٢ سنه سی تموزینک یکرمیسنه تصادف ایدر . هم ده

تلاقیٔ صفین واقع اولان بر وقتیله روما ایمپراطورلرندن پومپه نک اناطولی پادشاهی میتریدات ایله عظیم بر محاربه ایچون قارشو قارشویه کلدکلری میتریداتک مغلوباً فرار ایتدیکی محلدرکه اوزمان روماییلر ایله اناطولیلیلر اره سنده کی محاربه دخی واقعا پک شدتلی برمحاربه اولوب میتریدات کاملاً مغلوب اولمش ایسه ده بو دفعه طرفیندن بر میلیوندن متجاوز آدمک اجتماعنه نسبتله میتریدات و پومپه دخی کنه کندی محاربه لری برمفرزه مصادمه سی درجه سنده قالمش اولدیغنی حکم ایدرلر .

جنکه طلوع شمس ایله برابر باشلانمشیدی . تاتارلر « سورك سورك » آوازه لریله جتکی قزشدیردقلری حالده عثمانلیلر « الله الله » کلبانکلریله بربرینی تشویق ایلیورلر ایدی . دشمنک ایلك هجومنه عثمانلیلر پك اعلا مقاومت ایلدیلر . بو محاربه یه طوب سوق اولندیغنه دائر

یالاندر . هامر بو یالانی دخی تدقیقات واقعه سی اوزرینه درج ایتمشدر .

بز واصل نظرکاه مطالعه مز اوله بیلن تاریخلرک کافه سنی مطالعه دن حاصل ایتمش اولدیغمز فکر اجمالی اوزرینه هر حالده هامرک تدقیقاتنی مکمل بولمقده و تیمور طرفندن بایزیدخانه تحقیر یوللو اداره کلام ایلیانلرک سوزلرینی دائما تاریخک شیوه سندن تحقق ایلیان احواله متناقض کورمکده یز . حتی بزجه اك زیاده شایان اعتماد اولان مأخذلرمزده بایزیدخانی قاچیرمق مسئله سی ده مذکور

اولمدیغندن و طبیعت حال دخی بوکا امکان کوستر مدیکنه مبنی او تفصیلاته صحیح نظریله باقه مامقده یز و بناءً علیه هامرک کیجه لری سلطان بایزید حضرتلرینک امر محافظه سنه دها ... اهتمام اولندیغی حقنده کی سوزلرینی ده ... . برکره چلبی سلطان محمد حضرتلرینک تخلیص پدر ... تیمورک ... عملیات ترابیه اجرا ایتدیرمسی او یله لاف ایله اولدیغی قدر قولای کوریله جك بر ایش اولمدیغی کبی تیمور هیچ بر یرده بو مثللو عملیات

توار یخده اشارت اولیوب اناطولینك بو سمتنده طوپ پچوره جك یولر بولنه مامسی دخی بو محاربه ده عثمانلیلرك طوپ استعمال ایتمامش بولندقلرینی قبول ایتدیره بیلور ایسه ده صرب عسکرینك کاملاً تفنکلر ایله مسلح بولندقلری محقق اولدیغی کبی یکیچریلرله روم ایلی طرفندن کلن کرك پیاده کرك سواری سائر عساکرده دخی اسلحۀ ناریه بولندیغی محققاتدندر . بناء علیه تاتارلرك ایلك هجومی صرب عسکری اوزرینه وقوع بولهرق اعلا بر آتش ییکله تارومار ایدلملری اوزرینه تیمورك « بو درویشلر ارسلان کبی دوکوشیورلر ایمش » دیمش اولدیغی تاریخلرده مقیددر .

انجق یوز یکرمی بیك عثمانلی یه مقابل سکز یوز قرق بیك تاتاردن بر دکل بر قاچ فرقه نك دخی تارومار ایدلمسنده نه نتیجه کوریله بیلور ؟ تاتارلر قیریلانه دوکیلانه باقیدرق بریندن مهاجماتده دوام ایلدکلری کبی عثمانلی سردارلری دخی اغور پادشاهیده جان جومردلکنی قطعیاً کوزه الدیروب کوکره مش ارسلانلر کبی لشکر تاتاره صالدیردقلرندن اوروپا مورخلرینك دخی اعترافلری وجهله جهانجهان اوله لی امثالی کورلمدك بر مقاتله بوکون شو انقره جوارنده وقوعه کلمشیدی . روایت مورخیندن اکلاشلدیغنه کوره تیمورلنك پدرپی اجرا ایتدیردیکی هجوملرك عساکر عثمانیه طرفندن دفع اولندقلرینی کوره رك غلبه سندن عادتا مأیوس قالمش و همانده حربك بو درجه سیله اکتفا ایدلمسنی بتکرار بایزید خانه تکلیف ایلمك اوزره بولنمش اولدیغی برزمانده اناطولی ترك برنسلرندن تیمورلنکه التجا ایتمش بولنان حریفلر اردوی همایونده کندی اسکی تبعه لرینی کوره رك فراره تشویق ایتمکله

جسیمه اجراسنه مساعد اوله بیله جك قدر اوزون اوزادی یه اوتورماقده در . ثانیا بایزید خان حضرتلری دخی بو عار فراری مطلقا قبول ایده مزلر . حیاتلری تهلکه ده اولمدیغنی بیلدکلری کبی فراره موفق اولسه لر دخی تیموردن انتقامك یولی قالمدیغنی انقره مغلوبیتنك کلیتی ایله حکم ایده جکلری اول پادشاه عاقل و غیور ایچون طبیعیدر . ایشتك اناطو غربیسی ینده خواجه سعدالدین حضرتلرینك دیدکلری وجهله تیمور اکرچه اکرام پادشاهیده عادتا درجۀ افراطه وارمش ایسه ده اونه صاحب غیرت و ناموس بر پادشاهك بو اکراملر دخی تحقیراتدن زیاده کوجنه کیتدیکی جهتله دائما اولومی آرارلر طورورلر ایدی .

نصل اولوم ایستمسونلرکه انقره دن صکره تیمورك ممالك شاهانه اوزرنده نه قدر تخریبات فاجعه اجرا ایتمش اولدیغی متنمزده شرح و ایضاح ایدلمش بر شی اولوب بایزید خان حضرتلرینی ایسه دائما برابرلرنده کزدیردکلرندن بونلرك جمله سنی اوك غیرتلی پادشاه کوزلریله کورور و هله اناطولیدن ملکلرینی

و بوخائن عسکر دخی اسکی امیرلرینك شو اغفاللرینه قاپیله‌رق تیمورلنك طرفنه مرور ایدیویرمکله طالع حرب بردن بره دکشیویرمشیدی . بونك اوزرینه یوز بیکلرجه تاتارلر دفعةً هجومه قالقه‌رق عساکر عثمانیه ایسه صیجاقدن و صوسزلقدن ومتاعب جنکدن بك زبون برحالده بولنملریله بو محاربه‌نك نتیجه‌سنده عثمانلیلر ایچون امید قالمدیغنی صرب عسکرینك قوماندانی لازار اوغلی استفان کورمش و پادشاه‌ایله کندی اره‌سنده‌کی تاتارلری ضرب دستله‌یاروب حضور بایزید خانی‌یه صوقیله‌رق اشبو امیدسز محاربه‌ده دوامدن ایسه ذات شاهانه‌نك بر سمت سلامته چکلملرینی رأی ایلمشیدی . خواجه سعدالدینك روایتنه کوره ذات شاهانه‌یه بورأیی و برن سرداران عثمانیاندن منت بك ایمش که بویله بر قوهٔ جزؤیه ایله بوقدر غلبه‌لك دشمنه

مظفر اولمق ذاتاً مستبعد ایکن صیجاغك وصوسزلغك و یورغونلغك تأثیری بالکلیه امید براقدیغندن سنجاق همایونك التنده اقتضاسنه کوره فدای جان ایتمکه قدر ثبات کوسترمك اوزره کندیسنی ترك ایله ذات شاهانه‌نك بر سمت سلامته رجعت بیورمسنی تکالیف ایلشلر . احتمال‌که بو یولده‌کی تکالیف یالکز صرب حاکمی و منت بك طرفلرندن دکل سائر سردارلر طرفلرندن ده‌وقوعه کلمش اولسون . انجق سلطان بایزید حضرتلری بو یولده‌کی تکلیفلرك هیچ بریسنی قبول ایتمیه‌رك محاربه‌ده‌یه دوام کوسترمشلر .

صرب قرالی براز دها اوغراشدقدن صکره محاربه‌دن بالکلیه قطع امید ایدنجه وشهزاده سلیمان پاشانك وزیر اعظم علی پاشا و ینکیچری اغاسی حسن اغاوایله بك صو باشی ایله برابر بروسه‌یه طوغری

ضبط ایتمش اولدیغی اوفاق تفك امارتلرك کافه‌سی اسکی امیرلرینه و امیرزاده‌لرینه اعاده اولنه‌رق تیمور طرفندن بونلره خلعتلر الباسیله ایدیلان اکراملری دخی کندی ملککنك محوی یولنده تشبثاتدن عد ایلیه‌رك هپ مأیوس اولورایدی . بونلردن ایسه‌ده دیکر طرفدن بر طاقم صاحب خروجلر دخی شهزاده محمد چلبینك اوزرینه هجوم ایدرك و ایشك الك فناسی اولمق اوزره شهزادهلر بیننده‌کی فلاکتده قارشو ملك دعواسنه قالقشدرق ممالك شاهانه‌نك هرطرفی برفترت کامله حالنده

بولنور ایدی‌که بوقدر فلاکتلره قارشو بایزید خان حضرتلرینك برسنه قدر دها معمر اولمه‌سی بیله استکثار و استغراب اولنه‌جق بر حالدر .

اوت ! سلطان بایزید حضرتلری انقره فلاکتندن صکره دها بر سنه قدر معمر اولمشلردر . بعض مورخلر فجئةً وفات ایلدیکنی یازه‌رق دائما اون کلمه‌لك روایتلرینه یالاندن روایتلر قاتمق عادتلری اولان دیکر مورخلر دخی اشبو صورت موته مسمومیت معناسی و یرمکده ایسه‌لرده بونلر بالکلیه یالان

فراره باشلادقلرینی کورنجه اودخی صربیه عسکریله کویا بونلرك رجعتنی ستر ایده یورمش کبی برمانورا چویره‌رك فراره مسارعت ایلمش و بونك اوزرینه چلبی سلطان محمد دخی معیتی عسکریله ذاتاً والیسی بولندیغی آماسیه‌یه طوغری قاچمغه باشلامشدر .

ایمدی زمانك بلا شك قهرمان اجل واعظمی بولنان سلطان بایزید خان اناطولی امارات ترکیه‌سی تبعه‌سنك وروم ایلی اردوسنك وصربلولرك ونهایت شهزاده محمد چلبینك والحاصل کندی یکیچریلرندن وقپو قولندن ماعدا بالجمله اردوسنك فرار ایلدیکنی کوردیکی حالده دخی جنکده دوامدن یوز چویرمیه‌رك یالکز یکیچری وقپو قولی ایله سکز یوز قرق بیك تاتاره قارشو اوقدر قهرمانجه بر مقاومت کوسترمشدرکه تیمورلنك بیله قهرمانلغنك بو درجه‌سندن حیرتده قالمشدر . یورغونلقدن صوسزلقدن تاب وتوانی کسیلن یکیچریلری پادشاهك بر نعره‌سی یکیدن ترویج ایدرك اوزرلرینه هجوم ایلین تاتارلری اوراق بیچر کبی بیچرلر وفقط برباش کسیلورسه اژدرمثالی یرینه یدی سکز باش بیتیور مشبجه‌سنه چوغالان تاتارلری اتمامه بردرلو موفق اوله‌مزلر ایمش .

انجام کار اقشام دخی تقرب ایلدیکندن ارتق مقاومته امکان قالمدیغنی ذات شاهانه دخی کورمکله بیندکلری آتی مهمیزله یه‌رك رجعته ابتدار ایلمشلر ایسه‌ده محمود خان اسمنده برتاتار سردارینك فرقه‌سی ذات شاهانه‌یی تعقیبه باشلایوب اثنای رجعتده اسب همایون سورچکله اول ماه تابان شوکت وسلطنتی هاله کبی لشکر دشمن بالاحاطه تسلیمیتدن بشقه برشیئه امکان براقامشلر .

سوزلردر . یالکز سعدالدین حضرتلرینك دکل کرك تیمور طرفداری اولان شرف الدین وکرك تیمورك مخالفی اولان عربشاه کبی بر چوق مورخلرك دخی روایتلرینه کوره ذات شاهانه اوزونتینك کثرتندن ضیق صدر علتنه دوچار اولمشلر . تیمور بوکا پك زیاده تأسف ایدرك معیتی اطباسنك الك حاذقلرندن مولانا جلال الدین عربی و مولانا عز الدین مسعود شیرازی‌یی ذات شاهانه‌نك تداویلرینه تخصیص ایتمش . حق خسته‌لك جیدایلمندو واقع اقشهرده مزداداوله‌رق یلدرم بایزیدخان حضرتلرینك استراحت حالنده تداویلری ایچون اورادە اقامتلرینی تیمور امر ایدرك کندیسی مظالم اجراسی ایچون سائر طرفلره کیتمش . اشبو ایکی نفر طبیب طول مدت پادشاه حضرتلرینی تداوی ایتمشلر ایسه‌ده جکر دردی پك ایلرویه وارمش اولدیغی جهتله دواسنی بوله‌مامشلر ۸۰۵ سنه‌سی شعبانك اون دردنجی پنجشنبه کونی کبی بر یوم مبارکده غازیٔ بی مدانی ولایق اوصاف قهرمانی و صاحب قرانی اولان قوجه یلدیرم بایزیدخان حضرتلری

سلطان بایزید خان حضرتلرینك محمود خانه بو صورتله وقوع تسلیمیتی کندیلریله برابر درت پادشاه قهرمانك یوزسنه ظرفنده وجوده کتوردکاری بر دولت معظمه‌نك محوی دیمك ایدیسه‌ده بودولتك جداً وحقیقةً بالکلیه محو اولمامش بولنمسی نصل بر همتك ثمره‌سی اولدیغی قریباً مقالهٔ آتیه‌مزده کوریله‌جکدر .

سلطان بایزید خان حضرتلری تیمورلنكك حضورینه احضار اولندقده مطلقا و بهمه‌حال رستمانه قهرمانلقلرینك حرمت لازمه‌سی اولمق اوزره قوجه تیمورلنكك صندالیه‌سندن فرلایوب کمال اعزاز واکرام ایله استقبالنه قوشمش وایکیمی بر صندالی اوزرینه وتوره‌رق مصاحبه باشلامش . بومکالمه‌ده تیمورلنكك شویله برفلاکتك عدم وقوعنی کندیسنجه قویاً ارزو اولندیغی حالده بونجه مخابراتك فائده‌بخش اولمامسی تقدیر ربانیدن بشقه برشیئك اثری اولمدیغی بیانیله پادشاه حضرتلرینی تسلیته سعی ایتمش واول باول حیات همایونك تأمینی ایچون « بوکونکی غلبه بزده اولسه‌ایدی بنم باشم تهلکه‌ده قاله‌جغنده شبهه یوق ایدی . یسه‌ده بوئیله بر قاتلی انتقامی بزدن قطعا بکله‌میکز . شدت طبعکز کبی برشدتی بزده بوله‌مزسکز . بز « العفو زکوة الظفر » حکمنه رعایتکارز . جانکزه قصدمز اولمدقدن ماعدا ملککزده دخی قصدمز یوقدر . برقاچ کون مسافرمز اولکز ده ملککز ینه ید اداره‌کزه تسلیم ایدیلور . هیچ المه چکمیکز » دیه کرانبها خلعتر اکساسیله رعایت شاهانه‌ده هیچ قصوری وقوعه کلمامش . ذات شاهانه ایچون کندی اوتغنك یاننده اوج یوك اوتغ قوردیروب اعزاز واکراملرینه الك

هیچ شبهه یوق که‌شو دین ودولته سبق ایدن بونجه خدمتلرینك مکافات لایقه‌سنی اقتطاف ایچون طوغریجه جنات نعیمه نقل مکان ایتمشلردر .

تیمورلك بایزیدخان حضرتلری حقنده‌کی معامله‌سنی بزم بوصورتده کوروب یازمش اولدیغمزه نظراً اوطوبال حریفك غیرتکاری اولدیغمزه ذهاب ایدلمز یا ؟ حتی بو بابده بایزیدخان حضرتلرینه بیله غیرتکارلق کوستریوروز . تدقیقاتمز بزی بوندن بشقه حقایقه واقف ایلسه ایدی هیچ شبهه یوق ایدی‌که یازار ایدك . زیرا تیموردن ظلم کورمك حقارت کورمك سلطان بایزید کبی بر شانلی پادشاهك شاننه شین کتوره‌مز . بالعکس نه‌قدر حقارت کورسه قدر عالیلری اونسبتده آرتار . فقط حقیقت تاریخیه شو مرکزده اولدیغی حالده لاف برداز لقدن بشقه کاری اولمیان و « مورخ » عنوانی بغیر لیاقة غصب ایتمش بولنان برطاقم حریفلرك افکار قارئینی تشویش ایده‌جك هزیانلرندن ایشی بوصورتده تیرله‌مك ایستدك .

اکر تیمور بایزیدخان حضرترینه حقا .

بیوك سردارلرینی مأمور تعیین ایلمش . بونك اوزرینه سلطان بایزید حضرتلری اولاد کراملرینك حیات و مماتلرندن خبر صوره‌رق عیسی چلبی‌یی دوچار اسارت اولان عثمانلی سردارلری میاننده بولوب خلعت فاخره اکساسیله حضور شاهانه‌یه کتوردکاری کبی سائر شهزادکانك رجعت ایدرك اسارتدن قورتلدقلرینی و یالکز مصطفی چلبینك حیات ومماتك معلوم اولمدیغنی بیلدیرمشلر .

واقعا اشبو شاهانه اکراملر اعزازلر تیمورلنك ایچون موجب تحسین اوله‌جق شیلر ایسه‌ده سلطان بایزید خان کبی وقور وغیور بر پادشاهی قطعیاً متسلی ایده‌میه‌جکی بدیهی وآشکاردر . حتی او پادشاه دریادلك شو معلوبیت فجعه اوزرینه بالتأثر دوچار اولدقلری سوء عاقبت دخی قریباً کوریله‌جکدر . بو محاربهٔ عظیمه‌نك تاریخ وقوعی دولت علیهٔ عثمانیه ایچون الك بیوك بر انقلاب نقطه‌سی دیمك اولدیغندن سلطان بایزید خان حضرتلرینه مخصوص اولان اشبو مقاله‌مزه همان بوراجقده ختام ویره‌رك محاربه‌نك فرداسندن بدأ ایلین زمان فترتی دخی بروجه آتی مقالهٔ مستقله سنده ذکر و بیان ایده‌لم :

* *

❊ فترت ❊

(خلاصه) فترتك دولت علیه‌یی انقراض کبی بر اوغراته‌جق صدمه‌لردن اولدیغنه دائر بر ملاحظه — تاتارلرك بروسه‌یه طوغری یورومه‌لری — بروسه وکملیك وازنیق یغما وتخریباتی — قره‌سی‌یه طوغری تاتارلرك آقینی — محمد سلطانك بایزید خان کریمه‌لرندن بریسی ایله ازدواجی — تیمورك کوتاهیه‌ده بر

رت ایتمك ایستمش اولسه ایدی انی او یله بر صورتده ایدرایدی که دنیا قورلدی قوزیله‌لی هیچ بر حکمدار اسیر حقنده او یولده معامله ایدلمامش اولورایدی . زیرا تیمور مطلقا موجدی بر حریفدر . مورخلرك کو یا بایزید خان حضرتلری حقنده وقوعبولمش دیه کوستردکاری حقارتلرك کافه‌سی تیورده کی فکر ایجاده نسبتله هیچ منزله‌سنده قالور . ایشته محضا تیمور بایزید خان حضرتلرینه اصلا حقارت ایتمامش اولدیغی ایچوندرکه مورخلر دخی تیمورك شان ظالمانه‌سنه دکل کندی شان عاجزانه‌سنه لایق اولان حقارات عادیه‌یی تصویر ایلمشلردر .

— ٥ —

❊ مشاهیر بایزیدیه ❊

« مولانا فناری »

نام عالیلری شمس الدین محمد بن حمزه اولوب « فناری » دیه شهرت بولملری اصل صنعتلری فنارجی اولمسندن نشأت ایلدیکی هرنه قدر سیوطی حضرتلرندن مروی ایسه‌ده فنارینك صنعتی فنارجیلق دکل فنارلق اولدیغی اشاغیده کوریله‌جکندن

ماه اقامتی — اورادن صاروخان وآیدین
وتکه وجیند طرفلر ینه قوللر سوق
ایتمسی — استانبول ایمپراطوریله سلیمان
وعیسی و محمد چلبیلرك تیموره ایلچیلر
ارسالی — اناطولی ترك پرنسلرینه اسکی
ملکلرینك اعادەسی — تیمورك ازمیری
محافظه وضبطی — ازمیر خوالیسنك
تیموره اطاعتیله اورادەکی مظالم — بایزید
خانك ومحمد سلطانك وفاتلری — تیمورك
تأثرومانمی — محمد چلبینك مبادیٔ
حرکات قهرمانیسی — تیمورك چلبی
علیهنه گیزلی وآشکار انتریقەلری —
اسفندیار اوغلنك وقره دولت شاهك
وقباد اوغلنك واینال اوغلنك وکوزلر
اوغلنك وکوپك اوغلنك یکدیکرینی
متعاقب محمد چلبی اوزرینه صالدیرلەرق
جملەسنك پریشان اولملری — تیمورك
محمد چلبی علیهنده الالتندن اجرا ایلدیکی

انتریغەلرك دخی حکمسز قالمسی —
مزیدك ظهور واطاعتی — تیمورك صوك
انتریغەسی —قره یحیی وساوجی اوغللرینك
محمد چلبی پنجەسنده انهزاملری — تیمورك
عودتی و بومناسبتله محمد چلبینك طاغرده
تحصنی — مدت فترتده هیچ بر شهزادەنك
پادشاه طانلەمیەجغی — روم ایلیده
سلیمان چلبی — بروسەده عیسی چلبی —
محمدك عیسا ایله محارباتی — عیسانك
سلیماندن واناطولی پرنسلرندن معاونتلر
بولەرق درت دفعه محاربه سیله دردنده
دخی مغلوبیتی — عیسانك عاقبت حالی —
مدت فترت وقوعات تاریخیەسنك مغلقلغی
ایله مورخلرك اختلافی — خواجه
سعدالدینك خلاصهٔ تتبعاتی — خلاصهٔ
مذکورەنك شایان قبول کوریلەمیەجکی —
سلیمانك اناطولی یه مروری — سلیمان
ایله محمد اراسنده محاربات — سلاسل

بوخبرلریاکلش اولدیغی درکاردر. بوحالده
مؤلف شقایقك «فناربرقریەدرفناری حضر-
تلری دخی او قریەیه منسوبیتله مشهور او-
لمشلردر» دیەویردکاری خبر بالطبع دها
طوغری کوریلور.

شقایقدەمذکوراولدیغنه کورەملافناری
حضرتلری ٧٥١ سنهٔ هجریەسی ماه صفرنده
تولدایدرك علاءالدین اسود وشیخ جمال الدین
حضراتندن اخذعلوم ایلدکدن صکرەزما-
نك علماسی هپ مصره کیدرك اکمال تحصیل
ایلدکلرینی ایشتمکله مصرعلماسنی کورمك

کندیلرنجه دخی ارزو اولندی ایسەده فیو-
ضات موهوبهٔ ربانیەدن اولمق اوزره ذاتاً
هرالدیغی درسده استادلرینی یکمکدەاولان
فناری حضرتلری مصرده اکمال تحصیل
دکل علمای مصریه ایله مناظره ومباحثەیه
کیتمش اولدی. مع هذا شیخ اکمل حضرتلرینی
حقیقةً کندیلرندن اکمل بولمغله درحال خد-
مت و ملازمتلرینه جان آتەرق پك چوق
استفاده ایتمش بولندقلری مقیددر.

مصردن رومه عودت ایلدکده بروسه
قاضیلغنه نصب ایدیلوب بهرهٔ بی نهایهٔ علمیەسی

قلعه‌سنك بر خدعهٔ حربیه ایله سلیمان طرفندن ضبطی — موسانك چلبی طرفندن روم ایلی‌یه اعزامی — سلیمانك [illegible] ایله معاهده‌سی — بوسنه پرنسنك سلیماندن [illegible] بعض معاهدات — ارکان دولتك سلیماندن نفرتی — سلیمانك عاقبت حالی — موسانك ادرنه‌ده تسلطی — صربستانه هجوم — وزیر علی پاشانك وفاتیله اوغلی ابراهیمك وزراتی — بر محاربهٔ بحریه — محمد چلبینك اوروپایه مروری وعودتی — ایکنجی مروری — [illegible] محاربانی — هیئت دولتك محمد چلبی‌یه توجهی — موسی و محمد اراسنده صوك محاربه — موسانك عاقبت حالی — محمد چلبینك استقلال تامی .

ایضاح

انقره فاجعهٔ مدهشه‌سی ۸۰٤ سنه‌سی

ذی الحجه‌سنك اون طقوزنجی کونی وقوع عد کلدرك اوکوندن اعتباراً دولت علیهٔ عثمانیه ایچون بردور فترت باشلامش ایدی که تا ۸۱٦ سنه‌سنده چلبی سلطان محمد حضرتلرینك بالاستقلال جالس تخت اجداد اولمه موفق اولدقلری زمانه یعنی اون ایکی سنه قدر امتداد ایلشیدی .

بو فترت مدتنده دولت علیهٔ عثمانیه‌نك [illegible]

یالکز « فترت » دینلدیکی زمان بونك نه دیمك اوله‌جغی هرکسك خاطرینه دفعةً خطور ایدرایسه‌ده دولت علیهٔ عثمانیه‌نك هرحالی هر سرکذشتی دول سائره‌دن هیچ بریسنه قیاس ایله قبول ایده‌میه‌جك درجه‌لرده فوق العاده اولدیغندن بو فترتی صورت مخصوصه‌ده تدقیق ومحاکمه‌یه لزوم ومجبوریت واردر .

حسبیله امور شرعیه‌یی حسن رؤیتدن ماعدا [illegible] اوله‌رق امور مشکلهٔ ملکیه وسیاسیه‌ده‌دخی حلال المشکلات اولمشیدی . بناءً علیه کرك [illegible] مستحق انواع مکافات اولان تحریر بی‌مدانی‌یی [illegible] الی بیك کیسه‌یه وازوب اون بیك مجلد نفیس کتابه واون نفر سرتاپا زیب وزیوره مستغرق غلام ایله قرق نفر دخی جواری پری پیکره

مالك اولمش . مع هذا بوقدر مالی کندیسنه [illegible] لق ایدر ایمش . مالکی اولدیغی یوز الی بیك کیسه‌یی کویا کندی اقچه‌سی عد ایتمیه‌رك [illegible] البسه و قیافتجه پك ساده بر حالده بولنور [illegible] حضرتلرینی پك زیاده استرقاب ایدرك بر کون چلبی سلطان محمد حضرتلری حضورنده [illegible] حضرتلرینی فصل ایلدکاری اثناده علنه‌مؤ.

اوت سوك درتو تمليدرده دولت عثمانيه ايچون شو مغلوبيت هم آيالت مغلوبيتدر هم ده اوقدر قطعي وكلي بر مغلوبيتدر كه بو مغلوبيتدن صكره معاذالله تعالى عثمانلى دولتي بردها كنديسنى طوپلايه ميه‌رق كاملا مضمحل ومنقرض اولمسى ده به حكمت تاريخيه نقطهٔ نظرندن هيچ برشايان استغراب جهتي كوريله‌مز .

واقعا بوندن اول بركره دخى بو سنده طرفنده اردو ترك برخدعهٔ حربيه‌سيله بيوك بر هزيمت كورمشيدى . انجق او هزيمت يالكز انقره مغلوبيتنه قياساً دكل عثمانليلرك نائل اولمش اولدقلرى ضرب عسكريه‌يي وقوصوه ونيكبولى غلبه‌لرى ممالو غلبه‌ته نظراً دخى عادى مغلوبيتلر منزله‌سنده قالوب عادى بر بيوك يكنمار فرقه‌سنك انهزامى صورتنده برشى ايدى . انقره مغلوبيتى ايسه يالكز پادشاه ذيشان حضرتلرينك دوچار بليهٔ اسارت اولملرندن طولايى‌ده مدهش دكل ايدى . اكر انهزامك دهشتى بوندن عبارت قالسه ايدى قوصوه وقعه‌سنك صورت غالبانه‌سندن قطع نظر پادشاه حضرتلرينك ذاتنجه موجب اولديغى فلاكت حسبيله انقره وقعه‌سندن دها مدهش كورلملى ايدى . انقره‌نك حكمت تاريخيه نقطهٔ نظرنجه اهميت دهشتنى آرتديردقچه آرتديره‌جق برچوق خصوصات سائره اولمسى بو انهزامك وانك ضمننده‌كى فترتك دهشت فوق العاده‌سنى قياس ايده بيله‌جك امثال ووقوعاتى صحايف تواريخده بوله بيلمكدن هر مورخى مطلقا عاجز براقديدر .

« خصوصات سائره » ديديكمز شيئى بر بر تعداد ايتمك لازم كلورايسه شو وجهله صايارده دير زكه :

اولا — مجموع قوهٔ عثمانيه‌نك

لفاتنه اعتراضدن صكره انك بويله قزازلق ايله كچينوردى طرزنده‌كى غيرتنى دخى برنوع ريا كارلغه حمل ايدرك اينجه فصل ومذمتنده بولنمشلر . فقط فنارى حضرتلرينك اشبو غرابت احوال خصوصيه‌لرى مزيات علميه‌سنى و دولت اسلاميه‌يه سبق ايليان بونجه خدمات خيريه‌سنى انكاره اصلا جواز ويره‌مز . مؤلفات مشهوره‌لرى اشاغيده ذكر اولنديغى زمان البته بو عدم جواز تصديق قلنور .

ملا فنارى حضرتلرينك كرك ثروتده يسارده وكرك ثروت علميه‌ده وشان وشرف مناصب دولتده واصل اولمش اولنديغى درجات همان هيچ بركمسه‌نك واصل اولديغى مراتبدن اولوب جمعه كونلرى اقامتكاهندن جامع شريفه كيدرايكن برچوق خلق كذر كاهى اوزرينه ديزيلوب سلامنه منتظر اولورلر ايمش . اقامتكاهى ايسه بروسه شهرنده كندى انشا كرده‌سى اولان جامع شريف ومدرسه ايله سلطان بايزيدخان حضرتلرينك قصر عاليلرى اره‌سنده مبنى ايمش . سلطان بايزيد حضرتلرينك ملا حضرتلرينه احسانلرى

پراکنده و پریشان [illegible] دشمنده هنوز یدی سکز یوز بیك عسکر موجود ایدی که بو عسکر ایله تیمورك تعقیبی کاملا چیکنه‌یه‌رك اوته طرفه بیله کچمك ممکن کوز یلور ایدی.

ثانیا — اصل دشمن اولان تاتارلردن ماعدا اناطولینك ثلثانه مساوی ممالكك اسکی پرنسلری دخی دشمنك تحت حمایه و منتنده بولنه‌رق بو حالده انقره وقعه‌سنی متعاقب تیمور [illegible] چیقوب کیتمش ایدی بیله یالکز اناطولی امراسی انقره صدمه‌سیله دوچار رخنه اولان دولت علیهٔ عثمانیه‌یه مقاومت ایده بیلورلر ایدی.

ثالثا — انقره وقعه‌سندن صکره تیمورلنك درحال مملکتی طرفنه دفع اولوب کیتمه‌رك تمام برسنه مدت دها اناطولی‌ده [illegible] خصومت سائره‌دن هیچ بشقه بر ایشی اولمیوب یالکز بو بیله دخی انقره وقعه‌سنك تأثیرات مخربه‌سنی بتون اناطولی‌یه تعمیم ایتمش اولمق ایچون کافی ایدی.

رابعا — انقره بلیه‌سی اناطولی امارات ترکیه‌سندن ماعدا دها برچوق دماغلرنده فساد اولان اشرار و تورودیلرك اعلان استقلال ایتملری درجه‌سنده جرأتلرینی آرتدیرمش ایدی که مستقل بر پادشاهی بولنمدیغندن طولایی حال فترتده عد اولنه‌جق بر مملکت ایچون اشبو فساد داخلی اثناسنده موجب مشکلات اوله‌جق احوالدن اولدیغی تواریخده مذکور اولان بیلك مثلیله مستدلدر.

خامسا — ییلدیرم بایزید خان حضرتلرینك درت نفر شهزاده‌لری بو درجه‌لرده دوچار فلاکت اولان وطنك امدادینه یتشمك ایچون دردی‌ده باش بشه و بردرلك وسعلری یتدیکی مرتبه‌ده

[illegible] بولندیغی حالده [illegible] بعض [illegible] اوزرینه اردولرینه شقاق کیرمکله علامهٔ فناری بروسه‌یی ترك ایله قونیه‌یه هجرت ایدرك قره‌مان اوغلی محمدبکه دخالت ایدنجه مومی الیه دائما عثمان اوغللریله بوی اولچمك غیرت حسودانه‌سنده بولندیغندن ملا فناری‌یه کونده بیك اقچه معاش و معیتنده کیدن منسوبه‌دخی یومی بشیوز اقچه علوفه باغلامش. بس‌بللی حقسزلق طرف پادشاهیده ایمش که متعاقبا بایزیدخان حضرتلری ایتدکلرندن نادم اوله‌رق بو یولده [illegible] اولان بر ذاتك کندی ملکندن هجرتله قره‌مان اوغللرینه دخالتنی شان معارفپروری‌یه مغایر کوره‌رك اعاده‌سی ایچون ینه محمدبکك وساطتنی التماس ایدنجه بس‌بللی محمدبك بر اره‌لق کونده بیك بشیوز اقچه احسان ایتمك صورتنده‌کی طور حاتمانه‌سندن پشیمان اولمش بولنملی که التماس اولنان وساطتی حسن ایفا ایله علامه حضرتلرینی ینه بروسه‌یه عودته اقناع ایده بیلمش. قره‌مانده بولندیغی مدت اورانك اشتهر علماسندن صاری یعقوب و قره یعقوب ملافناری حضرتلرندن اوقومشلر.

چالشه‌جقلر یننه بالعکس بتمش بر دولتی پایلاشمق ایچون اولسون اوزلرنده شدیدرق یکدیکری علیهنه قیام ایتمشلر درکه اورته‌ده بشقه درلو هیچ بر فلاکت اولمسه وحتی انقره وقعه‌سی دخی هیچ وقوعه کلمامش بولنسه‌ده یالکز بو رقابت بلیه‌سی ظهوره کلسه ایدی ینه ملکی دوچار اضمحلال ایتمکه کفایت ایدر ایدی .

سادساً — استانبولده برکهنه ایمپراطورلق وار ایدی‌که اوزمانه قدر بقاسنی انواع تملقات ایله دخی تأمین ایده‌مامکده‌و فرصت بولدقجه‌اوروپایی عثمانلیلق علیهنه تشویق ایتمکده ایکن فترتده‌وقوعی اوزرینه عثمانلی پرنسلری بوایمپراطورلرك لطفنه التجایه مجبور اولمشلر ایدی .
ارتق ایش استانبول ایمپراطوریتك لطفنه احتیاج کوستررایسه احوالك نه درکیه ایتمش اولدیغی صورت مخصوصه‌ده ملاحظه‌یه محتاج قالور .

سابعاً — بلغارستان صربستان افلاق مجارستان ارناوتلق خرواتستان کبی اعدای شمالیه واراید‌یکه اولا صرب صیندیغی ثانیاً قوصوه وثالثاً نیکبولی وقایعی کبی اوچ دفعه اهل صلیب صورتنده عثمانلیلرك اوروپادن وجودلرینی قالدیرمغه یورومش اولدقلری حالده انقره وقعه‌سنی تعقیب ایدن فترت کبی عظیم بر فرصتدن اغتنام ایله محاربهٔ صلیبیه‌نك دردنجیسنی دخی ایقاع ایده‌جکلری و بو دفعه‌سنده موفق بیله اوله‌جقلری حسابدن اصلا خارج عد اولنمیه‌بیلور ایدی .

ثامناً — بر پاپالق مقامی براوروپا وار ایدی‌که عثمانلیلرك مجارستانه قدر اوروپایی دفعته چالقامش بولنمرندن دها ایلرولره طوغری دخی توسیع دائرهٔ تعرض ایده‌بیله‌جکلرینی حکم ایلیه‌رك محوق...

بنده عمیه فناری « قره مانده صاری وقره یعقوبلر کبی ایکی رنکین شاکردم واردر » دیه افتخار ایدرلرایمش .

یلدیرم سلطان بایزید خان حضرتلریله فناری ارەسنده‌کی شقاقه عوض پاشانك سبب اولمش بولندیغی ظن اولنه‌بیلور . زیرا شقاقدن بقده دار اولدیغنه کوره عوض پاشا ایله فناری ارەسنده بری برینك موتنی تمنی درجه‌سنده برمنافرت اولوب فناری حضرتلرینك برازدلق کوزلرینه دزنده نتیجه‌سنده عمی طاری اولمغله عوض پاشا « انشاالله قرینده وفات دخی ایدرده جنازه نمازینی بن قلارم » دیه بدنا ایتمش ایسه‌ده فناری حضرتلری « جنازه نمازی قلمق وقلدیرمق وزرادن زیاده علمایه یاقیشور . انشاالله او وفات ایدرده بن انك نمازینی بالذات قلارو قلدیررم » دیمشلر . حکمت خدا فناری نك کوزلری ایی اولدیغی حالده عوض پاشانك کوزلرینه اولا عمی کلرنده وفاتی دخی وقوع بولمغله فی الحقیقه ملا فناری خصمنك نمازینی قلمشدر . الله ایکیسندن رحمت ایلسون .

فناری حضرتلری کندی کوزلرینه فنا .

دوچار تدیننده اولمش ونیکبولی مخمصه‌سنده
قوهٔ بریه‌سندن الکز یده‌سنی کوندردکلری
کبی سلاطین عثمانیه دخی قوهٔ شجریه‌لرینی
سوق ایدرك انکیسنده مغلوبیت کورمش
بولندیغندن صولك انتقامی المق ایچون هم
برابر شجرهٔ عثمانی‌یی اوزرینه یورویه
بیلور ایدی .

شو تعداد ایلدیکمز خصوصات ثما-
نیه‌نك هیچ بریسی وهمه خلیایه جهل
اولنه‌جق شیلر دکلدر . اکر مدت فترت
آز برزمان دوام ایتمش اولسه ایدی . انکه
بونلر بزم تصویر ایتمك ایستدیکمز درجه-
لرده شایان اهمیت کورلمیه بیلورلر ایدی .
انجق فترت مدتی بر سنه دکل تمام اون ایکی
سنه دوام ایدرك هرسنه‌سی دخی برقاچ درلو
بیوك وقوعات الیمه ایله صورت مستقله‌ده
یاده شایان سنه‌لر اولمق اوزره مرور
ایتمش بولندیغندن بوقدر اوزون سورن
برمدت فترت اثناسنده شو سکز نقطه‌نك
سکزی دخی بشقه بشقه بر صورتله دولت
علیهٔ عثمانیه‌یی معاذالله تعالی کلیاً محوه
قدر ایصال ایلیه بیلور ایدی .

حقیقة انسان « نصل اولمش ده او
زمان بو دولت انقراض کلی‌یه دوچار
اولمامش ! » دیه دوشوندکجه دوچار
حیرت اولمقده در . زیرا بردن
سکزه قدر تعداد ایتمش اولدیغمز
اسبابك یالکز بریجیکی بر دولت
معظمه‌یی رهین زوال ایتمکه کافی ایکن
بونلرك کافه‌سندن ماعدا غازی عثماندن
ییلدیرم بایزید خانه کلنجه‌یه قدر درت بیوك
پادشاهك مطول مدت حکومتلرنده نیجه
امکلر همتلر صرفیله وجوده کتورلمش
اولان تنسیقات عسکریه ملکیه علمیه
وسائره دخی دفعةً محو اوله‌رق حتی
بروسه شهری کبی مطول اوزرنده‌کی

لندیغی زمان وقدر مجنون اولمشلر و آچمسنه
دخی او درجه‌لرده سویمشلرکه ذاتاً برکره
کعبه و قدس شریفی زیارت ایتمش اولدقلری
حالده شکرانه اوله‌رق برده حج شریفه
کیتمشلردر . بعدالحج مملکتنه عودتله ۸۳٤
سنه‌سی رجبنده اجل موعودی حلول ایلیه-
رك واصل رحمت رحمان اولمشلردر . بو
حسابجه سکسان اوچ سنه قدر معمر اولمشلر
دیمکدر .

شو عمرلرینی یالکز تألیفه حصر ایتمش
اولسه‌لر ایدی فناری حضرتلرینك تألیفاتی
مؤلفین سائره‌دن البته داها چوق اولورلر ایدی .
زمانلرینك الك بیوك قسمنی وظیفهٔ قضا وافتا
وتدریسه حصر ایتمش اولدقلری حالده تألیفنه
موفق اولدقلری کتابلر دخی آز اولمدقدن بشقه
نفاستلرینه هیچ دیه‌جك یوقدر . متون معتبرهٔ
فقهیه‌دن منار و بزدوی و محصول امام رازی
و ابن حاجب مرحومك مختصری نام کتابلره
« جامع فصول البدایع فی احوال الشرایع »
نامیله غایت مکمل بر شرح ومحاکمه یاپه‌رق
بو تألیف عظیمك اکمالی ایچون تمام اوتوز سنه
چالشمشلر . سورهٔ فاتحه ایچون غایت اعلا

شهرلرده وجوده کتوریلان ابنیهٔ نفیسه وآثار خیریه بیله تاتارلر طرفندن کائنلم یکن صورتنه کتورلمشلر ایدی . اوزمانه قدر انتظام مدنی وانضباط قانونی داخلنده بولنمغه الشمش اولان عثمانلیلر بویله دنیایی یرندن اوینانه‌جق بر زلزله صدمه‌سنه اوغرامشجه دوچار پریشانی اولورلر ایسه بلیهٔ واقعه‌نك تأثیرات مخربه‌سنه قارشو چاره دوشونه‌بیله‌جك درجه‌لرده درستیٔ افکاری نره‌دن بوله جقلرکه وطنلرینه دولتلرینه چاره‌ساز اولمغی کوزه الدیره‌بیلسونلر ؟ ایشته بو مطالعه شو دولتك تیمور بلیه‌سندن صکره نصل اولوب‌ده درحال کندیسنی طوپلایه‌بیلمش اولمسندن طولایی دوچار حیرت اولان ذهنلری برقاتدها پریشان ایلسه سزادر . بز ایسه بو وقایع عظمایی شویله زمان فترته مخصوص برمقاله‌ده یازمغی

ترجیح ایلدکسه‌ده بو ایشده برمورخی الك زیاده دوچار مشکلات ایتمکه ذاتاً تداخل وقوعات ماده‌سی کافی ایکن برده سوزلرینه الك زیاده اعتماد ایدلمك لازم کلان مورخلرك بیله بریسی دیکرینه او یمیان اختلافات کلیه‌لری اشبو زمان فترتی بالکلیه مغلق برحاله کتورمش اولدیغندن بومقاله‌یی قارئلرمزك بزدن انتظاره حقلی اولدقلری وضوح وانتظام اوزره یازدیورز ایسه کندیمزی کرچکدن موفق و جداً بختیار عد ایلیه‌جکز .

حکایهٔ وقوعاته اولا تاتارلرك اناطولی ایچنه طوغری یایلمرندن بدأ ایدملم : معلومدرکه انقره هزیمتی کونی اکبر شهزادکان اولان سلیمان چلبی ایله اصغر شهزادکان اولان محمد چلبی وصرپلیلر وسائره فرقه‌لری هر بری برطرفه صاوشوب کیتمشلر ایدی . وارث سلطنت سلیمان چلبی

برتفسیر یازه‌رق بونی قره‌مان اوغلی محمدبك نامنه اهدا ایتمشلر ومیرمومی الیهك نامنی مقدمه‌ده ذکر و بیان ایلمشلر . « انموزج العلوم » سرلوحه‌سی آلتنده جمع ایلدیکی کتبخانهٔ فنونده یوز نوع علومی جمع ایدیورك عقللره حیرت ویره‌جك مهارت کوسترمشدر . بعض روایته کوره بو اثر کندینك اولمیوب اوغلی محمد شاه افندینك ایکن فوق الحد نفاستی حسبیله براز صکره اوغله دکل بابایه اسناد اولنمش ایمش . لکن بوسوز پكده مصدق دکلدر .

فناری حضرتلری کندی عصرینك علماسنی امتحان ایچون یکرمی عدد عربی قطعه نظم ایدرك هر قطعه‌ده مستقل برفنك مسائل مخصوصه‌سندن برمسئله ایراد ایلدکاری [illegible] ینه اوقطعه ایچنده یاد ایتمشلر . عصرینك علماسی ایسه بوقطعه‌لری حل ایتمك شویله طورسون حاوی اولدقلری مسائل فلان فندر دیه تعیینه بیله مقتدر اوله‌مامشلر . یالکز مومی الیهك اوغلی محمد شاه افندی پدرینك بو اثرینی ینه آرزوی پدره موافق دوشه‌جك

اولديغى ايچون تاتارلر بالخاصه انك تعقيبنى امل ايدنلكلرندن تيمورك امريله جهانكير ميرزانك اوغلى محمد سلطان كندى معيتندەكى اوتوز بيك سوارى ايله سليمان چلبى يى تعقيبه باشلامشيدى . شدت تعقيب خصوصنده سليمان چلبينك ديكر فرار يلره ترجيح اولنمسى دشمن ايچون فى الحقيقه انك طوغرى برحركت ايدى . زيرا وزير اعظم على پاشا و يكى چرى اغاسى و بكلر بكى و صو باشيلر وسائره هپ سليمان چلبى معيتى ايله رجعت ايلمكده اولدقلرندن سليمان چلبى ديمك بازيدخاندن صكره هيئت مجموعهٔ دولت ديمك ايدى . بوندن فضله چلبينك توجهى بروسه اوزرينه اولوب بروسه ايسه دولت عليهٔ عثمانيەنك ظهورندنبرى بونجه ممالك مضبوطەنك مجمع ثروتى اولمش بر ير بولنديغندن وذاتاً تيموره التجا ايلمش اولان انطولى بكلرى عثمان اوغوللرينك بروسەدەكى خزينەلرى خزائن قارونه فائق اولدقلرينى او طمعكار تاتاره اكلاتمش اولدقلرندن اكر سليمان چلبى بروسەيه رجعت حالنده اله كچيريلور ايسه دولت عليهٔ عثمانيه بالكليه محو ايدلمش صايلەجغندن ماعدا بونجه خزائنك دخى تماميله يد اغتنامه كچمش اولەجغنه شبهه ايديلەمز ايدى .

ايشته بو مطالعه وامل وطمع اوزرينه محمد سلطان سليمان چلبى يى اوقدر سرعتلى بر تعقيبه باشلادى كه انقرەدن بروسەيه قدر بونك شيالغى حسبيله اون ايكى كوندن اشاغى قطع ايدەبيلمك همان قابل اولەميان مسافەيى يالكز بش كونده قطع ايلدى . فقط بو سرعتده اوتوز بش بيك آتلينك دوام ايدەبيلمسى ينه قابل اولەمدى . عسكرك اوتوز بر بيكى بالتدريج يوللرده قالوب

بر صورت مرغوبەده حل ايلدكدن ماعدا تصديق ايدەجكى مسائلى برقاندها توضيح ايچون « قلت مؤكداً » وبعض مسائلدەپدرينه جواب و يرمك ايچون دخى « قلت مجيبا » ديه عادتا پدريله معارضەيه قدر وارمشلردر .

فنارى حضرتلرينك جملهٔ تأليفاتى ميانده رسالهٔ اثيريه شرحى دخى مشهوراولوب فن ميزاندن اولان و اثرلك اك نفيسجه جواهر طارتلغه دكرلى اولديغى تصديق كردهٔ علمادر . سيدشريف حضرتلريله ملاقاترى ارەسندەكى بعض مناسبتى بوندن اوكى تراجم احوالده آچمش ايدك . ملا فنارى سيدشريفك شرح مواقفنده اخذات كثيرەيى حاوى تعليقات يازەرق بونكلەده ثبت فضيلت ايتمشدر . هله پدرى حمزه حضرتلرينك شيخ صدرالدين قنوى حضرتلرينك جملهٔ آثارندن « مفتاح الغيب » نام كتابى دوزلقنك كنديسندن اوقويوب اوغلنه دخى اوقوتديغى حالده ملاربك و كتابه دخى نهايت مدققانه بر شرح يازمش كتاب مذكورى پدرينك اوقوتديغى درجەدن زياده

محمد سلطان بروسه پیشكاهنه كلدیكی زمان یانسنده یالكز درت بیك آتلی قالمشیدی ۰ هله تیمورك حصول املنه دخی رمق قالمشیدی ۰ زیرا سلیمان چلبی بروسه‌یه كلوب‌ده اله بیلدیكی خزائنی الدقدن صكره كلیبولی بوغازینه طاره طار یتشه بیله‌رك كندیسی صندالر ایله قارشویه كچدیكی ضره‌ده تاتارلر دخی ساحله قدر كلمشلر ایدی ۰

واقعا لامارتین تاریخ عثمانیسنده سلیمان چلبینك بروسه‌دن بر حبه المغه موفق اوله‌مقسزین كندیسی شهرك بر قپوسندن كیردیكی حالده ارقه‌دن محمد سلطانك دخی یتشمسی حسبیله همان دیكر قپودن چیقوب كلیبولی بوغازینه طاره طارقپاغی آتدیغنی واوزاده بر بالقجی صندالی بولمغله همان تك باشنه اولدیغی حالده بو صندال‌ایله بینه‌رك روم ایلی طرفنه كچدیكنی یازار ایسه‌ده لامارتین هر مسئله‌ده بر مورخ حكایت رعایتـه مجبور اوله‌جغی جهت وجودی حقیقت ممكنه‌دن زیاده بر [illegible] دائما كندیسنی قاپدیرمقده اولدیغی خیالاته قاپدیردیغی كبی بوراده دخی صرف كندی خیالنی یازمقده‌در ۰ كرك فرارك وكرك تعقیبك فوق العاده سریع اولدیغی محققات تاریخیه‌دن بولنمسی اوزرینه لامارتین خیال شاعرانه‌سنده بونی بر قاتدها بیوتنجه بویله سلیمان چلبینك بروسه شهرنده بر قپودن كیروب دیكر قپودن قاچدیغنی تخیل درجه‌سنه قدر دخی واره بیلور ایسه‌ده چلبی معیتنده وزیر اعظم و یكیچری اغاسی وسائر بونجه اركان دولت وقپوقوللری بولنه‌رق چلبی تك باشنه روم ایلی‌یه كچمش اولسه بونلرك جمله‌سی اسیر دوشمش اولمق لازم كلدیكی حالده هیچ بریسنك اسیر دوشمه‌زلكینه چلبی ایله برابر روم ایلی‌یه كچمش بر [illegible]

اكلامش بولنمقلرینی اثبات ایلر ۰ كتاب مذكور تصوفدن اولوب شرحنده قناری‌نك كشف ایلدیكی اسرار اوزمانه قدر هیچ بر متصوفك خاطرندن بیله كذار ایتمامش اولدیغی جهتله احتمالكه مؤلفك دخی خاطرندن كچمامشدر ۰ بونلر فاضل مشار الیه حضرتلرینك اشهر آثاری اوله‌رق بونلردن ماعدا قطب الدین رازینك شرح شمسیه‌سنی [illegible] جه شرح ایتمش اولدقلری كبی فنون عدیده‌دن بعض كتب متبوعه‌یه اعتراضاتنی و بعض اسئله‌سنی حاوی « غویصات الافكار فی اختیار اولی الابصار » اسمیله بشقه‌جه بر رساله‌سی وعمر اخلاطینك « تلخیص جامع » نام كتابی اوزرینه بر شرحی وفوائد غیاثیه‌یی وجعبری‌یی‌ده شرح بولنوب اثرلری وعلم نحو ایچون بر متنی وصلوته متعلق « مقدمه » نام بر كتابی وشرح [illegible] [illegible] دیكر بر كوزل كتابی وسائر بر خیلی آثاری دها وار ایمش ۰

هله عربجه نظمده قدرتی پك بالاتر اولوب قدس شریف علماسندن شیخ عبد ـ

هیچ خاطر شاعرانه‌سنه کتورمز . نه حاجت لامارتینده بو مثللو شاعرانه خیاللر پك چوقدر . حتی ینه بو سرعت فراری یازدیغی صحیفه‌ده سلطان بایزید حضرتلرینك خزینه‌لرندن تاتارلرك یغما ایلدکلری اوانیٔ سیم و زری و مجوهراتی آتلرینه کوکسلك وطوب طوب نفیس قماشری چول اتخاذ ایلدکلرینی دخی یازارکه بزم حکایاتمزك براز دها اشاغیسنده کوریله‌جکی اوزره تیمورك اشبو یغما اولنان اشیایی ثبت دفتر ایچون ایکی بیوك مأمور تعیین ایلدیکی وکندی امر و تجویز ایلدیکی درجه‌دن ذره قدر خارجه چیقه‌رق ادنا بر انتظامسزلق یاپان امراسنی ده افرادینی ده قتل ایتدیکی فقره‌لرینی البته لامارتین دخی کورمش بولندیغی حالده اوانیٔ مرصعه‌دن آتلره کوکسلك واقمشهٔ نفیسه‌دن چول یاپدیرمقده‌کی ذوق شاعرانه بیچاره‌نك بصیرتنی باغلادیغی ایچون شو یولده مبالغات خیال پرستیده بولنمشدر . هرنه ایسه بز کندی حکایه‌مزه باقه‌لم :

تاتارلرك بروسه‌یه صورت دخوللری تمام تاتار جدسنه برشی اولدی . جهانده پك چوق وحشیلر کورلمش ایسه‌ده مغوللر درجه‌سنده‌کی غدارلرك امثالی بشقه یرلرده کورلمش اولوب اولمدیغی پك بیوك موازنه‌یه محتاج قالور . سلطان بایزید حضرتلرینك سرایی خلق سلطان احمد جلایرینك شهزاده مصطفی چلبی‌یه نامزد ایدلمش اولان قزیله برابر کاملاً محمد سلطانك یداسارتنه کرفتار اوله‌رق بروسه ایچنده اجرا اولنان یغماده ایسه یالکز اموال سلطانیه دکل خلقك اموالی دخی تاتارلره مباح ایدلمشیدی . تاریخلرك قید وایضاحلرندن اکلاشلدیغنه کوره تاتارلر بروسه‌ده قتل نفوسده اسراف ایتیوب

اللطیف حضرتلرینه ارسال ایتمش اولدقلری برقصیده ایله شیخ مشارالیه طرفندن تنظیر ومقابله یولو یازیلان دیکر برقصیده دخی ترجمهٔ شقایقده عیناً مندرج ایسه‌لرده اطنابدن احترازاً بورایه درج اولنمامشدر .

ترجمهٔ شقایقده مندرج اولان برحاشیه‌ده فاضل مشارالیه حضرتلرینك تاریخ ولادتلری «جنت الفردوس» جمله‌سنك ارائه ایلدیکی برصورت لطیفه‌ده محرردرکه ۸۳٤ سنه‌سنی اشعار ایلر .

« ابن بزازی »

نام عالیلری حافظ الدین محمد بن محمد کراری اولوب اصل شهرتلری «ابن بزاز» اولمق اوزره و اصل تمام جهان اولمش و حتی الشهر آثاری اولان فتاوای شریفه‌لری دخی «فتاوای بزازیه» دیه شهرتجه مرتبهٔ عیوقه چیقمشدر .

اشبو فتاوای شریفه‌لری مشارالیه حضرتلرینك امر اجتهادده امام اعظم ثانی اولدقلرینی کوستره‌جك آثار جلیله‌دن اولوب مذهب اهل سنت والجماعتك بویله برذات مبارکله افتخار ایتدیکی و الدیغی طرفی علمانك

فقط آز چوق مالی اولان آدملری حبس
وتضییق ایله بتون مالنی ویرمدیکی حالده
انواع عقوبات ایچنده هلاك اوله جغنی
اکلاتمری اوزرینه بیچاره‌نك اولاد وعیالیله برابر کندی جاننی قورتارمق ایچون
هرنه‌سی وارایسه ظالملره یداً بید تسلیم
ایلر ایمش . هله ملت اسلامیه‌نك سوریه
طرفلرنده نصارا ایله ایتدکلری محاربادن
بدأ ایله ملت عثمانیه‌نك نصارا علیهنده [illegible]
محاربه‌لرینه وارنجه‌یه قدر هیچ بریسنده کلیسا
علیهنده بویله حقارت اتمك اسلامده کورلمش اولدیغی وتیمور ایسه مسلمانلق دعواسنی
کوکلره چیقارمقده بولندیغی حالده بروسه
شهرنده اوکوزلم جامعلره اونفیس مدرسه‌لره
تربه‌لره تکیه‌لره سرایلره [illegible]
درونلرنده بونجه نمازلر قلنمش قرآنلر
اوقونمش عبادتلر [illegible] قلنمش
اولان اماکن مبارکهٔ مذکوره تحقیر و
تصدیق واعتراف بیوزلقده‌در . حالبوکه نزد
سامیلرنده امام اعظم جمله‌نك استادی اولمق
شرفنه [illegible] اولدیغی
محققاتدن اولوب اول عماد دین محمدی اول
اس متین مذهب حنفی مناقبنه دائر غایت کوزل بر کتاب دخی یازمشلرکه اوقویانلر امام
اعظمك [illegible]
[illegible]
حنفینك مذاهب سائره اوزرینه رجحانی
[illegible]
[illegible]

تذییل ایلمشدر .

اماکن مبارکه‌یی حیوان آخورینه
چویرمك صورتیله ایدیلان تحقیراتدن
ماعدا خواجه سعدالدین مرحومك [illegible]
معابدده کار ناصواب ایتدیلر » و « جامع
کبیرده نزول ایدوب اول عبادتکاهده ناسزا
عملر ایتدیلر » یوللو قیدلر ده دخی بولنمسنه
نظراً او ناصواب کارلرك او ناسزا عملرك
ایچنده عرضه تسلط دخی وارمی ایدی
یوقمی ایدی بوراسی مستور قالمقده‌در .

بروسه سرایلرنده وخزینه‌لرنده هر
بری برپادشاهك هدیه‌سی وهر بری بر
ملکك یادکار فتح واستیلاسی اولان بونجه
اوانی سیم وزر ومجوهرات کونه کون
طاغلر کبی برطرفه یغیلورلر وتیمور طرفندن
نصب ایدیلان کاتبلر بونلری دفتره ثبت
ایدرلر ایدی که امیر شیخ نورالدین بونلرك
ضبط وتقسیمنه مأمور ایدی . سرایلرك

وطن اصلیسی ترکستانده [illegible]
[illegible]
کلوب مولانا فناری حضرتلریله ملاقات
ایتمشلر . مولانا فناری غایت بحاث ومناظر بر
آدم اولدیغی [illegible] حضرتلری دخی
بو خلقتده اولملریله ایکی علامه بحثه طوتشمشلر .
بو یولده‌کی مباحثه‌لری یك چوق دفعه‌لر او
[illegible]
حضرتلرینك ملا فناری‌یه فائق اولدقلری
[illegible]
دخی فناری حضرتلرینك غالب اولدقلری

اشیاسی طوغریدن طوغری‌یه تیموره مخصوص غنائمدن عد اولنه‌رق رؤسای دولتك واهالیٔ مملکتك اموال واشیاسی ایسه نفراته وارنجه‌یه قدر تاتارلره بخش ایدلمشیدی . یغمای عمومی بوصورتله آرزو اولدیغی قدر دوام ایلدکدن صکره شهرك شوراسنه بوراسنه آتش و یرلمکه باشلا- نه‌رق پای تخت آل عثمان اولان بروسه‌نك بر رمادستان حالنه افراغی دخی تاتارلرجه مطلوب اولدیغی اکلاشلدی .

لامار تینك خیالات شاعرانه‌سی اشبو بروسه حریقی مناسبتیله دخی کندیسنی کوسترمشدر . « آق دکزدن کلیبولی بوغازندن مرمره‌دن بوسفوردن بش کون مدت کوندوزلری بروسه حریقنك دومانی وکیجه‌لری دخی قزیللغی کورلمشدر » دیور که اق دکز ایله بوسفوره قدر حریقك آثاری مشاهده اولنه‌بیلمك نصل ممکن اوله-

جغی ذهنلره صیغه‌مز .

سلیمان چلبی بن محمد سلطان تعقیبه باشلادیغی زمان تیمور دخی بروسه اوزرینه طوغری یورومك ایچون یوله چیقمش وتمام بروسه شهرینه کندی امریله بویله هرج ومرج ایدلدیکی صره‌ده اومنحوس دخی بایزید خان حضرتلری‌ده برابرنده اولدقلری حالده کوتاهیه‌یه قدر کلمش ایدی .

انجق یازك بویله الك صیجاق موسمنده بروسه شهرینك هواسی تحملدن خارج اولدیغی کبی کوتاهیه ایسه بالعکس جنت آسا لطیف هواسیله تیمورك نظر رغبتنی جلب ایتمکله اورایه‌واصل اولنجه بروسه‌یه ورودن واز کچوب کوتاهیه‌ده اختیار اقامتی ترجیح ایتمش ومغصوباتك اخذ وتسلمنه مأمور اولان امیر نورالدینی بروسه‌یه قوماندان تعیین ایلیه‌رك اوراده کوریله‌جك

تحقق ایلمش .

ابن بزاز حضرتلری هانکی کتابی النه کچیرسه ازبرلمکی اعتیاد ایلمشلر . محفوظی اولان کتابلر اوقدر چوق ایمش که برکون کندیسی ایاق اوزری طوردقلری حالده بو کتابلری دیوارکبی ایکی یانه دیزمشلر . ارتفا- علری قولاقلری حذاسنه قدر کلمش . بو کتابلر شمدی کاملاً قتیه‌دار اولوب میانرنده کافی وکنز وقدوری وهدایه‌ووافی نه کتب شریفه دخی داخل ایمشلر .

بوذات شریف ۸۲۷ سنهٔ هجریه‌سی رمضانك اواسطنده وفات ایدرك عازم کاشن سرای ابدی اولمشلردر . حقیقةً وجود شریفلری عصریلدیرم بایزید خانی‌یی شر- فلندیرمش اولان علمای کرامك دخی مابه‌الا- فتخاری ایمشلر .

« صاحب قاموس فیروزآبادی »

نام نامیلری مجدالدین ابو طاهر محمد بن یعقوب ابن محمد شیرازیٔ فیروزآبادی اولوب سلسلهٔ نسبی « تنبیه » نام کتابك مؤلفی شیخ ابواسحق شیرازی‌یه واصل اولدیغی مروی ایسه‌ده شقایقك کنارینه یازلمش اولان بر

اولان امور تخریبیه‌یی کاملاً مرقومه حواله ایتمشدر . مرقوم نور الدین بروسه‌ده بایزید خانك حبس ایتمش اولدیغی قرمان امیرزاده‌لرینی اون یلدنبری اقامت ایلدکاری محبسدن اطلاق ایدرك کرك بونلری و کرك سرایلر خلقنی و سائر معتبران امرای عثمانیه‌یی کاملاً کوتاهیه‌ده حضور تیموره ارسال اتمشدر که مولانا فناری و جزری و بخاری دخی اشبو اسرا میاننده ایدیلر . شیخ بخاری حضرتلری سلطان بایزید حضرتلرینك همشیره‌لرینی تزوج ایتمش اولمق حسبیله شرف مصاهرت سنیه‌یه دخی نائل ایدی . تیمور لنك هر مملکتده علمایه و ادبایه هنر و معرفته رعایت ایلدیکی کبی اشبو اوچ ذاتی دخی تلطیفات فائقه ایله تلقی ایدرك جمله‌سنی سمرقنده دعوت ایلدی ایسه‌ده یالکز جزری حضرتلری بو دعوته هم ده کرهاً اجابت کوستروب دیکرلری اولومی اختیار ایده‌یه‌جکاری بیانیله کیتمکدن امتناع ایلدیلر .

امیر نور الدین بر طرفدن بروسه‌یی تخریب ایتمکده اولسون محمد سلطان بروسه اوزرینه سرعت سیری حسبیله بونلرده دوکونوب قالان و بعده پدرینی کلان عسکرینی بروسه پیشکاهنده جمع ایله یکیدن نظامنه قویمغه غیرت ایلیور ایدی . اشبو عسکر تماماً واصل اولدیغی کبی تیمورك ارقه‌سندن دیکر الایلر دخی پدرینی اناطولی ایچنه طوغری یورو مکده ایدیلر . محمد سلطان کندی سوار یلرندن اون بیك نفری یکنی ابو بکر میرزا قومانده‌سنه ویره‌رك ازنیق اوزرینه و دیکر بر فرقه‌یی دخی سونجك میرزا ریاسته تودیع ایلیه‌رك کمليك اوزرینه کوندردی . ظهور عثمانیاندنبری هیچ دشمن طرفندن ازیلمامش اولان بو مملکتلر تاتارلر

حاشیه‌ده سیوطینك طبقات نحاتندن النه‌رق یازلدیغنه کوره شیخ اسحق شیرازینك اولادی قالیوب سلسله‌ٔ نسبی منقطع اولدیغندن فیروز آبادینك شیخ مشار الیهه ایصال نسب ایتمسی خلاف در دیه حکم اولنمقده‌در . بوندن ماعدا کندیسی حضرت ابو بکر صدیق (ر ع) اولادندن اولدیغنی دخی ادعا ایدرك بعده قاضی اولدیغی زمان امضاسنی « مجد الدین صدیق » دیه یازارلر ایمش .

بو ذات شریف لغتك بولاد تدقیقت غربیه ولسانیه‌سنی سیاحت اوزرنده اکمال ایدرك همان کیتمدیکی کورمدیکی مملکت قالمامش . هانکی مملکته کیتسه پادشاهی و والیسی کندی اکرامنده بولنمغه مجبور اولدرلر ایمش . حتی تیمورلنك بیله فاضل مشار الیهه بشبیك دینار خدمه ویرمش و بالخاصه ممالك عثمانیه‌یه کلدکلری زمان ییلدیرم بایزید خان حضرتلری مشار الیهه اول قدر عنایت و احسان ایتمشلر که عصرینك ملاذاری کندیسی اولمش .

« علوم سطورده دکل صدورده‌در »

فحواسنه اوزمان یك زیاده رعایت اولندیغندن فیروز آبادی مرحوم دخی هر کیجه

طرفنـدن اوله برصورتده یغما وتخریب اولندیلرکه بونك امثالی برده یالکزاوروپا اهل صلیبی اوراره هجـوم ایدرك غیرت نصرانیه‌لرینی نه نصرانی اولان بواهالی یه کوسـترمك ایستدکاری زمان کورلمشیدی . بو ایکی فرقـه کلیـك وازنیق بریاد ایلدکدن صکره ینه ایزنیقده برلشه‌رك بعـده مرمره ایله قره دکز اره سـنده کی ممالکی تالانه باشلادیلر .

محمد سلطانك معیتنده‌کی سـوار یلردن ایکی فرقه‌سی بوو جهله بروسـه‌نك شرق طرفنی پامال ایتمکـه مأمور اولـدقلری کبی دیکرفرقـه‌سنی دخی بالـذات کندی قوماندانی التنه الهرق بروسـه‌نك غرب طرفنی یغمـایه کیدرك آق دکزه قدر بتـون قره‌سی ولایتنی ازدی . محمد سلطانك اشبو فرده‌ی جولانندن مقصـد اصلیسی شهزاده سلیمـان چلـبی یی اره‌مق ایدی . زیرا شهزادهٔ مشـار الیهـك او طرفلره التجـا ایتمش اولـدیغنی تیمور کندیسـنه اخبـار ایلمشیدی : قره‌سیده سلیمـان چلبینك روم ایلی جهتنه کچدیکی خبرینی النجه بوخبری تیموره دخی ایصال ایتمکه مجبور اولدی . یوز سـوار یدن عبـارت براولاق یعـنی خـبرجی مفرزه‌سی ترتیب ایدرك هنـوز کوتاهیه‌ده بولنـان تیمور نزدینه سلیمـان چلبینـك روم ایلی یه مروری خـبرینی کوندردی .

بو یله بیوك قارغه‌شـالقلرده بعض کره او یله غریب حاللر دخی اولـورکه قان اغلامق استعدادنده بولنان انسـانك عادتا کوله‌جکی کلـور . محمد سلطـانك یوز سوار یدن عبارت اولان پوسته‌سی بروسه ایله کوتاهیه ارەسنده بردر بندن کچر ایکن کوبلی ترکلر بلا پروا بونلرك اوزرلرینـه هجوم ایدرلر ایسه نه‌دیرسـکز ؟ بس بللی

ایکی یوز سطراز بر ایتمیجه او یوماهق عادتنده بولنمسیله حفظنده پك چوق علوم وفنون وار ایمش . بالخاصه علم لغتده‌کی مهارتنه شهر آثاری اولان قاموس دلالت ایدر . نهایت دونه طولاشه یمن اقلیمنده زبید قصبه‌سنه وارده‌قده فضلا و عرفانندن عربی دخی حیران ایدرك زبیده قاضی انتخاب ونصب اولنمش و ۸۱۷ سنهٔ هجریه‌سی شوالنك یکرمنجی کیجه سنده زبیده قاضیسی اولدیغی حالده واصل دار نعیم اولمغله شیخ اسماعیل تربه‌سنه دفن ایدلمشدر .

فیروز آبادینك قوهٔ حافظه‌سی میلیونده برآدمه نصیب اوله‌میه جق درجه‌لرده اولوب حفظنده بولنان بونجه علوم وفنوندن ماعدا کندیسنك تألیف کرده‌سی اولان قرق نوع کتاب دخی محفوظی ایمشلر . قرآن کریم اوزرینه « لطائف الکتاب العزیز » نامیله بر تفسیری و حدیثدن صحیح بخاری و مشارق اوزرینه شرحی وسـائر برچوق مؤلفاتی وار ایسه‌ده اشهری قاموسدرکه قاموسك اصلی التمش جلد اولدیغی حالده مؤخراً انی تلخیص ایدرك ایکی جلده تنزیل ایلمش . کندیسی عجم اولدیغی حالده قاموس عربی یی

تاتارلرك هر طرفی اوروب قیرملرندن مأیوس قالان ترکلر حاضر اله یوز تاتار چکمش ایکن باری شونلری کبرته‌لم ده براز اوج المش اوله‌لم دیه بو حرکتـه متجاسر اولمشلردر . تاتارلرك برمقداری کویلیلر النده تپه‌لندکدن صکره بقیه‌سی کوج حال ایله یاقه‌یی قورتاروب تیمورك نزدینه واصل اوله‌بیلمشلردر . اکر تیمورك بیوك بیوك مشغولیتلری اولمسه ایدی البته کندی اولاقلرینه تعرضه جسارت المش بولنان کویلیلرك کویلرینی باشلرینه چکیرر ایدی . انجق بویله برجزانك وقوعه کلدیکنه دائر تاریخلرده صراحت کورەمدك .

محمد سلطانك قره‌سیدن بروسه‌یه عودتی اثناسنده قره‌دکز سواحلنه سوق ایتمش اولدیغی ایکی فرقه دخی بروسه‌یه عودت ایتمشلر ایدی . بروسه‌ده تاتار مظالمی بو زمانه قدر دوام ایلدیکی حالده تیمور طرفندن کلان خبرلرده ارتق مظالمه نهایت ویرلمسی وبلکه مرتبه بروسه اهالیسنك خاطرلری اتخمی امر اولندیغندن سوء معامله حسن معامله‌یه تحویل ایدلدیکی کبی محمد سلطانه بیوك پدری اولان تیمورلنکدن بالاستیذان سلطان بایزید خان حضرتلرینك بیوك کریمه‌لریله ازدواج ایلیه‌رك عظیم دوکونلره شنلکلره دخی باشلادی . بتون مملکتك قان اغلامقده بولندقلری برزمانده شو دوکونلر شنلکلر کیم بیلور نه غریب برصورتده یاپلمشلردر .

تیمورلنك کوتاهیه‌یه کلدیکی زمان محمد سلطانك مرمره وقره‌دکز سواحلنه قدر هرطرفی تخریب ایتمکده بولنمسنه متناسباً حسین میرزا ایله امیرشاه قوماندا سنه ویردیکی دیکر ایکی قول اردوی دخی حمید وتکه وآیدین وصاروخان طرفلرینه

تألیف ایده‌بیلمك ایچون لسان عربی نه درجه‌لرده مکمل تحصیل ایتمش اولمق لازم کله‌جکی دوشونیلورسه عقللره حیرت کلمامك قابل اوله‌مز . بناءً علیه فیروزآبادی حضرتلری عجملرك وسائر برچوق علمای اتراك دخی ترکلرك شو ملت اسلامیه‌یه نه درجه‌لرده خدمت ایتمش اولملری حقنده شایان عبرت برمثال اوله‌بیلور .

﴿ شیخ شهاب الدین سیواسی ﴾

مشارالیه عبد اولدیغندن اصل مملکتی معلوم اولمدیغی و یالکز افندیسی سیواسلی اوله‌رق نشأت و اشتهاری دخی سیواسده وقوعه کلدیکی جهتله « سیواسی » دیه نام اولمشدر . تاریخ ولادتی دخی معلوم ونیوب حتی هجرتك ٧٨٠ سنه‌سی اثناسنده وفات ایتمش بولندیغی جهتله کندیسنی اصل عصر یلدیرم بایزید مشاهیرندن ده عد ایتمك ده متمد . دوشمزاینسه ده ترجمهٔ شقایقده اویله کوردیکمز ایچون بز دخی او یه قید ایلدك .

بوذات شریفك الك بیوك مزیتی کوله ایکن تحصیل علمه یول بولمش اولمسنده‌در . هم ده او یله اولوراولمز بر تحصیل دکل علمای

صالدیرمش ایدی . بوفرقه‌لر هر نره‌یه
واررلر ایسه یغما ایتمك و بعده یاقوب
ییقمق صورتیله کوتاهیه‌دن آق‌دکز سوا-
حلنه قدر بتون ممالکی عمومی برخرابه‌زار
حالنه قویدیلر . بادیٔ امرده تیمورانك
بروسه‌یه کلمك عزمنده ایدیسه‌ده آیدین
وصاروخان وسائره اوزرینه صالدیردیغی
اشبو فرقه‌لر هر طرفی یغما وتخریب
ایلدکاری حالده ازمیرشهرینه برشی یاپه-
مدقلری واکر بورانی دخی ضبط اوتمق
لازم کورر ایسه مضیق تیمورك دلالت کلمه‌سنه
لزوم کوریله‌جکی خبرلرینی کوندر-
دکلرندن تیمور دخی ازمیر اوزرینه حرکته
حاضرلاندی . فقط هنوز کوتاهیه‌دن
ازمیره حرکت ایتمزدن اول اوراده بعض
احوال واطوار ناشرانه کوستردیکه
صورت مخصوصه‌ده قیده شایاندر .
شویله‌که :

تیمورك کوتاهیه‌ده مدت اقامتی برماهه
واروب بومدت ظرفده یاپدیغی ایشلرك
الا بازلغی بعض طرفلرده صالدیرمش
اولدیغی برطاقم سردارلرك کندی تعلیما-
تندن زیاده اجرای مظالم ایدرك احکام
اوامردن خارجه چیقملری حسبیله دوچار
عقوبت اولملری قضیه‌سیدر . تیمور
نزدنده عقوبت دیمك اعدام دیمك اوله-
جغنه شبهه ایدیله‌مز یا؟ فقط بویله اطا-
عتسزلك وعصیان صورتیله دوچار عقوبت
اولانلرك یالکز کندیلری دکل فامیلیالری
خلقنك دخی برابر محو اولملری اولمعونك
عادات منحوثه‌سندن اولمغله سردارلر اولاد
وعیاللریله برابر اعدام اولنمشلردر .

امیرنورالدین طرفندن کوتاهیه‌یه
اعزام قلنان عائلهٔ جلیلهٔ بایزیدیه فی‌الواقع
بو جوك حرمتلر تعظیملر ایله نقل و نشر
ایدی . انجق اول مقهور بدکردار کویا

عصری بیننده شهرتشعار اولمق درجه‌سنده
برتحصیل‌که امرایه دکل احراره میسر اولمسی
ده موجب شان وشرف اولور . علوم
ظاهره وشرعیه‌ده عصرینك و سیواسك
برقاچ علما و مدرسلرندن تلمذ ایدرك علوم
باطنه‌ده دخی شیخ زین‌الدین خافی حضر-
تلرینك خلفاسندن شیخ محمد نامنده برذات
شریفدن تلمذ ایدرك ظاهرینی‌ده باطنی‌ده
آرایش علم وعرفان وفضل وکمال ایله اراسته
و پیراسته ایتمشدر .
هنوز مرشد مومی الیه شیخ محمد افندی

حضرتلرینك خدمتنده ملازم ایکن انکله
برابر آیدین ولایتنه عزیمت ایدرك آیا اوغلنده
پرنس آیدین اوغلنك انواع اکرام وعنایتنه
مظهر اولمش و برقاچ وقت عرض اولندیغی
اوزره ٧٨٠ سنه‌سنده وفاتی دخی اوراده
وقوعه کلمشدر . مزارشریفی آیدین اهالیسی
نزدنده غایت متبارك اولوب هرکس زیارتندن
نائل فیوضات اولقده‌در .
بوذات شریفك برقاچ آثار مقبوله‌سی
اولوب اشهر آثاری کندی نامنسبته «شیخ
تفسیری» دیه شهرت بولان «عیون التفا-

غیرت اسلامیه‌جه هر کسدن ایلرویه وارمش کبی زوجات بایزید خانیدن ذکری بوندن اول دخی سبق ایلمش اولان صربلی پرنسسك هنوز خرستیان دیننده قالمسنی تجویز ایده‌میه‌رك اسلامی قبول ایتمسی ایچون اجبار واکراه ایتمشیدی ۰ کرها برآدمی مسلمان ایتمك نه‌قدر غریب ایسه یهود ونصارا کبی اهل کتابك دینلرینی تبدیل ایتمدکلری حالده تزوج واستفراشنه دخی مساغ وار ایکن تیمورك شو یولده‌کی حرکتی هیچ شبهه یوقدرکه بایزید خان حضرتلرینی اوزمك ایچون اختیار اولنمش بر حرکت خبیثانه‌در ۰

هر بیوك غلبه‌دن صکره تیمورك عمومی ضیافتلر یاپه‌رق اعلان سرور ایتمسی معتاد اولوب انقره غلبه‌سیله اناطولی استیلاسنك ضیافتنی دخی کوتاهیه‌ده وبا- خصوص بایزید خان حضرتلرینك عائله- لری اورایه واصل اولدقدن صکره ترتیب ایلیه‌رك بوضیافتده هر مملکتك اسراسی کندی قیافتلری ایله اجرای رقص ایتمشلر وهر دیارك شرابنی سیللر کبی آقیتوب سرخوش اولمشلردرکه دعوای اسلامیتده کیمسه‌یه میدان براقیان مقهور تیمورك بویله علنی و عمومی صورتده اساله شراب ایتمسی دخی هیچ برحال وحرکتنك خلاص اوله‌مدیغی تناقضات فعلیه و مادیه‌دن عد اولنور ۰ اکرچه مورخلر بوضیافت اثناسنده دخی تیمورك بایزید خان حضر- تلریله برتخت اوزرنده یان‌یکا اوطوردیغنی یازارلر ایسه‌ده بوحرمت ظاهره اول پادشاه عالیجاه حضرتلری ایچون باطناً بر استحقار دیمك اوله‌جغنده هیچ برحمیتلی عثمانلی شبهه ایده‌مز ۰

اناطولی قطعاتنده حکمدار ایکن ملکلری بایزید خان حضرتلری طرفندن

بسیر» نام اثر بی‌نظیردر ۰ تفسیر شریف مذکور حقنده شو قطعه نظم اولنمشدر :

مجموع واردان ینابیع علم وفضل
یا بنداز عیون تفاسیر توجیهات
شدروح بخشتر سخنت زآب زندکی
درا شفاوجان فرو ماندرا نجات

«رسالة النجات من شر الصفات» نامیله برده علم تصوفدن اثر برکزیده‌لری اولوب متصوفین میاننده مقبول اولمش ۰

«حسن پاشا»

مولانا علاء الدین اسود حضرتلرینك برنجی اوغلی اوله‌رق عادت ترکان اوزره اکبر اولاده «پاشا» دینلدیکی ایچون بوصفتله یاد اولنمشدر ۰ ابتدای حالده پدرندن تلمذ وتحصیل علم ایدوب بعده ملا فناری حضرتلریله برلکده درس شریکی اولدقلری حالده اقسرایلی شیخ جمال الدین افندی حضرتلرندن اکمال تحصیل ایلمشلردر ۰

شیخ جمال افندی کندی مدرسه‌سنده تحصیل علوم ایدن طلبه اوزره بندشدتلی بر مدرس اولوب طلبه‌نك نه ایله اشتغال ایلد- کلرینی کورمك ایچون کیجه‌لری خفیاً حاللرینی

[illegible]
[illegible]
[illegible]
سنده تبصبصات کلیه‌ده بولونورلر ایدی .

خواجه سعدالدین حضرتلری [illegible]
ایضاحنه کوره بونلردن قرەمان اوغلی
محمد بك اون ییلدنبری بروسه‌ده موقوف
و محبوس اولدیغی کبی کرمیان اوغلی
یعقوب بك دخی بایزید خان طرفندن دوچار
تکدیر اولدیغی زمان باشنك قورقوسندن
[illegible]
تیمور اناطولی‌یه کلنجه اودخی شامدن
کوتاهیه‌یه کلمش ایدی . منتشا اوغللری
ایسه کوتوروم بایزیده بالالتجا بعده اوغلی
اسفندیار ایله برابر تیموره کورجستان و یا
[illegible]
اولوب ایشته استیلای عثمانیاندن مشتکی
اولانلرك کافه‌سی بو یله بر صورتله اول

[illegible]
تیمور مطلقا سلطان بایزید حضرتلرینه
[illegible]
بونلردن قرەمان اوغللرینی حضورینه
قبول ایدرك انواع تلطیفاتدن صکره بیوك
برادری اولان محمد بکه بر مکلف خلعت
کیدیرلدکدن ماعدا عادت تاتار اوزره برده
[illegible]
واقسرای واق شهر و سیوری حصار
و بکبازاری و انطالیه و علائیه شهرلری
[illegible]
حکمدارلغی دخی توجیه اولندی .

بنه تیمورك کوتاهیه‌ده بولندیغی مدت
وقوعاتندن اولمق اوزره سلیمان چلبینك
عرض اطاعتی مسئله‌سی دخی تواریخده
مندرجدر . شو یله‌که : سلیمان چلبی روم
ایلی طرفنه پچدکدن صکره بس بللی تیمور
[illegible]

تجسس ایدرایمش . طلاب سائره‌نك برطاقم
[illegible]
باشالك برقلیل الضوء قندیل اوکنده درسه
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
اوله‌جقلرینی سویلرایمش‌که سوزی پك ده‌طو-
غری چیقمش .

[illegible]
[illegible]

تندن دخی علم صرفدن مراح نام کتاب اوزرینه
[illegible]
کتابه افتتاح نامیله بر شرح تنظیم ایلدیکی
کورلمش .

[illegible]

[illegible]
[illegible]
صراحت کوره‌مدك ؛ انجق فضل وعرفانی
پك زیاده اولمیدرکه بحث وجدل مراقی اولان
[illegible]
[illegible]

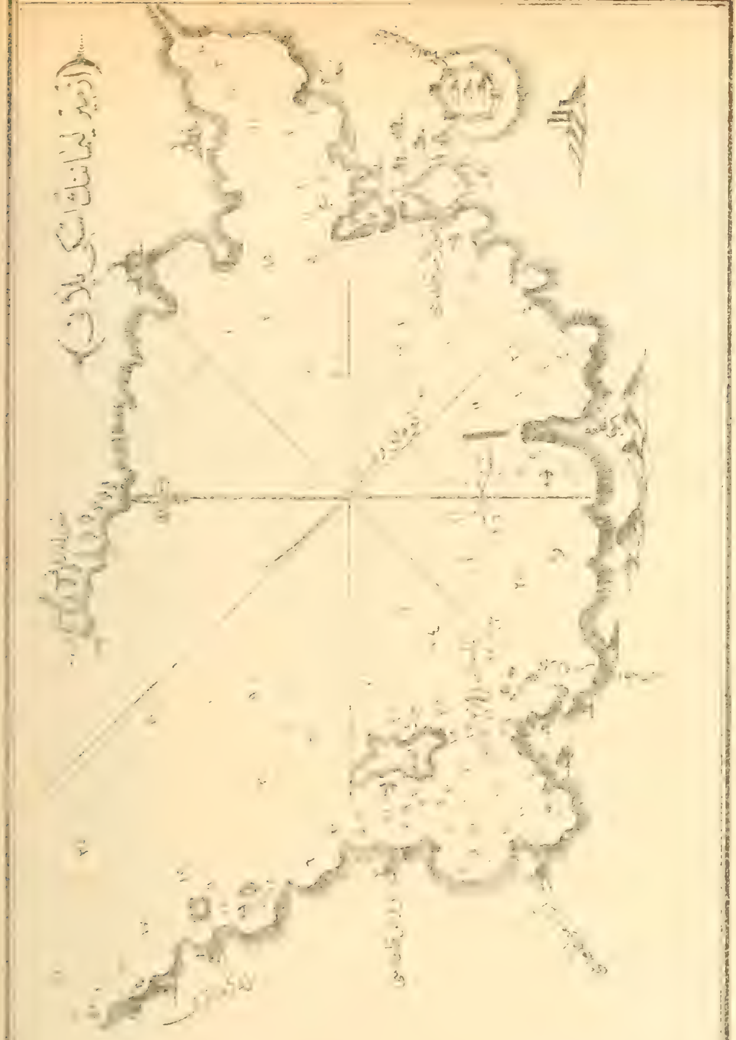

﴿ ایضاح ﴾

تیمورك ازمیر لیمانی اغزینه طاش دوکوب برکونده سد یاپه‌رق خارجدن امداده کله‌جك سفاینه لیمانی قپامسی وهلهٔ عقلارك قبول ایده میه‌جكلری عملیات جسیمه‌دندر . بونك ایچون اشبو پلانه عطف نظر دقت لازم کلور . بو پلان ازمیرك ایکیوزسنه اولکی حالنی کوسترر قدیم بر اطاسدن قوپیه ایدلمشدر که مرور زمان ایله سواحل بحرك آزچوق دوچار تغیر اولدقلری اربابنه معلوم اولوب بالخاصه ریختم انشا اولندقدن صکره ازمیر لیمانی سواحلی تبدلات کلیه‌یه دوچار اولمش بولندیغنی هرکس بیلدیکندن بوپلانده کورلدیکی اوزره ازمیرك ایکیوز سنه اولکی حالی بالنسبه شمدیکندن زیاده تیمور زماننه قریب اوله‌جغی ایچون بواسکی پلان یکی پلانلره ترجیح اولنمشدر . بو پلانده کوریپورز که لیمانك ساحل شمالیسندن جنوبه طوغری بر بیوك قسمی صیغ یعنی قومصال اولوب بوکون بیله اوراده کمیلر اوتورمقده‌در . ایشته بونی بر پلانده طولدیرلمسی کوچ اوله‌جق بر قومصال ایله اطه‌جقلر و جنوب غربی ساحلی اره‌سی اولوب اوراده ایسه بش قدمدن نهایت یکرمی بر قدمه قدر دکزك عمقی واردر . سد تیمور اولمق اوزره بزم اشارت ایتمش اولدیغمز خط اوزرنده‌کی عمق ومسافه نه‌دن عبارت اولدیغنه دقت ایدیلورایسه قرق اللی بیك کشینك عمومی بر غیرتیله برکونده طولدیره بیلمسی محالاته عطف اولنه‌جق مبالغه‌دن عد اولنه‌مز .

هم براً هم‌ده بحراً اوزرینه هجوم ایدیلان قلعه اصل ازمیر اولمق اوزره کوستریلان مربع الشکل قلعه‌درکه یانی باشنده‌کی قطیفه قلعه‌سنك الان خرابه‌سی مشاهده اولدیغندن قطیفه قلعه‌سنك جسامتی قیاسیله آنك قدر بیله بیوك اولمدیغی اکلاشیله‌جق اولان ازمیر قلعه‌سی اطرافنه تکرلکلر اوزرنده یوریمش برطاقم محاصره متریسلریله هجوم ایدلمسی دخی محاله تعلیق اولنه‌جق قدر بعید دکلدر .

الحاصل تیمورك ازمیری نصل محاصره وتضییق ایتمش اولدیغی فقره‌سنی ازمیرك شمدیکی جسامتیله تصور ایتمك اوفقرهٔ تاریخیه‌یی صحتدن بعید کوسترر ایسه‌ده بو پلانك دلالتی بالعکس صحته پك قریب اولدیغنی تسلیم ایتدیرر .

ايچون اولمليدركه استانبولدن كچه‌رك
بوسفور بوغازينه كلمش و بوغازيده چبوق
كوزلجه حصاره يعنی شمديكی اناطولی
حصارينه تحصن ايلمش ايدی . تيمورلنك
شهزاده‌نك اناطولی حصارنده بولنديغنی
خبر النجه نزدينه ايكی ايلچی كوندره‌رك
ياسليمان چلبينك كلوب كنديسنه عرض
اطاعتله برمعين و بركو مقابلنده روم ايلی
ممالكنی كنديسنه توجيه ايتديرمسنی
وياخود اوزرينه عسكر كوندريله‌رك
روم ايلينك دخی خراب ايديله‌جكنی
بيلديردی . سليمان چلبی دخی كندی
طرفندن شيخ رمضان نامنده بر ذاتی تيمور
نزدينه ايلچی كوندره‌رك اكر پدری بايزيد
خانه غدر ايتيوب‌ده مرتبهٔ شهرياريسنه
موافق معامله‌ده بولنور ايسه بالذات
حضور تيموره كلوب عرض اطاعت
ايليه‌جكنی اكلاتدی . تيمورك بويله بر
تكليفه جوابه منت عد ايليه‌جكی دركاردر .
بناءً عليه شيخ رمضانه زرين كلاهلر
وكمرلر اهداسيله تلطيفدن ماعدا « بن ماضی-
يی اونوتدم متبوعكز اولان سليمان بك
بلا خوف ولا احتراز نزديمه كلسون ده
حقنده‌كی توجهاتمك آثارينی بالذات
كنديسنه كوستره‌يم . اره‌مزده هيچ بر ار
غبار قالمسون » سوزلرينی دخی توديع
ايدرك ينه حضور تيموردن اعاده ايلدی .
انجق سليمان چلبی ينه بالذات نزد تيموره
كيتمكه هر نصلسه جسارت ايده‌میه‌رك شيخ
رمضانی اغر هديه‌لر ايله تكرار ارسال
ايدوب اكر تيمور كنديسنه روم ايلی
ممالكنك توجيهنه دائر بر منشور ارسال
ايدر ايسه خرجكذارلغی قبول ايده‌جكنی
وزنهار امرينه عصيان ايتميه‌جكنی تأمين
ايتديرمكله مطلوبی اولان منشوری بوصو-
رتله استحصال ايلدی .

روب « حل ايلسونلر » ديه امر ايدرلر و مقدار
اليه دخی حل ايلدكدن صكره « مجرد امر-
امتثالاً شو تحفه‌زی يازه بيلدم . بو قدر حل
مشكلات بنم حدم دكلدر . معذور كورسو-
نلر » ديه اعتذار ايلر ايمش .

بو تواضع هم كندی حسن حاللرينه
وهم ده فناری حضرتلرينك علو شاننه دلا-
لت ايده‌جك نسبتده بولدر . صفرشاه حضر-
تلرينك بالی باشلی تأليفاتی مذكور اولميوب
مؤلف شقايقك روايتنه كوره تركيبی معقول
ونظام و انتظامی مقبول خطبه‌لری وار ايمش .

« فناری زاده‌لر »

بونلردن بيری محمد شاه و ديكری يوسف بالی
نامنده ايكی قرنداشلردر كه ايكيسی دخی علم و عر-
فانه پدرمانده بر ميراث جليل اولمق اوزره نائل
اولمشلردر .

محمد شاهك بعض آثار پدرينه بوالده
شرح ايلمش اولديغی ملا فناری‌يه مخصوص
اولان فقره‌ده ذكر اولنمشيدی . مترجمين احوا-
لك رواياتلرينه كوره بو ذات شريف علمده
دكلسه‌ده ذكاده پدرينه غالب ايمش . هنوز
اون يدی ياشنده بر نوجوان اولدقلری حالده

امان يارب! شو تيمور بليه‌سنك نه‌قدر بيوك بر بليدا اولديغنه دقت ايتملي‌كه برازوقت اول صربستان كبي ممكتلرك قراللقلريني وحتى استانبول كبي بيكلرجه سنه‌لك بر پاي تختك ايمپراطورلغني بامنشور توجيه ايتمك آل عثمنده ايكن انقره انهزامي اوزرينه آل عثمان پرنسلري طوپال تيمورك منشوري ايله مالك اولدقلري ملكده فرمان فرما اولمق منزله‌سني بولديلر! فسبحان الله المنتقم!

كوتهيه‌ده بولنان تيمورلنك يالكز سليمان چلبي‌يه ايلچي كوندرمامش مصر سلطاننه استانبول ايمپراطورينه عيسى چلبي‌يه محمد چلبي‌يه‌ده ايلچيلر كوندرمش ايدى . مصره كيدن ايلچي شيخ جزرى حضرتلري اولوب مأموريتي دخي تيمور بونجه فتوحاته نائل اولديغي حالده هنوز اوتلمش كبي بر سردارينك مصرده محبوس قلمسي يانيشيق اولمه‌جغي مناسبتيله اوتلمشك سبيلي تخليه قلندقدن فضله مصرده سكه وخطبه‌نك كندي نامنه ضرب وقرائت ايدلمسي دخي طلب ايتمكدن عبارت ايدى . استانبوله كوندرديكي ايلچيلر ايسه استانبول ايمپراطورينك عثمانلي پادشاهنه ويرمكه مجبور اولديغي خراجك كنديسنه ويرلمسني طلب ايتمكه مأمور ايديلر . عيسى ومحمد چلبي‌يه كيدن سفيرلر دخي مشار اليهمانك حضور تيموره كلمريني وقفتان كيوب كمر قوشانملريني طلب ايليورلر ايدى .

استانبوله كيتمش اولان ايلچيلر ايمپراطور طرفندن ترفيق اولنان سفيرلر ايله برابر عودت ايلديلركه بو سفيرلر تيموره هديه‌لر كتوروب حتى عثمانلي پادشاهلرينه ويردكلري خراجي بعدما تيموره ويره‌جكلرينه دلالت ايتمك اوزره برسنه‌لك ويركويي دخي حضور تيموره عرض وتسليم ايلمشلردر .

بروسه‌ده سلطان مدرسه‌سي مدرسلكي عهده‌ٔ كفايتنه حواله اولنمش‌كه بو ياشده اولانلر آدملر عقلني برتميذاولنسدلر بيه‌نوح اوله‌جقري دركار ايكن محمدشاه حضرتلرينك معلم اولنري طوغريسي عقللره حيرت ويره‌جك مكتسبات علميه‌دندر .

اول نوجوان معارف نشان كرسئ تدريسه چيقدقلري زمان كندي طلبه‌سندن معدا پيران ارباب معارفدن دخي برچوقلري خلقهٔ مستمعينه داخل اولورلر ايمش . هله بونلردن برطاقمي فنون شتايه عائد مسائلدن محمدشاه حضرتلرينه سؤاللر صورمرق جواب صوابني دخي الورلر ايمش‌كه پدرلرينك امتحان علما ايچون تنظيم ايلدكلري قضعه‌لري ! كلايان بيله‌ينه بو علما ايچنده بولنه‌مديغي حالده محمد شاهك انلري شرح وتفصيل ايتمش اولمسي ذاتاً بهرهٔ علميسنك عمري عصرينه فائق اولديغني اثباته كفايت ايلر ايدى . ٨٣٩ سنهٔ هجريه‌سنده وفات ايلديكي شقايقده مندرج اولوب فقط تاريخ تولدي معين اولمديغي ايچون مدت عمري بيلنه‌مامكده‌در .

قرنداشي يوسف بالي حضرتلرينه كلنجه:

عیسی چلبی طرفندن قطب الدین کاوب تیموره عرض اطاعت ایلدیکی کبی محمد چلبی طرفندن دخی صوفی بایزید کلهرك برنسك بالذات کلهمامش اولمسندن طولایی عذرلر دیلهدی وهر حالده تیمورك شهنشاهلغنی محمد چلبی نزدنده دخی طانتمش اولدیغنی بیلدیردی . حالبوکه بوسوزك هیچ ده اصلی فصلی اولمدیغنی تیمور دخی بیلور ایدی . زیرا قریباً حکایهسنه باشلایهجغمز وجهله محمد چلبی تیمورك شهنشاهلغنی تصدیق ایتمك شویله طورسون پدرینی کندی اوزرینه تیمور طرفندن مسلط ایدیلان قرهلره قلیج آتهرق هنوز اون بش اون التی یاشنده بر نوجوان ایکن ارسلان زاده ارسلان اولدیغنی تیمورهده جهانهده کوسترمکده ایدی . مطلقا تیمورلنك محمد چلبینك خشمنی آرتدیرماق پولتیقهسنه مبنی اولملیدرکه صوفی بایزیدك عذرلرینی قبول ایدرك تلطیف واکرام ایله اعادهسنه هر شیدن زیاده اهمیت ویردی .

هنیا بوعصرك رجال عثمانیهسی میاننده برده تیمورطاش پاشا وار ایدیکه قرهمان پرنسی علی بکه اسیر دوشدیکی حالده مؤخراً مرقومی صلب ایتمك صورتیله تاریخده بر بیوك شهرت قازانمش ایدی . ایشته او حمیتلی غیرتلی یکیت عثمانلینك اندن دها بیوك برشانی دخی بو دفعه تیمورلنك کوتاهیهده ایکن کورلمشدر . شویلهکه: تیمور صانکه کوتاهیهیی کندیسنه پای تخت اتخاذ ایتمشجهسنه بر طور وعظمت ایله هرکسی اورایه جلب ایتمکده اولدیغی کبی تیمور طاش پاشایی ده جلب ایلمشیدی . تیمورطاش پاشا انقره وقعهسی اثناسنده کوتاهیه والیسی اولهرق غایت متمول دخی بولندیغندن تیمورلنك مومی الیهك اموالنی ضبط ومصادره ایلمش وکندیسنی حضو-

---

هیئت علمیه نزدنده بتون شان وشرفی محمدشاه عهدهٔ انحصارینه المش اولدیغندن اوائل نشأتنده یوسف بالی حضرتلری اول قدر شهرت بولهمامش ایدیسهلرده برادری وفات ایدوبده سلطان مدرسهسنه محمدشاهه خیرالخلف اولهبیلهجك برمدرس اراندیغی زمان یوسف بالیدن بشقهسنك بولنهمامش اولمسی بوذات شریفك دخی فرید عصر وهنرور اولدیغنه شهید براقز . روایته کوره مدرس اولنجهیه قدر زمانلرینی قاضیلقده کچوروب ازجمله بروسهده خدمت قضاده بولنمشدرکه اوزمانلر بروسه قاضیلغنك همان مشیخت اسلامیهدرجهسنده مهم اولدیغی متن تاریخمزده اخطار قلنمشیدی . بوذات شریف دخی ۸۴۶ سنهٔ هجریهسنده عالم فانیدن عالم باقی‌یه رحلت بیورمشلردر .

« قطب الدین ازنیق »

بوذات شریف ازنیق شهرنده تولد ایلمشدر . مؤلف شقایق مومی الیهك نه نامنی ونهده تاریخ وفاتنی تعیین ایدهمامش اولدیغی حالده مترجم شقایق طرفندن علاوه اولنان ذیلده ثقاة علمادن برینك خطندن

رينه احضـار ايتدكده بر طور تكدير ايله « بوخزينه‌لرى نه ايچـون جمع ايلدك ؟ بو خزينه‌لر ايله برادردو جمـع ايدوب‌ده افند- يكه معاونت ومدافعـه ايده‌مزمى ايدك ؟ احوال عسـكريه‌دن انديشـه‌سى اولمديغى حالده جمع مال ايدن امرا ووزرا برملكك آفاتندن عد اولنورلر » ديمشيدى . قوجه تيمور طاش اول غـدار تاتارك شـو طور تكـديرندن اوركمشمى ظن ايدرسـكز ؟ هيهات ! بلا پروا ديمش ايدى‌كه : « بنم پادشـاهم دها دون نائل سلطنت اولانلر كبى دكلدر . جد بجد پادشـاهزاده پادشا- هدر . اردولر تجهيزى ايچـون كندى امرا ووزراسنك اقچه‌سـنه هيچ احتياجى يوقـدر . بوحال پادشـاه اولمزدن اول مالدن خزينه‌دن محروم اولان صـكره‌دن كورملرده بولنـور » تيمـور بوسـوزدن فوق‌الحد حدتلنه‌رك « سن بوجراتك جزا- سنى كوررسك . بن ايسه سنى عفو ايده- جك ايدم . فقط شـو جراتك اوزرينـه سنى اولاد وعيالكله برابر اسيرائمك لازم كلـدى » ديمش و بو تهـديد دخى قوجه تيمورطاشك امورنده بيله اولمامشدر .

ايشته كوتاهيه‌ده بولنديغى برماه ظرفنده شو يولده معـاملاته ماهيت خبيثـه‌سنى جهانه كوسـتردكدن صكره تيمـور مقهور ازميره متوجهاً كوتاهيه‌دن حركت ايلدى . اثناى راهده منتشا اوغـللرى وكوتوروم بايزيدك اوغلى اسفنديار بك وآيدين وكر- مياناوغللرى حضور تيموره قبول اولنه‌رق بونلرك جمله‌سنه خلعتلر وكمرلر اعطـاسيله اسكى ملكلرنده حكمدارلقـلرينى تجـديد وتأييد ايلدى ايسـه‌ده آيدين اوغـلى كبى بعضـلرينك مـلكلرى هجـوم تاتاردن خرابه زار حالنه كلمش اولديغندن لطـف ايله قهر برى برينه ممزوج ديمك ايدى .

منقول اوله‌رق قطب‌الدين ازنيقى حضرتلر- ينك ازنيقده‌كى قبرى اوزرنده « سكز يوز يكرمى بر سنه‌سنك شهر ذى القعده سـنك سـكزنجى كونى وفات ايلدى » ديه محرر اولد- يغى خبرو يرلمكده‌در . كذلك ينه بوذيلده خبر ويرلديكنه كوره مرحومك كندى خطيله برتفسير قاضينك آخرنده « قطب- الدين محمد نكيدى » ديه يازلمش اولديغندن اسم ماليرى محمد اولديغى اكلاشلقده‌در . ينه كندى خطيله برشرح مطالعك آخرنده دخى « وقع فراغى عن تحصيله سنه خمس وتسعين وسبعمائه عند الاستاد الكامل مولانا حسن پاشا يسرالله مايرومه ويشاء وكنت تجاسرت على شروع قرائته على آثار اهتمامه ورعايته » ديه يازلمش اولديغندن حسن پاشا بن علاء الدين اسود حضرتلرندن تلمذ ايلمش اولدقلرى دخى اكلاشلقده‌در .

« مصابيح » نامكتابه « تلفيقات » آدلى برشرحى اولديغى كبى سائر حاشيه‌لرى واثر- لرى دخى واراميش ايسه‌ده ترجمهٔ شقايقده بوذات شريفه مخصوص اولان مقاله‌يى اصل طولديرانشى تيمورلنك ايله اولان مباحثه .

تیمورك بو معامله‌سی نه قواعد عدالتـده ونه‌ده حس مرحمت و عنـایته خلل ایتمـك جائز دكلدر . زیرا تیمور امرای اتراكه لطف ومرحمت صحیحه اثری كوستره‌جك اولسـه ایدی هیچ اولمزایسـه ملكلرینی خراب ایتمكسزین بولطـنی ایدر ایدی . حتی تاریخلرده تصریح اولنمیور ایسـه‌ده شـیوهٔ افاده‌لرندن اكلاشـلدیغنه كـوره تیمور كوتاهیه‌یه كانجه‌یه قدر امرای اتراكی حضـور ینه چیـقارمامش اولدیغی كبی كوتاهیـه‌ده بولنـدیغی مدت دخی یالكز قره مان اوغـلنی ملكنـه اعاده ایدرك دیكرلرینی ایسه بالایه قید ایلدیكمز وجهله ازمیره كیدر ایكن مملكتلرینه كوندرمشیدی .

هـامر دخی قائلدركه تیمـورك بونلرك ملكلرینی اعاده‌دن مقصدی دولت علیه‌یی تشـكیل ایلیان اجزای ممـالكی بالتفریق قوت عثمانیه‌یی دوچار ضعف ایتمكدر .

حتی ینه بو مقصده مبنی ارمنستان وایرانه هم جوار بولنـان ممالكی اصـل محمیسی اولان ارزنجان امیری طهرتن وشـیروان امیری ابراهـیم واق قـویونلی خاندان امارتنی تشكیل ایتمش اولان قره یولوغـه تفویض ایدرك عیسی و محمد و سلیمان چلبی كبی عثمانلی پرنسـلرینك دخی هر برینـه اكرایسترلرایسه قرنداشلری ورقیبی علیهنه استعمال ایتمك ایچـون عسـكر و یره‌جكنی بیانله بونلری‌ده محاربهٔ متقابله‌یه تشـویق ایتمشیدی .

بعض تاریخلرده بیان اولندیغنه كوره تیمورداثما اسكندر كبیرك تاریخ فتـوحاتنی اوقوتوب و یاخود حكایه ایتدیروب دیكار وكنـدی حركات جهـانكیرانه‌سنده دخی لزومنه كوره اسكندری تقلید ایلرایمش . اوقودیغی كتابلرده اسكندر هانكی ملكه داخل اولور ایسه او ملكی بر طاقم امرا

سیدركه حقیقةً حمیت عثمانیه اربابنی كندیسنه الزیاده منتدار ایده‌جك بر حمیت فوق العادهٔ ایله ایدلمش بر مباحثه‌در . شو یله كه :

تیمور مقهور بو ذات شریف ایله ملاقات ایلدكده تخریب عالم و استیصال بنی آدم یولنده اول ملعون بالاستحقاقك وقوعه كلان افراطنی حضرت شیخ بحق ذم ایدرك جهانك قاننی ایچمكله تشفیٔ صدره چالشدیغی ایچون تیمور مقهوری اوقدر سرزنشلر التنده ازمش كه اكثریا قهر وغدر ایله مشهور اولان تیمور فاضل مشارالیه حضرتلرینه بشقه درلو مدا

فعه ایده‌میه‌رك كویا هر قوندیغی یرلرده اقشا ملری چادرینك قپوسنی شرق طرفنه متوجه اوله‌رق قوردیر دیغی حالده صباحلری چادر قپوسنك غربه دونمش اولدیغنی كورمكله بوندن مشیت آلهیه داثما غربه توجه ایتمسی جهتنده اولدیغنی اكلادیغی وكوندوزلری دخی اوكی صره رجال غیبدن قرق نفر مقداری سوا ریلر كیتدیكنی و بونلری كندیسندن بشقه بر كمسه‌نك كورمدیكنی و بو سواریلر كندیسنی داثما غربه طوغری كوتوردكلرینی درمیان ایلمش . كویا تیمورك بو سوزلردن مقصدی كند

وملوك النده تقسیم ایدرك بونلر اره‌سنه براقدیغی اختلافله كندی اوزرینه تكرار خروج ایده‌مامل‌رینی تأمین ایدرمش دیه فقره‌لر كوردیكندن ایشته ممالك شاهانه‌یی بویله امرای سالفهٔ اتراك میاننده تكرار تقسیمه‌قویمش اولمسی دخی اصل بومقصده مبنی ایمش .

تیمور لنكك ازمیر شهرینی صورت محاصره و تضییقی هیچ برمحاصره سنه قیاس قبول ایده‌میه‌جكندن وهامر شو تضییق ومحاصرهٔ مهمه‌یی پك اطرافلی یازدیغندن كیفیتك بوجهتنی مورخ مومی الیهدن ترجمه ایتمكی ترجیح ایلدك :

« تیمورلنك ازمیر قلعه‌سی التنه ١٤٠٢ سنه‌سی كانون اولنك ابتداسنه مصادف اولان ٨٠٥ سنه‌سی جماذی الا. ولنك التنجی كونی واصل اولمشدر . پیغمبر حضرتلرینك شریعتنه اتباعله اولا ردوس شوالیه‌لرینه ایلچیلر كوندررك یا اسلامی قبول ویاخود خراجه اطاعت ایتملرینی تكلیف ایلدی‌كه قبول ایتمدكلری صورتده جمله‌سنك قیجدن كچیریله‌جكلری تهدیدی دخی بوتكلیفله برابرایدی . ردوس شوالیه‌لری اللی یدی سنه‌دنبری ازمیرك مالكی ایدیلر . ردوس غران متریسی یعنی شوالیه‌لرك رئیسی طرفندن ازمیر محافظه‌سنه مأمور اولان كیلیوم ده مین تیمور طرفندن كلان اشبو تكلیفی كمال حقارتله ردایلدی . خرستیان قوماندانك اشبو جواب ردی اكلاشیلور اكلاشلمز تیمور اردوسنده طبللر بورولر زیللر چالنه‌رق معتاد اولان جنك آوازه‌لری دخی ایشیدلدكه باشلا. دیلر . تاتار اردوسی ازمیرك قره طرفی دیمك اولان اوچ طرفندن هجوم ایلدی . تاتارلر ازمیر قلعه‌سنی دوكمك ایچون برطاقم ماكنه‌لر قور دقلری كبی درون شهرده

یسی حركات واقعه‌سنده مأمور من طرف الله اولدیغنی اكلاتمق ایمش ایسه‌ده فاضل مشار الیه حضرتلری اول سفاك بالادراكك بومثللو سفسطه‌لرینه اصلا مغلوب اولمیه‌رق بویله عالمك جاننی یاقق مراداتنه هیچ بر وقتده موافق اوله‌میه‌جغنی و اولسه اولسه مرام شیطانه مطابق دوشه‌جكنی و بناءً علیه اكر چادرینك قپوسی فی الحقیقه شرقدن غربه دونمكده وكوندوزلری اوكی صره‌ده فی الوا. قع قرق اللی آتلی كیتمكده ایسه بونلرك مطلقا شیطانلری اوله‌جغنی اول سفاك غداره بلا پروا اكلاتمش . تیمورك ازنیق طرفلرینه‌وروی انقره وقعهٔ دلسوزندن صكره اولدیغی جهتله شیخ حضرتلری مطلقا فلاكت بایزید خاندن حصوله كلان تأثریله بوسوزلری سو. یلمش وتیموردن هیچ اولمزایسه بویولده انتقام ایتمش اوله‌جقدر . بویله حمیتلی غیرتلی آدملر عثمانلیلرك یادندن اصلا چیقمملیدر . مولا غنی غنی رحمتمر ایلسون .

« شیخ جزری » .

نام نامیلری شیخ محمد بن محمد بن علی بن یوسف اولوب كنیه‌لری دخی « ابو الخیر »

یانغینلر ایقاعی ایچون دخی نفت یاغی مملو
چوملکلری پرآتش اولدقلری حالده آتارلر
واوجلری آتشلی اوقلر رمی ایدرلر ایدیسه ده
بونلرك مطلوب وجهله تأثیر ایتمدکلرینی
کورنجه تیمور ازمیری تضییق ایچون
بر بشقه ترتیب قوردی . شهرك اطرافنه
اخشابدن بر سپر محاصره انشا ایتدیردی که
مسافات مظلمو بەده قله‌لری اولوب هر قله
ایکیوز عسکر دن ماعدا قلعه دیوارینه
طرمانمق ایچون اقتضا ایدن نردبان وسائر
آلاتی دخی حاوی ایدیلر . اشبو عظیم
انشاآت کاملاً تکرلکلر اوزرنده بولند-
یغندن ارقه‌سندن عسکر طیانه‌رق بروجه
مطلوب قلعه‌یه تقریب ایدلمکده ایدی .
بو سیار استحکام قلعه‌یه کرکی کبی تقرب
ایلدکدن صکره اون بیك نفر لغمجیلر
سیواسده اولدیغی کبی ازمیر قلعه‌سنك آلتنه
دخی لغملر قازمغه باشلادیلر . طوپراق
ییقلمامق ایچون استعمال ایلدکلری دیرکلر
ایله تخته‌لره عملیات ختام بولدقچه آتش
ویره‌رك دیواری بوصورتله ییقمق تدبیرینی
ازمیرده دخی موقع اجرایه قویدیلر .
بحر آخرستیان کیلرینك ازمیره امداد ایده-
مامللری ایچون دخی تیمورلنك لیمانك اغز-
ینه کایتلی طاش دوکدیره‌رك قپاتمغه موفق
اولدی . برکت ویرسون که تاتارلر اشبو عملیات
بحریه‌یه باشلامزدن اول ردوس شوالیه‌لرینك
ازمیر لیماننده بولنان کمیری لیماندن چیقوب
آچیغی بولمشلر ایدی . اکر برقاچ دقیقه
دها تأخر ایتمش اولسه‌لر ایدی تاتارلر
طرفندن آتشه یاقیله‌جقلر بنه شبهه یوق
ایدی . لیمان اغزینی طولدیرمغه مأمور
اولان تاتارلر تیمور اردوسنك اونده بریسنه
انجق مساوی اولدقلری حالده صباحلین
باشلادقلری بو عملیاتی اقشام اوزری تور-
مکه موفق اولدیلر . تمام ایکی طرفدن

ایمش که حقیقةً بو کنیه‌یه استحقاقلری قریباً
کوریلور . کندی افاده‌سنه کوره ٧٥١ سنهٔ
هجریه‌سی رمضانك یکرمی بشنجی کیجه‌سی
شامده تولد ایتمشلردر . هنوز اون اوچ یاشنده
بولندقلری حالده قرآن کریمی حفظ ایدرك
حفظندن بر سنه صکره دخی ختم شریفله نماز
قلمشلردر . ایلك حفظنی قرائت واحده اوزره
دیکلتمش ایکن حفظنك درنجی سنه‌سی قرا-
ئت سبعه‌یی جمع ایله ٧٦٨ سنه‌سنده حجه شریفه
کیتمشلر و بعده دیار مصره کله‌رك قرائت سبعه‌یی
اون اوچده ابلاغ ایلمشلردر . عهٔ شریف تلا-
وتده بو قدر سرعتلی ترقینك اندن بشقه بر توله
میسر اولدیغی معلوم دکل ایمش .

مصردن شامه کلدکده شیخ دمیاطی و شیخ
ایر قوهینك اصحابندن حدیث شریفی اخذ
ایلیه‌رك مولا ما اسنویدن وسائر نیجه فضلادن ده
علم فقهی تلمذ ایتمشلردر . بنه اسکندریه و مصره
واردقده اصول ومعانی و بیان تدرس ایدرك
٧٧٤ سنه‌سندن صکره مشایخ اسلام طرفندن
افتایه دخی مأذون اولمشلردر . برخیلی زمانی
دخی مدرسلك صورتنده بالامرار ٧٩٣ سنه
سنده شامده مسند قضایه قدر وارمش و بو

آتیلان طاشلرك پیدا ایلدکاری سد اوج
اوجه طوقندیغی زمان تیمور عظیم برصال
یاپدیردی وانك اوزرینه اغاجدن سپرلر
وقله‌لر انشا ایتدیردی و بوصال ایله قلعه‌یه
تقرب ایدن تاتارلر کویا قره‌ده جنك
ایدیورلرمش کبی محاربه ایده‌بیلورلرایدی ٠
علی‌الدوام شدتلی یاغمور یاغدیغی حالده
دخی کرك محاصرلرك هجومی و کرك
مدافعلرك مقاومتی بردقیقه اره‌و برمکسزین
دوام ایلیور ایدی ٠ جسور شوالیه‌لر
قهرمانجه‌سنه برشجاعتله جنك ایدیورلر
ایدی ٠ شوالیه‌لر هجوم شدتلندکجه
جسارتلرینی آرتدیره‌رق قلعه اوزرندن
مهاجملرك باشنه نفت چوملکاری و آتشلی
اوقلر یاغدیریورلر ایدی‌که سیل کبی یاغمور
یاغدیغی حالده ینه بونلرك آتشلری سو-
نیورلر ایدی ٠ فقط خرستیان قهرمانلر-
ینك بتون شجاعتری دخی‌ملک مقدر کلیسنه

قارشو عاجز قالدی ٠ تیمور برهجوم عمومی
امر ایلدی ٠ اون بش کون انجق دوام
ایدن برمحاصره نتیجه‌سنده ازمیر شهری
ضبط اولندی »

هامردن ترجمه‌مز بوراده ختام
بولدی ٠ تیمورك کندی مورخی شرف-
الدینك روایتنه کوره ازمیر شهری تیموره
انجق برهفته مقاومت ایده‌بیلمش ایسه‌ده
اوروپا مورخلرینك روایتلرینه کوره
اون بش کون محاصره‌نك دوام ایلدیکی
محقق اولمغله بوحالده ازمیر محاصره‌سی
ده تیمور اوردیه واصل اولمقسزین باشلا-
یه‌رق برهفته صکره دخی تیمورك کلمش
اوله‌جغنه قناعت ایدیلیور ٠ فقط و بو
برهفته ولو اون بش کون ایستر ایسه
برآی محاصره دوام ایلسون اوتکرلك
وزرنده‌کی استحکامی یتمق و ازمیر قلعه‌سنك
التنه لغملر حفر ایدیله‌رك دیوارلر کوچو-

صره‌ده مصرده‌کی اموال واملاکی غصب
ومصادره‌اولندیغی ایچون رنجیده خاطر او-
له‌رق عتبهٔ فلکمرتبهٔ دولت علیه‌یه دخالة
بروسه‌یه کلمشدر ٠

فاضل مشار الیهك بلاد رومه ورودی
٧٩٨ سنه سنه یعنی عصر محاسن حصر
حضرت بایزیدخانی‌یه مصادف اولوب برو-
سه‌ده نشر علوم و بالخاصه اصول قرائت
فرقانیه‌یی تدریس ایله مشهور جهان اولمشلردر
انقره محاربه‌سندن صکره تیمور مشهور برو-
سه‌یه کلدکده فاضل مشار الیهك چوق اکرام

ایدرك مقهورك عادتندن اولدیغی اوزره
کندیسنی سمرقنده کوتورمك ایستدکده اکرچه
بوهجرتی آرزو ایتمامش ایسه‌ده تاتارلك حقار-
تندن اندیشه ایلدیکی جهتله چار ناچار بلیهٔ
هجرتی اختیار ایتمشدر ٠

هنوز انسان هر نره‌ده بولنسه مظهر
رغبت وحرمت اوله‌جغی کبی شیخ جزری
حضرتلری آسیای وسطیده دخی تدریسات
کونا کونیله مظهر احترام انام اولمشلردر ٠
تیمورك وفاتنده قدر اوراده قالدرق اوردیا
والخرتی ویر زبخهٔ مرکه‌بی‌ده ونی نشن

رلمك و دكزى طولدیروب لیمانی قپامق كبی عملیات جسیمه‌نك سرعت انتشاری هر حالده عقلاره حیرت و یرر ٠

تاتارلر ازمیر شهرینك ایچنه كیردكاری حالده دخی محاربه‌نك منقطع اولمامش بولندیغی شایان دقت بر حالدر ٠ زیرا تیمورلنكك تكلیفات واقعه‌یی قبول ایتمامش اولان شوالیه‌لری بره قدر قلیجدن كچیره‌جكی نصارا نزدنده محقق اولوب بناءً علیه تاتار قلیجنه باش اكمكدن ایسه انلر ایله كوكس كوكسه جنك ایتمك جهتنی ترجیح ایلدكلرندن جمله‌سی قوماندانلرینك ارقه‌سنه دوشه‌رك كندی اوزرلرینه هجوم ایلیان تاتارلرك اوزرلرینه یورومشلر ایدی ٠ ایشته اصل بوغاز بوغازه برجنك برزمان واقع اولدی ٠ مع هذا شوالیه‌لر كرچكدن كندی شنان جنكاورانه‌لرینه لایق بر شجاعتله تاتار صفن حربنی یاروب اوته طرفه كچدیلر و بو حالده ازمیر شهرندن طشاری‌یه جان آته‌رق ساحل بحری بونجه ذاتاً ساحلده طولاشمقده بولنان كندی كمیلرینه آتلایه‌رق قورتولدیلر ٠

ازمیردن شوالیه‌لر ایله برابر اهالیٔ نصرانیه دخی طشاری‌یه چیقمشلر ایسه‌ده بونلر كمیلره قبول اولنمامشلر ٠ حتی بیچاره خرستیانلر شوالیه‌لر كبی خرستیانلرك حامیسی اولان قهرمانلردن امان دیلیه‌رك كمیلرك خلاطلرینه تیورلرینه صندال‌لرك كوركلرینه صارلدقلری حالده شوالیه‌لر بونلری ینه قبول ایتمیه‌رك حربه ایله دوروب دكزه دوكمشلر ٠ هامر بونی یازدیغی حالده شوالیه‌لری هیچ تعییب ایتمیور ٠ زیرا شوالیه‌لری تعییب ایتمك خرستیانلغی تعییب دیمك اولوب بو ایسه هامرك اصلا ایشنه كلمز ٠

شوالیه‌لر حقنده‌كی حسیاتده لامارتین

اولدیغی زمان ارتق آسیادن و طرفره‌عو دت ممكن اوله‌بیله‌جكنی حكم ایدرك یوله روان اولمشلر ٠ خراسان و هرات و یزد و اصفهان كبی مشهور بلدلره برقاچ كون مسافر اوله‌رق و هر یرده حرمت و تعظیم كوره‌رك شیرازه كلدكده پیر محمد نام امیری حضرت شیخه اول قدر محبت ایتمش كه توابعیله شیرازه قاضی اولمسنی رجا ایلمش و واقعا اكر اهالی تضییق اولمامش ایسه‌ده بس بللی شرندن قورقدیغی ایچون موقتاً بو خدمتی قبول ایدرك فقط موقت‌نر نر

ایكن اون بش سنه مقداری اورادقالدقدن صكره سكز یوز یكرمی اوچ سنه‌سنده بصره طریقیله كعبهٔ شریفه‌یه كلمشلر ٠ غریبدركه اوزمان دخی شیخ الحرم بولنان ذات شیخ جزری حضرتلرندن علم شریف قرائت تحصیلنه عرض احتیاج صورتیله تعظیم و تكریمنه جان اتمش ٠

شیرازده قاضیلغی جبری كبی بر صورتده هم ده موقت ایكن اختیاری و موبد صورتنه تحویل ایتمش اولمسی غریبدر ٠ حتی حج شریفدن صكره دخی شیرازه عودت

هامر ایله مشترك بولنمیور . حتی مورخ قانتو قدر بیطرف دخی بولنمیه‌رق لامارتین شوالیه‌لره عادتا خصومت کوستریور . ردوس شوالیه‌لری محارابات صلیبیه‌یی یاپمش اولان اسکی شوالیه‌لرك بربقیهٔ معبوده‌سی اولوب بونلر نصارادن ماعداسنی کافردر دیه دنیا یوزندن قلع وقمع ایلمکه یمین ایتمش اولملریله کندی وجودلری عالم نصرانیت ایچون ذل اولدیغنی صراحةً حکمندن کیرو طورمیور . شوقدرکه لامارتینك بومسئله‌ده تیموره عطف ایلدیکی برمقصدك دخی صحیح اوله‌جغنی بز قبول ایده‌میورز . لامارتینك روایتنه کوره تیمورلنك اشبو شوالیه‌لر النده برچوق مسلمانلرك اسیر اولمش بولندقلرینی خبر الدیغی جهتله انلری قورتارمق ایچون شوالیه‌لر اوزرینه بوهجومی ایتمش ایمش . اگر متهور مرقومده بویله برغیرت اسلامیه بولنسه ایدی ازمیر فتحندن صکره جزایر بحرسفید دخی کندیسنه عرض اطاعت ایلدیکی زمان نره‌ده نه‌قدر مسلمان اسیری وارایسه استردادینی طلب ایتملی دکلمی ایدی ؟ هم شوالیه‌لر النده دائما بولنه‌کلان برقاچ یوز مسلمان اسراسندن نه‌اولورکه اگر تیمورده اهل اسلامی حمایه ومحافظه غیرتی اولسه ایدی اول باول کندیسی قادین وچوجقلر دخی داخل اولدقلری حالده یوز بیکلرله مسلمانلرك قانلرینی اساله ایتمملی ایدی . بناءً علیه بز لامارتینك تیموره اولان بواسنادینی دخی حقایق قطعیهٔ تاریخیه‌دن دکلدر دیه رد ایلرز .

یالکز بونی دکل لامارتینك تیمورلنکه اسناد ایلدیکی دها مهم ودها واسع برغیرت اسلامیه‌یی دخی رد ایلرز . شویله‌که : کویا تیمورلنکك کوتاهیه‌دن ازمیر اوزرینه هجوم ایتمی وقتیله عالم

ایلیه‌ررك ۸۳۳ سنه‌سی ربیع الاولنك یکرمی بشنجی جمعه کونی واصل رحمت رحمان اولمشلردر . بوحسابجه مدت عمرلری سکسان اوچه بالغ اولوب شیرازده مدت اقامتلری دخی یکرمی بش سنه‌یه واصل اولور .

اهل شیراز بوفاضل محترمك اوقدر قیمتنی اکلامشلرکه حین وفاتلرنده بتون شیراز علماسی کندی تلامیذی اولمق کبی برصورت عجیبه‌ده کورلمش . اهالئ شیرازك همان کافه‌سی نعش مبارکلرینی بردوش ایتمك سعادتنه جان آتدقلرندن تابوت شریفلری الدن اله کزر ایمش . بو حالده دخی پك چوق مشتاقین نائل امل اوله‌مدقلرندن بوشرفه نائل اولانلرك اللرینی کندی اللرینه سورمك صورتیله قضا ایدرلر ایمش .

شیخ جزری حضرتلرینك علوم شتّاده بهرهٔ وفیرلری اولدیغی کبی برچوق علومدن و بالخاصه علم قرائتدن مؤلفات کثیره‌لری دخی واردر . قرائتده « النشر فی قرأة العشر » نام کتابی ایکی مکمل جلد اوزرینه مرتب اولوب بوندن ماعدا مختصر وتقریب وتحبیر التیسیر فی القرأة العشر وطبقات قرا

نصرانیتدن بونجه اهل صلیب فرقه‌لری اناطولی وسوریه اوزرینه کله‌رك اسلام الندن چیقمش بولنان ملکلری استرداد ایتمش اولملری اوزرینه ملوك اسلامیه‌نك بونلری برر برر استرداد ایلدیکی کبی کندیسی دخی الده‌ ایتمك آرزوسیله اولان ردوس شوالیه‌لرینك الندن ازمیر وسائره‌یی قورتاروب ملوك سائرهٔ اسلامیه اثرینه اقتفا ایتمش اولمق مقصدینه مبنی ایمش . واقعا تیمورلنك غیرت اسلامیه صاحبی بر پادشاه اولسه ایدی سوریه طرفلرینه واردیغی زمان اهل صلیبك احوالنی اوکرنه‌رك بعده اناطولی‌یی پامال ایده‌جکنه دولت علیه‌نك اثر مجددانه‌سنه اقتفا ایدرك او برمیلیونلق اردویی قوصوه و نیکبولی ملحمه‌لرینك نتایجنی تأیید ایچون اوروپا اوزرینه سوق ایدرایدی ده لسان تاریخ اسلامدن الی‌الابد نائل شکران اولور ایدی . فقط تیمورده بومثللو افکار سالمه‌یی آرامق قابلمیدر ؟ تیمور جهانی صو یمغه چیقمش برقاچ میلیون ارقداشلی برحیدود رئیسندن بشقه هیچ برشی دکل ایدی . حتی بعض حیدودلرده کندی دینداشنه ایلشمامك درجه‌سنده اولسون غیرت دینیه بولندیغی حالده تیمورده مسلمانلغك وحیدودلغك بوقدرجق بر فضیلتی اولسون موجود دکل ایدی . اکثر خصوصاتده اولدیغی کبی بز بومسئله‌ده دخی لامارتینك حقیقت تاریخیه‌یه واصل اولمامش بولندیغنه قائلز .

ازمیرده شوالیه‌لرك فرار یله دکز کنارنده قالان اهالینك تاتار پنچه‌لرنده قتل اولنانلرندن ماعدا بیك قدری تیمورك حضورینه کوتورلدکده بونلر میاننده قادینلر چوجقلر دخی فرق اولنمقسزین جمله‌سی اعدام اولنمشلر ایسه‌ده تیمورك هریرده

وتاریخ کبرا وتاریخ صغرا نام کتابلری هپ زماننده اشتهار کامل قازانمش آثاردن ایمشلر . تیمور مقهور ایله سمرقنده واردقده مصابیح اوزرینه اوچ جلد برشرح یازدیغی کبی تفسیر وحدیث وفقه وسائر علوم وفنوندن برچوق کتابلر تألیف ایتمشلرکه بونلر میاننده دخی « غایة المهره فی زیادة علی العشرة » و « طیبة النشر فی القراآت العشر » وعین نحوده « جوهره » نام کتابلر مذکوردر .

بوذات شریفی جناب حق هر وجهله بختیار یاراتمشکه محمد اکبر ومحمد اصغر وابوبکر احمد وابوالبقاء اسماعیل وابوالفضل اسحق نامیله بش اوغلی وفاطمه و عائشه وسلمی نامیله اوچ نفر دخی قزی اوله‌رق بونلرك جمله‌سی حافظ قرآن جمله‌سی عالم ذیشان اولمشلردر . مولای متعال جمله‌سنه رحمتلر احسان ایلسون .

« جزری زاده‌لر »

بونلرك برنجیسی محمد اکبردر که « ابو الفتح شافعی » دیه کنیه انمشلردر . شقایقده ترجمهٔ حالی کندی پدرینك لسان حکایه‌سنه عطف ایله بر صورت لطیفه‌ده یازیلیور .

کسیلان قفالردن برقله انشاسی معتادی اولدیغی حالده ازمیرده کسیلان قفالرك کفایت اتمامسی هیچده خوشنه کیتمامش ایدی . بناء علیه هرایکی طاشك ارمسنه برقفا قویمق صورتیله اجرای تصرفه مجبور اولدیلر .

ازمیر شهری بو صورتله تاتارلرك ید تخریبنه دوچار اولدقدن صکره اوروپادن برقاچ نصارا کمیسی کویا ازمیرك امدادینه یتشمش ایدیسه‌ده تیمورلنك ساحله قدر تقرب اتمش اولان اشبو کمیلر اوزرینه کسیلان باشلردن برقاچ دانه‌سنی آتنجه کمیلر اهالیسی کندیلرینك ده بویله اوله‌جقلرینی بالتفرس درحال الارغه‌یه چکلمشلردر .

مورخ قانتو اشبو قفالرك تیمور اردوسنده صپان و بعض مانجینقلر ایله طاش آتمغه مأمور اولان رامیلر طرفندن رمی حجار صورتنده آتلدیغنی تصریح ایلدیکی و بوصورت عقله دخی پك موافق کلدیکی حالده شاعر لامارتین قفالرك مرمی کبی طوپلر ایچنه قونیله‌رق کمیلر اوزرینه آتلدیغنی تخییل و تحریر اتمکده‌درکه باروتك صدمهٔ دافعه‌سنه انسان قفاسنك تحمل ایدوب ده پاره‌لنمیه‌جکی محتاج ملاحظه‌در . بوندن ماعدا تیمورك اردوسنده طوپ بولنمدیغی محققاتدن اولدیغی کبی ازمیرده شوالیه‌لرك اوق ایله طاش ایله قلیچ و مزراق ایله جنك ایلدکاری مصرح اوله‌رق اسلحهٔ ناریه‌دن دخی یالکز نفتلی پاچاوره‌لرك کرك تیمور و کرك شوالیه‌لر طرفندن استعمال اولندیغی خبر و یریلوب فقط طوپ و تفنك قوللانلدیغنه دائر هیچ بر صراحت قطعیه بولنمدیغندن لامارتینك انسان قفالرینی طوپلر ایچنه قویه‌رق کلان کمیلر اوزرینه آتدیر.

بزدخی صورت حکایه‌مزی پدرینك لسانه اسناد ایدرك دیه‌جکزکه :

« اوغلم ابوالفتح محمد اکبر ٧٧٧ سنهٔ هجریه‌سی ربیع الاولنك ایکنجی چهارشنبه کونی شامده طوغدی . سکز یاشنده حافظ قرآن اولدی . متعاقباً شاطبیه و رائیه و منظومهٔ هدایه‌نك ایکیسنی ازبر ایتدی . قرائت عشره‌یی جمعه شروع ایلدیکی اثناده نمله برابر مصره کله‌رك قرای مشهورهٔ مصریه‌دن اصول قرائتی بالاتمام فقه و سائر علوم شتادن دخی تکمیل تحصیله موفق اولدی . هرشیئی ازبرله‌مك غیرتنده اولان بو فرزند ارجمند امام اسحق شیرازینك تنبیه نام کتابنی و ابن مالکك الفیه‌سنی و بیضاوینك منهاجنی و شیخ عراقینك علم حدیثده‌کی الفیه‌سنی و فنون معتبره‌یی حاوی سائر کتابلری هپ حفظه موفق اولدی . بردرجه‌ده که او زمانك مشاهیر علماسی حضورنده بونلری ازبردن اوقویوب دیکلتور ایدی . نهایت علمای مصریه اوغلمه افتا ایچون اجازت و یردیلر . بن بروسه‌یه کلدیکم زمان شامده مأمور اولدیغم افتا و تدریس خدمتلرینه اوغلم مأمور ایدلدی . تیمور ایله آسیای

مسنده نه قدر قیمت تاریخیه اولدیغنی قارئلرمز كندی كندیلرینه تعیین ایلسونلر .

عثمانلیلرك مبادئ انتشارنده اناطولی وروم ایلینك احوال جغرافیهٔ سیاسیه سنه دائر اولان حاشیه‌مزده وسائر بعض منا- سبتله الان یرلرده بیان اولندیغی اوزره ازمیر وحوالیسی هرنه قدر حكماً ترك پرنسلرینه تابع ایدیسه‌لرده تجارت جهتیله جنویزلرك نفوذی التنده بولندیغندن اورالرده اهالیٔ نصرانیه آز بولنور وكرك شهر وقصبه‌لرك درونلری وكرك كویلری هپ اهالیٔ اسلامیه طرفندن مسكون بولنور ایدی . ایشته بو سببه مبنیدركه تیمورلنك ازمیر شهرنده آرزوسنه متناسب بیوك برقله انشا ایده‌جك قدر خرستیان قفاسی بولوب ده كسه‌مامشدر .

ینه ازمیر شهرنده ردوس شوالیه‌لرینك بر مفرزه‌سی وار ایمشده تاتارلره اون بش كون اولسون مقاومت ممكن اوله بیلمش . فوچه ولسبوس وساقز واستانكوی كبی یرلرده ایسه اول قدر قوهٔ مدافعه دخی بولنمدیغندن بو یرلرك اهالیسی تیمورك دوچار پنچهٔ قهری اولمقدن ایسه اطاعتله شرندن تدافعی ترجیح ایدرك ایلچیلر وهدیه‌لر ارسالیله عرض انقیاد ایتمشلردر . بو ایلچیلر تیمور احفادندن اولوب ازمیر قومانده‌سنده بولنان محمد میرزا طرفندن قبول اولندقلری جهتله میرزا جنابلری كلان ایلچیلره امان ویردیكنه دلالت ایتمك اوزره بر فرمان ایله برده التون عصا اعطا ایلمش .

تاریخلرك روایتلرینه كوره تیمورلنك بعض امرایه توجیه ایلدیكی ملكلر ایچون فرمان ویردیكچه فرمانك اوزرینه طغرا مقامنده اوله‌رق قرمزی بویا ایله پنچه‌سنی باصار ایمش . بو حاله كوره پنچه

وسطی‌یه كیدرك بعده شیرازه كلدیكم زمان اولاد وعیالمی جلب ایلدم ایسه‌ده اوغلم شا- مده طاعونه طوتیله‌رق وفات ایلمشدر »

اشبو ترجمهٔ مختصره‌دن «الولد سر ابیه» سری نصل ظاهر اولور ایسه جزری حضر- تلرینك اولاد سائره‌سی حقنده بروجه آتی كوره جكمز معلومات دخی بو سری تقویه وتأیید ایلر .

جزری حضرتلرینك دیكر مخدوملری محمد اصغردركه پدرلری كبی « ابوالخیر » دیه كنیه لنمشلردر ۷۸۹ سنه‌سی جمادی الاولنده دنیایه كله‌رك حفظ قرآن وسائر علومی اتقانده پدرینك خیرالخلفی وبرادرلرینك مانندی اولمشلرایدی . یعنی شامدن ایكنجی دفعه اوله‌رق پدرلری مصره كیتدكلری زمان محمد اصغردن اصغر اولان ابوبكر احمده معلمین مصریه شاطبیه وسائر كتب معتبره قرائتی تعلیم وتدریس ایلدكلری صره‌ده محمد اصغر یالكز قرنداشنی استماع ایله بونلری ازبره موفق اولمشدر . باباسی ممالك عثمانیه‌یه كلدیكی زمان یعنی ۸۰۱ سنه‌سنده بوذات شریف دخی هنوز اون ایكی یاشنده اولدیغی

باصەرق وضع علامت ایتمك قضیەسنك سلطان
مراد حضرتلرنده ایلك کورلمش بر شی
اولمق اوزره تاریخلره یازلمش اولمسی
بالکلیه یاکلش اولور . قارئلرمز
سلطان مشار الیه حضرتلرینك اوصورتله
وضع طغرا ایلدکلری حقندەکی روایتی
محلنده نەیولده تدقیق ایلمش اولدیغمزی
تخطر بیوررلرکه ایشته شورا جقده تیمورك
دخی پنچه اشارتیله فرمان طغرالەدیغی
روایتنی ده او مسئلەیه ضم ایدەبیلورلر .

ازمیرك ضبطندن صکره تیمورلنك
اطراف وجواره فرقەلر سوق ایدرك بونلر
دخی واردقلری قصبەلری وکویلری قانه
بویامغه و آتشه و یرمکه باشلادیلر . شو
مظالم اثناسنده کندیسی آیاثلوغه کلمش
ایدی . بواثناده تیمورك مظالمی نەدرجەیه
وارمش اولدیغی موازنەیه مدار اولمق
ایچون مورخلرك حکایه ایلدکلری قتل عام
اطفال قضیەسنی تخطر کافیدر . بر شهرك
چوجقلری تیموری استقبال ایدرك قرا
اوزرینه مرحمته دائر آیات قرآنیەیی
یوکسك صدا ایله تلاوت ایدرلر و آمان دیه
باغریشوب چاغریشورلر ایمش . تیمور
بونی ایشیدنجه « بوقوزیلر نه باغریشیور-
لر ؟ » دیه صورمش . حقیقت حالی
کندیسنه حکایه ایلدکلرنده برالای سواری‌یه
چوجقلر اوزرینه یورو یوب چکنەملرینی
امر ایتمش اشبو ظالمانه امر درحال اجرا
اولنەرق یاور یجقلر باغریشه چاغریشه
ملعون تاتارلرك پامال خیول غدر وستمی
اولمشلر کیتمشلر . دعوای اسلامیتی عیوقه
چیقاران او ملعون هزاربار ملعون ایچون
بومثللو خنزیرلقلر تمام شانه لایق شیلردر .
قارئلرمز دوشونمیدرلرکه بومثللو مظالم
وحشیانەنك وقوعه کلدیکی زمانلرده
بیچاره بایزید خان حضرتلری هنوز برحیات

حالده حفظندن ختم قرآن ایله نماز قلمغه
موفق اولمشلردر . بوزمانه قدر صحیح بخا-
ری یی تدرس ایتمش اولدقلری کبی بونده
مذکوره جوهره ایله مقدمه نام کتابلرینی
دخی حفظ ایتمشلر ایدی ۸۰۳ سنەسی غایه-
سنده قراآت عشرەیی اتمام ایلمشلر ایدی که
هنوز اون درت یاشنده ایدیلر . باباسی
تیمورلنك اجباریله اسیای وسطی‌یه
کیتدیکی زمان محمد اصغر کش نام شهرده
باباسنك ارقەسندن یتیشەرك واصل اولمش
و شیرازه دخی پدریله برابر کیتمشدر . مأ-
خذمز اولان ترجمەنك تدقیقنده مشار الیهك ترجمهٔ
حالی بلز بوزانه قدر یازیه رق بحث کسیلد-
کدن صکره یینه جزری زادەلردن امجد حضر-
تلرینك ترجمهٔ حالنه باشلانمش و بر بچق صحیفه-
لك بر ترجمهٔ حال یازلدقدن صکره بحث
تکرار اشبو محمد اصغر حضرتلرینه ارجاع
اولنەرق مشار الیهك سلطان محمد بن مراد
یعنی فاتح زماننده استانبولده نشانجی اولد-
یغی و سلطان مشار الیه حضرتلرینك پك
بیوك التفاتلرینه مظهر یتله قارون قدر مال
پیدا ایلدیکی وحین وفاتنده براوغلی ایله برقز-

اولوب تخت روانله تيمور مقهورك برابرنده كيتمكده ايدى . بايزيد خانك نه قدر عجزه پرور اولديغنى موازنه ايچون دخى قره يوسف ايله سلطان احمد جلايرى كبى كنديسنه التجا ايليان عجزه يى حمايه غيرتنده تا تيمورك هجومنه مقاومت درجه سنه وارمسنى دوشونمليدر . يا او دريادل پادشاه اوطوپال كافرك بويله صبيانى آتلر آياقلرى التنده چكنتمك درجه سنده كى مظالمنى كورردە قهر اولمز اولورمى ؟

چكنه ديكى يرلرده سمرقنده سوق اولنه بيله جك نه قدر نفايس بولورسه جمله سنى الىق و حتى ارباب هنر و معرفتى دخى پاى تختنه سوق ايدرك باقى هرنه قالمش ايسه جمله سنى محو ايتمك عادت مكروهه سنده بولنان تيمور ايچون سكسان يوز بيك كشيلك برار دوبى وصول ممتنع اولان يرلره قدر سوق ايتمكه يالكز او يرلرده برنادره نك وجودينى ايشتمك كافى ايدى . اياثلبوغده بولنديغى زمان دخى بويله برنادره يى ايشتديكه اوده ايغبير ديرده بر كول بولنه رق ايچنده ايكى جزيره اولديغى و بو جزيره لرده برر قلعه بولنوب قابل تسخير اولەميەجق درجه لرده متانتلى ايدوكى وجزيره لرك بريسنده شيخ بابا نامنده برذاتك حكومت سوره رك اموال كثيره و تحفهٔ نادره سى بولنديغى قضيه سندن عبارتدر . بونى ايشيدنجه تيمور در حال ايغبيردير كولى اوزرينه حركت ايلدى . واقعا شيخ بابا پك كوزل مقاومت ايتديسه ده اويله مليونلرجه حشراته مقاومت كليه قابلى اولور ؟ آدجغز مقاومتك امكانى اولەميه جغنى كورنجه مملكتى خراب ايدلمامك شرطيله تسليم اولدى . فقط تيمور يالكز اطه لرك كوزللكنه حيران قاله رق ايچنده اغتصابه صالح برشى بوله مدى . اطه لرى

ينه اوتوز بيك عدد فيلورى التونى ترك ايدرك قزينك فنارى احفادندن مولانا على ايله تزويج ايديلەرك اوتوز بيك فيلورينك دخى مولاناى مشار اليهه تسليمنى وصيت ايتمكله موجبنجه عمل اولنديغى ونهايت كنديسى ترياق وافيون استعمالنده افراط ايلديكى ايچون اوذكاى فطانتى فلانى هپ غائب ايدرك برسوء حال ايچنده وفات ايلديكى ذكر ايدلمشدر . برترجمهٔ حالى ديكر ينه قاتميوب ده هركسك احوالنى بند مخصوصنده يازمش اولسه وباخصوص برپادشاهك مشاهير علماسنى ديكرينه قاتمامش بولنسه ايدى شقائق محررى البته دها كوزل ايتمش اولورايديسه ده مأخذ اساسيمز او بولنديغندن اكا اتباعه مجبورز . شوقدرجق بر تعديلاتى يابمغه دخى قارئلرمزك ذهنلرينى تشويشدن قورتارمق ايچون مجبوريت كورمكده يز .

جزرى زاده لرك الك معروف ومشهورى « ابوبكر » كنيه سيله تكنى ايليان احمد حضرتلرى عد اولنسه بجادر . هجرتك ٧٨٠ سنه سى رمضانك اون برنجى جمعه كيجه سى شامده بالتولد اون ياشنده حافظ

سمرقنده نقل ایتمك قابل اوله‌میه‌جغی کبی
تخریبی دخی شرائط تسیره موافق اوله‌
میه‌جغی ایچون بر قاچ کون صکره اورادن
دفع اولدی کیتدی .

تیمورك بو اندفاعی ازتق اناطولی او-
زرندن دخی بر اندفاع دیمك ایدی . زیرا
انقره‌دن ازمیره یعنی اق دکز ساحلنه قدر
چکنه‌مدك یر براقمش اولدیغندن اناطو-
لیجه یاپه‌جغی بشقه بر ایش دخی قالمامش
ایدی . ذاتاً بومثللو تورودیلرك بویله جها-
نکیرلکه چیقمقده تخریب عالمدن بشقه
نه مقصدلری اوله‌بیلور ؟ بونلری عثمانلیلره
قیاس ایتمك قابلمی اوله بیلورکه عثمانلیلر
جهانه یکی بر مدنیت و اقتضای موقع و
ایجاب زمانه موافق یکی بر اصول حکو-
مت قویمق ایچون ظهور ایتمش اولدقلرندن
هر هانکی مملکتی الورلر ایسه تخریب
دکل یکیدن عمران و تزیین کلسی ایله او

مملکتی برشك آور بلدان ایدرلر ایدی
تیمورك ایشی ایسه تخریبدن عبارت اولوب
اودخی بیك بیلاق عمرانی بر کونده هدم
صورتیله تیز بیتر بر ایش اولدیغندن ارتق
اناطولینك شرقه طوغری عودته مجبور
اولمشیدی . اق شهره کانجه بایزید خان
حضرتلری خسته‌لندکلرندن شهزاده‌لری
موسی چلبی ایله برابر ذات شاهانه‌یی او-
زاده براقه‌رق کندیسی قونیه‌یه واردی .
اورادن اوغلی شاهرخ وحفیدی حسین شاه
طرفندن استقبال اولنه‌رق قرەمن وکرمیان
برلمری دخی حضورنده ز... وبدرته
کندیلرینی ملکلرینه نائل ایتمش اولدیغندن
طولایی او بد اصل تاتاره تکرار تشکرلر
ایلدیلر . ... بایزید خان حضرتلرینك
وفاتلری بو صره‌ده اق شهرده وقوعه
کلمشدرکه تاریخ وقوعی دخی ٨ مارت ١٤٠٣
تاریخ میلادیسنه مصادف اولان ١٤ شعبان

قرآن واون بر یاشنده ... ... موفق
اولمق وشاطبیه ورائیه کبی مدوناتی ازبرله-
مك وقرائت عشر واثنا عشرده مأذون
اولمق وبر چوق فنونه متعلق کتابلری هپ
حفظ ایله قوهٔ حافظه‌سنك درجه‌سنی کو-
سترمك خصوصلرنده بودخی برادرلریله برابر
اولدقدن ... باباسی جزری حضرتلری
ممالك عثمانیه‌یه کلدکلری زمان دخی مولانا
احمد حضرتلری پدرینك کتابلرینی مستصحباً
کلمش وسلطان بایزید حضرتلرینك شهزا-
دەلرینه حق تعلیمی کچمشدر . ... بایزید

خان مرحومك بروسه‌ده‌کی خیرتنه متولی
دخی اولمشلردرکه بو خدمت متبارکه ایچون
اقتضاسی درجه‌سنده عفت واستقامتی او-
لمق دخی مشارالیه ایچون بشقه جه بر
... .

تیمور مشهور پدرینی دیو ... کوتور-
دیکی زمان احمد حضرتلری ینه ممالك عثما-
نیه‌ده قالەرق تمادیلری ییل مدت بابا اوغل
کورشمامش اولدقلری حالده نهایت جزری
حضرتلری حجه کیتدکلری اثناده اوغلی ایله
بالمخابره مصرده کورشدکلری کبی براز صکره

۸۰۵ تاریخ هجریسی اولمق اوزره مقیددر .

تیمورك ماهیت حقیقیه‌سی نه‌دن عبا-
رت بولندیغنی کوستره‌جك بر وقعه‌دخی حفیدی
محمد سلطانك وفاتیدر . او دخی بایزید خان
جنت‌مکانك یوم وفاتندن درت کون صکره
وقوعه کلمشدر . . شو وقعه‌دن حکمت تا-
ریخیه نقطهٔ نظرنجه چیقاریله‌جق حکمی
بحق میدانه چیقارمق ایچون اول باول
درپیش ایتملیدرکه نه یالکز بر دوزی‌یه ادبار
ونه‌ده یالکز علی الدوام اقبال بر آدمك بیو-
کلکنی ویاخود کوچکلکنی موزنه‌یه مدار
اوله‌مز . زیرا دوام واستمراری حالنده
انسان ادبارده‌اقباله‌ده الشه‌رق نفوس بشر
یه اوزرنده بونلرك کوستره‌بیله‌جکلری تأثیرات
نه قدر پارلاقلغی ایله کندیسنی میدانه
قویه‌مز . تیمورلنك اوائل حالنده بر بر
کون برسرسری اولوب هرکزدیکی یرده
هرتشبث ایتدیکی ایشده کندیسنه اقبال

اره‌دیغی حالده اواقبالك لایق اولمدیغنی
تمام نائل اقبال اولدیغی زمان جهانی خراب
ایتمکه چیقمش بولنمسیله کندیسی اثبات
ایتمشدر . زیرا بیوکلك تخریب ایله دکل
تعمیر ایله اثبات اولنور . کوزل برآیینه‌یی
لطیف برآویزه‌یی مصنع برساعتی قیرمق
ویاخود منتظم ایشلیین برادارە‌یی بوزمق
هرکسنك کاری اولوب بویله برتخریبه
موفق اولانلر اینه کمسه‌نك نه نظر استغرا-
بنی نه استحسانی جلب ایده‌مزلر . زیرا
هرکس بوتخریبه مقتدر اولدیغی حالده
هیچ بریسی انلرك یرینه اویله برشی یاپوب
قویمغه مقتدر اوله‌مز . اصل آفرین ایسه
بونلرکبیسنی یاپوب قویانلره شایاندر .
نصل که عثمانلیلردخی « قایی خانلیلر »
نامیله تیمور کبی آسیای وسطیدن کلمش اولد-
قلری حالده غیرمنتظم وخراب برملکده منتظم
ومعمور بردولت وجوده کتوردکاری

کعبه‌ده دخی بر حج موسمنده ملاقات ایتمشلر
وحین عودتنده ایکیسی بر بر شهه‌قدر کلمشلر-
در . اورادن پدری یه سمت ایرانه روان
اولوب ابو بکر احمد حضرتلری ایسه اولاد
وعیالیله برابر مصرده اقامت ایچون بروسدیه
چولغی چوجغنی الوب کتورمکه کیمشیدی .
زیراقرنداشی ابوالفتح شافعی مصرده شیخ-
الاسلام اولدیغی حالده وفات ایتمکله انك
یرینی سلطان مصرابوبکر احمد حضرتلرینه
توجیه ایتمشدر .

بوذات شریفك دخی تاریخ ولادتی کونی

کو ننه پدری طرفندن قید ایدلمش اولدیغی
حالده تاریخ وفاتی مأخذمزده معین کوره-
مدك . تألیفنده کانجه پدرینك طبیعیاد کتا-
بیله مقدمهٔ نحو یدو عبد حدیدن مقدمهٔ منظو-
مه‌یه بر حلری وسائر بعض حواشیسی وار
ایمش .

« عبدالواجد »

عبدالواجد بن شمس الدین مشهور اولان
بوذات شریفك اصلی ایرانی اولوب دولت
علیه‌نك علوم وفنونه حمایتکارلغی هرکون
بریرده یکی مدرسه کشادی درجه‌سنه واره

[illegible] جهانده کندیلرندن بشقه هیچ کیمسه‌نك
[illegible] برشیئی برموفقیتی کو-
[illegible] آثارینی الیه
نائل اولمشلردر · نصل که بوکا مقابل تیمور
دخی الینه قدرت و شوکت کچدیکی زمان
انی جهانك تخریبنه صرف ایدرك تاریخ
لساننده ابدی برلعنته دوچار اولمشدر ·
بازی تیمورلنك نائل شوکت اولوب ده
ابنای بشرك قانینی دوکمکدن ذوق المغه
باشلادیغی زمان نام برظالم اولسه‌ده قلبی
هیچ [illegible] دن متأثر اولسه ایدی هیچ اولمز
ایسه ظلم و وحشیانه‌ده مکمل برآدم ایمش
دینلور ایدی · او حالده سرسریلکی
[illegible]
هر حالده قلبی هیچ برشیدن متأثر اولمز بر
ظالمدر برخون آشام قورتدر دیه‌نه بر
ماهیت مکمله کوستره بیلور ایدی ·
حالبوکه حفیدی محمد سلطانك وفاتی اوزر-
ینه قهرندن هلاك درجه‌سنده متأثر اولمش
بولنمسی و مشهور حربنده جزؤی بربلایه
صبر و تحمل ایده بیله جك قدر متانت قلبیه
بولنمدیغنی ده کوسترمشدر ·

مادامکه تیمور مشهوردر بوتأثری ایجاب
ایده‌جك قدر اولاد محبتی وار ایمش او
حالده برچوق اطفال معصومه‌یی پامال...
خیول ایتدیره‌رك انالری بابالری آغلاتدیغی
زمان متأثر اولمامش و غمندن طولایی
اصلا معذور اوله‌مز · « بن بویله بر
جانورم ! بنم قلبمده حس شفقت بر
طوتمامشدر · بنی معذور کورکز »
دیه‌مز · قلبنك حسیاتی خلافنه ایتدیکی
جورلر [illegible] ایسه بر تقلید کاذبانه اولدیغندن
ازبابی ایچون قات قات موجب شبهه
اولور · زیرا قلب حس ایتمکسزین
مجرد برحرکت غیر اختیاریه قبیلندن
ایدیلان بش کوتولك اولیوب ده ایلك

دیغی مشهور آفاق اوله‌رق بتون اطراف
ممالك اسلامیه عثمانی دیار رومه توجه هوسنه
دوشمش اولدقلری زمانده بودخی ممالك عثما-
نیه‌یه کلکله کوتاهیه‌ده برمدرسه‌یه مدرس
[illegible] اولندی که اکثریا مدرسه‌لر مدرسلر-
نك [illegible] مشهور اولدقلرندن مدرسهٔ
مذکوره دخی بعدما « واجد مدرسه‌سی »
دیه مشهور اولدی قالدی · مولانای مشار
الیه علوم ادبیه و فنون شرعیه‌ده کرچکدن
یدطولی صاحبی برذات شریف اوله‌رق
[illegible] تدریس ایلدکلری کبی بر
خیلی آثاری دخی وار ایمش که وقایه نام متن
[illegible] بغایت نفیس حاشیه‌سی الیٰ مشهوری
ایمش · متن مذکور فقهدن اولمغله حاشیه-
سنده مولانا عبدالواجد حضرتلری پك
چوق فوائد فقهیه درمیان بیورمشلر · هجرتك
۸۰۶ سنه‌سنك جمادی الاولیسنده بو اثری
ختامه ایصال ایلدکلری مقید اولمغله تاریخ
ولادت و وفاتی معلوم اوله‌مدیغی حالده یالکز
بوتاریخك معلومیتی بزجه ینه فوائددن عد
اولنور · شقائق مؤلفی برده مشار الیهك
اسطرلاب علمندن منظوم بر کتابی ذکر

بيله اولسه كذب وريا اوله‌جغى ايچون
اصلا مقبول اوله‌مز . هله بو حركت
مقلدانه ظلم اولورايسه اربابنى بش پاره‌لك
منزله‌سنه تنزيل ايده‌جك كپازه‌لكلردن
[illegible] . تيمورك بو حالى اوزرينه
ديه بيلورزكه اكر مقهور مرقوم كنديسى
نفسى [illegible] جدى ومحقق بر بلا كورسه
ايدى البته اوستنى او وحشتى درحال
غائب ايدرك الك اليچق [illegible] كوشك برآدم
درجه‌سنده متانتسزلك كوسترر ايدى .
[illegible] سلطاندن [illegible] حضرتلرى [illegible]
[illegible] [illegible] خصمك ياقلرينه
[illegible] درجه‌سنده ضعف قلب كوستره‌
[illegible] بيله ايديله‌مز ايدى . بونى كنديسى
دخى [illegible] ايتديكى ايچوندركه بريده
[illegible] حضرتلرينه [illegible] بر [illegible]
[illegible] [illegible] .
[illegible] سلطانك وفاتى [illegible] تيمورك

نه صورتده [illegible] اولديغنى حكايه
ايتمكسزين بو صورتده محاكمه‌سنه كيرشمش
اولمسى [illegible] عدم
ايتماميدر . برشيئى حكايه‌دن صكره
محاكمه ايتمك نه‌قدر اصوللى ايسه اولا
محاكمه ايدرك صكره حكايه ايتمك دخى
اوقدر اصولسيدر . بلكه اولكى صورتدن
بو ايكنجى صورت دها زياده بيله موافق
مصلحتدر . زيرا ايكنجى صورتده قارئلر
محررك محاكمه‌سيله برفكر مخصوص
حاصل ايتمش اولدقلرى حالده مسئله‌يى
كوره‌رك اندن صكره كنديلرى دخى كنديـ
لكلرنجه محاكمه‌يه نوبت بولورلر .
[illegible] سلطاندن تيمورك اول حفيديدركه
[illegible] چلبى بى بروسه‌يه طوغرى [illegible]
تعقيب ايلديكى حالده [illegible]
خداوندكار ولايتنك هرطرفنى هرج ومرج
ايتمش ونهايت [illegible] حضرتلرينك

[illegible] دركه مولانا محمدشاه افنديك ازبر ايتمسى
[illegible] صورت مخصوصه‌ده كشيده مالك
[illegible] .

« عزالدين بن ملك »

[illegible] و [illegible] [illegible]
[illegible] اولوب [illegible]
[illegible] امراسندن [illegible]
ليتنده ايكن بو ذاتك معلم اولديغنى و تيره
قصبه‌سنده برمدرسه‌يه مدرس نصب ايديله‌
رك مدرسه‌نك دخى كندى [illegible] اشتهار
ايلديكى [illegible] .

علومده يدطولى صاحبى برعالم اولوب بالخا-
صه فنون [illegible] متبحر . [illegible] در-
سرلردن [illegible] طلبه مستفيد وبه‌زيق
مرتبه‌سنه واصل اولدقلرى كبى برخيلى
آثارى دخى وار ايمش . بونلر ميانده « مجمع
البحرين » نام متنه و صاغانينك فن حديثدن
« مشارق الانوار » نام كتابنه وفن اصولدن
« منار الانوار » نام اثره شرحلرى حاشيه‌
لرى مشهور اولوب جمله‌دن اشم واشهرى
اولمق اوزره دخى علم [illegible] فدن معارف صو-
[illegible] اولان [illegible] ذكر اولنه‌جقدر

بولك [illegible] یه‌لر یله ازدواج دخی ایتمشدر ۰ بوجانور ابن جانور ابن جانور هنوز اون طقوز یاشنده اولدیغی حالده قانی بیوننده اولان بونجه مظلوملرك حقنی ادادن صکره [illegible] عدالت صرفه و محضه عالمنه انتقال ایتمش ایدی ۰ تیمور [illegible] وکدرندن چلدیرمق درجه‌سنه کلدی ۰ حالبوکه اوته طرفده خیلك دها کوچك پره‌سی قدر اوغللری وحفیدلری وار ایکن [illegible] تهالك کوسترمش ایدی ۰ کندی فریاد و فغانی تأثرات درونی ایله متناسب اوله‌مدیغندن دفع اکداره مدار اولمسی ایچون [illegible] سیاه ومائی البسهٔ ماتم کیه‌رك و یاقه‌لرینه کیرلی کچه‌لر دیکه‌رك کوکسلرینی دوکك

صورتنده اجرای ماتم ایلیورلر ایدی ۰ حرمنده‌کی قادینلر توزلر طوپراقلر ایچنده یووارلانه‌رق یوزلری کوزلری ملمع اولدقری [illegible] چیقارر بورلر ایدی ۰ [illegible] قلرینه یکی قربلمش کسکین طاش پارچه‌لری طولدیره‌رق یرلرده یووارلاندقجه سینه‌لرینی آل قان ایلیورلر ایدی ۰ یوز بیکلرجه تاتارلرك [illegible] کوزلر کبی حقیر مری اوجسیم اردونك منظره‌سنی نه‌قدر غریبلشدیرمش اولدیغنی نظر دقتده تجسم ایتدیرملیدر ۰ [illegible] متونه کرچکدن آغلدیغی ایچون دکل بر [illegible] طاعت مجبوریتی ایچون ایلدکلری‌در ۰ بوقسه بر تیمور زاده‌نك کبره‌سی عموم اردو ایچون بوقدر واویلایی موجبمی اوله‌بیلور ؟ انسانك ایچی اغلا-

---

فاضل مشار الیهك بوکتابی فضل الله حروفی [illegible] اولان برقرنداشی ایچون یازمش اولدیغی [illegible] زیرا قرنداشیله صورت ظاهره‌ده مناسبت [illegible] بولندیغندن اصلا موافق شرع شریف اولان تصوف نه‌دن عبارت اولدیغی قرنداشنه کوسترمك ایچون [illegible]

دخی برشرحی اولدیغی شقائقده مندرج بر ذیلده مذکوردر ۰

« ابن ملك زاده محمد »

بوذات شریف بوقاروده ترجمه لری [illegible] عزالدین بن ملکك اوغلیدرلر ۰ [illegible] وقایه شرحنی اشبو فرزند ارجنده وقایه اوقوتدقلری صرده یازمغه باشلایه‌رق [illegible] یازمغه زمان بوله‌مامشلر ایدی ۰ اندن صکره [illegible] اوغلی مولانا محمد حضرتلری دخی وقایه اوزرینه بشقه‌جه

مديغى حالـده يالكز طليشى اغلامسى يعنى اشكار كبى آكيروب ياتمسى حقيقةً كولنه‌جك احوالدندر .

ايشته تيمور مقهور بونجـه اولادندن يالكز بريسنك فراقنه تك باشنه تحمل ايده‌ميه‌رك بوآجى به ميليونلرجه معيتى خنقنى ده تشريك ايتمكه مجبور اولديغى زمان دوشو- نملى ايديكه كنديسنك قيمش اولديغى بوقدر مظلـوملرك دخى انالرى بابالرى و ياخود اولادلرى احفـادلرى واردر . فقط بونى شمدى دوشونسه بيله ايتديكى ملعنتلرى عفو ايتديره‌مز . كندى شان كركانه‌سـنه لايق اولان شى بويله بربلايه قارشـو . كيرمش ايسـه برانيكم كيرمش ! بنـده دها بوقدر چومارلروار » ديه فتور بيله ايتمامك صورتى ايدى .

اكر برعاقل قوجـه تاتار اردوسـنك بونجه جزع و فزعلرى محمد سلطان ايچون دكل بلكه دزت كون اول جنـت عدنه اوچش بولنان سلطان بايزيد خان حضرتلرى ايچون لايق اولـديغنى حكم ايتمش بولنسـه ايدى اوقدر اصابت ايتمش اولور ايديكه بوندن دها مصيب هيچ برتوجيـه كمسه‌نك خاطر ينه بيله كلامش اولورايدى . يالكز اردو دكل تيمور دخى محضا بو حس آتشين ايله فرياد وفغان ايلمش اولسـه يرى واور ايدى . زيرا سـلطان بيزيدكى دولت عليهٔ عثمانيه‌نك اتمامى شانى شرفنى اتمـام ايدرك دنيا يوزندن اسـلاميتى محو غيرتنده بولنان اوروپايه قارشو برسدسديد وجوده كتورمش غيرتلى برمسلمانى صاحب قران برقهرمانى قهرندن هلاك ايدرك شـو دولتى انقراض كايـنه تقريب ايتمك اوقدر بيوك برجنـايتدركه بوجنايت مدهشـه‌نك ندامتى حقيقـة بويله يرلره يوز سـوره‌رك آه واهنين ايتمكى مستلزم اوله‌بيلور .

برشرح يازه‌رق قارئلر ينه تقدير ايتمشلردر . لكن فاضل مشار اليهك اثر يكانه‌سى اشبو وقايه شرحندن عبارت دكلدر . « روضة المتقين » ناميله بركتابلرى دها وار ايمش كه دقايق وغوامض لاهوتيه‌يه دائر بو كتابه بك چوق حقايق درج بيورمشلر . برده ايام وشهور مباركه‌نك فضائلنه دائر « ذخر العابدين » ادلى بر اثر وجوده كتوره‌رك ازمنهٔ مذكوره‌ده نصيحت مقصديله اليوز قدر ابيات لطيفه‌ده بو اثره درج بيورمشلر . ماخذ- مرده فاضل مشار اليهه دائر بوندن زياده ايضاحات بولنه‌مدق . نه تاريخ تولد ونه‌ده تاريخ وفاتنى ونه دخى نه صورتله عمر چكيرمش اولدقلرينى كوره‌مدك .

« شيخ عبدالرحمن »

متاز اليه علماى عثمانيه ميانـده فنون علوم وعددنده مؤلفاتيله مشهور اولانلردن بولنوب نام ناميلرى « عبدالرحمن بن محمد بن على الحنفى » در . عن اصل انطاكيه اهاليسندن اولوب اكمال تحصيلدن صكره مشكلاتنى حل و كمالاتنى اتمام ايچون مشرق و مغرب طرفلرنده طول مدت سياحت ايلمشلر

حاصلی تیمورلنك حفیدینك تأثیر فراقی
ایله ظلمدنده جهـانگیرلکدنده هرشیدن
واز کچه‌رك برآن اول مملکتی طرفنه مندفع
اولوب گیتمکه جان آتمش و بو مقصـد ایله
حفیدینك نعشنی تا اسیـای وسطی‌یه نقـل
ایتدیردیکی کبی نعش مبارك بایزید خانی‌ی
دخی بروسه‌یه نقل ایچون بدر جنت‌مقرلری
نزدنده بولنـان شهزاده موسی چـلبی‌یه
رخصت ویرمشدر . روایته کـوره نعش
مبارك موقتاً اقشهرده شیخ محمـود حیران
تربه‌سنده دفن ایدلمش ایمش . موسی چلبیدن
مفارقت اثناسنده تیمورك کندیسنه بر قفتان
و برکر الله اعلا برده قلیج و طوپوز اهدا
ایتمش اولـدیغی دخی توزنجك جـدیده
روایاتندندر .

بو وقعهٔ هائلهٔ تیموری بورادە ختمه
ایصـال ایدرك تیمور مرقومك ممالکنه
وصولی اوزرینه بو طرفلردن گوندرمش

و بعده بروسه‌یه گلوب اوراده اختیار اقامت
بیورمشلر . حتی بروسه‌ده اقامتلری حقنده
شو بیتنی ترجمهٔ شقایقده گوررك :

فقیر غریب آتی لاروم زائرا

دعی عبدالرحمن المقیم برسة

کندیلری غایت خلوق و حلیم بر ذات
شریف اولوب زمانه کلدکلری علمادن
استفاده واستفاضه فرصتنی غائب ایتدکلری
کبی بروسه‌ده دخی مولانا شمس الدین فناری
حضرتلرینه صحبت ایدرك افاضات علمیه
[illegible] چوق المنتسبین الاشهر . بو وقت

اولدیغی استادلر واسطه‌سیله سرایلر بنچه‌لر
انشاسی کبی تشبثاتنی قاله بیله المیه‌جغز .
جهـان معموری خراب ایلدکدن صـکره
آسیانك چوللرینی تیمورك تمکین مدنیت
عمومیه ایچـون نه‌فائده اولورکه مرقومك
ده خرابی جهـانه تعمیم ایدیورمش کبی
یازه‌لم . یالکز انتقـام عمومی‌یه مدار اولور
دیه عرض ایده‌لم‌که بایزید خاندن ایکی سنه
صکره دخی تیمور مقهور چـین فتحنی عزم
ایتمش اولـدیغی برزمانده جانني جهنمـه
صیمزلامشمز . شمدن جناب حق
بیلیونرجه مظلـومك حرمتنه عذابنی
تشدید ایلسون آمین ثم آمین !

تاتارلرك بروسه قوزینه طوغری
یورو یشنده استعجاللرینك سببنی اکلاتمق
مقصدیله شهزاده سلیمـان چلبینك فراريني
دخی حکایه ایتمشـیدك . حالبـوکه تعقیب
بلیه‌سی یالکز سلیمـان چلبی‌یه مخصوص

بیلدیکی همان هیچ برعلم یوق ایمش . علم
حدیث وعلم تفسیر وعلم فقهده صاحب ید
طولی اولدقلری کبی علم تاریخـده خواص
حروفه نجومه جفره وقفهه والحاصل کافهٔ
علوم وفنونه وقوفلری وارایمش . برچوق
مؤلفات ومصنفاتی میانده بالخاصه « الفوائح
المسکیه فی الفواتح المکیه » نام کتابی مشهور
درکه ترجمهٔ شقایقده مندرج برذیلنده توضیح
اولندیغنه کوره کتاب مذکوری‌نی اتمشدن
متجاوز اولدیغی حالده ٨٤٤ سنهٔ هجریه
سنده یازمش . بوکتابك سکسـان بشنجی

قالمامشدر . تيمورلنك محمد چلبی بی دخی تعقیب ایتدیرمشدر . واقعا وزیر اعظم علی پاشا و ینکیچری اغاسی حسن اغا کبی ارکان دولت هپ سلیمان چلبی معیتنده اولوب محمد چلبی ایسه اون بش یاشنده برنوجوان یعنی دیکر برادرلرینك اصغری اولمقله برابر یانده دخی یالکز سردارلردن بایزید پاشا و برده کندی خواجه‌سی صوفی بایزید بولنمش ایسه‌ده کوتوروم بایزیدك اوغلی اولوب دیکر اناطولی پرنسلری ایله برابر تیموره التجا ایتمش اولان اسفندیاربك محمد چلبینك نصل برجنك آفتی اولدیغنی بیلدیکندن وصوفی بایزیدك دخی عقل وحکمتنی تقدیر ایتمش بولندیغندن اصل شرندن قورقیله‌جق پرنس محمد چلبی اولدیغنی تیموره اکلا تمغله وشهزادهٔ مشار الیه حضرتلرینك التجا ایلدیکی [illegible] اناطولینك سمت شرقیسی اولوب ورا[illegible]

لرده‌کی جبال منیعه محمد چلبینك التجاسنی بالطبع حمایه ایده‌جکنی ده کوسترمکله حوالیٔ مذکوره یوللرینی ایی بیلن کندی یکنی قره یحیی [illegible] [illegible] ریدن مرتب برفرقه عسکری دخی محمد چلبینك تعقیبنه کوندرتمش ایدی .

قره یحیی چلبی حضرتلرینك مطلقا آماسیایه تحصن ایده‌جکنی کشف ایتمش اولملی‌که انقره‌دن آماسیایه کیده‌جك طریقی بولی طرفلرندن قطع ایده‌بیله‌جکی حسابله طوغریدن طوغری‌یه [illegible] یورومش ایدی . یحیانك بو حسابی پك طوغری چیقدی . [illegible] هرنه‌قدر چلبی حضرتلرینك معیتنده‌کی عسکر آز یعنی مقداری بیك نفردن دون ایسه‌ده بو عسکر [illegible] قره یحیی [illegible] تاتارلری بوزه‌بیله‌جکنی حکم ایدرك هجوم [illegible]

باینده ۸۰۵ سنه‌سندن اوزمانه قدر تألیف ایلدیکی کتابلرك اسامیسنی ذکر ایتمکده ایمش‌که بو حالده اصل مبدأ اشتهاری ۸۰۵ سنه‌سی عد اولنمق لازم کلیور . اکرچه بو کتابی اتمامه موفق اوله‌مامش ایسه‌ده یازدیغی قدر برلرده تمام یوزقرق بش‌یوزی جمع ایتمش‌که مکمل برآنسیقلوپه‌دی دیمکدر . « برده شمس الافاق فی الحروف والاوفاق » [illegible] لنوب [illegible] استدلال [illegible] جفی [illegible] علم خواصده وقته‌فلانه دائر اولمغله طالعلری [illegible] اولان [illegible] بوکتاب [illegible]

اعظم اولمق اوزره تلقی ایدلمش . بوبجد علم و [illegible] تلری امثالی غیر مشاهد برده حسن خطه مالك ایمش‌که کتابلرینی کندی خط لطیفی ایله تبییض ایلدیککندن [illegible] رأی العین کوره‌رك زیاده‌سیله تحسین ایلمشدر . [illegible] حرمتلری وار ایمش . حتی وفاتلری دخی پای تخت مذکورده وقوعبولمش .

« علاء الدين رومی »

ولادت ۷۵۶ سنه‌سنده تولدایدرك برو

دمه‌ده قره‌یحیی فنا حالده بوزوله‌رق طوسیه حصارینه فرار ایلدی . بوزغون تاتارلردن برخیلی آت و سلاح عثمانلیلرك ید اغتنامنه کچمش اولمغله جمله‌جه موجب ممنونیت اولمشدر .

شو ایلك مظفریت اوزرینه بولی قصبه‌سنه کلمش اولان چلبی حضرتلرینی بولی اهالیسی پك بیوك سونچ ایله استقبال ایدرك غازیلرك اکرامنه بذل مجهود ایلدیلر . اوراده چلبی حضرتلری صوفی بایزید و بایزید پاشا ایله هانکی طرفه توجه ایده‌جکلرینی مذاکره‌یه باشلایوب اکرچه محمد چلبی طوغریجه بروسه اوزرینه وارمسنی رأی ایتمش ایسه‌ده مستشارلری بروسه‌نك تاتار استیلاسنه کچمش اولدیغی برزمانده بویله برقاج یوز آتلو ایله اورایه وارمق کندی ایاقلریله تهلکه‌یه کیتمك اوله‌جغنی شهزاده‌یه بالتفهیم

اوره‌لق کوتهیه طرفلرندن کلانلر دخی تیمورك اناطولی اوزرنده تصل عمومی بر صورتده مستولی اولدیغی و بایزید خان حضرتلرینك هنوز برحیات بولندیغنی اخبار ایتملریله هرحالده طوقات و آماسیه طرفلرینه چکلمکی و اورادن احوال تیموری ترصد ایدرك شاید کندیلری اوزرینه هجوم اولنه‌جق اولورده مقاومتدن عاجز قالنور ایسه اماسیه طرفلرینك جبال منیعه‌سنه تحصن امکانندن دخی استفاده ایدلمسنی مناسب بولدیلر .

بو وجهله اماسیه‌یه وارد قرنده اهالی طرف طرف کندیلرینه اطاعت ایلدکاری کبی انقره بوزغونلغندن اوطرفره طوغری صرپیلوب کلان بعض افراد عساکر دخی معیت شهزاده‌یه التحاق ایتمکله اوراده درحال ممکن اوله‌بیلن اصلاحاتی بالاجرا امورینه انتظام و یرمکه مسارعت ایدر

سه‌ده علامهٔ تفتازانی و سیدشریف جرجانی حضراتنه ملازم اولدیغندن مشارالیهمانك الك مهم مسائل اوزرینه اجرا ایلدکاری مباحثات شدیده‌ده حاضر بولنور و سئواللری و جوابلری قید و حفظ ایلر ایمش . بوصورته علمای سائره‌یی عاجز براقه‌جق برچوق مسائل بلله‌یوب براز دخی کندی علم و عرفانی اولمغله سیاحته چیقمش و نره‌یه وارر ایسه علماسنی مغلوب و مجرب ایدر ایمش . سیوطینك طبقات نحاتندن بالاقتباس مترجم شقائقك علاوه ایلدیکی ذیلده بیان اولندیغنه کوره اولا بروسه‌دن بلاد عجمه واروب علماسی ایله بالمباحثه توسیع دائرهٔ معلومات ایلدکدن صکره ۸۲۸ سنه‌سنده مصره واروب الزبره‌مش اولدیغی مسائل ایله علماء مصری عاجز براقق درجه‌لرنده آثار فضیلت کوستردیکندن اشرفیهٔ جدیده مدرسه‌سنه مدرس تعیین اولنمش و ۸۲۹ ده حج ایدرك بعده دیار رومه برصلهٔ رحم اجراسیله ۸۳٤ ده ینه قاهره‌یه کیتمش . کندیسی غایت نحاف و حاد المزاج برآدم اولدیغندن بو دفعه مصرده مجلس حدیثده مباحثه ایدر ایکن لساندن بعض کلمات

ایدیسه‌ده قره یحیانك بوزغونلغی تیمور-
لنكك معلومی اولنجه او دخی اصلا وقت
غائب ایتمیه‌رك اناطولی كوچبه‌لرندن قره
دولتشاه نام برعشیرت رئیسنك معیتنه
یكیدن بیك سواری ویره‌رك تكرار محمد
چلبی اوزرینه صالدیرمشیدی . بو خبر
چلبی حضرتلرینه واصل اولدقده حزم
و احتیاطه الك زیاده موافق اولان جهت
دشمن اوزرینه بعض جاسوسلر كوندروب
احوال وحركاتندن خبردار اولمق جهتی
اولدیغی درپیش اولنه‌رق موجبنجه عمل
اولندقده كیدن جاسوسلر مرقوم قره
دولتشاهك معیتنده بیك منتخب سواریدن
ماعدا برچوق دخی متفرق پیاده‌وار ایسه‌ده
پیاده‌یی اطراف و جوارك یغماسنه كو-
ندروب كندیسی ایسه قستل و یاخود قفله
نام محلده یالكز بیك آتلی ایله فارغ البال
برحالده بولندیغی خبرینی كتورمكله
شهزاده حضرتلری یلدیرم كبی بر
سرعتله مرقومك اوزرینه واروب
باصمشدر .

تمام طرفین صف حربلرینی تشكیل
ایلدكده قره دولتشاه كویا شهزاده حضر-
ترینی اغفال ایچون هنوز حدیث السن
برچوجق اولدقلرندن و تیمورلنكه باباسی
سلطان بایزید بیله مقاومت ایده‌میه‌رك بر
سوء عاقبته دوچار اولمش بولندیغندن بحثله
بو یله جنك وجدالدن ایسه كندیسیله برابر
حضور تیموره وارمق صورتنك ترجیحنی
توصیه‌یه باشلامش ایدی . چلبی حضر-
تلری بو یله ابلهفریبانه اغزلره كله‌میه‌جكنی
مختصر ومفید برجواب ایله قره دولتشاهه
اكلاتمقله برابر قلنجنه دخی ال صونمغله
محاربه‌یه باشلاندی . سائر تواریخك
روایتلرینه كوره بالذات شهزاده‌نك
و خواجه سعدالدین مرحومك قیدینه

ناسزا ظهور ایتمكله علماء مصرك قهرندن قورقه‌رق بحرا ینه ممالك شاهانه‌یه فرار ایلمش ایسه‌ده ۸۳۹ده تكرار مصره واروب بو دفعه دخی بعض مباحثات اثناسنده علمانك قلبنی قیر-مقدن كیرو طورمامش . انجق كسكین سیر-كه‌نك كندی قابنه ضرر ایتمسی قبیلندن اولمق اوزره برازلق [?] مدت مدیده بستر فراش [?] اولوب تمام ابادهٔ صحت ایتمك اوزره ایكن قاریوله كبی یوكسك اولان و « سریر » دینلان تیا-غندن یره دوشمكله ادراكی و ادیانی منسلب [?] اولمش و ۸۴۱ سنهٔ هجریه‌سنده وفاتی وقوعه كلمشدر . مولا تقصیراتنی عفو ایله غریق رحمت ایلسون . بو [?] ذات شریف مدت عمر-ینی هپ بحث وجدل ایله كچیروب یالكز بعض سؤال وجوابلره دائر قیودندن متحصل بر كتا-بدن بشقه بر اثر بیراقمامشدر .

« شیخ فخرالدین رومی »

مولانای مشار الیه مدرنی قصبه‌سنده اختیار اقامت ایتمش وغایت زهد وتقوی ایله شهرت بولمش بر ذات شریف اولوب بو ورع-ندن [?] ناشی « اجرت ایله امامت موافق اصول اولیندكلدر » دیه جوامع شریفلرده اجرتله

كوره معیت شهزاده‌دن برنوجوانك آتدیغی
اوق قره دولتشاهك كوزینه اصابت
ایتمكله مرقوم آتندن اشاغی‌یه دوشر
دوشمز جوان دخی الده قلیج اوله‌رق
مرقومك اوزرینه چولانوب باشنی
كسمش اولدیغندن شو حالی كورنجه تیمور
طرفندن كوندرلمش بولنان سوارلرك
هر بری بر طرفه فرار ایتمشلر و مقتول
مرقومك بقیهٔ عسكری ایسه كوكل رضا.
لریله دكل تیمورك خوفیله اورایه كلمش
تركاردن اولمغله بونلر كاملا شهزاده
حضرتلرینه عرض انقیاده جان آتمشلردر .
ایمدی ٨٠٥ سنهٔ هجریه‌سنه مصادف
اولان شو ایكنجی غلبه محمد چلبی حضر.
تلرینك تحصیل اله آوجه صیغمق قابل
اوله‌میه‌جق برآفت میدان وغا اولدیغنی
كرك تیموره وكرك جهانه كوسترمش
اولدیغندن شو تأیید معنویدن ماعدا بو
محاربه‌نك دخی برچوق غنائمی وكندیرینه
التحاق ایلیان برچوق افرادی معناً
ده اول شهزادهٔ همایون بختی قو.
تلندیرمشدر .

مورخلرك توضیحاتندن اكلاشلدیغنه
كوره محمد چلبینك اشبو ایكی موفقیت
مهمه‌سی تیمورك اوقدر نظر دقت واهمیتنی
جلب ایتمش كه اول مقهور كندی اردو.
كاهنده دائما یوزلرینی یرله سورن ارباب
تملقه چلبی حضرتلرینك قهرمانلقلرینی
مدح ایدرك اكر حضورینه كله‌جك
اولسه جمله شهزادكاندن زیاده كندیلرینی
حرمت وتعظیم ایله قبول وتلطیف ایده
جكنی سویلر ایمش . حتی بوسوزلرینی
بعض وسائط ایله چلبی‌یه دخی اسماع ایدر
ایمش ایسه‌ده ایشتلك ایچ یوزندن تیمورك
اناطولی اوزرنده ینه كندی سیهٔ وجودیله
پیدا اولان برطاقم صاحب خروجلری

نماز قیلدیران امامه اویمز ایمش . مع هذا
كندیلری اویله خام صوفیلردن اوله‌رق مجرد
بر اثر تعصب اولمق اوزره بو دعواده بولنمزلر
ایمش بالعكس عالم وفاضل برآدم اولدقلری
كبی غایت متواضع وحلیم وحتی بعض كرا.
مات مظنون اوله‌رق محضا شریعت جلیلهٔ
محمدیه‌یه فرط [illegible] غیرتده
بولنورلر ایمش . علم وعرفانلرینك نمونه‌سی
اولمق اوزره اورته‌ده كندی [illegible] منسوب
[illegible] النصیحه اوقات لازمه‌ده اوقو.
نه‌جق ادعیهٔ مأثوره‌یه دائر نیجه دقایق فا.
ضلانه وعارفانه‌یی جامع ایمش . ترجمهٔ شقا.
یقده مندرج برحاشیه‌ده ذكر اولندیغنه كوره
حین وفاتنده ییلدیرم بایزیدخان حضرتلرینك
مدرنیده انشا كرده‌لری اولان جامع شریفك
قپوسی قربنده دفن اولنه‌رق مدفنلری ایسه
محكمه قپوسنك قارشوسنده بولنمغله قاضیلر
بو محكمه‌ده خلاف شرع شریف ومغایر
رضای ربانی برحكم ویره‌جك اولسه‌لر مشار
الیه طرفندن معنوی مؤاخذاته دوچار اوله.
رق تحجر ایدیورلر ایمش . بوحال كرامت
باهره‌لرینه دال اولدیغی كبی یالكز حیاتلرنده

بالمعاونه قورتاریلدیلر ... چلبی اوزرینه صالدیروب طورديغی حالده بونك ظاهری ... [illegible] قابلوبده چلبی حضرتلرینك تیمور ... [illegible] درکاردر ·

قره یخی وقره دولتشاهدن صکره تیمورك محمد چلبی اوزرینه صالدیردیغی حریف قباد اوغلی دیدکاری نامرددرکه کندیسی بعض کوچبه ترکلرك رئیسی اولدیغی حالده تیمور طرفندن کویا بتون کوچبه‌لر اوزرینه حاکم نصب ایدلمش وفقط شو توجه وتوجیهدن مقصد شهزاده حضرتلری اوزرینه وارلقدن عبارت بولنمش اولمسیله قباذ اوغلی دخی باشنه طوپلادیغی بیکلرجه اشرا ایله نیکسار قصبه‌سنی محاصره‌یه باشلامش ایدی · شهزاده حضرتلری نیکساردن کلان فریادجیلرك اکر کندیلری قباد اوغلندن تخلیص ایلمزلر ایسه ... [illegible] ... [illegible] اولاجقلرینی ... [illegible] ·

« شیخ رمضان »

علمای عثمانیه ... [illegible] شیخ رمضان دخی علم وعرفانله مشار بالبنان برذات شریفدرلر · مکتسبات علمیه‌لری وافکار عدلیه‌لری برکمال اولمغله ییلدیرم بایزید خان حضرتلری ... [illegible] قاضی ... [illegible] ایدیلر که متن تاریخمزده بیان ایتمش اولدیغمز اوزره اوزمانلر ... [illegible] اسلامیه درجه‌سنده ایدی · تیمور بلیه‌سی

اطاعت شهزاده‌ده جان فدا ایده‌جکلری صورتنده‌کی افاده‌لری اوزرینه اوزمانه قدر کوندن کونه یوتمکده اولدیغی اردوسیله درحال نیکساری قباد اوغلی پنچه‌سندن تخلیص ایلدی که مرقوم شدت شهزاده‌دن باشنی انجق طاشان اوغلی قلعه‌سنه دخالتله قورتاره‌بیلمش ایدی · شو محاربه‌ده بورولك ترکنلر ینك کلیتلی مواشیسی چلبی حضرتلرینك ید اغتنامنه دوشمش ایدی ·

نیکسار طرفلری اوزمانلر جانیك پرنسلکینك حدودینه قریب اولوب فلنبل ویاخود فلانبك دینلان قلعه دخی امارت مذکوره‌یه تابع بولنمغله شهزاده حضرتلری حضر اورایه قدر کلمش ایکن شو قلعه‌نك دخی فتحنی امل ایدندیلر · انجق قلعه متین واچنده‌کی محافظلر امر مقاومتده ثابت قدم اولملریله ایلك مهاجماتده فتح اولنه‌مدی · ... [illegible] شهزاده حضرتلری قلعه‌نك

اوزرنده دولت علیه‌ده فترت طاری اولدیغی زمان شیخ رمضان حضرتلری سلیمان چلبی ایله برابر بولنه‌رق حتی شهزادهٔ مشار الیه تیمور مقهوره رسالتله بوذاتی اعزام ... [illegible] تیمور طرفندن اکرام ورعایت کورمشلردر · تاریخ ... [illegible] ·

« [illegible] »

بوذات هم عالم هم متصوف اوله‌رق علم وعرفانی وفیوضات روحانیه‌سی ایله پك

دزدارینه اکر اطاعت ایدر ایسه کندیسنی مسند عالیه‌یه اصعاد ایده‌جکی بیانیله تشویقاتده بولندی ایسه‌ده بوده فائده ویرمدی . نهایت چلبی حضرتلری صورت مخصوصه‌ده نردبانلر انشا ایتدیره‌رك بونلرله بالهجوم عساکر عثمانیه قلعه‌نك دیوارلری ویرجری اوزرینه چیقوب قلیج قلیجه بوغاز بوغازه بر جنکدن صکره ضبط ایده‌بیلدیلر . بو قلعه‌مدافعلرینك شجاعتلرینه حرمة چلبی حضرتلری هیچ بر نفرینه قییوب جمله‌سنی شرف معیتیله مشرف ایتمش وفقط قلعه‌یه کندی طرفندن یکیدن مدافعلر وضع وتعیین ایلمشدر .

چلبی حضرتلرینك بو دفعه‌کی شو فتحده موفقیتی اولکی ایکی موفقیتندن زیاده تیمورلنکك نظر دقت واهمیتنی آچه‌رق مورخلرك روایتلرینه کوره شاید چلبی حضرتلری جانبك طرفلرینه ودها ایرولره طوغری تعرضات دائره‌سنی توسیع ایده‌جك اولورلر ایسه همان ایران ایچرولرینه قدر توسیع دائرهٔ استیلا ایتمری بیله ممکن اوله‌جغندن طولایی پك بیوك تلاشه دوچار اولمش ایمش . زیرا تاتارلرك هرطرفده ایقاع ایلدکلری ملعنتلر بتون جهانی مأیوس ایدرك برکره تاتارلره غلبه ایله برمحمد چلبی اشتهار ایده جك اولورسه بتون جهانك انك اطرافنه طوپلانه‌رق تیمورك سمرقنده طریق رجعتنی قطع ایده بیله‌جکی دخی ممکناتدن کورلمش ایمش . بناءً علی ذلك تیمورلنك بر از دها آشاغیده ایضاح اولنه‌جغی اوزره هم بریاندن محمد چلبی‌یی استماله‌لرله کندی نزدینه جلب ایتمك تدابیرنده قصور ایتمیه‌رك وهم‌ده بیدربی مشارالیه حضرتلری اوزرینه دیکر بلیه‌لری مسلط ایلمکدن غفلت کوسترمیه‌رك ایکی باشلی تدابیر ایله بهمه‌حال او غنچهٔ نوشکفتهٔ سلطنت

مشهور اولدیغی کبی دوچار اولدیغی عاقبت سیئه‌سیله تاریخ سیاسی نظرنده دخی اشتهاری واردر . زیرا بر صاحب خروج اولمق اوزره اخذ وکرفت بنده‌لرك صلبه اعدام اولنمشدر . بز احوال سیئه‌سنی شمدی تدقیق ایتمیه‌جکز . بو محل مخصوصده تركی ایدرك بوراده یالکز کندیسنی بر عالم بر شیخ کبی تلقی ایده‌جکز . او بوراده دخی مأخذمز بولنان ترجمهٔ شقائق اثرینه کیده‌جکز .

شیخ بدرالدینك جدی وزیر سلاجقه‌دن اولدیغی کبی کندی باباسی دخی علاء الدین سلجوقینك قرنداشی اوغلی ایمش . سماو وتحریر دیکره کوره سماونه قلعه‌سی باباسی النده فتح اولندیغی ایچون باباسی سماونه والی اولدقدن شعدا غزو عرفانی سببیله والیلکدن فضله قاضی دخی نصب اولنمش .

ایشته بدرالدین بو ذاتك صلبندن دنیایه کلوب مقدماتی کندی پدرندن تحصیل ایلدکدن وزمانی علماسندن بالتدرس تمام تحصیله دخی موفق اولدقدن صکره مصره عزیمتله اورانك علماسندن ده استفاضه ایتمشدر . مصر.

وشوكتی هنوز كماليله منبسط اولمقسزین دوچارحال پژمردگی ایتمك غیرتندن بردرلو كیرو طوره میور ایدی .

تیمورك بودفعه شهزاده حضرتلری اوزرینه مسلط ایلدیكی پلید اینال اوغلی نامنده برصاحب خروج ایدیكه بو دخی دیگرلری كبی تركمان قبائلندن برقبیله رئیسی ایكن تیمورك صحابتیله اطراف وجواره قول آته‌رق بیاغی یكی برسلطنت پیدا ایلمش ایدی . شهزاده‌نك فتوحات اخیره‌سی اوزرینه تیموربوخبیثه دخی ال التندن حركت امرینی ویرمش اولدیغندن اینال اوغلی جمع ایده بیلدیكی یكرمی بیك نفر اشرا ایله طوقات وآماسیه طرفلرندن چلبی حضرتلرینه تابع بولنان محللر اوزرینه یوروییه‌رك انواع مظالمه قویولمش ایدیكه مقصدلری دخی شهزاده‌یی كندی اوزرینه جلب ایلمك ایدی . صوفی بایزید كبی بر عاقل وكاملك دائما ارشادلرینه تابع بولنان اول قهرمان جوان حضرتلری تیمورك حیله وخدعه‌لرندن غافل بولنمدیغی جهتله بوصاحب خروجلرك كافه‌سی اوطوپال شیطان طرفندن مسلط ایدلدیكنی بیلور وحتی اصحاب خروجی برر برر اوروب محو ایتمك موفقیتندن بكده محظوظ اولمازلر ایدی . زیرا بونلری كاملا پریشان ایده‌كدن صكره تیمورك بونجه موفقیتسزلكلردن خرصلانه‌رق بالذات یوروه‌سندن اندیشه ایله تاتار پلیدی دفع اولنجه‌یه قدر ممكن مرتبه چكمزجه بلمزجه زمان كچیرملك ایستر ایدی . بناءً علیه كویا اینال اوغلنك سلطنتنی طانیورلر ایمش وكویا اوخبیثی بردولت منتظمه وبرحكومت قانونیه‌نك رئیسی صاییورلر ایمش كبی طورانه‌رق برنامه وبرایلچی ارسالیله معیتی افراد عسكریه‌سندن بعضیلری تمییزسز كندی حسن

ده سیدشریف جرجانی ایله مشارك اوله‌رق مبارك شاه منطقیدن درس آلمشلر وبدرالدین معاً مومی الیه ایله برلكده حجه كیدرلر مكه‌ده شیخ زیلعیدن بعض شیلر اوقودیغی كبی تكرار مصره عودتنده ینه سید شریف ایله برابر شیخ اكملدن دخی تدریس ایلمشلردر . الحاصل درسندن فیض اومولور علمانك شیخ بریسی بوذات استفاده‌سز براقیوب كندیسی دخی درسندن فیض اومولان برنادرهٔ زمان اولمغله پك چوق كیمسه‌لر درس آلدقلری كبی مصر سلطانی فرج بن برقوق دخی بوذاتدن درس آلمشدر .

بوزمانه‌قدر بدرالدین هنوز طرق علیه‌یه منسوب دكل ایكن مصرده سیدحسن اخلاطی حضرتلرندن ال آلمغله كمالات ظاهره‌سی كبی كمالات معنویه‌سنی ده اتمام ایتمشدر . حتی شیخ مشارالیه كندیسنی بعض مرشدلرك ارشادی ایچون ایران طرفلرینه سوق ایلمشیدی . شهرت علمیه‌لری بتون ایران علماسنك نظرحیرت فوق العاده‌لرینی كندی اوزرینه جلب ایده‌رك برآره‌لق حضور تیمورده غایت شدتلی برمباحثه‌ده بولنه‌ر-

رضالری اولدیغی حالده ممالك محروسه‌
[illegible]
[illegible] شان فقرا پرو
ریدن اولدیغی اکلاتمغه چالشمشلر وشاید
تعرضات واقعه منع ایدلمیه‌جك اولورسه
قلیجك فصل وحسم امور ایتمسنه مجبوریت
[illegible]

اینال اوغلنده بر دولت منتظمه‌ده
بولنه‌جق اصول وقاعده نه‌کزر ؟ خبیث
[illegible]
[illegible]
وکندیسندن دها آزوحشیجه اولان آدملر
[illegible]
[illegible] ایدی . [illegible]
واصول سلطنتدن کلیاً غافل اولان او
سرسری توروددی « محمد نره‌ده ؟ محمدك
نه‌قدر عسکری وار ؟ » کبی استخفافکا.
رانه تعبیرلر ایله ایلچی یی دلکیر ایلدکدن

ماعدا مسئله‌نك بهمه‌حال بر حربی انتاج
ایتمسنه لزوم ومجبوریت کوستره‌جك
[illegible]
دخی متوکلاً علی‌الله حربی ترجیح ایتمشلر.
[illegible]
قیدینه کوره اشبو محاربه‌ده اینال اوغلی
عادتا شهزاده حضرتلرینك اللرنده‌کی
ملکی ضبط وغصب ایتمك املنده اولدیغی
میدانه قویه‌رق شهزاده‌نك دخی جانی
هرحالده طرفی ایستر ایسه اوطرفه
کیتمسنی درمیان ایلمشیدی . اول قهرمانك
جانی دخی دشمن [illegible] کیتمکی آرزو
[illegible]
[illegible]
بالاستصحاب مقاتله‌یه کیرشمشلردر .
بومقاتله‌ده اینال اوغلی طاقی دخی
[illegible]
طرفندن هیچ برکیمسه‌نك برونی بیله قانه‌

تیشان علمانك هانکیسی حقلی هانکیسی حقسز
اولدیغنی تعیینه بوذات حکم نصب اولنمغله
ویردیکی حکمی ایکی طرف دخی قبوله مجبور
اولمشلردر . [illegible]
شیخ بدرالدین بتلیس شهرنده اختیار عزلت
ایلمشیدی . [illegible]
[illegible]
ایتمکله آنك یرینه قائم اولمشدر .
ایشته بوصورتله مصرده شیخلك مرتبه‌
سنه واصل اولدقدن صکره ایدی که سیاحت
وارشاد طریقیله حلبه بعده قونیه‌یه واندن

آیدین امارتی داخلنده کائن تیره قصبه‌سنه کلد
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
یت اولندیغنه کوره اوزمانه قدر هنوز بر
[illegible]
[illegible]
موسی چلبی‌یه قاضیعسکر اولمشدر . [illegible]
[illegible]
محمد حضرتلری بو ذاته امنیت ایده‌میه‌رك

مدیغی غرائب تأییدات سماویه‌دن عد اولنمشدر . یالکز جبله اوغلی نام بر قهرمان ایله برده یعقوب اسمنده بر زغرجی بی اینال اوغلی کندی فراری اثناسنده اسیر ایتمش ایسه‌ده زغرجی قید اسارتدن فرار ایله ینه معیت شهزاده‌یه واصل اولدیغی کبی براز صکره جبله اوغلی دخی اینال اوغلی طرفندن صالی و بر یاره‌لی اوده کلمش و فقط میدان محاربه‌ده هپ دشمن مقتوللری ایله طولمشدر . .

اشبو اینال اوغلی محاربه‌سی دخی اولجه قره یحیانك مغلوب ایدلمش اولدیغی قاز اووه‌ده وقوعه کلمه‌لك حالبوکه تیمور مقهور اینال اوغلنك‌ده محمدچلبی یه مظفر اوله بیله‌جکنی پك‌ده مأمول ایتمدیکندن انك هجومنی تأیید ایچون دخی کوزلر اوغلی نام دیکر بر سرداری ده قره‌حصار اوزرینه صالدیرمش ایدی . بو کوزلر اوغلی قره حصارك شهرینی باصه‌رق اهالی اوزرینه انواع مظالم اجراسندن صکره قلعه‌سنده‌کی محافظلری دخی محاصره‌یه الدیغی شهزاده حضرتلرینك وصول سمع اطلاعی اولنجه قاز اووه غالبیتی شرفیله شوقلی بولنان عسکرینی درحال کوزلر اوغلی اوزرینه دخی صالدیره‌رق بر صباح هنوز اشقیای مرقومه اویقوده ایکن باصقین ایتمشلر ایدی . کوزلر اوغلنك کوزی آچیلوب اطرافنده مهپاره علامتلی عثمانلی سنجاقلرینی کورنجه کوزلری فل طاقتی کبی آچنش و سمت فراری ارەمش ایسه‌ده بوله‌مامشدر . ضروری محاربه‌یه قیام ایلدیکی حالده دخی معیتی اشقیاسی چیل یاوریسی کبی طاغیله‌رق قاز اووه‌دن اینال اوغلی معیتیله حالا قاچقده بولنان فراریلره اشبو قره‌حصار بقیة السیوفی دخی منضم و ملتحق اولمشلردر .

ازنیقده اقامته مأمور ایلدی ایسه‌ده علم وفضیلتنه حرمةً آیده بیك اقچه معاش باغلامشکه بو کونکی حسابجه بیله برآدمی عزتله یچندیرمکه کفایت ایدر .

بدرالدینك خروجی مسئله‌سی ایشته بوندن صکره سرزده ظهور اولمش بر کیفیتدر . انجق بز بوراده کندیسنی علمادن ومشایخدن اولمق اوزره تلقی ایدرك خروجی قضیه‌سی ایسه سیاسیاته عائد اولمغله بو قضیه‌یی متمزده حل ایلمشزدر .

بو ذاتك فن فقهده لطائف الاشاره نام متن ایله تسهیل نام برده شرحی وار ایمش که ازنیقده اقامته مأمور اولدیغی زمان قلمه المش بونلردن ماعدا جامع الفصولین و علم صرفدن شرح مقصود بولنده عقود الجواهر آدلو کتابلری دخی وار ایمش . مولای متعال حضرتلری ذاتاً جزای دنیویسنی کورمش اولدیغی کبی خروج علی السلطان جنایت کبیره‌سنك جزای اخرویسنی ده عفو ایله نائل نعمت رحمت ایلسون . تاریخ صحلی ۸۲۰ سنه‌سی اولمق اوزره مقیددر .

« عربشاه »

نهایت یوزه [illegible]
«کوك» نامنده [illegible]
[illegible] بولنان ترك و تاتار فرقه‌سنه [illegible]
ایلیه‌رك قاز اووه‌ده اوچنجی بر محاربه
وقوعه کلمشیدی . اکرچه بو محاربه
[illegible]
فی بایزیدك نصایحی و بایزید پاشانك غیرتی
ایله دشمنك بو قوهٔ کلیه‌سی دخی سیوف
عثمانیاندن باش قورتاره‌جق بر اره‌مق
ایچون هر طرفه چیل یاوریسی کبی طا-
غلدیلر .

بورایه قدر ذکر و حکایه ایلدیکمز
وقعه‌لك کافه‌سی ۸۰۵ سنه‌سنده وقوعه
کلمش اولمق اوزره تواریخده مثبت اولد-
قلرندن شو حالده تیمورك محمد چلبی
اوزرینه نه قدر شدتی اولدیغی مقایسه
ایدلیدر . [illegible]
ولی و تعقیب ایدن محاربات [illegible] تیمورك
آثار تشویق اولدیغنه اصلا شبهه اولیوب
بو ایسه بهمه‌حال محمد چلبی حضرتلرینی
[illegible]
[illegible]
صندن پاتلاته‌جق فلاکتلردن عد او-
لنور .

محمد چلبی [illegible]
ترکمنلر عن اصل تاتار اولیوب و تیموره
منسوب دخی بولنیوب اناطولی اوزرنده
یرلشمش قالمش اولان سودولر ایدیسه‌ده
بونلرده نه عثمانلی و نه‌ده حکومات سائره
غیرتی اولیوب اصل اماری چاپولدن
عبارت [illegible] دخی هم محمد
چلبی‌یی استیصال و هم ده اناطولینك
هنوز تاتار ایاغی باصمامش اولان یوسمتنی
ده ترکمنلره تخریب ایتدیرمك ایچون انلری
تحریك و معاونتلرینه عسکر اعطا ایلد-
یکندن بو ملعنتلرده بولنیورلر ایدی . حالبو

نام نامیلری مولانا احمد بن محمد بن
عربشاه حنفی اولوب فقط اشتهارلری یالکز
عربشاهدر . اصلی شامشریفدن اولوب
تیمور مقهور شامده اجرای مظالم ایلدیکی
صره‌ده بر طاقم فامیلیالری سمرقنده سوردیکی
کبی [illegible]
لری [illegible]
حضرتلری بر طاقی برنده بیلتده و بر طاقی
تیمورك [illegible]
کوندرلمه اولمق اوزره سمرقندده سید شریف
جرجانی و خواجه عبد الاول و مولانا
[illegible] شیخ شمس الدین جزری حضرت-
[illegible]
کلری کتب نفیسه‌یی کندیلرندن تدرس ایله
بینظیر بر عالم اولمشیدی .
[illegible]
[illegible]
[illegible]
دخی [illegible]
نهایت دیار رومه کلمش و ملا فناری و مولانا
عبدالکریم و برهان الدین ایله بالمصاحبه
افاده و استفاده [illegible]

عثمانلی خریطه‌سی

کنعان غازی عثماندن انقراض وقعه‌سنه دکین هر پادشاه زماننده حدود عثمانیه‌نك نه قدر بیوومش اولدیغنی کوسترر

خریطه‌ده رقم ایله کوستریلان ممالکك تحریراً اسامیسی

١ بورغاس	٣٣ پره‌وزه	٧٦ قدس شریف
٢ تکفورطاغی	٣٤ یانیه	٧٧ سینوب
٣ فلبه	٣٦ اولونیا	٧٨ صامسون
٤ کوموجنه	٣٧ اشقوده	٧٩ قسطمونی
٦ کلیبولی	٣٨ راکوزه	٨٠ اماصره
٧ سیروز	٣٩ ازمید	٨١ بك بازاری
٨ قاواله	٤٠ ایزنیق	٨٢ آماسیا
٩ صوفیه	٤١ بالیکسر	٨٣ طوقات
١٠ کوستندیل	٤٢ ادرمید	٨٤ سیواس
١١ صماقو	٤٣ ترواخرابه‌سی	٨٦ نیکسان
١٢ اسکی زغره	٤٤ برغمه	٨٧ ملاطیه
١٣ قزانلق	٤٦ مغنیسا	٨٨ ارضروم
١٤ نوفچه	٤٧ ازمیر	٨٩ ارزنجان
١٦ نیکبولی	٤٨ کوتاهیه	٩٠ اورفه
١٧ زشتوی	٤٩ اسپارته	٩١ دیاربکر
١٨ روسجق	٦٠ آقشهر	٩٢ تفلیس
١٩ سلستره	٦١ الاشهر	٩٣ طربزون
٢٠ شمنی	٦٢ بك شهر	٩٤ یکی شهر
٢١ وارنه	٦٣ قونیه	٩٦ مودانیا
٢٢ قوصوه	٦٤ انطالیه	٩٧ اسکی شهر
٢٣ نیش	٦٦ سلفکه	٩٨ سکوت
٢٤ ودین	٦٧ آطنه	
٢٦ سمندره	٦٨ مرعش	
٢٧ بلغراد	٦٩ عینتاب	
٢٨ طرنوی	٧٠ حما	
٢٩ یکی شهر	٧١ حمص	
٣٠ آتنه	٧٢ بروت	
٣١ قورنت	٧٣ عکا	
٣٢ پاندوس	٧٤ یافه	

﴿ ایضاحات ﴾

بو خریطه‌ده درت حدود کوسترلمشدر. برنجیسی بروسه وایزنیق وسقاریه وکوتاهیه اراسنده درکه غازی عثمانك امارتی حدودیدر. ایکنجیسی اناطولیجه ازمید کورفزینك اوست طرفندن قره‌دکزه بعده سقاریه نهریله انقره‌یه واورادن کوتاهیه وبروسه ارەسندن کچه‌رك برغمه‌یه واران وروم ایلیجه یالکز کلیبولی‌یه طوقونان حدوددرکه غازی اورخانك حدود فتوحاتنی کوسترر. اوچنجیسی بوندن اول مستقل بر خریطهٔ مختصره ایله دخی ارائه ایدلمش بولنان فتوحات مراده حدودی اولوب دردنجیسی دخی اناطولیدن صامسون جوارندن باشلایوب توروس طاغلرینه واورادن جبال مذکوره سلسله‌سنجه اطنه‌یه واران وروم ایلیجه دخی حدود مراده موجبنجه طونه نهریله ودینه قدر کیتدکدن وبعده قوصوه‌یه قدر اینددکدن صکره غربه طوغری توسع ایدرك بتون تسالیا ویونانستانی محولاشه حدوددر. بونلر دخی بایزید خان حضرتلرینك فتوحاتنی ارائه ایدرلر.

اشبو درت حدودك هر بری بر بشقه رنك ایله بویانه‌جق اولنسه هر پادشاه زماننده حدود عثمانیه‌نك کسب ایلمش اولدیغی وسعت دها زیاده وضوحله کورینور. اوزمان اکلاشیلورکه غازی عثمان زماننده حدود یالکز بر قضا قدر یردن واورخان زماننده خداوندکار وقره‌سی ایالتلرندن عبارت اولدیغی حالده مراد زماننده یالکز اناطولیجه اسکی ممالکك برمثلی وروم ایلیجه کذلك اسکی ممالکك اوچی یعنی عموماً اسکی ممالکك دردی قدر یرلر یکیدن فتح والحاق اولنمش وبایزید زماننده ایسه اناطولیجه سلطان مرادك براقدیغی ممالکك بربچق مثلی وروم ایلیجه دخی همان برمثلی ضم ایدلمشدر.

بز بو خریطه‌ده عثمانلیلرك جولان ایلدکلری ممالکی دکل فتح واداره ایلدکلری یرلری ارائه ایلدك. اکر جولانکاهلرینی ده حدود داخلنه المق لازم کلسه کرك اناطولی وکرك روم ایلیدن حدودلری برخیلی دها توسیع ایتمك لازم کلورایدی

بحر سیاه
جبال قفقاس
کرجستان
ارمنستان
کردستان
عربستان
بحر سفید
آفریقا
بلغارستان
افلاق
یونان
کرید
قبرص
حلب
سیجیلیا

که تیمورك تحریکاتی یالکز ترکمنلره منحصر قالمدی . آلطونی اوزرنده عثمانلی علیهنه حصومت [illegible] کیری خبرلری تحریك ایلیور ایدی . بونلر میاننده مرید [illegible] سیواس [illegible] کورمکله انی ده تحریك ایلدیکندن مرقوم مرید سیواس شهرینی استیلا ایدرك استقلا لنی ده اعلان ایلمشیدی . بعض مورخلر تیمورك سیواسی تخریب ایتمسی اوزرینه [illegible] ایلدیکنی و بناءعلیه مریدك سیواس قلعه سنه [illegible] حقیقةً بر موقع متینه تحصن دیمك اولدیغنی یازارلر ایسه ده اك طوغری خبر خواجه سعدالدین حضرتلرینك ویردکلری ایضاحات اولدیغنه شبهه ایدهمیه جکمزدن بو مسئله ده دخی بز خواجه حضرتلرینی ترجیح ایلرز .

مشار الیهك روایتنه کوره سیواس قلعه سی مریدك خروجی اثناسنده هنوز بالکلیه خرابه ایمش . حتی مرید سیواسه کیردیکی زمان [illegible] اوزرنده اجرا ایتمش اولدیغی مظالمدن طولایی اهالیدن دخی امین اولمدیغنه مبنی اولمیدرکه سیواسده سلطان جامعی دیمکله معروف اولان جامع کبیری کندیسنه حصار اتخاذ ایدرك اعوان و انصارینی دخی اورایه صوقمش ایمش .

شوقدر مرقومك عصیانی [illegible] شهزاده یه استماع اولندقده لزومی قدر عسکر ایله [illegible] کوندرمش و بهرحال مشار الیه مریدی تسلیم سلاحه دعوته بولنمش اولدیغندن بر نتیجهٔ مثمره چیقاره مدیغی [illegible] چوق [illegible] ایسه ده مریدك زیاده تجمع و عسوه بر آدم اولدیغندن ویریلان نصیحتلرك هیچ بریسی مرقومه کار ایتمامش . نهایت

بو ذات شریف عثمانی بایزید یه دن عد ایتمکدن زیاده چلبی سلطان محمد حضرتلری [illegible] شهزاده لر یننه معلم تعیین اولنه رق اون ییل قدر بو خدمت شریفه ده بولنمشلردر . ٨٢٥ سنه [illegible] تألیف [illegible] مؤلفاتی میاننده علم معانی و علم بیانده ایکی بیك [illegible]

[illegible] ماعدا جامع الحکایات نام کتابی فارسیدن [illegible] ترجمه ایتمش ایسه ده اشهر آثاری تیمور مقهو [illegible] تیمور [illegible] کورونر ایسه ده بر جه نزومندن آزدر بیله .

[illegible] حاجی [illegible]

مولانای مشار الیهك [illegible]

تجربه و بهجه‌جدیه مجبوریت الویروب
فقط جامع دخی ابنیهٔ متینه‌دن اولمغله دیواری
هدم اولنمقسزین درونه وصول ممکن
اوله‌میه‌جغی کورلدیکندن چار ناچار
دیواردن کدیك آچغه تشبث اولنمش .
مزید عثمانلیلرك جامع ایچنه بهمه حال
کیره‌جکلرینی اکلاینجه سمت تحاتی مناره‌ده
اره‌ووب کزیده ارقداشلریله برابر مناره
اوزرینه چیقدقده براز مدت دخی مناره
اوزرندن جنك ایلمش ایسه‌ده بایزید پاشا
مناره‌نك ایچنی آتش دومانی ایله طولدیر-
نجه ارتق مزید ایچون یادومانندن بایلا-
مق و یاخود تسلیم اولمق صورتلرندن
بشقه یول قالمامش . انجام کار مزید عفو
پادشاهی‌یه نائلیت ایچون بایزید پاشانك
ایاقلرینه قپانمش ایسه‌ده بایزید کندیسنه
هیچ برشی وعد ایده‌میه‌رك زنجیرلر ایچنده
اولدیغی حالده مزیدی حضور پادشاهی‌یه
کتورمش . شهزاده محمد چلبی حضرتلری
کبی بر قهرمان کنجك بویله مزید کبی
فکرنده ثابت حرکاتنده جسور برآدمه
قیه‌بیلمسی قابلمیدر ؟ حتی معیت همایونلرنده
بولنان مستشارلر و سردارلر بویله بر
حیدوددن دین و دولته هیچ برفائده کله
میه‌جکی جهتله بهمه حال قتلی لزومنده
اتفاق ایتمشلر ایکن چلبی حضرتلری مزیده
« ایشته سنك قتلکده جمله‌سی متفقدرلر .
لکن عفو وکرم دخی اقدم عواطف پادشا-
هیدندر . اکر شقاوت وعصیان طریقنده
کوسترمش اولدیغك اقدام و غیرتی دین
ودولت منافعی یولنده دخی کوسترر
ایسه‌ك جرمك یالکز بنجه دکل عندالله
دخی کاملاً عفو اولنور . بر حیدود
ایکن بر مجاهد فی‌سبیل‌الله اولوب دنیا
وآخرتکی معمور ایتمش اولورسك » دینجه
بو سوز مزیدك قلبنه تأثیر ایدرك « بنم کبی

اهالیسندن اولوب مملکتنده تکمیل تحصیل
ایلدکدن صکره مصره کیتمش واوراده مبا-
رك شاه منطقیدن اکمال تحصیل ایلدکدن
ماعدا بدرالدین ایله برابر شیخ اکبر حضر-
تلرندن دخی تلمذده بولنمشدر . علوم نقلیه
وعقلیه‌ده یدطولاسنه قوت و برمرك حتی
طوالع بیضاوی‌یه لطیف برشرح یازدیغی
وعلامهٔ رازی‌نك شرح مطالعی‌یله تصورات
و تصدیقاتنه سیدشریف جرجانیدن اول
حاشیه یازدیغی اثناده برصفرا علتنه مبتلا
اولدیغندن بوعلتله یاشایه‌میه‌جغی کورنجه
فن طبی تحصیله مجبور اولمش و بوفنده مرا-
تب غایه‌یه وصول بولمشدر . بناءً علیه
کندیسنی مصرده خسته‌خانه‌یه ناظر نصب
ایتدکلریله برچوق خسته‌لری تداوی ایله
اشتغال ایلیه‌رك « تسهیل » نامیله ترجمه
مختصر برطب کتابی تألیف ایتدکلری کبی
ینه طبدن « شفا » نام کتابی دخی مملکتنك
برنسی اولان آیدین اوغلی محمدبك نامنه اعلان
ایتمشلردر .

« شیخ حامد قیصری »

عن اصل قیصریه‌لی اولان بو ذات

قازیقدن ساطوردن ایپدن بشقه برشیئه لایق اولمیان حیدود حقنده‌کی شر عاطفت ومرحمت اصلا قدر و قیمتی بیلمیه‌جك شیلردن دکلدر . اکر قاتمه‌دن واز کچر ایسه‌کز بعدما او قانی صوك طامله‌سنه‌قدر دین ودولت یولنده فدا ایده‌جکمه امین اولکز » یوللو اعدای تأمیناته بولنمشدر . فی الواقع بو اصلاح نفس ایله مزید غایت حمیتلی بر عثمانلی سرداری اوله‌رق مجارستان سفرلرنده مزید پاشا نامیله بنام اولمشدر .

مزیدك دخی چلبی حضرتلرینه اطاعت ایتمش اولمسی تیمورلنکك نظر دهشتنی برقاندها آچمش ایدی . زیرا یالکز بر محمد چلبی‌یی الله کچیرمك ممکن اوله‌مدیغی حالده شمدی ایکی جری و جسور آدمك برده بایزید پاشا کبی بر قهرمان ایله جمع قوت ایتملری وصوفی بایزید کبی بر عاقل عالم حکیم ذاتك دخی آرای صائبه‌سیله بونلری برقات دها تأیید ایتمکده بولنمسی ایشی برقاندها مشکله صاردیره‌جغی درکار ایدی . بناءً علیه تیمورلنك قوهٔ قاهره ایله کچیره‌مدیکی محمد چلبی‌یی قوهٔ مخادعه ایله اخذ ایچون اوزمانه قدر مراجعت ایتمش اولدیغی تدابیرك دها قوتلیسنه مراجعتله اویله بر حیله قوللاندی‌که بو حیله‌نك صوفی بایزیدی ده محمد چلبی‌یی ده الداتمسنه همان رمق قالمش ایدی شویله‌که :

چلبی حضرتلرینك اشبو موفقیاتی اثناسنده پدرلری بایزید خان حضرتلری هنوز برحیات ایدیلر . تیمورلنکك اك بیوك خوفی چلبی حضرتلرینك ایران طرفلرینه توجیه سیف جهانکیری ایتمسندن عبارت اولوب بو حالده نظر دقت شهزاده‌یی بهمه حال کندی طرفنه جلب ایتمکدن بیوك بر چاره اوله‌میه‌جغنی درپیش ایلمشیدی . شو

شریف غایت حسن حال صاحبی برشیخ روشن ضمیر اوله‌رق بروسه‌ده اکمك صاتمق صورتیله اشتهاره باشلامشدر . اما اکمکجی بابا بی کلاه و خرقه بی دنیا کار وکسبی ایچون یاقه‌لامش ظن ایتاملیدر . واقعا هرکس شیخك اکمکنده برکت واردر دیه مالنی یغما ایدرجه‌سنه برتهالك ایله‌مبایعه ایدرلر ایدیسه‌ده شیخ حضرتلرنده فیوضات علمیه وروحانیه اول قدر مکمل ایدی‌که آرقه‌سیله اکمك صاتان بوذات شریفی شمس الدین فناری حضرتلری کبی مشکل پسند برفاضل زیارته کلدکده اکمکجی بابا‌ده ظاهری و باطنی مشاهده ایلدیکی فیوضاته حیران قالمشیدی .

حتی یلدیرم بایزید خان حضرتلری بروسه‌ده جامع شریفلرینی بنا واکمال بیوردقلری زمان کرسی‌ده وعظ ونصیحت وظیفه‌سنی شیخ حامد حضرتلرینه تکلیف ایدرك مشارالیه دخی بالتبرك قبول ایلمشلردر . انجق وعظ ونصیحتلری اوقدر عارفانه وظریفانه وعالمانه ومدققانه کورلمش‌که بتون بروسه اهالیسی خلقهٔ وعظده اجتماع . جان

انی حضورینه کتورمه‌لك ایچون کندی خصوصی عالمنده دائما چلبی حضرتلرینك مدح و ستایشنی ایتمك و بونلری بعض وسائط مخصوصه ایله شهزاده‌یه دخی استماع ایتمك بولنه‌جق خدعه‌لرك هیچ بر تأثیری اوله‌مدیغنی و چلبی حضرتلری او یله ابلهفریبانه سوزلره قاپیلوب‌ده تیمورلنكك حضورینه كلمك شویله طورسون تیمورك كندی اوزرینه مسلط ایلدیكی اصحاب خروج ایله اوغراشدقجه اومقهور طو پال حقنده‌كی نفرتی آرتدیغنی تیمورلنكك كندیسی‌ده كوروب اكلاینجه خدعه‌نك الك بیوكی اولمق اوزره بایزید خان حضرتلریله بالاستشاره بویله قهرمان بر ذاتك كندیسنه داماد اتخاذی اخص آمالی اولدیغندن وكندی اوغلی محمد سلطانك كریمه‌ٔ بایزید خان ایله مزدوج اولدیغی كبی كندیسی دخی بر كریمه‌سنی محمد چلبی یه تزویج ایلرایسه ارتق ایكی خاندانك متحد وایكی دولتك ممتزج اولمش بولنه‌جغنی و بناءً علیه حدود چیندن مجارستان حدودینه قدر بتون عالم اسلامیتك یكپاره بردولت حكمنی المش بولنه‌جغنی فلانی بالتمهید بورالرینك محمدچلبی یه تفهیمیله شهزاده‌نك بهمه‌حال چلبی حقنده پدرامجدلرندن برمكتوب استحصال ایلمش ایدی .

تیمور اشبومكتوبی خواجه محمدنام بر ایلچی یه تودیع ایدرك وكندی طرفندن دخی مكتوبلر وشاهانه هدیه‌لر ضم ایدرك هله بالخاصه سفیرینه و بردیكی تعلیمات شفاهیه‌ده اگر چلبی حضرتلری حضورینه كلدرك كریمه‌سنی تزوج بیورەجقلر اولورلر ایسه ذاتاً بونجه صاحب خروجلره قلیچ ایله مرام اكلاته‌رق شهنشاهلغه اثبات ایلمش بولندقلری استحقاقی برده بو

آتدقلرندن بورغبت وتوجه متهالكانه اول ذات شریفی بیزار ایدرك آق‌سرای نام قصبه‌یه نقل مكان ایله وحدت و فراغت ارامشلردر .

شیخ حامد حضرتلری زهد و تقواده و قناعت و رشید كرلقده بتون امثالنه تفوق ایتمشلر . روایته كوره احبابندن بریسی مالك اولدیغی ایكی ترلاسندن برینی شیخ نامنه ودیكرینی كندی نامنه زرع ایدرك زراعتكه شیخك ترلاسنده هیچ برشی بیتمامشیدی . محصول وقتی كلدكده شیخ ظریف مزرعه‌لره كیدەرك « بزم ترلامز هانكیسیدر؟ » دیه صورنجه محبی اولان ذات قیصر ترلایی شیخه اسناد ایتمكدن حیا ایلیوب محصولدار اولانی كوسترنجه حضرت شیخ تأسف ایتمش . سبنی صورلدقده « دنیا آخرتك مزرعه‌سیدر . كوكلم ایسترایدی‌كه دنیاده اككدیكمی آخرتده بیچه‌یم . انك ایچون دنیا محصولی و برمیان ترلا بنم اولسه ایدی دهازیاده ممنون اولورایدم » دیمش .

حضرت شیخك وفاتی دخی آق‌سرایده وقوعه كله‌رك قبرشریفی مزارانام اولمش وزیارتندن هركس تبرك وتفیض ایتمكه

ازدواجله تأیید ایتمش اوله‌جقلرندن سائر برادرلرینه ترجیحاً کندیسی بایزید خان حضرتلرینه خیرالخلف اتخاذ قلنه‌جغی خصوصـنك ده شهزاده‌یه ایناندیرلمسنی دخی درمیان ایلمشیدی .

خواجـه محمد حضور شـهزاده‌یه واصل اولوب‌ده مأموریت سفارتنی ایفا ایلدکده صوفی بایزید البته بوایشده تیمورك برملعنتی اوله‌جغنی وهم ایدرك شهزاده‌نك حضور تیموره کیتمامسنی رأی ایلمش ایدی . قوجه صوفینك بواجتهـادنده خطا نصل تصور اولنـه بیلورکه هنـوز بایزید خان حضرتلری برحیات اولـدقلری حالـده تیمورك محمد چلبی‌یه دولت وسلطنت وعـد ایتمسی چلبی حقنـده برلطف عد اولنسه بیله بایزید حقنـده برغدر عداولنـه‌جغندن وسلطان بایزید حضرتلری صاغ اولدقچه چلبینك دولت وسلطنت هوسنده بولنمری برنوع عصیان درجه‌سنده معـایندن اوله‌جغی دخی درکار بولنـدیغندن ایشته یالکز بومطالعه تیمورك بوایشده یالسلطان بایزید حضرتلری حقنده ویاخودشهزاده حضرتلری علیهنده بهمه‌حال برفسادی اوله‌جغنی هرعاقله حکم ایتدیره بیلور ایدی . انجق قوجه‌صوفینك واکا تبعاً سائر سردارلرك بو یولده و یردکلری نصایحك هیچ بریسی شهزاده‌یه تأثیرایده میـوب مادام‌که پدر عالیلری دخی امرایلمشلردر امر تیموره دکل امر پدره امتثال ایتمش اولمق ایچون کیده‌جکنی بالاثبات تهیات سـفریه‌سنی‌ده اتمـام ایدرك یوله چیقمش ایدی .

اشـبو تهیئه زوم کوسـترن ثنی ینه صوفی بایزیدك خدعهٔ تیموره زنهار الداسمیه‌رق شـهزاده حضرتلرینك ارقـه‌سی صره قوهٔ عسـکریه‌نك‌ده یوروتلمسـندن نشـأت ایلمش وامرا وسردارانك کافه‌سی

باشلامشدر .

« امیر سلطان »

عن اصل بخارا اهالیسندن اولان بو ذات شریف اسم سامیلری شیخ شمس‌الدین محمد بن علی حسینی بخاری اولوب شقایقده محرر برذیلدن مستبان اولدیغنه کوره سلسله‌لری برقاچ واسطه ایله نجم‌الدین اکبر حضرتلرینه واصل اولورایمش . ممالکترنده بك زیاده حسن‌حال وزهدوتقوا وکرامات بهره ایله اشتهار ایلدکدن صکره دیاررومه کلهرك شیخ صدرالدین قونوی حضرتلرینك مفتاح الغیب نام کتابنی کندی خط دستلریله بالاستنساخ مولانا شمس‌الدین فناریدن تدرس ایلدکلری جهتله فناری حضرتلری کندی خط دستلریله کتابك اوزرینه براجازتنامه یازمشلر .

بتون بروسه اهالیسنك شیخ مشارالیه حضرتلرینه محبت فوق‌العاده‌لری اولدیغی کبی بالخاصه خاندان سلطنت وطوغریدن طوغری‌یه یلدرم بایزید خان حضرتلری دخی شیخ مشارالیهه محبت ایلدکلرندن بر کریمهٔ محترمه‌لرینی حضرت شیخه تزویج

قرار مذکوری تأیید ایلدکلرندن چلبی حضرتلری دخی مخالفتده بولنه مامشدر . حتی نه‌قدر مصیب اولدیغی ده درحال مشاهده اولنمشدر . زیرا چلبی حضرتلری اماسیه حدودندن خارجه چیقار چیقمز ایلک تعقیب وهجومه مأمور اولمش بولنان قره یحیانك بیوك برفرقه‌سنه تصادف ایلمدیلر . مکر خدعه‌کار تیمور هم وعد عاطفت ایله چلبی بی دعوت ایلمش وهم ده دها چلبی کندی حضور ینه یعنی دائرهٔ امنه واصل اولمقسزین یولده استیصال ایدلمك اوزره قره یحیایی تعبیه ایتمش ایمش . قره یحیی چلبی بی سبکبار کورنجه شکاری اوزرینه صالدیران آتمجه کبی عثمانجق نام محلده برهجوم ایتمش ایسه‌ده چلبی درحال فرار طوری کوسترەرك کیروله‌یوب ده کیروده‌کی عسکر ظهور ایدی و برنجه برشدتلی محاربه دها وقوعه کلش و بومحاربه‌ده دخی قره‌یحیی رذیلانه برصورتده دوچار مغلوبیت اوله‌رق تیمورك حیله‌سی نتیجه‌پذیر اوله‌مامشدر .

تیمورك اشبو قانجقلغی اوزرینه محمد چلبی اوغلنك حضورینه وارمقدن ارتق ابا ایده‌بیلور ایدی . انجق شاید قره‌یحیانك حرکتی کندی امر و رضاسیله اولمدیغی تیمور طرفندن عذر بوللو درمیان ایدیله‌جك اولورسه « سن هم بنی دعوت ایدیورسك هم یولم اوزرینه پوصو ترتیب ایتدیریورسك ! » دیه ایدیله‌جك اولان حقلی اعتراض دخی حکمندن دوشر ایدی . بناءً علیه چلبی حضرتلری متوکلاً علی الله ینه یولرنده دوام ایلدیلر . حالبوکه یحیانك مأموریت خائنه‌سنی تأیید ایچون تیمور طرفندن ساوجی اوغلی علی بك نام سردار قوماندانسیله عظیم برفرقه دخی آرته کلمشدر .

بیورمشلردر .

کویا یلدرم بایزیدخان حضرتلرینی عشرته ابتلالرندن طولایی امیرسلطانك تعذیر ایلدیکی بعض تاریخلرده مذکور ایسه‌ده مأخذمز اولان شقایقده کی ترجمهٔ حاللرنده بویله برشیئك مذکور اولمدیغندن ابراز ممنونیت ایلرز . برو سنه‌ده حال حیاتلرنده بك چوق کرامات باهره‌لری تجلی ایتمش اولدیغی کبی ۸۳۳ سنه‌سنده وقوع وفاتلرندن صکره هرکس قبرشریفلرینی مراجعتکاه اتخاذ ایلیه‌رك زمانمزه قدر کمال فیوضات ایله شهرتی

« حاجی بیرام »

بیرامیه طریقتك پیری اولان بوذات شریف انقره جوارنده واقع صول فصل نام قریه‌دندر . ابتدای اشتهاری طریق علمیه‌ده وقوعبولمشدر . زیرا انقره‌ده ملکه‌خاتون مدرسه‌سنده مدرس و له‌رق علوم عقلیه وفنون شرعیه‌دن بر چوق درسعام توزیع ایدرك طالب زلال معرفت ونادرلری جذب وجمع ایلر ایدی . نهایت شیخ حامد حضرتلرینك ارشادیله طریق تصوفه تحویل مسلك ایده‌رك

بولی طریقی اوزرینه کوندرلمش اولدیغندن چلبی حضرتلری بو فرقه‌دنکده اوزرینه واره‌رق محاربه‌یه مجبور اولنجه طوپال تیمورك خیانتی بالکلیه تحقق ایلمشیدی . بتوفیقه تعالی ساوجینك فرقه‌سی دخی تارومار ایدلدی . انجق صوفی بایزید ارتق شهزاده‌نك بالذات حضور تیموره وارمسنی قطعیاً تجویز ایده‌مدیکندن بولیدن شهزاده‌یی ینه آماسیایه اعاده و اعزامله ذاتاً تیمورك کوندرمش اولدیغی سفیر دخی شهزاده حضرتلرینك معیتنده بولندیغندن سفیرموی الیه ایله برابر بالذات صوفی بایزیدك حضور تیموره وارمسی جهتی شهزاده حضرتلرینه دخی قبول ایتد. یرلدی .

لکن صوفی بایزید دشمندن هرحالی هر حرکتی ستره مقتدر اوله‌بیله‌جك عقلا. دن اولمغله ویردیکی نصایح اوزرینه شهزاده حضرتلری هنوز بولیدن عودت ایتمزدن اول تیمورك سفیری خواجه محمدی حضورینه قبول ایدرك « نزد شهنشاه اعظمه کیدوب برلره یوزمزی سورملك برچه اقدم امال ایدیسه‌ده ایشته سز دخی کوردیکزکه ملکمزده برطاقم اشقیا و اصحاب خروج بولنه‌رق دها حدودمزك خارجنه چیقار چیقمز بویله اجرای خباثته مسارعت ایلیورلر . بز بورالردن غیبوبت ایده‌جك اولسه‌ق اطرافی دهازیاده فتنه‌یه ویررلر . بوکا ایسه شهنشاه اعظم حضرتلرینك دخی رضالری اوله‌مز . ارتق بوعذرلری سز دخی طرفکزدن عرض ایدرك عودتمز اوزرینه رنجیده خاطر اولمسونلر . بزی حسن توجهات مخصوصه‌لرندن محروم براقمسونلر » یولو بر عذر درمیان بیور. مش ایدیلرکه خواجه محمدك مطلقا آمال تیمور نه‌دن عبارت اولدیغنی بیله‌جکی

بوطریقده سریعاً و اصل منزل مقصود اولمغله پیر اولمشلردر . طریقت بیرامیه حقیقةً الك فیضلی بر طریق اولمق اوزره مشهور اولوب حضرت پیرك تربهٔ شریفه‌سی دخی انقره قصبه‌سنده‌درکه ۸۳۳ سنهٔ هجریه‌سنده انتقال بیوردقلری مقیددر .

✻ یونس امره ✻

مشاهیر مجاذیبدن اولان بوذات شریف عن اصل بولی سنجاغی اهالیسندن اولوب تاریخ تولد ووفاتی معلوم دکل ایسه‌ده شقایقده عصر بایزیدخانه مخصوص اولان فصله یازلمشدر . طاپدق امره نام شیخك ابداللرندن اولوب زاویه‌یه اوطون طاشیمقله مکلف ایمش . مجذوبیتی ایله برابر خدمتنده اول قدر اقداملی و اهتماملی ایمش که نیجه سنه‌لر اوطون کسوب کتوردیکی حالده هیچ براکری اوطونی کورلمامش . ایشته انسان کامل بویله‌در . خدمتی اوطونجیلقدن عبا. رت بیله اولسه انی دخی امثال سائره‌سنه قیاس قبول ایتمیه‌جك صورتده ایفا ایتملیدر . کندیسی اوقویوب یازمقدن بری اولدیغی حالده ترجمهٔ شقایقده ذکر اولندیغی اوزره

ملابسه‌سیله شو یولده‌کی عـذرلره قلباً پك صیقلمش اوله‌جغی دخی آشکاردر .

صوفی بایزیدك حضور تیموره صورت وصولی و مظهر التفات اولشی بوندن اول دخی بیان اولنمشیدی . صوفی بایزید محمد چلبینك بالـذات کمه‌ماسندن طولایی طر- یفـنه اعتذارلر ایـلدیکی زمان کیم بیلور تیمورلنك کندی خدعه‌لرینه موفق اوله- مدیغندن طولایی نه‌قدر صقیلمشدر فقطنه جبراً ونه‌ده حیلة و خدعة هیچ برشی یاپه‌مامش اولدیغی وعادتا هرتشبثنده موفق اولدیغی حالده‌بو عدم‌موفقیتدن طولایی اوتانغه‌دخی مجبور بولنـدیغی بر پرنس ایچون « مطلقا حضورمه کلسون ! » دیه عناد ایده‌مز یا؟ ولوکه عناد ایلسـون . چلبی دخی کلمز والسـلام ! ایسترایسه کندیسی آماسیا اوزرینه صالدیرسون . یلدیرم بایزخانك جلادتنه دخی‌ملکی کبی تماماً وارث اولمق

تجلیاتنه‌مظهراولان کنج قهرمان البته بلانك بو درلوسـنه دخی کوکس و یرمکدن یوز چویرمز ونعشه توکورتوب یوزنه توکور- تمه‌نك غتمنیلرنك ذنجی شعری اونیتمی کندیسی دخی تیمور مقهوره کوسـترمکدن کیرو طورمز ایدی .

روایته کوره چلبی حضرتلری پدرلر- رینك وفاتی هنوز خبرالمه‌مش اولـد- قری حالـده بوخبرمصیبتی صوفی بایزیدك نزد تیموردن عودتی اوزرینه المشـردر . اویله برشانلی پدرك مفـارقت ابدیه‌سی شهزاده حضرتلری ایچـون نه درجه‌لرده موجب تألم اولـدیغی تعـیینه حاجت اولمیوب بالخصوص که بونلری بر حیـات اولوب‌ده‌برکون قیدسردن طلاق اولنورلر ایسـه موجود اولان فـترتك قولای نهایت و یره‌جکلری دخی درکار ایکن‌شدی وفاتری اوزرینه شـهزاده‌لرك نعش بری

لسان ترکیده نکات ورموز ومزایایی مشتمل وارصاغی اسلو بنده سو یلدیکی کلما تندن اسرارالهیه‌یه معرفت تامه‌سی اکلاشله‌رق ذکر اولنان کفته‌لرجمع ایدلمشدر . شذیقك انتخاب ایلدیکی بعض سوزلری شونلردر :

نظر ایله ایتری بازار ایله کتـوری
یارادیلانی خوش کور یاراداندن اوتوری

*
* *

دیمدکمی سـو بنی دردوکه درمان اولاین
سودیکمجه آرتدی دردم یعنی درمان ایلدك

❊ بایزید اول ادباسی ❊

بایزید اول دورنده ادبانك ایچه چو- غالمش اولدیغی مراد اول عصرندن اعتب- لال اولنه بیلورایسه‌ده بس بللی صکره‌دن کلمش اولان اصحـابنه کریکی ادبای‌ده- فصیح و بلیغ بوله‌رق اولکیلرك آثارینی او قدرشایان انتخاب کورمدکلری ایچون التفات ایتمـدکلرینی نظرده موجود برقاچ تذکرهٔ شعراده بایزیداول عصرینه‌نسبت اولنان ادبایی بك آزکورمکده یز .

حدهرسوز صرعی کمش . کن عرس

بری علیهنه دوشه‌جکارینی صوفی بایزیدك
ارشادی ایله پك اعلا درك ایدن شهزاده
ایچون بودخی بر داغ درون اولدیغی طبیعیدر .
حتی بویله بر مغلق مسئله‌ده عقل کامل صا-
حبی اولانك وجود تیموری عین نعمت بیلمسی
دخی استبعاد اولنمز . چونکه اورته‌ده
تیمور بولنور ایسه شهزاده‌لرك یکدیکری
علیهنه اوقدر شدتله رقابت و مخاصمه ایده-
میه‌جکلری دخی درکار ایدی . لکن
تیمورلنك بریاندن حفیدی محمد سلطانك
وفاتندن متحصل کدری و بریاندن دخی
محمد چلبی ایله اوغراشه‌میه‌جغنك تحقیق
حسبیله ارتق اناطولی‌یی ترك و آسیای
وسطی‌یه عودت ایتمکه قطعیاً قرار ویرمش
و قرارینی موقع اجرایه دخی قویمشدر .
حین عودتنده اناطولی اوزرنده نه‌قدر
مغول و تاتار عشیرتلری وار ایدیسه انلرکده
جمله‌سنی خواه ناخواه برابر الوب کوتور-
مشیدی که تیمورك بو حرکتی دخی عثمانلی
منافعی ایچون پك بیوك بر خدمت عد
اولنه‌بیلور . زیرا قارئلرمزه معلوم
اولدیغی اوزره چنکیز زمننبری اشبو
تاتارلر فوج فوج اناطولی‌یه کلمش ایسه‌ده
کندی معیشت و حشیانه‌لرینی براقوب ده
تمدن ایتمه‌رك ینه کوچبه حالنده یاشامقده
بولندقلرندن اره‌لقده بر فرصت بولدقجه
ایقاع مضرتدن دخی خالی قالمدقده
بولنمشلر ایدی . حتی برقاچ دفعه بونلر
ایله محاربه ایدلدیکی دخی واردر .

اثنای عودتده تیمورلنك بالالتزام محمد
چلبینك ملکی جوارندن مرور ایدوب
شاید چلبی حضرتلری شو مناسبتله
اولسون کلورده تیمورك حضورنده اثبات
وجود ایلر دیه پك بیوك بر انتظارده بولنمش
ایسه‌ده چلبی حضرتلری بالعکس تیمورك
حین مرورنده کندیسنه بیوك بر مضرت

ایده‌لم که تذکرهٔ شعرا یازنلر [illegible]
ترجمه‌لری [illegible] بعض [illegible]
ایسه‌ده بونلر یالکز شعر نقطهٔ نظرندن جمع
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ترجمهٔ حاللری بالکلیه مجهول قالمق‌لی ایکی
فنالق ظهوره کلیور . حتی زمانمزده بویو-
لده ترتیب اولنان بعض آثارده مرتبلرینك
ضرورت انتخابلرینه اعتراض اولندیغی
و «فلانده شاعر میدرکه اسمی ادبا میاننده ذکر
[illegible]
مشدر . حالبوکه مسئله‌یه تاریخ نقطهٔ نظر-
ندن [illegible]
کندیسندن اول اولان ادبانك آثاری کندی
زماننك ادباسی قدر لطیف اولمدیغندن طو-
لایی کوشهٔ نسیانه آتیلوب « ایشته فلانجه
زمانده دخی ادبیات شودرجه‌ده ایمش » دیه
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ایده‌بیلمسندن بحق اندیشه ایدرك معیتی عسکریله برابر کرده و بولی طرفلرنده‌کی جبال رفیعه اوزرینه تحصن ایتمشلر وتا تیمور بلاسی بالکلیه مندفع اولنجه‌یه قدر اورالرده امرار اوقات ایلمشلردر . معهذا تیمورك اندفاعی محمد چلبینك دائرۂ حکومتنی توسیعه مساعده کوسترمشدر . زیرا اومقهورك وجودندن جسارت الەرق چلبینك حکومتنی طانیمیان برخیلی یرلر وازجمله طوقات وسیواس و اماسیا طرفلریله قره دکز ارەسنده بولنان ممالك اولدقجه سهولتله دائرۂ اطاعته کیرمشلردر . لکن بز اندفاع تیموردن صکره اولان اشبو وقایعی ایلروده صرەسی کلدیکی زمان حکایه ایتمك اوزره شمدیلك محمد چلبی حکایەسنی بوراده توقیف ایده‌لم‌ده برازده روم ایلی طرفنه عطف نظر ایده‌لم‌که هنوز سلیمان چلبینك محمد سلطان اوکندن فرارندن بشقه برحالنی کورمامشزدر .

اوروپا تاریخلرینی مطالعه ایدنلره معلوم اولدیغی اوزره ذکر اولنان تاریخلرده نوبت سلطنتك بایزید اول حضرتلرندن صکره سلیمان چلبی‌یه انتقال ایلدیکی مندرج اولوب بناءً علیه شهزادۂ مشارالیه حضرتلری « سلطان سلیمان اول » دیه قید اولنور وقانونی سلطان سلیمان حضرتلرینه دخی « سلیمان ثانی » عنوانی ویریلور . هله بونلرك بعضلری عیسی و موسی چلبیلری دخی پادشاه اولمش عد ایدرك جملەسندن صکره محمد چلبی جلوس ایلمش اولمق اوزره برترتیب یاپارلرکه بونلرك جملەسی خلاف اولدیغنه شبهه ایدیله‌مز .

بزم عادت واصول حکومتمز اقتضاسنجه برملکده ایکی پادشاه برزمانده

جم احوال رنکیو یره جکندن وظیفه‌سنك بوقسمنی دخی حسن ایفایه غیرت ایتملیدر . فقط نه فائده که شمدی‌یه قدر بودقیقه‌یه اهمیت ویریله‌مامش اولمسی بزی اسلاف ادبانك بر چوقلری حقنده عادتا وقوفسز ومعلوماتسز کبی برحالده براقمشدر .

بایزید اول زماننه منسوب اوله‌رق یالکز ایکی ادیبك اسملرینی تذاکر شعراده کورمکده ایسه‌ك ده بونلردن بریسی یعنی نیازی‌ء سیروز اهالیسندن اولمق اوزره مقید کورمکده اولمقلغمزدن ترقیات ادبیۂ عثمانیه‌ده‌پك بیوك برسرعت استدلال ایلیه‌رك ممنون اولیورز . معلومدرکه سیروز شهری سلطان مراد اول حضرتلری زماننده فتح اولنمشدر . ردوب طرفلرینك فتحنده اولان صعوبتی متن تاریخمزده تفصیل ایدیشمزدن دخی اکلاشلمش اولەجغی اوزره اورالری نصرانیتك بلغارلق ایله قاریشه‌رق اهالیسی مسلمانلقدن وعثمانلیلقدن بالکلیه متوحش ایلدیکی یرلر اولمسیله بویله فتحندن بالنسبه پك آز برزمان صکره سیروزده معارف اسلامیه‌نك نیازیلر یتشدیرمکه کفایت ایده‌جك قدر ترقی ایتمش

بولنه‌مز . واقعا اصل هیئت ارکان دولت
سلیمان چلبی یانده بولنه‌رق ملکك اك
بیوك قسمی دخی انك النده اولدیغی
واوروپا قطعه‌سندن ممالك عثمانیه‌یه
متجاور بولنان حکومتلر دخی مشار الیهی
پادشاه طانیدقلری درکار ایسه‌ده تاریخ
عثمانی بو پادشاهلغی طانیه‌مامقده‌درز .
بعض اوروپا مورخری تاریخ عثمانینك
بوصورتی ترجیح ایتمسنی موافق حق
بوله‌میه‌رق بوحالی کویا بتون قرنداشلر ینه
غلبه ایتمش اولان چلبی سلطان محمد
حضرتلری حقنده بر اثر تملق وریه ظن ایدرلر
ایسه‌ده هپ خطا ایدرلر . اولا سلطان
بایزید حضرتلری انقره بلاسندن برسنه‌یه
قدر برحیات بولندقلرندن مشار الیهك مدت
حیاتنده — ولوکه حال اسارتده بو-
لنسونلر — اوغللرینك پادشاهلغی تسلیم
اولنه‌مز . حتی هرنه قدر اصلی اولدیغی

محقق دکل ایسه‌ده برفقرهٔ تاریخیه صو-
رتنده اولسون حکایه‌سی قبول اولنه‌جقی
اوزره برکون تیمور بایزید خان حضرتلر-
ینه « شمدی ملککزه عودت ایده‌جك
اولسه‌کز اوغللریکز سزه اطاعت ایدرلرمی
ایدی ؟ » دیه صوردقده بایزیدخان حضر-
تلری بن اسارتدن قورتیله‌جق اولورسه‌م
اوغللرمی ینه کندیمه اطاعت ایتدیره‌بیلورم »
جوابنی ویرمشلر ایمش . اویله یا !
اوحالده اوغللری اطاعت ایتمامش اولسه‌لر
ایدی عاصی عد اولنه‌رق شایان مؤاخذه
کوریلورلر ایدی . ثانیا بایزیدخانك
وفاتندن صکره دخی سلیمان چلبی پادشاه
عد اولنه‌مز . چونکه هرنه قدر کندیلری
اکبر شهزادکان اولدقلرندن عادت عثمانیه
اقتضاسنجه سائر برشهزاده‌یی صورت
مخصوصه‌ده ولیعهد تعیین ایتمیان پادشا-
هك اکبر شهزاده‌سی پادشاه اولورسه‌ده

اولمی آزشیمیدر ؟ هم‌ده اوراده یالکز بر
نیازی خدایی نابت دنیله‌جك صورتده یتیشی
ویرمکله قالمامشدر . سیروزویکیجه‌وار دار
.کبی یرلرده بك چوق ادبانك یتیشمش اولدقلری
قریبا کوریله‌جکندن اوجه صرف خر-
ستیان ومحض بلغارویاخود روم اولان یرلرك
معارف اسلامیه و عثمانیه اوجاغی اولوب
قالمش اولدقلری تحقق ایلمکده درکه ایشته
عثمانیلرك [illegible] مدنیات جدیده استعدادلرینی
[illegible] کشور [illegible] حیثمش اولدقلری دخی و-
ندن استحصال [illegible] اولیور .

شو کوچك وفقط تاریخجه اهمیتی البته
بیوك اولان مقدمه‌مزدن صکره عصر بایزیده
اسناد اولنان نیازی وشوقی نام ایکی ادیب
حقنده تذاکر شعرادن اله‌بیلدیکمز معلوماتی
قارئلرمزه عرض ایده‌لم :

« نیازی »

لطیفی تذکره سنده نیازی ایچون
« بروسه‌وی » دیه یازلمش ایسه‌ده حسن
چلبی نیازینك سیروزی اولدیغنی تصریح
ایلدیکی صره‌ده معتادی وجهله شاعرك
وطننی دخی مدح ایدرك « بلدان ولایت روم

پادشاه اولمق ایچون بیعت عمومیه
شرطدر . سلیمان شاهه ایسه عثمانلیلرك
عمومی بیعت ایتمامشلردر . و بناءً علیه
سائر شهزاده‌لرك وانلر معیتنده بولنان اهالی
وعسکرك دخی سلیمان چلبی یه اطاعت
ایتاملری برعصیان عد اولنه‌مز . زیرا
پادشاهك جهان مطاع اولمسی بیعت عمو-
میه‌دن صکره اولوب هنوز بیعت ایدلمامش
بولنان و یاخود برعذر مشروع اوزرینه
حکم بیعتدن اسقاط ایدلمش بولنان شهزا-
دەلر قطعاً مطاع اوله‌مزلر . ثالثاً بیعت
ومطاعیت ایچون استقلال شرط اولوب
سلیمان چلبی ایسه محمد چلبی قدرده مستقل
دکل ایدی . استانبول ایمپراطورینك
لطفنه التجا ایدرك بروجه آتی حکایه
اولنه‌جغی اوزره برده روم پرنسسی ایله
ازدواج ایتمش ایدی . هم‌ده بو ازدواج
ابا واجدادینك روم پرنسسلریله ازدوا-
جری کبی برصورت غالبانه‌ده ویکدیکرینه
یولنده دکل ایدی . بالعکس برصورت
مغلوبانه‌ده والتجا طریقیله ایدی . محمد
چلبی ایسه تیموره بیله ایوالله ایتمیه‌رك مقهور
مرقوم طرفندن سوق اولنمش بولنان
فرقه‌لری پدرپی مغلوب و پریشان ایتمکله
غالبیت واستقلالنی جمله‌یه تسلیم ایتدیر-
مشدر . رابعاً تاریخ عثمانینك کلیاً تملق
و ریادن عاری اولدیغی محمد چلبی‌یی دخی
تا بالاستقلال سلطان منفرد اولنجه‌یه قدر
پادشاه مستقل اولمق اوزره تلقی ایتماسیله
محققدر . زیرا مشارالیه حضرتلرینك
تاریخ جلوسی ٨١٦ سنه‌سی عد اولنو-
رکه صوك برادرینك دخی وفاتیله ممالكك
هیئت عمومیه‌سی اوزرنده بالاستقلال پادشاه
اولدیغی تاریخدر . بناءً علی ذلك انقره
وقعه‌سندن بالاستقلال جلوس محمد خانی‌یه
قدر کذار ایلیان اون ایکی سنه‌نك زمانده

ایچره ماند شمع شب افروز بلدهٔ جنت‌مثال
وقصبهٔ بی‌نظیرو همال اولان شهر سیروز »
دیه تأییداتده دخی بولنمش اولدیغندن لطیفینك
یالکز اسم شاعری یازارایکن « نیازیٔ برو-
سه‌وی » دیمش اولمسنده اول قدر قوت
کوریله‌میه‌جکی آشکاردر .

نیازینك تاریخ ولادت وحتی تاریخ
وفاتی دخی مقیدو محقق دکل ایسه‌ده ییلدیرم
بایزیدخان شعراسندن اولدیغی پادشاه مشارالیه
حضرتلری نامنه مکمل بردیوان وجوده کتورمش
ومدح شاهانه‌یه دائر برچوق شعرلر سویلمش
اولمسنده‌کی اشتهار ایله معروفدر . اکر بو
دیوان الده اولسه ایدی تاریخ نقطهٔ نظر-
ندن دخی کایتلی استفاده‌لر ایده‌جکمز درکار
ایدی . حیفا که دیوان مؤخراً ضایع اوله-
رق شاعرك یالکز برقاچ اثری تذکره‌لرده
قالمشدر . مع هذا کندیسنك عربی وفارسی
وترکینك اوچنده دخی صاحب ید طولا او-
لدیغی اصحاب تذاکر طرفرندن اعتراف
اولنیور . ازجمله سلطان بایزید حضرتلری
نامنه شو سوزلری کوریلیور :

کسه‌یی پادشاه طانیمه‌رق بونی برزمان فترت‌عد ایتمکده و بعده بایزید اول حضرتلرینه چلبی سلطان محمد حضرتلرینی خلف طانیقده تاریخ عثمانینك اصابتی درکاردر ·

شومجا که‌مز ایله پادشاه طانیمامقلغی لزومی تحقق ایدن سلیمان چلبی حضرتلرینك وقوعات تاریخیه‌سنه عطف نظر ایدنجه کوریلورکه:

سلیمان چلبی روم ایلی یاقه‌سنه بکدیکی زمان الك بیوك اندیشه‌یی استانبول ایمپراطوردن ایمش ایدی · زیرا بوکهنه ایمپراطورلغك عثمانیلره قارشو تاتارلره التجاسی بوندن مقدم امثال مکرره‌سیله کورلمش اولوب بو دفعه تیمورلنكك ایسه عثمانلی دولتنی محو ایتمك ایچون اناطولی پرنسلری مثللو دوکو نتیلره بیله تنزل ایلدیکی حالده شرق ایمپراطورلغنك انتریقه‌لرندن استفاده‌یه جان آته‌جغی بالکلیه محققاندن ایدی · بو حالده ایمپراطورلغك تهلکه‌سندن قورتلمق ایچون ینه انك قوجاغنه آتلمق لازم کلدی · بناءً علیه سلیمان چلبی طوغریجه استانبوله واروب ایمپراطورك قرنداشی تئودورك قزیله بالازدواج برده اتفاق معاهده‌سی عقد ایلدی که معاهدهٔ مذکوره موجبنجه بتون تسالیایی سلانیکی وقره‌دکزك روم ایلی سواحلنی ایمپراطوره ترك ایلمشیدی · روم مورخلرینك روایتلرینه کوره ایمپراطور هرنه‌قدر بومعاهده‌یی کندیسنه پك نافع بولمش ایسه‌ده شاید سلیمان چلبی براره‌لق نقض عهد ایدر دیه مطالعه ایلدیکندن سلیماندن رهن دخی ایستمش وسلیمانده قرنداشی قاسم چلبی ایله همشیره‌سی فاطمه سلطانی رهن اوله‌رق استانبولده براقمش ایدی ·

بو حالده سلیمان چلبی اگرچه روم

یلدیرم خان ابایزید الوقت
حامی الملك وماحی الاعدا
تو تهمتن تنی وآصف صف
تو سکندر دری ودارا را

شو کفته‌نك بالخاصه ایکنجی بیتنده رستم زالك براسمی اولان تهمتن لفظنك صولك هجاسنه مساوی اولان ینه «تن» کلمه‌سیله بر وصف ترکیبی یاپلدیغی کبی آصف لفظنی «صف» وسکندر کلمه‌سنی «در» ودارا لفظنك دخی «را» ایله ینه بو صورتله ترتیب ایلمسی حقیقة پك صنعتلی اولوب لطیفه‌نك دیدیکی وجهله عثمانلی اشعارنده طرز لغز وتبلیغ وتشبیه کبی شیلر یوق ایکن اکمال اشعاره بو ذاتك خدمت ایلدیکی حقنده‌کی روایت شو هنزیله دخی تأیید ایتمکده بولنمشدر ·

احمدپاشا بو ذاتك اشعارینی تنظیر ایتمش ادبادن اولمسیله انی ده بایزیدخان دورنده عد ایتمك مستبعد اوله‌مز ایسه‌ده مشار الیهك اصل اشتهاری چلبی سلطان محمد حضرتلری زماننده اولمسیله ذکرینی اودوره تأخیر ایلدك · انجق احمدپاشا دخی ادبیات عثمانیه‌یی

ایلی قطعه‌سی ایچون عثمانلی حکمدارلری
طانه‌رق صربستان افلاق مجارستان
بوسنه و سائره حکمدارلری دخی مشارالیهی
او صورتله تلقی ایلدیلر ایسه‌ده سلیمان چلبی
هر حالده استانبول ایمپراطورینک تحمیلی
صورتنده تلقی اولنه‌رق ایمپراطوری حرفی
نجه قوشقولاندیره‌جق اولسه حالی [illegible]
اولدیغنی بیلمکده و اکا کوره سسسز صدا-
سز بر صورتله حکومت ایتمکده ایدی .

حتی ییلدیرم بایزید خان حضرتلرینک
شهزادگانندن تیمورلنکه اک اول عرض
اطاعت ایتمش اولان دخی [illegible] اولدیغی
شایان دقتدر . اگر محمد چلبیده اولان
جرأت و جلادت بو ذاتده بولنسه ایدی
شبهه یوق که تاتارلری محمد چلبی [illegible]
یغندن زیاده سلیمان چلبی یورار ایدی .
زیرا انقره محاربه‌سنه هر نه قدر روم ایلی
قوۀ عسکریه‌سی دخی اشتراک ایدرک
[illegible]
بو عسکرک بقیه‌سی ینه سلیمان چلبی یانده
بولندیغی کبی روم ایلی تاتار استیلاسنه
دوچار اولمامش [illegible]
صورتده بر یوز بیک کشیلک اردو دها
تدارک ایده بیلور ایدی . بو احتمال او قدر
قطعیدر که شو بله بر فلاکت زمانده اعدای
ثمالیه‌نک تمام ممالک شاهانه‌یه هجوم
ایدرک [illegible] قدر ممالکی استرداد [illegible]
رعت [illegible] دخی ینه روم ایلیده [illegible]
موجودیتی [illegible] دخی تحقق اولمسندن
نشأت ایلدیکنه شبهه یوقدر . [illegible]
بر از صکره وقوعات [illegible] دخی کورولک
[illegible] درجه‌سنی تقدیر [illegible]
نه چاره که سلیمان چلبی عیش و نوشه پک
[illegible] اولدیغندن [illegible] روم شرقی
ایمپراطورلغنه و کرک تاتارلره ایستدکلری
قدر عرض تملقات ایله ادرنه و استانبولده

تزیین ایدن و روحلندیرن متقدمیندن اولدیغی
حالده نیازی‌یی دائما تنظیر [illegible] ایتمش که بوده
نیازی ایچون بر شرف اوله‌جغی جهتیله بورا-
جقده ذکر اولنمسنی ایجاب ایده‌جک احوا-
لدندر .

نیازینک اشهر آثاری الف قافیه‌سنده
اولان بر قصیده‌سی [illegible] زنجله شو بیت
[illegible] :

زلفک کیجه‌سندن باشمه کون طوغه یارا
تحقیق ایسه کر نکتهٔ اللیلة حبلی

بر بو بیتی حسن چلبینک قید ایلدیکی کبی
یازدق . لطیفی ایسه مصراع اولی « زلفک
کیجه‌سندن باشمه کون طوغه بر کون » دیه
یازیور که « کون » لفظنک بشقه بشقه معنا-
لرده [illegible] تکرری ده لطیفدر .
ینه اشبو غزلده :

آهوی فلک چرخ پلنکندن امیندر
بیر علمک سایه‌سنی ایده‌لی ملجا

بیتنی حسن چلبی قید ایلدکدن صکره
آلت طرفنی دخی اشبو :

آهوی فلک کوردی سحر شیرلرا کی
خون جکرندن دم صبح اولدی دم آلا

ذوق وصفا ایتمك ایچون کلفت حربیه‌دن وارسته بولنمق جهتنی التزام وترجیح ایتمشدر ·

سلیمان چلبی روم ایلی طرفنده و محمد چلبی آماسیا وطوقات جهتلرنده اعلان حکومت ایلدکاری کبی عیسی چلبی دخی بروسه طرفلرنده کندینی پادشاه اعلان ایتمشدر · فقط بوجرأت تیمورك اورالردن الی چکیلدکدن صکره کورلمشدر · زیرا انقره انهزامندن صکره عیسی چلبی هرنه قدر بروسه‌یه رجعت ایده‌بیلمش ایدیسه‌ده تاتارلرك بروسه‌یی درعقب استیلا ایتمری اوزرینه کندیسی آشکاره برحالده بولنه‌میوب کیزلنمکه مجبور اولمشیدی · عیسانك اشبو اختفاسی برسنه قدر دوام ایلدی · بعده تیمورلنك روی خشمی ازمیر طرفلرینه چوریوب ده بایزید خانك وآنی متعاقب محمدسلطانك وفاتلری اوزرینه ارتق مملکتی جانبنه عودت تشبثاتنه دخی قیام ایدنجه عیسی چلبی دخی میدانه چیقمغه جرأت بولمشیدی ·

بوحالده دخی عیسانك جرأتی بکاربکی تیمور طاش پاشا سایه‌سنده حاصل اوله‌بیلمشیدی · زیرا تیمورطاش پاشانك تیمورلنکه سویلدیکی محترمانه سوزلر اوزرینه تیمور هرنه‌قدر کندیسنی اعدام ایتمامش ایدیسه‌ده زنجیره اوره‌رق مدت اسارتنی درزنجیر اولدیغی حالده کچیرمش ایدی · برزوایته کوره اسارتدن فرار ایدرك ودیکر روایته کوره بایزید خانك وفاتندن صکره تیمور طرفندن سبیلی تخلیه قلنه‌رق تیمورطاش پاشا بروسه‌یه کلنجه شهزاده‌لردن عیسی چلبینك اوراده بولندیغنی خبراله‌رق مشار الیهی میدانه چیقارمش وادرنه‌ده سلیمان و آماسیه‌ده محمد چلبیلره ثالث اولمق اوزره اودخی بروسه

بیتنی بنه نیازی بنك اولمق اوزره علاوه ایلمش ایسه‌ده لطیفینك روایتنه کوره احمد پاشا بوقصیده‌یی حرف بحرف تنظیر ایلمش اولدیغندن ایکنجی بیت احمدپاشانك اولوب نیازی بنك اولان برنجی بیته نظیره اوله‌رق سویلنمشدر ·

« شوقی »

بایزید اول حضرتلرینك عصری ادباسندن بریسی دخی شوقی اولوب نجاتی وطالعی وصنعی هنوز شهزاده‌لك حالنده چلبی سلطان محمد حضرتلرینك ندماسندن اولمغله شوقی دخی اودائره‌یه انتساب ایلمش ایسه‌ده نجاتیلر صنعیلر او زمان هنوز پك کنج برر محبوب اولدقلرندن شوقی محضا ونرنك شمع جماللرینه پروانه اولمق ایچون محمدچلبی حضرتلری نزدینه کیتمش اولدیغی حسن چلبی قیدایتمکده‌در · حالبوکه اوزمانك محبوبلری فاتح زماننه قدر برحیات اوله‌رق دور فاتحك پیراندن اولملریله بزدخی انلری اصل عائد اولدقلری عصرلره تأخیر ایلیه‌جکز ·

شوقینك بیوکلکی دخی کندیسی زادکاندن برشی اولدیغی حالده تعلم وتفنن

ده عیسی چلبینك پادشاهلغنی اعلان ایلمشدر ·

حتی عیسی چلبی دخی استانبول ایمپراطورینه عرض تملق خصوصنده سلیمان چلبی یی تقلید ایلمشیدی · اودخی سلیمان چلبی کبی بر روم پرنسسی ایله ازدواج ایتمك هوسنده دوشمش ایسه ده کندیسنه مناسب پرنسس بولنه مدیغندن اسکی بیزانسك الڭ معتبر فامیلیالرندن یوان توزلڭ قزیله ازدواج ایتمش ایدی ·

شو اوچ ذاتك یعنی چلبی محمد وسلیمان وعیسانك اوچنده اوروپا مورخلری مستقل پادشاه اولمق اوزره تلقی ایدرلك یالکز موسی چلبی یی هنوز پادشاه طانیمزلر · زیرا مشارالیه پدرینك وفاتی اوزرینه تیمورلنك طرفندن مملکتنه عودته مأذون ایدلمش ایدیسه ده هر طرفده برادرلری اعلان حکومت ایتمش اولدقلری حالده بریرده کندیسنه ملجأ قالمدیغنی کوردیکندن کرمیان امارتنه مسافر قونمشیدی · بو مسافرته بر نوع موقوفیت حکمی ویرن مورخلر دخی واردر · بونلرك روایتلرینه کوره تیمورلنك بو پادشاهك [illegible] بالذات [illegible] کرمیان امارتنده موقوف [illegible] کرمیان اوغلنه توصیه ایلمش ایمش ·

تیمورلنك مندفع اولوبده اوچ برادرلك اوچی بردن اعلان حکومت ایلدکلری زمان دولت علیهٔ عثمانیه نك اوزری [illegible] کیتمش ایسه مورخلرك روایتی دخی [illegible] اندن زیاده [illegible] بر صورت کسب ایتمش اولدیغندن [illegible] بر قسمی [illegible] ایدنمش اولدیغمز اون درت قدر بللی باشلی مورخلرڭ [illegible] اتحاد واتفاق روایتلرینه راست کله مدك ·

ایتمش دکل ادرنه ده بر قوجه قارینك کوله سی [illegible] اولدیغی حالده [illegible] [illegible] چلبی سلطان محمد حضرتلری بو ذاتی او قدر بکنمش ایدیلر که شهزاده لکاری زماننده کندیسنی دیوان کاتبی انتخاب [illegible] ترفیع ایتمش ایدیلر · لطیفی وریاضی وحسن چلبی تذکره لرنده بو ذاتك منتخبات اشعارینه دائر کوردیکمز شیلری بر وجه آتی قید ایلیورز :

غزل

یازان هلال شکلنی طاق زبرجده
اوتل قاشك مثالنی ایتمش مسوده
میخوارهنك دعاسی نوله اولسه مستجاب
هردم قدح دعاسن اوقور پیر میکده
آشوبر قو پارسه لبکده خطك نوله
[illegible]
حد چکدی تیغ غمزه سی باشمه لطف ایدوب
ایردی بو دولتله کوکل بخت سرمده
[illegible]
برکوزی یاشلی یلدیزی دوشکون فلکزده

هله موسی بی عیسی و بونی موسی عند ایتمك كبی بعض مسائلده جمله‌سنی بری برینه مخالف بولدق . بناء علی ذلك هیچ بریسنك اصول حكایه‌سنی دیكر ینه ترجیح ایده‌مامك مجبوریتنه دوشدك . بویله بر مجبوریت خواجه سعدالدین مرحومده دخی كورلدیكندن مرحوم مشار الیه اولا كندی نتیجهٔ تتبعات وتدقیقاتنی مفصلاً یازدقدن صكره كندی تتبعاتنه مخالف اولان روایتلری دخی بشقه‌جه ذكر ایتمش اولدیغی كبی بزدخی انك بو یولده‌كی حركتنه اتباع ایلدك . لكن بزم نتیجهٔ تتبعاتمز اكا اویمدیغندن بز انك روایتلرینی بعدما خلاصه ایتك اوزره اول باول كندی نتیجهٔ تتبعاتمزی یازمغه باشلادق .

ایمدی بزجه اوچ برادرلر ارەسنده وقوعه كلان محاربات الك اول محمد چلبی ایله عیسی چلبی ارەسنده باش كوسترمشدر .

محمدك اهلی بروسه شهرینی كندیسنه پای تخت اتخاذ ایتمك اولوب بناء علیه اوجه انقره‌ده تیموره قارشو قهرمانجه‌سنه مدافعه سیله نام وشان قازانمش اولان فیروز زاده یعقوب بكی سردار نصب ایلمشیدی . اشبو یعقوب بكك محمد چلبی معیتنده نه صورتله بولندیغنی اكلامق ایچون شو قدرجق اولسون بر ایضاحجق ویرملی یزكه یوندن اول دخی تیمورك عودتی منا سبتیله اخطار ایتمش اولدیغمز وجهله عودت تیمور چلبی حضرتلرینك زیر تصرف واداره‌سنده بولنان ممالكك حدودینی ایچه‌ و بالسهوله توسیع ایلمش اولوب ازجمله بولی وكرده طرفلرنده‌كی طاغلردن اینه‌رك مودرنی طرفلرینه كلدكده انقره وقعه‌سندن صكره اوطرفلرده ایچه برقوتله آرامساز اولان فیروز زاده یعقوب چلبی مخصوصاً حضور شهزادەیه كله‌رك

مطلع

كرچی‌كه وجودین عدم ایتمش كشی چوقدر
حال اهلی ارەسنده میانك كبی یوقدر

دیكر

دلبرلر انجره شمس دیسه‌دم نوله احده
كیم بكزه‌مش جمال ایله نور محمده

دیكر

خیال لعل جانان نه شكاف سینه‌ تندن رو ان چیقدی
بن اغلایایم آغلرسه‌م او یمدن ایكی جان چیقدی

مفرد

شربت لعلی كركك خسته دله
نیه یارار شكرك از صوین ایچ

دیكر

زلفك اسیری ساغر عشرتدن ال چكر
زیراكه قیدی اولانه صحبت حرامدر

دیكر

آه ایتمجك یاش دوكوا ورنیدهٔ تردن
برك كل بادام كبی باد سحردن

دیكر

ابرولری یانده او كیسوی كره كیر
تسبیحدر آصلی محراب یانده

ال اولمش وعرض دخالت ووعد انقیاد ایتمش ایدی . بشقه محمد چلبی حضرتلری اشبو سردار یعقوب بك قوماندەسیله بروسه اوزرینه عسکر سوق ایدنجه عیسی چلبی دخی مقابلەسنه عسکر سوق ایتمش و بو ایکی عسکر طوماج طاغلرنده ارمنی در بندنده قارشو قارشویه کلمش ایدی . بوموقع بزجه مواقع معروفەدندر . زیرا قارئلرمز تخطر ایدرلرکه عثمان غازی زماننده آق حصار تکفورینك ریاستنه تابع اولان روملر ایله بوراده برمحاربه وقوعه کلەرك محاربۀ مذکورەده غازی عثمان حضرتلرینك برادر زادەسی شهید دوشمشدی .

عیسی چلبینك عسکری محمدك قوۀ مهاجمەسنه تاب آور مقاومت اولەمیەرق رجعت ایلینجه محمد چلبی یالکز بروسەنك ضبطیله دخی طورمیەرق بالیکسر اوزرینه قدر برادرینی تعقیب ایلمشدی . بو صیرەدە ایدی‌که انقره وقعەسندن صکره سلیمان چلبی معیتنه چکمش اولان صو باشی اینەبك دخی محمد چلبی معیتنی ترجیح ایدرك کلمش و اناطولیجه شو ایکی برادرك باشلادقلری محاربەنك نتیجه‌سی نه اوله‌جغنی کسدیره‌مدیکندن منع محاربه ایچون یاری اناطولی‌یی اوکلرنده تقسیم ایتملرینی تکلیف ایلمش ایدی .

شبو اینه صو باشینك دخی چلبی محمد حضرتلری یانینه کلمش اولمسنی خواجه سعدالدین مرحوم پك کوزل ایضاح ایتمکده در . ایضاحندن اکلاشلدیغنه کوره ارمنی در بندی وطوماج طرفلرنده عیسی چلبی فرقەسی بوزولەرق شهزاده محمد چلبی حضرتلری مظفراً بروسه‌یه کیردکلری زمان بالیکسری‌یه قدر یورومش بولنان بیشه‌لرلك ریاستنده دخی بولنان اولکه صورت انقیادینی حکایه ایتمش اولدیغمز

❊ مشاهیر فتوحات بایزیدیه ❊

سلطان بایزید حضرتلرینك کرك روم ایلیدن و کرك اناطولیدن ممالك عثمانیه‌یی همان برمثلی قدر توسیع ایتمش اولدیغی عثمان غازیدن انقره بلیەسنه کلنجه‌یه دکین درپادشاهك فتح ایلمش اولدیغی ممالکك حدودینی بیلدیرمك لازمدر دینه علاوه ایلدکمز خریطه مصورەیی دقتله نظر اولورسه بوراده دخی عمومی مختصر خبر ویرمك لازم کلور ایسه دیرزکه روم ایلنجه ماکدونیا قطعەسنك فتحنی اتمام واکمال ایلدکدن صکره تسالیا و یونانستانی‌ده عادتا کاملاً ممالك عثمانیه‌یه ضم ایتمش و اناطولیجه دخی آیدین وصاروخان ومنتشه وقرەمان امارتلرینی وقاضی برهان الدین ایله کوتوروم بایزیده تابع اولان یرلری کاملاً ضبط و ممالکه ربط ایتمشدر . واقعا مؤخراً حادثۀ تیمورلك ظهوریله فتوحات بایزیدیانك همان کافەسی کأن لم یکن حکمنه کیرمشلر و بعده هربری تکرار بکان بکان فتح و تمغه لزوم کوسترمشلر ایدی . انجق ممالك مذکورەنك بعض بلاد قره‌ماندن ماعداسی هرحالده ینه سریعاً عثمانلی حدودی

یعقوب بك بولندرق بالیكسری‌یه واردقده اوطرفلرده صو باشی اینه بكك والی اولد‌یغنی كورمش ایدی. حالبوكه بو اینه بك یعقوب بكك طایسی ایمش. یكن ایله طابی ملاقات ایلدكده بس بللی یعقوب بك چلبی محمدك فضائل و مزیاتنی طایسنه عرض و تفصیل ایتمش اولمیدركه بو یله مقهور تیموره دخی یون اكیه‌رك اجداد عظامنك شانته لایق بر شهر یار زاده شهریار اولدیغی جهانه تسلیم ایتدیرمش بولنان محمد چلبی‌یه دخالت شوقی اینه بكك دخی قلبنده بر طوتمش و ایشته بونك اوزرینه او دخی خدمت شهزاده‌یه چكمشدر.

بعض تاریخلرده اینه بكك قره‌سی ولایتنده والی اولمسی اوطرفلری عیسی چلبی نامنه دكل بلكه سلیمان چلبی نامنه اداره ایتمك ایچون اولدیغنی كورمشزدر. همامرده دخی انقره وقعه‌سندن صكره سلیمان بك روم ایلی جانبنه فرار ایدر ایكن معیتنده بولنان هیئت اركان دولت « وزیر اعظم علی پاشا و یكی چری اغاسی حسن اغا ..... » دیه تعداد وتعیین اولنلد. یغنی صره‌ده اینه بك صو باشینك‌ده اسمی بونلر میاننده مذكور اولدیغنی كورنجه میر مشارالیهك قره‌سی‌یی اوزمان سلیمان چلبی نامنه اداره ایلدیكنه شبهه‌مز قالما. مشدر. حالبوكه اناطولیده سلیمان چلبی نامنه بر والی ایله اداره اولنان بر یالکز قره‌سیدن‌ده عبارت دكل ایدی. آیدینك دخی جنیدصو باشی طرفندن ینه سلیمان چلبی نامنه اداره اولنمقده بولندیغنی قریباً كوره‌جكز.

اینه بكك تكلیفاتی البته محمد چلبیدن زیاده عیسی چلبینك منافعنه موافق كله‌رك حالبوكه محمد چلبی غالب اولدیغی حالده بو تكلیفی قبول ایلدی و بروسه‌نك شرق

داخلنده دخیل اولندقلری و ایلك فاتح دخی بایزید خان حضرتلری بولندقلری جهتله فتوحات مذكوره‌نك ینه بو یله بر « فتوحات بایزیدیه » سرلوحه‌سی التنده ذكر احواللری ترجیح اولنمشدر.

« اسكوب »

سلطان بایزید خان حضرتلرینك روم ایلی طرفلرنجه اقدم فتوحات معدودلرندن بریسی اسكوب شهری یدر كه صوفیه‌نك ۱۸۰ كیلو مترو قدر جنوب غربی سمتنده واقع اون بش یكرمی بیك نفوسلی برشهر ایسه‌ده كرك قدمی وكرك بوندن مقدمكی معموریتی جهتیله بلاد مشهوره‌دن عد اولنمغه صالحدر. اسكوب شهری ماكدونیا بلادندن‌عداولنور. كنديسی بر سنجاغك مركز یدركه سنجاغه دخی « اسكوب » نامی‌و بریله‌رك كوستندیل‌واوخری ومناستر سنجاقلری ارەسنده واقعدر. بو محلك خرستیان اهالیسی اغلبیتله بلغار و اسلام اهالیسنك بر مقداری ترك و بر مقداری ارناوت اولوب برازدخی رومولردر. اسكی زمانلرنده شمدیكی اسكوبك یانی باشنده مشهور برقصبه‌وار ایدی‌كه « تورەسیوم » نامیله یاد

طرفنده‌كى ولايتره يعنى بروسه و طوقت وآماسيا وسيواس ولايتلرينه كنديسى مالك اوله‌رق برادرينك دخى غرب جهتنده‌كى ولايتره يعنى قرەسى و صاروخان وآيدين طرفلرينه مالك اولمسنى تكليف ايلديسه‌ده اواره‌لق بو ولايتلرك قرەسيدن ماعداسى تيمور طرفندن اسكى اميرلرينه اعاده اولنمش بولنديغندن عيسى چلبى ممالك مذكوره‌يى الەكچيره‌بيلمكدن بالمأيوسيه برادرينك تكليفنى قبول ايتمدى.

اره‌ده شو مذاكره ومخابره جريان ايده‌نجه‌يه‌قدر عيسانك سرعسكرى بولنان تيمور طاش پاشا دخى يكيدن جمع قوت ايتمش ايدى. بناءعليه تيمور طاش ايله محمدك سردارى بولنان يعقوب بك ارەسنده اولوباد نهرى جوارنده بر محاربه دها وقوعه‌كله‌رك بيچاره اينه بك نصلسه برازه‌لق عيسى چلبينك قرنه وارمغله دشمن النده مقتول اولديسه‌ده اينه بكك اشبو تقربى غالبانه بر تقرب اولمديغندن مقتوليتلرى محمد چلبى فرقه‌سنده‌كى غالبيته هيچ بر تأثير ايده‌مدى. فرقهٔ مذكوره تماميله غالب اوله‌رق عيسى چلبينك عسكرى تارومار اولديلر. تاريخلرك روايتلرينه كوره بو محاربه‌ده محمد چلبينك سردارى مقتول اولديغى كبى عيسى چلبينك سردارى دخى اثناى فرارنده مقتول اولمشدر. هم‌ده اثناى فرارنده اصدقاى بندكانندن بر آدمك حيوانسز اوله‌رق قاچەقده اولديغنى كورنجه « مرجتدن مرض حاصل اولور » سوزندن غفلتله حريفى حيوانك تركيسنه المش ايكن اول غدار خائن بيچاره تيمور طاشك ارقه‌سندن خنجر اوروب جرح ايتمش وهنوز حياتدن برمق قالديغى حالده مجروحى محمد چلبى حضورينه كتوردكلرنده اورمق دخى قالمامغله باشى قطع اولنوب محمد چلبينك انا.

اولنور ايدى. شرق ايمپراطورلرينك كيمى چفتجى كيمى چوبان اولدقلرى حالده‌ياطا. لمرينك يوردلكى و يا خود زوربالقلرى سا. يه‌سنده ايمپراطور اولدقلرى كبى ماكدونيالى ژوستن نامنده بريسى دخى چوبان ايكن ايمپرا. طور اولدقدن صكره يكنى بولنان بر چفتجى اوغلنى كنديسنه‌ولى‌عهد ايدرك «ژوستينيان» ناميله مقام ايمپراطورى‌يه يول آچمش ايدى. ايشته بو ژوستينيان ٨٤٣ سنهٔ ميلاديه‌سنه طوغرى اسكى اسكوب ديمك اولان توره. سيوم قصبه‌سنده طوغمش اولديغندن ايمپرا. طور اولديغى زمان درحال قصبهٔ مذكوره‌يى تعمير وتوسيع ايدرلك‌ذمنى دخى « ژوستينيانا » تسميه ايتمشدركه مؤخراً بوذات برقاچ مملكت دها تعمير وياخود تأسيس ايدرك هپسنه بو اسمى ويرمش اولديغندن اسكوب شهرى بونلرك برنجيسى اولمق اوزره « ژوستينيانا بريما » ديه شهرت بولمشدر. دهاصكره‌لرى سبب تسميه‌سنى تحقيق ايده‌مديكمز برصورتله « سقوپيا » تسميه اولنه‌رق فتح عثمانيده‌دخى اشبو لفظنك محرفى اوله‌رق « اسكوب » دينمشدر.

طولی اوزرنده رقیبلرینه غلبه‌سیله حکمران
یگانه قالدیغنه دال اولمق اوزره ادرنه‌ده
سلیمان چلبی‌یه ارسال قلنمشدر .

انجق عیسی چلبی شو مغلوبیتدن طو-
لایی بالکلیه دوچار یأس وفتور اولمامش
ایدی . واقعا کندی باشنی دخی محمد چلبیدن
قورتاره بیلمسی مشکل اولدیغی حالده نصلسه
یالوه طریقیله استانبوله قپاغی آته بیلمکه
موفق اولمشدرکه مقصدی ادرنه‌ده بیوك
برادری سلیمان چلبی‌یه التجا ایلمك ایدی .
قریباً ینه اناطولی‌یه صورت ورودینی
کوره‌جکز .

عیسانك اناطولیدن تباعدندن صکره
دخی اکرچه دیکر قرنداشی موسی چلبی
کرمیانده ایدیسه‌ده محمد چلبی پدرینك نعشی
ایله برادرینك کندیسنه تسلیم اولنمسنی
کرمیان پرنسندن طلب ایدنجه بو طلبه رد
ایله جواب ویرمك قابل اوله‌مدیغندن مو-
سی دخی کندی دست اقتدارینه کیرمش
اولدی . لکن موسانك جاننه قصد ایتدی .
بو ذات حقیقةً مقتدر بر قهرمان اولدیغی
جهتله کوچك قرنداشنه یعنی محمده اطاعت
ایلدیکی صورتده کندیسندن بیوك بیوك
خدمتلر دخی امید اولنه بیلور ایدی . بایزید
خان حضرتلرینك اولا حین وفاتنده اق
شهرده بر کره دفن اولندیغی معلومدر . بر
کره‌ده کرمیانده دفن اولندقدن صکره او-
چنجی دفعه اوله‌رق رمادی بروسه‌ده انشا
ایتدیرمش اولدیغی جامع شریف جوارنده
دفن اولنمشلردر . مولا اوچ دکل هزاران
رحمتیله روحنی شاد ایلسون .

محمد چلبی حضرتلرینك اقدم آمالی بر
یاندن اناطولی اصحاب خروجنی قیروب
محو ایتمکله برابر دیکر طرفدن کندی
اداره‌سنه تابع اولان یرلرده دولت
علیه‌نك طوغریدن طوغری‌یه محترماتندن

اسکوبك فتحنه پاشایکیت نام سردارك
مأمور اولدیغی و فتح و تسخیر قلندقدنصکره
ایلك دفعه اوطرفلره عثمانلی فامیلیالری نقل
ایدلمش اولمق اوزره عساکر و مأمورینك
فامیلیالری دخی نقل اولندقری متن تاریخمزده
ایضاح اولنمشدر . بوراده شونی دخی علاوه
ایدملکه اسکوب شهری بك آز بر زمان ظرفنده
حقیقةً مسلمان و عثمانلی مملکتی اولدیغنی
جهانه کوستره‌جك بر صورت پیدا ایدرك
جامع و مدرسه‌لرینك کثرتی و بو مدرسه‌لر-
ده یتشمش اولان علما و ادبانك وفرتی ایله نام
المشدر . علما وادباسندن بر طاقنك اسامیسی
دخی قریباً حاشیه‌لرمز میانده کوریله‌جکدر .

« آلاشهر »

ازمیرك شرق طرفنده بر قصبه‌درکه التی
یدی بیك قدر نفوسی حاوی اولغله شو حالنده
بلاد مشهوره‌دن عداو نفوذ [illegible]
کوریله‌مز ایسه‌ده قدمندن و اهمیت تاریخیه-
سندن طولایی بو شهر دخی بزی کندیسی
ایچون شویله بر فقره جق یازمغه مجبور
ایلمکده‌در . شهر مذکور میلادك ایکنجی
عصری اواسطنده برغمه قرالی اولان ایکنجی

اولان نظامات ملکیه وعسکریه وشرعیه ـ
نك یکیدن اقامه‌سی صورتندن عبارت او ـ
لمغله اشبو اصلاحات سایه‌سنده داخل حو ـ
زهٔ حکومتی اولان یرلر اهالیسنك اولکی
رفاه ومسعودیتی سریعاً عودت ایلدیکندن
بونی کورن بلاد سائره دخی اول شهزادهٔ
عالی نژادك حمایه وتابعیتنه جان آتارلر ایدی
ایشته از جمله ازنیق وازمید وسائر بر طاقم
بلاد دخی هنوز شهزاده‌لردن هیچ بریسنه
تابع اولمامش بولندقلری حالده محمد چلبی
حضرتلرینه عرض انقیاد ایلدیلرکه بو یله
حدود ممالك مخصوصه‌لرینك کیتدکجه‌تو ـ
سعی دخی شهزاده حضرتلرینك قوهٔ
عسکریه‌سنی تزیید ایدر و اناطولیجه رقیب
قبول ایتمز برشهریار اولمق استعدادی دخی
آرتار ایدی ٠

تیمور طاشك رأس مقطوعی بروسه‌ده
سلیمان چلبی‌یه کوندرلدیکنی وعیسی چلبینك
دخی مغلوباً استانبوله وبعده نزد سلیمانه
دخالت ایتدیکنی یازمش ایدك ٠ محمد چلبینك
بوبله رأس مقطوعی کندیسنه کوندره‌رك
مخالف رضاسی اولانلرك حالی بو قفایه بکزه
یه‌جکنی اکلاتمسی سلیمان چلبی‌یه غایت کران
کلدیکندن وفی الحقیقه کندیسی روم ایلیجه
دها واسع ممالك ودها چوق عساکره مالك
اولدیغندن همان اناطولی‌یه کچه‌رك چلبی
حضرتلرینه مرام اکلاتمغه قالقشدی ایسه
ده معیتنده بولنان وزرا وامرا محمد چلبینك
نصل هیچ بر ایشی اهمال ایتمز وکیجه کو ـ
ندز امور موکوله‌سنه صرف همتدن آیر
لمز برقهرمان اولدیغنی بیلدکلری حالده
سلیمان چلبینك دخی نصل عیش ونوشه و
حاملرده وکوشکلرده محبوب ومحبوبه‌لر ایله
ذوق وصفایه حصر زمان ایتمش برشهزاده
اولدقلرینی کوروب طوردقلرندن بالذات
کندیسی اناطولی‌یه کچر ایسه کوناکون

آتال طرفندن بنا اولنه‌رق حکمدار مرقوم
« محب برادر » دیمك اولان « فیلادلف » لقبیله
مشهور اولدیغندن الاشهری دخی بونام ایله
تسمیه ایلمشیدی ٠ نصرانیتك اثنای انتشا ـ
رنده قصبهٔ مذکوره نصارانك ایلك چو ـ
غالدیغی یرلرك بریسی اوله‌رق ایلك مزین
کلیسالر دخی اوراده‌یاپیلمشدرکه زمانمزه قدر
خرابه‌لری مشاهده اولنمقده در ٠ مبادیٔ
ظهور عثمانیان اثناسنده اناطولی اوزرنده
شرق دولتنه تابع اولان یرلرك « تکفور »
نامیله بر رسنیوره تابع اولدقلری معلوم
اولوب اشبو سنیورلر کشور کیران عثمانیانه
اکرچه مقاومت ایده‌میدرك الرنده بولنان
مملکتلر درحال ضبط اولنی و برمشلر ایسه‌ده
الاشهرده بولنان تکفور ازمیره دخی قربی
مناسبتیله او جهتلرده توره‌یان ترك پرنسلر ـ
ینه مقاومت ایدرك ناباز یدخان حضرتلری
زمانه‌قدر کندینی محافظه ایده‌بیلمش ایدی ٠
بایزیدخان حضرتلری بس بتی الاشهری شهرت
قدیمه‌سنه‌و باخصوص اوزمانه‌قدر اسلام النه
کچمامش بولنمسنه برغیرت اسلامیه ایله اهمیت
ویرمش اولملیدرکه قصبهٔ مذکوره‌نك فتحنه

مهالکه یول آچمش اوله‌جقلرینی فقط حاضر عیسی چلبی کندیسنه دخالت ایتمش اولد. یغندن اکر بر مقدار عسکر ایله انی تکرار اناطولی‌یه سوق ایده‌جك اولورلر ایسه کند یلری هیچ ایشه قارشمش اولمقسزین محمد چلبی‌یی پك اعلا اشغال و اضرار ایده‌. جکلرینی و اکر محمدده مقدمهٔ مغلوبیت کو. ریلور ایسه او زمان بالذات کندیلری ینكده اناطولی‌یه کچملری اویا بیله‌جکنی اکلاتمشلر ایدی .

واقعا سلیمان چلبی غایت مغرور بر ذات ایدیسه‌ده وزراسنك اشبو نصح و پندندن تعظم و تکبر ایتمك بالاخره کندیسنی راحتسز و متضرر دخی ایده بیله‌جکنی اکلامغله قر. نداشی عیسی چلبینك معیتنه بر قاچ بیك عسکر ویرمش ایدی . عیسی چلبی بو عسکر ایله قره‌سی‌یه کچمش وفقط محمد ایله اچیقدن آچیغه مخاصمه طوری کوسترمیوب بالعکس کویا او جهه محمدك وقوعه کلان تکلیفنی تبول ایتمش طوریله صلحجویانه و دوستانه خبرلر کوندرمش ایدی . محمد چلبی عیسانك بو خدعه‌سنه یاغی اولدانمشدر . زیرا عیسی سوزینی تأیید ایچون کرمیان ملکنه تعرضه باشلایوب قرنداشنه دخی « ایشته بایزید طر فندن ممالك عثمانیه‌یه ربط ایدلمش اولدیغی حالده تیمورك تفریق ایلدیکی ممالکی تکرار استیلا ایلیورم » دیه خبرلر کوندریور ایدی . انجق کرمیان ممالکنده ایلدیکی جولانك نتیجه‌سنده تمام بروسه‌نك جنوب طرفلرنده‌کی یکیدلره کانجه اون بیك عسکر ایله علی الغفله بروسه اوزرینه یورومشدرکه او زمانلر محمد چلبی اماسیه طرفلرنده بولنمسیله بروسه همان بالکلیه مدافعه‌سز بر حالده بولنور ایدی .

فقط عیسانك بو خدعه‌سی نه قدر ماهرانه ایدیسه‌ده ینه نتیجهٔ مطلوبه‌سنی

بیوك بر اهمیت و یره‌رك تکفوری طرفندن کوردیکی مقاومت اوزرینه استانبول ایمپرا. طورینی بو فتحه مجبور ایلدیکی متن تاریخمزده ایضاح اولندیغی کبی اورایه‌ در حال جامعلر مدرسه‌لر فلانلر بناسیله شهرك حالنی بر مسلمان مملکتی صورتنه افراغده سرعت کوستردکاری دخی بیان اولنمشدر . اصل اسمی « فیلاد لفیا » اولدیغی حالده « الاشهر » صورتنه نصل تحول ایتمش اولدیغنی تحقیق ایده‌مدك . فقط ظن ایدرز که معموریت قدیمه‌سنه نظراً اولا « اعلاشهر » دنیلمش اولملی ده بعده کثرت استعمال ایله « الاشهر » صورتنه تحول ایتمش بولنملیدر .

صاروخان · آق حصار

اناطولی ترك امارتلری میاننده صاروخا- نك دولت علیهٔ عثمانیه‌یه صورت التحاقی متن تاریخمزده اقتضاسی وجهله تصریح و تفسیر . اشبو « صاروخان » تاسلجوقیه دولتنك اثنای انقراضنده آق حصار ایله حوالیسنی یدادا. ره‌سنه المش بولنان بربکاث نامی اوله‌رق او زمان تشکل ایدن امارتك مرکزی ایسه آق حصار ایدی‌که ساراباد نام بر دره‌نك اوزرنده

اتباع ایده‌مدی . بروسه اهالیسی عیسی ایله محمد ارەسنده‌کی فرقی کوزلجه طانیه‌رق عیسایه قپولری آچه‌جق اولسه‌لر البته محمدك اوب هم عیسایه هم کندیلرینه لایق اولدقلری معامله‌یی ایده‌جکنی بیلد. کلرندن باری محمدك خشمندن قورتلمش اولمق ایچون عیسایه قارشو شهرك قپولرینی قپادیلر و بتون اهالی شهر مدافعه‌یه حاضر. لاندیلر . بومدهش خبر محمد چلبی‌یه واصل اولور اولمز او دخی یلدیرم کبی برسرعتله یورو یوب بروسه‌یی تخلیصه کلمش ایدی . ایمدی بروسه اوه‌سنده ایکی قرنداش بر دها محاربه‌یه طوتشه‌رق عیسانك اون بیك نفرینه مقابل محمد چلبی معیتنده یالکز اوچ بیك عسکر وار ایدیسه‌ده عیسی چلبینك عساکری اناطولینك شوراسندن بوراسندن دیرلمش طوپلانمش درنکدن عبارت اولوب محمد چلبینك عسکری ایسه نظامات عسکریه عثمانیه احکامی دائره‌سنده انتظامی تأمین ایدلمش عساکردن اولمغله ینه مغلوب بیت عیساده قالمش وعیسی بودفعه دخی قسطمونیه‌ده حکومت ایتمکه باشلامش اولان اسفندیار بك نزدینه التجایه مجبور اولمشدر .

اما عیسانك بو مجبوریتی او یله مسکینانه بر دخالت دکلدر . تاریخلرك روایتندن اکلاشلدیغنه کوره وقتیله اسفندیار بایزید خان حضرتلرینك دربار شوکت قرار شاهانه‌لرینه کلەرك یوز سوردیکی صره‌ده عیسی چلبینك والده‌سی مسافر مومی الیهه پك زیاده اکرام ایدرك حقنده عادتا والده واوغل درجه‌سنده معامله‌ده بولنمش و بو مناسبتله عیسی چلبی ایله برنوع اخوت نعقد ایلمش ایدی . بناء علیه عیسی چلبی قسطمونی‌یه عادتا بر برادر نزدینه کیدر کبی کیتمش اولدقدن

واقعدر . بوقصبه ایچون شوفقره‌یی بزه یازدیرمغه اورانك برمرکز امارت اولمش بولنمسی کافی ایسه‌ده دیکر برسببی دخی اناطولینك بو قسمی نصرانیتك ایلك انتشار ایلدیکی یرلر اوله‌رق حتی «پول» وتحریر دیکره کوره «پولوس» نام حوارینك بورالرینی نصرانیته ادخال ایتمکه چالشدیغی صره‌ده‌ق حصار اهالیسنده برتشویقنه مذکوندرمش اولمسی قضیه‌سی دخی قصبه مذکورەنك برسبب اشتهاری و بزم شوفقره‌یی یازمقلغمزك بر وجه مخصوصی اولمشدر . اوزمانلر آق حصارك اسمی «تیاثیر» ایدی . مبادئ دور نصرانیده اورایه کوزل کلیسالر یاپلمش ایدی . بحق صکره‌لری بوکلیسالرینه ایادئ نصارا ایله تخریب ایدلمشدر .

« آق شهر »

قرەمان دیارنده‌کی ممالکك وقتیله اك معمورلرندن بریسی اولان بوشهر ذات دخی بلاد قدیمه‌دن و شمدی ده معمورلردندر .

آنتیوکوس ... بری ... ولی وتعقیب ایدرك سوریه‌واناطولینك سوریه‌یه قریب یرلرنده حکومت سورمش و بناء علیه

[illegible] محمد چلبی ایله
ایکی دفعه محاربه ایدرك مغلوب اولمسی
اوزرینه اسفندیارك چلبی علیهنده کی کین
ونفرتی دخی [illegible]
مومی الیهدن معاونت کوره جکنی امید
ایلرایدی ۰ عیسانك بو امیدی اصلا
بوشه چیقمدی ۰ اسفندیار کندیسنی عادتا
[illegible] استقبال ایلرجه‌سنه
حسن قبول ایلدیکی کبی خصمی محمد چلبی
علیهنده عیسی‌یی استخدامدن دخی [illegible]
[illegible]
عسکرینی کاملا عیسایه ویرمکله عیسی
دخی تکرار محمد چلبی اوزرینه صالدیر-
مش ایدی ۰ بناءً علیه عیسی بروسه
[illegible]
[illegible] اوزرینه [illegible]
سلاسل نام قلعه‌یی تحت محاصره‌یه آلدی ۰
چلبی [illegible]

[illegible] بروسه‌دن [illegible] اوچ [illegible]
عسکردن ماعدا عسکری یوق ایدی ۰ بناء
علیه یالکز بو قوت ایله تکرار قرنداشی
اوزرینه [illegible] بو قوت [illegible]
دخی عیسایی اوچنجی دفعه اوله‌رق تکرار
مغلوب ایلدی ۰

اسفندیار اوغلی بیك مشکلات ایله
عساکر [illegible] قسطمونی‌یه قدر رجعت
[illegible] ۰ عیسی ایسه بو دفعه
غربه طوغری قاچه‌رق آق دکز ساحلنی
[illegible] آیدین [illegible] زمیر [illegible]
[illegible] ۰ عیسانك [illegible]
تدبیرینه هیچ بر دیه‌جك اولمدیغی حالده
یالکز طالعنك عدم یاوریسی کندیسنی
[illegible]
[illegible]
یغی حالده اکر بایزید زاده‌لر ایچلرندن
[illegible]

[illegible] مورخلری نزدنده دخی «اطاکسه»
[illegible]
بو خوالیده تأسیس و بنا ایلدکلری بلده‌لرك
[illegible]
تسمیه اولنمش ایدیسه‌ده بو نامه مشترك اولان
سائر مملکتلردن تفریق ایچون «آنتیوکیا
[illegible]
[illegible]
المشدر ۰ آق‌شهرك معموریت قدیمه‌سی اسلام
زماننه قدر دوام ایلدیکی کبی سلجوقیه دولتنك
[illegible]

اولمش. و اورایه کوزل جامعلر و ابنیهٔ سائره
[illegible]
[illegible]
در ۰ شمدیکی حالده آق‌شهرده بیك بشیوز خانه
قدر موجود اولوب معموریت قدیمه‌سنك
[illegible] صنایع خصوصنده دخی یالکز
[illegible] خالی صنعتی قالمشدر ۰ ترجه
[illegible]
ترینك بد اسارت تیمورده اورایه قدر کله‌رك
[illegible]
[illegible]

یلری اکا سردارلق ایتمش اولسه‌لر ایدی تیمور بلیه‌سنك صدماتنی آرتدیره‌جق اولان اشبو محاربات داخلیه ایله ملکی برقاتدها خساردیده ایده جکلر ینه هر بری برر اردو یه سردار اوله‌رق تیمور صدماتنی درحال تعمیره موفق اولدقدن ماعداچار اطراف مما لکدن حدود دولت علیه‌یی فی الحال و پك زیاده توسیعه دخی موفق اولورلر ایدی • زیرا دوشو نملیدرکه شمدی‌یه قدر اورخان ومراد اول و بایزید اول کبی پادشاهلر همان تك باشلرینه کبی بر صورتله غزوات ومحاربانده بولنه‌رق بونجه فتوحاته نائل اولمشلردر • برك ینه درت اورخان درت مراد اول درت بایزید بردن چالشمش اولدقلری حالده البته آثار موفقیت دخی درت مثلی آرتار ایدی • هله شو بایزید زاده‌لردن هر برینك یارارلق خصوصنده اورخانلردن مراد اوللردن

بایزیدلردن اشاغی قالمدقلری و تمام انره خیرالخلف اوله‌جق مزیاتی کاملاً حائز بولندقلری آثار فعلیه‌لریله دخی ثابتدر •

مع هذا محمد چلبینك اوزمانه قدر تیمور طرفندن کندی اوزرینه مسلط ایدلمش بولنان بونجه صاحب خروجلری برر برر محو ایدرك عیسی چلبی‌یی دخی بویله اوچ دفعه مغلوب ایتدیکی حالده چاشنی انهزام نه اولدیغنی هنوز طاتمامسی ودائما مظفریت ایله « مظفر دائما » اولمغه لایق انجق کندیسی اولدیغنی جهانه کوسترمسی اناطولی طرفنده بولنان ملوك متجاورە‌نك نظر دقت واهمیتلرینی آچش اولمسیله همان جمله‌سی وازجمله کندیسی ارتق ملوك مستقله‌دن صایلان قره‌مان اوغلی محمد بك دخی نامه‌لر وسفیرلر ارسالیله محمد چلبی حضرتلرینك شهریارلغنی تسلیم و تبریکه جان آتمشلر ایدی • لکن بو حال

« آق سرای »

اناطولینك قره‌مان قسمنده اوته دنبری مشهور اولان بلادك بریسی دخی اشبو آق سرای قصبه‌سیدرکه نام قدیمی «غارصورا» در • بو مملکتده بر اعظم اشتهری ورلرنده عظیم بر طوزلی کول بو قصبه‌سی اولوب مذکور کولده حاصل اولان طوزلر انطو- لینك هر طرفنه سوق وفروخت اولنورلر • آق سرایك یانی باشنده اصل بو اسمك مسماسی اولمق اوزره عظیم بر قلعه خرابه‌سی واردرکه روملر وسلجوقیلر زمانلرنده پك چوق محار-

بات ومحاصراته دوچار اولمشدر • سلجوقیلر ومؤخراً عثمانلیلر زمانده اورانك معمور ینه خدمت ایدیله‌رك شهرك اطرافی عموماً باغچه‌لك حالنه قونلمش ایدی • بونلرك بقیه‌سی اولمق وزره حالا آق سرایك باغچه‌لری مشهوردر • قصبه‌ده کوزه‌دن بر خیلی عدد دخی یتشمشدرکه اقتضا ایدنلر بنك ترجمهٔ حاللری ینه حاشیه‌لرمز میانه یازلنده‌در •

« قونیه »

اناطولینك اعاظم بلاد مشهوره‌سندن بریسی اشبو قونیه شهریدر • قونیه شهرینك

عیسی چلبی‌یی یده دوتوب اتمامش ایدی .
اناطولی اوزرنده بولنان امرای اتراکه
نامه‌لر یازه‌رق اکرچه ملوك اطراف محمد
چلبی‌نك شهنشاهلغنی طانیمشلر ایسه‌ده محمد
تحت سلطنتده استقرار بوله‌جق اولورسه
قره‌مانه وارنجه‌یه قدر بتون امرای اتراك
اللرنده بولنان ملکی استرداد ایله حدود
ممالك عثمانیه‌یی ینه سلطان بایزید زماننده
پیدا ایتمش اولدیغی وسعته قدر ایصال
ایده‌جکنی و بوکا مقابل کندیسی اناطولی
پادشاهی ایدیله‌جك اولورسه امرای مومی
الیهم ملکلرینه قطعاً تعرض ایتمیه‌رك جمله‌سنه
مستقل قاله‌جغنی اعلانه باشلامغله ایدین
وصاروخان وتکه ومنتشا بکلری عیسانك
بو اغفالنه قاپیله‌رق براتفاق عقدینی تصمیم
ایلدیلر .

محمد چلبی ایسه قرنداشنك بویله بر تدبیرده
بولنه‌بیله‌جکنی و بونده دخی موفق اوله‌جغنی
اصلا امید ایتمدیکندن او زمانه قدر هنوز
ارکانك حالنده کچیردیکی عمری برده
تأهل ایله محصولدار ایتمك ایچون ذو
القدریه امیرینك برکریمه‌سیله ازدواجنی
عقد ایتمش و دیکر قرنداشلری کبی غیر
مشروع اکلنجه‌لره هیچ التفاتی اولمیان
اول شهزادهٔ پاك‌نهاد بر صورت مشروعه‌ده
صفای تأهلی سورمکده بولنمشیدی .
برده اناطولیدن درت امارتك عیسایه
یکرمی بیك عسکر و یره‌رك کندی ملکی
اوزرینه یورومش اولدقلری خبری کلنجه
چلبی حضرتلری هنوز طویه‌مامش
اولدقلری یکی اوللك صفاسنی برطرف
ایدرك جنکه حاضرلاندی . رقیبنده
یکرمی بیك عسکر بولندیغی حالده کندی‌
یسنده انجق اون بیك عسکر بولنمسی عادتا
جرأت قره‌جق نسبتسزلکلر اولدیغی
درکار ایسه‌ده کندی عسکرینك نعمل

شهرتی پك قدیمدر . قدمای یونانیون اناطو-
لینك بو قسمنه «لیقاونیا» نامنی ویرمشلر
ایدی باشلیجه شهرلری دخی شمدیکی قونیه
ولایتنده شهرلری برلرنده اولان بلاد قدیمه
ایدیلر . روماییلر زماننده قونیه دها ایلرولدی
یعنی مرابوتلیه و ایران حربلری اوزرنده
اجرا اولنان حرکات عسکریه ایچون دبوی
واس الحرکات اتخاذ اولندیغی جهتله
اهمیت قدیمه‌سنی آرتدیرمشدر . ظهور
اسلامده بورالری الك اول غزاة مسلمینك
زیارت عسکریه‌لرینه دوچار اولدیغی یرلر
اولدیغی کبی بالخاصه سلاچقه‌نك ظهوری
و برفتح قونیه اتمشی یعنی سلاچقه روملك
قونیه‌یی کندیلرینه مرکز سلطنت اتخاذ
ایتمری اوزرینه بو شهرك کرك معموریتی
و کرك اهمیتی ارتدقجه آرتمشدر . برجه شهر
مذکورك مولانا جلال الدین رومی حضر-
تلرینك تربهٔ شریفه‌لرینی حاوی اولمسی
سلطنت سلجوقیه‌یه پای تخت اولمسی قدر
مهم بر کیفیتدر . قونیه شهرینك اطرافی بر
یوکسك سور ایله محاطدرکه مواقع لازمه‌سنده
مربع الشکل قله‌لر ایله مدافعه اولندیغندن

منتظم ومقتدر برعسکر اولدیغی شهزاده حضرتلری نزدنده دخی مجهولاتدن اولمدیغی جهتله بو دفعه دخی نصرت وفتحدن امیدسز بولنمدرق کمال قوت قلب ایله میدانه چیقمشلر ایدی .

اشبو محاربه صاروخان حدودی اوزرنده وقوعه کلدرك عیسی چلبی صوك امیدی بوندن عبارت بولندیغی حکم ایله اولانجه سعی وغیرتنی صرفدن کیرو طورمامش و بناءً علیه محاربه پك زیاده شدت کسب ایلمش ایسه‌ده محمد چلبی دخی البته اناطولیجه کندی سلطنتنك تأبیدینی تأمین ایده‌جك صوك محاربه قطعیه بو اوله‌جغنی حکم ایلدیکندن اوده بتون غیرتنی صرف ایتمکده ایدی . نهایت امارات ترکیه‌نك غیر منتظم عساکری صولت عثمانیانه تاب آور مقاومت اوله‌مدیلر . امیرلر یله برابر هر بری برر طرفه فرار ایلدیلر ایسه‌ده محمد چلبی هیچ بریسنك قوبروغنی الدن براقیه‌رق حاضر شوقدر پریشان اولمشلر ایکن بونلرك حسابنی اتمام ایچون تعقیباتده دخی دوام ایلدی . امرای اربعه‌یی برر برر صیقشدیردی . بونلردن آیدین برنسی اکر شهزاده حضرتلرینه مقاومت ایده‌جك اولسه حالی مطلقا یمان اوله‌جغنی اکلایه‌رق کفنی بوغازینه طاقوب حضور شهزاده‌یه کلدی وکندی حقنده نه‌وجهله معامله‌یی روا کوره‌جك اولورلر ایسه راضی اوله‌جغنی عرض ایدنجه چلبی حضرتلری بویله بردخالتده بولنان ذاته قنالق ایتمك شان شهنشاهی‌یه شایان اولمیه‌جغنی بالبیان پدری بایزید خان زماننده اولدیغی اوزره آیدین امارتندن مملکت عثمانیه‌داخلنده بولنمق لازم کلان برلری تکرار ضبطله باقیسنك ینه کندیسنه ترك

زمانه کوره فتح و تسخیری غایت صعب یرلردن عد اولنور ایدی . بو سببه مبنیدرکه دولت سلجوقیه‌نك انقراضندن صکره قره مان وغیری اوراده اعلان استقلال ایلدکلری زمان کندیلرینی بتون اناطولی پادشاهی عد ایتمك درجه‌سنده مغرور ایدیلر . اویله یا ! او یله مادی معنوی بر پای تخت اولمق شرفنی احرازدن ماعدا خارجدن هجوم لردن دخی اندیشه‌سی اولمیان بره صاحب اولانلر ایچون بویله برغرور چوقیدر؟ شو قدرکه قره مان اوغلی وغرورك مقتضاسنه کوکس و یره‌جك قدر ارباب بسالتدن اولمد قری جهتله دائما رسوای اوله کلمشلردر . بونکله برابر بایزید خان حضرتلری طرفندن قونیه فتح واستیلا اولنه‌جغی اثناده قوه عسکریه‌دن زیاده عثمانلیلرك صیت وشهرت عدالتلری ایشه یارامش اولمسی‌ده قونیه‌نك متانت موقعیه‌سنه دلالت ایلر . برکره بایزید خان حضرتلری طرفندن فتح اولندقدن صکره قونیه تیمور طرفندن ینه قره مان اوغللرینه اعاده ایدلمش ایسه‌ده انلرك النده چوق وقت قالدیغی متی تزلزل زمرنده کوسترلمشدر . بعده

وتفویض اولنه‌جغنی سویلینجه پرنس جنابلری یوزینی یرلره سوره‌رك ابراز آثار شادمانی ایلمدی .

آیدین امارتی ایشی بوصورتله تسویه اولنمغی متعاقب محمد چلبی حضرتلری صاروخان امارتی پرنسی حضر شاه بکك تأدیبنی امل ایدینه‌رك وهلهٔ انك اوزرینه یورومش ایدی . حضر شاه بکك هیچ برشیدن خبری اولمدیغی حالده برحمامده بولنمسی موجب ادباری اولدی . زیرا محمد چلبینك آدملری میرمومی الیهی حمامده باصدیره‌رق بالسهوله دزدست ایتمشلر وحضور شهزاده‌یه کتورمشلر ایدی . حضر شاه بك محمد چلبی طرفندن عفو اولنمیه‌رق بهمه حال اعدام اولنه‌جغنی بیلدیکندن اولومدن اول شهزاده حضرتلرندن ایکی رجاسی اولدیغی و بریسی نعشنك اویله برطرفه آتیلی ویرلمیه‌رك بلکه مغنیسایه اعزامیله آبا واجدادینه مخصوص اولان تربه‌ده دفن اولنمسندن و دیکری ایسه کرك آبا واجدادینك و کرك کندیسنك صاروخان امارتی داخلنده وجوده کتورمش اولدقلری خیرات و مبراته تعرض اولنمیه‌رق سائر خیرات ومبرات کبی بونلرك دخی محافظه اولنمسندن عبارت بولندیغنی بیان ایتمسیله شو رجالری طرف شهزاده‌دن قبول بیورلمش و بوقبول حضر شاه بکی ممنون و مطمئن ایتدکده جزای سزاسنی حقیقةً جسورانه برصورتده چکمشدر .

شو ایکی امارتك تأدیبی محمد چلبی حضرتلرینی نه‌قدر تأیید ایده‌جك مواد نافعه‌دن ایسه کرمیان امارتنك دخی اصلاحی شهزاده حضرتلرینی بر قاتدها تأیید ایلمشدر . کرمیان امیری بولنان یعقوب بك حضر شاه بکك سوء عاقبتندن عبرت آله‌رق دها شهزاده حضرتلری اورایه

تا مصرلی محمد علی پاشا زمانه کلنجه‌یه قدر قونیه شهری هپ ایادیٔ عثمانیانده قالمشدر . بومدت طویله‌نك الك مشهور وقوعاتندن اولمق اوزره اخیرا قونیه‌نك سلطان جه بر خیلی زمان قرارکاه اولمش بولنمسنی تخطر ایدرز . میلادك ١٨٣٢ سنه‌سی کانون اولنك یکرمنجی کونی مصر اردوسی قونیه جوارنده دولت علیه اردوسی علیهنه بر بیوك غلبه ایدرك بو غلبه‌یی متعاقبا عقد اولنان معاهده موجبنجه مصرك مختاریت اداره‌سی تصدیق اولنمشدر . شمدیکی حالده قونیه‌شهری اسکی حالی قدر معمول اولمیوب هله شهرك اوبا اورته‌رنده‌کی مزارلق شمدی بتون شهری احاطه ایتمش کبی برصورتله قسوت افزادر . مع هذا برقاچ کوزل جوامع شریفه‌سی اولدیغی کبی دری دباغتی وایپك تجارتی وسائره سیله هنوز اناطولینك برمرکز تجارت مهمه‌سی عد اولنور ونفوس موجوده‌سی دخی یکرمی سکز بیك قدر تخمین قلنورکه اناطولیجه قیصریه کبی بعض شهرلرك نفوسی التمش یتمش بیك درجه‌سنده اولدیغنه کوره قونیه‌نك بوقدر آز اولمسی درجهٔ تدنیسنی موازنه‌یه مدار اولور .

تقرب ایدر ایکن استقبالنه کلمش و بتون قلعه‌لرینك اناختارلرینی حضوره تقدیمه ایدرك « قولده مالکی ده افندیسنکدر » فحواسنی ایفا ایلمش ایدی . مومی الیهك بو حرکتی شهزاده حضرتلرینك پك زیاده خوشنه کیتدیکندن ملکندن بر قسمنی یه کندیسنه بالاحسان التفات پادشاهانه ایله خاطرینی تطییب ایلمشدر .

عیسی چلبی ایله صولك اتفاق ایدن پرنسلردن ثالثه ومنتش پرنسلری حقنده چلبی حضرتلرینك ایتدکلری معامله مأخذلرمزده لزومی وجهله تصریح اولنیور . بلکه کرمیان ایشی دخی تسویه اولندقدن صکره محمد چلبی حضرتلرینك مظفراً ومطمئناً بروسه‌یه عودت ایلمش اولدیغی یازیلیور . واقعا چلبی حضرتلری بو موفقیتلرندن طولانی تماميله مطمئن اوله‌بیلورلر ایدی . زیرا عیسی چلبی شو محاربه‌یی دخی غائب ایلد-کدن صکره باشنی الهرق قرهمان دیارینه قصد قرار ایتمش ایدی .

عیسانك بو دفعه قرهمانه فراری کندیسنه متفق اوله‌بیله‌جك قرهمان اوغلندن بشقه کمسه قالمامش اولمسندن نشأت ایلیه‌جکی درکاردر . انجق قرهمان اوغلی شهزاده حضرتلرندن خوفی جهتیله او بیچاره‌یی قبول ایده‌مدیکندن عیسی دخی باشنی الوب طاغلره دوشه‌رك ناپدید اولدی کیتدی . بعض مورخین مؤخره محمد چلبی طرفندن تعقیبنه کوندرلمش اولان برقاچ یوز آتلی او بیچاره‌نك کارینی اتمام ایتمش واثرلرینی یازارلر ایسه‌ده بو روایته بر اهمیت جدیه ویریله‌مز . زیرا عیسی چلبی اناطولیده‌ن شو صولك درت متغلبینك دخی باشلرینی بلایه صوقه‌قدن صکره برده قرنداشی علیهنه تفاق ایچون هیچ بر طرفه باش اوره‌میه‌جغنی و باش

« طوقات »

اناطولینك بلاد مشهوره سندن معدود اولان طوقات شهری پك قدیمدر . قومانه پونتیقا » اولوب بارهلق « بریسا » دخی دینلیردی . یونان قدیمنده بوراده بولونان معبودینه منسوب بر عبادتخانه بولنمقله مشهور ایدی‌که روایته کوره اشبو معبوده منسوب التی بیك نفر [illegible] اوفعله‌ایچر-ندن انتخاب ایلدکلری رئیس او طرفلرده حکمداراق دخی ایدر ایدی . دولت سلجوقیه زماننده طوقات شهری الك معمور بلادك بریسی اولوب حالا زمانمزه قدر قرق بیك نفوسی حاوی اولمسی اشبو جسامت قدیمه سندن نشأت ایلر . طوقاتك جسامت ومعموریتنك مدار عظمتی او حوالیده بولنان بقر معدنلریدرکه الك اسکی زمانلردنبری کرك معدنك ثروتی وکرك باقرینك نفاستی ایله شهرتشعاردر . حالبوکه بو معدنلردن ایدیلان استفاده یالکز باقر اخراجندن‌ده عبارت دکلدر . بلکه برچوق صنعتکارلر او باقرلری ایشلیه‌رك هر طرفه اوانی نحاسیه کوندرمکله اصل ایشته بو تجارت طوقاتی زنکین ایتمش

اوره‌جق طرف دخی ذاتاً قالمامش اولدیغی پك اعـلا اکلادیغندن کندی کندیسـنی غائب ایدرلك وفاتنه قدر بر طرفده صورت تنکرده یاشامغی ترجیح ایده‌جکی درکاردر ·

ایشـته بایزید خان حضرتلر ینـك وفاتلرندن عیسی چلبینـك غیبوبتـلرینه قدر اناطـولی احوالی شـوندن عبـارت اولدیغنی طـوغری یه الڭ قریب بوله‌رق بوصـورتده یازدق · انجق اولجـه دخی عرض ایتمش اولـدیغمز اوزره تاریخ عثمانینك بوقسمی انواع اختـلافات ایچنده بالکلیه مغلق بر صورت المش اولدیغندن بو صورت خواجه سـعدالدین مرحومی دخی دوچار مشکلات ایتمشدر · بزجه حقا-یق احوال شو یازدیغمز صورتده اولدیغی کبی بو صورت خواجـه مرحومك دخی بالکلیه رد ایلدیکی صورت دکلدر · کندی تتبعات تاریخیه‌لرینی بر مقالهٔ مخصوصه‌ده خلاصه ایلدکـدن صکره خواجه حضر-تلری دخی بزم بورایه قدر یازدیغمز وقوعا-تی برچوق محللرنده بزم تتبعاتمزه بکزه‌مامك اوزره ینـه قید ایلیورلر · بنـاءً علی ذلك بز وقوعاتی شووجهله قید ایلدکدن صکره خواجـه حضرتلرینك خلاصـهٔ تتبعاتنی دخی یازه‌جغزکه اره‌لرنده‌کی فرقه ارباب مطالعه البته دقت بیوررلر ·

خوجه حضرتلرینك مورخین قدیمه‌جه اکـثریت روایات اولمق اوزره قیدلری ینـه کوره شهزادکان میانده وقوعه کلان محاربات اول باول عیسی چلبی ایله محمد چلبی ارا سنده باش کوسترمامشدر · حتی عیسانك عاقبت فاجعه‌سـنه ایصال ایدن دخی محمـد چلبی اولمیوب بلکـه سلیمان چلبی بروسـه‌ده اعلان سـلطنت ایلدکاری و محمـد چلبی دخی طوقات طرفلرنده فرصت کوزله‌یوب طوردقلری حالده بروسه‌ده اعلان حکومت

وحالا دخی چندیر مکده بولنمشدر · باقرجیلقدن ماعدا طوقاتده دباغت و ایپکجیلك دخی اسکی زمانلردنبری مشهوردر · تاریخجه طوقاتك الڭ بیوك اهمیتی بلیهٔ تیمور اثناسنده محمد چلبی حضرتلرینك اوراده اعلان استقلال ایدرك تیمور طرفندن اوزرینه نه‌قدر اصحاب خروج سوق اولنمش ایسه جمله‌سنی تارمار ایلمش بولنمسنده در · دها صکره‌لری اناطولیجه فساد چوغالدیغی زمانلر دخی طوقات زور-بالر النده قالمشیدی · روایته کوره فاتح سلطان محمد حضرتلری برکون بکقوز جوارنده واقع یوشع طاغنك لطیف دامنلری ارهسنده کزینور ایکن طوقاتده‌کی اشقیایه غلبهٔ کامله چالندیغی مژده‌سی کلمکلـه فوق الحد فرحلرندن او فرحفزا محله دخی « طوقات » تسمیه بیورمش و بعدما سـلاطین عثمانیانه اوراسنك دخی کیـدیش محلی اولمسنی امر ایلمش اولدقلرندن الیوم دخی مواقع مذکوره « طوقات چفتلك همایونی » تسمیه اولنور · شمدیکی حالده طوقات شهری اولکی قدر معمور دکل ایسه‌ده ینه کوزل جامعری واردر · ایچجه ارمنی اهالیسی بولنه‌رق اومذهبجه

[illegible]
مسلط اولدیغندن عیسا ایله موسی اراسنده
محاربات عدیده وشدیده وقوعه‌ گلمش وآخر
کار غالبیت موساده قاله‌رق عیسی چلبینك
وجودی صحیفهٔ روزکاردن سلب اولنمشدر .

[illegible]
[illegible]
ایله محمد چلبی اراسنده وقوعه گله‌جك
اولان خصوصاتی دخی خواجه مرحوم
[illegible]
[illegible]
اوزره شوراجقده خواجه حضرتلرینك
اشبو روایتلرینی دخی خلاصه ایتمك
ایستیورز .

بو روایتلره کوره موسی چلبی عیسایی
بالازاله بروسه‌ده فرمانفرما اولدقری
صره‌ده امیر سلیمان اناطولی‌یی دخی کندی
[illegible]

[illegible]
[illegible]
ایشنه قاریشه‌بیله‌جك حالده بولنمدیغی کبی
[illegible]
اولمدیغنی کوره‌رك برادرینك پادشاهلغنی
قبول و تصدیقه جان آتمش ایمش . امیر
سلیمان دخی چلبینك اشبو دخالتندن ممنون
اوله‌رق اماسیه طرفلرنده اوقات‌گذار اولمسنه
[illegible]

قره‌مانه فرار ایدن موسایه کلنجه اکر-
چه سلیمان چلبی « قره‌مان اوغلنه نامه‌لر
[illegible]
موسایی محبوسیت حالنده ضبط ایتمسی
[illegible]
چلبی بوندن خبردار اولنجه قسطمونی
پرنسی اسفندیار زدینه فرار ایدرك بوحالده
سلیمان چلبی اسفندیاری تأدیب ایچون
[illegible]

. دسپوطمرکزی دخی اولمغله طوقاتده‌کی کلیسالر
[illegible]

سیواس

[illegible]
دکل ایسه‌ده اهمیت تاریخیه‌جه اندن زیاده
[illegible]
[illegible]
تسمیه اولنه‌رق قدیم ارمنی قرالغنك دخی
پای تختی عد اولنورایدی . روماليلر اناطولی‌یه
تسلط ایلدکلری زمان لوکولوس شهر
مذکور پیشکاهنده اناطولی پادشاهی متیریداته

[illegible]
ایمپراطوری ایکن « پون » دنیلان واناـ
طولی اقسام قدیمهٔ مستقله‌سندن عد اولنان
قسمك قرالیچه‌سی سباست دنیلیو دوزیس
روما حمیه‌سی اولدیغی حالده سیواسده حکوـ
مت ایلدیکندن نام قدیمی اولان قابیرا یرینه
« سباست » نامی ویرلدیکی کبی دها صکره‌لری
« سیواس » دیلمسی دخی ایشته [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

تیمورلنكك رسمی

كه قونت دهسه كورك تاریخندن نقل وترسیم ایدلمشدر

استانبول ایمپراطورلرندن بریسنك رسمیدرکه صوك ایمپراطور
اولدیغی ظن اولنمقده در . ایمپراطورلرك تصاویرینی مبین برلوحه دن
نقل اولنمشدر

رجوق زمانلره قدر « بك قواغى » ديه شهرت بولان بر قواق اغاجى سايه‌سنى و برصو آقنديسنى طبع مينوشيسنه موافق بوله‌رق ذوق وصفايه باشلامش ·

بونك اوزرينه اسفنديار حضور سليمانه ايلچى كوندره‌رك اكر باشلادقلرى سفردن واز كچر ايسه موسايى حبس ايده‌جكنى بيلديرمكله سليمان چلبى دخى بزم عشرتى ايز نيقه نقل ايتمش ايسه‌ده بو اثنالرده روم ايلنده بولنان وزرا وامرا سليمان چلبينك سفاهتندن دلكير اولملرى حسبيله موسى چلبى‌يى روم ايلى‌يه دعوت ايلديكلرندن وبر روايته كوره وزير اعظم على پاشا دخى بو اتفاقده داخل بولنديغندن اسفنديار دخى موسى چلبى‌يى سينوبدن كمى‌يه بينديروب قره دكز طريقيله افلاقه كوندرمش وموسى چلبى اورادن پرنس ميرچه‌نك ويرديكى عسكر ايله سلستره‌يه كلدركده روم ايلى طرفى امراسى جانبندن پادشاه اولمق اوزره آلقشلانمش · امير سليمان بو خبرى آلنجه درحال ادرنه‌يه جان آتمش ايسه‌ده حاملرده ساده رولر ايله عيش ونوشدن باش قالديره مديغى جهتله كنديسى بو معيشت سفيهانه‌نك خمارى حالنده ايكن موسى چلبى باصديروب استانبوله طوغرى فرار ايلديكى اثناده قتل اولنمش ·

خواجه سعدالدين مرحوم شو خلاصه‌يى « بو ايراد اولنان سياق اخبار عثمانيه ايله تزيين اوراق ايدن مورخلرك اتفاق ايتدوكيدر » ديه تأييد ايليور ايسه‌ده هامر وقانتو وقونت دەسه‌كور كبى مورخلر و اونبور ييتورسكك تاريخ عثمانى قسمى وسائرلرده بولنان اون درت قدرمأخذلره بو روايته تقرب ايده‌ميوب حتى خواجه مرحوم دخى روايت مذكوره‌يه اعتماد تام كوستره‌مامش كه روايتك ديكر

و بو سببه مبنى ايدى كه قاضى برهان الدين كبى برآدم اوراده اعلان استقلال ايدرك اطرافه دخى نفوذ حكومتنى انفاذ ايتمشيدى · حتى تيمور لنكه بو قلعه‌نك درجهٔ مقاومتى و تيمور طرفندن صورت تخريبى متن تاريخمزده ايضاح ايدلمشدر · بليهٔ تيموردن صكره محمد چلبى حضرتلرى طوقات كبى بو مملكتى دخى يد اداره‌و محافظه‌لرينه آله‌رق اكرچه او زمان سيواس شهرى خراب ايديسه‌ده اوطرفلرده بولنان وهر برى بالذات كيرمدك اوزمان اطلاقنه شايان اولان عظيم طاغلر دخى چلبى حضرتلرى ايچون استحكامات طبيعيه‌دن اولمغله هر حالده تاتارلرك تسلطاتنه مقاومت ميسر اولمشدر · طوقاتده اولديغى كبى سيواس طرفرنده دخى باقر معدنلرى بولنه‌رق اشلى بونلرى ايشلر · لكن صنايع سائره ازدر · وسببه مبنيدر كه اونلرى مركز ايالت وولايت اولديغى حالده اهاليسى طوقاتك نصفنه انجق مسدى اوله‌رق يكرمى بيك درجه‌سنه بالغ دە وارده‌مز ·

« قيصريه »

رومادە ايمپراطورلق ايدن و عرب مو،

برقیدینی بعینه بزه یازدیغمز صورتی دخی [illegible]
بر تفصیل یازمغه مجبور اولمشدر .

غرب مورخین هیچ بری جهتی ترجیح
ایتمشلر ایسه ده بز دخی و جهتی ترجیح
ایده جکمز درکار [illegible] فصله طبیعت
حال و مصلحتی ده بزم ترجیح ایتمش اولدیغمز
صورتی تأییده کورمکده یز . زیرا چلبی
محمد انقره مغلوبیتندن بر قاچ یوز آدم ایله
آماسیه طرفلرنده‌کی طاغلره التجا ایتمش
[illegible] قره یحیی و قره دولتشاه و قباد اوغلی
و اینال اوغلی و کوزلر اوغلی و کوپك
اوغلی و مزید و دفعهٔ ثانیه‌ده قره یحیی
و [illegible] اوغلی کبی برچوق [illegible]
خروجی قهر و تدمیر ایلیه بیله‌جك قوتلری
جمع ایتمش اولور ایسه بروسه‌ده عیسادن
و بعده موسادن نه اندیشه‌سی اوله بیلورکه
کندیسنی بونلره مقابل کتورمکدن اظهار
عجز ایله طاغلرده متحصن اولوب قالمغه

مجبوریت حس ایلسون ؟ ایشته یالکز
بو جهتی دوشونمك خواجه مرحومك
خلاصهٔ تتبعاتی عین حقایق تاریخیه‌دن
اولمق اوزره قبول ایدیله‌جوب دیکر صو-
رت روایتی هر عقل سلیم اربابنه قبول
و تسلیم ایتدیره‌بیلور .

سلیمان چلبینك روم ایلیدن اناطولی‌یه
مرور ایتملری خواجه سعدالدین مرحومك
روایت اکثر اولمق اوزره قید و تحریرلری
وجهله موسی چلبینك عیسا‌یه غلبه‌سندن
صکره دکل بلکه بزم یازدیغمز وجهله
محمد چلبینك عیسا‌یه غلبه‌سیله اناطولیده
مستقل پادشاه اولمسی اوزرینه وقوعه کلدیکنی
[illegible] دخی یازیور ایسه‌ده [illegible]
سلیمان چلبینك صورت مرورنده اودخی
مورخ دوقایه الدانه‌رق عظیم بر خطاده
بولنیور . زیرا سلیمان چلبینك اناطولی‌یه
مروری شهر قرنداشی محمد چلبی‌یی قصبقا-

رخلری نزدنده « قیاصره » دیه معروف
اوله‌رق اور و یامور خلری نزدنده ایسه
« سزار » دیه قیداولنا[illegible] [illegible] ورود
وآسیا و آفریقادن فتح ایلدکلری ممالکده
[illegible] شهرلر [illegible] کتور[illegible] مشر-
درکه بونلرك همان کافه‌سی « سزاره » ویاخود
« قیصریه » دیه شهرت بولدقلرندن بری بر
لرندن تفریقی ایچون بشقه‌جه بر صفتلری
دخی بولنور ایدی . بزم الیوم اناطولیده
« قیصریه » دیدیکمز مملکت دخی « مازاقا »
ویاخود « قاپادوس » قیصریه‌سی دیمکله
صفتلنمشدر . دها ازمنهٔ قدیمه‌ده بو شهر او-
قدر جسامت کسب ایتمشدرکه والهریان نام
ایمپراطور زماننده ایران شاهی شاپور بورایه
هجوم ایلدکده قیصریه‌نك درت یوز بیك
اهالیسی وار ایمش . شاپور شهر مذکوری
خراب ایدرك اهالیسنك دخی بقیة السیوفنی
اطرافه پراکنده ایتمش و بو صورتله نامنی
صحیفهٔ وجوددن حك ایتمك ایستمش ایسه‌ده
بعده قیصریه تکرار تعمیر اولنوب توسع
ایدرك اناطولینك ینه برنجی درجه‌ده‌کی
بلادی عدادینه داخل اولمشدر . اطرافی

ندیغی و هم ده آیدین امارتنی کندی نامنه اداره ایدن جنید صوباشی عصیانی منعه لزوم کوردیکی ایچون وقوعبولدیغنی یازیورکه براز اول آیدین امارتی عیسانک دردنجی اردوسنی تشکیل ایچون برطاقم دها متفقر بوله‌رق چلبی محمد اوزرینه صالدیرمش و چلبی یه مغلوب اولمزی اوزرینه یاقه‌یی اله و یرمش اولدیغنی هامر دخی قید ایلدیکی حالده برقاچ صحیفه صکره بووقعه‌یی بالکلیه اونوته‌رق آیدینی سلیمان چلبی یه تابع عد ایله امارت مذکوره‌نك مشار الیهه عصیانی توهم ایلمک هرکسك کوروب تقدیر ایده‌بیله‌جکی خطیئاتدندر . هر وقوعاتی بری برینه تداخل ایدرك پك مغلق برحاله کلمش اولان شو مدت فترتك اشبو جنید مسئله‌سندن [illegible] دوقه سوز ینه قولاق و یره‌رك هامر کبی [illegible]

مسئله‌ده دخی خواجه سعدالدین مرحومك قانتو و اونیوه‌ر پیتورسك کبی مقبول مورخلرك سوزلرینه موافق اولان قولنی ترجیح ایدرك اشاغیده جنید مسئله‌سنی بشقه‌جه قید ایده‌جکز .

ایمدی برجه عیسانك درت دفعه چلبی محمده مغلوب اوله‌رق نهایت قره‌مان طرفلرنده نابدید اولدیغی نه‌قدر محقق ایسه سلیمان چلبینك دخی اناطولی یه محضا اناطولی یی محمد چلبی الندن نزع ایتمك ایچون مرور ایتمش اولدیغی اوقدر محققدر نتیجهٔ تتبعات عاجزانه‌مز خواجه سعدالدین مرحومك دخی روایتیله تحقق ایدرك بوندن اکلاشلدیغنه کوره سلیمان چلبی اناطولی یه مرور تشبثنه قیام ایلدیکی زمان محمد چلبی بروسه‌ده ایمش . سلیمانك عیش و نوشه انهماکی سببیله محمد چلبی [illegible] هیچ صایدیغندن بیوك [illegible]

سور ایله محاط و قله‌لر ایله مدافعه حالنده بولندیغی [illegible] و [illegible] مهمهٔ عسکریه‌دن عداولنمشدر . پاموق وحریر منسوجاتی قیصریه‌نك الك مهم صنایعی تشکیل ایدر [illegible] دخی [illegible] کیتمشدر . هله واديلرنده پك کوزل مرعالری بولنمقدن ناشی یاغ و دری وبالخصوص [illegible] مشهور اولان [illegible] [illegible] تجارتك الك مهم [illegible] تشکیل ایلر . سیواس وطوقات کبی بوراسی دخی سلجوقیه دولتندن صکره قاضی برهان

[illegible] مستقل بر [illegible] تشکیل [illegible] و [illegible] اولمشیدی . هرزمان دولت علیه‌نك بلاد جسیمه‌سندن بریسی اولمق اهمیتنی محافظه [illegible] دخی [illegible] اولمقده بولنمشدر .

« قسطمونی »

وقتیله اناطولینك پك بیوك بر شهری اولدیغی حالده الیوم [illegible] اونده برجزؤ ینی حائز اولمیان قسطمونی

بردنبری تمسیله حرب ایده‌جك اولور سه باری بروسه صحراسنده حرب ایتمنی ترجیح ایتمك ایستمش ایسه‌ده معیتنده بولنان مستشارلری سلیمان چلبینك بروسه صحراسنده استقبال اولنماسنی و درحال انقره طرفلرینه رجعت اولنمرق سلیمان چلبی بروسه‌یه قدر بلا مانع کلدکدن صکره اکر دها ایچرولره یعنی انقره طرفلرینه طوغری‌ده یورویه‌جك اولورسه او حالده برچوق مفرزه‌لر ترتیبیله طریق رجعتك قطع اولنمسنی و قافله‌لرینك اورلمسنی و کندی اوزرینه دخی باصقینلر ترتیبیله ازعاجندن کیرو طورلمامسنی رأی ایلدکلرندن محمد چلبی دخی بو رأیی ترجیح ایلمشیدی .

فی الواقع سلیمان چلبی بروسه اوزرینه توجه ایدر ایتمز محمد چلبی دخی انقره اوزرینه چکلمش و بونك اوزرینه بلا مقاومت بروسه‌یه کیرن سلیمان چلبی انقره اوزرینه دخی عزیمت ایتمش ایسه‌ده سلیمان چلبی اوجه قبول ایلدیکی رأیدن کیم بیلور برخیانت حس ایلدیکنده‌می نه‌دیر نه‌در آرتق انقره‌دن برادرینك استقبالنه وارلمسنده و هرچه باداباد جنك ایدلمسنده اصرار کوسترمشیدی . بونك اوزرینه مستشارلرندن مقبل صو باشی ایله بایزید پاشا واقعا شهزادهٔ نوجوانك اشبو جرأت و جسارتنی تحسین ایتمشلر ایسه‌ده « اوستمزه کلان دخی وارث سلطنت برشهزاده‌در . باخصوص که تکمیل روم ایلی اکا تابع بولندیغندن معیتنده‌کی عسکر هم کزیده و منتظم و هم‌ده مقدارجه اکثردر . بو حالده برادرکزك طوغریدن طوغری‌یه قارشوسنه وارمق موافق حال اولمیوب اوجه دخی قرارویرمش اولدیغمز وجهله احتیاطلی و تدبیرلی طورانمغه لزوم و مجبوریت واردر » دیه

شهرینك ایلك شهرتی « ژرمانیقو پولیس » نامی التنده وقوع بولمشدر . برنجی عصر میلاد رجالندن اولان ژرمانیکوس ایمپراطور تیبه‌رك شهرینی جلب ایدرك اوروپا طرفلرندن رومایه جلب اولندقدن صکره فترت حالنده بولنان ارمنستانك اصلاحی بهانه‌سیله شرق طرفلرینه تبعید ایدلمشیدی . ایشته قسطمونی شهرینی بنا و شیخ اولمز ایسه توسیع و تعمیر ایدن بو ذات اولمغله کندی نامنه نسبتله تاریخ قدیمده « ژرمانیقو پولیس » دیه شهرت بولمشدر . « قسطمونی » اسمنك

نه‌دن کلدیکنی تحقیق ایده‌مدك ایسه‌ده ظنمزه قالورسه صورت تحریرندن زیاده نامك « قاسطانبولی » دیه صورت تلفظلری دها طوغری اولملیدر . بزم « بولی » دیوب یازدیغمز کلمه « شهر » معناسنه اولان « پولیس » و یاخود « پولیس » کلمه‌سی دیمك اولوب بو حالده « قاسطان » یرینه‌ده « قوسطان » کلمه‌سی کتور یلورایسه « قوسطان پولی » اولمسیله بو شهری روما رجالی میاننده کبیر اولان قوسطانلردن برینه نسبت ایتمش اولورز . انجق بزم بو ظنمز محققات تاریخیه‌دن

شـهزاده حضرتلرینی ارشـاد ایلیدرك انقره جوارنده بولنـوب شمـدی یه قدر برقاچ دفعه محـاصره ومدافعهٔ شدیده‌سی حسـبیله اسمنی صحیفهٔ اهمیته قیـد ایلمش اولدیغمز سـلاسل قلعه‌سنك محافظه‌سنی فیروز اوغلی علی بکه احاله ایله کندیلری اماسـیه طرفلرنده‌کی طـاغلره طـوغری چکلدیلر ٠

سلیمـان چلبی انقره‌یه تقرب ایلدکده اورایه هرتقرب ایدنلره انقره‌نك تسـلیم اولدیغی کبی سلیمـان چلبی یه دخی انقره اهـالیسی تسـلیم اولمش ایدیسـه‌ده شهر مذکور جوارنده واقع اولان سالف الذکر سلاسل قلعه‌سی همان هیچ کیمسه‌یه تسلیم اولمدیغی کبی سلیمـان چلبی یه دخی تسلیم اولمـامش ایدی ٠ یعقوب بك ذاتاً اسباب مدافعه‌یی اکمال ایتمش اولمسیله سلیمـان چلبی طرفندن کلان تسـلیم تکلیفنی رد ایدرك مقـاومتده اصرار ایلیـور ایدی ٠ زیرا اوجه محمد چلبی وامراسی میـاننده قرار لشدیرلمش اولـدیغی اوزره محمـد چلبی چکلمش اولدیغی طاغلردن لاینقطع قرندا شنی ازعاج ایده‌جکنـدن سلیمـان چلبی برطرفـدن بوازعاجلره دوچار اولـدیغی حالده دیکر طرفدن دخی سـلاسلی ضبط درجه‌سنده شـدتلی محـاصره وهجوملره مقتدر اوله‌میه‌جغنی یعقوب بك پك طوغری اوله‌رق حسـاب ایلمش ایدی ٠ سلیمـان چلبی زور وشدتك قلعهٔ سـلاسله قارشو فائده‌سی اوله میـه جغنی کوره‌رك اکر تسلیم اولورسه شویله مکافات کوره‌جکی بویله تلطیف اولنه‌جغی بیـانیله یعقـوب بکه خبرلر کوندردی ایسـه‌ده یعقوب بك اویله کندی افندیسنه ولی نعمتنه خیانت صـورتیله نائل مکافات اولمغی ناموسـنه یدیره‌میه‌جـك ناموسـلیلردن اولـدیغی

اولیوب بر تخمیندن عبارتدر ٠ شهر مذ- کور قره‌دکز سواحلی اوزرنده بولنان کرك اسکله‌لره وکرك مواقع عسکریه‌یه مرکز اولمغه صالح برموقعده بولنمغله یالکز ازمنهٔ قدیمه‌ده دکل دور اسلامده یعنی سلجوقیه‌یه تابع اولدیغی زمانلرده دخی پك مشهور ایدی ٠ اناطولینك قسم شرق شمالیسنك مرکز تجارتی اولان بوشهرده سلجوقیلرك انقراضنده نه کوتوروم بایزید اعـلان حکومت ایدرك بعده بایزید خان حضرتلری اناطولینك سـائر طرفلری کبی قسطمونی یی دخی ضبط ایلمشلر- در ٠ الحالة هذه شهر مذکوری تزیین ایلیان اوتوز جامع شریف التی باب کبیر حمام و بو نسبتده مدارس وزوایا شب معمور یت قدیمه‌سی برکزاری اولوب شمدیکی حالده اون بشبیك قدر نفوسی انجق حاوی اولد- یغنه نظر اولور ایسـه و بو اوتوز قطعه جوامع جسیمه‌نك یالکز بواهالی ایچون انشا ایدلمامش اولدیغی وجوامع مذکوره‌نك انشا لرینه لزوم کورلمش اولان زمانلرده اها- لینك بومقداردن بش التی قات دها زیاده اوله‌جغی پك قولای استدلال اولنه بیلور ٠

جهتله بو تکلیفلری کمال حقارتله رد ایلدی . یکندن ارتق سلیمان چلبی هرچه باد آباد قلعهٔ سلاسلی تا اوزرینه چیقدرق بوغاز بوغازه جنك ایچون نردبان اسکله و ساره کبی لوازمی تهیه‌یه باشلامشیدی . چلبی حضرتلرینك اشبو شدتلرنده مطلقا انقره اهالیسندن محجوبیتك دخی بیولك بر دخلی اوله‌جقدر . زیرا انقره کبی مدافعه‌سز بر بره قوجه اردویه مالك بر شهزاده‌نك کیرمسی ایشدن بیله اولمیوب بو حالده غرض تسلیمیت ایدن اهالینك حال و طوری « قهرمان ایسه‌ك ایشته قلعهٔ سلاسلی فتح ایت باقه‌لم ! » حکمنی تصویر ایده . جکندن سلیمان چلبی بونلره یارارلق کوسترمش اولمق ایچون قلعهٔ سلاسلی بهمه حال فتح ایتمك املنه دوشوبده موفق دخی اوله‌میدجه البته محجوبیت الوپره‌جکنه شبهه ایدیله‌مز .

نهایت یعقوب بك سلیمان چلبینك صوك تدابیرینی قلعه‌نك سلامتی ایچون پك مدهش کوره‌رك محمد چلبیدن استمداده مجبور اولدی . او دقیقه‌یه قدر کندیسی مقاومتده قصور ایتمامش ایسه‌ده تخلیص قلعه ایچون چلبی حضرتلری طرفندن دخی هرنه تدبیر ایدیله‌جك ایسه کیرو قالمامسنی مبین بر مکتوب یازه‌رق بلغار اغا واینه بك نامنده ایکی شجاعتلی آدمه تودیعاً کوندردی . انجق قاصدلر محمد چلبی یه وارەرق اندن « دشمنه مقاومتدن کیرو طورمه ! ایکی کونه قدر بز دخی باصقینه باشلایورز » وادیسنده بر جواب الەرق عودت ایدرلر ایکن یاقەیی سلیمان چلبینك النه و یرمشلر ایدی . سلیمان چلبی معیتنده اولان وزیر اعظم علی پاشا محمد چلبینك مکتوبنی کورنجه بونی عظیم بر فرصت بیله‌رك درحال « دشمنه شمدی یه قدر

« سینوب »

کرك قدمی و کرك وقوعات تاریخیه‌سیله صحایف تواریخده مشهور اولان یرلرك بریسی دخی سینوب قصبه‌سیدر . قره‌دکزه [illegible] جزیره‌نك برزخی اوزرنده بنا ایدلمش بولنان اشبو بلدهٔ قدیمه یونان قدیم زماننده « میله » دنیلان خلقك کوندردیکی مهاجرلر طرفندن معمور ایدلمشیدی . [illegible] بر یقلس اوراده حکومت ایدن تیاسیله تون نام جبارلردن سینوب شهرینی احد ایدرك

التیوز نفوس آتنه مهاجرلری سوقیله عمرانی [illegible] سینوب شهرنده تولد ایتمشدر . بر اره‌لق [illegible] ایدی‌که بر طرفدن قره‌دکز بوغازینه و دیکر طرفدن آناپایه قدر تون اناطولی سواحلی اوزرینه حکمنی [illegible] دخی « یون » دنیلان اناطولی حکومتنك النه دوشدرك موقعنده اولان اهمیت فوق‌العاده حسبیله متره حکومت دخی اتخاذ [illegible]

ایتدیکك مقاومتدن طولایی برخوردار اولەسك . لکن بزم اوطرفلره وارمغه قدرتمز یوقدر . بناءً علیه قلعەیی بیهوده یره خراب ایتدیرمکدن وکندیکزی سلیمان چلبینك پنچهٔ انتقامنه دوشورمکدن ایسه صلحاً تسلیم اولادر » طرزنده کندی آمالنه موافق برصورتده یازدیغی دیکر مکتوبی بلغار اغا ایله اینه بکه ویردی ایسەده بوایشی اوقدر اوستەلقلی کوردی‌که قاصدلر مکتوبلرك دکشمش اولدیغنی اکلایەمدیلر بیله . حالا محمد چلبینك مکتوبی کندیلرینه اعاده اولندی ظننده ایدیلر . اندن صکره وزیر اعظم علی پاشا اردوکاهده بونلرك محافظەسنه اولکی قدر اهتمام کوسترمدیکندن قاصدلر براەلق فرصت بولوب قاچدیلر . طوغریجه مکتوبی یعقوب بکه کوتوردیلر . اوزمان ایسه یعقوب بك ارتق محاصرەیه مقاومتدن بالکلیه عاجز قالدیغی برزمان ایدی . اکرچه مضمون مکتوب کندی ظنلرینه موافق اولمدیغنی هرحالده قاصدلرك خبر ویرمش اوله جقلری درکار ایسەده موجبنجه عمل [illegible] دخی مجبوریت قطعیه بولندیغندن آمان وعهد وپیمان ایله قلعەیی وزیر اعظم علی پاشایه تسلیم ایلدیلر .

سلیمان چلبی یعقوب بکه برفنالق یاپمدی . ذاتاً افشای وظیفەده صولك در جەیه وارمش اولان اویله بربکه قیمق تصور اولنور احوالدنمیدر ؟ محمدچلبی ایسه قلعه هنوز مقاومت ایدیور امیدیله وهلةً قرنداشی اوزرینه یورودی ایسەده خدعهٔ واقعەدن خبردار اولنجه سلیمانك مجموع قوتی اوزرینه وارمق قابل اولە میەجغنی کورەرك [illegible] طرفنه طوغری چکلدی کیتدی . لکن محمد چلبینك

اهمیتی اوزرنده مبنی اولدیغی برزخك ایکی طرفنده ایکی لیمان بولنمسندن نشأت ایلمکدەدر . میلاددن التمش سنه مقدم رومالی لوکوللوس سینوبی محاصره ایدرك چوق مقاومت کوردکدن صکره کوج حال ایله ضبط ایلشدر . بورایه قدر حکایه ایلدیکمز اهمیت تاریخیەیی حائز اولان اصل سینوب تمام شمدیکی سینوب اولمیوب بنه انك یاننده وحتی انك موقعی اوزرنده دیکر برقصبه ایدی . یکی سینوب دخی او اهمیتی حائز ومستحکم برقصبه اولوب دولت سلجوقیه‌نك قره‌دکز ساحلی اوزرنده برنقطهٔ حاکمەسی اولدیغی کبی [illegible] دخی [illegible] روم بایزیدك الك محکم استنادکاهی اولمشدر . بایزید خان طرفندن صورت ضبطی متمیزده محرر اولوب عثمانلی ید ادارەسنه کچدکدن صکره دخی سینوب شهری [illegible] جیلکدەکی مهارتلریله دائما نظر اهمیتی کندیلرینه جلب ایلمشلردر . بزجه سینوبك الك [illegible] شهرت تاریخیەسی ۱۸۵۳ سنهٔ میلادیه‌سنده روسیه‌نك [illegible] اعلان [illegible] خبرسز فلانسز اولەرق وهلةً سینو-

اشبو رجعتی برفرار دکل ایدی . بلکه
اوفاق مفرزه‌لر ایله خصمی ازعاج دائمی
آلتنده بولندیرمقدن عبارت بولنان اصول
قراری اجرایه کیتمش ایدی . بناءً علیه
برطرفدن مواقع عسکریه‌نك اسباب مدا-
فعه‌سنی بالاکمال دائماً هر طرفه امداد یتشدیرر
و دیکر طرفدن تعیین ایلدیکی مفرزه‌لر
سلیمان چلبینك عسکرینی کیجه‌لی کوندو-
زلی باصه‌رق ازعاج ایدر ایدی . بو تدبیر
ایله براز زمان مرورنده سلیمان چلبی محمده
تابع اولان یرلردن یالکز سلاسل قلعه‌سندن
ماعدا هیچ بریسنی فتح ایده مدکدن فضله
هر باصقینده برچوق آدملرك یا تلف و یا-
خود اسیر ایدیله‌رك عسکر آره‌سنده خوف
و حشیت دخی باش کوستردیکنی کورنجه
و هله کندیسی عیش و نوشه پك میال بر
آدم اولوب او یله اوز ون اوزادی‌یه سفر
برلکه آلشقین اولمدیغندن حضرتك

اسباب حضور و صفاسی دخی خاطرینه
کلنجه بروسه‌ده ذوق و صفایه قویولغی
محمد چلبی‌یی تضییقه ترجیح ایلمشیدی .

ایشته اصل امیر سلیمانك بو وجهله
بروسه‌یه چکلمسی جنکدن فرار عد ایتمك
روادر . زیرا بوندن صکره سلیمان چلبی
یالکز حدود و وزرینه مدافعه ایچون بر
مقدار عسکر براقمش اولدیغی حالده محمد چلبی
دائما تعرضات و ازعاجاتده دوام ایلیور
ایدی . بروسه‌ده علی الدوام جاسوسلری
بولنه‌رق سلیمانك و امراسنك احوالنی
تحقیق ایتدیرمکله اکا کوره حرکت ایدرك
کندی قوتنی کیتدیکجه آرتدیریور ایدی .
نهایت بیوك برادرینك بروسه حماملرنده
محبوبلر شرابلر ایله کوزلجه غریق لجهٔ
ذوق و صفا اولدیغی و معیتی عسکری ایسه
اعتدالی کوزه‌تیلمه‌رك کوزلجه تحریك
ایچون هر طرفه یاییلمش بولندیغی خبر النجه

به هجومله اوراده‌کی لیمانده لنکرانداز بولنان
عثمانلی دونغاسنی یاقمش اولمسی قضیه‌سیدرکه
شو حقسزلق اوزمان اوروپانك پك زیاده
حدتنی موجب اولمغله ایشته بونك کوستر-
دیکی سببیت اوزرینه انکلتره و فرانسه و سا-
ردنیا یعنی ایتالیا دولتلری دولت علیهٔ عثما-
نیه‌نك امدادینه قوشه‌رق روسیه‌یه قارشو
محاربه ایلمشلردر .

« ملاطیه »

آناطولیده قره‌صو نهرینك فرات نهرینه
قاریشدیغی محله قریب ساحل فراتك کوزل بر
موقعنده کائن اولان اشبو ملاطیه قصبه‌سی
« مه‌لیتن » نامیله قدیمدنبری موجود بولنمقده-
دیر . کوچك ارمنستان دینلان قطعه‌نك
مرکزی اولوب عن اصل ترازان طرفندن
تأسیس قلنمش ایدی . ناطوریجه خرستیانلغك
ایلك تأسس ایلدیکی یرلرك بریسی دخی
ملاطیه اولوب میلادك اوچنجی عصرنده
افراد عسکریه‌دن « پولیوقت » نام کسنه
« نه‌زاق » نام ارقداشی طرفندن نصرانیته
ادخال اولندقده نصلسه روما‌لیلر طرفندن
بیونی اورلمغله مؤخرا نصرانیت کلیساسی

محمد چلبی سکز بیك کزیده سواری ایله طوغریجه بروسه اوزرینه هجومه قدر کوزه الدیردی ٠

اکر سقاریه نهرینك طغیانی بو عسکرك مروری کوچلشدیرمش اولمسه ایدی اول شهزادهٔ قهرمانك برق خاطف کبی بروسه‌یه اینه‌رك قرنداشنی حمامده ایکن آولایه‌جغی درکارایدی ٠ لکن نهرك جوشقونلغی سرعت مروره مانع اوله‌رق راست کله اطرافی یغمایه چیقمش اولان سلیمان چلبی امراسندن سلیمان صوباشی نامنده بریسی دخی سقاریه ساحلنده بولنغله سواریلرك نهردن چکمکه چالشدقلرینی کوره‌رك « سز کیملر سکز ؟ نه ایچون بو طرفلره کلیورسکز ؟ » دیه سؤاللره باشلامش و عسکردن برقاچی « بز کیملر اولدیغمزی شیمدی لسان شمشیرمزدن اکلارسکز » دیه نعره آت صالنجه سلیمان صوباشی بروسه‌یه قدر قوشه‌رق کیفیتی سلیمان چلبی‌یه اکلاتمشیدی ٠

سلیمان چلبی درحال پراکنده عسکرینی طوپلایه‌میه‌جغنی کوره‌رك قرنداشنك بغتةً هجومنه قارشو همان روم ایلی‌یه قاچمقدن بشقه چاره کوره‌مامش ایدی ٠ انجق وزیر اعظم علی پاشانك تدبیر و نصایحی شهزادهٔ مشارالیهی فراردن منع ایلیه‌رك یکی شهر طرفنده کاور یکاری دنیلان و مناعتجه اك متین بر قلعه‌دن دها زیاده اولان یره تحصن ایدرك اطرافده بولنان عسکرك دخی درحال طوپلانوب اورایه یتشملرینی امر ایلدیلر ٠ محمد چلبی ایشته قرنداشنی بو کاور یکارنده باصدیره‌رق تلاقی صفین واقع اولدیسه‌ده اوراسی غایت صرپ قیالقدن عبارت و یالك طار بر محل اولمغله جنکه امکان یوق ایدی ٠ بو نکله برابر محمد چلبی ینه هجومدن کیرو طورمدی ایسه‌ده مناعت موقعیه حسبیله

بو ذاتی شهیدلر و عزیزلر درجه‌سنه چیقارمش و شماطلك ونلو جنجی کاهی یورطوسی طوتمسنی امر ایلمشدر ٠ پولیو قتلك اعدامی مسئله‌سی حسیات دینیه‌سی پك منبسط اولان قورنه‌یله زیاده تأثیر ایتمش اولمیدرکه غایت کوزل بر تراژه‌دیاسنه بو وقعه‌یی زمین اتخاذ ایلمشدر ٠ ملاطیه اهالیسی هم غایت دیندار خرستیان اولمق و هم ده پك قهرمان بر خلق بولنمق اوزره کسب شهرت ایلدیکندن روما دولتی نصرانیتی دین رسمی اولمق اوزره قبول ایلدکدن صکره اورانك اهالیٔ نصرانیه‌سندن بر آلای عسکر تشکیل قلنمش و « ملاتین‌الایی » دیه حقیقةً شانلر شرفلر قازانمشدر ٠ حتی بو الایه « آتش » و « ییلدیرم » اوصافنی ده ویردلر ایدی‌که افرادینك وفرت شجاعتندن نشئت ایلیه‌جکی محتاج ایضاح دکلدر ٠ الحالة هذه طوپی‌التی بیك قدر اهالیسی بولنان بو قصبه‌نك برجه‌او یله صورت مخصوصه‌ده ایضاح اولنه‌جق بر اهمیت تاریخیه‌سی اولمیوب یالکز ابو الفرج کبی بر ذاته مسقط رأس اولمقله مفتخر بولندیغنی اخطار الیك ایله اکتفا اولنمشدر ٠

ظفر ممکن اوله‌مدی . براره‌لق دخی نزول ایدن شدتلی بر یغمور مانع هجوم اولمشیدی . اندن صکره ده هر طرفدن شهزاده سلیمانك عسکری آقین آقین کلمکه باشلامغله محاربه‌یه ادامه محال صورتنی کسب ایدرك بر ده علی پاشانك بر خدعه‌شیطنتکاریسی محمد چلبینك بالکلیه جسارتنی قیرمشیدی .

علی پاشانك بو دفعه‌کی خدعه‌سی دخی سلاسل قلعه‌سنده‌کی خدعه‌یه شبیه اولوب محمد چلبی‌یه بر مکتوب یازمقدن و بونده انواع مقدمات تأمینیه‌دن صکره معیتنده بولنان امرانك سلیمان چلبی طرفنه کچه‌جکلری بیانیله ایشانك الك خیرلیسی همان کندی ولایتی اولان اماسیه طرفلرینه عودتدن عبارت اوله‌جغنی نصیحت یوللی توصیه‌دن عبارت ایدی . واقعا محمد چلبی علی پاشانك نه خدعه‌کار اولدیغنی بیلدیکندن بو مکتوبه تمامیله ایناتمدی ایسه‌ده اواره‌لق کندی سرکرده‌لرندن الیاس نامنده بر الچق افندیسنی ترك ایدرك دها زیاده نائل اقبال اولورم امید دنائتکارانه‌سیله سلیمان طرفنه مرور ایدی و برمکله ایشته بو حادثه چلبی محمدی علی پاشانك مکتوبی مضموننه تمامیله ایناندیرمش و ذاتاً دخی سلیمان چلبینك عسکری طوپلانمغله جنکه امکان قالمدیغندن سکز بیك سواریسنی آلهرق ینه آماسیه طرفلرینه عودت ایتمشدر .

ایشته بر سقاریه نهرینك جوشقونلغی محمد چلبی‌یی سیمانه موفقیت کامله‌دن بو صورتله منع و تأخیر ایتمشدر . مع هذا شو هجومك محمد ایچون مادی و معنوی پك بیوك فائده‌سی اولدیغی انکار ایدیله‌مز . زیرا مملکت درت بلوکندن اوچ بلوکی سلیمان چلبی النده اوله‌رق هیئت ارکان سلطنت دخی او طرفده بولندیغی حالده

« سلانیك »

اوروپای عثمانیجه اهمیتی ادرنه کبی رتبه‌جه درجه‌ده شهرلر ایچنده کل بلکه طوغریدن طوغری‌یه استانبول ایله مقایسه اولنه‌بیله‌جك قدر مهم بر یرانجق سلانیك شهری اوله‌بیلور . بو اهمیت کرك شهرك کورك قدمندن و کرك موقع بحریسندن نشأت ایلدیکی کبی تاریخ نظرنده هیچ بر وقت قیدسزلقله کچشدیریله‌مامش اولمسی ده سلانیکی ضرورت مخصوصه‌ده نظر دقته توصیه ایلر . اك قدیم زمانلرده بو شهرك اسمی « ترما » ایدی که بو زمانده بی اولدیغی کورفزك اسمی دخی « ترمایق » اولمسی بو کونکی صورتی آکدیرمقده ایدی . یعنی بو کون دخی شهره «سلانیك» دینلدیکی کبی کورفزه ده «سلانیك کورفزی» دنیلور . اشبو سلانیك لفظی بیوك اسکندرك همشیره‌سی اولوب قاساندرینك زوجه‌سی اولان «تسالونیس» نامنده نسسك اسمندن تحریف ایتمشدر . زیرا قاساندر زوجه‌سنك بقای نامی ایچون شهرك اسمنی «تسالونیق» تسمیه ایتمش ایدی . رومالیلر دور استیلاسنده ماکدونیا ولایتنك مرکزی سلانیك اوله‌رق

عسکری کنو یلری یغمادن و امیرلری جنکلرده صف تشکلدن بشقه کارلری اولمامسنه مقابل محمد چلبینك دائماقولاغی سسنده وایاغی اوزنکیده براو یانق شهزاده اولدیغنی بتون جهانه کوسترمشیدی .

بایزید زاده‌لرك اناطولیجه بو یله سکز اون سنه‌دنبری یکدیکر یله مقاتله ایلدکلرینی کوروب‌ده قره‌مانیلرك اوته‌دنبری مشهور اولان قانجقلقلرینی بر دها تکرار اتمامش اولملرینه استغراب ایدلسه سزا دکلیدر ؟ حتی عیسی چلبی مرحوم صولك دفعه اوله‌رق قره‌مان امارتنه مراجعت اتمش اولدیغی حالده قره‌مان اوغلی اول شهزاده‌نك دخالتنی یله قبول اتمامش ایدی‌که بوقدر حسن حالك قره‌مانیلردن هیچ برزمان امید اولنه‌مز ایدی . احتمال‌که دولت علیه‌نك اوته‌دنبری عدو اکبری اولان امارت مذکوره‌نك شو سکوتی برکره ملکلری بایزید خان حضرتلری طرفندن ضبط اولنه‌رق بعده تیمور طرفندن دخی کندیلرینه اعاده اولنمسی اوزرینه برقاچ سنه حرکته مجال بوله‌میه جق درجه‌لرده دوچار فتور اولمش اولمسندن نشأت ایده .

ذاتاً قره‌مانده امیراولان ذات اون سنه قدر برزمانی بروسه‌ده حال اسارتده کچیرمش اولدیغندن بودخی مرقومك جرأتنی قیره‌جق احوالدندر . انجق عیسی چلبی ارەدن چیقوب‌ده میدان رقابته سلیمان و محمد چلبیلر چیقدقلری زمان قره‌مان اوغلی برقانجقلق دها کوسترمکی هوس ایلشیدی . شو یله‌که :

محمد چلبینك کاور یکارندن ینه آماسیه طرفلرینه عودتی اوزرینه سلیمان چلبی کندو یا قرنداشنی تعقیب ایدیورمش کورونمك ایچون مشارالیهك تحت اداره‌سنده بولنان یرلره هجوملر ترتیبنه باشلامش

اهمیتی پك زیاده آرتدیغی کبی نفوسنی دخی تکثر ایتمشیدی . میلادك دردنجی عصری نهایتنده اهالیٔ مذکوره‌نك برعصیانی اوزرینه ایمپراطور تئودوس سلانیك اهالیسندن یدی بیك کشینك بردن بیونلرینی اوردیرمشدر . روما ایمپراطورلغی شرقی و غربی نامیله ایکی قسمه آیرلدیغی زمان سلانیك قسم شرقیده قالوب ازمنهٔ متوسطه یه قدر اویله دوام ایلمشیدی . ازمنهٔ متوسطه‌ده تخمیناً قرالی کیلیوم شهر مذکوری ضبط اتمش ایسه‌ده خیرینی کوره‌مامشدر . میلادك ۱۱۷۹ سنه‌سنده استانبول ایمپراطوری مانوئل قومنن سلانیکی قزینك جهازی اولمق اوزره مونفراسنیوری رینه‌یه ویرمش و بعده رینه‌نك اقرباسنه انتقال ایدرك باشلی باشنه برقراللق حالنی دخی المش ایسه‌ده ۱۲۳۲ سنهٔ میلادیه‌سنده‌دیکر برانتقاله دها اوغرایه‌رق ایزنیق ایمپراطورلغنه و بعده ایزنیقك دخی استانبول ایمپراطورلغی صورتنه تحولی مناسبتیله ینه رومشرقی‌یه تجدید ارتباط اتمشدر . فقط بو یکی ارتباطك لفظی مرادبرشی ایدی . زیرا لیمان وقلعه ونديکلیلره ترك اولنمش و بونلرك

ایدی . بو ارەلـق قرەمانە تابـع اولان
سیوری حصار اهالیسی مطلقـا بکلرینك
اثر تبعی اولمق اوزره اکرکندی طرفرینه
توجه بیوریلەجق اولورسه درحال اطا-
عت ایدجکلری خـبرینی سلیمـان چلبی‌یه
ارسـال ایلـدکلرندن او دخی قرنداشـنك
ملکنی اورمقدن ایسـه قرەماندن یکیـدن
یکی‌یە ملك فتح ایتمکی دها شـانلی کور-
دیکندن سیوری حصـارە توجیه حرکت
ایتمشیدی . حالبوکه اورایه واصل اولور
اولمز سیوری حصارلیلر معـاملەیی تبدیل
ایدرك شهزادەیە مقاومت کوسترمسونلرمی ؟
بونی متعاقب قرەمان اوغلی دخی اکرچه
مظفر اولەمیەجغنی محقق بیلکده ایدیسەده
هیچ اولمز ایسه عثمـانلی اردوسندن بعض
شـیلر چالار چارپار یغمـا ایدرم دیه
وهلةً سلیمـان چلبی اوزرینـه بر هجوم
کوسترمسونمی ؟

قرەمان امارتنك او بنادیغی اشبو قومدیا
محمد چلبینك منـافعنه اوقـدر موافقدرکه
اکرعسکرەکی الچقلغی اولمسه ایدی مرقوم
چلبی محمد ایله اتفاق ایتمش بیله ظن اولنه بیلور
ایدی . زیرا سلیمـان چلبی قرەمان ایله
اوغراشور ایکن محمد چلبی تکرار بروسەیه
کلەرك قرنداشنك طریق رجعتنی قطع ایله
اردوسنی ایکی قوت ارەسـنده بولندیرمق
ایشـدن بیله دکل ایدی . لکن قرەمان
اوغلنـك حرکتی سلیمان چلبی‌یی بحـق
اغضـاب ایدوب‌ده مرقومك اوزرینـه
بر قول اردو سـوق ایدی و برنجه الچق
قرەمانلی اقسرای طرفلرینـه طوغری
فراره باشـلایەرق ایالك باشـلادیغی ایش
جداً مهم ایکن یوزینه کوز ینه بولاشدیر-
دی . حالبـوکه سلیمان بك کندیسـنك
او بله قرەمان اوغلنـه اکنجـه اولەجق
قدرده عاجز بولندیغنی کوسـترمك ایچون

حکمی ماکدونیانك ایچرولرینه قدر نافذ
بولنمش اولدیغندن سلانیك حقیقت حالده
وندیکلی‌یدنده دیمك ایدی . سلطان بایزید اول
حضرتلرندن اوجه سلانیك طرفلرینه ایدیلان
آقینلری و سلانیکك تضییقنی و نهایت ضبطنی
و بر ارەلق اوروپا دول متفقەسی دونماسنك
اورایه ورودیله عثمانلیلره مغلوب اولدقلرینی
و بیلەّ تیمور [illegible] سلیمان چلبی طرفندن
ینه شرق ایمپراطورلغنـه ترکنی [illegible]
نار تخمزده یازمشزدر . بوراده دخی فتح
قطعیسنك مراد ثانی زمانده میسر اولمش

بولندیغنی اخطار ایلرز . سلانیك شهرینك
الحالة هذه اللی بیکدن زیاده نفوسی وار
ایسەده روم ایلی شمندوفرلرینك اوراسنی
اك مهم اسکله اتخاذ ایتمسی بو شهرك دها پك
چوق زیاده بیومسنی موجب اولەجغی
شبهەسزدر . بتـون ماکدونیانك و حتی
ارناوتلق ایچلرینه قدر ممالکك اسکلەسی
سلانیکدر : صنایع محلیه اوقدر رواجده
دکل ایسەده مراسلات و حرکات تجاریەسی
پك زیادەدر . شهرك اطرافنده قابن برسور
چویرلمش و اقتضا ایدن یرلرینه قلەلر دخی انشا

تعقیب امر ینی و یرمشیدی . تعقیب
ایدن قول اردو اقسرایه طوغری دخی
مرقومی قووالاینجه قرهمان اوغلی
بالکلیه شاشیروب نهایت محمد چلبیدن بشقه التجا
کاه اولهمیه جغنی اکلامش واکر کندیسی
ایله اتفاق ایده جك اولورسه ملکنك
نصفنی تقدیمدن کیرو طورمیه جغنی مبین
استرحام نامهلر کوندردیکندن محمد چلبی
دخی بو فرصتی غنیمت بیلهرك اتفاقی قبول
ایلمشیدی . چلبی حضرتلریله قرهمان اوغلی
قیرشهرده واقع جاله قلعهسنده ملاقات
ایدرك عهدلر پیمانلر ایله اتفاقی قوتلندردیلر .
سلیمان چلبی طرفندن تعقیبه مأمور اولان
اردو ایسه قرهمان اوغلی محمد چلبینك
متفق اولدقدن صکره فراره بدل تعرضه
باشلامش کورنجه بو تحول حرکات حربیه .
نك نتیجهسندن قورقهرق حاضر انقره
جوارنده بولنملری حسبیله مناعتی معلوم
اولان سلاسل قلعهسنه تحصن ایتمکه مجبور
اولدیلر . لکن اوته طرفدن محمد چلبینك
فرقهلری ازعاج خصوصنه اولکیدن زیاده
اهمیت ویرمکه باشلامشیدی . بناءً علیه
ایکی طرفدن کوردیکی تضییق اوزرینه
سلیمان چلبی مجموع قوتیله انقرهیه واروب
سلاسل قلعهسنك مناعتندن استفادهیه مجبور
اولمشیدی .

قرهمان ایله ایدیلان اشبو اتفاق
٨٠٩ سنهٔ هجریهسنده اولمق اوزره مقید
بولنوب دها اولجه ایدلمش اولسه ایدی
سلاسل قلعهسنك ضبطندن اولجه امیر سلیما
نك انقرهیه قدر کلسنه بیله امکان قالمیهجغی
درکار ایدی . مع هذا بو مقصدك کچ
اولمسنده دخی بر بأس کورلمامشدر . بالعکس
سلیمان چلبینك اناطولیده طول مدت مکث
واقامت ایتمسی دیکر جهتدن محمد چلبی ایچون
پك زیاده استفاده ایدیله جك بر فرصت اچمش

ایدلمش ایسهده بوسوری بحق استحکاماتدن
عد ایتمکه امکان یوقدر . ذاتاً شهرك توسعات
اخیرهسی حسبیله سورك ده هدمنه لزوم
کورلمکدهدر . استانبولدهکی یدی قلهنك
تقلیدی اولمق اوزره سلانیکده دخی یدی قله
نامیله بر کوزل حصار واردر . بو شهرده
یونان روم کلیسالری اوراجه خرستیانلغك
قدمنه دلالت ایده جك قدر کوزلدرلر . حقیقة
روم ایلی طرفلرنده سلانیك الك اول نصرانیتی
قبول ایتمش اولان یرلرك بریسی اولوب حتی
حواری پوندن پولوسك سلانیك اهالیسنه
کوندردیکی ایکی قطعه رسالهسی دخی بو
قدمك جملهٔ براهینندندر . موجود کلیسالرینك
الك معروفی ایاصوفیه کلیساسی اولوب ایاد
یمتریوس کلیساسی ده پك کوزل بر بنادر .
هله روتواندا دنیلان کلیسا رومادهکی پانته
ئون بناسنی تقلید بولنده یاپلدیغندن بشقه
جه بر اهمیتی حائزدر . سلانیك شهرنده
عثمانلی بناسی اولهرق برقاچ پك کوزل جوامع
شریفه بولنوب عن اصل کلیسادن تحویل
ایدلمه برخیلی جامعلر دخی بولندیغی حال
حاضرلرندنده استدلال اولنقدهدر . قصبهٔ

[illegible] ايدى .

[illegible] چلبى كبى [illegible] عيش و نوش [illegible]
[illegible] اهميت [illegible]
[illegible] خبردار [illegible]
ميه‌جغى آشكاردر . شهزادهٔ مشار اليهك
وكلا ووزراسى دخى كنديسيله هم حال
اولدقلرندن روم ايلى طرفلرنده مظالم
[illegible] چيقمش و افلاق [illegible]
مجارستانك برجزؤ عظيمى اولديغى كبى
ديكر طرفدن دخى دولت عليه‌نك محميسى
[illegible] افلاقه [illegible]
نهبلره وغارتلره قويولمشلر ايدى . وقوعاتك
برازاوليسى خاطرمزده اولديغندن شهزادكلك
[illegible] موسى چلبينك دخى محمد
چلبى معيتنده اولديغنى بيلورز . ايمدى
سليمان چلبى طاقمنك تعرضاتندن بيزار اولان
افلاق اميرى ميرچه طرفندن موسى چلبى يه
براشعار واقع اولمش بولنمليدركه بركون
موسى چلبى قرنداشنه اكر كنديسنك
روم ايلى طرفنه مرور ايتمسنه مساعده
[illegible] روم
ايلى سليماندن بيزار اولمرله او ممالك واسعك
درحال اله كچيريله جكنى و بناءً عليه
سليمانك آچيقده قاله جغنى و كنديسى روم
ايلى يه مالك اولورسه حاشا محمد چلبى يه
مخالفت شويله طورسون بالعكس محمد
چلبيدن دها بيوك اولديغى حالده دخى
[illegible]
[illegible] ايدى .

[illegible] موسى يه افلاق طرفندن
براشعار واقع اولمشدر ديديكمزك سببى
شودركه محمد چلبى موسانك اشبو تدبيرينى
بكنه‌رك كندى معيتنه اقتضا ايدن خدام
[illegible]
ايله سينوب اسكله‌سندن كمى يه بنمسى ايچون
اسفنديار [illegible]

[illegible] قدر تخمين اولنان
اهاليسنك قسم اعظمى مسلمان اولوب باقيسى
روم و يهوديدر . اوراده يهوديلرك بربيوك
حاخامى بولنوب قدسدن صكره سلانيك
شهرى يهودى مجمعى عد اولنور . حتى
اهالىٔ مسلمه‌نك برقسمنه « دونمه » دنيلوركه
روايته كوره بونلر يهوديلكدن اهتدا ايتمش
برقوم ايمشلر . حالا دخى بعض حاللرى [illegible]
[illegible] قديمه‌لرينى آكديرر . [illegible]
[illegible] چالشقان برقوم [illegible] سلانيك
اهالىٔ مسلمه‌سنك شو يقينلرده كرچكدن
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قسطنطينيه
[illegible]
دخى وار ايمش كه بونلر دخى آثار عتيقه‌دن عد
[illegible] وجيوز
سفينه استيعاب ايده‌بيله‌جك قدر واسع بر
ليماندر . الحاصل روم ايلى قطعه‌سنك عادتا
عمومى ايچون اسكله اتخاذينه الويرشلى

مرقومك چلبی محمده اولان غیظی معلوم بولنمغله موسایه یوز ویرمامسندن ناشی موسی دخی قرەمان طریقیله اق دکز ساحلنه ایتمك ایچون قرەمان اوغلی نزدینه واردقدن صکره افلاق پرنسی میرچەدن اسفندیاره مکتوب بر کەرك موسی چلبینك بهمه حال طوغریجه افلاقه کوندرلمسی توصیه اولنمش ایدی . اکر موسی ایله میرچه ارەسنده اولدن مخابره سبق ایتماەمش اولسه ایدی البته بو طلب میدانه اورمز وتکرر دخی ایتمز ایدی . هرنه ایسه میرچەنك کوندردیکی خبرلر اوزرینه اسفندیار اولجه ایتدیکی قیدسزلقدن نادم اولەرق تکرار موسایه خبرلر ارسالیله مشار الیه معززاً مکرماً سینوبدن کمیره بیندیرلمش و طوغریجه افلاقه کوندرلمشدر . روم ایلی طرفلرنده سلیمان چلبینك حکومتندن بیزار اولان نه قدر بکلر اغالر وار ایسه جملەسی سلستره‌یه قدر استقباله کیدرك موسی چلبی‌یه بیعت ایدی و بر نیجه و بو قره خبر سریعاً اناطولیده بولنان سلیمان چلبی‌یه واصل اولنجه سیف‌نك عقل مخموری باشندن کیدرك سریعاً روم ایلی طرفنه عودته مجبور اولمش و ایشته اناطولی قطعەسی وزرندن سلیمان بلیەسی بو صورتله برطرف اولمش ایمشدر .

محمد چلبی حضرتلری قرندشنك اناطولیده مدت اقامتی هرشیئی انتظامندن چیقارمش اولمقدن ناشی حصوله کتوردیکی فترت اندر فترتی تعمیر ایله اشتغال ایدەطورسون بو صره‌لرده وزیر اعظم علی پاشانك دخی وقوع وفاتی حسبیله تحصیر مستشارسز قالمش اولان سلیمان چلبی ادرنه‌یه قدر واردیغی حالده موسایه قارشو نه تدبیر قوره‌جغنی بیه‌میدرك تمه‌یه بر یشدن خاطر اولمشیدی . بو پریشانلقده حقده

بر بر وار ایسه اودخی سلانیك شهری اولوب هله برلین معاهدهٔ اخیرەسنك اوروپای عثمانیده پیدا ایتمش اولدیغی صورت جدیده سلانیکك سیاسةً دخی اهمیتنی صوك درجه‌یه قدر آرتدیرمشدر .

« یکی شهر »

قدیمدنبرو روميجه اسمی « لاریس » اولان بو شهر شهیر تسالیا قطعەسنك مرکزیدر . یونانستانجه ایلك تأسیس اولنان مملکتلرك بریسی اولەرق قطعهٔ مذکورەنك الك قدیم اهالیسندن عد اولنان پلازلر طرفندن بنا اولنمشدر . تاریخ قدیمده بر چوق وقوعاتك موقعی ولمقله اشتهار ایتمشدرکه انك مختصر اولەرق بونلری حکایه ایتمك لازم کلسه صحیفه‌لر طوتار . تسالیانك ما کدونیالولر وبعده اصل یونانیلر و روماليلر و بر آرەلق اسلاولر طرفندن استیلاسی کبی وقوعاتك کافەسنده موقع مذکور شدتلی محاصرەلره دوچار اولمش و الدن اله دوشمشدر . عثمانلیلرك بو طرفلری استیلالری قلیچ قوتندن زیاده شهرت عدل وداد قوتیله وقوعه کلدیکنی یعنی بردسپوطك ارشادیله تسالیا اها-

بو قیدر ؟ چونکه افلاق امیری میرچه موسانك معیتنه کندی طرفندن برخیلی مقدار عسکر و یردیکی کبی صرپ قرالی لازار اوغلی استفان طرفندن دها زیاده عسکر و یریله رك موسایی استقبال ایدن امرا واعوانكده قوتی بونلره منضم اولنجه سلیمان ایچون موسایه مقاومت ایده بیلمك امیدی هیچ درجه سنه اینمك ضروریدر ·

ایمدی سلیمان چلبی شو مصیبته قارشو کندیلکندن چاره بوله بیلمکدن عاجز قالنجه قائن پدری متفق دوستی فلانی اولان استانبول ایمپراطورینه مراجعتله معاهدهٔ اتفاقیه موجبنجه کندیسنه و یرمسی لازم کلان عسکرك اعطاسنی رجا ایلدی ·

ایمپراطور ایسه سلیمانك اومدیغندن زیاده سنی یاپدی · استانبولك اك خدعه کار روملرندن برطاقم جاسوسلری موسانك یانینه کوندره رك افلاق وصرپ عسکرینی سلیمان طرفنه مروره تشویق ایتدیرمکه باشلادی · موسی چلبی سلیمانك استانبوله التجا ایتمش اولدیغنی استخبار ایتمسی اوزرینه یکی دشمنی یعنی هم برادرینی هم ده استانبول ایمپراطورینی بردن تهدید ایتمش اولمق ایچون طوغریجه استانبول اوزرینه یورودیکندن تمام استانبوله قریب واردقلری زمان صرپ عسکری بردن بره ایمپراطور طرفنه مرور ایدی و یردیلرکه بو مرور سلیمان طرفنه مرور دیمکدر · واقعا اولاحر اوزرنده روملرك تشویقاتی هیچ برثمره حاصل ایتمدیکندن موسی چلبی هجومنده ینه دوام ایلمشیدی · سلیمانك عسکرینی تا استانبول سوری ایچنه دخالته مجبور ایده جك درجه لرده شدتلی برتعقیب ایله سور التنه قدر کلمشیدی ·

پس بو درجه یی بولنجه یعنی موسانك هم استانبول ایمپراطورینه هم سلیمان

لیسنك عثمانلیلری دعوت ایدرك کندی حکومتلرینك مظالمندن حمایهٔ عثمانیه سایه‌سنده قورتلمش اولدقلرینی متمزده تفصیل ایلمشزدر · ادارهٔ عثمانیه زماننده یکی شهرك معموریتی وغلبه لکی اسکی زمانلر درجه‌سندن زیاده لشمامش ایسه ده کیروده دخی قالمامشدر · باشلوجه محصولاتی اوزوم و بناءً علیه اك بیوك مدار تجارتی شراب اولان بو مملکت اوتوزدن اوتوز بش بیکه قدر واران مقدار نفوسی ایله دائما معمور اولمشدر · اهالیسی حسن طبیعت صاحبی وکوزل معیشته وذوق وصفایه میال آدملر اولدیغندن ظاهرده کی معیشتلرنجه دائما ثروت حقیقیه لرندن زیاده کورنمشلردر · [illegible] دی اثناسنده یکی شهرك چوق صدمانه اوغرایه رق برخیلی کیرو قالمشیدی · اخیرا برلین قونغره سی یونانستانه بزم کیمه مزدن سماحتکارلق ایلدیکی اثناده تسیالیا قطعه سی یونانستانه ربط اولنمغله عثمانلی اداره سندن چیقمشدر ·

« قورنت »

قورنت شهر قدیمی اهمیتلرنجه حد عادتا آتنه شهرینه معادل بر یر اولدیغی ایچون

چلبی‌یه هم‌ده دشمن طرفنه قاچان صرب
عساکرینه قارشو محاربه‌یه مجبوریتنه دوچار
اولدیغنی کورنجه موسانك استقباله کیدن
بکلردن غاردن برچوقری و ایشلك عاقبتندن
قورقه‌رق بیچاره موسایی ترك وتکرار سلیمان
چلبی نزدینه عودت ایدی و بر دکلرندن سلیم...
نده‌کی شاشقنلق معززیادة موسایه انتقال ایلمش
وبیچاره موسی کندیسنه صادق قالان پك
جزئی طرفدارلریله محاربه‌ده بر غیرت دها
کوستره‌یم دیر ایکن بشیوز نفر غایت کزیده
سواری ایله استانبول خندقلری ایچنده
کیزلی اولان سلیمان چلبی بردن چیقوب
هجوم ایلدیکندن موسی چلبی تاب آور
مقاومت اوله‌میه‌رق بالقان سلسلهٔ جبالی
ایچنه طالوب قاچمش ایدی . بعدما موسانك
یاپه‌جغی شی محمد چلبینك اناطولیده
یاپدیغی شیلرك عینی اوله‌جغی درکاردر .
زیرا افلاق پرنسی میرچه موسی چلبی‌یی
محضا قبول عامه‌یه مظهر اولور امیدیله
دعوت ایتمش اولدیغندن موساده بو مقبو-
لیتی کوره‌میدرك عکسنی کورمسیله ارتق
اویه تبعه‌سی طرفندن مظهر قبول اولمیان
بر پرنسك خاطری ایچون هم روم ایلنجه
عثمانلی پادشاهی دیمك اولان سلیمان
چلبی وهم‌ده شرق ایمپراطوری ایله
نفسانیتده دها ایلرویه کیده‌جکنه موسی
چلبی ایله قطع التفاتی ترجیح ایلمشیدی .
بناءً علیه موسی چلبی بر اره‌لق افلاقه قدر
رجعت ایلمش ایسه‌ده اورالرده کندی
حیاتنی بیله امنیتده کوره‌میجه ینه بالقان
طرفلرینه کلدرك فرصت بولدقجه طاغلردن
ممالك متجاوره‌یه اینه‌رك اطرافی نهب و غا-
رت ایدر ایدی . انجق بویله حیدودلق
یولنده‌کی حرکاتك هیچ بر فائده‌سی اوله‌میوب
غایتی وقت و فرصتك حلولنه قدر کندیسنه
زمان قازاندیرر ایدی .

رسملرمز میاننه برده اشبو شهر قدیمك رسمنی
علاوه ایلمشزدر . موره شبه جزیره‌سنی قره‌یه
ربط ایدن برزخ اوزرنده بولنه‌رق برزخ
مذکوری دخی کندی نامیله تسمیه ایدن بو شهر
قدیمك شمدیکی حالده یالکز درتبیك قدر نفو-
سی وار ایسه‌ده ازمنهٔ قدیمهٔ یونانیه‌ده بر اره‌لق
مستقلاً بر حکومت مرکزی اولان اشبو شهر
شهیرده الیوم دخی خرابه‌لری کوریلان عبا-
دتخانه‌لردن حصارلردن وسائر ابنیهٔ عمومیه-
دن‌ده اکلاشلدیغنه و بونلر بولنمیه‌جق بیله
اولسه‌لر تاریخلرك توصیف وتعریف ایلد-
کلرینه کوره قورنت شهری یونان قدیمك الك
غلبه‌لك الك معمور الك مهم اولان یرلرندن
بریسیدر . سلطان بایزید خان حضرتلرینك
بورالری قوهٔ عسکریه‌دن زیاده صیت عدا-
لتله فتح ایتمش اولدیغنه بر شاهد دخی قورنت
شهرینك رسملرمز میاننه قویدیغمز رسمیدرکه
هر طرفدن دیوار کبی دیك اولان یوکسك
وصعب بر طاغ اوزرنده‌کی شهر مذکوری
هجوم ایله ضبط ایتمك محالات قطعیه‌دن
اولدیغی ومحاصره‌سی ایسه پك چوق زمانلره
توقف ایده‌جکی درکار ایکن مجرد اهالینك

نوسی غائله‌سنی بو یله بالسهوله بر طرف ایتمك سلیمان چلبینك غرورینی آرتدیررایسه شایان استغرابمیدر ؟ ۸۰۹ سنهٔ هجریه‌سنه و ۱۴۰۶ سنهٔ میلادیه‌سنه مصادف اولان بو غلبه‌سی اوزرینه سلیمان چلبی یالکز استانبول ایمپراطوری طرفندن دکل اوزو یا جهتندن دولت علیه ایله مناسبت حدودیه‌سی اولان دائماً خرستیان حکمدارلری جانبلرندن دخی قطعیا عثمانلی پادشاهی اولمق اوزره تبریکنامه‌لره نائل اولمشیدی . حتی بو غلبه‌سنك و یردیکی نشئه ایله بر اره‌لق یعنی ۱۴۰۸ سنه‌سنده شمال طرفرینه طوغری بر آقین اجرا ایتدیررك هامرك قیدینه کوره قارنیول ایالتنی افنجیلرینه چالقاتمش و بتون شهرلری وقصبه‌لری وانلر میاننده بالخاصه موتلنغ قصبه‌سنی انواع مظالمه دوچار ایلمشیدی . سلیمان چلبینك بو حرکتی عثمانلی دولتی اکرچه بلیهٔ تیموره دوچار اوله‌رق قرنداشلر اره‌سنده محاربهٔ داخلیه کبی تیمور بلیه‌سندن اشنع دیکر بر فلاکته دخی دوشمش ایسه‌ده هرحالده اعدای شمالیه‌یی ایستدیکی زمان پامال خیول ایده‌جك قدر ینه مقتدر وقوی اولدیغنی انظار اغیارده اثبات ایلدیکندن پك بیوك منافع معنویه‌یی مستلزم اولمشدر . حتی ظن ایده بیلورزکه بر سنه صکره یعنی ۱۴۰۹ سنه‌سنده وندیك جمهوریتك دخی تحمیت عثمانیه‌یی قبول ایتمسنده شو ایشك پك بیوك یار دیمی اولمشدر . زیرا وندیك جمهوریتی آندروس اطه‌سی سنیوری زه‌نو نام سرداریتی استانبوله کوندروب پاتراسك وندیکه ترکی لزومنی مذاکره ایلدیکی صره‌ده دولت علیه ایله دخی سنوی جمهوریت مذکوره طرفندن بیك التیوز دوقه التونی و یرلمك و بوکا مقابل

کندی حکومت تدبیرلری ظلمندن جناح عدالت عثمانیه‌یه دخالتلرنی صورتیله بالسهوله فتح اولنمشدر .

یالکز یونان قدیم زماننده دکل شمدی بیله قورنت شهری برزخك ایکی طرفنده غایت امین ایکی لیمانه مالك اولدیغی ایچون الك مهم مواقع بحریه‌دن عد اولنور . بناء علیه زمان قدیمده بوشهر تجارت بحریه‌جه الك بیوك اهمیتی احراز ایدرك مؤخراً وندیك وجنویزلرده کورلمش اولدیغی اوزره قورنتلیلر اك دکزك هرطرفنه تاجرلرینی سوق ایدرلر و بندرلر کشاد یله او یرلرده یالکز تجارت دکل بر نوع حکومت بیله سورولرایدی . معلومدرکه بر مملکتك زمام اعظم ثروتی دیمك اولان تجارتی کیملرك اللرنده ایسه زمام حکومتی دخی ولوکه معناً اولسون انلرك اللرنده بولنوب سیف وقلم بیله هرزمان تجارته بیون اکمکده‌در . قورنتك تجارتجه بو اهمیتی المسنه سبب یالکز انك مشهور شرابلرك اوراده چیقمسندن و پرنج دنیلان معدن مخلوطی ایچنده التون بولندیغی هرطرفجه ظن اولنه‌جق درجه‌لرده کوزل اولمسندن وصنایع

جمهوریت مذکوره‌یه وسفائن تجاریه‌سنه طرف دولت علیه‌دن تعرض اولنمامق اوزره بر معاهده عقد ایلمشدر .

بنه بو میانده‌کی وقوعاتدن اولمق اوزره بوسنه قطعه‌سنده توارقو نام پرنس ایله اوستوبو نام رقیبی ملك منازعه‌سنه چیقه‌رق ایکیسی دخی بر عثمانلی اردوسی ارسالیله کندیسنه معاونت اولنمسی ایچون سلیمان چلبیدن استمداد و بوکا مقابل لزومی قدر اقچه و برمه‌جکاری بی درمیان ایتمشلر ایدی . سلیمان چلبی بو پرنسلردن اون بیك دوقه التونی الدیغی حالده بنه بوسنه‌یه سوق ایلدیکی اردو ایله مملکتی بر باشدن دیکر باشه قدر اوردیرمشدرکه هر نه قدر اوروپا تاریخلری بو حرکتی قانجقلغه حمل ایدرلر ایسه‌ده بزجه قصاصدن بشقه بر شی دکلدر . زیرا بوندن اول عهد مراد غازیده بوسنه‌ده قوجه بر عثمانلی اردوسنك اصل قانجقجه‌سنه بر خدعه ایله ایله محو ایدلدیکی خاطرلردن چیقه‌جق شی اولمامسیله ایشته سلیمان چلبی بو دفعه او آجینك انتقامنی المشلردر .

ایشته جزؤیجه جرأت پیدا ایتمسی شو-یله شانلی موفقیتلره یول اچان سلیمان چلبی حیفاکه برده بتون رؤسانی کندیسندن بیزار ایده‌جك بر غرور پیداسیله راست کلانه بد معامله‌دن بشقه معامله ایتمز و کندیسی ذاتاً حمام مراقلیسی اولدیغندن ارتق کیجه کوندوز ادرنه حماملرندن چیقمز اولمشیدی . بیچاره شهزاده‌نك شو حالنی کورن امرامی حقیقة کندیسندن دلکیر ایدیسه‌لرده بلابه‌چاره اولدیغی ایچون بلانی چکوب کیتمکده ایدیلر . نهایت بالقان طاغلرنده کشت وکذار ایلیان موسی چلبی هر طرفدن کندیسنه دخالت ایلیان افراد ایله بر قدمسی یو[illegible]یکی کبی ادرنه‌ده

نفیسه‌سی پك یرو[illegible] [illegible]ت ایدوب [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] المز [illegible] اتشدر . صکرا [illegible] قورنت [illegible]

[illegible] اصول معروفهٔ معماریه میاننده برده « قورنت اصول معماریه‌سی » بولنوب نفاستجه اصول سائره‌یه هماندده فائقدر .

قورنت شهر قدیمنك تاریخنده الك بیوك مدار اشتهارندن بریسی دخی وقتیله اوراسنك پك پارلاق بر ذوق وصفا وعیش ونوش

وقحش مملکتی اولمسیدر . شمدی اوروپاجه « دنیانك هر طرفنده پاره قازانملی کاوب بازمده یملی » دینلدیکی کبی اورهنك قدیمنده [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .

[illegible]

[illegible] بعضلری اوقدر شهرت [illegible] مشاهیر اشخاص تاریخیه مرتبه‌سنه وار-مشدر . [illegible] علی‌الخصوص [illegible] الك فطین حکمای قدیمه حتی حکمدارلر بیله ذوق وصفا ایچون قورنته کیدرلر وعالم

... قیدسزلغی ده درجهٔ نهایه یه واردیغی
خبر الدیغی جهتله ۸۱۳ سنهٔ هجریه سی
اواخرنده و هنوز ادرنه یه قدر کیدرك قرنده-
شنی سراینده . . . خبرا انك سرابی حمد
اولدیغندن حمامده باصدیرمغی کوزه الدی
اولجه محمد چلبینك بروسه یی باصمق صور-
تنده قورمش اولدیغی بو تدبیری موسی
چلبی اندن دها کوزل اجرایه موفق او-
لدی . زیرا بالقانلردن ایزاتمز صولوغی
ادرنه نك باغلغنده الەرق اکرچه غازی
اورنوس ویکی چری اغاسی حسن اغا کبی
امرا درحال بلیه نك قپویه قدر کلدیکنی
[illegible] عرض ایلدیلر ایسه ده چلبی
ایچون موسانك اورایه کلمش اولدیغنه
اینانمق جداً محال ایدی . بناءعلیه غازی
اورنوس بك تا قره سی ولایتنك غازی اور-
خان طرفندن استیلاسی زماننده تابعیت
دولت علیه ایله مشرف اولمش و اورخان

ز مراد اول و بایزید اول کبی اوچ پادشاهه
حسن خدمت ایدرك سنی یوزی تجاوز
ایلمش بر پیر صاحب تدبیر ولدیغی کبی هنوز
موسی ادرنه باغنه وصولدن اول دخی
بلیه یی افندیسنه خبر ویرمش اولدیغی
حالده سلیمان چلبی بیچاره یی عته ایله تعییب
ایدرك ذوق وصفاسنی و حضور وراحتنی
بوزدیغی ایچون شدتلی تکدیر ایتمش و هله
یکی چری اغاسی حسن اغایه غازی اور-
نوس درجه سنده رعایته دخی مجبوریت
کورمیه رك حمام ایچنده بولنانلره بیچاره یی
طوتدیروب صقالنی بیغنی طراش ایتدیرمکله
ساده رو اوله رق قپمش قویو ویرمش
ایدی .

ذاتاً بتون امرانك دلکیر اولدقلری
وموسی چلبی یی قلعه قپوسی یاننده کور-
دکلری بر زمانده حسن اغانك دوچار
اولدیغی شو رذالته تحمل قابل اوله

سفاهتی اور پاتلاسون چال اوینا سون ولو-
[illegible] طرفی یونانیدن
بر ظریفك دیمش اولدیغی اوزره قورنتك
بوحالی بنیاسی [illegible] وقدیما
دخی شوا و هروس [illegible] بو-
[illegible] اولدیغنه همان ذهنلر یاتشمق
ایستر . فی الحقیقه میلاد عیسادن بیك طقوز
یوز یعنی بوندن اوچ بیك سکز یوزسنه اول
[illegible] کوری تأسیس ایدن [illegible]
دیندر .

قورنتك ازمنهٔ قدیمه ده نه کبی وقوعات

قدیمه [illegible] وقوع بولمش بولندیغنی یازمغه
باشلایه جق اولسه ق عادتا تکمیل یونان قدیم
تاریخنی یازملی یز . زیرا موره شبه جزیره-
سنك تمام قپوسی دیمك اولان برزخ اوزرنده
بولنق حسبیه شمالدن جنوبه و جنوبدن
شماله طوغری هانکی وقوعات سوق حکم
و ایصال تأثیر ایلمش ایسه هپ قورنتدن
کچمشدر . وقوعات قدیمه سنك التحفلرندن
اولمق اوزره یالکز شونی اخطار ایده لم که روما-
لیلر یونانستانی فتح ایلدکلری زمان بویله
فحش مرکزی اولان بر شهرك یوزندن وجو-

بیلورمی ؟ حسن اغا برآته بینه‌رك عسكر
واهالی ایچنه‌چیقوب « ای ناس ! نفسنك
اسیری اولان بوشهزاده‌دن امیدكز نه‌در ؟
هایدی باری كیده‌لم موسی چلبی‌یه دخالت
ایده‌لم » دیه ندا ایدرك كندیسی طوغریجه
موسانك حضورینه وارمشیدی .

خواجه سعدالدین حسنك نامه سویلنمش
اولدیغی سوزلری نظماً ایراد ایدرك بر
مصراعی دخی « عرضمی ویردی عاقبت
باده ! » اولدیغندن جامده كوردیكی
معامله یالكز مطروشیتدن عبارت قالوب
قالدیغی شبهه التنه كیرر ایسه‌ده زمانك
سرعسكری دیمك اولان برذات حقنده كی
یالكز مطروشیت معامله‌سی دخی كافی
اوله‌جغندن هركس بوحالدن طولایی
فنا تأثر ایدرك سلیمان چلبی معیتنده‌كی اركاندن
یالكز قره‌جه بك و قره مقبل و اوزوریج
بكدن ماعدا جمله‌سی موسایی استقباله
بالاستعجال دكرمن دره شهری داخلنه
ادخال ایتمشلردر .

ارتق پای تخت دخی الدن كیتدكدن
صكره سلیمان چلبی كوچ حال ایله سر-
خوشلقدن كوز آچه‌بیله‌رك طیشاری‌یه
فرلامش ایسه‌ده هرشی الدن كیتمش اولد
یغنی كورنجه قائن پدری اولان استانبول
ایمپراطورینه دخالت ایچون برآته بینه‌رك
فراره باشلامش ایدی . اثنای راهده
دوكونجی كویی دیدكلری بریره وارنجه
كویلولر شهزاده‌یی طانیدرق ذاتاً حكو
متندن بیزار اولملریله اوزرینه هجوم
ایلدیلر . قره‌جه بك ایله قره مقبل دخی
معیت شهزاده‌ده بولندقلرندن ایكیسی ده
هلاك اولنجه‌یه قدر اهالیٔ قریه ایله دوكوشدیلر
ایسه‌ده كویلولر طرفندن آتیلان بر اوق
بیچاره شهزاده‌یه اصابت ایتمكله عاقبت
قره یرله سر یلدی كیتدی . شهزاده

دینی قالدیرمغه قدر غیرت كوسترمك طورنده
بولندقلری حالده مؤخراً روماليلر زماننده
قورنت اولكیدن زیاده صفا و سفاهت عالمی
اولمش قالمشدر .

بتون یونانستان كبی قورنت شهری دخی
روم شرقی دولتنه تابع ایكن اهل صلیب كویا
یرنوزندن اسلامی قالدیرمق غیرتیله بوطرفلره
كلدكلری و اهل اسلامدن ینه اولدی دیندا-
شلری دیمك اولان رومك ملكلرینی الارندن
الدقلری زمان قورنت شهری فرانسزلر طر-
فندن استیلا ایدلمشیدی . فقط چوق زمان
بوراده قالمیوب قورنتی وندیكلیلره ترك ایتمشلر
و عثمانلیلر اوراسنی فتح ایدنجه‌یه قدر وند-
یكلیلر قورنته صاحب اولمشلردر . بایزیدخان
حضرتلرینك فتحندن صكره سلیمان چلبی
بورالرینی تكرار روم شرقی دولتنه ویرمش
ونهایت فتح قطعیسی ۱۴۵۹ سنه‌سنده
میسر اولمشدر . ۱۷۱۵ سنه‌سنده قارلوویچ
معاهده‌سی موجبنجه قورنت ینه وندیكلیلره
كچمش ایدیسه‌ده بك آز صكره استرداد او-
لنمشدر . تا یونانستان نائل استقلال اولدیغی
زمان ادارهٔ عثمانیه اورادن منقطع اولمشدر .

حضرتلرینك صورت شهادتلرنده مورخلرك بر چوق اختلافلری واردر . بز طوغری‌یه اك قریب اولانی اعتقاد تامیله بالایه درج اولنان صورتی ترجیح ایلدك . هله بعض روایاتدن کویا موسی چلبینك تعیین ایتمش اولدیغی مأمورین تعقیبیه طرفلرندن شهید ایدلدکلری دخی اکلاشیلیورکه کوکلمز بونی اصلا تصویب ایده‌مز . خاندان شوکت عنوان سلطنت بزم نظرمزده اویله برکلبندرکه هر غنچه‌سنی روزکار سرددن محافظه اولنمسی فرض مثابه‌سنده اعتقاد ایدیله‌جك قدر قیمتداردر . بناءً علی ذلك ملك رقابتی ایچون ایکی قرنداشك حیات [illegible] زینی عقلمزه بیله کتورمك [illegible] ذاتا بو وقعه‌که برچوق اختلافلر [illegible] هرکس کندی دماغنه موافق کلانی [illegible]

ترجیح ایلر . شهزاده سلیمان چلبی حضرتلرینك کویلولر الندە شهید اولدقلرینی بزدن اول قبول ایتمش اولان اسلاف کرامك تأیید مدعالری ایچون اول غدارلرك موسی چلبی حضرتلری طرفندن جزای سزالری ویرلدیکنی دخی یازارلر .

سلیمان چلبی حضرتلرینك عیش ونوشه حصر اشتغال ایلمش بولنملری اکرچه اصلا تحسین اولنه‌میه‌جق قباحتدن اولدیغنده هیچ برکیمسه‌نك دیه‌جکی اولمز ایسه‌ده حد ذاتلرنده پك بیوك اوصاف جلیله ایله متصف اولدقلری دخی منکر دکلدر . علمایه ادبایه ارباب هنر و صنایعه رغبتلری پك زیاده اولوب حتی بوندن اول ترجمهٔ حالنی درج ایلمش اولدیغمز [illegible]

[illegible] اولدیغنی و ایدلکندن [illegible] دخی

[illegible]

الیوم یونان دولتنك پای تختی اولان آتنه قصبه‌سی یونانستانك اك قدیم و اك مشهور شهرلرندن اولوب اسکی جسامتی شمدیکی جسامتنك برقاچ مثلی وارمقده اولدیغی تواریخ قدیمه مطالعه‌سندن استدلال اولنیور . زیرا شمدیکی حالده آتنه‌نك نفوسی اوتوز بیك رادەسنده تخمین ایدلدیکی حالده یونان قدیم زمانده نفوسنك سکسان بیکه قدر واردیغی تواریخده مقید کورینور . شهرمذکور یونانستان قدیمجه یالکز سیاسیاتك دکل صنایعك فنونك دیانتك دخی مرکزی اوله‌رق معبد تیاترو مکتب و سائره اوله‌رق وجوده کتورلمش بونجه ابنیهٔ عمومیه‌سنك کرك کثرتی وکرك جسامت و نفاستی یونانستانك سائر شهرلرندن هیچ برینده مقیس اوله‌مدیغی بوکونکی کونده دخی مشاهده ایدلمکده بولنان آثار متباقیه‌سندن استدلال اولنمقده‌در .

شهر مذکور ۱٦٤٣ سنه مقدم میلادیه‌سنده ستروپ نام رئیسك مصردن کتوردیکی مهاجرلر طرفندن بنا ایدیلوب

بولنديغنى خواجه سعد الدين افندى حضرتلرى روايت ايلمكده‌در . سليمان چلبى حضرتلرى ادرنه‌ده اسكى جامعك بناسنه مباشرت بيورمشلر ايسه‌ده اتمامنه موفق اوله‌مقسزين قضايه اوغرامشلردر . بعده جامع شريف مذكورى موسى چلبى دخى انشايه دوام ايتمشلر ايسه‌ده اكمالى چلبى سلطان محمد حضرتلرينه نصيب اولمشدر .

اوروپا مورخلرى سليمان چلبى حضرتلرينك مدح و ستايشنده درجهٔ افراطه واررلر . فقط بونلرك شو افراطلرى دخى منافع عثمانيه‌مزه مغاير بر صورتده‌در . انلرك روايتلرينه كوره كويا سليمان چلبى حضرتلرينه كلنجه‌يه قدر عثمانلى پادشاهلرينك كافه‌سى حال بداوتدن قورتيله‌مامش اولدقلرى حالده ايلك لوازم مدنيتى سليمان چلبى حضرتلرى قبول بيورمشلر ايمش . واقعا استانبولده كبار روملر ايله كچيردكلرى دملرده بونلره يك زياده كوكل يوز كوسترمش اولملرى كوزل يوزى سوملرينك مقتضاسى اولديغنه دينه‌جك يوله‌مز ايسه‌ده عثمانلى پادشاهلرينك كافه‌سى لوازم لطف كسترى ونزاكت پرورى‌ده هيچ بر زمان قصور ايتمامش اولدقلرندن حسن آميزش بولنده‌كى نزاكت ومروتى يالكز سليمان چلبى حضرتلرينه عطف ايدوب‌ده اسلاف عظامك بونلردن محروميتنى حكم ايتمك عثمانليلق عليهنده اثر غرض اولديغنده شبهه ايده‌ميز . كذلك اوروپا مورخلرينك هپان كافه‌سى سليمان چلبيده اولان محبوب دوستلغى ذمنده ينه درجهٔ افراطه واررلركه بونده دخى اصابت ايتمش اوله‌مزلر . اخلاق عثمانيه ميانه ادخال ايدلمش بولنان بومثللو ملوثاتدن طولايى عثمانليلرى تعييبدن

مؤخراً «مينه‌روا» نام معبوده‌نك ديكر بر اسمى اولان «آته‌نه» كلمه‌سى بوشهرك نامى اولمش وشهر دخى او معبوده حمايه‌سنه ويرلمشدر . سقروپدن صكره برچوق قراللر اتنه‌ده حكومت سوردكلرى كبى برآره‌لق اوراسى بر جمهوريته وبر طاقم حكومات متعدده‌يه مركز دخى اولمشدركه بومثللو تحولاتى يازه‌جق اولسه‌ق يونان قديم تاريخنى بوراده خلاصه ايلمك لازم كلور . بوشهر دفعاتله دشمن النه دوشمش و برقاچ دفعه اعداى غالبه طرفندن تخريبنه كيدلمش ايسه‌ده بتون يونانستانك مركز معارف و صنايعى اولان وحتى عربلر نزدنده بيله «مدينة الحكما» ناميله شهرت شعار بولنان اتنه‌نك تخريب كليسى قطعا ميسر اوله‌ميه‌رق هر خرابيدن صكره ينه اعادهٔ معموريتله كندى اهميتنى غالبلر ينه‌ده طانتديرمشدر .

لاتينلر اهل صليب اردولريله استانبوله كلوب روم شرقى دولتنى ضبط ايلدكلرى زمان يونانستان دخى بونلرك النه دوشمش واتنه شهرى بوصره‌ده اولا برلاتين سينيوره مالكانه اوله‌رق بعده بر دوقه‌لق تشكيل

اول رومیری تعییب لازم کلزمی ؟ بو بولندیکی مردارلقلر عثمانلیلرك معلومی بیله اولمد. یعنی وحتی عثمانلیلر هنوز اناطولی یه بیله کلدیکی زمانلرده بازآمیرپای تختی اولان استانبولده دلی قانلیلری قرلره دها زیاده بکزتمك وتوکاری چیتمه‌ سی و سسنزی قالنلاشماسی ایچون طواشی ایتمك درجه سنده‌کی احوال مجهولات تاریخیه‌ دنمیدر ؟

بز کندی طرفزدن سلیمان چلبی‌ یی نه تحسین ونه تعییب بولنده حرف واحد سویلیه‌جکز . بزم نظر دقت واهمیت مخصوصه‌مز بالکز چلبی سلطان محمد حضرتلرینه معطوف اولوب بزجه اصل حکمت تاریخیه فلانجه و یافلانجه پرنسك نه‌ میخو شلغنده نه‌ محبوب دوستلغنده نه زنا. کتنده هیچ برشیئده اولمیه‌رق حکمت مذکوره مستقلاً ومنحصراً چلبی سلطان محمد حضرتلرینك صدمهٔ تیمور ایله عادتا

باتمش اولان بردولتی یکیدن احیالرنده اولدیغندن بزکوزمزی ایشته بونقطه‌دن زره قدر آیره میز .

روم ایلیده سلیمان چلبینك بوعاقبت فاجعه‌یه دوچار اولمسیله موسی چلبینك تکمیل اوروپای عثمانی‌ یی ید اداره‌سنه کچیرمش اولمسی اناطولیجه محمد چلبینك سلیماندن اولان احترازاتنه نهایت ویرمش دیمك اولدیغندن شهزادهٔ مشارالیه تیمور بلیه‌سنك اناطولی‌ یی دوچار ایتمش اولد. یغی خرابی‌ یی تعمیره و بالکلیه مختل اولان امور اناسی تکرار تنظیمه تشمیر ساق اهتمام ایلدیسه‌ده حیفا که بوحضور بال دخی محمد چلبی ایچون پك چوق دوام ایده‌مدی . زیرا موسینك ایلك موفقیتی اوزرینه تبریکنامه‌لر تشکرنامه‌لر فلانلر تعطیسی ایله محمد وموسینك بری برینه عرض خلوص وتأمین وفاق ایتمی

ایتمشیدی . بو شهر لاتینلر النده دخی مادهٔ فساد اوله‌جق درجه‌لرده جمله‌نك مغبوطی بولندیغندن ۱۳۱۲ سنهٔ میلادیه‌سنده اوراده دوقدلق ایدن غوتیه‌دی بریه‌ن وزریه قتلانلر هجوم ایده‌رك اله‌یی ضبط ایتمشلر ایسه‌ده یکرمی سنه صکره مجلیاقرالی ایکنجی فره‌دریق شهر مذکوری کندی حکمی التنه المش و ۱۳۷۰ سنه‌سنده فلور نسه سنیوری وندیك کیریه بوز بیه‌رك مدینهٔ حاکمانی کندی النه کچور مشیدی . مورخ قانتونك روایتنه کوره مراد اول حضرتلریله معا.

صربولنان اشبو فلورانسه سنیوری زینه آچیاژولی یونانستان اوزرینه یوریدیکی زمان مراد اول حضرتلری دخی روم ایلی فتوحاتیله مشغول اولدقلرندن آرالرنده اتفاق کبی برمناسبت واریمش . انجق بز بوقیدی تواریخ سائره‌ده کوره مدیکمزدن ضعیف بولقده‌یز . بایزید اول حضرتلری یونانستان اهالیسنك دعوتی اوزرینه آتنه‌یه کلدیکی زمان مدینهٔ حاکمنك شان وشهرت قدیمه‌سندن بیوك رعایت کوستره‌رك اهالیسنی تطییب وتکریم ایلمشلردر . زمان فترتده سلیمان شاه

اوزرندن پك چوق زمان کچمکسزین ایکی برادر اره سنده او یله بر عداوت ورقابت باش کوستردی‌که اوجه سلیمان چلبی مسئله‌سی بوکا نسبتله هیچ منزله‌سنده قالورایدی . بو مسئلهٔ مدهشه‌یی درحال حکایه‌یه کیرشمك اومسئله‌یی موجب اولان مقدماتی کورمامش اولمغی استلزام ایلیه . جکندن مقدمات مذکوره‌یی دخی کورمش اولمق ایچون انطولیده محمدچلبی احوالنی برازمسکوت عنه براقه‌لم ده‌یالکز روم ایلیده موسی چلبی احوالنه حصر نظر تدقیق ایلیه‌لم :

موسی چلبی حدذاتنده غایت خرچین ودبدبه‌یه و ثروت و سامانه پك زیاده حریص بر شهزاده اولدیغی کبی تیمور زدنده پدریله برابر برسنه قدر اقامتی اثناسنده تاتارلردن کوردیکی اورنکلر اوزرینه طبیعتنده کی شدتی برقاتدها آرتدیرمش و بر کون اولوب ده فرصت بولورو بر حکومته کچر ایسه عادتا تیمور لنك واديسنده بر پادشاه اولمغی ذهننه قویمش اولدیغی دها روم ایلیده فرمان فرما اولور اولمز ایلك ایشلدیکی ایشلردن اکلاشلمشدر . زیرا ملکنه اقبالنه طمعاً اوزرینه جنکه واردیغی قرنداشی سلیمان چلبی‌یی کندیسی دردست ایلمش اولسه بالذات بیله جاننه قیمغه قدر واروب وارمیه‌جغی محتاج تأمل ایکن دوکونجی کوی اهالیسندن اصل سلیمان چلبی‌یه قیانلردن ماعدا بتون کوی اهالیسنی دخی خانه لرینه قپایه‌رق وخانه‌لره آتش ویره‌رك احراق ایلمشدرکه واقعا حکمدار متبوعلرینه قصد الئی قالديران ملعونلرك اعدام کبی شدتلی جزالره چارپلمسی جهانك هرطرفنده موافق قانون کورلمش ایسه‌ده انسانلری آتشه یاقه‌رق جزا ایتمك یالکز آخرتده

او راسنی‌ده استانبول ایمپراطورینه اعاده ایلدیکندن بعد عثمانیلرده فتح قطعیسی فاتح سلطان محمد حضرتلری زماننده و ۱٤٥٦ سنه‌سنده وقوع بولمشدر . اوزماندن ۱۸۲۱ سنه‌سنده مورا وقعه‌سی وقوعنه قدر آتنه شهری ایادیٔ عثمانیانده قاله‌رق یالکز بر سنجاق مرکزی اولمق حسبیله اهمیت ومعموریت قدیمه‌سنی غائب ایلمش ایسه‌ده ابنیهٔ قدیمه‌سی خراباتی هرزمان اوروپا سیاحلرینك نظر اهمیتلرینی بو شهر اوزرینه جلبده دوام ایلمشدر . مورا وقعه‌سنده آتنه شهری پك بیوك مقاتلاته دوچار اولمشیدی . نهایت ۱۸۳٤ سنه‌سنده یونانستان مستقل بردولت اولمق اوزره تشکل ایدنجه آتنه شهری بر تجدد مقدمه‌سنه کیرمش اولدی ایسه‌ده الحالة هذه کیدوب زیارت ایدنلرك اعتراف ایلیه‌جکلری وجهله وجوده کلان ابنیهٔ جدیده حال خرابیده بولنان ابنیهٔ قدیمه‌سی آره‌سنده کومس نسبتنده قاله‌رق اظهار عجز ایلمکده بولنمشدر . بونکله برابر یونان جدیدك مرکز سیاسیات ومعارفی اتنه اوله‌رق کوزل مکتبلر دارالمعلمینلر کتبخانه‌لری موزه خانه‌لری حاویدر .

جناب حقه عائد برسیاست اولدیغی حالده دنیاده انسانلرك آتشه یاقیلری اولسه اولسه تیمورلنکلره و یاخود ظلمده دها اشاغی قالمامش اولان قاتولیك انکیزیتورلرینه یاقیشه‌جق برمعامله‌در . اکرچه بایزید خان حضرتلری دخی قاضیلری آتشه یاقـق ایچون بر امر و یرمش ایسه‌ده موسانك بوحرکتی پدرینك و یردیکی امره اصلا قیاس قبول ایده‌مز . چونکه بایزید خانك اوامری و یرملری محضا بر ترهیب وتهدید مقصدینه مبنی اولوب اکر اجرا. سنده نیتی اولسه ایدی صو بتاری مقوله. سی برآدمك بیان ایلدیکی ملاحظه ایله هیچ ده واز کچمز ایدی .

حالبوکه موسانك بوتاتارجه‌سنه شدت معامله‌سی یالکز برادرینك قاتللری حقنده واقع اولمقله دخی قالمامشدر .. سلیمان چلبی‌یه تابع اولمش نه‌قدر رؤسا ومأمورین و سرداران وار ایسه جمله‌سنی اولا عزل ایدرك یرلرینه کندی بکندیکی آدملری تعیین ایلدکدن صکره بعده بونلری بر بر موقع مؤاخذه‌یه چکه‌رك کیمیسنی « سن برخائن آدمسك ! زیرا قرنداشمی ترك ایله بکا دخالت ایلمش ایدك . بو ایسه خائنلر کاریدر » دیه اعدام و مالنی مصادره ایتمکه و کیمیسنك دخی « سن خلقه ظلم ایدرك بو مالی قازانمشسك » عتابیله یا نفی و یاحبس کبی معامله‌دن صکره مالنی ملکنی غصبه مسارعت ایلمشدر .

حتی سنی بوزدن زیاده‌یه وارمش و بتون مالنی مجرد دولت اغورنده ایتدیکی غزالرده مال غنیمت اولـق اوزره جمع ایتمش بولنان اورنوس غازی حقنده‌کی معامله‌سی مورخلر صورت مخصوصه‌ده ایضاح ایدرلرکه سائرلری حقنده‌کی معا. ملاتی‌ده بوندن استدلال اولنه‌بیله‌جکندن

فقط صنایع وتجارتی یونانستانك سائر مراکز تجارتنه نسبتله مفقود اولدیغندن حوائج ضروریه‌دن اولان اشیا بیله اوروپادن هپ خارجدن نقل اولنور . اسکله‌سی پیره. درکه یدی سکز کیلو مترو طولنده برشمندوفر. جکله اتنه‌یه مربوطدر .

✻ خرابات بایزیدیه ✻

« ایاثلوغ »

ازمیرك ٦٠ کیلومترو جنوب شرقیسنده « ایاثلوغ » قریه‌سی توتون محصولی ایله پك مشهوردر . حالبوکه توتونك کشفندن بیکلرجه سنه اول دخی محل مذکور مشهور اولوب هم ده شمدیکی کبی برقریه‌دن عبارت اوله‌رق دکل جسیم ومعمور برشهر اولمق اوزره مشهور ایدی . نام قدیمی « افس » اولان بوشهرك مدار اعظم شهرتی « دیان » نام معبوده‌یه منسوب وغایت نفیس برعبادتخانه‌سی بولنمقدن نشأت ایلیور ایدی‌که بوعبادتخانه اناطولی اوزرنده نه‌قدر شهر وقصبات قدیمه وار ایسه جمله‌سی طرفندن ویرلمش اولان اعانه‌لر ایله یاپلدیغندن نوعما اناطولی اها. لیسنك مال مجموعی عداولنور ایدی . فقط بوندن

بز دخی معامله‌ٔ مذکوره‌یی موضحاً یازه‌لم :

اورنوس بك سلطان مراد حضرت‌لرینك کندیلرینه تملیك ایلمش اولدقلری مالکانه‌لرنده اختیار تقاعد ایتمش اولدیغی حالده موسی چلبی ظاهراً التفاتلی بر صورتده موسی الیهی ادرنه‌یه دعوت ایلدکده اورنوس بك « بن ارتق هم بوقدر اختیار اولدم هم ده کوزلرم اعمی اولدی . ذات همایونلرینه نه خدمتم اوله‌بیلور ونه‌ده حضور همایونلرنده اداب ملوکه رعایت ایده‌بیلورم . بنی عفو ایلسونلرده یالکز دعای دولتلریله اشتغال ایده‌یم » دیه عذر دیله‌مش ایدی که پیر مشار الیه حقیقةً اعمی اولمدیغی حالده بو صورتله تمارض ایتمش . موسی چلبینك عرکمه ایلدیکی [illegible] کندی [illegible] دخی کسدیرمش [illegible] . حالبوکه موسانك

درحال کولر یوزینی درشتی‌یه تبدیل ایتمسی ایچون اورنوسك شو اعتذاری سبب کافی اوله‌بیلدی . « او هیچ ده اعمی دکلدر . باقه‌لم کرچکدن اعمی ایسه اکلارز » دیه مطلقا و بهمه حال حضورینه کلمسی ایچون امر و جبر ایدرك اورنوس بك دخی حیاتدن مأیوس اولدیغی حالده ادرنه‌یه کلدکده حضور همایونه اعمی کبی کندیسنی یدترده‌رك کیرمش رسم دامن بوسی بی دخی عینیله اعمالرکبی ایفا ایلمش ایسه‌ده موسی چلبی‌یه ینه قدعت کلدی . طعام امر ایلدی . اوجه صورت مخصوصه‌ده طبخ ایتدیرمش اولدیغی قوربغالری کتوردکلری زمان اورنوس بك کورلك تقلیدنی یاپه‌رق کویا او صحنی هیچ کوزمامش کبی طوراندی ایسه ده موسانك «شوندن دخی ییورکز ! » دیه [illegible] خطاب و اشارت اوزرینه بیچاره [illegible] دخی [illegible] اجرا

دها بیم اولمق اوزره عبادتخانه‌ٔ مذکورك عجائب سبعهٔ عالمدن عد اولندیغی عرض ایلرز . زیرا یونیق دنیلان اصول معماریه اوزرینه هم بوقدر جسیم و هم [illegible] لرده لطیف بر بنا دها جهان معلومده‌وجوده کلمامشدر . میلاد عیسادن ٣٥٦ سنه مقدم حتی بعض مورخلرك بیانلرینه کوره اسکندر رومینك تولد ایلدیکی کون بو معبدارو سترات طرفندن یاقلمش ایسه‌ده اندن صکره اولکیدن دها لطیف اوله‌رق تکرار بنا و انشا قلنمشدر . نهایت بولك قسطنطین پولسده

[illegible]ی ایجابنجه خرستیانلغی قبول ایدرك بت پرستلکی محوه قلیج چکدیکی اثناده بو قدیم عبادتخانه‌یی خراب و یرله یکسان ایلمشدر .

ایشته بو عبادتخانه سایه‌سنده افس شهری دخی از منهٔ قدیمه‌ده پك بیوك بر شهرت قزانمشدر . الك اول قاریه دنیلان اهالی طرفندن بنا و تأسیس اولندیغی حالده قوردوسك اوغلی آندروقلس قومانده‌سیله یونیه‌لر بوراسنی ضبط ایتمش و [illegible] النوب ویرلمش ایسه‌ده هر زمان دخی مرکز استقلال اوراسی اولمشدر . اسکندر کبیر وموخر[illegible]

ایلدیکی حیله‌نك اکنی بللی ایتمامکه جبر
نفس ایتدی . ایشته بو تقریب ایله باشجغز-
ینی موسانك سطور غدرندن قورتاروب
ده ینه مالکانه‌لرینه عودت ایلدکدن صکره
ارتق کوزلرینی دائما باغلایه‌رق کور
اولدیغنه عالمی دخی ایناندیرمغه مجبور
اولمشدر .

ایمدی اورنوس بك کبی برآدم حقنده
شو یولده معاملاتی روا کورن موسی
چلبینك سائر کیمسه‌لر حقنده نه یولده معا-
ملاتده بولنه‌جغی قیاسه محتاج برشیدر .
حالبوکه آز بر زمان ظرفنده قرنداشی
سلیمان چلبینك بندکانی کاملاً صویوب
صوغانه چویردکدن صکره ارتق ظلم
ایده‌جك آدم بوله‌مینجه کندی یتشدیردیکی
آدملری دخی بو بلایه صوقمغه باشلادی .
چونکه آنلر دخی کندی مظالم مخصوصه-
لریله اییجه زنکین اولمش بولندقلرندن
موسانك طمعنی تحریك ایده بیلورلر ایدی .
واقعا دنیاده هرکس تموله هوسکاردر .
حتی پادشاهلر بو هوسدن مستغنی اولمق
شویله طورسون بلکه برچوق سببلردن
طولایی مال ادخارینه جمله‌دن زیاده
پادشاهلرك هوسکار اولملرینه حق دخی
ویریلور . انجق او سببلرك بریسی ده
بندکانه عنایت و احساندر . پادشاهلر
مالدار اولورلر ایسه قوللرینه عواطف
وعنایات شاهانه‌لریله بتون قلوب جهانیانی
کندی طرفلرینه جلب ایدرلر . بالعکس
بندکانك مالرینی کندیسی مصادره ایدر
ایسه او پادشاهك بر توجه معکوسه دوچار
اوله‌جغنه شبهه‌می ایدیلور ؟ ایشته موسی
چلبیده بو سوء مظهریت کورلمشدر . زیرا
اسباب مشروعه‌سنه بالتوسل جمع و تدارك
مال ایله پادشاهلق شانه شایان عواطف
وعنایاتده بولنه‌جغنه اصدقاسنك بیله

رومالیلر افس شهر قدیمنی ضبط ایلدکلری
زمان اناطولینك الـمهم بر شهرینی ضبط ایتمش
اولمق درجه‌سنده افتخار ایتمشلردر . نصرا-
نیتك ایلك عصرنده حواریلردن پولوسك
اورایه کیدرك دین حق نشره باشلامسی دخی
افس شهرینك شهرت و اهمیت قدیمه‌سنه دلا-
لت ایدر . زیرا برحواری نشر دین ایچون
تنها و خراب یرلره کیتمیوب البته اك معمور
و غلبه‌لك یرلره کیده‌جکندن پولوس دخی
بو شرائطی جامع اولان یرلر میانده برده
افس شهرینی بولمش دیمکدر . قدیم رومانك
معارفجه ایلرویه کیتمش اولان یرلرنده نصرا-
نیت قولایلق ایله قبول اولندیغی کبی افس
شهرنده دخی معارف ایلرویه کیدرك پتپر-
ستلکك بطلانی حکمت افلاطونیه ایله تحقق
ایتمش بولندیغندن برنجی عصر میلادده اورا-
ده برکلیسا وجوده کلمش و حتی ایلك دفعه
دخی پولوسك تلمیذی تیموته انتخاب اولنمشدر .
بعض روایته کوره بو کلیسانك ایلك پاپاسی
سن ژن اولوب حتی کندی نامنه منسوب
اولان انجیلی دخی اوراده یازمشدر . بورواینده
بولنانلر افس شهرینه رومیلر طرفندن «آیاثلوغ»

مالارينه كوز ديكه‌رك جمله‌سنك سوء توجهنى كندى عليهنه تحريك ايتمشدركه بو فنالغك نتيجهٔ مضره‌سى دخى پك چوق تأخر ايتمامشدر .

بزم عثمانلى مورخرى اغلبيت اوزره موسى چلبينك يالكز فنالغنه حصر قلم اعتنا ايلدكلرندن شهزادهٔ مشار اليه حضرتلرينك مزيات عسكريه و بعض موفقيات جليله‌سنه دائر تفصيلاته كيرشمزلر . بز بو تفصيلاتى دخى قانتو وهامر ولامارتين وقونت دوسه‌كور وسائره كبى اوروپا مورخلرندن الوب يازه‌جغز : بونلرك روايتلرينه كوره موسى چلبى ابتداى جلوسنده افلاق پرنسى ميرچه‌دن اوله‌جه كورمش اولديغى عاطفتك مكافاتى اوله‌رق اولاحلره فوق الحد توجه ايلديكى كبى اكرچه روملر كنديسنه خوش معامله ايتميه‌رك صرپليلرى كندى اتفاقندن آيرمش اولدقلرى جهتله انلره كيندر ايديسه‌ده مشكلاتى بردن بره آرتديرمامق ايچون استانبول ايمپراطورلغنه دخى بادئ امرده تملقده قصور ايتميه‌رك فقط سليمان چلبى طرفنه بالمرور كنديسنى طاغلره فرار ايتمكه مجبور ايليان صرپليلردن انتقامنده تعجيل ايتمشيدى .

ايشته بو حس انتقام ايله موسى چلبى درحال جمع ايده‌بيلديكى قوهٔ حربيه‌يى معيتنه اله‌رق صربستان ايچنه اويله بر آقين ايتمش وهر كيرديكى يرلرده اوقدر شدت كوسترمشدركه بو شدت اوزمانه قدر عثمانليلرده كورلمش شى اولميوب اولسه اولسه انجق تيمورلنكده كورلمشدر . مثلا هانكى يره كيرر ايسه قادين واركك كنجلرى كاملاً قيد اسره كرفتار ايدوب بقيهٔ اهالى‌يى عسكرينه كاملاً اعدام ايتديررايمشكه سفك دماده لزومسز اولان

دينلمسنى برهان مقامنده ايراد ايليورلر . زيرا بو كلمه يونانيجه «علماى الهى اربابى اولان عزيز» معناسنه كلمك اوزره «آيا تئولوغ» كلمه‌سندن النمش اولديغى ميداندەدر . بريسى ميلادك ٤٢١ وديكرى ٤٤٩ سنه‌لرنده اولمق اوزره آياثلوغده ايكى مجلس عمومئ رهابين تشكل ايتمش اولمسى نصرانيت زماننده‌ده بو موقعك نظر اهميتده بولنديغنى كوسترر . ايشته قديم زماندنبرى بوقدر مشهور اوله‌رق حكمادن هر اقليت شعرادن هيپوناقس ورسام‌لردن آپل وپاراسيوس كبى مشاهيره دخى وطن اولمش بولنان افس نام ديكر اياثلوغ شهر قديمى مؤخراً اناطولينك دوچار اولديغى صدمات حربيه و بالخاصه بليهٔ تيمور اثناسنده خراب اوله‌رق شمديكى حالده يالكز توتون محصولى ايله شهرتشعار بر كوى اولمق درجه‌سنده‌در .

« پروپيله ـ آتنه »

رسملرمز میانندە « پروپيله » تسميه ايلديكمز رسم آتنه شهر قديمنك خرابات مشهوره‌سى ميانده تاريخ نظرنده اشهر اولان قسمنى ارائه ايله برابر آتنه‌نك دخى الڭ كوزل بر نقطهٔ نظر تماشاسيدر . لسان يونانيده « پروپيله »

بو اسرافه هیچ بر انصافك قائل اوله‌میه‌جغی دركاردر . [illegible] مورخ [illegible] كوره ایكی اوچ قلعه‌نك مستحفظلرینی قلیجدن كچیرتدكدن صكره بونلرك نعشلرینی ماصه اوله‌رق استعمال ایدرك اوزرنده عسكرینه ضیافت چكمش كه هامر بو فقره‌یی یازدیغی صره‌ده شویله بر حال وقتیله دولت عباسیه‌یی تشكیل ایتمش اولان ابو العباسده دخی كورلدیكنی وموسی الیهك قتل ایلدیكی امویلر نعشلرینی جمع ایدرك واوزرلرینه بر اورتو اورته‌رك انك دخی اوزرنده ضیافتلر ترتیب ایتمش اولدیغنی علاوةً درج صحیفهٔ بیان ایلر .

بویله برشدت انتقامجویانه ایله صر-بستانی پامال ایلدكدن صكره نوبت انتقام استانبول ایمپراطورلغنه كلدیكنی كوره‌رك ایالك تملقنی درحال بالتبدیل برادری سلیمان چلبینك ایمپراطورلق ایله ایتمش اولدیغی معاهده‌یی ضائع [illegible] اختلاف حیقه‌رمغی قرارلشدیردی . معلومدركه سلیمان چلبی تیمورك اوكندن قاچه‌رق استانبوله التجا ایلدیكی زمان ایمپراطور مانوئل ایله برمعاهده یاپه‌رق بو معاهده موجبنجه ایمپراطور دولت عثمانیه‌یه خراج كذارلقدن قورتلمش اولمقدن ماعدا ماكدونیه و تسالیا طرفلریله قره دكزك روم ایلی ساحلی اوزرنده واقع ممالكدن دخی بر طاقمی ینه ایمپراطوره ترك اولنمش ایدی . موسی چلبی صربستاندن عودتده طوغریجه سلانیكی تحت محاصره‌یه اله‌رق اطراف وجوارنده [illegible] دخی برر برر اورمغه باشلامش وسلیمانك عهدینه مغایر اولان بو حركتدن شكایت ایلیان ایمپراطور مانوئل زدینه دخی چنددن زانده علی [illegible] اولدیغی حالده پدرینك وقوع وفاتی اوزرینه ارثاً كبی

دیمك [illegible] حرفیا ترجمه‌سی [illegible] «قپو اوكی» دیمكدر . مورخین [illegible] یوز انیاسك «اصل ایچ قلعه‌یه كیرمك ایچون یالكز بر یولدن بشقه یول یوقدر . زیرا شهر هر طرفندن دیم‌دیك یالچین قیالر وغایت متین [illegible] یكانه دخی غایت نفیس بر قپو ایله محافظه اولنور كه اورادن [illegible] بر كوزتی‌یه كیریلور . بو مدخلك اسمی «پرو پیله» اولوب طوانلرینی تشكیل ایدن مرمرلر قدر هم بیاضلقده هم جسامتده مرمرلری بوراده‌ن بشقه هیچ بر یرده كورمدم» دیمش اولمسندن دخی اكلاشیله‌جغی اوزره یونانستانك پای تخت قدیمی اولان آتنه شهرینك یالكز بر مدخلدن بشقه كیریله‌جك قپوسی اولیوب سائر طرفلری ایسه یالچین [illegible] قیالر [illegible] ایله محافظه ایتمش [illegible] ملكتلری حصارلری قلالری [illegible] بویله [illegible] كورلمكده و ینه حاشیه‌لرمز میانه ادخال ایتمش اولدیغمز قورنت شهر [illegible] دخی بو [illegible] لازم [illegible] .

بر صبورتله موسایه وزیر اعظم اولمش
بولنان ابراهیم پاشایی مأموریت سفارتله
کوندرهرك ارتق کندیسی سلطان بایزید
حضرتلرینك تختنه جالس اولدقلری بیا-
نیله بیزانس امپراطورلغنك سنوی سلطان
بایزیده ویرمکده اولدیغی ویرکونك دخی
کندیسنه ویرلمسی لازم کلدیکنی
اکلاتمشیدی ·

عثمانلی تاریخلرنده وقوعات بحریه
پك اهمیتسزلك ایله کچورلمکده اولدیغندن
نه بو زمانك وقوعاتندن اولمق اوزره
برده مصادمهٔ بحریه وقوعنی اوروپا
تاریخلرنده کور یورزکه موسی چلبینك
استانبول امپراطوری حقنده کی شدتنی
آرتدیرمغه سبب اولهجغی ایچون او
وقعهیی ده بوراده ذکر ایتمکه لزوم
کور یورز . شویله که :

دها سلیمان چلبی تسالیا طرفلرینی
استانبول امپراطوری مانوئله ترك ایتد-
یکی وقت مانوئل او طرفلرك ید ضبط
وادارهیه التمسی ایچون ژان پاله ئولوغك
اولاد زناسندن ینه مانوئل اسمنده برآمیرال
معیتنه بیوك بردونغما ویرهرك آق دکزه
سوق ایلمشیدی · اوزمانلر آق دکز سوا-
حلندهکی ترکلرك قدرت بحریهلری کرکی کبی
ارتمش وحال بوکه بونلر ذاتاً پك ده امر
ونهیه اطاعت ایدر طاقمدن اولمدقلری
کبی حال فترت ایجابنجه اورتهده مستقل
بر پادشاه کورهمینجه هر قپودان کندی
ایستدیکی یولده حرکته باشلایهرق
ضبط عثمانی التنه کیرمش اولان یرلری
تبکرار رومره ترك ایتاملك خصوصنده
عناده باشلامشلر ایدی · بناءً علیه آمیرال
مانوئل بوقورسرلری ایکی یرده صقشد-
یروب مغلوب ایلدیکی حالده ینه سلانیك
و تسالیا صولرندن کیرو یه چکلمکه

عثمانلیلر زماننده پرو پیله جبخانه اتخاذ
اولنهرق پارهلق برهوادخی اولمغله اکرچه
اسکی حالندن برفکر الده یله جك اثری قالما-
مش ایسهده بوخرابهنك نفاست وجسامتی
رسمده کوریلان آثار متباقیه دخی ارائه ایده-
بیلور · ایکیسی تمام و بریسنك شاپیتوسی
ناقص اولان اوچ عظیم ستون ایله اصل قپویی
تشکیل ایلیان ایکی ستونك بریسی رسمده کو-
رلمکدهدرکه بونلرك جسامتلری پك نظرده
موازنه اولنهبیلور · مرمرینك نهقدر پاك
وصافی اولدیغی پوزانیاس اکلاتمقده اولوب
او یهلر ینكده نفاست معماریهسی ارتق
کوز ایله کورلمکه وابسته قالمش دیمکدر ·
شمدیکی اقچه حسابیله ۱۰,۸٦٤,۸۰۰ فرانغه
یاپلدیغی و بش سنهده بتدیکی مقید بولنن یازلکز
اشبو پرو پیله ستونلری آتنه شهر قدیمندهکی خرا-
بانك جسامت ولطافتنه کفایت ایدهبیلهجکلری
درکار ایکن شهر مذکوره بو طرفدن باقلدیغی
زمان کوریلان معابد وسائر ابنیهٔ قدیمه دخی
انسانك نظر دقت واهمیتنی بهمه حال آچقده-
در · رسمك بالاسنده کوریلان قولونالی
بنای جسیم آتنهنك پارتهنون دینلان معبد

انلری مجبور ایده‌مدیکی کبی اوچنجی
دفعه اولق اوزره پلانه‌تا اطه‌سنده دخی
صقشدیره‌رق عثمانلی کمیلرینی دوچار
مغلوبیت ایلدیکندن و بو ایسه تمام
موسی چلبینک یوقاروده بیان اولندیغی
اوزره صربستاندن عودتله سلانیک
طرفلرینه صالدیردیغی اثناده وقوع بولمش
ایدوکندن بو خبر دخی موسایی بالاغضاب
ایمپراطوری تضییق ایتمسنه سببیت کو-
سترمشدر .

حاصلی استانبولجه موجب تزاید
حیرت اولان بو خبر اوزرینه ایمپراطور
مانوئل موسانک بو معامله‌سنک نتیجه‌سی
نره‌یه واره‌جغی نقطه‌سنه ابراهیم پاشا-
نک دخی نظر دقتنی جلب ایلدکده
چونکه بو زمان ارتق موسانک کونا
کون شدتلی معامله‌لر ایله جمله‌یی کند-
یسندن بیزار ایتمش اولدیغی زمان او-
لقدننده‌کی ابراهیم پاشا فی الواقع موسادن
هیچ برکسه‌نک ممنون اوله‌میه‌جغنی کوره‌رک
و برزده پدرندن منتقل روم دوستلغی
کندیسنی معاذالله سمت خیانته سوق
ایلیه‌رک موسانک علیهنه اقدام ایدنلردن
محمد چلبینک دعوتنی مانوئله اکلاتمش
ومذاکره‌سنه دخی اشتراک ایلمشدر .

موسانک انتقام وتهدید خصوصلرنده‌کی
شدتی کرک افلاق وصربستان و باخصوص
استانبول ایمپراطورلغی کبی حکومات
مجاوره‌نک وکرک طوغریدن طوغری‌یه
کندی ید اداره‌سنده بولنان یرلر سردار-
لرینک صوک درجه‌یه قدر مأیوسیتلرینی
موجب اولمش بولندیغندن ابراهیم پاشا
ایله مانوئل بایزید خان حضرتلری فلا-
کتندنبری بتون ممالکی بیزار ایلیان شو
حال فترته برنهایت قطعیه ویرمک انجق
محمد چلبی حضرتلرینی بلا اشتراک و بالا-

قدیمی اولوب طولی ۲۱۸ وعرضی ۹۸
قدم ایمش . بو مساحه موازنهٔ جسامتنه
کافیدر . اطرافنده‌کی ستونلرک مجموعی‌ده
قرقی التی‌یه بالغ اولیور که یالکز برعددینی
برشهرک اک مهم پاچه‌سنه دیکسه‌لر اوشهر
ایچون مدار افتخار اوله بیله‌جکی نزد قیمت
شناسان آثار معماریه‌ده تسلیم اولنمشدر .
شاعر مشهور شاتوبریان پارسده‌کی نفایس
معماریه‌یی برشی صانورایکن رومایه کیدوب
ده اوراده‌کی ابنیهٔ قدیمه‌یی کورنجه پارس
بنالرینی پک قبا بولمش و بعده آتنه‌یه کله‌رک
خرابات قدیمهٔ یونانیه‌یی کورنجه روما بنا-
لرینک دخی بربرلر آثاری اولدیغنی حکم
ایتمش . اوزمانده بویله برده حکم بولنور
ایسه ارتق آتنه‌ده‌کی نفایس معماریه‌یی بشقه
درلو تعریفه حاجت قلمز .

یونانستانک ایلک فاتحی بایزید خان
حضرتلری اولمغله فتوحات جلیله‌لری میا-
ننده اک مشهورلرینی تعداد ایلدیکمز کبی
خرابات مهمه‌لرینی دخی کاملاً تعداد ایده-
جک اولسه‌ق یالکز بر یونان قدیم تاریخی
دکل بلکه بر یونان ارکئولوژیسی یازمق

(انشاآت بحریه)

سرلوحه سیله حاشیه لرمز بیاننده کی بند مخصوصك رسملریله

(شکل ۱) قدیم مصریلرك نیله مخصوص بر سفینه سی

(انشاآت بحريه)

سرلوحه سیله حاشیه لرمزیانده کی بند مخصوصك رسمیدر

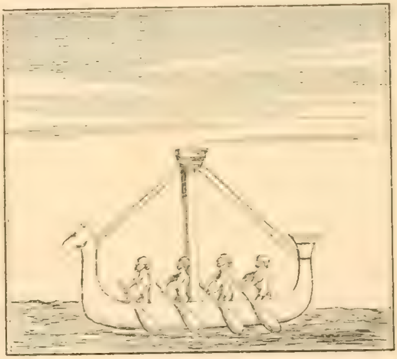

(شکل ٢) قدیم آثوریلرك دجله و فرات نهرلرنده کی صندالرندن

ستقلال تخت سلطنته دعوته منجر اوله‌جغنی واوزمانه قدر کندیسنده حسن حال وحسن اداره‌دن بشقه برشی کورلمامش بولنان شهزاده حضرتلری صدمات فترته نهایت قطعیه و یره‌رك اولکی انتظاماتك اعاده‌سنه موفق اوله‌جغنی محققاتدن کورملر یله ابراهیم پاشانك بوقضیه‌یی محمدچلبی حضرتلرینه عرض و تفهیمی ایچون اناطولی یه کچمسنه قرار و یردیلر ·

ابراهیم پاشا محمد چلبی حضورینه واروب‌ده کیفیتی اکلاتدیغی زمان اول شهزادهٔ عاقل بو تکلیفه درحال رضا کوسترمیوب‌ویرمامشیدی · موسانك نصل شجیع وشدید برآدم اولدیغنی هرکسدن زیاده کندیسی بیلیور ایدی · نه‌تکلیفی قبول ونه‌ده رد صورتنده کورنمیه‌رك یالکز ابراهیم پاشایی انواع تلطیفاتله اشغال ایلدیکی وحتی برروایته کوره کندیسنه وزیراعظم ایدندیکی صره‌ده استانبول جوارنده واقع کبوزه قصبه‌سنده قاضی اولان وجوارتجسیله ایمپراطور ماتوئل ایله دخی معارفه‌سی بولنان فضل‌الله افندی‌یی مأموریت مخصوصه ایله استانبوله کوندروب تکلیف واقعك درجهٔ جدیتنی تحقیقه باشلادی ·

فی‌الواقع مانوئلك چلبی‌یی روم ایلنه دعوتی پك جدی ایمش که معیت شهزاده‌ده کله‌جك اولان عسکرك استانبوله ورودی ایچون اقتضا ایدن کیلرك تدارکنی بیله ایمپراطور درعهده ایده‌رك شهزاده‌یی تأمین ایلمشیدی · ایش بودرجه جدی اولدیغنی محمد چلبی کورنجه قوهٔ کافیه ایله‌روم‌ایلنه کچمکه مباشرت ایلدی · زیراموسی چلبینك اوجه کندیسنه و یرمش اولدیغی وعده مخالف اوله‌رق روم‌ایلنده پیدا ایلدیکی اطوار خودسرانه شهزاده حضرتلرینی

اقتضا ایدر · زیرا یونانستان اوزرنده نه‌قدر خرابات قدیمه وار ایسه جمله‌سنك برشهرتی اولوب جمله‌سی دخی حقیقهٔ شهرتلرینه لایق اثار نفیسه‌دندرلر · بز ایسه اشبو خرابات قدیمه‌یی نه مقصدله یازدیغمزی ایضاح ایلدیکمز زمانده بیان ایتمش اولدیغمز وجهله مقصدمزك بوقسمی مجرد معموریت قدیمه ایله معموریت جدیده ارەسنده قارئلرمزك برنسبت بولمسی مقصدیله تشکیل ایتمش اولدیغمزدن مقصد اصلی شو نسبتده فکر قارئینه دلالت ایتمك اولدیغنه کوره ایشته بویله پرو پیله کبی بعض مثاللر کفایت ایلر · مع هذا آثار قدیمهٔ یونانیه‌دن دها ایضاحلیجه برنمونه دها عرض ایتمش اولمق ایچون اولمپ طاغنده‌کی ژوپیتر عبادتخانه‌سنی دخی قارئلرمزه عرض ایتمك ایستیورز که یونانستانك برنجی درجه‌لرده‌کی آثار قدیمهٔ معماریه‌سندن اولمغله بونمونه اربابِ مطالعه‌نك فکر وخیاللرینه دلالت ایچون کفایت ایلر اعتقادنده‌یز ·

« ژوپیتر عبادتخانه‌سی »

ژوپیتر عبادتخانه‌سی ایچون رسملرمز میانه ایکی رسم قویدق‌که بریسی عبادتخا

دلکیر ایتمکه کافی اولدقدن ماعدا ملکده سلطان مستقل اولمق وصدمات نترته نهایت قطعیه ویرمك کندیلرینك دخی املاری اوله‌جغی و بو املك مقبولیت ومشروعیتنه برشی نثیله‌میه‌جکی آشکاردر .

محمد چلبی عساکر کلیه ایله اسکداره کلوب‌ده اثیر... طوز مانوئلت سوق ایلدی یکی کمیلر ایله استانبوله مرور ایلدیکنی ادر- نه‌ده موسی چلبی خبر آلور آلمز قطعاً فتور وتلاش کتورمکسزین چار چابق تدارك اولنه‌بیله‌جك عسکر ایله استانبول اوزرینه یوریدی . رومرلك ... دتندن اولدیغی اوزره محمد چلبی حقنده لوازم احترامی اتمام ایده‌م دیه استانبولده اوچ کون شهر آیینلر اجراسی صورتنده اضاعهٔ وقت ایلمکسزین بتون وقت وزمانی تخذ تدابیر جهتنه صرف ایتمش اولسه‌لر ایدی موفقیتك دها زیاده سهولت کسب ایده‌جکنه شبهه ایده‌مز ایدی . انجق استانبولده منوئل اوچ کون اوچ کیجه شهر آیینلر ایله وقت کچوردیکی صره‌ده موسی چلبی اینجکز نام محله‌قدر صوقولوب پیدرپی کیرودن کلان عسکر ایله اردوسنی دخی بیوتدیکندن دردنجی کون محمد چلبی کندی اردوسنه منضم اولان برمقدار دخی روم عسکری ایله موسی چلبی اوزرینه یوریدی- یکی زمان نائل موفقیت اوله‌میه‌رق استانبوله رجعته مجبور اولمشدر .

دوقه وفرانزا کبی مورخلر چلبینك بو مغلوبیتی اسبابنی لایقیله شرح وایضاح ایده‌مدکلرندن هامر دخی یالکز مغلوبیتك وقوعنی وحتی بردفعه دها تکررینی اخطار ایله سوزی قیصه کسمکده اولوب خواجه سعدالدین مرحوم ایسه بو بابده بعض ایضاحات ویرمکده‌در . خواجه حضرتلرینك روایتلرینه کوره امرادن

نه‌نك جبهه‌سنی ودیکری متضمن زائه ایدر . ... بو عبد تخته اولمیه ... بونلرینك ویرلمکده اولدیغی طاغدن و ... براق ودرواندیلان قریه‌لر ... ... وار ... ولوب فقط بیکلرجه ... مرورنی حسبیه ... تخته‌ده کوزخرا- ... افراد ... بر ... ... بالکلیه مدفون برحاله کلمش ایکن فرانسزلرك مورا- یه بونلردکی برشیئت ... خر... کوره‌بی کشف ایدرك ذاتاً مؤلف قدیم پوزا- نیاس بو معبد حقنده دخی الك جزؤی یرلر- ینه و رنجه‌یه قدر معلومات ویرمش اولد- یغندن او معلومات اوزرینه اله کچیریله‌بیلن انقاضی جمع ویکیدن انشا اولنمش وایشته بو کلفت ایله عرض ایلدیکمز بنالر وجوده کلمشدرکه فرانسه‌نك ارکئولوژی موزه‌خانه- سنك مدار اعظم افتخاری اولمشدر .

بزم ذکر اولنان رسملرده اول باول قار- ئرمزك نظر دقتلرینه اخطار ایده‌جکمز شی ستونلرك جسامتلری اولوب بونك ایچون دخی جبهه رسمنده‌کی دیرکلرك بریسنه طیا- نمش اولان آدمك ستونه نسبتله جسامتی نه درجه‌ده قلیغنه دقت اولنمسنی رجا ایدرز .

توسه‌میخال اوغلی محمد بك موسی چلبی معیتنده‌کی سردارلردن بعضلرینی بالاقناع محمدچلبی طرفنه جلب ایتمکله بادئ محار به‌ده موسی چلبی فناحالده بوزیله‌رق فراره باشلامش ایکن معیتنده قالان یکیچری وسپاهی وافراد سائره موسانك اوکنه کچه‌رك و آتنك دیزکینه صاریله‌رق « چونکه آخرکار حال فرارده هلاك وتار ومار اوله‌جغمز مقرردر باری عار فراری قبول ایده‌جکمزه دونوب مردانه جنك ایدرك هلاك اوله‌لم » دیه ذات شجیع اولان موسی چلبی یی برقاتدها تشجیع ایدنجه مقدارلری یدی بیکه واران پیاده وسواری بقیهٔ عسکری ایله موسی چلبی تکرار جنکه کیرشمش وحالبوکه محمد چلبینك عسکری اوجه فرار یلری تعقیب ایچون اوزاقلاشه‌رق بناءً علیه چلبی معیتنده یالکز ایکی یوز قدرقوللری قالمشیدی . موسی چلبی برحرکت حربیه ایله تمام محمدچلبی یه مقابل کانجه یدی بیك عسکری ایله بردن چلبینك ایکی یوز نفر معیتی اوزرینه صالدیرمغله تصوروتخیلی بیله توکلری اورپرته‌جك مدهش برمصادمه وقوعه کلدی . ایکی یوز نفر دلاورلرك الك چوغی افندیلری اغورنده فدای جان ایتدیلر . نهایت چلبی حضرتری دخی مجروح اولنجه رجعتدن بشقه چاره قالمیوب استانبوله عودت اولنمش وفقط استانبولده دخی بر لحظه اقامت بیورمیه‌رق درحال اناطولی‌یه مرور ایلمشدر .

اصل محمدچلبی اردوسی ایسه دشمن اوزرینه غالب وغانم اولدیغندن موسی چلبینك چویردیکی مانوره حسبیله دشمنك ازینی غائب ایده‌رك استانبوله عودت ایلدکلری صره‌ده غائب ایلدکاری دشمنی یعنی موسی چلبی اردوسنی کور-

---

بو دقت ستونلرك جسامتی حقنده قارئلرمزك فکرتدقیقلرینی تنویر ایده‌جکی کبی ایشته تعریفات آتیه دخی مسئله‌یی نظرموازنه‌ومحاکمه‌لرنده بالکلیه ایضاح ایدر :

اصول معماریه‌سی « دوریق » اولان اشبو معبد قدیمك طولی ۲۱۷ وعرضی ۹۰ وارتفاعی دخی تمام زمین‌طبانندن طوانه‌قدر ٦٤ قدمدر : شوقوجه بنا کاملاً اق مرمر-دن یاپیله‌رق حتی طوغله مقامنه قوللانیله-جق وتزینات معماریه‌سنه یاردیم ایده‌جك پارچه‌لر دخی عینیله طوغله کبی یاپلمش مرمر-لردندر . اورته برنده کوریلان رسم ایله کوشه‌لره قونیلان وازولرك التون یالدیزلی اولدقلری پوزانیاسك تعریفلرندن اکلا-شلمقده‌در . بنای نفیس مذکورك معماری لیبون اولوب درونده‌کی ژوپیتر معبودی دخی مشهور فیدیاسك آثارندندر . معبدك مقطعنی ارائه ایلیان رسم‌تدقیق اولنور ایسه درونده طبقه‌لر بولندیغی و بونلرك دخی اوکارنده دها کوچورك ستونلر اولدیغی کورلدکدن ماعدا معبود اعظم ژوپیترك هیکلی مشاهده اولنور .

نجه محمد چلبیدر ظنیله اعلان ظفر ایده‌رك
یوقلامشلر ایسه‌ده تیمورك نجه کیردکاری
زمان حقیقت حالی خبر آلنجه دوچار
حیرت اولمشلردر . بو حالده غالب میدان
اولان موسی چلبینك شدت انتقام
ایله پك چوق کیشیلرك جاننه قیه‌جغی ظن
اولنه‌بیلور ایسه‌ده خواجه سعد الدینك
روایتنه کوره موسی چلبی معیتی امراسنك
کندیسندن روکردان اولمسی بنه کندی
شدت خشونتندن نشأت ایلدیکنی اکلایه‌
رق اوزمانه قدر ایتدیکی معاملات ظالمانه‌دن ندامتله اصلاح مسلك ایتمش وهر
کسك کناهنی عفو ایدرك کیملر کندی طرفنده
قالمق ایسترلر ایسه قالملرینه وکیملر اناطو
لی‌یه کچوب محمد چلبی یه برلشمك ایسترلر
ایسه کیتملرینه رخصت ویرمشیدی .
بناءً علیه محمد چلبی اناطولی‌یه کچدکدن
صکره اردوسندن ایستك ایدنلر دخی امتا

یولدن بروسه طریقیله ینه افندیلری نزدینه
واروب اسکی خدمت صداقتلرینی اله
المشلردر .

ایشته چلبی حضرتلرینك استانبوله
ایلك مرورلری شو یله بر عدم موفقیتله
نتیجه پذیر اولمشیدی . حال بوکه وقوعاتك
براز صکره‌سنه نظر اولنورسه شو ایلك
حرکتده چلبی حضرتلری موفق بیله اولسه‌لر
موفقیتلرینك ثمره‌سنی اقتطاف ایده‌میه‌
جکلر ایدی . زیرا اناطولیده جنید صو
باشینك ایدین امارتنی ید ضبطنه الەرق
اعلان استقلال ایتمسی بعض مورخلرك
ظنلری وجهله سلیمان چلبی زماننده واك
علیهنده دکل ایشته محمد چلبینك روم
ایلی‌یه ایلك ورودی اثناسنده و کندی
علیهنده وقوعه کلمش بر حادثه اولدیغندن
بو حادثه‌یی برطرف ایتمك ایچون دخی مطلق
اناطولی‌یه مروره مجبور اوله‌جقلر ایدی .

فرانسزلر بو خرابه‌یی قازدقلری زمان
الك کوچك بر چدره قدر بتون مرمرلری
وحتی وزرنده هیکلك موضوع اولدیغی سیاه
مرمر ستونی دخی بولمشلر ایسه‌ده هیکلك
کندیسندن بر بوله‌مامشلر . موسیو بلوشه‌نك
دیدیکی کبی هیکل منکورك بر بولنه‌مامق
ذاتاً طبیعی ایدی . زیرا پوزانیاسك روایت
ایلدیکی وجهله قرق بش قدم ارتفاعی اولان
و تمامیله هیکل تماماً آلتون وفیل دیشی و
زمرد و یاقوت کبی قیمتدار طاشلر ایله
یاپلمش اولدیغندن بت پرستلك ابطال اولنوب

ده معبود قدیمك حکمی قالمدیغی ودها طو
غریسی وجودی بیله دنیادن قالدیرلمق آرزو
اولندیغی زمانلرده بویله میلیونلرجه قیمتی
اولان بر هیکلی طوپراق آلتنده ترك ایتمکه
انسانلرك حرص وطمعلری مانع اوله‌رق البته
انی اغتنام ایدرلر .

هیکل مذکورك ارتفاعی قرق بش قدم
اولمسی قضیه‌سی نظر موازنه‌ده مجسم ایتدیر
یه‌جك اولورسه انسانه حقیقة حیرت کلور .
پوزانیاس ایسه بو حیرتی دیورکه : « کرسیسی
اوزرینه اوتورمش بولنان معبودك ارتفاعی

اشبو جنیدك منشئی حقنده تار یخلرك و یردکاری معلوماتدن مستبان اولدیغنه کوره جنید صو باشی اوجه یلدرم بایزید خان حضرتلری آیدین ولایتنی فتح ایلدکاری زمان اورایه والی کبی برصورتله نصب ایتمش اولدقلری قره صو باشی نام سردارك اوغلی ایمش • فقط کندیسی غایت جری وجسور و استقلاله میال برآدم اولدیغندن باباسنه بیله اطاعت ایده میه‌رك قره‌صو باشینك اجرا ایده‌جکی والیلکی همان منحصراً کندیسی ایدر ایمش • تیمورلنك اناطولی امراسنك ملکلرینی ممالك عثمانیه‌دن بالتفریق ینه کندیلرینه اعاده ایلدیکی زمان آیدین امیری سابق اومور بکی دخی امارت مذکوره‌یه کتوردیکندن اکرچه برآزه‌لق کرك جنیدك و کرك پدری قره صو باشینك حکومتدن اللری کسیلمش ایسه‌ده تیمور انك مندفع اولور اولمز جنید صو باشی باشنه طوپلادیغی قوهٔ وافیه ایله اومور بکك اوزرینه هجوم ایدرك اومور بکك تحصن ایلدیکی ایاثلوغی محاصره التنه المش • اومور بك جنیده مقاومت ایده‌میه‌رك استمداد ایچون طایسی بولنان منتشا پرنسی الیاس بکك نزدینه فرار ایدنجه جنیدك آیدین پرنسلکی تحقق ایدرك قوت ونفوذی آرتمش • اومور بك ایسه الیاس بکدن التی بیك عسکر الهرق تکرار جنید اوزرینه هجوم وایاثلوغ شهرینی محاصره ایلمشکه اوزمان جنید ازمیرده بولنه‌رق ایاثلوغده یالکز بیك کشی ایله باباسی بولنمغله اومور بکه مقاومت قابل اوله‌میه‌رق جنید کالوب یتشنجه‌یه قدر اومور بك ایاثلوغی تکرار ضبط و جنیدك باباسنی یعنی قره صو باشی‌یی حبسه القا ایتمش • بونك اوزرینه جنید صو باشی تکرار اومور بك ایله محاربه تدارکنده ایکن

قرق بش قدم تشکیل ایتمی کوزلر اوکنده اوقدر بیورکه انسان شمدی بو معبود ایاغه قالقه‌جق اولورسه باشی طوانی دله‌رك طشاری‌یه چیقار دیه قورقار » پوزانیاسك بو تعبیرندن دخی معبدك هیکل بولنان طرفنده طوان اولدیغی اکلاشیلور • زیرا بشقه طرفلرنده طوان اولمدیغنی و اوزری آچیق بولندیغنی ینه کندیسی خبرویرمکده اولوب واقعا اوقدر قیمتدار بر هیکلك شدائد هوادن محافظه‌سی ایچون طوانه احتیاج دخی و اردر • ایشته یونان قدیمك یالکز برمعبدی بو قدر حائز اهمیت اولمسندن خرابات سائره‌سنك دخی اهمیتی میدانه چیقارکه عن اصل بوقدر معمور اولان مملکتی مؤخراً نصرانیت بر ایله یکسان ایتمش و بت پرستلکك معابدی یرنده نصرانیت وجودنه کتوردکاری کلیسالر فن معماری نقطهٔ نظرنجه لاشی منزله‌سندن قورتیله‌مامشدر •

ح

❀ [illegible] عدنده [illegible] ❀

چلبی سلطان محمد حضرتلرینك عزیز مصره بولندیغی عصرده عزیز مصرك

ارەیە متوسطلر كیرەرك شو نزاعە نهایت ویرمك ایچون امور بكك قزینی جنیدە تزویج یولنی بولمشلر . جنید امور بكە داماد اولنجە بتون قوۂ عسكریەیە قوماندان دخی نصب اولندیغندن نوعما امارتینە كندی الندە بولنەرق قائم پدری یالكز بر امیر عنوانیلە قالمش . هلە یا اجلی ایلە ویاخود اجلسز اولەرق براز صكرە امور بكك وفاتی دخی وقوعە كلنجە جنید صو باشی ارتق رقیبسز اولەرق آیدین پرنسی اولمش قالمش .

ایمدی جنید صو باشی بوصورتلە مستقل اولەرق فقط استقلالی یالكز امیرلكدن عبارت بولندیغی وخطبە وسكە ایسە محمد چلبی نامنە اولەرق دولت علیەنك تابعی عد اولندیغی حالدە محمد چلبی روم ایلی طرفنە موسی چلبی اوزرینە واردیغی زمان جنید بالكلیە اعلان استقلالدن ماعدا محمد چلبی ممالكندن برچوغنی ضبط ایدەبیلەجكی خلیاسنە دخی دوشمش وچلبی حضرتلرینك موسایە قارشو مغلوبیتی ایسە جنیدك خلیاسنە وجود ویرمش ایدی . انجق چلبی حضرتلری اناطولی یە كچر كچمز هر طرفدن عسكر كوندرلسنی امراسنە یازمغلە فوج فوج عسكر كلمكە باشلاینجە جنیدك دخی عقلی باشنە كلەرك تمام شهزادە آیدینە وارد اولور اولمز حضورینە برچوق شفاعتچیلر سوقیلە كندیسی چلبی حضرتلرینە اصلا عصیان ایتمدیكنی ومساعدە بیورلور ایسە كلوب ایاق اوپەجكنی وكندی حقندە نە یولدە معاملەیی روا كورورلر ایسە اطاعتدن سرمو انحراف ایتمیەجكنی تأمین ایلمشیدی .

واقعا جنیدك شبو دهاتی ایمدییەدك كبی برشی اولدیغی محمد چلبینك دخی

مشار الیهە ارسال ایلدیكی هدایانك « اوچ طقوز . بش طقوز » كبی هب طقوزر طقوزر كوندرلمش اولدیغی كورنجە اشبو طقوز عددینك خواصی حقندە بعض ایضاحات ویرەجكمزی عرض ایلمشیدك .

ایضاحات مذكورەیی وقتیلە « خواص اعداد » سرلوحەسیلە ترجمان حقیقتە یازمش اولدیغمز بر بند جامع اولدیغندن بند مذكورك بروجە آتی عیناً نقلنە ابتدار اولندی .

« خواص اعداد »

« احبامزدن كتابمراقلیسی بر ذات بچن كون بزە برقاچ پارچە فرانسزجە كتاب كتورمشیدی . بونلردن برینی ازمنۂ قدیمەدن بدأ ایلە زمانمزە قدر ملتلرك فالجیلغە نەدرجەلرە قدر اهمیت ویرمش اولدقلرینە دائر بیوجك بر كتاب اولوب حالبوكە علم نجوم جفر وسائرە كبی فالجیلقلرك عادتا وهم وخیالدن عبارت اولدیغنە وغائبی جناب حقدن بشقە هیچ بر كیمسەنك بیلەمیەجكنە قطعیاً اعتقادمز اولدیغی اوروپانك شو قدر معرفتی اثناسندە حالا بومثللو خیالاتە اهمیت ویرنلر دخی

اکلامامسی قابل اولەمز ایسەده اناطولی امراسندن عسکر ایستدیکی صرەده انقره امیری فیروز زاده یعقوب بك اورامی قرەمان سرحدی اولدیغندن وشاید قوهٔ عسکریەیی سوق ایدەجك اولورسه قرەمانلیلر طرفندن بر تجاوز وقوعی ملحوظ اولەجغندن بحثله بیان مطالعه ایتمسی چلبی حضرتلری بر نوع عصیانه حمل ایدرك جنید مسئلەسنی برده یعقوب مسئلەسیله بوتمامك ایچون درحال جنیدك دخالتنی قبول ایتمش وطوغریدن طوغری‌یه محمد چلبی‌یه عائد اولەجق یرلر بالتفریق جنیدك اداره ایده‌جکی یرلر دخی خطبه وسکه نام شهزادەیه اولمق اوزره کندیسنه ویرلدکدن صکره شهزاده حضرتلری یعقوب بکك تأدیبنی امل ایدنمشلردر .

حالبوکه حقیقت حالده یعقوب بك عاصی اولمیوب قرەمان حقندەکی مطالعه‌سی بیله پك طوغری ایدی . حتی یعقوب بکك حضرت شهزادەیه نەقدر مطیع وصادق اولدیغی اوجه سلیمان چلبینك وزیر اعظم علی پاشا ایله برابر سلاسل قلعەسنی محاصره ایتمش اولدقلری زمان کوستردیکی مقاومت قهرمانانه ایله دخی محقق ایدی . انجق اره برده بعض منافقلر بولندیغی ایچونمیدر نەدر ؟ هرنه حال ایسه چلبی حضرتلری یعقوب بکی معنعق عاصی طانیەرق بهمه حال تأدیبی املنده بولنجه اعاظم امراسی دخی یعقوب بك صداقتندن فلاندن بحث ایدرك اکر هیچ قباحتی اولمدیغی حالده بو آدمی مؤاخذه ایدەجك اولورسه ایشته اصل او زمان یأسله یا عصیان ایتمك ویاخود قرەمانه دخالت ایلمك کبی ایشلر آچه‌بیلەجکنی و باخصوص قباحتی اولمیان

بولندیغنه مع الاستغراب تأسف ایلشیدك . »

« بو نکاه برابر المزه بر کتاب چوبده انی کوزدن چکیرمامك قابل اوله‌بیلورمی ؟ بناءً علیه کتاب مذکوری دخی کوزدن چکیرمکه باشلادق »

« مکر ایلك ظنمز وجهله خیالپرست بر آدم طرفندن فالجیلغك جدیتنه قطعیاً ایناندرق یازلامش . نجوم وجفردن ماعدا کهانت وانسانك چهرەسنه ویا النه ویاخود اعضای سائرەسنه نظراً احوال استقبالی کشف ایچون فالجیلق مثللو صنایع غریبه حقنده عقایدی طوپلانوب بونلردن هانکیلری نەدرجەلره قدر شایان اهمیت اوله‌بیله‌جکلرینی موازنەیه کیرشمش »

« اشبو کتابك «خواص اعداد» حقندەکی فصلنده فالجیلرك هرعدده ویردکاری معنالر کبی معناسز بر چوق شیلردن صکره طقوز عددینك خواصنده بر تقریر وار که غرائب ریاضیەدن اولمسیله قارئلرمزه دخی عرضی مناسب کوریلیور »

« طقوز عددنده او یله برخاصهٔ غریبه وارکه بو عدد هرهانکی برعدد ایله ضرب

حقنده بو يولده‌كی معامله‌لر ديگر اصدقايی ده مأيوس ايليه‌جكنی دلائل مقنعه ايله شهزاده‌يه اكلاتمغه باشلامشلر . خواجه سعدالدين مرحومك صورت تحريرندن اكلاشلديغنه كوره شهزاده حضرتلرينك يعقوب بك حقنده‌كی غضبی بردرجه‌ده ايمش كه كنديسنی عادی بر اولوم ايله اولديرسه‌لر دخی تسكين غضب ايده‌ميوب انواع اذا واشكنجه ايله اولديرمك عزمنده ايمشلر . نهايت ايش يعقوب بكه دخی عكس ايتديرلمش . او صادق ذات دخی افنديسنه اطرافی برعرضحال يازه‌رق قرمان حقنده‌كی ملاحظه‌لری البته نظر اهميته النه‌جق بر ملاحظهٔ عسكريه اولديغندن وكنديسنی ايسه عصيانی قبول ايتميه‌جكی كبی افنديسندن بشقه التجا ايده‌جك بر دخی ارهمغه تنزل ايده‌ميه‌جكندن بحثله كرك عفو ايلسونلر كرك اولديرسونلر هر حالده دركاه ولی نعمته دخالت ايده‌جكنی بيلديرمش ايدی . هرده بو عرضحالی متعاقباً حضور شهزاده‌يه ده كلمش ايدی . ارتق بوقدر آثار صداقت كوسترن آدمه قييق اوله‌ميه‌جغندن وحقنده اوقدر شدت كوسترلمش ايكن بتون بتون جزاسز دخی براقيله‌ميه‌جغندن بالنه اوغلی واسطه‌سيله طوقته كوندريله‌رك اوراده بدوی چارداق دينلان و بو مثللو محبوسلره محبس اتخاذ اولنان محله حبس اولنمشدر . خواجه مرحوم بو وقعه‌يی ٨١٤ سنه‌سی اواخرنده وقوعه كلمش اولمق اوزره قيد و اخبار ايلر .

بيچاره يعقوب بك انقره‌دن بووجهله تبعيد اولندقدن صكره شهزاده حضرتلری انقره‌يه داخل اوله‌رق اوراده يعقوب بك قوماندا سنده بولنان عسا-

---

ايدلسه حاصل ضربی تشكيل ايدن عددلر برر رقم اولمق اوزره جمع ايدلدكلری زمان انلرك ده حاصل جمعلری طقوزه بالغ اوليور . مثلا :»

٩×٢=١٨ حالبوكه حاصل ضرب اولان اون سكز عددينی شويله‌جه ٨+١=٩ ديه جمع ايدنجه حاصل جمع طقوزه بالغ اوليور .

ايشته برقاچ مثال دها عرض ايدلم :

٩×٣=٢٧ حالبوكه ٧+٢=٩

٩×٤=٣٦ حالبوكه ٦+٣=٩

٩×٥=٤٥ حالبوكه ٥+٤=٩

٩×٦=٥٤ حالبوكه ٤+٥=٩

٩×٧=٦٣ حالبوكه ٣+٦=٩

٩×٨=٧٢ حالبوكه ٢+٧=٩

٩×٩=٨١ حالبوكه ١+٨=٩

يالكز طقوزی ١١ و ٢١ و ٣١ و ٤١ كبی برآحاد ايله بر ده عشراتدن مركب عددلر ايله ضرب ايدنجه حاصل ضربك رقملری جمع اولنديغی زمان تمام بر طقوز يرينه ايكی طقوز حاصل اوليور . بو ايكی طقوز ايسه ١٨ ايلديكندن ايكنجی دفعه بر دها جمع

کردن کندیسنه اطاعت اولنه جغی حقنده یکیدن یمینلر اخذیله جمله سنه انعام و احسان اتمکده ایدی که قائم پدرلری بولنان ذوالقدر اوغلی سلیمان بکك اوجله طرف شهزاده دن وقوعبولان دعوت اوزرینه انقره یه ورودی خبری کلمکله بتون اردو خلقی میر مشار الیهی استقباله مسارعت ایلدی • شهزاده حضرتلری قائم پدرلرینه اوقدر رعایت و حرمت ایلدیلرکه ضیافتلرده استعمال اولنان سیم و زر اوانیك کافه سنی کندیسنه اهدا ایلدکلری کبی کندی ارقه لرنده کی ثوبی دخی قائم پدرلرینه اکسا ایله خاطر نوازلقده بولنمشلر ایدی•• بو ضیافتلر اثناسنده امور سیاسیه و حربیه دن دخی بحث اولنه رق حتی ایلك سفرده موسی چلبی یه ظفر بولنمامش اولمسی حسبیله بردها استانبول اوزرینه

وارلمسنه بیله قرار ویریلرکه بو سفرده ذوالقدریه قوهٔ عسکریه سی دخی معیت شهزاده ده بولنه جق ایدی•

ایمدی شو قرار اوزرینه شهزاده حضرتلری بروسه یه واصل اولنجه استانبول ایمپراطوریله مخابره یه باشلادیلر [1] • خواجه سعدالدین مرحومك محمد چلبینك روم ایلی یه ایلك سفرنده موسانك وزیری ابراهیم پاشانك استانبول ایمپراطوری ایله برلکده محمد چلبی یه دخالت ایلدیکنی یازدقلری صره ده دیکر برروایت اولمق اوزره شاه ملك بکك محمد چلبی یه کله رك خاکپایلرینه یوز سوردیکنی وصداقت وعد بلدیکنی ده یازمشلر ایسه ده روم تاریخلرندن اخذ ایله مورخ قانتو ایلك سفرده یالکز ابراهیم پاشانك کلدیکنی وشاه ملك بکك ایسه ایکنجی سفرده محمد چلبی یه بالذات

ایدیلنجه ینه جمع ثانینك حاصلی طقوز ایدییور • ایشته شویله :»

۹×۱۱=۹۹ حالبوکه ۹+۹=۱۸
و ۸+۱=۹

۹×۲۱=۱۸۹ حالبوکه ۹+۸+۱=۱۸ و ۸+۱=۹

۹×۴۰۱=۳۶۰۹ حالبوکه ۹+۶+۳=۱۸ و ۸+۱=۹

«اکر طقوز عددینی اوچ خانه لی بر رقم ایله ضرب ایدوبده انك دخی برنجی خانه سی واحد اولورسه حاصل ضربك جمعی حالنده حاصل جمع ایکی طقوزه مساوی اولمیوب اوچ طقوزه مساوی اولورسه ده بونلرك دخی ایکنجی درجه ده اجرا اولنه جق جمعلرینك حاصلی مطلقا ینه طقوز اولور • ایشته شویله :»

۹×۱۱۱=۹۹۹ حالبوکه ۹+۹+۹=۲۷ و ۷+۲=۹

۹×۲۲۱=۱۹۸۹ حالبوکه ۹+۸+۹+۱=۲۷ و ۷+۲=۹

«طقوز عددینك بعض خواصی دها وار ایسه ده بوخاصه سی قدر زلاق

کلیوب فقط خبرلر ارسالیله جهانی موسی نك ظلمندن قورتارمق ایچون کندیسنه خدمت ایلیه‌جکی وعدنده بولندیغی وحتی شاه ملك بكك ابراهیم پاشا محمد چلبی یه دخالتله بروسه‌ده قالمسی اوزرینه موسی یه وزیر اولدیغی یازمقده‌درکه بو صورتك دها طوغری اوله‌جغی ده آشکاردر .

برده خواجه سعدالدین مرحوم چلبی حضرتلرینك استانبول ایمپراطوری طرفندن و بریله‌جك عساکر معاونه‌یی قبول ایتمدیکنی وسببی دخی « وقعهٔ تیموریده کفار ضلالت نهادن استمداد و الدماجد جنت معادلرینه متیمن اولمدوغینی تذکری » قضیه‌سی بولندیغی یازمقده ایسه‌ده بز ظن ایدرزکه بوفکرلر صکره‌دن میدان الش شیلر اولوب هنوز اولاد نصارادن عسکر النوب طورلدیغی برزمانده بو مثللو ظنونك محمد چلبیده بولنمسی شویله طورسون صربستان قرالی استفان طرفندن ایدیلان معاونتدن دخی استفاده اولندیغی میدانده بولنمغله بو قیدجغز خواجه حضرتلری ایچون بر قیم سورچمسی قبیلندن عد اولنمق لازم کلور .

الحاصل استانبول ایمپراطوری ایله مخابره اولندقدن ماعدا بالذات ایمپراطور مانوئل اناطولی طرفنه کله‌رك شهزاده حضرتلریله ملاقات دخی ایتمشلر وعسکرك مروری ایچون کوندریلان سفائن ایله استانبوله کچیله‌رك شهزاده حضرتلری ویزه‌یه قدر کیدوب اردوسنی قورمشلر ایدی . ویزه‌ده بولندقلری اثناده ایدیکه اختیار غازی اورنوس بك طرفندن شهزاده حضرتلرینه برعریضه کله‌رك موسی چلبینك مظالمی حقیقهٔ دائرهٔ تحملك خارجنه چیقدیغندن وصربستان دولتی‌ده مشار الیهك شدت انتقامندن

اولمیوب باخصوص‌که کتاب مذکور هنوز دردست مطالعه وتدقیق بولندیغندن بو یولده غرائب فنیه‌یه تصادف اولندقچه ینه قارئلرمزه عرض ایدرز »

« علاوهٔ ملاحظات »

اسیای وسطی اهالیسنك طقوز عددینه اولان رعایتلری عدد مذکورك اشبو بنده بیان اولنان خواصی تقدیر ایتمش بولنمرندن نشئت ایلدیکی ادعا اولنه‌مز ایسه‌ده بو بنده کوستررکه اهالی مرقومه‌نك طقوز عددینه رعایتلری هر حالده بر رعایت لازمه ایمش . حالبوکه بو رعایت یالکز ملوك وامرا اراسنده واقع دکلدر . اهالی مرقومه عدد مذکورده پك بیوك بر برکت اعتقاد ایلدکلرندن دوکون وسائره مناسبتیله ویره‌جکلری هدایا وسائر اموره دخی هپ طقوز عددینی بر عدد تام اولوق اوزره تلقی ایدرك و یره‌جکلری شیری طقوز طقوز ویررلر .

حتی اکین بچلدیکی زمانلر دمتلری طقوزر طقوزر بغلرلق تمنده دخی « طقوزجین » دنیلمی بزده دخی عادتدرکه بو عادتك

بیراز اولـدیغی کبی سرحدلرده بولنـان امرادخی روکردان اولـدقلرندن اکر استانبولدن طوغریجه صربستان حدودینه واریلـور ایسـه بتون سرحـد بکلری وصرب قرالی کندی معیتنه کلەرك موسی اوزرینه یورویەجکلرینی بیلدیرمشیدی ۰

اس الحرکاتی اناطولی اولان برشهزا ـ دەنك بویله روم ایلینك تا شمال طرفلرینه قدر اوزاقلا نمسی اکرچه عسکرلك نقطهٔ نظرندن تجویز اولنور حرکتلردن اولەـ میەجغی درکار ایسـەده اورنوس بکك اوجله موسی طرفندن قورباغـه بدیرلمك درجەسـنده کوردیکی معـامله اوزرینه محمده خیانت وموسـایه صـداقت ایتمنی اصـلا قابل اولەمیەجغندن اختیارك سو ـ زینه ایـنانلمش و بویله بتون اهل شمـال فی الحقیقه محمد چلبی ایله برلشەجك اولد ـ قدن صکره اوحرکت غیر جائزدنك بالعکس لازم الاختیـار برحرکت اولەجغی درکار بولنمش اولدیغندن محمد چلبی حضرتلری و یزەدن قالقەرق ادرنەیی صـول طرفده براقق اوزره شمـاله طوغری یوله روان اولمشیدی ۰ محمد چلبینك متفقلریله مخابره ـ سندن وترتیب ایلدیکی حرکاتندن مطلقـا موسـانك خـبری اولمیـدرکه ادرنه پای تختنی براقەرق بالقـان ایچرینـه چکلمش وصـولی دربندده موقعـلر طوتەرق محمد چلبینك صربسـتان قرالی ایله برلشمسنی منع ترتیبنی قورمش ایدی ۰

موسـانك شـو ترتیبی نه قدر موافق اولدیغنی افکار عسـکریه اربابی درحال تصـدیق ایدرلر ۰ زیرا ادرنەدن چیقمق ایله اوراسنی قرنداشنه ترك ایتمش ایدی ۰ بالعکس ادرنەده دخی قوهٔ کافیه براقدقدن ماعدا قرەخلیـل نامنده برسرداری معیتنه برفرقـه و یرەرك محمد چلبیـنك حرکاتنی

ده آسیالیلرك طقوز عددینه رعایتلرندن بقیه اولمسنی اعتقاد ایدەبیلورز ۰

— ٥ —

❊ ارسال سفرا ❊

ارسال سفرا عادتی اوقدر اسکیدرکه دنیا یوزینه منتشر اولان انسانلرك بهیمیته قریب اولان ایلك معیشتلرینی آزچوق متمد ـ نانه برصورته تحویل ایدرك اقوام وملل ارەسنده ایلك مناسباتك پیدا اولمغه باشلا ـ دیغی زماندنبری بو عادت دخی بالطبع میدانه چیقمش و شمدی یه قدر مرعیتنی محافظه ایده ـ کلدیکی کبی دنیا یوزنده اقوام مدنیه بولندرق بونلر ارەسنده مناسبات بین الملل دوام ایلد ـ یکی زمانه قدرده اشبو ارسال سفرا عادتی دوام ایدەجکدر ۰

تاریخ هرشیئك قدمنه دائر نه قدر وضوح ایله معلومات و یرەبیلور ایسه ارسال سفرا عادتنك قدمنه دائر بالنسبه دها زیاده وضو ـ حله معلومات و یرەبیلور ۰ مثلا آتنه واسپا ـ رتانك یونانستان ایچنده مراکز سیاسیات اولدیغی زمانلرده بلاد سائره سفراسنك کرك انلرك اتفاقلرینی وحمایەلرینی استدعا ایتمك و

يقيندن ترصدده مأمور ايلمشيدى . محمد چلبى دخى ميخال اوغلى كندى پيشدار-لرينه سردار نصب ايلديكندن مريج نهرى واديسنده بو ايكى فرقه برى بريله مصادمه ايلديلر . ميخال‌زاده غلبه ايتمكله قره خليل شماله طوغرى رجعت ايلينجه محمد چلبى ادرنه‌يى فتح ايتمك ايستديلر ايسه‌ده تمام قلعه‌ده‌كى محافظلره تسليم امرينى كوندردكلرنده « ايكى قرنداش قوزلرينى پاى ايتمينجه قلعه‌يى تسليم ايده‌ميز » جوابى ويرلمش و محاصره‌سى ايله اشتغال ايدلسه شمالده‌كى متفقلر ايله برلشه‌مامك لازم كله-جكى دوشونلمش اولديغندن شهزاده حضرتلرى هر حالده شماله طوغرى حركتده دوام ايدرك زغره‌لر اوزرينه ورودى . موسانك فرقه‌لرى هپ محمد چلبينك اوكى صره يواش يواش رجعت ايدرك تمام بالقان چيدلرينه كلدكلرى زمان بونلر شدتله مقاومت و ممانعته تصدى ايتمشلر ايديسه‌ده بودفعه دخى محمد چلبينك هجو-ملرينه تاب آور اوله‌مدقلرى ايچون مغلوباً چكلديلر .

نهايت چلبى حضرتلرى دشمنى دائماً صول طرفنده براقه‌رق بالقانلردن بالمرور صوفيه اووه‌سنه واصل اولديكه اوراده زاد وذخيره غايت مبذول اولديغى كبى كرك صربستاندن وكرك سرحدامراسندن خبرلر كلدرك اتفاقى تقويه ايلدكلرندن بو دخى چلبى حضرتلرينه قوت قلب ويريورايدى . حالبوكه موسى دخى حر-كات حربيه‌سنى اصلا تعطيل ايتميورايدى . محمد چلبى صوفيه‌يه وارنجه‌يه قدر موسى دخى پيشدارلرينى نيش اوزرندن شهر كوينه ايصال ايتمش اولديغندن خلقه‌لى دربندده دخى شدتلى برمحاربه وقوعه كلدى . لكن مضمقا موسانك شدتى معيتنده‌كى

كرك سادده‌جه عرض خلوص ايتمك ايچون كند-يلرينه مراجعت ايتملريله افتخار ايلدكلرينى تاريخده كورمكده‌يزكه بوقدر اسكى برزمانده ارسال سفرا عادتنك صورت اجراسى حقنده و بر بلان ايضاحاتى دخى درجهٔ كفايده كورمكده‌يز .

بو ايضاحاتدن انكلاشلديغنه كوره او زمانلر برطرفه ايلچى كوندريله‌جك اولد-قده كيده‌جك اولان ذاتك قومنك الڭزياده ذريت وجربزه اصحابندن انتخاب و تعيينى شرط اعظم اولوب اصالت وشهرت دخى موجب انتخاب اوله‌بيلور ايسه‌ده اوحالده دخى سفيرك معيتنه اعقل قومدن برويا برقاچ ذات ترفيق اولنور و بوندن ماعدا كيدن سفيروارديغى يرده كندى دولت و ملتنى تشهير ايده‌جك اولديغندن البسه واشياسى و بينه‌جكى وسائره‌سى هپ اوملتك مقتدر اوله‌بيله‌جكى درجه‌نك الڭ بالاسى اولمق اوزره تهيه ايديلور ايمش . كذلك ينه بو ايضاحات قديمه‌دن انكلاشلديغنه كوره اوزمانلر دخى « ايلچى‌يه زوال يوقدر » قاعده‌سى مرعى اولوب ايكى ملت آره‌سنده مناسبت يوننده

سردارلری دلكير ايتمسنك دخی بك بيوك بر تأثيری اولمديركه بو محاربه‌ده دخی غلبه محمد چلبيده قاله‌رق مظفرا نيشه كيرمك نصيب وميسر اولدی . چلبی حضرتلری نيشدن مورا وا نهری واديسنه ايندیكی زمان ارتق صربستان قرالی خدمتلرينه واصل اوله بيلديكی كبی صربستان وتسالياسر حدلری اوزرنده بولنان يكيت پاشا براق بك سينان بك اورنوس بك كبی بكلر پاشالر دخی كله‌رك اردوی شهزاده‌نك مقداری اوچ مثلی آرتمش و بو قوهٔ كليه موسی عليهنه حركات تعرضيه‌يه دخی جسارت ويره‌جكی حساب ايدلمش ايدی .

اوت ! موسی چلبی عليهنه تعرض ايچون قوهٔ كليه‌يه احتياج وار ايدی . هم ده يالكز قوهٔ كليه‌يه دكل تدابير مكمله‌يه دخی احتياج وار ايدی . زيرا موسی چلبی بايزيد زاده‌لر ميانده حقيقة شجاعتندن درايتندن استفاده اولنه‌جق بر شهزادهٔ عالی نهاد اولوب اصل يارارلغی ايسه ايشته شوصوك زمانلرنده كوريلان احوالی ايله تحقق ايلدی . واقعا كنديسی بك شديد مزاج اولوب امراسنك الك چوغنی دلكير اتمكده ايدی‌ده بو شدتی امراسی ميانده صحيحاً شدته شايسته اولانلر حقلرنده ايدوب يوقسه اصل عساكر منتظمه‌سی اولان يكيچری‌يه اوقدر رعايتلر حرمتلر التفاتلر ايدر ايدی‌كه عساكر مرقومه‌نك هرنفری كندی يولنده فدای جانی مدار افتخار عد ايدرلر ايدی . هله كندی يكيتلكندن ومدبرلكندن بر نمونه اولمق اوزره شونی عرض ايدرزكه قرنداشی محمد چلبی بويله هر مصادمه‌ده غالب اوله‌رق نهايت اردوسنی‌ده بيولتمش اولديغی حالده بيله موسی چلبی يأس كتورميوب قرنداشنك احوالنی بالذات

اولمسه بيله كيدن ايلچينك مأموريتی عادتا مقدس اولمق اوزره تلقی اولنديغندن وكيلی اولديغی ملته بر حقارت اولمق اوزره ايلچی‌يی تحقير اصلا تجويز اولنمز و هر وجهله آنك قدر سيته رعايتدن كيرو طورلمزايمش .

ايلچی ارسالنده كندی مملكتنك محصولات ومعمولاتندن برچوق هديه‌لر كوتورمسی عادتی دخی پك اسكی اولوب بو هديه‌لر يالكز كندی مملكتنك ثروت ومعموريتی نمونه‌سی اوله‌جغی و ياخود كيده‌جكی بر كبارينك اطماعنه ياردم ايليه‌جكی ايچون دكل كندی مأموريتنك صحت وجديتنی تأمين ايده‌جكی ايچون لازم كورلمور ايمش . اويله يا ملتلر آره‌سنده مناسباتك شمديكی درجه‌ده اولمديغی زمانلرده بر ايلچينك كيتديكی برجه شخصی معروف اولمق و ياخود النده اوراق رسميه بولنمق كبی شيلردن زياده كوتوره‌جكی هديه‌لر كندی حقنده انظار امنيت واهميتی جلبه مدار اولمق طبيعيدر . اويله عادی بر آدمك و ياخود برشارلتانك دعوا ايده‌بيله‌جكی سفارتی بويله هدايای نفيسه وكليه تقديمی خصوصنده كی عجز

تحقیق ایتمکی کوزه الدیرمش و بالذات تبدیل قیافتله محمد چلبینك اردوسی ایچنه قدر کیرمش ایدی . موسی چلبی قرنداشنك احوال عسکریه‌سنی بویله بالذات تحقیق ایده بیلدیکی حالده کندی حرکات عسکریه‌سنی قرنداشندن بالکلیه کتم ایدرده بر اره‌لق محمد چلبی موسانك ازینی غائب ایلر ایسه شایان استغراب کورلمزمی ؟

واقعا ایشك بو جهتری نه عثمانلی ونه‌ده اجنبی تاریخلرنده ایضاحات لازمه‌سیله یزلمیه‌رق محمد چلبینك لاینقطع تبدیل مکان ایتمسنه مقابل موسی چلبینك دخی تبدیل موقع ایتمسنی بر نوع کوشه قاپمه‌جه صورتنده سببسز حکمتسز اوله‌رق حکایه ایدی ویرمکده ایسه‌لرده فریدون بك منشأتی بو بابده دخی بزه پك کوزل خدمت ایتمکده‌در . شویله‌که :

موسی چلبی یننده‌کی امرادن دیکر اولانلرك محمد چلبی نزدینه مرور ایلدکلرینی یازان مورخلر ازمیراوغلی جنید بکك خصوصی حمزه بکك دخی معیتنده‌کی بشیوز سواری ایله موسی طرفندن محمد چلبی طرفنه مرور ایدی ویردیکنی واحوال موسادن خبر ویردیکنی یزمقده ایسه‌لرده بو مروردن اول دخی موسی الینده حمزه بکك محمد چلبی‌یه احوال موسادن خبر ویردیکی ازجمله فریدون بك منشأتنده مندرج بر مکتوبدن استدلال اولنمقده‌در . بومکتوبده حمزه بك « اکراز احوال شهزاده موسی بك سئوال میفر ماینـد ازان وقتکه ملك الامرا بایزید پاشا بخاکبوسی درکاه همایون مشرف شد وحاکم لاس وسائر حکام کفره ازروی اطاعت در صحرای نیش بعتبه بوسی‌بیش دستی کردند موسی چلبی با محمد بك ولد میخال‌وامور بك ولد

طبیعیه‌سی زده‌مدار اولور .

ایلچی ارسال ایتمك عادتی حقنده تاریخ قدیمده شو تفصیلاتی کورمکده اولدیغمز کبی ایلچی قبول ایتمك عادتی حقنده دخی بعض ایضاحات مهمه کورمکده‌یز که انلر دخی همان بوکونکی احوالك عینی کبیدرلر . ایلچینك مأموریتی واندن بدل کندی شخصی مقدس عد اولندیغنی یازمش ایدك . بر مملکت خارجدن بر ایلچی قبول ایتدیکی زمان اکا امکانك صوك درجه‌سنده حرمت ورعایتی ملت ومملکت نامنه مدار افتخار عد ایلر ایمش . بونده‌کی حکمت ایسه کلان ایلچینك کتوردیکی هدیه‌لری فلانلری ایله کندی مملکتنی تشهیر ایلمسنه مقابل او مملکت دخی تکریمات فائقه‌سیله کندیسنی ایلچی نظرنده تشهیر ایلمش اولمقدن عبارت ایمش .

بوکونکی کونده دخی کی یونان قدیم نزدنده واندن صکره روماليلر زماننده دخی بر ایلچی هانکی حکمدار ویاخود هانکی ملت طرفندن کلمکده ایسه او حکمدار ویاخود اوملتك بالذات وعیناً وعموماً

تمرتاش بك بموازی هفت هزار سوار قرار
بقرار داده در كوهسار صوفیه كریزان
وشتابانست وقصد آن داشته كه خود را
از معبر كلیبولی بجانب اناطولی انداخته
باقرهمانیان اتفاق كنان مقدور خویشتن
مصروف ساز د » دیه محمد چلبی یه معلو-
مات ویرمكده دركه اوزمان هنوز بشیوز
سواریسی ایله چلبی حضرتلری نزدینه فرار
والتجا ایتمامش اولدیغی بداهة كورلمكده.
درو صكره جزءیك دخالت ایدرك موسی
چلبی ایسه اجرا ایلدیكی مانورلر ایله
ایزینی قرنداشندن اول قدر غائب ایلمش كه
محمد چلبی موسانك اناطولی یه فرار حركا-
تنده بولندیغنه هیچ شبهه ایده میدرك ٨١٦
سنه سی شهر ربیع الاولنده موسی چلبی
اوزرینه غلبۀ تامه سنی مبین بروسه قاضیسنه
كوندردیكی فرمانده دخی « موسانك قصدی
كلیبولیدن اناطولی یه عبور قیلوب آنده
آغاز شروشور ایتمك ایمش » دیه بو قضیه-
یی صورت مخصوصه ده قید دخی ایتمشدر .

حالبوكه موسی چلبیده اناطولی یه مرور
ایله قرهمانلیلردن اتفاق ارهمق قراری هیچ
یوق ایدی . ذاتاً اناطولی احوالندن محمد
چلبیدن اول كندیسی خبردار اولمقده
بولنوب محمد چلبی حضرتلری صوفیه یه
قدر تباعد ایتمزلری اوزرینه قرهمانلیلرك
بروسه یه قدر یوروییه رك هر طرفی آتشلره
یاققده اولدقلرینی موسی چلبی خبر المش
بولنغله اناطولیجه كندیسنه هیچ بر امید
اولمدیغنی ده بیله رك اصل امیدی قرنداشنه
بهمه حال غلبه ده اولدیغنی كوزه الدیرمش
ده اكا كوره محمد چلبینك حركاتنی ترصد
ایتمكده بولنمش ایدی .

بناء علی ذلك محمد چلبی موراوا نهری
وادیسندن قوصوه یه و اورادن دخی
علاءالدین اووه سنه و نهایت چامورلی

كندیسی عد اولندیغندن حسب الوكاله
مؤكلی نامنه سویلیه جكی سوزلر و ایده-
جكی مقاوله و معاهده لر عینیله او حكمدار
ویا اوملت طرفندن سویلنمش و ایدلمش
اولمق اوزره تلقی اولنور ایمش . بناءً علیه
مؤخراً اوسوزده و یاخود اومقاوله ده بر
دونكلك اولورایسه قبول اولنمیوب بوندن
طولایی دولت و یاملت معاهده ایله محا-
ربه یه قدر وارپلور ایمش .

ارسال سفرا حقنده كی عادتك صورت
قدیمه سیله صورت جدیده سی ارهسنده بر فرق
وار ایسه اودخی قدیمده ایلچی كوندرمك
وظیفه سنك كوچك وعاجز اولان دولتلره
وملتلره عائد اولمسی وایلچی قبول ایتمك
شان وشرفنك ده بیوكلره راجع بولنمسیدر .
شمدی بو صورت حكمدن ساقط اولوب
بیوك دولتلر طرفندن كوچك دولتلره ایلچی
كوندرمك هیچ ده مغایر شان وشرف عد
اولنمامقده ولزومنه كوره كرك كوچكدن
بیوكه وكرك بیوكدن كوچوكه سفرا ارسال
قلنمقده ایسه ده اسكی زمانلرده حال بویله او-
لمیوب حتی بر حركت حربیه اثناسنده بر

صحرایه تبدیل موقع ایلدکلری صره‌ده موسی چلبی قرنداشندن تباعد ایده‌جکنه بالعکس تقربله اهتمامانه قدر یاقلاشمش وایلك هجومی کندیسی ایتمك اوزره تدارکاتنی اکمال دخی ایلمش ایدی .

حقیقت احوالك بویله اولدیغی خواجه سعدالدین حضرتلرینك مبدأ محاربه‌یی صورت تحریرلرندن دخی مفهوم اولمقده‌در . اثنانده دخی موسی چلبینك تمچه اوغلی نام سردارنده محمد چلبی طرفنه فرار نیتنی اکلایه‌رق اخذ وحبس ایلدیکنی و بو معامله‌نك سائر سردارانی قلبونی برقندها تنفره سبب اولدیغنی یازدقدن صکره خواجه مرحوم موسانك اصل کندی عساکر صادقه‌سنی تشویقات ومواعد کوناکون ایله ترویج ایلدیکنی ده درمیانله انلرکده شهزاده‌لری یولنده بذل جان ایتمك استعدادنده بولندقرینی وچامو-

رلی صحرایه ایلك هجومی انلرك ینکلرینی سویلکده‌در .

هامرك نشری وسائر مورخلردن خلاصهٔ معلومات ایدرك صورت تحریرندن اکلاشلدیغنه کوره چامورلی صحراده محمد چلبی عادتا موسانك کندی اوزرینه هجوم ایده‌جکندن بیله بی خبر ایمش . مذکور صحراده ایکی کون قدر اقامتدن صکره بردها تبدیل مکان ایتمك اوزره چادرلرك توز یلوب حیوانلره یوکلتملرینی امر ایلدکدن صکره برده جوارده کائن برطاغك اوزرندن موسی چلبینك یدی بیك نفر یکی چریسی ایله تقرب ایلدیکنی کورنجه درحال کندی عسکرینه صف حرب نظامنی الدیرمغه مسارعت ایلمش .

بتون مورخلر بو محاربه‌نك غایت خونریزانه برصورتده دهشتلی وقوع اولدیغنی اعتراف ایدرلر . نجق نتیجهٔ محاربه‌ده

مملکتك تسلیمنی عرض ایده‌جك اولان ایلچیلرك کندی غالبلری نزدنده هرنه شی مقدس ایسه الارنده اوشیلر بولندیغی حالده کلورلر ایمش که « بشته شونلر حرمته اولسون سفارتمزی قبول ایدیکز » کبی بر معنایه دلالت ایدر ایمش . رومالیلر طور جهانکیرانه ایله تکبره باشلادقلری زمان کرك روما حمایه‌سی التنه کیرمش اولسون وکرك هنوز کیرمامش بولنسون هرهانکی برملت طرفندن رومایه ایلچی کلور ایسه افاداتنی سناتو حضورنده درمیان ایتدیررلر

ایمش که بو عادت کلان ایلچی‌یه رومانك عظمتنی طانتدیرمق وایشته رومادده یالکز برحکمدار بولنیوب بونده هر بری بیچینك کندی حکمدارندن بیوك ولان نیجه حکمدارلر دارهسنده بولندیغنی کوسترمك مقصدینه مبنی اولور ایمش .

مع هذا بو مقصد ایچنده ایلچی‌یه حقارت فکری اصلا وارد خاطر اولمز ایمش . بالعکس روما خزینه‌سندن معاش الیق یالکز رومالی هم ده روسادن بولنمغه مخصوص اولوب خزینهٔ مذکوره‌نك قسیق بتقدیج

بعض مرتبه اختلاف واردر . سعدالدين مرحومك دخی اشتراك ايلديكی برروايته كوره موسی چلبی مهاجمات ومصادماتده جهانی حيرتده براقه‌جق درجه‌لرده شجا- عت كوستردكدن ونهايت بايزيد پاشا قوماندەسيله كندی اطرافنی صارمش اولان برفرقه عسكری دخی ياروب كندی عسكری طرفنه كلدكدن صكره عسكرنده ارتق غوغا ايده‌جك حال قالمیوب اوغلينك مقتول ومجروح اولديغنی كورنجه بخت وطالعك كندی ايام شوكتنده حتمه چكمش اولديغنی اكلايه‌رق فراره باشلامش و يالكز كندی امراسندن يحيی اوغلی و براق بك كبی بعض سردارلر دخی بايزيد پاشا ايله برابر اول شهزاده بدبختی تعقيبه باشلارلر . بريردە شهزادەنی آتندن دوشمش بولمشلر . بالآخره محمد چلبی حضورينه كتيرمشلر واوراده برمشورت اولوب نتيجه‌سنده ضرر خاصی

ضرر عامه ترجيح صورتنده اوله‌رق بيچاره شهزاده‌يی كنديسينك كيريشی ايله اخناقه قرار و يره‌رك ايجابنی اجرا ايتمشلر ايمش .

هامر ايسه موسی چلبينك شو عاقبتی دخی سليمان چلبی‌يه تماميله مشابه اولديغنی يازيور . بومحاربه‌ده دخی يكی چری اغاسی حسن اغا براره‌لق آتنه بينه‌رك ميدانه فرلايه‌رق عسكرينه : بولداشلر ! سلطان محمد حضرتلری كبی برشهريار لايق وار ايكن بشقه افندی‌يه نه‌دن قول اوله‌لم !» ديه‌ندا و محمد چلبی طرفنه فراره ابتدا ايتمكله موسی چلبی بالذات مرقومك اوزرينه آت صالمش وحسن اغا نه‌سرعتله قاچوب قورتيله‌جق و نه‌ده شهزاده‌نك قليجنه باشنی دوچار ايده‌جك صورتده آت سوردیوب شهزاده‌يی ايلرويه اله‌جق برحركت خدعه- كارانه ايله آت قوللانديغنی و براره‌لق

بركنديه بولدن برحی صرف اوتمسنه مانع اولورلر . يعنی برجه ايلچيلر ..... درجه‌سنده خريطه‌لر ايله رعايت ايديلور ايكن يالكز خارجدن كلن سفير روما سرآمدانندن اولمق درجه‌سنده برنظر رعايتله تلقی اولنه. قلرندن انلرك اقامت ايده‌جكلری قوناق و يه- جكلری و ايچه‌جكلری ..... حاشيه‌لری دخی روما ..... طرفندن اعطا ايديلور ايمش . ..... لغته و ونديكه و دولت عثمانيه‌يه دخی سرا- يت ايدرك استانبولده « ايلچی خانی » ناميله

صورت مخصوصه‌ده مفروش و مزين بر دائره بولنديريلور واو دائره‌يه مسافر ايديله‌جك سفيرك اطعمه واشربه‌سی ويرلديكی كبی زوماليلرك ..... دخی ويرمری عادتنده بولنمقتان كيديريلور ايمش .

ارسال سفرا عادتی يونان وروما كبی شرق قبوننده دخی ..... . ترك وعجم و عرب اقوامی‌ده بری برلرينه سفرا ارسال ايدرلر و ..... بر ..... دخی ..... . ايلچيه زوال اولماق و حقلرنده حرمت و رعايت ايدلمك

تام موسی چلبی حسن اغانك قفاسنه قلیج ایندیره جك ایکن یاننده بولنان برضابط حسن اغانی سپر لهمك ایچون قلیجنی چکنجه شهزاده حضرتلرینك قولی کسیلد. یکنی و بویله شهزاده یی آل قانلر ایچنده کورن عساکری ارتق غوغاده ثبات ممکن اوله میه جغنه قناعت ایدرك هرطرفه قاچغه باشلادقلری یازمقده وایشته شو بوز غو. نلق اوزرینه موسی چلبی افلاقه طوغری فرار ایتمکده ایکن صاروجه پاشا قوماندا. سینه [illegible] تعقیبه کیدن بر دفرزه طرفندن یول اوزرنده مقتولا بولندیغنی روایت ایلکده‌در • معهذا هامر دخی اول قهرمان ذیشانك اختناقی ده ینه محتملاتدن اوله‌رق علاوهٔ مقال ایتمکده در •

[illegible] ٨١٦ سنه‌سی برسنهٔ ماتم عد ایتمکه سبب اولسه سزاوار کور یلان بو فاجعهٔ مدهشه اگرچه محب آل عثمان اولانلره قانلر اغلا تسه بری وار ایسه‌ده برمورخ حکیمك اصل دقت ایده‌جکی شی بو فاجعه ایله بلیهٔ فترتك نهایت بولمش اولمسی قضیه‌سی اولوب او یوزدن حصوله کله‌جك اولان فرح وانبساطك هرآجی یه مقابل کله‌جکی شبهه‌سزدر •

[illegible] موسی چلبی بیوك قرنداشی سلیمان چلبی یه غلبه‌سندن صکره یالکز ایکی بچق سنه روم ایلیده پادشاهلق ایده بلمشدر • مزاجنده‌کی خرچنلغندن بشقه جدی برقصوری اولمیوب ارباب علوم وفنونه وادبیه رعایتی پك زیاده ایمش • صلح و مسالمت زماننده کلسه معموریت ملکیه‌یه کوزل خدمت ایده. بیله‌جك برشهزاده اولوب برادرلری سلیمان شاهك ادرنه‌ده باشلاتدیرمش اولدقلری جامع کبیرك انشا آتنده دوام ایتدیردیکی کبی بعض مکاتب ومدارس دخی تأسیس

[illegible] بو طرفلرده دخی جاری ایسه‌ده بعض [illegible] تحقیر [illegible] تحقیر ایتمك کبی [illegible] بعض [illegible] [illegible] و [illegible] دخی وقوع بولور ایمش •

[illegible] ممالکه کوندریلان نامه‌لر. دن اکلاشلدیغنه کوره بونلرك هر بری بر ایلچی طرفندن ایصال اولنمش شیلر اولوب [illegible] صورت [illegible] حکمدار حقنده لازم کلان القابی بعدالا. شعار اصل مقصده کلنجه اوراسی ایلچی طر. فندن وقوعبوله‌جق افادهٔ شفاهیه‌یه تعلیق اولنور ایمش‌که بوحالده نامه‌لر برنوع اعتماد نامه دیمك اولوب اصل سفارتك ایسه ایلچینك کندیسنده اولدیغی اکلاشیلور • بوعادت حالا بین‌الدول جاریدر • یعنی ایلچیلر نز. دینه کیده‌جکلری دولته بویله بر اعتمادنامه ایله [illegible] ماموریت سفارتلری ایسه [illegible] مخصوصه ایلچینك کندیسنه تبلیغ اولندیغندن ایلچی دخی لزو. منه کوره بو تعلیماتك یالکز بر صورتنی نزدینه کیتدیکی دولته تبلیغ ایدر وهرحالده

ایتشلر ایسه‌ده بو ایکی جمعیتك اتفاقی موفقیتی دخی عیناً چلبی سلطان محمد حضرتلرینه نصیب اولمشدر. اوجهه دخی بالمناسبه ایراد ایلمش اولدیغمز وجهله برحمیتلی عثمانلینك قلبی بایزید زمان دولتك ال برلکی ایله صدمهٔ تیمورك موجب اولدیغی تخریباتی تعمیره غیرت ایتملرینی آرزو ایلر ایدی. بالعکس یکدیکرینه قارشو ایتدکلری محاربات ایسه ملکی هجوم تیموردن زیاده رخنه‌دار ایلمشدر. ینه مولا جمله‌سنه رحمت ایلسون. بالخاصه چلبی سلطان محمد حضرتلرینی اعظم رحمتیله نائل مکافات ایتسون که اول قهرمان ذیشان حضرتلری هم تیمورك هم‌ده برادرلرینك موجب اولدقلری بونجه فلاکتلری ملك اوزرندن قالدیره‌رق دولت علیه‌یی یکیدن کی برصورتده تأسیس وظیفه‌سنه کوکس ویرمشلردر. ایشته بوندن طولایی کندیلری ایچون تشکیل ایده‌جکمز مقاله مخصوصه بویله برعظمتلی شانلی شرفلی مقاله اوله‌جقدر.

✵ چلبی سلطان محمد حضرتلری ✵

(خلاصهٔ مقاله) تاریخ ولادت و جلوس و وفاتلریله مدت عمر وسلطنتلری — تصویر ذات شاهانه‌لری — اخلاق عالیه‌لری — حین جلوسلرنده احوال دولت — بخارا وغیرلرك بدوی چرطاقده حبسیله شیخ بدر الدینك ازنیقده اقامته مأموریتی — استانبول امپراطوریله صربستان و افلاق وبغدان و بصرستان و یانیه ولاسه‌دمون وآتوس پرنس وحکمدارلری طرفندن کلان ایلچیلره تأمین صلحجویانه — وندیك ورا کوزه جمهوریتلریله تجدید معاهدات — ملوك اسلامه جلوسنامه‌لر — ترك وتاتارك هدیه خصوصنده

مذاکره اولنه‌جق مسئله اودولت ایله او ایلچی آره‌سنده مذاکره اولنور.

اوائل دولت علیه‌ده ملوك اسلامه صیق صیق ایلچیلر ونامه‌لر ارسالی معتاد اولدیغنی فریدون بك مجموعه‌سنده کوردیکمز نامه‌لردن استدلال ایلکده ایسه‌كده اوروپا ملوکی نزدینه ایلچی ارسال ایتمدیکمز اولدیغنی کورمکده‌یز. بزم تدقیقمزه کوره ایلك ایلچی شو حاشیه‌یی یازمغلغمزه لزوم کوستررن ماده اولمق اوزره وندیك جمهوریتی نزدینه کوندریلان ایلچیدر.

وندیك تاریخلرنده بو ایلچینك اسمی تصریح اولنمامش ایسه‌ده جمهوریتك آیچه‌سینه دفترلرنده بوایلچی مصارفنك بولندیغی کوستریلیور. روماده اولدیغی کبی وندیکده دخی جمهوریتك اداره‌سی الك مهم ولابد ولاجرم اولان برلردن ماعدا بر سفیره مصرف و غیرمقدمدن وحتی بر قاچ دفعه شرق امپراطورلغی طرفندن کیدن ایلچیلر هپ کندی مصرفلریله اداره اولندقلرندن ماعدا بعض بیزانس ایلچیلرینك ضرورت بیله چکدکلری واقع اولدیغندن دولت علیه سفیرینك جمهوریت

طقوز عددینه رعایتلری — قرەمان اوغلی محمد بکك بروسەیی محاصرەسیلە بعدە فراری — ذات شاهانەنك اناطولی‌یە مروریلە جنیدك تأدیبی قرەمانیلرە ترجیح ایتمسی — اناطولیدە لزومسز قلاعك هدملری لزومی — جنیدك درجۀ استکباری — مرقومە ایدیلان لطف معاملە — قرەمان وزرینە ایکی دفعە حرکت و لطف معاملە — قرەمان اوغلی محمد بکك برخدعە ایلە نقض یمین ایتمسی — قرەمان حقندە صوك لطف پادشاهی — وندیك ایلە قنغا نوعندن برمحاربۀ بحریە — افلاق امارتندن طولایی مجارستان ایلە محاربە — مجار قرالی والمانیا ایمپراطوری سیژ سموند — برکوکی قلعەسنك بناسی — ینە اناطولی مسائلنك بو محاربەیی نتیجەسز براقمسی — آسیاجە وقعۀ تیمورە ثانی اولەبیلەجك برمسئلۀ مهمۀ سیاسیە — ذات شـهزادەنك آیدن دوشـدرلمە کیفیتلنمسی واعادۀ عائیتلری — شهزادە مراد بکك اماسیە والیسی نصبیلە احوال آسیانیدی ترصدە مأموریتلری — اناطولی اصلاحاتنە سفر همایون — بعض قلاعك فتحی — اناطولیدن بر تاتار عشیرتنك زوم ایلنە امرار واسکانیلە تاتار پازارجغنك بناسی — بعض تعمیرات وانشاآت خیریە ایلە صرۀ همایون ارسالنك عادت ایدلسی — شیخ بدرالدین وطورلاق کمال وبورکلوجە مصطفی فتنۀ مدهشەسی — یکی بر طریقت — آیدین والیسی علکساندر سیسمانك بورکلوجەیە مغلوبیتی — یکی آیدین والیسی علی بکك دخی مغلوبیتی — شـهزادە مراد بکك بورکلویە وبعدە طورلاق کمالە غلبەسیلە ایکیسنك دە اعداملری — شیخ بدرالدینك الە کچوریلەرك بالمحاکمە اعدامی — دوز

مالی ایلە ادارە اولنمسی پك بیوك بر رعایت وحرمت دیمکدر . بوندن صکرە ارسال اولنمش بولنان سفرانك دخی صرەسی کلدیکە متن تاریخمزدە صورت سفارتلری یازیلە‌جقدر .

[illegible] ومتوسطەدە ارسال اولنان سفرانك کافەسی موقت اولوب رؤیتنە مأمور اولدقلری ایش بیتنجەیە قدر نزدندە مقیم اولەجقلری دولت نزدندە قالورلر بعدە مملکتلرینە عودت ایدرلر ایدی . صورت [illegible]

جدیدەنك بدایعندندر . بو عادت میدانە چیقدقدن صکرە دخی ایلچیلر حقندەکی رعایتلر تشریفات دولیەنك الك مهمی اولمق اوزرە باقی قالدقدن ماعدا حقوق کتابلرینە دخی درج اولنمشدر . انجق ایکی دولتك مناسبتلری بوزولوب دە مناسبتلری قطع ولنمق لازم کلنجە ایلچیلرك پاسپورطلری الرینە ویرلمك عادتی دخی میدان المشدرکە بو حالدە او ایلچینك سفارتی بتمش وآرتق بر عادی آدم درجەسنە تنزل ایتمش دیمك اولور . حتی برارەلق دولت علیەدە ایلچیلرك محاربە حا

مه مصطفانك مبادئ ظهوريله ايمپراطور طرفندن لنديده محافظه‌ سی — سلطان محمد حضرتلرينك استانبوله ورودلريله ايمپراطور طرفندن مظهر رعايت اولملری — وفات محمد خان اول — بعد الوفات قرق ايكی كون دها بر نوع حكومت عجيبه‌ لری — اولاد كراملريله مشاهير عصريه‌لری —

(ايضاح)

چلبی سلطان محمد خان حضرتلری يلدرم بايزيد خان حضرتلرينك اصغر شهزاده‌لری اوله‌رق ٧٩٠ سنه‌سنده تولد بيورمش اولدقلرندن وقعهٔ تيمور اثناسنده اون بش ياشنده ايمشلر . بوقدر كنج بر شهزاده اولدقلری حالده بوقار كی مقاله‌ مزده نظر حيرتله مطالعه ايدلمش اوله‌جغی دركار بولنان بونجه موفقيات متتابعه نتيجه‌سنده ٨١٦ سنهٔ هجريه‌سنده بالاستقلال پادشاه اولمشلردر كه مسجد [illegible] اوزمل [illegible] ديمن شريفلری يكرمی التی [illegible] سنده [illegible] تاريخ وفاتلری ٨٢٤ اولمق اوزره مقيد بولنديغندن مدت سلطنتلری سكز ومدت عمر شريفلری دخی اوتوز درت سنه‌يه بالغ اولمش اولور .

بحق مجدد دولت اولان بو قهرمان ابن قهرمان اوزونجه بويلی و عثمان غازی كبی غايت اوزون قوللی غايت بياض تنلی قيوريجق وچاتق قومرال قاشلی دكرمی چهره‌لی صيق صقاللی و بيقلی غايت كوزل يوزلی بر پادشاه اولوب كنيش صدرلی وجود شريفلرنده‌كی قوت ايله قلب [illegible] بدنيه [illegible] اولديغندن [illegible] بر پهلوان ايمشلر . بوسببه مبنی كندولرينه « كورشجی چلبی » دخی دينلور ايمش . [illegible]

لنده يدی قوله‌يه كوندرلملرينه بعض اوروپا محررلری باربارلق معناسی و يرولر ايسه ده حقلری اوله‌ميه‌جغی دركاردر . زيرا پای تختده از چوق زمان بولنه‌رق احوال مملكتی ومسائل جاريه‌يی كورمش اوكرنمش اولان سفيرك حرب حالنده سفارتی منقضيه اولدقدن صكره ينه سربست بولنمسنده و حربك دوامی مدتنجه دخی هرشيئی كوروب اكلامسنده اوقدر بيوك محذورلر واردر كه بوكا « صورت رسميه‌ده هرقدرتی حائز اوله‌رق برجاسوس بولندريلور » ديمك كفايت ايدر . مع هذا سفيرلرك يدی قوله‌يه قالديرلملری بر قانون قطعی اولوب [illegible] زمانلرده مسائل جاريه‌نك رنكی دكيشه‌رك حرب احتمالاتی كركی كبی ميدان آلنجه ايلچی يا كنديسی كيدر وياخود كوندريلور ايدی بغتةً ايش بوزولديغی . وياخود سائر كونه اسباب سريعه‌نك لزوم كوستردیكی زمانلرده ايدی كه ايلچيلر يدی قوله‌يه قالديريلور واوره‌ده‌ديلور [illegible] اعزاز واكراملرينه اهميت ويريلور ايدی [illegible] جانلرينه تعرض ايدلديكی كوريلوب ايشيد.

دیمك اولدیغنی بیلمیان بعض صرب وروم مورخلری بونی درلو درلو تلفظ ایدرك برچوق یاكلش معنالره حمل ایلدكلری كبی هامر دخی « چلبی » لفظنه « نازك ولطیف » معناسی و یرەرك بو صفت دخی سلطان محمد حضرتلرینه فوق الحد نزاكتلرندن طولایی و یرلمش اولدیغنی ظن ایدر ایسەده بو ظنده دخی خطاسی واردر . عثمانلی مورخلرینك « چلبی » لفظنی صورت استعماللرندن اكلاشلدیغنه كوره بو لفظ « بك » و یاخود « شهزاده » كبی برمعنایه دلالت ایتمك لازم كلیور . حتی یالكز سلطان محمد حضرتلرینه دكل موسی وعیسی وسلیمان بك حضراتنه دخی « چلبی » عنوانی و یرلدیكی كوریلیور .

مع هذا سلطان محمد حضرتلرینك بو « چلبی » عنوانی ذات شاهانه‌لرینه

لامشدر .

الحالةهذه حقوق دول ومبادئ ایلچیلر ایچون برچوق امتیازلر موجوددر . ایلچیلرك شخصلری تعرضدن مصون اولمق محققاتدن اولوب اوروپاجه بعض زمانلر بعض یرلرده ایلچیلرك اللرندن برجنایت بیله صادر اولسه ویاخود ایلچیلر علیهنده برحقوق دعواسی بولنسه بیله حكومت عدلیه‌لر اونلر ایله قویه‌مزایدی . شمدیلرده ایسه بو یله برحالده ایلچیلر مخصوص عادیه حكمنی الدرق حكومت عدلیه‌لر اونلر ایله تقریر و كرك بالذات

مخصوص بر صفت اتخاذینی حقلی كوستره‌جك قدر نازك ولطیف اولدقلری دخی یالكز عثمانلی تاریخلرنده دكل بیزانس تاریخلرنده دخی اعتراف اولنیور . حرب وقتاله اقتضاسی حالنده شدت وبطشنده طاغ عرضیانه‌میان اول پهلوان بی نظیر وقهرمان لاامثال احوال عادیه‌سنده غایت حلیم ومتواضع اولوب بندكانی سفره‌سنه قبول ایدر وهله جوار حكومتلردن كندی نزدینه ارسال اولنان سفیرلری پك بیوك حرمت واكرامله تلطیف ایلر ایمش . عدالت نقطهٔ نظرنجه نه اسلامی نه خرستیانی بری برندن اصلا فرق ایتمیەرك دولت علیەنك تأسیسی زماننددنبری هیچ بروقت نظر اهمیتدن دوشورلمامش اولان بو مساوات پرورلكه بالخاصه سلطان محمد حضرتلرینك رعایتكار اولدقلرینی بیزانس تاریخلرینك

كندیلرینی وكرك كیدیلرینی موقع محاكمه‌یه چكه‌رك اقتضا ایدن حكملرینی و یرر .

لكن بو یله جنایات ایله حقوقدن ماعدا هر حالده وهر شیده ایلچیلرك یالكز شخصلری دكل اقامتكاهلری ده تعرضدن مصوندر . بر سفارتخانه عادتا طوغریدن طوغری‌یه منسوب اولدیغی دولتك طوپراغی عد اولنەرق اورایه هیچ برتعرض اجراسی ممكن اولەمدیغی كبی كاه خدمتنی ده تعرضدن بریدر . مستخدم اولان آدملر میاننده یرلیلر بولنسه بیله انلرده دخی بر محمیت بولندیغندن منسوب

کافه‌سی اعتراف ایلیورلر . علمایه ادبایه دخی رعایتلری اولوب اکلنه‌جك زمانلرده بونلرك مصاحبه‌سندن هم متلذذ هم ده مستفید اولور ایمش .

کینوب قوشانملری غایت طبیعتجه وشاهانه اولوب باشلرینه صاردقلری صاریغی آبا واجداد کراملرندن برازدها بشقه درلو صارارلر ایمش . اول صورتده‌که صاریق غایت قبا طورور والتنده‌کی زرین قاوغك یالکز تپه‌سی کوریله‌بیله‌جك درجه‌لرده قاوغی احاطه ایلر ایمش . غایت اوزون یکلی قفتان کیرلر ایمش‌که یکلری یرلره قدر سوروتور ایمش . بو یولده‌کی قفتانلری کرك تیمورلنکك وکرك امراسنك رسملرنده کورمکده اولدیغمزدن مذکور قفتانلرك ورود تیموردن صکره موده اولمش بولندیغی ظن ایلیه‌بیلورز . بوقفتانلرك ایچی کورك قاپلی اولدیغی ویك یاقه واتکلرده ایسه کورکك طشلری یه دخی قیو یرلمش بولندیغی ده مقیددر .

بایزید زاده‌لرك هیچ بریسی بکنمیه‌جك برنسر اولمیوب هر برنده‌کی درایت وشجاعت هر بریني بر ملك واسعه پادشاه صاحب قران تمکنه کافی اولدیغی احوال مخصوصهٔ تاریخیه‌لریله ثابت ومتحقق ایسه ده سلطان محمد خان حضرتلری بونلرك هیچ بریسنه قیاس قبول ایده‌میه‌جك درجه‌لرده مزیات کونه‌کونی حائز ایمش . هر مسئله‌یه کوره حلم و یاشدتلريني بالاستعمال امراض نفسانیه‌لرینی بیله مقتضای احواله کوره تعدیل ایدرك هله اصدقای امراسنك ویردکلری رأیلر کندی رأی همایونلرینه موافق کلسه‌لر بیله یدکین تواضع ودقتله او رأیلری دیکارلر ایمش‌که بو حال حکمدارلرك دکل [illegible]

اولدقلری خانه وافندیك امتیازندن انلر دخی مستفید اولورلر . حتی برقباحتلی بر سفارتخانه‌یه فرار ایلسه انك استردادی خصوصنده سفیرك موافقتنی استحصال ایتمك لازم اولوب اوآدم عینیله اوسفیرك منسوب اولدیغی دولت طوپراغنه فرار ایتمش صایلور .

الحالة هذه سفیرلر ایکی درلودر . بریسی مقیم و دائمی سفیر اولوب دیکری ایسه ینه اسکی زمانلرده اولدیغی مثلاو بر مسئله ظهورنده ارسال اولنورکه بونلره « فوق العاده سفیر » دنیلور . بعض کره بر دولت نزدنده ذاتا بر سفیر مقیم واریکن بر ده سفیر فوق العاده ارسال اولندیغی دخی واقع اولور . بونلرك هپسی حقوق ملل ودول کتابلرنده مصرح اولوب دولتلر بوحقوقدن مصلحتك کوستره‌جکی لزوم واقتضایه کوره استفاده ایدرلر .

ـــــ ٥ ـــــ

جمعیات خفیه

شیخ بدر الدینك چلبی سلطان محمد اول حضرتلری [illegible] اولدیغی [illegible] ایلدیکمز صره‌ده بو جمعیت‌شو یولده تشکل

بیکده [illegible] بو قدر [illegible] کس مجرد [illegible]
رابطه [illegible] اولدیغی [illegible]
آشکار اولان ضررلری ایله [illegible]
مقدن کیرو طورمق ایستر.

سلطان محمد خان حضرتلری بر بیوك پادشاه اولمق ایچون اقتضا ایدن مزیاتك کافه‌سنی مع زیادة جامع اولملری بوملك ودولت حقنده جناب حقك برعنایت مخصوصه‌لری عد و تلقی لازم کلور. زیرا فترتك دوام ایتمش اولدیغی مدت ظرفنده کندیلرینی هر وقتده موفق ایدن شی ایشته بو بر [illegible] شاهانه‌لری اولدیغی کبی فترتك انقضاسندن صکره دخی مجرد مخصوصات شاهانه‌لرندن اولان حسن اخلاق وفکر حکیمانه‌لری امداده یتیشه‌رك دولت علیهٔ عثمانیه‌لرینی تجدیده موفق اولمشلردر. اکر بو خصائل برکزیده‌لری امداده یتیشمامش اولسه ایدی فترتك اندفاع کلیسنی کورمك مطلقا میسر اولمیه‌رق اصل دور استقلال شاهانه‌لری دخی بر نوع [illegible] اولمق اوزره مرور ایلدکدن ماعدا بلکه اندن صکره دخی دولتك اولکی انتظامنی اعاده ایده‌بیلمك قابل اوله‌مز ایدی.

شو حقیقتی تمامیله میدانه چیقارمق ایچون چلبی حضرتلرینك ادرنه‌ده بالا استقلال سریر آرای شوکت اولدقلری زمان دولت علیه‌نك [illegible] بر نظر شامل عطفی لازم کلور.

بو زمانده حال و طوری اك زیاده نظر اهمیته النه‌جق شرق دولتی ایدی‌که سلیمان [illegible] و موسی چلبیلردن محمد چلبی‌یه وارنجه‌یه قدر هانکی شهزاده امید غالبیتله کندیسنه مراجعت ایتمش ایسه اختیار مانوئل شاید بو شهزاده تخت سلطنتده فرید ومستقل قالور حساب دور اندیشانه‌سیله

ایتمش اولان جمعیاتك برنجیسی اولدیغی [illegible] بو بنده بر بند مخصوص [illegible] قارئلرمزه معلومات و ایضاحات لازمه‌یی اعطا ایده‌جکمزی وعد ایلمشیدك. مفصلاً بر تاریخ خصوصی اولیوب قرون جدیده‌یه مخصوص بر تاریخ عمومی اولدیغندن وشیخ بدر الدینك [illegible] ایقاع ایتمش اولدیغی [illegible] آز و یا خود دها ایچوق مهم اولمق اوزره امثالنی بشقه محرك و مفسدلرك دخی [illegible] اولدقلری مباحث تاریخیه‌مز اثنا‌ره کلدیکی زمان [illegible] جمعیات خفیه حقنده یازه‌جغمز اشبو بند مخصوصی یالکز تاریخ عثمانیان و یاخود یالکز تاریخ اسلام نقطهٔ نظرندن دکل تاریخ عمومی [illegible] صورتی ترجیح اولنمش و بونك ایچون دخی « قونوه‌رساسیون » یعنی قاموس بحث و مسائل [illegible] جمعیات خفیه » بندی اساس مأخذ اتخاذ قلنمشدر.

بو بنده اورو پا جمعیات خفیه‌سی حقنده و یریلان معلومات اهمیتجه ایکنجی اوچنجی [illegible]

مراجعتنی حسن تلقی ایدرك برچوق اتفا-
قنامه‌لری امضا ایتدیردکدن ماعدا قره دکز
سواحلی ایله ماکدونیه و تسالیا و یونانستاندن
بایزید اول حضرتلری زماننده ممالك محروسه‌یه
التحاق ایلمش بولنان یرلری ده کاملا شرق
ایمپراطورلغنه اعاده ایتدیرمش و بناءً علیه
اوجه دولت علیه‌یه قارشو مسکنت مرا-
جعه جریانه سندن ماعدا تمسك ایده‌جك
شیئی قالمامش اولان بو ایمپراطورلق شمدی
انده‌کی معاهداته استناد ایله برابر دولتك
صوك درجه‌ده بولنان ضعفیله کندی قوتنی
ده بایغی متوازن کوردیکندن سلطان محمد
حضرتلرینك اویله بنده خلقه یکوشی اوتا-
نق و کندیسیله مساوات اوزره دخی دکل
بلکه بیوکدن کوچکه و بابادن خیریه
ایدیله‌جك یولده معامله ایتمك طورینی طا-
قنمش ایدی .

شرق ایمپراطورلغندن ماعدا صربستان ،
وافلاق و بلغارستان دخی شهزاده‌لرك بری
بریله قارشو ایتدکلری محاربه‌ده اشتراك ایده-
رك بونلردن بعضیلری شهزاده‌لردن بعضیسی-
نی ممنون ایتمشلر ایسه‌ده عثمانلی دولتی
مستقل بر پادشاهك همتیله اولکی انتظامنی
اعاده ایلیه‌جك اولور ایسه کندی حاللری
نه‌یه منجر اوله‌جغنی کسدیره‌مامکدن ناشی
بك زیاده قورقولی بر حالده بولنیورلر ایدی
زیرا ممالك مذکوره دور بایزید اولده همان
طوغریدن طوغری دینله‌جك صورتده دو-
لت علیه‌یه ربط ایدلمش بولندقلری حالده
فترت زمانی اثناسنده بونلر حریتلرینی قا-
روب عادتا ظهور دولت علیه‌دن اولکی
استقلال تاملری کبی بر حال پیدا ایتمشلر
ایدی .

روم ایلی طرفنجه احوال بوندن عبا-
رت اولدیغی کبی اناطولی احوالی بوندن
دها بشقه صورتله دخی تهلکه‌لی ایدی . بر

قدر تذکار و اخطار ایدلمك صورتیله شموللی
اولوب بزجه شمولك بو درجه‌سی مطلوب
دکل ایسه‌ده بحثك مدخلی اولان مقدمه‌سی
حقیقةً هم مجمل هم ده غایت شامل اولدیغندن
انی بر وجه آتی عیناً ترجمه ایدیورز :

« هر زمان بعض جمعیتلر کوریلیور که
خلق انلرك احوالنه واقف اوله‌جق قدر
مستعد اولمدقلرندن جمعیات مذکوره
بر طاقم اسرار ایچنده قالدرق بعض علائم
واشاراتله اسرار مذکوره محافظه اولنور .
بو علائم و اشاراتی ایسه یالکز جمعیات
مذکوره‌یه داخل اولانلر علی مراتبهم
اکلایه بیله‌رك داخل اولمیانلر ایسه اسراردن
هیچ بر یسنه واقف اوله‌مزلر . جمعیات
خفیه‌نك اغلبی عصرك قابل مقاومت اوله-
میان بعض احتیاجاتندن طولایی تشکل و بو صو-
رتله ترقیات عمومیه‌یه دخی خدمت ایلمشدر . فقط
بعض کره دخی کورلمشدر که اشبو جمعیتلرك
خدمت ایده‌جکلری مقصدلری ذاتاً مستعدا-
لرندن بیله کرو ده و شاید ... و ...
برچوق حقایق علمیه و ترقیات کوناکون
... اولان جمعیتلر اشبو تدبیری سببیله

کره ازمیراوغلی جنید بك آیدین امارتی
داخلنده کندی کندیسنی مستقل بر پادشاه
عد ایتمکده اولدیغی کبی تکه وحید و منتشا
وصاروخان طرفرینی ده ترهتوب نوعما بونلر
اوزرنده ده حکمدارلق ایتمکده وآق دکزده
کزن ترك قورسرلرینی کندیسنه اویدیره.
رق جزایر بحر سفیدی ده بالتهدید اورالرك
سنیورلرینه بیله کندی حکمرانلغنی طانتمقده
ایدی .

هله قرهمان اوغللری فرتنك امتدادیله
دولت علیهٔ عثمانیهنك دوچار اولدیغی
ضعف تامه نسبتله قرهمانی دولت عثمانیهدن
دها قوتلی بر دولت صورتنده میدانه قو.
یهرق ممالك شاهانهیه آچیقدن آچیغه تعر.
ضاته قیام ایلمش ونهایت اولجه دخی بالمنا.
سبه عرض واخطار قلندیغی اوزره سلطان
محمد خان حضرتلری موسی چلبی ایله او.
غراشدقلری اثناده قرهمانیلر بروسهیه قدر
هجوم ایدوب تحت محاصرهیه الدقلری
حصاره ظفریاب اولهمامش ایدیسهلرده
خارجدهکی محلاتی یاقوب یقهرق تیمورلنك
ناقص براقدیغی تخریباتی اکمال ایتمکده بو.
لنمش ایدیلر .

اناطولی وروم ایلی طرفرنده احوالك
شو صورت مدهشهیی بولمش اولمسندن
ماعدا رؤسا وامرای عثمانیانك دخی فکر
وحرکتلرنده اولکی اتحاد قالمیوب بونلر.
دن هر بری زمانه کوره شهزادهلردن بر.
یسنه طرفدارلق ایتمش بولندقلرندن سلطان
محمد حضرتلرینك کندیلرینه نه یولده معا.
مله ایدهجکنی بیلهمامکده وبناءعلیه انلر
ذات شاهانهدن امین اولهمدقلری کبی
سلطان محمد حضرتلری دخی بونلرك کندی
حقندهکی صداقت وفاکارانهلرینه بالطبع
اعتمادتام کوسترهمامکده ایدی .

ایشته ابتدای جلوس همایونده

ظنون باطنه منبعی وتعصب منشئی اولوب
قالمشلردر . بو حاله کلان جمعیتلرده اعضا
وافرادن اولان برچوق خلق یالکز برقاح
کشیدن عبارت قالان خودکاملره کورکو.
رینه تابع اولهرق مقاصد خصوصیهلرینه
خدمتکار اولمقدن بشقه برشی کورهمزلر .
ایشته بو سببه مبنی ترقی وتمدنی حریت
وسربازی کبی شیلرك فقدانی هرزمان شو
جمعیات خفیه میانده کندیلرینه قوةالظهر
بوله بیلهرك مشاغل کثیره وجوده کتور.
مشلردر . تاریخ بزه الی‌القدیم ملل متمدنه نزدنده
درلو درلو جمعیات خفیه موجود اولدیغی
اخبار ایلیور . ازجمله هندستانده برهمنلر
جمعیتی ومصرده ینه بو یولدهکی دین اولو
لری شرکتلری ویونانیلرك فیثاغوریلر میا.
نندهکی محارم اسراری ویهودیلرك اسهنیا.
لری وسائره شو جمعیات قدیمهٔ خفیه.
دندرلر . ازمنهٔ متوسطهده اوروپاده دخی
جمعیاتمذ کورهنك امثالی تامپلیهلرده فران
روزقروا ... فران ماسو.
نلر ... عصرده بروتستا
نلغك ...

احوال دولت شوندن عبارت اولوب بو احوال مدهشه‌یه قارشو عجله و شدت كبی تدبیرسزلكلرك وخامتی معاذالله بك زیاده اوله‌جغنی پادشاه نوجاه حضرتلری در پیش ایلیه‌رك مادی و معنوی مشكلاتی اقتحام خصوصنده شدت ضربات شمشیردن زیاده تدابیر حكیمانه‌دن فائده كوره‌جكلرینی اكلایه‌رق موسی چلبی غائله‌سنك اندفاعیله دها ادرنه‌یه كلمكسزین و بیعت عمومیه‌یه مظهر اولمقسزین میخال اوغلی و بدرالدیندن ماعدا بتون امرایه استمالتلر و یره‌رك قلبلرینی تطمیندن ایشه باشلامش و میخال اوغلی ایله شیخ بدرالدینك دخی موسی چلبی‌یه كوسترمش اولدقلری صداقت كامله‌یی باشلرینه قاقیوب بالعكس تحسین ایدرك میخال زاده‌یی توقاتده بوی چارداغی دینلان و پولتیقه مجرملرینه مخصوص بولنان یرده موقتاً توقیف اولنمغه كوندردیكی كبی شیخ بدرالدینی دخی كونده یوز اقچه معاش ایله راحتجه یشامق ایچون ازنیقده اقامته مأمور ایتمشدر . بو ایكی ذاتدن میخال اوغلی موسانك عهد حكومتنده روم ایلی بكلربكی اولوب مشارالیهك برچوق امراسی سلطان محمد طرفنه چكدكلری حالده كندیسی صداقتدن آیرلمامش و شیخ بدرالدین ایسه قاضیعسكرلك مأموریتنده بولنه‌رق حاشیه‌لریمز میاننده علم و عقلجه فضل و رجحانی تفصیل ایدیلان بو ذات دخی موسی چلبی‌یه مستشارلق صورتنده بك بیوك صداقت كوسترمش ایدی .

سلطان محمد اول حضرتلری ادرنه‌ده رسم بیعتی اجرا ایتدیردكلری صره‌ده استانبول ایمپراطوری مانوئلك ایلچیسی كمال استعجال ایله كلوب تبشیر و هدایای شاهانه‌لرینی عرض ایله تبریك جلوسه

اولنان جزیره‌ده كورلمشدر .

ایشته مأخذمز شو مقدمه‌دن شمدی كیریشه‌رك اوروپاده كرك سیاسی و كرك سیاستك غیری مقاصده بوزمانه قدر تشكل ایتمش اولان جمعیات خفیه‌یه دائر معلومات شامله و مجمله اعطا اولنمقده‌در . انجق بز او معلوماته بر نظر تدقیق عطفندن اول جمعیات خفیه حقنده كندی طرفمزدن دخی بر فكر مخصوص سرد ایلیه‌جكز . شویله‌كه: خلقتك سرینی و مبدأ و معادك حكمتی و اولوهیتك حقیقتنی بعض مسائل مبهمه واردركه كندی موجودیتك بر ضیاع و مفقودیته منجر اولمسنه هیچ بر وجهله كوكلی راضی اولمیان انسان اوغلی بو مسائله دائر نه قدر معلومات السه نه قدر طوغری فكرلر پیدا ایتمش اولسه ینه قطعیه تمامیله طمأنین كامل حتی كتب مقدسهٔ سماویه‌نك بو مسائل حقنده‌كی ارشادیله بیله اكتفا ایده‌میه‌رك او بابلرده هانكی طرفدن جزؤی بر لمعهٔ ایضاح و ارشاد كوزینه ایلیشه‌جك اولسه پروانه كبی لمعهٔ مذكوره‌یه طوغری صالدیروب اكثریا ینه پروانه كبی مطلوبنه

مسارعت ایدیلیر بعده اختیار ایمپرا.
طورك بواستعجالی سلطان محمد حضرتلری
حقنده‌کی محبت فوق العاده‌لرینك ایجابی
کبی برشی اولمیوب بلکه ذات شاهانه‌نك
موسی چلبی علیهنه حرکتی اثناسنده
استانبولده مانوئل ایله عقد ایلمش
بولندیغی اتفاق معاهده‌سنك بردها تأیید
وتقویه‌سی ایچون برنوع صیق بوغاز
ایتمك املیله سفرای مرقومه‌یی کوندرمش
ایدی .

ایمپراطورك بواملنی ذات شاهانه‌نك
اکلامامش اولمسی قابلمیدر ؟ بناء علیه
ذات شاهانه دها سفیرلرك عرض واخطار
کیفیت ایتملرینه میدان قالمقسزین ایمپرا.
طور طرفندن کورمش اولدیغی خدمتلرك
ومعاونتلرك مقداری اولدیغندن بحثله
زمان فترتده ایمپراطورلغه اعاده وترك
اولنمش بولنان ممالکك هیچ بریسنی
استرداد ایتمیه‌جکلرندن ماعدا قره‌دکز
سواحلی اوزرنده واقع اوله‌رق حرکات
اخیرهٔ حربیه حسبیله عساکر عثمانیه
طرفندن اشغال ایدلمش بولنان قلعه‌لری دخی
بالتخلیه عساکر ایمپراطوریه‌یه تسلیم
ایتملری ایچون قوماندانلرینه اوامر مقتضیه
کوندرلدیکنی ایلچیلره اخبار وتبلیغ ایلمك
درجه‌سنده دیپلوماتلق ایتمشلر وایلچیلر
کیدرلر ایکن « پدرم مقامنده اولان
ایمپراطوره دییکز که اجدادیمك تختنده
بالاستقلال جلوس ایتمك خصوصنده
وقوعه کلان معاونتلرینی بیلورم . انك
بو ایلکلرینه قارشو بن دخی بر اوغلك
باباسنه ایده‌جکی درجه‌لرده حرمت
ورعایتدن آیرلمیه‌جغم » دیمشدر .

پادشاه نوجاه حضرتلرینك استانبولی
بو درجه‌لره قدر تأمین وتضمینه چالشملرنده‌کی
حکمت بدیهی وآشکاردر . بیك بو قدر

واصل اولدم دیر ایکن هلاك بیله اولور
کیدر .

اشبو جهت وجو استعدادی انسان
ایچون فطری اولمغله وجهت اولادندن طبا.
یعندن هیچ برشی ایله صورت کلیه وقطعیه‌ده
ازاله‌سی قابل اوله‌میوب اولسه اولسه غایتی
تعلم وتفنن انسان اوغلنه من طرف الله کندیسی
ایچون بیلنمسی قابل ایدیلان شیلرنه‌لر اولدیغنی
شاکی شیلری قطعیتك انسان اولادینه قابل
اوله‌ماملق مقتضای حکمت ربانیه‌دن بولندیغنی
کوسترر یعنی اولدیغنده‌کی حقیقی بر علم ...
اولنه‌جغنی اکلاتورده فکره قناعت وقلبه
اطمئنان کلور . لکن تعلم وتفننك بو درجه‌سی
هر قوله میسر اوله‌میه‌جغندن انسانلرك قسم
اغلبی هب او استعداد جست وجو ایله
مجبول بولندقلرندن کندیلرینی مراق ایدندکاری
نقطه‌لر اوزرنده ارشاد ایده بیله‌جکنی ظن
ایلدکاری بر آدمی کورنجه درحال اکا
باغلانورلر و انك طرفندن نائل اوله‌جقلری
نعمت ارشادك مقابلهٔ مکافاتی اولمق اوزره
کندیلری دخی اکا باغلانه‌رق خدمتلرینی
اطاعتلرینی ذمتلری ایچون بر بورج عد ایلرلر .

سنه‌دنبری موجود اولان بو کهنه ایمپرا-
طورلغك بلغارستان ارناوتلق صربستان
وافلاق کبی ممالکك پرنسلری سردارلری
اوزرنده نفوذی اولمقدن فضله برده
استانبول شرق کلیساسنك مرکزی اولمق
حسبیله استانبولده بولنان روم پطریقنك
شرق خرستیانلری اوزرنده روما پاپالری
درجه‌سنده حکمی بولنمغله استانبوله
ویریلان تأمینات عموم نصرانیت عالمنه
ویرلمش بر تأمین دیمکدر . فی الواقع ذات
شاهانه‌نك ایمپراطور مانوئله بو یولده برمعا-
مله عاقلانه ده بولنمسی درحال اطرافه
سرایت ایدرك صربستان وافلاق و بغدان
وبلغارستان ایله یانیه دوقه‌سی ولامه‌ده-
مون دسپوطی وآتینای پرنسی طرفلرندن
درحال سفیرلر کلوب سلطان محمد حضر-
تلری بونلره اوقدر روی التفات کوستر-
مشدر که مائدهٔ سنیه‌لرینه قبول ایله برلکده
یوب ایچمك درجه‌لرنده تلطیفاتده
بولنمشلردر . برخیلی کونلر سفرای مرقومه
ادرنه‌ده قاله‌رق مظهر عاطفت وعنایت
اولدقدن و پادشاه نوجاه حضرتلرینك فکر
تعرضه میال بولنمیوب صلح ومسالمتی
سودکلرینه دائر برچوق تأميناتنی الدقدن
صکره نهایت جمله‌سی مملکتلرینه عودت
ایچون رسم وداعی اجرایه کیتدکلرنده
ذات شاهانه « اونوتمیوب متبوعلرکزه
دیکزکه بن هرطرفه صلح بخش ایدیورم .
وهر طرفدن دخی صلح ومسالمت ایسترم .
همان جناب حق صلح ومسالمت موجوده
یی بوزمق ایسته‌یه‌جك اولنلرك قلبلرینه
الهام ایله کندیلرینی نیات مسالمت برانداز ا-
وله‌لرندن منع بیورسون » دیمش وایلچیلری
ایشته بو درجه‌لرده اطمئنان قلب ایله
اعاده بیورمشدر .

وندیك جمهوریله راکوزه جمهوریتی

ایشته ازمنهٔ قدیمه‌دن ازمنهٔ حاضره‌یه
قدر خفی اولسون جلی اولسون جمعیتلرك
تشکلنه مدار اعظم انسانلرده‌کی بو طبیعت
جست وجو ایله انسانلرك بعضلرنده‌کی کرك
کلی وکرك جزؤی قدرت ارشاد قضیه‌سی
اولمشدر . یعنی بر مرشدك اطرافنه برچوق
مسترشد طوپلانمق صورتیله جمعیتلر وجوده
کلمشدر . اکر مرشدلر بر فکر فساد صاحبی
و یاخود براستبداد ارباب آدملر اولیوب
ده کندیلرینه مراجعت ایدن تشنه‌لبان
زلال حقایق قدرتی یتدیکی مرتبه‌لرده جداً
ارشاده همتلی آدملردن ایسه‌لر بو اجتماعلردن
فی الحقیقه منافع کثیره حاصل اوله‌جغنی
کمسه انکار ایده‌مز . نصل که بونلرك ترقیات
عادیه ومعنویه‌جه بیوك بیوك خدمتلری صحایف
تواریخده دخی کورلمکده‌در . انجق مرشدلر
فکر فساده میال وجبلتلرنده‌کی استبدادده
مغلوب آدملر اولوبده مقاصد خصوصیه‌یه
خدمت ایده‌جك اولورلر ایسه او حالده
مدنیت وانسانیت ایچون بوجمعیتلردن دها
مضر ودها تهلکه‌لی هیچ برشی اوله‌مز .
زیرا کندیلرینه مراجعت ایدنلر ذاتی

سفیرلر ارسالی وجلوسك تبریکی خصوصنده حكومات سائره قدر مسارعت کوسترهمامشلر ایدیسه‌ده بونلرك مراجعتلری دها بشقه بر صورت مهمه‌ده وقوعه کلمش ایدی. معلومدرکه بحرسفید و سیاه سواحلنده برخیلی نقطه‌لر تجارت بحریه‌جه اوزمانلر پك ایلروده بولنان بو ایکی جمهوریتك الرنده‌بر بندر تجارت اولمق اوزره امتیازلی بولنوب حتی بو سببه مبنی دولت علیه‌یی الك اول تصدیق ایله بر معاهده عقدینه مسارعت کوسترن دخی راکوزه جمهوریتی اولمش ایدی. بودفعه جمهوریت مذکوره طرفندن کلان سفیر کندیلرینك وتجارت بندرلرینك کماکان حمایهٔ عثمانیه التنده بولنملرینی و دولت علیه هرهانکی برحکومت نصرانیه ایله محاربه ایده‌جك اولسه‌ بیله راکوزه جمهوریتنه طرف عثمانیاندن تعرض وقوعه کلمامسنی طلب و استرحام ایتدکلری معنتمه اولنان و یرکوی سنوی مقابلنده سفیرك اشبو استدعاسی قبول اولندرق معاهدات قدیمه تجدید و تأیید قلنمشدر. ونديك جمهوری طرفندن ایسه اولجه سلیمان چلبی نزدینه سفارتله کلمش بولنان فرانسوا فوسقاری کلدرك جمهوریت متبوعه‌سنك دخی کماکان محمیت عثمانیه التنده بولنمسنی بالتکلیف تکلیفی قبول اولنمش واو دخی ممنون و مسرور اولدیغی حالده کتمشدر.

بریاندن اوروپا جهتنده‌کی حکومات نصرانیه ایله دولتك مناسباتی بو یولده تجدید وتحکیم ایدلدیکی مثللو دیکر طرفدن داخی بر ... سلطنتدن ... اوزره غازی سلطان محمد اول حضرتلری ملوك وسلاطین اسلامیه‌یه دخی جلوس نامه‌لر ارسالیله اعلان سلطنت ایتمشلردرکه اشبو جلوس نامه‌لردن عزیز مصر

اوله‌جقلری نعمت ارشادندن محروم اولمق اوزره‌ ... امر ونهیلرینه مطیع و منقاد بولندقلری صورتنده اوله‌جقلرندن مرشد مفسد بونلرك ذهنلرینی ایسته‌دیکی کبی طولدیروب قلبلرینی زهرلر.

قاموس بحث ومذاکره‌دن بالترجمه بالایه درج ایلدیکمز مقدمه‌ده هندلیلر مصریلر کبی ملل قدیمه و متمدنه نزدنده‌کی جمعیات خفیه‌نه بالکلیه مضرونه‌ده تماميله مفید شیلر اولمیوب بونلر کندیلرینه اتباع ایلیانلری برنجی وایکنجی الی آخره ... بتقسیم هر طبقه‌سنه وقت اوله بیله‌جکلری اسرار و حقایقی بالارائه جمله‌سنی مقصد معین و مخصوصه تقریب و ... ایدیلرکه بونلرك ... لری متبوع عمومی اولان حکمدار ایله برفکر و مقصده خدمت خصوصنده مشترك اولدقلرندن ملیونلرجه اهالی‌یی حکمدار واحده تابع قیلمقده وازمنهٔ قدیمه مثللو نقل ومراسله وسائطی مفقود حکمنده بولنان برزمانده عظیم ... سوق وچین سورینی و هند معبدلرینی ومصر اهرامنی انشا مثللو حالا بوکون دخی بزی دو چار

ابو النصر شیخ محمودی طرفنه کوندریلوب
فریدون بك مجموعه‌سنده مقید و مندرج
بولنان برصورتی شایان دقتدر . ٨١٧
سنه‌سی ذی الحجه‌سنك اواسطنده یازلمش
بولنان اشبو نامه اینه‌کول قصبه‌سندن
یازیلوب کوندرلمش اولمسی حسبیله
ادرنه‌ده حکومات متجاورهٔ نصرانیه‌یه
ایدیلان معاملات دور اندیشانه‌دن صکره
یازلمش اولدیغی درکاراولوب نامهٔ مذکور-
ده عزیز مشارالیه حضرتلری کندیسندن
اول تحت مصره جلوس ایلدکلری حالده
تبریك جلوس امرنده تأخرلری وقوعه
کلمسی زمان فترتك موجب اولدیغی
مشاغلدن نشأت ایلدیکی بیانیله فترتدن
شکایت ایلدکدن صکره لاسیما استانبول
ایمپراطورینك کثرت مکر ووفرت احتیا-
لاتندن دخی شکایت ایلمش و ایمپراطورلغك
کندی برادرلرینه اولان تحریك و معا-
ونلری برلسان شدتله یاد اولنمشدر .
بوندن اکلاشلدیغنه کوره عقیب جلوس
همایونده ذات شاهانه‌نك استانبول
علیهنه بر بیوك شدتی و مدهش نیتی
وار ایمش ایسه‌ده مجرد بدایت جلوس
همایونلرنده دولتك بولندیغی حال و موقعك
نزاکت فوق العاده‌سی ایجاب و الجاسندن
اوله‌رق ایمپراطور مانوئله او قدر تملقلر
ایدلمش وقره‌دکز ساحلنده عساکر عثمانـ
یه‌نك تحت اشغالنده بولنان قلعه‌لر دخی
تخلیه اولنمشدر .

برده بونامه‌ده عزیز مصره کوندریلان
هدیه‌لر « واصدر نامعه برسم الهدیة
من الاقمشة المتنوعة الرومیة خمس طقوزات
ومن الافرنجیة ثلثه طقوزات . . . . »
صورتنده تعداد وترقیم قلنمقده‌در که بونده
دخی بر نظر اولدیغندن شوراجقده برجملهٔ
معترضه صورتنده اولسون ایضاحنه

حیرت ایلیان بیوك ایشرده استحصال موفقیت
ایلمکده ایدیلر ا.

بو جمعیتلرك حکمدارلر ایله ارالرنده کی
مناسبتی موازنه ایچون تأمل ایتملیدزکه نمرو-
دلرك فرعونلرك خلق طرفندن عاد؟ بر-
ستشلره مظهر بر معبود طانمسی و حتی بو حالك
بیوك قسطنطینه یعنی نصرانیتك میدان الدیغی
زمانه قدر رومالیلرزدنده دخی بولنه‌رق
ایمپراطورلرك هیکللری الك بیوك معبودلرك
بتلریله برابر معبدلره وضع ایله خلقك بونلره
طاپنمسی هپ خلقك مرشدلر طرفندن الدقلری
تربیه‌نتایجندندر . انجق ینه خلقك مرشدلر
النده‌کی محکومیتندن ناشیدرکه اعصار متخا-
لفه‌ده قطعات عالمك بعضلرنده بیوك بیوك
فتنه‌لر و فترتلر وجوده کله‌رك قان سیللری
کوده‌لری کوتورمشدر .

عصر اسلامده و ممالك اسلامیه‌ده دخی
بو حال بر درجه‌یه قدر مشاهده اولنه‌رق
هند قدیم و مصر قدیم و یونان و روما عالملر-
نده‌کی تأثیرات فعلیه‌قدر آثاری کوریله-
مامش ایسه‌ده آره‌لق آره‌لق تاریخجه پك
بیوك اهمیتی حائز وقوعاتی میدانه چیقاره

روم کورمشدر .

و یربله‌جك اولان هـدایانك طقوزر طقوزر اعطاسی آسیای وسطی [illegible] [illegible] اقتضاسندندر . [illegible] هدایا و یربله‌جك اولور ایســه اوزر اوزر [illegible] [illegible] فوق‌الحد دلکیر ایدر . عثمانلیلر عن‌اصل آسیای وسطی [illegible] اوطرفلرك بعض عادتلرینی محـافظه ایلد- کلری وازجمـله ترکمن وتاتار عشـیرتلری پادشـاهه عرض بیعت ایتـدکلری زمان دست شـاهانه‌دن بر قدح قمز الـوب ایچدکلری بوندن اول تواریخده کوریلوب قید ایدلمش ایدیســه‌ده هـدایا ارســالنده بویله طقوزر عـدده رعایت اولنـدیغی شمدی یه قـدر کور یلوب ایشـیدلمامش [illegible] حضرتلرینك [illegible] ارســالنده اوزر اوزر کـوندرلمش اولسی تیمور طرفندن حقـارته حمل اولندیغنـده [illegible] ایدی . ایدی سلطان محمد حضرتلرینك رسم تاتاران اوزره یرلره قدر ســوریله- جك مرتبــه لرده اوزون یکلی قفتـان کیدکاری کبی هـدایا خصــوصنده طقوز عـدد ینه رعایت عادتنی دخی تاتارلرك ورودی اوزرینه تجدید ایدوب ایتمامش [illegible] مصرلکده بونامه‌یه کوندردیکی جوابده [illegible] ارسالنی تحریر ایتمسی کذلك شایان دقتدر . مع‌هذا اعـداد میاننده طقوز عـددینك [illegible] خاشیه‌لریمز میانـده فقرهٔ مخصوصـه

بیلمشدر . بونلر میاننده زمان خلفانك خار- جیلرینی تخطر ایلرز که ظاهرحالده خلفایه انقیاد واطاعت کامله ایله برابر کندیلرنجه حق امامت [illegible] [illegible] اسرارك غایه‌سی اولمق اوزره بونی تلقین ایدرلر ایدی .

جمعیات خفیه‌نك مقاصدی یالکز بویله [illegible] هجرتك ایکنجی عصرنده راوندینك وشا- کردانك تشبثیله خراسان طرفلرندن ظهور ایدن مقدمهٔ زندیقیت سیاسی دکل دینی برشی [illegible] رانك دیانت قدیمه‌سندن بر طاقم اصول و عاداتی بالاحیا شریعت مطهرهٔ محمدیه‌یی تعدیل ایتمکی کندیلرینه خط حر- کت [illegible] خفیه‌نك مقصدی یالکز دیانت و حکمت کبی اعتقادیات و ذهنیاتدن عبارت بیله اولسه [illegible] مخصوصه عد ایدرك و بناء علیه عمومیت ناسی کندیلرینه دشمن بیله‌رك تدافع ویاخود تعرض متصدلریله وقوعه کله‌جك احوالك

(انشاآت بحریه)

سرلوحه سیله حاشیه لرمزیانندهکی بند مخصوصك رسملریدر

(شکل ٢) یونان قدیمك جنك قالیونلرندن برصره کورکلی قالیون

(انشاآت بحریه)

سرلوحه سیله حاشیه لر مزین نسخه کی بند مخصوصك رسملریدر

(شکل ۲) یونان قدیمك بدائع قالیونلرندن ایکی صره کورکلی قالیون

ایله کوسترلمشدر .

ابتدای جلوسده دولت علیهٔ عثمانیه نك تحمل مادی ومعنوی مشکلات ایچنده بولندیغنه دائر یوقاروده ایتمش اولدیغمز اخطار مختصر اوزرینه سلطان محمدخان حضرتلرینك حکومات متجاوره ایله بو یولده تجدید و اصلاح مناسبت ایتمش اولسنده کی حکمت سیاسیه کندی کندیسنی انظار استحسان واستصوابه قویار . اناطولی طرفلرنده جنید ایله قرهمان اوغلی محمد بکك ایقاع ایلدکاری عصیان وخرابینك رفعنه کلنجه : اول باول عرض ایلرزکه محمدبکك بروسهیی تضییق وتخریبی دها پادشاه نوجاه حضرتلرینك اناطولی یه مرورندن اول کندی کندیسنه منقطع اولمشیدی . هم ده غایت لطیف برصورتده منقطع اولمشیدی . شویله که :

موسی چلبینك نعش مبارکی مراد اول حضرتلرینك تربهٔ منیفهلرینه دفن ایدلمك اوزره بروسهیه ارسال اولنمشیدی . قرهمان اوغلی محمدبك هنوز موسی چلبینك دوچار اولدیغی عاقبتدن خبردار اولمیهرق سلطان محمد حضرتلرینی قرنداشیله اوغراشیور ظننده بولندیغندن بروسهده ایستدیکی کبی اجرای مظالم ایلهروح تیوره رحمتلر اوقوتمقده ایدی . قرهمان اوغلی محمد بکك بو دفعه بروسهده ایتدیکی ایشلری شو قدرجق اولسون ایضاحه مجبورزکه: عوض پاشا بروسه محافظی اولهرق محمد بکك دفعهٔ هجومی اوزرینه حصاری مدافعهیه همتله قرهمانیلرك تضییقاتنی حکمسز براقمهرق قرهمان اوغلی کویا تیورده کوردیکی اصول محاصرهیی کندیسی ده اجرا ایتمك ایچون بروسهیی اروا واسقا ایلیان پکار باشی صوینك مجراسنی تحویله قالقشمش ایسهده محمدبك بو عملیاتی اجرا ایدنلر اوزرینه درون قلعهدن خروج

رنکی ینه بر رنك سیاست اولهجغی شبهه-سزدر .

ایشته هجرتك اوچنجی عصرنده بابك طرفندن تأسیس ایدیلان حرمیه مسلکی بویله برشی اولوب بو فرقه بعده قرامطه صورتنه بالتحول اسلامیت ایچون بر داهیه اولدیغی کبی حکومت عصریه ایچون دخی بر داهیه اولمش قالمشدر . حسن بن صباحك تشکیل ایلدیکی حشیشیلر جمعیت خفیهسی دخی بویله بادئ امرده ارشاد دیرایکن افساده وارمش برجمعیت دکلیدر ؟ بوکا دائر حاشیهلر یازمیانده بر بند مخصوص بولندیغندن قارئلریمز ذکر اولنان حشیشیلر جمعیتنك سیاسهٔ دخی دخی تحمل بر داهیهٔ کبری اولوب قالمش بولندیغنی کورمش اولهجقلری درکار بولنمغله کیفیتی شمدی دخی تخطر ایدرلر .

بر بچوق عصردن زیاده بر مدت ظرفنده آسیای غربینك هر طرفنه مرایتله جهانی تترتمش بولنان اشبو حشیشیلر جمعیتی تارومار ایدلدکدن صکره دخی اقاصی شورده بوراده ده یکیدن کوکشدرلر آرحونی حال بولندق صالمقده دوام ایده کلمشدر . بو جمعیتلرك

و قچوب کیتمک ایستدیکندن قره‌مان اوغلی بومقصودینه نائل اوله‌مامشدر . بعده عوض پاشانی الداتمق ایچون برکیجه اردوکاهنده بولنان عسکری قالدیروب بشقه برسمتدن اننده متعددلر اولدیغی حالده بروسه جوا رینه تقریب ایدرك بونلره ایشته بز شمدی بکه امداده کلمش یکی عسکرز . یارین جمله‌مز هجوم ایدر ایسه‌ك ایشك فنایه واره‌جغنی بیلمزدیکزمی اولکز [illegible] ایسه‌ده عوض پاشا بوحیله‌یی اکلایه‌رق انلری اغفال ایلدیکی مدت ظرفنده دیکر جهتدن قره‌مان اردوکاهنی باصدیروب محافظه‌سنده بولندیغی براز عسکری یا قتل ویا اسیر اتمکله اردوکاهی یاغما ایتدیردیکندن قره‌مان اوغلی ترتیب ایلدیکی حیله‌نك ضررینه بالذات کندیسی دوچار اولمشدر . هله هرخروجده اله کچور یلان قره‌مانیلری عوض پاشا حصار اوزرینه آصه‌رق ارقداشلرینه کوسترر ایمش کبی اصل بوحال دشمنی مقهور ایدر ایمش . کندیسی بر قدح بربندن اوق ایله مجروح اولدیغی حالده معیتی عسکرندن یاره‌لرینی کتم ایدرك محاصره‌نك امتدادی و [illegible] آزالمسی حسبیله دوچار فتور اولمغه باقلاشان عسکرینی دائما تشویق و ترویح ایلر ایمش . ایشته بوصورتله اوتوز درت کون محاصره امتداد ایدرك نهایت موسی چلبینك تابوتی ورود اتمکله محمد چلبی حضرتلرینك غلبه و استقلالی خبری شایع اولنجه محمد بکك عقلی باشندن کیتمش . اول امرده بو تابوتك ورودی ماده‌سنی دخی عوض پاشانك بر خدعهٔ حربیه‌سنه حمل اتمش ایسه‌ده حین دفنده حاضر بولنه‌رق شهزاده‌نك یوزینی ده کوروب طائفه باشلانجه هونکور هونکور اغلامغه باشلامش ایسه‌ده بو اغلایش موسی‌نك عاقبتندن زیاده کندی دوچار اوله‌جغی عاقبته مخصوص

عثمان کافه‌سی برنوع خوت متقابله و شترا[illegible] اموال اساسی اوزرینه مبنی اولدیغندن برلقمه اکمکه محتاج [illegible] کورنمز [illegible] یرلرنده کی وجوهده بیده‌جك اکمك و استغنا [illegible] ایده‌جك قرنداشلر بولور [illegible] ایده‌جکلری [illegible] ناس بیننده ایسه بومثللو محتاجینك مقداری [illegible] اولدیغی [illegible] استغنا کوسترمه‌جك اولا نلردن البته پك چوق زیاده اوله‌جغی کبی [illegible] التنده [illegible] بعض اغنیایی دخی تهدید التنه اله بیله‌جکلرندن ایشته بوحال هر زمان و هر یرده جمعیات خفیه‌یی اژدرکبی صولودقجه بیومکه مستعد ایده‌کلمشدر .

اوروپاده ایسه نصرانیتك وانکله برابر دره‌بکلکنك بر ظلم اوجاغی اولوب [illegible] بوکبی آسیا طرفلرنده اولدیغی کبی فکر تعرضله اولقدن زیاده برفکر تدافع و محافظله جمعیات خفیه تشکلنی ایجاب اتمشدرکه بونلرده دخی تعرضات دینیه وسیاسیه دائمه‌یی دیکر دینی ولی و تعقیب ایلدیکلرندن تا .

براغلایش اولمق دها مناسب اولور .

ایمدی بو حقلردن اثنای محمد بك بروسه دن فراره مجبور و نتیجه ارتق بروسه حوالـ ایسنده‌کی محلاتی تخریب خصوصنده‌کی شدتی هیچ برشیئه مقیس اوله‌میه‌جق درجه‌یی بولمشدر . بو خنزیر حریفك اوزمان تخریبنده نه قدر الم ویره وار مش اولدیغنی موازنه‌یه مدار اولمق اوزره عرض ایلرزکه وقتیله سلطان بایزید حضرتلرینك کندی باباسنی حبس اتمش اولملرینك انتقامنی المق اوزره بودفعه بروسه‌ده بایزید خان حضرتلرینك قبر شریفلرینی آچدیرەرق کمیکلرینی یاقق درجه‌لرنده برملعنتی اجرا ایلمشدرکه برقبره برموتایه ایدیله‌جك رعایتك تمامیله ضدینه اولان شو خنزیرلق تیمورلنکده بیله کورلمامش و بویله مجنونانه انتقاملر انجق ازمنهٔ متوسطده روماده پاپالق

مقامنی بری برندن قصقانان بعض پاپاسلرده مشاهده اولنه بیلمشدر .

حاصلی سلطان محمد حضرتلرینك دخی بروسه‌یه ورودی تأخر ایتمیه‌جکنی موسی چلبینك ورود نعشندن استدلال ایلیان قرمان علی العجله ایقاعنه مقتدر اوله بیله‌جکی فنالقلرك کافه‌سنی بالایقاع نهایت طمعی طراعی غو بلابوب مملکتی جانبنه فراره مستعجلا ایتمشیدی . امرا سندن خرمن طانه‌سی دنیلان و لطیفه کولردن اولان برذات او الچغك بویله مسارعةً فراریني کورنجه صبرایده‌میوب دیمش ایدیکه : عثمان اوغللرندن برمیت سنی بوقدر قورقوتوب قاچیرر ایسه یا بونلرك بردیریسی کله‌جك اولسه نه یاپار ایدك ؟ » محمد بك بو حقارتدن پك زیاده متأثر اولمش ایسه‌ده عاجزه قارشو هیچ شفقتی اولمیان او ظالم بو عاقلانه کلامله

رنجه اهمیتلری آرتدیغی زمانلر پك چوق اولمشدر . زیرا تدافع و تحافظ دینلان شی مثلا انحلال ایلمیوب اغلبی تدافع ایچون دخی تعرض ایدلدیکندر . مثلا جزویتلر جمعیتی خرستیانلغی پروتستانلردن مدافعه ایچون تشکیل ایدلدیکی حالده مقصد مدافعه ایله ایتدیکی تعرضلر درەلرکبی قانلر آقتمق درجه‌لرنده آثار کوسترمش و جزویتلره قار- شو تشکل ایلیان « ایللومینه‌لر » جمعیتی ده اساساً تدافع مقصدیله تشکل ایتدیکی حالده جزویتلردن انتقام یولنده انلره پیرو اولمقدن

کیرو قالمشدر .

بو سری جمعیات خفیه‌نك بیوك اسرا ری یا حکومت و یا خصوصی دیانت موجوده علیهنده‌کی غایهٔ مقصدی اولوب اشبو اسرار عظیمه‌یه یالکز رؤساسی واقف اولورلر . ایکنجی او چنجی درجه‌ده قالان سرآمدان اسرار و مقاصد مذکوره‌نك یالکز برقسمنه واقف اوله بیله‌رك شو حرکات و ترتیبات اساسیه انلرلده معلوم اوله‌میه‌دن یالکز روسانك امر و اشارتلرینه تابع قالورلر . افراد منزله‌سنده قالان اعضا ایسه همان

سوزی سویلیه‌ن تعززینی بوغیروب کوید
ناموسنی اکمال ایتمشدر .

قره‌مان اوغلی بو یله کندی کندیسنه قونیه‌یه قدر چکلدکدن صکره سلطان محمد حضرتلری اناطولی اصلاحنی ایچون بروسه‌یه کلمش و اول باول جنید صو باشینك تربیه‌سنی و یرمك تدارکاتنه مباشرت ایلمشیدی . ذات شاهانه درحال جمع ایلدیکی عساکر ایله برغمه اوزرینه واردی . اول امرده جنیده خبرلر کوندره‌رك اوجه دخی مرقومك حقنده ایتمش اولدیغی عواطفی بالاخطار کندیسنی دائرهٔ اطاعته دعوت ایلدی . لکن جنید بر قاچ امارت اوزرنده حکمی جاری بر پرنس اولمق طور یله سلطان محمد حضرتلری کبی بلای وترتدن یکی قورتلمش و بر ضعیف دولتك اداره‌سنی اله المش اولان پادشاهله بوی اولچه‌بیله‌جکی مطالعه‌یی ادبانه‌سیله اطاعته ایدیلان دعوتی قبول ایده‌میه‌رك زیر اداره‌سنده بولنان قلعه‌لرك کافه‌سنی مدافعه حالنه قویمش بولندیغندن و دیٔ عصیانده عناد ایتمش ایدی . بناءعلیه ذات شاهانه اولا ... قلعه‌سی اوزرینه بر هجوم ایتدیردی . درونده بولنان جنیدیلر مقاومتده شدت کوستردکلرندن قلعه فتح اولندیغی زمان اهالیدن هیچ برینه ایلشمیوب فقط جنید عسکرینك کافه‌سنی قلیجدن کچیرتمش اولدیغی کبی قلعه‌یی دخی هدم ایتدیردی .

سلطان محمد حضرتلرینك اناطولی اوزرنده بولنان بومثللو قلاعك کافه‌سنی هدم قرارنده بولنه‌رق ایجابلرینی اجرا دخی بیورمش اولدقلرینی یرونده کوره‌جکز . بوندن مقصدلری ایسه قلاع مذکوره‌نك اشقیایه ملجأ اولملرندن بشقه هیچ برلزوملری قالمدیغندن بقالرنده‌کی

هیچ بر شیئه واقف اوله‌مقسزین پیشوالرینك مقاصدینه کورکورینه خدمت ایدرلر بو جمله ایچنده الك بیوك حکم دخی تعصبده بولنوب افرادی رؤسایه ربط ایلیان شی دخی انجق او حبل معنوی اولور . بوسببه مبنیدرکه بعض کره جمعیات مذکوره بردرجه‌یه قدر بیودکدن صکره رؤساسی اراسنده ظهور ایدن اختلاف اوزرینه فرقه‌لره بالانقسام یکدیکریله دخی جنکلشورلر .

شیخ بدرالدینك بورکلوجه مصطفی ویهودی طورلاق کبی ایکی سردار واسطه‌سیله تشکیل ایتمش اولدیغی طریقت فسادیه بر جمعیت خفیه‌نك هر رنکنی جامع اولدیغندن بو بابده الك پارلاق بر مثال اولمق اوزره ایراده شایاندر . زیرا برکره شیخ بدر ... ده‌کی علم وعرفان وفضل وکمال کندی عصرنده‌کی علما ومشایخی عاجز براقه‌جق درجه‌لرده اولوب بورکلوجه مصطفی و یهودی طورلاق کبی طوغریدن طوغری‌یه کندی طرفندن تعلیم ایدیلان برنجی درجه‌ده‌کی سردارلری دکل بونلر طرفندن تعلیم ایدیلان ایکنجی درجه‌ده‌کی

محذوری دفع قضیه‌سی ایدی . واقعا
اناطولی قطعه‌سی برچوق حکومتلر میا-
ننده منقسم اولدیغی زمانلرده حکومات
مذکوره بری برینه قارشو دفع تعرض
ایچون بو یله برچوق قلعه‌لر یاپدیرمش
ایسه‌لرده قطعهٔ مذکوره دولت علیهٔ
عثمانیه‌نك ید اداره‌سنده برلشدکدن صکره
حدود عثمانیه بونلردن پك چوق اوته‌لره
قدر تباعد ایلمش اوله‌رق مملکتك وسطلر-
نده قالان قلعه‌لرك محافظهٔ حدود ایچون
هیچ براهمیتی قالمامش اولمسیله بقاع
مذکوره‌نك اشقیا وعصاته ملاذ اوله-
جقلرینه هدملری البته دها طوغری
اولور .

کیما قلعه‌سنك فتح وتخریبندن صکره
ذات شاهانه متمن سنجاغی داخلنده واقع
قاچاجق قلعه‌سی اوزرینه یورودیکه
بوقلعه‌یه روملر «غابریه‌ل حصاری» دیرلر .

روساسی یله ساقزده متمکن نشین اولان برزا-
هد خرستیانی کندیلرینه ایمان ایتدیره‌جك قدر
قدرت اقناعیه‌سی حائز اولدقلری کورلمش
و بوکا ضمیمهٔ اخوت عمومیه واشتراك
اموال کبی وسائط اقناعیه ایله جمعاً یکون
اون بشبیکدن متجاوز جنکاوری سلاح التنه
اله بیلمك قابل اولمشدرکه بومقدار حرب و
ضربه برابر ادم چیقاره بیله جك اولان
جمعیتك ار ککلی دیشیلی اختیار وچوجق
عموم نفوسی ایکی اوچیوز بیکه بالغ اوله-
جغی درکاردر .

بوحصار دخی هجوم ایله ضبط وتخریب
ایدلمش اولدیغی کبی جوارده واقع تیتون
قلعه‌سی ده بوحاله قونلمشدر .

اشبو تیتون قلعه‌سنده ارنووت عبدالله
نامنده بر سردار جنیده وکالت ایتمکده
ایدیکه مرقوم جنیدك دامادی اولنوب
بوصهریتك صورت وقوعی ایسه جنیدك
تکبر وتعظمی ودولت علیه علیهنده‌کی
عداوتی نه درجه‌یه واردیغی موازنه‌یه
مدار اوله‌جغندن کیفیتی شو قدرجق
ایضاحه لزوم کوردك :

تیمور زماندنبری سلطان محمد
حضرتلرینك معیتنده صادقانه خدمتی
سبق ایتمش بولنان بایزید پاشا عن اصل
ارنووت اوله‌رق ذات شاهانه هنوز روم
ایلی طرفلرنده ایکن شاید جنید عصیاننك
اندفاعنه یاردیمی اولور دیه جنیدك قزینی
تزوجه طالب اولدقده او متکبر عاصی

شیخ بدرالدین جمعیت خفیه‌سی اوروپا-
ده‌کی قاربوناریلر و آسیاده‌کی حشیشیلر
درجه‌سنده دواملی اوله‌مامش ایسه‌ده پك
آز برمدت ظرفنده بویله بر جمعیت خفیه‌نك
مقدمه‌سندن نتیجه‌سنه قدر کوره‌جکی و یاخود
کوستره‌جکی صورتلری میدانه قویوب
تاریخچهٔ خصوصیه‌سنی اتمام ایلمشدرکه بو
تاریخچه‌ده اولا مقصد ارشاد واسترشاد ایله
[illegible]
کندیلرینه جلب و بعده انلری حقایق دینیه
دیرایکن مقاصد سیاسیه‌یه سوق ایله نهایت

بو تکلیفی کندیسنه غیرت آغر بولەرق « قزیمی بر ارناوته ویره‌جك اولدقدن صکره بایزید پاشادن دها اعلاسنی بولورم » دیمش و معیتنده بولنان ارناوتلردن بریسنه بایزید پاشانك کوندردیکی قلاغوز حضورنده اسمنی و مملکتنی صورەرق اودخی « اسمم عبدالله و مملکتم ارناوتلقدر » دیجه چونکه اوزمانلر ارناوتلق هنوز ممالك عثمانیه‌یه الحاق اولنمامش بولندیغندن عثمانلیلر میاننده‌کی ارناوتلر اسیر صفتیله بولنمسندن طولایی جنید درحال مرقوم عبداللهی آزاد ایتمش و کندیسنه داماد اوله‌جغنی اعلان ایلدکدن صکره بایزید پاشانك آدمنه دیمش که : « کندیسی کبی بر ارناوتی کندیسنه داماد ایتمش اولدیغمی افندیك اولان بایزیده سویله ! فقط بنم انتخاب ایلدیکم ارناوت اندن دها کنج وایشه یرار بر آدمدر » ایشته بویله متکبرانه بر صورتله کندیسنه داماد ایتمش اولدیغی ارناوت عبدالله ایچون قلعه‌سندن عار فراری ارتکاب ایلدیکی حالده ارناوت بایزید پاشا هنوز قوجه بر اردونك سرداری و بر پادشاهك معتمدی اولمق اوزره معیت شاهانه‌ده جنید اوزرینه یورومکده ایدی .

بربری اوزرینه اوچ قلعه‌سی الدن کیتمش اولان جنیدك حالا عصیانده ثبات کوستروب طورمسنه سبب اصلی اعتماد ایتدیکی بر ازمیر قلعه‌سی اولمسی ایدی . تیمورلنك ازمیری تخریب ایتمش ایدیسه‌ده اندن صکره جنید محل مذکوری استحکام استحکام اوزرینه انشاسیله اولکیدن زیاده تحکیم ایتمش اولدیغندن ازمیر حقیقةً ضبطی غیر قابل دیه حکم اولنه‌جق مواقع عسکریه‌دن اولمشیدی . باخصوص که نفس ازمیر شهری جنید النده بولندیغی

بر محاربهٔ داخلیه چیقارملری و بیکلرجه آدملرك قانلرینی هدر ایتمری ونهایت کندیلرینی دخی جلاد النه تسلیم ایتملری مثللو ابواب و فصوله منقسم اولور .

شیخ بدرالدین وقعه‌سندن صکره دخی اکرچه بعض جمعیات خفیه‌نك فسادلری تاریخ عثمانیده یرطوتمش ایسه‌ده هیچ بریسنك اهمیتی او درجه‌یه وارەمیوب تا اخیر اوها ـ بیلر مسئله‌سی دهشت و اهمیتده بدرالدین فسادینه برابر اولمامشدر . بو مسئله‌نك زمانی و سرەسی کلدکده اطرافیله یازه‌جغز [illegible]

درکارلر . اوروپاده بیمه انکلتره و فرانسه والمانیا و ایتالیا و اسپانیا کبی ممالکده معنالی معناسز بر چوق اسملر ایله مسمی یوزلرجه جمعیتلر تشکل ایده کلەرك اکثریا بونلردن بر طاقمی کلدی کندیلکندن محو اولوب انقاضندن دیکرلری تشکل ایدیلدی . وقتا که فرانسه‌ده بیوك انقلاب وقوعه کلدی جمعیات مذکوره‌نك غایهٔ مقاصدی بو انقلابده میدانه چیقەرق موجود اولان حکومتلر و دینلر محو ایدلمکده بولندی ایسه‌ده اوروپا هیئتنك کوستردکلری شدت [illegible] امللری [illegible]

حالده لیمانی مدافعه ایدن قلعه‌لر دخی ردوس شوالیه‌لری اللرنده بولندیغندن بونلر دخی جنیدك بر نوع متفق طبیعیلری دیمك ایدیلر .

شو حاله نظراً سلطان محمد حضرتلری جنیدك الندن ازمیری الورلر ایسه مرقومك اعتماد ایده‌جك ملجئی قالمیه‌جغنی کوره‌رك طوغریجه ازمیر اوزرینه یورو - دیلر . اوارالق شوالیه‌لرك غران متریسی یعنی رئیسی دخی ازمیرده بولنمغله ذات شاهانه ازمیر پیشکاهنه اردوسنی قوردقلری زمان کرك رئیس مومی الیه و کرك اناطولینك اق دکز سواحلنده وجزایر بحر سفید اوزرنده نه قدر جنویز وونديكلی سنیورلر وار ایسه جمله‌سی هدایای شاهانه ایله اردوی همایونه کله‌رك پادشاه نوجاه حضرتلرینه هم تبریك جلوس وهم ده تبریك قدوم ایتدیلر . بو سنیورلرك کافه‌سی جنیدك بر اعصار اکر شقاوت پیشه‌سی وبحراً دخی ترك قورصانلری ایله کندیلرینه اجراسندن بر آن خالی قالمدیغی تعرضات و تهدیداتدن شکایت ایتمشلر ایدی . بالخاصه ردوس رئیسی وفوچه و مدیللی و ساقز سنیورلری ایله جنویز سنیورلری جنیدك مظالمندن زیاده متشکی و نوبت متشکی و تکه وکرمیان پرنسلری دخی مظالم جنیددن شکایت خصوصنده بونلره پیرو اولمشلر ایدی . بویله بتون اطرافی تهدید ایده‌جك قدر قوتك جنیدده بولنمسی مرقومك نه‌درجه‌لره قدر تزیید قوت وشوکت ایتمش اولمسی دوازده‌یه مدار اولور .

والده‌سی وبرادری وزوجه‌سی و چوجقلری ایله ازمیرده بولنان جنید صوباسی بویله حکومت مجبوره‌نك دخی کافه‌سی ذات شاهانه‌یه الحاق ایتمش اولدقلرینی کورنجه بو قدر قوته مقاومت قابل

دیکندن بیوك ناپولیونك عسکر اونیفورمه - سی کیدیرمش اولدیغی فکر حکمت وسیاستی بونلرك کافه‌سنه ساطور چاله‌رق محو ایتمش ایدی . برمدت اوروپا اشبو جمعیت خفیه افساداتندن وارسته قالدقدن صکره بونلر شوراده بوراده ینه پیدا اولمغه باشلامش و شو زمانمزده انکلیزلرك فنیانلری اسپانیولرك و ایتالیانلرك جمهورجیلری و فرانسزلرك انارشیستلری والمانلرك سوسیالیستلری وروس- لرك نهیلیستلری اوقدر مدهش بر جمعیت خفیه صورتنی المشدرکه بونلرك سوء قصدجیلق بنعجیله وسائر جمعیات صورتنده‌کی تهدیدات دهشتلری بزمانك حتی شیرینی دخی کچمشدر . دول معظمه‌نك اشبو جمعیتلری پراکنده و پریشان ایتمك خصوصنده شمدیکی کوستردکلری غیرت حدتنی ... ونه مقدار وایشك اهمیت حاضره‌سی دولتلرك لاجرم مفسدین مرقومه‌یی ازاله ایچون ابذالی مساعیلرینه لزوم کوسترمکده‌در .

— ٥

اوله‌میه‌جغنی اکلایوب بتون فامیلیاسی
خلقنی حضور شاهانه‌یه کوندره‌رك عفو ـ
ینی استرحام ایتدیرمکله ذات شاهانه اوغا ـ
صینك قانی شو قادین وچوجقره باغشلا ـ
دی ایسه‌ده ازمیر شهرینك بلا شرط ولا
قید تسلیمی قولیله بو عفوی احسان ایلمشیدی
مقاولهٔ مذکوره قبول اولنمغله ذات شاهانه
ازمیره مالك اولنجه استحکامات موجوده ـ
سنك کافه‌سنی هدم وتخریب ایتدیردی ·
حتی بو اثناده ازمیرلیمانك کلیدی مثابه‌سنده
بولنوب شمدی یکی قلعه دینلان موقعده او ـ
لان وردوس شوالیه‌لری ضبطنده بولنان
بر قلعه‌یی دخی هدم ایتدیرمش اولدیغندن
طولایی شوالیه‌لرك رئیسی فنا حالده متأثر
اولمش وبو قلعه پاپالق مقامنك اقچه‌سیله
یاپلدیغندن بحثله بو مسئله‌ده پاپالغك وحتی
اکا التحاق ایله دها بر قاچ اوروپا دولتلر ـ
ینك محاربه‌یه قدر واره‌جقلرینی رئیس مو ـ
می الیه درمیان ایلمش ایسه‌ده ذات شاهانه
بومثللو قلعه‌لرك اشقیا تحصنکاهی اولمقدن
بشقه بر ایشه یاره‌مدیغی کندیلرنجه مجرب
اولدیغندن ازمیرشهرینك بعدما مدافعه‌سز
برشهر اولمسی مطلوب اولدیغنی وردوس
شوالیه‌لری ایچون دخی بشقه بر یرده قلعه
یاپمق ایچون بر کوستره‌جکنی رئیسه اکلاته
رق اقناع ایلمش وبو بر منتشا پرنسلکی
داخلنده هالیقارناس موقعی اولمق اوزره
تعیین قلنه‌رق شو مخالفتده نهایت ویرلمشدر

فامیلیاسی واسطه‌سیله استحصال ایده ـ
بیلدیکی معافیتدن ممنون قالان جنید صو
باشی حضور شاهانه‌ده مثول شرفنه نائل
اولدقده جانندن ماعدا قابل نقل اولان
اموالی دخی کندیسنه بخش ایدلنجه سلطان
محمد خان حضرتلرینك نه قدر بیوك بر پادشاه
اولدیغی یالکز عاصی مرقوم نظرنده دکل
بتون اوجوار حکمدارلری وسنیورلری

❋ چلبی سلطان محمد عصرینك ❋
مشاهیری

« فخرالدین عجمی »

عن اصل عجم علماسندن اولان بو ذات
شریف دیار رومه کلدیکی زمان الك اول فنا ـ
ری زاده‌لردن محمد شاه افندینك خدمتنه
دخالت ایدرك مشارالیهك بروسه‌ده مدرس
اولدیغی مدرسه‌نك معیدلکنه تعیین او ـ
لنمشیدی · کندیسی سیدشریف جرجانینك
تلمیذلرندن اولمق حسبیله مکمل تحصیل کور ـ
مش وذاتاً دخی ارباب ذکا وفطانتدن بولنمش
اولدیغندن عثمانلیلر میاننده درحال فضل وعر ـ
فانی تقدیر اولندیغی کبی فوق الحد دیندارلغی
دخی انظار اعتبار وتعظیمی کندی طرفنه
جلب ایدرك مقامات عالیه‌یه صعود ایتمشدر ·

فاضل مشارالیهك بووجهله ایلك اشتها ـ
ری دها سلطان مراد حضرتلری زماننده
وقوعه کلمش اولدیغی ترجمهٔ شقایقده محرر
اولمسنده اکر بر سهو قلم یوق ایسه سلطان
مراد اول وبایزید اول زمانلرینده مدت فتر ـ
تده وبعده چلبی سلطان محمد حضرتلرینك
عصر همایونلرنده مشاهیر علمادن بولنمشلر

نظرنده دخی تحقق ایدرکه هر کس ذات شاهانه
نك بو سماحت و مرحمتنی تحسین ایتمشدر . انجق
بو یله دفعاتله عصیانی اوزرینه جنید
صو باشی ارتق ازمیر حکومتنده ابقا
اولنه میوب حکومت مذکوره پرنس
علکساندر سیمانه توجیه قلنمشدرکه
بو ذات صربستان قرالی متوفی لازارك
اوغلی اوله رق بوندن اوّلجه صامسون
حکومتنه تعیین اولنمش بولندیغی حالده
ازمیرك نزاکت موقعیه سی حسبیله اورایه
نقل مأموریت ایتمسی دها مناسب
کورلمشدر .

جنید مسئله سنك حسن اندفاعی
اناطولی امورینك برقسم کلیسنی بتورمك
دیمك اولدیغندن بعد ذات شاهانه
قرمان اوغلنك دخی اصلاحنه عزیمت
بیورمش و بو حرکتده قسطمونی پرنسی
اسفندیار بکه برمقدار عسکر ایله اوغلی
قاسم بکی کوندرمسی اخبار ایلدیکی
کبی کرمیان پرنسی یعقوب بکی دخی قلا-
غوزلق و تدارك ذخیره خدمتی ایچون
دعوت ایتمش ایدی که اردوی همایون
سیدغازی طریقی ایله قرمان اولکاسنه
کیره جکندن بو طریقده یعقوب بکك
معیتی قوتیله پیشدارلق ایتمسی و ذخایر
لازمه یی تدارك ایلمسی نزد شاهانه ده
تنسیب اولنمشیدی . قرمانه تابع اولان
آق شهر ایله بك شهری و سیدی شهری
وسائر بعض قلاع و قصبات اثناء مرور
همایونده عرض تسلیمیت و تأمین انقیاد
ایلدیلر . بعده قونیه اوزرینه واریله رق
شهری محاصره یه آلدیلر که فتح و تسخیر
اولنه جغنه قرمان اوغلی محمد بکك دخی
شبهه سی قالمیه رق قرمانیلرك اوته دنبری
معتادلری اولدیغی اوزره تمام ذات
شاهانه دن عفو و مرحمت استدعا ایلدیکی

دیمك اولور . انجق بر ظن ایدرز که چلبی
سلطان محمددن صکره سلطان مراد ثانی
عصرینه دخی یتشمش اوله . براره لق یومی
اوتوز اقچه معاش ایله مفتی اولدقدن صکره
قدرت علمیه و شان فضیلتلرینه متناسب اولمق
اوزره سلطان مراد حضرتلری معاشلرینی
آرتدیرمق ایستمشلر ایسه ده فاضل مشار
الیه حضرتلری الدقلری معاش حوایج ضرو-
ریه لری ایچون کافی اولدیغی و بیت المال
مسلمیندن لزومی مقدار معاش المق حلال اولور
ایسه ده لزومندن فضله معاش المق حلال
اولمدقدن فضله انسانی اسرافه الشدیره جغی
ایچون مضر دخی اوله جغی بیانیله ضم معا-
شدن استعفا ایتمشلرکه بو حال هم تقوی و قنا-
عتنه و هم ده عقل و فطانتنه دلالت ایلر .

فخر الدین عجمی حضرتلرینك مناقب
دیندارانه سی میاننده الك رنکینی اولمق اوزره
حکایه ایدرلرکه تبریزلی فضل حروفینك اسا-
سی حلول اوزرینه مبنی اولان مذهب باطلنه
ذاهب بعض عجملر ایراندن ممالك عثمانیه یه
کله رك تصلیب برارەلق چلبی سلطان محمد
حضرتلرینك حضورلریله دخی مشرف

صره‌ده عظیم یاغمورلر یاغه‌رق طوفان نوحدن نشان ویره‌جك سیللر بتون قونیه اووه‌سنی استیلا ایلدیکندن اردوی همایونده موجود حیوانتك برقسمی ایله مهماتك بربیوك قسمنی سیل السوب کوتورمسی اوزرینه محمد بکك ایتدیکی استرحامی اصغا ایلك لزومی نزد شاهانه‌ده بر قاتدها تأید ایلمشیدی .

ایشته بوزوم اوزرینه سلطان محمد حضرتلری قره‌مان اوغلنك بروسه‌ده ایتدیکی فنالقلری دخی عفو ایدرك بعدما ایکی طرفك حقوق یکدیکره رعایت ایده‌جکلرینی متضمن بر عهدنامه عقدیله قونیه محاصره‌سی قالدیرلدی و ذات شاهانه جانب طرفلرینك فتحنه عزیمت بیوردی ایسه‌ده قره‌مان اوغلی طوفانك اردوی همایونه ویردیکی خساردن طولایی سلطان محمد حضرتلرینك مجبورا عقد مصالحه ایلدیکنی کوره‌رك شاید کیرو یه دونه‌مز وعهدشکنلك وادیسنده‌کی حرکتنك جزاسنی ویره‌مز خلیاسیله اردوی همایون آیریلور آیرلمز ذاتاً متدارك بولنان قوتیله حدود عثمانیه‌یه تعرضه مسارعت کوسترمشیدی .

بوخبر ذات شاهانه‌یی یالکز اغضاب دکل فوق الحد متأثر دخی ایلدی . حتی قرەمابیری تکرار تأدیب ایچون یوله دوزلدکده و انقره شهرینه کلدکده اوزونتیدن متحصل شدتلی برخسته‌لکه دوچار اولملریله معیت شاهانه‌ده بولنان اطبا تداویدن عاجز قاله‌رق حیات همایوندن بیله امیدلر منقطع اولمش ایدی . شاعر مشهور شیخینك ضمانته مهارتی اولمغله اودخی دعوت اولنه‌رق ذات شاهانه‌یی معاینه ایلدکده خسته‌لکك شدت تألم اثری اولدیغنی کشف ایتمش و بربیوك سونیج ایله سلطان محمد

اولملریله لاابالیانه طورلری پادشاه حضرتلرینه خوش کورونمش ایدی . بوضعف ومضل حریفلرك بوباش بوش ذات شاهانه‌یی کندی طریقتلرینه امالهٔ ایده‌جکلری ازجمله محمود پاشا حضرتلری کبی بعض دینداراندکانی دوچار یأس وفتور ایلدکده اولدیغندن کیفیت حال فخرالدین عجمی حضرتلرینه بیان اولندقده مشارالیهك ترتیبیله اول بطالر محمود پاشانك خانه‌سنده برضیافته دعوت اولندیلرکه فخرالدین حضرتلری ضیافت وبریلان وطه‌ده برطرفه کیزلنمش ایدی . بو ترتیبدن مقصد حروفیلرك اصل مذهب واساس اعتقادلری نه‌دن عبارت اولدیغنك میدانه قونمسی اولدیغندن محمود پاشا بونلره کویا کندی مذهبلرینه طالمش ایمش کبی برطور کوسترنجه مذهبدن یکا آچیلان سوز اوزانوب کیتمش وحریفلر اولانجه عقاید باطله‌لرینی میدانه قویمش ایدی . بونلرك حقونه قائل و بنا علیه کفر و بطلان صریحنه مدلل آلدمر اولدقلری تحقق ایدنجه فخرالدین عجمی حضرتلری کیزلندکلری محلدن صبر ایده‌میه‌رك طشاری‌یه

حضرتلرینك اعادهٔ عافیت بیوره‌جقلرینی درمیان ایتمش ایدی . بونك اوزرینه بایزید پاشا پادشاهك محتاج اولدیغی سوینج علاجنی بالذات ترتیب ایچون قره‌مان اوغلنی بردامه دوشورمك تدبیرینی درپیش ایلدی . ایلیسه درس ملعنت ویره‌بیله‌جك قدر خدعه‌كار اولان قره‌مانلی‌یی الداتمق خصوصنده بولدیغی تدبیر حقیقة صائب ایدی . زیرا كیزلیجه كوندرمش اولدیغی خبرلرده سلطان محمد حضرتلرینك حیاتندن ارتق امید قالمدیغی وشو اره‌لق وفاتی وقوعه كلی ویرر ایسه تخت عثمانینك عادتا صاحبسز كبی بر حالده قاله‌جغی بیانیله ایشته اوكون كوریله‌جك ایشی قرارلشدیرمق اوزره محمد بكی بر طرفده ملاقاته دعوت ایتمش ایدی . حرص وطمع بكك كوزلرینی بورویه‌رك معیتی خلقیله بایزید پاشانك موعد ملاقاته كلدكده بایزید پاشا وهلة مرقومك اوزرینه هجوم ایدرك اوغلی مصطفی بك ایله برابر محمد بكی اخذ وكرفت ایلدیكندن ایشته بو خبر بهجت اثر سلطان محمد حضرتلرینه فی‌الواقع حسن تأثیر ایدرك او دقیقه‌دن اعتبارا خسته‌لكی مبدل عافیت اولمش وشاعر شیخی‌یی غریق بحر اكرام ایلمشدر .

قره‌مان اوغلی محمد بكه كلنجه : خبیث حریف بایزید پاشانك كندیسنه ایتمش اولدیغی حیله‌نك دها بیوكنی كندیسی ایدرك قهرمانلقده دكل ایسه‌ده حیله‌كارلقده عثمانلیلرك قره‌مانلیلره ممكن دكل غلبه ایده‌میه‌جكلرینی اكلاتمق ایچون حضور شاهانه‌یه كیردیكی النی كوكسنه اوره‌رق « افندیم بوجان بوتنده اولدقجه بعدما ملككزه تعرض ایتمیه‌جكم » دیه آبا واجدادی نامنه یمینلر ایتمش و ینه نائل عفو اوله‌رق

قزلامشلر و ملاعنهٔ مرقومه‌یی انواع سب وشتم ایله قات اوك ایدرك قوواله‌مغه باشلامشلر . ملحدلر پادشاهك جناح حمایه‌سنه التجا ایچون سرایه طوغری قاچقده ایسه‌لرده فخرالدین عجمی حضرتلری ارقه‌لرندن یتیشه‌رك جمله‌سنی دردست ایتدیرمكله بو حالك موجب اولدیغی ولوله اوزرینه ذات شاهانه دخی ملاحدهٔ مرقومه‌یی حمایه بیورمدقلرندن فاضل مشار الیه حضرتلری جمله‌سنی ادرنه‌نك اوچ شرفه‌لی جامعنه كتوروب موذنلرك نداسیله عظیم بر جماعتی جامعه طولدیردقدن صكره منبره چیقمشلر وشو حروفی دینیلان ملحدلرك اعتقادلری نه‌دن عبارت بولندیغنی و بونك نصل بر كفر محض ایدوكنی غایت فاضلانه بر صورتده جماعته شرح ایدرك نهایت بونلرك آخرتده دوچار اوله‌جقلری عذاب نارك مقدمه‌سی اولمق اوزره آتشه یاقلملرینی رأی ایتمشلر . ایشك درجهٔ اهمیتی بزده شو بالاده‌جه اندیلمز حكایه‌دن دخی قارئلرمز نظرنده البته توضح ایدر . نهایت بتون جماعتك قناعت تامه‌سیله جامع شریفك مصلاسنده واریلوب ورلده بر آتش یاقتیره

وحین سفر همایونده فتح اولنان شهرلر وقلعه‌لرکده اعاده‌سیله برابر اوغلی مصطفی بکه علامت حکومت وسلطنت اولان طبل وعلم اعطاسی واعلا آتلر و قفتانلر اهداسیله خاطر نوازلقلر ایدلمش ایدی • انجق بوعنایتلر قرهمانی‌یی اصلاحه کفایت ایده‌مدیلر • اردوی همایوندن چیقار چیقمز همان عثمانلیلرك کوزلری اوکنده کی برصورتله چاره ده اوتلامقده بولنان برچوق آتلری اخذ وغصب ایدرك معیتنده بولنان رؤسایه قرهمانلیلرك مهد وجوده کلدکاری کوندن مزاره کیردکاری کونه‌قدر عثمانلیلر ایله جنك ایتلری محقق اولدیغنی سویلکله معیتی رؤساسی « یا حضور شاهانه‌ده ایتدیککز یمینلری نه یاپدیکز ؟ » دیدکلری زمان دخی جواب اوله‌رق قو ینندن بر کوکرجین چیقارمش و « ایشته بو تنده‌کی جان باقی اولدقجه عثمانلیلره تعرض ایتمیه‌جکمه یمین ایتمش ایدم • حالبوکه کوکرجینی قو ینده بوغمش اولدیغمدن او جان اوتندن چیقمش و ارتق یمینك حکمی قالمامشدر » جوابیله حیله‌کارلقده واصل اولمش بولندیغی بودرجهٔ فوق‌العاده ایله اعلان افتخار ایتمشدر •

فقط محمدبك يالکز بوخدعه‌سیله افتخار ایده بیله‌رك بوقسه اندن صکره بر یارارلق کوستروب ده خدعه‌نك برخدعهٔ حربیه اولدیغنی اثبات ایده‌مامشدر • بلکه سلطان محمد حضرتلرینك بوقباحتی جزامز براقیه‌جغنی بیلدیکی واوغلی مصطفی بکه وریلان طبل وعلم وسائره ایله انی قونیه حکومتنه تعیین اولنمش صایه‌رق شبد سلطان محمد حضرتلری انك اوزرینه یورومزدیه مطالعه‌ایلدیکی جهتله قونیه‌ده اوغلنی براقه‌رق کندیسی طاشلی ایلنه قدر فرار واختفا ایتمش ایدی • فقط ذات

بوآتشی اوفلر ایکن فخرالدین عجمی حضرتلرینك صقالی دخی یانمقده اولدیغی ترجمهٔ شقائقده صورت مخصوصه‌ده مقیددر • تمام آتش کرکی کبی علو آلدقدن صکره حروفیلرك رئیسی اولان حریفك باشی بوآتش اوزرینه طوتیله‌رق چارچابر یاقلمش واتباعنك قفالری کسیلمشدر •

واقعا ایدیلان معامله‌ده‌کی شدت صورت مخصوصه‌ده شایان دقت ایسه‌ده بر طاقم باطنی ظاهره ایله خلقی اضلاله ساعی اولان ملاعنه‌نك برکره شویله بر ترهیب ایله جسارتلری قیریله‌جق اولور ایسه بر دها بوسمتلره ایاق آتمغه جرأت بوله‌میه‌جقلری درکار اولدیغندن بودهشتلی ترهیبك ایشته شوجهتله فائده‌سی امید اولنه‌بیلور • مع‌هذا فخرالدین عجمی حضرتلرینك بو حرکتنی بر تعصب خامه حمل ایتماملیدر • کندیلری حقیقة عالم وعامل و شریعت احمدیه‌یه فوق‌الحد رعایتکار بر فریدا عصار اولدقلرندن کلام حق ایله قابل اصلاح اولان کیمسه‌لری اصلاحدن هیچ بر زمان روکردان اولمیوب فقط ادلهٔ قاطعه ومتنعه ایله قابل اصلاح وارشاد اولمیانلر حقنده

شاهانه قره مانیلرك بو خدعه‌لرینی جزاسز براقش اولسه هر طرفجه بو حال عجزه حمل اولنه‌جغنی در پیش ایلیه‌رك اردوی همایونلریله تكرار قونیه اوزرینه یورودیلر وشدتلی بر محاصره‌یه قونیه‌لیلر تاب آور مقاومت اوله‌میه‌جقلرینی اكلامغله تسلیم اولدیلر . غریبدركه سلطان محمد حضرتلری بویله دولتك باشنه بربلا اولمش قالمش بولنان امارتی بو دفعه كلیاً وقطعیاً ممالك شاهانه‌لرینه ربط ایده‌جكلرینه عفوك كیم بیلور قاچنجیسی اولمق اوزره قرمانیلری تكرار عفو ایدرك ملكلرینی ینه كندیلرینه احسان بیوردیلر .

بو وقعه ٨١٨ سنهٔ هجریه‌سنده وقوعه كلمش اولمق اوزره مقیددر . واقعا ینه بو ٨١٨ سنه‌سنده قره‌مان اوغلی محمد بك طرفندن سلطان محمد حضرتلرینه موسی چلبی‌یه اولان مظفریتنی تبریكاً بر عریضه كلدیكی فریدون بك مجموعه‌سنده جوابیله برابر مقید ایسه‌ده عریضهٔ مذكوره‌نك تاریخی یا كلش آتلمش اولمق محققدر . زیرا جلوس محمدخان ٨١٦ ده اولدیغی بتون مورخلر طرفندن مقید بولنوب جلوسدن ایكی سنه صكره تبریكنامه كله‌میه‌جكی كبی برسنه‌ده قره‌مان اوغلی هم سلطان محمد حضرتلریله محارب اولوب هم ده بویله بر تبریكنامه یازه‌میه‌جغندن سهوك مطلقا تاریخ محرراتده اوله‌جغنی دركاردر .

اناطولیده جنید وقره‌مان اوغلی ایشی بو صورتده بتورلدكدن صكره بعض مورخلر ذات شاهانه‌نك اسفار شمالیه ایله اشتغاللرینی یازمقده ایسه‌لرده اوروپا تاریخلری اسفار مرقومه‌دن اوله‌جه مهم بر محاربهٔ بحریه‌یی دخی قید ایتمكده اولدقلرندن بز دخی انلره اتباعاً اولا محاربهٔ مذكوره‌یی یازمغه لزوم كوردك . بو محاربهٔ بحریه

شدت كوسترمكی دائما رأی ایدرلر ایمش . حتی حین وفاتلرنده یاننه كیتمش اولان مولانا طوسی‌یه دخی صوك سوزلری حفظ احكام شرع شریف ایچون بویله ضرب وتعزیرك لزومنی توصیه‌دن عبارت اوله‌رق بشقه بر سوز سویلمكسزین تسلیم روح ایتمشلر . رحمة الله علیه رحمة واسعة .

« برهان الدین هروی »

اسم سامیلری حیدر بن محمد اولان بو ذات شریف دخی هراتلی اولملرندن ده اكلاشیله‌جغی اوزره اعجام معارف آشنالرندن اولوب حتی فخر الدین عجمی كبی بو دخی سعد الدین تفتازانینك تلامذه‌سندن ایمشلر . بهرهٔ علمیلری من جهة فخر الدین عجمیدن زیاده اولدیغی اثار مؤلفه‌سندن دخی استدلال اولنه بیلور . زیرا استادی اولان سعد الدین تفتازانی حضرتلرینك كشافه یازدقلری شرحه سید شریف حضرتلری اعتراضاتی حاوی بر تعلیق یازمقله برهان الدین هروی دخی شرح مذكوره بر حاشیه یازه‌رق سید شریفك حقسز اولان مؤاخذاتنی كمالات علمیه‌سنی میدانه قویه‌جق صورتده فاضلانه ده رد

ونديك ايله وقوعه كلمشدر . واقعا حين جلوس همايونده ونديك ايله اسكى معاهده تجديد ايديلهرك طرفينك برى برينه تعرض ايدهمامسى قيد اولنمش ايديسهده قره دكزده ونده حكومتندن بعض سفينهلر هم ونديك جمهوريتى نامنه حكومت ايلدكلرى حالده هم ده كنديلرينى حركات و سكنات واقعهلرنده مستقل عد ايلدكلرندن « ونديكك عقد ايلديكى معاهدهلرده بزم اسممز و مضمر يوقدر » ديه سفائن عثمانيه حقلرنده دشمن معاملهسى ايتمكده ايديلر . بو معاملهٔ عهد شكنانهده الك ايلرويه واران ناقسوس اطهسى دوقهسى ايله اندروس اطهسى دوقهسى اولوب واقعا بعض ترك قورسانلرى بو اطهلره تعرضدن كنديلرينى حتى بر تكاليفه دوچار ايليور ايديسهده ذكر اولنان قورسانلر هيچ بر دولته تابع اولميهرق دكز حيدودى صورتيله هر طرفى اوردقلرندن نزلك اتقامنى احمال دولت عليهيه تابع بولنان سفائن تجاريهيى هر راست كلدكلرى يرلرده آولامق صورتيله المق طوغرى دكل ايدى .

ايمدى سلطان محمد حضرتلرى شو فى القمره نهايت ويرمك ايچون چوق بك نامندهكى آميرال قوماندهسيله اوتوز قطعه سفائن حربيهيى ناقسوس اندروس يوروس ميلوس كبى جزيرهلرى اورمق اوزره كيمولردن دكزه چيقارتمش ايدى كه اصل ونديك جمهورى دخى بينه بو منازعهٔ بحريهيى مذاكرهٔ دوستانه ايله حل ايتمك ايچون پيهترولوره دانو قوماندهسيله اون بش قطعه قاليوندن عبارت بر دونانمه سفيرلرينى ركاب ايدرك نزد دولت عليهيه كوندرمش بولنيور ايدى . ايكى دونانما قارشو قارشويه كلنجه چونكه حكومتين بينلرنده اعلان حرب ايدلمامش بولنديغندن وايكى آميرالك

ايتمشلر و بوندن ماعدا فن معانيدن ايضاح نام كتابه برشرح يازدقلرى كبى فرائض سراجيهيى دخى شرحه موفق اولمشلردر .

ديار رومه كلديكى زمان نائل اولدقلرى رغبت مستغنئ تفصيل وتطويلدر . يالكز كافيهجى محمد افندى ايله مولانا خسروك اول فاضل يكانهدن اخذ وعلوم ايدرك كنديلرينك دخى مشاهير عصريه ميانه داخل اولهجق مرتبهلرده تعلم و تفنن ايتمش اولملرينى اخطار كافيدر .

سماواوغلى شيخ بدرالدينك بعدالخروج ياقهيى اله ويرهرك ادرنهده محاكمه ايدلديكى زمان اعدامنه فتوى ويرن ذاتك فخرالدين عجمى اولديغى بعض طرفدن روايت اولنمش ايسهده روايتك اكثريت و غالبيتنه كوره بو فتوى برهان الدين هروى حضرتلرى طرفندن اعطا اولنمشدر . هم ده يالكز بو فتوانك صراحت و صداقتى صورتنده دكل بلكه شيخ بدرالدين دخى زماننده بك چوق علمايى مبهوت ايليهجك قدر فاضل بر آدم ايدى . مولانا حيدر حضرتلرى بو ذاتله عريض و عميق مباحثه و مناظرهدن

دخی بری بر ینه قارشو حرب ایچون
الرنده تعلیماتلری اولمدیغندن عثمانلی دونتما -
سی کلیپولی یه عودت ایدرك وندیك دونتما -
سی دخی اورایه قدر کلمشیدی . لکن او
زمان دونتمای همایونده یالکز ترکلر مستخدم
اولمیوب برچوق روملر وحتی مالطه‌لیلر
ایتالیان وسائره کبی اوروپالیلر دخی بولند -
یغندن بونلر بوغازی قزشدیرمق ایچون
و ندیك کمیلری اوزرینه زهرلی اوقلر
آتمغه باشلاینجه لوره‌دانو بونی بر اعلان
حرب عدایدرك اوده طوپ آتمغه باشلامش
وایشته بوصورتله کلیبولی قرشوسنده شدتلی
برمحاربهٔ بحریه وقوعه کلمشدر .

اشبو محاربه ١٤١٦ سنه‌سی مایسنك
یکرمی طقوزنجی کونی وقوعه کلمش اولمق
اوزره وندیك تاریخلرنده مقید بولنوب
هامرك دقت ایلدیکی اوزره تاریخ مذکور
دن اوتوز یدی سنه صکره دخی ینه بو مایسك
اون طقوزنجی کونی استانبول شهری
عثمانلیلر طرفندن هجوم ایله ضبط اولنمشدر .
محاربهٔ مذکوره‌نك هیچ لزومسز یره
وقوعه کلمش اولدیغی اوقدر محققدرکه
وقوعندن برکون اول اقشام اوزری طوماس
اسمنده برکاتب واسطه‌سیله چالی بك ولوره
دانو یکدیکرینه عرض خلوص ایلمش
اولدقلری دخی مقیددر . سهو اندر سهو
اولمق اوزره تمام محاربه یه بدأ ایلمش اولد -
یغی بر زمانده آچیقده بر جنویز کمیسی
کورونه‌رك بو کمی وندیکلیلری تعقیباً اورایه
کلمش اولدیغی حالده عثمانلیلر مذکور
کمی یه عثمانلی کمیسیدر و ارقه‌سنده دها
کمیلر دخی واردر ظنیله دشمنی ایکی آتش
ارەسنده تضییق ایچون نهاندن طیشاری یه
اوغرامشلر ایدی .

ایشته اچیقده وقوعه کلان محاربه‌نك
زیاده شدت کسب ایلدی . اصل هجوم و

صکره کندی بطلانی کندیسنه دخی اعتراف
ایتدیرملك صورتیله اول فتوای شریفه‌یی
ویرمشدرکه بو حال حقیقةً حیدر هروی
حضرتلرینك مرتبهٔ کمالنی کوسترر . وفاتی
هجرتك سکز یوز اوتوز سنه‌سنه طوغری
وقوعه کلدیکی مفیددر .

« صاری یعقوب »

عن اصل قرەمان اهالیسندن اولان بو
ذات شریف عصرنده یالکز علم و عرفان
ایله دکل حسن اخلاقله دخی شهرت شعار
برذات فضائل آثار ایمشلر . تدریس ایلد -
کلری علومده کی مهارتلری بردرجه‌ده ایمش که
مسائل اصولدن برمسئله‌یی تقریر ایلدکلری
زمان او مسئله‌یه تعلق ایدن فروعی دخی
نقیر و قطمیر تدقیق و تقریر ایلیه‌رك مخاطبلر -
ینه قناعت کامله ویرمسی سائر علمانك پك چو -
غنده کوریله‌میان و فرط علم و کثرت تد -
قیقلرینی کوسترر ایمش .

بوزمانلرده بین العلما مباحثات ومصا -
حبات علمیه وقوعی اکثر اولوب علمایی
همان ایکی فرقه‌یه تفریق درجه‌سنده اهمیت
المش بولنان بر مسئله دخی « بز رسوللرمزه

تضییق لوره‌دانونك كمیسی اوزرینه وقوعبولدیغندن بالذات امیرال موی الیه بر چوق یرلرندن مجروح اولدیغی وبخصوص بریسی برونی ایله برابر یناغندن ودیگری صول الندن اوق ایله یاره‌لندیگی حالده جنك كیتدكجه شدت كسب ایتمش وعثمانلی آمیرال كمیسی ایله دیگر التی قطعه كمیلر وندیكلیلر النه دوشمش ایدی . بو كمیلرك تكمیل عسكری دشمن طرفندن قلیجدن كچیرلمشلردر حاصلی ایری اوفاق یكرمی قطعه عثمانلی كمیسی وندیكلیلر طرفندن ضبط ایله بونلرده بولنان خرستیان طائفه‌لر مسلمانلرك خدمت عسكریه‌سنده بولندقلرینه جزا اولمق اوزره دیركلره آصلمشلر ومسلمانلر ایسه اسیر ایدلمشلر ایدی . كمیلردن بر طاقمی كلیبولی قارشوسنده یاقلدقلری كبی بر طاقمی ده لوره‌دانونك تنه‌دوس اطه‌سنه چكلمسی اوزرینه اوراده یاقلمشلردر انجق ظن اولنوركه سفائنك بو صورتله احراقلری اصل بونلرك برایشه یاره‌یه‌جق شیلر اولمدقلرندن نشأت ایتمشدر . زیرا ایچلرندن بش قادیرون ایله یدی قطعه غولت مسئله‌نك یاقلمدقلری دخی مقیددركه ایشته عثمانلی دونانمسی ایچنده وندیكلیلرك ترقیات بحریه‌سنه كوره ایشه یاره‌یه‌بیله‌جك صورتده كوریلان كمیلر یالكز بونلر اولدقلری اكلاشیلور .

اكر عثمانلی دونانمسی آچیقده كوریلان جنویز كمیسندن الدانوب ده لیماندن چیقمامش اولسه ایدی بومغلوبیت فاجعه‌نك وقوعه كلمه‌جكی دركار ایدی . زیرا كلیبولی لیمانی پك مستحكم واستحكاملری اوزرنده طوپلر موضوع اولوب محاربه‌نك ابتدالرنده براز زمان ایچون طوپلر ایشلدیله‌رك وندیكلیلره پك چوق ضایعات ویردیركاری ویالكز مجروحلرینك مقداری اوچیوز قرقه بالغ اولدیغی ینه انلر طرفندن مقید ایكن آچیقده

یاردیم ایلرز » مآلنده اولان آیت كریمه ایله « بغیر حق نبیلری قتل ایدرلر » مآلنده اولان آیت جلیله‌ار ه‌سنده‌كی تفاوت ظاهری اولدیغندن علمادن بر قسمی بو ایكی آیت آره‌سنده تناقض فرض ایدر و بر قسمی بالطبع تناقضك قابل اوله‌میه‌جغنی حكم ایدرلر ایدیسه‌ده كیفیتی جمله‌یه قناعت كامله كله‌جك صورتده ایضاحه‌ده شرح ایده‌مزلر ایمش . نهایت صاری یعقوب حضرتلری بو مسئله‌یه مخصوص بر رساله قلمه الهرق كیفیتی ویه بر صورت حكیمانه‌ده شرح ایتمش وظن اولنان تناقض وتباینك فقدانی اوقدر باهر اوله‌رق اثبات ایتمشكه بتون علمانك مقبول ومستحسنی اولمش . مؤلف شقایق بو رساله‌دن اوزرنده صاری یعقوب حضرتلرینك كندی خط دستلری دخی بولنان بر نسخه‌سنی [illegible] مطالعه وتدقیق ایلدكدن صكره فضل مشار الیه حضرتلرینك درجه فضلنی اثبات ایچون یالكز بو شاهدیكانه ایله اكتفا ممكن اوله‌جغنی اعتراف وحكم ایلمش . بوندن ماعدا مشار الیهك مناسك حجه دائر بر رساله‌سی دخی واریمش . مولانا مساعیسی مشكور بولنسون .

ایدیلان محاربه اثناسنده کلیبولی طوپلری ایشله‌مامش وعودتده یالکز لاپسکیده وقتیله شهزاده سلیمان پاشا طرفندن انشا ایدلمش بولنان قوله وندیك کمیلری اوزرینه طوب آتمش ایسه‌ده قوجه دونتما اولانجه طوپلرینی هب بو قوله اوزرینه حواله ایلدیکلرندن قوله خراب ایدلمشدر ٠

آچیق بر دکز محاربه‌سنده عثمانلی سفائننك وندیك دونتماسنه مغلوبیتی استغراب اولنه‌ماز ٠ زیرا او زمانلر وندیك وجنویز جمهوریتلری دکزلر اوزرنده بو زمانك انکلیزلری کبی حاکم اولوب کمیلری غایت منتظم اولدقدن ماعدا طوب وتفنك مثللو اسلحهٔ ناریه‌لری دخی بزدن پك ایروده ایدی ٠

نهایت محاربهٔ مذکوره‌نك ایکی طرفجه دخی بلا اختیار ولا قصد قضا نوعندن وقوعه کلدیکی کورلیه‌رك وندیك طرفندن تعیین اولنان سفیرلر دخی ادرنه‌یه وصول اولمغله مذاکرات لازمه‌نك اجراسندن صکره عثمانلیلر النده بولنان وندیك اسراسی انلره ووندیکلیلرده بولنان مسلمان اسراسی دولت علیه‌یه ترك اولنمق وبو دکزده نه‌قدر ترك قورسرلری کوریلور ایسه دشمن عدیله وندیك دونتماسی طرفندن اوزلمسنه دولت علیه جانبندن برشی دینلمامك ووندیك کماکان حمایهٔ عثمانیه التنده بولندرلق شیجر برطرفده کیمسه‌نك تعرض اولنمامق وجمهوریت طرفندن معتمد ولان ویرکوی سنوی کماکان ویرلمك اوزره معاهدهٔ قدیمه‌ینه تجدید وتأیید اولنمشدر ٠

اشبو مقاوله‌یی تنظیم ایدن وندیك سفیرلری اندره‌آ فوسقوا ایله دلفینوونیه اولدقلرندن دولت علیهٔ عثمانیه کندی طرفندن امضا اتمش بولنان نسخهٔ معاهده‌یی برسفیر مخصوصه تودیعاً تا وندیکه ارسال

« قره یعقوب »

بوذات شریف دخی قرهمان بلادندن نیکده قصبه‌سی اهالیسندن اولوب اسم عالیلری یعقوب بن ادریس بن عبدالله حنفی دیه مقیددر ٠ بو عصرلر مشاهیرندن اولدیغی تاریخ تولدلری وحتی تاریخ وفاتلری بیله مجهول اولدیغی حالده مولانای مشار الیهك تاریخ وفاتلری ۸۳۳ سنه‌سی اولمق اوزره قید اولنمشدر ٠ شقائقده کال تفصیل ایلدیکی وجهله ... مجهول جهان کشت وکذاره چیقه‌رق شام وفرس ومصر طرفلرنده پك چوق علما ایله کوروشمشلر وهر برندن بر کونه استفادهٔ علمیه‌ده بولنمشلردر ٠

اشبو سیاحتدن وقوع عودتلرنده لارنده قصبه‌سنده اختیار اقامه تدریس وتعلیمه باشلامشلردرکه درسلرندن نیجه طلاب استفاده واستفاضه ایدرلردی کندیلری ایسه تدریسدن خالی وقتلرنده تألیفه دخی غیرت بیوررلر ایدی ٠ اصل اختصاصلری علم اصول ایله علم معانی‌یه اولوب مصابیح وهدایه اوزرینه شرحلری پك مقبول وسائر فنونه دائر حا

ایتمش ایدی . اوراده عثمانلی سفیرینه فوق الحد حرمت ورعایت اولنه‌رق مصر. مه‌لی اقشه‌دن بر چوق طوپلر وسائر هدایالر کوندریله‌رك بونلردن درت عدد دخی غایت نفیس بشقلوب ترصیع ایدلمش اوق اهدا اولنمشدرکه بونلرك آمیرال اوزرینده تیرلرك اوقرینه خطور اولمری وارد خاطر اولور . دولت علیه طرفندن برمعاهده تعاطیسی ایچون ورمیا یه ایلچی ارسال ایلك دفعه اولمق وزره بو دفعه وقوعه کلدیکنی بونده بیلیورز . زیرا بوندن اول او یله عقد معاهده ایچون ایلچی ارسالنه دائر توار یخده برقیده تصادف ایدلمدی . ایلچی ارسالی قضیه‌سی دول متمدنه ومنتظمه میاننده اك زیاده اهمیتله تلقی اولنان بر قضیه اولمغله حاشیه‌لرمز میاننه « ارسال سفرا » سرنامه‌سیله بر بند علاوه ایدلمشدر .

مراجعت بیوریله .

تمام حیاتده قرمانلی وونه‌دیك بیدلری برطرفدن اولوبده سلطان محمد حضرتلری برمده‌ده تیور وقرمانلی تخریباتنك تعمیراتنه تشمیر ساق اهتمام بیوره‌جقلری زمان کوزلری دهشتلی بر شمال سفری آچلدی‌که اول پادشاه باتدبیری ینه تدابیر سفریه ایله مشغول ایلدی . بو سفر عثمانلی تاریخلرنده ایضاحات لازمه‌سیله یازلمامشدر . اك زیاده تفصیلات و برن خواجه سعدالدین ولدیغی حالده بودخی یالکز هر سال اعطای جزیه وخراج ایدن افلاق کافرندن صورت تعندولجاج ظهوری و بعده هجوم اولنیغندن بحثله اجرا اولنان آقینلرده « غلامان مه‌وثاق وکنیزان سیمین ساق استرقاق » ایدیلوب کتدیکنی یازی و یرمش ایسه‌ده بومسئله هم سیاسی هم حربی غایت مهم

شیه‌لری وقیدلری پك مشهوردر . هله ترجمهٔ شقایقده مندرج بر ذیلده خبرو یرلدیکنه کوره « اشراق التوارخ » نامیله برده تاریخ الفی یازمشلر . حضرت آدمدن پیغمبر ذیشان افندمز حضرتلرینه کلنجه‌یه قدر کافهٔ رسل کرام حضراتنك احوالیله اصحاب کرامك وحضرات خلفای راشدینك احوالنی و بعده مشهوراتك ترجمهٔ حاللرینی جمع ایلمش بر اثر تاریخی بر جلیلك اهمیتی کندی کندیسنی اورته‌یه قو. یار . بو کتابده‌کی ائمه ومصنفینده امام غزالی حضرتلری ختم اولمشدر .

بوقدر علوم و عرفان صاحبی بر ذات شریفك اطول عمرایله معمر اولملری بالطبع آرزو اولنور ایسه‌ده ۸۳۳ ربیع الاولنده دار فنای دنیادن دار بقای آخرته رحلت بیورمشلردرکه حسابجه قرق درت سنه‌قدر معمر اولمشلرديمكدر : مولا غریق رحمت ایلسون .

« صوفی بایزید »

بوذات شریفك نه‌مملکتی ونه‌ده تاریخ ولادت ووفاتی حقلرنده ایضاحات لازمه بولنمه.

وصمنه بولندیغندن بروجه آتی توضیحی
لازم کلمشدر .

شویله که :

بو اثناده افلاقده حکومت ایدن ذات
پرنس میرچه ایدی که زمان فترتده شهزاده‌لر ایله اولان تعلق بوندن اولکی مقاله‌ده بسط ایدلمش. بو لندیغندن قارئلرمزك پك اعلا معلومیدر . بو ذات و قبیله بالرضا تابعیت عثمانیه‌یی قبول ایدرك فقط یالکز باشی صقیلدقچه خراج مقرری و یردیدی . ابتدای استقلال محمد غازیده دخی سفیرلر ارسالیله تبریك جلوس ایتمش ایسه‌ده او زمان سلطان محمد حضرتلرینك جدیده کوسترمکه مجبور بولندیغی دیپلوماتیجه تملقات اثناسنده بوکا دخی روی التفات کوسترمدیکی اره‌رده‌کی مناسبت اصلاح ایدلمش ایسه‌ده برتابع ایله برمتبوع اره‌سنده‌کی مناسبت کبی دکل ایکی حکومت حمتقابل ارسنده‌کی مناسبت کبی برصورتده اصلاح اولنمش ایدی .

برده ۸۱۹ سنهٔ هجریه‌سنده اشبو پرنس میرچه‌نك اقرباسندن « دان » اسمنده بر پرنس خنکاری تشهدیه عرض عبودیت ایدرك اکر کندیسنه افلاق پرنسلکی توجیه بیوریلور ایسه دولت علیه‌نك جدا خرجکذارلغنی قبول ایده‌جکی بیانیله معاونت عثمانیه‌یی استرحام ایلدی . پرنس دانك دولت علیه‌یه اولان بو مراجعتی مجارستان قرالی سیژسموندك معلومی اولدقده چونکه قرال مومی الیه نظرنده افلاق ممالکی حالا مجارستانك جاءیه‌سی التنده بولندیغندن اکر دولت علیه پرنس دانك تکلیفنی قبول ایدر ایسه طوغریدن طوغری‌یه مجارستانه تعرض ایتمش صایله جغندن او حالده پرنس میرچه‌یی حمایه ومدافعه ایچون مجارستانك

یعنی کبی فضل وعرفانینك درجه‌سنی موازنه‌یه مدار اوله‌جق مرافقنده وصف‌اریه دائر دخی مأخذلرمزده صراحت یوق ایسه‌ده تاریخ عثمانیه‌ده اولدیغی الهیئت بزم نظرمزده اوقدر بیوکدرکه وسیلهٔ رحمت اولمق اوزره نامل‌رینك اشبو مشاهیر میاننده مذکور اولمسنی کوکلمز صورت مخصوصه‌ده آرزو ایلر . ترجمهٔ تقدیده توصیف اولندیغی اوزره آنلر ... فضل باهر نظر کاهی خرد ونیکوفر برذات شریف جمیل المناظره اولوب سلطنت ... اول حضرتلرینك

صورت مخصوصه‌ده نائل استحسانلری اولدیغندن شهزاده محمدچلبی حضرتلرینه معلم تعیین بیورلشلردر . تیمور وقعه‌سنك وقوعنده شهزاده حضرتلری ذوقت ... دربده چکیلدرك تیمورك بدرنی محافظ ایلدیکی اثنیاده‌مقاومت کبی عظیم ومدهش بر اثر ... انجمدلرینی زمان عدو ... فانی و عقل و تدبیری ایله اول نو جوان شهزاده‌نی ... ایله‌جك آثار جهتندر . انجق ... ایدوب ...

[illegible] حرب [illegible] لازم كلدجكنی بیلدبردی ٠

بو مسئلهٔ دیپلوماتیقیه و حربیدنك اك بیوك ركنی موما الیه سیژسموند اولد‌یغندن اكا عطف ایده جكمز نظر دقت [illegible] عثمانلیلر ایله نیكبولیده محاربه ایدرك مغلوب اولمش بولنان مجارستان قرالی سیژسموند [illegible] رقباسنك غلبه‌سیله كندیسی مجارستان قرالغندن محروم قالمش ایدیسه‌ده غایت مدبر وعاقل وجسور برآدم اولمغله تكرار [illegible] ایدی ٠ حالبوكه صفت ومرتبه‌سی یالكز مجارستان قرالی اولمقدن‌ده عبارت دكل ایدی ٠ كندیسی المانیا امپراطوری دردنجی شارلك اوغلی اولەرق ١٣٦٦ سنهٔ میلادیه سنده طوغوب ١٤٣٧ سنه‌سنده وفات ایتمش وتوپتمش برسنه‌لك اوزون عمری همان دائما سیف بدست اولەرق كچیروب مجارستان قرالی بیوك لویینك قزی ماری ایله ازدواجی حسبیله زوجه‌سنك حقی اولان مجارستان قراللغنی كندی نامنه استحصال [illegible] مجبور [illegible] و فلاق و بوسنه قطعه‌لرینی دخی قلیجنه باش اكمكه مجبور [illegible] وحقیقةً شانلی شوكتلی بر حكمدار اولدیغی حالده نیكبولی غوغاسنده اومغلوبیت عظمایه دوچار اولمش ایدی ٠ [illegible] مجارستان قرا‌[illegible] ایكی رقیب چیقەرق سیژسموندن بشقه هر كیمی اولسه مأیوس ایده‌جك صورتده رقابت [illegible] سیژسموندك عقلنه شجاعتنه حیران اولان برچوق طرفدارلری

[illegible] حضرتلری [illegible] زمانی [illegible] قریر العین اولمغه موفق اوله‌مامشلردر ٠ [illegible] بیورمشلردر ٠ مولا رحمت ایلیه ٠

« فضل الله »

علوم شرعیده‌كی تبحری وامور شرعیه‌یی حسن رؤیتده‌كی غیرت تامه‌سی ایله ذاتاً شهرتشعار برذات عالی وقار اولوب [illegible] مش بولندقلری برزمانده ككبوزه قصبه‌سنده قاضی ایتشلركه قصبهٔ مذكوره تمام اوزمانك روم شرقی حدودی اوزرنده بولندیغندن نزاكت موقعیه واهمیت سیاسیه‌سی هیچ برطرفه قیاس اولنه‌مز ایدی ٠ اوزمانلر قاضی دیمك برمملكتك اموری عسكریه‌سندن [illegible] دیمك اولوب حتی سوقیات عسكریه‌جه حیوان تداركی وذخائر ادخاری كبی ایشلرده دخی قاضیلرك [illegible] بوقدر امور ایله مأمور اولان قاضیلغك برده اهمیت موقعیه ایله اهمیتی ارتدیغنه دقت بیوریلور ایسه ككبوزه قاضیسی اولمق مولانای مشارالیه

یله موسی الیهك اعادهٔ اقبال ایتمسنه یاردیم ایدرك ١٤١٠ سنهٔ میلادیه‌سنده موسی الیه آلمانیا‌یه‌یله امپراطور انتخاب ایدلشیدی .

ایشته افلاق پرنسی میرچه‌نك پرنس دانه قارشو مدافعه و حمایه ایتمك ایستدیكی زمان سیژسموند بویله هم مجارستان قرالی هم ده آلمانیا امپراطوری قوتلی و خاطرلی بر حكمدار اولدیغندن سلطان محمد حضرتلری ایچون بر پرنس دانك خاطری ینه رعایتله بویله قوجه بر امپراطورك سوزینی رد ایتمسی بادیٔ امرده طوغری دكل كبی كورینور ایدیسه‌ده میرچه‌نك افلاق پرنسلكنده ابقاسی ایچون سیژسموندك سوزینی دیكله‌یه‌جك اولسه افلاق اوزرنده بولنان حقوق عثمانیه‌نك كاملاً تركیله افلاقك یاذن مجارستانه منسوب بر مملكت اولمسنه رضا كوسترمش اوله‌جغندن ایشته بو سببه مبنی پرنس دانك حضرتلرینك الك بیوك مزیاتنه دلالت ایلیه‌جكی تسلیم اولنور . هله موسی چلبی علیهنه ترتیب اولنان حركات [illegible] سلطان محمد حضرتلری ایله استانبول امپراطوری مانوئل آره‌سنده ایلچی صورتیله مكالمه و مذاكره مأموریتنك دخی مولانای مشار الیهه توجیه اولنمش [illegible] رت دیپلوماتیقیه ایله‌ده مسلم الاقتدار اولد‌یغنه دلالت ایدر . تاریخ ولادت و وفاتنه دائر مأخذلرمزده معلومات یوق ایسه‌ده او زمانك [illegible]

انجمنی قبول ایدرك [illegible] قوای عسكریه‌سنی جمع و حتی قسطمونی حاكمی اسفندیار بكدن دخی عسكر ایستمكله اوغلی قاسم بكی عساكر موجوده‌سیله معیت شاهانه‌لرینه الحاق ایدرك طونه وادیسنه سفر همایون وقوعه كلمش ایدی .

بو محاربه‌نك درجهٔ اهمیتی مطلقا نزد شاهانه‌ده معلوم بولنمیدركه طونه نهری عبور ایدلدكدن صكره اردوی همایونك رجعتنی دخی تأمین ایتمش اولمق ایچون [illegible] قارشوسنده اولاحلرك مؤخراً [illegible] یركوكی قلعه‌سنی مجدداً و سریعاً بنا ایتدیرمشلر ایدی . یركوكیدن ماعدا دیكرجهتده ایساقچی [illegible] برقلعه‌یی دخی تعمیر ایتدیرمشلردر . قرال و امپراطور [illegible]

پولتیقه اموری‌نی حسن ایفا ایتمش برعالمك [illegible] ایلدیكندن شو قدرجق اولسون برقیده لزوم [illegible] . بوقسمه مصنفاتنه و سائره‌یه دائر دخی معلومات الهٔ مدق .

« كافیه‌جی محمد افندی »

[illegible] « دیه مقید در . ابن حاجبك علم نحودن « كافیه » دیه شهرت شعار اولان كتابنی پك زیاده بكنه‌رك كتاب

بو اطرافلی تهیاتی کورنجه اتیه‌ن لوزوز نام سردار قوماندسنده لزومی قدر عسکر ویره‌رك پرنس میرچه‌نك امدادینه سوق ایتمش ایدی . پرنس میرچه دخی بتون اولاح قوهٔ عسکریه‌سنی میدانه دوکه‌رك برکوکی ایله بکرش اره‌سنده شدتلی بر محاربه واقع اولدی‌که بو محاربه‌ده مجارلرك کو- ستردکلری یارارلق بتون مورخلر طرفندن تحسین اولندیغی کبی عثمانلیلرك اجرا ایله‌دکلری مانورالر وکوستردکلری شجاعتلر دخی تحسین عمومی‌یه مظهر اولمقده‌در . اتیه‌ن لوزوز میدان محاربه‌ده مقتول دوشمکله کرك مجارلر وکرك اولاحلر چیل یاوریسی کبی طاغلمه‌قلرندن پرنس میرچه امانه دوشمش و بعده‌ما کندیسنی دولت علیه تبعی عد ایتمك و هرسنه ویره- جکی خراجی تأدیه‌ده قصور ایتمامك و اوغلنی‌ده رهن اوله‌رق باب دولته کوندرمك اوزره مصالحه‌یه نائل اولدی‌که خواجه سعدالدینك روایتنه کوره اوچ سنه‌لك متراکم خراجنی دخی ویر- مش ایمش .

بر یاندن اشبو افلاق محاربه‌سی ایدلدیکی حالده دیکر طرفدن عثمانلی آقینجیلری صربستان ایله بوسنه‌یه دخی صالدیرلمشلر ایدی‌که اورالری‌ده سیرشموند‌ه تابع اولدیغندن و آقینلردن مقصد سیرشمو- ندی صربستان و بوسنه قوهٔ حربیه‌سندن محروم براقمق اولدیغی درکاردر . حالبوکه بکرش پیشکاهنده‌کی غلبه‌دن صکره ذات [illegible] بر قوت دها کوستروب دولت علیه‌نك فترتدن صکره دخی بیوك بیوك حرکات عسکریه اجراسنه قدرتلی اولدیغنی اثبات عزمنه دوشمش ایدی . بو عزملرینی دولتجه جریانه توفیق ایچون ازمیر پرنسلکندن عزل ایلدیکی معهود

مذکور ایله کثرت اشتغالندن ناشی « کافیه- جی » دیه شهرت بولمشدر . ۷۸۸ سنهٔ هجریه‌سنده برغمه‌ده بالتولد ادرنه‌ده تحصیل علوم ایلدکدن صکره تاتارستان وعجمستان طرفلرینی سیاحته بتون اوطرفلر علماسندن اخذ وتوسیع علوم ایلیه‌رك نهایت مصره وارد‌قده وفرت علم وعرفانته علمای مصری حیران ایتمش و ملوك مصر بوندن دولایی بر سپای بالخاصه فاضل مشار الیهه توجه ایدرك اوصره‌ده شیخ ابن همامك منصبی منحل او- لمغله اومنصبی مشار الیهه توجیه بیورمش .

اکرچه بو توجه و توجیه علمای مصریه‌نك موجب غبطه‌سی اوله‌رق برطا- قلری محمد افندی حقنده زباندرازلق ایدر اولمشلر ایسه‌ده حضرت فاضل علمی درجه- سنده حسن اخلاقه دخی [illegible] حسادینی منفعل ایده‌جك اطوار منتقمانه‌ده بولنمیه‌رق یالکز کندی ایشیله اشتغال ایدر ایمش . صرف ونحو واصول وکلام کبی علومدن ماعدا ریاضیات وهیئت کبی فنونده دخی [illegible] وحدیث علملرنده اوقدر قوتی وار ایمش‌که

جنید صو باشی یی بتون طونه سواحلی
سردارلغنه نصب ایدرك تعلیمات لازمه یی
بالاعطا کندیسی تراژان کوپریسی
طرفنده واقع سن سورن حصارلری اوز-
رینه یورودی که اوراده صلح مذاکرهسی
ایچون سیرشموند طرفندن کلان اوچ
ایلچی رکاب همایونه واصل اولدیلر .
اشبو ایلچیلرك تکلیف ایتدکلری
شرائط مصالحه نزد شاهانهده شایان قبول
کورلمدیکندن ایلچیلر مأیوساً اعاده ایدیلوب
یکرمی بیك عساکر عثمانیه رادکرسبورغ
شهرینی تحت محاصرهیه الدی .

شهر مذکوری مدافعهیه مأمور اولان
مجارلر مدافعه ومقاومتده اوقدر اصرار کو
سترمشلر ایدی که هفتهلرجه مدت [illegible]
دوام ایلدیکی حالده فتح میسر اوله مامشیدی .
تمام محصورلر تسلیمه مجبور اولهجق قدر
تضییق اولندقلری اثناده سیرشموندك ترتیب
ایلدیکی عساکر امدادیه یتشدیکی کبی تو
حدود بو بنده حرکات حربیه کسب شدت
ایلدیکندن رادکرسبورغ شهری فتح اولنه
مامشدر . شهر مذکور امدادینه کلان عسکر
ارنست اسمنده بر دوقهنك قوماندهسی التنده
کی آوستریا عسکری اولوب انی متعاقباً
فرانکیپان قونتی نیقولا یه [illegible] .
زی دخی خروات وقرنیول جنکاورلریله
کلوب چاتمش ایدیلر . بو امدادلرك ورو-
دی محاربه و محاصرهنك دوامنی موجب
اولوب حالبوکه بو مدتدن صکره دخی [illegible]
فلس نام سنیورك قوماندهسیله قارنتی دوقه-
لغنك قوهٔ عسکریهسی ده میدان محاربهیه
[illegible] دوقهسی البرطو-
ننك ده بشبیك آدم [illegible]
کی عساکردن ماعدا دشمنك قوهٔ امدادیه-
سی اون ایکی بیك آدمی کچدیکندن محاربه دخی
شدت واقعهسنی آرتدیردقجه آرتدیرمش ایدی .

علم حدیث ایله علم تفسیرده متقدمین علمایه
دخی تقدم داعیهسندهاولوب بو علملری کند-
یسی تأسیس ایتمش اولمق درجهلرنده تفاخر
ایلر ایمش . واقعا تفسیرك بو درجهلرنده
حقی یوق ایسهده علومدن [illegible]
ایسه توسیع ایتمش اولدیغی معترف ارباب
علمدر .

کافیهجی محمد افندی بو یله همان کافهٔ
علومه واقف اولمغله برابر اکثریا جامع
علوم اولانلرده هر علمك کنهنه وارهمامق
درجهسنده [illegible] دن دخی آزاده اولوب
هر اشتغال ایلدیکی علومی الك عمیق بر صو-
رتده بیلور و بناءً علیه تألیفاتنده دخی
مباحثی اودرجهلرده تعمیق ایدر ایمش .
حتی بعض علومده یالکز بر مبحثی بر فن
مستقل ایتمك درجهسنده توسیع و تفصیل
ایدرك اکا مخصوص بر کتاب یازار ایمش که
نحودن استثنا مسئلهسنده [illegible]
کتاب بونك برهانی [illegible] .
زیرا استثنا مسئلهسنه دائر نه قدر [illegible]
ظفریاب اولدیسه جملهسنی بو کتابه درج
ایدرك استثنا مسئلهسنی عادتا بر فن مخصوص

مجارستان تاریخلری بو محاربه‌ده ایکی طرفك‌ده کوستردکاری خونریزلکی پك مدهش صورتده حکایه ایدرلر . ایکی طرفك ده بیکلرجه تلفاتی وقوعه کلمش اولدیغنی یازارلر . مورخ مجیرز ایله والواسور عثمانلیلرك تلفاتی مقدارینی تعیین خصوصنده مبالغه‌نك اك یوکسك درجه‌سی اولمق اوزره مجارلرك مقدار عساکر موجوده‌سی قدر عثمانلیلردن تلفات اولدیغنی و دولت علیه‌نك صدر اعظمی بولنان احمد بك ایله دیکر اون التی پاشانك مقتول دوشدیکنی یازارلر ایسه‌ده او زمان صدر اعظم احمد بك اولمیوب ابراهیم پاشا بولندیغی و موسی الیهك ایسه بو محاربه‌دن چوق صکره وفات ایلدیکی و تکمیل دولت علیه‌ده اون التی پاشا بولنمدیغی نظر دقته آلنور ایسه بو مبالغه‌نك درجه‌سی میدانه چیقار . هر نه ایسه یه‌نه بو مورخلر کندی طرفلرندن دخی غودفروی زوبر ایله تیدریده تنهوسن و کیلیوم کوانوبلر کبی اوچ معتبر سنیورلرك سر بیکارجه مقتوللر میاننده زمین هلاکه سریلدکلرینی یازارلرکه بونلرك بویله اسملریله رسملریله قید اولنملری ایشك ایچنه یالان قاریشدمیه‌جغنی تأمین ایدر .

بو محاربه‌ده غالبیت و مغلوبیت قطعیاً هانکی طرفده قالدیغی تحقق ایده‌مامشدر . زیرا محاصره اولنان قلعه آلنه‌مامش ایسه‌ده مجارستانه طوغری حرکت حربیه‌ده ایلرولمکدن دخی عثمانلیلر منع منع اولنه‌مامشدر . اسحاق بك اسمنده بر سردار قومانده [illegible] طرفلرنده بولنان عثمانلی قول اردوسی طمس ولایتنه درحال ارسال اولنه‌رق هر طرفی قلیج و آتش ایله تهدیده باشلانمشدر . عن اصل ماکدونیالی ایکن اوستریا خدمتنه کیره‌رك طمس والی معاونی اولمش بولنان نیقولا

ومستقل صورتده قویمش .

بو ذاتك درجهٔ فضلنی موازنه‌یه مدار اولمق ایچون شو فقره‌یی نقل ایدرزکه اصل مترجم احوالی اولان مولانا سیوطی حضرتلری اون درت ییل مقداری کافیه‌جی محمد افندی ایله کوروشه‌رك هر ملاقاتنده مباحثهٔ علمیه‌ده بولندقلری حالده هیچ بر زمان بر بحثی تکرار ایتمیوب دائما یکی یکی مباحث آچدیغنی اعتراف ایلمکده‌در . حتی بر کون یه‌نه حضورلرینه واردقده « زید قائم » جملهٔ اسمیه‌سنك اعرابنی فاضل مشار الیه مولانا سیوطیدن صورمشلر . مولانای مشار الیه کندیسنی چوجق یرینه قویه‌رق بویله عادی بر سؤال صوردیغنه [illegible] ایدنجه محمد افندی حضرتلری « بو جمله‌ده یوز اون اوچ بحث واردر » دیه مباحث مذکوره‌یی حاوی اوله‌رق قلمه آلدقلری بر تذکره‌یی ابراز ایدنجه سیوطی‌یی [illegible] مجبور ایتمشلر . مؤلفات نفیسه‌لری او قدر چوق ایمش‌که سیوطی ترجمهٔ حالنی تألیف [illegible] دقلری زمان فاضل مشار الیه حضرتلرینك دخی ترجمهٔ حاللرینه درج ایچون اسامیٔ مؤ-

پترف اسمنده بر سردار طـو پلایه بیلدیکی
عسـکر ایله اسحـاق بکك قارشوسـنه
چیقه‌رق بوغاز بوغازه برجنـك وقوعـه
کلـدیکی حالـده بوراده دخی غالبیت و
مغلوبیت بللی اوله‌مینجه مرقوم نیـقولا
اسحاق بکی یك یکه برمحـاربه‌یه دعوت
ایتمش و اسحـاق بك بو دعـوته اجابت
کوستره‌رك فقط نیقولا النده مقتول دوشمش
اولدیغندن شو فاجعه اوزرینه قول اردو
رجعت ایلـدیکی کبی نیقولانك نه قـدر
کویلی بوله بیلدیسه جمله‌سنی سـلا حلا-
ندیروب عثمانلیلر اوزرینه صـالدیرمسی
کبی برتدبیری ایله بوقول اردو برمغلوبیته
دها دوچار اولمشدر .

شمال طرفرینه وقوعبولان اشبو سفر
همایوندن مقصـد افلاقك ممالك شاهانه‌یه
تأمیـن مربوطیتی ایچـون پرنس دانك
افلاق حاکملکنه نصبی قضیه‌سی اولوب
اگرچه مرقوم نصب اولنه‌مامش ایسه‌ده
انك نصبی حالنده وقوعـه کله‌جك نتـایج
پرنس میرچه‌نك اطـاعتیله حاصل اولمش
بولندیغندن ومجـارستان ایچلرینه طوغری
ایدیلان اقینـلردن اوقدر فائده کـوریله-
میوب ازجمله سالف الذکر نیقولادن صکره
دخی سیرشمونك کنـدی قوماندهسـنده
بولنان مجار عسـکری نیش ایله نیکبـولی
اره‌سنده ١٤١٩ سنهٔ میلادیه‌سی تشرین
اولنك دردنجی کونی عثمانلی آقینجیلرینی
مغلوب ورجعته مجبور ایتمش بولندیغندن
نزد شاهانه‌ده اشبو شمال سفرینك برختامه
ایصالی مطلوب اولدیغی کبی آسیا طرفلرنجه
دخی احوال حدودیه برازتهلکه‌لر حاضرلا-
دیغندن ذات شاهانه‌نك اناطولی‌یه مروری
لازم کلوب بناءً علیه مجارستان سـفری
مصالحه ومقـاوله کبی برشیئه ربط او-
لنقسزین ترك ایدلمشدر .

لفاتنی صوردقده مقدار و اسـامیسنی تخطر
ایده‌مامشلر . اعجاز درجه‌سنده الك مشهور
اثری کلمهٔ شهادته دائر یازمش اولدقلری شرح
ایمش که هیچ کسه‌نك قلم او یناتمامش اولد-
یغی بو وادیده عبرت بخش عقول فحول
اوله‌جق بهرهٔ علمیه و قدرت تدقیقیه کوستر-
مش .

فاضل مشار الیه حضرتری بك قانع و
مقتصد بر ذات اولدقلرندن الریده بولنان پاره-
نك یالکز بر مقداریله کچندکدن صکره باقیسنی
هپ فقرایه تصدق واحسان ایدرلرایمش .
٨٧٩ سنه‌سی جماذی الاولنك دردنجی جمعه
کونی وفات ایلدیکی بنه سیوطی طرفندن قید
اولنمشدر . بو حسابجه مدت عمری طقسان
سنه‌یی تجاوز ایتمش اولور . مولا اجل رحمتیله
رحمت ایلیه .

« شیخ عبداللطیف مقدسی »

بوندن اول درج ایتمش اولدیغمز بعض
تراجم احوالدن دخی انکلاشلمش اوله‌جغی
اوزره احوال تاریخیه‌سیله اشتغال ایلد-
یکمز اشبو عصرلرده علما ایله مشایخ اره‌سنده
بی فرق تمییزی فرقك عینی اولیوب نه‌دیر .

اناطولی طرفلرنجه پادشاهك حضور ووجودلرینه لزوم کوسترمش اولان مسائلی اساسندن اکلامق ایچون براز اوله طوغری ارجاع نظر ایدیلور ایسه کوریلورکه اکر بومسئله‌ده سلطان محمد حضرتلرینك عقل دور اندیشانه سنه بدل پدرلری بایزید اول حضرتلرنده اولان جلادت محضه بولنمش اولسه ایدی بو دفعه‌کی اناطولی مسئله‌سی دخی مسئلهٔ تیموره ثانی اولورایدی . بنده همان او درجه‌یی بولمش ایسه‌ده برکت ویرسون که ملت عثمانیه‌یه مزبندیسی دك آز طوقنمشدر . شویله‌که:

وقعهٔ تیموره سبب اولان ایکی شخصدن یعنی سلطان احمد جلایری ایله قره‌یوسفدن بریسی یعنی قره‌یوسف بعدالوقعه آذربایجان ایله عراق طرفلرنده بیوك بر دولت تشکیل ایدرك تیمورك وفاتندن صکره سمر

قندده اعلان حکومت ایدن شاهرخ ایله بیاغی فتنه‌جویانه بر پولتیقه‌ده بولنیور ایدی . حتی چلبی سلطان محمد حضرتلرینك موسی چلبی‌یه غلبه‌سیله تخت عالی بخت عثمانیده مستقل قالمزی اوزرینه شاهرخ طرفندن کوندریلان برنامه‌ده اولاد بایزیدیه‌نك بویله بری بریله اوغراشملرینه بیان تأسف ایدلدکدن صکره « و احوال همایون ما آنکه بجز غوغای قره‌یوسف و اولاد اوکه ظالمان بی دین وقاطعان طریق اهل یقین‌اند ٠٠٠٠ » دیه قره‌یوسفدن بیان شکایت اولنوب مرقومك تربیه‌سی دخی دردست ایسه‌ده شاید سطوت تاتاردن قورقوب اناطولی طرفنه فرار ایده‌جك اولورسه یول ویرلمه‌سی التزام اولنیور ایدی . اول باول اخطار ایدیلرکه بو نامه‌ده شاهرخك « احوال همایون‌ما » دیه شاهانه برلسان قوللانمسی

ده مشایخك اکثریا بهرهٔ علمیلری موضوع بحث اولمدیغی حالده اوزمانلر اغلب مشایخك اول باول مرتبهٔ علمیه‌سی تحقق ایدرك اندن صکره بهرهٔ تصوفیسنه کوره درجهٔ مشیختی دخی شهرت بولور ایدی . واقعا بعض امیرلك دخی مشیخت مرتبه‌سنه واردقری اوزمانده واقع اولور ایدیسه‌ده الیوم مشایخ آره‌سنده ارباب علم وذانش نه قدرآز بولنور ایسه اوزمانلر اهل فضائل علمیه‌دن بولنمیانلر وقتلر نادر کوریلور و بونلر دخی اکثریا مجاذیب الهیه‌دن عد اولنور ایدی .

ایدی چلبی سلطان محمد حضرتلرینك عصر عالیلری مشایخندن اوله‌رق ترجمهٔ حاله بشلادیغمز الشیخ عبداللطیف مقدسی حضرتلرینك نسبلری کندی خط دستلریله « عبداللطیف بن عبدالرحمن بن احمد بن علی بن غانم القدسی الانصاری » دیه یازلمش کوریلور ٨٠٦ سنهٔ هجریه‌سی رجبنك یکرمنجی جمعه کیجه‌سنده تولد بیوردقلری دخی مقیدر . وطنی اولان قدس شریفده علوم ظاهرهٔ شرعیه‌یی اتمام ایلدکدن صکره شیخ عبدالعزیز حضرتلرندن علوم باطنه‌یی دخی

استغراب ایتمامیلیدر . بونامه‌سی بر بیوکدن کوچوکه یازیلورجه‌سنه شهریارانه یازلمش اولدیغی کبی سلطان محمد حضرتلرینك شاهرخه کوندردکلری جوابنامه‌لر دخی کوچوکدن بیوکه یازیلورجه‌سنه شاهر-خك اوصاف شهنشاهانه‌سی مع زیادة یازیله‌رق تقدیم قلنمش ایدی . او زمان شاهرخ « شهنشاه هفت کشور » اولمق اوزره یالکز دوستلری طرفندن دکل دشمنلری طرفندن بیله تبجیل ایدیلیور ایدی . تیمورلنکدن برملك عظیم ایله برابر بوعنوانلر دخی کندیسنه میراث قالمش ایدی . نصل که فریدون بك منشآتنده‌کی اوراق رسمیه بونلری اثبات ایدرلر .

شاهرخك اشبو ایلك نامه‌سی ٨١٨ سنهٔ هجریه‌سیله مورخ اولوب بوكا جواباً سلطان محمد حضرتلری یازدقلری نامه‌ده تکریمات ملوکانه‌یه رعایتدن صکره قره یوسف مسئله‌سندن دوچار حیرت اولا-قلرینی و مرقومك قبول عذری ایچون شفاعت ایده‌جك اولسه‌لر شاید نزد ملو-کانه‌ده قبول اولنمیه‌جغنی و [illegible] التجاسی حالنده یول و یرمیه‌جك اولسه‌لر مرقومك الجای یأسله ملوك حلب وشام ومصر و یاخود امارت قره‌مان فلانله اتفاقلر اره‌یه‌رق مسئله‌لر کشاد ایده‌بیله-جکنی یازمشلر ایدی . یعنی هم شاهرخك التماسنی رد ایتمامشلر وهم ده قره یوسفك التجاسی یوللرینی قپایه‌میه‌جقلرینی اکلا-تمشلر ایدی . بایزید خان حضرتلرینك آجی سوزلرندن قطع نظر اولنور ایسه ایشته تام تیمور ایله بایزید اره‌سنده کو-ریلان مسئله‌نك برعینی دخی شاهرخ ایله سلطان محمد حضرتلری اره‌سنده باش کوسترمش دیمك اوله‌رق بو مسئله‌نك اندن برا کیمسه‌یی وار ایدیسه او دخی اورته‌ده

اخذ ایلیه‌رك شهراه تصوفده شهسوارانه قطع منازل ایتمش و او وقت [illegible] شهرت عظیمه‌لری کبی شهرت مستحقلری دخی میدانه ظهور ایتمش ایدی . [illegible] یازیله‌جق اولان شیخ زین الدین خافی حضرتلری قدس شریف و حوالیسنده سیاحت [illegible] بعض [illegible] زیارت [illegible] عجمدن اراضئ مقدسه‌یه کلدکده عبداللطیف حضرتلری [illegible] حضر-تلرینی استقبال ایدرك کندی خانه‌لرینه مسافر ایتمشلردر . و [illegible] اخوت [illegible]

جه‌سنده بر مناسبت پیدا اوله‌رق بعده زین-الدین حضرتلری حج شریفه نیت ایلدکلر-نده عبداللطیف دخی برابرلرنده کیتمك ایستمشلر ایسه‌ده [illegible] اولد-یغی خدمت بنوتك ایفاسی اقدم اولدیغی طرف زین الدیندن بیان ایدلمکله و بعدما بر دفعه دها [illegible] دخی [illegible] عودتده زین الدین حضرتلریله برابر دیار عجمده واقع خاف شهرینه قدر کیتمکده هیچ

بر سلطان احمد جلايری بولنمامسندن عبارت ايدی .

لكن بو مسئلهده بر نقطه وار ايديكه ايشك اصل فنالغی او يوزدن كوريليور ايدی . بوزائد دخی ديار بكرده حكومت اتمكه باشلايان قره يولك عثمان بك ايدی . قره يوسف قره قويونلی دنيلان خاندانك بانيسی اولديغی حالده قره يولك دخی آق قويونلی دنيلان خاندانك بانيسی اولوب بو ايكی آق وقره قويونلرك قوچ دوكوشمه‌سی ارەسنده آز قالمش ايديكه شاهرخ ايله سلطان محمد حضرتلری كبی ايكی بيوك پادشاه دخی بر مصادمه‌یه دوچار اولسونلر . زيرا قره يوسف ايله اوغلی قره اسكندر وديكر برقاچ اوغلی مجرد ديار بكری عثمان بكك الندن المق ايچون حيله‌لره خدعه‌لره قالقشه‌رق بر ياندن مرقومی سلطان محمد حضرتلرينه قارشی طانتديروب كنديلرينی

مظهر توجه پادشاهی اتمك وديكر طرفدن ايسه دها ايلروده بتون بتون رنكنی اورته‌يه قويمجه كوريله‌جكی اوزره كندی ملكلرينی آناطولی‌يه قدر دخی ايصال ايتمك تدابيرينه باشلامشلر ايدی . قره يوسفك بو تدبيری شو صورتده ايديكه :

شاهرخ طرفندن سلطان محمد حضرتلرينه ايلچی كلەرك جواباً و مقابلةً دخی ايلچی كيتديكنی قره‌يوسف خبر الور المز حضور پادشاهی‌يه بر نامه يازەرق بونده اذربايجان ولايتنك تسليمی شاهرخ طرفندن كندوسنه امر و اشعار اولنديغی فقط كندی طرفندن جواب رد و يرلديكی و بونك اوزرينه شاهرخك اذربايجان عليهنه حركت ايچون تداركات عسكريه‌يه قيام ايلديكی بيانيله « شاهرخك آرزوسی تا استانبوله قدر بتون ممالكی فتحدن صكره تكرار پای تختنه عودت ايچون دخی قره

بر مانع اولمديغندن كويا يكيسی بر جان ايسەده آيری آيری تنلرده اجرای حكم ايديورلر . منجمسندر اتحاد قلب ايله بو سياحتی اجرا ايتمشلردر .

زين الدين خافی حضرتلری غايت فيضلی بر ذات ولدقلرندن عبداللطيف حضرتلری جينه مرشد ومقتدی بيلوب اول مرشد اعظمه مريد اولمغی ترجيح ايتمشلر وخدمت شريفه‌لرنده اكا كوره مواظبت كوسترمشلر ايدی . بعد زمان ملا جامی حضرتلرينك وطنی اولمغله مشهور اولان جام شهرينه

كيدوب طلابی ارشاده طرف شيخدن مأمور ايدلمكله شيخ احمد نامقی جامينك مرقد شريفه‌لرنده اربعين چيقاردقدن واوراجه ايفا ايده‌جكی خدمت ارشاده‌يی بتوردكدنصكره بنه رخصت شيخ ايله شامه وبعده قونيه‌يه كيتمشلر و شمدن جمع مشاير اولنديغك لازم كلان قونيه‌ده كبار اولياءاللهك قبورينی زيارتله هر برنده مكاشفات عجيبه‌يه مظهر اولمشلردر .

ايشته شيخ عبداللطيف مقدسی حضرتلرينك ممالك عثمانيه‌جه ابتدای اشتهارلری اشبو قونيه سياحتی اثناسنده واقع اولەرق

بغدان و روسیه ایچلرندن کچمك و کفه وقیچاغه کیتمکدر . بویله بر حرکتك صدماتندن الله بزی ده سزی ده اسیرکه‌سون » دیه ذات شاهانه‌یی کوزجه براغضب ایلدکدن صکره مرقوملك اوغلی قره اسکندر دخی سلطان محمد حضرتلرینه غایت خلوصکارانه بر عریضه یازه‌رق بونده شاهرخك تهیات عسکریه‌سی خبر ویرلدکدن صکره اصل مقصد اولان قره یولك عثمان بکه نقل کلام اولنه‌رق « عثمان بك تلکیجه حرکت ایدیور . ایکی طرفه یعنی هم شاهرخه هم حضور پادشاهی یه ایلچیلر کوندره‌رك ایکی جانبه دخی تبصبصات لازمه‌یی ایفا ایله طرفینی احدهما اوزرینه تحریك ایلیور » یوللو بر مقدمهٔ خدعه کارانه ایله کویا قره یولك طرفندن شاهرخه یازلمش بر مکتوب اولمق اوزره بر ده مکتوب ارسال ایتمشدرکه بو مکتوبده قره یولك شاهرخه « بو بنده‌کزلك مملکتی دیار بکردر . بو مملکتك اکثرینه امرای اکراد متصرفدر . باقیسی ده نه مقدار اولدیغی معلومکزدر . مع هذا آز عسکر ایله دخی روم پادشاهی ایله قره یوسفدن اندیشه یوقدر . قدومکزه قدر مترصد اوله بیلورز . قره یوسفده سزك بر کوله‌کزه مقاومت اقتداری اولمدیغی کبی روم وشام ملکلری بیله سزه بر لحظه‌ده کشاد ایدیلورلر . زیرا حلب وشام دائما سزك نامکزه عرض احترام ایدرلر قره‌مان امیری محمد بك ایله قسطمونی حاکمی و ازمیر اوغلی حمزه بك وذو القدر حاکمی سلیمان بك واستانبول تکفوری و طربزون تکفوری و کرجستان پادشاهی جملةً سزه عرض عبودیت ایدیورلر » وادیسنده سوزلر یازلمش . حالبوکه مؤخرا قره یولك طرفندن سلطان محمد حضر .

قونیه ده کندیسنه تجلی ایدن بر اشارت معنویه اوزرینه بروسه‌یه نقل مکان بیورمشلر وبنه بروسه ده اولدقلری حالده ٨٥٦ سنه‌سی ربیع الاولی غره‌سی اولان پنجشنبه کونی دار آخرته انتقال ایتمشلردر . کندیلری ظاهری باطنی علومده واصل مرتبهٔ اقصا بر ذات والا اولوب مقامات عالیات ربانیه‌یه دائر « تحفه » نام بر تألیف لطیفلری بولندیغی کبی سائر بعض آثار پراکنده‌لری دخی وار ایمش بروسه ده مظهر اولدقلری توجهات عمومیه ایجابیله قبر شریفلری اوزرینه غایت عالی بر قبه بنا اولنه‌رق زیارتگاه عمومی صورتنده مشهور اولنشدر . مولا قبرینی نور ایلسون .

« شیخ عبدالرحیم مرزیفونی »

اناطولیجه « صاری دانشمند » دیه معروف اولان بو ذات شریف عن اصل مرزیفون اهالیسندن امیر عزیز نامنده بر ذاتك صلبندن عالم وجوده کله‌رك مملکتنده تحصیل علوم ظاهریه‌ده موفقیتدن صکره مصره عزیمت ایتمش واوراده مولانا زین الدین خافی حضرتلرینه ملاقی اوله‌رق فیض مخصوصیله ذات فضائل سماتلرینه دل باغلادقلرندن

ترجمه كلان بر شخص يدنده قره اسكندرك كندي طرفندن شاهرخه مكتوب اولمق اوزره كوندرديكي اشبو مكتوب قطعا كندي مكتوبي اولمديغي وواقعا كندسي شاهرخه بر مكتوب يازمش ايسه‌ده بو مكتوب ايكي بيوك دولت اره‌سنده حصول محبت ايچون يازلمش اولديغي حالده بو الده پوسته‌جيسي قره يوسفك اللرينه دوشديكندن مرقوم پوسته‌جي اعدام اولنوب شو يولده بر ساخته مكتوب يازلديغي و او مكتوبه باصمق اوزره دخي آذربايجانده كندي مهرينه تقليداً بر مهر قازدرلمش اولديغي بيلديرمش و هرحالده سلطان محمد حضرتلرينه عرض عبوديت وتسليم صداقت ايدلمش ايدي .

سلطان محمد حضرتلري كنديسنه كوندريلان بومثللو نامه‌لرك هيچ بريسني جوابسز براقيوب وهيچ بريسنه موجب ياس اوله‌جق شيلر دخي يازميوب غايت ديپلوماتجه لسانلر ايله جمله‌سني او يالامغه موفق اولمشدر . فريدون بك منشأتنده مندرج اولان شو اوراق حقيقة تماماً مطالعه شيلر اولوب حاشيه‌لرمزده بر بولنه بيلسه جمله‌سي عيناً درج اولنور ايدي . مع هذا فريدون بك منشأتي هركسك النده بولنه بيله‌جك قدر كثير النسخ اولديغندن قارئلرمز كنديلري دخي مجموعهٔ مذكوره‌يه مراجعت ايدرلر .

ايمدي قره يوسف و قره يولك ايله شاهرخ اره‌سنده بو صورتله باش كوسترمش اولان مسئله كيتدكجه اهميتني آرتديرمرق حتى بر اره‌لق شيروان حاكمي سلطان خليل دخي ايشه قارشمش وسلطان محمد حضرتلرينه يازديغي بر نامه‌ده شاهرخ بر بيوك پادشاه اولديغندن وساره‌دن بحثله انكله خوش كچنمك جهتني

حضرت شيخك ديار عجمه عودتلرنده عبداللطيف كبي شيخ عبدالرحمن دخي برابر كيتمشدر . كرك مصرده و كرك بر الده بولنديغي مدتجه زين الدين حضرتلرندن علوم باطنه‌يي پك مكمل صورتده اخذ ايتمش اولمسيله رخصت واجازت شيخ ايله وطن اصليسي اولان اماسيه‌يه عودت و مرزيفون شهرنده اختيار اقامت ايله كسب شهرت و تخليق نرجال آفاق ايتمشدر . بونده بر شك و شبهه يوقدر . دولت عليهٔ عثمانيه‌نك شان عواطف نشاني مقتضاسندن اولمغله كنديسنه اولا يومي بش اقچه و بعده سكز اقچه وظيفه ايله مرزيفون عمارتندن دخي اون اكمك باغلانمسيله مشايخ كرامك عزيزلرندن اولمشدر بعض كيمسه‌لر بو حاله قبل دنيايه ميل معنوي و بويرغيني سلبني شيخدن صورمغه قدر وارمشلر ايدي . شيخ دخي نفس و نفسانيتدن حرص و آزيني بويله برقاچ اقچه ايله قپامق مشغله‌ٔ دنيويه‌دن ازاده‌لكي موجب اوله‌جغي بيانيله مسئلهٔ مرقومه‌نك آغزيني قپامشدر .

... بر ... وجه ... جوق كرامتي ظهوره كلمشدر

توصیه ایتمش ایدی ده سلطان محمد حضرتلری دخی یازدیغی جوابنامه‌ده شاهرخ حقنده حسیات تعظیمکارانه‌سنی بسط ایدرك مشارالیه حضرتلریله ملاقاتنده بو یولده تأمینات ویرمسنی التماس ایتمش وفقط اکر بو مناقشات سیاسیه‌دن مقصد ینه تیمورلنك زماننده اولدیغی کبی بردها ممالك شاهانه‌یه تقرب قضیه‌سی ایسه اوحالده شاهرخه هیچ ده تملق ایتمیه‌رك قضایه رضا دیه‌جکنی هم متواضعانه وهم ده قهرمانانه بر شیوه افاده ایله اکلاتمش ایدی .

الحاصل بومسئله ٨٢٣ سنهٔ هجریه‌سنده شاهرخك اذربایجانی ضبط ایتمسنه وقره یوسفك وفات ایلمسنه واوغلی قره اسکندرك دخی قره یولك اوزرینه غلبه چالمسنه قدر منجر اولمشدرکه اوراسی تاریخ عثمانینك خارجنده ایسه‌ده اورته‌ده بویله مسائل مهمه موجود اوله‌رق قره یوسف دائما سلطان محمد حضرتلرندن استرحام واستمداد ایدوب طورر ایکن بر اره‌لق طوغریدن طوغری‌یه دکل ایسه‌ده طولاییسندن اولسون ممالك شاهانه‌یه بر تعرضه یول اچمش ایدیکه ایشته مجارستان سفرینی علی حاله ترك ایدرك دولتشاهك درحال اناطولی‌یه چکمسنه دخی بوحال سبب اولدیغندن احوال اسیائیه‌یه دائر شومقدمه‌دن صکره اصل مقصد اولمق اوزره دخی بروجه آتی حکایه‌نك اوجهتی عرض اولنور . شویله‌که :

دیاربکرده حکومت ایدن قره یولك عثمان بکك حدود حکومتی تا حدود عثمانیه‌یه قدر کلدرك ارزنجان ایله بایبورد سنجاقلری دخی بوحدودك داخلنده بولنمغله قره یوسف ایله قره یولك اره‌سنده عداوت کرکی کبی میدان النجه قره یوسف عسکر

مروی اولدیغی کبی کندیلری ارباب علم وادبدن اولوب بعض کره غایت صوفیانه وعاشقانه منظومه‌لر یله مستمعلرینی یاقارلر یاندیررلر ایمش وشعرلرنده « رومی » تخلص ایلدکلری ترجمهٔ شقایقده مسطور اولوب انجق یدیمزده بولنان اوچ درت تذاکر شعراده نام ناملرینی وآثار ادبیه‌لرینی کوره‌مدیکمزه تأسفلر ایلدك . فقط شیخ زین‌الدین خافی حضرتلری مشارالیه عبدالرحمن حضرتلرینك آتش عشق الهی ایله نصل سوزان اولدیغنی و بوکانون محبت الهیه‌نك شراره‌لری دیمك اولان اشعارینك دخی نصل دلسوز شیرین بولندقلرینی بیلدکلرندن دیار رومه کلدکلری زمان « عبدالرحمنی رومه ارسال ایله اوطرفلره آتش صالدم » دیدکلری ده ترجمهٔ شقایقده مسطور اولدیغندن حق مستحقلرنده بوشهادت دخی بزم ایچون کفایت ایلر .

آخر عمرلرینه قدر مرزیفونده اقامت ایدرك پك چوق آرشاداتده بولندقلری جهتله بندقصبه‌نك کوزینه وقوع وفاتلری اوزرینه مرقد مبارکلری زیارتکاه انام اولمشدر .

چکه‌رك ارزنجان سنجاغنه قدر ممالکی قره یولکدن اخذ وضبط ایلشیدی • واقعا بو استیلا طوغریدن طوغری‌یه ممالك شاهانه‌یه تعرض دیمك اولیوب قره یوسف سلطان محمد حضرتلرینه کوستردیکی تملقلرده ثابت ایدیسه‌ده مسئلهٔ اسیانیه‌نك صدمانی بویله تحدود عثمانیه‌یه قدر تقرب ایدنجه ذات شاهانه‌نك اناطولی حدودینی اوزرینه نظر دقتلری آچیلیورق شهزادهٔ اکبرلری مراد بك حضرتلرینی اماسیه والی اتمشلر وچونکه اوزمان شهزاده حضرتلری هنوز اون اوچ اون درت یاشلرنده بر نوجوان اولدقلرندن خدمت استشارلرینه دخی بجر ارغونی حمزه بکی ویرمشلرایدی •

واقعا آسیا جهتنده بوقدر مهم مسائل وار ایکن ذات شاهانه‌نك بالذات وسریعاً او طرفلره یتشملری لازم کاور ایدیسه‌ده مجارستان سفرندن حین عودتلرنده آتدن دوشه‌رك وجود مبارکلری اینجه‌زده‌لنمش اولمغله تداویه محتاج اولان مجبوریت بو ایشده موجب تأخر ومتسیدی • اشبو سقوطدن مزاج شاهانه‌یه عارض اولان انحراف او یله جزئی یاتدن اولیوب یاغی بهم رشی واشیبو حادثه‌دن طولایی ذوالقدر وغلی سلیمان بك طرفندن بر تعزیتنامه و بعض معالجات رساله‌یه متفسر حاطره مجبوریت الویرمش اولمسندن دخی ممتد لال اولنوز • معلومدرکه سلطان محمد خان حضرتلری بر ذوالقدریه پرنسسی ایله مزدوج اولدقلرندن سلیمان بك ایله ارەلرنده قرابت دخی اولمغله بو مناسبت قرابت سلیمان بك اخبون شویله بر مستمسری وظائف نازکانه جمله‌سنه ادخال ایلر ایدی • ذات شاهانه دخی مشار الیهك نامه‌سنه جواب یازەرق بین خصوصیت بیورمشردر •

مولا مرقدلرینی کندی ضمیر پاکلری کبی روشن ایلیه •

« شیخ عبدالمعطی »

عن اصل مغرب زمین اهالیسندن بولنان بوذات شریف دخی شیخ عبداللطیف وعبدالرحیم کبی شیخ زین‌الدین حافینك خلفاسندندر • حتی اوچ خلیفه‌سنك اوچی‌ده اسماء حسنادن بریسنه عبودیتله مضاف اولمق حسبیله بعض اصحاب حدیثدن وبعض حکمدارلردن «عبدالفلان» طرزنده اسملری متتابع اولانلره «عبادله» دینلدیکی کبی زین‌الدینك شو اوچ خلفه‌سنه دخی «عبادلهٔ زینیه» نامی ویرلمش ایدی • بعده اشبو شیخ عبدالمعطی حضرتلری حرم شریفده مدت مدیده کوشه‌کیر ارشاد اولدیغندن «شیخ الحرم» دیه بشقه‌جه بر شهرت دها المشلردر • بوذات شریف حقنده روایت ولنان کراماته نهایت اولمیوب مناقبك بوجهتی ایسه بر تاریخ صحیفه‌سنده ایضاح اولنه‌جق احوالدن معدود کوریله‌مامشدر تاریخ وموقع وفاته دائر مأخذمزده ایضاح یوق ایسه‌ده یینه حرم شریفده مجاور اولا.

(انشاآت بحریه)

هر لوحه سیله حاشیه لره یازلان کتابه مخصوص رسملردر

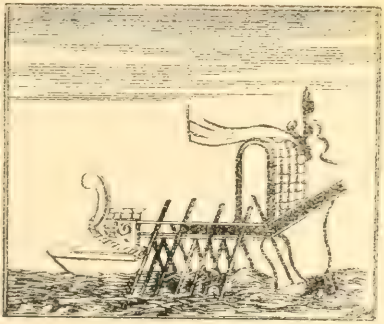

(شکل ٥) یونان قدیمک بر مکمل جنک قالیونی

(ایشا آتشجرین)

سرلوحه سیاه حاشیه لرمزیاننده کی بند خصوصنده بیلر

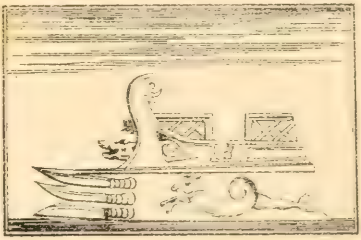

(شکل ۱۲) اوچ مهمیزلی برقالیونک پرووه سی رسمیدر

ایشته مراد بك ایله حمزه بك آسیا احوال سیاسیه‌سنی دائما نظر ترصدده بولندیرلر ایدی که بو زمانك اعظم وقوعا-تندن عد اولنمق اوزره ٨٢١ سنه‌سنده وقوعه کلان عظیم بر حرکت ارضك آماسیا و طوقات حدودندن تا بروسه‌یه قدر بتون اناطولی اوزرنده تخریبات مدهشه ایقاع ایتمش اولمسی ده حقیقةً وقوعات مهمه‌دن عداولنه‌جق شیلردر . اندن صکره ٨٢٢ سنه سنده قره یوسف طرفندن ارزنجانه والی نصب اولنمش بولنان پیر عمر نام کسنه ادنا وسیله‌لر ایله ممالك شاهانه‌یه تعرضه باشلایتحه سلطان محمد حضر-تلری اوته‌دنبری تخمین ایلدکلری بلیه‌نك کلوب چاندیغنی حکم ایدرك تدارکات لازمه‌یه مسارعت کوسترمش ایدی . واقعا پیر عمرك بیلات تعرض ایلدیکی ذره حصار اولوب اوراده بسده ملك احمد

اوغلی حسن بك نامنده بر پرنس کویا مستقل کبی بر صورتله حکومت ایلیور ایدیسه‌ده هر حالده دولت علیه‌یه تبعی اوله‌رق مومی الیهك استقلالی یالکز پیر عمره بر وسیلهٔ تعرض اولمق اوزره خدمت ایده‌بیلمشدر .

ذات شاهانه‌نك اناطولی حدودی اوزرینه واروب اصلاح احواله مسارعت ایتملرینه یالکز شو پیر عمرك تعرضی دخی لزوم قطعی کوستره بیله‌جك مواددن ایکن بوندن ماعدا اناطولیدن کلان قاصدلر دخی ارسلان اوغلی حسن بك اسمنده بر پرنسك جانیکده حکومت ایدن جنید بکی اعدام ایله ملکنی الدیغنی و اسفندیار بکك دخی صامسون و بافره‌یی هجومله ضبط ایدرك ایکنجی اوغلی حضر بکه ویردیکی خبر-لرینی دخی کتوردکلرندن مرکب همایون همان آماسیا اوزرینه توجه ایدرك رنکا

قلری حالده وفات ایتمش بولندقلری ظن او-لنور . رحمه الله تعالی .

« شیخ زین الدین حافی »

نام نامیلری ابو بکر محمد بن محمد حافی دیه مقید اولوب حاف دینلان شهر بلاد عجمده خراسان طرفلرنده واقع اولدیغندن وکندیلری ممالك عثمانیه‌یه هیچ ورود ایتما-مش بولندیغندن بو ذات شریف مشاهیر عثما-نیاندن عد ایتمك پك ده جائز کوریله‌مز ایسه‌ده اوجه ترجمهٔ حاللرینی یازدیغمز اوچ شخصك مرشدی بو ذات اولمق و نماننك

عثمانیه‌ده نام سمیرری زیاده‌سیله شهرت بولمق حسبیله ترجمهٔ حاللرینك دیکرلرینی تعقیباً بوراجقده ترجمه لزوم کورنشدر .

شیخ حافی حضرتلری شو انلری ٧٥٧ سنهٔ هجریه‌سی ربیع الاولنك اون بشنجی کوننده وقوعه کلمش اولوب علوم شرعیه وظاهره‌یی مکملاً تحصیلدن صکره علوم باطنه‌یی دخی تکمیل ایدرك پك زیاده حسن حال وتقوی اربابندن اولمریله آز وقت ظر-فنده شهرت عظیمه و تصوفیه‌سی ناشی نر-تمشدر . اصل تکمیل فیوضات ایتملری مصرده

زنك چوزلرینی آقسمیله ووه‌سی تزیِن ایدنجه دها بوخبرك اطرافه سرایتی بتون صاحب خروجلرك عقبری بتلرینه کتورمشیدی ·

سلطان محمد حضرتلرینك اماسیاده ایالت یابدقلری ایش بیجر اوغلی حمزه بکی قره دکز ساحلنه کوندروب «کاور صامسونی» دینلان محلی ضبط ایتدیرمك اشیسی وارایدی · اشبو کاور صامسونی مسلمان صامسونك قربنده بر قصبه‌جق ... تورنك غنیدنك صورت حکایه‌لرندن یاجنوب ویاخود وندیکلی اللرنده اولان تجارت یرلرندن بریسی اولدیغی اکلاشیلور · بس بالی آسیا اوزرنده وقوعه کلان فترتلر وسیاسی بحرانلر تجارت عمومیه‌یی اخلال اتمش اولدیغنه ... کلیدر که کاور صامسونك صاحبی اولنان نصارا قصبهٔ مذکوره‌یی یاقه‌رق کیمیلرینه راکباً تباعد اتمش اولملریله ایشته بوحال اوزرینه ذات شاهانه حمزه بکی موقع مذکورك ضبطنه کوندرمشدر ·

بریاندن حمزه بکك ارسالی کبی تدابیر ایله مشغول اولان ذات شاهانه دیکر طرفدن دخی بتون ممالك متجاوره‌دن کلان مبعوثلرك عرض ایلدکاری عبودیتلری حسن تلقی ایدر وخلقك عتبهٔ همایونلرینه اولان اشبو دخالتلری امور اصلاحیه‌نك سهولت اجراسنی تأمین ایلدیکندن ذات شاهانه بوحاللره زیاده‌سیله ممنون اولور ایدی ·

حمزه بکك کاور صامسوندن ماعدا مسلمان صامسونی عد اولنان واسفندیار بك طرفندن ضبط اولنوب اوغلی حضر بکه ویرلمش بولنان اصل صامسونك دخی ضبطنه تشمیرساق اهتمام اتمش ایسه‌ده اسفندیاریلر مقاومتده پك بیوك غیرت

شیخ نورالدین عبدالرحمن حضرتلرینك مرشد ارشادی اوله‌رق ... مشارالیه حضرتلری اشبو مریدفریده ویردکاری اجازتنامه‌ده پك بیوك ثنالرینی درج اتمشلر ایمش · مصردن بغداده وبعده مملکتی اولان خراسانه و تکرار مصره سیاحت ایدرك هر یره وارمشلر ایسه برچوق مشتاقینی فیوضات ربانیه ایله نائل مرام اتمشلر و حسن حاللری ووفرت فضائل علمیه‌لری حسبیله کندیسنه اناله اتیانلرك بیله تقدیرات وتعظیمات بینهایه‌سنه نائل اولمشلردر ·

شیخ مشارالیه حضرتلری ۸۳۸ سنه‌سی شوالنك ایکنجی بازار کونی مالینی نام محلده سکسان بریاشنده بولندقلری حالده واصل رحمت رحمن اوله‌رق دفن اولندقدن صکره قبری کشف اولنوب نعش مبارکاری درویش آبدنه محمد نقل اولنمش و بعده اورادن دخی ... یدیرقیه انده مصلاقریه کتوریلوب اوچنجی دفعه اوله‌رق تکرار دفن ایدلمش · بناء علیه شو اوچ موقعك اوچنده دخی نام فیوضات اتساملرینه قبه‌لر زاویه‌لر یاپیله‌رق اطراف وجوارك زیارتکاه عمومیسی اولمشدر ·

کوستردکلرندن ذات شاهانه‌نك اوطرفه عزیمتلرینه لزوم کورلمشیدی . تام ذات شاهانه مرزیفونه واروب ده اردوبی قورنجه حضر بك ایشك صوکی فنایه واره‌جغنی اکلایه‌رق پادشاهك دامن آمانه صارلمش ایدی . ذاتاً بیوك برادری قاسم بك خدمت شاهانه‌ده بولندیغندن حضر بكك دخی دخالتی قبول اولنه‌رق حتی حضر بكه دخی خدمت عثمانیه تکلیف اولندی ایسه‌ده برتقریب استعفا ایلدیکندن ایستدیکی محله کیتمکده مختار براقلدی .

ایشته قره‌دکز سواحلنجه بو اجراآت اناطولی اصلاحاتنك اس الاساسی دیمك اولوب تقرب پادشاهی ایله پیرعمر ارزنجان طرفلرندن ال چکمش اولدیغی کبی ذات شاهانه جانبك شهرینه ده سایه انداز اجلال اوله‌رق حسن استقباله مظهر اولمغله اقتضا ایدن محلره عساکر محافظه نصب ایدرك مظفراً وموفقاً بروسه‌یه عودت ایدیورلر ایدی . اثنای راهده اسکلیبه کلدکلرنده برقاچ بیك خانه‌دن عبارت بر تاتار عشیرتنه راست کلدی که مغوللرك بقیه‌سندن ایدیلر . بو اهالینك کیم اولدقلرینی صوروب ده منت بك نام تاتار رئیسنك سوقنه تابع بولندقلرینی ورئیسلری جوارده جغتار اوغلی نام بربکك دوکوننده بولنمق حسبیله خاکپای شاهانه‌یه یوز سوره‌مدیکنی اکلاینجه دولت علیه‌نك سایهٔ حفظ وحمایه‌سنده بوقدر بیك سوارینك یوم بوش اوتورملری تجویز اولنه‌میه‌رق وهله اناطولی اوزرنده تذللك بولنمسی ذاتاً افکار شاهانه‌یه موافق دوشمیه‌رك اهالیٔ مرقومه روم ایلنجه اسلامی آز اولان فلبه جوارینه نقل واسکان اولندی که اومحل هنوز

مولاقبور شریفه‌سنی منور ایلیه .

« شیخ الیاس »

فضائل علمیه‌جه زمانی علماسنك سرآمدی اولان بوذات شریف سیدده ایکن تیمور بلیه‌سی وقوعه کلوب تیمور مقهور فضلای مشارالیه حضرتلرینی مستوفی معاش ایله شیروانه ارسال ایلمش ایدی . بالاستکراه والمجبوریه شهر مذکوره واردقده برچوق طلابك آرزولرینه تدریس وافاده‌یه مباشرت ایلدیکی کبی کندیلری دخی شیخ صدرالدین شیروانی حضرتلرینه انتساب ایدرك علوم باطنیه و فیوضات روحانیه‌سندن اکتساب واقتباس بیورمشلردر . غریبدرکه شیخ صدرالدین شیروانی حضرتلری امی اولدقلری حالده مطلقا علم لدن اولمق لازم کلان علومنه شیخ الیاس حضرتلری شاکرد اوله‌رق انجق بر مرتبهٔ کماله واصل اولدقدن صکره غلبهٔ جذبه ایله کندیلرینه بعض اوقاتده تفرقهٔ خاطر وقوعه کلدکجه شیخ صدرالدین بو فتوری دفعه مقتدر اوله‌مزلر ایمش ایدی شیخ الیاس کندی مرشدندن دها ایلرویه واردیغنی واندن بعدما استغنا ...

ساناز يزاجغى ا ... مفتخورز.

بوندن اول بر مقالهٔ مخصوصه ايله احوال تاريخيه‌سى اجمال ايدلمش بولنان مدت فترتده چلبى سلطان محمد حضر-تلرى هيچ برسنه محاربه‌سز زمان كچيره-مامش اولدقلرى كبى سكز سنه دوام ايدن مدت سلطنت مستقله‌لرنده دخى همان هيچ برسنه حربدن خالى اولمامشلر ايسه‌ده پادشاه عالیجاه مشار اليهك تاريخلرى يالكز اسفار ظفر شعارلرندن عبارت اوليوب اصلاحات وتعميرات ملكيه خصوصنده دخى ذات شاهانه‌لرى حقيقة چالشقان وموفق بر پادشاه ايديلر. وقعهٔ انقره‌يى تعقيبى بروسه‌يه تيمورلنكك وبعده بروسه حواليسى دخى بر دفعه قره‌مانيلرك پامال حيول استيلالرى اولمش بولنديغندن بوجهله مخرب بناتى دفعة تعمير ايچون بش اون چلبى سلطان محمدى بريره كتورمك لازم كلور ايسه‌ده اوغير-تلى پادشاه يالكز اولدقلرى حالده دخى الدن كلديكى مرتبه‌لرده خرابات مذكو-ره‌يى تعميردن ماعدا بروسه شهرنده مجدداً وغايت نفيس برجامع شريف ايله برمدرسه وبرحمام وبرعمارت بنا واحيا بيورمشلردركه بوقدر مشاغل حربيه‌لرى اثناسنده اشبو تعميرات ونشئات آتيه‌ده وقت بوله‌بيلمش اولملرى حقيقة شايستهٔ حيرت وموفقيت مهمه‌دندر. اشبو خيراته وقف اولمق اوزره دخى استانبول جوارنده واقع اولوب وقتيله سلطان اورخان طرفندن فتح ايدلمش ايكن فترتده براره‌لق ينه روم سنيورلرى الينه كچن هركه وقرتال وككبوزه طرفلرى برحركت عسكريه ايله استرداد اولندى.

اشبو خيراتك انشالرى مناسبتيله خبر ويره‌لم كه چلبى سلطان محمد

اوله‌ميه‌جغنى كورنجه ينه مرشدينك اذنيله وطن اصليسنه كلوب رياضات واعتكافات ايله تصفيهٔ درون وتوسيع فيوضات ايتمكه مباشرت ايلمشدر. بعد زمان شيخ زين الدين صافى حضرتلرينك علوم ظاهره وباطنه‌جه ولولهٔ شان وشهرتى خراساندن كندى تعقيب وايصال اولدقده خدمت شريفلرينه واروب خاكپايلرينه يوز سورمك املنده‌بو-لنمشلر ايدى. اثناى برگيجه رؤياده حضرت فخر كائنات (ع.م) افندمزى كوره‌رك ينه كندى مرشدى شيخى صدر الدينك خد-متندن آيرلماسنى رسالتپناه افندمز توصيه بيورمغله زين الدين صافى كبى اعلم علمادن بولنان برذات صدرالدين شيروانى كبى ظاهراً حليهٔ علومدن عارى وفقط باطناً علم لدن ايله مالى بولنان ذات شريفك عتبهٔ علياسنه يوز سورمك ايچون ينه شيروانه عزيمت ايلمشدر.

برزمان دها شيروانده قاله‌رق اجازت شيخيله تكرار اماسيه‌يه كلدكدن صكره شيخ صدرالدين حضرتلرينك خبر وفاتى كندى-لرينه واصل اولدقده بعدما كشور فيو-

حضرتلری دیکر برادرلری کبی عیش ونوشه منهمك واولانجه قوتیله هوا وهو- سنه تابع اولمیوب صورت مشروعه ومعقولەده صفالرینه باقەله برابر غایت دیندار ومحسن بر پادشاه اولدقلرندن ارباب علم وادبه وصنایع ماهرلرینه و[illegible] شایان تلطیف واحسان اولانلره لطف وکر- ملری مبذول ایدی . بالخاصه ذات رسا- لتمآب حضرت خاتم الانبیایه محبتلری پك فوق العاده اولدیغندن بو محبت اقتضا[illegible] حرمین محترمین ایچون ایلك صره ارسال ایدن پادشاه آل عثمان کندیلری اولدیغی بیله بعض تواریخده کورلمشدر .

ایشته مدت فترته ضمیمهٔ جلوس همایونلرندن بری دخی هیچ برزمانی کلیاً اصلاحاته صرف ایده‌جك فرصته نائل اوله‌مامش بولنان چلبی سلطان محمد حضر- تلری بالاده بیان اولندیغی اوزره دولتی

اناطولی مسئله‌سی کبی معاذالله مسئلهٔ تیموره ثانی اوله‌بیلمك استعدادینی حائز بولنان مهم ومدهش برمسئله‌دن کمال مهارت وسهو- لتله قورتاردقدن صکره ارتق زمانلرینی کاملاً اصلاحاته صرف ایتمکی قورمشلر و بو اصلاحاته دخی جهت بحریه‌دن [illegible] بیورمشلر ایدی که کالیولیده وندیکلیلر ایله ایدیلان محاربه اوزرینه سفن حربیه‌نك همان کافه‌سی ضایع اولمش بولندقلری کبی محاربهٔ مذکوره‌ده وندیکلی‌یی غالب ایدن انتظامات بحریه انلر یدینه اسیر دوشن بحریون عثمانیه‌نك نظردقت واهمیتلرینی جلب ایتمش بولنمغله بعدما شوکت بحریهٔ عثمانیه‌یی اتمام ایده‌جك برمنتظم دونمه وجوده کتورمکه حقیقةً احتیاج دخی وار ایدی . انجق [illegible] کمی انشاسنه صالح اولان سواحلنده یکی [illegible] کمیلر یاپلمغه و بروسه‌دن [illegible]

ضمات باطنه‌ده بر بیر با استقلال اولمق اوزره ارشاداته قویلدی . بتون مدت عمرینی اماسیه‌ده کچوروب وفاتی دخی اوراده وقوع بولمغله سوادیه دیه شهرت بولان موضعه دفن اولندی .

غایت عالم ومتقی بر ذات اولمق اوزره مشهوردرلر . مولا اجل رحمتیله رحمت ایلیه .

« شیخ شجاع الدین »

عن اصل قره‌مان اهالیسندن بولنان بو ذات شریف [illegible]

ومشهور اولوب ترجمهٔ شقایقده مندرج برذیلدن مستبان اولدیغنه کوره شهرتلرینك [illegible] سلطان مراد [illegible] واصل اولمشدر . [illegible] خارج بر محلده سلطان مراد حضرتلرینه ذلت قدم واقع اوله‌رق معاذاه هلاك درجه- سنده برقضایه دوچار اوله‌جق ایکن بردنبره مجذوب صفت برآدم ظاهر اوله‌رق [illegible] [illegible] دستکیر اولمش و متعاقباً غیوبت ایتمش [illegible]

خیریه ایرویه کوتورلمکه باشلانمش ایدی.

یعنی برزمانده دخی شیخ بدرالدین و بورکلوجه مصطفی و طورلاق کمال فتنه‌سی میدانه چیقمشدرکه بو فتنه معاذالله تعالی یالکز دولت علیهٔ عثمانیه‌یی دکل ملت شریفهٔ اسلامیه‌یی بیله دوچار تهلکه ایده‌جك موادن اولمغله سلطان محمد خان حضرتلرینی برصورت فوق‌العاده‌ده اشغال ایتمشدر.

شیخ بدرالدینك یالکز صفت علمیه‌سندن نشأت ایلیان اهمیت تاریخیه‌سی حسبیله ترجمهٔ حالی رجال بایزیدیه میانده یازلمش اولدیغندن کندیسی دها وزمان قارئلرمزك معلومی اولدیغی کبی موسی چلبینك عاقبتی اثناسنده قاضی عسکر بولنان بو ذاتك علمنه حرمةً مستوفی معاش ایله ازنیقده اقامته مأمور ایدلمش اولمسنك ده تمیزده بوندن اول بیان اولنمسی کندیسنی قارئلرمزه دها زیاده طانیتدیرمشدر. انجق شیخ بدرالدینك اصل اهمیت مدهشهٔ تاریخیه‌سی بوندن صکره میدانه چیقدیغندن تاریخ عثمانیده شمدی‌یه قدر ثابت وجود ایتمسی بر مقدمه‌دن عبارت عد اولنمق لازم کلور.

اشبو شیخ بدرالدین وقعه‌سی تواریخ عثمانیه‌ده ایضاحات لازمه‌سیله تقید کورلمه‌مشدر. بونك ایکی سببی اولوب بریسی شیخ بدرالدینك پك متبحر برعالم اولمسی و پك چوق تصنیفات شرعیه و تصوفیه‌سی بولنمسی حسبیله مورخین قدیمه‌دن برطاقمنك [illegible] بو تقریر. ایکنجیسی ایسه شیخك حین فسادنده خرستیانلر ایله دخی برتعلق پیدا ایتمش اولمسی حالده بو تعلقك مورخین اسلامیه نزدنده ده معلوم اولمامسیدر. حالبوکه مورخین

بعده ذات شاهانه بو ذاتك کیم اولدیغنی کورمك و اکلامق ایچون ادرنه شهرنده مظنه‌دن اولان ذواتك کافه‌سنی حضورینه کتورمش ایسه‌ده شیخ برینی اوده بکزه‌مدیکنی کورنجه برده بدر بتون شهر اهالیسنك برر برر کوزدن کچورلمسنه قید ایتمش. نهایت کندیسنی او قضادن قورتاران ذات شیخ شجاع الدین اولدیغنی کوروب طانیه‌رق ادرنه‌ده دباغلر محله‌سنده کندیسنه برزاویه ایله برده مسجد بنا ایتدرمش و فقراسنه اوقاف مرادیه‌دن طعامیه تعیین بیورمش که حالا دخی بو زاویه موجود و معمور ایمش. شیخ شجاع الدین حضرتلری زاویهٔ مذکوره‌ده کائن مزاری اوله‌جق محلك دیوارینی بالذات کرپیج ایله بنا ایدوب هر کرپیجی اوچر اخلاص شریفه ایله یرینه وضع ایدر ایمش. سلطان سلیمان خان ادرنه‌یه کلدکده شیخ مشار الیهك قبرینی زیارتله مسجد شریفه منبر وضع ایتدیردرك جامع حالنه قویمشلر و نور خواجه‌لر و خطیبلر تعیین ایتمشلر ایسه‌ده بو زمان زاویهٔ مذکوره‌ده مسجد نشین ارشاد اولان جراح زاده مصطفی چلبی حضرت شیخك یاپدیرمش اولدیغی کرپیجلری یقدیروب یرینه ابنیه یاپدیر.

نصارادن دوقا اشبو شيخ بدرالدين وقعه‌سيله معاصر اولوب برچوق حكاياتى شيخك خليفه‌سى بوركلوجه مصطفانك اغفال ايتمش اولديغى ساقزلى بر زاهد پاپاسدن بالذات استماع ايتمش ودوقادن ماعدا سائر بر طاقم بيزانس مورخلرى ده بو وقعهٔ مهمه ومدهشه‌يه دائر برچوق معلومات ويرمش اولدقلرندن بز بو معلوماتك جمله‌سنى مزج ايدرك اولوجهله ايضاحات وتفصيلات ويره‌جكز . انجق شيخ بدرالدين فسادينى عالم اسلاميتده ايلك فتنه ظن ايتمك و بونك امثال سابقه‌سنى بيلمامك بومسئله‌نك حكمت تاريخيه نقطهٔ نظرنجه اهميت لازمه‌سنى ميدانه چيقاره‌مامغه قناعت ديمك اوله‌جغندن حاشيه‌لرمز ميانه دخى « جمعيات خفيهٔ سياسيه » سرلوحه‌سيله بر بند مخصوص علاوه ايلدك كه شو مسئله‌يه اوزريند ... بندك دخى مطالعه‌سنى قارئلرمزه توصيه ايدرز .

« سماو اوغلى » ويخود « سماونه اوغلى » ديه شهرت المش اولان اشبو شيخ بدرالدين حاشيه‌لرمز ميانده‌كى ترجمهٔ حالى مطالعه‌سندن دخى معلوم اوله‌جغى اوزره دها موسى چلبى‌يه قاضى عسكر اولمزدن [illegible] يرلرده كوستر[illegible] فضل وكمالى و ميدانه قويديغى تصانيفى ايله انظار عموميه‌ده پك بيوك بر توجه وتعظيمه مظهر اولمش بولنديغى كبى موسى چلبى‌يه قاضيعسكرلك ايتمش اولديغى مدت ظرفنده روم ايلنجه پك چوق آدملرك [illegible] طوتوب مواقع [illegible] كتورمش اولديغندن بو يوردن دخى [illegible] كنديسنك طرفدارى ايديلر . ايشته بوقدر نفوذلى برآدمك مجرد علمنه حرمة موسى چلبى وقعه‌سندن صكره مستوفى معاشله ازنيقده اقامته مأمور ايدلمسى مقتدر اوله‌بيله‌جكى فتـالغك اجراسى ايچـون برنوع

مش . شجاع الدين حضرتلرينك بركرامت باهره‌سى اولمق اوزره [illegible] اولسور [illegible] بو تعمير اثناسنده بركيجه معمارك واقعه‌سنه كيره‌رك كنديسنى شهراه حقه دعوت ايتمكله ادنجكز ابرتسى كونى كلمهٔ شهادتى ويردزن ايدرك اسمى « هدايت » قونلمش . مولا مرشدلرنده مريدلرنده قبرلرينى منور ايليه .

« ذيل »

چلبى سلطان محمد حضرتلرى دورنك اشهر مشايخى [illegible] اسمى [illegible] يلان ذوات [illegible] اولوب بونلردن ماعدا شيخ زكرياى خلوتى شيخ عبدالرحمن چلبى شيخ مظفر الدين شيخ نورالدين وشيخ بدرالدين احمر وشيخ باباتحاسى وشيخ [illegible] الدين و [illegible] وشيخ صلاح الدين و [illegible] لطف‌الله دخى اول عصرده فيوضات ارشاد آيات ايله اشتهار ايتمش ذواتدن ايسه‌لرده . . . خذمز اولان ترجمهٔ شقايقده ذوات شريفهٔ مشار اليهمك احوالنه دائر ويريلان معلومات برقاچ سطردن عبارت اولوب انلر دخى يالكز توصيفاتدن عبارت بولنمغله بز دخى وسيلهٔ رحمت اولمق ايچون بوراده

میدان فرصت دیمك اولوب شیخ جنابلری بوفرصتدن استفاده‌یی کمال عقل وفطانتی ایله پك کوزل ترتیب ایلمشدر . قاضی عسکرلکی زماننده بورکلوجه مصطفی اغا نامنده بر کتخدامی وار ایدی‌که جن کبی برآدم اولوب تعصبی دخی صوك درجه‌ده بولندیغندن افندیسی شیخی ولی‌النعمتی اولان بدرالدیندن بشقه همان هیچ برکیمسه‌یی مسلمان طانیمق درجه‌سنده تعصبنی ایلروبه کوتورر ایدی .

ایمدی ایز نیقده دخی بوآدم بدرالدینك یاننده بولنه‌رق شیخ جنابلری بر یاندن بعض تصانیف منیفه ایله مشغول اولدیغی حالده دیکر طرفدن دخی دولتنك حالی واسلامیتك (حاشا) تغیراتی اوزرینه بومتعصب حریفك نظردقتنی جلب ایدرك اکر اسلامده غیرت اولسه بو فناقلرك اصلاحنده قیام ایتمکلری لازم کلدجکلنده دائر بحثلره یول آچار ایدی . نهایت قوجه متعصبك عرق تعصبنی لزومی وجهله تحریك ایلدکدن صکره کندیسنه برخلافت ویره‌رك آیدین طرفلرینه کوندردی‌که بورکلوجه مصطفی ذاتاً ازمیرك الت طرفنده واقع قره برون اهالیسندن اولمغله اوراده پك چوق کیمسه‌لری ارشاد ایده‌بیله‌جکی شیخك قویاً مجزومی ایدی .

بدرالدینك بو ترتیبده کوستردیکی ذکاوته دقت ایتملیدرکه کندیسی ازنیقده کویا هم منفی هم تصانیف ایله مشغول اوله‌رق بشقه هیچ بر ایشدن خبردار دکلدر کبی کورینور ایکن خلیفه‌سی بورکلوجه مصطفی آیدین طرفلرنده بر چوق کیمسه‌لری یکی ایجاد اولنان طریقته ادخال ایلیورایدی . هم‌ده بوارشاداوقدر تیز اولیور ایدی‌که بر قاچ آیده اوچ بیك قدر حربه ضربه یارار آدملر بورکلوجه

یالکز اسامئ ساميلرینی اخطار ایله اکتفا ایلدك .

—٥—

﴿ سلطان محمد اول حضرتلری زماننك ادبسی ﴾

بوندن اول ییلدیرم بایزید خان حضرتلری زماننك ادباسنده اوزیردیغمز برفقره‌ده دخی کوسترلمش اولدیغی وجهله چلبی سلطان محمد خان حضرتلرینك شهزاده‌لکلری زماننده کنج ادبادن اولان نجاتی وطالعی وصنعی کبی بعض ذوات ذی سلطان محمد حضرتلری زماننده قدر بریکی پادشاه زماننده برحیات اولدقلرندن بونلری اصل هانکی پادشاه زمانه نسبت ایتمك خصوصنده کوچك چکلدیکی کبی بالخاصه قدمای ادبانك اشهر واعظمی عد اولنان وبروجه آتی تذاکر شعراده کوردیکمز ترجمهٔ حالی دردست تحریر بولنان احمد پاشا ۹۰۲ سنهٔ هجریه‌سنه‌قدر معمر اولمش وبناء علیه سلطان بایزید ثانی زمانه قدر وارمش بر ادیب اولوب حالبوکه تاریخ ولادتی معلوم اوله‌مامق حسبیله ابتدای نشأتی بیلنه‌مد-

مصطفی یه انتساب ایدرك مرقوم ایسه اصل مقصد اسلامك اصلاحی اولدیغنی بونلرك جمله‌سنه اکلاتمش وبشقه مفسدلرك اوچ درت سنه‌ده کوره‌میه‌جکلری بوکار مفسدتی پك آز برمدت ظرفنده اجرا ایده‌بیلمش ایدی .

برایشك ایچنده غیرت تعصب اولور ایسه بویله عقللره حیرتلر ویره‌جك نتایج سر-یعه کورلمسی مستبعد اولەمز . عقل واذعان صاحبی وکوزلری آچیق اولان آدملرك هیچ امکاننه قائل اوله‌میه‌جقری شیلری بیله بر متعصب ممکناتدن عد ایدرك او یولده فدای جانه قدر هرشیئی کوزه الدیرر . شیخك یکی طریقتی ایسه یالکز مسلمانلرك دکل غیر مسلم اولانلرك بیله اقناعنه کافی ایدی . زیرا کمال اوغلی طورلاق هود اسمنده بر یهودی دخی ارشاد نامیله اضلال اولنه‌رق شیخك الك بیوك خلیفه‌لرندن اولمش واندن ده ماعدا برچوق پپسر دخی بو طریقتی قبول ایتمش ایدیلر . مورخ دوقانك روایتنه کوره بارەلق مصطفی ساقز جزیره‌سنه ایکی خلیفه کوندره‌رك اوراده « تورلو تس زاهدی » دنیلان و بو نامه منسوب اولان مناسترده دنیادن ال چکوب اوتوران بر راهبی دخی طریقت جدیده‌سنه دعوت ایتمش واجابتنه دخی نائل اولمشدر . دوقا بوراهب ایله بالذات کوروشوب احوالی صورمش . راهبك دوقایه وقوعبولان روایتنه کوره کندی نزدینه کلان آدملر ایاقلرنده عبا ترلکلر اولدیغی حالده دکز اوزرندن یورویه‌رك کیتمشلر وایاقلری اصلانمقسزین بوسیاحت بحریه‌یه موفق اولمشلر ایمش ! اما راهب بوکا جداً اینا-نمقده ایمش . بو آدملر هر نه‌رمان ایسترلر ایسه بوصورتله دکز اوزرنده یورویه‌بیله‌جکلرینی دوقایه دخی اینـندیرمغه

یکندن و بر روایته کوره بایزید اول ادبا-سندن اولان شوقی ایله معاصر بولندیغی اکلاشلدیغندن عمر صد ساله‌یه نائل اولمش دیمك اولان بو ذاتك هانکی پادشاه زماننه اسنادی لازم کله‌جکی خصوصنده بالکلیه تردد ایدلمش اولوب انجق اشعار ده دائما شوقی‌یه پیرو اولمش بولنمق حسبیله بوذاتك ذکرینی بایزید ثانی زمانه قدر تأخیر ایلمك تجویز اولنه مدیغندن چلبی سلطان محمد حضرتلری عصرینه نسبتی ترجیح قلنمشدر . ذاتا بر پادشاه زمانه اسناد اولنان مشا-هیرك کافه‌سی محضا او پادشاه زماننده طو-غوب وفات ایتمسی و یاخود یتشکزاو پادشاهه خدمت ایتمش بولنمسی اقتضا ایتمیه‌جکنه شقا-یق مؤلفنك نمونه‌سنی کوستردیکی صورت ترتیب دخی دلالت ایدر .

« احمد پاشا »

بوذات عن اصل بروسه اهالیسندن اولوب بدری ولی الدین افندی اسمنده بر قاضی عسکر اولمغله ایاك شهرزی « ولی الدین اوغلی » دیه وقوعبولدیغی تذاکر شعراده مرویدر . بوذاتك زمانه کلنجه‌یه قدر

چالیشیور ایمش . ایشته راهبك بویله بر شارلتانلغه قائمسی دخی اثر تعصب اولدیغنه شبهه ایدیلورمی ؟ چشم منور ار بابندن بر آدم اولسه ایدی معجزات صحیحهٔ انبیا ایله بر طاقم شارلتانلرك حقه بازلقری ارهسندهکی فرقی تفریق ایدرك بویله دین ودنیاسی بوزوق آدملره التفات بیله ایتمز ایدی .

ایشته بر یاندن کمال اوغلی طورلاغلك ودیکر طرفدن تورلوتاس ذاهدی کبی پاپاس وراهبلرك دخی معاونتیله شیخ بدر الدینك یکی دینی اوقدر ایلرویه کیتمش که بورکلوجه مصطفانك نامی « دهده سلطان » اولهرق بتون اناطولی اوزرنده کمال تعظیم ایله یاد اولنمغه باشلامش .

بو طریقت جدیدهنك اساسی برنوع اخوت اولوب یالکز قاریلردن ماعدا هربری دیکرینك مالنه ملکینه اورتق عد اولنورلر ایمش . « نم خانهم سنك خانه کدر . خانهمدن خانهك کبی استفاده ایده بیلورسك ! » سوزی بونرك شعاری اولهرق کرك خرستیانلقده وکرك مسلمانلقده پاپاسلرك وعلمانك نیجه خطالریله بر چوق بدعتلر اولدیغندن بحثله بونلر قالدیرلدیغی کبی ایکی دین بر دین اولهجغی واودینك دخی دین خلیل اللهدن عبارت بولنهجغی بتون تابعلرینه تفهیم واقناع ایدرلر ایمش . اساسی عقائده تعلق ایدن بومثللو نازك شیلرك اذهان تابعینه یرلشدیرلمسی هرنهقدر دهده سلطان نامنی المش ایسهده نه بورکلوجه مصطفانك ونهده طورلاغلك کاری اولمیوب اصل شیخ بدرالدینك کاری ایدی . زیرا اسرار طریقته برکره واقف اولانلر لاینقطع ایز نیقدهکی ررك شیخی کوردکجه جر بزهٔ علمیهسنه سوز اولمیان شیخ بونرك جملهسنی نیجه تأویلات ایله اقناع ایلر ایدی .

عثمانلی اشعارنده هنوز حلاوت مکمله یوق ایکن کندیسی اشعار فارسیهیی بالتتبع بر چوغنی نظماً ترجمه و نقل ایلدیکندن و بو صورتله کندی لسان عثمانیسنك دخی شیوهسنی کوزللندر دیکندن عالم ادبیاتجه معلم اول اعتبار ایدلمکدهدر . حتی مشهور امیر علی شیر نوایی کندی اثارندن اوتوز اوچ قطعه غزلیاتنی مشار الیه بلارسال احمد پاشا اشعار مذکورهیی تتبع ایدرجهسنه تدقیق ایدیلمندن بودخی ترقیات ادبیهسنه بك بیوك خدمت ایتمشدر .

ادیب مشار الیه حضرتلرینك نجاتی ایله موازنهسنده بعضیلر نجاتی یی و بعضیلر احمد پاشایی ترجیح ایتمشلر و بو قسم ثانی صحابی :

نجاتینك دریسندن اولوسنی احمدك یکدر کهعیسا کوکاره آغسهبنهدم اورر احمددن .

دیمشلر ایسهده قسم اول صحابی بو حکمی قبول ایدهمامشلردر . نجاتینك اصل اسمی « عیسی » اولمغله بیت فی الحقیقه صنعتلی دوشمش ایسهده حکماً عدم مقبولیتی قیمتسنجاندن برفرقه نزدنده مسلم اولمغله بیت مذ-

حاصـل كلام اناطولی طرفـلرنده بر روایته کـوره مقـدارلری بشبیك و دیكر روایته كوره اون اوچ بیك آدم درجـه ـ سنه وارو بـده ارتق دماغلرنده‌كی فسادی میدانه اورمقدن احـترازلری قالمـدیغی بر زمانده بونلرك خروجندن صـكره شیخ بدرالدین ازنیق قلعه‌سنده محبوس قالمغی كنديسی ايچـون تهلكه عد ايلديكندن بر كيجـه ازنيقـدن فرار ایتمش و صولوغی اولا اسفندیار دیارنده الوب بعـده بركمی‌یه راكباً افلاقه قدر وارمش ایدی • افلاق پرنسی اكر دولت علیه‌نك دوستی اولسه ایدی اوراده بدرالـدینی طـوتدیغی كبی حكومت عثمانیه‌یه تسلیم ایدر ایدی • زیرا اناطولی اوزرنده بیكلرجـه درویشـلرك خروج و عصیـانی بتون دنیـایه شـایع اولـدیغی زمانده بویكی طریقتك بانیسی اولان ذات افلاق ممالكندن روم ایلی ایله محاربه ایدرك اوراسنی‌ده افساده باشلامش اولدیغی كبی ذاتاً بدرالدین ودده سلطان نامل‌ری عالم نصرانیتـده دخی شهرت بوله ـ رق بونلرك نصرانيتی بـله بالتبديل بشقه برقالبه صوقه‌جقرندن یعنی اسـلامی خر ستیـانی برلشـدیره جكلرندن نصرانیت كلیساسی هیئتنجه دخی قورقلمغه باشلامسیله بوحاللر پرنس میرچـه‌نك هپ معلـومی ایدیلر • انجق انك دخی دولت علیه علیهنه كین وعـداوتی اولـدیغندن شیخی اخـذ وكرفت ایتمـك شویله طورسون بالعكس حمـايت دخی ايتمش و طرفدارلرينه تقسيم اولنمق اوزره كنديسـنه برچـوق اثواب اهدا واعانت ايتمشدر •

اناطـولی طرفنده دده سلطـان ایله یهودی طورلاق آچیقدن آچیغـه اعـلان عصیان ایدرك دولتك سردارلریله دوكو ـ شمكده اولسونلر شیخ بدرالدین دخی روم

كور نجاتی‌یی شرف وشاندن دوشور ما ـ مش اولیور • مع هذا نجاتی‌یی احمد پاشایه ترجیح ایدنلر دخی بورجحانده تمامیله حقلی كوریله‌میورلر • زیرا انلر دخی احمد پاشاده قصور اولمق اوزره ادبای ایرانك مترجمی ومقلدی اولمسنی ارائه ایلیورلر ایسه‌ده ترجمه وتقلید برادیب ایچون عیب اولمیوب بلكه انلر دخی براقتداره وابسته اولدیغی ارباب نزدنده معترفدر •

احمد پاشانك برارەلق فاتح سلطان محمد خان حضرتلرینه وزیر اعظم اولـدقلری مروی ایسه‌ده حدیقة الوزراده بوروایت بولنمیوب واقعا فاتح حضرتلرینك احمد پاشا نامنده بروزیر اعظمری وار ایسه‌ده بوذات ادبادن ولی الدین اوغلی احمد پاشا دكل كدك احمد پاشا دركه عسكرلكدن یتیشوب وزیر اولمش وانجام كار مقتوا ایتله سوءعاقبت لورمشدر •

ادیب مشار الیهك نه‌زمان ونه‌صورتله پاشالق عنواننی الدیغنه دائر تذاكرده صرا ـ حت بولنمیوب بوكا بدل فاتح سلطان محمد حضرتلرینك بندكانندن بركنجه علاقه‌سی

ایلنده سلستره یه کچه‌رك واورادن دلی
اورمانه کله‌رك قاضی عسکر بولندیغی
زمانلرده لطف ایلدیکی نه‌قدر آدم وار
ایسه جمله‌سنی دلی اورمانه دعوت ایتمش
ایدی . موسی چلبینك عاقبت فاجعه‌سندن
صکره بو آدملرك دخی افندیلری اولان
بدرالدین کبی دوچار ادبار اولمش بولنه‌
جقلری معلوم اولمغله بو حالده بدرالدینك
تکلیف ایده‌جکی عصیانه بالطبع حاضر
بولنورلر . انجق بدرالدینك روم ایلی
طرفلرنده اعلای لوای عصیان ایتمسی
اناطولیده بورکلوجه مصطفی ایله طورلاق
کمالك عصیانلرندن صکره اولدیغندن بنه
بدرالدینی دلی اورمانده افساد ایشی
ایله مشغول براقه‌لم‌ده نظر دقتی اناطولی
طرفنه عطف ایده‌لم :

آیدین طرفلرنده بورکلوجه مصطفا
ایله یهودی طورلاغك خروج وعصیانلری
خبری سلطان محمد حضرتلرینه واصل
اولدیغی آنده آیدین والیسی بولنان علکسا‌
ندر سیسمانه اشبو اشقیانك تنکیلی ایچون
مأموریت ویرمش ایدی . مومی الیه
طوپلادیغی عسکر ایله قره برونه چیقان
بروادیده درویشلر ایله محاربه‌یه طوتشدقده
اوراده درویشلرك التی بیك راده‌سنده
قوتلری اوله‌رق سیسمانه غلبه دخی ایتمش
اولملریله کرك سیسمانی و کرك معیتنده اولان
عساکرك کافه‌سنی قلیچدن کچیرمشلردر .

بو ایالك غلبه‌نك ارباب عصیانی نه‌در
جه‌لره قدر جرأتلندیره‌جکی محتاج ایضاح
اوله‌مز . بونلر ذاتاً کندی مسلکلرینك الك
طوغری اولدیغنه اینانمش وغالبیتك البته
کندیلرنده قاله‌جغنه شبهه‌یله اتمامکده بولنمش
اولدقلری حالده شمدی برده مادهٔ غلبه چالملری
اوزرینه ارتق هر محاربه‌ده بویله غلبه ایده
ایده بر یوزینی اصلاحه موفق اوله‌جقلرینی

حقنده منقبه‌لر مندرجدرکه او بولده کی مناقبی
یازمق هیچده کوکلمزك ارزو ایتیه‌جکی شیلر-
دن ایسه‌ده ادیب مشار الیهك اقتدار ادبیسنه
تعلقی اولمق حسبیله خلاصة اولسون ایرا-
دینه مجبوریت الویرمشدر .

محبوبی اولان ذات ایله برابر برکون
ذات شاهانه‌نك اجرا ایلدیکی صیدوشکارده
بولنه‌رق یردن برپارچه چامورك رخسار
محبوبه صیچرادیغنی کورنجه « کاشکی تراب
اولیدم ! » مألنده کی آیت کریمه‌یی اوقو-
مش ومحبوب دخی طرفدن بولنغله آیت
کریمهٔ مذکوره‌نك « وکافر دیرکه کاشکی
تراب اولیدم ! » مألنده اولان تکمیلنی
اوقیوب شاعره مقابله ایلمش . ذات شاهانه
مباحثه ومحاوره‌یی ایشتدکده احمد پاشانك
بوکنجه تعلقنی اکلامش ایسه‌ده ایشی
بسبتون میدانه چیقارمق ایچون محبوبه جعلی
برغضب ایدرك تپوره‌اورلمسنی امر ایتمش .
احمد پاشا بونی کورنجه :

جیهن یانسون که اول شمع شکرخند
یاتور ... ریان ایاغنده تپور بند

بیتنی انشاد ایلدیکی کبی بردفعه‌سنده

قطعیاً ذهنلرینه قویمشلر ایدی. اسلام و خرستیان اهالئ متجاورهدن هنوز طریقت جدیده‌یی قبول ایتمامش اولانلر دخی بو غلبه اوزرینه او طرفه میل ایدرك بناءً علیه ایشك رنكی دكشمش ایدی.

ایمدی سلطان محمد حضرتلری بو غائله‌نك سریعاً و عاجلاً برطرف ایدلمسی او امر قطعیه‌سیله علی بك نامنده بر درایتلی بكی آیدن والیلكنه نصب ایتمش و اطراف و جواردن طوپلایه بیله‌جكی قدر عسكر طوپلایه‌رق اشقیا اوزرینه وارمسی ایچون اقتضا ایدن طرفلره اوامر سنیه دخی ارسال قلنمش ایدی. غریبدر كه علی بك دخی جمع و تحشید ایلدیكی عسكر ایله درویشلرك اوزرینه واروب محاربه‌یه بدأ ایلدكده غیرت تعصب ایله آتش كبی جنك ایدن اشقیالنده مغلوب اوله‌رق عسكرندن اك چوغی تلف اولمش و كندیسی جزؤی مقدار آدم ایله مغنیسایه قدر انجق جان آته بیلمش ایدی.

اشقیانك اشبو ایكنجی غلبه‌سی كندیلرینی تمامیله تأیید و تقویه ایتمشدر. هر طرفه خلیفه‌لر كوندره‌رك بو مظفریتلرینی اعلاندن ماعدا هر كیم حكومت عثمانیه‌نك خدمت عسكریه‌سنه كیرر ایسه محاربانده بلا آمان قتل اولنه‌جغنی و ارتق حكومت كندیلرنده بولندیغندن بهمه حال اتباع ایدلمك لازم كله‌جكنی جهانه اعلان ایتمكه باشلامشلر ایدی. حتی بونلرك شایعهٔ غالبیتلری روم ایلی و اوروپا طرفلرینه قدر واصل اوله‌رق شیخ بدرالدینده ده قوت قلب كلمكله اوده روم ایلی طرفنده رفع لوای عصیانه جرأت بولمش ایدی.

آیدین و صاروخان و تكه مثللو دده سلطانك نفوذینه تمامیله اتباع ایدلمش اولان یرلر اهالیسندن عسكر المق و بو درویشلرك علیهنده استخدام ایتمك محال حكمنی الدیغی

دخی ذات شاهانه محبوبك صاچرینی كلاهی ایچنده كیزلتوب اولوجهله عاشقنه عرض دیدار ایتدردكده:

زلفك كیدرمش اول صنم كافرلكی كیدرمز یته
زنارن كیمش ولی داخی مسلمان اولمامش

بیتنی بالبداهه سویلدكده ذات شاهانه غضب ایدرك بعده قتل اولنمق اوزره كندیسنی یدی قله‌یه حبس ایتدرمش ایكن احمد پاشا مشهور كرم قصیده‌سنی انشاد ایله بو بلیه‌دن قورتلمش ایمش.

ظن عاجزانه‌مزه قالیر ایسه بو فقره تمامیله صحیح اولمامیلیدر. بو یولده‌كی ملاطفه‌لر غضبلر و قار شاهانه ایله اصلا متناسب دوشه‌میه‌جكندن بونلر صكره‌دن اویدیرلمش شیلر اولملیدر. مع مافیه ذكر اولنان كرم قصیده‌سی شاعرك كندیسنی بر غضب پادشاهیدن قورتارمق ایچون سویلنمش اوله‌جق صورتده‌در كه تذاكر شعراده كوردیكمز بعض بیتلری شونلردر:

ای محیط كرمك قطره‌سی عمان كرم
باغ جود ابر كفكده طولو باران كرم

کبی اویله اولور اولمز سردارلرلڭ دخی بو ایشی کوره‌میه‌جکاری آکلاشلنجه سلطان محمد حضرتلری آماسیه والیسی بولنان شهزادهٔ اکبر وولی عهد مراد بك حضرتلرینی داهیهٔ مذکوره‌نك دفعنه مأمور بیوردیلر . و برطاقم امرایی دخی شهزادهٔ مشارالیهك معیتنه تعیین ایلدیلر . واقعا شهزاده‌نك کنجلکی بو مثللو معظمات امورك حل وتسویه‌سی ایچون مانع کبی کورینور ایسه ده شهزادکان عثمانیان میاننده بو یله سن طفولیتنده ایکن بیوك بیوك ایشلر کورمش اولانلری نادر اولمیوب ازجمله پدر بنك صاغلغنده ایکن سلطان اورخان حضرتلرینك غزوات جلیله‌لری هنوز خاطرلرمزدن چیقمامشدر . باخصوص که اصل ایش کوره‌جك اولان شی بالذات جناب شهزاده‌نك قلیچی دکل نفوذی اولدیغندن اشقیا اوزرینه مشارالیه حضرتلرینك یورومسی حکمجه ذات شاهانه‌نك یورومسنك یاری تأثیرینی حاصل ایلمشدر .

شهزاده مراد حضرتلری کندی عسکرینه برده معیتنه مأمور اولان امرانك عسکرینی علاوه ایدرك آماسیه‌دن قالقوب آیدینه کلدیلر . تمام اهالیسی کاملاً طریقت جدیده‌یی قبول ایتمش اولان کوبره کلدکده بونلره تجدید ایمان تکلیفندن ایشه باشلادیلر . فقط بیچاره جهلای اهالی عقیدهٔ جدیده‌لرینه اوقدر قوت ویرمشلر ایدی که قتلی ترجیح ایدرك طریقتلرندن واز کچمزلر ایدی . بناءً علیه بو مثللو متمردلرده قادین ارکك هیچ بریسی فرق ونمیدرق کافه‌سی قیلیجدن کچیریلورلر ایدی . بو شدتك اهالی اوزرینه برخیلی تأثیری کورلمش وهنوز تمامیله طریقتلرینه اعتقاد ایتمامش برچوق کیمسه‌لر دها

قول گناه ایتسه نوله عفو شهنشاه تنی
طوتەلم ایکی الم قنده ایمش قانی کرم

نه کرم اوله‌که مغلوب ایدر آنی کناه
نه کناه اوله‌که مغلوب ایده‌مز آنی کرم

صو باتورمز بتورر کندو مربالرینی
بنی نیچون بتوره غصهٔ عمان کرم

شعر محبوب مسئله‌سی کبی آنکی پیشنده اوییان ملاطفه‌لردن زیاده شاعرك شانته لایق اوله‌جق دیکر برملاطفه‌سی واردرکه بروجه آتیدر :

برکون حضور شاهانه‌ده دیوان حافظدن تفأل ایدلمش وشو :

آنانکه خاکرا بنظر کیمیا کنند
آیا بودکه کوشهٔ چشمی بما کنند

بیتی ظهور ایدر . ذات شاهانه بو بیتدن خوشلانمیه جق بنه ارتجالا :

آنانکه خاکرا بنظر کیمیا کنند
خاك جواهر قدمت توتیا کنند

بیتنی اوقومقله اثبات اهلیت ایتمشدر . بعض تذاکر شعراده احمد پاشانك جملهٔ

يول يقين ايكن شهراه نجاتنه جان آتمغه باشلامشدر .

لكن شهزاده حضرتلری قره رونه تقرب ايدوب ده اشقيانك جمعيتی ايله بر محاربهٔ قطعيه يه بدأ اولنديغی زمان اشقيا اوقدر شدت كوسترمشلردركه بودرجه لرده شدت خونريزانه هيچ بر محاربه ده هيچ بر عسكرده كورلمامش اولديغی روم تاريخلرنده معترفدر . انلرك روايتلرينه كوره محاربين اشقيا ميانده برچوق نصارا دخی وار ايمش . ساعتلرجه مدت بوغاز بوغازه محاربهٔ نديده دن صكره نهايت بوركلوجه مصطفی ايله الك بيوك اعوانی بر طرفده صيقشديريلوب اله كچيريلنجه محاربه بالطبع ختام بولديغندن مرقوم و اعوانی ايا ثلوغه كتورلمشلر ومذهب باطللرينی ترك ايله دين اسلامه رجوع ايچون نه قدر تشويق ايدلمش وعدم قبولی اوزرينه نه قدرده اشكنجه لره آتلمش ايسه هيچ برينی فائده ايتميوب مرقوم خاطر وخياله كله بيله‌جك اشكنجه لرك كافه سنه بالتحمل بطلان اوزرنده اوقدر ثبات كوسترمشدركه كوكللر بويله بر ثباتك حق اوزرنده كوسترلمسنی ارزو ايلر . مصطفی كبی برحريفه تكرار تلقين ايمانله اوغراشمغی عبث كورماملیدر . مقصد حريفك كنديسنی اصلاح اولميوب بلكه طرفدارلرينه « ايشته باشكز مذهب باطلنی ترك ايلدی سزده توبه واستغفار ايدكز » ديه جهلای ناسی قتل عام صورتنده سفك دمايه يول و يرمامك ايچون مصطفانك اصلاحی آرزو اولنمقده ايدی . لكن حريفك نه تشويقاته قاپيله‌رق ونه ده اشكنجه‌دن اوركه‌رك هيچ برصورتده طريقتندن دونمديكنی ناس كورنجه انلرك ده جمله سی مسلككلرنده بويله بر فداكارلغی كوزه الديرمشلر ايدی . بناءً عليه بوركلوجه مصطفی

اشعارندن اولمق اوزره شو بيتلری كوردك :

بيت

غم دكل بيخال اولورسه صفحهٔ حسنكده خط
رسميدر عارفلره نامه يازارلر بی نقط

ديكر

لؤلؤ ديشك كه اولمش آكه پرده دار لعل
هردانه سی دوشوردی كوزمدن هزار لعل
قيلمه تن ضعيفی قانلو ياشمله غرق
ديزمه بر اينجه ايپلكه ای كامدار لعل
بر جام ايچوردی جوهر تيغك عدويه كيم
هر جرعه سندن اولدی يمين و يسار لعل

ديكر

چين زلفك مسكه بكزتدم خطاسن بيلدم
كه پريشان سويلدم بو يوز قراسن بيلدم
قد قيامت غمزه آفت زلف فتنه خط بلا
آه كيم بن حسنكك بونجه بلاسن بيلدم

ديكر

اكر حشر اولمزايسه م اول قيامت قدنكارمله
كزم محشرده كوكسم دوكه‌رك سنك مزارمله

برتخته اوزرینه آلرندن یاقرندن تخته‌لانه‌رق کوی کوی کزدیریلوب تشهیر ایدادیکی حالده اهالیدن پك چوقری مرقومك آخرتده کندیلرینی مکافات ایتمسنی آواز بلند ایله استرحام ایدرك عساکر اسلامیه قلیجلرینه بش اکسکاری تزخلرده مقیدرکه ثباتك بو درجه‌سی انسانه حقیقة حیرت ویرر ۰

خلقك شو مصطفی حقنده‌کی اعتقادینك درجه‌سنی اکلاملیدرکه مرقوم ایشته بویله براشکنجه ایله کبروب کیتدکدن صکره دخی خلق مصطفانك مطلقا هلاك اولمش کبی کوروندی ایسه‌ده بشقه برطرفده ینه اعادهٔ حیات ایدرك دولت ایله جنك ایده‌جکنی قطعیاً اعتقاد وادعا ایلر ایمش ۰ حتی بو صره‌ده مورخ دوقا ساقزده‌کی تورلوتاس زاهدینی کورمسیله زاهد مرقومك دخی بو اعتقادده بولندیغنی وکندیسنه «ظنه قالورسه الحالة هذه دده سلطان سیسامده

ونمیدر ۰ اورادن دخی انطولی‌یه کچه‌رك محاربه‌یه تکرار باشلایه‌جقدر » دیدیکنی یازمقده‌در ۰

بوزکوجه مصنفات اعدامنی بومسئلهٔ عصیانیه‌نك رفع قطعیسیدر دیه اعتقاد ایتمالیدر ۰ وقوعبولان محاربه‌ده یهودی کمال اوغلی طورلاق مصطفا یاننده بولنمیوب بشقه برفرقه‌یه سردار اولدیغندن ومصطفی وقعه‌سنده بقیة لسیوف اشقیا دخی مرقومك باشنه طوپلاندیغندن شهزاده مراد حضرتلری اردوسنی الکده اوزرینه سوق ایدرك ایکنجی برمحاربهٔ ملحمه‌یه دها مجبور اولمشدر ۰ بو ایکنجی محاربه دخی مغنیسا طرفلرنده وقوعه کلمش وفقط اشقیا یالکز اوچ بیك قدر اولنقری جهتله اولکی قدر بیوك اولمیه‌رق یالکز دهشت نسبیه‌سی بمکه‌ده اندن زیاده اولمق اوزره خیلی دوام ایلمشیدی ۰ نهایت طورلاق دخی

دیکر

جانه قلمز بوسهٔ لعلن نب یار ایستین
باش ویرر بوی سر زلف سیه‌کار ایستین
کوینی کورمکله دلدن ساکن اولمز نارشوق
قانع اولمز جنت فردوسه دیدار ایستین
عارض خطن قاز یتمش اول شکرلب قنده‌سك
ای کل تر صحبتین بی زحمت خار ایستین

دیکر

عشقك یولنده هرکیمسه کیم حالم اغلاسه‌م
مشکل بودرکه اول دخی بندن بتر چیقار ۰

احمد عجمی جنت کو یکدن اولسه دور
بیلمزلك ایله آدم النـدن نه‌لر چیقـار ۰

شاعر مشار الیه برارالق بروسه‌ده امیر سلطان اوقافنه متولی اولوب بعده سلطان اوکی سنجاغنه متصرف ایدلمش ایدی ۰ نهایت بروسه سنجاغنه مأمور ایکن ٩٠٢ سنه‌سنده وفاتی وقوعه کلدرك مرادیه جامع شریفی حذاسنده کندی انشا ایتدیردیکی مدرسه‌ده خصوصی تربه‌یه دفن اولنمشدر ۰

نه [illegible] نظر اعتبار [illegible] بر مصیبه اعدام اولنمسندن و بو طریقت جدیده‌نك اناطولی اوزرندن کوکی قالدیرلمق ایچون اقتضاسی درجه‌سنده شدتلر ایله اوجاقلری سوندیرلدیکندن حد اولسون اناطولی قطعه‌سی بونلرك لوث وجودندن تطهیر اولنمشدر .

[illegible] بوركلوجه مصطفی ایله طورلاق کمالك ایشلری کوریلنجه‌یه قدر روم ایلنده اظهار عصیان ایدن شیخ بدرالدین اوزرینه برکونه حرکت عسکریه اجرا اولنمامش ایدی . شهزاده مراد حضرتلری [illegible] روم ایلی‌یه [illegible] زمان اولا [illegible] ایده‌کی اشقیانك دوچار اولدقلری عاقبتی هرطرفه اعلان ایله شیخ بدرالدینك باشنه طوپلانمش اولان خلقی طاغتمق تدبیریله ایشه باشلامشلر ایدی . [illegible]

[illegible] متعاقبا [illegible] دخی [illegible] خبرلر [illegible] تأیید ایتمکله دلی اورمانده متحشد اشقیانك برچوغی بوش یره فدای جان ایتمك بلا- [illegible] قورتاروب یرلی یرلرینه طاغلمشلر ایدی . شهزاده مراد حضرتلرینك تدبیر عاقلانه‌لری [illegible] بو درجه‌لرده دخی قالمامشدر . بعض روایته کوره [illegible] شیخ محاربه‌یه حاجت قالمقسزین شیخ بدرالدینی ینه کندی طرفدارلری یاقه‌لایوب پنجهٔ عدالته تسلیم ایتمشلردر . [illegible] روایته کوره شهزاده حضرتلری کندی اصدقای بندکانندن بعض آدملری فراری صورتنده شیخك معیتنه کوندروب کویا طریقت جدیده‌سنی قبول ایتمش کوروندکدن صکره وهلهٔ مرقومی طوتوب کتورمشلردر . [illegible] روم ایلنده

آقنجیلر

[illegible] بوسرلوحه ایله [illegible] انظار [illegible] عه‌یه درج اولنمش بولنان بند مخصوصك [illegible] آسیا و اوروپا و افریقانك مبارزه میدا- نلرنده شوکت عثمانیه تخمینی خاك خون آلوده ایكه‌رك انسان قانیله صولایه صولایه بیوتمش اولان صنوف شجعان عثمانیه نك برنجی صنفی «آقنجیلر» ایدی . اشبو برنجیلك [illegible]

[illegible] رتبه‌یی حائزدر . زیرا برکره اك قدیم صنف عسکریمز [illegible] هر طرفه یولنی آچان بونلر اولوب صنوف [illegible] حرکت ایدرلر ایدی . ثالثاً هم جوار [illegible] بونلردر . آقنجیلر حقنده اشاغی‌یه طوغری [illegible] ویاخود قوللانلمسی ممکن اولور بر صنف

دخی بر شدتلی محاربه اولدیغی حقنده دیکر بر روایت دها بولنوب ایشته کرك شهزاده‌نك آدملری و کرك شیخك اندی طرفدارلری واسطه‌سیله عاصیٔ مرقومك اخذ وکرفت ایدلمسی بو محاربه‌دن صکره وقوعه کلدیکی دها زیاده قبوله قرین کورلمکده‌در .

شیخ بدرالدینك اللری ایاقلری باغلی اولدیغی حالده ادرنه‌یه ایصالی اوزرینه ذات شاهانه بو حریفی درحال اعدام ایده‌جك اولسه‌لر شاید کندیسنی بو عقیدهٔ باطله‌یه دوچار ایلیان آمال واوهامك نه کبی شیلر اولدقلرینی اکلیان جهلای مس ورتده‌ن برحقیقت و زده‌نی محو ایجون شیخی اعدام ایلدیلر ظننه دوشه‌جکنی و بو صورتده شیخك اعدامی حیاتندن زیاده ناسی اضلال ایلیه‌جکی فکر حکمتیله علمادن مرکب بر مجلس مذاکره تشکیل ایلدکلردر . حتی بر احتماله کوره بونلرك صورت حرکتلرینی کوسترن مقالات قدح ایدنلر اوله‌جقلرندن بحث ایدرلر . آنجق شمدی بونلری قدح ایتمکلکمز صدر اعظم ایچون ممکن اولمز . زیرا بونلر برزمانك عسکری ایدی‌که بروجه آتی ویره‌جکمز معلوماتدن فهم اوله‌جق احوال ایله اوزمان بتون عالم همحال ایدی . بوصنف عسکرك شمدی استخدام ایدلمسی ممکن اوله‌میه‌جغی قضیه‌سی قرق انبار کبی بر محررده بونلرك احوالندن بحث ایدلمه‌

بیورمشلر وشیخك اجتهاداتی نه کبی شیلر ایسه بو مجلسده محاکمه و تدقیق ایدلمسنی امر ایتمشلردر . هراتدن ممالك شاهانه‌یه یکی کلمش ومولانا سعدالدین تفتازانینك تلامیذندن بولنمش اولان مولانا حیدر دخی بو مجلسده مأمور اوله‌رق شیخ بدرالدین موقع محاکمه‌یه چکلدکده واقعا مرقومك فضل وکمالنه دیه‌جك یوق ایدیسه‌ده باطل اولان برشیئی فضل وکمال ایله حق کوسترمکه امکان اوله‌میه‌جغندن مباحثاتك نتیجه‌سنده کندیسی دخی اعتراف قصور ایدرك بو حالده ترتیب ایتمش اولدیغی فتنه‌دن مقصدی هم ناسی اخلال وهم‌ده خروج علی السلطان اولدیغی آکلاشلمغله مولانای مشار الیه حیدر طرفندن ویریلان فتوای شریفه موجبنجه شیخ بدرالدین صلبله اعدام اولنمشدر . مترجمین احوالك روایتلرینه کوره جانئ مرقوم جزای سنی دخی مستلزم اولمز . بالعکس شمدیکی زمانده استخدامنه امکان اولمیان بر عسکرك زماننده استخدام اولنمش بولندیغی عادتا غرابت نوعندن اوله‌رق دقته آلنمغه لایقدر .

آقنجیلرك اصلی

مطالعه کذارمز اولان بعض تاریخلرده آقنجی صنفی ایلك دفعه اوله‌رق شوکت عثمانیهٔ اساسنك مؤسسی بولنان سلطان عثمان حضرتلرینك سردارلرندن کوسه میخال بك طرفندن تشکیل ایدلمش اولدیغی

اعدامه دخی بر متانت فوق‌العاده ایله تحمل ایلمشدر · صلبندن اول آبدست الوب نماز قیلرق جرم وجنایتلرینه تائب ومستغفر اولدقدن صکره عدالت ایننه بیوننی اوزاتمشدر · دنیاده کوردیکی جزا اوزرینه آخرتده مظهر عفو اولمسی انجق مرحمت الٓهیه‌یه قالمشدر · زیرا ایتدیکی ایشلك سیئه‌سیله دوکوان بیکارجه قانك مسئولیت معنویه‌سندن قورتلمق دخی بر امر دشواردر ·

خواجه سعدالدین مرحوم شیخ بدرالدین وقعه‌سندن صکره درحال سلطان محمد خانك وفاتلرینی یازه‌رق عثمانلی و بیزانس مورخلرندن سائر برچوقلرینك یازدقلری وجهله ابتدای خروجی چلبی سلطان محمد حضرتلرینك اواخر سلطنتلرینه مصادف اولان دوزمه مصطفی ایله او یوزدن وقوعه کلان بعض احوالی بالکلیه سکوت ایله کچشدیرر ایسه‌ده بوحال طوغری اولمق لازم کلسه‌د سلطان محمد حضرتلرینك وفاتنی عسکردن و اهالیدن کتم ایدرك اماسیه والیسی بولنان شهزاده مراد بکك ورودینه قدر نعش مبارك شاهانه‌یی بکلتمك قضیه‌سی نابجا اوله‌جغندن خواجه حضرتلرینك بو اثرینه اقتفا بزم ایچون ممکن اوله‌مز ·

دوزمه مصطفی دنیلان شخص کندیسنی شهزادکان بایزید خاندن اوله‌رق انقره وقعه‌سنده غیبوبت ایتمش اولان شهزاده مصطفی چلبی اولمق اوزره میدانه قویمش و محمد چلبیدن سنده بیوك اولمغله حق سلطنت کندیسنك اولدیغنی ادعا ایلمش ایدی · بوذاتك فی‌الحقیقه مصطفی چلبی اولوب اولمدیغی مورخین میاننده مختلف فیهدر · عثمانلی مورخلری میاننده یالکز نشری‌دن ماعدا کافه‌سی بوآدمك شهزاده

کورلمش ایسه‌ده صنف مذکورك دها اسکی اولدیغی محققدر ·

تاریخ [illegible] دخول ایدرسك معلوم ایدر که عثمانلیلر [illegible] چیقدقلری زمان کندیلرنده نه جهانکیرانه بر دولت قورمق نیتی وار ایدی نده بشقه‌بر فکر استیلایه مالك ایدیلر · کندیلری همان انتشار اولاد نوحدن بری ساکن اولدقلری وطنلرینی مجرد تاتار طائفه‌سنك بر بادیه [illegible] اوزرینه سلامت وراحتله یشایه‌بیله‌جك بر یر آرامق ایچون ترك ایتمش اولدقلری جهتله ارمنستان وعربستان طرفلرنده ایچه بر وقت [illegible] · بومدت ایچنده کندیلری زراعتدن دکل حتی بعض قبائل سیاره‌نك مدار معیشتی بولنان چوبانلقدن دخی محروم ایدیلر ·

[illegible] عشیرتلردن اولمیوب ثروت وسامانلری پك یولنده ایدی · حاصلی کندیلرینه بر یر [illegible] اولدقلری [illegible] قورمق عادتی اولمدیغی [illegible] قوت بازو ایله جلب

مصطفی چلبی ولدیسی روایت ایدرلر .
تذکره‌لر ایله بزانس مورخلرینك کافه‌سی
دخی مصطفی چلبینك کندیسی اولدیغی
تحقیق بونلردن بعضیلری و مورخ هامر
مصطفانك فی الحقیقه شهزاده اولوب اولما-
مسنه دائر قید ایله بر شبهه ویرمادکه
برابر بونك حقیقةً شهزاده مصطفی چلبی
ولدیسی احتمالی دها زیاده قوتلی اولدیغی
قبول ایدر . بو ترجیحی ایچون دخی اکر
مصطفی برشهزاده اولمسه شیخ بدرالدین
مسئله سندن صکره بویله برصاحب خروجه
آیدینك تقویت ایله التجاسی لزوم کورر
ایکن مصطفایه بالعکس پك چوق طرفدارلر
چیقدیغنی و ازجمله آیدین پرنسی ایکن
تأدیباً عزل اولندرق طونه سواحلی صو
باشیلغنه نصب ایدلمش بولنان جنید بك ایله
تیمور طاش زاده‌لر واورنوس زاده‌لر کبی
برچوق اعاظمك دخی مصطفایی اصل

شهزاده مصطفی چلبی اولمق اوزره طا-
نیوب قبول ایلدکلرینی و نهایت محمد چلبی
بوذات ایچون استانبول ایمپراطورینه
سنوی اوچیوز بیك اقچه مصارف معمانیه
ویرمکه راضی اوله‌رق اکر مصطفی بر
پرنس اولمسه بو مصارفی ویرمکه حاجت
قالمیه‌جغنی بیان اولنق وزره ایراد ایدر .
بزایسه‌دیرزکه: دوزمه مصطفی ولو بایزید
خان حضرتلرینك شهزاده‌سی اولسه بیله
چلبی سلطان محمد حضرتلری کبی تاتیمور
وقعه‌سندنبری شرسنه محاربات ایله شو
ملکی عادتا یکیدن فتح ایتمش و بودولتی
تجدیدا قورمش اولان بر پادشاه اوزرینه
دوزمه‌نك دکل اصل شهزاده مصطفانك
دخی خروجه لایق اوله‌میه‌جغندن سلطان
محمد حضرتلرینك بو آدمك دفع تسلطی
یولنده‌کی اقداماتی البته بجادر .
انقره وقعه‌سندن صکره مصطفانك

ایچری بك طبیعیدر . ایشته بو مجبوریت
اوزرینه عثمانلی قبیله‌سی زه‌یه قونار ایسه
جلب ارزاق ایچون اطرافه آقنجیلر
کوندرر ایدی که آقنجیلرك اصلی ایشته بو
روزمره ضرورتی اوزرینه قورلمشدر .

آقنجیلرك بدایت حالی

دولت علیه‌نك بدایت تأسسنده الی
سلاح طوتن بالاورلرك جمله‌سی آقنجی
ایدیلر که حکومات متجاوره‌نك هانکیسی
هیئت عثمانیه‌یی تحقیر ایدجك اولورسه
آقنجیلر او حکمدارلرك ممالکنه هجوم و ایجابنه
کوره یاغما ویاخود استیلا ایدرلر ایدی .

صکره‌لری یعنی ایکنجی پادشاهمز بو
لنان سلطان اورخان زماننده صنوف عسا-
کره نظام ویریله‌رك یکیچری و سپاهی
کبی صنفلر تشکیل ایدلمسی اوزرینه آقنجیلر
دخی نوعما برصنف مخصوص اولمق اوزره
آیرلدیلر .

واقعا حضرتلرینك حرب و برنجی وجهیله
کوسه میخال بك کندیسنی عتبهٔ عثمانیه‌یه
قبول ایتدیردکدن صکره اطراف وجوانبك
احوال موقعیه‌سنی پك اعلا بیلدیکی جهتله

زه‌لرده نه صورتله عمر چکیرمش اولـدیغی حقنده تفصیلات یوقدر. ذاتاً بو تفصیلاتك فقدانیدرکه مصطفانك دوزمه می یوقسه کرچکمی اولدیغی حقنده مورخلرك اختلافلرینه سبب اولمشدر. یالکز شو قدرجق بر شی بیلنه بیلـور که مصطفا کویا انقره وقعه‌سنده برقاچ یرندن یاره‌لندرلك شوراده بوراده یاره‌لرینك التیامنه قدر وقت چکیردیکی کبی یاره‌لرینك التیامندن صکره دخی قرنداشلرینك مخالفات ومحار باتی اثناسـنده میدانه چیقمـق ایستمیدرلك اختفا ایلمش ایمش.

الك صکره مصطفـانك ایلك ظهوری افلاق طرفندن وقوعه کلمشـدر. افلاق پرنسی میرچـه‌نك سلطان محمد طرفنـدن کوردیکی معامله اوزرینه الـه‌جق انتقامی بولندیغنـدن دوزمه مصطفی اورایه باش اوره‌رق کندیسنك سـلطان محمددن دها یاشلی بر شهزاده اولدیغنی بیلدیرنجه پرنس میرچه طرفنه سواحلی صو باشیسی اولوب نیکبولیده اقامت ایلیـان جنید صو باشیدن کیفیتی اسـتعلام ایتمش و جنیدك دفعـاتله عصیاننه نظراً درحال مأمول اولنـدجغی اوزره اودخی مصطفانك فی حقیقه شهزاده مصطفی اولدیغنی تصدیقده بولنمش اولمسیله ایشته بومقدماتك نتیجه‌سی اوله‌رق دوزمه مصطفا دخی روم ایلی طرفنه چوب جنیدك درحال طو پلامش اولـدیغی بر کوجـك اردو ایله سـلانیك اوزرینـه طوغری یورومشدر.

مورخ هامر اورنوس زاده‌لرك فلانلرك دخی همـان بوایلك حرکتده دوزمه مصطفایه اتباع ایلدکلرینی ظن ایدر ایسه‌ده بو ظن طوغری دکلـدر. زیرا دوزمه مصطفی اسـتانبول امپراطوری طرفنـدن تحت محافظه‌یه الندیغی زمان یرینه یالکز

اکثر آقینجیلرمشـار الیهك ترتیب و دلالتیـله اجرا اولنورلردی. بناءً علیه ذاتك میر مشارالیه بالطبع آقنجیلرك سرکرده‌سی کبی برموقعـده بولنمقله برابر مؤخراً یکی چری و سپاهی کبی عساکر منتظمه تشکیل اولنوب ده آقنجیلر آیروجه بر صنف اوله‌رق باقی قالدقلری زمان بونلرك سرکرده‌لکی بنه میخال بکك اولاد واحفادی عهده‌لرنده قالمش ایدی.

مورخ هامر دیرکه «روسیه طرفلرنده قازاقرك بر خطمانی اولوب ده بونلر عادتا قازاق عسکرینك قومانداني دیمك اولدیغی حالده خطمانلق یعنی قومانداناق بر عائله‌لاده ارثاً انتقال ایلدیکی کبی ملت عثمانیه‌ده دخی آقنجیلر بر نوع قازاق عسکری مثابه‌سنده قالوب قوماندانلغی میخال زاده‌لره ارثاً انتقال ایدر ایدی»

هامرك بو تشبیهی طوغریدر. بو صنف ایکی یوز اللی سنه قدر مدت خدمت غزا و جهادده مستخدم اولوب اغلبی و بلکه دائما قوماندانلری میخال زاده‌لردن ایدی. نصل‌که تفصیلات آتیه دخی بر درجه‌یه قدر کیفیتی

جنید حبس ایدلمش اولوب اندن بشقه بای باشلی برکمه توقیف ایدلمشدر . مع هذا سلطان محمد حضرتلری دوزمه‌نك ظهورینه پك زیاده اهمیت ویره‌رك درحال تدارك ایلدیکی اردو ایله سلانیك اوزرینه یورومش واوطرفلرده جنیدك عسکرینی پریشان ایدرك مرقومی مصطفی ایله برابر سلانیك قلعه‌سنه التجایه مجبور ایلمشیدی . معلومدرکه اثنای فترتده سلانیك ینه روم شرقی ایمپراطورلغنه ترك اولنمشیدی . اوزمان سلانیکده دمتر-یوس لاسقاریس لئونتاریوس والی اولوب سلطان محمد حضرتلری مصطفی ایله جنیدك کندیسنه تسلیم اولنمسنی بو والیدن طلب ایتمش ایسه‌ده والی « متبوعم ایمپراطور ایله اره‌کزده‌کی حسن مناسبته نظراً بن دخی سزك بر بندهٔ مطیعکز ایسه‌م ده بویله معتبر ذواتی دکل حتی عادی بر اسیری بیله ایمپراطورك امری اولمقسزین صالی ویره‌مم » جوابنی ویرنجه سلطان محمد حضرتلری بوحقلی جوابی کمال انصافله قبول ایدرك استانبول ایمپراطوری مانوئله مراجعت ایلمشیدی .

مانوئل دخی ذات شاهانه‌نك التماسنی قبول ایتمدی . بردولته التجا ایدن ذواتی خصمنك اللرینه تسلیم ایتمك اودولتك شاننه موافق دوشه‌میه‌جکندن بوبابده کندیسنك معذور کورلمسنی رجا ایلدی . ذاتاً ایکی دولت اره‌سنده‌کی دوستلق هیچ بر زمان امثلی کورلمش اولمق درجه‌سنده قوی اولدیغندن مصطفانك آمالنه میدان آچمق دخی مطلوب ومقصدی اولمدیغنی بیان ایله ایمپراطور مانوئل سلطان محمد حضرتلرینك بتون مدت حیاتنده مصطفی ایله جنیدی کندی محافظه‌سی آلتنده موقوف طوته‌جغنی وعد ایله پادشاهی تأمینه چالشدی .

ایضاح ایده‌جکدر .

آقنجیلرك صورت اداره‌لری

آقنجیلر اوله‌یکی چری ویاخود تیمار وزعامت اربابی کبی معاشلی ومنتظم عسکر دکل ایدیلر . ملتمزك دور استیلاسنده محاربه‌سز کچن وقتلر عادتا یالکز قیش وقتلری اولوب آقنجی طاقمی قیش موسمنی خانه‌لرنده کچیره‌رك تارلالرینك محصولیله ویاخود کیفنه الویرر ایسه کندی صنعت وتجارتیله یشار ایدی . یاز کلنجه بریره مجتمع اوله‌رق رئیسلری طرفندن ویریله‌جك امر واشارته منتظر قالورلر ایدی .

بونلر عموما سواری ایدیلر . عثمانلیلر میانده کندیسی آچ قالمغه راضی اوله‌رق حیوانی کوزل بسیله‌مکه غیرت ایتمك دعواسی بونلردن قالمشدر . ایشته بو دعوادن دخی منفهم اوله‌جغی وجهله اقنجیلر الك ممتاز آتلره بینرلر ایدی .

وقعا دولت علیه‌نك بونلردن ماعدا سپاهی وسلحدار علوفه‌جی وغربا نامل‌ری آلتنده درت آلای منتظم وموظف سواریسی دها وار ایدیسه‌ده آقنجی طاقمی بونلرك خارجنده بر نوع خفیف سواری عد اولنورلر ایدی .

واقعا زمان فترتدنبری ایمپراطور مانوئل ایله دولت علیه آره سنده کی مناسبت بالکلیه بشقه لاشدرق شهزادکان ایله عقد اولنان مقاوله‌نك رهنی اولمق اوزره قاسم چلبی ایله فاطمه سلطانك استانبولده بولندقلری دخی واقع اولمغله ایمپراطورك وعدی او زرینه اوزمان مصطفانك ده مانوئل محافظه‌سی آلتنده بولنمسنده بر بأس کورلمیه بیلور ایدی .

حاضر سوز صره سی کلمش ایکن عرض ایده‌لم که خواجه سعدالدین حضرتلرینك دخی روایتلرینه کوره سلطان محمد حضرتلرینك ابتدای استقلاللرنده قاسم چلبی بر اره‌لق استانبولدن فرار و باشنه طوپلادیغی بعض آدملر ایله بر ایش یاپمغه اجتسار ایلمش ایدیسه‌ده سلطان محمد حضرتلرینك درحال ید تأدیبنه دوچار اوله‌رق فقط اولومندن صرف نظرله یالکز کوزلرینه میل چکلمش و بوحال ایله برابر کیوه قربنده اق حصار نام بر قریه کندیسنه مالکانه تعیین اولنه‌رق بعدما ذات شاهانه هرنه زمان اناطولی‌یه کچر ایسه شهزاده مشار الیهی جلب و انواع تلطیفات ایله مبجل ایتمکی اعتیاد ایلمشدر . دیمك اولیورکه برادرلری حقنده شفقتلری مسلم ایدیسه‌ده مجرد بونجه سنه‌لردنبری دولتی صارصمش اولان مدت فترتی دها زیاده تمدیده سبب اولمامق ایچون قاسم چلبینك کوزلرینی فدا ایتمك ضرورت حکمنی المش وانك ایچون بو حال تجویز اولنمش واندن صکره قرنداشلق محبتی ینه دوام ایلمشدر . فاطمه سلطان ایسه بر نامدار سنجاق بکنه تزویج اولنه‌رق کذلك ذات شاهانه هرنه زمان اناطولی‌یه کچدکلرنده مشار الیهایی دخی اعزاز و اکرام ایدرلر ایمش .

الحاصل ایمپراطور مانوئلك تکلیفی

خفیف اولملری ایسه اشاغیده صورت محاربه‌لرینی حکایه ایده‌جکمز زمان کوریله‌جکی وجهله کندیلری معیتلریله ارزاق و مهمات کوتورمکه مجبور اولمیوب جرد آتلو اوله‌رق عزیمت ایتملرندن نشأت ایدر .

شو ویردیکمز معلومات اوزرینه بونلرك منتظم بر عسکر اولمدقلرینی تکرار تعریف و ایضاحه حاجت یوقدر . انجق غیر منتظم اولملری یالکز موظف اولمدقلرندن عبارتدر . یوقسه سائر جهتلرجه انتظاملری کافی ووافی ایدی . برکره سائر صنوف عسکرکی بونلرك دخی اون نفرینه بر اونباشی ویوز نفرینه بر صوباشی و بیك نفرینه بر بیکباشی قوماندان ایدی . وبوندن صکره افرادك هر بری سلاحشورلقده یکتا اولدقلرندن سلاح استعمالنجه اوزمان هیچ بر [illegible] حتی [illegible] نلری غیر منتظم عد ایتمکه امکان بولنه بیلسون . آته بنمکده کی مهارتلری ایسه [illegible] [illegible] بو مهارتلرندن بکلرلر ایدی .

نزد شاهانه‌ده قبول اولنه‌رق مصارف اعاشه‌سی اولمق اوزره سنوی اوچ یوز بیك اقچه ویرلمك شرطیله جنید دوزمه مصطفی سلانیكدن استانبوله و بعده لمنی اطه‌سنه نقل و حبس اولنمشلردركه فی الواقع ایمپراطور بو بابده ویردیكی سوزی طوته‌رق سلطان محمد حضرترینك وفاترینه قدر مرقوملری برطرفه قاچرمامشدر .

دوزمه مصطفانك اصل سبب ظهوری افلاق پرنسی میرچه اولدیغندن مرقومك برجزایه اثبات استحقاق ایلدیكی دركار اولمغله ذات شاهانه ذاتاً سلانیكده مجتمع اولان عساكری بالاستصحاب افلاقه برآقین اجراسیله میرچه‌یی حق وزومی درجه سنده تأدیب ایلمشلر وكلیتلی اموال غنیمت ایله عودت ایتمشلر ایدی . اثنای عودتده اناطولی‌یه مرور ایچون استانبولدن كچمك آرزوسنده بولنمغله ایمپراطور مانوئل

استانبولك الك معتبرانندن برچوق ذواتی استقباله كوندروب پدرشاهی تجوز لی طرفلرندن استقبال ایتدیردكلری كبی كندیسی دخی ركوبنه مخصوص قالیون ایله الیوم بشكطاش دنیلان چفته قولون لیمانه كله‌رك اوراپه وقوع وصول شاهانه‌ده لوازم خوش آمدی‌یی ایفا ایلمشدر . بیزانس مورخلرینك روایترینه كوره ذات شاهانه‌یی اسكداره كچیرمك ایچون بشقه‌جه برشاهانه قالیون حاضر ایتمش . هرایكی حكمدار برقاليونده اولدقلری حالده یان یكا اسكداره كیتمشلر و ثنای سیاحت بحریه‌ده كیدن كمی‌یه سوزلشمه‌لرك برنی بریسنه تأمین محبت ایلدكلری كبی اسكداره واصل اولدقلری زمان دخی هرایكیسی كندیلرینه مخصوص اوله‌رق ركز ایدلمش بولنان شاهانه چادرلرده اوتوره‌رق و برقاچ كون ترتیب بولنان ضیافتلرده بولنه‌رق بعده ذات شاهانه

برمحله آقین ایتمك نه دیمكدر

« آقین » تعبیرندن منفهم اولان معنا « هجوم » كبی برشیدر . انجق آقنجی صنفنك هجومی سائر صنوف عسكریه‌نك هجومندن بردرلو قیاس قبول ایده‌مز . بونلر بریره آقین ایده‌جكلری زمان مجموع قوتلرینی برقاچ فرقه‌یه تقسیم ایلدكدن صكره اولا برنجی فرقه علی الغفله دشمن ممالكنه كیروب راست كلدیكی قریه و قصبه و شهرلری یغما ایلرلر مملكتده بولنان عساكر مستحفظه اشبو برنجی فرقه‌یه مقابله‌یه چیقه طورسون ایكنجی اوچنجی الی آخره فرقه‌لر بربرینه ظهیر و امداد و احتیاط اصولنجه حركت ایدر مملكتی تالانه قویولورلر .

اقتضاسنه كوره بونلر بلوك بلوك یوزر یوزر آیریه‌رق وا نوجهله منتشر اولورلر ایدی كه بو صورتله حركت ایتدكلری زمان كندیلرینه غلبه ایده‌بیلمك پك متعسر اولور ایدی . زیرا الك اول نه‌قدر بندر وكذركاه و بوغاز وار ایسه جمله‌سنی ضبط ایدرك دشمن ایچون حركات عسكریه یوللرینی دكل حتی امكان طریقلرینی دخی سد ایتمش

بوسنه یه عزیمت ایچون اختیار ایمپراطوری وداع ایلمشلردر .

بیزانس مورخلری چلبی سلطان محمد حضرتلرینک شو استانبولی زیارتلرینه دائر برچوق تفصیلات و برمکمه اولوب بونلردن اکلاشلدیغنه کوره بالذات ایمپراطور چلبی سلطان محمد حضرتلرینه امکانک فوقنده حرمت ورعایتده کندیسنی تخصیص ایلدیکی کبی اندن صکره بیزانسک الک معتبر کباری دخی عثمانلی امراسنک اکراملرینه بربر نصب نفس اهتمام ایلیه‌رك و بریلان ضیافتلرك کافه‌سی یکدیکرینه تفوق ایلر ایمش . بو حالك سببی یالکز سلطان محمد حضرتلرینک بتون برادرلرینه غلبه‌سیله ملکده سلطان بالاستقلال قالمسی و باخود ایمپراطور ایله عقد ایلمش اولدیغی مقاولات احکامنه رعایت ایتمش بولنمسی کبی صرف سیاسیاتدن عبارت دکلدر . حتی دوشونیله‌جك اولورسه ذات شاهانه‌نك استانبوله ورودلری دوزمه مصطفی و جنیدك ظهوریله لنی‌یه تغریبی متعاقب اولوب ایمپراطورك بومسئله‌ده التزام ایلدیکی پولتیقه بالطبع آرزوی شاهانه‌یه تمامیله موافق اولمدیغندن استانبوله کلدکلری زمان برازده قلبلرنده حس نخشنودی بولندیغی ایچوندرکه مورخ هامر ایمپراطور ایله وقوعه کلان ملاقاتده « صانکه ارهلرنده هیچ برشی اولمامش کبی کوزل مصاحبت ایلدیلر » دیه برده قید مخصوص دوشورمکده‌در . عزت واکرامك بوقدر پارلاق اولمسنك سبب اصلی وحقیقی وطبیعیسی او زمانه قدر عثمانلیلر ایله روملر ارهسنده‌کی مناسبات دوستانه وغیر دوستانه‌نك یك ایلرویه کیده‌رك هرمعتبر عثمانلینك استانبولده برقاچ دوستی آشناسی بولنمش

اولورلر ایدی .

مجارستان و اوستریا طرفلرنده بعض دفعه‌لر کورلمشدرکه اقین ایدیلان برایالات ایچنده یرلی عسکر ممکن دکل سیرو حرکته یول بوله‌میدرق هرکوی وقصبه اهالیسی محصور قالمش و بتون قرلر و صحرالر اقنجیلرك ضبطی آلتنه کیرمشدر . کذلك بعض دفعه‌لر کورلمشدرکه اقین ایدیلان برایالت عادتا یاغنین یرینه دونمشدر . انجق بر بوالده برحال مطلقا اوله‌جه سبق ایتمش بیوك برمغلوبیت اوزرینه نوعما اخذ ثار بوللو وقوعبولور ایدی .

آقنجیلردن آیریلان طلیعه قلیج

— وسردن کچدی قسمی —

طال قلیج وسردن کچدی دنیلان دلاورلر بر نوع فدائیلر ایدی که بونلرك هر برینه قهرمانلق شرفی ویرلسه بحق سزادر فقط شونیده اخطار ایده‌لم که بو قهرمانلق یالکز آقنجیلره ده مخصوص دکل ایدی . صنوف سائره‌دن دخی بو خدمت فداکارانه‌یی اختیار ایدنلر بولنورلر ایدی . آقنجیلرك بو فداکارلغی اختیار ایتدکلری برنجی مرتبه‌ده شجاعت عثمانیه‌لرینك ایجابندن ایلرو کلدیکی کبی بر سببی

اولمسی قضیه‌سی ایدی . واقعا کیمسه‌نك کیمسه‌یی طانیه‌مدیغی ایکی طرف میاننده مراسم مهماننوازی‌یه نه‌قدر اهتمام ایدلسه ایش ینه صغوقلقدن قورتیله‌مز . اشته انلر میاننده کذار ایدن بوکبی شیلر ایسه بارده بر پولتیقه اثناسنده بیله اولسه ینه آشنالق حکمنی اجرا ایدرك احوالك نشئه‌سی آرتار و بزم عیش ونوش پارلادقجه پارلار .

سلطان محمد اول حضرتلرینك امتدادنبوله اشبو وقوع زیارتلری برصولك بهارده اولوب اناطولی‌یه مرورلرنده اولا ازنیق شهرینه اوغرایه‌رق بعض اصلاحاتی امر وفرمان بیوردقلری کبی بعده بروسه‌یه کیدرك اوزمانه قدر یاپلمش اولان انشا آت خیریه‌یی تماشا وبروسه تعمیراتی ایچون ارادات لازمه‌یی اعطا ایله قیشی کچیرمشلر ایدی . اول بهارده کلیبولی طریقیله تکرار ادرنه‌یه وقوع نقل همایونده چونکه عثمانلی پادشاهلری نه‌زمان اناطولیدن اوروپا جهتنه مرور ایده‌جك اولسه‌لر تبریك قدوملری ایچون سفیرلر کوندرمك بیزانس دولتنك معتادی اولمغله بودفعه دخی له‌ئونتار یبورس ایمپراطور مانوئل طرفندن تبریك قدوم مأموریتی ایله ادرنه‌یه وارمش ایدی ایسه‌ده بوله‌ئونتاریوسك ورودندن اوچ کون صکره ایدی‌که ذات شاهانه آت اوزرنده بولندقلری حالده نزول اصابتیله فراش موته سرنشتر ایدی . بعض روایته کوره ذات شاهانه‌نك سبب موتی اولان خسته‌لك اسهال ایمش .

هرنه حال ایسه چلبی سلطان محمد حضرتلری بو خسته‌لکدن افاقت بوله‌میه‌جقلرینی اکلاملری اوزرینه بنده قدیم واصدقی بایزید پاشایی یانه چاغره‌رق تاج وتختی شهزاده مراد بکه تودیع

دخی کندیلرنده‌رتبه عسکریه‌دن هیچ بری بولنمدیغی حالده فدائیلك یولنده ایتدکلری غیرت فوق العاده اوزرینه شاید صاغ قلورلر ایسه الك بیوك مکافاتك کندیلری ایچون حاضر اولمسی امیدی ایدی .

سردن کچدیلر ایکی صورتله خدمت ایدرلر . بریسی دشمن اردوسی ایچنه طالمق ودیکری محصور بولنان برقلعه‌یه ایرمکدر .

دشمن اردوسنه طالمق ایجاب ایتدیکی زمان کیروبه دونمك امید واحتمالی کوز اوکندن قالدیرمق لازم ایدی . بوشرطی قبول ایدن قهرمانلر قاچ نفره بالغ اوله‌جقلر ایسه اردودن آیریلوب اکثریا دشمن اوزرینه یاصاغ ویاصول جناحلرك بریسندن ویاخود ارقه طرفدن هجوم ایچون اقتضا ایدن مسافه‌یه قدر آیریلورلر ایدی . بعده علی الغفله وبالخصوص اوقدر شدتله بر هجوم ایدرلر ایدی‌که بوهجومدن کندیلرینی کیرویه چویره‌جك هیچ برقوت فرض اولنه‌مز . کندیلرینك دخی اعتقادنجه اجلی کلنلر دها دشمن صفلری ایچنده کیرمه‌دن شهید واولوب باقی قالانلر دخی اجللرینی دشمن صفلری

ایلدکلرندن بحثله شاید کندی استقلالنی تأمین ایچون برادرلرینی ازاله کبی بیلدیرم بایزید خان حضرتلری طرفندن ایجاد اولنان ومع التأسف کندی طرفندن دخی اتباع ایدلمش بولنان عادت موجبنجه مراد بك دیگر قرنداشلرینی ازاله ایله مظنون اولمغله دیگر شهزاده‌لرك بویله برفلاکتدن وقایه‌سی ایچون دخی بونلرك استانبول ایمپراطوری مانوئل نزدینه امانت ایدلمسنی ومع هذا الك بیوك احتراز ایدیله‌جك شی لنیده موقوف بولنان دوزمه مصطفی اوله‌جغنی وصیت ایلمش ایدی .

ذات شاهانه‌نك مدهش صورتده خسته‌لنملری ادرنه‌ده کرك اهالی وکرك عسکر بیننده شایع اولنجه اوته طرفده برده مصطفی نامنده برمدعیٔ سلطنت بولنمق واستانبول ایمپراطور ایله ایدلمش اولان مقاوله موجبنجه مرقومك لنیده موقوفیتی چلبی سلطان محمد حضرتلرینك مدت حیاتلریله محدود ومشروط اولمق حسبیله صحبت پادشاهیدن طولایی عمومه برهیجان کلمش ایدی . بناءً علیه ذات شاهانه بوهیجانك دفعنه مدار اولمق اوزره خسته حالیله برابر تکرار آته بینه‌رك کندیسنی عسکره کوسترمش وعسکر طرفندن آلقشلانمش ایدیسه‌لرده ایکنجی کونی خسته‌لکلری دها زیاده شدت کسب ایلدیکندن او اقشام ارتحال دار بقا ایلمشلردر .

اکر بو خبر مصیبت اثر درحال ناس بیننده شایع اولسه ایدی مطلقا مدهش برفساد چیقه‌جغنه شبهه ایدیله‌مز ایدی . زیرا اوجه دخی کلان مناسبت اوزرینه بیلدیرلمش اولدیغی اوزره دوزمه مصطفانك فی الحقیقه شهزاده مصطفی اولمسیله بریالانجی حریف اولمسی بین الناس بك بیوك برشبهه

ایچنده آرارجه‌سنه یالین قلیچ جولان ایدرلر ایدی . ایشته بوقدر زهره ایله اوکرینه کلان دشمن نفرینه اوقدر قلیچ آتارلر واوقدر پریشانلق کوسترلر ایدی که بو پریشانلق اراسنده اصل اردوی همایونه دخی هجوم ایچون فرصت یوللری اچیلور ایدی .

بیوك ناپلیون عثمانلیلرك جنکاورلکنی مدح ایلدیکی صرده « عثمانلی عسکرینی طال قلیچ اولمغه مجبور ایده‌جك قدر متشدد یرمق الویرمز . برکره طال قلیچ اولمغی کوزه الدیرمش برقاچیوز آدم میدانه چیقار ایسه اوکارنده مغلوب اولمق ممکن دکلدر » دیمش اولدیغی مطالعه گذارمز اولمشدر . (طال قلیچلره کندیسنك انجق عسکری قلعه‌یه یاعق اصولنی اختراع ایله قارشو طوره بیلمش اولدیغی دخی معلومدر)

قلعه محاصره‌سنده دخی سردن کچدیلر ارتق فتحندن مأیوس کلان قلعه‌لره کیجه وقتی بغتة نردبانلر قورمق وبرکره ایچرویه کیرنجه ارتق صیرا قلنج هرطرفه طالمق ایشنده قوللانیلور ایدی . بوایشك دخی نه قدر قهرمانانه برایش اولدیغی میدانده‌در .

التنده بولنه‌رق پك چوق كمسه‌لر كنديسنك فى الواقع شهزاده مصطفى اولمسنه قانع اولمش و بناءً عليه سلطنت ايچون انك حقنى طانيمش بولندقلرندن آماسيا واليسى بولنان شهزاده مرادبك كلوب‌ده باباسنك مقامنى طوتمزدن اول تختك بوش قالديغنى كورسه‌لر ايدى البته برفنالغه قيام ايده‌جكلرى دركار ايدى . بناءً على ذلك پادشاهك وفاتى خلقدن كيزلى طوتمغه وكلا ووزراجه پك بيوك برمجبوريت الوبره‌رك جمله‌سى اولبابده سوزى براتمشلر ايسه‌ده بويله برخبر نه‌قدر كيزلنمش اولسه خلقك ظن نوعندن اولسون ينه وقوفى دركار اولمغله عسكر طاقمى اولمكيدن زياده برهيجانه دوچار اولمش ايدى .

بوكره دخى هيجانك اوكنى المق ايچون بندكان دولت كويا اناطوليده ازميراوغلى حمزه بك اوزرينه سفر همايون وار ايمش كبى بر تدبير ايله عسكرك كاملاً اناطولى طرفنه امرار ينى و بو حركتله عساكرك اشغالنى ترتيب ايتمشلر ايدى . بناءً على ذلك يكى چرى ايله سپاهى وسائر صنوف عساكر سرآمدانى پادشاهك وفات ايتمش اولديغى كوشك اطرافنه ييغلمغه باشلادقلرنده حامل ارادهٔ سنيه اولان بر آدم طوريله امرادن بريسى بونلرك يانلرينه كله‌رك ذات شاهانه‌نك اناطولى‌يه سفرى اولد- يغندن كرك روم ايلى و كرك اناطولى قوهٔ عسكريه‌سنك كافه‌سى بيغاده طوپلانمق مقتضاى ارادهٔ سنيه‌دن بولنديغندن بحثله جمله‌سنك سريعاً كليبولى معبرندن بچوب بيغايه وارمرى لازم كله‌جكنى تبليغ ايلدى . ديكر طرفدن ادارهٔ عسكريه دخى سفره كيده‌جك اولان عساكرك تداخلده قالان معاشلرينى سريعاً و عاجلاً تسويه ايدرك

آوروپاجه نه‌لره قدر آقينلر ايتديلر بلغارستان طرفلرينى بتوردكدن صكره آقنجيلر بغدان وافلاق طرفلرينه قويولوب ويانه شهرى محاصره آلتنه النجه‌يه‌قدر دخى مجارستانى هرج ومرج ايدرلر ايدى . فاتح سلطان محمد حضرتلرى مدللو طرفلرنده اردوى همايون ايله بولنوب محاربه ايدرلر ايكن ميخال زاده‌لردن على واسكندر بكلر برفرقه آقنجى ايله مجارستان ايچنه كيرمشلر ايدى .

سمندره قلعه‌سنه سكزاون ساعت مسا- فه‌ده كائن بوزاريس نام محلده دوچى نام جنكاور قمنداندن يه روفرانسوا آدلى ايكى قرنداشك معيتلرنده بولنان كلى عسكر ايله چارپيشه‌رق فناحالده منهزم اولمش ايديلر .

بو انهزامى آوروپا مورخلرى كمال شكرا- نيله قيد وتحرير ايدرلر . انجق ايشك وقدر تنونيته‌ذكرى بوقدر . زيرا آقنجيلر بر مدكته نجه‌دغلبه ايتمك ايچون كير ميوب يالكز جو- لان ايچون كيردكلرندن قارشولرينه برقوت غالبه كلور ايسه چيل ياوريسى كبى طاغيلوب كنديلرينى قورتارمغه چاليشورلر ايدى .

وشو ترتیب حقنده کمسه‌نك شبهه‌سی قالماق ایچون اناطولی قوهٔ عسکریه‌سنك دخی بیغاده اجتماعلری ایچون هر طرفه امرلر کوندره‌رك یکیچری و سپاهی ایله سائر بعض صنوف عساکری بیغایه کچیرمکه موفق اولمشلر ایدی ۰

بندکان دولتك شو تدبیرلرنده‌کی اصابت نه‌قدر بیوك اولدیغی صورت مخصوصه‌ده بردقته محتاجدر ۰ بو ترتیب ایله هم عساکر شاهانه پادشاهك وفات ایتمش اولدیغی یردن براز تباعد ایدرك برفساد ایقاعنه مقتدر اوله‌میه‌جق وهم‌ده اناطولی وروم ایلی قوتلرینك کافه‌سی بیغاده اجتماع ایلر ایسه‌لمنیده بولنان دوزمه مصطفی طرفندن شاید بر حرکت وقوعی اوزرینه دخی عسکرك ایجاب ایدن طرفلره همان سوق ایدیلی ویرمسی قولایلاشه‌جق ایدی ۰ بو ترتیب واقعا پك بیوك جدیتله موقع اجرایه قونیله‌رق روم ایلی طرفنده‌کی یکیچری وسپاهی وسائره کاملاً اناطولی‌یه کچمش واناطولی عساکریله برابر بیغا طرفلرنده اردو قورمش ایسه‌لرده ایشك اوزرندن کونلر کچدیکجه ومحرم رازلر چوغالدقجه خلقك شبهه‌سی آرتغله سلحدار صنفنده بولنان عسکرك دخی اناطولی‌یه امراری اثناسنده بو عسکر وفات پادشاهی شبهه‌سنی بر قاتدها آرتدیرمش و بناءً علیه اورته لغك خلجانی هر قیاس وتخمینك خارجنه چیقمشدر ۰

واقعا سلحدارلر دخی اناطولی‌یه مرور ایتمامك کبی برعصیانده دکل ایدیلر ۰ انجق حرکتدن اول « سوکیلی پادشاهمزك مبارك یوزینی بر یجك دها کوره‌لم‌ده اویله کیده‌لم » دیه براستدعایه قیام ایلمشلر ایدی‌که ردی کوج قبولی کوج براستدعا اولمغله وکلای دولته بیاغی برطورغونلق کلمش

شوقدر وارکه سالف الذکر محاربه‌ده دشمن عسکری پك چوق اولوب هرطرفی قوشاتمش بولندیغندن آقنجیلر برطریق فرار بوله‌میه‌رق الک‌چوغی حیوانلرندن اینوب پیاده اولدقلری حالده اورمانلره طالمش دشمنك یالکز عسکری دکل کویلی قاریلری بیله باشی بوش بارکیرلری اغتنامه قویولدقلری اثناده اقنجیلر دخی طونه کنارنده بولدقلری قایقلر ایله نهری کچه‌رك کندیلرینی قورتارمشدر ۰

بووقعه اوزرینه دشمن سمندره طرفلرنده وعثمانلی النده بولنان قلاع وبقاعی شدتله محاصره التنه المغله اردوی همایون او طرفلره توجه ایتمشیدی ۰ بناءً علیه اقنجیلر دالماچیا وخرواتستان طرفلرندن دشمن اردوسنه ایدیله‌جك معاونته مانع اولمق ایچون اورالره منتشر اولدیلر ۰ بو انتشار تمام قرال ماتیاسك ایتالیا طرفلرندن کلمکده بولنان نشانلوسنك مجارستانه طوغری سیاحتی زمانه مصادف اولمشیدی ۰

برنسس باتریقس‌ءآقنجیلرك اوسیرلیکی
غریب برکلین الایی

پرنسس باتریقس ناپولی پرنسسلرندن

ایدی. واقعا «پادشاهك كیفسزلكی زیاده‌جه‌در. شماتت فلان دها زیاده تشدید مرضی موجب اولور» دیه عسكرك بو رجاسنی رده قالقشدیلر ایسه‌ده پادشاه بو قدر امیدسز حالده كیفسز اولورسه سفر قابل اوله‌میه‌جغی دركار بولندیغندن نهایت «بویله بیكارجه عسكرك بردن حضور شاهانه‌یه دخولی مغایر ادبدر. ایچكزدن انتخاب ایده‌جككز برقاچ رؤسا كلسونلر ده كورسونلر» دیه‌رك بری طرفدن ایسه ذات شاهانه‌نك یاتدیغی اوطه‌نك پنجره‌لرینه‌زارلر چكلمك واوطه ایچنه بخورلر یاقلق صورتیله تغلیط نظر اسبابی بالاكمال بندكاندن بریسی كوندوزلك البسه‌سنی لابساً یتاق ایچنده اوتورتیلان پادشاهك ارقه‌سنه یچمش وخرواریسنك ارقه‌سنه كیرلنه‌رك باشنی وقوللرینی تحریك ایتمكده بولنمش ایدی. ایشته بو ترتیب ایله اوطه‌یه كیرن

سلحداران رؤساسی پادشاهی یتاغنده اوتورر وحركت ایدر كورملریله برابرینه ترتیبات واقعه‌جه‌سندن ولهرق بواردلق اظهار ایدن كرد اوزون كمال حدت وتلاشله كوب بوغوق بر صدا ایله «جنه! خسته‌نك یاننده بوقدر غلبه‌لكك نه لیتی وار؟ بن سزه ذات شاهانه‌یی اوز مسونلر دیمدمی؟ هم برقاچ كونه قدر سفره كیده بیلمك مرتبه‌سنده ذات شاهانه‌نك قوتمسنی ایسترسكز هم ده بزم تدابیر طبیه‌مزی اخلال ایلرسكز!» دیه تكدیرآمیز سوزلره قیام ایلدی. یكندن رؤسای سلحداران كوردكلری قدرله بالاكتفا دعای پادشاهی‌یی ایفا ایدرك اورادن چكلمشلردر.

عثمانلی تاریخلرینك كافه‌سی سلطان محمد حضرتلرینك وفاتلرندن صكره سلطان مراد حضرتلری اماسیادن كنجه‌یه دكین ایدیلان بو تلاشلری و ترتیبلری یازدقلری

اولوب قرال ماتیاسك نشانلوسی بولنمغله مملكتندن مجارستانه متوجهاً حركت ایدرك تمام دالماچیا حدودینه كلمش ایدی كه او ارالق دخی میخال زاده اسكندر وعلی بكلر دالماچیا ایچنه آقین ایتمشلر ایدی.

بو قاروكی فقره‌دن دخی مستبان اولدیغی وجهله بو اقیندن برادخرواتستان ودالماچیا طرفلرندن طونه بوینه و اردوی همایون اوزرینه كوندریله‌جك عساكر معاونه‌یی منع ایتمك اولوب حالبوكه پرنسس باتریقه‌نك دخی معیتنده كلی عسكر بولنمغله انك دخی منع حركتی لازم كلمشیدی.

اقنجیلر بر ارالق یلدیرم كبی بر هجوم ایله كلین اوكنده برآلای كوستردیلر. انجق پرنسسك معیتنده‌كی عسكر آقنجیلردن درت بش قات زیاده اولمغله باشه چیقه‌میه‌جقلرینی اكلادقلرندن اوچ درت ساعت مسافه ایله دائما اوكدن اوكدن كیدرك كذركاهده بولنان قرا وقصباتی یاقوب ییقمغه باشلادیلر. بو آقینده كوستریلان جهارت او درجه‌یه وارمشدر كه بر طرفدن كلین اردوسی ودیكر طرفدن جوارده بولنان

حالده سببی نه اولدیغنی اکثریسی قاله بیله آلمزلر . حتی بعضلری دوزمه مصطفی مسئله‌سنك دها چلبی سلطان محمد حضرتلری زماننده مقدماتی ظهوره کلدیکنی ده یازمدقلرندن انلرك قرائنیله قالنه‌جق اولور ایسه اوقدر بیوك احترازلرك سببی نه اولدیغی بیلنه‌میه‌رك قارئلر بو ایشدن حکمتنی اکلایه‌مزلر . ایشته ایشك حکمتی بس بللیدر . چونکه وفات پادشاهی طویوله‌جق اولسه استانبول امپراطورینك درحال دوزمه مصطفایی لمنیدن صالی ویره‌جکی و بو حالده مرقومك پك مدهش برفساد چیقاره‌جغی احتمالی اوزمان بندکان دولتی بویله برتدبیر عظیمه مجبور ایتمشدر . حتی مورخ هامر دوزمه مصطفانك بر دوزمه آدم دکل کرچکدن شهزاده مصطفی اولدیغی احتماله قوت ویرمك ایچون بولمش اولدیغی دلیللرك بریسی دخی ایشته بو تلاش قضیه‌سیدر . اکر دوزمه مصطفی برشارلتاندن عبارت اولوب ده هیئت عثمانیه‌جه طرفدارلری بولنمه‌ایدی بو تلاشلره نه لزوم قالور ایدی ؟ وفات پادشاهی اعلان واماسیه‌ده‌کی وارث سلطنت دعوت اولنه‌رق اوکلنجه‌یه قدرده ارکان دولت تمشیت امور ایدرلر ایدی .

چلبی سلطان محمد حضرتلرینك بویله وفاتلرندن صکره اجرای حکومت دیمك اولان برنوع سلطنت عجیبه‌لری قرق ایکی کون ممتد اولمشدر . برنعشك قرق ایکی کون محافظه ایدلمسی صنعت تحنیطه مراجعت ایدلمکسزین ممکن اوله‌میه‌جغندن اوزمانلر عثمانیلر نزدنده بو صنعتك معلوم اولدیغی درکاردر . صنعت مذکوره حقنده قارئلرمزجه دخی برفکر حاصل اولمق ایچون حاشیه‌لرمز میانده « تحنیط اموات » سرلوحه‌سیله

عساکر جهت جهت عثمانلی آقنجیلرینی تعقیبه چالشدقلری حالده بونلر ییلدیرم کبی یتشدکلری قرابی یاقندن یه کیرو طورمامشلردر

مورخ هامر دیرکه « پرنسس باتریقس مدت عمرنده بوسیاحتده‌کی قورقدیغی قدر هیچ برشیدن قورقامشدر .

زیرا کذرکاهنه یاتلمش اولان عسکر میدان عسکری اولمیوب امید ایدلیان برده موجود وآرانیلان یرلرده مفقود اولدیغندن برآنده تا کلین اردوسنك ایچنه‌قدر کیره بیله‌جکلری مجزوم ایدی »

یالکز کیره جکلری دکل او حالده پرنسس باتریقسك برعثمانلی خانمی اوله بیلمسی بیله مجزوم عد ایدلسه نه اولور ؟

نهایت کلین جنابلری طونه ساحلنی بولدیغی زمان آرتق نهرك اوته طرفی جای امان اولدیغنی اکلامش ایدیسه ده صانکه اوکلرنده قلاغوزلغه مأمور اولان اقنجی فرقه‌سنك (قیش مناسبتیله) بوزلر اوزرندن طونه‌یی دخی چکدیکنی کورنجه بتون بتون متحیر اولمشدر .

برینه مخصوص درج اولنمشدر . مرا
جعت بیوریله . نهایت سلطان مراد
حضرتلری برسرعت مطلوبه ایله بروسه .
یه کلوب یتیشهرك پدرلرینك تخت شوکت
بختلرینی اشغال ایتکله ظهوراته بعده
تدبیر دوشوندك اوزره جملهدن اقدم و
اقدس بر ایش اولهرق نعش مغفرت نقش
پادشاهی یی بروسهیه نقل ایشنه مباشرت
ایلدیلر . سلطان مراد حضرتلری بروسه .
دن بر مرحله مسافهیه قدر پدرلرینك
تابوتنی بالاستقبال کوزلرندن باران بلا کبی
یاشلر آقیتدقلری حالده مدفن شریفلرینه
قدر کوتورمشلردر . مدفن شریفلری
کندی انشا کردهلری اولان جامع شریف
جوارنده در . مولا او مدفن مبارکی
اجل و اعلای رحمتی ایله مزین ایلیه
آمین !
چلبی سلطان محمد حضرتلرینك محمود .
بك احمد مراد بك یوسف بك مصطفی بك
نامنده بش شهزادهلری وجوده کلوب
بونلردن ایکیسی دها بابالرینك زمان حیا .
تلرنده وفات ایتمشلردن اوچنجی شهزاده
سلطان مراد حضرتلری ولی عهد سلطنت
قالمشلر ایدی . وزراسی دخی ابراهیم پاشا
بایزید پاشا عوض پاشا اولوب ابراهیم پاشا
صدر اعظم ایدیسهده وقوعات مهمهٔ تاریخیه
میاننده بو ذاتك اسمی پك نادر اولهرق
یاد اولنمقدهدر . حتی ظن اولنه بیلورکه
صدر اعظملق عنوانك کندیسنده بولنمسی
مجرد چندرلی قره خلیل خیر الدین پاشانك
حفیدی اولهرق عنوان صدارت خلیل
پاشادن اوغلی علی پاشایه انتقال ایلدیکی کبی
بعده اندن دخی اوغلی ابراهیم پاشایه انتقال
ایتمش اولدیغی سبب و حکمتنه مبنیدر .
بوقسه ابراهیم پاشانك اسمی یالکز
موسینك بزیری ایکن استانبوله وقوع

بركلهلم مانحن فيهه
عثمانلیلرك دوراستیلاسی عالمی تتردیکی
اثناده اقنجیلرك درجهٔ شدت وجلادتی
اوروپانك هرطرفنجه مشتهر اولمش ایدیسهده
دالماجیا حدودیله مجارستانك اوته طرفی
هنوز بونلرك صولتلرینی رأی العین کور .
مامشیدی .
و ینه شهری تحت محاصرهیه الدیغی
اثناده عموم المانیانك عثمانلیلر اوزرینه
ترتیباتله مشغول اولدیغی خبر النمغله بوترتیباته
خللو یرملك اوزره المانیا ایچنه برفرقه
آقنجی سوق اولندیغی زمان بونلرك نصل
یلدیرم اولدقلرینی المانلر دخی کوردیلر .
شویلهکه ینه میخال زادهلر قوماندهسی
التنده بولنان آقنجی فرقهلری هیچ بر مانعه
هیچ بر مقاومته تصادف ایتمکسزین المانیانك ایچرو .
لرینه طوغری ایلرولهمکده دوام ایلدیلر .
الکای مذکورك تا قلبکاهنه قدر
وارديلر . . . . ایله اولنمشلر .
بردرجه تاراجه قویولمشلر که قوندقلری
کویلردن بردهها . . . . عالیه
الملیه . . . .

مأموريت فوق العادەسی اثناسندە محمد چلبی زدينه كچمش بولنمسندن و ردەچلی سلطان محمد حضرتلری وفات ايدوب وفاتنك عسكردن صاقلانمسی لازم كلديكی زمان قوريلان تدابيره اشتراك ايتمش بولنمسندن عبارت اولان محللردە سبق ايتمكدەدر . حقيقت حالدە كيرودار امور بايزيد پاشانك اﻟﻨﺪە ايدیكه مشار اليه بواهميته لايق برآدم ايدی . دها انقره فلاكتندنبری ذات شاهانەنك معيتلرندە بولنەرق كافهٔ مزاحمه كوكس ويرمش اولدقلری كبی بيوك بيوك ايشلر دخی كورمشلردر . نهايت سلطان مراد ثانينك زماننده ودوزمه مصطفی مسئلەسندە شهيد اولديغی اشاغيكی مقالەدە كوريلەجكدر عوض پاشانك اوقدر مهم ايشلری يوق ايسەدە بروسه شهرينك قره مانيلره قارشو مدافعەسی خصوصندەكی يارارلقلری دخی الك بيوك تحسينلره شايان برخدمت مهمەدر .

اشبو اوچ وزيردن ماعدا بوعصرك مشاهير رجالی ميانندە ميخال اوغللرينی واورنوس اوغللرينی كورمكدەيزكه ميخال اوغللری آقنجی دينلان عسكرك سردارلغنی بابالرندن ارثاً درعهده ايدرك برچوق زمانلره قدر محافظه ايدە كلمشلردر .

اشبو آقنجی صنفی دولتك شمدیلرده طوپلاديغی باشی بوزوق عسكری كبی برشی ايديسەدە محاربەدە حركات واقعەلری دها بشقه برصورتده مهم اولەرق وقتيله « قرق انبار » سرلوحەلی مجموعهٔ فنيه وادبيه وتاريخيه‌مزه بونلره دائر درج ايتمش اولديغمز بربنده مخصوص اولبابدەكی معلومات تاريخيەيی جامع اولديغندن برعينی حاشيەمز ميانندە دخی كچيرلدی . ميخال اوغللرندن صكره الك مهم رجال عسكريه ميانندە اناطولی

بو آقنجيلره برچاره آرامق مجبوريتنه دوشمش و اغلايان چوجقلره « صوص اوبو تركلر كليور » ديمسی بلك بوكونكی آقنجيلرك اثناسندە بو وقعەدن صكره شهرت بولمشدر .

الحاصل عثمانلی اردولرينك شوكتی اوروپاجه نرەلره قدر منتشر اولمش ايسه آقنجيلر بو حدوددن يوز يوز اللی ساعت قدر ايلروسنی دخی چالقايوب بوصورتله روسيه جهتندن دون نهری سواحلی و شمال طرفندن پومرانيه‌يه طوغری يرلر وغرب طرفندن دخی وندیك ناحيەلری آقنجيلره جولانكاه اولمشدر .

« آقنجيلرك سبب انقراضی »

آقنجيلر عثمانليلرك دورابتداسی مدت بك كوزل خدمت ايتديلر . بالخاصه صوڭرالری سنەلرندە دخی بيان ايلدیكی وجهله اردوی همايونلرك مظفريتلرينی دائما بونلر تسهيل ايدرلر ايدی . انجق بونلرك سلسلهٔ انتظامنه يكيچريلردن وسپاهيلردن دها اول خلل كلدی . زيرا استفادەلری يغمايه منحصر اولديغندن صكرەلری ايش بردرجه‌يه كلمش ايدیكه دشمن ممالكنده يغمايه موفق اولە‌

بكاريكى تيمور طاش كوريلوركه بونك دخى
اوغللرى ميخـائل واورنوس اوغللرى كبى
برچوق زمانلر دولت عليـه‌نك الك مهم
خدمات عسكريه‌سنده بولنمشلردر . چلبى
سلطان محمد حضرتلرينك رجال سياسيه‌لرى
ميانده الك بيوك اهميـتى حائز اولان ذات
ككبوزه قاضيسى فضل الله افنديدركه بو ذا-
تك علمالق صفتيله ترجمهٔ حالى حاشيه‌لرمز
ميانده داخلدر . حالبوكه كنديسى بر قاضى
اولمقدن زياده بر ديپلومات ايدى . نصـلكه
مؤخرا پاشالق عنوانني دخى احراز ايلد-
يكنى كوره‌جكز .

الحاصل چلبى سلطان محمد حضرتلر-
ينك دورلرى بو دولت عليهٔ عثمانيه‌نك الك
قاريشق بر دورى اولمقـله برابر كرك رجا-
لنده وكرك كنـديلرنده اولان مزيات كونا
كون ثمره‌سيله دولت پك بيوك ورطه‌لردن
قورتارلمش اولدقـدن ماعدا اسكى نظام و
انتظامى دخى پك كـوزل محافظه ايديله‌رك
بوندن‌ده فضلا اولمق اوزره بو دورده ترقيات
علميه وادبيه‌نك اوكى قپانمامش و حاشيه‌لرمز
ميانده ترجمهٔ حاللرى مذكور اولان علما و
مشـايخ وادبا ايله اهميت تاريخيه‌لرى انلر
درجه‌سنه وارەميان وياخود بلكه‌ده بونلر
دن دها مهم اولدقلرى حالده بزم تتبعات
تاريخيه‌مز ميانده نظر دقتمزه اصابت ايده-
ميان دها برچوق رجال عثمانلى ترقيات ماديه
ومعنويه‌سنى الك متمدن ومترقى بر دولت وملت
اولمق اوزره ايلرولتمكه غيرت ايتمشلردر .
اكر اره يرده تيـمور بليه‌سى اولمسه ايدى
حدود عثمانيه بايزيد اول زماننده‌كى حدوده
نسبتله پك چوق توسع ايده‌جكى دخى در-
كار ايدى . انجق چلبى سلطان محمد حضر-
تلرى يالكز پدرلر ينـك جمع ايلديكى ملكه
تيـمورك ايراث ايلـديكى پريشـانلغى ازاله
ايچون بتون عمرلرنده قليج صاللامش اولد-

متجاوز ممالك شاهانه‌يى دخى يغمايه باشلامشلر
ايدى .
بناءً عليه سلطنت عثمانيه‌نك مبدأ تشكلندن
ايكيوز اللى سنه‌يه قدر كوردكلرى خدمتلرى
دخى صكره‌كى شقاوتلريله بر باد ايلديلر .
باخصوص بونلرك شقاوتلرينى آرتدير-
ملرى ارتق سلطنت سنيه‌نك دخى كمال انتظاميله
اوروپا دولتلرندن بر طاقى سلطنت سنيه ايله
معاهـده‌لر عقـد ايتمش و بر دولت معـا-
هده‌يى بوزمز ايسه محاربه ايدلمامكه و محا-
ربه‌دن اول اصول و نظام اوزره اعلان
حرب ايتمكه باشلانمش اولديغى زمانه تصا-
دف ايتمشيدى . حالبوكه آقينجيلر بر مملكته
بغتة هجوم ايتمك صورتيله استخدام اولنور
بر صنف بولنديغندن طقوز يوز اتمش سنه-
لرندن صكره بو عسكره لزوم دخى قالمامش
ايدى . بنابرين ارتق ايديلان محاربه‌لرده بو
صنف عسكرى دعوت ايدلمامكه باشلاندى .
واقعا تاقريبا محاربه‌سنده دخى اولديغى
وجهله يكى چرى نظام كبى دولتك منتظم
عسكرندن بشقه باشى بوزوق تعبير اولنور
غير منتظم عسكرى دخى جنكه دعوت ايتمك

قلرندن بالكليه توسعت اويله بك ده كوزه كورينه جك درجه لرده دكلدر . بونكله برابر اناطولينك قره دكز سواحلى اوزرنده بعض محللر اوجله حدود عثمانيه نك خارجنده ايكن داخلنه ادخال اولنمشلردر .

چلبى سلطان محمد حضرتلرينك دور سلطنتلرى تاريخ عثمانينك فنيتجه دخى بر اهميتى حائزدركه . او قضيه نك ده ورادن سكوت عنها چكلمسى كوكمز تجويز ايتمز . بو اهميتى لايق وجهله تقدير ايتمك ايچون اولا فن تاريخك ازمنهٔ متقدمه وازمنهٔ متوسطه وازمنهٔ جديده ديه اوچ قسمه انقسام طبيعيسنى درخاطر ايتمليدر . شو انقسام تاريخك عموميتى ايچون نه قدر طبيعى ايسه هر بر تاريخ خصوصى ايچون دخى اوقدر طبيعيدر . يعنى بتون انسانيت ومدنيتك تاريخنده بر قسم متقدم وقسم متوسط و قسم جديد اولديغى كبى

هر ملتك تاريخ خصوصيسنده دخى بو اقسام تصور اولنمقده در . بزم عثمانلى مورخلرى اقسام طبيعيهٔ مذكوره يى دولتك مباديسى دور ترقيسى دور وقوفى دور انحطاطى كبى تعبيرلر ايله ياد ايدرلر ايسه ده فن تاريخه اك موافق اولانى دولتك ازمنهٔ متقدمه ومتوسطه واخيره سى ديمك اوله جغى تاريخك فنيتنه واقف اولانلرجه مصدقدر .

ايمدى دولت عليه نك ازمنهٔ متقدمه سى عثمان غازيدن بدأ ايله يا استانبولك فاتح طرفندن فتحنه و ياخود محمد چلبى حضرتلرينك دور سلطنتلرينه قدر اعتبار اولنمسى ضروريات اموردن اولوب اوروپا مورخلرينك قسم اول يعنى فتح استانبوله قدر ازمنهٔ متقدمه مزك دوامى حقنده كى رأيلرى بلا شبهه دها زياده مقبول اوله جغى مسلم ايسه ده

عادتى باقى قالمش ايسه ده بونلر آقينجى اولميوب عادتا هر حالده اردو عسكريدرلر . آقينجى صنفى بناى سلطنتك اساسنى تأسيس ايچون دائما محاربه لرله اشتغال ايديلان زمانه مخصوص قالمش اولديغنى اعتبار ايتمك لازم كلور .

« آقينجيلغى حقوق ملل نه نظرله
– كورر –

شمديكى اوروپا مورخلرى آقينجيلغى حقوق ملله صيغديره مزلر . نه جهتدن حقلرى اولديغى ده بيلمه لى بيلورز . اينجق عثمانلى

دولتى آقينجى عسكرينى استخدام ايلديكى زمانلرده هنوز حقوق ملل موجود دكل ايدى دنيله مز ايسه بيله معتبر اولمديغى دركار ايدى .

بر عسكر تسليم سلاح ايدر ايسه انك جاننه قصد ايدلمامك حقوق ملل احكامندندر . لكن شمدى اقنجى صورتيله عسكر سوق ايديله جك اولسه بونلره عادتا اشقيا معامله سى ايتمك يعنى تسليم اولانلرى على العموم قورشونه دزمك ايچون حكم ويريله بيلور .

چلبی سلطان محمد حضرتلرینك کچیرمش اولدقلری زمان فترت دوتمز ایچون معاذ الله تعالی برانقراض کلی استعدادنده ایکن او استعدادی برطرف ایدرك دولتی یکیدن تأسیسنده موفق اولمش بولنمسی تاریخ نظرنده او درجه‌لرده اهمیت الەجق برکیفیتدرکه قسم متقدم بودورده ختام بولەرق قسم متوسطك حلول اتمش اولدیغی ایله حکم اولنه‌بیلور ·

مع هذا مقصدمز بو حکمی بزم طرفمزدن ویرمك و قارئلرمزه دخی قبول ایتدیرمك دکلدر · یالکز فتح استانبول قضیه‌سی بازآمیرکی بر قدیم دولتك تاریخ موجودیتنه خاتمه چکمامش اولسه ایدی او اهمیتك دخی چلبی سلطان محمد حضرتلرینه انتقال ایده‌جکنی کوسترمك ایچون بو اخطارده بولندق · انجق فتح استانبول یالکز دولت علیه‌نك قسم متقدم تاریخیدسنده دکل تاریخ عمومینك دخی قسم متوسطنه خاتمه چکدیکندن بالطبع والضروره اهمیت فائقه قازانمشدر ·

چلبی سلطان محمد حضرتلرینك دور سلطنتلرنده بر مقصد اصلی واساسی وار ایدی‌که اودخی ملکك هرطرفنی اصلاح ایدلمش وهیچ بر جهتنده برکونه اویغونسزلق قالمدیغی حالده سلطان مراد ثانی حضرتلرینه انتقال اتمش اولمسندن عبارت ایدی · بو مقصد تمامیله حاصل اوله مدی · زیرا دوزمه مصطفی مسئله‌سنك ظهوری بوحصوله مانع اولدی · چلبی سلطان محمد حضرتلری زماننده یالکز مقدمه‌سی ظهوره کله‌رك استانبول ایمپراطوریله عقد اولنان مقاوله موجبنجه او مقدمه دخی بالسهوله برطرف اولمش ایدی. یسه‌ده ذات شاهانه‌نك وفاتلریله سلطان مراد ثانی حضرتلرینك تخت سلطنتی

چکن فرانسه و پروسیا محاربه‌سنده « فران تیرور » تعبیر ولنان برنوع فرانسز جنکجیلرینه بیه پروسیا‌لیلر کرکن حربیه‌سی اشقیا نظریله باقق ایسته‌مشیدی · زیرا بونلر نظام عسکری اولمیوب عادتا پروسیا نفراتنی برر ایکیشر اولامغه مأمور ایدیلر ·

نتیجهٔ کلام عثمانلیلرك آقنجی دیدکاری عسکر شمدی مدنیتکارانه ایدیلان محاربه‌لرده استخدام اولنه‌مز ایسه ده وقتیله جهانکیرلك یولنده استخدام ایدلمش و پك چوق خدمتی کورلمش برعسکر اولدیغندن عثمانلی تاریخ عسکریسنجه الك شرفلی برفصلی دخی بونلره تخصیص ایتمك لازم کلور ·

مجموعه‌مزه بو بندی مخصوصی درج ایتمکدن مقصد حاشا شمدیکی زمان ایچون بویله برصنف عسکری آرزو ایتمك اولمیوب یالکز یکی چری صنفنك اورو پاجه ولوله بخشا اولان شانلری قدر شان قزانوب حتی اورو پانك کوزینی یکیچریلردن دها زیاده قورقوتمش بولندیغی حالده عثمانلی

تشر يفلرندن صكره اوقدر بيوك اهميت المشدر كه درجه‌سی و نتيجه‌سی مقاله‌

آتيه‌ده كوريله‌جكدر .

انتهای جلد اول

تواريخ موجوده سنده نامل‌ری بيله‌شوراده بوراده واهميتسز برحالده ياد اولنان بويله بر صنف اصلی عسكری حقنده طوپلیجه بر فكر مخصوص ويرمكدن عبارتدر .

حتی مقصد يالكز صنف مذكور حقنده بر منوال محرر طوپلیجه بر فكر ويرمكدن عبارت اولديغی جهتله بونلرك هر محاربه‌ده كوردكاری ايشی آيری آيری يازمغه دخی حدود صددی كافی كورمدك .

—٥—

❊ تحنير اموات ❊

سلطان مراد اول حضرتلرينك قوصوه‌دن وسائر بعض پادشاهلرك دها اوزاق يرلردن جنازه‌لرينك پای تخته نقللری و باخصوص چلبی سلطان محمد حضرتلرينك بعد الوفات جسدلرينك قرق ايكی كون محافظه‌سی تاريخلرده كورلمكده اولوب بو محافظه ايسه انجق امواتك تحنيری صورتيله ممكن اوله بيله‌جكندن بو بابده قارئلرمزه بر فكر مخصوص اعطا اولنه‌جغی متن تاريخمزده وعد ايدلمكله اشبو وعدك بروجه آتی انجازينه مبادرت اولنور .

امواتك تحنيری اصولی الك قديم ملتلر نزدنده معروف ايدی . وروما و يونانلی وبنی اسرائيل وحتی بونلرك جمله‌سنه فائق اولمق اوزره مصر ملت قديمه‌لری بو صنعتی بيليرلر ايدی . يونانيلر اكرچه جنازه‌لرينی آتشه ياقارلر ايديسه ده اوعمليات اجرا اولنجه‌يه قدر نعشلری چوريمكدن منع ايچون آز چوق تحنير ايدرلر ايدی . رومالولر ايسه بعض ذوات معتبره‌نك نعشلرينی ازچوق برزمان ايچون چوريمكدن منع مقصديله تحنير عملياتنی اجرا ايدوب فقط بونلر وكرك بنی اسرائيل كندی مشاهيرينك جسدلرينی بالنسبه از برزمان ايچون چوريمكدن محافظه ايده بيله‌جك درجه‌ده تحنير ايلدكاری حالده مصريلر عصرلرجه مدت جنازه‌لرينی موميا حالنده محافظه مقصديله بو عملياتی پك ايلرويه كوتورمشلردی .

هم‌ده مصرده تحنير اموات يالكز معتبرانه مخصوص دكل ايدی . وجود چوريمدكجه روح وجودك يانندن آيرلميه‌جغی اعتقادنده بولنان مصريلر عموميت كبی بر صورتده موتالرينی تحنير ايدرلر ايدی .

مورخين قديمه‌دن هرودوت و ديودور و پورفير وسائره‌نك اشبو عمليات تحنيريه‌يه دائر ويردكاری معلوماتدن اكلاشلديغنه كوره مصريلر اولا نعشك قرنی ياروب باغرصاق واشكمبه وضلاق وجكر كبی سهولتله

چورویه بیلن اعضالری چیقاردقدن ماعدا شحم
وایلیك مثللو موادی چیقاره‌رق صافی نت
وکمیکی کوزجه یقایوب .. کلدکدن صکره
درلو درلو بهارلر ایله دلك ایدرلر ونهایت
برنوع ورنی ویا ارتمش بال مومی ویا زفت
ایچنه باطیررلر ایمش که بو صیجاق مایعلر نعشك
هر طرفدن دلیکلری ودشیکلری ایچنه کیروب
احاطه ایدرلر ایمش ٠

واقعا بر وجودك چوریمسی اولا هوا
وثانیاً رطوبتك اووجوده تماسندن نشأت
ایلمکده اولمسیله شو صورتده اجرا اولنان
عملیات وجودلری چوریمکدن محافظه ایده-
بیله جکی کبی مصرلیلرك حدلری ایچنده
حرارت دخی یالکز یکرمی درجه‌دن عبا-
رت اوله‌رق سائر یرلرده اولدیغی مثللو آرتوب
اکسلمدیکندن بوده بریاندن یاردم ایتمك
صورتیله مصر اصول تحنیطه‌سی ملل سائره‌یه
تفوق ایتمش والیوم چیقارلمقده بولنان بعض
مومیالر اوچبیك سنه‌دن آز تخمین اولنه‌میه-
جق برقدم ایله قدیم اولدقلری حالده
طبیعتك قوای مخربه‌سندن تمامیله مصون
قالدقلری کورلمکده بولنمشدر ٠

ینه مصر اصول تحنیطه‌سی میاننده
برده تمیزلنمش جسدك اوزرینه بال مومی
ویاخود ورنی ایله مشمع حالنده قونمش
اکمز اوزون بزلر صارمق عادتی دخی
واردرکه اشبو بزلر ایله جسد هیچ
بر طرفدن هوا ورطوبتك تعرضنه
دوچار اولمیه‌جق صورتده صارلمنجه چو-
ریمیوب قاله‌جغی درکاردر ٠

مومیالرك اولبوله بزلر ایله تحنیط اولنمسی
حشرات موذیه‌نك بونلره تقربنی منع مقصد-
ینه مبنی اولدیغی آشکاردر ٠ زیرا حشرات
موذیت برطاقم قوقولردن خوشلانمزلر ٠
واوقوقولری نشر ایدن اجسامه یاقلاشمزلر ٠

تحنیط اموات عادتی ملل قدیمه‌دن یالکز
رومالیلر مصریلر یهودیلر یونانیلر کبی متمدن
اولان ملتلر نزدنده مرعی اولمقله قالمیوب
آفریقای غربینك بعض ملل وحشیه‌سی نز-
دنده وقدیم امریقالولر عندنده دخی مرعی
اولدیغی شمدیرده ظهور ایدن آثار ایله ثا-
بتدر ٠ اشبو ملل قدیمه میتلرینی برطاقم قو-
قولو اوتلر ایله دلك ایلدکدن صکره عادتا
کونشده یاصدیرمه قورو تر کبی قوروته‌رق
اولوجهله حفظ ایتمکده ایمشلر ٠

مؤخراً کیمیا فننك ترقیسی سایه‌سنده
تحنیط اصولی پك ایلرویه کیدرك الیوم اوروپاجه
مقبول اولان برجسدك عصرلرجه مدت
چوریمکدن محافظه‌سی امور عادیه حکمنه
کیرمش ایسه‌ده فن کیمیانك انوار ترقیاتیله منور
اولمیان زمانلرده و محللرده اموات تحنیط صنعتنك
مصرلرده کورلدیکی درجه‌لرده ترقی ایدرلمش
بولنمسی حقیقة جای حیرتدر ٠

قوای طبیعیه‌دن حرارت ایله برودتك
بردرجه معتدله‌سی امواتی چوریمکدن منع
ایده‌مز ایسه‌ده بوقوتلر بر درجه فوق العاده‌ده
اولور ایسه اجسامی چوریمکدن محافظه ایلد-
کلری کشفیات اخیره ایله ثبوت بولمشدر ٠
مثلا سبریا قطعه سنده بوزلر ایچنده برطاقم
فیل نعشلری بولنمشدر که فیللر ممالك حاره
حیواناتندن اولمق حسبیله سبریت نعشك
حاره‌دن معدودیتی تخیل ایدلمك لازم کله-

جك قدر قديم برزماندنبری اشبو نعشلر اورالرده قالدقلری و بو نوع فيللرك مؤخراً نسلی كسيلوب وجودلری دخی توكنمش بولنديغی حالده بونلرك نه لحوم و شحومی نه دريسی و نه ده تويلری بوزلميوب صانكه دون وفات ايتمشلر كبی تازه حالده محافظه اولنمشلردر .

كذلك حكمادن علكساندر هومبولدك روايتنه كوره امريقانك اك صيجاق يرلرنده دخی جداً موميا عد اولنه جق نعشلر بولنوب هله بعض سياحلر پرو طرفلرنده على الدوام فوق العاده صيجاق بر يرده برچوق نعشلر كورمشلر كه بونلرك بعضلری اسپانيول وبعضلری پرو وحشيلرينك نعشلری اوله رق پك چوق سنه لردنبری محضا شدت حرارت سايه سنده چوريمكسزين اوراده قالمشلردر .

هله بعض طوپراغك استعدادنده حاوی اولديغی نعشلری چوروتمامك خاصه سی بولنور كه فرانسه نك بوردو شهرنده سن ميشل كليساسنده بولنان بر لحد اشته بو خاصه يی حاويدر . لحد مذكورده برچوق اجساد واردر كه بعضلری التی يوز سنه دنبرو موجود اوله رق عادتا موميا حالنی المشلردر .

اسلاميتده بر كره دفن اولنان نعشك بردها قبرندن اخراجی بيله مطلوب اولمديغی جهتله امواتی چوريمكدن محافظه ايچون صنعت تحنيطه مراجعت لزومی هيچ برزمان حس اولنمامشدر . صدر اسلامده ودول وحكومات اسلاميه نك همان كافه سنده مسافات بعيده ده وقوعبولان وفياتك ينه وقوعبولدقلری يرلرده دفنلری معتاد اولوب اصحاب كرام حضراتندن برچوقلرينك استانبول كبی مركز اسلاميته بعيد يرلره قدر مسافه لرده مقابر شريفه سی بولنمسی دخی بو حقيقتی تأييد ايلر . انجق دولت عثمانيه كبی بعض حكومتلر يالكز برقاچ پادشاهك جنازه لرينی نقل خصوصنده بو صنعته محتاج اولمشلردر . بو قومه اغلبی نه قدر معتبر اولور ايسه اولسون بر آدمك يا شهادت و يا وفاتی وقوعی حالنده محل مماتنده دفن اولنمق اعتياد ايدلمشدر . يالكز مذهب شيعه اربابی اقتدارلی اولنلرك جنازه لرينی كربلايه قدر نقل ايله دفن ايتمكی اعتياد ايلدكلرندن كربلايه يكرمی اوتوز كونلك مسافه لرده واقع بلاد عجمدن برطاقم جنازه لرك جوار حضرت حسينه قدر كتيرلدكلری اليوم كورلمكده ايسه ده بونلر اصول تحنيطده ماهر اولمدقلرندن و بيله بيلدكلری شی نعشلری طوزلايوب بهارلادقدن صكره كونشده قوروتمقدن عبارت بولنديغندن نعشلر اكثريا فنا حالده قوقه رق اطرافنده بولنانلری بيزار ايلر .

شو بحثه ختام ويرمك ايچون اخطار ايدملم كه اليوم خدمت سفارت وسائره ايله وفات ايدن عثمانليلرك نعشلری دخی بالتحنيط بورايه جلب ودفن قلنمقده در .

« ذيل »

اجسادی چوروتمكدن وقايه مسئله سنك اجساد بشريه جه نه درجه لرده مهم اولديغی وهله تسليم ايديله جك احوالدن اولوب حالبوكه بو محافظه تاريخ طبيعيجه دخی حائز اهميت اولديغندن اخيراً حيوانات

ونباتاتك حال طبيعلرنده محافظه لری چاره لری دخی آرانلمش و بولنمشدر . بو صنعته « تاقسیدرمی » نامی و یرلمشدرکه محرر عاجزك اوغلی مثابه سنده اولوب بیوم مکتب طبیه شاکردانندن بولنان مصطفی رفیق افندینك بوکا دائر قلمه آلدیغی و منتخبات ترجمان حقیقت مجموعه سنه درج ایتدیردیکی مقاله بو بابده معلوماتی کافیه یی حاوی اولمغله بحثك بو جهتی ده قارئلرمزك معلومی اولمق وزره بندده کور بروجه آتی نقل اولندی .

❋ تاقسیدرمی ❋

یاخود

« حیوان قوروتمق »

« تاقسیدرمی » دیه بحثمزه سرنامه اتخاذ ایتدیکمز کلمه رومجه ده « حاصل ایتمك » معناسنه اولان « تاقسیس » ایله جلد معناسنه استعمال اولنان « درما » دن مقتبس اولوب (جلودی ذی حیات اولان حیوانلرك طور وقیافتی حال وشانی وحرکات مختلفه ده اخذ ایده جکی وضعیت طبیعیه یی تماميله کوستره جه سنه طولدیرمق) اصولنه دیرلرکه بو صنعت یاز یم عصردنبری تماميله معلوم ولمشدر .

وقعا ازمنهٔ قدیمه دنبری حیوان قوروتمق صنعتی وارایسه ده بو صنعت دریلرك چوریمامکلکی ایچون بر آزمدت حامضلی صولر درونده براقلدقدن صکره ایچنه یالکز قوم وصمان واوت کبی شیلرك طولدیریلوب زینت مقامنده استعمال اولنمسندن ویاخود مومیه حالنه کتیریلوب اویله جه محافظه ایدلمسندن عبارت ایدی . بوقدر جانلی حیوان کبی تجسم ایتدیره مزلر ایمش . ایشته بو سببدندرکه ترقیات مدنیه بو صنعتی دها زیاده اصلاح واکمال ایلیه رك صنایع نفیسه حالنه ارجاع ایلدکدن صکره بوکونکی کونده دخی صالونلری وتاریخ طبیعی موزه خانه لرینی وحیوانات بخچه لرینی تزیین ایدوب ارباب تماشایی ممنون ومتلذذ ایده بیله جك بر حاله کتیرلمشدر .

تاقسیدرمینك صنایع نقطهٔ نظرندن نه قدر مهم بر صنعت اولدیغی اربابی عندنده معلوم اولوب بو صنعت ایله اشتغال ایده بیلمك ایچون انسانك یا طبیعیوندن ویاخود صنایع نفیسه اربابندن اولمسی شرط اولدیغندن صنعت مذکوره اویله هر کسك خرجی اولمدقدن بشقه اجراسنه قالقیشه جق اولسه لر بیله اثرلری تماشا حوسکارانی ممنون دکل بالعکس تاقسیدرمی کبی بر صنعت نازکه دن نفرت ایتدیررلر . ایشته تاقسیدرمینك ماهیتندن بحث ایتدکدن صکره برازده صورت اعمالی وقوروتیله جق حیوانلرك طبیعی اولان امثالنه صورت تقلیدینی تعریف ایده لم .

دریلری طولدیرمق صنعتنده اس الاساس اوله بیله جك اوچ قاعده یه رعایت ایدرلرکه برنجیسی جلدلرك قیل بوینوز پول ودها سائره کبی توابعنی بلا نقصان محافظه ایتمك ایکنجیسی : جلدی کرك چوریمك کبی تحللات کیمویه دن وکرك بعض حشرات موذیه نك جلده اوشه رك اکل و تغییر ایتمرندن جلدی محافظه ایتمك . اوچنجیسیده برجانلی حیوان شکلنی تماميله آنده تجسم ایتدیرمکدر . لکن جلدی کرك چوریمکدن

وكرك بوجكلرك هجومندن محافظه ایده جك شیئك دخی «ساوون آرسنیقال» دنیلان بر نوع آرسنیقلی صابون اوله بیله جكنی دخی شوراجقده بیان ایده لم . بوصابونی المانیا اجزاجیلرندن مشهور (بهکور) میدانه قویوب وتركیباتی دخی ٤٢٠ قسم بیاض آرسنیق ٢٤٠ صابون ٩٠ پوتاس ٣٠ كیلیس ١٢ كافوردن عبارت اولوب نه یولده استعمال اولندیغنی دخی زیرده بیان ایلیه جكز .

طولدیرلمسی اقتضا ایدن بر حیوانك مثلا بر طوشان نعشنك دریسی كمال مهارت ودقتله صو یولدقدن صكره حیوانك كمیكلرندن ماعداسی ترك ایدیلوب یالكز كمیكلری كوزلجه تمیزله نور . بعده اوكمیكلر جمله سنك محل مخصوصری محافظه ایدلمك شرطیله یكدیكرینه برر اینجه تل ایله ربط اولنورلر . لكن حیوانك كمیكلری تمیز . لندیكی صره ده قفا طاسی دخی آییروب ایچندن بینی چیقارمق اقتضا ایتدیكندن قفانك شكل طبیعیسنی غائب ایتدیرمامك ایچون بوخصوصده نه قدر اهتمام لازم ایسه دریغ ایتمملیدر . بعده وجه صو یولان دری نك ایچ طرفنی حامض كبریت ایله آلومیندن اعمال اولنمش « آلومین قالیسنه » دیدكاری بر طوز ایله اینجه اوغدقدن صكره بوقاروده تعریف ایتدیكمز آرسنیقلی صابون محلولنی سورملی . لكن بوآرسنیق محلولی مخاطره لی برزهر اولدیغندن چیپلاق ال ایله سورلمیوب اولا اللره بر چفت الدیوان كیملی وبعده محلولی فرجه ایله سورملی .

دری بی شو صورتله تهیه ایتدكدن صكره مقدما یكدیكرینه ربط ایتدیكمز كمیك پارچه . لرندن حاصل اولان اسكلت عظامیه اوزرینه برمقدار پاموق كتن وكتنو بر صارمق اقتضا ایدر . لكن بومواد كیف ما اتفق صارلمیوب حیوانی ممكن مرتبه همجنسنه بكزتمك لازم ایدوكندن اقتضا ایدن محلره مواد مذكوره بر اهمیت فوق العاده ایله صار یلوب حیوانك وضعیت مختلفه سنده كی شكل وهیئتنی تمامیله محافظه ایتملیدر كه كندیسندن مطلوب اولان لطافت حاصل اوله بیلسون . بعده بو اسكلت اوزرینه اولجه حاضرلمش اولدیغمز جلدی تطبیق ایله برابر اینجه دیكملی . فقط بوراده دخی آرسنیقلی صابونك مخاطره سندن كندینی كوزتملی .

ایشته وجود بی روحی بو صورتله میدانه قونیلان طوشان بی جان قانی بالوموندن یاپلمش و اوزری مینالنمش بر چفت ده اعلا كوز یچورلدكدن صكره چالی چیرپیدن یاپلمش صنعی بر یووه درونده كندوسنه مخصوص بر طوری حائز اولدیغی حالده اوطورتدیریله جق اولور ایسه كورنلر جانلی طوشاندن تفریق ایده مزلر . هله بر آوجی كوره جك اولورسه ! . . . .

بو صنعتی اسما كده دخی تجربه ایتمك لازم كلورسه بر بلغك یا قولاقری حذاسندن آچوب درونی تخلیه ایتدكدن صكره برینه قوم طولدیرملی و یاخود قرنی بویدن بویه آچوب كذلك درونی تمامیله تخلیه ایتدكدن صكره یرینه اكا كوره یاپلمش بر

منظار قطعه‌سی قویوب دری‌یی صیق صیق دیکملی . فقط بالقلر دیکر حیوانلرك قیلری مقابلنده اولان پوللرینی محافظه ایده مدكلرندن اوزرلرینی ورنی ایله طلا ایتمك لازمدر . ییلان وکرتنکله کبی حیوانات زاحفه‌دن بری طولدیرلمق استنیلورسه بونلرده برمنوال محرر قوم و اوت ایله طولدیریلوب طبیعی وطورلرینه مخصوص برهیئت مدهشه ایله برمحله ثابت قلنورلر .

مقدما اجزاجیلر بیوك کرتنکله و دیکنلی بالق کبی عجایب مخلوقاتی صمان ایله طولدیره‌رق کندی بولندقری دکانك طوانه تعلیق ایدرلر ایمش . حتی حکیم مشهور (ره‌ئو. مورك) قوروتمق ایچون کندی عملیاتخانه‌سنده غاغه‌لرندن آصمش اولدیغی پك چوق قوش دریری الیوم پارس تاریخ طبیعی موزه‌خانه‌سنی تماشا ایدنلری حیرتده براقیورلر .

بوقاروده تاقسیدرمی صنعتنك اهمیتندن بحث ایتدیکمز صره‌ده تاریخ طبیعی کبی منفعتی هیچ بروقتده اهمیتی انکار اولنه‌میه‌جق اولان برفن جلیل ایله اشتغال ایدنلری نه درجه‌لره قدر مستفید ایده‌جکی حقنده‌کی اهمیت فوق العاده‌سنی سویلمکی اونوتمش ایدك . بویله اوکنده مودلی اوله‌رق تحصیل فن ایدنلرك ایتدیکی استفاده ایله مودلسز اوله‌رق اشتغال ایدنلرك بیننده‌کی فرقی بولمق پك قولایدر . تاریخ طبیعینك مثلا (حشرات) قسمنی مطالعه ایدیورسکزده اوراده کله‌بك بحثنه تصادف ایتدیکز دیه‌لم . بز یالکز برکله‌بکی بیلورز . عجبا انك قاچ دانه ایدعی وار؟ لامسه‌سی نه یولده‌در؟ اشته اثنای مطالعه‌ده انسان بو کبی شیلره تصادف ایتدکجه کویا هیچ کله‌بك کورمامش کبی اوله‌رق صولوغی مجمع حشرات اولان لوحه‌نك اوکنده آلور . اکر مجموعه‌سی مکمل دکل ایسه معلوماتی دخی او نسبتده ناقص اولور .

عالم طبیعتك الك نازك والك محیر عقول آثارندن اولان حشرات وهوامك محافظه‌سی بحثنه کلنجه: بوحیوانجقلری محافظه ایتمك یالکز بر آز مدت اسپرتو درونده براقمقدن عبارت ایسه‌ده بوراده الك زیاده دقت اولنه‌جق برنقطه وار درکه اوده بونلری اینجتمکسزین آولایوب اله کچیرمکدر . بوکاده موفق اولمق ایچون ادوات لازمه‌یه احتیاج کوریلور . بوقسه ال ایله طوتلمش وقنادلری ایاقلری خراب اولمش بربوجك قوللقسیونه ادخال ایدیلورسه اندن هیچ برشی استفاده ایدیله‌مز . حتی بعض مراقلیلر صحرادن صید ایده‌جکلری بوجکلر مطلقا بوزیلور دیه‌اولا تخملرینی طوپلایوب کندی نمونه خانه‌لری دروننده ایپك بوجکی کبی بیوتورلر .

اوچوجی بوجکلری طوتمق ایچون اکثریا غایت اینجه آغ کبی وتاقیه صورتنده اورلمش طوزاقلر ایله ویاخود اینجه دالبندلر ایله طوتدقدن صکره قرنه برطوپلی ایکنه صاپلایوب اویله النور . و بوصورتله ترتیب ایدیلان طوزاق ایله حشرات مختلفه‌نك هر برینه‌دن تصادف ایتدکجه برر دانه طوتیلوب جمله‌سی اسپرتو ایچنه باتیریلور . فقط چکرکه وینه او جنسدن (مانت) دینلان حیوانلر اسپرتو

درونده باتیرلمزدن اول قرنی ایچنده کی مواد طرف خلفیسندن تخلیه ایدیلوب یرینه چوق طولدیریلور . ایشته بویله جه جمع ایدیلان هوام تاریخ طبیعینك تقسیم صنوف قاعده سنه توفیقاً جمله سی کندی فامیلیا و جنسلرینه کوره تقسیم و بر بیوك لوحه اوزرینه ثابت قلنوب ارباب مراقك نظر تدقیق و تجسسنه عرض ایدیلور .

اثنای تماشاده دخی جناب قادرك اهل طبیعتی حیرتده براقان شونجه مخلوقات و مصنوعات عجیبه سنه بر نظر حکیمانه ایله باقوب باقوب ده « الله هرشیئه قادردر . » دیمامك ممکن اولورمی ؟

—٥—

❋ مبادیٔ قرون جدیده ده ❋
« انشا آت بحریه »

چلبی سلطان محمد حضرتلرینك اناطولی یه مرور ایچون استانبوله کلدکاری اثناده استانبول ایمپراطوری ینك دت شاهانه بی قالیونلر ایله بشکطاشدن آلوب اسکداره کچیرمش اولدقلری متن تاریخمزده یازار ایکن او زمانلر انشاآت بحریه نك نه درجه یه وارمش اولدیغنی و نه بیچیم کمیلر قوللانلدیغنی کوسترمك دخی آرزو ونمش ایدی . انجق انشاآت بحریه نك ابتداسندن او زمانه قدر نائل اولمش بولندیغی ترقیاتی موازنه ایچون ایشی ابتداسندن اله المق لازم کلوب بوایسه بر بیوك کتاب تشکیل ایده جك قدر تفصیلاته احتیاج کوستره جکندن شو مشکلات او آرزویی ترکه قدر حکم و تاثیر کوستره جك موادن ایسه ده انشاآت بحریه یه دائر المزده بولنان برقاچ مأخذده کی تفصیلاتك صرف انشائیه جهتلرینی مستفید ایده مز قارئلرمزی اصلا مستفید ایده میه جکی و عثمانلی انشاآت بحریه سنك مؤخراً کسب ایلدیکی صورت دخی قانونی سلطان سلیمان حضرتلرینك زمانلرینه طوغری بشقه جه بر مقالهٔ مخصوصه ایله شرح و ایضاح قلنه جغی جهتله بوراجه اصل تفصیلاتی مأخذلرمزدن اخذ ایده جکمز رسملره حواله ایتمك اوزره بر طریق اختصار بولنه جغی کورلمش و اولو جهتله ایجابی اجرا اولنمشدر .

ابتدی انشاآت بحریه نك مبدئی حضرت نوحك سفینهٔ معلومه یی انشا ایتمی قضیه سی اولوب توراتده بو سفینه نك نه یولده یاپلمش اولدیغنه دائر و یریلان تفصیلاتدن اوله رق انشائیه کتابلری او سفینهٔ مبارکه نك دخی رسمنی یاپمقده ایسه لرده تصویر خیالدن عبارت قاله جغی درکاردر :

ملل قدیمه میاننده الك اول ترقیات مدنیه یه مظهر اولان مصر و آثور اولوب نیل و دجله و فرات اوزرنده بونلرك سفینه انشا و استعمال ایتمش اولدقلری محققدر بو انشاآتك دخی الك قدیمی اولمق اوزره (شکل ۱ و ۲) ده اشبو تبله رسملرمز میاننه ادخال اولنان سفینه لری کورمکده یز که برنجیسی فرانسه ده لوور موزه خانه سنده محفوظ بر تابلوده رسم اولوب بونك اسکی کمی رسمی تصور اولنه مدیغی کتب انشائیه ده ذکر اولنمقده و ایکنجیسی دخی محکوکات

قديمهٔ آثوريه اوزرنده كوريلهرك دجله و فرات نهرينك الك قديم سفينهلرى اولديغى اكلاشلمقدهدر .

مصر و آثوردن صكره كميجيلكده ترقى ايدن ملت فنيكه ملتى ايسهده بو ترقى همان متعاقباً يونانستانه انتقال ايدرك انشاآت بحريهيى « عسكريه » و « تجاريه » اولمق اوزره ايكى قسمه آيرانلر دخى يونانيلر اولديغندن انشـائيه كتابلرنده ترقيات انشائيهنك مباديسى يونانيلره اسناد اولنور .

اشبو انشاآتك الك اهميتليسى قاليونلردر . (شكل ٣ و ٤) اشارتيله رسملرمز ميانه ادخال ايلديكمز قاليونلر يونانستانك جنك قاليونلريدركه بونلرك برنجيسى يالكز برصره كورك ايله تحريك اولنور و ايكنجيسنده ايسه ايكى صره كورك بولنور ايمش . حالبوكه دها صكرهلرى اوچ درت صره و دها زياده كورك استعمال اولنديغى دخى كورلمشدر .

بو ايكى رسمك ايكيسى دخى محكوكات قديمهٔ يونانيه اوزرندن نقل اولنمشدر . حتى ايكنجيسى برسم تام اولميوب قاليونك باش طرفى تماميله كورونديكى حالده قيچ طرفى مرمرك قريق اولمسى حسبيله كوريلهمامكدهدر . بو ايكى رسمده دقت ايدهجكمز شيلر قاليونلر اوزرنده جنك ايدلمك ايچون قولهلر بولنمسى و قاليونلرك باشنده شمديكى زرهلى كميلر كبى برر مهميز اولمسى قضيهلريدركه بونلردن اكلاشلديغنه كوره محاربات بحريهده كميلر بربرى اوزرينه هجوم ايدرلر و مهميزلريله يكديكرينه ايصال ايدهبيلهجكلرى مضرتى ايقاعدن ماعدا جنكاورلر دخى كيدن كميه اتلايهرق جنك ايدرلر ايمش . (شكل ٥) اشارتيله درج ايلديكمز رسم يونانستانده يالكز برصره كورك ايله اداره اولنان قاليونلرك الك مكملى اولوب ينه قديم بر مرمر اوزرنده محكوك كورلمشدر .

شمديكى زرهلى كميلرده اولديغى كبى قديم يونان كميلرنده دخى الك اهميتلى سلاح كميلرك باش طرفنده كى مهميزلر اولديغى بوكا دائر كوريلان رسملردن استدلال اولنمقدهدر . زيرا بو مهميزلر بعض كميلرده متعدد اولوب ازجمله (شكل ٦) ديه عرض ايلديكمز بر قاليون پرووهسى رسمنده اوچ مهميز بولنديغى كورلمكدهدر .

اشبو محاربه كميلرندن ماعدا يونانيلرك شمديكى آو بزولر صورتنده استعمال ايلدكلرى كميلرده دخى عظيم ترقيات كورلمشدر . (شكل ٧) اشارتيله كوستردیكمز آو بزو قديم بر يونان قاوانوزى اوزرنده مرتسمدركه باش طرفنده ايكى كورك اداره ايدن ذات بو كمينك دومنجيسيدر . يلكن الك اسكى رسم اولمق اوزره اولا بو رسمده كوريليور .

ترقيات انشائيه خصوصنده روماليلر يونانيلره پيرو اولمشدر . حتى اول قدركه ياپدقلرى كميلرده اكثرياً يونان كميلرينى مودل اتخاذ ايدرلر ايمش . حالبوكه انشاآت بحريهجه ترقيات يالكز بحرسفيد سواحلنه منحصر قالمش دكلدر . شمال دكزلرنده ده كميجيلك ايلرويه كيتمش اولوب ساحللرده صندال و معونه كبى استعمال اولنان بر چوق اوفاق تفك تكنهلردن ماعدا (شكل ٨ و ٩) ديه كوستردیكمز رسملر موجبنجه بيوك كميلر دخى

یاپدقلری کورلمشدرکه بونلرك برنجیسی میلادك طقوزنجی عصرنده یاپلمش براسقاندیناوکیمی اولوب دیکری دخی اون برنجی عصرده فاتح کیلیوم زماننده انشا اولنمش برنورماند سفینه سیدر .

ازمنهٔ متوسطه نك نهایتلریله قرون جدیده نك مبادیسنده طوپجیلق صنعتی ایروپه کوتورلدیکی اثناده انشاآت بحریه یه دخی بر تحول کلی عارض اولمشدر . طوپلرك الك اول قلعه مدافعه لریله قلعه محاصره و تضییقلرنده استعمال اولندقلری محققاتدن اولوب حالبوکه اوزرلرنده اولان قوله لردن اکلاشلدیغنه کوره کیلر دخی اوته دنبری بر سیار قلعه اعتبار اولندقلرندن طوب استعمالی شیوع بولور بولمز کمیلره طوب وضع اولنمش وبو حالده صورت انشائیه نجه دخی آز چوق تعدیلات وقوعه کلمشدر . ایشته (شکل ۱۰) دیه کوستردیکمز چکدیرمه بویله طوپجیلغك مبادیسنده یاپادوننامی ایچون یاپلمش اولان برقالیون رسمی اولدیغی کبی (شکل ۱۱) اشارتیله کوستردیکمز رسم دخی یینه بو زمانلرده حکمدارلرك رکوبلرینه مخصوص اولان عظیم و مزین قالیونلردن اولوب چلبی سلطان محمد حضرتلرینی استانبول ایمپراطورینك ارکاب ایلمش اولدیغی سلطنت قالیونی دخی انجق بوکا مقیس اوله بیلور .

(شکل ۱۲) اشارتیله کوستردیکمز قرون جدیده مبادیسنده طوپجیلغك محاربات بحریه یه دها زیاده تطبیقندن نشأت ایلیان ترقیات انشائیه ثمره سی برسفینه درکه (شکل ۱۳) اشارتیله کوستردیکمز دیکر سفینه دخی بونك معاصریدر . معهذا اوزمانلر اشکال سفائنك یالکز بونلره منحصر اولدیغی ظن اتمامیلدر . بونلر ارباب مطالعه یه یالکز برفکر اجمالی ویرمك ایچون انتخاب اولنمش شیلر اولوب یوقسه هر ملتك اصول انشائیه سی بربشقه یولده اولمق وهر ملتده یالکز کندی اصول انشائیه سی اقتضاسنجه برچوق درلو کمیلر یاپمق صورتیله نه قدر درلو سفائن یاپلدیغنی نه یازمغه نه رسم اتمکه مهندسین انشائیه نك قوهٔ خیالیه لری بیله کفایت ایده مز .

(انشاآت بحریه)

بو لوحه سیله حاشیه لرمز میانده کی بند مخصوصك رسملریدر

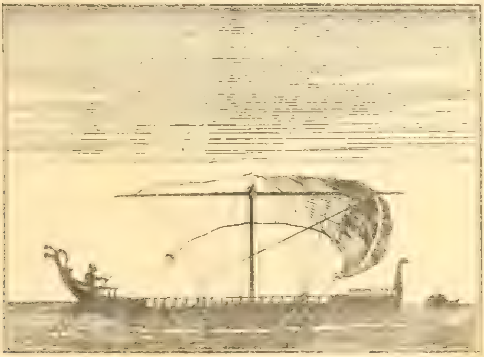

(شکل ۲) یونان قدیمك آویزولرندن بریسی

(انشاآت بحریه)

سرلوحه سیله حاشیه لرمز میانده کی بند مخصوصك رسملریدر

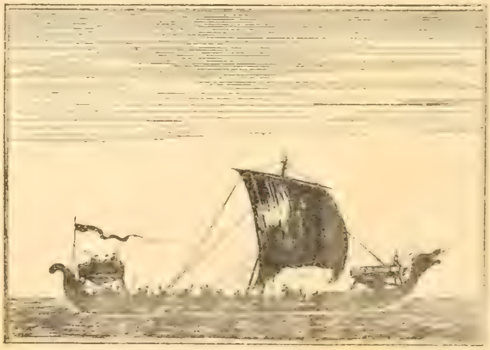

(شکل ۸) اسقاندیناو نقلیه سفینه لرندن بریسنك رسمیدر

(انشاآت بحریه)

سرلوحه سیله حاشیه لریمز میاننده ادخال اولنان بندمخصوص رسملردن

(۹) کیلیوم له قونکران زماننده یاپلمش برنورمندیه سفینه سی

(انشاآت بحریه)

هر لوحه سیله حاشیه لریمز میانه ادخال اولنان بند مخصوص الی رسملردن

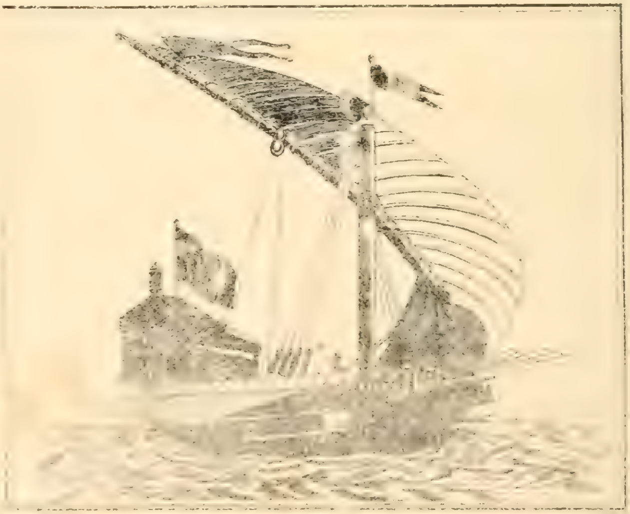

(شکل ۱) [illegible]

(انشاآت بحریه)

سرلوحه سیله خاصیه لریمز میاننده ادخال اولنان بند مخصوصک رسملرندن

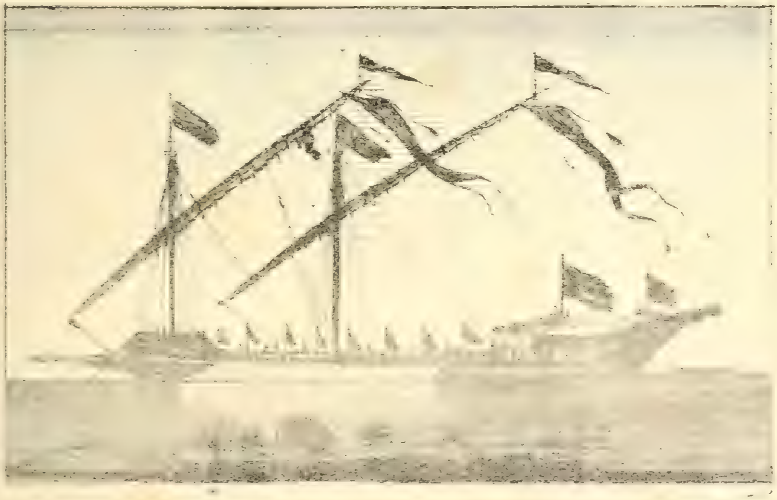

(شکل ١١) قرون جدیده ابتدالرنده یاپیلان سلطنت قالیونلری رسمیدر

(انشاآت بحريه)

سرلوحه سيله حاشيه لريمز ميانده مندرج بند مخصوصك رسملرندن

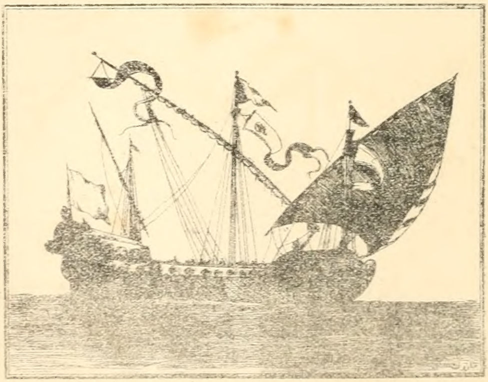

(شكل ١٢) قرون جديده ابتدالرنده ياپيلان طوپلى قاليون

(انشاآت بحريه)

سرلوحه سيله حاشيه لريمز ميانده مندرج بند مخصوصك رسملرندن

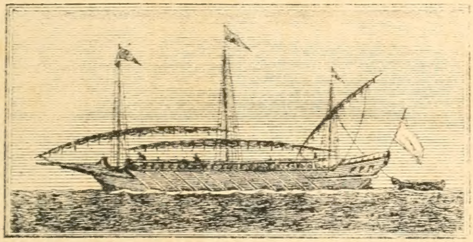

(شكل ١٣) قرون جديده ابتدالرنده مستعمل چكدرمه سفينه

(انشاآت بحریه)

سرلوحه سیله حاشیه لریمیزیانده مندرج بند مخصوصك رسملرندن

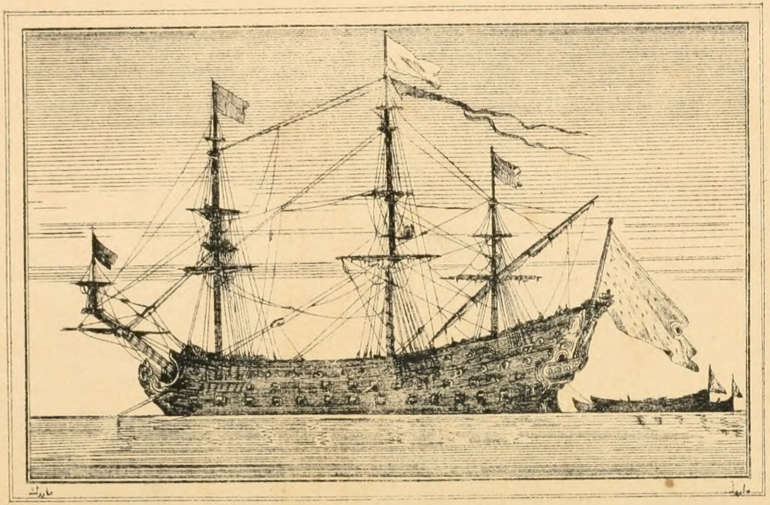

(شکل ـ ۱٤) اون یدنجی عصرده فرانسه ده یاپلمش (شمس قرالی) نام سفینه در

PURCHASED FOR THE
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
FROM THE
CANADA COUNCIL SPECIAL GRANT
FOR
ISLAMIC STUDIES